Universidad de Deusto
Biblioteca

Aristoteles 1562

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ferdinandi Miragli liber

Ferdinandi Miragli
liber

Ferdinandi Miragli
liber

Universidad de Deusto
Biblioteca

Liber Petri magistri

18519
Bibliothek
Cardinal S.J.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ARISTOTELIS

omnia quæ extant Opera.

Selectis translationibus, collatisq; cum græcis emendatissimis, ac vetustissimis exemplaribus, illustrata, prestantissimorumq; ætatis nostrę Philosophorum industria diligentissime recognita.

AVERROIS CORDVBENSIS

in ea opera omnes, qui ad hæc vsq; tempora peruenere, commentarij.

Nonnulli etiam ipsius in Logica, Philosophia, & Medicina libri, cum Leui Gersonidis in Libros Logicos annotationibus, quorum plurimi sunt, à IACOB MANTINO, *in Latinum conuersi.*

Græcorum, Arabum & Latinorum lucubrationes quædam, ad hoc opus pertinentes.

MARCIANTONII ZIMARAE PHILOSOPHI, *in Aristotelis, & Auerrois dicta in Philosophia Contradictionum Solutiones, proprijs locis annexæ.*

BERNARDINI TOMITANI LOGICI, ATQVE PHILOSOPHI prestantissimi, in Arist. & Auer. dicta in Primo libro Poster. Resolut. Contradictionum Solutiones: nec non eiusdem libri locorum, qui obscuriores habentur Conuersiones, & Animaduersiones. in Auer. quæsita demonstratiua, argumenta, & magnorum commentariorum grauiores sententiæ, certo ordine collectæ. quæ omnia ex eiusdem Tomitani lectionibus excerpta fuere.
Elenchus autem qui in sequenti pagina cernitur, omnia clara faciet.

Tabulam vero M. A. Zimaræ huic adiunximus operi, veluti lucidissi ac eruditissimam, grauissimorum virorum iudicio approbatam

VENETIIS APVD IVNCTAS
M. D. LXII.

EX LIBRIS SCRIPT. PROV. GERM. S. J.
IHS

INDEX
LIBRORVM OMNIVM,

qui in hoc Aristotelis, & Auerrois Opere in decem voluminibus distincto, continentur.

In quo compendiosè traditur, quid noui additum sit, qui librorum fuerit ordo, quæ uè sint Interpretum nomina.

IN PRIMO VOLVMINE
IN TRES PARTES DIVISO
HÆC HABENTVR.

PORPHYRII Phœnicei Introductio, Seuerino Boetho interprete. fol. 1

ARISTOTELIS Stagiritæ Prædicamenta, eodem Seuerino interprete. 22

GILBERTI Porretani Sex Principiorum Liber. 62

Aristotelis de Interpretatione, eodem Boetho interprete. 68

PRIORVM Resolutoriorum Libri Duo. 1

Auerrois Cordubensis in Porphyrium, in Prædicamẽta, & in Librum de Interpretatione Cõmentaria, a Iacob Mantino in Latinum conuersa. 1. 22. 68

Media expositio in Libros Priorum Resolutoriorum, a Io. Francisco Burana Veronensi, latinitate donata. 1

LEVI Gersonidis in Porphyrium in Prædicamenta Arist. in Lib. de Interpretatione, & in Auer. Annotat. 1. 22. 68

In Secunda Primi Voluminis parte, hæc habentur.

Posteriorum Resolutoriorum Libri Duo. 11

Expositio Magna, siue Magna commentaria Auerrois, in

eosdem Libros,ab Abramo de Balmes,a Io.Frãcisco Burana Veronensi, & a Iacob Mantino Hebræo Philosopho in Latinum conuersa. Quas interpretationes, in studiosorum gratiam ita simul coniunximus, ac diuisimus, vt si quis eas ad inuicẽ conferat,quàm diligentissimè verbum verbo respondere videbit. ibidem
Expositio media in eosdem Posteriorũ Resolutoriorum Libros,a Io.Francisco Burana in latinum conuersa. fol.1
Epitome in Libros Logicę Aristotelis,Abramo de Balmes versore. 36
Quęsita varia in Logica, iuxta ordinem Librorum Logicæ, eodem interprete. 75
Epistola vna,eodem interprete. 120
Arabum nonnullorum Quæsita, ac Epistolæ, Abramo de Balmes interprete. 120

In Tertia Primi Voluminis parte, hæc continentur.

Topicorum Libri Octo. fol. 3
Elenchorum Libri Duo. 139
Expositio in octo Libros Topicorum, Abramo de Balmes interprete, cui annexa est illa super Quatuor primos Libros, a Mantino translata, quam super reliquos morte correptus explere non valuit. 3
Expositio in Libros Elenchorum, eodem Abramo versore. 139
Ad hæc,in Volumine seorsum edito quasdam Animadersiones,& Solutionum Cõtradictiones in Posteriora Analytica,Bernardini Tomitani imprimendas curauimus,ne quid deesset,quod studiosorum vtilitati conferret.

IN II. VOLVMINE.

Aristotelis Artis Rhetoricæ libri Tres, Marco Antonio Maioragio interprete. fol.1
Rhetorica ad Alexandrũ,Frãcisco Philelpho interprete. 158

De

De Poetica,Petro Victorio,patritio Florẽtino ĩterprete 203
Averrois Paraphrases in libros Tres Rhetoricorum, Abramo de Balmes interprete. 169
Paraphrasis in librum Poeticæ, a Iacob Mantino latinitate donata. 217
De Rhetorica demonstratiua tractatus. 203
De Rhetorica persuasiua tractatus. 192

IN III. VOLVMINE.

Aristotelis Moralium Nicomachiorũ libri Decem, Ioanne Bernardo Feliciano interprete. fol.1
Magnorum Moralium libri Duo,Georgio Valla Placentino interprete. 162
Moralium Eudemiorum libri Quatuor: Primus,Secundus, Tertius, & Septimus, incerto interprete. Quartum vero, Quintum, & Sextum in Quinto, Sexto, & Septimo Nicomachiorum reperies, cum idem ad verbum hi cum illis sint. 194
De virtutib9 libellus,Alexãdro chamaillardo ĩterprete. 223
Politicorum libri Octo,Leonardo Aretino interprete. 226
Oeconomicorum libri Duo, seu vnus in duas diuisus partes Aretino interprete. 309
Eorundem Oeconomicorum libri Duo,Bernardino Donato Veronensi interprete. Primi quidẽ dimidium è Græco ab ipso translatum,reliquum vero,cum Græcum codicem non haberet, paraphrasi expressum. 322
Secundus vero,qui in Latinis alijs codicibus non nisi paucis legebatur, è Græco translatus. 327
Averrois in libros Decẽ Moralium Nicomachiorum Expositio,diligentissime castigata,ac singulis ipsius textus capitibus aptissime subordinata: cum prius transpositè multis in locis legeretur. fol.1
Paraphrasis in libros Platonis de Republica, Iacob Mantino interprete. 335
Leonardi Aretini in Libros Oeconomicorum explanatio. 311

Ante singula vero opera appositæ sunt ipsorum translatorum præfationes,& in Moralia Eudemia ipsius Aretini: doctissime quidem,ac non parum ad eorum,quæ in ipsis tractantur, intelligentiam conferentes.

IN IIII. VOLVMINE.

ARISTOTELIS de Physico auditu libri Octo, ex optimis codicibus castigati: ac in summas,& capita diuisi. fol.1

Quibus addita fuit Simplicij lectio in libro Septimo, a textu decimo,vsque ad vigesimumprimum,diuersa ab ea, quæ passim legitur. 313

AVERROIS in eos Prooemium,antea quidem difficillimũ, ita vt maximam publice legentibus & scolaribus angustiam afferret, nunc autem ad maximam redactum facilitatem,tum ex Iacob Mantini noua translatione, tum ex antiqua castigatissima. fol.1

Commentaria in eosdem magna,simul cum ipsius textu, ex plurium antiquorum, doctissimorumq; virorũ collatione exemplarium emendata,ac non parum claritatis adepta. fol.5

Expositio media super tres primos libros, Iacob Mantino interprete: super reliquos vero Quinque morte præreptus eam intactam reliquit. 434

Quamplurimæ figuræ,proprijs insertæ locis,mirabili confectæ artificio.

IN V. VOLVMINE.

ARISTOTELIS de Cœlo libri Quatuor. fol.1

De Generatione,& Corruptione libri Duo. 345

Meteorologicorum libri Quatuor. 400

De Plantis libri Duo. 488

Omnes ex optimis exemplaribus recogniti,ac in summas & capita diuisi.

AVERROIS in libros de Cœlo cum eius textu Commentarij. fol.1

Para-

Paraphrasis in eosdem,seorsum quidem posita,iuxta tamen ipsius cõmentarios diuisa,Paulo Israelita interprete. 272

In lib. de Gñatione, & Corruptione media Expositio. 345

In eosdem Paraphrasis, Vitale Nisso interprete. 389

In libros Meteorologicorum Expositio media,suis collocata locis. 409

IN VI. VOLVMINE in duas partes distincto.

ARISTOTELIS de Historia animalium libri Nouem, Theodoro Gaza interprete. fol.1

Decimus vero a Ioanne Bernardo Feliciano translatus. 111

De Partibus animalium libri Quatuor, Theodoro interprete. 117

De animalium Incessu, Nicolao Leonico Thomæo interprete. 204

De ordine librorum naturalium Aristotelis disputatio ex lectionibus M. A. Passari Ianuæ excerpta. 135

De Anima libri Tres, Michaele Sophiano interprete. 136

AVERROIS Paraphrasis in libros Quatuor de Partibus animalium, in singulis eorum partibus inserta Iacob Mantino interprete. 120

Commentarij in Tres libros de Anima. fol.1

Commentum Quintum libri Tertij de Anima, vltra antiquam translationem a Mantino latinitate donatũ, quod antea difficillimum erat. 138

Trigesimum sextum etiam cõmentum eiusdem libri, ab eodem translatum,quod prius vix intelligi poterat. 174

Sexti Voluminis Pars Secunda.

De Sensu,& Sensilibus. fol.4

De Memoria,& Reminiscentia. 17

De Somno & Vigilia. 23

De Somnijs. 27

Universidad de Deusto
Biblioteca

De Diuinatione per somnum. 30
De animalium Motu. 38
De Generatione animalium libri Quinque, Gaza interprete. 43
De Longitudine & Breuitate vitæ. 144
De Iuuentute & Senectute, Vita & Morte, & Respiratione. 149
De Sanitate, & Morbo libri initium. 159
Paraphrasis in librum de Sensu, & Sensilibus. 13
In Librum de Memoria, & Reminiscentia. 21
In librum de Somno, & Vigilia, de Somnijs, de Diuinatione per somnum. 31
In libros Quinque de Generatione animalium, suis quibusque in locis collocata, Mantino interprete. 67
In librum de Longitudine, & Breuitate vitæ. 147

IN VII. VOLVMINE.

ARISTOTELIS problematum Sectiones duæ de quadraginta, Theodoro Gaza interprete, plerisq; in locis ex collatione græcorum codicum emendatæ, quæ quidem problemata, cum prius essent confusa, in ordinem redacta sunt. fol.1
Quæstiones Mechanicæ Nicolao Leonico Thomæo interprete, nuper recognitæ, ac variis figuris illustratæ. 98
De Mundo ad Alexandrum Liber, Gulielmo Budæo interprete. 110
De Admirandis Auditionibus Commentariolus, nuper a Dominico Montesauro Veronensi in latinum conuersus. 121
Physiognomicorum liber, plurimis in locis diligẽter castigatus, atq; in capita diuisus. 132
De Coloribus libellus, a Simone Portio Neapolitano latinitate donatus. 140
De Spiritu libellus, in capita distinctus. 148

De Xe-

De Xenophane, Zenone, & Gorgia, noua nuper Ioãnis Bernardi Feliciani translatione ad integritatem & cãdorem maximum restitutus. 151
De lineis insecabilibus Liber, nunc̃q; antea nec græce, nec latine impressus, vnà cum GEORGII PACHYMERII ea de re compendio, hactenus falsò Aristoteli ascripto, fidelissime in latinum conuerso, Iulio Martiano Rota medico interprete. 158
Alexandri problematum libri duo, Theodoro Gaza interprete, nonnullis in locis ad exemplarium græcorum veritatem emendati. 169
De Causis proprietatum elementorum Libellus Aristoteli ascriptus, nunc̃q; antea impressus. 204
De Causis Libellus ex hebræo in latinum conuersus, Aristoteli, seu Auempace, vel Alpharabio, aut Proclo ascriptus. 211

IN VIII. VOLVMINE.

ARISTOTELIS Metaphysicorum libri Quatuordecim, a Bessarione Cardinale Niceno latinitate donati: denuo vero castigati, ac in Summas & Capita diuisi. fol.1
AVERROIS in eosdem cum ipsius textu Commentarij, ex Antiquis, doctissimorumq; virorum exemplaribus castigati. fol.6
Proœmium in Duodecimum librum, antea quidem à Paulo Israelita, nunc vero etiam à Iacob Mantino in Latinum conuersum. 286
Epitome in eosdem Metaphysicorum libros, Mantino interprete: Aristotelis textibus, vt eis respondet, in margine citatis. 356
THEOPHRASTI Metaphysicorum liber. 396

IN IX. VOLVMINE.

AVERROIS Sermo de Substãtia orbis, castigatus, ac Duobus Capitulis auctus, ab Abramo de Balmes Hebræo latinitate

Universidad de Deusto
Biblioteca

tinitate donatis. fol. 3
Destructio destructionum Philosophiæ Algazelis, Calo Calonymos Hebræo interprete: in Metaphysicis quidem in Sexdecim nunc diuisa Disputationes, duabus additis, cum prius ante hanc translationem non nisi Quatuordecim essent, præterquam, q; in earum quāplurimis pleraq; interiecta sunt dubia, quæ prius non extabant: in Physicis autem in Quatuor, quas idem Latinis donauit. 15
Tractatus de Animæ beatitudine. 143
Cui addita est Epistola de intellectu, quæ idem est cum dicti libelli parte, eodem Calo Calonymos interprete. 155

IN X. VOLVMINE.

AVERROIS COLLIGET libri septem, nuper diligentissime castigati. fol. 1
Libri Quinti Colliget, Capita Iviij. Iviij, & Iviiij. à Iacob Mantino ob rei difficultatem olim translata, cum antiqua translatione in lucem sunt ædita. 120
Collectaneorum item sectiones tres, tribus Colliget libris, Secundo scilicet, Sexto, & Septimo respondentes, à Ioanne Bruyerino Campegio elegantissime latinitate donatę, post antiquam translationem ob studiosorum commodum appositæ sunt. 177
Commentaria in AVICENNÆ Cātica diligentissime emendata, vnà cum eiusdem Auicennæ textu in partes, tractatus, ac capita distincto, atq; castigationibus Andreæ Bellunensis exornato. 220
Auerrois tractatus de Theriaca nunc̄q; antea apud latinos visus, nunc primum ex scriptis Andreæ à cruce Chyrurgi repertus. 306

Aristotelis

ARISTOTELIS VITA
EX DIOGENE LAERTIO,
LIBRO QVINTO DE VITA PHILOSOPHORVM.

ARistoteles Nicomachi Phæstiadisq; filius Stagirites fuit. Porrò Nicomacus à Nicomacho Machaonis filio Aesculapiiq; nepote originem duxit, vt Hermippus eo libro, quem de Aristotele scripsit tradit. Conuixit autem Amintæ Macedonum regi medicinæ, & amicitiæ gratia. Hic inter omnes Platonis discipulos maxime excelluit, voceq; gracili, vt Timotheus Athenienſis in libro de Vitis refert, & exilibus cruribus paruisq; oculis fuit, veste insigni, & annulis, ac tonsura utens. Natus est autem illi, & filius Nicomachus ex Herpylide concubina, ut Timotheus ait. Recessit à Platone dū adhuc superuiueret. Vnde dixisse illum tradunt, Aristoteles in nos recalcitrauit, non secus atq; in matrem pulli geniti. Refert Hermippus in uitis, cum Athenienſium legatus ad Philippum profectus esset Aristoteles, Academicæ scholæ præfectum fuisse Xenocratem. Cum uero reuersus esset, scholamq; sub alio uidisset, elegisse in Lyceo περίπατον, illicq; usq; ad vnctionem de ambulando cum discipulis philosophari solitum, atq; inde peripateticum appellatum esse. Aly idcirco sic vocatum asserunt, quòd ex ægritudine conualescenti, ac deambulanti Alexandro assistens quædam disserere soleret. Vbi vero iā plures esse cœperāt, sedens docebat, dicēs.

Silere turpe me, & Xenocratem loqui.

Ad propositam quæstionem discipulos vnà exercebat simul & oratoriam docens. Deinde ad Hermiam eunuchum profectus est, Atarnenſium tyranum, quem aly quidem delicias, ac lusus ipsius fuisse tradunt. aly vero sibi affinitate iunctum tradita ei filia: siue nepte, vt refert Demetrius Magnesius in libris de poetis, ac scriptoribus æquinoctis, qui & Eubuli seruum Hermiam fuisse ait, Bithynium genere, quem & dominum suum enecasse. Porrò Aristippus in primo de antiquis delictis libro, Aristotelem ait Hermiæ concubinam adamasse, quam ille cum sibi permisisset, duxisse eam, & gaudio elatum immolasse

molasse mulieri, vt Athenienses Eleusinæ Cereri, Hermiæq; pæana scripsisse, qui ἔνδον, hoc est, intus scriptus est. Hinc in Macedonia apud Philippum vixisse, atq; ab eo Alexandum filium erudiendū accepisse, petisseq; instaurari solum patrium à Philippo eversum. Id vbi impetrasset, dedisse illis leges. In schola quoq; leges tulit imitando Xenocratem, vt decendialem principem facerent. Vbi vero Alexandro instituendo satis visus est nauasse operam, eumq; sibi deuinxisse, commendato illi cognato Callisthene Olynthio, Athenas concessit. Eum audacius quàm par erat alloquentem regem, & minime illi obsequentem, ab ipso increpitum asserunt versu, admonente, ni talia loqui desisteret, mature periturum, quod & factum est: uersus autem sic habet,

Qualia mi loqueris, vereor sis nate superstes.

Namq; Hermolao in Alexandrum insidiarum socius fuisse deprehensus, cauea ferrea circumduci, pædore atque squalore oblitus, leoni postremo obiectus est, sicq; excesit é vita. Enimuero Aristoteles Athenas profectus, cum illic tredecim annis docuisset, clàm in Chalcidem concessit, quòd ab Eurymedonte hierophanta impietatis accusatus esset, siue, vt Phauorinus ait, in omnimoda historia, à Demophilo, quòd hymnum in eum, quem prædiximus Hermia scripserit, quodq; hoc epigramma statuæ, quæ in Delphis est, incidi curauerit.

Impius hunc quondam Persarum morte tyrannus
Mulctauit violans iusq; nefasq; virum.
Nam neque collato oppressit certamine, verum
Insidiose hominis vsus amicitia.

Hic uero, ut ait Eumolius in quinto historiarum, aconitum bibens, mortuus est septuagesimo ætatis anno. In quem est nostrum hoc epigramma,

Nuper Aristotelem, læsa vt pietate nocentem
Detulit Eurimedon sacrificus Cereris.
Ille aconita bibens subterfugit. certe aconiti
Hoc erat iniustum uincere sacrificum.

Idem uero refert ipsum Platoni trigenarium se in disciplinam dedisse, sed profectio fallitur. Namq; septimo decimo ætatis anno Platonem audire cœpit. Est autem hymnus huiusmodi.

Virtus laboriosa generi mortalium, honestissimum vitæ humanæ incitamentum. Pro tuo siquidem formà o uirgo, expetenda est in Græcia mortis conditio, & grauium assiduorumq; laborum tolerantia. Talem nimirum inseris hominum animis fructum plane immortalem, & auro præstantiorem, parentibusq; ipsis, somnoq; dulcissimo. Nam in gratiam tuam Iouis Hercules, & Ledæ filij multa perpessi sunt, qui quid possent, opere declararunt. Quin & tui desiderio Achilles, & Aiax ad inferos penetrarunt, tuæq; formæ lucullentissimæ gratia Atarneæ ciuem Solis priuauit lumine. Quo enim clarus spectatusq; rebus gestis? Hunc immortales meæ auctiorem reddent musæ, quæ Iouis hospitalis decus augere solent,

Primam hunc orationem iudicialem pro seipso scripsisse, cum huius criminis argueretur, Phauorinus in omnimoda historia author est, ac dixisse Athenis,

Et pyra nata pyris, ficusq; in ficubus extant.

Ait autem Apollodorus in chronicis, natum illū anno primo, nonagesimæ nonæ olympiadis, perrexisseq; ad Platonem decimoseptimo ætatis anno, annosq; viginti apud eum fuisse commoratum. Tum vero venisse Mitylenem principe Eubulo, quarto anno centesimæ octauæ olympiadis. Verum Platone primo anno functo uita, sub Theophilo profectum esse ad Hermiam, mansisseq; annos tres. Sub Pythodoto autem se contulisse ad Philippum secundo anno centesimæ nonæ olympiadis, Alexandrum quintumdecimum iam annum ætatis agente. Athenas vero concessisse secundo anno centesimæ vndecimæ olympiadis, atq; in Lyceo tredecim annos docuisse, ac demum perrexisse Chalcidem, tertio anno centesimæ quartædecimæ olympiadis, morboq; periisse, cum esset annorum ferme sexaginta trium. Quo etiam tempore Demosthenes in Calabris defunctus sit sub Philocle. Fertur autem ob Calisthenis insidias in Alexandrum, infensum fuisse regi, illumq; ad eum contristandum Anaximenem extulisse, ac misisse Xenocrati dona. Lusit in eum epigrammate Theocritus Chius, ut ait Ambryon in libro de Theocriti uita, in hunc sensum,

Hermiæ eunuchi simul Eubuliq; sepulchrum
Mente uacans, uacuum struxit Aristoteles:
Timum quoque sic illum agit,
Sed neque Aristotelis leuitas miseranda loquacis.

Hæc uita philosophi fuit. Cæterum nos ipsius quoque testamenta legimus

Universidad de Deusto
Biblioteca

mus in hunc ferme modum. Bene quidem ac rite erit. Quod si quid contigerit ita legauit Aristoteles. Curatorem quidem omnium, & per omnia iussit esse Antipatrum. Quoad uero Nicanor adolescat, curatores ac tutores instituit Aristomenem, Timarchum, Hipparchum, Cliotelem, & Theophrastum si uoluerit, ac si curam suscipere uelit filiorum & Herpylidis, rerumq; omnium. Cumq; puella fuerit matura uiro tradi illam Nicanori. Sin uero puellæ quippiam contigerit, quod absit, uitaq; prius quàm connubio iungatur, siue etiam postquam nupserit antequam filios procreet, excesserit, Nicanor dominus esto, ut & de puero & de cæteris dignæ nobis ac sese disponat. Curet autem Nicanor & de puella, & de puero Nicomacho, nihil ut illis desit, patris ac fratris una implens munus. Quod si Nicanori quidpiam contigerit, quod absit, siue priusquam puellam duxerit, siue postquam duxerit, nondum filiis natis, quæ quidem ille instituerit, rata sunto. Sin autem uoluerit, & Theophrastus puellæ curam habeat. Sin alias, curatores habito cum Antipatro consilio, & de puella, & de puero disponant, ut eis uidebitur optimum. Curam autem habeant tutores, & Nicanoris mei, & Herpylidis memores. Namque erga me studiosa plurimum fuit, cæterorumq; omnium: & si uirum accipere uoluerit, curent, ne indigne nobis locetur. Dentq; illi præter ea quæ antea acceperat, de nostra substantia, talentum argenti, tresq;, si uoluerit, famulas, & ancillam quam habet, & Pyrrhæum puerum. At siquidem in Chalcide habitare uoluerit, hospitium quod ad ortum est: sin autem in Stagyris, paternam domum. Vtrum uero horum maluerit, studeant procuratores domum ita necessaria supellectile instruere, ut & sibi honeste, & Herpylidi sufficienter instructa uideatur. Curæ sit autem Nicanori & Myrmecem puerum non indigne nobis ad suos referri, cùm eius, quas cepimus, falcutatibus. Si autem & Ambracis libera, cumq; puella uiro tradetur, quingentas illi drachmas, ancillamq; quam habeat, dari iubeo. Sed & Thaleti præter ancillam quam habet emptam, drachmas mille, et ancillulam. Simo quoque absque priore pecunia, in puerum alium, siue puerum emi, siue pecuniam dari. Tychonem esse liberum cum puella nupserit, Philonemq; & Olympium eiusq; filiorum. Porrò eorum qui mihi famulantur puerorum nullum uendi uolo, sed hæredes eis uti. Cum uero adulti erunt, pro merito dimitti liberos uolo. Curent

rent item, ut consummentur, quæ Gryllioni sunt traditæ exculpendæ imagines. Vbi uero perfectæ erunt, suis imponantur locis. Nicanoris quoque ac Proxeni quàm sculpendam cogitabam, matrisq; Nicanoris. Arimnesti uero quæ perfecta est, suo statuatur loco, ut sit ipsius monumentum, quia sine liberis defunctus est. Matris quoque nostræ Cererem in Nemea locet, aut ubicunque uidebitur. Vbi uero tumulum fecerit, ibi & Pythiadis sublata ossa condat, sicut ipsa præcepit, fiat, & seruari Nicanoris uotum, quod pro illo uouimus. Animalia lapidea cubitorum quatuor Ioui seruatori, ac Mineruæ seruatrici in Stagyris. Hæ testamentorum ipsius series fuit. Fertur autem ollas plurimas repertas esse, Lyconemq; dicere, illum in pelui calentis olei lauari solitum, oleumq; uenundare. Quidam utrem calentis olei stomacho illum imponere consueuisse tradunt, & cum se ad quiescendum componeret, æream sphæram tenere in manu pelui subiecta, eo consilio, ut cum dormientis manu excussa sphæra in subditum æreum uas incidisset, sono illius excitus exurgeret. Eius esse præclaras istas sententias legimus. Interrogatus quidnam mendaces lucrarentur, ut cum uera, inquit, dixerint, non illis credatur. Cum sibi probro daretur, quòd flagitioso homini misericorditer tulisset opem, non, inquit, mores miseratus sum, sed hominem. Amicis ac discipulis ista consueuerat dicere, ubicunque moraretur, Aspectus quidem a circunfuso aere lumen accipit, animus autem à disciplinis liberalibus. Sæpe numero cum in Athenienses inueheretur, aiebat illos frumenta & leges inuenisse, uerũ frumentis quidem uti, non autem legibus. Studiorum liberalium amaras radices, fructus autem dulces esse asserebat. Rogatus quidnam esto cõ senescaret, gratia, inquit. Quid sit spes, uigilantis, ait, insomnium. Diogene caricam porrigente, cogitans nisi acciperet, usum esse, meditatus sumens, Diogenem ait, caricam simul cum usu perdidisse. Rursus ab eo porrectam accipiens, atque puerili more in sublime eleuans cum dixisset, magnus Diogenes, eam illi reddidit. Tria dicebat pueris esse necessaria, ingenium: exercitationem, disciplinam. Audierat aliquando se á quodam maledictis esse lacessitum. Tum ille, absentem, inquit, etiam uerberet: Dicebat pulchritudinem plus, quàm epistolas omnes ualere ad commendationem. Plerique Diogenem ita statuisse asserũt, ipsum autem donum formæ dixisse: Socratem uero modici temporis tyrannidem, Platonem naturæ priuilegium, Theophrastum tacitam

deceptio-

deceptionem, Theocritum vero eburneum detrimentum, Carneadem regnum solitarium. Rogatus quo differrent docti ab indoctis, quo, inquit, viuentes à mortuis. Eruditionem dicebat inter prospera esse ornamentum, inter aduersa refugium. Parentes qui liberos erudiendos curassent, longe honorabiliores esse his, qui solum genuissent. Eos enim viuendi tantum, illos etiã bene beateq; viuendi authores esse. Glorianti cuidam quòd magnæ esset vrbis ciuis, noli, inquit, hoc attendere, sed an dignus sis magna et illustri patria. Rogatus quid sit amicus, vna, inquit, anima in duobus corporibus habitans. Homines plerosq; dicebat ita esse parcos, ac si semper victuri essent: alios tam prodigos, ac si continuo morituri. Percontanti cur honesta forma præstantibus diutius congredimur, cæci, inquit, huiusce interrogatio est. Rogatus quid ex philosophia lucratus fuisset, hoc, inquit, vt iniussus ea faciam, quæ pleriq; per legum metum faciant. Interrogatus quo pacto discipuli egregie proficerent: Si excellentiores, ait, prosequentes tardiores nõ morentur. Loquaci homini cum illum improbe probris multis obtudisset, dicenti, num te satis obtudi? Hercle, inquit, non tibi animum aduerti. Causanti cur stipem non bono homini dedisset, nam & ita contigisse ferunt: Non, inquit, homini dedi, sed humanitati. Rogatus erga amicos quales esse debeamus, quales, inquit, eos erga nos esse optamus. Iustitiam dicebat virtutem animi vnicuiq; secundum dignitatem distribuentem. Disciplinam optimum esse dicebat viaticũ ad senectutem. Refert Phauorinus in secundo cõmentariorum illum crebro dicere solitum: O amici, amicus nemo. Et ista quidem ad illum referuntur. Conscripsit aũt et complura uolumina, quæ ut summa ingenij illius uis, ac præcipua circa omne orationis genus exercitatio clarius eluceat, subnectenda necessario existimaui. De iustitia libros quatuor, de poetis tres, de philosophia tres, de republica duo, de rhetorica Gryllus vnũ, Nerinthus vnũ, Sophista vnum, Menexenus vnum, Amatorius vnũ, Conuiuium vnum, de diuitiis vnum, Exhortationum vnum, de anima vnum, de præcatione vnum, de nobilitate vnum, de voluptate unum, Alexander seu de colonis unum, de regno unum, de doctrina unum, de bono tres, de Platonis legibus tres, de eiusdem reip. duos, Oeconomicus unum, de amicitia unum, Quid sit tolerare siue tolerantia unum, de disciplinis unum, de his, quæ in contentionem cadunt duos, Solutiones eorũ quæ in contentionem ueniunt, quatuor, Diuisiones sophisticæ quatuor, de contrariis vnum, de speciebus & generibus unum, de propriis unum. Commentaria, ἐπιχειρηματικοῦ tres. Propositiones de uirtute tres, Obiectiones unum, de his quæ quot modis dicuntur, siue secundum propositum, unum, de elementis tres, de scientia unum, de perturbationibus iræ unum, Moralium quatuor, de principio unum, Diuisiones. xvij. Diuisibilium unum, de interrogatione & responsione duo, de motu unum, Propositiones unum, Propositiones cõtentiosæ quatuor, Syllogismi unum, Priorum analyticorum nouem, Posteriorum analyticorum maiorum duo, de quæstionibus ad disciplinam pertinentibus octo, de meliore unum, de idea unum, Termini Topicorum septem, Syllogismorum duo, συλλογιστικὸν & diffinitiones unum, de eligibili & accidenti unum, de iis, quæ ante locos sunt, unum, Topicorum ad diffinitiones duo, Perturbationum unum, Diuisibiliũ unum, Mathematicus unum, Diffinitiones. xiij. Epicherematum duo, de uoluptate unũ, Propositionum unum, de uoluntario unum, de pulchro unum. Quæstiones epicherematicæ. xxv. Quæstiones de amicitia duo, Quæstiones de anima unum, Politicorũ duo, Politicæ auditionis, sicut Theophrasti, octo, de iustis duo, Artiũ introductio duo, Artis rhetoricæ duo, Ars unũ, alia ars duo, Methodicũ unum, Artis Theodecti introductionis unum, Artis poeticæ libros duos, Enthymemata rhetorica, de magnitudine unum, Enthymematum diuisiones unum, de dictione duo, de consilio unum, Collectionis duo, de natura tres, Physicon unum, de Architæ philosophia tres, de Speusippi Xenocratisq; philosophia unum, ex Timæi Archytæq; disciplinis sumpta unum, Aduersus Melissi dicta unum, Aduersus Aleinæonis dicta unum, Aduersus Pythagoricos unum, Aduersus Gorgiam unum, Aduersus Xenocratem unum, Aduersus Zenonis scita unum, de Pythagoricis unum, de animalibus nouem, Anatomorum octo, Electio anatomorum unum, de compositis animalibus unum, de fabulosis animalibus unum, de non gignendo unum, de plantis duo, Physiognomicon unũ, Medicinalia duos, de monade unum, Signa tempestatum unum, astronomicon speculatiuus unum, de motu unum, de musica unum, Memoriale unum, Homericarum ambiguitatum sex, Poetica unum, Naturalium secundũ elementa triginta octo, Inspectorum problematum duos, Liberalium disciplinarum duos, Mechanicus unum, Problematum ex Democrito sex, de lapide unum, Parabolæ unum, Inordinata. xv. Exposita generatim. xiij. Iura unum,

✣✣ Olym-

Universidad de Deusto
Biblioteca

Olympionice unum, Pythionicæ musices unum, Pythicus unum, Pythionicorum argumenta unum, Dionysiacæ victoriæ unum, de tragœdiis unum, Doctrinæ unum, Prouerbia unum, Lex commendatitia unum, Legum, quatuor, Prædicamentorum unum, de interpretatione unum: Respublicæ urbium. clviij. Seorsumq; ad Philippum de populari, paucorumq; & optimatum & tyrannorum rep. epistolæ. Selymbriorum epistolæ, ad Alexandrum quatuor, ad Antipatrum nouem, ad Mentorem unam, ad Aristonem unam, ad Olympiadem unã, ad Hephæstionem unam, ad Themistagoram unam, ad Philoxenum unam, ad Democritum uersus, quorum initiũ est, Sancte deum, Elegiæ, quarum est initium, Formosæ matris filia: Sunt in summa uersus omnes plus minus quadragesies quinquies mille, trecenti & triginta. Hæc librorum illius series, hic numerus, in quibus quid agat summatim exponendum est, Duplicem esse philosophiæ rationem, alteram uersari circa actus, appellariq; πρακτικὴν, alteram in intelligentia & speculatione consistere, & θεωρητικὴν dici. Ad actionem pertinere ethicen & politicen, qua in parte tum de publica, tum de familiari re agi. Ad intelligentiam Physicen logicenq; referri. Porro logicen instrumentum esse exactissimum. Eius cùm geminam destinationem ac scopum subiecisset, uerisimile ac uerum, ad utranq; duarum maxime rerum uiribus nititur. Nanq; ad uerisimile seu probabile, oratoria & dialectica, ad uerum autem analytica & philosophia usus est, nihil omnino omittens eorum, quæ uel ad inuẽtionem, uel ad iudicium, uel etiam ad usum pertinerent. Enimuero ad inuentionis adminicula, atq; ad eas res, quæ speculationi & arti inseruiunt, propositionũ multitudinem tradidit, ex quibus quæstiones probabilium epicherematum elicere affatim licet. Porrò ad iudicandum analyticæ priora, & posteriora conscripsisse, prioribus assumptionum iudicia permittens, posterioribus collectionis examen tradens. Cæterum ad iudicandum ea quæ sub certamen cadunt, quæq; in interrogatione uersantur, & contentione sophisticorum argumentorum, atq; syllogismis atque his similibus. Veritatis uero iudicium earum quidem, quæ secundum imaginationem sunt actionum, sensum definiuit. Moralium uero, ubi de re publica, ac domestica, ubi de legibus agitur mentem, finem autem unum exposuit, uirtutis usum in uita perfecta. Felicitatem ait plenitudinem ex tribus maxime bonis constantem, iis nimirũ quæ in animo sunt, quæ et priora

uiribus appellat, ijs quæ ad corpus attinent, ut sunt bona ualetudo, fortitudo, pulchritudo, cæteraq; his similia, atque ijs quæ extrinsecus ueniunt, diuitiis, nobilitate, & claritudine, atque in hunc modum cæteris, quibus tertium locum assignauit. Virtutem ad beatam uitam sibi minime sufficere dixit, quippe corporis bonis, exterioribusq; indigere. Miserum atque infelicem fore sapientem, siue doloribus afficiatur, siue inopia, & cæteris huiusmodi incommodis prematur. Vitiũ autem ad miseriam atq; infelicem uitam sufficere, quantumlibet corporis affluat bonis. Virtutes ait non se inuicem sequi. Fieri enim posse, ut prudens quispiam, ac iustus, idemq; intemperans atque incontinens sit. Sapientem quidem non omnino perturbationibus uacare, uerum perturbari modice dixit. Amicitiam æquitatem esse definiuit reciprocæ beneuolentiæ. Eius tres species esse tradidit. Esse quippe aliam cognationis, aliam amatoriam, tertiam hospitalem. Amorem non modo congressionis, uerum & philosophiæ esse. Amaturum quoque sapientem, atque accessurum ad rempublicam, ductarumq; uxorem, & cum rege unà uicturum. Tribus autem generibus uitæ constitutis, primo quod in speculatione, sequenti quod in actu, & tertio quod in uoluptate consistit: Speculatiuum genus semper prætulit. Liberales disciplinas ad apprehensionem uirtutis multum conferre sensit. In descriptione rerum naturalium præter cæteros rationem maxime secutus est, adeo ut minimarum quarumq; rerum reddiderit causas. Vnde, et naturalium commentariorum complura scripsit uolumina. Deum sicut & Plato incorporalem diffiniuit, eiusq; prouidentiam ad cœlestia usq; pertingere, ipsum uero immobilem esse. Porro terrena omnia ad cœlestium congruentiam, ordinemq; disponit. Præter elementa ista quatuor esse & quintum aliud, ex quo cœlestia consistant, eiusq; motum orbicularem esse uarium. Animam item incorporeã, primamq; esse ἐντελέχειαν, corporis nempe naturalis & organici potentia uitam habentis. Est autem ea iuxta illum duplex. Entelechiam uero appellat, cuius sit species quædam incorporea. Altera ex his quidem secundum potentiam, ut est Mercurius in cera, informis quidem, sed idoneus ad percipienda lineamenta, sicut item in ære statua. Secundum uero habitum entelechia dicitur ea quæ est consummatæ ac perfectæ Mercurii statuæ. Naturalis autem corporis dixit, nam sunt corpora alia quidem manu & arte elaborata, ut sunt quæ ab artificibus fiunt, puta turris atq;

Universidad de Deusto
Biblioteca

nauis. Alia uero sic à natura prodeunt ut arbores, & animaliũ corpora. Porro organici dixit, hoc est, ad aliquid parati & conditi, ut est ad uidendum oculus, auriscq; ad audiendum. Virtute autem uitam habentis, utputa in seipso. Virtute autem uel potentia minus est secundum efficaciam. Secundum actionem autem, ut uigilans habere animam dicitur. Secundum habitum autem, ut dormiens. Vt igitur & hic intelligatur, adiecit potentia. Multa igitur eiusmodi & alia, & de aliis multis in hunc modum philosophatus est, quæ perlongum esset numerare. Cunctis enim in rebus summo studio atque industria fuit, inuentionisq; incredibili copia uiguit, ut ex his quæ suprà annotauimus uoluminibus constat, quæ ad quadringentorum numerum fere perueniunt, de quibus nihil ambigitur. Nam sunt & alia complura, quæ ipsi ascribuntur uolumina atque sententiæ. Verumenimuero octo fuere Aristoteles. Primus hic ipse. Secundus, qui Athenis rempub. administrauit, cuius etiam iudiciales leguntur orationes sanè quam elegantes. Tertius, qui Iliadem Homeri scripsit. Quartus Siculus orator, qui ad Panegyricum Isocratis rescripsit. Quintus, qui cognominatus est Mythus, Aeschinis Socratici necessarius. Sextus Cyrenaicus, qui de poetica scripsit. Septimus pædotriba cuius meminit Aristoxenus in Platonis uita. Octauus grammaticus obscurus & ignobilis, cuius de pleonasmo ars legitur. Huius autem Stagyritæ philosophi complures quidem fuere discipuli, sed omnibus maxime præcelluit Theophrastus, de quo modo dicendum est.

Aristotelis

ARISTOTELIS VITA
EX MONIMENTIS IOANNIS GRAMMATICI PHILOPONI ALEXANDRINI.

VIT Aristoteles genere Macedo, Stageiris, filius Nicomachi, qui Amyntæ Macedoniæ Regi medicam præstitit operam, ob eamq; rem filium, quem suscepit, ut patris memoriam renouaret, Nicomachũ appellauit, ad quem item Nicomacheia scripsit. Matre Phæstide, qui ambo genus ab Aesculapio trahebant: cuius quidem rei fidem facit epigramma in Aristotelem his uerbis factum.

Matre creatur Phæstide, Nichomachoq; parente,
Stirpe Asclepiadon Diuus Aristoteles.

Post parentũ obitum à quodam, qui publico Aternensium nomine peregrinos hospitio excipiebat, educatur: cuius dein officii memor nõ modo filium eius Nicanora enutriuit, et omni liberali instituit doctrina, sed etiam ut uerum, & germanum tractauit. Quinetiã, ante mortem testamento cauit, ut filia Pythais in matrimonium eidem Nicanori loca retur. Cùm adhuc adolescens esset, omni ingenuarum artium scientia excultus fuit, quod satis declarant commentarii, quibus res poeticas complexus est, & scripta, quæ in poetas edidit. Homericæ item quæstiones, et libri artis Rhetoricæ. Annos. xvy. natus uoce Pythiæ, qua philosophari iubebatur, Athenas mittitur, ubi cum Socrate treis annos coniunctissime uixit, quo extincto, ad amicitiam Platonis se contulit, qui cum. xx. annos magno familiaritatis usu coniunctus fuit, eamq; diligentiam, & industriã ad disciplinas percipiendas adhibuit, ut Plato illius ædeis non aliter appellarit, atq; ædeis lectoris. Neq; uero fides habenda iis, qui existimant Aristotelem aperuisse Lyceũ contra Platonem adhuc superstitem. Qui enim hoc potuisset? cùm Chabria, & Timotheus Atticarum copiarum duces opibus magnaq; potentia Athenis florerent, & Platoni arcta necessitudine coniuncti essent. Sed non desunt, qui tradant ab Aristotele Lyceum constitutum in humanis adhuc agente Platone, ut multas hominis sententias conuelleret.

Ad

Ad quos respondere satis habemus, non simpliciter quicquam contra Platonem statui, sed contra eos, qui Platonica decreta minus perspecta haberent. attamen si quid contra eum profertur, non absurdum iudicari debet, cũ in hac ipsa philosophandi ratione nihil discrepet ab iis, quæ Plato senserit. illius enim uox est, magis conuenire nos de ueritate solicitos esse, quam de quauis aliare. Quinetiam ad uerbum ita scribit. Amicus quidem Socrates, sed ueritas amicissima. Et alibi. Socratis, inquit, parua cura agenda est, ueritatis autẽ magna.

Hoc idem institutum Aristoteles tenuit, monimentaq; Platonica immutanda censuit, cum et in huiusmodi consilio ab illo non discrepet, quippe qui ueritatis decus non contempserit, cum tamen mirifico studio, egregiaq; uoluntate Aristotelem fuisse erga Platonem constet ex Ara, quam ei consecrauit hac inscriptione.

Ponit Aristoteles pius hoc altare Platoni.

Quem laudare nefas ora profana foret.

Cum Platone multis officiis, & magna familiaritate. xx. annos contunctus fuit, post cuius obitum ita euenit, ut Speusippus sororis Potones filius scholam teneret, docendiq; munus susciperet, Aristoteles autẽ in Macedoniæ Vrbem secederet, quo loci alumnum disciplinæ suæ Alexandrum conditorem habuit, magnaq; authoritate in eius regno præstitit. Nam apud Regem opibus, & gratia florentissimus fuit, plurimaq; opportune impetrauit. nam multa studia, & officia in singulos priuatim, & in uniuersos publice contulit. Declarant epistolæ commẽdatitiæ, quæ ad regem scriptæ sub illius nomine feruntur, & patria Stageritæ, quæ cum euersa esset, author fuit, ut ab eodem ipso instauraretur. Quapropter Stageiritæ Aristoteli festũ celebrant, quod Aristoteleum nominant, & mensem, in quo dies festo dicatus est, Stageiritem appellant. Eressius quoq; Theophrasti patria, quam cum Alexander grauiter uindicare cogitaret, periculo liberata est. Dein cum Speusippus è uita excessisset, Athenienses Aristotelem ad sẽ inuitant, ac una cum Xenocrate scholæ Platonis præficitur. Xenocrates igitur in Academia docebat: Aristoteles in Lyceo. Ac non longo interuallo cũ Athenæ defecissent, Aristoteles in Chalcida nauigauit, illud usurpans. Non patiar Athenienses in philosophiam semel, ac iterum uos peccare. Iam enim Socratem è medio sustulerant. Nec dissimulauit iudicium suũ apud Antipatrũ, quàm difficile, & multi operis esset,

Athe-

Athenis agere, carmen illud Homeri referens.

Inq; piris pira, ficis fici molle senescunt.

Ita peruersitatem morum Athenienſium indicabat. Macedoniam repetit, ubi gratia, & authoritate apud Reges, qui prouinciam illam tenebant, plurimum ualuit, apud Alexandrum, & matrem Olympiada, apud Antipatrum, apud Philippum. Ad Alexandrum de regno librum scripsit, in quo præcepta de regno administrando ei dat. Quinetiam se comitem* Regi adiunxit in intimos Brachmanas proficiscenti, ubi etiam opus confecit, in quo memoriam CCLV. rerumpu. colligauit. Illum quoq; secutus est contra Persas mouentem. ubi cum bellum exortum esset, & Alexander mortem obiisset, in patriam reuertitur. Morum summam coluit moderationem, in Philosophia captũ excesßit humanum, cum nullam partem eius disciplinæ imperfectam explicatione reliquerit sua. immo propria fretus solertia, cum pleraq; adiecisset, uniuersam philosophiam castigauit, optimisq; instruxit præceptis. Magnam item accessionem fecit ad artem disserendi, quandoquidem ab ipsis rebus normas, præceptaq; secreuit, & demonstrandi rationem cum uia instituit, nam superioris memoriæ Philosophi demõstrare quidem, ac euidentibus probationibus uti sciebant, sed demonstrare, ac euidentes probationes conficere ignorabãt, atq; idem illis usu ueniebat, quod Sutoribus, qui coria secare nõ queunt, calceis autem uti probe queunt. Rerum naturalium indagationi quintam addidit naturam. Diuinarum contemplationi, quamuis nihil eiusmodi adiecerit, attamen ita docuit, ut nihil, quatenus causa ferret, prætermiserit. Siquidem tantum abest, ut dun taxat, quæ intra orbem continentur, quẽadmodum nonnulli existimant, comperta habuerit, Vt etiam quæ supra orbem habentur, probe tenuisse affirmemus. quod quidem idem ipse Aristoteles probat Viij. naturalis auscultationis libro. Princeps, inquit, causa neq; per se, neq; ex accidenti motu cietur. Atq; ex hoc nimirum planum facit Deum neq; corpus, neq; patibilem esse. Vniuersum uitæ tempus, quod uixit. lxiij. annorum numero describitur. cum enim. xvj. ageret annum Socrati operam dare cœpit, quo præceptore usus est triennio. in intimis, & necessariis Platonis. xx. annos fuit, à cuius obitu. xxiij. annos uixit.

DE

Universidad de Deusto
Biblioteca

DE VITA AVERROIS
EX LIBRIS CHRONICORVM A MVNDI ORIGINE EXCERPTA.

AVerrois quoque medicus cognomento Commentator, philosophus quidem & ipse apud Cordubam Hispaniæ vrbem hoc tempore floruit, vt ex Secundo libro eius, qui de Cœlo tractat, Commento 110. & 111. habetur. Fuit enim à natiuitate Christi anno MCL. vt asserit Conciliator, & Aegidius Romanus in suis quolibetis Libro Secundo, quæstione de vnitate intellectus. Vbi verba hæc habentur. Nam Commentator summus Auerroes, non est diu, quòd fuit. Nam dicitur filios suos in curia Federici primi cognomento Barbarossa Imperatoris fuisse, qui temporibus nostris obijt. Fuit ergo dictus Auerrois tempore, quo fides christiana erat valde dilatata. Constat autẽ ꝙ apud christianos erat solennis mentio de statu animarum separatarum. Et ideo Auerrois, qui fuit isto tempore, potissimum debuit videre hoc inconueniens. Multa autem composuit, & adeo excellenter in omnes Aristotelis libros scripsit, vt Commentatoris cognomentum promeruerit: deinde de Substantia orbis, de Theriaca, librum quoq; pulchrum de medicina Colliget appellatum, ac alia multa edidit. Auicennæ tamen ac medicorum æmulus dictus fuit, vt palàm in eius libris manifestum est.

MARCIANTONII ZIMARAE
PHILOSOPHI CONSVMMATISSIMI

Tabula dilucidationum, in dictis Aristotelis, & Auerrois.

VENETIIS APVD IVNCTAS
M. D. LXII.

TABVLA CVM DILVCIDATIONIBVS IN DICTIS ARIST. ET AVER.

A D. M. ANTONIO ZIMARA COMPILATA.

Qua, digressionibus passim ab eo insertis, via Peripateticæ veritatis, edocetur.

De litera A.

A B, prępositio ī idiomate Arabico notat, tā cām agentē, q̄ subiectū, & oppositū. primo physic. com. 58. Vide quō importet subiectū. primo cęli. cō. 20. vbi litera trāslationis Arabicę habet in tex. ꝙ corpus gloriosum nō est gñatū ab aliquo. Qđ Cōm. pōderans in cō. dicit. Et dixit: neq; gñabile ab aliquo. & nō dixit: neq; gñabile simplr. qm̄ hæc ē dria inter dicētes, ꝙ hoc corpus ē creatū à prima cā: & opinātes ipsū primā cā 3. s. ꝙ dicētes ipsū eē primā cā 3, opinant ipsum nō eē gñabile simplr. Et dicētes, ꝙ ē cātum à prima cā, opinant, ꝙ nō ē gñabile ab alio .i. ex alio. Et ꝙ si diceret esse gñabile à nullo, & ī nullo tpe, posset hoc instituī fm vocē, & fm trāsumptio nē. Gñabile vere, est terīatū tpe, & gñabile ab aliquo. Et hoc nomen gñonis est vulgariter, qđ Arist. intēdit remouere à cęlo. Vbi patet, ꝙ ly ab aliquo, dicit cā 3 mālem. Ari. .n. ibi demōstrat, ꝙ cęlū nō ē gñabile, qa nō habet subiectū, neq; cō trariū. Et ex illo loco patet quātū deuiauerūt à veritate Io. de Bac. & Greg. Arim. in. 2. sñarū. di. 1. q. 1. q tenēt ex mēte Arist. & Auer. cęlū & substātias ęternas nō hre cā 3 ęternā effectricē. Et licet ista qō in via Peripateticorū ardua sit, & ambigua. Eudemus. n. & Alex. (vt recitat Simpl. ī principio physicæ auscultationis) tenuerūt Deū fm mē tē Arist. nō esse cām efficiētem, sed finale 3 tm̄ & formalē ęternorum.

Digressio de cā efficiēte ī subiectis ętternis contra Ioā. de Bacco. & Greg. Ari,

Opi. Eudemi et Alexā vna positione.

Ammo. tm̄, Simp. & Io. Gram. op positū tenuerūt, & multi sapiētes. Verūtm̄ quidquid sit de Ari. vnum scio indubitāter, Auer. tenuisse de mēte Philosophi, ęterna eē cāta in triplici gñe cāę. etenim hic aperte testat cęlū esse cātum à prima cā. Et ꝙ Ari. in. 1. cęli demōstrat cęlū nō eē gñabile, illo mō gñonis quo generant ista tpalia: quia hoc sonat nomē gñonis, vere & non trāsumptiue sumptū. Arist. n. abhorret metaphoras & trāsumptiones ī doctrina demōstratiua: vt ipse ꝓcepit in 2. poster. analit. Et iō Arist. nomē gñonis vere & ī ꝓpria sigñatione intēdit remouere à corporib⁹ cęlestib⁹. Et hoc apparet manifeste ex sñia eiusdē Auer. 1 lib. destr. destr. in disp. 3. in fol. 18. dubij, vbi dicit, ꝙ Philosophi ascēderūt gradatim inuestigare de supcęlestibus corporibus, & apparuit eis ꝙ sunt ingñabilia, & nō sunt sicut inferiora corpora. Gñabile. n. inquantū gñabile, est pars hui⁹ mūdi sensibilis: cuius gñō non sequeret nisi ꝓut est eius pars, eo qđ oē gñabile gñatur sine dubio de re, ex re, & pro re, & in loco, & ī tpe. Et inuenerūt ꝙ orbiū corpa sunt necessaria ī gñone inferiorū corporū, prout sunt agē-

Pro opin. contraria fuerunt Āmm. Simplic. Philoponus, & alij.

Quæ ad mentem Auer.

Tex. c. 22.

» ria remota. Vñ si corpa cęlestia ge-
» nerabilia essẽt mõ istius gñonis: ĩ-
» digerẽt aliis corpibus ꝑcedẽtib⁹ ea:
» q̃ sist essẽt ptes alteri⁹ mũdi. & ita
» essẽt alia corpa supcęlestia. Et talia
» ẽt ĩdigerẽt aliis: & sic ĩ infinitũ. Ec-
ce igit, ꝙ vult demõnẽ intelligi de
vera gñone ĩ ꝓpria sigñatione sũ-
pta: q̃ indiget cã agẽte mãli, & fina
» li, tpe, & loco. Cõfirmat authorita-
» te eiusdẽ in. 1. cęli. cõ. 105. vbi ha-
» bet. Defendẽtes aũt Platonẽ dicũt,
» ꝙ assimilatio gñonis mũdi ex suis
» essntis, gñoni figuratũ ex lineis, &
» supficieb⁹ à Platone, sigñat ꝙ mũ-
» dus semp fuit apud Platonẽ, & ꝙ
» ipse nõ intẽdebat p hũc sermonẽ,
» nisi ꝙ ptes ei⁹ sunt priores nã toto:
» nõ ꝙ ipse fuit gñat⁹ vere. Et si hoc
» intẽdebat nihil differt ab Arist. Sed
» tñ male fecit in hoc qđ dixit mun-
» dũ eẽ gñatum, & nõ corruptibilẽ.
Hoc. n. nõ intelligit ex gñone, nisi
cũ difficultate. Et maxĩe cũ dixit, ꝙ
efficit ex nõ ordine in ordinẽ. Nã
Plato dixit deũ, el'nta q̃ ante mũdi
gñonẽ mouebant motu inordina-
to, deduxisse ex nõ ordine in ordi-
nẽ. Mõ talis gño q̃ fit ex priuatiõe
ad habitũ, vł esse vera gño, q̃ est tẽ
poralis: & ita cũ difficultate ꝑt in-
telligi gño illa apud Platonẽ fuisse
ęternã. Aut igit male sẽsit: aut ma
le docuit: quia abutebat vocabulo
gñonis (vt dicit ꝑfatus Cõm. ẽt. 1.
cęli. cõ. 106.) Tenet igit Cõm. cœ-
lũ & intelligẽtias eẽ cãtas ab ætẽ-
no à prima intelligẽtia: sed non ꝑ
gñonem verã, q̃ fit cũ trãsmutatio
ne & tpe. sed nobiliori mõ. Sciẽtia
. n. Dei glorioſi est cã entitatis & ve
ritatis oĩum entiũ: vt scribit Cõm.
in. 2. primę philosophię. cõ. 4. Et ĩ
12. primę philosophię. cõ. 51. De
hoc vide notabilẽ authoritate ꝫ ĩ
lib. destruc. disp. 3. in sol'. 18. dubij. Ia
vbi scribit. Amplius declaratũ est à »
Philosophis, ꝙ illud qđ dat entib⁹ »
seꝑatis à materia finẽ, ẽ illud qđ » tor lati
dat eis esse. Forma. ñ. & finis sunt » brum.
vnũ & idẽ in hac ſpecie entiũ. Et- »
go illud qđ dat finẽ entibus, illud- »
met dat forãm, & illud qđ dat for- »
mã est agẽs. ergo qđ dat finẽ huic »
etiam est agens. Apparet igitur ꝙ »
primum principiũ est oĩum isto- »
rum principium. ſ. forma, & agẽs, »
& finis. Quid clarius?

Ab antiquo nõ prouenit nouũ absolute, ſm Philosophos. ex disputatione. 12. in sol'. tertij dubij. Cap. 8. su- pra 2. c. 36.

Ab oĩbus excellẽtib⁹ Philosophis ho die existimat, ꝙ ab vno primo ꝓce dũt principal'r oĩa entia mutabilia. Ex lib. destr. disp. 3. 1 sol'. 12. dubij. In

Ab vno vtrũ multitudo ꝓuenir posit. vide diffuse in lib. destruc. in di sput. 3 in sol'. 12. dubij.

Ab vno agẽte nõ ꝓuenire nisi vnũ effectũ tm, propõ falsissima ẽ, qua vtebat Auic. & Alpharab. Ex disp. 3. in lib. destr. in sol'. 23. dubij.

Ab vno simplici numero non posse ꝓuenir nisi vnũ simplex numero, nõ quodammõ vnũ in numero & quodãmõ plã. Et ꝙ illi⁹ vnitas sit cã eẽ pluralitatis: si isto mõ intelligãt nõ põt hõ euadere à dubijs Algazelis. Ibidẽ in sol'. 26. dubij.

Ab vno essẽntialiter nõ inuenit nisi vnum motum: sed intrant plura ipsum per accidens. 8. physic. com. 51. & elicitur ex textu. Tex. c. 11.

Abstinẽtes, appetẽtes, & cõ cupiscentes, nõ operant ea quorũ habẽt appetitum: sed sequunt intellectum. 3. de aĩa. tex. cõm. 48.

Abstrahẽtium nõ est mendaciũ. 2. phy.

phy. tex. cõ. 18. idẽ. 3. de aĩa. 35.

Abstractione mathematica plerũq; vtit scĩa nãlis. Alex. ſnĩa est in plerisq; locis: & signãter in principio libri prior. anal. Estq; dẽm notabile & aureũ. Ex cui⁹ ignorãtia doctores nr̃i Latini ĩ plerisq; qõnib⁹ ĩ philosophia allucinati sunt. Scĩæ. n. sibi ĩuicẽ subseruiũt, sicut ẽ in artib⁹. Certũ ẽ, ꝙ nãlis ꝑs qñq; ꝓcipit fora 3 naturalẽ sine materia. nã & Cõm. dicit in 12. primę philosophię ĩ cõ. 39. Intellis ĩnat⁹ ẽ diuidere ꝓiũcta ĩ eẽ, sicut diuidit materiã à fora, & fora 3 à cõgregato ex mã & fora. Hoc ẽt. d. lucidiss. Themis. in 4. phy. ĩ digressione ꝓtra Gal. de ſpatio seꝑato: vbi mouet qõnem cõtra se dicẽs. Sed dices, vñ nã ſpaciũ illud si nõ est seꝑatũ à corpe: » intelligit tñ quoquo mõ seorsum » à corpore? Et soluẽs inqt. Tu vero » (inq̃) vñ albedinẽ? vñ nigritiẽ? ea » tñ & si in cõtẽplatione veniũt sine » corpore: nec tñ ꝑ se sunt, nec à cor » porib⁹ redẽpta, absoluta, ꝑcisa: sed » sola est cogitatio q̃ id cõminiscit. » Nõ. n. idẽ est huic aquę essentia, & » ipsius aquę dimẽsiones. pariter in » hoc vino, & ĩ hoc aere. sed qualita » tes tm̃ aĩo sequestratæ, atq; adeo » abiũctę corporibus, nõ quidẽ seor- » sum hñtur, sed seorsũ intelliguntr à nobis. Sed tñ in tali cõsiderõne naturalis nõ vtit abstractione sibi ꝓpria, qa ipse à materia sensibili nõ abstrahit vt patet in. 6. meta. tex. c. 2. & 1. de aĩa. tex. cõ. 16. Et tñ Ari. 1. 2. phy. definiẽs naturã q̃ est fora. inqt. Alio aũt mõ natura vtiq; erit habẽtũ in seipsis principiũ mot⁹. » Fora & ſpẽs ñ sepabilis ens: sed aut » ſm rõne 3. Hoc aũt. vt Alex. d. est, qa naturalis vtit metaphysica abstractione. Ex hoc, aũt nõ sequitur ꝙ scĩa mathematica qdditatiue cõsideret qdditates particulares rerũ naturaliũ, quaten⁹ nãles sunt. Silr naturalis ꝑt ista abstractione abstrahere: vt inqt ꝑfatus Alex. accñtia nouẽ generũ à substtãtia ſm rõnẽ. Sed hoc ſm mathematicã cõsiderõnẽ. Et silr naturalis ꝑt cõsiderare entia qdditatiue cõsiderata à scĩa diuina ſm abstractionẽ sibi ꝓpriã: ꝓ viã silitudinis: sicut qñ imaginat intelligẽtiã in rõne qua est aĩa cęli: vt talis assimilat forę mãli, sicut imaginat eã Cõm: ĩ 2. cęli. ĩ cõ. 3. vbi d. ꝙ intelligẽtia quodãmõ assimilat forę mãli, ĩquãtũ dat orbi motũ circulare, & est in eo. Ex hoc ãt nõ sequit nãlẽ quidditatiue cõsiderare ĩtelligẽtias: sicut quidã fatui ꝓfessi sunt, ĩtelligẽtias abstractas qdditatiue nõ solũ ĩ scĩa diuina cõsiderari: verũetiã in scĩa nãli. Nullibi n. Ari. posuit, nec aliqs ꝓpatetic⁹, itelligãtias qdditatiue ꝓsiderari: q̃ sunt aĩę æternorũ aĩaliũ, nisi ĩ scĩa diuina. Nã licet nãlis cõsiderẽt itelligẽtiã, vt ẽ aĩa cęli, & motor, & id gen⁹: clarũ ẽ itelligẽtib⁹, ista esse aduẽtitia & extranea sibi, nec ſpectãt ad ei⁹ qdditatẽ: & ĩmorari ĩ hoc, ẽ supfluũ nimis. Stultas. n. opiones insectari stultissimũ ẽ: vt. d. Ari. 3. de ꝓtib. aĩal. cap. 4. & 1. top. ca. 9. Sed dices, si forę & qualitates nãles põt abstrahi ꝓ rõnẽ: & nãlis ĩ hoc vtit mathemat. abstractiõe: qũo igr nãlis ꝓsiderõ distinguit à mathematica? Rñdet ꝙ aliq ẽ abstrahẽt, & aliq diffinit: scĩę ꝑticulatiue distinguũt abĩuicẽ ex diuersis modis diffiniẽdi: vt ꝑ 3. 6. meta. Diffõ ãt ẽ ꝑfecta & ꝑpleta qdditatis cognõ. vñ l3 nãlis posit mathema Quod naturalis nõ cõsiderat quidditatiue inferiores ligẽtias abstractas, cõtra opinionem aliquorũ. Dubitatio Solutio. Tex. cõ. 2.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tica abstractiõe fofas nãles intelligeꝛ sine mã: nõ ꝓt tñ eas diffinire: qa nãlis diffinit ꝑ mãm. 1 đ aĩa. 16

Abstracta entia ꝓhendũt nobilitatẽ pfectã sine opatione: & diuersantur fm magis & minus. 2. cęli. cõ. 66. Idem ibidem cõ. 62. & 65.

Abstrahere, nihil aliud ẽ, q̃ facere ĩtẽtiones imaginatas ĩ actu ĩtellas, postq̃ erãt in põa. Intelligere ãt, nihil ẽ aliud, q̃ recipe has ĩtẽtiões. 3. de aĩa. cõ. 18. Primũ dictũ locũ hẽt de abstractione q̃ est opus intells agẽtis. Ille. n. ẽ qui trãsfert res đ ordine ĩ ordinẽ. Sed ẽ alia abstractio q̃ est opꝰ intells poꝛis: & ẽ qñ intelligit prius, nõ intellecto poste riori: vt qñ intelligit supiꝰ sine ĩfe riori: vel subiectũ nõ ĩtellecta passione. De tali dr. 2. phy. abstrahentiũ nõ est mẽdaciũ. Scđm vero dictũ Cõm. intelligẽdũ est in ꝑdicatione cãli, qa formaľ loquẽdo, receptio intẽtionis nõ est intellectio. Sic. n. se h3 intelligibile apud intellectũ: sicut sensibile apud sensũ. 3. de aĩa. tex. c. 2. Mõ receptio sensatæ intẽtionis ĩ sensu, nõ est sensatio: qđ rõne ostẽdit, & authoritate cõprobaꝛ. Rõne quidẽ, nã q̃ inuicẽ separãtur in esse, illa nõ sunt foꝛaliter eadẽ, neq; realľ: sed stat, ꝙ sit receptio spẽi in sensu absq; hoc, ꝙ cõsequaꝛ sensatio. Ad alia. n. fortiter intẽti, delata sub oculis non videmus: vt dicit Aris. in lib. de sensu & sensato. Authoritas ẽt exꝑssa de hõc ẽ Cõm. & in. 2. de aĩa. cõ. 149. vbi dicit, ꝙ recipere aliq̃d est aliud à iudicare illud. Et ex hoc patet quãtum errauerit Io. de Gand. qui voluit sensationẽ realľ nõ differre à specie sẽsibili, & sequaces moderni ẽt sunt in hoc errore. Et forte litera est corrupta: & debet dicere, ꝙ intelligere nihil aliud est, q̃ respicere istas intẽtiones. hoc aũt idem est qđ cognoscere. Et ita credo, ꝙ melius est corrigere lr̃am. Si aũt dicit recipere, hoc intelligit in ꝑdicatione cãli, quia ad hoc vt fiat intellectio ꝓrequiritꝰ receptio intẽtionũ in intellu mãli: qa scribit Cõm. in cõ. 19. Intells materialis ẽ passio & actio: & prius ẽ passio, q̃ actio: qa prius recipit intẽtiones vles, postea fit actiuus producendo intellectionẽ. Nõ. n. intellectio quã cõiter experimur ĩ nobis produciꝰ ab ĩtellu agẽte: sed ab intellu possibili: quia ꝑ intellm agentẽ fm Auer. & antiquos Peripateticos, hõ non intelligit in principio, sed in postremo, vt fingũt. Vnde Cõm. accusat Auẽp. in. 3. de aĩa. cõ. 19. asserẽtem ꝑintellm agẽtem nos cognoscere infinita in propõne vl̃i. Diçit. n. ꝙ iudiciũ & distinctio attribuitꝰ in nobis intellui materiali, & nõ intellectui agẽti. vñ Aris. in. 3. de aĩa in principio dicit. De parte aũt aĩæ ꝑ quã aĩa intelligit & sapit, ibi Them. & Cõm. exponũt. i. ꝑ quã nos sapimꝰ & intelligimus, & patet ꝙ ille ẽ intells materialis, & nõ agẽs de quo loquitꝰ in principio tertij de aĩa.

Abstractum non potest moueri. 3. meta. tex. com 7. & 9.

Abstractę res sunt priores in eẽ entibus nõ abstractis. 6. meta. cõ. 2.

Abstractę ĩtelligẽtię attribuuntꝰ corporibus cęlestibus sicut aĩa corpori. 8. meta. cõ. vlt. Expono, quo ad mouere, nõ quo ad foꝛalẽ inheretiã. Sic exponit Cõm. in. 2 cęli. cõ. 3. & in 2. cap. libri de subst. orbis.

Abstractorũ entiũ illud qđ diligitur ꝑꝑ se, & desideraꝛ ꝑꝑ se, est in fim-

Digressio de intellectiõe qũo est intells agentis, & qũo intellꝰ poꝛis & mãlis.

Tex. c. 18.

Ca. deodoribus versus finẽ.

Aduersus Io. de gãd.

simplicitatis, vnitatis, & nobilitatis 12. met. cõ. 37. & tex. Vbi Cõm. notat Aris. ponere dr̃iam inter primũ principiũ, & alia entia abstracta: quia alia vidẽtur esse electa, & desiderata propter alia, sed primũ principiũ est electũ per se, & amatũ ab oĩbus, & tale est ens pfectũ in fine.

Abstractũ & cõcretũ (q̃ Cõm. appellat principale & sumptũ: nã cõcretũ, seu denoĩatiuũ summitꝰ à principali) dr̃unt, qa sumptũ signãt illud qđ signãt principale & magis. vita. n. signãt aliq̃d nõ ĩ subiecto: viuũ aũt signãt aliq̃d ĩ subiecto. signãt. n. foꝛam in materia, & hĩtu 3 ĩ subiecto. 12. met. c. 39. Nota tñ ꝙ nomẽ tale denoĩatiuũ prĩo signãt accidẽs, & scđo subtũ: vt scribit Cõm. 5. met. c. 14. ꝑtra Auic. Et iõ dixerũt sapiẽtes, ꝙ ꝑcretũ prĩcipaľ signãt foꝛa 3, sed ꝓnotatiue dicit subiectũ.

Abstractę foꝛę à mã ita se hñt, ꝙ dispõ & dispositũ in eis sunt vnũ ĩ eẽ & duo in cõsideꝛõne. 12. met. c. 39.

Abstractũ eẽ, impoľe ẽ demr̃ari, nisi via motꝰ 12. me. c. 5. idẽ 1. ph. c. vlt. & 8. phy. c. 3. idẽ. 2. phy. c. 22. & 26.

Abstractarũ substãtarũ nulla est q̃ non mouꝛat: quia tunc inueniretur in dispositione diminuta. 12. meta. cõ. 48. & elicitur ex tex.

Abstracta aĩę opatio ẽ, q̃ fit sine instro corpali, & nõ est in rebus exñtibus ĩ corpe. Si aũt opatio aĩę fuerit in rebus exñtibus in corpore, illa nõ erit abstracta. 1. de aĩa. c. 13.

Digressio qualr aĩæ opatio fit abstracta.

Vbi aduertę fr̃ mentẽ Auer. duas cõditiones requiri ad qualitatẽ abstractionis opationis aĩę, prima vt non fiat ꝑ organũ corpoꝛale, ita ꝙ nõ depẽdeat à corpe, vt à subiecto. Et scđa vt nõ fit in rebus exñtibus in corpore. i. ꝙ nõ depẽdeat ab aliquo exñte in corpe, vt ab obiecto. Et ista est operatio sempiterna, & abstracta intells agẽtis intelligentis Deũ & ęternas substãtias. Sed illa operatio aĩæ, quæ nõ fit ꝑ organum corporeũ, & tñ est ĩ rebus existẽtibus in corpore, ita ꝙ dependet obiectiue à corpore: illa inq̃ nõ est abstracta: sicut ẽ opatio intells possibilis: licet intells talis nõ fit depẽdens, sed sit abstractꝰ à corpore. Vñ Auer. snĩa ex mẽte Aris. tenet intellm materialẽ quo ad substantiã eẽ abstractũ à corpore: sed quo ad opationẽ eius nõ esse abstractum: quare intellectio eius fit cũ imaginatiõe. Et hoc ẽ qđ notauit Cõm. in. 1. de aĩa. cõ. 12. vbi dicit, ꝙ hæc „ est snĩa eius in intellectu materia- „ li, ꝙ ipse est abstractꝰ à corpore: & „ ꝙ nihil intelligit sine imaginatio- „ ne. Et si ista est opin. Aris. vr̃, ꝙ sit fundata supra ista rõne: quia natura (vt dicit Aris.) est cã oĩs ordinationis. ex. 8. phy. tex. cõ. 15. & in. 8. de natura aĩalium. cap. 1. natura ꝑ media trãsit ad extrema. Cum aũt fit duplex genꝰ formarũ extremarũ, seu virtutũ: quædã. n. sunt ĩmersę materię vtroq; modo, & quo ad substãtiã, & quo ad opationẽ, qđã vero vtroq, mõ seiũctę: ĩ prĩo gradu sunt oẽs formæ eductæ de põa materiæ: ĩ qbus tñ est latitudo. qa distãtiæ entiũ sunt valde diuersæ. in scđo vero gradu sũt Deus & separatę intelligẽtiæ, q̃ ẽt inter se distãt. vt patet. 12. primę philosophię cõ. 44. Et iõ fuit necessariũ vt inter ista duo extrema caderent media. Talia aũt (vt oñdit natura diuisionis) sunt, vel esse p̃nt, aut imaginari eẽ: vel quia aliquid sit abstractũ quo ad operõnẽ, & nõ quo ad sub-

Genus formarũ duplex.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Aduersus Pet. Põpo. de mortalitate aiæ.

ſtãtiã: vel extra, ꝙ fit abſtractũ quo ad ſubam, & depẽdés quo ad opationẽ. Primũ dari nõ ꝓt, qa opatio emanat à põa, & põa ab eſsẽtia: & iõ ſi opatio erit abſtracta, & ſubſtãtia ĩmerſa: tũc opatio eẽt ſine põa, aut eſſentia opante, qđ eſt impoſſe: quia nõ ꝓt opatio trãſcẽdere eſſentiã, aut põam operantẽ. Relinquit ergo vt ſolũ in re poſſit eẽ aliud qđ ſm ſuã ſubam ẽ abſtractũ à corpe & ĩ operatione depẽdet à corpe. & hoc ẽ natura intellẽs mãlis. Vñ ex hoc ſcire poteris quãtũ deuiauerit à via Peripatetico⁹ Pet. ille Pomp. in ſuo libello de mortalitate aiæ, q ſuã intẽtionẽ fundauit in hoc fundamẽto, ꝙ oĩs ſuba abſtracta à corpore hẽt opationẽ abſtractã à corpore. Nã æquiuocatio decepit eũ: qa hęc natura media ipsũ latuit. ſicut in ſil'i. d. Ariſ. cõtra antiquos, qui negabãt gñonem, quia latuit eos nã media ĩter nõ ens ſimplr, & iuter ens ſĩplr: & paralogizabãt ex ęquocatiõe. Sed hęc vila nã ſoluit oẽm eo⁹ ignorantiã. ita ĩ ꝓpõ, abſtractũ ęquiuoce dr̃ de intellẽtu mãli, & de aliis ſeparatis intelligẽtijs, (vt. d. Auer. ĩ lib. deſtr. diſp. 5. ĩ ſol. 3. dubii.) Et hoc rõnabilr. nã ſcĩa ęquiuoce dr̃ de ſcĩa nr̃i intellẽs & đ ſcĩa intelligẽtiarũ. 12. met. cõ. 51. & ĩ lib. deſtr. diſp. 6. Et iõ licet vere abſtracta, q̃ ꝓ eſſẽtiã intelligũt habeãt opationẽ vere abſtractã, q̃ nullo mõ à corpe, neq; ſubiectiue, neque obiectiue depẽdet: tñ de ĩſimo abſtracto⁹ qđ mediat ĩter vere materialia & vere abſtracta; fallit hoc. vñ ẽt multa verificant̃ de illis, q̃ de intellũ mãli nõ verificãt̃: qa iſte ẽ cãt⁹ ab obiecto, illi: ſunt eã. & ſcĩa ĩ hoc ẽ q̃litas, ĩ illis ẽ ſuba. & ſcĩa in hoc hẽt ignorãtiã oppoſitã, illis vo nullũ ẽ oppoſitũ & multa id genus.

Cõ nẽ mu Ari foc tẽ ma

Abſtractę ſubę nõ pñt eẽ cãę neque ſm ſoſas, neq; agẽtes iſtorũ gñabiliũ & corruptibiliũ. 1. meta. cõ. 31. qđ ſic ĩtelligo. Arguit. n. Pñs ibi cõtra Platonẽ, q ponebat ideas eẽ cãs ſoſales & agẽtes reſpectu corruptibiliũ & gñabiliũ: ſoſas qdẽ dãtes eẽ ſoſalr, qa aſſerebat ꝙ ſortes & idea ſortis erant idẽ ſoſalr, & dicebat ꝙ erãt cauſæ effectrices immediate. Caueant igit̃ qui ponũt aĩam intellectiuã eſſe formã formaliter inherentẽ homini in via Auerrois.

Qđ ca ſcĩa ſpec ua.

Abſurdũ eſt ſimul quęrere ſcĩam & ſciẽdi modũ. 2. met. tex. c. 15. Vbi aduerte, ꝙ ꝓ modũ ſciẽdi Cõm. exponit logicã, etenĩ ſm Alex. & antiquos Peripateticos, logica ꝓprie ñ eſt ſcĩa, ſed mod⁹ ſciẽdi, ſeu organũ vtriuſq; philoſophię. Nã ĩ ſpeculatiua ſcĩa docet diſcernere verũ à falſo: ĩ practicis vero bonũ à malo. vñ caueãt, qui dicũt logicã eſſe ſcĩam proprie dictã, & vltra hoc q̃ ſit ſpeculatiua. Nõ. n. vñr ſcire qđ noĩs theorici. Nã (vt inquit Alex.) theoricũ dr̃ τὰ θεωρεῖν qđ ẽ τὰ θεῖα ὁρᾶν, hoc ẽ à ꝓtẽplãdis diuinis rebus. ĩ entib⁹ ãt rõnis & ſcdo ĩtellectis nihil diuinitatis ẽ videre. Vñ Ariſt. in 6. primæ philoſophiæ abiicit à ꝓſideręne ſcĩæ diuinę ens ĩ aĩa: quia ẽ ens diminutũ. licet igt̃ ĩ logica fiãt rõnes neceſſarię, non tñ ſunt demſtiuę. Stat n. aliquam rõnẽ eẽ ex veris, ſemp, & tñ nõ erit rõ demſtiua, ſicut. d. Cõm. in. 4. phy. in cõ. 20. ſed appellant̃ dialecticę demſtiones. De hoc tñ vide in qõnibus miſcellaneis diffuſe. Vñ ſi aliqñ inuenitur logicam dici ſcĩam, illud eſt ſm cõitatem noĩs.

A cari

A cari aĩaĩ noĩe, oĩum aĩalium mimimum eẽ videt̃, & eſt candidũ, & naſcitur in cera vetuſta. Ariſt. in 5. de natura animalium. cap. 32.

Accidẽtia, & vñiter oĩa q̃ ſunt in ſubiecto, ſicut ſoſa in ſubiecto, impoſſe ẽ vt ꝓ ſe moueri poſſint. 4. phyſi. t. c. 32. idem 5. phyſi. tex. cõ. 1.

Acẽntis ſunt duo modi. vꝫ. attribuere accñti rei illud qđ attribuit̃ rei: & attribuere totu illud qđ attribuit̃ parti. 4. phyſi. com. 45.

Accñtalitas inuẽta in motorib⁹, qui ſunt hic, aliqđ operat̃ in eſſe eorũ. Sed accidẽtalitas in motoribus planetaꝝ nihil operat̃. 8. phy. cõ. 52.

Accidẽtia nõ poſſe ꝓmanere ꝓ duo tẽpora, dixerunt loquentes in rege Maurorũ. 8. phy. com. 74.

Accñtia ĩſepabilia diffiniũtur ꝓ ſubiecta, ſed nõ ſubm ꝓ illa. 1. ph. cõ. 29. & 7. met. t. c. 17. 19. & 40. Vide in contradictionibus nuper ẽditis.

Acẽntale ſũit duob⁹ modis, vl vt opponitur naturali vel vt opponitur eẽntiali. 1. cęli. com. 14.

Accidentiũ eſſentialiũ conditio ẽ, vt cognitio eo⁹ ſequat̃ cognitionem ſubſtantię. 2. cœli. cõ. 40. idẽ 1. de aĩa tex. cõ. 11. & 4. phy. com. 33.

Accñtia de quibus artifex cõſiderat ſunt duobus modis, qđ exiſtũt in ſuo ſubto eẽntialr & 1. & quędam exiſtũt ſiſitudine ad accñtia ĩ ſubto, alterius ſcię. 3. cęli. cõ. 7.

Accidẽtia ſunt diuiſibilia duob⁹ modis. 3. cæli. tex. com. 7.

Accidentia exiſtẽtia in re gñata exiſtũt a gñante: tñ mediante forma generati. & ita eſt de motu. 3. cæli. cõm. 28. idẽ 8. phy. tex. cõ. 32.

Accñtia, magnã partẽ ꝓferunt ad cognoſcẽdũ qđ quid ẽ. 1. đ aĩa. t. c. 11. Vide cõditiões requiſitas poſitas p lue: diſſimũ Themi. & etiã p Aucr.

Accidẽs alicui, accidit nõ ſm qđ ẽ, & qđ accidit alicui nõ ſm qđ ẽ, neceſſe ẽ vt ſeparet̃ ab eo. 3. de aĩa. cõ. 28. Vide 1, cæli. cõm. 14. & 4. phy. cõ. 31. & 43. 67. & 2. de aĩa. c. 133.

Accñtiũ q̃dã ſunt exiſtẽtia ĩ indiuiduis ſubarũ ſimpliciũ: & quędã in indiuiduis ſubaꝝ cõpoſitaꝝ: vel in habẽtib⁹ aĩam, vel in carẽtib⁹ aĩa. Ex cõ. libri de diuina. ſm quietẽ.

Accidẽtia, quæ nõ trãſmutãt ſubſtãtiam differẽtis, ſuut cõia vtriq; corpori. ſcdo cap. de ſubſtãtia orbis.

Digreſſio de diuiſione entis.

Accñtiũ gñatio nõ ẽ neceſſe vt fiat a ſibi ſiſib⁹, nec ĩ gñe, nec in ſpe, vt dicit Ariſt. in met. 2. cap. de ſubſtãtia orbis. 2. cæli. cõm. 42. 7. meta. cõm. 31. 12. metaphy. tex. cõmen. 13. & cõmen. 18.

Accñtiũ ꝓdicatio de ſubſtãtiis, & accidẽtiũ de ſeinuicẽ ẽ ꝓ accñs 1. meta. cõm. 30. idẽ 1. poſteriorũ.

Accñtia attribuũt̃ ſubę nõ qa eſt agẽs aut finis eo⁹: ſed qa ꝓſtituũt̃ ꝓ illã, & ẽ ſubm eorũ. 4. meta. cõ. 2.

Accñtiũ entis, q̃dã ſunt opinabilia, & q̃dã ſũt entia. 4. met. t. c. 6. Inde Col. ꝙ diuiſiões ẽtis ſũt multiplęs & diuerſaꝝ rõnũ, qa q̃dã ſũt pẽtia rõis, vt ꝓ, ſe, & ꝓ accñs, ꝙ cõplexũ & ĩcõplexũ, & id genus: & q̃dã ſũt ex nã rei, vt diuiſio entis ꝓ ſuba ꝫ & accñs, ꝓ põam & actũ, ꝓ vnũ & multa. Tales. n. diuiſiones ſũt entis extra aĩam, qđ ẽ ſubm ſcię diuinę. Et ſm iſtas tres diuiſiones ſcĩa diuina ẽ diuiſa ĩ tres partes, vt bñ no. Cõ. ĩ ꝓhemio ſup 7. ptĩę philoſophię. Et ex hoc ꝓ error illoꝝ, q ponũt ens ĩ ſua maxĩa cõitate ſm q̃ dr̃ de entib⁹ realibus & rõnis, eſſe ſubm adequatũ ĩ ſcĩa diuina, eo mõ quo de ente vñ loq Ari. ĩ 4. me. t. c. 2 vbi loq̃t̃ de ente in ſua maxĩa cõitate, ſm q̃ dr̃ de oĩb⁹ & đ affirmatiõib⁹, &

Error aliquorũ in aſſignãdo ſubm ſcię diuinæ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Lapsꝰ Frā ciſci mayro. circa vniuocationē entis.

priuationibꝰ,& negationibꝰ,vbi ēt vt notat Cōm.dr̄ de ſcīis ītelłis,& vłter ſunt res logicę: Intātū ꝙ Frā ciſcꝰ ille de Mayrone voluit ens iſto mō ttāſcēdentꝰ ſe ſumptū,eē vniuocū enti reali & entibꝰ rōnis. Sed iſti multū deuiāt a doctrina Ariſt. nā Ariſt.poſita diuiſione entis per ens in aīa & extra aīam, & p ens p ſe & p accn̄s,in 6. meta .excludit a ꝓſideratiōe ſcīę diuinę ens p accn̄s, ꝙa nō ē terīatū,neq; h3 cās terminatas ex qbꝰ ſciri poſſit.& excludit ens in aīa,ꝙa eſt ens diminutū. Et p cōſequēs oēs libri ꝓcedētes ſeptimū meta. ſunt tanq̄ ꝓparatorij:ſicut bn̄ notauit Cōmē. vbi.ſ. Amplꝰ ens qd̄ dr̄ de affirmatiōe & negatione.ē pure equocū,ſicut exꝓſſe no. Cō. 7.met.cō.15. Pure autē equiuocū nō pōt eē ſubm ī aliqua ſcīa:l3.n.vt notat Cō. in 4.meta. ī pure equocis reperiat̄ ꝑdicatū vey, vt iſta,oīs canis ē pulcher:nō tn̄ in talibꝰ reperiūt̄ ꝑdicata eēntialia.i. ꝑdicata p ſe 1.aut .2. tmodi dicēdi p ſe,q̄ ingrediunt̄ in ſimplr̄ ſcibilibus:vt docuit Ari.in 1.poſte.anal.

In ꝓhe.7. meta.

Te. cō.11. Accn̄s accn̄ti nō accidit,niſi ꝙa ambo eidē accidūt.4.meta.t.c.14.

Accn̄tiū attributio ad ſubam ē eēntialis.v.g.muſica ī ſorte:ſ3 attributio accn̄tis ad accn̄s ē p accn̄s.4.meta.t.c.14. Vbi aduerte ꝙ Com. declarās qūo accn̄tia de ſuba dicant eſſentialr̄,dicit, ꝙa iſta ꝑdicatio cōuenit cū ꝑdicatione ſubali in hoc qd̄ ē fm cursū nālem. Accn̄tia.n. exiſtūt in ſubiis p ſe, & attribuunt̄ eis eſſētialr̄:& fm ꝙ ſubę diſponūt̄ p illa ſunt accn̄tia ſubarū. Attributio aūt accn̄tis ad accn̄s nō ē eſſentialis. Vbi aīaduerte ꝙ fm Peripateticos duplex ē ꝑdicatio,nālis.v3.

Digreſsio de duplici ꝑdicatiōe naturali, & ꝓter naturalem.

» » » »

& ꝓter nā̄m,ſicut bn̄ no. Cō.in.7. ꝓmię philoſophię,ī cō.59. Vbi ſcire debes ꝙ (vt dn̄t logici) ꝑdicatū h3 modū formę, & ſubm̄ hēt modū māę:ideo ꝓpōnes ſpecificātur a ꝑdicatis &nō a ſubtis. Et quia reſpectus ſupioris ad inferiorē reſpect9 ꝓtinētis ad ꝓtētū,& totiꝰ ad partes: talis aūt reſpectꝰ ē ſicut reſpectus formę ad mām,de ꝓtinēte ad ꝓtentū p3 4.cęli & mūdi.t.c.23. De toto & ptibꝰ p3 ex 7.meta.cō.35. Similr̄ ꝙa diſpō accn̄tis ad ſubam ē reſpectꝰ formę fm qd ꝑficiētis ad ſubtum tanq̄ ad mām. Suba.n.vt ſcribit Cō.4.met.cō.2.nō ē cā accidētiū,neq; fm agēs,neq; fm finē: ſ3 ꝙa ē ſubm eoy & ꝓſtituunt̄ p illā. Inde ſequit̄ ꝙ quotiēſcūq; ſupiora ꝑdicant̄ de īferioribꝰ,aut accn̄tia de ſubijs,ſiue ſint ꝓpria,ſiue cōia, oēs iſtę ꝑdicationes ſunt nāles,ꝙa ī talibꝰ ꝑdicat̄ id qd̄ debet ꝑdicari, & ſubijcit̄ id ꝙ deb3 ſubiici fm naturā.nā fm nām illud aptū ē ꝑdicari qd̄ h3 reſpectū formę, & illud ē aptū natū ſubiici,qd̄ h3 reſpectū māę. Ex quo ſequit̄ ꝙ quotiēs ꝑdicant̄ inferiora de ſupiorib9, aut ſubta de accn̄tibus, aut accn̄tia de accn̄tibus,aut idē de ſeipſo,oēs iſtę ꝑdicationes ſunt nō nāles:nā ī talibus ꝑdicat̄ id qd̄ nō h3 habitudinē formę & ſubiicit̄ id qd̄ non h3 habitudinē māę. De primis duobꝰ modis clarū ē.nā qn̄ ꝑdicat̄ iferius de ſupiori,aut ſubm de accidente, nō ē habitudo ꝑdicati ad ſubtum habitudo formę ad materiā. De 3. ēt vbi ꝑdicat̄ accn̄s de accidēte, nō eſt habitudo ſubiecti ad ꝑdicatū, habitudo mātę ad formā: qdlibet .n.accn̄s eſt forma in ſe,& ideo ſi vnū fit mā alteriꝰ, hoc eſt p accn̄s.

vj.

v3. reſpectu ſubti tertii, cui ambo accidūt. Similr̄ ꝑdicatio ī qua idē ꝑdicat̄ de ſeipſo,ē ꝓter cursū naturalē. Cū.n.mā ſit 1. diuerſa a forma:impoſſe eſt vt idē reſpectu ſuimet habeat reſpectū māę ad formā:& ideo iſta ꝑdicatio ē in fine ꝑdicatiōis exeūtis a nālī ꝑdicatiōe. Vnde Cōm.ī 1.prioy.in digreſſiōe de quarta figura ꝓtra Gale. infert. ꝙ data quarta figura,ſequit̄ ꝙ idē ſit ꝑdicatū de ſeipſo,qd̄ eſt in fine abhominationis.Et in 4.meta.cō. 3.d.ꝙ ꝑdicatio ī qua idē ꝑdicatur de ſeipſo ē nugatoria. Licet.n.Porphy.dixerit indiuiduū de vno ſolo ꝑdicari:illud tn̄ nō eſt fm cursum naturalē. Vn̄ Ariſt. aīaduettēs ad iſtud,dixit ī ꝑdicamentis,a prima ſuba nullā eē ꝑdicationē.ſc3 naturalē & ꝓprie dictā de qua ē ſcīa. Et aīaduerte, ꝙ l3 triplex dicat̄ eē ꝑdicatio p accn̄s:vna ē, qn̄ accn̄s ꝑdicat̄ de ſubiecto. ſecūda qn̄ de accidēte: ꝑdicat̄ ſubm.3.qn̄ accn̄s ꝑdicat̄ de accidēte prima ſola dr̄ prędicatio nālis,duę reliquę ſunt ꝓter naturā.Et prima ex hoc ꝙ eſt fm cursū naturalē, cōparata ad alias duas,q̄ ſunt ꝓter nāę ordinē,quodā mō eſſētialis dici pōt,ꝙa aſſimilat̄ ꝑdicationibꝰ ſubſtātialibus & p ſe.q̄ ſunt fm cursum nālem. Ex quo p3 fm Peripatheticos, ꝑdicationes p ſe & eſſētiales nō cōuerti in p ſe.quia impoſſe ē ambas eē prędicationes fm cursum naturalē.Et ꝑdicationes p ſe.q̄ ingrediunt̄ demōſtrationē ſimplr̄,debēt eſſe fm cursū naturalē : ſicut elicit̄ ex Ari. 1. poſterioy.vbi ꝓbat ꝙ in ꝑdicatis p ſe,nō eſt ꝓceſſus in infinitū, nec in ſurſum,nec in deorſum. Et ibi pulchre elicit̄ diſtinctio pallegata de duplici ꝑdicatione fm naturā & ꝓter naturā , ſicut bene ibi notauit Ioānes grāmaticus.Et hoc ēt pulchre elicit̄ ex doctrina Cōm. in ꝑſenti loco,ſicut poteris bn̄ perpēdere. Hic tn̄ conſidera,q̄ ſit ꝑdicatio magis prætер naturā, an qn̄ ſubtm prędicat̄ de accidēte,an qn̄ accidens de accidēte ꝑdicatur.

Accidēs,impoſſe ē vt ſit ſine ſuo ſubiecto.4.meta.cō.25.Idem 1.phyſi. tex.cō.14.39. & 7.meta.tex.cō.2.

Accn̄s fm rōnē ē toto priꝰ, vt muſicum hoīe muſico.non.n. cōtingit muſicū eē,non exīte aliquo muſico.5.me.t.c.16.& ē ī cap.de priori.

Accn̄tium diffinitiones ſignant plures intētiones vna intētione, qa in diffinitionibus accidentiū ſummū tur ſua ſubiecta : & ideo dn̄r habere aliquā diffinitionē.5.meta.c. 34.vide 7.meta.12.17.18.& 19.

Accn̄tiū quędā ſūt ſeparabilia, quę dā vero ī ſeparabilia.5.met.t.c.vlt.

Accidēs multis modis dicitur.5.metaphy. tex.com.vltimi.

Accidētaliter eueniēna nō hn̄t cām terminatā.ibi.& 2.ph.t.c.49.&.50

Accn̄tis primꝰ modꝰ poſitꝰ in 5.meta. & 2. differunt, quia 1. eſt de caſu, 2. eſt de ꝑdicabilibus p accn̄s. Itē 1. modus eſt cā,ſed p accn̄s,ſed ſcds modus nō eſt cā. 5. meta.cō. vltimo.Vide clare de hoc ī 2.phy. cō.49.vbi aīaduerte ꝙ iſta differētia fuit notata p lucidiſſimū Themiſtium, in 2.phyſi. loco ꝓallegato.vide illum ſi placet.

Accn̄s videt̄,ꝓpinquū nō enti.6.meta.tex.cō.4.& rō:vt inqt Cōm.eſt, ꝙa tale qd̄ eſt p accn̄s raro fit.

Accn̄s illud eē dicimꝰ qd̄ neq; ſemp neq; frequēter euenit.6.met.t.c.5.

Accn̄taliter factorū cauſæ ſunt fm

acci-

accidens. ibidem.

Accñtia non dñr entia nisi qa sunt dispositiões entis, & multi hoïes negãt ea eë. albedo. n. nõ est album. 4. metaphy cõm. 2 idem. 7. meta. tex. com. 2. & 12. meta. tex. cõ. 3.

Accñtia dñr entia eo qa talr entis. 7 prïæ pñę. t. c. 2. Nota qꝺ ly qa, est redditio cãę mãlis, sicut expõit istã
» authoritatẽ Auer. ï 4. meta. t. c. 2.
» vbi. d. qꝺ l3 hoc nomẽ ens dicatur
» multis modis, tñ ï oïbus dr ens: qa
» attribuit prïo enti subę, & istę attri
» butiões ï vnoquoq; sunt diuersæ.
» Prędicamẽta. n. attribuũtur subię, nõ quia ẽ agẽs aut finis eorũ, sꝫ qa ꝓstituunt ꝑ illã, & subm ẽ eorũ. & vl̃iter nõ dñr entia, nisi qa sunt dispões entis, & multi hoës negant ea eë. Albedo. n. nõ est, sed album. Vide q̃ scripsi ï ꝓprio Theoremate de hoc, in Theorematib⁹ meis.

Accñs nullũ separabile ẽ a subltãtia 7. meta. tex. cõ. 4. & 12. meta. tex. cõ. 3. idẽ 1. physi. tex. com. 14.

Accñua nõ sunt q̃sita ꝑ se, sꝫ fm qꝺ sunt dispositiones subltãtię demõstratę. 7. meta. tex. com. 4.

Accñtia q̃libet sunt posteriora tpe subа. Nã si fuerint separabilia, clarũ ẽ. Si vero fuerint inseparabilia, illud veritatẽ h3 rõne subti: quia subm ex quo gñatur ignis ẽ prius igne & calore eius. Cõm. 7. meta. cõ. 4. Michael ephesi⁹ locũ illũ aliter interꝓtat. Vide ẽt, si placet, expõnem nr̃am ï theorematib⁹ nr̃is.

Accñtium subiecta sunt alia a naturis eoꝝ, & ideo subiecta nõ sũt gña eoꝝ. 7. meta cõmen. 13.

Accñtia nõ hñt diffõnem simplr, sꝫ hñt sermonẽ, qui ẽ maioris declarõnis q̃ nomen. 7. met. tex. cõ. 14.

Accñtia l3 nõ habeãt quiditatẽ sim plr, habẽt tamẽ aliquã q̃uiditatẽ. 7. meta. tex. com. 14. & 15.

Accñtia, si qs dixerit hr̃e diffõnes, dicet ipsa hr̃e magis q̃ hñt, & qui negat ea hr̃e diffõnes, d. ea nõ hr̃e illud qꝺ hr̃e debẽt. Cõ. 7. met. cõm. 15. vbi Cõ. documẽtũ apponit dicẽs, illud ẽt, dictũ fuisse ꝑ ãtiquos q de hoc duas habuerũt opïones: ſ3 ipse ïduxit 3. q̃ est vera, & ẽ qꝺ cũ diffõnes sint duob⁹ modis. v 3. simplr, & mod⁹ ꝓueniẽs naturę rei cuï⁹ ẽ diffõ, & iõ l3 accñtia nõ hẽant diffõnẽ simplr, hñt tñ aliq̃ diffõem.

Accñtia sunt ï subiectis duob⁹ modis. 7. met. c. 18. & 17. & 1. phy. 29.

Accñtia p accñs nõ hñt diffõnẽ oïno, sed bñ accñtia eẽntialia, qa diffinitio significat res terminatas in diffinito. 7. meta. com. 18.

Accñtia p accñs ïherẽtia suis subtis, qñ accipiunt ï suis subtis eẽntialibus, hñt noïa, q̃ signant vtrũq;, vt symitas 7. met. c. 18. Inde colligę de intẽtione Auer. accñtia p accñs posse cõparari ad duplex subꝫ. v 3. ꝓpriũ, & sic respcũ ei⁹ sũt eẽtialia & diffinitiũ ꝑ illud, vt symitas p nasu 3. Et ad subm extraneũ, & sic sũt p accñs respectu illi⁹, & sic nõ hñt diffõnẽ datã ꝑ illud. Vñ ista ꝓpõ ẽ satis vulgata ï doctrina ei⁹, vt p3. 1. cęli. c. 14. vbi scribit, qꝺ nãle ï aliq̃ spe necessariũ ẽ vt sit prï⁹ accñte, & ïpolse ẽ vt posteri⁹ sit sine priori, & qꝺ aliqꝺ sit accñtalr & nũq̃ nãliter. Colise hr̃ in eodẽ lib. 1. de cęlo, in c. 62. & in 4. physi. 43. & 67. idẽ 2. de aïa. cõ. 133. 3. de aïa. c. 28. Et ẽ sñia Ari. in 2, phy. in trac. ꝺ casu & fortũa. ï. t. c. 66. vbi exꝑsse hꝫ, qꝺ nihil p accñs ẽ nã prï⁹ eo, qꝺ ẽ ꝑ se: & ita, cũ posteri⁹ nõ possit eë sine priori, impolse est simplr, qꝺ aliquid

quid sit accñtalr & nũq̃ eẽntialr.

Accñtia quodãmõ hñt diffõnẽ, & quodãmõ nõ hñt. Nã si ꝑ diffõnẽ ï telr illꝺ qꝺ dat qditatẽ rei ꝓpriã sibi: & ꝓuenit noï sine additiõe & reiteratione: tũc diffõ non erit nisi substantiarũ Et cũ fuerint accepta alia q̃ sunt ꝑter subã, fm qꝺ sũt entia, ꝓtigetvt hẽãt diffões. 7. me. c. 19

Accñtia fm qꝺ sunt passiones substãtiarũ ꝑdicãt de subltãtijs, fm noïa sed fm diffões nõ possunt ꝑdicari. 7. meta. c. 21. idẽ in pñtis.

Accñtia magis dñr pati q̃ gñari, qa gñatio ꝓprie ẽ subę. 7. met. cõ. 22. Credo cãm eë qa ex 1. de gñatione cap. de facere & pati, & ẽ in t. c. 50. passio ẽ merito ꝓtrietatis Et gñatio nõ ẽ de ꝓtrario ï cõtrariũ, sꝫ de ꝓtradictorio ï cõtradictoriũ: vt p3. 5. ph t. c. 7. iõ accñia magis dñr pati q̃ gñari. (subaꝝ. 7. me. c. 31.

Accñtũ gñatio qũo ẽ silis gñationi

Accidẽtia possuut accipi loco dr̃iaꝝ subaliũ ꝑ latẽtiã dr̃iarũ subaliũ. 8. meta. cõ. 5. & 7. meta. cõ. 41.

Accñs nullũ prius ẽ iis, quę sunt fm se. 11. met. cap. 7. & ï 2. phy. t. c. 66.

Accidẽtiũ radix ẽ, qꝺ ab alijs sustentanẽ & quiditatẽ hñt. Ex lib. destr. ꝺisputa. 6. in solut. 6. dubii ï fine.

Accñtia nõ denominanẽ a receptione: neq; formæ, q̃ sunt supficies, lineæ neq; puncta Ex dispu. 7. in solutione. 3. dubii. & est authoritas Phi 4. meta. t. c 14. Accñs accñti nõ accidit, nisi qa ambo eidẽ accidẽtia aïæ faciũt dilatãdo & cõstringendo spũs, exalare supflue, vt excedẽs gaudiũ & trisitia. & inde ï subа mẽbroꝝ anhelitus spũs malã requirit cõplexionẽ. 7. Col. cap 16.

Accñs nemo posuit eë partẽ subę in q̃tũ accñs, sꝫ inq̃tũ existimaẽ ipm notificare eẽntiã ïdiuidui subę, vt q posuit corpietatẽ, q̃ cõstat lõgitudine, latitudine, & profunditate, notificare esse nntiam ïdiuidui substanttię, opinatus ẽ istas dimẽsiones esse subas. Cõm. in paraphrasi met. trac. 1. ca. de subа. De hac opiniõe meminit Cõ. ẽt. 4. cęli. cõ. 40.

Accñtiũ nouẽ ꝑdicamẽtoꝝ, q̃dã hñt relationẽ ad subam, ita qꝺ subа apparet manifeste ï eoꝝ diffõnib⁹, q̃dã ꝟo nõ, ut sũt q̃tuor ꝑdicamẽta v 3. q̃litas, q̃litas, relatio, & qñ, & ꝑcipue qñ sũmũẽ ꝑ ïtellũ abstracta & signanẽ ꝑ noïa ï abstracto. v. g. albedo dũ diffinit, & dr̃ qꝺ est color disgregatiu⁹ vis⁹, & magis adhuc dr̃ magñine & figura, ex par. me. tra. 2

Accidẽtia habẽt qꝺ in sui diffõne reperiẽ diffõ subltãtię, vel potẽtia ꝑ pinqua, vel actu. ibidem.

Accidẽtia & affectiones, q̃uis nõ sint a subiectis abiuncta, tñ eadẽ subtis nõ sunt. Themi. 4. phy. super. 99.

Accñtiũ separabiliũ & inseparabiliũ cõditio hęc ẽ, vt inueniaẽ in qualibet spe qñq; & qñq; nõ. 5. physi. com. 45. & elicit ex tex. de regularitate & irregularitate motus.

Accidit in quibusdã artificialib⁹ vt principium sit in ipso subiecto. 2. phy. com. 3. & 5. physi. com. 2.

Acetũ est in vltimitate subtilitatis & ïcisionis. & tñ est frigidũ: qa calor, qui ẽ in eo sustentatẽ frigiditate, q̃ est in eo. qa frigiditas sua cõpungit ipm & cõprimit ipm ad partes intrinsecas mẽbri. 5. Colli. cõ. 30.

Acetũ a tota subа sua assimilatẽ sple ni, eo qꝺ sũũ nutrimẽtũ cõplexioni aceti assilatẽ, & hęc ẽ melãcholia. Et iõ potiões, q̃ in purgatione splenis ꝺanẽ, nõ, debẽt ab aceto priuari, qa ipm ẽ ei cib⁹ & medici. 7. Col. ca. 31. 6. Col. ca. 11. Gal. ẽt ï 6. li. ꝺ causis

Universidad de Deusto Biblioteca

simptomatū. d. ꝙ meſia gñatur ex ſanguine aſſato. & frigida quidē ē, quia terreſtris, ſed non eſt caloris expers ſicut cinis & acetum.

Aceteſitas gñat a frigiditate. 3. Col. ca. 6. Et nota ꝙ Auer. in 3. Col. ca. 16. qđ ē de accñtibus ſupueniēt ibꝫ virtuti nutritiuę in gñali, tenet eandē ſñiam. v3. ꝙ acetoſitas ī ſtoma co accidit ex mala digeſtione, meri to frigiditatis. Et ibi dicit ꝙ Alex. d. ꝙ ꝓuenit a calore. vbi Cōm. vo lens ſaluare dictū Alex. inqt. Et de bes ſcire ꝙ hoc accñs ꝓuenit ſicut accñs, qđ fit ex vino ꝙ aceſcat, pp aerē calidū, & apparet vt ſit vna actio accñtalis, q̄ ſubalt fit a ſubſtā tiali, & accñtalr a ꝓtrario: ſicut ī plu ribꝫ ꝓſcrutari pōt & inueniri, vult dicere ꝙ acetoſitas ſubaliter fit a frigido, & accñtaliter a calido.

Acetoſitas vini. d. Alexā. fit p calidū ſicut p frigidū. 3. Colli. c. 40.

Acetoſitas ī eo ꝙ acetoſitas īcidit: & maxīe qñ ē ꝓiūcta calori. 5. Col. c. 42. vbi loqt̄ de bachal. i. de aceto.

A ꝓtingēte equalr nulla actio ꝓuenit f3 ꝙ ē ꝓtingēs ęqualr. 2. phy. c. 48.

Actio agētis & patiētis ē vna ī ſubto, & duo f3 diffōnē, & ſilr ē ī motore & mobili. 3. phyſi. cō. 18. & hr̄ ī tex. Idē. n. eſt actus motiui & mobilis.

Actio eadē ꝑt eē duorū, qñ illa actio nō facit illa habere eandē quidditatē. 3. phy. com. 20.

Actio qñq; ſummit̄ ꝓ quodā cōi actioni agētis, ſiue illud fuerit agēs verū motū, aut aliquā tranſmutationū, quę non ſunt motus. Et ita eſt etiā de paſſione. 5. phyſi. cō. 10.

Actio cuiuslibet entis ꝓficit̄ p q̄titatem & qualitatē terminatā: ſicut ē diſpō in entib⁹ artificialib⁹. 6. phy. cōm. 91. & 32. idē 2. de aīa. t. c. 41.

Actionē nouā poſſe immediate pro uenire ab agēte antiquo, abſq; hoc ꝙ illic ſit cā q̄ fecit illud agere ī ali qua hora magis q̄ in alia, eſt ſmo ſophyſticus. 8. phy. cō. 4. & 15.

Actio noua nō pōt a voluntate antiqua ꝓuenire, niſi ſit actio ātiqua media. 8. phy. cōm. 15.

Actiones ī finitę eēntialr, ī poſſe, ē vt ſint neceſſarię ī eſſendo p nouā actionē, ſed p accñs poſſe eſt vt ſint infinitę, nō quia quędā ſint neceſſarię in eſſe quorundā. 8. phy. com. 15. cōtra loquentes ſuę legis.

Actio prīcipij, ſi ęterna fuerit, non op3 eī⁹ q̄rere cām: ſi aūt illa actio fuerit noua a prīcipio ęterno, illī⁹ op3 aſſignare cām. 8. phy. t. c. 15. cōtra Democritū & antiquos.

Actiones naturę neceſſe ē vt habeāt cōtinuationē & ęternitatē, aut ī agēdo alterū cōtrariorū tm̄, vt ē motus ignis ad ſupius ſemp, & terrę ad īferius, aut ī agēdo duo ꝓtraria ſucceſſiue, ſicut ē de gñatione & corr. cōſequētib⁹ motū ſolis, & alijs contrarijs ꝓñtib⁹ iſtū motū. 8. ph. c. 15.

Actiones principioꝝ ęternoꝝ ſi nouæ fuerīt ſicut actiones nō ęternoꝝ digniores ſūt vt hēant cās. 8. ph. c. 15.

Actio virtutis nutritiuę nūq̄ ceſſat, qa ceſſatio ei⁹ ē mors. 8. ph. cō. 20. & 2. d aīa c. 5. & ī lib. d morte & vi.

Actio q̄libet h3 qualitatē ꝓpriā & &q̄titatē: ſicut. n. actio hoīs nō pōt ꝓuenire niſi a forma hoīs, ita etiā nō pōt ꝓuenire niſi a ſua magnitudine: & iō magnitudo hoīs ē terminata nāl̄r, & ſimilr ſua forma, & ē ita ī vnaquaq; reꝝ nāliū. 8. ph. cō. 62. ꝓtra negātes minīa nālia.

Actionē hñs in ſe h3 actionē ī alio: & qđ h3 actionē in ſe eſt ſpūale & nō corporeū. 2. cęli. cō. 17. conſule ibidē

ibidē. com. 21. & 2. phy. com. 88.

Actio ēntis ętterni ē ſuū eē, ibi. c. 17.

Actio rei nō æternæ nō ē 1. niſi pp eē aliorū entium. ibidē.

Actio ē manifeſtior habitu, cū sēſu appḥēdat̄, & habit⁹ ītellu, mediāte actiōe 4. cęli. c. 2. idē. 12. me. c. 14. Vī fauere opinioni Doc. ſubtilis tenētis, formā ſubalē, nō intelligi p ꝓpriā ſpē3, ſ3 argumētatiue ſ3 op poſitū hr̄ 3 d aīa. c. 4. & 5. vide ī pc.

Actio ē finis foręę, & foꝛa ē finis gñatiōis. 4. cę c. 22. idē 2. ph. c. 24. & 70

Actiōes ponūt̄ loco differentiaꝝ, vbi differētiæ rerū latuerint. 4. cęli in paraphraſi ſúma tertia. cap. 1. idē 4. cæli. cō. 26. & 8. phy. cō. 32.

Actio ē merito ꝓtrarietatis, & paſſio eſt merito ſilitudinis. 1. de generatione & corrup. tex. cō. 48. & 49.

Actionis cā eſt cōtrarietas, & cauſa receptionis eſt genus cōmune. 1. de generatione. tex. cō. 50.

Actiones aīę ſunt quinq; in gñe. 1. d aīa. t. c. 89. vide tu in ꝓcordātijs.

Actio attributa alicui pp aliq̄ duo, neceſſe ē vt vnū eoꝝ ſit mā, & aliđ forma. Forma aūt ē illud pp qđ actio primit⁹ attribuit̄ enti, 2. d aīa. cō. 24. Nota tñ deficit vna alia pars quā exꝑſſit Cō. 3. de aīa. cō. 36. quia pōt aliqua actio attribui alicui ꝓpter duo, quorū vnum eſt agēs, & aliud eſt inſtrumentū.

Actio primit⁹ attribuit̄ enti pp formā. Et iſta ꝓuertit̄. 2. de aīa. cō. 24.

Actio & paſſio in patiēte ſunt, & nō in agēte. 2. de aīa. tex. cō. 140.

Actio intellus ē duplex, formatio & fides. 3. de anima. tex. com. 21. idē. 5. metaphy. com. 34.

Actio intellꝰ, quę eſt formatio ſemp ē vera: nō aūt actio quæ eſt fides. 3. de anima. tex. com. 26.

Actio iſta, q̄ ē creare intellu & facere, ea eſt prior in nobis q̄ ītelligere ea, ſicut dixit Alex. 3. de aīa. c. 36.

Actio aīę ſenſibilis ē cōis aīę & corpori, qa nō fit niſi p inſtrumenta. Ex cōmē. ſup lib. de ſomno & vigi.

Actio alicui⁹ agēntis, aut mot⁹ in aliquo patiēte, in reſpectu agentis dī actio, & in reſpectu patiētis dī paſſio. 5. meta. cō. 25. idem 3. phy. 20.

Actionis malitia demōſtrat̄ in idiomate greco, p priuationē, tā in animatis q̄ ī inaīatis. 5. meta. cō. 17.

Actio cū paſſiōe ꝓprie nō ē idē: ſed cui hęc inſunt mot⁹. 3. phy. t. c. 22. Vbi aīaduerte de mēte Philoſophi actionē & paſſionē fūdari ī motu, tā q̄ in ſubto: & qa vn⁹ & idē ē mot⁹ q̄ p reſpectū ad motorē vt agit ī mobile, qđ nihil aliud ē q̄ mouere, vt. d. Philoſoph⁹ 3. phy. t. c. 16. ſic dī actio. Per reſpectū aūt ad mobile, vt recipit̄ in eo a motore, dī paſſio. Nā vt. d. cō. ibi, mouere ē actio motoris ī rem motā. & moueri eſt actio moti a motore: iō actio & paſſio dñr eadem ſubto; ſed nō ſunt ſimplr & ꝓprie eadē. Identitas. n. ꝓprie & ſimplr eſt a forma, non a mā, & qa alia ē foꝛa & rō actionis, & alia ē forma & rō paſſionis, ideo nō ſunt eadē ſimplr & ꝓprie. Vñ 13 Ariſt. in tex. 21. ibidē dixerit. At vo neq; ſi doctio & diſciplina idē, & addiſcere cū docere idē: illā, (vt no. Alex. & Themi. /d3 legi & ītel ligi ex ſupabūdāti. ita ꝙ gra diſputationis ſi ꝓcedat̄ actionē & paſſionē & doctrinā & diſciplinā eſſe eadē, nō tñ ſequeret̄ agere & pati, ꝙ docere & addiſcere eē eadē: qa aliqđ cōnotant cōcreta, qđ nō cōnotant abſtracta. Tñ ſm rei veritatē actio & paſſio nō ſunt ꝓprie eadē. ita ꝙ iſta

ista authoritas ẽ de mẽte Philosophi absolute adducta & nõ ex sup abũdãti & disputatiõis gra. Et ẽ in fi'i, quia l3 albũ & dulce sint eadẽ subto, nõ tñ simpl'r & ꝑprie sunt eadẽ: qa alia ẽ forma albi inquãtũ albũ, & alia ẽ forma dulcis inquãtũ dulce. Et ide bñ colligit' hoc. Colli ge ẽt ex pñti loco qũo ĩ itelligẽtijs abstractis, & ĩ reb' necessarijs non reperit' verũ agẽs: qa vera actio & vera passio fundãt' ĩ motu vero, q ẽ actus entis ĩ põa, ĩquantũ in põa. Et qa in sempiternis nõ ẽ vera põa nec verus mot', sed solũ ẽ mot' equocus & fm similitudinẽ: iõ ẽt ibi ẽ actio fm siſitudinem. Intelſio. n. dei ẽ mot' equoce dictus, vt notat Cõ. in 8. phy. in cõ. 40. Et qa illa ẽ cã efficiẽs toti' entis, sic intellus diuinus est actiuus fm siſitudinẽ. Sic itellige dictũ Cõ. 12. meta. cõ. 44. vbi. d. qp ĩ abstractis nõ ẽ agẽs nisi fm siſitudinẽ, qa vera actio fundãtur ĩ motu: & ibi nõ est mot' vere sed equoce, & sic actio ibi, si q ẽ, est fm siſitudinẽ, quia fundat' ĩ motu equoco, pro quanto scĩa dei est cã oĩum entium. 12. meta. t. c. 51.

Actiões ꝑprię reꝛ sũt illa ex qb' puenit' ad notitiã cẽntię reꝛ occulte 7. me. c. 9. idẽ 4. cęli cõ 2. & ĩ lib. de structionũ. disp. 6. ĩ sosone. 6. dub.

Actio agẽtis nihil aliud ẽ q extrahere illud qd est in potẽtia ad actum. 7. meta. cõ. 28. & 8. meta cõ. 15. 12. meta. cõmen. 18. & 44. & destruc. disp. 2. in solutione. 5. dubij.

Actio agẽtis nõ pendet a subto sine forma, neq; a forma sine subiecto 7. meta. cõmen. 31.

Actio agẽtis depẽdet a subto fm qp subtũ depẽdet a forma: qa subtũ nõ h3 cẽ nisi p formã ibidem.

Actiões nõ diuersãt' nisi p diuersãs essentias: & ideo cũ entia non habuerint actiones ꝑprias, nõ habebũt essentias ꝑprias. 9. meta. t. c. 7.

Actio alia immanens, alia trãsiens. 9. meta. tex. com. 16.

Actio agẽtis nõ depẽdet ab eẽ in tpe priuationis qd ẽ eẽ in põa: neq; depẽdet ab esse in actu inquantũ in actu, neq; de priuatione inq̃tũ priuatio, ĩmo de eẽ defectibili cui coniũcta ẽ priuatio, vñ actio agẽtis nõ depẽdet a priuatiõe, qa priuatio ñ ẽ actio, neq; depẽdet de esse inconiũcto priuationi: id nãq; qd habet esse ĩ vltãa pfectione, nõ indiget aliquo dãte esse. Ex lib. destru. disp. 3. in solutione. 8. dubij. Vide in cõtradictionibus nup ẽditis. (38.

Actio qñq; sũmit' ꝑ passiõe. 5. ph. c.

Actio animę vt in capitulo qualis & nõ quãti. 1. de aĩa com. 68.

Actionẽ & passionẽ ab vna & eadẽ nã ꝑcedere impose est: iõ Philosophi sũpserũt signũ subti ex passionib', & signũ forme ex opatiõib'. Ex lib. destru. disp. 6. ĩ solu. 6. dub.

Actiões p organa, passiones p similaria. & iõ uis sentiẽdi ĩ similarib' sita est. ex scõo de partibus animalium. cap. 1. & Cõmen. in cõmen.

Actio & motus differũt, quia actio conseruat naturã agentis, motus autem abiicit a subtãtia. Itẽ actio momẽto pficitur, vt visio, auditio, motus vero fit in tempore. Themistius 1. de anima. cap. 19. vide in cõcordantijs nuper ẽditis.

Actio tãto fusius & passio qũã motus est, quãto gen' a specie. Them. 2. de aĩa. cap. 19. super. tex. 53. & habet' in tex. vbi Ari. d. motum eẽ q̃ndam actũ: et. n. actus duplex est ĩcoat' seu ĩ absolut': alter ỽo pfec.

Actio

Actiones vnius agẽtis nõ est extraneũ diuersificari dispõnibus subiecti diuersificatis. 5. Colli. ca. 23. vide in concordant.

Actiua sicut diuersificant' adinuicẽ p diuersitatẽ materierũ & formarũ eorum. ita ẽt actiua differunt à passiuis in potentia & actu, per diuersitatem materierum & formarum eorum. 12. Meta. cõ. 26.

Actiuarũ scĩarũ principiũ est ĩ agẽte pro heresi. 6. Met. tex. c. primi.

Actiui & motiui actus in patiente fit. 2. de Anima. te. cõ. 139.

Actus alius primus, alius secundus. 2. de Anima. tex. c. secundi.

Nota fm Alex. in paraphrasi. ca. 3. vbi ꝑbat aĩam esse formã corporis: actũ primũ eẽ habitũ seu potestatẽ, actũ fm eẽ actũ à potestate ꝑfectũ. Idẽ Simp. Amm. & Albe. ĩ .q. de hoĩe: & oẽs latini. Cõmẽtator aũt actũ fm dicit formã operãtem, actũ primũ formã circũscripta operatione. Et Themist. videtur etiam in hac opinione esse.

Actu & potẽtia cõposita ita se hñt, qp in eis aliud sit ipsa res, aliud eẽntia. Them. 3. de Aĩa. ca. 27. Ex hoc scire potes quare ĩ sola prĩa intelligẽtia essentia & qditas sunt idẽ oĩ bus modis: in ceteris vero essentia quodãmõ differt à quiditate, vt tenet. cõ. ĩ. 3. de Aĩa. cõ. 5. ĩ solu. q. 3. & ĩperfectio aliqua. vñ & scripsit ra. d. ĩ angelis suis repit prauitatẽ.

Act' scds ĩ his, q nã cõstãt, nõ separ' ab actu. ibi. Them. 2. de Aĩa. ca. 3.

Actus ẽ pñs ipsius & formæ & vmbra eius, licet dicat' fm prius & posterius. Et potẽtia ẽ pñs ipsi' materię & ei' vmbra, l3 dicat' fm prius & posterius. Ex Paraph. primę philosophię, tract. 3. col. 4. Inde patet error illorũ, q sumpserunt rei vmbrã ꝑ rei subã, & ñ distĩxerũt ĩter absolutã rõnẽ mãæ & respectiuã.

Actus oĩs cũ motu. 3. Met. te. cõ. 3.

Actus & potentia sunt contraria. 3. Met. cõ. 19. itelligit' ꝑ oppositis relatiue. 9. Met. te. cõ. 13. vide etiam 1. de Anima. com. 6.

Actus vnus numero eiusdem est. 5. Physi. tex. com. 38.

Actus leuis est alicubi esse, & sursum. 8. Phy. tex. com. 32.

Actu quicquid existit est in tẽpore ſ. demonſtrato. 8. Phy. tex. cõ. 63.

Act' vniuscuiusq; determinatũ mi nimũ tps hẽt ad non excedere. 2. Cœ. t. c. 39. & ẽ: vt ĩqt Simpl. ibid. dignitas q̃ inductione probatur.

Act' vniuscuiusq; vr ĩ patiẽte, & dispositio ĩ eẽ. 2. de Ani. t. c. 24. & 26.

Actu existente vno, vn' erit habit'. 5. Phy. t. cõ. 38, & vide Them. ibi.

Actus & generationes omnes circa singulare sunt: ex prohemio Met.

Actus & potẽtia sunt dfię valde oppositę, & accidũt oĩbus ꝑdicamẽtis. 1. de Ani. cõ. 6. Nota qp q̃ñq; cõmentator potẽtiã & actũ nũcupat genera, sicut, 3. Phy. cõ. 3. vbi d. qp Arist. volẽs inuestigare diffinitionẽ motus, ĩcepit diuidere ens p potẽtiã & actũ, q̃ sũt duo gña extra q̃ nõ põt motus esse, aut nõ eẽ mediũ inter illa. Cõsimilẽ modũ dicẽdi hẽt in. 2. de Aĩa. cõ. 30. vbi d. qp genera in diffinitiõibus accepta, aut sunt fm vniuocationẽ, vt aĩal in diffinitione hoĩs, aut dicta multipl'r, vt ens & potẽtia, & act'. Q̃ñq; appellat accẽtia, vt patet in 2. Phy. cõ. 32. vbi. d. qp diuisio per modos cãrũ est diuisio p accẽtia. vbi ĩter illas diuisiões datas p modos

Universidad de Deusto
Biblioteca

dos cadit diuisio causarū per potētiā & actū, vt patet ibid. in te. c. 34. īmo illa est cōis tribus p̄cedētibus diuisionibus modalibus. s. diuisioni p̄ prius & posteri⁹, & p̄ se & p̄ accidēs, vle & particulare, sicut ibidē hr̄, & ēt ī. 5. Meta. te. c. 3. vbi notat dn̄s Alber. q̄ hoc iō cōtingit, qa talis diuisio p̄ potentiā & actū nō superaddit illis diuisionibus p̄cedētibus aliquā naturā: & silr est de cā p̄pinqua: & eodē mō est de cā per se, & de cā p̄ accn̄s: & de cā vli & de cā p̄ticulari. & iō ēt tales diuisiones dicunt datę p̄ modos, & accidētia, quia nō diuersificāt genera causalitatū, quia vnūqdq; genus causę p̄t habere hmōi diuisiones datas p̄ modos. Et ēt quia cā diuisa p̄ tales modos nō diuersificat nisi accidētali dria. Et sic ē de potētia & actu, dicit. n. Cōmen. 8. Meta. cō. 15. q̄ agēs extrahēs aliqd de potētia ad actū non largit multitudinē sed pfectionē, idē. n. numero est sortes in actu cū seipso dū erat ī potētia: & nō differt nisi fm accntalē alietatē, qa nūc habet eē magis perfectū q̄ dū erat ī potētia. Vnde Auic. in. 5. suæ Meta. d. q̄ equinitas est tm̄ equinitas, & nō est in actu nec in potētia, nec singularis, nec vlis, qa ista sunt accntia & nō sunt de rei qditate. Nō ic̄ōuenit ergo fm diuersas cōsideratiōes, actū & potentiā nūcupare genera, & nuncupare dr̄ias, & nūcupare modos seu accntia: nā nō ē cura Philosophis de noibus. 1. Phy. cō. 1. si. n. cōsidrātur vt sunt cōceptus cōes & trās cēdentes, sic dn̄t genera, nō vniuoce dicta sed multipl̄r. i. fm prius & posteri⁹. sicut ēt plerūq; Cōmēta. d. ēnte, vt patet. 5. Met. c. 4. vbi d. Philosoph⁹ ī. te. q̄ oē qđ hēt dr̄iam hēt genus, sed nō oē qđ hēt genus hēt dr̄iā. vbi Cōmēta. d. q̄ hoc fuit dictū p̄ genera gn̄alissima q̄ hn̄t genus multipl̄r dictū s. ens & vnū, & nō hēt dr̄ias. Vn̄ dictū Porphy. assērētis ens non esse genus decē p̄dicamētis, intelligit de genere vniuoco, sicut logicus loquit de genere. Si vero cōsiderantur potētia & actus, vt p̄ illas tanq̄ p̄ dr̄ias analogas ens diuidit: sic appellant dr̄ię. Si vero cōsiderant vt nō faciūt diuersitatē essentialē, sic dicunt modi, siue accntia. Ex quo patet contra formalizātes q̄ appellāt hmōi diuisiones entis datas p̄ modos ītrīsecos, & volūt modū intrinsecū nō dicere aliā formalitatē aut ꝓceptū nisi cuius ē modus, & volūt qđ nō egredit nec ingredit ptimū modū dicendi p̄ se: sed est sicut hō q̄ stat cū vno pede ī limine dom⁹ ītrā, & cū alio extra. Patet. n. q̄ imaginatio istorū est phātastica, & nō hēt robur ex fundamētis veris, qa idē est iudiciū de istis & de ceteris accūtibus: sed nō est dr̄ia, nisi qa ista sunt trās cēdentia, & alia sunt limitata. Et aduerte q̄ oppositio inter potētiā & actū ē relatiua, & ista est p̄ria ītер oppōnes relatiuas, sicut diuisio p̄ vnū & multa ē p̄ria ītер diuisionē, q̄ dant p̄ priuationē & habitū, vt alias declaraui. Et aduerte q̄ accidūt oīb⁹ decē p̄ntis. vnūqdq;. n. decē p̄dicamētorū diuidit p̄ potentiā & actū: qa vt habet. 12. Met. t. cō. 26. res vniuscuiusq; p̄dicamēti, qūq; est ī potētia, qnq; est ī actu, sicut ēt. d. Cōm. 3. Ph. cō. 6. Ex quo patet ex mēte Arist. & Cōmē. Cœlū & sempiternas substās nō eē ī p̄dicamēto. nullū. n. sempiternū

nū ē in potētia, vt dr̄. 9. Met. t. c. 17. ita notat Cōmē. in. 2. Cœ. cō. 49. & super Porphyrio. in cap. de specie.

Actus duplex. perfectus & imp̄fect⁹ 3. Phy. te. cō. 15. Vbi lucidissimus Them. ponit pulchrā dr̄iā. inq t n.

» Duplex est in vnaquaq; re spēs p̄fectiōis & actus: vna q̄ adest cum
» ab oluta perfectaq; res est, cūq; natura suā est plenissime cōsecuta. v.
» g. oculus post q̄ est p̄fect⁹ actū suū
» & p̄fectionē seu functionē suā hēt.
» q̄ visio est. ipse aūt actus à forma
» nihil differt. Hoc n est oculū esse,
» qđ est actu ipso videre. atq; hunc
» ego actū p̄fectionemq;, motū ēt
» nō dico: vtpote q̄ sit forma & spēs,
» & ad quietis potius q̄ ad motus naturā accedēs. Altera species p̄fectio
» nis & actus est q̄ adest rei vna cum
» potestate, qualis est ipsa formatio
» & fabricatio pupillarum. Et talis
» actus motus est &c.

Actus separat. 7. Meta. te. c. 49. Vide in Theoremate proprio de hoc.

Actus nomen venit, qui ad endelechiam cōpositus. 9. Meta. te. cō. 3.

Actus est forma. tex. com. 17.

Actus est prior potētia rōne, subst̄ātia, & tpe. 9. Met. te. c. 13. Et declarans qūo sit prior tpe. inqt. Tpe ē quidē vt sic: est aūt vt non. nā spe q̄dē pri⁹ est agēs, numero vero n.

Actu ens fit ex potestate ente, ab aliquo actu ente. 9. Meta. tex. cō. 13.

Act⁹ est melior & honorabilior potētia: & hoc ī bōis, nā ī malis actū eē deteriorē potētia 9. Met. t. c. 19.

Act⁹ mal⁹ ē peior potētia ad illū. ibi.

Actus est rō intelligendi. 9. Meta. t. c. 20. vide in Theorematibus.

Actus vltimus est causa in vnoquoque ente, vt in ipso inueniant plures actus q̄ vnus. Et silr vltimū subiectū q̄d est in pura potētia, est cā vt alia subiecta acquirāt potentiā. Et iō illud qđ est inter hęc duo extrema nō dicitur esse purus actus, neq; pura potentia. ex Paraphrasi Metaphy. tracta 3.

Act⁹ descriptio ē vt res nō sit in illa dispōne fm quā ē ī potētia. 9. Met. t. c. 11. vbi Cōm. d. q̄ qa act⁹ & potētia sunt oppositа relatiue, nullū malū sequit ex hoc q̄ vnū ponit ī descriptione alterius. vnde ēt illud dr̄ esse in potentia, qđ nō est in illa dispōne in qua est dū est in actu.

Acumen angulorū in corpibus cōburētibus, forte fm Arist. est cā cō bustionis p̄ accidens. 3. Cœ. cō. 72.

Acutū ęquiuoce dicitur de stilo, vino, & sono. 7. Phy. te cō. 24.

Acutū mouet sensum in pauco tpe multū, graue vero in multo paucum. 2. de Ani. tex. com. 86.

Acute videre, audire, & olfacere, bifariā dr̄. Arist. in. 5. de Gener. Aīaliū. ca. 2. & in fine. 1. ca. eadē distō ī spāli ꝺ vlsu ponit. Inde colligere potes sēsus hoīs oēs tpatiores eē, sēsib⁹ alioꝝ brutoꝝ. ꝓtra vulgares.

Ad aliqd necessario ē oē qđ intelligit in respectu alteri⁹. 7. Ph. c. 17.

Ad aliquid tres sunt modi. 5. Meta. tex. comm. 20.

Ad aliquid alia fm se, alia fm accidens sunt. 5. Meta. te. cō. 20.

Ad aliquid quędā dicunt fm genera corū, vt medicina ad aliqd est, qa scīa est corū q̄ sunt ad aliqd. s.

Ad aliqd q̄cūq; nō sunt ꝓtraria, nō hn̄t medīū, vt scibilis & scīę nullū est medīū. 10. Meta. te. com. 22.

Additio caliditatis agentis in caliditatē corporis nō est fm additionē ptis ī toto, & vlr fm additionē agētis ī passionē patiētis. 4. Ph. cō. 84.

Universidad de Deusto
Biblioteca

& hr̃ in tex. Facit cõtra ponẽtes in tẽsionẽ formatũ fieri p additionẽ partis gradualis ad ptẽ gradualẽ.
Adeps & seuũ sunt finis bonę cõcoctionis sanguineę. ex. 3. de ptibus Aĩalium, vbi de renibus agitur.
Adeps & seuũ moderata conferunt 2. de partibus Animalium. cap. 5.
Adeps & seuũ differũt, qa seuũ ẽ terrestrioris sanguinis excremẽtũ. s.
Adipe & seuo animalia exãgua carent, supra.
Adipis exuberantia inducit seuum, & prępărat interitum. s.
Adipis exuberantia inducit sterilitatem supra.
Adipe pingueſcentia cõstat esse minus fecunda, tam mares q̃ fœminas. 3. de natura aĩalium. cõ. 18.
Admiratio & dubitatio, ex ignorantia prouenire vñr. ex prohem. Me.
Aduſta fere oĩa hñt aliqd caliditatis, vt cinis, calx, sedimen, excremẽta, ex. 2. de partibus Aĩaliũ. ca. 20.
Adunatum est posteri⁹ naturaliter respectu continui. 5. Phy. t. cõ. 27.
AER in motu proiectorũ postq̃ separat ab expellẽte, mouetur à sua forma nãli, & añ separationẽ mouet ab vtroq;. 4. Phy. cõ. 68. Vide ẽt ĩ. 8. Phy. cõ. 82. &. 3. Cœ. cõ. 28.
Aer fm tactũ sentit esse corpus, & si fm visum existimet eẽ nihil cũ ñ habeat colorem. 4. Physi. cõ. 78.
Aer & aqua talẽ hñt nãm, q̃ cũ acceperũt prĩcipiũ mouẽdi ab alio mouent p se. 8. Phy. cõ. 82. &. 85, idẽ. 3. Cœ. cõ. 28. &. 4. Cœ. cõ. 39.
Aer & aqua nõ habent aptitudinẽ ad diuisionẽ & passionẽ ęqual'r in oĩbus suis ptibus. 8. Phy. t. cõ. 85.
Aer minĩe aliorũ hẽt dr̃ias sensibiles, p̃ter ỳo aqua. 1. Ph. t. cõ. 54. &. 1. de Gen. 19. &. 2. de Aĩa. 113.
Aere, nã vtitur tanq̃ organo in vnoquę motu, natus est. n. hic grauis & leuis esse. 3. Cœ. tex. com. 28.
Aer adiuuat graue grauitate, & leue leuitate. 3. Cœ. cõ. 28.
Aer & aqua ĩ motu proiectoꝝ postq̃ accepit prĩcipiũ mot⁹ à motore extrinseco, remãebit mot⁹ p se p prĩcipiũ nãle qđ est ĩ eo. s. p grauitatẽ aut leuitatẽ, postq̃ motor extrinsecus fuerit sepat⁹ à re mota. 3. Cœ. cõ. 28. &. 4. Cœ. cõ. 39. &. 8. Phy. com. 82. &. 85.
Aeris nã est similis medio inter extrema, & nõ est cõposita ex extremis. 3. Cœ. cõ. 28. &. 4. Cœ. cõ. 2&
Aer ĩ loco suo hẽt grauitatẽ & ñ leuitatẽ. & ista ẽ opĩo Arist. 3. Cœ. c. 57. vide hoc diffuse. 4. Cœ. t. c. 3&
Aer & aqua facile terminantur ab alienis. 3. Cœ. cõ. 67. &. 8. Phy. cõ. 82. &. 4. Physi. com. 68.
Aer cũ grauibus grauitat, & cũ leuibus leuitat. 4. Cœli. cõ. 30. vide. 3. Cœ. com. 28.
Aer est magis grauis quàm leuis. 4. Cœ. com. 39.
Aer est magis humidus q̃ calidus, & in hoc oẽs conueniunt. s. Vide. 2. de Gene. te. com. 23. &. 4. Metheo. cõ. 10. Ex quo p3 veriorẽ eẽ sn̄am illorũ, qui tenẽt, q̃ vna qualitas ẽ in summo in elemẽtis, illa q̃ tenet oppositũ. & Alex. ĩ. 1. Methe. ca. 4. manifeste t3 illd, & sine dubio fuit mens Arist. in. 2. de Gener. Hanc ẽt opinionẽ imitatur Auer. in cõ. 15. super. 1. Canticę canticorũ. Et si qñq; inuenit oppositum in doctrina eius, vt. 3. Cœ. cõ. 67. aut alibi. dic. q̃ loquit fm opinionẽ Aui. & aliorũ, nõ fm mẽtẽ propriam.
Aer iõ ẽ magis grauis q̃ leuis, quia cã grauitatis ei⁹ est humiditas, & leuitatis caliditas, & humiditas ei⁹ ẽ maior caliditate. 4. Cœ. com. 39.
Aer est humidior oĩbus elementis, ex definitiõe humidi. Cõmenta. 4. Cœ. cõ. 39. idẽ tenet Ioã. Grãm. pp eandẽ rõnẽ ĩ. 2. de Gene. licet aqua plus humectare videat. in. 2. Colli. ca. 2. d. Auer. Aer est humidior aq̃, vt ẽ declaratũ ĩ Nãli philosophia.
Aer, licet sit humidior aqua, vt dcm̃ est, tm̃ non humectat corpus sicut aqua, eo q̃ nõ applicat corpori sicut aqua, ĩmo desiccat corpa, & f3 q̃ calidior ẽ magis desiccat. 6. colliget. ca. 3. de iuuamento balnei. Inde collige agens debile pp meliorẽ applicationẽ respectu passi fortis⁹ agere, quàm agens fortius.
Aer impoſe est vt moueat à suo loco, nisi corpus qđ tangit sequat ipsum, & iõ cũ corp⁹ impoſe est vt attrahat ab eo, iõ ventosa posita supra corpus siccum, si fugatur fortiter, finditur. 4. Cœ. tex. com. 39.
Aer ẽ magis diuisibilis q̃ aq̃, & aq̃ q̃ terra. 4. Cœ. cõ. 44. &. tex. com. 45.
Aer alio mõ intelligit esse grauis in loco ꝓprio, q̃ in loco ignis. Cõmẽ. in Paraph. 4. de Cœ. summa. 3. ca. 2. &. 4. cœ. cõ. 29. contra Themist.
Aer fm intellectũ est perfectioris eẽ q̃ terra, & terra pfectioris esse fm sensum. Et iõ nõ cõuenit vt illud qđ est magis sensibile sit pfectius, perfectius. n. ĩ rei veritate est illud qđ est perfectius apud ĩtellectũ. 1. de Generat. tex. com. 19.
Aer qui est in aure semp mouet motu proprio, & ille motus non impedit motum soni, quia ille ẽ extraneus. 2. de Ani. com. 84.
Aere natura vtit ĩ duo opa, sicut lingua in gustũ & locutionem. 2. de Ani. te. cõ. 88. Ex quo patet nãm plerunq; vnico instro cõsequi plures vtilitates, & non facere aliquid p plura, qđ potest per pauciora cõsequi. Deus. n. & natura nihil frustra faciunt. 1. Cœ. tex. com. 32.
Aer qñ est cõtrarius morbo, est bonum ĩfirmo, & gaudiũ medico. 7. Colliget. cap. 2.
Aer minime aliorũ habet dr̃ias sensibiles, consequenter autem aqua. 1. Ph. te. cõ. 54. Super hoc loco dũ essem iunior tenui in cõcordãtijs, ambas qualitates in elemẽtis esse in summũ, licet quantũ ad agere vna qualitas in vno elemẽto potẽtior sit ad agendũ q̃ consimilis in alio elemẽto. Nunc aũt dico, quẽ admodũ & in Theorematibus me memini me dixisse, q̃ vnumqđq; elemẽtũ primo vnã qualitatẽ sibi vẽdicat ĩ summo. Et rõ q̃ me mouet est, quia Philosophus. 7. Phy. t. cõ. 29. d. q̃ susceptiuũ cuiuslibet accidẽtis nõ est cõtingẽs, sed vnũ vni⁹ primũ. Et ideo cũ hoc fundamẽto pcessit in. 2. de Gener. te. c. 23. vbi d. Sed tunc simplr quatuor entia vnius vnũqđq; est, terra quidẽ magis sicci q̃ frigidi. aqua aũt in magis frigidi q̃ humidi, aer aũt humidi magis q̃ calidi. ignis aũt calidi magis q̃ sicci. & cõmẽta. in. 4. Cœ. cõ. 39. expresse. d. q̃ oẽs cõueniunt in hoc, q̃ humiditas in aere ẽ maior q̃ caliditas. & Alex. & Ioã. Grã. in. 2. de Gene. tenent aerẽ eẽ humidiorẽ aqua, ex definitione humidi posita in. 2. de Gener. v3. q̃ humidũ est male terminabile termino proprio, hoc aũt verius verificatur de humido aereo, q̃ de humido aqueo, & est rõ cõmentatoris quã tangit. 4. cœli com. 39. & in. 1. lib. cãticę cãticorũ. com. 15. & ista est

Qđ vnũqđq; elemẽtũ, vnã tm̃ qualitatẽ hẽt in summo ã duas.

Tex. c. 9.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſnīa ēt Alex. in. 1. Metheor. cap. 4. ꝙ vnūmq̄dq; elementū hēt vnam qualitatē in ſummo. Bene verum eſt ꝙ alia & ſi ſit remiſſa, nō tñ eſt remiſſa p qualitatē contrariā, ſicut .n.d. Commenta. in. 2. Cœ. cō. 15. nō ſequitur vt remiſſio ſit ſemper ex admixtiōe cōtrarij, ſicut d. Ale. in multis locis. vnde loco prēallegato ſcribit Ale. ꝙ terra eſt magis
» ſicca q̄ frigida, ſed nō permixtiōe
» alicuius caliditatis eſt minus frigi
» da q̄ aqua, & magis q̄dē terra ſic-
» ca ē q̄ ignis, ſed nō mixtura alicu-
» ius humidi eſt ignis minus ſiccus
» q̄ terra, & aer eſt minus calidus q̄
» ignis, ſed non mixtura alicuius fri
» giditatis eſt aer min⁹ calidus q̄ ſit
» ignis, & aer magis humidus eſt q̄
» aqua, ſed nō mixtura alicuius ſoli
» di aqua ē minus humida q̄ ſi aer.
» Non. n. vūq; aliq̄d ſimpliciū cor-
Error mo dernorū. porū eſſet. Hęc ille. Ex quo patet error modernorū tenentiū alterā qualitatē in elemētis eſſe remiſsā ex cōtrario, quia tūc elementum: vt aſſerit Ale. nō eſſet ſimplex corpus Ariſt. n. in. 2. de Gener. venat⁹ eſt numerū elementorū ex combinationibus quatuor qualitatū primarum, & vnicuiq; tm̄ duas attribuit. Si igit̄ eſſet tertia in qualitate remiſſa, tūc rō eius fuiſſet diminuta. Sed tunc eſt difficultas, quia ſi
Dubitatio Ariſt. tenet alterā ſolū qualitatem eſſe in ſummo, aliā vero remiſsā, dicā ſibi ꝙ adhuc nō habet intentū ſuū, quia ſi caliditas ſummā, & ſiccitas vt ſex facit ignē. v. g. dicam ſibi ꝙ caliditas ſumma, & ſiccitas
Solutio. vt ſeptē facit aliud elementū. Soluitur, quia oīum natura cōſtātiū determinat⁹ eſt numerus, ex. 2. de aīa. &iō ſiccitas aſſociata caliditati non ſm quēlibet gradū conſtituit elementū, ſed ſm determinatū. Nā & Alex. tenet in lib. 1. naturaliū qōnū, ꝙ ſiccitas terræ & ſiccitas ignis nō ſunt eiuſdē ſpeciei, pp hoc aūt nullus eſt vt dicat ꝙ caliditas cum vna ſiccitate cōſtituat vnū elementū, & cū alia aliud, q̄ Ariſt. venatur iſtas primas qualitates cōtrarias, vt p̄cedunt formā in materia: & vt ſic, ſunt eiuſdē generis, & quia non p̄t cōbinari niſi quatuor modis, inde ,puenit, ꝙ nō conſtituunt niſi quatuor corpora. Bene verū eſt ꝙ illę qualitates, vt ſunt terminatę p diuerſas formas ſpecie, ſic poſtea ſpecie diſtinguūtur. Nō. n. oportet qualitatem ſm quēlibet gradū cōſtituere determinatū corp⁹ ſm ſpēm, alioq̄n oporteret ꝙ q̄n̄ ſit tranſitus in contrarijs de vno extremo ad aliā extremū, vt fieret per oīa media, q̄d eſt falſum, vt bene ſcribit Cōmenta. ſ 2. d aīa. cō. 105. vbi. d. Nō ē neceſſarū vt trāſlatio in extremis ſit ſ per oīa media, vnde in coloribꝰ ſi translatio fiat ab albedine ī nigredinē, q̄nq; fit mediante chiano, & q̄nq; mediāte charoppo. Iſta igit̄ ē via Ariſt. ꝙ vnaquęq; forma elemēti vnā qualitatē ſibi p̄rio determinet. & ſi Cōmē. 3. Cœ. videat di cere ignē eſſe calidū & ſiccū ī fine, loquit̄ ſm Auic. cōtra quē inuehit ibi, ſed iſta eſt via ei⁹ in locis adductis, & in 4. Methe. cō. 10. & hoc teneo, & ſic volo dicta mea teneri & corrigi. Ad authoritatē āt Ariſt. ex qua colligit Burle⁹ terrā ee magis frigidā q̄ aqua, quia Ariſt. d. ꝙ aeris qualitates ſūt ī aīne ſenſibiles, p̄ter aūt aqua. hoc nō d̄r ratione qua frigiditas aq̄ ſit minor, ſed eſt rōne

rōne corpulētię, quia terra eſt magis corpuléta q̄ aqua, quia ex vno pugillo terrę fiunt decē pugilli aq̄. Aut iō poſt aerē ſuccedit aqua, ꝙa aer inter oīa elementa maxīe ē varietati ſubiectus, quia de facili calefit, infrigidat̄, humectatur, & exſiccat̄, poſt ipſum aūt ē aqua, quia aqua licet frigida ſit & humida, tñ facile calefit & facile exſiccat̄ p cō gelationē, vt nullā qualitatē ſibi ī ſeparabilē determinare videat̄ ad ſenſum: vnde in cryſtallū conuertit̄ & ammittit humiditatē, frigiditatē ēt manifeſte deperdit. Nō ſic aūt ſunt elementa extrema ad ſenſum. & ē expō Them. Simp. & magni Alber. ibi. Vnde animaduerte ꝙ elemēta extrema vt ignis & terra habēt qualitates ſibi appropriatas, valde pmanētes & ſenſatas, caliditas n. ignis eſt maxime actiuitatis, & iō igni non pōt cōpetere rō ſubiecti & materię, quia eſt formaliſſimū oīum. Vnde in. 4 Metheo. ſolus ignis nō putreſcit, & iō poti⁹ ſibi competit rō agēdi, & eſt maioris actiuitatis q̄ frigiditas aq̄, & ſiccitas terrę eſt maximę reſiſtiua, & nō eſt tantę reſiſtentię humiditas aeris. Vnde medici experimēto cōprobant morbos à ſiccitate prouenientes eſſe difficilioris curę, q̄ qui ,pueniūt ab humiditate.
Aer propinquus corporibus cœleſtibus eſt inflāmatus & ignitus. Cōmenta. 1. Metheo. in digreſſiōe de via lactea in media ſua expōne.
Aer frigidus putrefactionem diminuit. 4. Colli. ca. 14.
Aer peſtilentialis fit ex corruptione ſuæ ſubſtātię, & hoc accidit ſæpe, pp multā pluuiā in ęſtate. 4. Colli. ca. 14. & ibi etiā ponit aliā cām, ex permiſtione malorum vaporum.
Aer temperatus eſt inter multam & paucam pluuiam. ſ.
Aer patitur à colore & capit eum, & hoc apparet de coloratione eiuſdē rei ſm illud p qd̄ tranſeunt nubes lucidę. v. g. qñ nubes pertranſeunt per planetas virides, multotiens cō lorant̄ parietes p colorē illorū planetarum. Commen. in com lib. de Senſu & Sēſato. & in. 2. de Anima, com. 67. authoritate Alexan.
Aeris ſunt duo loca, vnus eſt ſupior in quo generant̄ cometę & flāmę, ali⁹ ē infetior ī quo generant̄ pluuia, nix, & pruina, & grando, & hic locus in quo iſta fiunt habet gradus. 1. Metheor. cap. 4.
Aeris loc⁹ ad quē n̄ pueit reflexio radiorū ē frigidior oīb⁹ locis aeris. ſ.
Aer licet ſit humidior aqua. vt alibi declaratū eſt, tñ nō humectat corpus ſicut aqua, eo ꝙ nō applicatur corpori ſicut aqua, immo deſiccat corpora: & ſm ꝙ calidior eſt magis deſiccat. 6. Coll. ca. 3. d̄ iuuamēto balnei. Inde collige agēs debile pp meliorē applicationē reſpectu paſſi fortius agere q̄ agēs fortius.
Aer perlucēs albedinem facit, quē admodum ſpumā effici certū eſt. Ariſt. in. 5. de Gene. Aīaliū. cap. 6.
Affectvs & ītellectus patibilis idē ſūt. Them. 3. de aīa. ca. 38. Idē Cōmē. 3. de Ani. com. 20. vbi recitat opinionē Them. Hic aduerte appetitū nō diſtīgui à virtute diſtīguēte niſi rōne tm̄, ſ3 Peripatetic.
Affectus hoīs ſubditi ſunt rōni, nō āt affectus brutoꝝ. Et vide cām in Them 3. d̄ Ani. 38. ca Inde ſcīt̄ poteris ſēſus & virtutes ītiores hoīs hīe aliq̄d ſibi ,ppriū. Vide d̄ hoc ī fine libri d̄ Senſu & Senſa. Et Auer ibid.

Universidad de Deusto
Biblioteca

T.c. 10.

ibid.&.2. de Anima.cō.63. &.65.
Affirmatio magis est digna vt attri buatur compositiōi,& negatio di uisioni.3.de Ani.22. &.6.Meta.8.
Affirmatio notior est negatione.4. Met.t.c.16.vbi cōmēta.d.in cōm. reddens cām, ꝙ nō ens nō intelligit nisi p cōparationē ad ens. Idē hī.3.de Ani. te.cō.25.&.1.Physi. com.69.&.1. Elench.dicitur,ꝙ in non facere intelligitur facere.
Affirmatio & repꝛesentatio,seu (vt habet alia litera) dictio, non sunt idem.9.Meta.tex.com.22.
Africa semp aliquid noui affert, vn de prouerbium emersit. vide in.8. de Natura animalium.cap.28.
AGENTIA equalia in patientibus equalibus, agunt in eis in oībus partibus in equali tpe.Et agēs maius ī equali tēpore in patientia equalia agit magis q̄ agens minº. 1.cœli.tex.com.64.
Agentia & patiētia in tpibus equalibus sunt proportionalia. cōmēta. 1.cœ.64. & elicitur ex textu.
Agentia duo diuersa agūt in idem patiēs, eadē actione cōtingit vt sit in tēporibus diuersis, & vt sit ꝓportio agētis ad agens, sicut proportio tēporis ad tēpus. Et ideo si ponamº duo agētia, quorū vnū est finitum & aliud infinitū, cōtinget vt infinitum agat in nullo tēpore, qa nullā proportionē habebūt in actiōe, ex hoc ꝙ nullā habēt proportionē in quātitate. Cōmenta.1.cœli.cō.64.
Agens ꝛternū in se hēt, ꝙ actū ex eo est necessariū, ī generabilibº vero ex agente sequitur actū in maiori parte.2.phy.cō.74.idē secūdo cap. de substātia orbis. vide ī cōcordā.
Agens maius in minori tempore in patiens minus, ne dum ꝙ alterum fit finitum, & alterum infinitū.& hoc est propriū.primo cœli.cō.66.
Agens bipartium est sicut mouens. primo de generatione.tex.cap.53.
Agens & patiens nō debēt esse adunata, sed debent se contangere: & si non se contangant, necesse est ꝙ actio fiat mediante aliquo corpore recipiente passionem. primo de generatione. tex. commen. 78. Hinc scire potes causām propter quā ethicus nō sentit febrē suam.
Agēte existēte eodē,& materia eadē nō necessario sequit effectum esse eundē.2.de genera.tex.cō. vltimo. vide causām.12. meta. tex.cō. 11.
Agens non est necessariū vt ab omni patiente patiatur eo modo quo patiēs patit ab eo.2.de aīa.te.c.45. &.2.cœli.cō.42. authoritate Alex.
Agentium quodam est prius tēpore acto, quodam vero est priº naturaliter, & non tempore. 2. cap. de substantia orbis. Consimile primo Cœ. commen.105.&.106.
Agens debile non est impossibile vt agat actionē maiorē actiōe agētis fortis,& hoc ꝓpter diuersitatē subiecti, in dispositione seu prepartiōe. Commen.2. Metheororum. cap.2.vbi agit de ventis.
Agens vel differt specie vel fm magis & minus:& similiter patiēs vel differt specie, vel fm magis & minus Commentator supra.
Agēs per intellectum semper alicuius gratia facit. 2. meta. tex.cō.9.
Agens & materia non sunt nisi propter finem, & similiter formę non sunt in rei veritate nisi propter vltimum finē.secūdo phy. cōm.31.
Agens malum sponte, peius agit q̄ qui agit malum. in.5.meta.te.cō. 34.vide de hoc.3.ethico.diffuse.

Agibile

Agibile &eligibile idem 6.metaph. tex.commen.primi.& 6.Ethi.cap. 3.dicitur: Rei agēdæ principium est electio vnde motus: sed non cuius gratia. Idem tertio ethi. cap.5. vbi dicitur. Omnino autē electio videtur circa illa versari quæ in nostra sunt potestate.
Agens facit ex alio aliud,& non facit aliud in alio. facit.n ex materia formatum,& non facit in materia formam 7.Metaph.commen. 27. & 28. Cōsimile habetur in 12.Metaph.commen.18, vbi dicit, Imaginatio super creationes formarum induxit homines dicere formas esse,& datorem esse formarum.
Agens si formam ageret per se, tunc faciet formam ex forma & materia,& illam formam etiam ex materia & forma, & sic in infinitum 7.Metaph.tex.commen. 27.& 28. Vide pro deductione huius 12.Metaph.commen.12.
Agens, si generaret formam vlem, tunc generatio esset ex nihilo 7. Metaph.commen.17. vide etiam in 1.de Generatione,& corruptione tex.commen.40.
Agens vnum, est quod agit omnia sine medio, fm loquentes in lege Maurorum. Et istud agens non est corpus 7.Metaphy.commen.31.& 9.Metaph.commen.7.& 12.Metaphy.commen 18.
Agens incorporeum impossibile est tāsmutare materiam, nisi mediāte aliquo corpore non transmutabili s. corporibus cœlestibus: & iō impossibile est vt intelligētię dent aliquam formarum mistarum cū materia 7.Metaph.commē. 31.& 8.Physi.commen.15.
Agens extrahens aliquid de potētia ad actum, non largitur multitudinē, sed perfectionem 8.Meta.com. 15.idem 12.Meta.com. 18. idem etiam 8.Meta.tex.com.vltimi.
Agere in seipsam nulla res potest 9. Meta.com.2.& 3.de Anima com. 4.& 3.Physi.com.8.&8.Phy.com. 40. Et in libro Destru. destruct. disput.prima, in solutione primi du » bij dicitur, principium concessum » ab omnibº est ꝙ nulla res seipsam permutare potest.
Agente naturali approximato passo & non impedito, necessario pro uenit actio 9.Meta.tex.com.10.
Agens & actum sunt idem in forma 9.Metaph.tex.commen.13.& 14. & 7.Metaphy.28.
Agente existente vno & materia vna, necesse est vt nō sit multitudo 12.Met.tex.com.11.cōtra Anaxa.
Agente existēte vno & materia vna, & potentia vna, nulla prorsus erit multitudo, supra.
Agens apud Aristo. non est congrēgās inter duo in rei veritate: sed est extrahens illud quod est in potentia ad actum 12.Metaph.com.18. iuxta medium commenti. Consimilem sentētiam require in 8. Metaph.commen.15.vbi dicit, Agens » extrahens aliquid de potentia ad » actum nō largitur multitudinem, sed perfectionem.
Agens extrahēs aliquid de potentia ad actum: necesse est vt in eo sit illud quod extrahit aliquo mō, sed nō ꝙ sit ipsum fm omnes modos 12.meta.commen.18.
Agens facit priuationes sicut facit īuenire,& est extrahere illud de potentia ad actum: quia gñatum in actu est corruptum in potētia 12. Met.c.18.ī calce cō. vid ī ꝓcordāt.

Agēs

Agēs est mouēs & faciēs passionē, & iō oē agēs ē mouēs. Mouēs aūt nul lā facit passionē: iō nō oē mouēs ē agēs 12. Meta. com. 23. & hī 1. de Gnatio. te. c. 45. & 3. Phy. tex. cō. 3.

Agētis politas apd Philosophos nō ē aliqd ītellectuale, īmo ē aliquid reale: extra aīa 3. ex l. Destr. destru. dispu. prima. in sol. vltimi dubij.

Agentia sunt duobus modis, quorū vnū agit tm̄ vnā actionē p se, vt calor agit calorem, & frigus frigorē, & talia agentia naturalia nūcupātur. Secūdus mod⁹ agētiū est eorū quæ agūt interdū quādā actionē, & interdū eius contrariū: & a philosophis vocant volentia & eligentia. ex disputatione 3. in sol. primi

Agēs inuenitur duobus modis, vn⁹ ē a quo depēdet effect⁹ quo ad fieri tm̄, & talis efficiēs nō idiget agēte tali postq̄ est ꝓduct⁹ in actu, sed indiget alio agēte cōseruāte ip sum: sicut est domus respectu artificis. Aliud vero agēs ē a quo depēdet actio, sine qua effectus ille non pōt consistere, & tale est agēs & conseruans. & tale est nobilius priori. ex disputa. 4. in sol. primi dubij.

Agētis pfectio & virtus ē vt dñet passo dñio pfecto, absq; hoc ꝙ alteret a passo alteratiōe sensibili: & īperfectio agētis eiusq; debilitas est vt agēs alteretur a passo donec reducat ipm ad suam formā, q̄ quidem malitia & debilitas hēt grad⁹. Auer. in 4. de Gnatio. aīal. cap. 1. & est ex mēte philosophi ibi assignātis causas maris & fœminæ veras.

Agēs & mouēs arbitrari pnt ꝙ driā hnt, quia mouēs nō dat mobili nisi motū tm̄, agēs vero dat sibi formā pp quā fit motus. Auer. in Epitho. Meta. tract. 1. ca. 1. Inde colligē mentē Auer. expresse fuisse[re] æternas quo ad sui subiam depēdere & eē cātas a Deo gl'oso, & nō solū vt a forma & fine, quia in hoc loco ītēdit declarare quo mō scia diuina cōsiderat quatuor causas & declarando quomodo considerat efficiens dicit, quòd intelligētia vt dat motum cœlo, sic dicitur motor: & sic a naturali consideratur. Et hoc testatur etiam in 2. Cœli. cō. 3. quia motor nō dat mobili, nisi motū tm̄: sed inquantū dat eq lo formā. i. essentiā, quā formā appellat, pp quā fit mot⁹ tāq̄ pp finē, quia motus cœli est pp cœli subiam & nō ecōtra 12. Meta. com. 36. & 2. Cœ. com. 17. & 21. Ista. n. ē dispō entis necessarij (vt d. Commē. in 2. Physi. cō. 88.) vt nō sit pp suā actionē: sed actio ei⁹ est pp ipm. Et isto mō inquātū ītelligētia efficit ab æterno cœli subiam sic dī dare sibi formā. nō. n. in orbe ē alia forma ex qua cōponat: quia ē subia simplex: sed formā intelligit essentiā orbis. Et ꝓ hoc vid expresse Auer. ī eadē paraph. tract. 4. in col. 7 vbi scribit. Ex his ergo dictis appet qd nā esse habeant isti motores, & quō sit motio ipsorū. Ex quo ēt ondit qnō sunt tm̄ motores corporū cœlestiū, īmo dant eis formas suas quib⁹ sunt id qd sunt. nā si ipsæ tollant nequaq̄ īueniet forma corporū circulariū: quēadmodū si tollat intellus qui ē in actu, nequaq̄ īueniet ī nobis vltima pfectio. & ideo sunt eorū agētia quoquo mō, cum ipm agēs pstet eēntiā rei. Ecce quō ipsemet se declarat ꝙ forma sūmit ꝓ eēntia rei. Et forte fuit error trāslatoris. nā in 2. ca. epith. d. cœlū I sui subia īdiget largiēte virtute p manentiā

manentiā sempiternā, sicut largit motū sempiternū, & vt dat sibi substātiā appellat agēs, & a diuino cōsiderat, vt vero largit motū cōsiderat a nāli. Et hoc manifestat verū fuisse nostrū iudiciū ī iuuētute nostra, vbi disputauim⁹ in spāli qōne de triplici cālitate intelligētiæ, contra Gregoriū Ariminē. & Io. de Bacone. Asseuerātes in via Auer. Corpa sempiterna nō eē cāta ab æterno quo ad substātiam, sed quo ad motū tm̄ ab ipsa ītelligētia. Et tūc iā nō erat īpressus tract. iste. 13 manifeste ēt pateat hoc idē ex 2. ca. de Subst. orb. vbi Cōmē. expresse d. se fecisse illā digressionē pp amorem veritatis. quia multi ēt suo tpe assē rebāt eęlū nō habere nisi cām mouētē, & nō agētē. Et est via ista Grego. & Io. de Bacco. quā īponūt ipsi Auer. ptinaciter. Et mirū est ꝙ vitā meā qūo ꝑclara īgenia allucinantur in re luce meridiana clariori, & Deus sit dator auxilij in tanta perplexitate & varietate doctorum.

Agēs trāsmutatiōis fm Arist. est idē cū agēte ipsi⁹ finis trāsmutatiōis, & trāsmutās & gñans, aut ē corp⁹ aut virt⁹ in corpe. Auer. in paraph. Metaph. tract. 2. col. 7. idē 7. Meta. cō. 31. ī quib⁹ locis vide diffuse de Generatiōe aīal. & plantarū spōte nascentiū. Et de Gnatiōe ignis a motu, quia clarissime loquitur.

Agēs & passum seu cā & cāsatū de necessitate ita se hnt, cū agēs pstet passo, quid simile sibi, vl' ꝙ diuersū sit, ab ipso in materia, & hoc est necessariū qñ agēs ē eiusdē spēi cum passo, absq; hoc ꝙ sit excessus dignitatis inter ipsa in forma, vl' illa diuersitas inter ipsa sit ī excessu dignitatis ī eadē specie: & hoc qñ agēs ī illa specie sit nobili⁹ ipso passo, & ē in prīcipijs ī materialib⁹. Ex paraph. Metaph. tract. 4.

Agēs nō posse agere aliqd ī impossē, nō dī eē diminutio: sed dicere ipm posse facē aliqd īpossē, & facē aliqd impossē, ē deceptio 8. Phy. cō. 4.

Agēs cui⁹ ꝓportio, ad agēdū duo cōtraria, fuerit eadē, nō aget vnū cōtrariorū poti⁹ q̄ reliquum, nisi aliū de limitet 8. Physi. commen. 8.

Agēs qdlibet qd pōt agere qñq;, & qñq; nō: inuenit qñq; ī potētia, & qñq; in actu 8. Physi. commen. 4.

Agēs cuius eē nō hēt initium, necesse est vt actiones eius nō habeant initium 8. Physi. commen. 15.

Agēs & mouēs vl' ē illd ex quo ꝓuenit mouere, & actio ꝓuenīs ex eo dī motus 8. phy. commen. 15.

Agēs ē duob⁹ modis, quodā qd mouet, absq; eo ꝙ ꝑcedat in eo appetitus, aut volūtas, aut desiderium, & hoc dī mouere naturale: & agens seu mouēs, ī quo ꝑcedit appetit⁹ & voluntas ad mouendū, & dī actio voluntaria 8. Physi. cō. 15. vide in concordantijs.

Agēs vnū nō h3 naturā largiēdi essential' nisi vnū tm̄ 8. Ph. t. c. 31. & 51. idem 1. de Gnatio. t. cō. 56.

Agēs nō ē agēs nisi pp aliquid. & iō q̄ cōcedit cām agētē, dēt cōcedere cām finalem 1. Met. commē. 50.

Agēs debile qñ agit in mām magis passibilē, vī eē mai⁹ & manifesti⁹, q̄ agēs fortu⁹ qd agit ī mām difficilis passibilitatis. Au. 2. đ Gna. aīa. ca. 1

ALBEDO ē forma cū qua nō cōiūgitur priuatio oīno: nigredo vero est forma cū qua cōiungit priuatio albedinis. Et sīl' vī in oībus contrarijs. Auer. 2. Phy. cōmē. 15. vide in contradictionibus.

Al-

Albedo non transfert ad nigredinẽ, nisi mediante aliquo medio. In ali quo igit trãsfertur mediante chia no, & in aliquo mediante charoppo. non. n. est necesse vt translatio in extremis sit super oĩa media 2. de Aĩa tex. commen. 105.

Albũ signat albedinẽ, & recipiẽs albedinẽ 1. phy. comm. 25. Et vide quo hoc sit intelligendũ in 5. Metaph. com. 14. contra Aui. Et vide consimile in 12. Meta. com. 29.

Album fit ex nigro p se, sed ex non albo per accns 5. Phy. com. 8. & 51

Albũ aut nõ albũ dicimus, non quo oẽs, sed quo plẽs, aut magis principales ptes h3. 6. Phy. t. commẽ. 83.

Alchimistæ imaginant idẽ posse fieri ab arte & a nã, & hoc esse nõ potest. quia cãæ artis & naturę, sunt cãæ diuersæ. Auer. in 1. de Gñatio. aĩaliũ. cap. 1. Vbi aduerte q vẽ negare artẽ alchimię, de qua tñ sub dubio loquut fuit ī 3. de aĩa. c. 36

Alchimia est ars in qua est dubium an repiatur: & si repitur impoſe est vt ipsius esse sit nãle: nã ars diminuit in assimilãdo aliqd nãę. Ex disput. Physi. in 1. disputatio.

Alchimię artẽ posem esse põt elici ex his verbis Arist. 7. Met. tex. c. 29 & Auer. 3. de Aĩa. cõ. 18. vbi inqt.

» Artificialiũ quarũdã mãę hñt prĩ
» cipiũ nãle, quo põt moueri per se
» ad finẽ, quẽ intẽdit ars, sicut est ars
» medicinę & agriculturæ, in quib
» ars iuuat nãm: quorũdã vero ma
» terię non hñt tale principiũ nãle,
» quo possint moueri ad finem intẽ
» tum ab arte, neq; perfectum, neq;
» diminutũ, nisi p artẽ tñ: & talia so
» lũ ab arte fiũt, vt dom: sed prima
ab vtroq;. v3. a nã & ab arte, vt sanitas. Ex quo elicit alchimię artẽ posem eẽ, qa ẽ de artib iuuãtibus nãm ad talẽ trãsmutationẽ facien dã: sicut ẽ de medicĩa & agricultura. Vid p hoc diffuse q̃ scripsi ī speciali tra. quẽ feci ad dñijs nãę & artis

Alcyonũ vidi ī aquis, tutissimi ab aquis, maximã nõ solũ admirationẽ hñt, sed ẽt signationẽ solertis & ingeniosæ naturę. The. 2. Ph. 80. vt de p hoc 9. de Hist. aĩalium ca. 14

Alcyõe excepta, auiũ gen pte plima vere, ac ineũte æstate coit & parit ipsa ẏo circa brumã parere solita est. quapropter quoties bruma existit, dies alcyoneę appellãtur 3. de Natura aĩalium. cap. 9.

Alẽs ẽ duplex 1. de Aĩa. te. cõmẽ. 50

Alexã. opinat ẽ q sphęra stellarũ fixarũ nõ ẽ ī loco. 4. Physi. com. 45

Alex. dixit, q nõ oẽ corp ẽ ī loco contnalr 1. Cœ. cõ. 91. idẽ 4. Ph. cõ. 45

Alexã. dixit, q motus circularis non est in loco: & q nõ est translatio

Alexã. opinatus est q prima simplicia sunt contraria fm formas, & non fm materiam 5. Physi. cõ. 10

Alexander inquit. Nõ fuimus sufficientes tati super sententiam Aristotę. nisi quia inuenim ipsam minoris ambiguitatis inter alias, & remotiorem a contradictione 2. Cœ. com. 1. idẽ 12. Meta. commen. 18.

Alexãder prorsus arbitratus est omnia in tempore commutari. Themist. 6. Physi. commen. 56. contra quem Themist. ibi asserit dari momentaneas mutationes. Et idẽ vt de a Themi. 6. Phy. 32. idem & habet Commen. ibidem.

Alexander & Auicenna concedunt q corpora cœlestia habent finitam potentiam, & non acquirunt operationem æternam, nisi a potentia infinita, quæ mouet illa, secundo Cœ. com. 71. Idem 8. Ph. com. 79. & in paraphr. 1. de Cœ. iuxta finẽ.

Alexander vt credimus & vere scimus fuit vnus de bonis expositoribus Arist. & pp famositatẽ istius viri apd modernos, nullus est sciens & perfectus apd eos, nisi qui est Alexandreus 3. de Aĩa. commen. 14.

Alexander aperte vẽ dicere q naturalis considerat de substantia mobili, quærendo principia eius a primo philosopho, & q substãtia immobilis est propria primæ philosophiæ. sed iam declarauimus q iste sermo non est verus. 12. Met. cõ. 6.

Alexandri opõ de intellectu fuit q nullus intellectus remanet nisi intellectus adeptus 12. Met com. 17. & in 3. de Aĩa cõ. 5. in prima parte digressionis. Alia tñ est opõ Theophrasti & Them. & aliorum Peripateticorum de hoc: vt d. Commẽ. in prædictis locis.

Alices vñ causent. vid. 3. Coll. ca. 30

Alietas est aliqua relatio: & relatiua insimul existunt, in actu 2. de Aĩa tex. commen. 146.

Alijs quidem cõicatum est esse & viuere: ijs quidem clarius, ijs vero obscurius 1. Cœli tex. commen. 100. idem in 2. Cœli commen. 64.

Alimentum contrarium dr esse 8. Phy. tex. commen. 55.

Alimento nihil confert sonus, neq; color, neq; odor, sapor autẽ vnum tangibilium est 2. de Aĩa t. cõ. 28.

Alimentum omne esse extrinsecus, hoc vere non dr, sed protinus vt in plantarum seminibus inest aliqd tale primum quod lacteum vocatur: sic ī aĩalium materia extremũ constitutionis alimentũ est. Arist. in 2. de Gñatio. aĩalium cap. 4.

Alimentũ vtile duplex, & duplex ẽt excremẽtum, primũ & nouissimũ: ita excrementũ aliud est primi alimenti aliud nouissimi. Vide in 1. de Gñatio. aĩalium cap. 18.

Aliquid esse non corpus dr quatuor modis diuersis, ſ. de intellectu materiali, de pręparatiõe exñte in materijs, de prima materia, & de formis abstractis 3. de Anima com. 5

Aliqñ, est tempus determinatum p instans præcedens & instans posterius terminantia rem factam: & ẽt est terminum per suam distantiã ab instanti præsenti. 4. Physi. tex. com. 123. & 124. & nota q ita est etiam respectu futuri.

Aliud ex alio fieri multifariam dr 1. de Gñat. aĩalium cap. 18. iuxta dimidium capli. vbi dr. Aut. n. aliqd dr fieri ex alio vt ex nocte diẽ quia hoc post hoc: aut ex alio qd ĩsit, vt ex ligno scamnum: aliud vt ex cõtrario, vt sanum ex ęgro: aut vt ex efficiente, vt ex maledictis pugna. Vbi no. q sunt quatuor modi vt bene põderauit Auer. ī illo loco.

Allatio facit gñationẽ actualr, quia adducit & abducit gñans. 2. de Generatione tex. commen. 55.

Allatio prima non est cã gñationis & corruptionis: sed quæ circa obliquum circulum ☉. tex. com. 56.

Almeon crotoniates a Pithagoricis aut ipsi ab eo hunc sermonem susceperunt, q decem sunt principia fm correlationẽ dicta. v3. finitum & infinitum, par & impar, de xtrũ & sinistrum, vnum & multitudo, mas & fœmina, quiescens & motum, rectum, curuum, lux, tenebrę, bonum, malum, altera parte longius & quadrangulare 1. Met. ca. 2

Aloes, non nisi a stomacho trahit 7 Colliget. cap. 28.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Alpharab. Auicē. & Auēp. Hiſpanꝰ crediderūt Ariſt. in principio octaui loqui de motu ſm genꝰ vtrū ſit æternus vl nouus. Sed Auer. tenet eū loqui de motu cœli 8. Ph. cō. 1.

Alpharab. l3 ſit maximus in iſtis, tñ ſequit opōnē Alexan. de intellectu materiali: & addit vnū inopinabile. in lib. n. de Nicomachia vī nega re cōtinuationē eē cū intelligentijs abſtractis 3. de aīa commen. 14.

Alpharab. aſſeruit ꝙ ex definitione motus in vī a pparet cōtinuatio ī motu, & ſermo eiꝰ nō ē verus, quia non apparet principaliꝰ niſi in motu locali. 8. Ph. c. 23. in calce com. Vbi aduerte ꝙ Auer. in 3. Phy. cō. 6. illud idem dixit qđ nūc aſſerit eſſe falſum. Vide in concordantijs.

Alpharab. contradixit ponētibꝰ continuationē intellus abſtracti cum hoīe. Nā cū pueniſſet ad ętatem ſenectutis, & reputaſſet ſe eē pfectū, & non cōſequutꝰ ſit eā: adduxit in cōueniētia ex rebꝰ p ſe notis: & iō dixit ꝙ ſunt vanitates ſenectutis.

Ex libello de cōtinuatione ītellus abſtracti cū hoīe. Id. ī 3. d aīa. c. 36

Alpharab. in duobus deuiauit a via Ari. primo quia credidit ꝙ via qua inceſſit in ſuo libro de entibꝰ tranſmutabilibus de ęternitate motus, eſt via Ariſto. 2. in arte demſtiua 8. phyſi. commen. 78.

Alteratio large ſūmit tā ꝓ trāſmutatione in ſuba q̄ ꝓ trāſmutatiōe ī qualitate 2. Ph. c. 1. vide ēt 5. Phyſi. com. 15. & 6. Ph. com. 32.

Alterās qđlibet ē ſil cum alterato, in qualibet alteratione 7. Phyſi. tex. com. 11. & 12.

Alteratio alia ſpiritualis, alia corporalis 7. Ph. cō. 11. & 2. de aīa t. cō. 57. & 58. & 3. de aīa t. com. 28.

Alteratiōis duæ ſunt ſpēs, altera q̄ ſt qualitare paſſiua conſiſtit, & iſta ꝓprie dī alteratio, alia q̄ pertinet ad ſubſtantiam, & iſta ꝓprie dī tranſmutatio. Themi. 1. Ph. ſuper t. cō. 63. idem Commen. 2. Ph. cō. 1.

Alteratio eſt in prima cōtrarietate, q̄ ē in tactu, ſ. ī qualitatibꝰ primis, q̄ ſunt caliditas, frigiditas, humiditas & ſiccitas. Et ſiſt vī eſſe in contrarijs ſequentibus iſta, ſ. duritie & mollitie: ſed tñ primo eſt ī primis qualitatibus, ī iſtis aūt eſt ſecūdo, & mediantibus primis 7. Ph. com. 14. idem commen. 11.

Alteratio q̄ eſt in ſonis vī eē mō eq uoco cū alteratione, quę ē ī primis qualitatibus 7. Ph. cōmen. 14.

Alteratio reperit in re diuiſibili ſm magis & minus 7. Ph. com. 18. Idē 5. Ph. t. commen. 10

Alterationis comparatio ſi fuerit in æqualitate ſm ſubiectū tm̄, erit p accns: & ſi fuerit ſm ſolam paſſionē nō erit æqualitas pfecta, ſed ſolūmō ſimilitudo. iō in cōſideratione æqualitatis pfectæ hæc duo exiguntꝰ. ſ. ſimilitudo paſſiōis & æqualitas ſubiecti 7. Ph. com. 33.

Alterans primum vēꝙ illud p quod alterat in pluribus alterationibus nō alterat 8. Ph. commē. 37. & 2. Cœ. commen. 42.

Alterationes q̄dā carent pricipio ē porali, vt ſunt ſubitę alteratiōes 1. Ph. t. cō. 23. & 4. Ph. com. 32.

Alteratio quædam eſt paſſiua, & eſt quā ſequitur gñatio & corruptio: quædam vero non vt illuminatio 1. Cœli com. 20.

Alteratio paſſiua eſt quæ fit a qualitatibus actiuis, vt eſt caliditas frigiditas, humiditas & ſiccitas 1. Cęli commen. 21

Alte

Alteratio cōtrariorū coegit oēs credere ꝙ oia corpa ſunt cōpoſita 1. Ph. cō. 51. & 83. aduerſus Auicen. Vid cōſiſe 1. cœ. t. cō. 20. & 8. Met. cō. 12. Caueāt ergo ponētes formā corporeitatis perpetuā in materia.

Alteratio dī cōter & ꝓprie 4. Cœli commen. 24.

Alteratio & gñatio differunt 1. de Gñatio. tex. commen. 23.

Alteratio ſm quā trāſmutat ſubſtātia alterati, vt eē ꝓpria corpibꝰ quorū ſubæ admiſcent potētiæ: & ſūt corpa gñabilia & corruptibilia 2. c. d Sub. orb. idē 1. Cœ. t. c. 20. & 21

Alteratiōis paſſiuæ cā ē materia q̄ ē in potētia 8. Me. c. 12. & 1. Cę. tex. com. 20. & 21.

Alunt oīa viuentia ſiccis & hūidis, calidis, & frigidis 2. de aīa te. c 28.

AMARITVDO ſequitur complexionem calidam & ſiccam, & com plonem frigidam, & ſiccam contia Gal. 5. Colli. cap. 27. Et in 2. de aīa cō. 105. vbi ponit dr̄iam, nā ſapor amarꝰ qui p̄cedit dulcē fit a frigiditate, vt in glandibꝰ & xilocaracchis: ſed ſapor amarus, qui ſequit dulcem fit a calore.

Amaritudo eſt in vltimitate contrarietatis nutrimēto aīalium, & ē cōtraria dulcedini pp ſiccitatē, & iō in aqua maris maioris, quia ē nimis ſalſa & multū amara, nō pōt viuere aliqđ aīal 5. Coll. ca. 27.

ANALOGVM, non dicit naturam vnam & eandem communem analogatis. Et vide cauſam in 7. diſputat. in ſol. vlti. dubij. Iſta etiā ē ſententia lucidiſſimi Themī. in paraph. 2. de aīa 3. tex. commen. 30.

Analogū mediat inter vniuocum & æquiuocū. ibid. Et 4. Met. com. 2.

Analoga quæ dīr ſm prius & poſterius, neceſſe eſt vt illud qđ eſt prius ſit cauſa poſterioris. Ex paraphraſi Metaph. tracta. 4. columna 16.

Analogum apud Peripateticos non dicit vnam naturam communem analogatis, vt aſſerit Themiſt. ex intentione Ariſtote. in ſecundo de anima tex. commen. 30. Idem elicit idem Themiſt. in tertio Phyſi. in tex. commen. 70. vbi Ariſtote. dicit, infinitum non idem eſſe in motu, in magnitudine, & tempore, tanquam vna quædam natura, ſed poſterius dicitur & prius. Vbi Themiſt. dicit. Sed ſcire licet, cum infinitum dicimus in magnitudine, tempore, motu, conſtare, non ita loquimur vt putemus īfinitum eſſe genus quoddam & communē ad naturam illorū, ſed ita vt eo ordinē quem res illę gerunt inter ſe, eodemq; ſint infinitudinem aſſequutæ. Hoc ēt elicitur ex intētiōe Auer. 4. Ph. com. 2. vbi reddēs cā 3 difficultatis inueſtigandi definitionem loci. d. quia locus non inuenitur in omnibus corporibꝰ naturalibus dici vniuoce, ſed dī mō dubitatiuo. i. multiplīr: & ſcire quiditatiue hmōi entia eſt difficile, quia appropinquat ei quod non hēt naturam cōem. Vide ēt de ente & vno Auer. 10. Meta. com. 8. & in 12. Meta. cōmen. 20. in calce commenti. vbi expreſſe dicit ꝙ hoc nomē ens nō ſignat aliquam naturā cōem decem prædicamentis. Et ens apd Ariſt. eſt analogū, vt p 3. 4. Meta. t. commen. 2. dī. n. de entibus ſicut ſanum de ſanis.

Analogū mediat inter vniuocum & æquiuocū. ibid. Et 4. Met. com. 2.

Anguium magnitudo in Africa mīra, ita vt triremes euertāt, & boues abſumere credantur. 8. de Natura animalium. c. 28.

Angues

Universidad de Deusto
Biblioteca

Angues Ethiopię volare narrantur. Aristo.in 1. de Hist.animaliũ c.5.
Anguilla in gñe piscĩũ,&mugillum quoddã gen⁹ qđ requirit ī fluuijs lutulentis.nõ est,neq; mas,neq; fęmina. Arist.in 2.de Gña.aïal. c.4. iuxta dimidiũ. Vid ẽt clare in 4.de Nã aïaliũ ca.vlt.vbi d. ꝙ anguilla neq; mas,neq; fœmina est, neq; ꝑlem aliquã ex se gignere põt. Idẽ in 6.de Natu.aïal.c.14.vbi d.ꝙ anguilla neq; ouum neq; semen fortita est. Vide ẽt in 8.de Natura aïalium c.vlti.vbi d. Arist.ꝙ anguilla frustra nomen fœminę accepit.
Anguillarũ gñatio inter sanguineorũ genus sola neq; ex coitu, neque ex ouo fit 6.de Natu.aïal.c.16.
Anguillæ mortuæ nõ supfluitant: nec surs̃um,vt cęteri pisces efferũt. Vita earũ ad septẽ vel octo annos ꝓtrahit 8.de Natu.aïalium c.2.
Angulus in quo gñe cõtineat dubitauerunt quidã,adeo ꝙ posuerunt quartum gen⁹ magnitudinis.v3.lineã,supficiem,corpus,& solidum.
Anhelitus in aïalib⁹ dat qualitatẽ 8. Phy.commen.51.quia non est datus nisi ad infrigidãdũ caloré naturalem,& temperandum ipsum.
Anhelit⁹ prima necessitas est ad immittendũ 2.ad extrahẽdũ. prima est pp cor, secũda aũt ẽ pp pulmonem 2.de Aïa commen.89.
Anhelans est aïal ambulãs hñs sanguiné vt dictũ est ī lib.de Aïalib⁹. 1.de Aïa commen.84.
Aïa in quiescendo & sedendo maxime fit prudens 7.Physi.tex.cõ.19.
Aïa mouet corpus per suam naturã & corpus mouet per suam naturã ab ea 8.Phy.t. & commen.27.
Aïa dum mouet corpus ad illã partem ad quam mouetur corpus per motũ el'nti dñantis,mot⁹ ille ẽ nõ lis ex parte aïæ & ex pte corpis ... vero sit ecõtrario tũc mot⁹ corp... ab aïa erit non naturalis 8.Phy... comm.27.& 2.cap.de subst.orbi...
Aïa non põt esse sine corpore nisi ... quiuoce 8.Ph.commẽ.30. Rõ ... quia aïa diffinitur per corp⁹: vnu... Aui.d.in 6.naturaliũ.cap.1.ꝙ ho... nomen aïa, nõ est ex eius essentia... nec ex prędicamẽto in quo cõtin... tur. Nam omne qđ est principium emanãdi a se actiones,q̃ non fun... vnius modi,& sunt voluntarię... ponimus ei hoc nomen aïa. Et A... sto.2. de aïa,te.c.26.inquit. Et ... hoc bene opinant quib⁹ vr̃ negi... ne corpore esse, neq, corp⁹ aliqua... aïa. Dixit aũt Commẽ. nisi æq... uoce,pp argm Alexan.qui credit... definitionẽ aïæ vniuoce dici de ... aïa & de intellectu. Commẽ.aũt ... net oppositũ.nã 2.de Aïa tex. ... 21.vr̃ intellus aliud genus aïæ ... & hoc solum contingere separa... sicut perpetuum a corruptibili. ... Commen. inquit,ꝙ dignius est ... sit non aïa. Vnde Aristo.in erro... bus primi de Aïa taxat antiqu... q̃ nullam posuerunt dr̃iam inter ... animam & intellectum.
Aïa q̃ est primus motor in aïalib⁹ ... licet sit indiuisibilis,mouetur acc... tal'r, quia constituitur per corp⁹ ... 8.Phy.com.51.& 83.
Aïa nõ est ex el'ntis,quia non posse... reddi cã actionũ aut passionũ aïa... 2.de Gñatio.tex.commen.45.
Animę passiones quædam sunt pr... priæ,& quædam sunt communes ... & quod est magis desideratum ... animę passionibus,est scire, vtrum ... aliqua de eis possit eẽ abstracta ... non 1.de Aïa commen.3.

Anima est fons & origo oĩum motuum. Themist.1.de aïa. tex.2. Idẽ Auer.2. de anima. cõ. 37.
Anima si seipsam primo cognouerit bene ac plane vtiq; erit dignissima,cui de rebus alijs disputãti diffinientiq; fides habeatur. Them.1. de anima.tex.2.
Animam nõnulli multarũ esse potẽtiarũ rentur, sub vna tñ vniuersitate subiectoq; collocatam.alij partibus & membris multiplicibus dirimunt, quã & loco discludũt & dispart, quẽadmodũm Stoici fortasse & Plato. Themi. 1. de anima tex. commen. 7.
Anima a tribus sectis fuit diffinita, quidam n.diffinierunt eã ꝑ motũ, quidã ꝑcognitionẽ, quidã vero ꝑ vtrunq;. 1.de anima.tex.com.28.
Anima in quibusdã partibus nõ mouet, neq; essentialiter neq; accñtaliter,ut in intellu,ī q̃busdã aũt mouet accñtal'r nõ essential'r. 1. de aïa. cõ. 66. Ex hoc collige de mente eius, animã intellectiuã non dare esse formal'r hoĩ. quia v3. impol'e esset eam nõ moueri accñtaliter.
Anima aliquid melius esse aut antiquius impol'e est, impossibiliusautem adhuc intellu: rõnabilissimũ enim hunc esse nobilissimum & diuinũ fm naturã. 1. de aïa. tex. 82.
Videat ergo Põponacius qũo intellectus in via Ari. mortalis eẽ pos̃ sit,cũ lõga sit dr̃ia inter aïam & intelm in via eius,vnde. 1. de aïa reprehendit antiquos, qui nõ distinxerunt inter animã & intellectum. Vnde bene verum est in via eius,ꝙ aïa non põt esse sine corpore, & ex consequenti est generabilis & corruptibilis,sicut & cęteræ formæ naturales. Dicit.n.Philosophus.3. cœli tex com.primi.omnes substãtiæ naturales,aut corpora sunt, aut cũ corporibus gñantur & corrũpunt. vnde.2.de aïa.tex.cõ.26.inquit. Et propter hoc bene opinant quibus vr̃ neq; sine corpore,esse,neq; corpus aliqđ aïa: sed intellus quatenus intellus in via Peripateticorũ dicit virtutẽ abstractam a corpore, vere ĩmaterialem & vere incorruptibilẽ. vñ.2.de aïa.tex.c.21. post q̃ præmisit diuisionẽ illã in tex. cõ. 18. videlicet. ꝙ aïa ijs vr̃ esse determinata vegetatiuo & sensitiuo, intellectiuo & motiuo: subdit. in te. cõ. 19. vtrũ aũt vnumquodq; sit aïa, aut pars aïæ.& si pars, vtrum sit separabile rõne solũ, aut & loco, dubiũ est. de quibusdam aũt non est difficile videre. Et post q̃ in.20.tex. iam declarauit in quibus non erat difficile videre, an tales virtutes essent eedem subiecto,& plures in intentione: statim in tex. 21. inquit, continuando intentionem suã ad præcedentia. De intellectu aũt & ꝑspectiua potentia nihil adhuc manifestum est: sed vr̃ genus alterum esse animæ: & hoc solum contingere separari sicut perpetuũ a corruptibili. vbi expresse colligitur intellectũ esse virtutẽ abstractã,& in corruptibilem, & esse aliud genus animæ,a prædictis, quia est longe diuersum,sicut natura ĩmortalis a natura corruptibili,qđ Cõmen. bene ponderauit dicens, ꝙ si dicatur aïa,erit fm æquiuocationem. Cõsimile scribit Cõ. in.2.de aïa.cõ.32. Vbi Arist.d.in lr̃a.de intellu aũt speculatiuo altera rõ ẽ.d. Auer.ꝙ sermo de eo est, ita ꝙ sit extra illã naturã. Existimatur.n. ꝙ nõ est aïa, neq; pars aïę,& ĩnuit nobilitatẽ &

Universidad de Deusto
Biblioteca

uersitatē illius ad alias partes. Opinādū ē .n. ꝙ ē de natura ſuperiori naturæ aīe. Et iſta eſt expō Them. Simplicij, Io. grāmatici: Auerrois, & oīum expoſitorū: & nullus vſq; ad iſta tēpora legit illū textū p viā īterrogationis, ſicut finxit iſte bonus hō, ꝙ Ariſt. mouet ibi qōnem de intelligētijs, non aīaduertit, ꝙ illa particula [aūt] eſt nota cōtinuationis cū præcedētibus: quia ſermo Ariſ. eſt ꝓtinuus, & depēdet ex diuiſione facta in tex. c. 18. &. 19. &. 20. vñ Ioā. grāma. ī principio libri de Gñatione, qui incipit. De Gñatione aūt & Corruptione, notat, ꝙ ly aūt, dicit cōtinuationem cū fine. 4 libri de Cœlo & Mundo. De graui quidem & leui, & circa ipſa accīdentia determinatū ſit hoc mō. Et deinde ſequitur principiū libri ſequentis, de Gñatione aūt & Corruptiōe. Vbi igf ſermo ē cōtinuus cū p̄cedētibus, dicit cōtinuationē & nusq; legit in ijs caſibus eſſe notā dubōnis, ſicut finxit iſte ſomniator. Vñ luciſſimus græcorū interpres The. inquit. De Intellu vero & ea vi, q̄ cogitat & cōmentatur nihil adhuc liquet, quid ꝓbandū ſit aut ſentiēdū. Vbi refert hoc ad intellum, de quo. 3. de Aīa. inquit. De intellu vero per quem aīa intelligit & ſapit. Amplius Ariſt. 3. de aīa. tex. cō. 4. talē intellum dicit eſſe īmixtū, & laudat Anaxagorā de hoc: & dicit ipm ē ſimplicē, impaſſibilē & immortalē: vt patet 3 de Aīa. iſta aūt verba nō pnt intelligi niſi de virtute, quę vere eſt īmaterialis. Nec valet gloſa eius ꝙ talia debēt intelligi ſm quid primo, quāto v3 intellectus nō eſt paſſibilis, neq; corruptibilis, ſicut ſunt cæterę virtutes aīe q̄ ſunt organicæ. Nā tunc verba Ari. ī grauiſſima qōne & oīum deſideratiſſima, aliud ꝓtenderēt, & aliud ſignificarent: qđ non decet virū ingenuū ac Philoſophum. inquit. n. luciſſimus Them. in. 1. de Aīa. cap. 20. non eſt equū in altiſſimis philoſophię qōnibus aliud ſentire aliud dicere. Cum. n. ſemp diſſentiant: tū id maxime in rebus obſcuris & creperis obſeruandum, cū ea q̄ ſuapte ingenio remota & cōdita videntur, verbis illuſtribus & q̄ maxime pōt declarantibus ꝙ dicētur a tenebris. Amplius autē Ariſt. plerunq; dānat antiquos, & ꝑcipue Pla. q. metaphoris vtebaē & abutebaē terminis philoſophicis. Vñ ipſe ꝑcipit in 2. poſt. nō ee dicendū ꝙ metaphoras, neq; diſputandū. Et Cōm. plerunq; dicit ꝙ Ari. reprehendit Plat. aut quia male ſcit, aut quia male docuit, vt eſt unde re 1. cœli. cō. 105. &. 106. de Gñatione mundi. & tertio cœli. tex. cō. 68. inquit. Quare ſi quis certe loqui voluerit, & nō ex tranſumptione rationes ſuſcipere elemēti: ipſum auferentes videbit gñationem entibus. Sed īmorari in hoc amplius eſt ſuperfluum. nam in libro noſtro de intellectu plura ad hoc adduximus.

Anima præcedit elementa cauſalitate, & nobilitate: elementa aūt tēpore. 1. de anima. cōmen. 82.

Anima & intellectus ſunt principium entium ſm finem & formam: elementa aūt ſm materiam, ſupra.

Anima videtur magis continere corpus, quàm corpꝰ aīam, 1. de anima tex. cō. 90. Vbi Auer. ſcribit in cō. ꝙ aīa eſt magis digna vt ſit causa copulationis corporis: & ſuæ vnitatis in numero, q̄ vt ſit corpus cauſa copulationis aīę. Oē. n. quod eſt vnū & cōtinuum, nō eſt p ſuam materiā, ſed p ſuam formā: quod intelligę principaliter, per alias authoritates, quæ dicunt materiā eſſe etiā cām vnitatis numeralis, dī. n. 5. meta. tex. cōmē. 12. vnū numero ſunt quorū materia eſt vna. Ex pñti loco collige aperte ex mente Auer. eſſe, vnitatem numeralem intimius depēdere a forma q̄ a materia. Cuius oppoſitum tenuit Diuus Tho. & Egid. Romanus. Cōſimilē ſententiam habet Cōmenta. 4. Phy. cō. 38. &. 2. de Aīa. cō. 7. &. 8. &. 60. &. 3. Phy. c. 60. & alibi frequenter.

Aīa eſt vna ſm ſubiectum, & plures ſm virtutes.

Aīa in aīalibꝰ anuloſis, & in plātis ē vna in actu, & plures poteſtate, & ſunt plures numero in potētia, licet ſint eiuſdē ſpēi. primo de Aīa. cōm. 93. &. 94. idem. 2. de Aīa. 19. &. 20.

Animā ponere eſſe accīs eſt impoſſe ſm ꝙ dat nobis prīa cognitio naturalis. 2. de aīa. cō. 2. Reddit aūt cauſam. opinamur. n. ꝙ ſuba eſt nobilior accīte, aīa aūt eſt nobilior oībus accītibus exiſtentibus hic.

Aīa nutritiua nunq; inuenit in aīalibus, niſi ſm poſtremā perfectionē. 2. de Anima. tex. cō. 5. idem. 8. Phy. 20. &. 3. de anima. 44. &. 59.

Animā ex motu diffinierunt Dem. Anaxa. forſitā ēt Plat. hi. n. arbitrabant ꝙ id quod non mouetur, alia mouere non poſſet. 1. de Anima Themiſt. cap. 10.

Anima eſt actus corporis phyſici, habentis vitam in potentia. 2. de Aīa. tex. cōmen. 4. &. 6. &. 7.

Aīa eſt perfectio corporis, ſm qđ per

fectiones cōſtituunt ꝑ materiā. ex. 2. de aīa. c. 21. Dīa. n. magna eſt inter aīam & intellectū apud Peripateticos, vt notaui ſuperius.

Animæ diffinitio comprehendit oēs aīas, nō ꝙ eiuſdē ſpēi ſint, ſed quia ordinē quēpiā inuicē habeāt Alex. in paraph. de anima cap. 3.

Aīa eſt fons & origo oīum motuum ſm Anax. Themi. 1. de aīa. cui non contradicit Ariſt. Nā Themi. ēt in principio libri de aīa, hoc idem aſſerit. inquit. n. Naturę vero & mūdi cōtemplatores, qui eſſe poterimus, ſi nobis ignorabitur ea natura, q̄ fons & initiū ē oīum motuū.

Anima eſt quo viuimus, & ſentimꝰ, & intelligimus. 1. 2 de aīa. t. cō. 24.

Animę potentię ſunt vegetatiuū, ſēſitiuū, appetitiuum, motiuum ſm locū, & intellīuū. 2. de aīa. t. cō. 27.

Anima eſt cā corporis aīati in triplici gñe cauſæ. 2. de aīa. tex. cōm. 36.

Anima & corpus, vtrūq; nō ſūt niſi propter animatum. 2. de anima. commen. 37.

Animæ nutritiuæ actiones ſūt tres, nutrire. augumentare, & gñare. 2. de aīa. cō. 41. & tex. cōmen. 47.

Animas plures in quolibet hoīe cōtineri deridiculū eſt, vt īquit Plato, tanq; troianū equūlīſideant: ſed ſingulas in ſingulis contineri, quę partibus tū differētibus cōſtēt. Them. 1. de aīa ſup tex. 9. Ex quo patet falſo imponi Plat. plures aīas eſſe in vno hoīe, ſed eſt vna aīa habēs plures partes in diſtinctis membris ſm Plat Et quia Plato & ſequaces non fecerunt differentiam in modo loquendi inter partes aīæ & animā: inde emerſit iſte error. Vnde Galē. Plat. ī hoc & in alijs pleriſq; ſequutus: vt inquit in lib. de ſequela virtutum

Vnam tñ animā in uno hoīe ſm Plat.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tutum aīe ad corporis cōplexionē. Vide ēt Themi. 1. d Aīa. ca. 35. vbi recitat opinionē Plat. ī Timeo. Et Auer. in. 1. de Aīa. ſuper tex. com. 90. &. j. vbi Ariſt. impugnat in hoc ſenſu Plato. ꝙ poſuit aīam habere plures partes in diuerſis membris.

Anima eſt cā efficiens oēs motus tā veros q̄ exiſtimatos. 2. de Aīa. cō. 37. Ex quo patet ſenſationē, cū ſit vnus ex motibus imaginatis, & intellectionē, effectiue eſſe ab aīa. & intellꝰu. de intellꝰu: patet. 3. de Aīa. cō. 19. Vbi Auer. vult ꝙ intellectus materialis ſit paſſio & actio. licet. n. intellꝰus materialis vt mouet a phātaſmatibus & intellꝰu agēte ſit paſſiuus, quia recipit ſpeciem intelligibilē, tñ poſtea fit actiuus & productiuus intellectionis. De ſenſatione ēt tenendū eſt ꝙ ſenſatio, actio eſt ex parte aīæ, & paſſio ex parte corporis: & vī eſſe ſnīa Ariſt. in 7. Phy. tex. cō. 12. vbi loquēs de ſenſibus. inquit. Actio. n. ipſorū motus eſt, patiente aliquid per corpus ſenſu. Nā cū obiectū moueat organū tunc virtus aīæ ſenſitiua fit productiua ſenſationis. licet igr ſenſus ponant de virtutibus paſſiuis, hoc eſt quo ad receptionē ſpēi, q̄ recipitur in organo in quo eſt virtus ſenſitiua. Sed ſenſus eſt qui informatus ſpē recepta in organo: in quo ſēſus exiſtit, fit productiuus ſenſationis. Vñ non eſt credendū in virtutibus aīæ ſenſitiuæ nullā eſſe actionem, quia iudicare de obiecto ſenſibili pertinet ad formā, & exſequēti dicit agere, & nō pati. Vñ Cōmen. in 2. de Aīa. cō. 149. vbi loquitur de ſenſu cōi. inqt. ꝙ ſenſus cōis vt mouetur a ſenſibus exterioribus, hēt rōnem ſubi & recipiētis: ſed vt iudicat de illis ponendo cōueniens aut dīam, ſic habet rōnem actꝰ & formæ. Vnde dicit, ꝙ iudiciū iſtius virtutis, magis eſt ſm ꝙ eſt actꝰ q̄ ſm ꝙ eſt potentia: quēadmodū motio eius paſſiua a ſenſibus, dignior eſt attribui ſibi ſm ꝙ eſt obiectū ſcipiēs. Eſt. n. vt vī, recipere ſm ſenſus, & agēs ſm iudicium. recipere. n. eſt aliud a iudicare illud. cut aūt ſe habet ſenſus cōis ad ſēſus exteriores, ſic ſenſus exterior ſe habet ad ſenſibile extra. Sicut igitur ſenſus cōis eſt patiens vt mouet a ſenſibus & eſt agēs vt iudicat. ſic pariformiter ſenſus exterior vt mouet mediāte organo a ſenſibili, eſt patiens, vt vero elicit iudicium ſic eſt agēs: nō. n. eſt idem receptio cum iudicio, qa ſtat ꝙ ſit receptio in organo & ꝙ nō ſubſequat iudicium. Dicit. n. Philoſophꝰ ī lib. d Sēſu & Sēſato ꝙ ad alia fortiter intēti de ta ſub oculis nō videmꝰ. Vñ nō credēdū ꝙ ſēſus ſint ſolū patiētes & nullo mō agētes. Nā Comē. 2. de aīa. c. 140. d. ꝙ ſēſibilia ſūt virtutes agētes, ſēſus aūt agētes & patiētes. Cōſiſte hr ibidē. cō. 143. vbi pōderat dictū Philoſophi ī textu, aſſeritis ſēſū auditus eſſe aliquā ꝓportionē. inquit. n. &. d. ꝙ neceſſe eſt q auditus ſit aliqua proportio, & nō d. ꝓportio ſimplr, qa exiſtimat q iſta ꝓportio, q̄uis ſit in ca. relōnis tñ eſt proportio agēs: & ꝓportiōes in eo ꝙ ꝓportiones nō ſūt agētes ſed ī eo ꝙ qualitates. Senſus igr vī vl numerant ī relone vno mō, & qualitate alio mo. Et nota bñ hoc quia pauci potuerūt intelligere.

Animæ virtutes quædam ſunt actiuę & quædā paſſiuæ, & iſta eſt prima dīatū eaꝝ. 2. de Anima. cō. 54.

Anima

Anima plurimū tēpus prēfuit in deceptione & ignorātia. 2. de aīa. te. cō. 150. Vbi lucidiſſimꝰ Them. ait. ꝙ ea q̄ nouimus portione minima cōtinentur: ſi collata cōparataqūe ijs fuerint, quæ ignoramus.

Anima eſt locus ſpērum, nō tota, ſed ītellectiua. 3. de Aīa. t. cō. 6. Them. ēt. d. de sēſitiua. & vide qūo aīa dī locus, nō ſicut ille qui nos ambit: ſed pro quanto anima qudāmodo fit illa quæ intelligit & ſentit.

Anima ſenſibilis eſt qualitas exiſtēs in cōplexione addita complexioni 3. de Aīa. cōmen. 6. vbi per qualitatem intelligꝰ formam.

Anima eſt vnū entiū naturalium: & conſideratio de anima eſt cōſideratio naturalis. 3. de anima. cō. 17.

Anima concupiſcibilis, per eandem virtutē proſequitur & fugit. 3. de anima. tex. cō. 29.

Aīa nequaq̄ ſine phātaſmate intelligit. 3. de aīa. tex. cōmen. 30.

Anima eſt quodāmō oīa ea, q̄ ſunt. 3. de Aīa. tex. cō. 37. Vide pro hoc pulchre Alex. in paraphraſi de Aīa in cap. vbi declarat qūo aīa eſt oēs res, & inquit. ponderans ly quodā modo, ꝙ aīa nō ſimplr idē eſt, ſed ſolū quatenus excipit rerum ſpēs: quæ reſipſæ quodāmō ſunt. quum per eaſdem ipēs aīa id ſortiatur vt ſit. Neq; vero coaceruatas ſil' res aīam ob id eſſe cōceſſeris: ſed quia ſingulatim cuicunq; rei aīa ſe ſe ſimilē præſtat pōt: ea ratione res oēs quadātenus & eſt & fit. Et intelligitur nō de oī aīa, ſed de perfecta & abſoluta (vt inquit) quæ præter ſēſum, intellectum etiam obtinet.

Animæ partes qudāmō infinitæ eē videntur, 3. de Aīa tex. cō. 41.

Anima concupiſcibilis mouet ad rē, quæ eſt in actu voluptuoſa: anima aūt rōnalis multoties prohibet, & hoc quia reſpicit nouiſſimum futurū, ſed anima concupiſcibilis nō inſpicit contriſtationem contingentem in futuro. 3. de anima. cō. 53. & habetur ex tex.

Anima ſenſibilis impedit in maiori parte ītellectum. 3. de aīa. cō. 61. & 2. de anima. cōmen. 151.

Anima recipit formas contrarioꝝ in ſimul: & hoc nō ſolū inuenitur in anima, verumetiam in medio. Apparet. n. ꝙ per eandem partē aeris videns, recipit cōtraria. ſ. albū & nigrum. 6. Meta. cōmen. vltimo.

Anima eſt vna in ſubo & multa ſm virtutes, & iō q̄n vtit vna virtute debilitat in vſu alterius virtutis. v. g. q̄n vtetur cōprehēſione extrinſeca, debilitatur in cōprehēſione intrinſeca. Cōmen. in. cō. libri de diuinatione ſecundum quietem.

Anima brutalis q̄n deſiderauerit aliquā rē, īnata eſt facere ſibi ſimilitudinem ſoſe illi rei deſideratæ in illa diſpōne deſiderata, & pōtare idolū illius rei: & iō q, deſiderat mulieres vī core, & hñs ſitī vī bibēdi. 3. iuxta finē.

Animę corpoꝝ cœleſtiū nō ſunt formæ in materijs. ſ. quæ in materia acquirāt æternitatē ex formis īmaterialibus, vt dicunt incipiētes philoſophari'. Contingeret. n. vt illud qd nō hēt naturā eſſendi æternum acquiraret eternitatem ab alio, quod eſt impoſſe. 1. c. de Subſtan. orbis.

Anima cœli nō eſt abſtracta a corpore ſuo: & cū hoc ſeparata eſt ab ipſo inquantū ipſum non indiget ipſa, quia eſt permanens per ſe, ſicut eſt diſpoſitio in aīalibus cū virtutibus naturalibus, & oportet vt illa anima ſit in eo. nā oē motū ex

Cõtra ponẽtes ſtelligẽtiã eſſe formã perficiens orbẽ formaliter.

ſe, mouẽ᷑ per virtutẽ exiſtẽtem in eo. de Subſtan. orbis, cap. 4. Et ex hoc loco patet, qm̃ intelligentia nõ eſt forma, formal᷑ perficiens orbẽ: vt dixerũt nõnulli: ſed eſt foꝛa ſeparata dans ſibi motũ & appetitũ. & iõ Alex. ī Paraphraſi de aĩa. d. ꝙ intelligẽtia ęquiuoce dr̃ eſſe forma reſpectu cœli, & aĩa r̃ſpectu corpis.

Anima ſm veritatẽ nõ attribuit᷑ coꝛporibus cœleſtibus, niſi æquiuocę. Ex lib. deſtru. diſp. 13. in ſolutione primi dub.

Animã additã eſſe formis cõplexionalibus manifeſtũ eſt. 7. meta. cõ. 31. Cõſiſte. 3. de aĩa. cõ. 5. 2tra. Ale. vbi. d. Et magis inopinabile de opinione Alex. eſt hoc qđ dixit, ꝙ primæ ꝓparationes ad intellecta & ad alias poſtremas pfectiones de aĩa, ſunt res pfecte a cõplexiõne, nõ virtutes factę a motore extrinſeco, vt eſt famosũ ex opinione Ariſ. & oĩum Peripatet. Iſta. n. opinio, ſi eſt ſm quod nos intelleximus eſt falſa. a ſuba. n elemẽtoꝝ & a natura eoꝝ nõ põt fieri virtus diſtinguẽs aut cõprehẽſiua, qm̃ ſi eſſet poſſe vt a natura eoꝝ, & ſine extrinſeco motore fierent tales virtutes, tũc eſſet poſſe vt extrema perfectio q̃ eſt intelſa, eſſet aliquod factũ a ſuba eoꝝ, vt color & ſapor fiunt. Et iſta opĩo eſt ſil᷑is opĩoni negãtiũ cauſas agentes, & nõ concedentiũ niſi cãs materiales tm̃. Et ſunt illi q dicũt caſum. Vbi aduerte ꝙ vt ſcribit Cõmen. in 3. de aĩa. cõ. 6. Oĩs virtꝰ exiſtẽs in corpore cõpoſito, aut attribuitur primis qualitatibus. ſ. formę cõplexionis, aut erit virtus exiſtẽs in forma complexionali. Vbi ꝓ virtutẽ attributã primis qualitatibus, intelligas formas elementarias: q̃ ſm ſnĩam Philoſophi in 2. gñatione, reſultãt ex cõbinationibus quatuor qualitatũ primarũ, vt patet. ibi in tex. cõm. 16. Et ſcias ꝙ forma mixti perfecti eſt ſuperadita formis elementariis, & diſtincta ab eis, alioquĩ nõ eſſet mixtio nisi ad ſenſum: vt patet ex fine primi gñatione. Et eſt aperta ſnĩa Auer. 7. met. cõm. 60. Et in 3. cœli. cõ. 67. & 1. de aĩa. cõ. 77. vbi. d. ꝙ eſſentia rerum ſuperadditæ ſunt elemẽtis. Idẽ. 1. Meta. cõ. 12. Et multo magis aĩa eſt forma ſuperaddita, & diſtincta a formis elemẽtorum. ſicut patet in 2. de aĩa contra Emped. & antiquos. tex. cõ 41. & infra.

Animæ ſunt aliæ virtutes pręter formas cõplexionales. Auer. 2. Colliget. cap. 7. idẽ. 3. de aĩa. cõm. 5. &. 6.

Animæ eſſe, & anima idẽ, & circulus eſſe, & circulus. 7. Metaphy. t. c. 3

Animã dicere eſſe aĩal, eſt falſum & ꝙ eſt aĩatũ, eſt verum. 7. Meta. tex. cõ. 36. quod qũo ſit intelligẽdum vide ibidem in cõmen. 21.

Anima eſt quædam ſuba prima: corpus vero materia. 7. Met. te. cõ. 3

Vbi nota ꝓ primam ſubſtãtiã intellexiſſe formã, & nõ ſubſtantiam cõpoſitam ſingularẽ, ſicut ſumpſit in ꝓdicamẽtis, quandoq; ẽt prima ſubſtantia accipitur pro ſuba abſtracta. vt, 7. Met. tex. cõ. 41. vbi dicit ꝙ in quibuſdã idem eſt quodquid eſt cũ eo cuius eſt quodquideſt, vt in primis ſubſtantiis.

Anima dupliciter dr̃, alij nãq; vt animã. alii uero vt totũ. 7. Met. t. c. 3

Anima quia eſt exiſtens in alio, non habet perfectam diffinitionem. 7. Meta. tex. cõm. 40.

Animã & corpus aſſerentes eſſe duo diuerſa: nõ poſſunt aſſignare cauſam, quæ ſit cã ligamẽti animæ cũ corpore, ſed qui ponit ꝙ aĩa eſt perfectio corporis, & ꝙ nõ exiſtit corpus ſine aĩa, non ſunt apud ipſum duo diuerſa. 8. Meta. tex. cõ. 16.

Anima ita ſe hẽt ad corpus ſicut figura ad cuprũ, & albedo ad ſuperficiẽ. oĩa. n. ſunt perfectiones & formę ſubiecti. 8 Meta. cõ. 16. Ex quo colligitur ꝙ cũ aĩa intellectiua ſm Ariſt. & Auer. 1. de aĩa. tex. cõ. 21. ſit aliud genus aĩe, & Auer. in. cõ. dicat ꝙ rectius eſt vt ſit non aĩa, qđ nõ eſt forma formaliter perficiens ꝓ inherentiam ipſum corpus, ſicut multi ex mẽte Auer. dicere voluerunt, vt defenderẽt vnitatem, ĩmo fatuitatem intellꝰ eius. Aĩa. n. proprie eſt quæ ita ſe habet ad corpus, ſicut albedo ad ſuperficiem: &. 2. de aĩa tex. cõ. 26. bene dixerũt quicunque dixerũt aĩam nõ eẽ corpus, neque ſine corpoꝛ eſſe. Manifeſte aũt in. 3. de aĩa intellꝰ nullius corpis actus eſſe aſſeritur. licet ſm ſidẽ & veritatẽ ego teneã aĩam intellectuã eſſe formam ſubſtãtialẽ hoĩs & multiplicatã, atq; ĩmortalẽ. Videĩ cõtradictionibus nuper editis.

Anima cũ corpore ſunt vnũ, ſicut dicimus ꝙ prima materia cum foꝛa ſunt vnũ. 8. Meta. tex. cõ. vlt.

Anima non proprie diſponitur per ſcĩam, niſi q̃n fuerit ſciens in actu, & maxime q̃n fuerit in ſua vltima perfectione. ſ. q̃n vtitur ſcientia. 9. Meta. cõmen. 16.

Aĩas eſſe ſeparatas a materia: vtrũ ſit opinio cõceſſa a Plẽis. Vide in lib. deſtr. diſp. prĩa. inſolone. 7. dubij.

Anima vere ẽ ſimilis luci, quia ſicut lux diuidit᷑ diuiſione corporum lucentium, ſic eſt de aĩa cum coꝛporibus. Ex libro Deſtru. Diſpu. prima in ſolutione octaui dubij.

Animæ ĩnouatio eſt relatiua, & nullus ſapiẽtum dixit aliter niſi Auic. ſupra in ſolutione. 22. dubij.

Anima inter cæteras foꝛas materiales purior inuenitur, & maxime intellꝰ. ſ. aĩa intellꝰiua, d᷑ qua fuit maximũ dubium apud Philoſophos vtrũ eſſet de materialibus formis. Ex diſpu. 10. in ſolone. 2. dubij.

Anima rõnalis qũo intelligit᷑ ex duplici natura eſſe cõpoſita ĩdiuidua & diuidua, vide Themiſt. 1. de aĩa. cap. 12. ſup tex. 26. vbi pertractat opinionẽ Thimei, dicẽtis aĩam eẽ cõpoſitã ex eodẽ & diuerſo. d. enĩ hoc eẽ ſil᷑itudinẽ & nõ vere, ꝓ hoc facit authoritas Auer. đ duplici medio ſm cõpõnẽ, & ſm comparationẽ. 4. Cœli. cõ. 26. ſic ẽt. d. The. cũ dr̃ aĩam ex duplici natura cõſtare, id ita accipiẽdũ eſt, vt rõnabilis aĩę natura, minoris eſſe q̃ intellꝰus, & pluris q̃ irrõnabiles potentiæ iudicentur: cũ vtroq; tñ cognationem quandã hr̃e, qualẽ ferẽ mixta & cõpoſita cũ his ex quibus formãtur.

Animæ ſermo eſt multũ profundꝰ: & iõ deus appropriauit eũ hoĩbus ſapientibus, & multũ profundis in ſcĩa. Ex diſputationibus phyſicis. diſpu. 2. in ſol᷑. 7. dubij. Et ẽ authoritas Philoſophi. 1. de aĩa. t. cõm. 4.

Aĩę cõtẽplatio naturali ſcĩę cõuenit, cũ aĩa ſit vltima foꝛa aĩaliũ. Ex 1. de partibus aĩaliũ.

Aĩam ignẽ eẽ arbitrari, ſi ſe ẽ ac ſi ſerrã aut aſciã fabrũ, aut artẽ fabrilẽ eẽ idẽ arbitreris: qa opꝰ nõ niſi ĩuẽtus ijs effici põt. Ex. 2. de putꝰ. ca. 7.

Aĩa eſt corpore melior, aĩatum inanimato ſ᷑ſtat ꝓ animam: & eſſe q̃ non eſſe, & viuere quã non viuere melius eſt. Ariſt. in principio ſcdi

de generatione aïalium. Quod ét diuus Augustin. confirmat primo
» de trini. Viuétia nõ viuétibus, exi-
» stentia nõ exiſtétibus:, beata miſeris prę̃ferẽda eſſe iudicamus.

Anima ſenſualis & intellectualis, potentia prius hñi q̃ actu neceſſe eſt. Ariſt. 2. de gñatione aïaliũ. cap. 3.

Animę vegetabilis facultas ſeu virt⁹ in aïalibus & plantis, ex alimẽto efficit incrementũ, vtẽdo caliditate & frigiditate quaſi inſtñs. mot⁹. n. in his, conſiſtit, & rõne aliqua vnũquodq; efficitur. ſupra cap. 4. vide in contradictionibus.

Anima quodãmodo ſunt oĩa plena. Ariſt. in. 3. de gene. aïa. cap. 2. Vbi declarat qũo calor viuificus eſt in aere, aqua, & terra, oĩa aïata gñans, hoc ét ſentit Auer. in. 12. Met. cõ. 18. Vbi ſcribit, calor ſolis & ſtellarũ diffuſus in aere & aqua, gñat aïalia ex materia putri, & oĩa ſine ſemine nata. Vide in contradictionibus.

Animę propriæ dicunt̃, quia ſunt organicæ, & nõ ſunt virtutes naturales: quod ſi medici appellãt eas naturales, largo mõ, hoc eſſet veritas ſi ipſi crederẽt q̃ ipſa eſt, ſm relationẽ, aut ſm operationẽ: ſed ſi ipſi credũt q̃ ipſa in ſui eſſentia ſit virtus propria ſolũ, iſtud eſt error. 2. Colli. cap. 7. Ex hoc ſcire potes, q̃ eſt dñia magna valde inter aïam & intell'um. hoc. n. eſt in quo taxat Ariſt. antiquos, vt Democ. & alios, qui nõ diſtinxerunt inter intellectũ & aïam: & ex hoc fundamento patet ſolutio magni Achillis illius Põponacij ſuper ratione illa, in primo de anima fundata, in text. cõ. 12. vt alibi notaui diffuſius.

Anima nutritiua, quæ eſt in embrione præparata eſt recipeř aïam ſenſibilẽ, & ſtat cũ ea loco formæ & ſponis: & nutritiua eſt ei loco materię. Auer. ſñia in 2. Colliget. c. ij. de iuuamentis mẽbrorũ officialium deſeruientium ſenſui in gñali. Et aduerte q̃ iſta eſt ſñia oĩum Peripatẽticorũ lucidiſſimus Them. in 3. de anima. cap. 27. ſcribit. Sane ordo nãę & proceſſus hic eſt, vt reſpectu ĩferiorũ ſupioribus vtaĉ vice foñarũ: reſpectu ſuperiorũ ĩferioribus loco materię. Et ex hoc bene intelligere poteris frater mi', quõ ſemp viu⁹ cõpoſui, vna ſolũmõ eſt ſubſtãtialis foña: vt alias notaui ubi de Theorematib⁹. & ex iſto fundamento mirabiles qõnes ſoluuntur ĩ ſcia naturali. Et pondera & obliuioni nõ tradas hoc.

Animã aſſerentes terreri p humore melancholicum nigrũ, ſicut terreť hõ in obſcuro, dicũt in hoc verba cãtionũ: qa aliqua leſio nõ aduenit aïæ in obſcuro niſi priuatio ſenſati ſui viſibili: quia nõ videt aïa ĩ corpore, vt poſſit dici, quia ſentiat terrorẽ nigredinis. Et magis ſedũ eſt dicere vt videat extra, quia aïa non eſt intra, nec extra. 3. Collig. c. 40. quod eſt de accñtibus triũ virtutũ.

Animæ habitus ſequuntur corporis complexionem. ſupra.

Animæ affectiones maiorẽ affinitatẽ hñt cũ corpore q̃ ſenſationes. Dicit. n. Them. 1. de Aïa. neq; n. corpus tãq̃ inſtñm machinamentũ q̃ affectionũ: aſt qualia ſũt ſenſibilia viriũ ſua organa, & intermunia ſentiẽdi. ſed maior q̃dã affinitas ẽ corpori cũ pturbationib⁹ aï, q̃ ſenſib⁹ cũ inſtñs. Et reddit eãm. hęc. n. ſi laceſſita, pauloq; affecta fuerit, minus sẽtiẽdi legitimũ abrũpunt & ĩpediũt: corpis aũt mala pmixtio non impedit affectiones, ſed promouet potius atq; exhaurit. Ex hoc nota animam magis eſſe abſtractam in ſentiendo quã in appetendo: & virtutes concupiſcibiles ſunt magis immerſæ materiæ quã virtutes cognitiuæ.

Animæ eſſentiam non cõſtitui per modum. probatur. 1. de Anima. t. cõ. 43. & 44. & vide ibi Themi.

Anima, cœleſti quadam natura particeps eſt. nam apud Platonem vehiculum illud rarum ac ſplendidũ nihil aliud quã ingenium e quo animus cõſtet oſtendit. Apud Ari. quoq; naturam quandam aïæ tributam inuenias, quæ quinto corpori proportione reſpondeat. quã & ad omnes animalium animas pertinere cenſuit. Them. 1. de Ani. ca. 20. Vbi aduerte Platonem triplex animæ vehiculum dediſſe, vt refert Proculus in Thimæo, & etiã Simplicius in. 1. de Aïa. videlicet ſenſibile, phãtaſticum, & æthereũ. Ariſt. autem opinionem requirit in. 2. de Gene. Animal. ca. 3. vbi inquit. Ineſt enim ĩ ſemine omnium
» quod facit vt ſecunda ſint ſemina.
» videlicet quod calor vocatur, idq; non ignis, non talis facultas aliqua eſt, ſed ſpiritus qui in ſemine, ſpumoſoq; corpore continetur, & natura quæ in eo ſpiritu eſt proportione reſpondens elemento ſtellarum. Et aduerte q̃ talis natura, quæ eſt in ſpiritu gignitiuo incluſo in ſemine, eſt virtus informatiua, quæ eſt a decidente ſemen & a ſole. Ingenitis vero ex materia putri, talis virtus eſt a ſole tantum: vt. d. Auer. in. 12. Meta. com. 13. in calce commenti.

Animam magnitudinem aut corp⁹ eſſe, impugnatur. 1. de Anima. tex. com. 47. contra Timæum. & vide ibi lucidiſſimum Themi.

Animam non eſſe armoniam corporis deſtruitur variis rationibus ab Ariſt. & Platone. Themi. 1. de Anima. te. cõ. 54. & infra. Et eſt in Themi. ca. 23. vbi multas rationes adducit, q̃ non addunt̃ ibi ab Ari.

Animæ diffinitio data ab Ariſt. nõ fuit data pro anima illa vnica ſingulari, quæ tam longe abeſt a corpore, ſed ad perfectionem iũctam, quæ organicis corporibus, ab illa ſua ſingulis corporibus tribuitur. Them. 1. de Aïa. ca. 24. Vbi tenet dari animam mundi, a qua proueniunt animæ ſingularium animalium. quã (vt aſſerit) manifeſtant animalia ſponte naſcentia ex materia putri. Vide tñ impugnationem ab Auer. 7. Met. cõ. 31. & 12. Met. commen. 13. & 18.

Anima quæ vitam vegetabilem prę̃ſtat, & quæ iracundiam & cupiditates continet, non põt intelligi quã rõne ſeorſum a corpore maneat. nam ea quæ princeps eſt, & quæ intellectus vocatur, forte poteſt abiuncta defendi, quæ vim intelligẽdi animæ inijciat & influat. At reliquas naturas inherere, & quodãmodo intexi corporibus neceſſe ẽ, ſi præſtare vires & actiones ſuas debeat. Them. 1. de Aïa, ca. 24. Nota qũo poteſt in via Peripateticorum tueri per principium ſeparatum hominem intelligere, q̃d tamẽ apud multos latinorum ne dũ difficile: ſed impoſſibile viſum eſt.

Anima non iraſcitur neq; gaudet, ſed animalia. 1. de Anima. tex. cõ. 63. Vbi aduerte q̃ Themi. inqt. q̃ anima ita ſe habet in hoc, ſicut gladius

gladius qui incidit per aciē,& sphera voluitur per figuram, non tamen incidit acies, nec figura voluitur.ita homo irascitur per animā, non tamen anima hominis irascitur. Et ibi vide pulchram differentiam inter animam & accidentia, quia(vt inquit) globus neq; seipsum quærit,neq; simul diuersis cōuersionibus agi pōt.gladius quoq; neq; per se incidit, neq; multas simul ac varias cæsuras exercet:& anima ipsa est fons motus,ipsa præbet initium,ipsa ꝓcurat, ipsa se de motu vno ad alium refert,ipsa per se hanc transitionem facit non in tempore,sed momento : vt visio a cādidis ad nigra,ab his ad rubida, a quibus ad viridia confertur. Est etiam alia differentia quam Themistius vt notam omisit, quia anima facit hoc aliquid,sed accidentia quale solum.

Anima videt̄ solo motu locali mouere animal. 1.de Aīa.t.cō.83. qd fm Auer.est ex opinione antiquorum, fm Themi. vero intelligitur etiam fm Arist nam solius motus localis anima videt̄ eē dux & princeps, nam in cæteris motibus tota ratio non transfertur ad animam. nam exteriora ad hoc suum habēt momentum,ad sensum sensibilia, ad nutritionē auctionēq; alimēta.

Anima ē vna subiecto, quæ se tamē multis viribus spargit: sicut pomū quod subiecto vnum est, varias tamen & diuersas obtinet qualitates. 1.de Anima Themi. & Auer. tex. commen.92.

Animam intellectiuam cum Plato & Aristo.vidissent vim quandam immortalem habere, cæteras vero caducas atq; mortales:alter in prima hominis cōstitutione rōnabilē idest mentis optimam portionem in proprium habitaculū condidit. Alteri extrinsecus accedere visa. Themi. 1.de Aīa.ca.35.quod ideo dicit, quia Plato in Timæo collocauit partem intellectualem in cerebro, appetitiuam vero in corde, irascibilē in iecore. Aristo. vero in 2.de Generatio. Aīalium,mentem deforis accedere opinatus est, quæ nullius organi corporei actus est.

Animam nō habere partes in diuersis membris existentes impugnat contra Platonem in.1. de Anima tex.c.90.vsq; ad finem primi lib.

Anima cognoscimus animal & cādi uer, vtpote per quam & adsit & abs sit animantibus vita. Themi.2.de Anima.ca.3. Rectum enim vt dicit. 1.de Aīa,est iudex sui &obliq;

Anima,neq; cadaueris,neq; semi perfectio est alterum,quia desit uere, alterum vero quia nondum in vitam promotum est. Item alterum non pōt amplius vitam habere:alterū pōt quidem, sed nondū habet:pōt vero quia fieri organū potest, & vitam accipere. Themi. 2.de Anima.ca.6.

Anima,vtraq; perfectione describitur,sed prima diffusius. Themi.2. de Anima.ca.6.

Anima est forma formarū:nec propterea omnia esse dē quia formas omnium cognitione cōplectitur: sed etiam ꝓpea ꝙ materiæ formas exhibet,& vultus imponit. Ipsa .n. est anima quæ materiam rudem significatione & impressione formarum insignit. Nam & viuacitas omnis & vigor qui plurimus in materia cernitur, ab aīa videtur ortum habere. atque hoc in aīalibus quidem

quidem conspicuum incontrouersumq; est:sed in plantis & elementis obscurius. Themi. 3.de Anima. cap.52.hanc authoritatem allegat Commenta.7.Meta.comm.31.Et considera ꝙ positio Auicen.ponētis colchodeam, seu datricem formarum,hinc sumpsit originem.

Animæ diuisio secūdum Platonem erat secundum partes,locis & intercapedinibus differentes.sed secundum Aristo.est per potestates, sola diffinitione & ratione distantes, vt est diuisio pomi in cādorem, odorem,& dulcorem, Themistii sentētia in.3.de Anima.cap.56. & idem habet ipse in.1.de Anima.cap.3. idem Commentator.1.de Anima. commento.89.

Anima de qua agit Aristot. in libris de Anima, est quæcunq; versatur in corpore,quod generatur & interit. Alexan.in principio enarrationis de anima. Hinc patet error eorum qui volunt diffinitionem ēatam de anima competere intelligentiæ mouenti orbem. Vide etiā contra istam opinionem istorum Themi.in.1.de Anima.cap.20. cōtra illos qui volebant animæ diffinitionem competere animæ mundi.Item nota ex Themistio ex.2. de Anima.ca.5.vbi vult corpus organicum positum in diffinitione animæ eē corpus quod generatur & interit, cui ad vitam cibi præsidio sit opus.Idem notat Simplicius ibi & Ammonius & omnes qui sapiunt. Idem expresse notat Alexā. ibidem in illo capite vbi agit quot & quæ sint animæ. vbi vult talem animæ diffinitionem solis animabus quæ generantur & corrumpūtur competere & ibi expresse dicit Alex.ꝙ anima deorū si anima dicenda est per rationis cognomen anima nuncupari potest.

Anima corpus non est: sed aliquid corporis. Ari.2. de Anima.t.c.26.

Vbi aduerte ꝙ cum pluribus modis aliquid eē in alio dicatur, vt patet ex.4.Phy.t.cō.23. Anima nullo illorum modorum in corpore dicitur nisi eo modo quo forma esse dicit̄ in materia. Et vide super hoc Alex.pulchre ī sua paraph.de Anima.cap.3. vbi probat animam eē formam corporis. Et ibi nota quia Aristo.ipsam in.2.de Aīa enthelechiā appellat eo:quia:vt inquit,ei⁹ causa sit vt ea res cui⁹ est in fine ac perfectione consistat.

Anima non est actus corporis, sicut nauta nauis. Alex. in paraphra.de Anima.ca.5.vbi probat ꝙ nullum ex simplicibus corporibus sit anima.cogita de anima intellectiua secundum viam Auer.& Themi.

Animam Stoici spūm quendam ex igne & aere compositum faciunt. Itēq; Epicurei, qui ex quibusdam corporibus inter se differentibus animam cōpositam faciunt. Alex. in paraphra.de Anima.ca.7.

Animæ ptātes plures esse & finitas. Vide pro hoc Alex. pulchre in sua paraph.de Aīa.c.8. vbi agit de partibus animæ. Et ibi nota rōnes contra illos qui asserunt aīam fm quamlibet potestatem esse in qualibet parte corporis:licet non operetur in qualibet ꝓpter organi defectum. Quam opinionem nititur defendere Ioā. Gadauensis.q.7.in 2 de Anima & male.

Cōtra opinionē Io. de Gandauo.

Anima animalium non est similiū partium, sicut aīa stirpiū. Alex. supra ca.10.vbi reddit cām ꝓp quid

partes

Universidad de Deusto
Biblioteca

partes plantarum deciſæ viuunt: non autem animalium.

Animæ poteſtates diximus vegetatiuum, ſenſitiuum, appetitiuum, motiuum ſm locum, cogitatiuũ. Ariſt. in. 2. de Anima. tex. com. 27.

Vbi aduerte q, textus græcus habet dianoiticon, vbi cõiter interpretes, tranſtulerunt intellectiuũ, ſed vere cogitatiuum dicitur, nam diania eſt in parte ſenſitiua, vt notat Simplicius in. 2. de Anima. in expoſitione tex. 29. vbi Philoſophus dicit quod, quibuſdam autẽ ineſt cogitatiuũ & intellectus. vnde aĩaduerte q inter potentias aĩæ quæ ſimul ſunt in eadem eſſentia coniunctæ, intellectus particularis qui dr paſſiuus 3. de Aĩa, coniungitur in hoĩe cũ aliis potentiis minus perfectis, quia in mortalibus vbi inuenitur potẽtia perfecta, ibi etiam inuenitur imperfecta. ſed intellectus per quem homo vſiter diſcurrit eſt abſtractus & deſorisaccedit: & iſte non eſt de potentiis illiusaĩæ, a qua emanant aliæ potentiæ, quare ille videt eſſe aliud genus aĩæ, & hoc ſolum contingere ſeparari ſicut perpetuum a corruptibili. Vnde etiam in. 2. de Anima tex. cõ. 18. Anima his videtur eſſe determinata ſeu definita, vegetatiuo ſenſitiuo, dianoitico, & motu, vbi per dianoiticum intelligit cogitationem. inquit enim lucidiſſimus Themi. in commen. ſuper libro de Memoria & Reminiſcentia. lib. 2. ca. 14. dianoea nihil aliud eſt quã cum imaginatione actio intellectꝰ coniuncta. Vnde nota bñ hoc: quia multi sũt grauiter decepti in hoc. & Petrus ille Pomponacius eſt vnus de illis, in libro ſuo de animæ mortalitate. Et hoc notat Cõmẽta. in. 2. de Anima. commẽ. 20. &. 21. qui vult Ariſ. ſoluere illas duas qõnes, quarum vna fuit, vtrum potentiæ aĩæ ſint diuiſæ ſm magnitudinem. ſecunda autem erat, vtrum omnes ſint aĩa aut partes & potentiæ aĩæ. Et ſoluta prima in tex. cõ. 20. ſecunda ſoluitur in. 21. &. 22. Nam de intellectu & perſpectiua potentia Ariſtot. d. q nihil adhuc manifeſtum eſt, ſed videtur eſſe aliud genus animæ, & illud ſolum contingere ſeparari ſicut perpetuũ a corruptibili. Et ibi notat Comẽ. q intellectus ſm Ariſto. per quem homo ſpeculatur & cogitat, nõ eſt anima nec potẽtia animæ, reliquæ autem virtutes aĩæ manifeſtũ eſt q ſunt potentiæ animæ & inſeparabiles. Idem habet infra tex. cõm. 32. vbi Ariſ. d. enumeratis omnibus virtutibus animæ, & dixerat q vbi ſunt perfectiores, ſunt ẽt imperfectiores in mortalibus, & non econtra. Tandem excipit a numero potentiarum animæ intellectum ſpeculatiuum. inquit enim. De intellectu ſpeculatiuo alia ratio eſt. vbi lucidiſſimus Themi. notat, mentem qua cogitamus, & ſapimus non inre cõem rõnem cum aliis virtutibus. neq; enim põtẽtia aut pars animæ eſſe põt vt cæteræ, ſed ſubſtãtia quædam, intelligitur longe preclarior, melior, pulchrior, quæ tamen in naturam inferiorem ignobiliorem q; ſe inſerta receptaq; fit.

Vbi nota contra illos, qui ponunt intellectum eſſe potentiam animæ & de ſecunda ſpecie qualitatis, & non eſſe ſubſtantiam. Vtrunq; n. ſm Peripateticos falſum eſt, quia neq; anima, neq; potentia animæ eſt,

ſed eſt ſuperior natura quã ſit anima, ſicut anima eſt ſupra naturam, ſic intellectus ſupra animam, & deus ſupra intellectum apud Peripateticos. nec etiam qualitas eſt, ſed ſubſtantia. Vnde omnes expoſitores excepto Alex. & Peripateticis antiquis notant iſtud.

Anima proprie corpus mouere nõ dicitur. Alex. in paraphra. de Aĩa. in cap. de impulſu & virtute impulſoria. vide in contradictionib.

Animæ principatꝰ ſm omnes ſui poteſtates, in corde eſt, vel in proportionali cordi. Ariſt. in. 3. de Partitibus Aĩalium. c. de corde & Alex. diffuſe in paraph. de Aĩa cap. vlti.

Animam hominis in puerili ætate nihil a beluarum aĩa differre prope dixerim. Ariſto. in. 8. de natura Animalium. cap. 1. Facit pro tenentibus animam hoĩs eſſe mortalem. Sed tu dic, q iſti non faciunt dr̃iam apud Ariſto. inter animam & intellectum. & hoc eſt maximus error vt alibi notaui.

Anima ſenſibilis non eſt niſi ad qualitates. 3. Colliget. ca. 31.

Animatũ fere equiuoce dr̃ de iſtis q̃ ſunt hic, & de ſuperioribus. 2. Cœli. com. 60. &. 71.

Animatum nobilius eſt inanimato neceſſario. 2. Cœli. cõ. 61. & textu.

Animata quædam & ſentientia non mouẽtur localiter, vt ſpongia maris. 1. de Anima, cõmẽ. 83. &. 2. de Anima. com. 16.

Animatorum ſemper in eo q̃d conſequens eſt, in potentia eſt id quod prius eſt: vt in figuris trigonũ in tetragono. 2. de Anima. t. &. c. 31.

Animatum corpus ex aere aut aqua conſtare impoſſibile eſt. 2. de Anima. tex. com. 111. Idem. 4. Metheorum. tex. cõ. 29. &. 2. de Generatione. tex. com. 50.

Animatorum nobiliſſimum nõ poteſt inanimatum eſſe, neq; æternũ poteſt vilius eſſe corruptibili. auctoritate Alex. in paraphraſi Meta. Auer. tract. 4. Colli. 3.

Animatũ differt ab inanimato ſenſu & motu. 1. de Anima tex. com. 19. idem. 2. de Anima. 16. quo ad ſenſum, &. 2. de Anim. 14. quo ad motum.

Animata alterantur alteratione ſpirituali exiſtente in ſenſibus: & alteratione corporali exiſtente in ſenſibilibus. 7. Phy. com. 11.

Animalia & vegetabilia ſunt viliora corporibus cœleſtibus. 2. Phy. cõ. 46. 2. Cœli. tex. cõ. 50. &. 61.

Animal eſt paruus mundus. 8. Phy. tex. com. 10. idem Galenus. 3. de vtili. particu. ca. 10. prope finem.

Animal dicimꝰ ipſum ſeipſum mouere, quia non videmus ipſum moueri ab aliquo extrinſeco. ſecus autem de rebus inanimatis. 8. Phyſi. tex. commen. 17.

Animalia & inanimata, licet vtrũq; indigeat in rei veritate motore extrinſeco: tamen eſt latentius in rebus habentibus animas. 8. Phyſic. commen. 17.

Animalia dicuntur mota ex ſe, inanimata vero non: quia animalia exiſtimantur poſſe moueri & quieſcere ex ſe, quod non inuenitur in eis, quæ mouẽt naturaliter, ſupra.

Animal quod mouetur ex ſe aſſimilatur toti mundo. ſupra tex. c. 17.

Animalia ſemper habent morũ naturalem intrinſecum ab anima nutritiua per calorem naturalem, & etiam alteraĩ a continente. 8. Phyſico. commen. 20.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Animali non accidit appetitus, nisi ex imaginatione. supra. &. 2. de Anima. tex. com. 20.

Animalis quies in somno, est perfectissima quies quę fit post motum & expergefactio ab eo est perfectissimus motus post quietem perfectam. 8. Phy. com. 20.

Animal cum sit motū ex se, est motum naturaliter, quia mouetur p principium intrinsecum, & tale est natura. 8. Physi. tex. com. 27. Ex quo patet ꝙ anima vt est prīcipiū intrinsecum respectu motus existē tis in animatis, natura dici potest. Ita etiam notat Simpli. authoritate Alexan. in. 2. Physico. de diffinitione naturæ.

lia et na ura dici otest.

Animalis proprium est & animatorum ipsa a seipsis moueri, & facere stare posse ipsa secundū seipsa. 8. Physi. tex. com. 29. Idem ibidem. tex. commen. 17.

Animal mouetur motu processiuo cum phantasia & appetitu. 3. de Anima. tex. com. 44.

Animalia multa immobilia sunt. 5. de Anima. tex. com. 45.

Animalia non indigēt in principio sui motus causa extrīseca, sicut inanimata, supra.

Animal corruptibile non continue mouetur ex se, quia corpus eī⁹ monetur ab extrinseco. 8. Physic. tex. commen. 20. &. 51.

Animal generabile quandoq; mouetur per partem instrumenti, & quandoq; per totum instrumentum. verbi gratia, quandoq; mouetur per partem caloris naturalis, & & quandoq; per totum, & dū mouetur per totum mouet per duas potentias. 2. cœli. cō. 36.

Animalium omnes impotentiæ prę ter naturam sunt: vt senectus & decrementum, supra tex cō. 37.

Animalibus quę sunt hic accidit trā mutatio & corruptio propter duo tum quia sunt cōposita ex elementis contrariis: tum quia elementa ex quibus constant nō sunt in suis locis propriis. Vnde pp contrarietatem transmutantur adinuicem. & quia non sunt in suis locis appetunt separationē, & reuerti ad sua loca naturalia. 2. Cœli cō. 37. & habetur ex tex. Ex quo patet quantum deuiauerit Tho. de Garbo a summa sua a veritate, qui tenet ꝙ si humanum subſtantificum posset eque perfectum reparari, ꝙ possent vna homines perpetuari. Paralogizat enim per fallaciā cōsequentis: nam sunt aliæ causæ mortis naturalis, vltra illam. Elementa enim existētia in aīali naturaliter appetūt separationem, & reuerti ad sua loca naturalia: & ille appetitꝰ frustra non pōt, cum sit a natura. Deus aūt & natura nihil frustra facit. Oporteret igit̄ ꝙ qñq; ad actū reducatur: dissolutio autem illa & separatio necessario inferret corruptionē ipsi cōposito, vt manifestū est. Aīalium gñabiliū motus variatur potest in velocitate & tarditate, ex sola apprehēsione, quia mouet̄ a bet trinsecis: aīal aūt cœleste hoc nō patitur, quia extra ipsum nihil est qđ moueat ipsum. 2. Cœli. cō. 37.

Animal cęleste semper habet imaginationem in actu: sed animal corruptibile quandoq; in potentia, & quandoq; in actu. supra.

Animalium progressiuus motus in medio intenditur. 2. Cœli. 35.

Animal ligatum, & animal diuisum non ligatum non dīr vnum nisi equiuoce, sicut etiam nō dīr vnū motum nisi equiuoce. 2. Cœli. cō. 71. Consimile. supra cōmen. 60. & ibi moderatius loquitur, quia. d. ꝙ dicuntur fere equiuoce.

Animalia, quæ non inueniuntur in tota habitatiōe terrę nisi in aliquo loco, propria sunt illis locis. Et causa in hoc est conuenientia illorum locorum in complexione cōueniēti illis animalibus, & hoc dat vt nō sint valde remota adinuicem. naturæ. n. remotorum locorum sunt diuersæ. 2. Cœli. tex. com. 111.

Animalia sunt nobilissima corporū generabilium & corruptibilium, & anima ē nobilior omnibus, quæ sunt in animalibus. 1. de Aīa. cō. 2.

Animal vīe, aut nihil est, aut posterius est. 1. de Anima. tex. comm. 8. quomodo sit intelligendum, vide pulchre Alexand. in libro naturalium quæstionum.

Animal quodlibet dicit̄ viuere dū nutritur. 2. de Anima. t. c. 14.

Animal nō potest esse sine sensu. 2. de Anima. tex. cōm. 15. idem. 3. de Aīa. tex. cō. 60. &. 2. Cœli. 61. &. 12 Metaph. 36. intelligitur de animali generabili.

Animal est per sensum primum. 2. de Anima. tex. c. 16. Intelligitur in mortalibus. huius autem signū est spongia maris quæ dicitur animal, & tamen non hēt nisi sensum tactus, & nō mouetur, & multa ex habentibus testam dicuntur animalia, & non solum viua, quæ tamen non mouentur.

Animalis anulosi quelibet pars habet naturam sensibilem, imaginatiuam, & desideratiuam & motiuā fm locū. 2. de Anima. t. com. 20.

Animalia diminuta nō habent imaginatiuam in absentia sensatorū, sicut animalia perfecta. supra. commento. 20.

Animalium quædam habent quinque sensus, quædam habent quosdam, vt talpa, & quædam habent vnum. s. tactum, vt spongia maris. 2. de Anima. com. 23.

Animal inuenitur quod nutritur ex rebus carentibus sapore, & nutrit̄ a suis radicibus sicut planta: vt est spongia maris, supra cō. 31.

Animal quodlibet habens os, habet aliquem gustum. ibidem.

Animalium complementum & finis eorum qui intendebatur in generatione, quem cum natura potuit pertingere stetit: est modus animalium, habens virtutem cogitatiuam, idest intelligibilem. Ex. 2. de Anima. commento. 32. ex quo patet hominem finem esse omniū generabilium.

Animalia carentia sanguine non habent vocem, ex habentibus autem sanguinem, pisces. 2. de Anima. tex. commento. 87.

Animalia excedunt nos, non in cōprehendendo differētias odorum, sed in comprehendendo eas a remoto spatio. 2. de Anima. comm. 92. Idem Aristot. 5. de Generatione Animalium. cap. 2. vide etiam pro hoc in fine libri de Sensu & Sensato.

Aīal quodlibet quod est innatū cē ī aere aut aqua, non sentit aliq̄ qualitatem caliditatis aut frigiditatis in eis, si fuerit in simplicitate quā dicunt habere: quia est locus eius naturalis: & locus est similis locato & sensibile debet esse contrarium ante passionem. 2. de Anima commento. 115.

Animal non ſentit calorem aut frigus in aere aut in aqua, niſi quãdo cum eis admiſcentur corpora calida aut frigida, quæ ſunt extranea ab aere & aqua naturali. ibidem.

Aĩalia quæ generant ſibi ſimilia, p fecta ſunt. 3. de Aĩa. t. com. 45.

Animalis corpus ſimplex eſſe non poteſt. 3. de Anima. tex. cõ. 66.

Animalia ſolo tactu priuata, neceſſario moriuntur. ibidem.

Animal non eſt neceſſarium habere alium ſenſum a tactu. 3. de Anima tex. com. 67.

Animal habet alios ſenſus a tactu, nõ pp eſſe, ſed propter bene eſſe. 3. de Anima. tex. com. vltimi.

Animal per virtutem quã Auicẽna vocauit exiſtimationẽ fugit naturaliter nociua, licet nunquã ſenſerit ipſa. Ex commento libri de Memoria & reminiſcentia.

Animalia & vegetabilia longe vitæ, hẽnt plus de calore quã de frigore & plus de humido quã de ſicco. & ideo animalia & vegetabilia ĩ quibus dominatur caliditas & humiditas, & ſimiliter virtutes actiuæ, ſunt longę vitę. Ex libro de cauſa longit. & breui. vitæ.

Animalia marina ſunt longioris vitæ quã agreſtia. ibidem.

Animal dictum de animali cœleſti & corrupubili, non dicitur equiuoce, ſed fm prius & poſterius, & in talibus naturis neceſſe eſt vt prius ſit cauſa poſterioris. 2. ca. de Subſtantia orbis. vide in concordantiis.

Animal non fit in ipſa digeſtione, ſicut quidam aiunt, ſed in ſegregatione putrefacta in inferiori vẽtre deinde aſcendit ſurſum. 4. Metheororum. tex. com. 28.

Animalia ſolum in terra & in aqua ſunt: in aere autem & igne nõ ſunt quia corporum materia hęc ſup tex. commen. 29.

Animalia habẽtia memoriam ſen prudentia: & ſunt diſciplinabilia ra non potentibus memorari. E prohemio Meta.

Animalia prudentia, ſine adiſce ſunt quęcunque ſonos audire p poſſint. ibidem.

Animalia non habentia inuolu in inteſtinis, ſunt voracia, & inu tiabilia, & omnino cibo dedita, cut plantę. Gal. 4. de vtili. parti. 17. auctoritate Platonis & Arift.

Animalis partes qũ anima ſepa tur equiuoce dicuntur. 7. Met. com. 35. 37. & 39. & primo de p animaliam. cap. 1. & in fine q ti Metheororum.

Animalia quędam diuiſa viuũt ſi tamen potentia omnia erunt q do fuerit vnum & continuum tura, ſed nõ vi, aut copulatione Meta. tex. cõ. 56. & in comme redditur cauſa. vide etiam in. 2. Anima. com. 20. & tex.

Animal primo ſignificat forma & ſecundo congregatum. 8. Me tex. commen. 7.

Animalia non vident vt viſum h beant: ſed vt videant viſum hab 9. Meta. tex. cõ. 15. ibi enim d tur q; potẽtia eſt propter actum non econtra.

Animalia genita ex putrefactio generantur ex corporibus orbi & ipſa corpora dant eis vitã, q viua ſunt. ex diſpu. 9. in ſolu. & dub. idem. 12. Meta. cõ. 13. &

Animal nõ ſanguineum diuidi in quatuor genera manifeſta, cruſtata, teſtata, inſecta, & mol ex primo de par. aĩaliũ. ca. 3. &

Ani

Animal ſecundum totum, & non ſecundum partes animal eſt. Cõmẽ. in. 2. de Partibus. cap. de carne.

Animalium actiones qñq; fiunt per membra ſuperaddita, vel melioris notæ gratia: vel ex neceſſitate contingente ipſis ex aliquo accidente ſuperueniente. ex. 2. de partibus. cap. de carne.

Animalia quæ non ſunt vtrinq; dẽtata, & cornua habent, ſeuum plurimum habent. 2. de partib. ca. 5.

Animalia vtrinq; dẽtata & cornua habentia, vice ſeui, adipem habent. ibidem.

Animalia teſtata, teſtã habent propter duas cauſas, ſupra cap. 8.

Animalia inſecta habent naturam corporis mediam inter carnem & neruum, ſupra.

Animalia quædam exanguia, vt apes, & formicæ, prudentiora ſunt quibuſdam ſanguine prædita. Et vide cauſam in. 2. de parti. ca. 4.

Animalia exanguia tumidiora ſunt ſanguineis, ſupra.

Animalia magni incremẽti ſunt minus fœcunda, parua fęcundiſſima ſunt. 1. de Gene. animal. ca. 18.

Animalia ſanguine carentia, neque venam, neq; pulmonem, neq; veſicam, neq; renes, neq; epar habent. & hoc indicat ipſa nutriri corde atque ſentire. Eſt tamen in iſtis animalibus membrum cordi proportionatum, in quo ſenſus fundatur. Auer. in. 4. de parti. cap. de molli, cruſtaceo, teſtato, & genere inſecto rum. & elicitur ex ſententia Ariſt. ibidem. cap. 5. in principio.

Animalia quędam ſunt media inter plantas & perfecta animalia, ſcilicet ſanguine prædita ibidem. Et nota quòd iſta a græcis zoophita appellantur. Et nota ſecundũ Themi. in 2. de Anima. in expoſitione tex. 131. quòd iſta animalia zoophita, quædam habent tactum tãtum, quædam etiam guſtum: quædam etiam habent olfatũ. Sed Simplicius in eodem loco videtur dicere oppoſitum. videlicet q; zoophita nullũ habent alium ſenſum præter tactum. Dic q; Themi. largius intellexit, vt comparatio fiat inter plantas & animalia habentia omnes quinq; ſenſus, omnia talia zoophita dicuntur, ſic alia, ſed Simplicius ſtrictius.

Animalia inſecta plures pedes habẽt & priores maiores habent poſterioribus. Vide cauſam in. 4. de partibus. cap. 6. de inſectis.

Animalia omnia ſanguine prædita, excepto homine, formam gerunt pomilionis. eſt autem pomilio cuius pars ſuperior magna eſt, inferior vero parua quæ pondus ſuſtinet, motumq; exercet. ex. 4. de partibus. c. 9. Et ibidem ea de cauſa dicitur animalia dementiora eſſe homine, & inter homines pueri viris, & inter viros, pomiliones mente deficiunt.

Animalia ouipara mammis carent, quia non habent lac. mãma enim lactis coniectaculum eſt, & tanquã vas lactis eſt. In ouo autem lacteus ille humor ingenitus continetur. ex. 4. de partib. ca. 10.

Animalia quędam ſunt, vt aquatilia & terreſtria: & quædam cũ volucribus & pedeſtribus cõicant. ex. 4. de partib. ca. 11. prope finem.

Aĩalia ſanguinea non pñt moueri pluribus pedib⁹ quã quatuor. Iſta enim eſt proprietas aĩalis exãguis. ſupra. & Auer. ibid. ca. de piſcibus.

Animalium partes respectu totiꝰ vt materia, sunt partes dissimilares, dissimilarium vero similares, similarium vero vocata elementa. ex 1. de Genera. animal. cap. 1. Consimile. in. 2. de partib. ca. 1.

Animalium quædam ex coitu maris & fœminæ procreantur, quædam vero ex putri materia, atq; ex crementis. supra.

Animalia ex putri materia genita, generant quid diuersum, quod nõ est mas neq; fœmina, supra.

Animalium sanguine carentiũ sunt quatuor genera. s. crustatum, molle, insectum, & testatum. Auer. 1. de Genera. animal. exanguium.

Animalia tanquã plantę diuisa sunt & dum coeũt sicut plantæ euadũt. fiunt enim vt vnũ animal. in plantis enim mas a fœmina diuisa non sunt. Aristo. in. 1. de gene. animal. cap. vltimo in fine.

Animalium, alia perficiunt partum foras, mittunt sibi simile: alia vero nondum explanatum suamq; formam adeptum pariunt. quorũ sanguinea ouum pariunt exãguia vero vermem. ex. 2. de generatio. animalium. ca. 1.

Animal est pars animæ sensuali. 2. de genera. animalium. cap. 3. & in 2. de anima tex. com. 17.

Animalia quæ non ex coitu generã tur, non generant neq; marem neque fœminam. ex. 2. de generatione animalium. cap. 4. contra latinos, in opinione sua de genitis ex putredine, vbi iniuste Auer. reprehendũt. Idem etiam habetur. 1. de genera. animal. ca. 1.

Animalia quæ non vnigena coeũt, quod ea faciunt quorum tempus par, & vteri gestatio proxima, & corporis magno non multo dis pans: hæc primos partus similes bi edunt communi generis vtr que: quales ex vulpe & cane gen rãtur, aut ex perdice & gallinac sed tempore procedente diuers diuersis proueniunt, demum fi ma fœminę iustituti euadunt. sto. in. 2. de generatione anim cap. 4. Idem repetit & clarius in pi. sequenti. videlicet ca. 5. vbi dit causam quare in prouerbio Africã semp aliquid noui affer

Animalium quartum genus non iis locis quærendum est, quam aliquid esse exigit ordine ign enim quartum corpus enume Verum ignis semper formam propriam habere videtur, sed lio corpore. aut enim aer, aut mus, aut terra esse videtur qđ tum est. sed genus hoc apud quærendum est. hoc enim illam distantiam adipisci vide sed de his aliàs. Aristo. sentent 3. de generatione animal. ca.

Vbi animaduerte vt dicit Philoponus in isto loco Aristo cit hoc ex intentione Platonis posuit in ethere animalia gen tionalia, multum diuturna, quæ dem morti sunt obnoxia. sed sto. nõ assentit ei. Istud ét gen nimalium videtur innuisse A in. 2. de anima. tex. com. 29. vb cit quibusdam autem cogitat & intellectum, vt hominibus, quid aliud genus animalium melius & honorabiliꝰ: vt no Ammonius & Simplicius in expositionum, quia tres pon hoc notat etiam dominus A philosophum illud dixisse opinionem Platonis, non q

Arist. opinio. Nam Aristo. in fine tertij de Anima. demonstrat non posse dari animal ex elemento simplici constitutum.

Animalia testata sponte nascuntur. 3. de generatione animalium. cap. vltimo in fine.

Animal nullum in loco ignis existẽtis in cõcauo lunæ generari potest, & vide causam, in 3. de gener. animalium. cap. de generatione apũ. ab Auer. prope finem. Arist. enim illud dicit alibi esse declaratum.

Animalia multa testibus carentia generant mares & fœminas, veluti ea quæ carent pedibus, vt piscium genus atque serpentum. Aristo. in. 4. de gene. animal ca. 1.

Animalium quædam superferant, quædã vero nequaquã. supra. c. 5.

Animalibus omnibus partus fit ꝓnis in caput conuersis. Et vide causam. 4 de genera. anim. ca. 9.

Animalium alia vnicolora, alia versicolora, alia toticolora sunt. 5. de genera. anim. ca 6.

Animalium diuisiones diuersas, require. 1. de histo. aniima. ca. 1.

Animalia insecta illa appellant quorum corpus incisuris præcingitur, aut parte tantum supina, aut etiam prona. Arist. 1. de histo. aial. cap. 1. & in. 4 lib etiam ca 1.

Animal a vno initu plura concipere possunt. Et vide causam. in. 4. de generatione animalium. ca. 4. vbi impugnatur opinio antiquorum asserẽtium hoc prouenire ex multitudine locorum & acceptabulorum, & est opinio quam multi vulgares philosophi & medici tenent hodiernis temporibus.

Animalia habentia partem qua excrementum humidum emittitur, habent etiam illam per quã emittitur excrementum siccum. sed nõ omnia quę hoc habent, illud habere dicimus. 1. de hist animalium. capi. 2. Vnde quæcunq; animalia habentia vesicam habent aluum, sed non econtra.

Animalia quæcunq; ambulant, pedes pari numero possident. 1. de hist. anim. cap. 5.

Animal effemerũ, quod a vita die vno describenda ita appellatũ est, pedibus quatuor pennisque totidẽ mouetur, supra. Vide etiam de hoc in. 5. de natura animalium ca. 19. in fine. Inde forte medici, genus febris effimeram nuncupauerunt.

Animalibus testa opertis deest discrimen sexus. Arist in. 4. de natura animalium. cap. vlti.

Animalia cum stirpibus commune habent vt alia ex semine alia sponte nascantur. 5. de natura animal. ca. 1. Et. 1. de generatione animalium cap. 1.

Animalia sponte nata, si sexus discrimẽ maris & fœminæ obtinent, iis coeuntibus gignitur quidem aliquid, sed ex quo nihil amplius gigni possit. ibidem.

Animalibus qui ex vermibus proueniunt, & omnibus vermibus commune est vt primordium generationis, aut a sole, aut a spiritu præflatur. Aristote. in 5. de natura animalium. ca. 19. Idem Auer. 12. Metaph. com. 18.

Animalia quædã nascuntur in ijs ét quæ nullam putredinem recipere posse existimantur, vt in niue vetustiore & in igne. Aristot. sentẽtia. in. 5. de historia animalium. cap. 19. Et considera bene quæ notauerim in contradictiombus nu-

per editis.

Animalibus omnibus cõmune est, vt cupidine voluptateq; rei veneræ maxime gestiant incitenturq; 6. de natura animalium. ca. 18.

Animalia imbecilliora vtrauis rõne prius discedunt. s. vel propter estus vel propter frigus, nam scombri priusquam tunni, coturnices antequàm grues. altera enim Augusto altera Septembri mẽse incipiunt, 8. de natura animalium. ca. 12.

Animalia habere quandã vim naturalem in quauis animi affectione videntur, hoc est prudentia, stultitia, fortitudine, ignauia, clemẽtia, acerbitate, & reliquis habitibus generis eiusdem. 9. de natura animalium. cap. 1.

Animalia alia ab homine, quæ. s. auditu non carent, non modo strepẽdi, verumetiam significandi differentias possunt dignoscere, supra.

Animalia multa vt spongia marina & multa alia bruta, non videntur indigere cerebro & neruo magno descendente a cerebro, & propterea talia incisa viuũt. 2. Coll. c. 11.

Animalium corpora calidiora sunt terræ nascentibus: & propterea nõ inuenitur in terræ nascentibus calor in actu. 5. Colliget. ca. 24. Vide in contradictionibus.

Animalium complexiones diuersifi cantur in vna specie propter passiua, & propter aquã. supra. ca. 30.

Animalia sanguinea sunt calida & humida, sed exanguia sunt frigida & sicca. supra.

Animalia ouatilia sunt calida & humida, & q̃ n̄ frigida & sicca. supra.

Animalia quæ nascuntur in aqua, sunt frigida & humida. supra.

Animalia volatilia sũt magis aerea ambulatiuis. supra.

Animalia anhelantia sunt calida, nõ anhelantia frigida. supra.

Animal si quod ex aere solo constaret, quamuis visus ab auditu ab eo non distaret, propterea quòd toto se & videret & audiret: argumento tamen sensilium negari non posset duos esse sensus. Temistius. 2. de Anima. cap. 39. Inde elice ex mente Peripateticorum, non esse necessarium semper diuersorum sensuum diuersa esse organa secũdum rem, nã, vt ibidem dicit Themistius in eadem parte linguæ est tactus & gustus.

Animalia cætera præter hominem delectari & contristari vel dolere possunt: quòd genus non nisi præsentibus & instantibus rebus contingit, quæ voluptatis & quæ doloris inuehunt sensum: non autem possunt confidere, timere, & sperare. Nam audacia mentis, & spes statim ostendunt se rationalis animæ ditioni subesse: quia futurum & consequens tempus videntur respicere, quod bruta non possunt. Themi. 3. de Anima. ca. 38.

Animal depictum, & animal est & imago: & licet sint eadem subiecto, differunt tamen cognitione, & ratione. Ex libro de Memoria & reminiscentia.

Animal in vtero nutritur vt planta non vt animal: nam anima sensualis posterior aduenit. Themistius in libro de Somno & Vigilia. cap. 13. Et videtur esse sententia Aristotelis, in. 2. de Generatione Animalium. cap. 3. Vide de hoc diffuse Ammonium super. 2. de Anima, in expositione textus tertii. vbi dicit naturam gradatim ab inanimato

animato transire per gradum vegetabilem, qui constituit plantam, ad gradum medium, qui constituit zoophita, & tandem ad gradũ perfectum, quando vere animalia dicuntur, vnde embriones alligati matricibus cum nutriãtur per vmbilicum & non per os, & moueantur ad motum matricis cum qua sunt alligati, dicuntur esse zoophita. sed quando in lucem veniunt, & possunt propriis instrumentis nutriri & sentire, & præcipue ingredi, tunc vere animalia dicuntur. Vide etiam Alexandrum in paraphrasi de Anima. cap. 10. vbi reddit causam quare a stirpibus absciss æ partes viuunt. vbi dicit quòd animal in vtero non dicitur simpliciter animal, neque simpliciter viuere: quia nutrimentum sumit veluti pars, licet per propriam virtutem fiat nutritio in eo Idem Alexander in eodem libro in cap. de vi impulsoria dicit. In animalibus a primis generationis exordiis vis altrix inest. alimento enim vtitur iam effectum animal, & in vtero degens viuit, & hac sola potesta te vtitur. Sensualis autem anima mox animalibus dum nascuntur innascitur. Contractio enim & extensio nonnullarum partium, quibus id quod in vtero est sæpius vtitur, ex peculiari, & addicto sensu non est: sed velut animati portio, per has affectiones motu agitatur. Et nota quòd, vt notat Philopon⁹ in commento super libro secundo de Generatione Animalium: hoc nõ debet intelligi quòd anima sensitiua quo ad actum sit posterior in fœtu vegetatiua, immo est vna anima secundum essentiam, sed prius apparent opera vegetatiuæ quàm sensitiuæ. ita etiam tenet ibidem Albertus Magnus.

Animalium, quædam habent tactũ tantum, vt spongia marina & vrtica marina, sed non habet gustũ: quia spongia maris nutritur per radices ex rebus carentibus sapore, sicut plantæ. Quædam autem habent vltra tactum gustum, vt aiunt, vt ostrea & cocleæ, nam videmus talia pasci rebus sapidis, & in istis cernitur membrum simile ori, & ventri proportionale. In quibus autem os, aut ori proportionale est in animalibus, necesse est gustum inesse. talia autem olfactu carent. non enim esca talia venãtur. Purpuræ vero, & murices vltra gustum, habent olfatus sensum. nam videmus talia sequi escam, & venantur piscatores talia per escã. non autem habent auditum, quia nihil a sonis patiuntur huiusmodi. Nonnulla vero animalia vltra hos tres sensus habent auditus sensum, vt talpa quæ caret visu. Animalia vero perfecta habent vltra istos, visum, qui est perfectissim⁹ sensuum. Vbi cum in potentiis animę, semper perfectior, & posterior inferat priorem, & non econtra: sic omne habens visum habet auditum, & omne habens auditum habet olfatum; & omne habens olfatum habet gustum, & omne habens gustum habet tactũ, sed non econtra. Ammonius in. 2. de Anima super expositione tex. 31. Et ex hoc scire potes ordinem naturæ. quòd quæ dispersa sunt in imperfectioribus, vniriue continentur in superioribus, & nobiliori modo. Et hoc est quod ple-

runq; dicit Dionysius in libro de diuinis nominibus.

Animalia habentia vnam potentiã ãnimæ tantum, non proprie animalia, sed animata viuentiaq; nuncupantur. Themistius in secundo de Anima. tex. commento. 23. vbi Arist. dicit, quòd quædam habent vnam tantum. Et ita notat Ammonius in illo loco, asserẽs animal ibi accipi pro animato.

Animalia quædam magis immortalitatem participant, quædam vero minus. Illa enim quorum generatio est continua, magis participant sempiternitate, quæ vero statis temporibus & descriptis, modo cõparent, modo vero penitus abolentur minus. Themist. 2. de Anima. capi. 14. in expositione. textu 34. &. 35.

Anaxagoras, partes similares, & intellectum diuinum principia statuit. 1. Physico. tex. com. 32. &. 33. & Themist. ibidem.

Anaxagoras posuit intellectum (qui est Deus apud ipsum) segregare elementa quæ erant in mixto. 8. Physicorum, comm. 2. &. 3. de Anima. tex. commen. 4.

Anaxagoras dixit intellectum impassibilem affirmans, & immixtũ esse. sic enim mouebit cum sit immobilis, & imperabit cum sit immixtus. 8. Physicor. tex. commen. 37. Et Commentator in commento dicit, quòd Anaxagoras fuit primus, qui cognouit proprietates primi principii. Idem tertio de Anima. text. commento. 4. Ex hoc loco collige quòd ad hoc quòd forma dominetur materiæ requiritur immixtio & separatio: hoc enim requiritur ad imperium, contra rudes, qui non possunt imaginari primum motorem mouere orbem, nisi formaliter perficiat orbem, non animaduertunt quòd intellectus diuinus propter sui puritatem & abstractionem est per sui scientiam causa totius entis, vt scribit Commentator. 12. Metaphysi. commen. 51. vnde est maxime actiuus. nam per intelligere & velle mouet, intellectus autem nullius corporis est actus. tertio de Anima tex. commen. 4.

Anaxagoras & quicunq; posuerunt mundum de nouo genitum, posuerunt motum localem præcedere omnes motus. 8. Physicorum tex. commen. 77.

Anaxagoras nominat æthera proprie ignem, & non bene vtitur nomine. 1. Cœli, tex. com. 22.

Anaxagoras posuit mundum semel fuisse generatum: sed Empe. infinities. 1. Phy. tex commen. 32. Vide in concordantiis.

Anaxagoras infinita asseruit eẽ principia: & generationem & corruptionem congregatione, & segregatione fieri asseruit. in prohemio Metaphysicæ.

Anaxagoras rectè dicit, intellectum immixtum & impassibilem esse affirmans, quoniam quidem primum motus ipsum esse fecit: sic vtique solus mouebit, cum sit immobilis: & imperabit cum sit immixtus. 8. Physicorum. tex. comm. 37. consimile ibidem tex. com. 77. &. 3. de Anima. tex. com. 4.

Anaxagoras artificialiter vtitur ad mundi generationem intellectu. 1. Metaphy. cap 2.

Anaxagoras omnia mixta esse dixit, præter intellectum: hunc autẽ dixit impermixtum solum, & purum. 1. Meta. tex. com. 18. idem. 3. de Anima. tex. com. 4.

Anaxagoras bonum vt mouens dixit esse principium. 12. Metaphy. tex. commen. 55. Vide. 2. Physico. tex. commen 75.

Anaxagoras solus intellectum impassibilem esse dixit, & commune nihil alicui aliorum habere. 1. de Anima. tex. commen. 34. idem. 3. de Anima. textu commen. 4. &. 8. Physicorum tex. commen. 37. Et asseruit eum esse causam efficientem in prima mundi generatione, sed in aliis rebus non vtitur causa efficiẽte. Et in hoc mordetur a Platone in Phædone: & ab Arist. in 2. Physi tex. com. 75.

Anaximenes, & Diogenes, aerem priorem aqua, & maxime principium simplicium corporũ posuere. Ex erratis primi Metaph.

Anni, aliqui sunt pluuiosi, aliqui vero sicci, propter dispositionem materiæ, vel propter illud quod accidit elementis ex corporibus cœlestib⁹, vel ex ambobus. primo Metheororum. cap. 4.

Anothomia, ars, corporis humani fuit perfectior tempore Galeni quàm tempore Aristo. Auer. 1. de partibus. & in. 2. de Anima. commento. 108.

Anomiomera augentur cum augentur omiometa. 1. de Generatione. tex. com. 35.

Anterivs est principium profunditatis, dextrum latitudinis, sinistrum vero longitudinis. 2. Cœli tex. commen. 8.

Anterius est principium sensationis. supra.

Antiqvi omnes reducebant necessitatẽ in generabilibus. 2. Physi tex. commen. 75. &. 87.

Antiqui opinabantur quòd formæ sequantur materiam, & diuersantur per materiam: & Aristote. opinatur oppositum. 2. Physico. commen. 87. Idem primo de Anima. commen. 53. &. 2. de Anima. 36. &. 60. Idem. 2. Physi. 91.

Antiqui non perceperunt actũ medium inter potentiam, & actum, qui est perfectio potentiæ secundũ quòd est potentia. 3. Phy. commẽ. 14. Consimile. primo Physic. tex. com. 78. &. 1. de Anima com. 43.

Antiqui nõ perceperunt motus diffinitionem. 3. Physico. tex. comm. 15. propter latentiam suæ naturæ.

Antiqui ponentes infinitum, posuerunt illud pro principio. 3. Physic. tex. commen. 25.

Antiqui naturales omnes posuerũt infinitum accidens principiis. 3. Physi. tex. com. 27.

Antiqui omnes cõuenerunt in hoc ꝙ ex nihilo nihil fit. primo Physicorum tex. commẽ. 34. & Auer, in prologo tertii Physi.

Antiqui omnes negauerunt causam agentem, præter Anaxagorã, & Empedoclem. 3. Physicor. textu commento. 30.

Antiqui opinabantur locum esse necessarium in esse cuiuslibet entis. 4. Physi. tex. com. primi.

Antiqui ponentes vacuum, existimabant ꝙ omne ens est corpus. 4. Physi. com. 52. & habetur ex tex.

Antiqui, quia aer est insensibilis, crediderunt ꝙ omnia plena aere sint vacua, supra.

Antiqua videtur opinio esse quòd vnum, & superabundantia, & defectus, principia rerũ sunt. 1. Phy-

sicorum

ficorum.tex.comm.55. vbi Auer. dicit esse Antiquam, quia non fuit inuenta a Platone.

Antiqui conueniunt in diffiniendo animam per motum localem, & per cognitionem.2. de Anima.te. com.150.&.1.de Anima.19.

Antiqui dubitauerunt, vtrum principia rerum corruptibilium sint corruptibilia, aut æterna.8. Physicorum.commen.15.

Antiqui omnes dixerunt corpus cœleste non esse patiens: immo omnes dixerũt ipsum esse ignem, aut compositum, in quo dominatur ignis.& maxime de stellis. primo Cœli.commen.68.

Antiquorum quidam dixerunt nihil omnino generari aut corrumpi, vt Parmenides & Melissus, quidam vero dixerunt sermonẽ contrarium quòd omnes res generantur,& isti sunt bipartiti: quidam.n. dicunt quòd quædam sunt generabilia & corruptibilia, quidam vero quòd quædam sunt generabilia & non corruptibilia, vt Plato de mundo.3.Cœli.tex.com.2.&.3.

Antiqui de elementis diuersimode opinati sunt. quidã enim asseruerunt esse simplicia, & quidã quòd essent composita.4. Cœli.cõ.20.

Antiqui negauerunt causam formalem, & non concesserunt nisi causam materialem, supra. cõ.37.idẽ. 2.Phy.9.&.7.Meta.7.&.8.

Antiquorum quidam opinati sunt generationem & alterationẽ idem esse, quidam vero non.1. de Generatione.tex.com.1.

Antiqui duo quidem facere, vnum vero pati, posteriorum autem quidam contrarium, vnum quidem facere, duo autem pati dicunt magis.1.Phy.tex.com.55. Vbi tat Simplicius q Aristo. ponit ferentiam inter antiquos & Plato nem: quia licet in numero terna rio principiorum conuenerit Plato cũ prioribus, tamen discrepat in modo: quia antiqui posuerũt duo principia ex parte formæ, q contraria erant duo ex quibus actio: sed posuerunt vnum ex pte materiæ. Plato autem posuit e trario duo ex parte materie & v ex parte formæ, dicit autẽ Plato dum asseruit vnũ esse ex parte mæ agentis, si per efficiens ipse tellexit id quod est ꝓprie efficiẽ tunc nõ potest hoc saluari de cipiis quæ sunt elementa, quia est principium extrinsecũ, non trinsecũ. Si autẽ intellexit hoc forma, tunc loquutus est fm mo Pithagoreorum, qui per numer significabãt res: vnde formã app labãt vnũ, & mãm dualitatẽ, q forma est cã vnitatis, & finitudi & terminationis, sicut est vnitas numeris: mã aũt est cã diuisiõis infinitudinis, sicut dualitas in nu meris est prima alteritas, & ab incipit infinitudo: vt d. Boetius 2. Arithmeticę, authoritate Nic machi. Et subdit ꝓpatus Doctor ẽt Arist. est istius sniæ. v3. q dua tas sit ex pte materiæ, quia.1. Phy tex.cõ.66 dicit. q subiectũ; quod est numero qdẽ vnũ, specie vero duo. reducit.n. Arist. priuationem ad mãm, & ita Arist. in hoc non discrepat a Platone. Ista eopio Simplicii. Nobis autem videtur opinio Arist. potius faueat opinioni antiquorum ponentiũ duo ex parte formæ, quia infra in tex. cõ. 56. Arist.d.q ad patiendum sufficit

eit vnũ: ita q cum apud ipsum tria sint principia: duo sunt contraria & tertium est subiectum cõe illis contrarijs, ita q vni contrarietati correspõdet vnũ subiectũ. Et si cõtrarietas multiplicaretur, oporteret multiplicari subiecta, sicut est videre ibidem. Vnde vr mihi q Aristo. discrepauit ab opinione Plat. multũ: quia Plato ponens ideã, asserebat formas diuersificari ex diuersitate materiæ. vñ asserebat formas dari fm merita materiæ. Sed Arist. vt scribit Cõmen.in.2.Phy.cõ.85. tenebat oppositum, q potius diuersitas materierum sequatur diuersitatem formarũ econtra. vñ.1.de aĩa.cõ.52. mẽbra cerui non differunt à mẽbris leonis, nisi quia anima differt ab aĩa.&.2.de aĩa.cõ.60. melius est existimare q diuersitas formæ sit causa diuersitatis materię, q econtra. Et 3.de aĩa.cõ.5.iuxta principiũ.d.q diuersitas naturæ receptæ, facit diuersitatẽ naturę recipientis. Et.1.de aĩa.cõ.90. etiam scribit, q oẽ quod est vnũ & continuum, est vnũ per suam formam, non per suam materiam. Licet igitur Philosophus in tex. cõ. 66. ponat dũam fm rationem inter materiam & priuationem, quã ignorauit Plato: pp hoc tñ non tenuit ex numero trium principiorũ modum Plat. quia vt ipse. d. 1. Physi. tex.cõm.80. est alius modus trinitatis iste ab illo quem posuit Pla. Nam Plato posuit magnũ & paruum ex parte materiæ: sed non ponebat vnum istorum esse priuationem & aliud materiam. Sed Arist. ponit materiã, priuationem, & formã: q priuatio licet sit idẽ numero cũ materia, nõ tñ ẽ eadẽ fm rõnẽ.

Antiqui omnes posuerunt vnũ quatuor elẽntorũ esse principiũ materiale oĩum ꝑter terrã, ꝑter ponẽtes leges.1.Meta.cõ.1.&7.Meta.12.&. 14.Idem.1.de anima.32.

Antiqui non cognouerunt de causis nisi materialem, tñ supra.

Antiqui posuerunt materiã eẽ corpus: & errauerunt: quia corpus vr esse cõpositũ, &iõ cõtingit ei gñatio& corruptio. primũ aũt elẽntum non gñatur neq; corrumpitur. 1. Met.tex.cõ. 11. Caueant ergo ponentes formam corporeitatis substantialem in materia. Cõtra ponentes formã corporeitatis substantialem.

Antiquis contingit dicere sermonẽ non conuenientẽ in sensibilib9: qa intromiserunt se dare causas rerũ mobilium ex ĩmobilibus.1. Meta. cõ.21.idẽ cõ.19 & 3.cœli.1.cõ.61. &.2.cœli.59.1.de gñatione. 7. idẽ 1.Meta.22.&29.

Antiqui opinabantur vnum dici de vna intentione indiuiduali substãtiali, sicut opinabantur de hoc nomine ens, & errauerunt in hoc. 1. Meta.cõmen.41.

Antiqui tempore Aristo. cognouerunt quatuor causas. vide 1. Meta. cõ.50. vide in concordantijs.

Antiqui in maiori parte de rebus naturalibus locuti sunt de materia, & non de forma, propria rebus mobilibus excepto Emped. qui innuit eam, sed non dixit eam aperte. primo metaph. cõ. vlti. Vide 1. Phy. 6.& 2.Phy.cõm.9.

Antiquorum quidam posuerũt tria genera substantiarum vc3 abstractas substantias, & substantias sensibiles, & substantias medias inter istas.3.meta.tex.c.7.

Antiqui opinabantur q naturę elementorum sint naturæ rerum. & ista

ista fuit opinio eorum, qui negabant formā esse. 5. Met. cō. 5. idē 2. Phy. 9 & 8. Met. 8. & 2. de aīa. 56.

Antiqui de corpore quod est trina dimēsio, duas opiones habuerūt 7. Met. 5. vide. 3. cœli. 60 & 4. cœ. 40.

Antiqui dicebant q̄ cognitio fit per aīam & corpus: sed causa veritatis est aīa, & falsitatis accidentis in ea, causa est corpus 8 Meta. 16.

Antiqui putabant substantias rerū esse materias earū, & q̄ formæ nō sunt substātiæ. 12. Meta. cō. 14. auctoritate Alex. idem. 2. Phy. 9.

Antiqui faciūt principia oīum entiū contraria tm̄. Et pecant in duobus, quoꝝ alterū est q̄ principia oīum nō sunt cōtraria, cū in pricipiis corporū cœlestiū nō est cōtrarietas: & fm est q̄ sola cōtraria sunt principia. 12. Met cō 53. Hinc patet error quorūdā asserētiū Arist. in 1. Phys. inuestigasse principia oīum transmutationū, tā cœlestiū, q̄ corruptibiliū, & tenēt istud ēt ex mēte nedū Aris. verū & ex snīa Cōm. quoꝝ snīæ Arist. magis aperte reclamat in 1. cœli. tex. cū. 20. Asserēs in cœlo nō esse materiā neq; cōtrariū. & in præsenti loco dānat antiquos asserentes oīum principia cōtraria esse. & 1. Phy. 57. & 68. fatet se principia gnationis physicorum corporū ibi explorare. Et Auer. expresse in. 12. met. cō. 5. cōtra Alex. fatet Arist. 1. Phi. explorasse prīcipia subę sēsibilis gnabilis & corruptib. & in. 8. Phy. iuestigasset subā æternam, q̄ est pric. subæ sensibilis æternæ, & diffuse in paraphrasi primi de cœlo in fine cōtra Aui. asserētē ex omni corpore eē materiā exsse. d. in. 1. Phy. fuisse declaratū talē cōpositionem ex materia & forma de corpe generabili & corruptibili Ita. d. ēt lucidissimus The. Alexā. Simpli. in. 1. Phisicę auscultationis in variis locis vt alias notaui tibi.

Cōtra modernos. de quib⁹ principiis agatur in lib. 1, Phys.

Antiquū opus est ab agēte antiquo & nouū opus est ab agēte nouo. &c. lib. destr. disp. prīa in sol. 11. dubio.

Antiquū a Philosophis non cōcedi repiriri cōstitutū ex partib⁹ nouis inquātū illæ partes sunt infinitę sūt partes motus & tēporis. Et vide cām, in 4. disp. ī solone. 6. dubij. vbi d. q̄ bene cōcedunt Philosophi talia gña & eis sīlia, prout cōstituta ex partibus polibus particularibus sine dubio cām extrinsecā, q̄ prædicta gña eterna procedunt.

Antiquorū entiū quędā sunt q̄ nouitatē nō recipiunt, q̄ trāsmutāt substātiā: nouitatē tm̄ quæ subsātiam subiecti non transmutat, vt ē motus localis, & locus mobilis corporis, & splendor recipiunt. Sunt & quædā antiqua q̄ nullā prorsus admittūt nouitatē, vt sunt antiqua corporea. ex dispu. 12. in solutione tertij dubij.

Antiqui ex causis quatuor materiālē & efficiētē cognouerūt, vt Empe. qui posuit quatuor el'nta & lucē animam. Et Anaxago. qui posuit mixtionē, infinitū, & intellectum dantē. Formalis vero & finalis causa nō fuit cognita vsq; ad tempora Socratis: vt. d. Aris. Ex cōmēto Simpli. primo de partibus animaliū. Vide de hoc in 1. Meta. tex. cōmen. 1. & 2. Phy. cō. 9.

Antiquorū opiones de semine, asserentes illud ex oībus partibus prouenire, fuerunt duæ, quarū vna dixit in semine ꝓdire mēbra ī actu & alia vero tenuit semen esse fluxū & spumā oīum mēbrorū ꝓp motū & hæc

& hęc fuit opinio Hippoc. Auer. 1. de gnatione aīaliū ī illo cap. vbi ponitur improbatio antiquoꝝ. & habet in tex. ab Aris. ibidē. cap. 18.

Antisthenes fatue opinatus est, nihil dici dignatus nisi ꝓpria rōne vnī in vno: ex quibus accidit non esse contradicere neq; mentiri, est. n. unūquodq; dicer, nō solū sua rōne, uerumēt ea q̄ alteri⁹. 5. met. t. c. 34.

A per pisces quē achelo⁹ gignit uocalis habitus est. 4. de natura aīa. c. 9.

Apri & tauri animosi & iracundi sunt, sanguis. n. eorum fibris refercior est, & taurorum sanguis oīum celerrime coit & durescit. 2. de partibus animalium. cap. 4.

Apria est humor quē suestpe coitus emittunt: sicut equę tale quid emittunt, quod Hyppomenes appellat. 6. de natura animalium. cap. 18.

Apes & hirūdines agunt actiones artificiales, sine arte & cognitione. 2. Physi. cōm. 80. Et nota q̄ fuit snīa Hyppocratis, ut recitat Gale. in. 1. lib. de utilitate particulariū. cap. 3. ubi. d. Naturæ aīaliū indoctę sunt: ut ait Hippo. Et uide Gal. etiā ibi hoc idē sentiētē. uide ī cōcordātiis.

Apū generationis uaria est opīo. 5. de natura animalium. c. 21.

Apes generantur ex corporibus uaccę mortuarū: & uespę ex corporibus equorum mortuorum: & ranę ex putrefactione aquæ: & muscilliones ex uino corrupto. 12. meta. authoritate The. in cōme. 18. in principio digressio. Vide opinionem illam Them ī paraphrasi super. 1. de anima. cap. 24.

Apes hīt intra se sexum maris & fęminæ, sicut plantę. Arist. in. 3. de generatione animalium. cap. 10.

Apes sunt vnicolores: crabrones vero & vespę versicolores. & vide causam. 5. de generatione aīaliū. ca. 6.

Apū reges duces q; aculeum habent: sed non vtūtur eo. 5. de natura animalium. cap. 21.

Apū examen, non vnum tm̄ ducem habet sed plures, quod non tā principis desiderio q̄ ortus: vt aiunt ad quem illi necessarii sunt incidit 5. de natura anim ca. 22. iuxta illud, pluralitas principum mala.

Apis vna ex insectis, nullis putridis assidet, nec vtitur alio cibo q̄ dulci. Aquam ēt libentissime inde haurit quā sinceri clarissimiq; fontes scaturiunt. 8. de natura anim. c. 11.

Apes egrotant maxime, cū sylua flores profert eruginosos, atq; ētpib⁹ siccis, ex. 8. de natura aīalium. c. 27.

Apibus mos est ne florum plura genera petāt vno eodemq; profectu, sed singulis singula. v. g. a viola ad violā aduolant: nec aliud attingūt donec in suam aluum redeāt, 9 de natura animalium cap. 40.

Apes necant duces, qñ plures q̄ satis sit habeantur, & potissimū improbos: ne principum multitudo seditiones in examine faciat. s.

Apum reges nunq̄ procedunt foras vel vt pascantur, vel alia causa, nisi vniuersa cū plebe. Et si cū peregunt rex ipse forte aberraverit: oēs inquirere, odoratuq; sagaci persequi, do nec inueniant accepimus. Gestari ēt eū a plebe, cū volare non pōt, & si perierit, omnes discedere s.

Ab apibus equus occisus est. s.

Apis mundissimū est oīum aīaliū & odit non solum sædos odores sed etiam vnguentorum delicias ex quo fit, vt homines ijs delibutis percutiant. s.

Apes an audiant, incertum est.

Ape

Universidad de Deusto
Biblioteca

Apes pręsagiunt hiemē & imbres. ꝫ.
Apostema quod non facit sanię, nō habet calorem extraneū: sicut apostemata quæ sunt causa ventositatis aut duriciei, 4. Colli. cap 46.
Apostemata melancholica raro siūt intrinsecus: & dū fiunt incurabilia sunt: quia non nisi medicinis fortibus indigent: quas mēbra intrinseca tollerare non pñt: eo ꝙ horum cura non fit nisi cum ferro: qm talia apostemata non resoluuntur nisi post longitudinem tēporis, & tūc virtus infirmi inuenitur defecta. 7. Colliget. cap. 29.
Apostemata in emunctorijs mēbrorum principalium existētia, & quæ per viā crisis eueniunt, non sunt curanda cum medicinis repercussiuis & refrigeratiuis. ꝫ.
Apparentia dicentes omnia vera esse: omnia ad aliquid esse faciunt. 4. meta. tex. cōmen. 26.
Apparentia refractionis causatur ex debilitate visus, sicut accidit ex grossitie medij. Auer. 1. Metheo. in digressio. de via lactea, in media sua expositione.
Appetitus est principiū motionis in agēdis rebus, id. n. quod appeti aut declinari natū est, principiū est in agēdis reb⁹. Impulsus. n. nihil aliud esse vī q aīati corporis motus, q a re aliqua q declinari aut expeti nata est imaginatione gignit. Alex. ī paraphrasi de aīa. cap. de impulsu. vbi vide qūo ad imaginationē rei appetibilis consequitur caliditas, frigiditas, & alteratio in toto.
Appetitio in materia quonā mō est, pfecto verissimū puto ꝙ dī prouidentiā fuisse, q & turpi desiderium honestatis, & egēti opulētiæ q̄tū sit satis iniecerit. The. 1. Ph. sup. t. c. 81.
Appetitus quidē ꝓcupiscētia, & īra volūtas sunt. 2. de aīa. tex. cōm. 2
Vbi aduerte ꝙ appetitus est ve genus, cōcupiscētia aūt in aīal proprie est appetitus respectu delectabilis & cōtristabilis, existentiū parte sensitiua, vt est respectu & silium quæ delectare apta sun Ira aūt est appetitus vindictæ, victorię. Volūtas vero est appetitus boni fm rōnē, vel existētis vel ap rēns. ita notat Simpl. 2. de aīa. & Alex. in paraphrasi de aīa. in de impulsu & impulsoria vi.
Appetitu plerunq; perciti accidit nihil agamus, quoties appetitus que cōsiliū, neq; deliberatio sin gat. Alex. in para. de aīa. ca. de tasia. Vbi nota ordinē positum eodē inter sensum, imaginatio assensum, impulsum, qui est idē quod appetitus & actionem.
Appetitus est in parte practicę, sc actiua vi, agēdi. n. & operādi facultatē hre vī. est. n. causa aīalium motionū. Sensualis aūt vis in pathone, & affectione quadā ꝓsistit. Alex. in para. de anima. cap. de impu & impulsoria vi, & ibi requite differentias.
Appetitus alius naturalis, alius aīal 1. Phy. cō. 81.
Appetitus naturalis est sine cognitione, supra.
Appetitus animalis est cū sensu sine cognitione, supra.
Appetitus materiæ est illud quod habet materia de motu ad recipiendum formam. ꝫ.
Appetitus est pp indigētiā. ꝫ. & rec.
Appetitus & intellect⁹ mouētia dno esse videnť: si quis posuerit phātasiam & intelligentiā quandā. Alia animalia nō habent intelligentia neq;

neq; rationem, sed phantasiam. 3. de anima. tex. cō. 48.
Appetitus oīs pp aliquid est. 3. de aīa tex. commen. 49.
Appetibile mouet. ꝫ.
Appetitus & intelligētia practica mouent hæc duo. ꝫ.
Appetitus & phantasia recta & nō recta. ꝫ. tex. cō. 51.
Appetitus sunt contrarij adinuicē, cum rō & cōcupiscentiæ contrariæ fuerint. ꝫ. tex. cōmen. 53.
Appetitus alius ab intellu, alius ab imaginatione. 9. Met. cō. 10. Vbi nota ꝙ peripatetici appetitū intellectiuū appellāt volūtatē, appetitum ab imaginatione appellāt appetitū sensitiuū. & aduerte ꝙ virtus quælibet apprehēsiua habet propriā appetitiuā sibi correspōdentem. d. n. Cōm. ī 12. primæ philosophiæ. cō. 39. ꝙ voluptas sequit cōprehēsionē sicut vmbra corpus. Et sunt vnū in subiecto, & duo fm modū: sicut deduci pōt ex verbis Arist. & Auer. in 3. de aīa. tex. cō. 49. vbi dī ꝙ intellectus est mouēs, vt est desiderans, nō vt est cōprehēdēs, neq; fm ꝙ desideriū ē alia virtus ab intellu.
Appetitus principiū est intelligētia. 12. Meta. tex. cō. 36.
Appetitus est causa motus, & motus est incorpore.
Appetitus necessario est in corpore animato. Ex libro destr. disp. 10. in solu. primi dubij.
Appetitus toties cōtrarij attolūtur, quoties rō cupiditati aduersa est, quorū alter. qa respicit futurū & cō sequēs tēp⁹ obsistit & renitit vitio, alter quia pns letabile attēdit, nec spectat a tergo quod imminet, dat sceleri mānus & ꝓceps agitur. Est. n. hoc ingenitū voluptatis eius quæ sensus titillat, vt quū pns est si de futuro non cogites, sūmū bonū absolutūq; videat Them. aurea suīa. 3. de anima. cap. 64. & est Arist. ibi in tex. cōmen. 53.
Appetitus in hoīe, & cū opinione & sine opinione esse pōt. itaq; sit vt oīs voluntas in nobis appetitus sit, sed non oīs appetitus sit voluntas. Themist. ꝫ.
Appentus irrationalis in hoīe, qnq; mouet rōnalē, qnq; vero econtrario. mouet n semper appetitus validior & vehemētior debiliorem. Them. ꝫ. & habetur ex tex. 57.
Appetitio sensus, concupiscentia & desideriū dī, appetitio intellectus dī voluntas. 3. de anima 29. & Themist. cap. 48.
Appetitio sensus, & sēsus, sunt idem subiecto: & appetitio intellect⁹, seu voluntas, & intellectus sunt idē subiecto: sed cogitatione rōneq; discrepant. Them. expresse. 3. de aīa. cap. 48. Idē Cōmen. 3. de aīa. cōm. 49. Collige fm. Peripateticos virtutem apprehendētē, non esse re, sed ratione distinctā a potentia, seu virtute appetētē. Cuius oppositum tenuit. D. Tho. & multi alij. Et potissimū argumentū est, quia in. 3. de anima Arist. non fecit capm se paratum de voluntate, vbi de intellectu pertractat, & de potestatibus animæ intellectiuæ.
Appropinquatio & remotio nō operantur nisi in motibus, quorū motor est extrinsecus. 1. cœli. cō. 81. vide. 7. phy. cō. 10. &. 1. cœli. 89.
Aqua est potētia aer: aer aūt est act⁹ quidā, & est potētia aqua alio mō. 4. Phy. tex. & cō. 49. Vbi Cōmen. aqua est creata in potentia primitus, & prima intentione vt sit aer:

Digressio de forma māx: & ā duplici natura consilio.

aer

Universidad de Deusto
Biblioteca

aer vero est quasi in potentia aqua propter formam materiæ. Inde patet q deterius semper est nobilioris gratia: vt d. Philosophus in 7. Politicę: sed quia forma materiæ est ipsam non habere formam, sed esse in potentia oēs formæ, siue sint vniuersales, siue particulares, siue perfectę, siue imperfectæ. Ista. n. est forma materiæ, ipsam, videlicet, eē priuatā oī forma, & hīe oēm formā in potētia 7. Meta. cō. 60. Et. 1. cap. de subā orbis, mā subsłantiat' p posse, & potētia est dria sustātialis eius. 2 Phy. cō. 15. priuatio in mā nō est priuatio simplr, sed est sicut sōra materiæ. & 12. met. cō. 18. oēs formæ sunt in actu in. 1. motore, & sunt in potentia in prima materia. Alio mō igr aqua vt d. Arist. in tex. & Auer. in cōm. dr esse in potētia aer, & lio mō aer dr esse in potētia aqua: quia in aqua ē potētia tā ex parte materię, q ēt ex parte naturæ agētis pp finē, quæ nō errat, cū rememoret' ab ītelligētia nō errante, & iō ex eius intētione ptimaria, & ex eius. 1. consilio fiunt vt viliora ordinent' ad nobiliora. Sed in aere non est potētia aqua nisi pp materiam q indiscriminatim & confuse hēt oēm formā in fundamento. n. naturæ nlhil distinctū est. sed non est ibi potētia quæ dirigat' ad actū ab agēte pp finem ex prima intentione, & ex. 1. cōsilio, sed ex 2. quia fm naturæ agētis cōsiliū est, vt oēs formæ quæ sunt in potestate materię, educant' ad actū, alioquin potentiæ passiuæ materiæ nō correspōderet potētia actiua primi motoris adequate, & accideret q potētia illa materiæ esset frustra: & nō oē qd' est pose ex parte passi, esset pose ex parte agentis, qd' est falsum, & cōtra Arist. in. 4. met. in cap. de pōtestate, & in. 9. tex. cō. 2. vbi distinguit potentiā passiuā p actiuā, & eōtra. Et Cōment. ibi. d. in cō. īmo Arist. in textu, q in deffinitione earum debet potētię passiuæ, accipitur diffinitio potētiæ primæ materiæ: & in diffinitione cuiuslibet potentiæ actiuæ accipitur diffinitio actionis primæ formæ. Et ne videat' tibi quōmo extraneus de duplici natura filio: vidę frater mi Auer. in fili. 1. cœli & mundi in cō. 20. Placuit aūt nobis in hoc digredi, quia ille multos in errorem detrusit, pponentes formā corporeitatis de mente Auer. sed videāt quęso ipsi Auer. seipm declarantem, quæ sit forma materiæ. 7. meta. cō. vlt.

A quæ superficies spherica est. 2. cœli. tex. cō. 30. Et ibi demonstrat.

Aqua semper nata est fluere in magis cōcāuū: tale aūt est quod est ctro propinquius. 3. tex. cō. 31. & vide Auer. qūo hoc intelligatur.

Aqua vī magis recipere figurā rotūdā q terra, propterea q est corpus liquidū, & de facili descendit ad centrum. 3. cōmen.

Aqua non naturaliter mouetur ad mediū totius, nisi terra esset extra suum locum naturalem. 3.

Aqua, licet non nutriat, tn est vtilis quia facit nutrimētū penetrare ad angustas partes corporis. Galen. 4. de vtili. particu. cap. 5.

Aquæ vniuersum. s. mare, si non teneretur tunc ex hoc q videremus oēs fluuii currūt ad mediū: scimus q inter aerē & terram est locus eius, & q vniuersum aquæ est illo loco. 4. cœli. cō. 32.

Aqua facilius mouetur ad locū terræ q ad locū aeris, & aer facilī mouetur ad locū aquæ, q ad locū ignis 4. cœli. cō. 39.

Aquā propterea primū subiectū esse credebatur, q & informissimū videretur, & lōge carentissimū figura. 2. Phy. Them. super tex. 7. vide ēt aliam causam positam ab Arist. in. 1. primæ Philosophiæ.

Aqua eleuatur in vase ignito supposito aquæ, & aer non eleuat' qui est ī eo. Et exp̄ositores huī problematis non pūt reddere causam: quā tu require ab eo. 4. cœli cō. 39.

Aqua sponte mouet' ad locū terrę, & violēter mouet' ad locū aeris. Aer aūt spōte mouetur ad locū aquę, & violēter ad locū ignis, sed ignis violenter mouet' ad locū aeris: & terra violenter mouetur ad locum aquę 4. cœli. commen. 39. Vide in concordantiis.

Aqua nō calefit dū fuerit aqua pura 2. de aīa. cōm. 115.

Aqua a vulgo consueuit existimari dū liquefactio remanet in ea: & iō existimat' frigiditatē nō esse inseparabilē ab aqua, sicut est caliditas in separabilis ab igne: sed in rei veritate nō est aqua pura, sed admixta. 2. de anima. cō. 115.

Aqua & terra dominantur in gñatione corporum homogeneorum. 4. metheo. cō. 1.

Aqua nō ingrossatur sola humidorum. 4. metheo. tex. cō. 21.

Aqua propriissime ē humidi, & terra sicci. 3. tex. cō. 29. idē. 2. de gñatione. tex. cō. 23.

Aqua mollis nō est, nō. n. cedit impssioni superficies in profundū, sed ecōtra circūstat 4. methe. t. cō. 43.

Aqua & aer sūt media inter materialia & formalia: licet ignis sit verax

cius mediū ītermateriā & formam & sunt media ī sensu visus. 3. Colli. cap. 38. de visu & accītibus ei.

Aqua feruēs calidior est q ignis exiguus: q uis citi⁹ refrigescat, quippe q ignis q uis exigu⁹, nūq frigidus fieri possit. ex. 2. de partib⁹ aīaliū. c. 20. Vide in cōcordātijs nup editis.

Aqua feruēs pleni⁹ calefacit q flāma: sed flāma vrit aut liquat rē, vt aut liquari idoneam, quod aqua efficere non potest. ī.

Aqua feruēs calidior sētię, sed celeri⁹ refrigescit & cōgelascit q oleū. ī.

Aquæ nā viuacior ē q natura terrę: & iō aīalia aquatilia sūt multi sōria & plura q aīalia terrestria. Auer. in 3. de gñatione aīaliū. ca. de gñatione apū in fine. & elicit' ex mēte Phi ibidē in prin. cap. 11. vbi agit de generatione & ortu testatorum.

Aquę crudę sterilitatē aut partū femineū faciūt. 4. de gñatione aīaliū cap. 2. Vide ēt in. 6. de natura aīaliū cap. 19. vbi agit de coitu fetuque ouium & caprarum.

Aquæ calidæ efficiunt' colorē albū, frigidę vero nigrū. Aristo. in. 5. de gñatione aīalium. cap. 6. & ibi vide in quibus aīalibus hoc verificet', vi de ēt hoc clare ī. 3. de natura aīaliū cap. 12. de duobus fluuiis in Antandria, quox alter candorē, alter nigritiē in pecoribus facit, & de scamādro q flauas reddit oues: ideoq; xanthū, p scamādro apud Home. nuncupari autumāt. Vide ēt ibi de amne thraciæ, quē psyorū vocant, qui nigras oues producit, si ipsius aquæ ante coitum bibantur.

Aqua ordei qūo fiat. Vide. 5. Colliget. cap. 31.

Aqua melior fm Hippo. ē aqua fontiū orientaliū, quæ scaturit ex terra

quæ

Universidad de Deusto
Biblioteca

quæ nō habet grossam substantiā, nec luteā, sed est mediocris: & propterea est subtilior & leuior & cito permutat' a calido & frigido. Sed Rasis sentit ꝙ melior aqua est fluminū magnorū ductuum. Et mihi videtur ꝙ Rasis nō laudarit flumina magna grossa, nisi propterea quia sol operatur in eis vnam operationem, per quam separantur partes grossæ a subtilibus. Sed opus quod fit in aqua est diuersum ab aqua. Sed quod inspiciendum est in aqua est diuersitas terrarum, quia non potest esse in estate quin fluant ad flumina aquæ multitudo & pluuiæ. Et propterea, quāto plus elongatur flumē a suo ortu, tanto est deterius. Vbi finaliter cōcludit opinionē Hippo. esse magis verā. 5. Colli. cap. 38. de aquis.

Aqua calida, quæ est inter calidā & frigidam tēperata, corpus refrigerat & humectat, & paucam dissolutionem operat': & in hac pauca dissolutione abstergit sorditiem quæ in cute retinetur. 6. Colliget. ca. 3. de balnei iuuamento.

Aqua grauis est respectu aeris, & leuis respectu terræ. & ideo si esset in centro mundi. s. in loco naturali terræ, moueret' ad cōcauitatē aeris. 1. cœ. cō. 17. Cōsimile de aere si poneretur in loco ignis, vt patet 1. cœli. cōmē. 8. cōtra Ioan. grāma. ponentem loca mediorū non esse speciē distincta ab extremis.

Aqua quodam modo & aer continētur sub descriptiōe grauis & sub descriptione leuis: sed in aqua magis abundat grauitas, quia descendit in duobus elementis, in aere vero magis abūdat leuitas, quia in duobus elementis ascendit. 1. cœli. cō. 17.

Aquæ sunt duæ species, vna est sub terra, reliqua supra terrā, & quælibet istarum specierum vel fluit vel stat. cap. 5. 1. Metheo.

Aqua etiā sub terra gñari potest, ex aere qui est. ī. terrā: cum ad.ua[illegible] tur per locum cōuenientem hu[illegible] fm dispositionem conuenientem ei supra terram. s.

Aqua nō est exhalabilis, sed vapo[illegible] bilis: ecōtrario aūt oleū est exhalabile sed non vaporabile. 4. meth. tex. cōmen. 48.

Aquila sola apud hoīes diuina pe[illegible] betur. 9. de natura aīaliū. cap. [illegible] Et ibi vide vñ locus datus sit fabulæ de homine cōuerso in aquilā, qui hospiti iniuriam intulit.

Aquila suos pullos excludit, quos [illegible] sifraga libenter recipit, tuetur, [illegible] alit. supra. cap. 33.

Aquila vt plurimum tria ouā ed[illegible] sed binos pullos excludit, vt ex vo[illegible] su quē ad Musēum authorem re[illegible] ferunt. Excludit binos, edit tres, educat vnū. 6. de nā aīalium. ca. [illegible]

Aquilonis flatu mares porī' 2cipi[illegible] austri feminæ. Vis tanta est aq[illegible] nis, vt vel ea q̄ non nisi feminas pe[illegible] riant inuitet ad prolis masculæ pro[illegible] creationē. Arist. in. 6. de natura a[illegible] lium. ca. 19. vbi agit de coitu & fe[illegible] tu ouium & caprarum.

Aranei statū cū editi sūt, fila mittū[illegible] nō ītrinsecꝰ tāq̄ excremētū (vt Dem[illegible] moc. ait) sed extrīsecꝰ de suo corp[illegible] veluti corticē, morē eoꝝ q̄ suis vill[illegible] iaculantur, vt histrices. 9. de natur[illegible] animaliū. 39.

Architectores. manu artificibus cir[illegible] ca quodlibet honorabiliores. & [illegible] gis scire putamus, & sapiētiores es[illegible] se, quia factorum cās sciūt. Ex pro[illegible] hæmio metaphy.

Architas approbauit terminos qui vtriusque sunt .i. definitiones datas per materiam & formā 8. Meta. tex. cōmen. 6.

Argentū uiuum & oleum sunt plus aeris 4. Methe. t. c. 43.

Aridum, sicci est 2. de Generatione tex. commen. 12.

Arietes ī africa statim cornigeri generantur, nec solum mares (ut Homerus scribit) sed etiam fœminaꝫ. 8 de natura animal. cap. 28

Aristippus mathematicus scīas despexit. 3. Meta. t. com. 3.

Aristo. tres scientias inuenit, logicā, naturalem, & diuinā. Et nullus error inuentus est usq; ad hoc tēpus quod est mille & quingentorum annorum. Et talē dispōnē esse in uno indiuiduo potius est miraculosum q̄ humanum. Auer. in prologo 1. Ph. Consimile uide in 3. de aīa 14. & in 3. Methe. ultimo, in expōne media. & in 2. cœ. cō. 1. & 12. Meta. cō. 14. & 1. de Gñatio. c. 38.

Aristot. ea q̄ sunt manifesta per sē, qñq; ponit pro manifestis, apud eos qui innati sunt recipere illud qđ est manifestū per se. Et qñq; utitur in declaratiōe eorū proponibus famosioribus eis ad confirmādū eas, & iō qñq; fit iteratio sermonis 2. Ph. c. 85. Collige ex hoc hāc esse unā cām reiterationis in scīa. Alia cā tāgit' ex diuersitate cōsiderationis, & hoc obseruauit Aristo. in prima philosophia, ubi multas demfationes philosophicas reiterauit, sed altiori mō: ut d. Commē ta. 2. Met. c. 6. Tertia cā est ad rememorandum, & hoc præcipue obseruat in logica, ut dicunt expositores in lib. Priorū. Idem h3 Cōmē. 2. Ph. c. 90. Quarta cā est qñ ordo

scīæ hoc requirit. uide 3. Ph. c. 48. de reiteratione trac. de infinito, in lib. de cœlo.

Aristo. consuetudo est præordinare sermones logicos sermonibus demfatiuis, qui hñt cum cognitione rei, dissolutionē illorum sermonū contrariorum 4. Ph. cōm. 3. & 2. de aīa c. 136. & 3. Meta. com. 1. quod quō ueritatem contineat. Vide in concordantijs.

Aristo. utitur exemplis rhetoris, propter difficultatem imaginandi 4. Ph. commē. 84. & 1. Ph. 81. & 3. de anima 14.

Arist. ut dr, composuit philosophiā extraneam 4. Ph. com. 87. Et ibi uide quid sit philosophia extranea. uide ēt 1. Cœ. te. conimen. 100.

Aristo. in inueniendo definitiones, multotiens utitur uia ablatiuonis, quā uiā dānauit Alpharab. 4. Ph. commen. 101.

Arist. plerūq; adducit exempla ī lrīs ut sermo eius sit magis manifest' 6. Ph. com. 16.

Arist. & oēs Peripatetici dicunt hic esse transmutationes q̄ fiunt in nō tempore 6. Ph. commen. 32.

Arist. in 7. Ph. uersus finem non loquitur nisi de motoribus mālib'. Auer. 7. phy. com. 35.

Aristo. prima intentio est in 8. Phy. pertractare de primo motore: ideo quæsiuit utrum motus sit antiqu' uel nouus 8. Ph. com. 1.

Aristo. opinio non est ut ante motum continentem totū sit motus, aut ante tāsmutationem quæ est prima transmutatio, sit transmutatio 8. Ph. com. 1.

Aristotelis opinio fuit, ꝙ principia trāsmutationis sunt quatuor qualitates, caliditas, frigiditas, humidi

Universidad de Deusto
Biblioteca

tas,& ſiccitas.Sed opinio antiquorum fuit ꝙ principium tranſmutationis ſunt raritas & dẽſitas 8.Phyſi.commen.55.

Ariſto.opinatus eſt impoſſe eſſe,aliquid eſſe æternum,in quo eſt potẽtia ad corruptionem. & hoc demõſtrauit in fine 1.de Cœlo & mũdo, contra Alexand.Commen.8.Phy. cõ.79.& eſt contra opinionẽ Plat. & Auic.idem 1.ca. de ſubſtã.orbis & 12.Metaph.41.

Ariſt.primo inuenit & ſciuit naturã primæ materiæ principaſſ 1.Phy. commen.78.

Ariſt.ſcripta atq; commentationes ſunt duarum ſpẽrũ,vna eorũ q̃ exteriora noſabat, altera vero q̃ auſcultatoria. Vide ꝓ hoc Simpliciũ clare, in prologo Phyſi. & vide ẽt Auer.in 1.Cœ.100.

Ariſt.via eſt minoris ambiguitatis in philoſophia,& remotior a contradictione:& iõ ſuſtentati ſumus ſuper ſententia eius.Auer.2.Cœ.c. 1.auctoritate Alex. & 12.Met.18.

Ariſt.intentio eſt in lib.de Cœlo & mundo inquirere de mũdo, eiuſq; primarijs partibus,& de oĩ inſuper qđ mũdũ iꝑm, parteſq; primarias conſequiť. Auer.ſnĩa in paraph.li. de Cœlo in principio & in 3.Cœ.c. 1.& vltu.vbi notat ꝙ aliter cõſiderant eſſenta in lib.de Cœlo,& aſſt in lib.de Gñat.quia in ſcĩa lib. de Cœlo conſiderantur inquantum ſunt partes mũdi:in ſcĩa aũt lib.de Generatione,inquantũ ſunt cãæ corporum compoſitorum.Ex quo ꝑz Auer.non diſcrepare ab Alexan.in ſubiecto iſtius libri:ſicut quidã ſibi falſo ĩpoſuere ꝙ ſit corpus ſimplex vt tenuit Simplicius.

Cõtra Petrũ Põponatiũ.

Ariſt.vtitur diuiſione & inductione in declaratione eorum quę ſunt tentiora primis cognitionibus, apertiora primis qõnibus 1.Co cõ.2.& 6.Ph.41.& 2.Ph.com.1 1.Priorum ĩ digreſſ.de ſyllogiſmo hypothetico.

Ariſ.cõſueuit adducere rõnes ſas poſt rõnes certificãtes 1.Cœ. 2.idem 1.de aĩa commen.65.vb in concordantijs.

Ariſt.fuit primus ex Græcis qui p ſuit cœlum eſſe ingñabile,& inc ruptibile: ſed fuit opinio antiq Caldeorũ 1.Cœ.c.22.& 102.

Ariſt. vtitur ſermonibus ꝓbabil duob⁹ modis,aliqñ præinducẽs a añ demſtratiuos, & ad exercitan & dubitandum, & aliqñ poſt,v ciat conuenire 1.Cœ.com.85.

Ariſto.ſermo eſt breuis, & ita eſt quolibet uerbo eius 1.Ph.com idẽ 1.de Gña.cõ.38. & 1.Ph.cõ.

Auerte tñ ꝙ breuitate vtiť ꝓp ſcuritatẽ,iuxta illud Horatij.C breuis eſſe laboro obſcurus fio. ꝑſertim hoc obſeruat in prim librorũ(vt notant Græci expo res)ut rudiũ ingenia deterreat. N nouit Ariſt.non quẽlibet eſſe ap ad philoſophandum.

Ariſt.opinať,ꝙ ſub polo meridio li ſit habitatio 2.Cœ.c.16.idem de aĩa cõ.5.in ſolone 2.qõnis.

Ariſt.opinabatur ſolẽ eſſe ſub m curio, econtrario q̃ Ptolomęus Cœli com.58.

Ariſt.fecit librum qui dť de reg nibus cœleſtib⁹ 2.Cœ.c.68.

Ariſto.plerunq; ſolet deſtructio conſequentis prætermittere, co derando ꝙ audiens intelligit, ſ dimittit multas propoſitiones ma nifeſtas per ſe 3.Cœ.c.23.

Ariſt.fuit primus qui dixit modum quo fit generatio in ſubſtantia, & nullus antiquorum ante ipſum dixit illum. 3.Cœli. commen.68. & 12.Metaphy.com.18.

Ariſt.ſępe vtitur iſto modo arguendi,ex falſo poſſibili deducendo falſum impſſe. Auer. in paraphraſi. 3.Cœli. in ſumma 3. parte ſecunda,in contradictione prima idem 4.Phyſi.com.72. vbi etiam aſſerit ꝙ etiam Plato ſæpe vtitur iſto modo. vide pro hoc. 6.Phy. cõ.15.& 7.Phy.com.2.& 5.Phy. com.45.

Ariſto. reſiſtit Platoni quia forma non eſt cauſa agẽs ſimpliciter: ſed quia ſunt cauſæ propinquæ & eſſentiales,ponit enim Ariſt.formas agentes,quamuis eſſe earum apud ipſum ſit aliud ab eſſe earũ apud Platonem.differt quidem à Platone in modo eſſendi formas, & in modo actioms earum tantum: nõ in eſſe earum ſimpliciter, neq; in actione earũ ſimpliciter. 2. de Generatione.cõ.52.vide calcem commenti.18.12.Meta.

Ariſto.iſtis verbis,videtur, & exiſtimatur, vtitur loco certitudinis, in locis in quibus certitudo eſt famoſa.1.de anima.c.19.

Ariſtoteles aſſimilat intellectũ ſphęræ,quia teuertitur ſupra ſe,& intelligit ſe,ſed anima ſenſibilis & deſiderativa hoc non habet,quia motus earum & actio nõ aſſimilatur circulationi 1.de anima. com.46. & habetur in tex. Ex hoc patet quãtum à veritate deuiauerit Pet. Põponatius ĩ apologia ſua de falſa illa opinione de mortalitate animę intellectiuæ quã impoſuit Ariſto. Expreſſe enim in Thimęũ arguens.d. non bene dici animã magnitudinem eſſe, eã enim quæ vni

uerſi, manifeſtũ ꝙ talem eſſe vult qualis eſt aliquando vocatus intellectus,non enim veluti ſenſitiua ẽ, neq; vt deſideratiua. Harũ enim motus nõ circulatio eſt: vbi Commen.notat prẽallegatam authoritatem,ꝙ intellꝰ apud Ariſt. aſſimilatur ſpheræ, quia intelligit ſe & reuertitť ſupra ſe. Sed dicebat ꝙ oculus eſt organicus,& nullus ſani capitis,negare poteſt oculum cognoſcere ſe videre. Et cogitatiua nõne cognoſcit an đ aliquo cogitet? Negare enim hoc:vt aſſerit:ſimile eſt inſaniæ.Nam Ariſt.Themi.& cęteri intetpretes illud manifeſte ponunt in 2.de aĩa. Authoritas eſt ẽt Themi.in 1.de aĩa. ſuper tex.10. vbi d.Sẽtire ſe & imaginari,nemo eſt qui nõ intelligat. ſide ad id vel experimenti ducta, quorũ iudicio nullum exquiſitius eſt. Diuus etiã Tho.in quæſtionibus de veritatẽ, quæſito.9. primæ qõnis apertiſſime.d. vnumquęq; ſenſum ſentire ſe ſentire. Decima ẽt quæſtione q̃ eſt de mente.d. viſum videre ſe videre:quis aũt neget ſenſum virtutem eſſe organicã? Et ſubdit,ꝙ nõ eſt verũ ſemper ꝙ organũ mediat ĩter virtutẽ & obiectũ:licet fortaſſis illud veritatẽ habere põt de primo obiecto,nõ aũt de ſecundario. nam quãuis viſus diſtet à colore viſo, quod eſt eius primariũ obiectum,non tñ à ſua operatione quę eſt ſecundarium obiectum.

Aduerſus Pe. Põpo.

Dicimus nos ꝙ mirũ eſt de iſto viro, qũo talia Ariſtoteli & Themiſtio & alijs expoſitoribus in 2.de anima imponat.Immo Themi.in 2.de aĩa. in expoſitione tex.148. vbi Ariſt.quæſtionem motam,an ꝓ viſum cognoſcamus nos videre,

absoluit, inquit, Quemadmodum .n. quamuis multi magistratibus, libelliones, pragmatici, exceptores assideãt: unus tñ est qui ius habeat sñiæ proferendę. Ita & his tametsi multa instra machinamẽtaq; sint in quæ rerum simulachra receptẽ tur: una tñ uis arbitra est quæ de omnibus sciscat, pronuntiet, iudicet. Hæc illa uis est, qua nos uisu uidere, & auditu audire sentimus, eadem .n. potentia percipi actiones sensuum necesse est, qua drias actionum percipimus. Nõ ergo verum est qđ paulo ante uisi sumus probare quum diximus, uisu nos sentire hoc ꝙ cernamus, & auditu ꝙ audiamus, hoc suum est sensus cõis ingenium, mẽnusq;: cui notiam omnium sensibilium natura mandauit. Vbi quid clarius?

Istius sententiæ ẽt quam sequit Themist. est Commen. 2. de aĩa c. 144. qui continuando intẽtionem Arist. d. ꝙ l3 Arist. illam qõnẽ mouerit & soluerit supra in tex. com. 136. & interposuit quædam in medio: iterum reuertitur supra eandẽ q. & probat ꝙ virtus illa sit una. ut d. in tex. 145.

Ita ẽt tenet Alber. in 2. de aĩa tra. 3. cap. 7. in digressio. de uirtutibus interioribꝰ d. n. ꝙ sensus cõis utiq; proprium est apprehendere operationes sensibiles.

Amplius Ari. in li. de somno & vigilia expresse d. Quoniam aũt existit unicuiq, sensuũ aliquid ꝓpriũ illđ uero aliquid cõe: ꝓpriũ quidẽ uelut uisui uidere, auditui audire, & alijs sm eũdẽ modũ. Est aũt quę dã & cõis potentia q̃ sequit oẽs, ga &qđ uidet & qđ audit sentit. nõ. n. nisu uidet qm̃ uidet & iudicat.

Vide ẽt Themist. in lib. de S & uigil. ca. 6. Et Alexã. in 2. de in cap. de sensu cõi. ubi d. Hoc sensu cõi, & uidentes nos & au tes, & singulis sensibus sentiẽtes timus, qui .n. uidet, auditue au sese & uidere iam sentit: nãq; alia ptãte q̃ sensu nos sentire cipimus: neq; tñ nos uidere mus, neq; nos audire audim nec uidere ipm, aut uisio nul sit, neq; audire, aut auditio au lis sit. Sed hoc primi & ꝓpri sus qui cõis dr, opus & functio sile in paraph. de aĩa. ca. de ip su, & ui impulsoria. Item in c intellectu in actu. Idem in tra intellectu cap. 1.

Quid igitur clarius aut apti mente Arist. Themist. Alexa Alberti, & Auerrois?

Arist. n. ibi in 2. de aĩa expres 148. & 149. d. sensum cõem quodammodo ẽ virtus una & uisibilis exñs: l3 f3 aliũ modũ dammodo exñs diuisibilis de cõtrarijs nã ut iudicat, est ut recipit quodammodo est Vnde Commẽ. com. 149. d. & si opinatur ꝙ uirtus primi sen tis meli est ut dicatur una & multa instis copulatis q̃ ptãseũt motus sensibiliu usq; copulẽt cũ ea, q̃ dicere unam esse subiecto, & multa formas quæ describuntur in lud. n. esse est dignius sm ꝙ dicans, istud autem secundu est recipiens.

Amplius Arist. cõtra antiquos Met. 1. c. 25. expresse d. Non sus suimet est, sed aliquid alter præter sensum, quod prius est su necesse est. Mouens enim

prius est natura: & utiq; si hęc adinuicem dicantur nihil minꝰ. Quẽ locum exponẽs Alex. īquit. Postq̃ ex eorũ opinione hoc sequi docuit v3. ꝙ si sublatꝰ fuerit sensus auferũ tur sensibilia: ꝓtinꝰ addit verũ esse sensationes actiõesq, sensuum nõ fore, si sensus non fuerint. at non item subiecta non fore in quibꝰ sen suũ actiones efficiunt. Falsum est .n. dictu sublatis sensibus subiecta tolli, a quibus affectiones in sensibus gignunt. si .n. sensus, non sui sensus & perceptio est, sed extra— neq; semp cuiuspiã rei certæ, quod sensationem & sensus affectionẽ efficit id: vt prius sit q̃ sensus percipiens ipsum necesse est. Nec valet si dicas ꝙ hoc est verum respectu primarij obiecti sed non respectu secundarij: nam Alexã. d. ꝙ sensus semp est externæ cuiuspiã rei, alio quin oporteret dicere sensum cognoscere seipsum, post cognitionẽ aliorũ, sicut est de intellu mãli qui nõ cognoscit se nisi post aliorũ cognitionẽ 3. de aĩa t. c. 8. qđ dicere ẽ figmẽto silẽ. Et btũs Tho. ibi ẽt in expõne tex. 25. expresse d. ꝙ visus non videt se sed colorem. Vide tñ comm. 39. 12. Meta. in fine & cogita. Vide in physicis disputationibꝰ contra Algazelem disp. 2. in sol. 6. dubij. Et in lib. de coniunctione intellectꝰ abstracti cum hoĩe expresse d. ꝙ formæ apprehendentes, materiales s. virtutes sensitiuæ, non apprehendunt seipsas neq; finẽ suæ dispositionis.

Ioannes etiam Gram. in ptĩcipio 1. de aĩa vbi spãlr probat intellectum non esse corpus, ondit quia nullũ corpus nec virtus in corpore est cõ uertibuũ supra se, nec cognoscit se. vnde neq; visus cognoscit, se neque auditus.

Sed quid cãę fuit ꝙ iste vir deceptus estꝰ fuit illđ qđ asserit Commẽ ta. 4. Ph. c. 95. vbi Arist. reprehẽdit illos qui asserebãt tps esse motum vbi Commen. inquit, ꝙ multotiẽs existimatur ꝙ illud qđ sequitur rẽ fit ipsa res. ita in casu nro, quia cũ nos oculo videmus aliquam rem, quia coniungit virtus superior. v3 sensus cõis qui est apprehendẽs oculi visionem: & quia per sensum cõem oculo applicatum discernimus & percipimus nos videre, credimus istud iudiciũ fieri in nobis p oculũ, cũ reuera sit sensus cõis. Nã q̃n aliqua opatio attribuit duobus, quorum alterum cõcurrit vt organũ, alterũ vero vt agẽs principale, illa opatio simplr attribuitur agenti principali & nõ instrũo: vt colligit ex 2. de aĩa te. c. 41. contra antiquos qui motum augmẽti attribuebãt igni. Aristo. aũt vult ꝙ augmentatio sit ab aĩa, & non ab igne, quia ignis cõcurrit vt instrũm & vt cõcausa. Immo 2. de Gña. t. c. 55. motio ignis ẽ deterior q̃ motio organi, cuius cãm vide ab Au. ibi.

Ad ꝓpositum igit, bñ sentimus nos sentire, & percipimus nos videre, sed hoc nõ est per virtutẽ ꝓpriã laręcuiꝰ ẽ talis actus. Vñ nõ pcipimus nos videre p virtutẽ visiuam oculi, sed per virtutem superiorem illa virtute, puta per sensum cõem. Et bene percipimus nos ponere differentiam inter sensibilia propria diuersorum sensuum, qđ est opus sensus communis, sed sensus communis non est qui percipiat se illũ actũ exercere: sed est virtus supior & spũalior. ĩ homine. n. est cogita-

tiua: & in brutis est extimatiua. Si aũt inter sensituas istæ sunt supremæ, dicemus hoiem actum cogitãdi percipere, aut per intellectũ qui est virt⁹ abstracta, aut si hoc cõpetit cogitatiuæ hoĩs, ẽ ex ſpãli quodam priuilegio, ex quo est multũ vicina intellectui, & aliquid ex ꝓprietatib⁹ intellus participat. Pro hoc aũt facit authoritas Simpl. in 2. de aĩa in expõne tex. 136. vbi auctoritate Iãblici d. ꝙ sensitiua æquoce dr̃ de sensitiua bruti & sensitiua nr̃a. vbi d. ꝙ sentire⁹ se sentire ẽ humanæ vitæ, q̃ rõnalis ẽ ꝓpriũ, & soli hoĩ competit. nã rõnalis vitæ opus est supra seipm conuerti. Et ꝛõ quia virtus organica & corpalis nõ põt cõuerti supra seipsam talis est. nam oẽ corp⁹ & virtus in corpore est diuisibilis, & h3 partes extra partes, loco & subiecto distinctas. conuersio aũt alicuius in seipsum in indiuisibili consistit, corp⁹ aũt & virtus in corpore in indiuisibili cõsistere non põt. Oẽ. n. corp⁹ est diuisibile in infinitum. Et iõ solius virtutis immãlis ẽ ꝓpriũ supra seipsam conuerti. Tenet aũt Simp. sensitiuas virtutes esse potẽtias aĩę rõnalis, sicut & intellus, & iõ tenet illud eẽ ꝓprium sensitiuę hoĩs. l3 Commen. illud non teneat.

In consimili tñ h3 Di. Tho. in 2. de aĩa lect. 13. in expõne t. 65. vbi inquit. ꝙ differenter se h3 cogitatiua hoĩs ab æstimatiua bruti. Nã cogitatiua apprehendit indiuiduũ vt exñs sub nã cõi: q̃d contingit ei inquantum vnitur intellectiuæ, in eodem suppositо: vt cognoscit hũc hominẽ prout est hic homo. Estimatiua aũt bruti non apprehẽdit aliquod indiuiduum fm ꝙ est sub natura communi: sed solum fm q̃ est terminus, aut principium alicuius actionis aut passiõis: sicut ouis cognoscit hunc agnum, nõ inquantum est agnus: sed inquantum est lactabilis, & hanc herbam inquantum est eius cibus. ita ẽt dico q̃ in brutis virt⁹ supior apprehendit actũ inferioris virtutis, quia sunt differentes in perfectione & gradu altiori, vna sit respectu alterius. Hoc tñ deuentum est ad actum superioris virtutis, qualis est actus estimatiuæ aut memoratiuæ: dico quod bruta non põt illũ actũ apprehendere: quia neq; per inferiorem virtutem hoc fieri põt, vt clarũ ẽ, quia per uirtutem illam cuius ponitur actus, cũ sit organica. nulla. n. virtus organica conuersiua est supra suum actum, quia si esset conuersiua supra actũ suũ, esset ẽt conuersiua supra suam essentiã, & ita in tute sensitiua eẽt mot⁹, & actio cularis, q̃d Arist. expresse negat tra Thimæum. Them. ẽt in lib. de memoria & reminiscentia ponẽs dr̃iam inter memoriam & minis & brutorũ, ponit duas dr̃ias quia bruta hoc solũ cognoscunt sens & ꝓteritum tps, in quibus memoria, non futurum vt homo secũda dr̃ia ẽ, quia homo percipit se recordari, q̃d tñ brutis est negatum. Ecce igitur ꝙ cum memoria sit altior uirtus & spiritualior, d. Commen. 3. de aĩa commen. & tñ nõ pcipit actũ suũ in bruto.

Non posłum aũt non mirari Di. Tho. in loco præallegato. t3 sensum non posse apprehendere suam essentiam. Cuius ratio (ut inquit) Auicenna talem addit, quia sensus nihil cognoscit

si p organũ corporale. non est aũt posse vt organum corporale mediũ cadat inter potentiam sensitiuam & seipsum. Sed si hoc est, qũo sensus cognoscit suum actum? si. n. p te organum non est necessariũ potentiæ sentienti ad percipiendum actum suum, uidebitur igitur seq actum sensitiuæ uirtutis esse magis abstractum a mã, q̃ sit essentia ipsius uirtutis: ita ꝙ accñtia erunt magis abstracta q̃ essentia, q̃d uẽ absurdum. Confirmatur, quia actus ille magis dependet a potentia iudicante actum & eliciente, q̃ ab obiecto. igitur si actus sine organo põt cognosci ut depẽdet ab obiecto, multo magis, ut dependet a potentia.

Et confirmatur melius, quia act⁹ iste uirtutis sensitiuæ est organic⁹, & dependet a corpore ut ab obiecto, & ut a subiecto. si igitur anima & potẽtia sensitiua non est cõuersiua supra se, quia est uirtus alligata organo: non ẽt erit conuersiua supra suum actum. nam si inter actum & potentiam non mediat organum: igitur cum deuentum est ad actum, quid prohibet quin possit progressus ab actu fieri ad potẽtiam? non uideo. Implicat igit̃ manifeste sensum posse cõuerti supra actum suum, & non posse conuerti supra seipm: nisi poneretur actũ illum esse abstractũ ab organo, sicut est de actu intellus: & potentiã esse organicam, quod nullus sani capitis adhuc somniare potuit. Si. n. organũ est necessarium pp primarium obiectum & non pp secũdariũ, cuius est actus per uos, sequitur ergo istum actum nõ esse organicum, & ita non erit sentire actus coniuncti, sed actus aĩę tñ. Cuius oppositum d. Philosoph⁹ 1. de aĩa t. c. 14. ubi d. Vł aũt & aĩæ passiões oẽs cũ corpore eẽ, ira, mãsuetudo, timor, misericordia, confidẽtia: ad huc aũt & amare & odire, simul. n. ijs patitur aliquid corpus. unde contra antiquos ibid. tex. com. 64. Dicere autem irasci animam, simile est, & si aliquis dicat eam texere aut ędificare.

Præterea Si potẽtia sensitiua pcipit actũ suum: quare nõ percipit suum organũ? Vñ Aui. d. in 6. naturalium in fine. ꝙ imaginatiua nõ imaginatur suum organum: & ita ẽt non imaginatur suam imaginationem. Sicut. n. uisio non est uisibilis, sic nec imaginatio est imaginabilis. Illa. n. rõne Alexand. probat ĩ 2. de aĩa p sensum cõem sentire nos uidere, & nos audire, quia non uidemus ipm uidere, quia uisio non est uisibilis. Amplⁱ⁹ essentia aĩæ potentia & actus ita se hñt fm istam uiã, ꝙ potẽtia mediat inter essentiam & actum. quia tenet D. Tho. potẽtias aĩæ realr distĩgui ab essentia animæ. Si igitur potentia sensitiua q̃ est organica põt cognoscere actum suum: quare non põt essentiã aĩæ cognoscere? Dices quia inter potentiam & essentiam non cadit mediũ organum corporeum, quia sensus quicquid cognoscit, cognoscit p organũ corpale: mõ stante eadẽ cã sequit⁹ eadẽ cõclusio, qa neq; cognoscit suũ actũ.

Vñ Albertus cognomẽto magn⁹ in 3. de aĩa ca. 14. in tract. 1. expres se tenet, ꝙ nulla uirtus organica apprehendit se uel instrumentum suum. quin imaginatio nec se, nec instrumentum suum imaginatur:

Universidad de Deusto
Biblioteca

& sic ē de oīb⁹ alijs organicis. vnde si visus cognoscit suum videre, deberet etiam cognoscere oculū quo fit visio, & cognoscere seipsum, vt deduximus.

Veruntū ipse ēt Di. Tho. in 2. de aīa, vt prætactum est: in expōne tex. 65. expresse d. q̄ sensu cōi percipimus nos videre, quod non possunt facere sensus particulares. Idē etiam tenet in comm. super lib. de Somno & vigil'.

Tādē cōtra istos qui tenēt visum sentire suum videre, q̄rēdū est cur non sortiat pariformiter sua organa? cur nō spēs quibus fit visio? vñ Arist. istā qōnem terminauit in 2. de aīa, & p̄cipue fm Them. & Alexan. in t. c. 57. huius rō ē quia sentire consistit in quodā moueri: nullus aūt motus a iunctis innexisq; prouenit, nam talia organa sensitiua, licet vim sentiēdi cōtineāt, non tū ipsa seipsa mouēt, sed sēsibilia. sensibilia aūt nō mouēt nec impellunt, nisi remotiuscula sint. Vñ sensibile positum supra organum sentiendi non cāt sensationem. vnde a iunctis & innexis nulli ictus eueniunt: quia iam ipsi se ferirēt sensus, q̄d fieri posse reclamat rō: etenim neq; marculus per se excudendo ē, neq; sera secādo, neq; terebra inforando: sed excussor & faber adhibendi extrinsecus sunt, quorū opa atq; vi & entia illa cōsistant, excussio, inforatio, sectio. Themist. ibid. Mō actus videdi ē īmediate coniūctus potētię per vos, quia non indiget organo, ergo nō mouet potentiā p̄p eādē rōnē, quia potētia sensitiua ad hoc vt exeat in actū sentiēdi, oportet vt moueatur, & forma existens in subiecto non mouet subiectum nec alterat ipsum.

Arist. cōsuetudo est inducere sermones sufficientes, aut post demōstratiuos, aut in locis in quibus potest habere sermones demōstratiuos primo de anima com. to. 65.

Arist. nō opinat' q̄ aīa faciat actiones diuersas p virtutes diuersas, a vnica membra tm̄, neq; per vnicas virtutes & mēbra diuersa tm̄. nec ēt p virtutes diuersas & mēbra diuersa tm̄. Sed opinat' q̄ faciat p tutes diuersas & mēbra vnica, sicipalia, & mēbra diuersa 1. de a c. 89. & 92. Vide lucidissimum Tmist. in 1. de aīa in cap. 3. in expne tex. 7. Et eūdem ibid. ca. 37. ponit dr̄iam inter opinionē Plas & Arist. quorum alter diuisit aīa p partes, alter vero per potētias, gna enim est dr̄ia inter potentiam & partem.

Arist. tenuit q̄ nō est habitatio æquinoctiali, pp dominium catis 2. Metheo. cap. 2.

Aristo. fuit regula in natura & exemplar quod natura īuenit ad demstrandum vltimam perfectionem humanam in materijs 3. de aīa men. 14. Cōsimile: vt habes supra in prologo 1. Ph. & 1. de Gn̄at. c. 38. & 3. Metheo. ca. deinde. Aug. insuper in 1. de Gn̄at. aīalium greslio. contra Galenum. ita scribit, de Arist. laudemus Deum, separauit hunc virum ab alijs perfectione, appropriauitq; ei mam dignitatem humanam, q non omnis homo pōt in quaēt ætate attingere.

Aristo. narrauit q̄ quidā passus debilitatem visus, & videbat ipsum suam imaginem seu figu

in aere. nam aer fuit sicut speculū respectu visus eius. 3. Methe. ca. 1.

Arist. ī scīa diuina adducit multa q̄ fuerūt declarata ī scīa naturali pp tres cās, prīo ad rememorationē. hæc cā tāgit'. 1. Met. c. 15. scdo qa vtraq; scīa cōsiderat de principijs substātię sensibilis inquātū sensibilis est, sed diuin⁹ de prīcipijs substātię quaten⁹ substātia: & īquātū ens, istā ēt cām tāgit Cōmē. ī eodē loco, & in. cō. 18. &. 7. Met. te. 9. & 39. &. 12. Met. 1. 5. 6. &. 29. cō. Et ī 8. Meta. cō. 4. &. 4. Met. cō. 1. &. 6. Met. te. cō. 1. Et. 2. Phy. cō. 4. &. 21. Tertia cā, quia licet eędē demōnes adducant' in naturali Philosophia & ī scīa diuina: tū vlīori modo in scientia diuina adducuntur. Vide pro hoc. 2. Meta. com. 6.

Arist. opinabatur q̄ intellecta rerū notificāt substātias rerū, & nō sūt substantię earū. 1. Meta. com. 45.

Aris. innuit se cōprehēdere veritatē simplr, aut in maiori pte, fm q̄ est pos. ī humana natura. 2. Met. cō. 1. Idem. 3. de Ani. cō. 14. & alibi.

Arist. ī Meta. dū adducit demōnes scię naturalis, tū inducit eas vlīus. q̄n quanto demō fuerit vlīor, tāto magis erit ꝓpria illi scię. Et Aristo. obseruat se in hac intētiōe. s. ī inducēdo demōnes vīes, alio mō q̄ in scīa naturali. Et hęc ē cā reiteratiōis earū demōnū in scīa diuina. 2. Meta. cō. 6. Cōtra fatuos qui dicūt Arist. fuisse malū Metaphy. quia vtit eisdē rōnibus, quib⁹ vsus fuit in scīa naturali. Isti. n. non animaduertūt q̄ vlīori & altiori modo inducūtur ibi q̄ in naturali b⁹.

Arist. consuetudo fuit in oībus scibilibus in qōnibus difficilibus inducere sermones disputatiuos, q affirmāt & destruunt idē. nullus. n. scit quātū sint difficiles, nisi sciat illas p sermones disputatiuos. 3. Meta. cō. 1. Idem. 4. Physi. com. 3. &. 51.

Arist. mos est inducere res famosas post demōstrationes. 4. Ph. c. 133.

Arist. sermo in. 3. Met. est fm probabilitatē hominū. 3. Meta. com. 11.

Arist. in. 5. Met. nō intēdit loqui de speciebus q̄titatis, & qualitatis fm q̄ sunt p̄dicamēta: sed solū modo intendit numerare intētiōes quas significāt hæ dictiōe quantitas & qualitas. Snīa Auer. 5. Met. cō. 19.

Arist. mot⁹ fuit ad ponēdū motorē separatū in virtutū intelligētiū factione, qa virtutes intellectuales apud ipsum sunt nō mixtę cū materia. Vnde necesse est vt illud q̄d nō est mixtū cū materia fiat à nō mixto cū materia quoquomodo, quēadmodū necesse ē vt oē mixtū cū materia generet' à mixto cum materia. 7. Met. cō. 31. Ex quo patet fm mentē Auer. ītelligētias dependere à prima ēt in gne causæ efficiētis quoquo mō, cōtra Greg. & Io. de Baccone in. 2. sentētiarū. disp. 1. q. 1. qui violēter glosant p̄sentē authoritatē. Dicūt. n. q̄ per virtutes intellectuales intellexit ītellectionē: pp quā Arist. coactus fuit in. 3. de Ani. ponere intellectū agētē. Sed tūc impropria ēēt Auer. oīo ac sermo sumere habitū p ipsam potētiā, & actū fm p actū primū. Virtutes. n. intellectuales sunt intelligētię ꝓprie loquēdo, nō ītellectiōes, sed tales sunt habit⁹ talīū vīrtutū, aut signant' p modū habit⁹.

Arist. snīa (vt dicit Alex.) ē minoris ambiguitatis oīum snīarū: & magis cōueniēs vt sit vera. 12. Met. c. 18. in. 2. coll'. Idem. 2. Cœ. com. 1.

Arist.

Arist. opinio de Gener. qũo fiat requiratꝫ. 12. Met. cõ. 18. iuxta dimidiũ cõm. ibi. Tertia aũt opio Aris.

Arist. concedit ꝙ mundus est vnus & ab vno procedit, & ꝙ vnum est cã vnitatis quodãmodo, & pluralitatis causa alio mõ. Ex lib. destr. dispu. 3. in solu. 12. dub. in fine.

Arist. opinio est summa veritas, ꝓut suus intellectus fuit finis humani intellectus, quare ꝑclare de Ari. dr̃ ꝙ ipse creatus fuit & datus nobis diuina prouisione, vt non ignorem⁹ possibilia sciendi. Ex lib. destru. dispu. 3. in solu. 13. du.

Arist. consueuit in omnibus suis libris adducere rõnes suorum aduersariorum. & vide causam ex li. destru. dispu. 3. in solu. 18. dubij.

Arist. fuit princeps quo perficiũtur oẽs sapientes post eum, licet differant in intelligendo verba eius: & in eo ꝙ sequitur ex eis. Ex libello de continuatiõe intellectus abstracti cũ homine. Idem. 3. de anima. 14. & alibi sæpe.

Arist. vtitur via composita ex diuisione & ex sensus conuenientia in enumerãdis subiectis scĩę de aĩalibus. Commẽ. in. 1. de partibus.

Arist. in libris nouẽ de natura animaliũ ꝓcessit ex fide sensus, & ex ijs quę reuelata sibi fuerũt, ꝓ indubitatam reuelationẽ. Auerr. ibidẽ. Et inde scis quare liber ille dr̃ liber de historijs animalium.

Arist. demr̃ones suaptę sunt ex propõnibus naturalibus primis & vĩbus & essentialibus. & ꝓprietas talium demr̃onũ est vt nullus ex qnque sensibus eis contradicat. Comenta. in. 2. de partibus animaliũ cõtra Gal. ĩ ca. de cerebro. Vide de istis dmr̃onib⁹ ẽt. 8. Ph. &. 1. cœ. 22

Arist. opinatus est principium sanguinis & venarum eẽ cor: ꝓp dictationes, quas require in. 3. de partibus animalium. cap. de corde.

Arist. in libris de partibus aĩalium vl'ia iuuamẽta ꝓsequutus ẽ p[ro]mas, sed restat multa particul[ar]a iuuamẽta prosequi, ꝙ Gale. solũ hoĩe ꝓsequutus est. promittẽs de omni genere animaliũ se fac[er]e rum. Ex Auer. super comm. lib. de partibus aĩalium. in fine lib.

Arist. d. ꝙ in terra Latinorum duo flumina, ex quorũ vno bibentes generant masculos, & alio fœminas. 3. de Animal. cap.

Arist. philosophię pater, nõ stud[ui]t in maiori parte librorum suorũ cere diuisiones in vnaquaq; re, illę non inducunt ab authori[bus] nisi ꝓp debilitatẽ discretiuę scĩ lariũ. Ex sn̄ia Auer. 1. Colli. cap.

Arist. nõ debet tribui in defectum ei⁹ tempore nõ fuit cognitũ al iuuamentũ diaphragmatis, nĩ distinguat mẽbra superiora ab feriorib⁹. nã eius tpe ars anot miæ nõ erat cõpleta sicut fuit Gale. qui posuit ꝙ prima operat istius mẽbri est ꝓp modũ anh tus. 2. Colli. ca. 19. de iuua. mẽb motus anhelit⁹. Idẽ. 2. de aĩa. 12.

Aristotelicus mos est generum loq vti vocabulis spẽrũ. Them. sn̄ia 4. Phy. in. t. c. 45. vbi. d. ꝓ accĩs ꝑ summi generalius q̃ s. vt ẽ ꝓ ali

Arist. in. 1. de aĩa potius cã discer di disputãdiq; diligẽtia, q̃ cũ sua aut fiducia decernendi differui. Them. 1. de aĩa. ca. 26. & ẽ ĩ exp te. 66. Ex hoc patet solo ad Achi lẽ Pet. Põpon. qui ꝓp rõnẽ Aris 1. de aĩa. t. c. 12. tenuit aĩam int lectiuã sm Arist. cẽ mortalẽ. & n

aĩaduertit ꝙ Arist. ibi ꝓponit qõnes difficiles circa animę substantiã, & circa accidẽtia eius, & est sermo eius in disputatione. Nam locus decernendi est in. 3. de aĩa, vt omnes expositores fatentur.

Arist. mediã quãdã rõnẽ sequutus, fructices animata non aĩalia nun cupauit, q̃ Plato confunderet. Stoici vero neq; aĩata, neq; aĩalia fateręt. Them. 2. de aĩa. ca. 8. in fine.

Aristo. in more est substãtię & subiecto accĩtis appellationẽ ascisc[er]e. Them. in. 2. de aĩa. ca. 21. in expõne te. 65. Vbi Aris. loquẽs de sensibili p accĩs dat exẽplũ de Diarij filio. D. n. ꝙ accidit albo hoc ꝙ sentiẽ. Et ꝓbat hoc ẽt p illud Arist. in ꝓdicamẽtis. in ca. de ad aliqd. vbi ĩqt. Circũscriptis semotisq; reliqs rebus q̃ accidit dño. i. circũscripto semotoq; hoĩe, & cęter. d gñe hoc.

Aristo. in multis libris aliud doctrinę principiũ fecit à prĩcipio qđ est principiũ ĩ rei veritate Auer. sn̄ia. 5. Meta. cõ. 1. Et est de mẽte Philosophi ibi. d. n. ꝙ ĩter alias acceptiones principij principiũ qñq; sumitur ꝓ principio rei, sed a quo quis facillime addisceꝫ. Et p hoc frater mi, pñt cõciliari tot altercationes & rixę inter Arabes, Latinos, & antiquos expositores de ordĩe librorum in scĩa naturali, sicut declarabit late in Theorematibus.

Arithmeticus & geometra ĩ enumerandis suis subiectis vtunt̃ via diuisiõis, sed astronom⁹ enumerat ea ex sensu. Ex cõ. sup. 1. de partibus aĩalũ. Sed naturali, scĩę diuisio ñ semp sufficit de ꝑ se, cã autẽ quare mathematicis sufficiat ĩ hoc diuisio, & nãli scĩę nõ deseruiat, est, qa ibi cadẽ sunt nãę nota & nobis, in

naturalibus secus est. Cõmẽ. ibid.

Ars medicinæ & alię artes p se sunt paratę vt agãt ĩ alia a subto ĩ quo sunt. 2. Ph. cõ. 3. &. 1. &. 5. Ph. c. 2.

Artes sunt duobus modis, aut ars cuius principiũ extrinsecũ est necessario, vt edificatoria, aut ars ĩ qua p accĩs põt cõtingere ꝙ principiũ sit ĩtrĩsecũ, vt medicina. 2. Ph. c. 3.

Artiũ q̃dã faciũt formas, & q̃dã ꝓpãt materiã. 2. Ph. te. cõ. 24. &. 25.

Artes principãtes sunt duobus modis. s̃. &. 1. Ethic. cap. 1.

Artes sunt tribus modis, aut operãs simpl'r, aut vtens simpl'r, aut operans quodammodo & vtens quodãmodo. 2. Phy. com. 25.

Ars aliqua perficit quę natura non potest operari: aliqua vero imitat. 2. Phy. tex. &. com. 78. &. 77.

Ars agit extra & natura ĩtra. 2. Ph. cõ. 86. 3. de aĩa. 18. 12. Meta. 13.

Artes quędam vtuntur cogitatiõe, quędam non. 2. Phy. com. 86.

Ars est inducẽs ad cognitionem cõuenientię & diuersitatis in speciebus, cum non fuerint manifestę p se: sm regulas datas in. 7. Topico. de eodẽ & diuerso. 7. Phy. cõ. 31.

Artes mechanicę, & scĩę volũtarię, oẽs vtunt̃ motu, & cũ mot⁹ destruat̃ destruũt̃ oĩa ista. 8. Ph. t. c. 22.

Artes speculatiuę dicunt̃ verę, quia considerãs in eis vadit a determinatis rebus ad res determinatas, & per media terminata. 1. Phy. com. 1. Et ita Alex. exposuit locum illũ. Aduerte tñ ꝙ etiam scĩæ speculatiuę appellant̃ veritates, vt patet. 1. de Ani. tex. cõ. 2. quia a fine vnũquodq; denominare fas est. vt patet. 2. de Ani. tex. com. 49. Finis autem scĩarũ speculatiuarum est veritas, & actiuarũ op⁹. 2. Met. t. c. 3.

Artium.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Artiũ ſpeculatiuarũ, aut ſuarũ partiũ ſunt q̃dã cõſiderantes de rebus ſimplicibus carẽtibus prĩcipijs. Et hęc eſt diſpõ ſcię conſiderantis de principijs cuiuſlibet entis. 1. Phy. cõ. 1. Vbi aduerte q̃ iſta ẽ ſcĩa diuina. Ipſa. n. eſt q̃ cõſiderat aluſſimas cãs oĩum entiũ inquãtũ entia ſunt, vt patet ex prohemio Meta. Et. 4 Met. te. c. primi. nã in vna ſui parte cõſiderat de principijs entiũ ſenſibiliũ, inquãtũ entia ſunt & ĩquãtum ſubſtãtię ſunt: in alia vero de principijs entiũ ſempiternorũ, vt teſtat Aue. 12. Met c. 1. 2. 29. Ex hoc loco aliqui accipiunt entia ęterna nõ habere cãm efficientẽ, quia Auer. exponit hic p prĩcipiũ, cãm agentem & mouentem. Vide in contradictionibus.

Artes nõ differũt ab inuicẽ niſi aliquo iſtorũ modorũ, aut cõfirmatiõe demõnis, aut nobilitate ſubiecti, aut vtroq;. 1. de aĩa. com. 1.

Ars imponit formã ĩ tota materia, abſq; eo q̃ in materia ſit aliquid exiſtẽs de intentione formę anteq̃ artificiũ fecerit eã. 3. de aĩa. cõ. 18. Idẽ 6. Ethi. ca. 5. & 7. Meta c. 29. & 12. Met. 13. & 2. Ph. 1. 3. & 86. cõ.

Artes operatiuę exiſtimatũ ẽ q̃ nõ acquiri in ſomno ſed de ſcientijs ſpeculatiuis remotum eſt, in commento libri de diuinatione.

Ars imitatur naturam inquantum poteſt. 4. Metheo. tex. com. 28.

Ars fit cum ex multis experimentalibus cõceptiõib⁹ vna fit vĩs, velut de ſiĩlibus acceptio. Ex q̃ phę. Meta.

Ars eſt vniuerſalium cognitio: experientia vero ſingularium. 5.

Arte ſcire & intelligere, magis q̃ experimento arbitramur. 5.

Artibus pluribus repertis, alijs quidem ad neceſſaria, alijs vero ad introductionem: tales illis arbitr dum eſt ſapientiores eſſe, q̃ id ſciẽtię eorum ad vſum nõ ſunt.

Ars quælibet cõſiderat de cauſis ſubiecti. 1. Meta. cõ. 47. vide qui 2. Phy. 22. & 26. & 12. Meta. 5.

Ars nõ deliberat. 2. Ph. te. c 26. ta q̃ habet veritatẽ vt in plurib ſed fallit in artibus vtentibus co iectura, vt nautica & medicina. ita gloſat greci & Auer. ĩ cõ. vt q

Arte & natura cõſtãtia hñt mate & agens. 7. Meta. tex. com. 22.

Arte confecta, q̃dã cadẽ à natura fieri pñt, q̃dã vero ſolũ à pte. 7. M ta. te. cõ. 29. Et ibi redditur cau

Artes quędam adiuuant ſeinuicẽ ſupra, & in principio libri Ethi

Artiũ, quędã materiã exornant dã vero defectũ & inualentiã e rigunt: materiã exornant excu res ſignifici ſellularij: inualen corrigit medicina & agricultura Themiſt. 1. de anima. 16.

Ars eſt ſpecies. 7. Meta. t. cõ. 30. V vt bene deducit Cõmẽ. in cõ. illi dria ĩter gñata à natura & gen ta ab arte, quia in generatione rum naturaliũ totũ cõgregatiũ materia & forma eſt q̃d genera q̃d generatur: ſed in genera arte totũ nõ generat à toto. A ciũ. n. nõ eſt niſi forma tñ gen ti & nõ congregatũ ex materia forma. Vide. 2. Ph. 13. & 3. de a 18. Et in. 2. de aĩa. 8. & 8. Meta. 1

Artiũ quarundã actio cõponit e natura & arte, quarũdã vero a à ſola arte ẽ. 7. Meta. t. c. 29. & 3

Artes oẽs & factiuę ſcĩæ, & pote ſunt. 9. Met. te. c. 3. Et rõ eſt (vt d̃) quia ſunt principia permuta lia in alio inquantum aliud.

Artes operatiuę quędã acquirunt p cõſuetudinẽ, & q̃dã p rõnẽ, & q̃dã p rõnẽ & aſſuefactionẽ. 9. Met. c. x.

Ars nihil agit in corpore niſi in extremitatibus tñ: natura vero in ipſo corpore toto. 12. Metaph. cõ. 18. authoritate Themiſtij. & eſt in prima parte digreſſio.

Ars medicinalis eſt aliqualiter ſanitas. 12. Meta. tex. com. 24.

Artes multæ (vt multi opinati ſunt hominũ) nõ acquirũtur ex humanis cõpręhẽſionib⁹: ĩmo dicũt aliqui q̃ traduntur à demonibus, alii qui vero q̃ tradunt ab angelis ſ. p phetis. & iõ dixit q̃dã ſapiẽtũ q̃ hę artes ſũt maximũ teſtõniũ pphetię. Ex li. deſtr. diſp. 3. in ſof. 18. du.

Ars q̃libet contemplatiua duos hẽt habitus ſeu modos notitię, vnus ẽ rerũ inquiſitarũ ĩ illa arte, alter ro eſt canonum & ſemitę proprię fm quã ſpeculat artifex, ſi quid ve rũ aut falſum dictũ eſt Ex cõmento ſuper primo de partibus aĩaliũ. Et habetur in principio ab Ariſt.

Ars extra opus ſuum & lucerna extra domus incendiũ. 1. de Genera. animaliũ. ca 18. iuxta dimidium.

Artes practicæ inquantũ ſunt artes tia cõtinẽt. primum eſt ſcire loca ſuorũ ſubiectorũ. fm eſt ſcire finẽ q̃ſitum ad ducendũ ipſum in locis ſubiecti. tertiũ eſt ſcire inſtrumenta quib⁹ valeamus ducere finẽ illũ I locũ illius ſubiecti. 1. Colli. ca. 1.

Artes oẽs q̃ ſuper materiã dominãtur, aut ipſam ſunt manifeſtantes, tribus ſunt modis, aut erunt ſupſiſtentes abſolute, qui neq; materiã neq; formã faciunt, ſed p̃cipiunt: aut efficiẽtes abſolute, qui nõ p̃cipiunt, ſed faciunt formã in materia p̃parata: aut ſunt medij vt ſint efficientes in parte, & ſuperſiſtentes in parte. 6. Coll lig. cap. 1. Et habetur. 2. Phyſi. te. cõ. 23. & 24.

Artes operatiuæ nonnullæ materiã faciunt, ſed artes ſpeculatiuę materiam cognoſcunt. Them. 2. Phy. ſuper tex. 24.

Artes & ſcientiarũ genera ſunt tria, vel. ſ. artes ſpeculatiuę, & ſunt illæ quarum finis eſt ſcire tñ, vel artes practicæ, quarũ finis eſt pp opus: aut ſunt artes auxiliantes iis, & dirigentes, & ſunt. ſ. artes logicales. Auer. ſnĩa ẽ in paraphraſi ſuę Meta. tract. 1. ca. 1. in principio. Et ex hoc ſcire potes, male ſentire illos qui aſſerunt logicã eẽ vere ſcĩam: quorũ aliqui dixerunt ipſam eſſe ſpeculatiuam, vt Scot. & Anto. Andreę, nõnulli v̄o practicã. Sed ſnĩa Alexã. in topicis & in lib. Priorũ, & ſnĩa Auer. (vt vides) fuit logicã nõ eẽ ptẽ philoſophię, neq; practicæ, neq; ſpeculatiuę, ſed organum. Et colligit ſatis bñ ex. 2. Topi. vt notauit ibi Alex. & ppea in. 2. Meta. dẽ ſciẽdi modus. Cõſimilẽ ſnĩam habet Commenta. in. 2. Poſter. in commento magno in principio.

Artes ſpeculatiuę ſunt vĩs & particularis, vt dẽ in li. Poſte. & ars vĩs eſt q̃ contẽplat de ente abſolute, & de cõcomitãtibus ipſum eſſentialibus: cuius ſpẽs ſunt tres. ſ. ars topico. ars Elencho. & ſcĩa diuina. 5. Et habetur ẽt. 4. Metaph. te. cõ. 5.

Ars pticularis eſt q̃ de ente quoquomõ ſpeculatur: & diuidit in duo, ĩ naturalẽ, q̃ de ente tranſmutabili conſiderat: & in mathematicã, quę de quantitate denudata à materia contemplatur, ſupra.

Artes omnes actiuę dicuntur porentiç. Auer. in Paraph. Meta. tract. 1. cap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

cap. de potentia & actu. Et sunt potētię actiuę, ita notat Ale. ī. 1. Top.
Ars & nā, dū errāt, non longe diuertūt à fine: neq; id qđ euenit diuersum admodū, aut alienū est ab eo qđ proposuerant. Them. 2. Ph. 82.
Ars & natura intendunt actum & non potentiam. 9. Meta. te. cō. 16.
Artifex necesse ē vt ponat subiectū de quo considerat, & diuidat genera eiꝰ quasi manifesta ī eē. Artifex .n. nō pōt demōstrare subiectū suę artis, neq; spēs illiꝰ subiecti. 2. de aīa. cō. 27. Idē. 7. Met. cō. 1. &. 12. Met. cō. 5. &. 1. Ph. c. vlti. &. 2. Ph. c. 22.
Nota tñ ꝙ aliquibus scientijs sufficit diuisio in numerādis subiectis: vt arithmeticę & geometriæ: q̄dā aūt talē numerū venant ex sensu: vt astronomia: q̄dā ỳo neutra via sibi sufficit, sicut scīę de aīalibus: Comm. in. 1. de Partibus aīalium.
Artifex demōstratiuus distinguit nomina equiuoca in scīa. 4. Ph. c. 24. Quō sit intelligendū, vide. 3. Met. com. 1. &. 5. Meta. com. 1.
Artifex naturalis non solū considerat corpa & magnitudīes & passiones istorū: verūętiā & q̄ sunt extra ista: vt vacuū & īfinitū. 1. Cœ. c. 1.
Artifex primo debet describere genus de quo cōsiderat. 1. Cœ. cō. 2.
Artifex qui potest se assimilare naturę fm suum posse, est melior. Cō menta. in lib. de Sensu & Sensato.
Artifices sapientiores esse exptis opinamur. Ex prohemio Meta.
Artifex quilibet cum voluerit, nullo existente impedimēto agit suum actum. Ista. n. est definitio cōis oīb⁹ actis ab artificio. 9. Meta. t c. 12.
Artifex artis inquātū est artifex alteriꝰ artis nō pōt cognoscere principia recepta in illa arte, q̄uis sciāt illa. Nescit. n. ea nisi inquantū artifex alterius artis. Auer. 1. Cō
cap. 1. Idē. 2. Phy. 22. &. 26. &. 7. Metaph. com. 5. contra Auic.
Artificiales res non agunt in se per accidens. 5. Phy. com. 2. idē. Physi. com. 1. & tex. com. 3.
Artificialia nō hñt vīa extra aīa nullus. n. d. hoc. 1. Meta. com. 1.
Artificiales res voluntate fiunt:
naturalia fiunt à natura. ex dis 11. in solu. primi dubij. Et ex principio secundi Physi.
Artificialia & naturalia conuen in istis tribus. v3. ꝙ hñt materiā ꝙ sunt p aliqd, & ꝙ sunt aliqd Met. cō. 22. Idē. 3. de Aīa. te. c
Artificiale īdiuiduū est vnū p vi tiā. 10. Met. c. 1. &. 11. & elicit
Artificiatū & voluntas idem in forma. 6. Meta. com. 1.
Arterię non dilatantur quia im tur sicut vtres: sed econtra, qui latantur ideo implentur sicut les. Gal. 6. de vtilita. particu.
Asilvm quid sit vide in. 8. de natura aīalium. ca. 19. vbi dē esse vermiculum effigie scorpiōis, gnitudine aranei.
Asina, conceptus incōtinēs est turā. n. iniectam emittit. quam rē verberibus eius sectantes ne id faciat. Arist. 2. de Gen. aīa ca. 6. idā. 6. de natura aīaliū. ca.
Asinus est animal frigidum, locis frigidis gigni non potest.
Asinus si superuenerit equā equus inierit, puertet initū, ob feminis frigiditatem. Si vero superueniat asinā quā asinus ierit, non peruertet initū. Arist. de Gener. animaliū. cap. 6. &. Generat. animalium. cap. vlt. &. de natura animalium. Cap. 21.

Asinus est aīal maxime frigoris impatiens, quapp scytica, & pontica terra asinis caret. 8. de natura animalium. cap. 25.
Asperitas significat siccitatē multā ī superficie rei asperæ. lenitas vero humiditatē in superficie rei lenis. Et ideo lapides qui generantur in aq̄ sicci sunt & duri, & tñ sūt lenes.
Astata habēt exteriora sicciora interioribus: in elixatis est econtrario. 4. Metheo. tex. com. 28.
Assare magis opus est manu artificum q̄ elixare. ī.
Assub, & fulmina, descendunt p partem aeris humidam permixtam cum eis. 4. Cœli. com. 39.
Astra, si non viderentur à nobis, nō minus existimo forēt sempiterne substantię, post eas quas nos videmus. 7. Metaph. te. com. 58.
Astra & sol semper agunt, & nō est timēdū ne q̄ñq; stēt. 9. Met. t. c. 17.
Astrologus cōsiderat de figura solis & lunę fm ꝙ mēs abstrahit eas à motu. 2. Phy. com. 18. & idē habet Them. vide in concordantijs.
Astrologus de ordine & situ & qualitate motuum cœli vtplurimum dat quia: & naturalis pp quid. 2. Cœli. commen. 57.
Astrologus & naturalis, licet eandē q̄nē à priori & p eām absoluant, differenter tamen. 2. Cœ. com. 57.
Astrologi omnes dissentiūt ab opinione tenente solem esse sub mercurio & venere. 2. Cœ. com. 58.
Astronomi non dantur ad iudicandum res futuras, nisi quia existimant scire ex corporibus cœlestibus causas proprias generationis cuiuslibet indiuidui modorū spēi. ī com. libri de diuinat. fm quietē.
Astrologiæ subiecta licet sint mota ſ. corpora cœlestia: non tñ considerat de eis astrologꝰ fm ꝙ sunt mota: sed considerat de figuris & sitibus eorum fm qualitatē motuū, & fm velocitatem & tarditatem: & considerat etiam quantitatē eorū. naturalis vero considerat de naturis eorum fm ꝙ sunt mobilia: & declarat qualis modus motuū est possibilis in eis, & qualis nō. 1. Meta. com. 19. Vide ét. 12. Meta. com. 44. & in. 2. Ph. te. c. 18. &. 19. &. 2. Cœ. com. 57. Vide de dīa astrologi & Physici. Themi. &. 2. Ph. sup tex. 18. & pōdera bene verba eius.
Astronomi dicunt ꝙ quædā stellæ sunt fortunatę & q̄dā īfortunatæ, & hoc nō est posse, sed tñ est posse scire de eis ꝙ quędam sunt meliores quibusdam. hoc. n. inuenit in absolutis à motu, nedum ī immobilibus. 9. Metaph. com. 19. & elicitur ex tex. in quo dicitur ꝙ in sempiternis non est malum, neq; peccatum, neq; corruptio.
Astronomi ponūt motū cę. mēsurā oīum motuū, & iste motus ē motus cę. diurnus: tēpus. n. istius motus est minimum omnium temporum. 10. Metaph. tex. com. 4.
Astrorū natura est sempiterna. 12. Metaphy. tex. commen. 43.
Astrologia sola mathematicarū de substantia sensibili sēpiterna theoriam facit: aliarum vero de nulla substantia, puta quæ circa numeros, & Geometria. 12. Metaph. te. comm. 44. Inde scire potes quantum deuiauerint qui posuerūt sub stantiam corpoream esse subiectū mathematicarum: & qui materiā intelligibilē, à qua mathematicus nō abstrahit dixerūt eē ipsam sub stantiam, vt Scotus & Egidius Ro.

Cōtra Scotū. 6. sue Me q. j. & Egid. 10. 2. Phy.

Astrologi

Astrologi omnes cõueniunt in hoc, ꝙ motus orbium decliuium reuoluuntur in motu diurno, in circuitu sup polis totius. 12. Meta. c. 47.

ATTRACTIO ī rebus nãlib⁹ ẽ attrahere aliquid ad se: sed in rebus volũtarijs est vtrũq; 7. Ph. cõ. 10.

Attractio in rei veritate est qñ attrahens simul mouetur cũ attracto: sed attractio in qua attrahẽs quiescit, & attractum mouetur, est attractio equiuoce, supra.

Attractio consimilis nõ operat nisi diuisionẽ consimilẽ, ex oĩbus partibus, non vt nõ sit diuisio oĩno: cũ potentia attrahentis sit fortior potentia rei attractę. cõtra Them. Commen. 2. Cœl. 93.

Attractio q̃dã fit prima qualitate, & quędã proprietate: & est dria, quia illa q̃ attrahunt per primã qualitatem attrahunt qdlibet: sed q̃ attrahunt proprietate, attrahunt determinatam rem: vt adamas ferrũ. 5. Colliget. cap. 18

Attractio generaliter quoc̃ũq; modo fiat non fit nisi per calorem. s̃.

Attractio medicinarũ q̃ fit per calorem in eo ꝙ calor: est duobus modis: q̃dã. n. attrahũt per calorẽ naturalẽ existentẽ in ipsis: & q̃dã per calorem putredinalẽ, ut stercus columborum, & fermentum. ibidẽ.

Attractio inquantũ est attractio, licet sit ꝑ appropriata calori: nõ tamẽ ꝓpea vt attrahat accidit vt attrahat ferrũ: s̃ ꝓpea quia attrahit tali attractione ꝓpria: & hoc accidit ꝓp proportionẽ & cõueniẽtiã q̃ est inter ipsum & ferrũ. & hęc ꝓportio & cõueniẽtia nõ est nisi in mẽsuris mixtiõis elemẽtorũ ī eis, hoc ẽ in trahẽte & attracto. Et ꝓpea est posse reperiri ī vna re ꝓprietates īfinitas: & hoc est cõparãdo ens quasi infinitis. Et hęc operatio quasi sicut accidẽs in ipsis virtubus elemẽtorũ, q̃ sunt infinę q̃ habet hãc proprietatẽ, & tã sunt substãtialiter. Et ꝓpea est posse scire p arbitriũ mẽsurã mixtiõis, ꝓp quã fit hęc operatio so ente: sicut sciunt operationes ꝓueniũt à materia q̃ nõ sciunt nisi p arbitriũ. Auer. 5. Coll. c.

Attractio humoris à medicina ꝓpriũ humorẽ attrahit diffe attractiõe ferti à magnete, q lor propri⁹ quo medicina attr humorẽ nõ hẽt ipsa medicina sum in actu, sed acquirit illũ pore indeterminata quãtitat adamas habet calorẽ illũ in qñ p suã formã specificã attr magnetẽ. 5. Colli. ca. 21. vbi tur pulchra cã quare medici gatiua adaucta ī dosi euacuat humorẽ ab humore ꝓprio; la opatio debet ei p calorẽ ac tũ à corpore vt ẽ ī tali quã proportiõe determinata & m

AVCTI quęlibet pars est aug de Generatione tex. com. 31.

Auctũ nõ dr̃ augeri in eo ꝙ est tũ, sed in eo ꝙ est quantũ ha formam. 1. de Generat. com.

Auditus est connaturalis aeri. Anima tex. com. 82.

Auditus est aeris: pupilla vero olfatus horum alteri⁹ est. 2. de ma tex. com. 130.

Auditus dupliciter est & sonus dupliciter. s̃. tex. com. 139.

Auditus dat⁹ est animali quatenus aliquid sibi significetur: lingua tem quatenus ipsum aliquid ficet alteri. 3. de Ani. te. cõ.

Auditum nonnulla animalia

pite hñt. ex. 2. de partib. cõ. 10.

Auditus sensorium aeris esse fatemur. ibid. &. 2. de Ani 130.

Auditus attribuitur aeri, visus aq̃, & olfatus igni. 3. Coll. cap. 36.

Audimus tonitrua post visionẽ corruscationis: & videt hõ ictũ lotricis vltra aquã anteq̃ audiat sonũ: q̃uis cã amborũ sit eadem: & vide cãm. 3. Coll. ca. 37. & in. 2. de Ani. in tract. de sono & auditu.

Auditus phantasticus quomõ fiat. vide. 3. Coll. cap. 37.

Auditus in columis argumentũ est cũ aures insonãt tinniuntq̃, vtpote vnde cõstet aeri cõgenito nãlẽ vigorẽ & vtilitatẽ inesse. Them. 2. de Ani. ca. 28. & est te. com. 84.

Auẽpace dixit, ꝙ opĩo eius est opĩo oĩum Peripatet. v3. ꝙ cõtinuatio cũ intelligẽtijs est pos̃is: & ꝙ ẽ forma & finis. 3. de Ani. cõ. 14. &. 36.

Auẽpace opinatus ẽ ꝙ diffinitio loci q̃ est data ab Ari. ꝙ est cõtinens diuisum à re, intelligit de corporibus rectis ab extrinseco, & in rotũdis ab intrinseco. 4. Phy. c. 43.

Auerroes fatet se vidisse arietẽ abscisso capite ambulare huc, atq; illuc, multotiẽs. 7. Ph. cõtra Gal. c. 4

Aues & pisces aures nõ hñt, sed meatus quosdã, & vide duas cãs huius 2. de partib. ca. 12. Et ab Auer. ibidem in cap. de olfatu, quia Aristo. vnam tm̃ expressit de duabus.

Aues pro labris & dentibus vtuntur rostro. 2. de partib. cap. 16.

Aues quæ literas proferre maxime pñt, lingua sunt latiore q̃ cæteræ 2. de partib. cap. vltimo.

Aues omnes lingua ẽt vtunt ad sui sensus mutuã interpretationẽ. ex 2. de partib. cap. vlt. Vide etiam. 9. de Histor. Animal. ca. 10.

Aues q̃ habent vngues aduncas, habent rostrũ aduncum, & quare. vide in cap. 1. tertij de partib. aãliũ.

Aues, & pisces, & serpentes, & insecta, & cortice tecta vesica carent. Vide cãm. 3. de partib. cap. 8.

Auibus rostrũ osseũ vice dentium manusq; datũ ẽ. 4. de ptib. cap. 11.

Auibus qbus lõga sunt crura, & collũ longũ est, & qbus breuia collũ breue, exceptis palmipedibus. s̃.

Auis nulla est q̃ pariter & calcar & vngues aduncas habeat. natura. n. nihil superuacaneum efficit. s̃.

Auibus oĩb⁹ testes adesse certũ ẽ, sed ĩt⁹, lũbis adhęrẽtes. s̃. ca. 11. ī fine.

Auiũ proprium est pennas hẽre. s̃.

Auiũ rapaciũ terrestriũ collũ breue existit: sed degentiũ in aqua lõgũ est, & vide cãm. 4 de partib. ca. 11. Et ibi. Auer. clarissime. ca. de auib.

Aues & aãlia quæ pedibus vacant, instrm̃ ad coitum accommodatũ habere nõ possunt, & vide causam 1. de Generat. Animal. cap. 5.

Aues paruæ sunt fecundiores. 3. de Generat. Animal. cap. 1.

Aues aduncę sunt infecundiores ꝓp duas causas: & pp siccitatẽ complexionis earũ: & pp multitudinẽ pennarũ & magnitudinẽ rostri & vnguiũ, in quibus absumit⁹ excrementũ sui corporis. Auer. & Arist. 3. de Generat. Animal. cap. 1.

Aues nõnullę imp̃fectos & cecos pariunt pullos. v3. q̃ cũ corpore puæ sint multos ꝓgenerant, vt cornix, pica, passer, hyrũdo: & pauciperi generis q̃ copiã alimẽti parere vna cũ prole ñ solẽt, vt palũbes, turtur, colũba. q̃obrẽ si qs hyrundinũ nouellarũ adhuc, oculos ꝓpũgat, rursum incolumes reddent. cũ. n. fiunt, nõ facti iã corrũpunt, itaq; de

nuo oriunt' ac pullulant. Arist.in 4.de Generat.Animal.cap.6.

Aues minores sunt garrulę,& līgua ciores.4. de natura aīalium.ca.9.

Aues quibus vngues aduncę sunt, pullos cū primū prouoladi facultas fuerit,nido expellunt, percutiē tesq; cogunt discedere. Et cæteræ quoq; aues maxīa fere sui pte id faciūt. cūq; enutrierīt, nihil ąplꝰ adhibēt curę:excepta cornice,quę aliquādiu ,puidet, qppe q̄ volātes iā suos pullos,pascēs ipsa cōmitat'. Arist.in.6.de natura aīaliū.ca.18.

Auibꝰ,anni pluuij incōmodi sūt, piscibꝰ ỿo sicci.8.d nā aīaliū.ca.12.

Aues aduncę viuūt ,ppe dixerim sine vllo potu,qđ hesiodus nesciuit. Facit.n.in narratione obsessionis Nini,aquilā augurij prędēbi bentem.8. de natura aīaliū.cap. 18.

Auibus ęgrotantibus, plumę īdiciū proferunt: turbant'.n.nec positurā eandē seruant quā hñt cū recte valent.8.de natura aīalium.cap. 18.

Aues cū coeunt,plurimas tunc maximas voces emittunt.9. de natura animalium.cap.49.

Aues quibus vngues aduncæ sunt, carniuore sunt. fruges aūt ēt si in os indideris nequeunt deuorare. Arist.8. de natura aīalium. cap.3.

Aues oēs vncę breui sunt collo & līgua lata, apte ad imitandū. nā & indica auis, cui nomē psitacæ quā loqui aiūt, talis ē: & loquacior cū biberit vinum reddit'.8.de natura animalium.cap.12.

Aues & pisces.mammis & lacte carent.3.de natura animal. cap.20.

Auferēs impedimentū est mouens per accidens.8. Phy.tex.com.32.

Augmētatio contingit ingrediente aliquo,aut ex alteratiōe,vt si aqua fiat aer.4. Phy.tex. com.63.

Augmentum in rebus inanim dī trā sumptiue:sed augmēt ū ē in rebus aīatis,& p aliq secum.4.Phy.cō.63.&.1. C

Augeri & diminui ipossē cōm sed est & mediū.8.Ph. tex. cō

Augmētū qđ ē digitale ī anno ꝑt dici ꝙ ī qualibet pte tpis strata inueniat' ps magnitud actu sicut ī vbi.Et cā ē qa q̄libet lis ī itelꝛu ē determīata ī actu libet eaꝛ fit ī īstāti, cū sit īdiuis lis ī factiōe. Intelligas quo ad esse.8.Phy.cō.23.&.3. Phy.cō

Augmentationē esse, impossē teratione nō existēte.8.Ph.t.

Augmētatio quodammō fit a li,& quodammō a contrario.

Augmēti & diminutiōis termin positi sunt,magnitudo aut pū aut ꝑfectio magnitudinis aut ctio.8. Ph.t.c.62. idē.4.Ph.t.c

Augmētatio tā ī cōpositis q̄ plicibus, fit in corpibus nāliꝫ partibus eorū mediante alteratiōe passiua.1.Cœli tex.com.23.

Augmentabile qđlibet est aliq le,& non conuertitur.1. cœ.

Augmētatio sūmit' large & ꝓp

Augmētatio large ē trib' modis ē fm augmētū veꝛ, & hęc ē aīalib.& plātis: aut fm iam dēsitatē,vt ꝓtīgit aeri & aq accumulationē & iuxtapositiō & hęc īuenit' ī corpibus cōpartiū, vt in minetis.1. Cœ.

Augmētatio ī īfinitū ē ex mat & nō ex forma.3. Cœ.cō.6.& ca.de Subst. Orb.&.3.Ph.cō.

Augmentabilis finis cōuenien mēsura terminata ī lōgitudine latitudine & profunditate.4. com.24.cōsimile.5.Meta.cō.

Augm

Augmētatio ē ꝑexiōtis magnitudīs additamētū: diminutio ỿo minoramētū.1.de Generat te.com.31.

Augmentatio fit aduenięte aliquo ab extrinseco.s.tex.com.32.

Augmētatio tria requrit, quoꝛ vnū ē, quācūq; ptē maioręē eiꝰ qđ augeť: & aduēięte aliquo:& tertiū vt sāluet' qđ auget' & māeat.s.t.c.33.

Augmētatio fit ꝛ3 ptes formales & ñ māles.1.de Gener.t.c.35.&.37.

Augmētatio quodāmodo fit a simili & quodāmō à dissimili.s.t.c.38

Augmētū ē ꝑfectio actiōis nutrimē ti.2.de Ani.cō. 14.idē.1. de Generat. te. com. 38.&.42.1. Cœli.21.

Augmētatiōis initiū priꝰ ē ī magnitudīe,ī lōgitudīe,deīde ī latitudīe, deinde in ,pfundū.5. Meta.cō.1.

Augmētū differt ab additiōe,qa augmētū ,ppriē ē ī viuētibus, & p ali qđ extrīsecū,& ē ī oībꝰ ptib.ꝛ3 additio ē in rebꝰ inanimatis in q bus corpus nō augeť in oībus ptibus. ex.4.Phy. cō.63.idem.1.Cœl.22.

Augmētū in magnitudine pōt fieri dupliciter,ex extrinseco, & p alterationem.4. Phy.te.cō. 63.&.84.

Augeńt' in profundū ꝑcipue aīalia postq̄ suæ lōgitudinis & latitudinis modū adepta sunt. Arist.3. de natura aīalium.ca. 18. vbi loquit' de ijs quæ pingueścunt. & nota q illud non est verum augmentum.

Augures, dissidia & cōsidia colligūt ab auibꝰ: dissidio bellū oēmq; discordiā statuūt: cōsidio pacē omnēq; cōcordiā.9.de nā aīal.cap.1.

Auic. credidit ꝙ nālis ñ loqť nisi de mā ,ppīqua:ꝛ3 primꝰ Philus ꝓsidetat d.j.mā:& peccauit.2.Ph.c.22.

Auic. sermo semper est medius īter Peripateticos & loquētes.2.Ph.22

Auic. opinatus est ꝙ cœlū nō est in loco,neq; per se neq; per accēns.4. Phy.cō.45.&.6.Phy.85.

Auic.opinatus est ꝙ motus cœli nō est in loco,sed in situ, supra.

Auic.existimauit ꝙ motus q mutat locū fm formā & fi fm subiectū, est motus in situ, & hoc ē error.s.

Auic. nō distīxit alietatē ī loco ꝑ se, ab alietate ꝑ accidēs.6.Ph.cō.85.

Auic.existimauit & Algaz. sequutꝰ est ipsum,ꝙ diuinus debet demōstre primū principiū esse: & est falsum, & est via tenuis & nō demōstiua.8.Ph.cō.3.&.1. Phy.cō.vlti.

Auic.dixit hoīem posse generari ex terra, sed cōuenięntius in matrice. 8.Phy.com. 46.&.2. Metaph.15.

Auic.in ijs q̄ trāstulit ab Arist.ī prima facie,talia videnť eē demōstratio Arist.sed nō sunt ī rei veritate.Vn de libri huius hoīs potius faciūt à sapientia recedere, q̄ ipsam largiā tur.8.Physi.cō.78.consimile.3.de Ani.30.&.3.Cœ.67.&.2. Phy.22.

Auic. opinatus ē duplex eē necessariū.s.ex alio qđ tñ de se est posse:& necessariū ex seipso.8. Ph.cō.79. vide pro hoc.1. Cœ.com.124.

Auic.non est imitatus Arist. nisi in dialectica:sed ī alijs errauit, & maxime in Meta. & hoc quia incipit quasi a se.3.de Ani.cō.30. vide cō simile de Auicē.3.Cœ.com.67.

Auic. credidit ꝙ dispō triū dimēsiōnū exintiū ī.j. mā simplr.s.nō terminatarū, ē dispō dimēsionū terminatarū: quapp.d.necessē eē prima formā exister ī.j.mā primitꝰ, añq̄ dimēsiōes existāt ī ea.Ex quo accidūt ei multa īpossia,q̄ vid.1.ca. de subā orb.ꝓtra temerarios tenētes formā corpeitatis subsātialem in via Auerr.quā ex posito destruit,tā in hoc loco,q̄ ēt.1.Physi.

commẽ. 63. sicut late disputatum est a nobis ī qõne speciali de hoc.

Auicen. cum tota sua famositate in philosophia, d. hominem generari ex terra, sicut murẽ & alia multa. 2. Metaph. com. 15.

Auic. admiscuit suam scĩam diuinã cum loquẽtibus in sua lege. 4. Meta. cõ. 3. consimile. 2. Phy. 22.

Auic. credidit ꝙ ens & vnũ significãt dispõnes additas essentię: & ꝙ vnũ qđ dr̃ de oĩb⁹ p̃dicamẽtis, ẽ illud vnũ qđ ẽ prĩcipiũ numerorũ. 4. Meta. c. 3 & 10. Met. c. 8. vid̃ ibi motiua ei⁹ & īpugnationẽ ab Aue.

Auicẽ. credidit oẽs formas eẽ ab intelligẽtia agẽte, quã vocat datorẽ formarũ. 7. Meta cõ. 31. vbi ẽt. d. ꝙ existimat ꝙ Them. ẽt dicat hoc. Vide clare Them. in. 3. de Ani. ca. 52. & ẽ sup te. 38. vbi Philosoph⁹. d. aĩam eẽ quodammõ oĩa. Ibi. n. d. Them. aĩam esse formã formarũ: ũ solũ qa oẽs formas cognitione cõplectit̃, verũetiã qđ materiæ formas exhibet, & vult⁹ imponit. ipsa. n. aĩa ẽ q̃ materiã rudẽ signatione & impssione formarum insignit. Nã & viuacitas oĩs & vigor, qui plurimus in mã cernit̃, ab aĩa vr̃ ortũ habere. Atq; hoc quidẽ in aĩalib⁹ cõspicuũ incõtrouersumq; ẽ: sed ī plãtis & elemẽtis obscuri⁹.

Aĩa ẽ fo͂a formarũ: & quare.

Auic. ignorauit ꝙ vnũ qđ est principium numeri, est aliud ab vno qđ conuertitur cũ ente. 10. Meta. cõ. 5. & 8. & 4. Meta. com. 3.

Auic. existimauit ꝙ vnũ & ens significãt accẽs ī reb⁹, & decepunt ipsũ duo. vid̃. x. Meta c. 8. & 4 Meta. 3.

Auic. ignorauit ꝙ hoc nomẽ ens qđ significat genus differt ab hoc nomine ens ꝙ significat verum. s̃.

Auic. absolute dixit ꝙ primus Philosophus hẽt declarare prĩa principia sensibilis substantiæ, siue genæ, siue nõ. 12. Meta. com. 5. Phys. com. 22. & 26. idem. 2. de natura. com. 3.

Auic. posuit ꝙ aĩæ hoĩum sunt infinitæ, & infinitas nõ ẽ impossibilis nisi in rebus situatis, sed nullus racium Philosophorũ posuit hoc ex dispu 4 in Sol'one. 4. dubij.

Auic. viam ad probãdũ primũ principiũ per necessariũ & posse, & cãm & causatũ sumpsit a loquentibus, & nõ ẽ nota de se diuisio. Dispu. 4. in Sol'one quinti & sexti dub. & ad hũc locũ remisit le⁹ men 1. Phy. com. vlt. contra Auic. dũ. d ꝙ certior illorũ sermo ptransit rõnũ probabiliũ ordi & huius causam innuimus

Auic. opinatus est ꝙ deus bñ scit oĩa mõ vr̃i, tẽpore nõ ignorãte: & ꝙ ipse ignorat ptĩcularia sequit̃ ex particulariũ scĩa pnotio in substantia. Dispu. 6. auditate Algazelis in. 1. dubio.

Auic. solus ex Peripateticis dixit hoc nomẽ ens significat p̃ns vita substãtijs rerũ, & nullus ali⁹ hoc. Ex disp. 7. in Sol'one primi bij. Et. 4. Meta. cõ. 3. & 10. Meta cõ. 8. & in libro destru. sæpe.

Auic. negauit istã naturã mediã ter naturã significatã per nota uoca, & nã rerũ quę tñ in conueniunt. ita ꝙ negauit anagũ mediare inter vniuocũ & uocũ. Et istam viã tenuit Scot vide in. 7. disp. in sol. vltimi dub.

Auicennæ via ad probandũ necesse, est insufficiens. vide cauisa disp. 8. in solu. primi dubij.

Auic. & sequaces ei⁹ posuerũt dar̃ formarũ sepatũ. ex disp. 9. ī

scdi vid̃. 7. Met. c. 31. & 12. Met 18.

Auic. solus ex Philosophis. d. ꝙ corpora cœlestia hñt imaginationes, quãto magis vt habeant infinitas imaginationes. Sed Alexã. in lib. de prĩcipijs totius d. ꝙ ista corpa nõ imaginant̃ ex disp. 16. ī sol'. primi.

Auic. solus opinat⁹ est nõ dari vnũ mẽbrũ in corpore qđ sit principiũ venarum. Et nullus antiquorum opinatus est hoc, ex. 3. de partibus animalium. Auer. ī cap. de corde.

Auic. declarationes ad probandum primũ principiũ sunt topicę & nõ verę. Et tu scies hoc ex cõtradictionibus adductis ab Algazele cõtra eas in lib. destru. Auer. ī epithoma te Met. tract. 1. ca. 1. Idẽ. 1. Ph. cõ. vlti. vide in lib. destru. dispu. 4.

Aures sunt in medio capitis, & vide cãm in. 2. de partib aĩaliũ. cap. 10. Et Cõmen. d. hoc esse in hoĩe, sed ī alijs aĩalibus quadrupedib⁹ sunt in pte superiori, vt patet ab eo ibidem. in cap. de olfatu.

Aurium foramen fuit tortuosum, ne aer frigidus ingrediẽs intraret tali mõ ꝙ ledat auditum. Sed melius est dicere ꝙ fuit tortuosum ne auditus lederet̃ a fortissimis vocibus. 2. Colli. cap. 16. de iuuamento instrumenti auditus.

Auribus Iternus aer immobilis dr̃, quia non diffunditur, neq; ali⁹ ad eius vicem corrogatur. Themi. 2. de Anima. ca. 28. & est sup tex. 84.

Aurum & margaritæ a tota substãtia confortãt cor. 5. colli. ca. 19.

Auster est humidus & grauis. 8. de natura Animal. cap. 12.

Aut, est nota diuersitatis & dubitationis, Commen. 1. Phy. cõ. 1. vbi d. ꝙ Arist. induxit sermonẽ in forma dubitationis, & d. habentibus principia, aut causas, aut elemẽta.

Autem, est nota continuationis, præsertim in principijs librorum qui continuant̃ cum p̃cedentibus, aut in principijs tractatuũ præsupponentiũ præcedentes. Ita notat Ioã. Philop. in principio sup lib. de Generat. qui incipit. De generatione aũt & corruptione. Ex illa. n. coniunctione aũt, innuitur continuatio cum vltimis verbis quarti de cœlo, vbi dicit̃, graui quidem igit̃ & leui. & circa ipsa accidẽtibus determinatũ sit hoc modo. De Generatiõe aũt & corruptiõe &c. Ita etiã apparet in ptincipio tertij de Anima. vbi incipit. De parte autem animæ per quam anima cognoscit & sapit. Nam debet continuari cum fine secundi, vbi fuit dictum. De Phantasia quidem igit̃ quid sit, & propter quid sit, intãtũ dictũ sit. De parte aũt animæ per quã anima cognoscit & c Nam (vt inquit lucidissimus Them. in ca. 44 super. 2. de aĩa) erat maxima similitudo ĩter phantasiã & intellectum, q̃ est cã deceptionis, fm quã multi non distinxerunt inter ĩtellectũ & imaginationẽ, & ideo eorum distinctio ex suis definitioni bus erat pquirenda. Et ideo tracta tus de intellectu cõtinuatur cum tractatu de phantasia.

Autem particula significat diuisionem. 1. de Ani. com. 84. & 1. Phy. com. 1. & 3. de Ani. com. 16.

Autumni tempus tempori senectutis assimilatur. & propterea tunc plurima terræ nascentia senescũt. nam virtus generatiua hoc tempore in vegetabilibus & animalibus debilitatur. 4. Colli. cap. de tactu.

De Litera B.

BABILONICI & Egyptij habuerunt magnã solicitudinẽ circa scientias. 2. Cœ. tex. cõ. 60.

Babilonici cõsiderãtes opatiões stellarũ, asserebãt stellas hre opatiões ꝓprias, ī ꝓprijs generib⁹ entiũ: & opationes cões in generibus cõibus: & non solum in corporibus, verũetiã in animabus. 2. cœ. c. 68.

Balneũ duplicẽ formã hẽt, in aĩa & extra animã, & pp illã formã q̃ ẽ ī aĩa, desideramus illã q̃ ẽ extra animã. Forma igit balnei inquãtũ ẽ ī aĩa, est agẽs desideriũ & motũ: fm aũt q̃ ẽ extra animã ẽ finis mot⁹, & nõ ẽ agẽs motũ. 12. Meta. c. 36.

Balnei iuuamẽta reqũre. 6. Coll. ca. 3

Barbari & arabes & hñtes cõplones dẽsas, a fortibus egritudinib⁹ euadũt sine medico & medicĩa: & illi q̃ ī deserto habitãt: & hoc fit qa alt q̃tulũ cũ brutis assimilationẽ hñt. Et ꝓ maiori pte accidit hoc illis q̃ hñt cõplonẽ effrenẽ. 7. coll. ca. 31.

BENE ñ sp fit qd sepe fit, nec idẽ ẽ bñ q̃ sepe. Them. 1. de Ani. ca. 20.

Benefaciẽtẽ necesse est facere, sed solũ facientẽ non necesse est benefacere. 9. Meta. tex. com. 4.

Bestiarum nulli ĩest fides. 2. de Anima tex. commen. 157.

BONITATI q̃ ẽ ī ĩtelligẽtijs sepatis nullũ malũ ẽ oppositũ. sz bono qd ẽ in materia, malũ opponit̃ authoritate Pla. Amm. ī pdicamẽtis.

Bonitas ī ĩtellu & malitia, sũt sicut voluptas & dolor sunt in sensu. 3. de Ani. 28. vide Them. ibi ca. 47.

Bonitas discretiõis nõ seq̃t nisi bonitatẽ sensus tact⁹, & nõ seq̃t bonitatẽ aliorũ seu suũ. Boni. n. visus ꝓt eẽ ĩdiscret⁹, & sili boni audit⁹: sed boni tactus semp vr̃ esse discret

2. de Ani. cõ. 94. & elicitur ex

Bonitas ĩuenit̃ tã in potẽtijs ac

q̃ ẽt in potẽtijs passiuis. 5. Meta.

com. 17. in cap. de potestate.

Bonitas trãsumptiue dr̃ de malis

bon⁹ latio & bonus calũniat

si bonitas trãsumptiue dr̃ de

lis, a fortiori pfectio. 5. Meta.

21. in cap. de pfecto. Valet aũt

gumẽtũ p locũ a minori, qa

opponit̃ bono, nõ aũt opponit̃

ecto. sed impfectũ pfecto oppo

Boni naturã auferunt infinitum

cientes. 2. Meta. tex. com. 8.

Bonũ intẽtũ in reb⁹ naturalib⁹ ẽ

nũ verũ, sz bonũ ītẽtũ ī reb⁹

tarijs ẽ bonũ apparẽs. 2. Ph. cõ.

Huius (ni fallor) cã est, qa opus

turę ẽ opus ĩtelligẽtię nõ exiã

d. Cõm. ī. 12. Met. c. 18. vñ na

cũ agat pp finẽ dirigit̃ ī illũ (&

sa nõ cognoscat) ab ĩtelligẽtia

gnoscẽte, cui ñ pt ꝓtigere error

iõ bonũ ītẽtũ ī nã ẽ bonũ verũ

raro natura p accñs ex aliquo

dimẽto frustret̃ suo fine: vt dẽ

Phy. Sed bonũ & finis intẽt⁹ a

bis ẽ a nr̃a rõne propositus, cui

rũq; accidit error pp mixtionẽ

dependẽtiã quã habet a corpo

Et ideo bonũ istud est apparẽs

raro est bonũ in rei veritate, p

ci, n. dignoscere pñt vera bona

que illis multum diuersa

erroris nebula, vt dixit Poeta.

Bonum simpl̃r est cui nõ accidit

sua actione fatigatio. 2. Cœ. cõ.

Bonũ ī aĩalibus ẽ posse: sed

est necessariũ, id qd est melius

duobus possibilibus. 2. Cœ. c.

Bonũ, aut apparens bonũ est

bile qd sp mouet. 3. de Ani. t. c.

Bonum, non omne, sed actuale

nũ ẽ qd mouet. 3. vbi Them. notat

q̃ñ oẽ bonũ appetitũ mouet, nã &

summũ bonũ, aut si qd simpl̃r &

ꝑpetuo bonũ est, quale fortasse id

oĩbus rebus cõiter cupitum & desi

deratũ hr̃, nõ mouet aut pellit, ni

si alia rõne q̃ qua nũc agit̃: de quo

nobis alia institutione dicet̃. Hoc

autẽ ppea puto dictũ fuisse a The

mist. quia motio summi boni est

in rõne finis, vt est declaratũ ī. 12.

Meta. tex. cõ. 36. sed motio obiecti

mouentis appetitum animalium

est in rõne causę efficientis. Et fa

cit ista Themistij snĩa pro tenen

tibus, æterna non habere causam

efficientem, sed finẽ, vt tenuit Alexander, cuius ipse est emulus.

Bonum commune omnibus est bonum purum. 3. de Anima cõ. 51.

Bonum actuale est motor immobilis, appetitus aũt est motor motus

3. de Anima tex. commen. 54.

Bonum est qd cuius gratia vna causarum est. Ex prohemio Met.

Bonum nihil dicitur eẽ nisi pp causas finales. 2. Metaphy. 8.

Bonũ qdlibet quod per se bonũ est & pp suam naturam, finis ẽ: & ita causa q̃ illius causa & sunt & fiũt cætera. 3. Meta. tex. com. 3.

Bonũ in rebus immobilibus nõ est p se sed per accidens. 3. Meta. cõ. 3. Vide quo sit intelligẽdũ infra, vbi de mathematicis feci digressionẽ an in eis sit bonum.

Bonum est per qd disponitur causa finalis: bonum. n. est desiderabile, & cã finalis est desiderabilis. 3. Meta. cõ. 3. idem. 2. Phy. tex. com. 31.

Bonum & malum non solum sunt in rebus diuersis numeratis, sed ẽt in partibus eiusdẽ rei cũ fuerint diuersarum virtutum. 4. Meta. c. 18.

Bonum & malum multorum & cõ gnitionis & motus principia sunt 5. Metaphysi. tex. commen. primi.

Bonum, largitas, & ꝓquid seu finis idẽ sunt, sed tñ non sunt synonyma simpl̃r. 5. Meta. cõ. 1. in calce.

Bonum, cõplementũ, & largitas nõ inueniunt̃ in rebus nisi p causam finalem, & iõ qd caret cã finali caret bono. 5. Meta. c. 3. idẽ. 2. Met. t. c. 8. &. 2. Ph. t. c. 31. & 3. Met. t. c. 3.

Bonum & malum maxime in animatis, qualitatem significat, & horum maxime in habentibus prohæresim. 5. Meta. 19. ī ca. de qualit.

Bonum non est qd non habet boni essentiam. 7. Metaph. tex. com. 20

Bonum & boni quiditas sunt idẽ, sicut ens & entis quiditas, supra.

Bonũ est natura prius malo. 9. Metaph. tex. commen. 19.

Bonũ & melius reperit̃ in rebus absolutis a motu, nedũ in rebus mobilib⁹. 9. Meta. c. 19. vide ī cõcord.

Bonum maius necesse est vt sit magis, desideratũ. desiderium. n. non est nisi pp existimationem eius q̃ aliquid sit bonum. 12. Meta. c. 36

Bonum vniuersi consistit in ordine 12. Metaphsi. 52.

Bonum vniuersi est duobus modis sicut bonum exercitus. v3. in duce & in exercitus ordine, supra.

Bonum vniuersi qd consistit in primo principio est maius bonum q̃ bonum vniuersi consistentis in ordine: quia sicut bonum ducis est maius bonum q̃ bonum ordinis exercitus, quia dux est causa illius ordinis, & non ordo est causa ducis: ita pariformiter est de primo principio, cum ordine existente in entibus adinuicẽ comparatis. 12. Metaphy. tex. &. com. 52.

Bonū vniuersi est sicut bonū in vna domo in qua sunt ꝛerui & liberi. ſ.

Bonū & malū q̄ sunt forma & materia, sunt principia oīum entium ſm quoſdam. 12. Meta. 54.

Bonū vt mouens ſm Anaxa poſitū fuit principiū oīum. ſ. te. com. 55.

Bonū valde est in quacunq; qōne audire & ſpeculari rōnes duarum partium. maxime qñ partes sunt prudentes & celebres. Ex lib. deſtr. diſpu. 2. in ſol. ſecundi dubij.

Bonum & malū sunt in rebus: verū & falſum sunt in mente. 6. Met. t. cō. 8. Intelligitur iſto mō. nam ex. 2. de Ani. a fine vnumqdq; denominare iuſtum est. te. cō. 49. Et qa bonum est obiectum in qđ tendit appetitus, & obiectū non habet rationē terminādi appetitū niſi ſm eſſe reale qđ habet extra, & nō ſm eſſe cognitum qđ eſſe ſm quid & diminutum, qđ habet in Anima. Nā vt. d. Commen. entia q̄ sunt in aīa cogitatiua, sunt entia diminuta & in potentia, vt patet. 9. Meta. tex. cō. 7. Vnde auarus appetit aurū qđ est in burſa, non aurū quod ē imaginatū in aīa. Sic igit bonū & malum sunt ī rebus. vnde Auer. 12. Meta. cō. 36. d. ꝙ balneum in aīa mouet vt efficiēs, & balneū extra aīam mouet vt finis, quia rō finis ē rō boni amati & deſiderati: & res hēt bonitatē in eſſe extra & non eſſe intra qđ est eſſe diminutū & aduenticiū. Sed veritas & falſitas fundatur in re & terminatur ad animā: quia vt. d. Cōmenta. in 1. diſpu. libri deſtru. in ſolu. 22. du. Veritas est adequatio rei ad intellectū. vnde qñ res oſtendit ſe intellectui sicut est, in hoc cōſiſtit eius veritas, & ideo veritas dr̄ in mente conſiſtere. Non ppea aūt Arist. tētio fuit nō eē bonitatē in rebus aīatis: immo bona animi sunt uiniora bonis corporis, vt patet Metaph. tex. com. 19.

Bonū & diuinū voco primā ſcā & primā cām, quo referunt̄ cōmantq; oīa: & cui queq; res ꝯ fieri q̄ ſimillima quātum pot Themi. 1. Phy. ſuper tex. com. Et ita ēt exponit Auer. locū illū Ex quo patet quantū deuient ritate, qui per primā formam terpretantur formā corporeā

Bonum & malum pertinent ad tellectum actiuum, veritas & dacium ad intellectū contem tiuum. 3. de Ani. tex. com. 31.

Bonū & melius est quærendū quæ ſm qđ deficiūt a ſummo & nō ī his q̄ oīno ſine culpa Gale. 3. de vtilitate particularē ca. 11. Senſus est ꝙ ſummū libet genere conſiſtit in indi li: ſed q̄ circa ſummū sunt ſa né hñt. iuxta illud Arist. 10. tex. cō. 5. In oī genere est vnū mū qđ est metrū & menſura niū: menſura aūt inter alias dōnes requirit ꝙ ſit minima.

Bobus fęminis vox gratior ē q̄ rib⁹: ī cęteris aūt vox femina nuior ē & acutior. In 4. de nā ca. vlt. &. 5. dr̄ natura aīaliū. ca.

Boues in Phrigia & alibi, cornua luti auriculas mouent, idq; a mentū est cornua cuti pot⁹ q̄ adhęrere. 3. de natura aīaliū. ca.

Bouis ſtruma idem est ꝙ ī homi febris. 8. de natura aīal. cap. 3.

Bos, niſi aqua ſit limpida, frigida clara, non vult bibere, econtra equus bibit aquas turbidas libe tius. 8. de natura animal. cap.

Bos ſi a recenti caſtratu ineat, ꝓcrea re pōt. Ariſt. 9. de natura aīal. cap. vltimo. Contra medicos ponentes virtutem generatiuam in ſemine acquiri in teſtibus.

Bruta percipiūt ſenſibilia ſicut cortices fructuū: hō aūt ſicut medullā de cortice. Auer. in fine lib. de Senſu & ſenſa.

Bruta non mouent̄ ita a ſenſibilib⁹ ſicut hō. mouetur etenim hō apd cantū: qđ nō faciūt bruta, & ſil̄r hō mouetur a picturis & figuris motu quo bruta non mouentur. Ibidem

Bruta carent actiōe intellect⁹. i. volūtaria: non tn̄ carent actione abſolute. Ex diſpu. 3. in ſol̄. 4. dub.

Brutorū cognitio non deſiderat aliquam cognitionem 2. Cœ. cō. 77. Ex quo p3 error illorum qui aſſerunt cognitiuas potētias brutorū eſſe eiuſdē ſpēi cū potētijs cognitiuis hoīs, in quib⁹ hō cōicat cū brutis. Vñ aſſerūt viſiuam hoīs eē eiuſ dē ſpēi cum viſiua aqle, quod ſtare nō pōt, tū quia aīæ a quibus fluūt iſtæ potentiæ, ſpecie diſtīguunt̄, tū ēt quia ſenſus aīalibus tn̄ dati sūt ad ſalutē: ſed hoī ne dū ad ſalutē, verumetiam pp cognitionem. Oēs .n. hoīes nā cognoſcere deſiderāt, vt. d. Ariſt. in principio primæ philoſophiæ, qđ probat a ſigno dicēs. Signū aūt ē ſenſuum dilectio. Præter. n. vtilitatē pp ſeipſos diligūt: & maxime aliorum q est p ipſos ocu los. non n. ſolum vt agamus, ſed & nihil agere debentes, ipm videre p omnibus: vt ita dicam: diligimus. Cā aūt ē quia maxime hic ſenſuſ cognoſcere nos facit, & plures dr̄ias rerum demōrat. Vñ Commē. in cō. ſuper lib. de Senſu & ſenſa. aīaduertens iſtā dr̄iam ſcribit, Ptopriętas cōprehenſiōis iſtorum ſenſuū in aīalib⁹ non est eadem. hō. n. cō prehendit dr̄ias rerū, & intentiōes earum proprias q̄ sunt in re ſenſata, quaſi medullā de fructu. In aīali vero bruto comprehēduntur ea quę sunt extra, quæ sunt quaſi cortices fructuum.

Butirum & ſperma ingroſſant̄ a calido pp admixtionem partiū aerearum cum aqueis 4. Metheo. cō. 1.

De Litera C.

CALIDVM ſimpl̄r ſi est ignis ſimpl̄r, & aliquod calidum ē ali quis ignis 4. Phyſi. com. 102.

Calido & frigido res attribuuntur duobus modis, ſm nām & accn̄taliter. Cō. 4. Metheo. in ſumma.

Calidū & frigidum, humidum & ſiccum sunt cauſę in formis el̄ntorū: & sunt cātæ in formis aīalium 4. Cœ. cōm. 40.

Calidum & frigidum sunt actiua: humidum & ſiccum sunt paſſiua. Non intelligitur in comparatione actionis & paſſionis in ſe, ſed in cō paratiōe indiuiduorum mixtorū. Auer. 4. Metheo. in paraphr. cō. 1. Vult dicere ꝙ iſte quatuor qualitates primæ, ſi in ſe conſiderent̄ oēs sunt actiuæ, quia ſicut caliditas calefacit & frigiditas ſfrigidat, ſic humiditas humectat & ſiccitas exſiccat. Sed ſi dicuntur duæ actiuæ puta caliditas & frigiditas, & duæ reliquæ paſſiuæ. ſ. humiditas & ſiccitas, hoc est in comparatione ad generationem mixti. Generāt enim calidū & frigidum: vt inquit Ariſt. obtinētia mām. Et ita d3 ſtare l̄ra cōmēti, qa communiter locus ille inuenitur deprauatus.

Ca-

Universidad de Deusto
Biblioteca

Calidum & frigidum, humidum & siccum quatuor modis dicuntur. ex 2. de part. aïalium cap. 2.

Calidum & frigidum, quæ omniũ, quæ sensu sentiuntur manifestissima sunt, si tantam ambiguitatem recipiunt & controuersiã: quid de alijs rebus existimare debemus? ex 2. de part. aïal. ca. 2.

Caliditas non est motus, sed calefactio 11. Met. cap. 10. & 5. Phy. tex. commen. 5. non est albedo motus sed albatio.

Calidorum quædam externum calorem retinent, quędã vero suũ. s̄.

Calefacta omnia quæ solida & firmiora sunt, vehementius q̄ humida calefaciunt. Ex 2. de partibus animaliũ cap. 4. Inde dixerunt medici siccitatem lunam esse caloris.

Caliditas habet dissoluere res congelatas per frigiditatem, si sunt resolubiles, vt est plumbum & stamnum 5. Coll. ca. 6.

Calidum decoctionem operatur 2. de anima tex. com. 50.

Intelligitur autem non de calore absolute, sed de calido naturali & conuenienti, vt glosat Commẽ. in his quę determinata sunt in 4. Methe. t. com. 14. vñ Auenzoar in prĩcipio sui theysir. non omne calidũ digestionem procurat, vt dixerunt vulgares.

Calor in igne est propĩquior substãtiæ q̄ sit in alijs compositis, & ideo ponitur in definitione eius 5. phy. com. 10. Vide idem 8. Meta. com. 5. & 7. Meta. 41. & 4. Cœ. 6. & 26.

Qualiter autem sit propinquior substantiæ in igne quàm in rebus compositis, vide clare Auer. 4. Cœli 40.

Calor naturalis est motor & motũ in aïalibus necessario 8. Phy. 43. & 37. & 7. Ph. cõ. 1.

Calor & lumẽ gñatur a stellis to aere ab earum latione 2. com. 42. & 1. Metheo.

Calor naturalis innatus est cõ re humiditatẽ, quũ sit quasi nutrimentum illius. ex cõ de longi. & bre. vitæ.

Calor equiuoce dr̄ de calore ig de calore cœlesti, quia calor corrumpit entia, & maxime illuminãtis: calor vero corpo cœlestium largitur vitã vege sensibilem, & animalem 2. ca substor. Idẽ 12. Met. c. 18. & Arist. 2. de Gñat. aïalium cap

Per ignem vero illuminãtem tellige ignẽ qui est hic apud talis. n. est supabundantia ca tis, quemadmodum glacies tatis: vt dr̄ in 2. de gñatio. t. vñ vt scribit ibi Auer. auctor Alex. hoc nõ inuenitur nisi qui est hic, ignis aũt qui est in mo continentis, non est in fini liditatis & ebullitionis: quapro plura elnta sunt cãæ gñationis

Calor dr̄ duob⁹ modis, quidã de qualitatibus passiuis quæ smutant substantiã in qua sunt calor qui non est de qualitat passiuis 2 ca. de substor.

Caloris naturalis materia est guis 5. Coll. cap. 3.

Calor cum quo fit sensus, non dem cum eo cum quo fit mot & diuersitas quæ est inter eos est nisi mensura temperantiæ est in unoquoq; ipsorum 3. Co get cap. 33.

Calor est qui transmutat mãs recipiendũ aliquam formam, parare faciens priorẽ formã

teria de necessitate est calor. sed tñ respectu corporis corrupti & putrefacti est extraneus, & respectu gña ti est naturalis 4. Methe. com. 1.

Calor duplex, naturalis & extran⁹: naturalis operatur gñationem: extraneus corruptionem s̄.

Calor extraneus gñatur a duab⁹ causis, vna est per se & est calor extrinsecus, cũ nõ fuerit conueniens calori naturali, nam dissoluit ipm & frigefacit ipm, & iõ putrefactio multiplicat in ætate. Efficiens vero secundaria intẽtione est frigiditas caloris naturalis, & congelatio eius. Nã cũ ipse fuerit debilis, nõ potẽs congregare materiam, & dñari sup ipsam, putrefit materia, sicut fit in corporibus mortuorum & senũ: & in corpibus inaïatis frigefactis. s̄.

Caloris naturalis opatio in reb⁹ polĩ bus, de quarũ consuetudine est ꝓcedere ad perfectionẽ, est prima decoctio, & postea alia decoctio: & ẽ qñ apparet in re quædam corruga tio seu maturatio, & postea digestio 4. Methe. cõ. 1.

Caloris extranei opatio prima & p se in reb⁹ in quibus est calor extraneus, est cũ dñat super illas indecoctio siue combustio, s̄.

Calor extraneus aliqñ facit indecoctionẽ & corruptionẽ cũ est debilis: sicut accidit in febribus flegmaticis putridis, & multotiẽs in fine febriũ combustiuarum: sed hęc operatio inest ei per accidens, s̄.

Caloris extranei consuetudo est extinguere naturalem, & resoluere humiditates subiectas ei: & accẽdunt illę res & comburunt: vt in febrib⁹ quæ dicuntur combustiuæ, s̄.

Calor naturalis est forma rei. Com. 4. Metheo. in summa.

Calor qui transmittitur a corde ad epar & cerebrũ ẽ mediãte quo ista mẽbra opant artes suas: quia calor nõ est ꝓprius in eorũ eẽ, nisi calor partium consimiliũ ex quib⁹ sunt cõposita: & ille ẽ sicut materja: sed calor trãsmissus eis a corde ẽ sicut forma 4. Colli. ca. 2.

Calor qui est in corpore, aut ẽ ps sanitatis, aut est sanitas in potentia: quia sequit ipm pars sanitatis quę ẽ quasi vltia pfectio 7. Met. t.c. 30

Vbi aduerte sicut bñ dicit plus q̄ Commẽ. in 2. paruæ artis. Sanitas in complexione non est caliditas, aut frigiditas, aut humiditas, aut siccitas formaliter loquendo: sed temperamentum in istis qualitatibus existens.

Calor non põt esse dria substantialis in igne 8. Meta. cõmẽ. 5. idem 5. Phy. 10.

Caloris ablatio aufert ignẽ, sed non primo, sed p ablationẽ formę ignis sicut ablatio risibilitatis aufert hominẽ, sed non primo, sed median te ablatiõe rõnabilitatis 8. Me. c. 5

Calor, si in aliquo eẽt suba, & ĩ aliquo accñs, tũc diceret equiuoce, sicut hoc nomẽ ens dr̄ de suba & accñte 8. Me. cõ. 5. Vbi clare elicit q̄ in vniuoce dictis impolle est, quod uni est substantia, alteri sit accñs. Caueant igitur tenentes vniuocationem entis.

Calor in igne est sicut abscissio dẽ acumine gladij: & nõ est sicut ablatio in ablato 8. Met. commen. 5.

Hoc ẽ dictu, ẽ actio seu ꝓprietas eius. actio. n. ignis est calor maximus & motus ad supius. & iõ non est ĩ igne calor sicut ablatio ĩ ablato. 1. sicut differentia substantialis specifica ignis: ad cuius ablationẽ

primo

Universidad de Deusto
Biblioteca

primo ſequitur ablatio ſpēi. Nā ly calor auferat ignē, hoc nō eſt primo, ſed mediāte ablatione formæ ignis. vnde eſt a ſigno, nō a ptiori.

Calor extraneus ex quo debilitat calorē nālem & facit ipm exhalare, non eſt impoſſe vt ſequant ipm ac cūtia frigida: & iō nō op3 vt oēm ægritudinē factam pp apata calida ſequatur ſitis, & permutatio cibi ad fumoſitatem & accidētia calida 3. Colli. cap. 40. de accūtibus euenientibus tribus virtutibus.

Calor cœleſtis gñat animalia: ſed calor ignis deſtruit 12. Meta. cō. 18. idem 2. cap. de Subſt. or. & 4. Cœ. 32. pro quo vide Ariſt 2. de gñat. animalium cap. 3.

Calor qui eſt in ſemine h3 formam p quā conſeruat in ſua mēſura, & iſta forma non eſt aīa in actu, ſed in potentia: & eſt quam Ariſt. aſſimilat arti & ītellectui. Et iō vocat calorē iſtū calorem aīæ nō animatum 12. met. cō. 18.

Calor qui eſt in ſeminib9 fit ab hūte ſemē & a ſole: & iō d. Ariſto. q ſol & hō gñat hoiem. & factus eſt iſte calor ex terra & aqua, & ex calore ſolis admixto cum calore aliarum ſtellarum. s.

Calor intrinſecus dum extinguitur, accēditur extraneus in materia extranea 3. Colli. ca. 6.

Caloris natura eſt apire & extēdere ptes, niſi fuerint ſiccæ, eo q ſiccitas reſiſtit extenſioni 4. Colli. ca. 2.

Calor ſolis & ſtellarum diffuſus in aere & aqua gñat aīalia ex putrefactiōe generata, & vniuerſaliter omnia, quæ non fiunt ex ſeminibus 12. Meta. com. 18. prope finem. & no. q eſt authoritas philoſophi in 3. de gñatione aīal. cap. 11.

Calores gñari ex caloribus ſteli gñantes quamlibet ſpēm ſpē animalium: habent menſura priasillius caloris, ex quantit motuum, & diſpoſitionibus ci adinuicē, in propinquitate & tione, ſupra.

Calorum menſura puenit in a virtute diuina intellectuali eſt ſimilis formæ vnius artis cipalis, ſub qua ſūt artes plur

Calor extraneus non omnis pu nalis eſt 3. Colli. cap. 4.

Calor epatis q̄n fuerit augmen ita vt exeat a ſua forma natu tunc operatio prouenit ab e q calor, nō in eo q talis 3. C cap. 21. vbi poteris bñ videre calor naturalis & præter natu diſtinguuntur.

Calor extraneus refrigerat intu cum, ſicut ſol refrigerat ignem Colliget ca. 24.

Calor naturalis primo mouet ſeculum, muſculus aūt mēbra bus non ſunt oſſa, & non ſun mificata, & ſunt parua mouen ſine medio. membra autem ſi ficata mouet mediante cord oritur ab extremitatib9 eius a liget cap. 18.

Calor naturalis differt proprie in vnoquoque membro, ſecūd operationes quibus appropri & maxime in operationibus menti, & in hoc nullus diſcor 2. Colli. ca. 18.

Calor naturalis eſt corp9, & eſt mum quod mouet ab anima Colli. ca. 18.

Calor cuſtoditur per euentatio & extinguitur per eius priuat 3. de partib9 aīalium. Commen cap. de pulmone.

Caloris certus pfixusq; termin9 eſt, vltra quē ſi ignem augeas nihilo reddes aquā calidiorē, ſed efficies vt magis euaporetur exſiccetq;, ac deleatur. Ariſt. in 4. de Gñat. aīal. cap. 4. Contra ſophyſtas & philoſophaſtros qui non concedunt dari minima in qualitatib9 aliquo mō: ſed ſolum in magnitudinib9, cum loc9 iſte aperte ſit contra iſtos, & Auer. ſententia in pleriſque locis, vt alibi notauimus.

Calor ac frigus indurant, nāq; euenit vt ab vtiſq; humor euaporet, ſed a calore per ſe, a frigore per accūs. Ariſto. 5. de Generatione animalium cap. 3.

Calor naturalis non h3 aliquā viā gñandi frigiditatem, & iō medici q̄n ſpeculant operationes medicinarum in corpus, facile eſt eis dicere qūo calefaciunt: ſed difficile eſt eis dicere qualiter refrigerant. ita q Gale. d. q hoc non fit niſi per diuiſionem in paruas partes. 5. colleg. cap. 3. & ibi vide impugnationem Galeni.

Calor in actu in nullo compoſito reperitur niſi in animalibus pp eorū perfectionem, & ideo alia compoſita indigent calore extrinſeco ad hoc vt calefaciant & ppea non inuenitur in eis tpantia elementorū ſicut in animalibus. s.

Calor dñatur in oībus aīalib9 & in oībus terræ naſcentib9: ſed quędā eorū reperiunt calida reſpectu humani corporis, & quædam frigida: & nō ſolū frigida, verumetiā mortifera pp frigiditatē 5. Col. cap. 24.

Calor naturalis mouetur a virtute animæ, & ipſe mouet & alterat nutrimentum. ſed vis animæ remanet immota 2. de anima. tex. c. 50. Vbi luciditſſimus Themi. notat q ſicut nauta nauim regit manu & clauo, diſſimilis tamen eſt tō manus & claui in regenda naui, nam manu vt coherente & coalita, clauo vt extrinſecus adiuncto atque applicito vtitur. ita duo ſunt quib9 in nutritione aīa vtitur: primū, vis animæ ipſa quæ nutrit: deinde calor inſitus innexuſq; corpori. hæc aūt duo illo differūt, q anima vim ſuam ipſa ex ſe confert, & tanq̄ de ſinu ſuo promit: at calorem tanq̄ machinamētum quoddam extrinſecus adhibet, eumq; incidens inſtar gubernatoris intemperat. Vbi p3 motū caloris naturalis ab aīa vel virtute aīæ eſſe ab extrinſeco. Inſuper ex Themi. authoritate colligo calorē naturalē nō eē aīatū.

Calor naturalis qui eſt in ipſis animalibus ſtatim conuertit multas res quæ conuerti non poſſunt a calore ignis, ſed hoc nō puenit ppea q calor animalium ſit fortior calore ignis, quia hoc verbum eſſet vanum, ſed hæc res prouenit a tota ſubſtantia, ſicut dī q cum ſtrucionibus datur ad comedendum aurum & in continenti extrahatur a ſtomacho, inuenitur multum diminutum, & hoc eſt veritas. q̄uis aurū dure patiatur ab igne 5. Colliget ca. 24.

Calor naturalis eſt humidus, & eſt debilioris caloris q̄ ignis. 5. Coll. c. 26. Idem ibidem cap. 25. vbi d. q calor ſtrucionum non eſt fortior calore ignis, quia hoc verbum eſt vanum.

Calor naturalis q̄n diminuitur, nō pōt regere corp9: & omnes operationes frigidiores debito exiſtunt 7. Colli. ca. 16.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Calor naturalis duob⁹ modis fm Arist. extraneus euadit, pp frigiditatẽ, vñ debilitat & nõ põt corporibus humidis dñari, & accidit putre factio: & pp calorẽ extrinsecum venientem. Auer. 3. collig. ca. 4. contra Gale. de gñatione febris colericæ cefrariæ. vbi vult dari febrem colericam vstiuam, quę non est p viam putrefactionis, sed asstionis & ustionis.

Calor tum liquandi, tũ cogẽdi vim habere videtur 2. de part. ca. 2.

Calor ad ministrãda omnia opera animæ maxime oportunũ est. 2. de part. cap. 7.

Calor extraneus ramificatur a naturali 7. colli. ca. 2. vbi impugnat medicos asserentes frigidiora cõpetere seni q̃ iuueni febrientibus equali gradu caloris. Et ex ista authoritate scire poteris calorẽ naturalẽ, & extraneum non esse duos calores essentialr & realr distinctos, vt tenuit Gentilis.

Callias est rõ cum materia 10 Met. tex. com. 25.

Caluitium homini in parte anteriori capitis contingit, quia in ea cerebrum continetur 4. de Gñatione animalium cap. 3.

Caluitium non contingit mulieribus, neq; pueris, neq; spadonibus, vide causam in 5. de Generatione aĩal. cap. 3. Et 9. de natura animalium cap. vlt.

Caluis quare pilus non redeat, cum tñ auibus quæ pennas amiserint, & plantis fronde priuatis, rursus ipsę pennas recipiant, & istæ denuo frondescant. vide causam 5. de Generat. animal. ca. 3. in fine.

Caluescere minus solent, qui mento sunt bipartito 3. d̃ na. aĩa. ca. 11

Calui non dicuntur diminuti s⁹ ta. 1. com. 32.

Cameleo solus pedestrium ocu rorum tenuissimus est, & mi mis efficitur propter metum tus enim refrigeratio est pro inopiam sanguinis, atque ex quarto de Partibus anim cap. 10.

Caneri superiorem sui forcipa tem mouent, & non inferiore de causam 4. de partibus an lium cap. 10.

Canicies, & cesitas oculorum duæ affectiones consequen ditatem humoris, & eius pa concoctionem. Auer. in 5. de aĩal. cap. de causa varietatis oculorum. & habetur ab Ar ibidem cap. 1.

Caniciem effici putredine qua inditium est, quod pili pileo, alio tegmine intecti celerius scunt: flatus enim putredinem hibent, operimentum autem arcet. Aristote. in 5. de Gene ne animal. cap. 5.

Canities ĩ equis, maxime om animalium, quæ nouerimus tescit, q̃ os in quo cerebrum netur tenuius habeant. s̃.

Canities non cãtur a flegmate flegma est nutrimentũ primũ capillus nutrit⁹ ex nutrimento mo: nutrit⁹ aũt flegmate pot rit transmutatũ magna trãsm tiõe: quia nõ possumus dicere eẽ colorẽ flegmatis: Bñ tñ põ flegma eẽ vnã ex causis calor trefactiui dealbãtis canicié. A 5. de Gñat. aĩal. cap. de caluicie.

Canescũt imbecilla queq; cele quapp ruffi celerius canescũt gri. ruffitas. n. imbecillitas

pili est 5. de genera. aĩaliũ. cap. 5.

Canities quibusdam ob ægritudinẽ contingit, qui mox vbi valitudini fuerint restituti, nigri iterum facti sunt. & vide causam 5. de Gñatio. animalium ca. 4.

Canitiei resistit olei aquæ pmixti punctio: aqua. n. refrigerat, oleum vero ne celeriter exsiccetur prohibet: aqua nãq; facile exsiccatur. 5. de Gñatio. animal. ca. 5.

Canes somniare declarant suo latratu quẽ agunt fm quietem, ex 4. de natu. animal. ca. vlt.

Canum ætas dentibus iudicatur: iuuenibus. n. candidi & acuti: ætate prouectis nigri, obtusiq; 1. de natura aĩal. cap. 2. & 6. de natu. animalium cap. 20.

Canes laconici pariunt catellos. qui visum non recipiunt ante duodecim dies 6. de nat. aĩaliũ. ca. 20.

Canum mares sexto mense ætatis mingunt crure erecto, fœminę omnes confidentes mingunt: licet in hoc sexu nonnullæ crure etiam erecto mingant. s̃.

Canes nonnulli vsq; ad vigesimum annum prorrahunt vitam: quamobrem recte apud Homerũ Canẽ Vlyxis. &c. vigesimo anno mori aliqui iudicant, s̃. authoritatem Homeri require in 17. Odisseæ.

Canes & lupi nõ alio tpe herbas gustãt q̃ dũ morbo laborãt: herba. n. ingesta euomũt, atq; ita purgant. ex 8. de natu. aĩal. ca. 5. & 9. de natu. animal. cap. 6.

Canes cum lumbricis infestãtur, comedunt herbam triuci 9. de natu. animalium cap. 6.

Canis lupi semen potest recipere, & econtra ad prolem generandam: & vulpes canis, & econtra: sicut equus & asinus. 3. de vtilitate particularum Gale. Et ibi reddit cãm quare non sic est de hoĩe & equa.

Cannæ pulmonis longitudo vtrum sit pp necessitatẽ vel pp bene esse, vide Auer. in cõ. super 3. de ptibus animal. ca. de collo.

Canon maior appellat⁹ prima philosophia 1. cœ. com. 10. & hoc secundum arabicam translationem.

Capillorũ crispitudo ex duob⁹ causis exorit⁹ fm Arist. 5. de Gña. aĩa. require eas cap. 3. & ab Auer. ibid. ca. de varietate pilorum: prima. n. causa est, fumus ex quo pilus crispus gñatur est compositus ex portione ignea & terrea: ex quo cõtingit vt ps terrea moueat ipm deorsum: & ignea sursum: quare cõtingit pilum ĩflecti propter hos duos motus contrarios. Secunda cã esse potest propter siccitatem & humiditatẽ, nam si siccus fuerit pilus & igneus valde, tunc pilo accidit tortuositas: si vero humidus eõtingit ipsum extendi.

Capillorum, & pilorum diuersitas caloris causatur in cęteris animalibus ex cute: alborum enim alba est cutis, nigrorum nigra, variorũ, permixtorumq; partim nigra conspicitur: at in homine cutis nulla causa est: qui enim sunt albi admodum, nigros habent capillos. Aristote. 5. de Generatio. animal. cap. 5. & ibi redditur causa.

Aduerte tamen illam sentẽtiam Aristo. veritatem habere in regionibus tpatis: quia certum est q̃ apud Aethiopes, omnes capilli eorũ nigri sunt: & est glosa Gale in 2. paruæ artis.

Capra gerẽs cornu in crure visa est. Aristo. in 4. de Gña. anima. cap. 4.

vbi

vbi Auer.d. ꝙ hoc est monstrum extraneum.

Capris pastores nullum ducem constituunt,quia natura earum mobilis est 6.de nat.aīal.cap.19.

Capras sylvestres in Creta insula sagitta transfixas, dictamum herbā querere aiunt:hac.n.spicula corpe ejiciunt 9.de nat.aīal.cap.6.

Caprificus ficarios culices generat, qui mutata sede ficus immaturas petunt:quibus se insinuantes efficiunt ne decidant quamobrem agricolæ appendere ficis caprificus, & iuxta easdē caprificos serere assolent 5.de natura anima.cap.32.

Capita in principijs librorum, quæ præmitti consueuerunt,ſm expositores octo sunt,intentio,vtilitas,diuisio,ordo doctrinę,proportio,via doctrinæ, nomen libri, & nomen authoris. Auer. snīa in prologo 1. phy.& idē Simplic. ibid. Aduerte tn̄ ꝙ latini quatuor capita duntaxat consueuerunt præmittere,iuxta quatuor gn̄a cārum.v3 materiam,formalem,efficientem,& finalem:hac via īcessit doctor subtilis in principio quæstionum suarum metaph.& multi sequaces.

Capitis natura in animalibus est natura radicis in plantis 2. de aīa,te. & com.38.

Caput carne priuatum esse necesse est.ex 2.de partib⁹ aīal. cap. 10.& ibi redditur causa.

Capitis pars, etiam posterior carne caret. s̄.

Capitis pars posterior caret cerebro.supra.

Caput abscissum vocē emittere non potest, ex tertio de partibus. cap. 10.vbi agitur de septo trāsuerso.

Capite detracto corpus, moueri posse non temere credi potest:nam non sanguine carent, absciſſo capite anū uere diutius possunt,s̄.

Caput.i.os quo cerebrum tuetur vtrum sit propter cerebrum absolute, an vt cerebrum sit in nobiliori.vide Auer.in 4. de partibus animalium.cap. de membris animalium sanguineorum exsecis.vbi defendit Aristo. ab argumentis Galeni, qui non intelligit Arist.opinionem.

Caput hominis habet partes ... rem,quæ sinciput:& posteriorem quæ occiput dr̄ 1. de Histo.animalium cap.7.

Capitis forma est rotūda,sicut ... ra ex vtroque latere leuiter compressa, primo Colli. cap.de forma capitis.& fuit sententia Galeni paruæ artis.

Caput nō omnibus animalibus commune est. Alexander in paraphr. anima cap.vlt.

Cardiaca ægritudo, a qua plerique redduntur incolumes,non propter cordis,sed stomachi ægritudinem. senda est:nam cor non potest lerare magnam &diuturnam tudinem. Alexan.in parap.de ma cap.vlt.

Caro secundum Alexā. est organū tactus.& vide rationes eius, & pugnationem eiusdem a Th... stio in secundo de Anima cap.

Pro Alexand. autem dici po... ipsum de carne cordis locutū ... se.& vide pro hoc magnum Al... tum in 12.lib.de Animalibus, ... cta.2.c.8. & vide quæ ample ... psi super hoc in contradictione nuper editis.istam opinionem ... xandri,vide in sua paraphr.de ... ma cap.vltimo.

Caro organū tactus esse nō potest, quia qualitates cū materia recipit, more quo solēt in aīa. Nemo.n.est cui hæc sæpe nō incaluerit,humuerit,frixerit: itaque & hęc materia qualitatū efficiē,quod in cæteris instrīs nō cōtingit:pupilla.n. nō albescit aer,qui ī auditorio est, nec grauis,nec acutus redditur. Them.2. de aīa.c.44.Inde collige cōtra multos asserētes organū tactus realiter Imutari, nedū spiritualiter in sentiendo:cū tn̄ Arist.gn̄aliter dixerit propriū esse vniuscuiusq; sensus,receptiuū esse specierū sine materia.

Caro hēt magnitudinem terminatā in paruitate,quā non pertransit. 1. Phy. tex. cō.37. & 38. & 2. de aīa tex.cō.41.& 97.6.Phy.91 &7.Ph. cō.1.8.Phy.cō 62.1.cœ.cō.116. & 1.cap.de substantia orbis.cōtra negantes minima.

Caro porci(vt sentit Auic.ex animalibus ambulantibus)est magis hoī naturalis:& experientia dictat hoc 5.colliget.cap.31.

Caro differt ab ōsle in quiddi tate & diffinitione.1.de Aīa.cōm.77.

Caro est mediū, & nō est organū in sensu tactus 2.de Aīa.cō.116.contra Alex.vide in concordantiis.

Caro non est terra & ignis ex quib⁹ cōponit: sed est aliud quoddam ad ditum.7.meta.tex cō.60.

Caro nec pars aliqua eiusmodi primū est tactus sensoriū: sed aliquid intimū.ex 2.de partibus Aīa.c.10. vide in concordantiis.

Caro est primū & propriū organū tactus ſm Arist.& vide demonstratione eius bene declaratam in 2.de partibus Aīalium. ca. de carne,per Auer.contra Gal.ponentem cerebrum & neruū esse principiū sensus tact⁹: cum tn̄ (oīum snīa) tactus cōsistat in tēperamento qualitatū primarū: & cerebrū est frigidum & humidum, & neruus frigidus & siccus & qūo ex istis resultare pōt tēperamentum? Caro aūt est magis tēperata inter oīa mēbra humani corporis. Vide ēt Auer. in 2. Colli.cap.8. de iuuamentis mēbrorū consimiliū. vbi ponit duas species carnis,simplicem, & musculosam:& ibi d.ꝙ neruus ſm Arist. est inseruiens carni in sensatione, inquantū cōtemperat calorem transmissum a corde. & ita. d. ibidē de neruo,vbi ponit iuuamenta nerui.

Caro est propriū instrūm sensus tactus, ppea quia cōicat oīb⁹ aīalib⁹, sicut sensus tactus,qui est cōis oīb⁹ aīalibus. Et in aīalibus perfectis, in carnibus sunt sparsi multi nerui ad temperandā cōplexionem carnis, quia nerui sunt similes complexioni cerebri. 2. Colli. cap. 13. quod est de proprio instro sensus tactus, vid̄ in contraditionibus nuper editis.

Carnis tēperātia sequitur pro maiori parte tēperantiā cōplexionis cordis, & proprie caro existēs in hoc loco.& pp hoc caro hns tēperatam cōplexionē cordis, non erit macilē ta,neq; pinguis.4.Colli.cap.2.

Caro mollis arguit bonitatem ingenij.2.de aīa.tex. cō.94.dummodo mollicies illa sit naturalis,non arte cōparata, aut gn̄e aliquo exercitamenti quæsita. Causa forte illa ꝙ in molli corpore primus, inatusq; spūs aīæ facilius funditur, & libentius,expeditiusq; discurrit. Contra, durities,& crassicies, repagulo sūt, & meatus obturant, oppilantq; ne purus & liquidus transmittat. Themistius ibidem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Carnis, q̃uis in eo ꝙ corpus est, in finitam sectionẽ posſis agnoscere: in eo tamen ꝙ caro est non potes. Them. 1. Phy. 37.

Caro est primũ membrũ ex similaribus quod gñatur, & gñat ex minori ꝓcoctione q̃ venę, & nerui, & mẽbranæ: & minori tpe. Auer. in 2. de gñatione anim. c. 2. ꝓpe finẽ.

Carnis duæ sunt spẽs. 2. Colli. cap. 8.

Caro, quã Gale. vocat musculosam, est membrum officiale. s̃.

Caro spongiosa, vt inguinum & subasſellarum, est propter expulsionem superfluitatum. s̃.

Carnem aliquam esſe ad replẽdum loca vacua non est multum lõginquum ad credendum. s̃.

Caro in summa est mẽbrũ simplex in quo cõicant oĩa alia, sicut cor ẽ mẽbrum officiale in quo cõicant oĩa aĩalia. 2. Coll. ca. 8. de iuuamẽto mẽbroꝝ consimiliũ. intelligẽ tñ de carne vel proportionale carni.

Caro est tutela æstus & hiemis. Plato. sñia in Timæo citata per Gale. in. 1. de vtili. parti. cap. 13.

Carnis tres sunt spẽs. s. mixta cũ nerno, & dr̃ lacertus, & caro pura, tertia est glandosa. 1. Coll. c. de carne.

Caro feminarũ est humidior. Arist. in 4. de natura Anim. cap. vltimo.

Et iõ cum humidę dietæ oĩbus febricitantibus competant, caro pullarum magis expedit q̃ caro pullorum: ẽt caro illa est frigidior, sicut beue notat Gentilis in cap. de cura putridarum in gñali.

Cartilago & ossa eandem naturam habent: quapropter neutrum præcisum recrescere põt ex 2. de partibus Anim. cap. 9.

Cartilago rupta nunq̃ reparat, quẽadmodum ossa præcisa nunq̃ recrescunt. 3. de natura aimaliũ. c.

Cartilago enumeratur inter pa similares animalium siccas ac
das. 1. de natura Anim. cap. 1. Ca
7. de vtili. partic. c. 3. d. ꝙ est pa
simplex durior oĩ alia parte si
ri, excepto osse, nã ẽ mollior ob

Castrati plus viuunt q̃ non castra
multum enim coeuntes parum
uunt: vnde pp paucitatem co
mulus viuit plus q̃ equus. ex co
lib. de longi. & bre. vitæ.

Casu facta sunt monstruosa non
turalia. 8. phy. cõ. 46.

Casu factum semper est oppositum
ei, quod fit a natura: & ideo ea
species non potest inueniri a na
ra & a casu. 8. phy. cõ. 46. idem
meta. cõ. 22. vide in cõcordan

Casu facta raro fiunt, & cito co
muntur. 1. cœ. tex. cõ. 135. & 1
idem. 2. physi. 48. & 77. & 1. co
tex. cõmen. 15.

Casus non inuenitur in sempi
nis. 2. cœ. tex. cõ. 35.

Casus non est in corporibus cœle
bus. 2. cœ. cõ. 44. & 2. phy. tex.
men. 46. & 48.

Casus impoſe est vt sit in vnive
alicuius spẽi, in cuius gñe non
dit casus: nedũ in specie, in qua i
poſe est cadere casũ. 2. cœli. cõ. 4

Casus reperitur in possibilibus, non
in necessariis. s̃. & 2. physico. tex
cõmen. 46. & 48.

Casus non est in corporibus cœle
bus: quia ibi non est materia. 2.
li. cõ. 45. vide causam istius de
ctionis. 6. meta. tex. cõ. 5. & 2. phy
45. & 48. & 9. meta. 19.

Casu gñata quorumcunq; materia
põt a seipsa moueri hoc motu, q
sperma mouet: põt ex se & aliter
nerari: quorumcunq; vero non
impoſſi

impossibilia sunt a fr̃ q̃ ex seipsis generari. 7. met. tex. cõ. 31. Facit pro tenentibus genita ex semine & ex putri materia esse eiusdem speciei: cuius oppositũ sensit Auer. 8 phy. cõ. 46. vide in litera H, ibi hõ non põt gñari a non semine hoĩs, ubi Cõmeta. subtiliter defenditur.

Casus est inopinatæ rei euentus. 2. Phy. tex. cõ. 61.

Casu facta non hñt ordinem, neque sunt species intentæ a natura. 12. met. cõ. 13. idẽ ibidem cõ. 18. & 7. met. cõ. 31. & 8. phy. 46.

Casus & fortuna hoc est, cũ volũtas aut natura alicuius facta est p accidens cã. Themi. 2. phy. sup tex. 50. & elicitur ex tex.

Casu factũ differt ab eo quod temere seu frustra euenire dr. vide The. 2. phy. super. tex. 62. & 63.

Casus & fortuna nõ sunt in hisquæ sũt vt ī plurib⁹, neq; sẽp: sed ī his q̃ sunt raro. 2. phy. cõ. 48. ꝓtra Auic.

Casus rectus vr̃ significare subsistẽs & permanens: sed inflexio de recto vr̃ abiẽs quoddam, & recedẽs significare. Themi. 1. phy. super tex. 61. vbi reddit cãm quare in quibusdã aliquid fieri ex alio vt de subiecto loquimur in recto, in quibusdam vero in obliquo. & vide ꝓ opinio ne eius Arist. in. 7. meta. tex. cõ. 25.

Catarri, vrinæ, & secessiones homa, seu cruda dñr, eo ꝙ non sunt obtẽta a caliditate. 4. methe tex. cõ. 22.

Cauda quadrupedibus data est ad cooperiendũ anũ: sed hoĩ nates & ad hoc, & ad sessionẽ accõmodauit natura 4. de partibus anim. cap. 9.

Caude lacertoꝝ & serpentũ trũcatæ renascũtur. 2. de natura ani. c. vlt.

Cã, in propria signatione sumit pro fine, sed cõiter põt sumi pro qualibet cã. Auer. 1. phy. cõ. 1. Huius rõ, ni fallor, est quia causalitas finis est incausata, finis. n. est cã causaꝝ. Aduerte tñ apud expositores ꝙ differentia est inter cãs & cõcausas, vt notat Simpli. in prologo. nã cãæ apud Aristotelicos sunt efficientes & fines. concausæ vero materia & forma, & postremo elnta. Verum tamen Plato causis addidit exẽplarẽ, quia posuit ideas, cõcausas vero officialem siue instrumentariam.

Causæ cões oĩbus rebus naturalibus inuestigãtur in libro physi. ex prologo Auer. & ẽt ibidẽ cõ. 4. & 5.

Causæ prĩæ. s. prima materia, & primus motor ꝓsiderant in scĩa naturali, sed prima soſa, & prim⁹ finis a diuino. s̃. vide idẽ 3. met. cõ. 3. & 7. met. cõ. 5. & 9. & ī suo prohe. sup 12. meta. Et ibi patet error moderno rũ, q. ꝓ primã formã intellexerunt formã corporeitatis: nã tunc, si ista daret, ꝓtineret ad naturalẽ, nõ ad diuinũ. Amplius prima forma apud Auer. & primus motor, & primus finis sunt idẽ subto, & differunt rõne. 12. met. cõ. 5. & 6.

Cãæ simplices existẽtes ī re nõ sunt cõpositę: q̃. n. sunt ꝓter primã materiã & vltimã formã, sũt materiæ cõpositę & soſę cõpositę. 2. phy. cõ. 1. Nõ ītelligitur (vt expositor Ioã. de Baccõe ī quolibetis, quoliber. 2. qõne q̃ qrit vtꝝ mã sit pura pôa) ꝓ vltimã soſam primũ motorẽ. nã licet (teste Auer.) prĩa mã, & prim⁹ motor sit extrẽa latitudinis subaꝝ, ex hoc ꝙ oẽs soſę sũt in põa ī prĩa mã, & ī actu ī prĩo motor. 12. met. cõ. 18. tñ nõ de tali soſa loquit hic, nã prim⁹ motor nõ ẽ de causis exñ tibus in re: īmo est extrinsecus. Cõmẽtator aũt loquit de causis simplicibus

Examinatio ꝓcuratæ primi cõ. primi Physi.

Io. de Bac ꝓpugnat.

Universidad de Deusto
Biblioteca

plicibus exñtibus in re. & mixę est p
vitã meã qũo iste vir in re notissi-
ma adeo allucinatus fuerit. Ampli⁹
mos est Auer. & Peripateticorũ di-
cere, deum esse primã formã, non
Egidius. vltimã, vt patet. 12. meta. cõmẽ. 5.
&. 6. & alibi frequẽter. Egid. Rom.
habet pulchrũ modũ dicendi, fun-
datum super propositione Auer. 1.
meta. 17. q̃ in materia sũt gradus,
qa prius recipit forã vltimã, de-
inde formas minus vles, vsq; ad
indiuiduales. ita q̃ oẽs cãæ mediæ
inter primã materiã, & vltimã for-
mã. vcȝ. gñis gñalissimi, pñt dici
materiæ cõpositæ & forę cõpositę.
Et licet ille modus sustineri possit,
nõ tñ credo q̃ illud intellexerit Cõ
menta. hic, quia hic loquit̃ fm esse
quod hñt causæ in re, quia natura
lis est artifex realis. talis aũt imagi
natio fm grad⁹ penes magis abstra
ctũ & minus abstractũ potius per-
Burleus. tinet ad artificẽ cõem & rõnalem,
q̃ ad naturalẽ. Et iõ dico q̃ ẽt expõ
Burlei stare nõ põt, qui p vltimam
formã intelligit formã non resolu
bilẽ in vlteriorem formam, cuiusmodi est forã elñti. Nam tunc pro
positio Auer. nõ eẽt vl̃r vera, cuius
cõtrarium patet ex verbis eius. In-
quit. n. q̃ Arist. p causas simplices
intellexit cãs exĩstentes in re, & sũt
prima materia & vltima forma: q̃
enim sũt p̃ter primã materiã & vl
timã formã, sunt materiæ cõpositę
& forę cõpositæ cuiuslibet rerũ na
turaliũ. Si igr̃ forã vltima est q̃ nõ
põt resolui in aliã formã. accideret
q̃ mixta nõ haberẽt vltimã formã:
quia forma mixti per te, est resolu
bilis in aliã, quæ cõtinet ipsam in
Opinio au tho. virtute. Et iõ dico q̃ Comentator
loquit̃ de causis intrinsecis cõponẽ
tibus, non fm esse rõnis, sed fm esse
reale & in via cõpõnis intelligẽ
verba eius, non in via resolutionis
de debes scire ex doctrina eius
lib. de subã orbis, q̃ vnũ cõpositum
subale non hẽt nisi vnã formã
stantialẽ: quia vnius rei est vna
& iõ prima materia quæ est prin
via cõpõnis, & forã vltima, ẽt via
positionis, & ẽ illa q̃ dat esse
& perficit rẽ, sũt cãæ simplices. Q
aũt sunt in aliquo ente natura
tra formã perficientem & prim
materiã, dr̃ materiæ cõpositæ
formæ cõpositæ. Pro quo debe
re q̃ oẽs subæ cõpositę natura
sunt aut simplices, aut mixtæ. d
mõ q̃ in simplicibus nõ est mi
ma elñti: ista. n. est pria forã p
ciens elñtum, & prima materia
ideo istæ sunt causæ simplices
elñtis inuentæ, prima materia
forã elemẽti: ita q̃ in elñtis nõ
reperir̃ materias cõpositas nec
mas cõpositas, sed solũ causas
plices. s. primã materiã & form
vltimã, quæ est elñtaria mentio
simplicitatis. nã si aliquã vlter
materiã aut formã cõtineret
tum: nõ amplius simplex esset
mixtũ. In mixto aũt causæ simp
ces sunt prima materia, & form
mixti est vltima forã: quia illa per
ficit mixtũ: inter aũt primã mate
riã & formã mixti sunt elñta, & a
lia dr̃ materię cõpositæ cũ forma
& forma composita cum materia
Sic igr̃ in qualibet re naturali v
est reperire causas simplices exis
tes in re. s. primã materiã & vltim
formã in via cõpõnis, quia prima
materia est quæ concurrit prim
in via cõpositionis, quia est subie
ctũ prę̃suppositũ gñationi, & for
ma perficiens est vltima in via cõ-
positionis, quia generatio termi-
natur ad formã. non tñ in qualibet
re naturali ẽ inuenire materias cõ-
positas & formas compositas sed ĩ
mixtis tm̃. naturalis. n. vt. d. Cõmẽ.
1. cœli. cõ. 1. habet considerare cau
sas corporum simplicium, quæ sũt
prima mã & forã, & partes seu cãs
corporũ compositorũ. Et ne videa-
mur ista gratis dixisse, adduco au-
thoritatẽ Auer. in. 3. cœ. cõ. 31. ubi
Arist. diffinit elñtũ. Ponit. n. Com
mẽtator ibi documẽtũ dicẽs. q̃ hęc
elñta sunt alia ab elñtis de quibus
perscrutat̃ in 1. Phy. Illuc. n. decla-
rauit elñta vlia corporũ simpliciũ
& cõpositorũ. s. primã mãm & for
mã: hic aũt declarare intẽdit elñta
corporũ cõpositorũ tm̃, q̃ equiuo-
ce dr̃ elñta cũ illis. qm̃ cũ cõposi-
tũ diuidit̃, non exist̃t ĩ actu: forma. n. corrũpitur, & mã induit aliã
formã. Manifestũ ẽ aũt q̃ si elñta
de quibus Arist. agit in 1. Phy. sunt
prima mã & forã. In hoc n. omnes
expositores cõuenerũt. Vñ Simpl.
aperte d. in. 1. Phys. agi de causis. s.
mã & forã. & de priuatione, in. 2.
vero de efficiẽte cã quã nã ee di-
cit: & simr̃ de ipso fine. Causæ igit̃
simplices cões oĩbus rebus tã sim-
plicibus q̃ cõpositis, exĩstes ĩ reb, nõ
sunt nisi pria mã, & forã perficiẽs.
Amplius Cõmẽta. in. 2. Phy. cõ. 10.
sup illis verbis. Vno quidẽ igr̃ mõ
natura sic dr̃ de materia prima vni
cuiq; subiecta. Inquit ibi Cõment.
q̃ iõ dixit prima: quia non prima
est cõposita ex forma & materia:
qm̃, quia vnumquodque entiũ hẽt
subiectum propriũ, necesse est præ
ter cõe subiectum ipsum habere su
biectum proprium, est igr̃ nõ mate
ria pura, sed cõposita: est igr̃ habẽs
naturam, non natura. vide pro hac
expositione ẽt 1. Phys. cõ. 82. &. 5.
meta. cõ. 29. & 1. cœ. cõ. 1. Sed con
tra istã expõnem est vnũ satis ma-
nifestũ, quia Auer. p elñta hic expo
nit cãs propinquas & essentiales. si
igr̃ per cãs simplices intellexit pri-
mã materiã, & vltimã formã, intel
ligẽdo p vltimã formã in via cõpõ
nis, q̃ est forã perficiẽs, tũc idẽ esset
cã simplex, & elñtũ: & tũc nõ hẽret
Auer. itẽrum suũ: quia ipse pp hoc
deductus fuit ad illud ĩ quo cõiter
ab expositorib⁹ dãnatur: quia mu
tauit expõnem illorũ triũ termino
rũ, principiorũ, cãm, & elñtum, in p-
batione maioris a sensu quẽ posuit
in maiori, vt eliceret documẽtum
illud, quod ex mõ loquendi Arist.
in tali propõne innuit nobis ordi-
nẽ doctrinæ: inquit ibi. Tunc. n. arbi
tramur cognoscere vnũquodq;, cũ „
causas simplices cognouerimus, & „
principia prima, & vsque ad elñta. „
Vbi ĩnuitur quidã motus in scĩa in
ter terminũ a quo, & terminum ad
quẽ p mediũ. nam terminus a quo
sunt causę simplices, medium sunt
principia prima: & terminus sunt
elñta. Oportet igr̃ q̃ causa simplex
& elñtum non coincidant, sicut ter
minus a quo, & terminus ad quem
nõ debent coincidere. Et per vitam
meam hoc argm̃ demõstrat apud
me in hoc loco contra illam ex-
positionem, quam alibi in theore-
matibus tuli sustinui: quæ etsi in se pos
sit sustineri: non tñ in hoc loco sa-
tisfacit menti authoris sicut vides.
Inquit. n. & ĩnuit q̃ doctrina ordi-
nata est incipere a cognitione cau
sarum primarum rei cognoscẽdæ
perfectę, deinde intẽdere ad cogni-

Universidad de Deusto
Biblioteca

rõnem aliarum causarum remota
rum fm ordinem, donec perueniatur ad causas propinquas. Nisi eẽt propter diuersitatem compositorũ, quorum cãs naturalis considerat: quædã. n. sunt simplicia: & quædã cõposita ex simplicibus, vt sunt mixta: nõ incõuenit cãs simplices, & elẽnta coincidere ĩ idẽ fm subm, licet nõ fm rõnẽ: in aliquib' aũt distingui vtroq; mõ. Vnde dico ꝙ in mixtis, aliæ sunt causę simplices, & aliæ sunt elẽnta: causæ simplices sũt pria materia, q̃ nõ ꝓsupponit priorẽ materiã: & fora simplex est fora elẽnti, q̃ nõ ꝓsuppõit priorẽ formã. Elẽnta aũt in mixto sunt causæ, propinquæ, ex quib' mixtũ ĩmediate resultat, & sũt forma mixti & elẽnta ipsa quatuor, q̃ formal'r sunt ĩ mixto sub esse tñ refracto fm Auer. 3. cœli. cõ. 67. In simplicibus aũt eædẽ sunt causæ simplices & elẽnta, distinctis tñ rõnibus: quia ꝓ quãto materia prima non ꝓsupponit aliã materiã in elẽnto, & forma elẽnti nõ ꝓsupponit aliã formã, sic dr̃ causę simplices: inq̃ntũ aũt elẽntum ĩmediate ex istis duabus substantiis resultat, sic dr̃ elẽnta. Vnde nõ põt inueniri eadẽ rõ præcisa in simplicibus & in mixtis, pp diuersitatem naturæ simplicis a natura cõpositorũ ex simplicibus. Ordo igr̃ doctrinæ in naturalib' est, vt semp a simplicioribus procedat ad cãs propinquas cõpositiores, siue ibi sit distinctio fm rõnẽ tm̃, siue fm rẽ & rõnem simul. Et iõ in hoc loco melius ẽ dicere ꝙ cãæ simplices sunt prima materia & vltima forma: per vltimam formam intelligendo formã elementi, quem licet sit ẽt ipsa prima in compõne respectu aliarũ formarum, sicut prima materia respectu materierũ propinquarũ: tñ magis appropriat materiæ materia vere & proprijsime quo fit aliqd vt inexñte: & ad exprimendũ, talẽ primitatẽ ꝓ nomasiã attribuit materiæ: & mitatẽ ex parte resolutionis appuit forãe. Et ex hoc patet error qui tenent in via Auer. formã ti esse formã realr̃ cõpositã tis, & spẽ distinctã ab eisdem. rũt. n. moti ex hac authoritate, ꝓter primam materiã, & formã timã. s. elẽntariam, oẽs aliæ sunt teriæ cõpositæ & forãe compo

Amplius aũt Cõment. 3. cœli. 67. tenet, ꝙ elẽnta sunt in mixto fracta sicut sũt colores medij extremis, sed forma coloris medij cõposita ex extremis. 5. phy. cõ. & spe differt ab extremis, vt 10. meta. cõ. 23. Igitur eodẽ mo est forma mixti. Sed hoc quia stare nõ põt: quia elẽntum est teria formæ mixti: mõ materia põt esse pars essentialis sue

Amplius si forma mixti essen liter ẽ cõposita ex formis elẽntorũ formæ illæ nõ sint separabiles tunc igr̃ erit ẽt forma illa cõpo ex materia elẽntorum. & ita forma mixti esset essentialiter cõposita corporibus: sed oẽ cõpositũ ex corporibus est corpus: igr̃ forma mixtionis esset corpus. sed nullũ corp est perfectio neq; forma corporis vt probatur in 2. de anima. tex. cõ. 26. quia corpus non est innatũ in subiecto, sicut forma. Amplius sequeretur ꝙ forma mixti põt intendi & remitti: quia sicut colores medii intenduntr̃ & remittuntur: quia extremi ex quibus cõponũtur intenduntur

tenduntur & remittuntur: eodem mõ cum elẽnta fm Cõment. intendantur & remittantr̃: ita esset de forma mixti. Et præterea Cõment. expresse d. in. 7. meta. cõm. 60. ꝙ caro nõ est terra & ignis, sed est aliquid additũ. & 1. de aĩa. cõ. 77. idẽ &. 1. de gñatione. tex. cõ. 84 & 5. meta. cõ. 6. & alibi vult, ꝙ in cõpositis est natura superaddita naturis componentibus. Ad authoritatẽ igr̃ rñdetur, ꝙ aliæ formæ dr̃ cõpositæ præsuppositiue, quia præsupponũt alias priores. Ad illud de extremo, non requiritur verificatio, sed manifestatio: currit simili tudo q̃tũ ad permanentiã eorũ in medio, sicut elẽnta in mixto: sed aliud est mixtũ, aliud est forma mixti: & ratio diuersitatis est, quia fora coloris non hẽt materiã sicut forma elẽnti: & iõ formæ colorũ possunt refrangi vt resultet tertia forma, nec tñ sic est de elementis.

Causę sunt notiores quo ad naturã: quia natura facit composita ex causis. Cõment. 1. phy. cõ. 3. Alii subtiles dicũt ꝙ iõ cã ẽ notior naturę, quia res sicut se hẽt ad esse, ita se habet ad cognosci: & per ꝓns sicut fm naturã præcedit in esse, ita fm nãm prius est cognoscibilis. Aduerte tñ in illo cõm. 3. ꝙ Cõment. facit istã rõnem. Si nos faceremus res naturales, causæ essent nobis notiores: sed quia non possumus agere res naturales: ideo causæ non sunt nobis notiores: videtur enim peccare per fallaciam consequentis. arguit enim penes secundum modum syllogismorum hypotheticorum, destruendo aãs, cum sit cõtra artem. nam vt dicũt Peripatetici, & Auer. in primo priorum, in digress'. de syllo hypothetico. syllorum condi tionalium quidam est constructiuus cõtinuus: & iste est a põne aãtis ad põnem consequentis. & nõ ecõtra. at iste est primus modus. Secundus est a destructione ꝓntis ad destructionẽ aãtis, & non econtra. nisi esset ꝙ in materia. conuertibili licet vtroq; mõ arguere. nam ꝓpria se inuicẽ ponũt. & se inuicẽ destruunt, vt d. Porphyrius. Sic in ꝓposito, si res naturales essent operanãa: in his q̃ sunt opera ista conuertuntur, ꝙ quicquid est notius, est causa: & quicquid est causa in talibus est notius. quia in talibus a causis incipimus operari. & apud agentem per cognitionem, oportet causam a qua incipit operari esse sibi notiorem. Sed contra in agẽtibus per cognitionem effectus prius cognoscitur: quia 2. Phy. finis est primus in cognitione, & vltimus in executione. Soluitur. effectus non est primus in cognitione in rõne effectus secundum esse, sed quo ad causalitatem. vnde id quod est finis quo ad suam causalitatem secundum quam mouet agentẽ metaphorice, prius occurrit in cognitione & in intentione agentis. vnde Philo. in. 1. de gñtione. tex. cõ. 55. vbi ponit dr̃iam inter cãm efficientem & finalem, inquit. Est autem efficiens causa, vt vnde principium motus: cuius autem gratia nõ actiuum nisi secundum metaphoram. nam sanitas non factiuum est nisi secundum metaphoram. Igitur quod est finis, vt hẽt rationem in intentione agentis, & sic est causa, & mouet metaphorice in gñe causæ finalis: non tñ pro esse qd hẽt in aĩa, quia finis nõ mo

Universidad de Deusto
Biblioteca

uet nisi rõne qua habẽt bonitatẽ. sic.n. ratione bonitatis mouet in ratione amati & desiderati: bonitatẽ hẽt in esse reali, quia aurum si appetitur, non appetitur ab auaro ꝓ esse cognito quod habet in mente, sed ꝓ esse reali quod habet in bursa. Ideo Cõmenta. dixit. 12. meta. Balneũ in anima mouet vt efficiẽs, & balneũ extra aĩam mouet vt finis. nõ ꝙ id quod producitur fm esse in effectu habeat rõnem causæ: ĩmo vt sic est effectus agẽtis realiter productus ab agente: sed quiã bonitas fm quam mouet in rõne finis est fm esse reale. sic finis in intẽtione agentis, cũ tali tendentia ad talem bonitatem, est causa finalis, & metaphorice mouet agẽtem: & sic habet rõnẽ causę, & nõ effect⁹.

Discussio particulæ 4. & 5. cõ. primi Ph.

Et hoc valde pauci intellexerunt. Causa in hoc ꝙ viæ demonstrationũ in scientia naturali sunt de compositis ad simplicia: & in hoc ꝙ prĩcipium doctrinæ est ab vĩbus ad propria: & ꝙ vłe est notius apud nos ꝓprio, est ꝙ vniuersum demõstratum est notius apud sensum q̃ partes. Auer. 1. Phy. cõ. 4. & idẽ repetit cõ. 5. Vbi aduerte quantam vim habeat cognitio sensitiua ĩ nobis. Tres n. propositiones illius prologi depẽdent ab ista radice: quia omnis nostra intellectualis notitia a cognitione sensitiua sumit exordium. Nota tñ diligenter ꝙ intellectus ĩmitatur sensum ĩ sua prima cognitione naturali: sic.n. incipit a cõfusis, & a toto supra partes. in cognitione aũt distincta ꝓcedit a cognitione partiũ ad cognitionẽ totius. hoc quidẽ obseruauit 1. cœ. tex. cõ. 5. vbi inquit. De totius aũt natura vtrum finitum sit aut infinitum magnitudine, posteriorib⁹ dicendũ. Et ĩmediate ĩ principio ti textus ibi fert. nunc aũt de hoc ipsius partibus fm speciem dicamus non.n. põt haberi distincta cognitio totius, nisi distincte cognoscãtur omnes eius partes, & primo & elementa. vt. d. Arist. et in principio primi Phy. & ibidẽ tex. cõ. 4.

Notula de primo cognito ab intellectu.

Causæ subiecti licet non possint mõstrari in scia demstrone simpr & demstrone ppter quid: pñt tñ monstrari demstrone quia, vt tuerint. 2. Phy. cõ. 22. & 26. idẽ meta. cõmen. 5.

Causæ sunt sibi inuicẽ causę. 2. Phy. tex. commen. 30. & 5. metaph. tex. commen. 1.

Causa contrariorum eadẽ est. ibid.

Causæ multæ possunt esse eiusdẽ nõ fm accñs. 2. Phy. tex. cõ. 30.

Causa per se & per accñs qualiter. Phy. tex. cõ. 33.

Causa in actu & causa in potentia tex. cõmen. 34.

Causa simplex & causa complexa. tex cõmen. 36.

Causa in actu sil'est cum effectu. Phy. tex. cõ. 37. &. 5. meta. te. cõ.

Causę vłium sunt vłes, & particulariũ particulares. 2. Phi. tex. cõ. 38.

Causata sunt notiora apud nos causis. 2. Physi. cõmen. 48. &. 1. Phy. tex. cõmen. 3.

Causæ per accñs non sunt terminatæ. 2. Physi. tex. cõmen 50. & 6. meta. tex. cõmen. 4.

Causæ per accñs remotę, magis sunt de capitulo accidentis, q̃ causæ per accñs propinquæ. 2. Phy. 55.

Causa agens aut est naturalis aut voluntaria, & non datur tertia causa alia ab istis duabus causis. 2. Phy. tex. cõmen. 65.

Causa

Causę tres multotiens veniunt in vnum. s. efficiens, formalis, & finis. 2. Phy. tex. com. 70.

Causa ꝙ corpora mouentur ad loca propria, est quia vltimum corporis continentis conuenit cum vltimo rei motæ. 4. Phy. c. 48.

Causæ essentiales sunt finitæ necessario. 8. Phy. com. 46. & habetur ꝓ lixe. 2. Metaph.

Causa fatigationis contingens ex motu, est quia motor dum mouet mouetur. & hoc prouenit quia est in materia. 9. Phy. t. com. 83.

Causæ quædam sunt causæ simplicium, vt materia & forma: quædã vero sunt causæ compositorum, vt quatuor elementa respectu corporum consimilium partium. 1. cœli com. 1. vide in concordantiis.

Causa prima aliter attribuitur continenti quàm orbi, quia ibi dicitur esse, vbi apparet eius operatio. 1. cę li. com. 100. vide. 8. Phy. t. c. 84.

Causæ diuiduntur in duas partes. nã quædam sunt causæ per violentiã, quædam vero per naturam 8. Phy sic. tex. com. 31.

Causa fatigationis ĩ animalibus est quia principium motus in eis est contrarium motui animæ. 2. cœli. com. 3. idem 2. ca. de substan. orb.

Causa laboris in animalibus est qa potentia moti est oppositæ potentiæ motoris. 2. cœli. com. 71. idem 8. Physico. 79.

Causatorum consimiliũ, causæ sunt consimiles 2. cœli. 84.

Causarum contrariarum contrariæ sunt operationes. 2. cœli. 92 & 93.

Causa motus & quietis naturalis est vna & eadem fm diuersas dispositiones. 2. cœli commen. 92. contra Themistium.

Causa substantiæ est substãtia. 3. cœli. com. 1. &. 2 de anima. com. 2.

Causa ꝙ superficies existat in materia est quia prima forma substantialis existit in ea. s. grauitas & leuitas. 3. cœli. com. 17. in calce commenti. Contra illos qui ponunt formam corporeitatis in materiã substãtialem esse primam, formã, & coęternam materiæ.

Causas quarum natura est eadem, & non differunt nisi fm magis & minus, non sequitur natura diuersa nisi fm magis & minus. 3. Cœli. commen. 72.

Causa non est cã per quantitatẽ suã, nisi accidentaliter: quantitas enim est non terminata, & causæ agentes, & patientes sunt terminatæ. 3. cœli. com. 72.

Causa equiuocè dicitur de causa agente & fine 1. de generatio. c. 55.

Causa propter quã non potuerunt confessa videre, inexperientia fuit. ideo quicunq; magis insudauerũt naturalibus, magis possunt supponere talia principia quib⁹ possunt multa complicare. Qui autem ex multis sermonibus indocti existẽtium entis intuentes & ad pauca respicientes de facili enuntiant. 1. de generatione, te com. 7. Vbi redit causam propter quam errauerit Plato in naturalibus: & est paucitas exercitationis & experientiæ in rebus naturalibus. Verfabat.n.ĩ mathematicis, & ex intelligibilibus causis volebat assignare rationes rerum sensibilium. vnde 3. de cęlo. tex. com. 61. Amor geometriæ & magistri duxerunt Plato. in errorem rerum naturalium. Dicit enim philosophus in. 6. Ethico. ca. 9. ꝙ pueri mathematici quidẽ fieri pos-

Digressio de causis ꝓp quas cõtigit error in scia nãli.

Inexperiẽtia nãlũ.

ri possunt, sapientes autem vel physici fieri non possunt ratio autem est quia principia scientiarum mathematicalium. experimento nō indigent, sicut principia scientiarum naturalium: longitudo autem temporis experientiam facit, vt asserit. Sic Auer. reprehendit Auic. 3. cœli. cōmē. 67. vbi scribit.

» Paucitas exercitatiōis istius viri in
» naturalibus, & bona cōfidentia in
» proprio ingenio, induxerūt ipsum
Ignorātia logicę. in multos errores. Placet autem nobis adducere alias causas ꝓpter quas cōtingit error in scientia naturali, & est ignorantia logicæ. Nā Arist. plerūq; taxat antiquos, & oīdit eos errasse, & paralogizasse ꝓp logicæ defectū. Necesse. n. erat eos falli qui abiecta scīa disputandi de rerum varietate perquirerent: vt ait Boetius super Porphyrio.

Propōnū dubitabihras. Alia causa erroris est, quia propositiones naturales sunt dubitabiles ꝓp duas causas: vt testatur Auer 1. cœli. com. 90. aut enim hoc euenit ꝓp alias propositiones probabiles contrarias eis, aut ꝓp existimationem ꝙ principia istius artis debēt esse in fide, sicut principia geometriæ. Et hanc cām notauit Arist. in 2. Meta. tex. com. 15. Acribologia mathematica non est in omnibus expetenda. ideo in. 1. Ethicorum scribit. Sermones fieri in scientijs fm mām subiectam. simile quippe videt a mathematico expectare persuasionem, & ab oratore demonstrationem requirere.

Impedimentum naturæ. Alia causa est impedimentum naturæ. vt scribit philosophus. 2. Met. tex. com. 14. & Cōmen. 1. cœli. 22.

Mala consuetudo. Alia causa est pessima cōsuetudo, quę radicata est in eis, qui accipiūt primo doctrinas falsas: licet sa
parentes. quam causam tangit
losophus vbi supra. & Auer. 1.
li. 22. & in prologo. 3. Phys. &
multis aliis locis. Alia causa
quia negliguntur textus. Arist
solum, inspiciuntur verba exp
torum. hanc causam tangit Co
men. 3. de anima. com. 30. exp
Auicen. vbi scribit. Sed quod
istum hominem errare, & non
longo tempore, fuit quia mo
ni considerāt libros expositor

Alia causa est quia multi mi
miscere principia naturalia
principiis creditis. hanc causam
tigit Cōmē. aduersus Auicen. in
Phy. com. 22. Via autem qua
cessit Auic. in probando prim
principium est via loquentium
vniuersaliter sermo eius semper
peritur medi⁹ inter Peripatet
& loquentes. Et aduerte ꝙ hoc
tingit nostris latinis doctoribus
multas cōclusiones creditas co
tur sustinere, cum principiis na
ralibus, & multas naturales co
principiis creditis, ita ꝙ illud q
prouenit non est neq; theologia
neq; philosophia. Animaduerta
bene & considerent Deum non
digere nostro mēdacio, vt alle
beatus Augustinus, nec fides C
sti fundatur in principiis Arist.
a lumine ipūs sancti habet eviden
tiam, qui nec fallitur, nec fallere
test. Alia causa est diuersitas
lationum. hanc causam tangit C
men. 3. cœli. com. 35. vbi inquit.
Et hæc intentio est difficilis ad
telligendum ex ista translatione
quam modo habemus: & forte
minutio cecidit in hac translatio
ne a translatore. Nos enim nō ha
bemus

bemus nisi translationem Alchiadi, trāslationes vero veriores sunt Isaach. Et inde scire potes quare Commen. magis erret in expositione libri de cœlo, quam in aliis locis. hoc autem maxime contingit latinis nostris, qui studuerunt nostris temporibus sequi translationes Theodori, Argyropoli, & aliorum: qui conati sunt non reddere verbum verbo, sed solum iuxta sensum. Animaduertant autē sententiam peritissimi latinorum Seuerini Boetij, scribit. n. In principio libri prędicamentorum, ꝙ in his scriptis in quibus rerum cogni
» tio quæritur, non luculentę oratio
» nis lepos, sed incorrupta veritas ex
» primenda est. Et in libro de disci
» plina scholastica scribit de suis trās
» lationibus in Arist. Aristot. quoq;
» tota succincta breuitas, licet voce
» tediosa, non tñ infructuosa: malui
» enim potius fideli deseruire trans
» lationi, quā arrogantiæ reprehendi temeritate. Vtinam & isti hoc ꝑp pendissent. Legimus apud Alexandrum, & Auer. sæpenumero in scīs tiis demonstratiuis non vsitari debere verba synonima: quia sicut nihil ociosum est in natura, codē modo nihil ociosum esse debet in scīē tiis de natura rerum considerantibus. vnde Auer. 1. de generatione. com. 38. Primus magister creditur nihil dixisse sine foru probatione. &. 1. Phy. com. 35. inquit. Et vide quō est sermo hominis huius breuis, & forte ita est de quolibet verbo eius. Amplius Arist. in. 2. Posterio. scribit non esse diffiniendū per metaphoras. Vnde sæpe taxat Platonem, & antiquos, qui vtebantur sermonibus metaphoricis. Et videmus antiquos expositores, vt Alexandrum, Themistium, Porphyrium, Iamblicum, Sirianum, Ammonium, Io. Grammaticum, Simplicium, Auerroē. Ex latinis autem expositoribus Albertum cognomento Magnū, diuū Thomā, & Egidium romanū, singula verba Arist ponderare, vsq; ad minimas particulas, sicut sunt coniunctiones, & id genus, tanquā mirabili quadam arte, & supra humanū ingenium doctrina eius in indiuisibili constituta esse videatur, vt nihil addi, nihilq; detrahi possit. Et quod valde admiratione dignum est plerunq; euenit, in auscultatoriis præcipue scriptis eius, ꝙ vnamet oratio varios, & subtiles, & admirabiles continet sensus. Mos n. est sapientum, vt ait Liuconiensis, verba onerare sententiis. O temerariam & maniacam, ni fallor, confidentiam hoīum nostræ tempestatis, qui persuadent sensa Arist. penetrare, & addunt multa verba, & coloribus rhetoricis ac fucatis, & metaphoricis sinceritatem & seriē textus non conuertunt: sed peruertunt, & funditus destruunt. Nō studio contradicendi ista scribo, sed ꝓp amorem veritatis, sicut philosophū decet ingenuum. Et consulo illis, qui ingenue philosophari desiderant, vt linguā græcam addiscant: quia percipiēt me dixisse veritatem, cum vtilitate quam consequentur. Si vero hoc aliquis conse qui non poterit, consulo vt transla tiones Boetij & antiquas imitetur: quia sunt magis fideles, & expositores græcos præcipue immitentur: postea ex arabibus Auerroem, ex latinis Albertum, diuum Thomā,

&

Universidad de Deusto
Biblioteca

& Egidium Romanum.
Causæ generationis sunt duæ, motor & materia. 1. de genera. c. 14.
Vbi animaduertendum, ꝙ est differentia inter principium, & cām, vt patet in. 5. primæ philosophiæ. tex. com. primi. Omnis. n. cā principium, sed non cōuertit: licet igit principia generatiōis sint tria, materia, forma, & priuatio: causæ tñ generationis sunt duę tñ, materia videlicet. & motor. Et hoc volui dicere in concordātiis, quas edidi dū iunior essem.
Causa æquiuoce dr de cā agente, & fine. 1. de genera. com. 55.
Causa agens differt a forma: quia cū agens fuerit fiet aliquid in patiente: sed cum forma fuerit nihil fiet in patiente. supra.
Causa materialis recipit contingentia. 2. de genera. com. 51.
Causa continuitatis generationis & corruptionis est prim⁹ motus: sed cā generationis & corruptionis est motus planetarum in orbe decliui 2. de generatio. tex. com. 56. idem 12. Meta. tex. com. 33.
Causa & principium multipliciter dicuntur. 2. de Anima. cō. 36. idē 5. Meta. in principio.
Causa ipsius esse oībus species est. 2. de Anima. tex. com. 37. idem Cōmen. ibidem. cō. 36. & tex. ex quo patet ꝙ esse est effectus formæ.
Causas corporis generabilis & corruptibilis easdem esse impossē est. 1. cap. de substan. orb. idem. 3. cœli. 61. & 3. Meta. 15.
Causæ remotæ enumerantur in eo, quod est per accidens Auer. 3. Metheororum, com. 1.
Causæ rerum gñabilium & corruptibilium, & vīr transmutabilium, sunt corpora naturalia quæ
principia transmutationis in
sensibilibus. Contra Pla. 1. M
tex. com. 31. & in. 7. Meta.
comm. 22. vsq; ad. 31. vbi
quod ydeæ Plato. nihil pos
generationem.
Causa difficultatis cognitionis
duplex, vel ex nobis, vel ex
ipsis. 2. Meta. tex. com. prima
quid dicat Scotus in hoc.
Causæ entium non sunt infinit
que fm rectitudinem, neq; fm
ciem. supra. tex. com. 5.
Causarum quatuor vīs consis
tio, inquantum causæ sunt, est
mæ philosophiæ. 2. Meta. co
Causæ mouentes sunt fm tripli
dispositionem: inueniuntur
in eis principiū, mediū, & po
mum. 2. Met. tex. com. 6. id
Phy. tex. com. 37.
Causæ mouentes differunt a
materialibus hoc, ꝙ in causis
uentibus est per se notum ꝙ
vltimum, & est quæsitum v
habeant primum a superiori
causis materialibus est econ
quia est notum ꝙ habent
pium a superiori, sed est quæ
vtrum habeant vltimum ab
riori. 2. Meta. com 7.
Causæ omnes existentes in re
pp finem, agens, materia, &
in habentibus agens, aut mat
aut formam. 2. Meta. com. &
2. Phy. tex. com. 89.
Causæ finalis descriptio est, v
fit pp aliā cām. 2. Meta. com.
Causæ diuersorum generū sun
uersę. 3. Meta. com. 2. idem.
ta. com. 19. 22. & 10. & 2. cœli.
59. & 3. cœli. 61.
Causa quælibet principium est

Meta. tex. com. 1. non tamen omne principium est cā: priuatio. n. principium est, sed non est causa.
Causæ agentes in rebus naturalibus non sunt extrinsecæ, sicut in artificialibus. Auer. in. 5. Meta. com. 1.
Pondera tamen quia voluit salvare literam, quę erat mendosa. vide in concordantiis.
Causæ omnes nō sunt principia nisi pp primum principium, quod est causa finalis omnium entium. supra. idem. 2. Meta. tex. com. 4.
Causa multis modis dicitur. 5. Meta. tex. com. 2.
Causæ sibi inuicem causæ sunt. sup.
Causæ plures non fm accidens eiusdem esse possunt. supra.
Causa eadem contrariorum esse potest diuersimode se habens. supra.
Causę omnes reducūtur in quatuor genera. 5. Meta. tex. com. 3. idem 2. Phy. tex. com. 31.
Causæ aliæ remotæ, aliæ propinquę vbi Cōm. 5. Meta. com. 3. dicit ꝙ ista distinctio non solum inuenit in cā efficiente & formali, de quibus Arist. ibi exemplum apposuit: verum etiam in cā finali & māli.
Causarum quædam sunt per se, & quædam per accidens. 5. Metaph. tex. commen. 3.
Causarum per accidens, quædā propinquæ: & quædā remotę. supra.
Causarum quædam vniuersales, & quædam propriæ. supra.
Causarū quædam actu, & quædam potentia. supra. & 2. phy. t. cō. 38.
Causarum quędam cum complexione, q̄dam sine. 5. Meta. tex. com. 3.
Causa in actu si est cum cāto. ibid.
Causa alia est vltima in esse, & est cā remota: alia est vltima in qōne, & est cā propinqua. 2. Phy. com. 38.
ita ēt notat ibi lucidissim⁹ Them.
Causæ per accidens sunt effectuum per accidens. & sunt infinitæ. 6. meta. tex. cō. 5. idē. 2. physi. 50. & 53.
Causa rerum quæ sunt per accidens est cā rerū quæ sunt in maiori parte, & nulla alia cā eē potest præter istam. 6. meta. com. 5: vide. 2. phy. com. 48. contra. Auic.
Causa agens maxime quærit in rebus generabilibus & corruptibilibus. 7. meta. com. 59. & 4. cęli. cō. 1. vide idem contra Auicen. in. 12. meta. com. 44. Et nota ꝙ loquitur de vero agente, actio. n. fit merito contrarietatis, & contrarietas non est in rebus æternis. & illo modo Cōmē. negauit agens in sempiternis substantiis, bene tamen concessit causalitatem causæ efficientis ab æterno, vt alibi probaui.
Causas ꝓximas vniuscuiusq; dicere oportet. 8. meta. tex. cō. 12. idem 2. phy. tex. com. 38.
Causa pp quam est forma. f. finis, multum intrat diffinitiones perfectas, quæ dr transmutatæ demonstrationes in situ. 8. meta. com. 13.
Causæ apud Aristotelicos sunt efficientes & fines, concausæ vero sūt materia & forma. Causis Pla. addidit exemplarē, concausis vero officialem seu instrumentariam. Simp. in prologo physi.
Causa diuiditur sicut & ens. nam sicut ens aliud fm se, aliud secūdum accidens, sic & causa. 11. meta. cap. 7. & 2. physi. tex. com. 50.
Causæ per accidens non sunt priores causis per se. 2. physic. tex. com. 66. & in. 11. meta. ca. 7. in fine.
Causa per accidēs est incerta humanę cognitioni. 11. meta. ca. 7. & 2. physi. tex. com. 47.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Causa prima omnium quæ fiũt intentio actionis est, vt ait Plato. Galen. lib. 6. de vtilita. parti. ca. 12. Et istam causam. idem Plato diuinã speciem causæ nominabat. vt patet ibidem. cap. 13. & est causa finalis. ita etiam Arist. 1. physi. & 2.

Causa formalis, finalis, & mouens. sunt idem secũdum subiectum, & differunt secundum modum. 12. meta. com. 6. & 10. meta. cõ. 7.

Causa prima formalis & finalis à diuino cõsideratur, sed materialis & mouens a naturali. 12. meta. cõ. 6.

Duo enim prima genera causarũ a diuino, & duo reliqua a naturali considerantur, vt alias declaraui. Vnde Cõmẽ. cõ. 6. isto modo dicit dictum Alex. veritatem habere, dũ dixit ꝙ primus philosophus habet demonstrare principia entiũ, & ꝙ talia principia naturalis ponit ea positione. videlicet. qd̃ sunt intelligenda principia quæ sunt cã formalis & finalis, sed prima materia, & primum mouens sunt naturalia, & a naturali habẽt demonstrazi. pro quo videetiam. 1. physi. cõ. vltimo. contra Auic. & 2. phy. cõ. 22. & 26. & in. 8. physi. com. 3.

Causa agens & mouens differunt a causa formali, quia præcedit causa tũ, sed formalis & materialis sunt simul. 12. met. tex. com. 16.

Causæ aut sunt conuenientes in specie & differunt numero, aut conueniunt in genere & differũt specie: aut conuenientes in genere dicto sm proportionem, & diuersæ in vero genere, sicut causæ substantiarũ differunt a causis quãtitatis, & qualitatis. 12. meta. com. 27.

Causæ rerũ gñe differentium genere differunt, & causæ rerũ differentium specie, differunt specie, & causæ rerũ differentiũ numero, differunt numero. 12. met. t. com.

Causæ in substantia ẽterna in quantur secundũ similitudinem ad sis inuentis in substantia gñabilibus & corruptibili. 12. meta. cõ.

Causa sequitur causatum qn̄ est modo formæ vel modo sed non quando est cã mõ quia potest inueniri cã agens suo causato. ex lib. destr. disp. solutione. 10. dubii. Vide in cordantiis nuper editis.

Causatum quodlibet est posse vera est de causato composito in causato æternali. Impossibile inuenire compositum æternum ideo quodlibet posse ẽ nouum lib. destru. disp. 3. in solu. 19. vbi expresse tenet Cõm. æternum aliquid esse causatũ sicut vide

Causæ nomen dicitur equiuoce quatuor causis. ex dispu. 4. in tione. 2. dubii.

Causa prima nõ demonstratur viam causæ & causati. vt Alg & Auic. conantur probare. ex 4. in solutione. 2. dub.

Causarum infinitas apud phos quodammodo est nece & quodammodo est impossi ibidem & in solu. 4. dub.

Causæ natura & causati impossi ꝙ sit vna & eadem, nisi in par laribus causis. disputa. 7. in solu ne vltimi dub.

Causarum duæ cognitæ fuerun antiquis, materialis & efficie efficiens in primis rebus: cã aut malis & finalis non fuit cogni que ad tpa Socratis, vt. d. Ari com. super. 1. de part. aãlium. in. 2. phy. c. 9. authoritate Alex

etiam sñia Arist. in erroribus. ptimi meta. t. c. 5. & 1. de parti. ca. 1. sm translationem Theodori, & est in fine cap. vbi. d. ꝙ cã quamobrẽ antiquiores illi authores non ad hunc venerunt modum quod qd res esset, atq; substantiæ diffinitionẽ ipsam explicare haud quaquã solebant: Socratis vero tpibus vsus quidem diffinitiõi increuit, sed indagatio rerũ naturalium desiit. nã omne philosophãdi studiũ ad vtilẽ virtutẽ ciuilẽq; vsum trãslatũ ẽ.

Causa quæ primo mouet, cui ratio inest, & forma semper melior est, & magis diuina quam materia. in 2. de genera. aãlium in principio. idem. 3 de anima. t. cõ. 19.

Causa mouens & materia sunt prio res tpe ipsa fora & fine, sed forma & finis sunt priores diffinitiõe. Cõmẽ. in. 2. de genera. aãl. ca. 2. vide etiam in. 2. de genera. &. cor. cõ. 7.

Causa est ad cuius esse sequit̃ aliud.

Vulgata ẽ propõ, & vr̃ colligi posse. &. 5. met. tex. cõ. primo. Omnes cãæ sunt principia, non tñ oĩa principia sunt causæ: nã priuatio ẽ principium generationis naturalium, sed cã minime. Sed est propõ quæ non habet veritatem vr̃, quia falsit in genere cãæ materialis. nã prima materia est cã, & ad eius eẽ nõ sequit̃ aliud, in hoc sensu, ꝙ sic cã essendi alterius. quia si est cã essendi, aut est respectu formę, aut respectu compositi: nõ respectu formę, quia. d. Auic. in. 5. suæ meta. mã ẽ mã formæ, sed non est cã formæ, quia forma est nã simplex, non habẽs materiã ex qua componatur. tunc enim esset processus in infinitum. Sicut bene deducit Arist. l. 7. meta. te. com. 26. & infra. & te. cõ. 91. forma est cã materiæ, sed non hæc causa finis. Vnde ista fuit opinio antiquorum ponentium oĩa esse a casu, & nihil esse pp finẽ, qui asserebant formas sequi materiam ex necessitate, sicut notat Cõm. in 2. physi. in cõ. 87. Hæc etiam est cã compositi quo ad esse, quia ens & vnũ cum multipliciter dicãtur, qd̃ proprie est, actus est. 2. de aĩa. tex. com. 7. vbi Them. & Alex. notant ꝙ a forma res habent & eẽ, & vnũ eẽ. Et ita notat Cõm. in com. Amplius Themi. 2. de aĩa in princi. d. istã esse dr̃iam ĩter materiã & formã, quia a materia res hñt vt fiant, a forma vt sint. Amplius Cõm. 7. meta. cõ. 37. expresse. d. ꝙ materia cũ fuerit, nõ erit res cõposita ex materia & forma, sed fora existẽte res erit. Etiõ si ĩtelligat̃ materiam esse cãm ad cuius esse sequit̃ aliud ita ꝙ ipsa sit cã essendi vel formæ: vel formato, est ꝓpositio falsa: qa oẽ esse est a forma, vt. d. Boetius in lib. de vnitate & vno. Quod etiam Peripatetici describentes dixerunt esse est existentia formæ in materia. Si autem intelligat̃ arguendo a posteriori & a signo, sic bene valet. si materia est, igitur forma est, quia materia dicit̃ relatiue ad formam. 2. physic. 26. Et in hoc sensu intelligitur dictum Auer. 2. physi. com. 70. vbi dicit ꝙ in quo est materia sunt omnes causæ, quia non potest esse materia sine forma. 2. physi. com. 12. & forma nõ est in materia nisi agens sit præsens. vt dicit Commen. 1. physic. com. 81. Et omne agens agit pp finẽ ex. 2. phy. & illo modo per viã illationis materia infert omnes causas, sed illud nõ ẽ per viã cãæ, sed viã signi.

Licet

Universidad de Deusto
Biblioteca

Licet igitur materia sit cã compositi, quia partes substãtiæ sunt substantiæ, tñ esse compositi, est a sola forma, & vnitas positiua eiusdem. Et ista est via oĩum sapientum peripatericorum, licet multi latinorũ oppositum teneãt. vt formalizantes & sequaces eorum. vnde Commen. 2. de anima. com. 8. expresse dicit, ꝙ individuum nõ est hoc nisi per suam formã, non per suam materiam: materia. n. nullum hẽt esse in actu in rebus naturalibus, secundum quod est materia, & esse in actu nõ est nisi formæ. & ita patet ꝙ esse actualis existentiæ est effectus formalis formæ tm̃, & non materiæ, quia nihil dat quod non habet, sed materia nullũ eẽ actualis existentiæ habet ex se, vt patet p Cõmẽ. in pñti loco, & etiã. 5. phy. com. 8. Cum esse primæ materiæ non admiscetur actus oĩno. Dixit aũt Cõmẽ. materiam fm ꝙ est materia nullum habere esse in actu in rebus naturalibus, ad specificandũ ipsam vt est subm: quia dria est inter materiam & subm apud Peripateticos, vt alias declaraui tibi.

Causa rei est dignior causato. 2. phy sico. com. 4 vide in Theorematib. qũo sit intelligenda propositio.

Caecvs de coloribus disputans, de nominibus rõnem habebit, nihil tamen intelliget. 2. phy. tex. cõ. 6. idem. 1. posterio.

Cæci & surdi a natiuitate sunt perfectiores fm virtutes interiores, quia virtutes interiores sunt perfectiores apud quietem virtutum exteriorum. Et signum est ꝙ in ꝑfun de cogitantibus virtutes sensibiles contrahuntur interius, adeo ꝙ cõsequitur somnus magnus. ex commento libri. de diuinatione dum quietem.

Cæcus & non videns, qñ non differunt, quia cæcus non tentiam videndi, & clausũ bent potentiam videndi. com. 5. & elicitur ex textu ferentia ibi cum dr̃. Si igit est quod non habet visum quo debet habere visum, tũ cęci & surdi in eadem die.

Cedens quodlibet aut non diuisibile est. 3. cœli. tex. & hoc patet ex diffinitionibus vt dicit ibi Commen. in cõ

Coelvm habere locum phys. com. 32. & ibi vide

Cœlum esse in loco per accide splicet oĩbus expositoribus, ritate Themi. 4. physi. com.

Cœlum est fixum fm totum modo est quiescens, & quie est propter quietem centri. fic. commen. 43.

Cœlum mutat locum fm totũ tum ad formam, non fm ma supra. & 6. physi. com. 85.

Cœlum & anima sunt ĩ loco p cidens 4. phy. te. com. 44.

Cœlum non habet qualitatem gibilem. 4. physi. com. 58. id cęli. tex. com. 20. & infra. & 2. cap. de substan. orbis.

Cœli potentia finita est fm Ari elicitur ex. 2. de cœlo & mũdo menta. 8. phy. com. 79.

Cœli substantia est præter cont tias quæ sunt hic quædam prior & diuinior. 1. cęli. com.

Cœlum non est corruptibile cõsumptibile per sensum. & positio de illis de quib⁹ dixit masar, quæ non ducunt ad certitudinis ordinem, sed

nullus sensus contradicit eis neque ratio. 1. cœli. com. 15.

Cœlum est segregatum a corporib⁹ quæ sunt hic, tanto honorabiliorẽ habens naturam, quanto magis elongatum est ab his, quæ sunt hic. 1. cœli tex. com. 16.

Cœlum aliqui opinati sunt esse primam causam, & isti dixerunt simpliciter. i. omnibus modis ꝙ sit ingenerabile. Aliq. vero opinati sunt ipsum esse reatum a prima causa, & isti dixerunt ꝙ non sit generabile ab aliquo. i. tãquam ex subiecto, & istum modum generatiõis, qui fit per alterationem passiuam, vult Arist. remouere a corpore cœlesti. Cõm. in. 1. cœli. cõ. 20. Ex quo patet contra Grego. Ariminen. & contra Ioan. de Baccone, qui tenẽt in secundo sniarum ad mentẽ Aristo. & Auer. æterna nõ habere causam efficientem. Vide aperte in lib. destru. disp. 3 in solutione. 18. dubij versus finem. vbi expresse. d. ꝙ in hoc genere entium illud qd̃ dat finem entibus dat etiam formam: & illud quod dat formam est agẽs, ergo illud quod dat finem huic eẽ est agẽs. Apparet iccirco ꝙ primũ principium est omnium istorum principium. f. agens, & forma, & finis. Consimile habet in. 2. ca. libri de substantia orbis.

Cœlum habet alterationem, quę nõ est passiua, quia alteratio, quæ est illuminatio, non est impossibilis in eo. 1. cœli. com. 20. idem in. 2. capi. de substan. orbis.

Cœlum ex primo naturæ consilio ẽ ingenerabile & incorruptibile: ex secundo vero consilio natura non fecit ei contrarium. 1. cœli. cõ. 20. & elicitur ex textu.

Cœlum nõ est compositum ex materia & forma sicut quatuor corpora simplicia, supra. idem 2. cap. de substan. orbis. & 8. meta. com. 12. & 12. meta. com. 10.

Cœlum non est graue neq; leue. 1. cęli. tex. com. 17. & infra. Quod non est intelligendum vt simplex priuatio, sicut dum dicitur ꝙ lapis non est cęcus neq; videns, sed affirmationis vim sermo obtinet. Cõmen. in paraphra. super. 1. cœli in summa. 5. & 1. cęli. com. 17.

Cœlum simplex est, & non compositum ex materia & forma, sed veluti ad formas abstractas in materia in actu, magisq; si ẽ materiæ q̃ formæ, licet neutri horũ sit studinem obineat: adumbrat. n. materiam, tũ quia sensibile, tũ quia potentiam hẽt ad vbi, tũ quia est corpus. assimilatur autem formę quia existentiam possidet actu, eiusque subã non in potentia est. Auer. sententia in paraph. 1. de cęlo & mundo, in summa. 6. iuxta principium.

Digressio quæst. materia cęli sit ĩ actu.

Ista fuit antiqua Peripateticorũ sniа, & Themi. in. 3. physi. qui fuit abbreuiator Alex. ponit eam in expõne. 3. tex. Vbi philosophus ponit diuisionẽ entis per actum tm̃. & p actum permixtum potentiæ vt habet litera antiqua. inquit. n. Ex entibus hñr q̃dã tm̃ actu, qualia sunt prima illa summaq;, motus & materiæ prorsus immunia, q̃ nec alterari nec fieri pñt diuersa qua sunt: sed sem p eodem mõ & sui paria & sui similia inueniũtur, generis: plane sui naturæq; tenacissima. Quædam cum actu potentiam iunctã ferunt, qualia, sunt ea q̃ ex materia existũt & forma. actu sũt, quia formã intra se tenent: ptãte, quia pñt

aliam formã p reciprocationem & succeſſionẽ induere. Sed æthereũ corpus vi ſuæ naturæ ſolo actu eſt, quia nequit de forma & ſpecie ſua mutari. particepstũ quodãmodo ẽ potentiæ, quatenus in loco moueꝫ quia vbiq; ſimul totũ eſſe nõ poſſit. Et hãc ẽt ſnĩam verboten⁹ imitaꝫ Simpli. ibidem. Ex his verbis ſoluiꝫ Achilles diui Thomæ in. 1. cœli. in lectione. 6 in expõne text. 20. Inquit. n. q cũ cęlum ſit quodam actu ens, alioquin nõ ageretĩ hæc inferiora: oẽ aũt qd⁹ eſt actu ens, vel eſt actus, vel eſt habens actum. Non põt aũt dici q corpus cœleſte ſit actus. quia ſic eſſet ſoa ſubſiſtens, & eſſet aliqd intellm in actu non aũt ſenſu apprehenſum, & iõ oportet in corpore cęlesti ponere aliqd ſubm ſuæ actualitati.

Dicimus pro Auer. opinione, quã ſine dubio credimus fuiſſe ex mente Ariſto. q in hac rõne vr duplex eſſe peccatum. primo quidem ex equiuocatione cęli: tum ẽt quia argumentũ eſt ab inſufficienti: vnde cęlum qñq; ſumiꝫ vt eſt quoddã aĩal motũ ex ſe, & illo mõ dr eẽ cõpoſitũ ex duabus naturis. v3. natura mouẽte & natura mota. Et iſto modo ſumpſit Cõmẽ cęlum in. 1. lib. de ſubſtan. orb. & ſic dr eſſe in actu, & dr agere in hæc inferiora. nam ſm philoſophos cœlum non agit niſi lumine & motu, & in huiuſmodi diſpõnibus eſt conſtitutũ per ipſam intelligentiam, quia primitus intelligitur ſibi aduenire ſm naturæ ordinem, quã dimẽſiones, aut alia accidentia. Alio modo ſumitur cœlum circunſcripta intelligentia, & tunc ſi quæras vtrum ſit ens aliquod actu, reſpondeo q eſt quoddam ens ſimplex, & eſt materia, quæ materia eſt materia in actu, pro quanto ſubſtantia eius ob eſt in potentia ad tranſmutationẽ ſubſtantialem, ſicut eſt prima materia Dicit. n. Commẽ. in vltimo cap. libri de ſubſtan orb. q materia habet gradus, ſicut & potentiã habet gradus. tũ cœlum circunſcripta intelligentia non eſt ens in actu, quod agere poſſit, aut alterare ipſa inferiora niſi potentia remota: quia circunſcripta intelligentia per rõnem, non intelligitur remanere cum diſpõnibus ex quibus prouenit alteratio ab eo ĩ hoc mundo inferiori: motus enim tunc ſibi non ineſſet, qui eſt tanquam vita omnium natura conſtantium. cęlum igitur pro orbe, non eſt ſubſtantia compoſita ex materia & forma, q eſſet corruptibile. nec eſt forma, quia formæ nõ eſt moueri, ſed mouere poti⁹. Vnde ipſe. 9. primæ philoſophiæ. com. 17. nihil prohibet vt cęlum ſit materia, ſed prohibet vt ſit forma. nec etiam eſt materia in potentia, quæ. v3. eſt in potentia ad generationem & corruptionem, quia hoc competit primę materiæ quæ eſt in corporib⁹ generabilibus & corruptibilibus. hoc n. eſt ſibi ꝓprium & inſeparabile, vt teſtatur Commen. 1. cœli. com. 20. ſed eſt materia in actu, in qua ſolum datur potentia ad vbi tantum. Vnde recte. d. Cõ. q orbis eſt ad ſiſtudinẽ formæ quodãmodo, & quodãmodo eſt ad ſiſtudinẽ materiæ & ex conſequenti quodammodo eſt in actu & quodammodo in potentia, vt patet ex verbis eius in ſfata authoritate, & tu applica. Et ex hoc patet ſolutio contradictionis

nis in com. 95. & in paraphr. quia ibi dicit q cęlum pro orbe eſt natura neutra, & non exiſtens per ſe in actu, ſed eſt materia formæ corporis cœleſtis. In paraphraſi autẽ dicit, q habet exiſtentiam in actu, patet quia eſt in actu, non quanto ſua ſubſtantia non eſt in potentia ad generationem ſicut prima materia, quia eſt ĩ altiori gradu, ſed nõ eſt in actu ſecundo, niſi per intelligentiam, vt ipſemet ſeipſum ibi declarat. Et ex hoc ſ et etiam ſolutio ad argumentum Ioan. Grammatici, quia etiam credidit in hoc demonſtraſſe. Inquit enim q ſi cęlum non habet talem materiam ſicut iſta corpora, ſed ipſum eſt cõpoſitum ex materia alterius rationis, aut ſi ipſum eſt materia alteri⁹ rationis a materia iſtorum inferiorum, tunc talis materia adhuc eſſet compoſita, quia haberet aliqd cõe in quo conueniret cum prima materia, & aliquod per quod differret ab ea. Diuus autem Thom. volens ſoluere hoc argumentum: in prędallegato loco. d. q iſta dria inter materiam generabilium & inter materiam cęleſtiũ corporum non eſt per aliquam compoſitionem, ſed ſolũ per habitudines ad diuerſas formas. Sed in veritate iſta ſolutio non videtur ſatisfacere quia ſuba materiæ primæ, & ſuba materiæ cęli, natura præcedunt ſuas habitudines, & in illo priori ſunt adhuc duæ naturæ diſtinctæ. conceſſum eſt. n. ſubſtantiam præcedere omne accidens natura tempore & diffinitione. ex. 7. meta. tex. com. 4. Amplius Ariſto. 1. Ethicor. ca. 7. q per ſe eſt, atq; ſuba eſt prius natura quã id qd ad aliquid eſt. nam id tanquã adiacens quoddã, & accidens ſubæ vr eẽ. Et iõ aliter rndeo q non eſt vr verum q quicquid diſtinguitur ab alio, per formam diſtinguatur: ſed bene hoc eſt in cõpoſitis, fallit aũt in ſimplicibus: ſimplicia. n. ſeipſis diſtinguuntur. Vnde materia prima & orbis, circunſcriptis oĩbus habitudinibus ad ſuas formas, adhuc diſtincta ſunt.

Amplius aũt ſcire debes non omnem dr̃iam eſſe ſm ſpeciem: illa. n. bene a forma proficiſcitur: ſed eſt etiam dria ſm magis & minus. Et ſi dico q materia analogum quoddam eſt, in quo analogantur plures modi materierum. & in ſupremo gradu materiæ corporalis, in extremo intenſiori, & perfectiori eſt orbis, qui dr̃ materia in actu: in extremo aũt inferiori & imperfectiori eſt prima materia, & ĩ medio ſunt grad⁹ etiam. Vnde Auer. in. 2. ca. de ſubſtan. orbis, inquit. Neceſſe eſt vt corpus cęleſte ſit materia animalium cęleſtium q̃ mouentur circulariter ex ſe, & vt ſit p fectius cæteris modis materiæ: & reddit cauſam dicens. Non enim eſt in eo de potentiis niſi potentia ad vbi tantum. & hoc conſonat cũ his, quæ dixit in vltimo capitulo, q materia habet gradus, & potentia ſimiliter. Vnde etiam Alexander in libro naturalium quæſtionum plerunq; dicit q non omne qd⁹ ab alio diuerſum eſt, per differentiam dicatur eſſe diuerſum. Et ſic patet ſolo ſm peripateticos.

Cęlum eſt ligamentum inter generabilia & corruptibilia & entia incorporea, 1. cęli. commen. 22. idẽ 8. phyſi. commen. 15. & in prin. libri merheoro.

Cęlum impossibile est vt sit semper mobile per se nisi per principium extrinsecum nō corporeum, neq; vt sit virtus in corpore. 1. cęli.cō. 22.idem 3.ca.de substan.orb.

Cęlum non est contrarium elementis,quia tunc corrumperet ipsa,sed apparet contrarium quia cōseruat ipsa,& continet ipsa & vlt est in eis quasi forma. 1.cęli.com.24.

Cœlum si esset contrarium elementis,statim totus mundus corrumperetur. 1.cœli.com.26. idem Arist. primo Metheo.

Cęlum non mutat locum fm se totum numero, sed fm formam. 1. cęli.com. 31.idem.4.phy.cō.43.& 45.&.6.phy.c.85.&.8.phy.cō.76.

Cœlum ī lingua grecorum dicitur tribus modis,aut de toto mundo, aut de corpore rotundo, aut de orbe supremo. 1.cęli. com.55. idem tex.com.76.& 96.

Cœlum est sensibile per materiam, & intelligibile per formā. supra. commento.92.

Cęlum dicit formam, hoc cœlū vero materiam. supra.& com.95.

Cœlum est compositum ex materia,sicut & alia corpora. supra tex. com.95. Vbi aduerte, vt notat Alex.Simpl.& Auer. q̄ sumitur cęlum pro toto mundo.

Cęlum qđ est corpus neutrum,non est compositum ex materia sicut reliqua, & ē quasi forma respectu mundi,& quatuor elementa sunt quasi materia. 1.cęli.cō.95.&.24.

Cœlum est natura neutra,non existens per se in actu,sed est materia formę corporis cœlestis,quæ est in actu. supra.cō.95. vide in cōcord.

Cœlum cum sit materia non composita,non habet formam ita vt sit intellecta,sed est vna numero indiuiduata per se, & est intellecta per respectum ad aliud,vt est materia communis. supra.com.95.

Cęlum & eum qui sursum est loca antiqui aliis attribuunt, velut cęlestens solum immortale. 2.cęl.tex. cō.2.idē.1.cęli.t c.22.96.&.100.

Cęlum ingenerabile est & incorruptibile adhuc & impassibile omnis mortalis difficultatis est. 2.cęl.tex. commento.3.

Cœlum non habet motum naturalem aliū a motu volntario. supra commento.3.

Cęlum non est graue neq; leue, sed qui diceret ipsum,esse leue melius diceret quam qui dicit ipsum esse graue. supra com.4.

Cœli motus non est ab anima cogente manere sempiternum.2.cęl.tex. com.6. Iste locus fuit cā erroris Ioan Grammatici,qui videns Aristo.contradicere in hoc: tenuit Aristot.tenuisse cœlum non esse animatum,vt tentat Simplici.in. 1.cęli. Sed non animaduertit q̄ antiqui ponebant cœlum habere contrarium,& de se esse corruptibile, sed anima erat causa suæ permanentię & ad hunc sensum Arist.negat q̄ lum esse ab anima cogente ipsum manere sempiternum. & hoc habetur ex textu: quia tunc illa non esset beata,quia esset cum labore & tristitia. vnde Cōm.in cōmen.6 inquit. Et hęc contradictio intrat eos qui ponunt hoc corpus habere contrarium motui animę, sed qđ Arist. tenuerit corpora cęlestia animata anima intellectuali non mouet cum labore & pena demonstratum est in.8.phy.&.2.cęli est authoritas expressa philo-

phi.in tex.com.60.

Cęlum etsi nequaquā incipiat moueri,si tn incepisset necessario hr principium,vnde incepisset 2.cœli.tex.cō.13.vide in concordantiis propter manifestam contradictionem.ex.76.tex 8 phy.& ex tex.cō. 100.primi de cęlo.

Cęlum cū corpus finitum sit, necessario potentiam finitā habet quapp Alex.d.ipsum ex se corruptibile esse,incorruptibile vero esse pp infinitam potentiam mouentē ipsum.& Auic secutus est eū in hoc. Cōm.in paraph. 1.de cęlo. in vlti. ca.idem.8.phy.cō.79.& in.12.meta.cō.41.&.2.cęli.com.71.& in.3. cap.de substan orb.

Cęli motus etsi circularis sit, potest tn excogitari in eo principiū & finis ex parte motoris. Cōmenta in paraphrasi secūdi de cęlo, summa 2.quæsito primo.

Cęli motus primaria intentione fit super orizontā superius.i. super terram habitabilem:& secundaria intentione fit super orizontem occidentis,vt iterum redeat. Cōm.vbi supra.&.2.cœli.com.14.&.15.

Cęli dextrum & sinistrū & alię drię reperiūtur in cęlo in ordine ad intentionem virtutis motricis cœli. Auer.pulchre & lucidissime vbi.s.

Cęlum habere dextrum & sinistrū consimili modo est intelligēdum sicut dictū philosophi.in.8.de phy sico auditu,vbi fuit dictum q̄ mouens orbem est in maximo circulo Præter hoc,quia ibi ostendit circulū in quo apparet potentia motoris:in secundo vero cœli determinauit locum circuli in quo apparet potentia mouendi. Idem in 2.cęli.com.15.& in paraph. vbi.s. vide in concordantiis.

Cęli accidentia magis sunt remota a cognitione nostra quā ipsa corpora cęlestia sint remota a nobis fm situm.2.cęli tex.com.17.

Cœlum est quoddam corpus diuinum.ibidem.

Cęlum habet melius & maius bonū ex.2.cęli.tex cō 34.& ibidem cō. 15. Vbi infert q̄ pp hoc non sequitur vt sit cōpositum ex virtutibus contrariis. stellæ enim sunt nobiliores partes cęli.

Cęlum non recipit motum rectum, neq; naturaliter, neq; violenter: nam si reciperet eum violenter,reciperet eum naturaliter 2.cęli. cō. 46.vide pro hoc.1.cęli com 14.

Cęlum non recipit diuisionē,quia si reciperet diuisionem, reciperet ēt corruptionē. supra cō.46.& te cō. 47. Hinc tollitur q̄ diuisio attestatur corruptioni,& est via ad corruptionem.

Cęlum primum qđ mouetur motu diurno, acquirit suam nobilitatē vna actione,quia est nobilius eorę quæ mouentur.2.cęli,com.62.

Cęlum totū ē sicut vnū animal, sed non est vnū animal quasi ligatū multis ligamentis, sicut aīal dissimilium partiū,sed est ligatum prima potentia spūali diffusa in suo toto,q̄ non diuidit in aliis orbib⁹ nisi quia primo diuidit in primo orbe: sicut potentia mouens aīal non diuidit in aliis membris, nisi quia primo diuiditur in corde.& sic intelligit q̄ prim⁹ orbis mouet alios orbes.sicut dē q̄ nobili⁹ mouet totum.2.cęli.cō 71.idem.12. meta.com 44 &.2.cęli.com.42.

Cęlū inquantū mouet per se, & inquantum est aīal, necesse est vt ha

Universidad de Deusto
Biblioteca

beat figuram. 3. cęli. com. 45.

Cęlum quare melius est vt moueat quā quiescat, & quare circulariter magis quā recte, ē qō propria primæ philosophiæ. 1. de Anima. cō. 51. vide in concordantiis.

Cœlum nūquam inuenitur diaphanum in potentia, quia natura cęlestis semper inuenitur illuminata, 2. de anima. tex. c. 69. &. c. 71.

Cœlum non recipit primo dimensiones ante formā, quia tūc forma eius diuideret ad eius diuisionem, 1. ca. de subā orb. &. 2. cęl. cō. 3.

Qđ intelligentia nō est forma formāt dans esse cœlo. ex verbis Auer.

Ex hoc aliqui accipiunt intelligentiam esse formā formāt dantē eē orbi. quia si solum assisteret orbi, ista consequentia nullius eēt roboris, quia fora assistens dato ꝙ vniatur orbi quanto, non ꝓp hoc sequitur ꝙ diuideret ad orbis diuisionē sicut patet de nauta & naui. Dicimus nos ꝙ opinio Auer. est ibi, ꝙ aliter est vnio & cōpō in istis gnabilibus, aliter in æternis: in istis. n. forma vnitur mediantibus dimensionibus interminatis, & ideo istæ sunt extensæ ad extensionē subti vnde q̄cunq; forma sic vnit ē diuisibilis & materialis. Et ex hoc seqt ꝙ si intelligentia vnit mediante dimensione interminata, sequeretur ꝙ esset de ordine formarū materialium. Ad obseruandū igitur & saluandam diuersitatē inter formas abstractas & materiales, dixerūt ꝙ ibi non sunt dimensiones interminatæ præparantes materiā ad receptionē formæ; sed solum sunt dimensiones terminatæ insequentes formā, ad hoc ꝙ subm eius constituat in dispōnib⁹ necessariis: sic. n. intelligentia constituit suū subm ī eē, pro q̄to dat sibi motū & appetitū: fit vnū. n. appetēs & intelligēs & motū in loco, non per formāle inhærentiam, quia intellectus nullius corporis est actus. Vnde consequentia illa sequitur ex hoc ꝙ immediate quod ponit aliqua forma vnita mediante dimensione interminata, quæ est in potentia, sequit talē formā esse educibilem de potentia materiæ quæ est potentia multa. Dicit. n. Cōm. ibidem ꝙ quia prima materia non fuit multa in potentia ideo oportuit ꝙ dimēsio interminata cōcomitetur eā necessario, alioquin non haberet plures formas in actu in eodem tpe. Et ꝙ ista sit via eius patet ex verbis eius. Vnā parū ihfra scribit. Et q̄a manifestū ē sensui ꝙ corpa cęlestia recipiūt dimēsiones terminatas fm suas formas, neq; pūt recipe formas mediātibus dimēsionib⁹ interminatis sicut ē dispō de formis gnabilibus & corruptibilib. necesse est ea recipere dimēsiones tali mō ꝙ ex quo cōtingat formas eē gnabiles, & corruptibiles, qđ ē q̄a materia eoꝝ recipit dimēsiones prima recepto ne, mediātib⁹ illis formis suis, & nō recipit formas mediātibus dimensionib⁹, q̄ sunt ī prima mā cū sua istius māæ, sed dimēsiones q̄ sunt in materia cęlesti sunt ꝓpriū priorū ei⁹. Et ad instātiā de nauta & naui negat nautā vniri naui mediātibus dimēsionibus interminatis: immo nauis hēt dimēsiones terminatas. hō ēt non est forma simplex sicut est intelligentia, sed est compositum ex materia & forma.

Cęli & stellarū subā est eadē: & in hoc conueniunt oēs antiqui, vt dixit Arist. in lib. cęli, & mūdi. 2. ca. de substan orb. &. 2. cęl. t. com. 41.

Cœlum non fuit dictū habere animam nisi ꝓp appetitum existentē in eo, & motum localem. 1. cap. de substan. orb. &. 8. meta. com. 12. & 12. meta. com. 36.

Cœlum dicitur eē motum per principium separatum quod est in eo, non per principium quod est pars in eo. 1. ca. de subā or. Et illo modo etiam dicitur viuū & ītelligēs.

Cęlum non assimilatur materiæ, nisi in hoc tantum quia est materia fixa ad recipiēdum formā: & ideo dignius dr subm quā materia. materia. n. quæ est hic dr materia, qa est in potentia forma in ea figi, & dr subm quia est fixa formæ, & est pars compositi ex materia & fora. Auer. in. 2. ca. de substā. orb. Pro quo aīaduerte ꝙ apud peripateticos, vt no. Alex. ī prin. lib. metheo. & lucidissimus Them. in. 1. physi. in digressione de priuatione & potentia materiæ, ꝙ licet hæc nomina materia & subm sint de numero eorū quæ dūr ad āliud, qa materia alicuius est materia, & subm alicui, est subm: ī hoc tñ est dria, qa nomē materiæ est cū priuatione & respicit futura. Vñ lignū aut æs ex quo statua fieri pōt, antequā recipiat figurā statuę recte materia dr sed quāprimū forma illa introducta est, nō materia dr sed subm. vñ nomē subtu nō importat priuationē, & respicit pūtia. & hoc est quod dixit Boetius. Materia qualitatib⁹ sensibilibus informata nō amplius materia remanet, sed ex materia transit in subiectū. Quia iguit orbis semper ab æterno subiectus est suæ formæ: non. n. est ibi potentia abiciens actū, neq; per consequens priuatio sicut est in materia istorū inferiorū, vbi materia qñq; habet formā in potētia, & qñq; ī actu: & qñ hz eā ī potētia dr materia, & qñ hz eā in actu dr subm: sed hoc ī cęlestibus non est vt materia trāseat de potētia ad actū: & iō non est ibi materia quæ trāseat in subm, sed semp subm est & subm vere & ꝓprie dr. Ita ēt scribit Cōm. 8. meta. cō. 12. loquit. n. vt faciūt veri Peripatetici, qui vtunt verbis in ꝓpria significatione, & non vtunt transumptionibus, neq; metaphoricis, vt docuit magister. in. 2. posteriorum analiticorum.

Cœli motus nō hēt continuitatem motus a forma a qua mouet, sed illud qđ largitur ei cōtinuitatē est aliqđ appetibile, quia continuatio non prouenit nisi a motore non moto. 4. ca. de substan. orbis. Sic intelliges dictū eius in. 12. met. c. 41. sicut declaraui in theorematibus.

Cœli motus si destrueret eē, cœlū etiā destrueret: cœlum. n. est ꝓp motū suum: etsi motus cœli destrueretur motus entium inferiorū destrueretur. 4. cap de substan. orbis. vide in concordantiis.

Cœlum hēt naturam propriam existentē, aliam a natura generabiliū & corruptibiliū, cū cęlum semper est in pūti, præterito, & futuro, & oīa gnabilia & corruptibilia sunt transmutabilia. 1. meta. cōmē. 22. vide. 2. physico. commen. 3. &. 1. cęli. commen. 5. quomodo natura equiuocę, seu secūdum prius & posterius dicitur de cœlo & aliis.

Cœlum non habet materiam generabilem & corruptibilem, sed locabilem tñ. 8. meta. t. c. 4 &. 12. &. 12. meta. tex. com. 10. & in lib. de substan. orb. fere per totum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Cęlestes substãæ non sunt compositæ ex materia & forma: sed sunt ex corpore & forma aĩata intelligibili, ñ ita ꝙ aĩa sit res animata: non ita ꝙ illic est aliquid qđ aĩatur per animam, aut quod viuit per vitam. Oē.n. quod viuit per vitã est gñabile & corruptibile: sed sunt aĩata per se & viua. 8. meta. com. 12.

Cęlum cũ sit in potentia ad vbi nõ prohibet vt sit materia: ista. n. est dispõ materiæ non denudaria potentia: sed prohibet vt sit forma. 9. metaphy. tex. cõ 17. vide etiam in 2. ca. de substantia orbis &. 8. met. com 12. &. 1. cęli. 20.

Cęlum & natura a primo dependẽt principio. 12. meta. te. com. 38.

Cęlum non habet aliam possibilitatem, nisi vt quiescat. 12. met. c. 41.

Vnde ibidem d. Corruptuo nõ est possin eo sicut quies: & ideo ĩ motu cęli tm verũ est ꝙ possibile ex se ab alio quærit necessitatem.

Cœlum vnum numero est. 12. meta. tex. com. 49.

Cęlum est manifestum per se, ꝙ sit aut sphera perfecta, aut medietas sphęræ. 1. cęli. com 44.

Cęli & aliæ res iferiores sunt de hoc genere entium v3 quorũ esse consistit in motu, & ideo sunt in continua innouatione ab ęterno. ex disputa. 3. in sofone. 9. dubii.

Cęlum quodam modo est simplex & quodam modo etherogeneũ. vide modũ in. 3. disp. in sol. 23. dub.

Cęli secundum peripateticos id qđ desiderant in suis motibus est motus inquantũ motus absolute: perfectio. n. cuiuslibet viuentis inquãtum viuit est motus. ex dispu. 14. in solutione. 1. dub.

Cęli in eorum motibus assimilãt se creatori, inquantum dant vitã inferiorib⁹ corporib⁹: licet hoc fiat secunda intẽtione fm philosophos supra. &. 2. cęli. 17. & 21. &. 12. metaph. commen. 36.

Cęlum loco progenitoris, ac solem cęteraq; astra appellant tetram ro loco matris ex. 1. de generatio animalium. ca. 2.

Cęlũ est aĩal sempiternũ, ac forte q dẽ cognoscẽs sensibilia, sed a lia ne. i. illa qua cãæ gñantes effecta fecta & euẽtu sua cognoscũt. The mi. 3. de aĩa. cap. 73. Hoc aut congruit dicto prophetæ: nũquid qui creauit ignorat?

Cẽtrũ aliud est mathematicũ, & punctus: aliud vero est naturale & est corpus sphericũ, circa qđ uetur corp⁹ circulare. 8. phy c.

Cera quare a medicis fiat mã emplstrorũ. vide cãm. 5. colli. ca. 42. d ꝙ cera citrina est tpata in quatuor qualitatibus: & q a põt appcari carni: iõ medici posuerũt ipsa materiam oĩb⁹ cataplasmatibus, & vnctionibus calidis & frigidis.

Cerebrũ ẽ seruiens cordi, & dat eidem virtutes sensibiles, per modũ quẽ dat camerarius regi vt faciat volũtatẽ suã: q̃uis rex illi de lã virtutẽ p quã agit. 2 colli. ca. 1.

Cerebri iuuamentum fuit vt tẽperaret caliditatẽ & siccitatẽ cordis. 2. Colli. ca. 21. de somno. item. 21 de partibus. cap. 7.

Cerebrum fuit creatũ pp̃ istos sensus. videlicet visum, auditum, & olfatum. 2. Colli. ca. 11. vide in 2. de partibus aĩa. ca. 10.

Cerebrũ ptiũ oĩum corporis frigidissimũ ẽ. ex. 2. de parti. aĩal. ca. 7.

Cerebrum nullum sensum habet, sicut patet sensu tactus, supra.

Cerebrum

Cerebrũ hñt oĩa aĩalia sanguinea: reliqua aliquid proportionale. s̃.

Cerebrum est somni causa. s̃.

Cerebrũ est cõe aquæ & terræ & hoc experimẽto demonstratur. s̃.

Cerebrum hoĩs, sui corporis proportione, maius est cæteris. s̃.

Cerebrum maris maius est cerebro mulieris. s̃.

Cerebri propria & familiaris ægritudo est catarrus. s̃. & Cõmenta. in cap. de cerebro.

Cerebrũ habere aliquẽ particularẽ principatũ super tres sensus Arist. concedit, sed nõ supra tactũ, & gustũ inquantũ sensus sunt. Cõment. in. 2. de partib⁹ anima. in cap. de cerebro. in digress. ptra Gal. Vide de hoc Arist. in. 2. de partibus anim. c: 10. vbi dicit tria organa, sensus, visus, olfatus, & audit⁹ a cerebro manifeste oriri.

Cerebrum magis alteratur a frigiditate q̃ a caliditate: & iõ oportet cõseruare ipm a frigore conseruatione vltima. 6. Coll. c. 14. idẽ. 7. Coll. ca. 2. Si indiges calefactiõe cerebri, fac hoc sine timore: sed si indiges infrigidatione fac hoc cũ timore.

Cerebri cameræ q̃uis sint mẽbra in quibus cõplẽtur operationes virtutũ interiorũ. s. imaginatiuæ, cogitatiuæ, cõseruatiuæ, & reminiscibilis: tñ inueniuntur radices istarum virtutũ in corde: & illa mẽbra non sunt nisi instra in quibus manifestantur operationes illarum virtutum: & non est hoc obliuioni tradendum. 2. Coll. cap. 19.

Cerebrum sincipiti subditum est: occiput vero inane est. primo de natura aĩalium. cap. 7.

Cerebrum primum capitis obtinet situm, nõ solum in hoĩe, sed in cæteris animalibus, quib⁹ ea pars data est. 1. de natura anim. cap. 16.

Cerebrũ oĩum expers sanguinis est. 3. de natura anim. cap. 3. in fine.

Certitudo mathematica non est in omnibus expetenda. 2. meta. tex. cõmen vlti.

Certitudo diuersatur in eadem scĩa. v. g. fm demstronem simplr, & fm demstronem quia. Et cũ diuersat in eadem scĩa, magis diuersatur in scĩis diuersis fm gen⁹. 2. me. cõ. vlt. vide ꝓ hoc Arist. 1. post. in illo ca. Certior aũt scĩa altera, altera ẽ. &c.

Cerui oẽs continent vermes in capite viuos, qui nasci solẽt sub lingua in concauo circa vertebrã. ex 2. de de natura anim. cap. 15.

Ceruo soli cornua oĩbus annis decidua initio a bimatu, oĩbus alijs perpetua. 1. de natura aĩalium. cap. 1.

Ceruus solus ex cornigeris hẽt cornua tota solida & sparsa in ramos, & omnibus annis decidua, nisi castrentur: cum ex cæteris cornigeris nullum cornua amittat. 3, de natura anim. cap. 9.

Cerua ferarũ prudentissima esse vide in. 9. de natura anim cap. 5.

Cerui locis difficilib⁹ amittunt cornua, & qua inueniri nequeant. vñ illud prouerbium ortum, qua cerui amittunt cornua. ibidem.

Ceruus iã captus est hederã suis enatam cornibus gerens viridem, quæ cornu adhuc tenello forte inserta, quasi ligno viridi coaluerit s̃.

Cerui morsi vel a phalangio, vel a quouis gñis eiusdem, cãcros edũt: qd idẽ hoĩ ẽt prodesse putat. s̃.

Cibatio fm quid est gñatio, Cõmẽ. 4. metheo. cõ. 15.

Cibus & potus nõ sunt necessarij nisi vt reẽtauretur deperditũ: & ideo

indigẽs

indigens cibo est corrupt. 3. meta. tex. cõm. 15.

Cibus est illud quod patit a corpore, medicina vero est illud a quo patit corpus autho. Gale. Auer. 5. Colli. cap. 2. ibi ponitur declaratio istius differentiæ.

Cibus quo dr̃ tẽperat⁹ & medicina. vide. 5. colli. cap. 3.

Cibus ex vna parte est similis, & ex alia est dissimilis: & ex parte similitudinis est patiens, & ex parte dissimilitudinis est agens. 5. coll. cap. 3.

Ciborum duæ res considerari dñt: prima est res quæ miscetur eis, quę põt eoꝝ malitiã remouere si est: & secunda est delectatio cibi: quia qñ est multum delectabilis, lęsio quæ prouenit ex eo non est multũ manifesta. Auer. sñia in. 5. coll. cap. de herbis, & oleribus, & est. 41. qñ loquitur de melongijs.

Cicadarũ genus maxime oĩum ieiunum est. ex 4. de part. anim. cap. 5.

Ciconiæ, cæreræq; aues cum uuln⁹ per pugnã acceperint, cunilam herbã plagę apponunt. 9. de nã anima lium cap. 6.

Ciconias senectutem parentum educare inuicem inuulgatum est. Sed sunt qui & meropes hoc idem agere confirment 9. de natura animalium. cap. 13.

Circa idem & fortuna & intellectus versatur. 2. phy. tex. cõ 52.

Circulũ dicunt esse humanas res. 4. phy. tex. cõ. 134.

Circulare, alterũ a recto ĩ specie est. 5. phy. tex. cõ. 33.

Circulus non hẽt in circũferentia locũ q̃ sit dignior, vt sit potius principiũ, aut mediũ, aut finis. 8. phy si. cõ. 76. & elicitur ex tex.

Circulus perfect⁹ est. 1. cœli. tex. cõ. 12. idem. 5. met. tex. cõ. 11.

Circuli sectiones non sunt circuli, sicut sectiones lineæ rectæ sunt lineæ rectę. 1. cœ. tex. cõmen. 29.

Circulus contrariatur recto fm cauũ & conuexũ. 1. cœli. tex. cõ. idẽ Cõmenta. in paraphasi. vide

Circulare corpus nullũ sortit locũ nisi cõuexũ corporis circa quod uoluit vere. si aũt dimẽsiones dñr, hoc erit in loco trãsumptiue non vere: hoc est dictu fm imaginationem, & naturaliꝝ, & præcipue de vltimo intellige. 1. cœ. in paraphrasi, summa octaua. cap. 6. colligе ex cõ. 91. vbi. d. q̃ locus li est duplex, fm imaginationem & fm veritatem.

Circulus est prior triãgulo, qũo ligit, vide pulchra in 2. cœli. cõ. 23.

Circulari figurę nõ põt fieri additio 2. cœ. tex. cõ. 23.

Circularis corporis spacium est magnitudo ipsius corporis: magnitudines. n. in corporibus circularibus sunt sicut spacia in rectis. 2. cœ. cõ. 42. Collige ex hoc q̃ motus circularis non dr̃ fieri in spacio circulari, quod sit extra ipsum vel in ipso, quia non est aliud spacium circuitionis nisi ipse circulus: nihil autem mouetur in spacio quod est in ipso. vnde patet q̃ circulare spacium nõ est cã q̃ mot⁹ sit circularis: sed a sili nec spaciũ rectũ est cã q̃ mot⁹ sit rectus. Bene igr̃ dixit Cõmentus & dñs Alber. in. 1. cœ. ĩ expõne cõ. 5. q̃ simplicitas motus arteditpenes simplicitatem magnitudinis mobiliũ, nõ penes simplicitatẽ magnitudinũ sup quib⁹ fit mot⁹. hoc D. Tho. & parisiẽses aliꝝ sẽtiũt: vt declarauí diffusi⁹ in theoreatib⁹ mo-

Cĩu-

Ciuitates in quibus sunt plures principes facile incurrunt corruptionẽ, cũ hẽant vnitatẽ quodam accñtis mõ. ex paphra. meta. tract. 4. & est Arist. in. 12. meta. tex. cõ. 52.

Clima qntũ ẽ tẽperatũ (vt dixit Gale.) & nõ quartũ, vt crediderunt multi hoĩes. Cõm. in. 2. methe. c. 2.

Clima magis tẽperatũ hoĩ, & plibus aĩalib⁹, & plãtis ẽ quartũ, & qntũ. & hoc ex parte caliditatis, cui⁹ cã ẽ reflexio. Cõmẽ. in. 2 methe. cap. 2.

Clima quartũ tẽperatius esse quinto non est verum. 2. Coll. cap. vlti. contra Galenum.

Coagvlata q̃dã a calido, liq̃fiũt a frigido, sicut sal: coagulata vero a frigido, liquefiũt a calido, sicut ferrum: q̃dã vero a calido coagulata, nõ liq̃fiunt a frigido, vt fictilia: & q̃dã coagulata a frigido nõ liq̃fiũt a calido, sicut sũt multi lapides minerales. 4. metheo. cõ. 1.

Coagulatum a calido, & præcipue illud quod a frigido non potest dissolui a prædominio est terreũ. ẽ.

Coagulantur quæcunq; coagulant, aut ex mã aquę, aut terræ & aquæ sil. 4. metheo. tex. cõ. 35.

Coagulata a calido sicco, soluuntur ab aqua, quæ est humida. ibidẽ tex. cõmen. 36. & 40.

Coagulũ antiquũ cõfert ad ꝓfluuiũ alui. Arist. in. 3. de nã anim. ca. 21.

Coagulũ, cũ sit calidũ & siccũ, quo vẽtrẽ cõstipat bibitũ, vide cãm. 5. Coll. cap. 47. vbi dr̃. q̃ hoc aut facit a proprietate, cuius causæ sũt ignotæ: aut facit hoc, quia coagulat humores & eosdem indurat.

Cogitatiua virtus viget in somno, & apud quietem aliorum sensuum. & ideo homo in somno cognoscit futura, & nõ in vigilia, ex libro de memoria & reminiscentia.

Cogitatiua hoĩs distinguit intentionẽ indiuidualem a forma imaginatiua, & expoliat eam ab eis q̃ sunt adiuncta cũ ea ex istis sensibilibus cõmunibus & propriis, & reponit eam in memoratiuam, & hæc eadẽ est quam comprehendit imaginatiua, sed imaginatiua comprehendit eam coniunctam cum istis sensibilibus. 2. de anima cõ. 63.

Cogitatiua uirtus est aliqua actio, & eius rõ est ponere intẽtionẽ formę imaginatiõis cũ suo idolo apud rememorationẽ aut distinguere eã apud formationem. 3. de aĩa. cõ. 20 & cõ, 6.

Cogitatiua scientia, pro speculatiua summitur. 6. met. cõ. 1. & 9. meta. cõmen. vltimo.

Cognitio gñationis nõ perficit nisi dãdo duas causas, primam materiã & primum motorem. 2. physi. tex. cõ. 72. idem, 1. de gener. tex. cõ 14.

Cognitio simplicis dabit tibi cognitionem compositi. 5. Coll. cap. 58.

Cognitio existit in nobis in principio per quietem animæ, & rectitudinem accidentium. 7. phy. cõ. 20. & habetur in textu.

Cognitio perfecta in pluribus rebus nõ est nisi fm q̃ est in posse hoĩs, vt veniat ad illam rem per demõstrationem, non fm rem in se. 2. cœli. cõmen. 80. & 60.

Cognitio rerum non fit nisi per cognitionem principiorũ. 3. cœli cõ. & tex. 30. idem 1. physico. tex. cõmen. primi.

Cognitio cuiuslibet generis, & speciei eius non completur nisi per cognitionem substantiæ eius, & per cognitionem eorum quæ contingunt illi. primo de Anima.

cõmen.

cō.3.& hf.1.poſt.tex.cō.43.
Cognitio vſus ſemper debet præcedere cognitionē propriā. 2. de aīa. cō.1. idem.1.phy.tex.cō.4.&.57.
Cognitionem creditam & intellectā pręcedūt duo modi cognitionis. ſ. agens & præparans, vt eſt declaratum in poſterioribus.ex cō. lib. de diuinatione ſm quietem.
Cognitio nota ſeu extranea ſm Pla. quæ dicatur. Vide Themiſt. 3.de anima.cap. 44.
Cognoſcimus oīa ſm ſpēm. 4. met. tex.cō. 22. Inde elicitur ꝙ cognitio eſt a forma, nā forma eſt actꝰ, & actus eſt rō cognoſcendi: forma etiā eſt ſubiectum vſitatis. 1. cœli. cō. 92. vniuerſale autem eſt obiectum intellectus.
Cognoſcimus oīa inquantum vnū, aliquid, & idem, & inquantum vſe aliquid eſt.3.meta.tex cō.12.
Coitum frequenter exercentibꝰ minor voluptas accidit, & vide causā 1.de gñatione animalium.cap.18. prope dimidium capituli.
Coitus aīalium generantium quō fiat, vide in. 5. de gñatione anim. cap.2. Et ibi nota iuſtum animalium coitum eſſe vt mas ſuperueniat feminam.
Coitus plus omnibus cōplexionibꝰ nocet frigidis & ſiccis: & complexio calida & humida:cæteris ſuperfluū tolerare poteſt leuius. 5. Colliget.cap.12.
Coleræ duæ. ſ. flaua & atra non pñt conuerti in ſanguinem,ſed ſunt in eo in potentia,quia qñ ſanguis corrumpitur multoties cōuertitur ad eas.2.Colli.cap.1.
Colera vtraq; eſt ſanguinis ſuperfluitas, eo quod quodlibet generabile habet aliquā ſuperfluitatē qñ gñatur.2.Colli.cap.1.in fine. Conſidera autem vbi ſm Philoſophū iſtæ ſuperfluitates reſecentur, vel in capite,aut in corde:quia in his variæ ſunt opiniones.
Colera non naturalis habet quatuor ſpecies.3.Coll.cap.3.
Colera praxina & eruginoſa nō ſimplices,& non recipiūt digeſtionem a calore naturali, ſicut nec venenum. ibidem.
Colera praxina & eruginoſa reperitur in ſtomacho gñatur. vide ibidem.
Colera abſolute non eſt in homine ita vt ſit pars mēbri, niſi colera ſtat in ſacculo fellis ſm quoſdam. propterea Auer tenet ꝙ colera ſoluta non ſit ſubiectum febris ſanguis,aut humiditas in qua gñatur colera.3.Coll.cap.4.
Colera non eſt poſſibile vt recipiat digeſtionem,quia quod tranſit minimum digeſtionis, vel decoctionis, impoſſe eſt vt redeat ad terminum decoctionis: ſicut aſſum non pōt reuerti vt ſit elixum. 3.
Colericū aꝑma,quod eriſipilla aliis duobus modis, vel ex mixtione qua ſanguis dominatur colere. qñ colera dominatur.primum. eriſipilla ruboris. ſecūdū eriſipelas formicularis. 3.Col.ca. 5.de egritudinibus colericis localibus.
Colliquamentū & excrementū differunt. 1.de gener.anim. cap. 18.
Color ſm ſe viſibil.eſt.2. de aīa. cō.66. & ibi Auer. d. ꝙ color ſe viſibilis in ſecundo modo dicendi per ſe,& idem repetit in cōmē. 40 contra Auempacem.
Color nihil aliud eſt niſi admixtio corporis lucidi cum corpore diaphano,vt declaratum eſt in lib. de ſenſu & ſenſato.2.de aīa.cō.67.

Coloris ſuſceptiuum eſt ſine colore 2.de aīa tex.cō.71.
Color habet duplex eſſe,vnū eſt naturale,& aliud extraneum. 2.de aīa commen.76. & 97.& 121. Et ita eſt de odore.
Color ſm ꝙ eſt color eſt viſibilis,nō mediante alia forma contingente ſibi.2.de anima.cō.63.contra Auēpa. qui aſſerebat non eſſe colores in obſcuro.
Color & lux differūt, quia color eſt vltimū diaphani terminati:lux autem eſt cōplementū diaphani non terminati.2.de aīa.cō.67.
Color non de neceſſitate mouet nō lucidum,ſed non coloratum. ibid.
Coloris eē ē magis ſpūale q̄ eſſe odoris.ſecundo de aīa.1.cō.97.& 101.
Color & ſuperficies differūt, quia ſuperficies eſt terminus corporis qua tenus corpus eſt,& color eſt terminus corporis quatenus perſpicuum eſt. Amplius,vnius corporis numero vna eſt ſuperficies numero:non tñ ſi vna eſt ſuperficies numero igē & vnus numero color'. Sæpiſſime enim vnam numero ſuperficiē cōtrariis coloribus diſtinctam eē cōtingit. Amplius, terminabilia ſane perſpicua,ſiue colluſtrata,ſiue non colluſtrata ſunt.ſuperficiē & termi nū hñt:colorem aūt tunc ſolū hñt cum illuſtrantur. Alex in paraphra ſi de aīa.cap. 12. verſus finem. vbi declarat, quæ ſunt per ſe ſenſibilia: & quæ per accidens. Et vī eſſe ꝙa Auer in 2.de aīa.cō.67.
Color & viſibile licet ſint idē ſubiecto, tñ rōne & diffinitione diſtinguuntur:nā viſibile refertur ad viſum,color abſoluta vis eſt.Itē. viſibile abiuncto viſu,nō remanet niſi potētia,at color, ēt nunq̄ cōſpectus ſemper eſt color. Themi.2. de aīa. cap.22.& eſt ſuper tex.66.
Color fit ex admixtione corporis lucidi cū diaphano.ex lib.de ſenſu & ſenſa. Et iō neceſſe eſt vt colores ſint cōpoſiti ex iſtis duabus naturis.ſ.natura diaphani,& natura luminoſi: & ꝙ diuerſitas iſtarū duarū naturarꝝ ſit cā diuerſitatis eorū.
Color albus fit ex pmixtione ignis clari cū el'uto valde diaphano qđ ē aer:& color niger fit ex igne turbido cum permixtione el'uminis diaphani.ſ.terra: & colores medij diuerſantur ſm magis & minus iſtorum duorum.3.
Color albus,& color niger ſunt elementa colorum mediorum.ex cō. lib.de ſenſu & ſenſato. Ex quo patet contra Burleum & alios negantes ſm viam Auer. colores medios eſſe compoſitos ex extremis.
Colores non componuntur ex albo & nigro, qñ nigredo eſt prinatio albi.10.meta.cō.7.vide in concor.
Color eſt perfectio diaphani terminati:lux vero eſt pfectio diaphani nō terminati. Ex lib de. ſen. & sēſa.
Colores qui fiunt ex albo & nigro, ſm magis & minus diuerſantur in hoc diuerſitate infinita ſm materiam. ex libro de ſenſu & ſenſato.
Colores nō recipiūtur in aīa ſm extenſionem corporalē,ſed ſpūalem. & hoc apparet ex hoc, ꝙ viſus p pupillā,licet ſit ita parua,comprehendit maxima corpora,adeo ꝙ comprehendit medietatem ſpheræ mūdi. Auer.in cō.lib. de ſenſu & ſenſa.
Colores non ſunt quæ videtur in tenebris & videntur in luce, nō.n.in diffinitione coloris comprehendū tur,ſi color actu perſpicui mouendi facultatē hēt. Alex.in paraphraſi de

Universidad de Deusto
Biblioteca

de aĩa.ca.12.vbi ostendit quæ sint sensibilia per se & quæ per accidẽs.

Colox dr̃ię susciꝑiunt magis & minus.10.met tex.cõ.22.

Color,diuersos habet gradus in nobilitate differentes in suo esse. Vilior.n.in suis gradibus est quẽ habet in materia: deinde habet nobiliorem eo in visu, cũ in visu sit cõprehensio & in materia minime. Amplius habet esse in phantasia q̃ ẽ simplicior & nobilior visu: deide hẽt eẽ in memoriæ virtute: deinde in intellu. Deinde Philosophi dixerunt ꝙ habet aliud esse nobili⁹ oĩbus prædictis sine comparatione ĩ dei scientia,eo modo quo nobilius eo considerari non potest. Ex disp. 3.in sof.18.

Colorum diuersitas in pilis causatur in ceteris aĩalib⁹ ex cute. Alborum enim alba est cutis,nigrorũ nigra, variorum permixtorumq; partim nigra conspicitur. At in hoĩe cutis nulla causa est,qui.n.sunt albi, admodum nigros hñt capillos. Arist. in.5.de generatione aĩalium.ca.5. & ibi redditur causa. Aduerte tũ illam sententiam Arist veritatem habere in regionibus tẽperatis, qa certum est ꝙ apud ethiopes oẽs capilli eorum nigri sunt. Et est glosa Galeni in 2. parnę artis.

Color albus causatur ex permixtione portionis aereę cũ portione terrena,aut aquosa:& iõ butirũ,camphora,& spuma alba sunt. Auer.in. 5.de gner.anim.cap. de caluicie. & elicitur ex sñia Arist.ibi.cap.6.vbi. d. aer aũt perlucẽs albedinem facit, quẽadmodũ spumã fieri necesse ẽ.

Colorũ diuersitas causatur ex aquis in his quæ sua natura vnicolora: genere autem versicolora sunt vt aquæ calidæ pilum album, frigidæ vero nigrum efficiunt. Arist. in. de gener.anim.cap.6.

Color ẽt diuersatur ex nutrimento ibidem. Et datur exemplũ de gibus quæ sunt vnicolores pp varmitatem nutrimenti: crabrones ro & vespæ sunt versicolores pter nutrimenti diuersitatem. ta etiam,vt.d.Auer.ꝙ mutatio loris põt sequi diuersitatem rum.ibidem cap.de caluicie. Et ta etiam ꝙ põt causari ex imagi tione coloris diuersitas,vt legit in sacris literis genesis. 30. cap. Iacob,qui custodiebat oues soc sui: & tempore initus ouium nebat in canalibus aquarũ vir diuersi coloris, vt in conspectu rum conciperent. Vnde scitre pos ris antiquos illos patres natura rerum habuisse profundissima cognitionem.

Color idem inuenitur in re calida re frigida, vt albedo quæ est in & cãphora.5.coll.cap.29.

Coloris significatio plus verificatur in his quæ sunt eiusdẽ speciei, sic est in gallinis albis & nigris.5.

Coloris significatio in cognoscẽ complexione medicinarum, est bilior⁹, q̃ significatio ex sapore odore. Et vide causam.5.coll.ca

Color niger inuenitur & per calo & per frigus.5.coll.ca.17.&.18. ibi ponit dr̃ia ex eo quod ꝓcedu

Colorum mediorum natura est posita ex nã extremorum.5.coll cap.29.&.5.phys.cõ.6.19.&.

Color non est causa substantialis corrumpendas virtutes anim coll.cap.40.

Columbarum gen⁹ est mediũ inte multiparum & paucorum ouo

Arist.

Arist. & Auer. in.3.de gneratione Anim. cap.1.

Columbis peculiare est in coitu, vt nisi antea osculentur,mas non ascẽdat: sed iunior sit an senior ĩteresse, senior.n.osculo coitũ exorditur sequentem,& sine osculo agit: at iunior quoties lubet coire toties osculatur Arist.6.de nã anim.cap.2.

Columborum calor est fortis, & rõ qui volunt purgare margaritas dãt illis ad comedendum, & statim debent occidi,quia diminuereẽ quantitas margaritarum. Columbi vero caro habet mirabilem proprietatem in epilẽticis & paraliticis.5. colliget cap.31.

Combustibile oportet prius esse q̃ comburi,& combustiuum q̃ comburere.8.phy.tex.cõ.4.

Combustibilia sunt illa corpora in quibus sunt vię pertransitionis, & recipiunt ignem,& humiditas eoꝝ est conueniens, & est aerea non aquea.4.metheororum.

Comparatio, qñ accipitur inter cõprehensibilia ab intellectu & a sensu,non verificatur nisi qñ accipitur in respectu cõis comprehensionis. 1.phy.cõ.48. Ex quo summitur ꝙ cognitio quãdoq; summitur in gñe,& qñq; in specie.

Comparatio est accidens separabile a re,res aũt non separatur a se.secũdum.n. ꝙ est respectiuum hẽt dispositiones contrarias & infinitas: & fm ꝙ est essentia non habet nisi vnum, & est quasi sua essentia. 3. cœli.cõmen.9.

Comparatio in oĩbus quę in comparatione consistunt,'quod simpliciter tale est,alicuius rei tale est: non aũt oẽ alicuius tale, simplr tale est. vt aqua quidẽ leuior est terra, non tñ aqua leuis est:& aer grauior est igne,non tñ aer grauis est, sed bene valet,ignis leuior est aere, igẽ leuis est:& terra grauior est aqua, & tñ terra grauis est,3. cœli. in paraphrasi.summa tertia, parte.2.in cõtradictione. 1.

Comparatio non accidit inter ea q̃ sunt diuersorum gñum. 10.meta. cõ.14.&.7.phy.tex.cõ.27.

Comparatio nõ est in equiuocis.7. phy.tex.cõ.24.

Cõplexio tẽperata quæ est fm extrema tẽperantiæ quã posuit Gale. est impossibilis.2.de gñatione. cõ. 48.vide etiam 1.cœ.cõ.7.10.met. cõmen.23.

Complexiones sunt fm magis & minus in eadem specie. 2. de generatione.cõ.58.

Cõplexio duplex:equalis & inequalis.2.coll.cap.1.

Complexio temperata quid sit. vide in.2.coll.in cap.de complexionib⁹ membrorum officialium.

Complexionis temperantia non cõsistit,neq; dicitur nisi in comparatione oĩum partium, corporis.s̃.

Et idem ponit Auic. in prima fen primi,in cap.de.complonibus.

Cõplexioni accidit permutatio aut corruptio propter multas causas: aut propter clima, aut propter yle, aut propter agens,aut propter ætates,aut propter cibos, aut pp exercitia,aut pp sexum.s̃.

Cõplexio maris est calidior & siccior cõplone feminæ,& hoc apparet ex operationibus ipsorum.s̃.

Complexio iuuenis est calida & sicca,pueri calida & humida,senis frigida & sicca.s̃.

Cõplones sunt nouem fm medicos, vna tẽperata,& octo distẽperatæ.

Com-

Universidad de Deusto
Biblioteca

Complexiones quæ significant sup cõplones mẽbroꝝ, sunt cõplones ĩnatę, q̃ fiũt a prima essentia. & hoc dico propterea quia inueniũtur cõplexiones acquisitæ calidæ & frigidæ, quæ fiunt a cõsuetudine, & vlr a rebus extrinsecis. 4. colliget. c. 4.

Complexio appropriata vnicuique rei de necessitate est attributa dominio vnius qualitatis actiuæ, quę stat ei loco formę, & dñationi vnĩ qualitatis passiuę, q̃ stat ei loco materiæ. Et si ita nõ eẽt, cõplexionatũ nõ esset vnum in forma, ĩmo duo, ẽt operatio vna nõ esset recepta in suo termino, si duæ qualitates contratiæ dñantes essent super ipsum, ambe in potentia vel in actu super ipsum, quia ex duab⁹ rebus ĩ actu contrariis, nõ põt fieri vnũ in actu, & ẽt de duabus nõ contrariis, sicut ex duabus lineis in actu nõ fit vna linea in actu. secũdo Coll. cap. vlti. quod est de cõplonibus temporũ.

Cõplexio tẽperata, q̃ est fm extremitates, in quatuor qualitatibus inueniri nõ põt. 2. Coll. cap. vlti. s̃.

Cõplexio tẽperata, in vna qualitatũ actiuarũ tm̃ inueniri nõ põt: quia q̃libet actiua hẽt suã operationẽ propriã pp vnã qualitatẽ passiuã, q̃ stat ei loco mãæ ꝓtra medicos s̃.

Cõplexio temperata dr̃ respectu extremitatũ ad medias: extremitates aũt sunt octo cõplexiones, sed qñ cõparamus ipsam dñio el'ntoꝝ superfluitates quę sunt in ipsa, nos dicimus q, sit calida & humida, eo p caliditas & humiditas plus dominantur in ipsa q̃ frigiditas & humiditas. 6. Coll. cap. 11.

Cõplexio mala calida & frigida, aut ex causis intrinsecis, aut extrinsecis prouenit. 7. coll. cap. 16. de sinopi.

Cõplexionatũ est corpus constans partibus. & dr̃ię supueniens ei mensuris mixtionis el'ntorum, dã cõpetunt oĩbus corporibus similibus, & sunt enumeratæ in metheo. & quędã sunt q̃ sunt priæ quibusdã corporibus cõsimilibus: sicut sunt odores, sapores, colores 5. coll. cap. 25. Vbi elicitur aperte q̃ licet odor, sapor, & color vere nõ sint nisi in corpore mixto nõ tñ oẽ mixtũ hẽt odorẽ, saporem & coloreẽ. Vñ Auer. 5. coll. c. 27. cit. non esse necessariũ ut vnũquodq; mixtũ sit saporitũ, vt declaratũ in naturali philosophia. Idẽ habetur in. 2. de anima cõmẽ. 31.

Cõplementum hoĩum non completur nisi per congregationes, & congregatio per bonitatem. Et est boni est necessarium. & non est cessarii si eos scire veritatem. 2. cõmen. 14.

Cõposita in rebus naturalibus cõposita ex el'ntis sunt notiora nobis, causæ eorũ sunt ignotæ apud nos. cõ. 3. primi phy. idem. 3. cœ. cõ. Idem Themi. 2. de aĩa. cap 8. in positione tex. 12. Exponit, cõposita & concreta maxime sunt manifesta, simplicia autem, naturali & rationi. Habet hoc veritatem in pluribus, quia stat quandoq; causas esse notiores quo ad nos, licet raro hoc contingat.

Cõpositum est motus apud sensum. Exponit Cõmentator totum compositum pro indiuiduo demonstrato. singularia enim sensibilia dicuntur indiuidua demonstrata quia existunt in rerum natura actu, & demonstrari põt signo demonstratiuo, vt hoc lignũ, hic homo quia quicquid existit, est singulare

contra Plato. Indiuidua aũt in abstractis, in quibus nõ est aliud magnitudo a magnitudinis esse: dñr indiuidua intellecta, intelligi nõ q̃ singularia quo ad nostram cognitionem de qua loquitur Arist. ibi, sint notiora nobis, quia falsum est, vt d. Commen. in 1. poster. cõ. 12. sensatum apud nos nõ est nõtius apud nos ipso conceptu intellecto. 1. q̃ prima intelligibilia, & ibi patet contra Gregorium Arimi. & Io. de Bac. qui tenẽt quo ad nos singulare esse primũ cognitum. Tñ aduerte hic q̃ est contradictio. qa 2. Poster. dr̃, q̃ sensus est vlr̃s. vide in contradictionibus.

Compositum quodlibet resoluitur in sua componentia 1. Ph. t. c. 65. & 3. Met. com. 15. & 3. Cœ. 15.

Compositum est pp opationem, & materia est pp formã. Et hoc ẽ verũ in naturalib⁹, q̃ arte cõstantib⁹. Auer. 2. Col. cap. 7.

Compositũ est digniusꝫ hr̃e hoc nomen subia, q̃ materia & forma 2. Ph. com. 4. 7. & 8. Meta. cõ. 7. & 2. de aĩa. com. 7.

Compositũ ex partib⁹ finitis in numero & magnitudine equalib⁹, necessario est finitum 6. ph. com. 20. & 21. & 60.

Composita q̃dã immediate gñant a simplicibus, vt mineralia & plantę sine semine natæ, & aĩalia ex putri materia q̃ ex el'ntis gñant. q̃dã vero gñant mediãte aliquo composito, vt gñatio sanguĩs ex cibo, & mẽbroꝝ ex sanguine 1. cœ. c. 20

Compositum corpus non intelligit esse infinitum, nisi aut quia unum simpliciũ, ex quibus componitur est infinitum, aut plura vno, aut quia est compositum ex pluribus infinitis numero, finitis vero fm magnitudinem 1. Cœ. t. & cõ. 34. vbi Commẽ. d. q̃ ista, ꝑpõ est manifesta in compositis ex elementis in actu: vt est compositio dictionis ex literis, & sic̃ est in compositis secundum mixtionem.

Compositum non differt ab el'ntis nisi quantitate 3. Cœ. com. 51. vide in concordantijs.

Cõposita & actiones eorum in nãlibus, sunt notiora quo ad nos, q̃ cãę cõpositorũ. secus in mathematicis 3. Cœ. com. 61. idem 2. Phy. te. cõ. 2. & 7. Met. tex. cõ. 10.

Cõpositorũ cãæ ꝑpriæ sunt res additæ causis simplicibus & vlibus: in simplicibus vero non inueniũtur nisi cãæ vlres tm̃. Simplicium siqdem causę simplices sunt. Auerr. sententia, aduersus Them. in summa 2. paraphr. 4. de Cœ. Consimile scribit aduersus eundem 4. Cœli com. 22.

Composita in quibus dñat terra, sicut plumbũ, sunt grauia in oĩbus locis: cõposita vero in quib⁹ dñat aqua, sunt grauia in trib⁹ locis, qa aqua est grauis in tribus locis: sic̃ cõposita ĩ quibus dñatur aer sunt grauia in duobus locis tm̃, vt lignũ quod natat super aquam 4. Cœli commen. 29.

Cõpositum ex aliquibus necesse est vt in eo existãt quoquo modo exĩtia in cõponentibus 2. de anima c. 158, idem 5. Phy. com. 19. & 54. & 10. Met. 23. & 3. Ph. com. 43.

Compositum q̃dlibet ex materia & forma est diuisibile 1. Met. com. 7. idem 7. Met. t. com. 27.

Cõpositum hȝ naturã additam naturæ cõponẽtiũ 5. Met. com. 6. idẽ 3. de aĩa. cõ. 5. in solo. 2. quęstiõis,

Universidad de Deusto
Biblioteca

vbi declarat quõ ex intellu & intellecti fit verius vnum, q̃ ex materia & forma. & reddit cãm. qđ. n. fit ex eis non est aliud sicut in compositis ex materia & forma. idẽ 7. Met. t.c. 26. & 27. & tex. com. vlt. contra negãtes tertiã entitatẽ in via Auer.

Compositum quodlibet est p se, aut per suam materiam, aut p formã, aut per vtrunq; 5. Met. c. 23.

Compositum ex duobus diffinitur composite ex duabus definitionibus illorum duorum 7. Met. c. 11.

Compositum ex subiecto, & accñte differt a composito ex substantijs, quia in primo accidit iteratio, sed non accidit iteratio in composito ex substantijs 7. Met. t. c. 11.

Compositæ sũbæ manifestũ est ipsas hr̃e definitiones, & noĩa æqualia eis 7. Met. cõ. 12. & 8. Met. commen. vltimo.

Compositum est qđ p se gñatur, nõ forma, neq; materia. & hoc est cõe ꝑdicamento sũbæ, & alijs prædicamentis 7. Met. t. cõ. 32. idem te. cõ. 23. 26. & 31.

Compositũ quodammodo est pri⁹ partibus, & quodammodo posterius, ꝑ quanto. n. partes non ꝑñt consistere separatæ, totum aũt potest consistere sine quibusdam partibus, sic totum est prius partibus. inquantum autem partes sunt cõponẽtes, sic totum est posterius 7. Met. t. com. 35.

De mõ quia cognoscim⁹ sũbas abstractas. D. Tho.

Compositorum sunt qõnes per quare aut p quid, sed non simplicium: sed in simplicibus est alter qõnis modus 7. Meta. t. commen. 60.

Vbi Diuus Tho. exponens locum illum. d. q̃ in cognitione habenda de substantijs separatis ꝓcedimus ex effectib⁹ sensibilib⁹ quorũ ipsæ sunt cãæ: tñ de eis non ꝑñt habere scĩa per doctrinã, quia doctrina & gñatio scĩæ: scĩa aũt fit in nobis p hoc q̃ scimus ꝓp quid. Sed ista positio non est cum supponat Peripatetica: tunc. n. sequeretur nullam scientiam de substantijs paratis hr̃e possemus; nisi quo quia est, & quia ista est natura ex motu dem̃am⁹ ipsas esse. igitur dicimus non habere scĩa quidditatiuam de talibus substantijs abstractis, cuius oppositũ bit philosophus 1. Ph. t. c. vlt. & Ph. t. c. 26. & in 6. Met. t. c. 2.

Michael vero Ephesius: vt datur cernere: rectius interpretatur locũ illũ. nã cũ Aristo. ipse declaret qõnem per quare in cõpositis ex materia & forma esse, qđ aliud in alio ineſt, sine bio in simplicib⁹ & quæ solum mæ sunt, qõni locus non relinquitur, nec interrogationi per quare Sed est alius inquirendi modus aũt sit inquisitionis rõ in simplicibus Aristot. declarabit in illo vbi de simplicib⁹ disputare aggredi et, & ly ipse non declaret locum de tñ Arist. in 9. Meta. t. c. vlt. determinãtem talem dr̃iam inter composita & simplicia, & quia inquisitiõis modus in simplicibus & qualis, quia est per modũ sensus cis attingentiæ & visionis inuitæ, & non per modum affirmationis, & est sicut visus dũ cernit colores nihil de coloreb⁹ affirmat, sed aspicit tñ & ĩtuetur: eodem modo qñ intellectus human⁹ intuetur plices sũbas, tunc ipsarum dictionem habet, sed non affirmationem affirmatio enim de compositis citur ex subiecto & prædicato

Ideo qñ intellus attingit intuitiue abstracta, tũc dr̃ verum dicere: qñ vero non attingit, neq; intuetur, & cernit, ignorantiam de talibus hr̃e dr̃, nõ tñ dr̃ falli. nam & visus dum noctu colores non aspicit non dr̃ falli, sed ipsos ignorare. vñ de talibus simplicib⁹ q̃ritur ip̃m quid est, non vt aliquid de ipsis prædicem⁹, sed vt intelligamus dũtaxat, & qua si cernamus. Ista aũt visio contigit his qui ad doctrinæ veritatem per uenerunt, ac optime vixerunt. Et hoc ẽt bñ ponderauit Com. in eodem loco. d. n. in cõ. 10. super 9. Meta. exponens illa verba philosophi in textu, uerum autem intelligere ipsa, falsum vero non est deceptio sed ignorãtia, non qualis cæcitas. Cæcitas. n. est vt vtiq; si ĩtellectiuũ oĩno nõ habeat aliquis. Dicit. n. & intẽdebat eũ d. intelligere eas non esse verum. i. cũ dicim⁹ qđ apđ nos nõ est uerũ de subiectis simplicibus, non intendimus q̃ accidit nobis error, qui ẽ ignorãtia fm habitũ, sed accidit priuatio veritatis, q̃ ẽ ignorantia tm̃, & hoc est in virtute rõnali sicut cæcitas in oculo. Et innuit p hoc q̃ non intelligere res sepatas p ĩtellectũ hũanũ, est in intellu nõ in principio simile cæcitati in oculo, anteq̃ pficiat̃ intellectus. hoc n. non solũmõ inueni⁹ĩ hac virtute in suo primo eẽ, sed in suo vltimo eẽ, & hoc declarauim⁹ in alio loco. & declarauimus q̃ fortunitas maxima, quæ est inspicere intellum sepatũ, est p potentiam q̃ fit in intellu speculatiuo apud suã vltimam pfectionem, similem potentiæ, quæ fit in visu apđ aspectũ ad colores, non per potentiam de modo potentiarum cogitatiuarũ, quæ acquirunt̃ per cognitionem: quoniam non est sicut existimauit Auẽpace q̃ hoc acquiritur per cognitionem. Et ita etiam d. in 3. de aĩa. cõ. 36. & in libello de beatitudine animæ.

Quõ cõpn sitũ sit sepabile simplr

Composita per se differũt a compositis per contactum, quia in cõpositis per se fit ex congregato aliqđ additum aliud a componentibus, quod non fit in compositis per cõtactum 7. Met. tex. commẽ. vltimi. idem 5. Meta. commen. 6. & 8. Metaphy. commẽ. 26. & 27. Vide in concordantijs.

Cõpositũ est cuius solius est gñatio & corruptio, & ẽ separabile simplr 8. Me. t. com. 3. vbi Com. d. compositũ iõ esse simplr separabile, quia separatur fm definitionem, & fm eẽ, & hoc ad dr̃iam formę, q̃ ẽ sũba separabilis solũ fm rõnem. Iõ aũt compositũ dr̃ separabile fm definitionem, quia alia est definitio eius, & alia partiũ cõponentiũ. & dr̃ ẽt separabile fm esse, quia solũ cõpositũ põt per se existere: forma autem, aut materia nõ põt p se existere, simile hr̃ 2. Phy. t. com. 12. & 1. cœ. 92. & 95. & 12. Meta. com. 39.

Hoc posset esse motiuum ad tenẽdum compositum esse perfectius ipsa forma. cogitet diligenter Auerroista.

Composita ex duobus, debent habere ex altero illorum minus, ex altero maius 10. Meta. c 23. vbi est digressio de æquali ad pondus, & de complexione tpata, quam posuit Gale. Vide etiam pro illo 1. cœ. cõ. 7. & in 4. Metheo. com. 10. & 2. colliget cap. 1.

Compositum est vnum in actu per partem dominantem: & si non, nõ

Universidad de Deusto
Biblioteca

esset vnum in actu 10.Me.cõ.23.
Compositũ qdl3 ex duob⁹,quorum alterum inuenit per se,pot ẽ vt alterũ ẽt inueniatur p se: nisi sit cõpõ subiæ & accidentis 12.Metap. com.35.& 8.Ph.com.37.
Compositũ qdl3 ex duobus oppositis extremis, si vnũ eorũ inuenit p se,ẽt & reliquũ 12.Meta.com.35.
Vbi Com.auctoritate Alex.d.ꝓpõnem istam esse manifestam, & nulla alia cõditiõe ĩdigere, nisi vt alterũ non sit accñs in reliquo.
Compositum est omne cui potẽtia admiscet 12.Met.cõ.37.& 8.Phy. commen.79.
Compositæ res hñt præter suas formas ẽt cãs agentes,& illæ sunt cãæ ipsarũ fm cõpositiones & compaginationes ipsarũ,& earũ partium sed res simplices nullas alias habẽt causas respectu actuum procedentium ab eis,nisi suas naturas & formas earum.Ex dispu.14.in solut. vltimi dubij.
Cõpositũ ex elntis,non est compositum, nisi per modũ tpantiæ cõplonis,& complo fit p modũ decoctionis, & decoctio p modũ caloris 2. Col.ca.9.vbi probat cor esse principiũ virtutis nutritiuæ cõtra Ga.
Compositum naturale non h3 ptes componẽtes quarum quælibet sit ĩ actu,sicut est ĩ cõposito facto ab arte:immo ipm indiuiduum compositum ex materia & forma, ita se h3 ꝙ materia inuenit in eo ĩ potentia,&forma in actu.& dicere ꝙ materia inuenit ĩ ĩdiuiduo in potentia,est aliud q̃ dicere,ꝙ est potẽtiale ad aliquid tale,sed cum dicimus,quod materia est ĩ indiuiduo in potentia,intelligimus ꝙ separabitur forma ab ea per corruptionẽ illius indiuidui, & sic inuenietur transmutari in actu, postq̃ fuerat potentia.Ex paraph.Metaphysicæ tractatu 2.
Compositum quodlibet est nouum 12.Met.com.39.
Compositum quodlibet tẽdit ad ꝙ cum dñantis 1.Cœ.cõm.19.idem ibidem tex.com.7.& 8.& 12.
Cõpositio alia ex materia,& forma & alia ex elntis in actu, cœlum neutram compositionem habet neutram compositionem habet 2.Cœ.com.1.idem 1.Celi tex.com.20.
Cõpõ spẽi,alia est ex causis fm imaginationem, alia ex causis fm dem.Vide in diuisionibus 1.Phy. commen.5.
Compositio,alia spẽi ex suis causis alia gñis ex spẽbus, alia indiuidui demonstrati.vide ibid.
Compositio quælibet necesse est dissoluatur in ea ex quibus est vel in actu, vel in potentia 3.Cœ. commẽ.15.Consimile primo phy. 61.tex.commen.65.
Cõpositio quę est in corporibus celestib⁹,ex duab⁹ naturis fuit cognita,ex motu locali: cõpõ aũt q̃ gñabilibus & corruptibilibus cognita per gñationẽ & corruptionem in eis inuentas. Auer. in principio libri de substantia orbis.
Ex quo p3 fm viam eius ibi & compositionem ex mouẽte & moto,& non ex forma formalr iuncto,& forma formalr ĩmanente.naturalis vero non accedit ad illum modum quo intelligebat dicitur forma, sed diuinus,sicut Commen.12.Meta. ꝙ diuinus declarat postquam accepit pro constanti a naturali via motus subtiliam abstractam esse, declarat ꝙ sit forma & finis. Nam scribit Auer.

Auer.12.Met.com.37.ꝙ perfectionum ad quas mouetur perfectum, quædam sunt qualitates quibus p ficitur illud quod mouetur, vt illd quod mouetur propter sanitatem: & quædam sunt substantiæ extrinsecæ a re quę mouetur ad eas,vt assimilet eis: vt inueniũtur oẽs actiones eruorum,qm̃ sunt erga gña ĩtentionum dñi sui: igitur dñr esse pp dñm. & sifr oĩa entia cum hoc primo principio. Et hoc idem declarat apte idẽ cõ.44.p tria exẽpla, quorum vnum est de principe sub quo sunt multi constituti in regẽdo ciuitatem. 2. est de artibus deseruientibus vni arti principali, vt frenifactiua & aliæ id genus, q̃ deseruiunt arti equestri,vt d. Arist.in princ.lib.Aethic. Et.3.exemplum est de cæteris scientijs accipientib⁹ sua principia a prima philosophia, & isto mõ primũ principium dr esse forma cœli & oĩum entium, & non sicut sanitas in corpore viuente, quemadmodũ dixerunt rudes, imponentes Arist.& Auer. Deum glorioſum qui est in fine simplicitatis,vnitatis,& nobilitatis,esse formam formalr inhærentem,& perficientem ipm orbem,&dantem sibi ne dum esse isto mõ,verũetiam & motum,&non vident ꝙ inuenita bilr sequeretur Deũ & reliquas intelligentias moueri p accñs ad motum orbis. Qñio.n.fieri põt vt formatũ moueat,& ꝙ forma sua pficiens formalr &inhętenter,nõ moueat p accñs? Vtinam ex hoc manifestissimo errore excepissent Deum gñosum:quia minus peccauissent.De alijs.n.intelligentijs concedit Auer.in 8.Ph.com.52. ꝙ moueant p accñs, non quia moueant ad motũ orbiũ,sicut fotmæ q̃ sunt in suo subiecto mouent ad motũ sui subiecti p accñs: sed ꝓ quanto accidit ꝙ orbes moti ab ipsis, moueant ad motũ primi orbis.Sed de nullo intellectu concesserunt Peripatetici moueri p accñs, sicut forma mouet ad motũ sui subiecti: quia repugnat intellectui inquãtũ intelꝛus est,ꝙ sit actus corporis, vt p3.3.de aĩa tex.cõ.4.& 5. & si hoc repugnat intellectui pol⁹,qui est infimus abstractorum: quanto magis repugnabit alijs? & q̃maxime primo,qui est liberatus ab oĩ potẽtia? Sed isti non possunt transcendere imaginationem,& iõ sincerã non pñt perspicere formã, sed solum imaginem attingunt.
Cõpõ cõsistit in positione partium adinuicem 5.Met.com.25.
Compõ ex gñe & dria sifr is est cõpõni ex re potẽtiali &actuali.Gñis.n. natura nunq̃ reperit a natura dr̃ię vel formali,& qdcunq; istorũ duorũ compositorũ apud philosophos gñabile est & corruptibile,& h3 agens.Ex dispu.7.in fol.3. dubij.Vide idem in 2.cœ.cõ.49. cõtra Aur. &in ca.de specie super Porphyrio.
Compositio non determinat vel infert componens esse compositum. Ex lib.Destruct.disput. 8. in solutio.primi.
Cõpõ triplex est: vna est elntorum, secũda ẽ similariũ ex elntis, tertia est organicorũ ex similaribus. Ex principio 2.de part.aĩalium.Et vide ꝙ aliter Auer.& alr Albertus diuisionem illam intelligit in 12.de animalibus.
Cõpõ corporis vnius ex plurib⁹ materijs, non esse potest, nisi altero duorum modorum: vel sicut est

Universidad de Deusto
Biblioteca

cõpõ mẽbroꝝ organicorũ ex simplicib⁹, & cõpõ totius ex organis: vel mixtione & tpatura, vt est compõ membrorum simplicium, ex el'ntis. Commẽ. in digressio. contra Gal. de virtute actiua seminis 1. de Gñatione animalium in 1. ca. vbi ponitur improbatio antiquorum.

Compositiones exñtes in eadẽ re, q̃dam sunt primę, & quædã sunt nõ primæ 5. Meta. com. 4. Consimile 1. Ph. com. 1. 28. 82. & 2. Ph. cõ. 10. & 1. cœ. com. 1.

Compõ triplex est, vna ex partibus corporalibus, quæ sunt in districtis locis, vt cõpositio aïalis ex carnib⁹ & ossibus, & compõ dom⁹ ex lapidibus & lignis. Aliud genus cõpõnis est quicquid ex confusione, & permixtione conflatur, vt mulsum ex aqua & melle, & differt a primo quia in hoc quicquid loco secerni tur, non venit in mixtionem, quia totum & partes in eodem loco esse videntur, re vera aũt partes abolitę sunt, & saluatur integritas. Tertius modus est quo ex ære & figura cõ stare dicimus statuam, vbi partes saluantur in toto compositio quod ex eis resultat, & non sunt locis, & subiecto distinctæ, sicut in primo gñe compõnis. Themi. in 2. de aïa ca. 3. Idem no. Alex. in paraphr. de aïa, in illo ca. vbi ostendit aïam eẽ formam. & in 2. de aïa ca. de phantasia, vbi ponit dr̃iam ĩter mixtionem & compõnem, quia mixtum ex his est quibus cum admiscetur, sed non illa: compositum aũt est illa, ex quibus componitur, cum cõpositione quadam & ordine.

Comprehensio quædam est ex disciplina, & quædam sine disciplina 5. Ph. commen. 31.

Comprehensio intentionum insolu dualium substantiarum est ꝑ sensibus hoĩs 2. de aïa com. 6 3. de anima com. 6. & 20.

Comprehensio dr̃iarum rerum cõ sibilium a sensu, est cã comprehensionis earum ab intellu, & hoc caret sensu, caret ĩtellectu illius neris sensibilis 2. de aïa cõmẽ. idem 1. Poste. com. 33. Consim 2. Ph. t. com. 6.

Comprehendere per sensum fit duo subiecta: ꝑ vnum ꝑ quod sus est verus, per alterum aũt h sit vnum entium: & sil' est de prehensione intellectus 3. de aïa 5. in fol. 1. quæstionis.

Comprehendens alietatem inter qua duo, necesse est vt sit vnum no modo, & multa alio modo anima com. 9. idem 2. de an commen. 149.

Comprehensibilia humana dis tur in hæc duo. v3. in comprehe sibile cuius principium est sen & in comprehensibile cuius pri cipium est cogitatio 3. de aïa c. Comprehensio, aut est de p̃nti, de futuro, aut de præterito. Et de memo. & remini. in princip

Comprehensiones quæ accidun somno, quædam somnia dr̃i, & dam diuinationes, & quædam phetiæ. Commen. ex libro de no & vigilia.

Comprehensiones, quæ dicunt tiæ, quæ sunt in sensibilibus, non generabiles, neq; corrupti les, nisi accidentaliter, & sunt tiones vniuersales quas intellec comprehẽdit in eis, & sunt form Comprehensiones vero partic rium generabilium & corrupti lium non sunt scientiæ, sed ꝑ

ginationes eorum 1. Meta. cõmẽ. 27. idem secundo de Anima tex. com. 60.

Comprehensio quæ fit vno sensu, & vno modo sensus, & in eadem dispositione, est semp vera. Commẽ. 4. Met. com. 26. in calce com. Vr̃ alludere ad illas tres cõditiones positas a Them. in 2. de aïa, circa illã ꝑpõnem ꝙ sensus non decipitur circa sensibile, quas requirit ab ipso in cap. 21.

Comprehensio est causa voluptatis 12. Met. tex. com. 39.

Siguñ hui⁹ est (vt ibi dr̃) quia sensus, & vigilia, & intellus sunt in nobis voluptuosi. Et hoc ẽt testat' Di. Aug. d. n. ꝙ inuisa diligere possumus, sed incognita nequaq̃.

Comprehensio non est delectabilis nisi respectu ei⁹, qđ ẽ in actu, & nõ in potentia: & desiderium præcedens comprehensionem magis vr̃ dolor, q̃ voluptas 12. Met. com. 39.

Comprehensio quæ nullum opposi tum h3 & nunq̃ est in potẽtia, tũc comprehendenti nunq̃ accidit dolor propter defectum comprehensionis, supra.

Comprehensiones sunt duarum entium, in gñe. i. sensibiliũ, q̃ sensu iudicant, & eorum q̃ comprehendũtur ab intellectu, sicut sunt quiddi tates & naturæ sensibiliũ rerũ. Ex dispu. 6 in fol. 6. dubij.

Communia sunt notiora nobis q̃ ꝑ pria. sunt enim tanquam composi tiora. Them. 1. Phy. in expõne. t. 3. Et concordat in hoc Diuus Thomas. Commenta. autem exponit aliter, per confusa composita ex elementis.

Communiora sunt ordine doctrinę præponenda in scięnjs 1. Ph. t. c. 4.

Propter tres causas: vt d. Cõmẽ. in prologo, tum quia sunt notiora apud nos, tum ẽt ne fiat in sciẽtia repetitio, tum ẽt vt demr̃ationes ꝑcedant ex primis & ꝑprijs. Prima cã assignat' ẽt a philosopho ĩ 1. ph. t. c. 4. & 57. est. n. fm naturam pri⁹ cõia dicere, & sic circa vnumquodque ꝑpria speculari. Et Commẽ. ibi repetit istas tres causas. Secũda causa sumitur ab Arist. in 1. de partibus animal. in princ. inquit. n. ꝙ ab ipsis communibus est incipiendum, ne idem multoties repetere contingat. Et tertia cã summit' ex lib. posteriorum analiticorum, ex ca. de vr̃i. Vide tamẽ quæ scripsi in Theorematibus.

Commune nõ est singulare, sed est exemplar oĩbus singularibus hñtibus illam formam 3. Met. com. vlti. idem 12. Met. com. 4. & 1. de anima com. 8.

Commune omnibus generib⁹ entis est de accñtibus entis inquantum ens est 4. Met. com. 7.

Cõe nullum est substa. & quia vr̃ia sunt cõia: iõ vr̃ia non sunt substæ rerum 7. Met. t. com. 57. Ideo Commen. 1. Met. c. 45. bene dixit. ꝙ intellecta vr̃ia apud Aristo. non sunt substæ rerum, sed signñant substas rerum. In 7. n. Meta. a tex. com. 44. vsq; ad t. cõ. 59. ostendit cõtra Plato. vr̃ia nõ esse rerum sensibilium substantias. vide idem 10. met. cõ. 6. & 12. Met. com. 21.

Commune pluribus impossibile est ꝙ sit substantia, nisi fm ꝙ est ĩ anima tm̃ 10. Meta. t. com. 6. vide 12. Met. 4. & 14.

Cõitas q̃ intelligit' in formis cõibus est extra animam in potentia, & cõitas, quæ intelligitur in prima

materia est pura priuatio,& est in aīa tm̄ 12.prīæ philosophię c.14.
Cōe est prius proprio,aut fm formā aut fm genus in oī gñe cāæ 2.Ph. t.commen.32.
Cōia fm naturam op3 dicere,& sic circa vnumquodq; ꝓpria speculari 1.Ph.tex.cōmen. 57. idem primo Phy.tex.commen.4.& 3.Phy. t.commen.2.
Cōcursus ab vl'ibus ad particularia est maior via cognitionis in natura 2.de gñat.com.51.& hī ex tex. idem 1.Ph.t.com.4.& 54.&3.Ph. t.commen.2.
Congelatio seu coagulatio est quædam siccitas,& liquefactio est quędam humiditas 4.Methe. com.1.
Conceptum appello primam maris & fœminæ mixturam. Aristo.1.de gñat.aīal.ca.20. Et hoc in plātis in quibus mas a fœmina non separatur semen dī, vt testat' Arist.ibi. sed genitura est in aīalibus tm̄.Et no.vt tradit Gal.in lib.de accīti & morbo 4. vbi pertractat de causis sinthomatum, ī illa parte vbi agit de cā caninæ appetentiæ, reddens cām quare in prægnantibus in primis tribus mensibus est iste prau⁹ appetitus,in quarto vero mēse qe scunt.inter alias causas inquit, ꝙ primis duobus mensibus fœt⁹ paucum ad se sanguinem attrahit, eo ꝙ parum adhuc auctus sit, adeo vt tūc ne fœtus nominari debeat,sed ciema potius,i.conceptus.
Conceptionis indicia require 7. de natu.animal.ca.3.
Concessum est ab omnibus,ꝙ nulla res est ociosa in fundamento naturæ & creaturæ, secūdo Metaph. commen.1.idem 1.Cœli.tex.commen.32.& 2.Cœ.tex.commē.50. & 59.& 3.de anima tex. com.4.
Congruit maxime cognoscentibi ca vnumquodq; genus habere cere firmissima rei principia 4. ta.tex.com.8.
Coniunctio & vnio sunt pp̄ humi tatem, separatio autem & diui sunt pp̄ siccitatē. Commen.4.Me theo. in commento magno.
Quod intellige de mixtis, sic gloſat Aui.in prima Fen primi ca.de elementis.
Coniunctio duplex est,vera & no tilis.Coniunctio vera attribuit appropriat' membris cōsimilibus sed nodatilis officialibus. Aue 2.colli.in ea.de complexionib⁹ brorum officialium.
Coniunctum ex duabus rebus, sunt vnius virtutis:l3 vna sit et lior alia,non est impole, vt sit tius alia re singulari.l3 Gale.di rit ꝙ eam debilitet, sicut videm ꝙ acetū misceē medicinis ca ad iuuandum illarū aptionē,l3 minus calidū illis.Et iō dicimus medicina debilis mixta cū form uat fortificationi ipsius formę quia operationes medicinarum corporibus humanis,non sunt per viam comparationis & alt lationis, & non sunt nisi ex ipsius medicinæ, quia nos vid multas medicinas, quæ sunt cæ caliditatis, & comparatæ nis corporib⁹ inueniunt calidiores illis, quæ vīr esse calidiores illis colli.ca.57.in fine.
Congregatio est gñatio, & segreg tio est corruptio 3.cœli com.74. Vide in concordantijs.
Cōgregatio & segregatio faciunt res sint tardioris,aut velociores ruptionis 1.de Gñat.com.10.

Consequētia sunt illa in qbus sunt prius & posterius,aut in situ, aut ī specie.5.Phy. tex.com.25.
Consequens est posterius respectu prioris,& non ecōtra. quia nullus dicit ꝙ vnum sequitur duo.s.
Consecutio pōt ēt esse in tb⁹ carētibus situ, vt in numeris & vnitatibus: sed tactus nequaquā. 4.Phy. 39. Vide Themistium ibidem.
Consequentia non solum sunt quę sunt eiusdem speciei, sed etiā quæ differunt specie, vt certamē est cō sequens pompę.Themi.5.Ph.27.
Consequens est prius naturaliter q̄ it tangens.5.Phy.tex.cō.27.
Cōsequēter,ens cōtangēs, cōtinuū, alunatū. quatuor hæc se hūt fm ordinē naturaliter.5.Phy.te c.27.
Consideratio asserentium oīa fieri a casu, non est naturalis.2.Physi. commen.46.& 48.
Cōsideratio scię naturalis diuidit' ī duas ptes, prima est de cōib⁹ oīb⁹ rebus naturalib⁹. secda ē de ꝓprijs. & Commen. reddit cām ibi iuxta illud, productio scię sequitur rerū quisionem.patet in prologo Phy.
Considerare de primo prīcipio formali pertinet ad primum Philoso phū.1.Ph.t.c.vltimi. Consise.12. Meta. com.6.& 5.&.2. Ph.t.c 26.
Cōsideratio de formis est duarum scārū, nā consideratio de formis m terialibus est scīæ naturalis,cō sideratio aūt de formis abstractis a materia est primæ Philosophiæ 1.Phy.cō.vlti. Vide in concordan.
Considetatio de substātia nō est ꝓ priū scię naturalis. qd intellige inquātū substātia est.2. Ph.cō.4.1. Met.c.15.&.18.7.Met.5.&.9.12 Meta.1.5.&.6.4. Meta.c.1.8.Me a.com.4.&.2.Phy. com.21.
Consideratio de magnitudinibus quā hēt naturalis & geometer nō ducit ad idē ī oī loco, immo inducit ad dispōnes diuersas.2.Ph.cō. 18. vide pro hoc in.1.Cœ.c.32.& 4.Ph.72.&.3. Ph.60.&.1. Cœ.c. 1.&.3. Cœ.commen.5.
Consideratio perspectiui nō est naturalis,sed est ꝓpinquiōr naturali considerationi q̄ sit consideratio geometrica.2. Phy.cō.20. Cōtra tenentes scīētias medias absolute magis esse nāles q̄ mathematicas.
Consideratio quiditatiua de primo motore nō est naturalis.2.Ph.t.c. 73.Et nota ꝙ ibi redditur cā quia nō habet ī se principiū motus.vnde patet ꝙ natura est rō formalis subiecti ī scīa naturali,vt alias declarauī.idem.8.Ph.c.3.&.1.Phy. com.vlti.1. de Generat. cō.14.& 12.Meta.com.5.&.2.Meta.cō.4.
Consideratio de substantia sensibili & accidētibus eius est prima in cognitiōe,& secda in esse,cōsideratio aūt in substātia abstracta ē prima in esse & postrema in cognitione. Et iō scīa cōsiderans de illa dī Metaphy.4. Meta.c.4. Consise habetur.7.Metaphy.com.39.
Consideratio de rebus naturalibus cōib⁹ est de Physico auditu.4.cœ. c.2.idē in ꝓlogo.1.Ph.& ibid c.4
Cōsideratio de formis habita in naturali Philosophia & in scīa diuina,sunt diuersæ.7. Metaph.com. 9.&.5. & alibi multotiens.
Consimiles seu omiomeræ partes sunt quæ hūt eandē diffinitionem totius.5.Metaphy.comm.4. Vide 1. Cœli tex.com.19. Vbi Arist.de talibus ſquit. ꝙ est eadē rō totius & partis. Vbi Com.notabiliter scribit reddens cām de hoc,dicēs, natura

Universidad de Deusto
Biblioteca

tura partis corporũ consimiliũ ea dẽ est cũ natura totius diffinitiõe, & cũ sit eadẽ diffinitione eadẽ est forma, & cũ eadẽ est forma est eadẽ actiõe proueniente ab ipsa forma. Et ideo dr̃ ꝙ vbi fertur totum ibi & ps, & ecõtra in grauib⁹ & leuib⁹, puta tota terra, & ptis bolus.

Consistere & sisti differunt, qa consistere est a motu cessare, sisti vero est ad cessationẽ tendere. Colligitur ex 6. Physi. tex. com. 67. Et ibi vide Themistium aperte.

Consolidatio & tactus differunt, qa contangẽtia nõ congregant̃ p aliquod commune per qd̃ fiant vnũ, consolidata vero fiunt vnum per aliqd cõe cõsolidans 5. Met. t.c. 5.

Consolidata fiunt vnum fm aliqd̃ cõe per qd̃ fiunt vnum fm quantitatẽ, & nõ fm qualitatẽ, & ecõtra mio miscibilibus quæ teuertuntur in vnum fm qualitatem & continuationem 5. Meta. commẽ. 5.

Constituta per eadẽ dr̃iam omnia sunt eiusdem speciei 7. Metaphy. com. 18.

Cõsuetudo est altera natura 1. Ph. cõ. 71. & 2. Meta. t.c. 14. idẽ in ꝓlogo tertij Ph. & hr̃ in li. de memoria & reminiscentia. Vbi aduerte ꝙ ista fuit Heracliti antiqua sñia, vt scribit Alex. in li. de fato, qui d. ἦθος γὰρ ἀνῶν δαίμον, τμοτερ τιν φύσις. Cõsuetudo est hominum dæmon, idest natura.

Consuetudo est maxima cã impediens a pluribus rebus manifestis per se. Com. in prologo tertij Phy. idem 2. Meta. tex. com. 14. & 12. Meta. te. com. 50. & 1. Phy. cõ. 71.

Cõsuetudinẽ loquendi cõem ꝓbare oportet, cui pro rõne vsus est. Them. 2. de Anima tex. 18.

Consuetudo in scĩa naturali est ꝓcedamus prĩo a posteriorib⁹ priora, & dare ex prioribus causa posteriorum 8. Phy. 53. idem 50. Vnde ex hoc patet error illoꝝ qui asserunt scĩam naturalẽ esse perfectam, quia vtplurimum procedit a posterioribus ad priora, & si esset vetitum posmodum regredi a prioribus ad posteriora.

Cõsuetũ notius est, et vtsuetius ita dignamur dici 2. Meta. t.c. 1.

Consuetudo quãtã vim habeat ges oñdũt, in quibus fabularia puerilia magis quidẽ valẽt cognitione de eis pp cõsuetudinẽ. 3. de Auerr. in prologo 3. Phys.

Consuetudo est fortissimũ impedimentum ad percipiendam veritem 2. Metaphy. commen. 14.

Cõsuetudo mala ẽ paulatĩ dimda ne subito facta mutatiõe terreat̃. Ex 6. coll. c. 14. & 7. col.

Consuetudine dictũ est a quibusaliquos paulatim atq; gtadati pto veneno, qd̃ cõuertsum fuit in cibũ, & in habitu sine nocumto. Et q̃uis ita dicãt, ego dictũ cõ nõ cõcedo, ĩmo argumẽto demtiuo, & in epistola tyriacę & venini quã ad Glauionem trãsmiss. Coll. ca. 2. Videĩ cõcor. nup edit.

Consumatio, medium, & principium numerũ hñt eum qui omnis, aũt eũ qui trinitatis 1. Cœ. t. c.

Cõtactus est rõne alterius, & fi rõne suijpsius 3. Phy. tex. com.

Contactus mathematicus est, neam, superficiem, & corpus. contactus naturalis est per cotantum 5. Physi. commen. 50.

Continentia, dr̃ de tribus, de fine tingente: & de fine nõ contingẽs & de forma 4. Physic. commẽ. 3.

Continuatio

Continere est formę, & cõtineri est materię 4. cœ. tex. com. 35.

Cõtiniens & contentũ differũt a materia & forma, quia cõtinẽs & contentũ vtraq; sunt in actu, sed materia & forma nõ sunt ĩ actu vtraque per se. cõmẽta. 4. Phy. cõ. 49.

Continens est nobilius contẽto, & alterum est quasi priuatio, & alterum quasi forma 4. Phy. com. 49.

Continens honorabilius est & finis cõtento & finito 2 cœ. te. com. 74.

Continens est simile formę, & contentum est simile materiæ 4. cœli com. 25. & habetur in te. idem 2. cœ. 74. & 5cdo de Generat. 50. idẽ 4. cœ. tex. com. 35. 37. & 39.

Contentum non semper mouetur ad cõtinens, sed ad cõtinens illud in quo fuerit ĩ loco naturali 4. cœli te. com. 22. & cõ. 23. in calce cõ.

Contentum se habet ad continens sicut materia ad formam: & quẽadmodum materia perficitur per formam, ita contentum perficitur per continens 4. Physi. com. 49. & 4. cœli tex. commen. 35.

Contiguatio mathematica dr̃t a cõtiguatione naturali 5. Phy. cõ. 22.

Cõtinuitas essentialiter impoñis est in omni motore primo, quia non est corpus 8. Physi. com. 44.

Cõtinuatio in naturalibus fit qñ vltima sunt vnum, absq; hoc ꝙ vltimũ cõe corrũpat̃: & hoc põt cẽ vel fm imaginationem vel fm esse, 5. Ph. cõ. 39. Sed de hoc videĩ cõcor.

Continuatio primo nõ inuenit̃ nisi in magnitudine 2. de Genera. t. cõ. 62. idem 6. Phy. tex. com. 4.

Continuatio in motu primo est ex moto, non ex forma, aut termino, supra. Vide in concordantijs.

Continuatio cœli cum principio semper parato est semper, sed cõtinuatio cũ principio, qd̃ est ĩ nobis nõ est semper. Illud. n. qd̃ cõtinuatur de cœlo est ęternum, sed qd̃ continuatur de nobis est generabile & corruptibile 12. Meta. com. 38.

Continuatio, in magnitudine prĩo reperitur, & pp magnitudinẽ inuenitur in motu, & pp motũ reperit̃ in tpe 6. Phy. cõ. 72. ibid. tex. 5. & 39.

Continuatio in motu locali est manifesta p se, quia impoñe est imaginari aliquã partẽ eius fieri subito, sed in cęteris motibus est quæstio non parua commenta. 6. Phy cõ. 74. vide 8. Phy. tex. commen. 23.

Cõtinuationis cã in indiuiduis est forma, & ideo forma dicit̃ magis vnum q̃ continuatio, quia forma est cã cõtinuationis 10. Meta. c. 1.

Continuum est diuisibile in infinitum 3. Physi. tex. cõ. primi & 31. & 69. idem 1. cœli. tex com. 2.

Continuum est in cuius medio est aliqs termin⁹ cõis duab⁹ pti. 3. Ph. c. 1. & ĩ p̃dicamẽtis ĩ ea. de q̃ntate.

Continuum habet aliqua accidentia propria continuo, & habet aliqua propria numero 4. Phy. 108.

Cõtinue mouetur qd̃ nihil aut pauciſſimum deficit rei, sed non tempori 5. Physi. tex. com. 23.

Continua sunt, quorũ vltima sunt vnum 5. Physi. tex. comm. 26. & 6. Physic. in principio.

Continua in naturalibus sunt quorũ vltima sunt vnum naturaliter. ī.

Cõtinua in mathematicis quorũ vltima sũt vnũ fm imaginationẽ. ī.

Cõtinua in artificialibus sunt, quorum vltima sunt vnum fm artificium. Auerr. ī. com. 26.

Cõtinuum est posterius natura tangente. ī. tex. com. 27.

Continua

Universidad de Deusto
Biblioteca

Continua neceſſe eſt vt cõtiguẽtur anteq̃ fiant continua. 6. Ph. cõ. 1.
Continuum componentia diuidun tur in vltimum & in hũc vltimũ 6. Phyſic. tex. commen. primi.
Continuum nullũ ſm q̃ continuũ eſt ipſum ſeipſum mouere poteſt. 8. Ph. t. c 30. &. 1. de Gener. t. c. 78
Continuũ cum ſit diuiſibile in infi nitũ, ita ſe habet, q̃ facta diuiſiõe in aliquo pũcto primo, ſtatim de ſtruitur poteſtas diuiſionis in alio puncto. 2. 1. de Genera. te. cõ. 9. vi de cauſam. 8 Phyſi. commen. 67.
Continuũ eſt quaſi genus corporis, quia continet ſub ſe corpus, lineã, ſuperficiẽ, locũ, & tp̃s Cõ. 1. Cœl. cõ. 2. Vult dicere q̃ non eſt verum genus oĩum iſtorũ vniuocũ, quia non vr̃ q̃ quantitati permanenti, & ſucceſſiuæ ſit aliquid proximũ genus vniuocũ, quia continuitas iſtis nõ eadẽ rõne competit. nam q̃dam ſunt continua & quanta ex iſtis per ſe, quędã vero per accidẽs, vt patet. 5. Metaph. in ca. de quãto, & eſt in tex. commen. 18.
Cõtinuum eſt diuiſibile in ſemper diuiſibilia. 1. Cœ. tex. commen. 2.
Continui diffinitio & ſi ſupponat a geometra, naturalis, tñ nitit̃ ꝓbare. 1. Cœ. 4. idem. 3. Phy com. 31.
Continui cõſideratio vt eſt in mate ria, eſt propria naturali, & cõſideratio eiuſdẽ an ſit cõpoſitũ ex ĩdiuiſibilibus, eſt magis ꝓpriẽ ſcia libri de Cœlo q̃ in ſcia lib. Phy. 3. Cœ. c. 5. Vide cõſimile pro primo dicto in. 2. Ph. cõ. 18. 19. &. 20. & 3. Phyſic 60. & 4. Phy. cõ. 72. Pro ſecũdo dicto vide conſimile de infinito, cũ tractetur in. 3. Phy. & in 1. Cœ. tñ magis proprie in li. Cœ. ſicut teſtat Cõ. 1. Cœ. c. 33. &. 54.
Continuũ conſideratr a mathematico, vt ẽ ſeparatum a materia. 1. Cœ. com. 6. &. 1. Cœ. commen. 1.
Cõtinui diuiſio ẽ demõſtrata duobus modis ĩ naturali Philoſophia & ſm cãm, & p viã ſimilitudĩs. 1. Cœ. cõ. 7. Vbi bene põdera illã doctrinã, quia multum tibi proficiet ꝓ auſcultatiõe. 6. de Phy. audito.
Continuũ vnũq̃q, eſt vnũ ens impaſſibile. Similiter ãt & nõ appropinquantia ſibijpſis neq; alijs, q̃ ſi cere nata ſunt & pati. 1. d Gener. c. 77. vñ elicit̃ q̃ agẽs et paſsũ ẽ diſtãcta loco & ſubito, & dũ ẽ approximata, ſi dẽt actio, ꝓuenit.
Contrariũ dr̃ cuius motus vnus ſit ſe, & nõ poſſe aliter, vnus aũt cum indiuiſibilis. 4. Meta. tex. com. 8.
Continua ſunt, ẽt ſi flexurã habeãt ſed adhuc magis cõtinua quę ſine xuram non habent, ſupra.
Continuum & vnum, natura, magis eſt, q̃ id q̃d arte conſtat, ſupra.
Continuum naturaliter, eſt magis vnum, q̃ illud q̃d ẽ vnũ ꝓ cõtactũ aut ligamẽtũ. 10. Meta. t. c. primo.
Cõtinuũ tortuoſum nõ mouẽt ſm oẽs eius ptes motu ęquali, ſicut cõtinuũ rectum. 10 Meta. t. c. primo.
Continuum & conſequenter diffe run. 11. Metaph. cap. vlti. & in Phyſi tex. commen. 22.
Contingentia prouenit a materia ex. 2. de Gener. tex. com. 51. & 52. Metaphy. tex. commen. 22. & 23.
Contingentis æqualiter natura eſt natura materiæ, non natura formæ. 2. Phyſi. commen. 48.
Contingens vt in pluribus differt a neceſſario in hoc, q̃ in natura eſt vt actio eius impediri poſſit in paucioribus

paucioribus. cõtra Auicen. 2. Phyſico. commen. 48.
Contingere ab eſſe, nihil differt in perpetuis. 3. Phy. tex. com. 32.
Contingenti conceſſo nullũ inconueniẽs poterit accidere 6. Ph. t. c. 9
Contradictionis nihil eſt medium 5. Phyſi. te. com. 26. & 4. Meta. tex. com. 27. idem 1. Poſter.
Contradictio aliquando eſt ſm ſer monẽ, aliqñ ſm rẽ. habetur iſta diſtinctio p Auerr. 6. Phyſi. cõ. 19. de ratione Zenonis quam aliter ſoluit Philoſophus ĩ 6. Phy. & aſr̃ ĩ 8.
Cõtradictio eſt prĩa oppoſitio 10. Metaphy. tex. com. 15.
Cõtradictoriorũ, ſi alterũ eſt ĩpoſſe, reliquũ ẽ neceſſariũ 9. Meta. c. 17.
Contrarietas q̃nq; dr̃ de oppoſitis ſm priuationẽ & habitum 1. Ph. cõ. 41. & 43. & 10. Meta. com. 9.
Contrarietas vna in vno genere eſt 1. Ph. t. c. 50. & 55. & x. Met. t. c. 15
Contrarietas minus eſt in medijs q̃ in extremis 1. Ph. cõ. 54. & 5. Phy. cõ. 52. & 3. Phy. com. 49.
Contrarietas in loco nõ inuenitur in oĩbus tranſmutationibus, & in quibus inueniẽ non manifeſte inuenitur 6. Ph. cõ. 92. idem. 5. Ph. c. 9. & 8. Ph. c. 16. & 62. & 4. cœ. c. 33
Contrarietas naturalis in loco non eſt nota per ſe 8. Phy. cõ. 16.
Contrarietas exiſtit in locis contrarijs pp diuerſitatem extremorũ in linea recta, & iſta eſt prima cauſa eius 8. Phyſi. com. 76.
Contrarietas non inuenitur in motibus circulanbus niſi ratione diametri. diameter. n. eſt linea recta, & contrarietas non inuenitur niſi in duobus extremis lineę rectæ 1. Cœ. tex. com. 87. & 18.
Cõtrarietas, aut oppoſitio, aut quõcũq; volueris nominare, eſt ĩ motoribus cœleſtibus, q̃ eſt inter motorẽ & rem motam tm̃, & ideo eſt proportio terminata 2. Cœ. com. 63. Vide 7. Phy. 35.
Contrarietas q̃ eſt in forma & qualitate, equiuoce inueniẽ & in loco, ꝙa cõtraria in qualitate ſunt duo in forma, & nõ duo ĩ ſubiecto, ſed contraria in loco ſunt duo in forma & duo in ſubiecto 4. Cœ. c. 38.
Cõtrarietates ſm tactũ ſolũ elemẽtũ cõſtituunt, hæ aũt ſunt calidũ, frigidũ, humidum, & ſiccũ, graue, & leue 2. de Generat. tex. c. 8. & 9.
Cõtrarietas dr̃ duobus modis, actu & potentia. 4. Meta. te. c. 20.
Contrarietas in rei veritate inuenitur in illis primo q̃ ſunt in loco, & ideo accepta eſt diſtantia in diffinitione eorum cum dr̃, contraria ſunt q̃ ſub eodẽ genere poſita maxime diſtant. 8. Meta. cõ. 4. & 10. Metaph. com. 13. & in prædicamẽtis. in cap. de quantitate.
Contrarietas eſt differentia quædã 10. Meta. tex. com. 12.
Contrarietas eſt multiplex 10. Meta. tex. com. 13. & 14. & 11.
Contrarietas prima eſt habitus & priuatio. s̃. tex. com. 15.
Contrarietas quęlibet habet priuationẽ alterius contrariorũ, ſed nõ ſimiliter omnia. s̃. tex. com. 16.
Contrarietas eſt completa diuerſitas, q̃ nõ intelligitur niſi inter duo quæ ſunt eiuſdẽ naturę. s̃. t cõ. 24
Contrarietas quęcunq; in rõne ſpeciei faciunt dr̃iam, ſed in cõceptis eum materia non. s̃. tex. com. 25.
Contrarietas in ſcia diuina cõmunius ſummiẽ q̃ in logica, in diuiſione oppoſitorũ: quia ibi fuit dictũ, contraria eſſe illa quæ ſunt in eodem

Universidad de Deusto
Biblioteca

eodē genere. Ex Paraphrasi Met. tractatu 1.cap.de oppositis.
Contrarium non recipit suū cōtrariū 1.Phy.tex.c.51.& 54.57.& 8. Phy.com.4.& 12. Meta.com. 53. & 5.Phy.14.& 1.Cœ.106.
Contrarium non mutatur in suum contrarium. 1.Phy.c 42 & 51.
Cōtraria sunt adinuicem corruptiua 1.Phy.tex.com.81.
Contrariorū semper vnū est priuatio alterius 2.Ph.c.15.idē 10 Met. te.c 15.& 16.& 7 4.Met 27 1.de Generat.18 2.cœ.18.2. de Gener. 32.5.Metaph c.17.12.Meta.c.22 3.de Ani.25.4. Phy 49.& 118.
Contraria debent esse equipotentia 3.Physi.tex.com.42.
Contraria esse in eodem genere est propositio famosa,& verificatur ī prima Philosophia 5.Phy.com.8.
Contraria & media in tribus prędicamentis sunt, in quibus est vere motus 5. Phy.com.9.& te.cō.10.
Contrarium fm locū est quod fm rectitudinem distat plurimum 5. Physi.tex.commen.24.
Cōtrariorū diffinitio principaliter dī de his quę sunt in loco: deinde fm similitudinē dī de his q̄ sunt ī q̄litate 5.Ph.c.59.idē.x.Me.t.c.13
Cōtraria impossē est simul esse fm totum, sed fm partes non inconuenit 6.Phy.tex.com.83.
Contraria q̄ inueniunt in alteratione sunt proprie & principaliter 6. Phy.com.91.vide 4 Cœ.com.38.
Cōtrariū generari ex cōtrario intelligitur dupl'r, vel ex subiecto, vl'ex termino. Colligit ex 8 Phy cō.4.
Contrarium fieri ex contrario est per accidens.s.8 Physi 4.
Cōtrarijs oībus est hoc cōmune q̄ ędā sunt determinantia,& quędā determinata 1.Phy.te c.49. Arist. enim assignat ibi qūo antiqui pronentes principia rerū naturaliū esse cōtraria, conueniebant fm q̄ eadem dicebant esse principia fm analogiā. nā quilibet in positione propria posuit principia determinantia & cōtinēua alia. & vt Aben ibi exponit, principia determinantia & cōtinētia sunt q̄ sunt formaliora, q̄ autem sunt materialiora sunt cōtenta & determinata. ficut impar, amicitia, rarū, magnū, calidum, sunt determinantia: opposita aūt ijs sunt determinata. nam formæ est cōtinere, vt patet 4. Phy te.c.49 & materię contineri, & determinatio est a forma 1.cap. subst.orb & 1.Cœ.c.72. vnde propō habet' in textu, q̄ cōtrariorū alia continent, alia continentur. Verū melius est dicere vt Simplicius Auer.in cō 49. q̄ hoc referatur ad diuersas contrariorū oppositiones nam cōtrariorū quędā sunt priora, q̄dam sunt posteriora: ficut posuerūt par & impar esse principia contraria oēs alias cōtrarietates positiones reducebāt ad istam. similiter qui posuerunt magnum & paruū. Vnde hoc nō debet intelligi ad altetū membrū alterius contrarietatis, quia nō esset ad propositū Philosophi ibi, cum iam dixerit principia nō esse ex alterutro neq; cōtraria prima, sed hoc totum tur ad posteriora Vnde ista determinatio est respectu aliorū, & nō respectu suimet, cum nullā adhuicem videātur habere cālitatem pte qua sunt cōtraria, vt dī in pn
Cōtrariari pñt plura vni, aut q̄ trarietas ītер ea nō est maxima cut sunt media cum extremis

q̄ idem habet plura contraria diuersis modis. Auer.est limitatio in 8.Physi. super tex. commen.62.
Contrariorū si alterū determinatū est,& alterum determinatū erit. 1. Cœ. te.cō.44. Vbi animaduerte q̄ cōmētator declarat hoc duplici ratiōe. prima est ex descriptione cōtrariorū. & secūda est ducēs ad incōueniēs, quia tūc proportio vni' ad reliquum nō esset sicut reliqui ad primum, quod est impossibile: quia notū est per se q̄ qualis ē proportio ignis ad aquā ī ꝓtrarietate, talis est aq̄ ad ignē. Vid in cōcord.
Contrariū, cum adiunctū fuerit alteri contrario, manifestius reddit: & præcipue cū fuerit auditum vilius contrarium 1. Cœli tex.com. 101.& 2.Cœ tex. com.29.& 40.
Cōtrariorū, si vnum fuerit in natura,& reliquum 2. Cœ.tex. comm. 18. Vide in concordantijs.
Contrariorum, illo existente qđ est sicut priuatio, dignius ē vt sit illud qđ ē sicut forma: sicut si graue est, dignius ē vt sit leue, & si quies est, digni' est vt sit mot' 2. Cœ.t.c.18
Contrariorū aliud est vt habitus & fōra, aliđ vero sicut priuatio 2.cœ. 18.1.đ Gene.18.2.Ph.15.10 Meta.7.& 15.4.Met.27.& 12.Me.22
Contraria nō possunt attribui eidē agenti eodē mō 2.Cœli cō.92.idē 2 Phy.te com.30 & 5 Meta.2.
Contrario vno existente in aliquo genere, necesse est inueniri & reliquū.i.đ Gen.t.c.65.idē 2.cę.t.c.18
Cōtraria sunt naturę diuersę, & cā huius est, quia subiectum corū est duo in potentia 1.de Generat. cō. 74.& elicitur ex textu.
Contraria q̄ cōtrariantur alicui eadem contrarietate, sunt eiusdē spēciei 2.de Generat.com.36.
Contrarie qualitates prīę sunt quatuor, & ad illas oēs alię reducūtur ex 2.de Generat.tex.com.15.
Contraria nō innata sunt coniungi 2.de Gen.t.c.16. Facit ꝓ opīone tenētiū q̄ fm nullū gradū ꝓiūgi pñt. alioquin ex cōbinationib' quatuor qualitatū primarum nō sufficienter Arist. venatus eēt numerū quatuor elemētoꝝ, cuius tñ oppositū tenet Auer.& antiqui Peripatetici. nisi eēt q̄ cōtraria refracta ad mediū non sunt dispō sim plicis sed mixti potius, vt elicit' ex fine 1.de Gener.& ex 2.de Gener. t.cō.48.& 3.Cœ.cō.67.vide ibid.
Contraria tactus non videnť habere genus qđ dicať de eis nisi equiuoce 2.de Anima com.108.
Contraria sunt alia in specie a melidijs 3.de Ani.c.4.Vbi, dicit q̄ pallidū nō differt ab albo fm magis & minus, sed fm formā & qualitatē. Sed 10.Meta. c.23. vī dicere oppositum. Vide in concordantijs.
Contraria quodammō similia sunt adinuicem passiua 1. ca.de subst. orb.idem 1.de Gener. te.cō.50.
Cōtrarij nā & cōsuetudo ē fortificari p̄ suum cōtrariū. 1. Methe.ca.4
Cōtrariorum si vnum reperitur in rerum natura in fine, oportet q̄ reperiatur & aliud ēt in fine. Cōmē. 2.Metheo.cap.2. Consimile habetur 3. Cœ.tex. commen.18.
Contrariorū contrarię sunt causæ. 4.Metheo.tex.com.40.& 41.& 2. de Generatione.tex.commen.56.
Cōtraria prima ad quæ omnia alia reducuntur, a prima Philosophia sunt scienda 4.Met. te.comm.6. Vbi animaduerte ex mente Philosophi ibidē q̄ prima cōtraria ad q̄ omnia

Universidad de Deusto
Biblioteca

omnia alia reducunt ſunt vnū & multa. Et hoc credo fuiſſe in cā ꝙ Ariſt. in 1. Phy. inueſtigaturus numerū principiorū naturaliū, prīo poſuit diuiſionē principij p vnum & multa, vt patet in te. c. 6. vñ Ariſto. oēm cōtrarietatē poſitā ab antiquis in principijs, vī reducere ad iſtā. vt patet 4. Met. te. c. 6. vbi Cōmen. d. ꝙ entia aut cōtraria ſunt, aut cōpoſita ex cōtrarijs, & caput huius contrarietatis eſt vnum & multa, licet illa diuiſio, vt ſcribit Cōmen. ſit ſm probabilitatem & non ſm neceſſitatem, quia corpus quintum nec eſt contrarium, neque compoſitum ex contrarijs.

Contraria poſſunt eſſe ſimul poteſtate, actu vero non 4. Meta. te. cō. 20. vide 5. Phy. com. 6. & 52.

Contraria ſimul eſſe, aut eſſe eadē nullus intellectus, hoc intelligere pōt 4. Meta. cō. 21. idem ibid. tex. cō. 9. & 7. Meta. te. cō. 27.

Contraria ſunt quęcūq, eidē ſimul ineſſe non poſſunt, & ſub eodē genere maxime diſtant 5. Metaph. ī cap. de eodem & diuerſo, & in 10. Metaph. te. cō. 13. & in poſtprædicamentis cap. de oppoſitis.

Contraria plura vni eſſe non contingit 10. Meta. tex. com. 14.

Contrariorum mā eadem eſt. ꝫ.

Contrariū, vnū habet contrarium, & hoc vtiq; tanq; ſumpto in 1. cœli te. cō. 10. Auer. 10. Meta. com. 14.

Contrarium nō eſt mediū ĩter duo contraria, ſed cōtraria ſunt illa in tet ꝙ eſt medium 10. Meta. cō. 19.

Contraria poſſunt eſſe mediata 10. Metaphyſi. tex. com. 22.

Contraria nō prima & media ſunt ex primis cōtrarijs 10. Met. t. c. 23.

Contraria differunt ſpecie, ſupra tex. commen. 26.

Contraria oportet equari, & nō ſe vnū eorū infinitū 11. Met. ca.

Contraria adinuicem impaſſibilia ſunt 12. Meta. tex. com. 53.

Cōtraria ſunt tribus modis 10. Metaphy. commen. 26.

Contraria vnius ſcientiæ eſt ſpeculari 11. Metaphy. com. 3.

Contrarium primo, nihil 12. Metaphy. tex. commen. vltimi.

Contraria omnia mām habent

Contraria, aliter diſtare dicunt inuicē, & aliter decē prædicamenta. Vide modum in Paraph. Meta. tract. 3. Vbi dicitur ꝙ diſtantiarum prouenit a forma, quę vnū eſt corruptiuū alterius, & non pñt eſſe in eodē ſubiecto & lis diſtantia eſt in eodem genere. Sed diſtantia decē prędicamentorū eſt ex eo, ꝙ ex ſe inuicem genrari mutuo non poſſunt, neq; gregant in vno & eodē genere ideo pñt eſſe in eodē ſubiecto, diſtātia eorū nō ē ex cōtrarietate.

Cōtrariorū qdcūq; ſequitur rei eſt de neceſſitate diuerſum ma. i. ſpecie, nā impoſſe eſt inue re generabile, corruptibile & petuū in eadē ſpecie. aliter. n. poſſibile ĩuenire hoīes perpetuos. Sed illa contraria q̄ ſunt alu pp materiā, pñt eſſe eiuſdē ſpe vt mas & fœmina, & albedo & gredo q̄ ſunt in eadē ſpecie. Et dicamus ꝙ contrariorum

Cōtraria eidē ſimul ineſſe neq Ari. ſnīa ī prędicamētis, & 10. ta. ex diffinitione contrariorū cō. 13. & 4. Meta. te. cō. 9. & 2 ait, ꝙ ſi contraria ponant in eo ſequitur cōtradictoria verificar Aduerſatur tñ experimentū

propōni. nā Philoſophi & medici, inſuper & noſtri Theol. inſtāt. Philoſophi quidē, nā experimento inueniūt eſurientes dū comedūt ſiſ & ſemel triſtitiā pati & lętitiā. eſu ries. n. triſtitiā habet anuexā, comeſtio vero lętitiam Inſup ſcabie ſeu pruritu laborātes, dū ſcalpūt, ſi mul triſtant & gaudēt. Medici etiā aſſerūt in febre emphiala & lipari ca ſiſ ꝙ vniuerſum corpus pcipi fri gus & calorē. Noſtri ēt diuini aſſe rūt aperte in aīa Chri in pte ſupio ri tpe paſſionis fuiſſe gaudiū & tri ſtitiā ſimul: vt diſputāt late ī 3. ſen tētiarū, diſtin. 15. q. 1. Soluit aūt, ꝙ Philoſophis Alex. in 1. li. naturaliū qōnū. q. 12. ꝙ delectatio & triſtitia ſunt cōtraria ad idē cōparata: ſ3 ñ ad diuerſa. nō. n. cuilibet delectationi opponit q̄libet triſtitia, ſed determinata. In eſuriēte ē triſtitia reſpectu indigētię nutrimēti, ſed lętitia ē ex aſſumptione cibi remouētis illā indigētiā. Nō ſunt igit cōtraria, quia ſunt reſpectu diuerſorū. Siſt in pruritu nō ē ex ipſo ſcalpere triſtitia, ſed qa īdigeat eo. nā ſcalpendo euaporat humor ille ĩter duas cutes ĩcluſus. Ad aliā aūt pro medicis ſoluit Gal. in lib. de malitia cōplexiōis, & 3. de ſimplici medicina ca. 3. ī diſt. 2. & Auicē. in 4. canone, in ca. proprio de febre emphiala. Dicūt. n. ꝙ cā eius ē iuxta poſitio humoris actualī calidi & frigidi ſm minimas ptes, vt non ſit pars aliqua parua corporis cui aduenit frigꝰ, cui ad latꝰ nō ſit ps aliqua parua cui aduenit calor, ita ꝙ iuxta minimas ptes membri ſenſibilis ē res infrigidās & calefaciēs. Vñ ppea accidit vt ſenſus cuiuſlibet mēbri exiſtimet ſe ſentire vtrūq; in eadē pte. Et dat exēplum Gal. in 3. de ſimp. medicina, de guſtu, in quo aſſerit ſimile qd accidere. nā ſi quis accipiat abſinthiū & mel, in æquali portiōe, pmiſcēs in lingua, ſiſ inueniet ſaporē amarū & dulcē, qa confunditur ſenſus pp magnā illarū partiū permixtionē ī partibꝰ minimis, & accidit vt nō poſſit diſtinguere q̄ pars ē ſentiēs dulcedinē, & q̄ amaritudinem. Et ita calor & frigus nō ſunt pciſe in eadē parte, ſed ſunt in paruiſſimis partibus inuicē iuxta poſitis, vnde accidit p̄dictū accidens. ita aſſerit ēt cōciliator ī dria ſpeciali de hoc. & oēs moderni ſequunt iſtā viā. Nobis aūt vī ꝙ iſta nō ſoluūt qōnē, ſi verū eſt Ariſto. dictū in 2. de Ani. te. cō. 146. ꝙ vltimū ſenſoriū nō eſt caro: ſicq̄, cōtīgit, vt demōſtrat ibidē, vnū eſſe primū ſenſitiuū ī quo terminent oēs ſpēs & ſenſatiōes ſenſuū exteriorū, & eſt vna & eadē virtus, q̄ ſenſus cōis dī, quę in eodē nūc habet de cōtrarijs iudicare. Et tūc reddit argumētū difficilius & ſtat ī ſuo vigore & robore, & ſolutio illa data a viris illuſtribꝰ nō ſatisfacit in hoc, ſicut vides. Themiſt autē in 2. de Aīa. videns Ariſt. hāc difficultatē examinantē ĩduxiſſe ſolutionē quandā, ꝙ ſenſus cōis eſt diuiſibilis ſm eē, loco aūt & ſubiecto eſt indiuiſibilis, p intētiones. n. quas recipit ē diuiſibilis, ſed ſm ſubiectū & materiā eſt īdiuiſibilis. ſed hāc ſolutionē īfringebat Ariſt. quia cōtraria vt d. in tex. cō. 148. licet potentia poſſint eſſe ſiſ in eodē, in actu tamē impoſſe eſt. Et tranſiuit poſtea Ariſt. ad aliā ſolutionē, per viā exempli diſſoluens qōnē de puncto

Universidad de Deusto
Biblioteca

in circulo, qui quodāmodo est diuisibilis, & quodā mō non, sic sensus, vt est iudex, est vnus fm formā: vt vero copulatur instrumentis sensuum quib⁹ vtitur sicut extremis de lineis terminatis p punctū q est centrū in circulo. Ex hac aūt solutione non apparet solutio formaliter ad argumentū de contrarijs, sed in virtute tm̄, quod declarans Them. inquit. In eodē loco dicit q̄ quinq; sensus extrinseci sunt apparitores, & mutui, & exploratores, & ministri: & sēsus cō munis est tanq̄ arbiter & iudex, q eo suggestu positus, non patitur ipsas contrarias qualitates, sed ante se positas, sed ad pedes genuaque aduolutas iacentesq; contēplatur: ita demū iudiciū suum promit, & dulce ab amaro discernit, & albū a dulci discriminat. Et quēadmodum vnus pluribus vellitantibus litigantibusq; pōt simul ius dicere, ita nō sit ab vlla rōne remotū, esse aliquem sensum in nobis pro miscuum, qui contrarijs sensibus simul operam det. Illud eēt absurdū putare, sensum eūdē sil' cōtraria pati. Sed in hac solone Them. latitat ambiguitas magna, tū qa vī dicere sensum cōem nō recipere species ptrariorū, sed solū de cōtrarijs iudicare: hoc āt vī repugnare cōi sniē Peripate. asserentiū oēs spēs ī sensorijs exteriorū sensuum deferri ad sensum cōem. Amplius nō euadit difficultatē, quin cōtrariorū species simul sint ī eodē subiecto in actu: quia si euitet spēs albi & nigri nō eē in sensu cōi tāq̄ ī subiecto, sed tāq̄ in iudicāte, saltē erūt ī oculo, & sic species dulcis & amari ī lingua, & ita adhuc remanet difficultas. Experimur. n. gimus literas, in eodē instāti re albū & nigrū: nec dici pt albedinis sit in alia pte oculi, alia spēs nigredinis, nullus. n. tū. d. hactenus hoc. Et ita rem difficultas sicut vides. Vnde bis Arist. in īfringēdo primā nē, nō efficaciter eā ipugnare. qt. n. aut ñ pole, potētia qē. & indiuisibile & cōtraria, fm nō: sed ī opari diuisibile, & est albū & nigrū eē simul, qa spēs pati ipsorū si hmōi est & ītelligētia. Sed dicā sibi q quiē, si albū & nigrū ñ pñt eē eodē subiecto, q̄ spēs albi & nō pñt eē sil', qa spēs cōtrarie sunt cōtrarię, qa sunt abstract mā. propriū. n. vnius cuiusq; suū est eē susceptiuū speciei sibiliū sine mā: & iō licet & nigredo ī eē materiali cōtra tur, in eē tñ spirituali nō cōtra tur. vñ Cōmē. in 6. Meta. cō. 8. presle d. qđ est ī aīa cōtingit cipiat duo opposita sil': sed q extra aīam nō pt ea sil' recipe rō Arist. si quis bū perpēdat, ibi ꝓcedit: nā pria solutio bat q̄ sensus vt ē vn⁹ fm subi fm q̄ ē recipiēs, est ī diuisibilis, fm esse & rōnē est diuisibilis plurīū formarū q̄ recipiunt innuit ergo solo, sensus vnitat indiuisionē, esse ex parte qua pit, & multitudinē & diuisio se ex parte formarū quę recipi tur. Sed si ita esset, sensus ha vnitatē materię, q̄ actuaē per mam: & ita receptio sensus. cut receptio materię. Et ex da quitur vt sicut albū & nigrū contraria, & nō pñt esse simul

& species albi, & species nigri. Nō fuit igitur opinio Arist. vt species contrariorū sint contrarię: sed sermo eius est conditionalis. Et iō be ne intulit iuxta illam solutionem. Et impole est albū & nigrū simul esse, quia neq; species pati ipsorū, si hmōi est sensus & intelligentia. Ecce q̄ sub cōditione concluſit. q. d. si sensus & ītellectus sint hmōi qui habeāt vnitatē & indiuisionē, ex pte qua sunt subiectū recipiens, & habent diuisionem ex parte formarum receptarū, in hoc, idē erit de receptione materiæ, & de receptione ipsorū. materia. n. vt d. Cōmen. 12. Meta. cō. 14. est vna numero priuatiue: & non fit plures numero nisi per multitudinē formarum quas recipit. materię. n. diuersantur pp diuersitatē formarū & nō econtra 2. Physi. com. 87. & 1. de Ani. com. 52. & 2. de Ani. cō. 60. Et propterea dicit Commēta. anima duertens ad id qđ mō dixi, q̄ Aristo. opinatur q̄ virtus primi sentientis melius est vt dicaē vna forma, & multa instrumentis copulatis cum ea: per quę transeant motus sensibilium quousq; copulentur cum ea: q̄ dicere ipsam esse vnā subiecto, & multa fm formas quę describuntur in ea. Illud. n. est dignius ei fm qđ est iudicās, istud aūt fm qđ est recipiens. Sed tñ cū nō ponimus illic eandem intētionem pp formam, nō possemus inuenire aliquid per quod iudicet diuersa esse diuersa. Iudicium enim dignius est attribui huic potentiæ fm q̄ est actus, q̄ secundum q̄ est potentia. quemadmodum motio eius passiua a sensibus dignior est ei attribui secūdū q̄ ē subiectum recipiens, est. n. vt videtur, recipiēs fm sensus, & agens fm iudicium, recipere. n. aliquid est aliud a iudicare illud. Et hęc duo debent in ueniri in aliquo duobus modis diuersis. Et ad hoc tēdūt verba Themistij asserentis sensum cōmunē non recipere contraria, sed iudiciū de contrarijs afferre. quia obiecta contraria relucentia in speciebus offeruntur illi tanq̄ iudici, & sunt comparata ad ipsum, nō tanq̄ ad materiā, sed tanq̄ ad formam & iudicem: quia sunt sicut cognitum in cognoscente, & non sunt in esse materiali cum contrarietate, sicut afficiunt materiā extra animam. Et isto pacto soluitur qō completa introducta per medicos. Ad illud qđ adducunt diuini, Subtilis Doctor post longā persecutationē hoc argumentū dimisit insolutū, videns rei difficultatē. Alij vero dixerūt in anima Christi fm diuersas portiones habuisse cōtraria simul: quia tristitia erat fm portionem inferiorem sensuum, & delectatio erat in portiōe superiori intellectiua. Sed dato qđ in eadē portione fuissent, adhuc non procedit argumentum: vt mihi datur cernere, quia tristitia non erat contraria delectationi, quia sicut dixit bene Alexan. non quælibet tristitia cuilibet letitiæ & delectationi est contraria, sed quando sunt circa idem obiectum. Patet autem q̄ obiectum contristans voluntatem Christi tunc, non erat illud quo fruebatur illa voluntas. Et sic optimæ veritas Philosophiæ non contradicit fidei nostræ. Sed hæc altioribus relinquantur, quia sermones fiunt fm materiā subiectā.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Conueniens dicere a cõuenienti fieri, nõ est ꝙ cõueniens agat p se & p suã formã sibi cõuenientis: sed est dicere ꝙ extrahit formam sibi cõueniẽtis de potẽtia ad actum, & nõ est agens, quia addit in illã materiã aliquid extrinsecũ, & sic est ī hoc de substãtia sicut de alijs accidẽtibus. Calidum. n. nõ inducit in corpus calidũ caloꝛẽ extrinsecũ: sed facit calidũ in potentia esse calidũ in actu. Et sic est de magnitudine cõsequẽte generationẽ, & similiter est de motu locali. motus. n. localis nõ prouenit ab extrinseco motore 12. Met. cõ. 18. parum post mediũ. & est sñia sumpta ab Arist formaliter in 4. Ph. te. c. 84.

Conueniens fit a conueniẽti. Propõ ista verificarur tribus condõnibꝰ. v3. vt sit in agente & nõ instrumẽto: vt sit in propinquo, & nõ remoto & vt sit essentialiter & nõ accidẽtaliter 12. Meta. c. 42. auct. Ale.

Cor est primũ per se motũ in aãli, quia nõ mouet se, quia pars mouet se & mouet totũ 7. Ph. c. 1. & 4

Cor, venarum est principium 3. de partibus Animalium cap. 4.

Cor animalium carentiũ pulmone nõ habet vẽtriculum dextrũ: & tñ in illis animalibus inueniẽ illa vena q̃ est inter epar & cor, & iõ Gale. d. istam nõ oriri ex dextro vẽtriculo cordis 3. de partib. ca. de corde. Vide ibi solutionẽ Auer. dicẽtis illam de necessitate oriri a cordis substantia inquantum cor, nõ inquantum dextrum aut siniſtrũ.

Cordis temperãtia principaliter cognoscitur ex pulsu, & secundario ex anhelitu 4. Coll. cap. 2. vbi vide etiam alia signa.

Cor fm Arist. est principiũ sanguinis, sed fm Gale cor nõ est principium nisi sanguinis arteriali, sanguinis venalis principiũ ẽ 3. de partib. Auer. in cap. de corde. Vbi videas tres rõnes Arist. & opinione. Vbi aduerte ꝙ̃ vtrũ cit Auer. Arist. nõ opinatur ptĩcipiũ ſpecierum ſanguinis, primi qui est verum nutrimẽtum & vltimum nutrimentum.

Cor animaliũm magnorum habet os, & vide cauſam 3. de partibus cap. de corde.

Cor magnorũ aãliũ fm Arist. nis triplicẽ habere vẽtriculũ: uorũ vero duplicẽ. ibid. vbi negaſſe aliqđ aãl habere vẽtriculũ ī corde, ſ3 d. aãlia pulmonẽ habere duos vẽtric carẽtia vero pulmone hñe vnũ

Cordi accidentia ſupueuientia finopis, cardiaca, & tremor 3. liget cap. 25.

Cordis ventriculus dexter est siniſtro fm Ari. & iõ pars tra calidior ẽ siniſtra. Et iõ cẽ mal fm Arist. habet istã duplicẽ naturã dextri & siniſtri vẽtricu quia ista est cã diuersitatis pars dextrę a siniſtra: contra Gale. voluit animalia carentia pulmone non habere duplicem ventriculum, sed vnum tantum ibidem

Cordis situs est in medio pectore alijs animalibus: sed in homine vergit ad siniſtrũ. & vide cauſam in 3. de partibus Animal cap. 4.

Cordis propriũ est nõ tollerare ſtema, & alias ægritudines, alia membra ibidem. Vide tamen Auer. 3. Collig. ca. 25. vbi d. ꝙ dici dicunt ꝙ põt contingere ſtema in panniculo cordis.

Cor est principiũ motus letitiæ, ſtitiæ, & oĩum ſenſuũ. ex 3. de ptibus ca. 4. idẽ in lib. de Sẽſu & ſen.

Cor & iecur oĩbus animalibus neceſſaria ſunt: alterum pp caloris originem, alterum pp concoquendum cibum, ſupra cap. 7.

Cor est primũ qđ in formatiõe fœtus actu ſecernitur, qđ nõ mõ ſenſu ita fieri cõſtat, vertũetiã ratione Arist. 2. de Gener. Animaliũ. ca. 4.

Cor est primum quod viuit, & vltimum quod moritur. 3. cap. 4.

Corde carens nullum vnq̃ aĩal ortum est. Arist. in 4. de Gener. Animalium cap. 4. Ex hoc poterit cor dis principatus oſtendi.

Cor triplicẽ habet ſinum, dextrum maiorẽ, ſiniſtrũ minorẽ, et mediũ magnitudine inter dextrũ & ſiniſtrum 1. de natura Animaliũ ca. 17. Et 3. de natura cap. 3.

Cor ſolum ſanguinem extra venas continet ibidem.

Cor in alijs animalibus est ī medio pectore, in quibus ſ. pectus ineſt, ſed in hoĩe tñ ad partẽ potius ſiniſtram vergit. ibid. & infra ca. 16.

Cor est in medio, quia hic est locus regis, ad hoc vt ſit regimen huius proportionatũ omnibꝰ mẽbris & circunferentijs, & ẽt vt melius cuſtodiatur 2. Coll. cap. 9. de iuuamẽto membrorum officialium.

Cor poſſe est vt ſit bonæ cõplexiõis & bonę cõpoſitionis, & tñ cõpoſitio aliorũ membrorũ erit lęſa: ſed hoc prouenit a materia. Et iõ tẽpẽrãtia in cõpõne & cõplexione mẽbrorũ adiacẽtiũ cordi, vt pectoris, & aliorũ propinquoꝝ, est ſignum certũ tẽperamẽti cordis, quia virtꝰ informatiua nõ format alia membra niſi mediãte calore cordis, ſed non conuertitur hæc ſignificatio.

Auerr. 4. Collig. cap. 1.

Cor ẽ vltimũ mẽbrũ qđ refrigeratꝰ morte 2. Coll. ca. 1. & de sõno &c.

Cor est calidũ de neceſſitate pp ſpiritũ, & pp partem carnoſam, & pp ſanguinem. & est ſicut clibanus. Auerr. 2. Collig. cap. de complexionibus membrorum officialium.

Cor vr̃ mihi ꝙ ſit declinans ad humiditatẽ propter ſpiritũ in eo exiſtẽtem. s̃ in ca. proprio de corde.

Cor est mẽbrũ cuius cõplexio cõicat toti corpori, quia qñ cõplexio cordis e ſt tẽperata, mẽbra ꝑp maiori parte ſunt temperata in calidi tate, quia cor dat complexionem omnibus membris quæ agunt & patiuntur 4 Colli cap. 1.

Cor in ſiniſtro vẽtriculo per paruũ foramen cõtinuaꝝ pulmoni, p maius vero oĩbus arterijs corporis, & iſtũ ventriculũ medici ſpiritualẽ appellãt Gal. 6. de vtilita. partiũ. ca. 7. Et iõ est magis ptĩcipalis q̃ dexter vẽtriculꝰ, quẽ sãguificũ vocãt. ſed nota ꝙ Ariſt. oppoſitum ſentit.

Digreſſio pulchra ẽ gñatione ſanguinis apd Ariſt. & Perip.

Cor & iecur oĩbꝰ aãlibꝰ neceſſaria ſunt, alterũ pp caloris originẽ, locũ. n. adeſſe aliquẽ, quaſi lares forũq; oportet: quo nãæ fomites & primordia ignis natiui cõtineantur & ſeruentꝝ. eũdẽq̃, tutũ eẽ, velut arcã corporis totius neceſſe est. Alterũ iecur dico, cibi cõcoquẽdi gĩa adeſt. Et quidem nullũ ſanguine prædituũ ijs duobus carere põt. Ariſt. ſñia in 3. de partib. Animal. cap. 7. Ex iſta authoritate, aliqui ſummunt de mente Ariſt. ſanguinem qui est verus humor & nutrimentũ verũ in habẽtibus ſanguinem generari in epate. & ꝙ ī corde non accipit niſi quandam ſubtiliationẽ & diſpoſitionẽ accidentalem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

talem. Et astruũt hoc authoritate Auer. in 2. Colli. in ca. de iuuamẽto epatis, vbi d. qđ epar est mutati uum cibi ad cõuertẽdũ ipsum in sanguinẽ: & postea mittit ipsũ ad oĩa mẽbra. Et parũ infra ĩ eodẽ loco d. ꝙ epar habet quinq; virtutes ꝑdictas, hoc ẽ digestiuã q̃ facit sãguinẽ, retẽtiuã tpe digestiõis, attractiuã, qñ trahit chilũ ex ĩtestinis, discretiuã, qñ diuidit & discernit tres ꝓfluitates, hoc est ꝓfluitatẽ aquosam quã attrahunt renes, cholericã quã trahit bursa fellis, & melã cholica, quã trahit splẽ. Vbi clare patet Auerr. dicere sanguinẽ generari in epate. Et cõfirmat, qa ibi ẽ generatio veri sanguinis vbi generantur superfluitates & excremẽta eius, qa a qualibet digestione resecat aliqua superfluitas. Sed fm Ari. & Auer. in habentibus sanguinẽ, sanguis ẽ vltimũ nutrimentũ, flegma ãt & vtraq; cholera fm Aristsunt superfluitates, igit si fm sniam Auer. prẽallegatã, epar per virtutẽ suã discretiuam discernit istas superfluitates & sanguine: sequit ꝙ epar est mẽbrũ sanguinis veri generatiuũ. Et ita quidã indubitanter tenent tpe meo Paduę, dũ in circulis disputarẽ. Sed ista opinio stare non põt in via Peripateticorũ, licet Gale. dicat illud. Nam Arist. exprẽsse in 3. de partib. Animal. cap. 4. & est in cap. de corde, determinat cor esse principiũ omniũ virtutũ, quia vbi fieri põt vnũ multitudini est prẽferendũ. Istud est maximum fundamẽtũ in via Aristo. quia natura & deus nihil frustra faciunt. 1. Cœ. te. cõ. 32. vn de multæ positiões Arist. sunt sundatæ super isto principio. vnde. 1. Phy. præposuit opinionẽ Empedoclis opinioni Anaxago. qui posuit principia finita, & in 12. Meta. cõclusit vnum esse principẽ vniuersi, quia multitudo prĩcipatuũ mala: vt testatur ẽt doctus Home. Et ideo Arist. vim nutritiuam & sensitiuã in corde locauit. Et quia tenuit cor esse principiũ virtutis talis, & fm ipsum sanguis in habentibus sanguinẽ est vltimum nutrimentũ: in non habẽtibns vero est aliquid proportiõale sanguini. posuit sanguinẽ qui est ver⁹ humor, & qui vere nutrit, generari in corde. argumẽto ꝙ in nulla parte corporis reperit extra venã, nisi ĩ corde. Ampli⁹ lucidissimus Them. in com. super lib. de Som. & Vigi. ca. 13. inquit, deuoratus. n. & ĝestus per os, cibus, indeq;, in locos suos 1. in intestina & vẽtriculũ collatus, euaporat & sursum spirat per venas, per quas deinde permanat ad iecur: in iecinore mutatur & natura sanguinis tingitur, a iecinore fluit & subit ad cor, in corde vincitur & cõficit plenissime: inibiq; in sanguinẽ pfecte puertit. & idẽ subdit. Et venę quidẽ alię cor adeunt: alię a corde proueniũt. Venę quæ adeũt cor, tanq̃ ministrę & gerulę sunt: vt q̃ a iecinore ad cor ieoctũ & imperfectum sanguinẽ conuehãt: quẽ cor susceptum sua vi meracum & absolutũ sanguinẽ reddit. At venę q̃ a corde pertinẽt, cõparatæ ad alium vsum sunt. vt. succus p eas cõcoct⁹, iã, pfectusq;, in totũ corpus distribuat atq; datur Idẽ d. Alexan. in Paraph. de Anima ca. vltimo. vbi agit de animæ principatu, in qua parte corporis consistat. Auer. cuã 2. Colli. cap. 11. d. ꝙ epar seruit cordi, & hoc est quia ꝓparat ei suum nutrimẽtum. & ideo oportet declarare viam per quã cerebrũ seruit cordi. Amplius quia generatio veri humoris non nisi per digestionẽ perficitur, & ista a calore procedit, cui quit igit cor habere hmõi principatũ. Epar vero est necessariũ in sanguinis generatione, pro quãto decoquit cibũ. nã licet cibus ĩ stomacho conuertat in chilum, & p venas mesaraicas attrahatur ad epar, non ppea ibi materia est sufficienter prẽparata, vt forma substãtialis veri sanguinis inducatur, & iõ indiget vlteriori decoctiõe, quã decoctione epatis, per quã generatur non verus sanguis, sed aliqua species sanguinis. i. modus quidã. & in tali decoctione celebrata in epate sequestrat pituita. i. flegma: & si quid aliud eiusmodi est, vt dixit Aristo. in 1. de Gener. Animalium ca. 28. vbi d. ꝙ pituita est excrementum primi alimenti. vbi per primũ alimentum intelligit cibum, qui iam in chilum cõuersus, attractus fuit ad epar. Nam (vt notat Philopo. in illo loco) alimentũ vtile duplex est. s. primum & vltimum, primũ est cibus, puta panis, aut vinũ. sedm aũt seu nouissimus est sanguis, quia tale vbiq; ab Aristo. appellat vltimũ alimẽtũ. & sic duplex est excrementũ, primũ qđ ẽ respectu primi, & tale est pituita, aut aliquid hmõi, siquid est. qđ d. pp vtraq; colerã, & pp aquositatẽ vrinalẽ. Talia. n. sequestrant ab ilia decoctione, q̃ fit in epate, in generatione sanguinis qui nõ est verus humor fm Arist. sed ẽ aliqua

species eius, i. modus, quia est sanguis in potẽtia propinqua, sed nõ est verus sanguis qui ẽ humor, de quo Arist. dicit ipsum esse vltimũ nutrimentũ. Et isto mõ intelligit dictũ Auer. in 2. coll. supra allegatũ per istos viros oppositũ tenẽtes. Et ne videamur dicere ista gratis adducamus verba Auer. ĩ eodem cap. de iuuamẽto epatis, vbi postq̃ multa intulit cõtra Gale. opinantẽ epar habere principatũ ĩ nutritione, tandẽ dicit finaliter concludendo. Et est cõfirmat⁹ iste sermo vt cor sit necessitate princeps virtutis nutritiuę, quia nec Gale. nec alius ex anathomicis dixerũt nec crediderunt, ꝙ cordi veniret calor ab alio mẽbro, sed est sufficiens p se sicut cõueniens est principi. Et ego iã probaui tibi virtutẽ a calore p modũ doctrinę resolutiuę. Et si tu vides ꝙ indiget cor epate propter ꝓparationẽ nutrimenti: non propterea epar indiget vocari princeps, sicut nõ est conueniens stomacho propter prẽparationem cibi vt vocetur princeps epatis. Nec bubulcus qui prẽparat cibum aliis bubulcis vocatur princeps.

Pro hoc faciũt etiam verba Auer. in 2. coll. in cap. 8. de iuuamentis membrorum consimilium vbi d. ꝙ flegma est sanguis ĩdigestus, & propter hoc debet dici superfluitas sanguinea, hoc ẽ diminuta superfluitas vt fit sanguis: non superfluitas cuius separatiõe remaneat sanguis completus, sicut a colera & melancolia. ergo si ita est, tũc eẽ flegmatis in corpore est de necessitate, hoc est ꝙ impole est cibũ cõuerti, nisi ex eo generent superfluitates flegmaticæ. Præterea Auerr.

ſn eodē ca.d.ꝙ Ariſt. vult ꝙ nutri mētū oīum mēbrorū fiat ex duobus ſanguinibus mixtis inſimul: & ꝙ ſanguis, qui eſt in epate & in venis nō pulſatilibus, eſt ſicut mā ſanguinis miſſi in arterijs cordis. & ꝙ ſanguis arteriarū eſt ſicut forma ſanguinis. & hoc ē quia dat ei dē cōplementum, & coctionem, & facit ipſum cibum propinquum actui. Conſimilē ſnīam inuenies in cō. 73. ſuper 1. Canticę canticorū ab ipſo, vbi d. iſtā fuiſſe opinionē Hyppocra. Plat. & Gal. ꝙ ſunt tres virtutes & d. ꝙ iſta opinio eſt falſa in duobus. Amplius Auerr. ī 4. Colli. ca. 2. d. ꝙ epar & cerebrū nō habēt calorem propriū in eorū eſſe niſi illū, qui eſt ī membris conſimilibus ex quibus cōponuntur. ſed calor mediāte quo iſta mēbra operanť artes ſuas, ē calor trāſmiſſus eis a corde: & iſte calor a corde tranſmiſſus ē ſicut forma reſpectu caloris ꝓprij ſibi debiti merito partiū conſimiliū. Talis. n. eſt ſicut mā, & ideo epar concurrit vt inſtrm. Alexan. ēt in Paraphr. de Ani. cap. vlti. vbi agit in qua parte corporis cōſiſtat aīę principat⁹ ex preſſe d. ꝙ cor eſt maxime ſanguinoſum, & iō maxime ſenſuale. & iō oſſa, capilli, & vngues, quia exā guia ſunt, non ſentiunt. Et ſubdit ꝙ ſanguis in iecinore generať, indigeſtus atq; nō coctus ē, neq; ꝓpria appellatiōe ſanguis nūcupari debet. Amplius adducamus ī cō firmationē noſtrę declaratiōis ỳba Auer. in cō. ſup lib. 3. de partib. Animal. in ca. de corde. vbi in digreſſione de hoc q̄ſito ſoluēs argumenta Galeni d. Et totū hoc qđ viſum ē ex anathomia ipſi Galeno non contradicit rōne dictorū Ariſto. Ex his. n. propoſitiōibus nihil aliud ſequiť niſi ꝙ illud mēbrum qđ eſt principiū venarū & in quo eſt virtus nutritiua prima, in eodē eſt ſanguis primus ſm naturā. Nā ſanguis exiſtēs in epate eſt prim⁹ in generatiōe, & vltimus ſm naturā. Ariſt. n. non dicit cor eſſe principiū ſpecierū ſanguinis, vel oīum ſpecierū ſanguinis. ſed dicit eē principiū primi ſanguinis, qui eſt vltimū nutrimētū, quē ſanguinē dicit exire a corde & tranſire p venas. ſ. pulſatiles ad omnia mēbra: adeo ꝙ ſanguis nō venit ad cor ex alio mēbro. Ipſe igiť nō opinatur cor mittere ſanguinē ad epar, cō mō quo ſtomach⁹ trāſmittit ſuē cū chiloſum ad epar, aliter āt epar nō iuuaret. Arbitrari tandē debemus ꝙ proportio ſanguinis generati in corde ad ſanguinē generatū ī epate eſt proportio formę ad matenā. Quid clarius dici potuit in hoc negocio? Et ꝙ iſta ſuerit opinio Ariſto. clariſſime patet ex. 3. de partib. Animal in cap. de cor de. & eſt cap. 4. vbi formaliter ſcribit. Iecur aūt oīb⁹ ſanguine ꝑditis ineſt, ſed nemo id ceſſuerit eē principiū vel corporis totius, vel ſanguinis: ſitū. n. nequaq̄ obtinet principalē. Lienem vero ſibi habet aduerſum in ijs quę exquiſitius conſtēt. Nec vero ſanguinis cōceptaculū intra ſe cōtinet modo oībus, ſed vt reliquæ partes ſanguinē in venis incluſum habet. Ad hæc venę ex corde prouenit. venę. n. oēs ex corde ſua initia trahūt. Itaq; cū alterū iſtorum principiū eē ceſſe ſit, ſequitur aūt ñ ſit: cor ēt principiū ſanguinis eſſe neceſſe eſt. animal. n. ſenſu definitur: vis aūt illa ſentiendi illi tribuitur quod primum ſanguine ꝓditum eſt. Tale aūt eſt cor, quippe quod & origo ſanguinis ſit, & primum quod ſanguinē habet. Hæc ſunt verba eius. Ex quibus facile p3 erroris cā opinantium oppoſitum ſm Ariſt. ꝓpinductam auctoritatem in principio iſtius digreſſionis ex cap. 7. 3. de part. animal. vbi Ariſt. d. cor & epar eſſe duo mēbra neceſſaria oībus ſanguine prędi tis, alterum ꝓp calorem, alterum ꝓp concoctionem cibi: nam equiuocatio decipit eos. Cibus. n. apud Ariſto. duplex eſt (vt colligitur ex mente eius aperte in 1. de Gnatio. animal. cap. 18.) primus & vltim⁹. Decoctio cibi primi apud Ariſtot. fit primo in ventre, deinde in epate, ſed decoctio vltimi cibi. ī. eius gnatio fit in corde. nam ſanguis q̄ gnatur in epate (vt d. Auer. in loco prædallegato in 3. de part. aīalium) comparatur ad ſanguinem gnatū in corde, ſicut materia ad formā: quia Ariſt. non opinať cor eſſe prīcipiū ſpērū ſanguinis, aut omniū ſpērum ſanguinis, ſed veri ſangui nis, qui eſt vltimum nutrimentū. Verus igitur ſanguis, qui eſt verus humor, & habet nutrire, generatur ſubaliter in corde, & ibi recipit oīa accidentia neceſſaria conſequētia formam ſanguinis, quia nō eſt aliud agens, quod largitur formam ſubſtantialem, & aliud qđ largitur accidentia neceſſario conſequētia illā, vt eſt declaratū in naturali philoſophia. Epar igitur apud Ariſto. ꝓparat cibū modo prædicto decoquendo & tranſmutando, ſed qđ per talem tranſmutationem induc itur non eſt verus ſanguis, ſed ſpecies aliqua. i. modus quidam ſanguinis, quia eſt ſanguis in potētia, loquendo de vero ſanguine. Vnde credo ꝙ ſicut panis & vinum ī ſtomacho ſubſtantialiter tranſmutātur in chilum, ita chilus, ſubſtantialiter tranſmutatur in hepate, in qua trāſmutatione gñatur illa ſuperfluitas. i. pituita, & ſi quid aliud hmōi eſt, vt teſtať Ariſt. in 1. de generat. aīal. Vbi no. ꝙ flegma, vt d. Auer. equiuoce dī ſupfluitas reſpectu choleræ & melancholiæ. nam flegma eſt ſanguis diminute decoctus, & eſt ſuperfluitas ſanguinea, .i. diminuta ſuperfluitas, vt ſit ſanguis. & iſtud generatur ī illa digeſtione, quæ fit in hepate. Sed ſanguis ille in epate generatus non eſt verus ſanguis, qui eſt vltimum nutrimentum, ſed eſt neceſſarium ꝙ tranſmittatur ad cor, & cor trāſmutat ipſum ad verum ſanguinem, q̄ eſt humor vere nutriens. Sed dices: Iſtius ſanguinis, qui eſt vltimum nutrimentum, q̄ eſt ſupfluitas ei⁹? Ariſt. in 1. de generatio. aīal. d. eſſe ſemen in adultis. Iſtud aūt ī his, q̄ creſcunt conuertiť in ſubam corpis, vnde non d3 hō mirari de tot trāſmutationib⁹, quia nā ordinate procedit, & non facit ſaltum in ſuis operationibus (vt teſtatur Ariſto. in 9. de natura animalium.) Nam & medici dicunt etiam vltra quatuor hūores dari quatuor humiditates ex fęcundis: & nos videmus etiam in tranſmutationibus factis beneficio artis, & naturæ, per diuerſas decoctiones diuerſa fieri, & diuerſos liquores emanare: vt patet in ſublimationibus numerarium & mixtorum, vt patet exercitatis.

tatis. Et immorari in hoc amplius est superfluum. Nota tamen secundum Aristo. ꝙ vbiq; locorum inuenitur bilis, aut pituita semper excrementum dici dꝫ: & ita ēt de felle existimandum est. nā quædā aīalia hñt fel iuxta iecur: quędam vero hñt fel iuxta intestina, vt pisces. Talia autem locis differūt, tñ vbiq; sint, semp excrementa sunt iudicanda. vñ Arist. in 4. de parti. aīal. ca. 2. scribit. Absurdum aūt sit nisi vbicunq; pituitam aut alui sedimen videris, excrementum id eē putes, pariq; mō de bile, felle ve cēseas, sed locis discrimen elicere' velis. Et ibi nota apud Arist. ꝙ bilis ī qualibet parte corporis gñari pōt, & est excrementum. vñ ly Auer. & Arist. dicant ꝙ bursa fellis est data ad attrahendam cholam in hepate gñatam: hoc est intelligendum in animalibus habētibus fel: quia multa animalia felle vacant, vt d. Arist. ibi. ſ. equus, mulus, asinus, & id genus. & Aristo. ibi reddit cām. Nā in aīalibus quorum iecoris cōstitutio sana est, & sanguis qui est in eo dulcis est, talia fel non hñt, aut si hñt, venulis quibusdam inclusum continent: sed illa quæ sanguine minus puro consistunt, tūc iecur talium segregat hmōi superfluitatem, quia excrementum est contrarium alimento, & amarum dulci, & sanguis integer dulcis est. Auer enim in 2. Colliget cap. 1. d. ꝙ duæ choleræ sunt potentia in ipso sanguine. Et ideo Aristo. decernit istas esse superfluitates, in quacunque parte corpis gñentur. Nā non negat Aristote. quin sanguis possit in choleram conuerti, vel in melancholiam. Vnde in problematibus de proprietatibus animaliū quæsiuit pp quid febres, & aut morbi potius in æstate q̄ in aliis poribus contingunt. Respōdet, ꝙ putredo a calore continentis enutretur, qui calor magis æstate dominatur. Ex hoc p3 error Isach, qui voluit istas superfluitates in corde gñari. argumento quia sanguis generatur in corde. immo Aristo. in 4. de part. animal. fel asserit hepatis esse excrementum, & non cordis: quia cordi nullus hmōi humor appropinquare pōt, q̄m illud affectum nullum violentum patitur. Cæterorum vero nullū necessarium animalib⁹ est nisi secundum. Et iō concludit Arist. ibi fel esse excrementum solius iecoris, & nullius alterius. nā. n. ꝺ nobiliorib⁹ magis solicita est. & (vt dixi) in hīs bñ hoc est intelligendum. Vñ nō ꝙ humor ille cholericus quem attrahit chistis fellis, segregatur ab hepate, in digestione sanguinis ill⁹, qui non est verus sanguis, vt supra dixi. & humor melancholicus attrahitur a splene, & aquositas venalis a renibus, pituita .i. flegma a hīs hoc priuilegium, ꝙ permixta cum cibo puro, i. cum vero sanguine alere pōt, & labore; absumere. & ista est sententia Aristo. in 1. de generatione animal. cap. 18. Vide pro ista sententia Auer. 2. coll. cap. 8. de iuuamentis membrorum consimilium, vbi loquitur de iuuamentis choleræ & melācholię. & d. ꝙ sunt pp necessitatem, quia cibus cholerosus, qui vadit a stomacho ad hepar, non posset digeri, nec esse sanguis, niſi separarentur ab eo illæ duæ superfluitates, vna grossa terrestris, & alia subtilis. & ideo natura præparauit illis propria membra, qꝫ non facit flegmati. & istæ duæ superfluitates non hñt aptitudinem, vt possint fieri pars membri aliquo mō, quod in flegmate bene esse potest. Idem tenet in 3. Coll. cap. 4 de gñatione febris cholericæ sefrariç. vbi d. ꝙ cholā nō h3 partē ex quo possint membra aliquo modo nutriri. & dico hoc de naturali, quanto magis de non nāli, si sic est de nāli. Sed dices, quare cholā non potest nutrire? Rñdetur, quia hēt dispōnes contrarias nutrimento, quia nutrimētum est dulce, & cholera est amara. Sed quare melācholia? Quia est frigida & sicca, & non est dulcis sicut sanguis: & ideo vtraque cholera, superfluitas apud Arist. iudicatur. Ista (ni fallor) fuit sīna & opio Arist. & Auer. & sigs melius itelligit, melius dicat: quia non est obstrusa posteris ad philosophandum via. Vnum scio ꝙ opinio illa quæ tenet in via Aristo. hepar esse illud quod largitur formā substantialem sanguinis, qui est vltimum nutrimentum, est impossibilis, & rō demōstratiua apud me est ista. Quādo sunt duo agentia quorum alterū concurrit, vt dispōnes & alterum vt agēs: effectus simpſr attribuitur agenti, & non dispōnēti: quia effectus insequitur agens, & non instrumentum. Isto mō Arist. inuehit contra antiquos in 2. de aīa t. c. 41 & infra, qui attribuebant nutritionem & augmentum igni. Sed hepar, sm Arist. & Auer. in præallegatis locis, concurrit vt præparans, & cor vt agens: igit' sequitur ꝙ forma substantialis sanguinis est a corde, & nō ab hepate.

Sed dices: Contra, idem est agens dispōnens & inducens formam, vt asserit Commen. in 7. Meta. com. 31. contra Auic. si igitur hepar est præparans, erit etiam inducens formam sanguinis. Soluit, intelligit' ꝺ vltimate præparāte. vñ dico ꝙ sanguis gñatus in hepate est diminute sanguis, & non est ver⁹, quia est diminute decoctus, sed decoquitur vltima & perfecta decoctione ī corde: & ibi vere transmutatur in verum sanguinem. vnde nō quodl3 præparans est inducens formam, sed ultimate præparās. Nā stomachus etiā apud medicos præparat mām ad gñationem humorum, & tñ ipſi non dicūt hūores gñari ī stomacho, sed ī hepate. Ita dicim⁹ nos in uia Peripateticorum.

In circulis autem ille excellēs doctor tenens illam opinionem suā ex niente Auer. in uia Aristot. isto modo glosabat dictum Aristot. in 3. de part. animal. asserentis hepar nō esse principium sanguinis. Nā duplex est sanguis, uenalis, & arterialis, & tunc glosabat hepar non esse principium sanguinis arterialis, sed uenalis. Secundo glosabat, ꝙ illud dictum intelligebat' in prima corporis gñatione, quia primū quod uiuit est cor. & cum uita sanguine constet in sanguineis: sequitur, ꝙ cor est principiū sanguinis tunc. Tertio d. ꝙ in aīali completo sanguis gñat' in hepate quo ad formam substalem sm Aristo. & Auer. sed uirtute cordis: in corde autē recipit quandam dispositionem accidentalem. Et dicit discordiam inter medicos & philosophos cōsistere ī hoc, quia l3 ambo conueniant in hoc ꝙ uerus sanguis gñet' in hepate, tñ discordia ē penes hoc, qa medi-

ri dicunt ꝙ hepar facit hoc virtute propria, ſed philoſophi, & Auer. dicunt hoc fieri virtute cordis.

Contra iſtas tres vias, & modos arguitur nullum ex iſtis modis ſtare poſſe. Primus quidē ſtare non pōt quia Gal. ēt confitetur illud, ꝙ ſanguis arterialis gñatur in corde. ſi igitur venalis ēt fm Ariſt. & Gale. gñatur in hepate, in quo eſt diſcordia? Vñ Auer. contra iſtam primā ſol. directe d. ꝙ in 3. de part. anim. in cap. de corde Ariſt. d. cor eſſe prīcipium ſanguinis, ſed Gal. d. cor eſſe ſolum principium ſanguinis arterialis. Alex. ēt in ſua abbreuiatione de anima in vlti. cap. ſcribit, ꝙ ſanguis qui in iecinore redundat, indigeſtus & non coctus eſt: neq; ꝓpria appellatione ſanguis appellari d 3. & ibi per longū proceſſum probat cor eſſe principium ſanguinis & ſenſus ex conſequenti: & ꝙ nihil eſt ſanguinoſius corde. Cōfirmatur auctoritate Ariſto. in lib. de Somno, & vig. vbi d. oīs aūt ſanguinis principium, ſicut dictum ē hic & in alijs, eſt cor. horum autē qui in cordis vtriſq; thalamis, cōmunis qui medius, quorum vterq; ſuſcipit ex vtraq; vena, & ex ea, q̄ vocatur magna, & q̄ adorti. in medio vero fit diſcretio. Et ſubdit, qa vero fit maxime ſanguis poſt nutrimenti oblationem indiſcretus, donec ſecernat ſanguis, ſonus fit quouſq; ſecernatur ſanguis, hoc q̄dem puriſſimum ſurſum: illud vero turbidū deorſum. vbi patet omnem ſanguinem, & puriſſimum, vt eſt arterialis, & turbidū & groſſum vt eſt venalis, fm Ariſt. in corde generari. Secunda ēt ſolō minime ſtare pōt, quia tunc Ariſtot. nimis inepte locutus fuiſſet & puerilit. ꝙ iecur nō eſt principium ſanguinis in prima gñatione: quia ſi iecur in prima gñatione non eſt: non erunt nullæ ſunt actiones. operatio. n. eſt operatio entis in actu, vt patet in naturali philoſophia. īmo ſecundū Ariſt. eſt in animalibus hñtib⁹ ſanguinem, ſicut ſunt ſangninea, vbi patet ꝙ in talib⁹ alterū iſtorum duorum membrorū neceſſe eſt vt ſit principium ſangninis. v3. vel iecur, vel cor. & ꝓbat ꝙ iecur eſſe nō pōt, tres cās, tum quia nō h3 ſitum conuenientem, vt poſſit demādare ſanguinē ad totum corpus, quia non eſt in medio totius ſicut cor: tū quia non habet concauitatem, & receptaculum ſanguinis ſicut cor, quia ſanguis qui inuenitur in hepate, inuenitur intra venas, ſicut in reliquis membris: ſed in corde ſicut ſunt tres ventriculi in animalibus magnis ſuenitur extra venas, quia ibi eſt fons & origo ſanguinis. 3. eſt, quia hepar non eſt principium venarū q̄ deferūt ſanguinē ad totum corpus, quia ſuba hepatis eſt carnoſa: eſt. n ſicut ſanguis coagulatus, ſed ſubſtātia cordis eſt venoſa. Mō, nā vbi dat nutrimētū, ibi etiā dat originē vaſis deferētis illā: alias nā eſſet māca in neceſſarijs. Patet aūt ꝙ rōnes iſtæ ꝓcedūt in alijs⁹ nō ſolum in fieri, ſed in facto eſſe exñtibus. Tertia ſolō ēt ſtare non pōt, quia Auer. in 2. Colliget ca. 2. vbi loquit⁹ de ſuuamētis membrorū officialium, qñ loquitur de hepate, expreſſe d. ꝙ Gal. opinat⁹ eſt ꝙ epar ſit princeps virtutis nutritiuę: & ignorauit Gale. ꝙ vltimum nutrimentum fit in corde. Et in eodem cap. verſus finē illius digreſſionis d. Et ſi tu vides, ꝙ cor in hoc indiget hepate. i. in ſanguinis gñatiōe: igitur hepar eſt prīceps. Soluit, hoc non ſequi, ſicut nō ſequitur de hepate, quod in ſua actione indiget ſtomacho, nō ꝓpea ſequitur, vt ſtomachus ſit ptinceps in illa actiōe: & ſicut bubulcus, qui præparat cibum alijs bubulcis, non ſequit⁹, vt ſit princeps aliorum bubulcorum. Vbi patet manifeſte fm Auer. ī via Ariſt. ſanguinem formam ſubſtātialem recipere in corde, tanquam ab agente immediato & principali: & ꝙ hepar non concurrit, niſi vt miniſter.

Sed illud q̄d ē inquirendū diligēter apud viam Ariſt. eſt, in qua dīgōne reſecent⁹ illæ ſupfluitates. v3. choſa & melancholia. nam Auer. ī prędictis locis lib. Coll. vī dicere ꝙ in hepate, ex aduerſo aūt vī eē ipſe mer ibid. cap. 8. vbi loquitur d flegmate. d. n ꝙ flegma aſſr dī ſupfluitas ſanguinis, & aſſr cholera, & melancholia. flegma. n. eſt ſupfluitas ſanguinea. i. diminuta ſuperfluitas, vt fiat ſanguis: ſed choſa & melancholia dñr ſuperfluitates, quia ex ſeparatione earū remanet completo ſanguis. Eſt igitur vtraq; cholera ſupfluitas ſanguīs, quia a ſanguine ſequeſtrata in generatione eius. ſed generatio ſanguinis completi eſt in corde, igitur ibi ſequeſtrantur & generantur. Pro hoc facit authoritas Iſaach, & ſtat ratio, quia in qualibet digōne aliqua ſuperfluitas generatur. Pro hoc facit auctoritas Auer. in tract. de corde, vbi vult ꝙ hepar mundificat cor, & non econtra, & tunc ſecundum iſtam viam dicere poſſumus, ꝙ in veri & completi ſanguinis gñatione duplex ſuperfluitas reſecat⁹: vtilis, & eſt ſemen: & inutilis, & eſt vtraq; choſa. Quia aūt cor nullum hmōi humorē pati pōt, iō ordinauit natura hepar, vt mundificaret iꝑm cor ab iſtis ſupfluitatib⁹, & ita tranſmittit choleram ad chiſtim fellis, & melancholiam ad ſplen. & tunc qñ Ariſt. d fel eſſe excrementum iecoris, intelligendum eſt immediate, ſed mediate eſt cordis. & Ariſt. ibi ſumit fel ꝓ mēbro continente choleram. Tale. n. membrū bñ pōt eē vnitū iecori, & nō cordi, ꝓp eius excellentiam. Si aūt teneat⁹ alia via, op3 dicere ꝙ in hepate generat⁹ flegma, qui eſt ſanguis diminute decoctus, & ibi ſequeſtrantur duæ choleræ in hñtib⁹ mēbra illa, quæ ſunt receptacula earū: poſtea ſanguis ille indigeſtus digeritur & complet⁹ in corde, & ſupfluitas ci⁹ vtilis ſemen eſt. Et iſta via vī magis Ariſt. eſſe. Et illo mō gloſa auctoritates in oppoſitum.

Cor eſt quaſi animal in animali ob ſeptum, concluſumq;. Alexander in paraphraſi libri de anima, cap. vltimo.

Cor eſt colligatum cum alijs membris principalibus: ideo quia cor ē omnibus his membris in potentia quamuis ſit vnum in actu. Auer. 7. Coll. cap. 2.

Cor ꝓp quid non attrahit immediate aerem per guttur, ſed mediante pulmone. vide Gale. 6. de vtili. parti. cap. 2.

Cordis caliditatē ſequitur caliditas oīum membrorum, excepto ꝙ nō ſit reſiſtentia accñtalis, ex mēbris hñtibus dominium in toto, vt eſt hepar, & cerebrum 4. Col. ca. 2.

Corda aīalium calidorum & humidorum

dorum sunt maiora cæteris, sicut animalia nascentia in locis humidis, supra.

Coroïum viscerum sanguinem extra venas continet: cæteræ partes sanguinem hñt venis contentum 3.de part.animal.ca.4.

Cor hẽt oẽm modũ attractionis, siue a vacuo, siue a calido, siue a virtute siat. Gal. 6.de vtili.partic.cap. 1.15.de auriculis cordis.

Cordi nihil est familiarius ad refrigerationẽ spũ: & ad nutritionem sanguine. Gale. ibid. Inde p3 aerem maxime cõferre in regimine sanitatis & ægritudinis.

Cor cum sit ptĩcipium virtutis sensualis & nutricis, iõ ex ptib⁹ similarib⁹, & dissimilarib⁹ ꝓstat: similares sensui, dissimilares motui ꝓgruũt. Alexã. in paraph. de aïa cap. vlt.

Inde collige aſr cor esse ptĩcipiũ sensus, aſr motus: quod Themist. non videtur intellexisse in 2.de anima ca.40. vbi digreditur contra Alexan. ponentem carnem esse organum tactus: nam si caro nõ sit, quid aliud afferri potest? Sed meminerit, inquit Themistius, Aristotelem sensorium tactus cordi mãdasse: quasi Alex. neget cor esse prĩcipium tactus. Sed animaduertat virtutes passiuas appropriari membris similaribus, virtutes aũt actiuas membris organicis, seu dissimilaribus: vt testat Arist. in 1.de nat. animal. cap. 4. Quia igitur ipsum cor vtriusq; virtutis princeps est, & sensualis & motiuę, quarum altera actiua, altera in passione quadam consistit, ideo diuersimode istarũ virtutum cor princeps est. nam ratione simplicium est princeps sensilis, ratione organicorum est princeps motus. Et nec hoc Aristo. contradicit, qñ Arist. carnem sensorium constituit in tactu, in loco prædicto de natura animalium. & vbi gato de natura animalium. & vbi telligitur de carne cordis. quando autem in 2.de anima dicit, carnem esse medium, & non organum, quitur de carne extrinseca, quæ est in reliquo corpe: illa. n. est vt medium, sed caro cordis, quæ est intra est sensoriũ. Ista diffuse magis uenies in contradict. nostris impressis editis, qđ nullus vsq; ad nostra tempora vidit post Alex. vnde Alex. ibidem Cor rõne carnis esse principiũ sensutis sensilis, rõne neruorum. est principium virtutis motiuæ.

Cordis membrana qua inuoluitur dura adeo est & densa, vt vix ferro incidi queat. & dr̃ pericardiũ, quod præcordium. Alex. in paraphr. de anima. cap. vlt. No. tamen q̃ quidam præcordium os stomachi. tiat Gale. in 1. particula separationum sermonum.

Corde ablato ab aïali potest morari & viuere, velut testudo & caro leo, & pari ratione ablato capite Alex. s. in fine. vbi d. argumẽtũ principatu aïæ vtrũ in corde, vel in capite cõsistat esse cõia. Idẽ Aug. 7. Phy. com. 4.

Cordis vẽtriculi omnes participant sanguine & spiritu, sed non equaliter: dexter. n. plus sanguinis, sinister vero plus spiritus participat. Sunt. n. in omnibus omnia, vt ait Hippocrates. Gale. 6. de vtilit. partic. cap. 16.

Cor habet copiam neruorum ſ. de partibus animalium cap. 4. vide contradict. nuper editis.

Cor sine osse, exceptis quibusdã gruis animalibus, quib⁹ datum est gratia filamenti 3.de partibus animaliũ cap. 4. idem Gale. 6. de vtili. parti. ca. 19. vbi approbat dictum Arist.

Corduba est ciuitas temperatior oĩbus ciuitatibus Andalugiæ, & alijs remotioribus, Et huius ciuitatis tẽperamentum ostenditur ex virtutibus hominum eius, & bonitate in intellectus, hñtq; naturaliter optimos mores, præsertim virtutes, quæ paci & bonæ opinioni tribuuntur. Auer. in 4.de Gener. animal. cap. de varietate pilorum.

Cornua adhęrent potius cuti q̃ ossi. vñ fit, vt in phrigia, & alibi boues sint qui cornua perinde, vt auricu las moueant 3.de nat. aïal. cap. 9.

Corporeitas quæ constat longitudine, latitudine, & profunditate fm aliquos notificat indiuidui substãtiæ quidditatem. Et ideo isti appellauerunt dimensiones substantias. & siſr qui credunt essentiam indiuidui constare ex partibus indiuisibilibus, appellant illas substãtias vt audiuimus loquẽtes nostri æui, appellare athomum substantiam indiuisibilẽ. & siſr qui imaginant mãm & formam esse principia in diuiduũ, existimant conuenientius appellari noïe subꝫ q̃ ipm indiuiduum. Conueniunt aũt oẽs hoc iudicio, quia id quod notificat quidditatem huius indiuidui, d3 magis appellari substantia, quia propter quod vnumquodq; tale & illd magis. Et iõ nemo ipsorum posuit accns esse partem subꝫ, sed inquantũ ipm existimant notificare essentiã indiuidui substantiæ: vt qui posuit dimensiones esse substãtias. Auer. in paraphraſ Meta. tract. 1. cap. de substãtia. De ipsa opĩone ponentium dimensiones esse substantias meminit Cõ. in 4. Cœ. com. 40.

Corpora cœlestia non hñt mãm oĩno, quia essent gñabilia, & corruptibilia 1. Ph. c. 79. 63. 1. cœ. t. cõ. 20. 8. Meta. t. c. 12. & 12. Met. t. cõ. 10. & in lib. de subst. or.

Corpus cœleste caret potentia ad aliquam dispositionem, nisi ī vbi 1. phy. com. 63. 1. cœ. cõ. 20. 8. meta. com. 12. 12. meta. tex. cõ. 10. & 2. cap. de subst. orb.

Corpora cœlestia nõ mouent ab illis, q̃ mouent 3. phy. com. 16. & 1. de Gñat. tex. com. 43.

Corpus cœleste est sensibile visu, & non est tangibile omnino 3. phy. commen. 48.

Corpora cœlestia non continentur a tpe: tamen habent coexistẽtiam cum tempore: coexistentia quantitatis cum quantitate 4. Phy. commen. 117.

Corpora cœlestia fm ꝙ motus illorum est voluntarius possunt moueri velocius. authoritate Alexan. Licet Auer. dicat de hoc esse considerandum 6. physi. commen. 15.

Quod ideo dixit meo iudicio, qa si ītelligatur de aliqua potẽtia reali, & philosophica, illd veritatẽ habere nõ põt: quia in ęternis nõ differt eẽ a posse, vt dr̃ ī 3. ph. posse. n. tale in ęternis est necessarium 2. Cœ. com. 32. Nam si ista potentia nunq̃ reducitur ad actum, esset igitur frustra in nã: Deus autẽ & nã nihil frustra faciunt 1. Cœ. 32. sic arguit in simili Commen. 1. Cœli com. 20. Si vero potentia illa sit logica, quæ non ponit aliquid in re, sed dicit solum non repugnãtiam

ter-

terminorum, inquantum non repugnãt, sic illud dictũ saluari põt.

Corpus cœleste põt quiescere inquãtum corpus, nõ aũt inquãtum est tale corpus, qd. v3. non est neque graue, neq; leue 7. ph. com. 2.

Ex illo loco elicitur ꝙ aliqd prædicatum põt alicui nõ repugnare rõne gñis, qd tñ fm rationẽ specialem ipsi repugnat. Consimile elicitur de velocitate motus in ĩfinitũ ĩquãtũ motꝰ. ex 6. ph. c. 15. & de regul'ita. & irregul'ita. ex 5. ph. c. 45. & de gñatione terræ 2. Cœ. c. 104

Corporis cœlestis, ꝓpinquitas ad q̃dam q̃nq;, & remotio eiꝰ a quibusdam q̃nq; est cã tertiæ diuisionis. v3. vt quædam moueantur q̃nq;, & quędã quiescãt q̃nq; 8. ph. c. 21.

Corporis cœlestis motus simplr est naturalis. v3. tam ex parte animæ q̃ ex parte corporis, cum nullũ sit ibi principium contrarium 8. phy. commen. 27.

Corpora cœlestia sunt materiæ simplices, & formæ eorum sunt formę abstractæ a materia 8. Phy. cõ. 78.

Contra illos qui asserunt in via Auer. orbem escluſa intelligentia esse substãtiã quandã, quæ est forma simplex: immo dr mã simplex aut materia in actu, & rectius adhuc dr subiectũ in via eiꝰ, vt p3 ex 8. met. com. 12. & 2. ca. lib. de sub. orbis. & 9. metaph. com. 17. Cõtra Grego. Ariminen. & Burlæum.

Corpus cœleste caret materia, & forma eius non habet subsistere per ipsum 8. phy. com. 79. 1. ph 63. 8. meta. 4. & 12. 1. Cœ. tex. com. 20. 12. met. t. com. 10. & in lib. de substan. or. fere per totum.

Corpus cœleste fm Aristo. non põt ex se fm suam naturam recipere trãsmutationem. Et causa est, quia non est compositum ex materia & forma, & est necessariũ ex se vel ex alio. vt Auic. dixit: verũtñ mutabilitas est in ipso mõ recipiẽdi, immutatore vero mõ agẽdi 8. ph. com. 8. vide in concordantijs

Corpus cœleste est ingenerabile & in corruptibile, & fm partes, & secundum totum: alia vero corpora gñabilia & corruptibilia sunt, fm partes, aut fm totum 1. Cœ. com. 13. idem 2. Cœ. t. c. 3.

Corpora cœlestia ita sunt ordinata in nobilitate sicut sunt ordinata in situ, seu loco 1. Cœ. t. com. 13. & 12. Met. com. 44. Ex opõne Aristo. contra Ptolomęum & astrologos.

Corpus cœleste nulli est elemento similis, sicut ex nullo est elemento 1. cœ. commen. 57. vide in concordantijs.

Corporis cœlestis esse, necessario requirit esse corporis quiescentis. Et ca quod reuoluitur 1. cœ. 97. 8. phy. com. 84.

Corpus cœleste ita se habet, ꝙ forma & formatũ in eo sunt idem numero, sed secundum dispositionem magis diminutam, quam sit ad natio recipientis, & recepti in forma abstracta 2. Cœ. com. 3.

Aduerte tamen ꝙ Petrus Pomponatia. legit aliter locum istum: quia enim, in forma nõ abstracta, quia vult ꝙ fiat minus vnum ex intelligentia & orbe, q̃ ex materia & forma. Qui ab ipsa tandem vertatur coactus in senio mutauit sententiam. Tenet enim ipsam non dare esse formaliter orbi. Sed non stat ram istam affirmatiue inuenimus in multis antiquis codicib⁹, & quomodo saluetur vide in tractatu nostro de intelligentijs, quæstione

proprta de hoc, vtrum ex intelligẽtia & orbe fiat verius vnũ q̃ ex materia & forma.

Corporis cęlestis forma non coheret suæ materiæ mediantibus dimẽsionibus, sicut formæ materiales 2. cęli cõ. 3. idẽ in 1. cap. de subã orb.

Corpora cęlestia sunt intelligẽtia & aĩata fm vniuersum 2. cœ. cõ. 3. idẽ 8. met. cõ. 12. & 12. met. cõm. 36. & cap. 1. & 2. libri de substan. orbis.

Corporis cęlestis motus non est ab aĩa cogente manere sempiternum 2. cę. tex. cõ. 6. Iste locus fuit causa erroris Ioan. Gram. qui videns Aristo. cõtradicere antiquis in hoc, tenuit Arist. tenuisse cęlũ non esse animatũ. vt recitat Simplı. in 1. cę. Sed nõ animaduertit ꝙ antiqui ponebant cęlum habere contrariũ, & de se esse corruptibile, sed aĩa erat causa suę permanentiæ. Et ad hũc sensum Aristo. negat cęlum esse ab aĩa cogente ipm manere sempiternum. Et hoc etiã hr ex textu, quia tũc illa anima nõ esset beata, quia esset cum labore & tristitia. vñ Cõmenta in cõmen. 6. inquit. Et hæc contradictio intrat eos qui ponunt hoc corpus habere contrarium motui animę. Sed ꝙ Aristo. tenuerit corpora cælestia animata aĩa intellectuali, quę nõ mouet cum labore & pena, demonstratum est 8 phy. & 2 cęli est authoritas expressa philosophi in tex. cõ. 60.

Aduersus Ioan. Gra.

Corpora cęlestia oĩa habent figurã sphericam essentialiter, & elemẽta accñtaliter 2. cę. cõ. 22. & 26. & 3. cęli cõmen. 67.

Corpꝰ cęleste supremũ est maxime perfectũ in rotũditate & alia differũt ad inuicẽ ĩ participãdo illã, fm ꝙ sũt magis illi ꝓpĩqua 2. cę. c. 32.

Corpora cęlestia nõ hñt loca diuersa, sed vnũ locũ numero circa quẽ reuoluunt oĩa, & ẽ mediũ mundi. Elnta vero hñt loca diuersa. vide cãm in 2. cęli cõ. 35.

Corpora cęlestia nõ hñt phãtasiã, vt putauit Auic. quia haberent instrumẽtũ sensus, & tũc sensus eis eẽt datus ad salutẽ: & si propter salutẽ: tũc eis possent accidere occasiones, seu impedimenta 2. cęli cõm. 37. vide idem 12. met cõ. 36. & 1. & 3. cap. de substantia orbis. & 3. de anima cõ. 60. & 61. idem tenet lucidissimus. Themist in 2. de aĩa in exposıtione tex. 15. vide verba eius.

Corpus cęleste non est sensibile, sed rõne cõprehenditur. 2. cęli cõ. 41.

Et animaduerte ꝓ complemẽto eorum quæ scripsi in contradictionib⁹ in pñti loco dũ essem iunior, ꝙ intentio Cõmenta. est ꝙ cęlum nullo sensu sẽtitur, nisi sensu visꝰ: sed visus per se terminatur ad stellas, quæ sunt partes eius. vnde proprie loquendo stellæ sunt per se sẽsibiles sensu visus, sed esse totius cęli non est sensibile, sed rõne cõprehenditur. nã cũ stellæ sint partes cęli, & videmus ꝙ mouentur motu circulari, & cum non possint per se moueri, rõ demõstrat ꝙ sunt ĩ corpore quod circulariter mouetur: quod nõ est neq; graue neq; leue. Et ista est resoluta intentio eius, & sic volo dicta mea deberi suppleri. vnde Cõmen. 2. cęli. cõm. 43 super verbis Arist. ibi dum dicit. Qm̃ autem videntur & astra translata, & totũ cęlum: inquit, & debes intelligere per hoc quod dicit, videntur, in stellis p sensum, & in cęlo p existimationẽ. & forte dicit hoc, in cęlo, ꝓp hoc qd apparet in Astrol. &c.

Corpus cęleste hēt esse mediū inter purum actū, & res quæ partim sūt in potentia & partim in actu. assimilatur. n. rebus exūtibus in actu pp sempiternitatem quā habet per se: & quia nullam habet pōam ad corruptionem, sed assimilatur rebꝰ quæ partim sunt in actu, & partim in potentia pp varietatem situum quæ sibi accidit, & tandem ratione motꝰ localis. Et animaduerte quo mō nā diuina colligauit illa duo esse, scilicet æternū cum corruptibili, ponēdo inter actum purum & puram potentiam huiusmodi potentiam quæ est in loco. ex 3. tractatu met. vide idē 8. phy. cō. 15.

Corpora cęlestia licet sint neutra, tñ inq̄tum sunt corpora hñt conuenientiam in diaphanitate, illuminatione, obscuritate 2. cęli cō. 42. idē in 2. cap. de substantia orbis.

Corpora cęlestia in veritate non generant frigiditates, sed calores simi les vnicuiq; elꝰntorum 2. cęli. 42.

Corpora cęlestia sunt eiusdem spēi, non aūt sunt eadē gñe, & spē dria, vt putauit Auic 2. cęli. cō. 49. quia tunc essent cōposita ex mā & fōa.

Vide causā istius deductionis ex 10. met. tꝰ x. cō. 12. Nota tñ (vt glo sat Cōmet. cō. 49. secundi de cęlo) q hmōi conuenientia fm spēm in corporibus cęlestibus non est fm vniuocationem, sed secūdum priꝰ & posterius.

Corpora cęlestia non sunt corpora tñ, imo sunt participantia actione & vita 2. cęli tex. cō. 61. Et est locus diuulgatus & notabilis, vt notāt græci expositores, & Cōmē. q cęlum sit animatum. Et aduerte q Cōmen. in cōmen. 61. ibi adducit tres demonstrationes ad hanc conclusionem. duę sunt a posteriori & tertia est demonstratio simplicis ter, confecta ex propositionibus acceptis ex scięt̄ia naturali & diuina. Et bene considera circa hoc quomodo vna demonstratio pōt conuinci ex propositionibus duarum scięt̄iaꝝ non subalternatim se hēnt̄ib.

Corpora cęlestia in quibus sunt pauciores actiones & motus, sunt nobiliora illis in quibus sunt plꝰes. Sed ideo nobilissimum est hō, & vilissimum elꝰnta 2. cœli cō. 63.

Corporū cęlestium quædam acquirunt nobilitatem vno motu simplici, & quædam vno motu cōpositō 2. cęli. cō 64. vide. in cō cordāfito 2. cęli. cō 64. vide. in cō cordāfito

Corpora cęlestia hñt potentias finitas in qualitate, infinitas in tempore 2. cę cō 71 idem in 3. cap. de substantia orbis, & 8. phy. cō. 79. & in paraphrasi primi de cęlo in fine, & 12. meta. cō. 41. & 2. cęli cōmē. 63. & 38. & 39.

Corpora cęlestia manifeste videntur intelligere & moueri, sed non nutriri, neq; sentire 2. de Aīa. cō. 14. idem 2. cę. cō. 61. & 37 & 3. de Aīa 61. & 1. cęli 21. & 12. meta. cō. 36. & 1. cęli 38. & 61.

Corporum cęlestium virtutes conseruant esse fm omnes dispositiones & omnes partes eodem modo. 2 de aīa. cō 48. idem 1. cęli 22. & 2. cap. de substantia orbis.

Corpora cęlestia ita se hñt, q vnusquisq; orbiū stellarū erraticarum vī moueri per appetitū orbis stellarum fixarum motu diurno, licet cum suo appetitu proprio moueātur motu proprio 3. de Aīa. cō. 57. idem 2. cęli cō. 58. & 12. meta. 37. & 44. Et sic̄ telligere potes, an motus planetarū a primo orbe, sit motus raptus, aut sit motus desiderij contra mathematicos.

Corpora cęlestia non hñt, sensum quia non esset neq; propter melius animæ, neq; pp melius corporis 3. de aīa. tex. cō. 6. contra Auic.

Corpora cęlestia quia non nutriuntur, neq; fatigantur, iō nō indigent somno. ex libro de somno & vig. faciunt quia sint calida, sed fm velocitatem motus 2. cap. de substantia orbis. & 2. cęli 42. & 1. metheor.

Corpus cęleste est individuū demōstratū, & ens demōstratū in actu 2. cap. de subā orbis & 2. cęli cō. 3.

Corpus cęleste est mā aīalium cęlestiū, quę mouent̄ circulariter ex se: & est perfectius cæteris modis materiæ: non n est in eo de potentiis nisi potentia in loco tñ. 2. cap. de substantia orbis, & cap. vltimo. & 1. phy. cō. 63.

Corporis cęlestis, & præcipue corporis vltimi forma quodāmodo est aīa, & quodāmodo intellꝰs 2. cap. de substantia orbis.

Corpus cęleste non indiget in suo esse forma, sicut est dispositio corporum animaliū quæ sunt hic 2. cap. de substantia orbis.

Corpus cęleste non indiget anima sensibili, neq; imaginatiua, sed solum indiget virtute mouente ip̄m in loco semper, & virtute quæ non sit corpus, neq; virtus in corpore,

ad largiendum sibi permanēt̄iam æternam & motum æternū. ibidē.

Corpori cęlesti non datur subiectū nisi propter motum localem tñ. corporibus autem generabilibꝰ & corruptibilibus datur materia pp generationem & corruptionē. forma autē datur eis pp actionem 3. cap. de substantia orbis.

Corpora cęlestia sunt corpora absoluta a materia. vlt. cap. de subā or.

Corpus cęleste est vnum p continuationem, & formā totalē, & per motum vnum continuū 5. met. cō. 11.

Vide pro hoc 2. cęli cō. 42. & 12. meta. 44. & in 2. cap. de subā orbis. & in lib. destruc. dispu. tertia in solutione. 18 dubij.

Corporibus cęlestibus attributę qualitates quæ possunt esse & non eē, vt illuminatio lunæ & obscuritas, sunt aliæ a qualitatibus quibus attribuitur alteratio. 9. met. cōm. 17.

Intelligas de alteratione passiua. vide pro hoc 1. cęli cō. 21. & 2. cap. de substantia orbis.

Corpora cęlestia nedū non hñt potentiam ad corruptionem, verum etiam neq; ad fatigationē 9. meta. tex. cōmen. 17.

Corpus cęleste nō hēt potentiam diuisibilem secundum diuisionē corporis, scilicet formam materialem 12. metaphysi. cōmen. 10. idem 8. physi. tex cōmen 79. & 12. meta. tex. cōmen. 41.

Corpora cęlestia quia sunt principia animatorum & non animatorum, fuit necesse vt essent animata: & vt principia eorum essent corpus & anima. 12. metaphysi. cōmen 25.

Corpora cęlestia idem desiderant & intelligunt: sed in nobis desideratū

differt ab intellecto.12.met.cõ.36. in principio 2mẽti, & ibi redditur causa. vide in concordantijs.

Corpora cœlestia carent sensu, quia sensus dati sunt aĩalibus ad salutẽ. 12.met.cõ.36.idem contra Aui.in 1.&.2.ca.de sũba orbis.& 3.de aĩa. tex.cõ.60.61.&.2.de aĩa cõmẽ.vlt.

Corpor a cœlestia de virtutibus aĩæ nõ hñt nisi intellectũ,& virtutẽ desideratiuã.12.met.cõ.36.idem.1. cœli 90.& 2.cœli.39.& tex.cõ.61. & 2.de anima.15.& 32.& 2.cap.& 4.de substantia orbis.

Corpora cœlestia cum sint nobilissima corporum sensibilium ,& meliora:necesse est vt illud quod appetunt sit nobilissimum entiũ. & maxime quod appetit totum cœlum in motu diurno 12.metap. cõ. 36. in calce cõmenti.

Corpus cœleste non mouetur p potentiam existẽtem in eo: quia aut est finita aut infinita. si finita possibile esset quiescere, quod improbãdum est. si infinita contingeret moueri in instanti. Et ideo mouetur p potentiam non existentẽ in subiecto oĩo 12.met.cõ.41. Cõtra Grosipedales qui dicunt intelligẽtiam formaliter inhærere orbi.

Corpus cœleste non habet potentiã vt corrumpatur, quia nõ habet cõtrarium.est igr remanẽs per se, & p suam substantiam : sed motus eius impose est vt sit remanẽs per suam substãtiam , quia habet cõtrariũ.s. quietem 12.metaph.cõ.41.

Corpus cœleste est animatum necessario 12.met.cõ.41.

Corporum cœlestiũ materia est corpus.Et disp.4.in sol.2.dubij. idem in 2.ca.de substã. orbis & 8.meta. cõmen.12.

Corpꝰ cœleste quia est nobilissimũ corporũ, habuit nobilissimũ motuum.s.localẽ, qui est primus motuum . Et quia motor cęli non recipit motum istum qui est nobilissimus, non recipit viliorem. & quia est nobilior corpore cęlesti , ideo causa permanentie fuit in nobiliori dispositione q̃ fuit motus,quia est ĩmobilis 12. meta. cõ.41.in fine. Et hoc vt ꝙ quies sit natura prior & pfectior motu. vt de in concordantiis.

Corpora cœlestia habent perfectum ordinem,& bonũ perfectum: quia non admiscetur eis aliquid per accẽs.sed in corporibus quæ sunt sub corporibꝰ cœlestibꝰ inuenit̃ priatio ordinis per accẽs 12.me.cõ.52.

Corpora cœlestium orbium nõ sũt vnum in specie,& multa in numero,ĩmo sunt multa specie, sicut et indiuiduum aĩalium vltimum, q̃ de illa specie nõ inueniat̃ nisi vnũ indiuiduum.ex lib. destruc.disp. prima in sol'one.11.dubij.

Corpus cœleste primum , est vnum animal per se, cuius natura est fm necessitatem esse, aut bene esse quod moueatur cũ oĩbus suis partibus motu diurno . Et de nã alterorbium est ꝙ moueatur versus contrariam partem.ibidem.

Corporũ cœlestiũ esse cõsistit̃ motu. & iõ dans motũ est fm veritatem agens.ex disp.3. in sol'o. 10. dubij.

Corpora cœlestia mouẽtur ergã fm principia separata modo amoris & obediẽtiæ,quia sunt animata & viua.ex dis.3.in sol'o.13.dubij. Vide et vide quasdam pulchras rationes probabiles, per quas oñditur esse animatum & viuum.

Corpus cœleste fm veritatem habet vnum motum vniuersalem , & est simile vni animali habenti vnum motum vniuersalem, & est transmutatio sui corporis. & hic motus vniuersalis in corpore cęlesti est vnus motus qui in suprema sphera fit: alii aũt orbes habent motus particulares similes motibus particularibus qui sunt in membris viuis animalis.ex dispu.3.in sol'o.18. dubii idem.2. cœli.cõmen. 42. & 2.cap. de substantia orbis.

Corpus cœleste absit vt fm opinionẽ Peripateticorũ sit cõpositũ ex mã & forma:esset .n. corruptibile. sed hoc est de erroribus Auic. ex disp. 3.in sol'o 21.dubij.

Corporis cœlestis aĩa non sustentat̃ in ipso corpore:hoc.n.corpus non indiget aĩa in suo esse,in sua cõseruatione perpetua, sicut indigẽt animalium corpora ex disputa . 4. in sol'o secundi dubij.

Corpora cœlestia etsi non indigeãt aĩa,quia ipsis sit necessaria in suo esse, uerumtamen indigent anima vt sit animatum, quia id quod est nobilius oportet vt habeat nobiliorem gradum , sed aĩatum est nobilius inanimato.ex dispu.4. in sol'o. 2. dubii. vide in cõcordantiis.

Corpora cœlestia (autho.Themis.) aut sunt formæ,aut sunt materię dictæ cum nostra materia equiuoce, aut sunt materiæ viuæ de se, nõ ab aliqua alia vita ex disp.4. in sol'o secundi dubii.idem. 8. met.cõ. 12.

Corpus cœleste fm Philosophos est tanq̃ medium inter antiquum absolute & nouũ absolute,quia quodãmodo est antiquum , & quodãmodo nouum, & istud antiquũ est motus supercelestis, qui est antiquus in specie,& nouus in suis partibus: & ideo inquantum est antiquus procedit ab antiquo,& ratione suarum partium procedunt ab eo infinitæ nouitates ex disp. 12. in sol'. 3.dubij.idẽ in 8. phy.cõ.15.

Corpus cœleste non mouet̃ ab alio corpore,quia neq; a corpore extra ipsum,neq; a corpore infra ipsum. extra cęlum enim demonstratum est ꝙ non est corpus neq; locus: in tra ipsura aũt sunt ẽnta quæ mouent̃ a cœlo, & cœlum non mouet̃ ab eis.ex disp. in sol'o secũdi dubij.

Corpora cęlestia casui & fortunæ attribuentes magis errant, q̃ qui aĩalia corruptibilia attribuunt fortunæ.ex 1.de partibus aĩalium ca. 1. & hr̃ ẽt in 2.phy.tex.cõ.46.

Corpora cœlestia non habent phantasiam , vt est imaginatus Auic. Et vide rationes Auerr. in paraphrasi meta.tractatu.4.

Corpora cęlestia cum non habeant phantasiam impossibile est ꝙ habeant motus particulares,sed motꝰ eorum est vnus continuꝰ hoc modo,quem dicam videlicet.qđ cum ipsa comprehendant bonum, quorum perfectio consistit in eius conceptione,desiderant assimilari sibi, sed m perfectionẽ, sic. videlicet. vt proueniant ad nobiliorem gradũ essendi sibi posem . Et quia melius est vt moueantur q̃ quiescant,cum motus sit quædã vita omnibus naturalibus, ideo sunt in cõtinuo motu,& hoc non est quia eorum conceptio sit gratia motus . nam si ita esset, tunc nobile esset propter minus nobile. Sed quia motus prouenit ex illa perfectione , & ĩsequitur ipsam sicut combustio insequitur formam ignis,& sicut quando nos peruenimus ad vltimã perfectionem,

nem, est melius nobis ꝙ influamus de illa perfectione aliis iuxta posse, nō ꝙ perfectio nostra sit pp aliud.

Vbi patet quantum moderni rudes defecerint in hoc ꝙ posuerunt intelligentiam non posse mouere cęlum nisi sibi per informationem inhęreret: cum tñ motus sequatur simplicem perfectionem intelligẽtiæ p viam consecutionis, & non p viam principalitatis'. Et ex hoc ẽt soluitur argumentum Auic. ponẽtis animam imaginatiuam, quia imaginatur ꝙ illa virtus quæ mouet cęlum, debet apprehendere suã hanc, & hanc reuolutionẽ hodiernam tanq̃ per se cōprehensam, sed nō ita se habet res per vitam meã: quia intelligentia intelligendo primum intelligibile, in eo pficitur: & ad illam intelligibilis apprehensionẽ, per viam sequelæ resultat motus in orbe. sicut clare Auerr. verba testantur.

Corpora cœlestia mobilia cōicant cum primo mobili: & vnūquodq; eorum habet comprehensionem vſem & propriam. Et vide modū clarum in paraphrasi meta. trac. 4. per illud intelliges clarius ea quæ scribit Cōmen. 12. meta. cō. 44.

Corpus finitum qñ exit ex corpore finito, necessario cōsumetur illud 1. phy. tex. cō. 37. vbi dicitur. Omne corpus finitum ablatione finiti consumitur. idem. 6. phy. cō. 20.

Corpora esse composita ex materia & forma, nulla alia via sciri potest, nisi ex transmutatione in substantia 1. physi. cō. vltimo & cōm. 51. & 60. idem 12. meta. cō. 5. & 8. idē 8. meta. 4. & 12. & 4. phy. 38. & 1. ca. de substantia orbis.

Corpora naturalia habent superficies, lineas, & puncta, sicut mathematica. 2. phy. tex. cō. 16.

Corpus aliud intelligibile. i. mathematicū, aliud sensibile. 3. phy. tex. cō. 40. & 1. cę. 35. Ex quo patet nō dari corpus metaphysicum contra dominum Albertum.

Corpus quodlibet, aut vna, aut plurib⁹ superficiebus terminatum est. 3. phy. tex. cō. 35.

Corpus omne figuratum est. s̄.

Corpus rotūdum cōtinetur ab una superficie, supra.

Corpus non rotūdū continet a plurib⁹ superficiebus. s̄.

Corpus sensibile extra est infinita esse est impossibile. s̄. tex. cō. 45.

Corpora simplicia sunt contraria. 1. phy. cō. 49. vbi Cōmen. d. ꝙ habet locū in his quę mouentur motu recto. in cęlo. n. nō est subiectū, nec contrarietas 1. cęli. tex. cō. 29.

Corpus quodlibet sensibile, in loco est. 3. phy. tex. cō. 54.

Corpus oē superficie clauditur, ipse enim est eius ratio. 3. phy. tex. cō. 40. Et aduerte ꝙ hoc competit soli corpori, siue sit naturale, siue mathematicum, vt ibi habetur.

Corpus circulare non est innatum tangere, quia est completum & finitum per se: corpus autem rectum est innatum tangere, quia est completū & finitū p aliud 3. phy. cō. 74.

Corpora mathematica non hñt distantias ex natura rei, sed fm positionem ad nos. 4. phy. t. cō. 5. & cō. 47. ibid.

Corpora naturalia habent locum & loci dñas distinctas in natura. ibid.

Corpora mouentur ad sua vltima propria vt perficiantur per illa, & vt tangãt illa. 4. phy. cō. 36. idē 4. cęli tex. cō. 24.

Cor

Corpora rotunda fiuntur per se, quia linea circularis est perfecta, & non recipit additionem.

Corpora recta fiuntur per aliud 4. phy. 43. idem 3. phy. 74. & 1. cęli cōmen. 12.

Corpora naturalia apud Arist. sunt tribus modis. quædam sunt in loco essentialiter, vt corpora recta, quædam sunt in loco per accidens, vt corpora rotunda: quædã vero sunt i loco p partes. s. totus mūd⁹. s. corpus cōpositum ex quinq; corporib⁹ simplicibus. Cō. 4. physi. cō. 43.

Corpus quodlibet attribuitur ī motu & quiete, aut p se, aut p accns. s̄.

Corpus quodlibet in loco est, ibidē contra Alexandrum.

Corpus quoddam est in loco actu, quoddã vero potentia. s̄. te cō. 44.

Corpus consimiliū partium, dū nō diuiditur, partes eius sunt in loco in potentia: & cum diuiditur, partes eius sunt in actu. s̄.

Corpus mathematicū est in loco fm imaginationem 4. phy. 47. idem 1. de generatione. tex. cōmē. 44. & 4. phy. cōmē. 76.

Corpus quodlibet naturaliter' mouetur ad vltimum alterius corporis donec tãgat illud, & illud aliud corpus est vnigeneū cū eo. 4. phy. tex. cō. 48. idē tex. cō. 36. & 69.

Corpus mathematicum & vacuum nullam habent differentiam, cum vtrinq; sint tres dimensiones abstractæ a materia. Commē. 4. phy. cō. 51. & tex. cō. 76. & 77.

Corporibūs duobus si in eodem loco possibile esset existere: & infinita, & totus mundus posset esse in grano sinapis 4. ph. t. cō. 53. & 76.

Corpora duo simul esse impossibile est. 4. phy. 55. tex.

Corporum penetrationis impossibilitas est ex suis terminis mathematicis, non ex suis accidentibus sensibilibus 4. phy. cōmen. 76. & elicitur ex textu.

Corpora non est necessarium habere alias dimensiones præter dimensiones sui 4. phy. cō. 77.

Corpora naturalia non diuiduntur in infinitum, inquantum naturalia sunt 7. phyſi. cōmen. 2. idem. 6. phyſico. 32.

Corpus quod circulariter mouetur, scilicet cęleste, est mediū inter æternum & corruptibile, quia est nouum quantum ad vbi: & est æternum quantum ad substantiam 8. phy. cō. 15.

Corpora simplicia sunt quę maxime dubitare faciunt vtrum omne motum habeat motorem 9. phyſi. cō. 28. & 2. phy. cō. 3. & 7. phyſico. cōmen. 2.

Corpora simplicia a generante habent formam & omnia accidentia consequentia formam, quorum vnum est motus in loco, mediante tamen forma 8. phy. cō. 32. & 3. cęli. cōmen. 28.

Corpora simplicia hñt principiū receptionis motus essentialr, nō aūt principiū quo moueant se nisi per accidens 8. phy. cō. 32. Vbi aduerte ꝙ Arist. in fine illius textus in illa ardua qōne de motu grauiū & leuiū, cōcludit finalr, ꝙ nō hñt principium mouendi aut faciẽdi, sed patiendi. Quæ verba multos in errorẽ detruserunt, nō pōderantes verba Cōmen. glosantis mentẽ philosophi fuisse, ꝙ essentialr. i. qñ est a mouent de potentia essentiali, non hñt principium intrinsecū actiuū, sic. n. mouent a gñante, sed bñ habent

Universidad de Deusto
Biblioteca

bent principiū intrinsecū passiuū, quod est mā ex qua gñant. Sed p accñs i. dū mouent de pōa accñtali, est cōuerso mō, quia sic hñt principiū intrinsecū actiuum, & est sua fora, sed non hñt principiū intrinsecū passiuū: quia si qd esset, illa esset mā prima, q̄ cū sit ens in pura pōa, non pōt esse subm motus, & iō non hñt resistētiā intrinsecam, sed mediū est illud qd resistit. vnde el'ntum de pōa accñtali post q̄ ī initio motus fuit motum p accñs a remouente prohibens: tunc ipsum mouendo per se mediū, mouet seipsum p accñs: & iste motus effectiue est a sua fora. Arist. aūt iō el'ntā collocauit in numero eox quæ mouentur ab extrinseco, quia talia nō mouent ex se, nisi post q̄ fuerīt mota ab aliis, vt testat Cōmēta. 8. phy. cō. 27. & 29. Et pp aliā cām quā allegat Commenta. in 8. physico. cō. 44. quia Arist. in 8. phys. motū ex se describit, non solū per habere principiū mouendi se, sed ēt quiescēdi se: & hoc est aīalis & animatorū proprium. vt patet 8. phy. tex & cō. 29. vnde stricte sumitur motū ex se ab Arist. & ista est veritas. vide ample cō. 28. in 3. cœli. de hoc, & alibi sæpe.

Corpus impossē est q̄ moueat in loco, abs q̄; hoc q̄ moueatur essentialiter 8. phy. cō. 35.

Cōtra Alexan. achillinum & Pet. Pōp.

Corpus mutat locum, & ideo quod in corpore est etiam mutare locū necesse est 8. phy. tex. cō. 51. Caueant igitur ponentes primū motorem & reliquas intelligentias dare esse per informationem orbiū: quia tūc inexitabiliter sequitur q̄ moueantur per accñs ad motū orbis quia nullus intellectus recte dis positus potest sine implicatione contradictionis intelligere esse formam abstractā informantē suum subm, quæ ad motū sui subi nullo modo moueatur, neq; per se, neq; p accñs. Nec ualet euasio dum dīt q̄ hoc fallit in formis non eductis de potentia materiæ, quia tales ex hoc q̄ non sunt constitutæ in esse per subm, pñt informare materiā, & tñ non mouebuntur aliquo modo. Nā certum est q̄ forma illa aut ibi est vbi est formatum, aut nō. si sic, ergo non igitur non informat. si sic, ergo tur dum formatum mutat locum. etiam forma mutat. vnde etiā oēs Theologi qui fuerunt etiam doctissimi in philosophia concedunt animam intellectiuam moueri per accidens ad motum corporis, cum tamen non sit educta ex materia, nec extensa ad corporis extēsionē.

Corpus aut virtus in corpore, actionem infinitam habere non pōt. phys. tex. cō. 79.

Corpora simplicia ab extrinsecis recipiunt raritatem, & densitatem, recipiendo densitatem, quasi recipiunt quandam penetrationem in suis partibus 8. phy. cō. 82. Et talis penetratio (vt subdit) ē quasi quoddam mediū inter eē spūale & corporale.

Corpora simplicia caret figura & termino, & multum vicinantur in natura naturæ materiæ. 8. physico. cō. 82. Consimile 3. cœ. cō. 67. & 2. cœli cō. 32.

Corpus naturale solū inter alia corpora est completum. Auerro. in prohemio primi libri de cēlo.

Ex quo datur intelligi esse plura corpora q̄ mathematicū, vltra corpus naturale. & forte iste locus fuit in cā q̄ Alber. posuit tertiū corpus videlicet

videlicet metaphysicum, in principio primi physi. vide de hoc in cōcordantiis nuper editis a nobis.

Corpus est subiectū vniuersale scientiæ naturalis. 1. cœl. com. 2. idem 12. meta. cō. 5. & 3. de Anima. cō. 39. vide in concordan.

Corporum quædam non continentur in alijs, vt totus mūdus. & quę dam continentur, vt partes mundi. 1. cęli. tex. com. 4.

Corporis cęlestis esse est sensibile p se. 1. Cœli. cō. 5. vide quo sensu in 3. phy. com. 48. vbi. d. q̄ est sensibile visu, & non est tangibile oīno.

Corporis simplicis diffinitio est habere principium motus localis in seipso fm naturam. ex qua diffinitione apparet etiam diffinitio corporis compositi, & est illud quod habet in se pluta principia vno. Auer. 1. cęli. c. 7. & elicitur ex tex.

Corporis simplicis simplex est motus, & compositi mixtus. 1. cœ. tex. commen. 7.

Corpora composita impossibile est, vt sint composita æqualiter. supra cō. 7. idem. 2. de generatione. 48. & 4. metheo. cō. 10. &. 10. met. 23 & in. 2. Colli. ca. vlti. contra Gal.

Corpora composita mouētur ab elemento dominante. 1. cœl. te. c. 7. & 8. & in. 2. de anima. 14. &. 39. &. 2. de generatione. 49. Ex quo patet quantum deuiet a veritate ille Suessanus qui tenuit mixtum moueri ptincipaliter a forma mixti: cum tamen Arist. hic aperte reclamet, & Auer. in com. cōposita moueri ab elemēto dominante. in tex. 7. & 8. 1. cęli. Vnde Comment. ibi in princ. com. 8. scribit formaliter hæc verba. Quia eadem natura est principium vnius motus, necesse est vt vnus motus habeat eandem naturam: & quia corpus simplex habet eandem naturam, oportet vt corpus simplex habeat eūdem motum. Et quia naturæ plures vna, nec cesse est vt habeant plus vno motu corpora in quibus sunt plures vna natura, oportet vt habeant plū vno motu. & forte si habuerint vnum motum, erit secundum corpus simplex dominans, non fm q̄ est compositum, quoniam si ita esset, contingeret vt cōpositum sit simplex; motus enim vnus prouenit ab vna natura: & habens vnam naturam necessario est simplex. Patet aut cuilibet etiam de novo incipienti philosophari q̄ illa Auerr. consequētia nulla esset, nec dictum philosophi haberet veritatem. Amplius Commen. 1. cęl. com. 18. expresse. d. q̄ vnus motus specie non est nisi vnius corporis specie. vnde impossibile est q̄ eque primo vn motus fm speciem insequatur diuersas formas specie differentes. in hoc enim damnat Commen. Ioā. Gramma. 1. cęli. comm. 8. qui voluit motum ignis & aeris esse idē specie, & motum aquæ & terræ.

Vnde scire debes q̄ corpora cōposita de quibus Arist. loquit sunt corpora mixta inanimata. non. n. loquitur de animatis quæ mouentur motu voluntario, vt bene notauit Commen. in sua paraphrasi in summa. 4. & fuit dictum Alexand. & Simpli. Talia enim mouentur illo motu ab anima, & non ab elemento dominante. Corpora aut mixta inanimata sunt in duplici differentia, quia quædam nō sunt vere mixta, quia in quadam iuxta positione partium cōsistit eorum

mixtio:

mixtio: & ideo non sunt vere mixta, vt patet ex. 2. de generatione & corrupt. Et talia sunt vt turbines, & venti, & id genus: vnde talia nō vno motu simplici mouentur, sed mixto, quia vna natura mouet sursum, & alia deorsum: & cum neutra possit simpliciter vincere aliā, tunc prouenit quidam motus mixtus & inflexus. Sed in mixtis perfectis habentibus veram mixtionē & formam superadditā formis elementorum, non est nisi vnus motus simplex: & ille insequitur primo elementum dominans in eo. Impossibile enim est in vere mixto, plura elementa dominari. vnde Commen. in. 10. meta. com. 23. in quit, ꝙ compositum est vnum in actu per partem dominantem. & si non, non esset vnum in actu. Et habetur etiam aperte ex determinatis per philosophum. 2. de generatione. te. com. 48. &. 4. metheo. comm. 10. Ne autem aliquis suspicetur nos ita scribere studio contradicendi, videat Auer. in sua paraphrasi in summa. 4. Sed quod decepit istum hominem & sequaces eius, fuit, quia cum mixtū hēat formam substantialem per quam mixtum est in specie: igitur sua forma est principium motꝰ per se primum in talibus, & non forma elementi, quæ videtur eē in mixto in potentia respectu formæ mixti. natura enim est principium motus. Sed animaduertat dictum Auer. in 1. phy. com. 1. vbi dicit, ꝙ quæcunque sunt præter primam materiā, & vltimam formam, sunt materiæ compositæ & formæ compositæ. vnde materia prima & forma elementaris dicūtur causæ simplices.

Diffinitio igitur naturæ (vt inquit Simpli. in. 1. cœli.) magis conuenit sumitur in. 1. cęli. quā in. 2. phy. quia sumitur vt ē principium motus localis tantum. Vnde Arist. in principio suæ disputationis assumpsit in tex. com. 5. ꝙ omnia corpora naturalia habent principiū motus in seipsis sm locum. Et probatur hoc per diffinitionem naturæ, natura autem ista quæ est principium motus localis, est forma corporis simplicis, quia illa vere natura dicitur: forma autem mixti potius dicitur forma naturata, quia ex natura ris simplicium est causata. Et ideo falsum est ꝙ elementum dominans sit in potentia respectu motus simplicis, qui debeē mixto meritō. immo vt sic, est in actu sufficiens ad mouendum: licet respectu formæ mixti vna cum alijs sit quammodo in potentia, inquātum mixtum vt est quodam naturato reponitur in specie per formā mixti. Sed in motu, elemētum, ex quo dominatur cæteris, habet rationē formæ & actus. nam forma mixti non est de principiis actiuis motus localis simplicis: quia motus simplex est effectus formæ simplicis non formæ compositæ. Et immorari in istis amplius est superfluum. Nam clarius ē apud Peripateticos ꝙ dria (vt. d. Comm. com. 7. primo de cœlo.) inter simplex & compositum est, ex suis diffinitionibus, eo nes hoc, quia ī simplicibus est vna natura mouens, in compositis sunt plures vna. & si fuerint vna, ē simplex natura dñans in illo cōposito. Corpora in quibus sunt plures naturæ oportet ꝙ sint plures motus: & si fuerit vnꝰ, erit sm corpus dictum

1. cœli. com. 8. & habetur ex tex.

Corpora simplicia oportet ꝙ sint tot sm numerum quot sunt motꝰ simplices, supra. Cōm. Ex quo patet ꝙ numerus simplicium corporum non solum ex qualitatibus verum etiam ex motibus localibꝰ comprehendi potest. vide tī quæ via sit certior. 4 cœl. t. com. 34.

Corpus simplex impossibile est ꝙ habeat duos motus naturales. 1. cę li. tex. commen. 9.

Corpus infinitum non habet complementum, neq; finem. 1. cœli. c. 12. &. 3. phy. tex. com. 64.

Corpus rectarum dimensionū nō est finitum, nisi propter corpus cō tinens ipsum exterius. supra. c. 12.

Corporum similium est eadem natura partis & totius. 1. cœli. t. c. 19.

Corpora simplicia sunt quinq;, quia numerus earum est sm numerum motuum. 1. cœli. tex. com. 23.

Corpus circulare non habet contrarium, & huius vera demonstratio est: licet eam Arist. subticuerit: talis est: quia sursum & deorsum cō trarietatis causa est: & ipsius sursū & deorsum cā est ipsum corpus circulare, vnde ipsum circulare corpꝰ contrarietatis cā est. ei igitur nulla inest contrarietas. Auer. in paraphrasi. primi de Cœlo. in summa 6. iuxta finem.

Corpus quodlibet aut simplex ē aut compositum. 1. cœli. tex. com. 34.

Vbi Commen. d. ꝙ hæc diuisio est manifesta per se: & nullus pōt dicere ꝙ nullū corpus simplex est: plura enim corpora dissoluuntur in alia: sed hæc dissolutio non procedit in infinitum. quapropter necesse est vt sint corpora simplicia. & ētiā declarauit corpora simplicia esse per motus simplices, & ꝙ sunt quinq;. Et ideo hæc propositio aut est manifesta per se, aut iā est declarata.

Corpus non potest imaginari eē infinitum, nisi ex parte generis eius. videlicet inquantum magnitudo: non autem ex parte differentiæ. 1. cœli. commen. 39. & similiter est de linea & superficie.

Corpus figuratum est quod continetur ab vna superficie, aut a pluribus superficiebus. supra.

Corpora grauia non pertranseunt medium: & ex suo descensu eundē locum intendunt. 1. cęli. t. c. 44.

Corporis infiniti grauis, aut leuis, necesse est grauitatem, aut leuitatem esse infinitam. supra. 46.

Corpora sunt proportionata in grauitate & leuitate, sicut sunt in magnitudine. 1. cęli t. c. 47. Vbi habetur in tex. ꝙ proportionant magnitudines grauitatibus. Com. autem limitat istā propōnem in tex. 48. In his quæ sunt eiusdem speciei maxime, pp id qđ est de plumbo respectu terræ, vt no. Com. ibidem com. 49 &. 3. cęli. com. 8. vbi aduertat diligens lector trāspositionem in commē. arabico. quia commen tū. 48. correspondet textui nro. 47.

Corpus quodlibet physicum semp necesse est motum habere. 1. cęli. tex. com. 57. & tex. com. 5.

Corpus compositum ex graui & leui, aut componitur secundum mixtionem, aut secundum vicinitatē partium. supra.

Corpus quodlibet aut est agens, aut patiens, aut vtroq; participans. 1. cęli. com. 63. & ponitur expresse in tex. com. 68. Hæc autem propositio est manifesta per se (vt asserit

Commen.

Commen.)quia corpora cœlestia agunt & non patiuntur: corpora autem quæ sunt hic & agunt & patiuntur. Aduerte tamē ꝙ Commen.in cō.68.ibidem limitat istā propōnem de corpore sensibili sensu tactus.& tacuit, vt ait, corpus cęleste:quia antiqui omnes dixerunt ipsum esse non patiens:immo oēs dixerunt ipsum esse ignem,aut cō positum in quo dominatur ignis, & maxime de stellis.

Corpus infinitum si cōcedatur agere in tempore:necessario sequitur ipsum habere proportionem ad finitum,quod est impossibile.1. cęli.commen.64.

Corpus nullum potest mouere infinito tempore,quia moueret in nullo tempore.& hoc sequitur in corpore cęlesti sicut in aliis.1.cęli.cō. 65. Ratio autem est,quia(vt asserit Commē. ibi in cōmen.) hoc est motoris incorporei proprium. idem.8.physi.tex.com.79. vide ēt 1.cęli.com.100.in fine.

Corpora quæcūq; in loco sunt,sunt sensibilia.1.cęli.tex.cō.69.

Corpus aliud sensibile aliud intelligibile.Colligitur ex.1.cęli.t.c. 69. &.3 meta.com.17.

Corporum infinitorum potentiæ sunt infinitæ.supra.cō.71.&.65.

Corpora naturalia aut sunt mota, aut quiescentia.supra.76.

Corpora naturalia aut mouētur naturaliter,aut violentia.supra.

Corpora naturalia quiescentia, aut quiescunt naturaliter, aut violenter.supra.

Corpus naturale inueniri,cuius motus non sit naturalis,impossibile ē. supra com.81.&.57.&.3.cęli. tex. com.18.19.&.26.

Corpora simplicia p se naturaliter mouentur.1.a principiis intrinsecis,& non a principiis extrinsecis,& non a principiis extrinsecus. 1.cęli.c.89.& idem.c.81.& alibi.

Corpora omnia, præter vltimū corporum cęlestium,sunt in loco essentialiter.1.cęli.cō.91.idem.4.phy. com.43.45.&.71.

Corporis quiescentis esse, requiritur esse corporis mobilis s. ignem.& de necessitate essendi extrema, est medium.s.aerem & aquam.1.cęli com.97.vide pro hoc philosophū 2.cęli.tex.com.18.

Corpus quodlibet siue rectum, siue circulare sit,habet virtutem finitā in vigore,seu velocitate motus, vt ostensum est in.1.cęli, in tractatu de infinito. Commen. 1.cęli in paraphrasi in fine.

Corpus quodlibet compositum ex materia & forma demonstratur esse in primo physicæ auscultationis,sed ista non est vlis, sed solum de generabilibus, & corruptibilibus quorum rō inuētione materię demonstratur. Corpora vero cęlestia nequaquā hoc modo componuntur.Cōm. in paraphra.1.de cęlo in fine,contra Auer.

Corporis potentia duobus modis finita intelligi potest.supra.

Corpus primum primam figuram habet.2.cęli.c.22.& tc.com.26.

Corpora quædam sunt rotunda ex suis naturis,quædam vero ex naturis eorum in quibus existunt.2.cęli.tex.commen.26.

Corporis sphærici partes succedunt super eodem loco ante & postea est de partibus corporis non sphærici.supra.com.27.

Corpus sphericum est minus in concauitate corpore rectarum dimensionum æquali ei in magnitudine,vt est ostēsum in geometria. 2.cęli.tex.com.29.

Corpus sphericum continēs totum non est in loco,cum nihil sit extra continens ipsum,quia est perfectū. alia autem necessario sunt in loco, & necesse est vt extra ea sit aliquid. 2.cęli.com.27.

Corporis partes naturaliter sunt ex natura corporis cuius sunt partes. 2.cęli.tex.com.41.

Corpora duo tangētia vnum aliud, si æqualia fuerint, & fuerit vnum eorum profundius alio, necesse est vt actio profundioris & spissioris in corpus quod tangit sit maior: quamuis superficies quibus fit cōtactus ex ambobus sint æquales.nā potentia diuiditur secundum corporis diuisionem.supra.cō.42.

Corpora duo æqualia,quorum vnū est densius altero,necesse est ꝙ densius sit fortioris actionis.2.cę.c.42

Corpus calidum cum fuerit motū, erit in sua vltima pfectione, quia motus est perfectio corporis calidi & hoc est manifestum in igne,qui dum non mouetur extinguitur.2. cęli.commen.42.

Corpus quodlibet habere finitā potentiam,intelligitur de potentia finita in vigore.2.cęli.cō.71.

Corpora naturalia sunt naturalia eodem modo,& impossibile est in illo modo vt inueniantur contrarietates.2.cęli. commen. 83 vide in concordantiis.

Corpus sphericum ferri,positum in centro sphęræ adamantęæ,necessario staret in centro, pp æqualitatē attractionis.2.cęli.com.90.

Corpora habentia declinationem vigorantur in motu, quanto magis fuerint propinqua loco. suprę cō.92.idem te.c.35.&.8.phy.76.

Corpus quod neq; sit elementum, neq; ex elementis constet inueniri impossibile est.3.cęli.te. c.13.

Sed opponebam de cœlo,qđ nulli est elemētū,neq; est ex elemētis.1. cęli.tex.com.57.& tex.com.5.vide in concordantiis.

Corpus quodlibet simplex hēt quietem naturalem.3.cęli.t.c.19.

Corpori accidit elementū esse:quia elementum non dicitur nisi respectu eius, cuius est elementum.3.cęli.t.cō.31. Hoc idem elicitur.ex 10.meta.t.c.2. vbi dicitur. Nō.n. idem igni & elemento esse, sed vt quidem re & natura ignis:elementum vero nomen significat,eo ꝙ hoc acciderit ipsi, quia est aliquid ex quo vt primo inexistente, sic & in causa,& vno,& talibus oībus.

Corpus semper corpori comparabile est fm quantum.3.cęli.t.c.47.

Corpus minus maiori est facilię corruptibile.tex.cō.52.

Corpus mathematicum immobile est,& nullam habens inclinationē. 3.cęli.t.c. 55. Vbi aduerte dictū Cōme.& pōdera ꝙ alio modo corpus mathematicum dī nullam habere inclinationem videlicet,neq; grauitatem,aut leuitatem, & alio modo cęlum,quia in corpore mathematico est fm negationē simplicem:secus aūt est de orbe. vide pro hoc.1.cęli.cō.17.& in paraph. Auer.ibidē in summa.5. Quū nō graue aut leue esse profero,' circulari motu mobile corpus, non de simpliciter priuatione intētio est, sed affirmationis vim sermo intendit:non vt lapidem dicimus, neq; tacitum esse,neq; loquentem.

Corpora

Universidad de Deusto
Biblioteca

Corpora mathematica non habent esse extra intellectum ſm opinionem Ariſt. licet omnes anteceſſores eius oppoſitum tenuerint, vt reputo. 3. cęli. com. 72.
Corpora conſimilium partium, vt caro & os, non habẽt diuerſitatem abſolutam, ſed ſm magis & minus. 4. cœli. com. 41.
Corpora diuidentia diuerſificantur in fortitudine & debilitate, & propter figuras, & propter grauitatẽ. ſupra tex com. 44.
Corpus quodlibet ſenſibile, diuiſibile eſſe ſm quodcunq; ſignum & indiuiſibile, non eſt inconueniens. hoc. n. ptãte, illud autẽ endelechia exiſtit. 1. de genera. tex. cõ. 9.
Corpus ſenſibile ſine contrarietate eſſe, impoſſibile eſt. 2. de generat. tex. com 3. Vbi animaduerte q̃ ſumitur ſenſibile pro tangibili, ꝓpter corpus cœleſte, de quo demõſtratum eſt non habere contrariũ, neque ſubiectum.
Corpus eſt inſtẽm animæ, & corpora aĩalium conuenientia ſunt aĩabus eorũ. 1. de aĩa. 52. & t. c. 53.
Corpora maximæ ſubtilitatis eſſe vñr, & horũ phyſica: hæc. n. aliorum ſunt principia. 2. de aĩa. t. c. 3. vbi Cõm. gloſat hoc hẽre veritatem ſm q̃ eſt magis famoſum. Nam ſm veritatẽ forma eſt magis ens, & perfectius cõpoſito, vt ipſe tenet in. 7 met t c. 7. & ẽt in. 8. tex. c. 7. & 2. phy c 4.
Corpus nõ perficitur per corpus, cũ non ſit innatum eſſe in ſubiecto. ex. 2 de anima. tex. com 26.
Corpora omnia phyſica animæ inſtrumẽta ſunt. 2. de anima. t. c. 37.
Corpora duo in eodẽ loco eſſe impoſſibile eſt ſupra. t. com. 69.
Corpora ſonora tres cõditiones habent ſeu requirunt, vt ſint leuia, dura, & lata 2. de anima. com. 86.
Corpora duo dura non poſſunt tangere 2. de aĩa tex. com. 113.
Corpus quod eſt vltius genus ſenſibilium, in ſenſibilibus exiſtit. 3. de anima com. 39.
Corpus nullum eſt ſubm animæ in animali, niſi calor naturalis. Cõm. in libro de ſenſu.
Corporum, quoddam eſt compoſitum, ita q̃ forma nõ cõſtituitur ꝓ materiam: quoddam vero eſt compoſitum ex materia quæ eſt in potentia, & forma quæ conſtituitur ꝑ materiam. 3 ca. de ſubſtã. orth
Corpus dicitur equiuoce de æterno & non æterno. ſupra.
Corpus ſphericũ, non ſolidũ, facilẽ ex cera, ſi ponat in mari, congregatur in eo aqua dulcis. Et hoc ſignificat q̃ ſalſedo accidit mari ꝑ mixtionem 2. metheo ca. 1.
Corpora ſimplicia vt plurimũ a natura inclinant ad figuram rotundam. 3. metheo. com. 1.
Corpora ſubtilia facile corrumpũtur: groſſa vero econtrario. 4. metheo. com. 1.
Corporum omogeneorũ ſunt decẽ & octo dfiæ. 4. meth. com. 1.
Corpora omogenea non indigẽt cauſis agentibus niſi elementis, & corporibus cœleſtibus: ſed corpora organica indigẽt alio principio & ideo Ariſt. dicit q̃ homo generatur ab homine & a ſole. Auer. metheo. in ſumma prope finem.
Corporũ omogeneorũ dfiæ latæ quia ſunt ꝓpinqua materiæ, & attribuunt ſemꝑ ad illud qd ſequitur ex calido & frigido. vi. cõplexioni. ſed corpora organica cõpoſita ex iſtis, dfiæ eorũ apparent magis, quia formæ eorũ nõ ſunt complexionales, nec attribuunt cõplexioni ſeu admixtioni, ſicut pes & cętera membra. & ideo cum remouentur formæ eorũ per quas ſunt, organica nõ remanẽt niſi equiuocce. Cõm. ibidẽ. vide etiam de hoc. 4. cœli. com 40.
Corporũ omogeneorũ ſunt duę ſpecies, vna eſt eorũ quæ nõ ſunt mã alteri⁹, vt numeralia: alia eſt eorũ q̃ ſunt mã cõpoſitionis aliorũ, vt caro & mẽbra cõſimilia, q̃ ſũt mã organicorũ mẽbrorũ: & cõpõ in eis eſt quaſi forma. & iõ q̃n inueniũt ſeparata ab organicis, nõ dñr niſi equiuoce, ſicut caro dr̃ de viua & mortua. Cõm in ſumma, ſuper 4. metheo. prope finem.
Corpora omnia terminata, q̃ ſunt hic, non ſine terra & aqua ſunt. 4. metheo. tex com. 29.
Corpus nullũ eſt, niſi mathematicũ & ſenſibile. 3. meta. t. c. 15 Contra dñm Albertum, qui poſuit corpus metaphyſicum.
Corpus impoſſibile eſt vt intelligat̃ ſine ſuperficie. ſed ſuperficies põt intelligi ſine corpore 3. met. t. c. 17.
Corpus nõ nulli crediderunt q̃ tres dimenſiones ſunt forma ſubalis corporis, & iſti dicunt corpus quidam vero dicunt q̃ corpus fit per coniunctionem ſuperficierum ad inuicem: & iſti dicunt corporeum 7. meta. cõ. 5. vide. 3 cœli cõ. 60.
De prima etiam opinione vide 4. cœli. cõ. 40. vbi d. q̃ quidam exiſtimauerũt q̃ corporeitas eſt ſubа q̃ eſt trina dimẽſio, exiſtẽs in prima materia. Cõtra hanc tñ opinionẽ eſt expreſſa ſnĩa Ariſt. in. 7. met. t. cõ. 8. vbi ſcribit q̃ longitudo, & latitudo, & profunditas, quãtitatẽs quædam ſunt, ſed non ſubæ. quantitas. n. non eſt ſubа, ſed magis, cui hæc inſunt primũ, illud eſt ſubа. Et Auer. in lib. de ſubа orb. ca. 1. & 1. phyſi. com. 63. expreſſe tenet trinam dimenſionem quæ primitus fundatur in prima materia, eſſe accidens, & de diſpõnibus accidentalibus a quibus impoſſibile eſt materiam primam ſeparari.
Corpus qd dr̃ de corruptibili & incorruptibili dr̃ equiuocce. 10. met. com. 26. idem. 1. cœli. cõ. 5.
Corpus neq; ſenſibile neq; intellectuale infinitum eſt. 11. metaph. cap. 9. Ex quo patet non dari tertium corpus.
Corpus omne ſenſibile in loco. 3.
Corpus & anima proprie ſunt ſubſtantiæ abſtractæ, non materia, neque natura authoritate Alex. Cõ. 12. meta. com. 25.
Corpus ſphericũ neceſſario eſt ambiens mundum: alioquin corpora procederent in infinitum, aut terminarentur ad vanum: & ambo ſunt falſa. ex lib. deſtr. diſputa. 1. in ſolutio. 11. dub.
Corp⁹ illud diffinitiue dicẽdũ ẽ aĩatũ cẽ, qñ terminatũ in quãtitate & qualitate, mobile fuerit ex ſeipſo in loco ab aliqua terminata pte, & nõ a cã aliqua extrinſeca. ex lib. de ſtru. diſp. 1. in ſol. 11. dub. & ẽ ſnĩa philoſophi. 8. phy. t. c. 29.
Corpus ſm philoſophos nõ ẽ agens vmbrã, quia vmbra nõ cãtur a corpore niſi largo modo, quia agẽs ſeparari debet naturaliter ab effectu: & corpus cum vmbra nõ ſic ſe habet. ex diſpu. 3. in ſolu. 2. dub.
Corpus ſecundum peripateticos omnino a ſeparato non procedit: & ſi proce-

Universidad de Deusto
Biblioteca

si procederet, dicunt ꝙ procederet ab eo forma sustãtialis: deinde magnitudo sequitur formam. ex disputa. 3. in solutione. 22. dub. idem 7. meta. cõ. 31. in calce comen. Oẽ mixtum cum materia fit a mixto cum materia.

Corpus omne cõpositum ex materia & forma, nõ est propositio vniuersalis apud philosophos. disp. 4. in solut. 2. dub. Vbi. d. ꝙ solus Auicen. concessit istam propositionẽ vlr. vide etiam in paraph. super. 1. de cęlo & mundo in fine.

Corpus ita est verum in esse sicut in sensu: hæc radix enim est apud philosophos. vnde si corpora nobis ꝑsentia non essent corruptibilia, diceremus ꝙ essent simplicia. ex disput. 4. solu. 2. dub.

Corporibus si generatio & corruptio non contingeret, non cogeremur dicere ꝙ sint cõpositа ex materia & forma supra. Et. 1. phy. cõ. 48. vbi. d. Alteratio contrariorum inuicem coegit omnes dicere corpora esse composita ex pluribus vno. & commen. vlti. ibidẽ. d. contra Auic. Nulla via est ad declarandum corpora esse composita, nisi ex transmutatione. idem in principio lib. de substan. orb.

Corporis nomen dictum de cęlesti & corruptibili potius est nomen æquiuocum quam vniuocum. dispu. 5. in solu. 3. dub.

Corpora omnia ex duabus naturis componuntur. s. agente, & patiente. Nuncupatur autem agens, forma, & quiditas, & substantia: patiẽs vero nuncupatur subiectum, materia, & elementum. disput. 6. in solutione. 6 dub.

Corpus non generatur nisi ex corpore, neq; corpus animatum, nisi ex corpore animato. disputat. 5. in sol. secundi dubii.

Corpus absolute non generat, quia fieret ex priuatione. supra. & 1. de generatio. tex. com. 40.

Corpus dimidium quinquennio pere videtur fere ī homine omne magnitudinis, quæ in reliquo tempore comparatur. 1. de generat. animal. cap. 18.

Corpus ex fęmina est, anima autem ex mare. Arist. in. 2. de generatio. animal. cap. 4.

Corporis partes superiores prius pore generantur fm Arist. & partes interiores priusquã exteriores & in plantarum genere pars superior prius fecernitur quã inferior quod in seminibus perspicuũ est quæ quidem prius extra germinant quam serantur, vt cepę & similia. Auer. in. 2. de gener. animal. ca. 2. vbi loquitur de ordine membrorum. & habetur ab Arist. ibi. ca. 4.

Corpora similium partiũ, inquantum sunt similiũ partiũ, sunt composita ex quatuor elementis. & differentia quæ inuenitur in istis corporibus consimilibus non est nisi fm diuersam mẽsurã caliditatis, frigidi, humidi & sicci, quæ inuenitur in alia forma temperantia eis. 2. Colli. ca. 1.

Corpora duo cõicare equaliter in calore, quorum vnũ est siccius alio, vt. d. Gale. de puero & iuuene impossibile est, quia mensura actiuarum qualitatum actiuarum, ꝙ mensuratur a mensura passiuarũ, ideo quia formæ proprię habent materias proprias. 2. Colli. ca. 1.

Corpus vegetabile & aĩale deficit ꝑ caliditatẽ & humiditatẽ. 3. Colli. ca. 2.

cap. 34. Ex quo patet ꝙ complexio viuentium declinat ab equali ad pondus per calidum, & humidum. vita enim in calido & humido consistit.

Corporibus quibusdam accidit ꝓp fortitudinem caloris eorum, & ꝓp præparationem corporum ipsorũ vt conuertant omnia quæ eis adueniunt ad substantiam igneam, etiã si essent minoris caliditatis quàm illa. 5. Coll. cap. 57. Vbi aduerte quomodo potest variari actio ex diuersa dispositione agentis, vltra id quod aptũ est recipere passum. vnde ibidem. d. ꝙ aqua cucumerũ in causone, quæ est febris incensiua valde, conuertitur in colerã in talibus corporibus laborantibus tali febre, licet talis aqua ex sui natura habeat infrigidare & humectare. Et similiter contingit ex dispositione passi, vt agens agat maiorẽ effectum, sicut habet Auerr. in. 2. metheo. ca. de ventis, vbi. d. Agens debile nõ est impossibile ꝙ faciat in vnomet loco actionem maiorẽ actione agentis fortis: & hoc propter diuersitatẽ subiecti in dispositione, seu præparatione. vnde propositiones calculatorum seu iũcta ctorum sunt imaginariæ.

Corporibus non accidit nocumentum, nisi ex parte elementi dominantis in ipsis. 7. Collig. ca. 2 iuxta illud, in habentibus simbolum facilior est transitus.

Corpus est primũ genus in ipsa substantia. ex paraph. meta. tract. 2. in fine. Vbi aduerte ꝙ Auer. facit pulchram digressionem circa hoc, & recitat duas positiones, prima est positio antiquorũ, quæ (vt asserit) vẽ fuisse opinio Porphirii ex intẽtione Platonis. Ista. n. opinat tres dimẽsiones primo inherere materiæ, & dixerunt isti ꝙ ista trina dimensio est prima forma subalis materiæ: & ex ipsa & prima mã cõficitur hoc prædicat ũ qd est corp & est genus subaliter dictum de in diuiduis prædicamenti subæ. Et hanc opinionem recitat & impugnat late. Secũda opinio fuit Aui. ꝙ istæ dimensiones insequunt formam simplicem, repertã in prima materia, & ꝙ per hãc formã dẽt recipere corpus diuisionẽ & cõtinuationem. & putant istã formam eẽ cõem, & vnã oĩbus rebus sensibilibus, sicut est prima materia. Et huius opinionis vẽ esse Auic. & ponit corporeum magis indicare hoc, cũ sit denominatiuũ siue concretum & concretum magis significat accidentia. Et Auer. perscrutatur circa istã opinionem Auic. & inquit. Secunda autem opinio, si intendit ꝙ datur forma simplex in actu, præter formã corporũ simpliciũ, quæ est leuitas & grauitas: & tandem ipsa inclinatio, vt ex verbis Auic. potest hoc colligi, & ꝙ contũctio huius formæ cum materia prima est illa subа cui accidit corporeitas. i. cui accidunt illæ tres dimẽsiones, quod significatur per nomen corporis, seu corporei, cũ nomen concretum, vt dixit, prius significet illud, est opinio quidẽ falla. Sequeretur nanque ex hoc, ꝙ generatio elementorum esset alteratio. Sed si intendit per hoc, ipsam naturam inclinationis aduenientis materię primæ, quæ est veluti genus ipsis formis elementorum. tunc dictũ est verum, ita me dij amẽt. Et fm hoc dicemus ꝙ corpus, aut corporeum

reum est cõius genus quod reperi tur in indiuiduis substantiæ. Vbi patet error apertius Io. Gandauensis modernorum ponẽtium ex mẽte Auer. formam corporeitatis substantialem genericam, realiter distinctam a formis simplicium corporum, coæternam primæ materiæ, in qua fundantur dimensiones interminatæ, pro quanto ponunt corpus istud compositũ ex prima materia, & tali forma perpetua generali esse primũ cõpositum. Cum tamen Auer. hic expresse detestet istum sensum. Vbi aduerte ꝙ formam inclinationis intelligas formã corporis simplicis, quæ est grauitas vel leuitas iuxta suam consuetudinem, quia per talem formam inchinantur elẽta in sua loca, quando sunt extra, & per eandem conseruantur in suis locis. Vnde patet, ꝙ non est de mente Auer. istam formam esse in actu in materia realiter distinctam a formis simplicib.

Vnde si Auic. illo modo intellexit, vt prætendunt verba eius, errauit, quia tũc subiectum gñonis elementorum esset corpus illud compositum ex prima materia & illa forma simplici corporeitatis subalis, & tũc gño eẽt alteratio. Et hoc argumento vtiẽtur contra Auic. 1. phy. cõ. 63. & in lib. de substã. orb. Sed si Auicẽ. per hoc intendit formam inclinationis seu naturam aduenientis primæ materiæ, quæ est veluti genus ipsis formis elemẽtorum, dictum est verum. Vult dicere si Auic. intellexit ꝙ forma elementaris adueniens primæ materiæ, non est forma simplex distincta fm rem a forma corporeitatis substãtiali, sed fm rõnem. ita ꝙ intelligatur primo forma ista intromare materiam sub ratione gradus generalis, quod est corpus, quando sub ratione gradus specifici, quod est ignis vel terra, sic dictum eius ẽ verum. Nam vt scribit Commen. 1. meta. commen. 17. materia promo recipit formas magis generales: & eis mediantibus recipit formas minus vniuersales, vsq; ad indiuiduales. Non tamẽ apud ipsum & Arist. est realis distinctio inter formam generis, & inter formam speciei. vnde (vt asserit) corpus illo modo significatũ, significat & representat quoddam esse medium inter potentiam & actum. quia Gnus apud Auer. significat materiã compositam ex materia & forma. Tamen hoc est secũdum rationem nam corpus significat compositũ ex materia, & forma substantiali, vt intelligitur ipsa materia per ista forma secundum rem est alia ab illa qua afficitur materia in ratione speciei. immo vna & eadem est forma substantialis in vno composito, licet fm diuersos gradus abstractionis intelligatur differẽtia. Et subdit ꝙ corporeitas quæ commu nicant corpora simplicia non est forma indiuiduationis, ex eo ꝙ acciderunt sibi dimensiones, vnde in hoc etiam damnat Auicen. quia credidit vt sequitur ex verbis eius dum dixit magis istud genus significari in concreto qũam in abstracto, vt dicatur corporeum, quã corpus in abstracto, quia concretum plus significat accidentia, ac ipsum prædicatum de indiuiduis substantiæ includat actu dimensiones quæ est accidens. Et multum decipitur in hoc, quia prædicata quæ ĩdicant indiuiduum substantiæ, nõ sunt accidentia, nec includunt accidẽtia, quia est differẽtia magna inter corpus vt est pars, & inter corpus quod est genus. & ideo hoc nomen corpus quod est genus, non significat corporeitatẽ, quæ est forma simplex substantialis modo declarato, ratione differens, & nõ re: ex eo ꝙ acciderunt sibi dimensiones, quia dimensiones istæ quæ includuntur in conceptu corporis quod est vt genus, non sunt dimensiones terminatæ, quia corpora simplicia in istis dimensionibus terminatis non communicant. neq; etiã potest esse dimensio interminata, quia ista est eadẽ numero ex parte qua insunt primæ materiæ: neque corpus isto modo potest esse gen⁹ elementorum, neque ponuntur vice formæ vniuersalis. Et ita patet ꝙ corpus quod est genus omnibus indiuiduis & rebus prædicamenti substantiæ, significat formam sub gradu communi in quo communicant, non vt importatur actualis inclusio dimensionum, sed solum in aptitudine. Et ista est via eius.

Corpus neq; sensibile neq; intelligibile infinitum esse potest. 3. physi. tex. comm. 40. Vbi lucidissimus Themi. d. hoc primo probari rationibus communibus, postea vero physicis. Vbi collige aliquas easdem ratione communes eẽ possibus entibus. Vnde tamen in quibuscasibus hoc contingat diligenter Auer. 8. phy. com. 76.

Corpus quomodo ex materia, quæ corpus non est, & ex forma, quæ

etiam corpus non est, fieri possit. Vide pulchre Alex. in principio ab breuiatiõis de anima ca. 1 & vide quomodo secundum rationem generatio corporis est incorporea, sicut separatio materiæ ab ipsa forma per rationem & cogitationem solam consistit.

Corpus organicum in quo est anima, vt organicum sit, habet ab anima. Elicitur ex primo de partibus animalium. cap. 1. vbi habet: quãprimum enim anima a corpore discedit, animal esse definit, neq; mẽbrum vllum nisi figuræ suæ ratione idem relinquitur. Idem habet Alexander expresse in paraphrasi de anima, cap. 3. vbi ostendit animam esse formam corporis. vbi formaliter ponit istam propositionem. idem dicit beatus Thomas in quęstionibus disputatis de anima, & in. 2. de anima in expositiõe diffinitionis animæ.

Corpus organicum illud appellam⁹ quod habet partes diuersas, & plures. quæ naturalibus potestatibus fungi valeant. Alexander in paraphrasi de anima. capi. 3. Inde patet cœlum non esse corpus organicum: quia licet stella sit nobilior pars orbis, tamen est eiusdem naturæ cum orbe.

Corpus omne aut materiam, aut ex materia eẽ, Stoicorũ opinio fuit. Alexander in paraphrasi de anima ca. 1. vbi probat animam esse inseparabilem a corpore.

Corporis non omnes partes corporis, quia materia & forma nõ sunt eadẽ rõne ptes corporis, sicut partes integrales in quas diuiditur cor p⁹. Alex. cõtra stoicos ĩ para. de aĩa cap. 4. Et ibi nota differentiam

Universidad de Deusto
Biblioteca

inter partes ſecundum quantitatẽ, & ſm qualitatem. Vide etiã Cõm. 1.phyſi.com.5.

Corpus quodcunq; naturale, & generabile, tactile eſt. Alex. in lib.de intellectu.ca.1. Dicit autem, & generabile, ad excipiendum cœlũ quod non eſt ſenſibile, niſi viſu, vt habetur.3.phyſic.com.48. & non eſt tangibile omnino. licet Plato dixerit cœlum eſſe viſibile & tangibile, & ideo poſuit ipſum compoſitum ex quatuor elementis: quia eſt viſibile ratione lucis, q eſt ignis & tangibile ratione terræ. Et vbi ſunt extrema, ibi ſunt media: & iõ poſuit ipſum eſſe compoſitum ex ſinceriſſimis partibus quatuor elementorum. Cuius opinio improbatur late in.1.de cęlo & mundo.

Corruptio alia ab intrinſeco, & alia ab extrinſeco.4.phyſi.tex.cõ.128.

Corruptio quælibet eſt contriſtabilis, ſed quæ eſt violenta eſt magis contriſtabilis.5.phyſi.cõ.58.

Corruptio duobus modis poteſt cõtingere, a contrario, & hoc eſt per ſe, vel a ſimili, & hoc eſt per accidens, vt lucerna in cibano ſeu furno accenſa extinguitur. Auerr.in paraphraſi.3.de cœlo.in ſumma.6.& elicitur ex textu ibidem. text. commento.52.

Corruptio vnius eſt generatio alterius, & econtra.1.de generatione. tex.cõ.18.& hoc in ſubſtantiis, vt habetur ibidem.t.c.20.

Corruptio contingit indiuiduis modis naturaliter, & eſt quando calor naturalis conſumit humiditatem, aut accidentaliter, & eſt quando in eis adgenerãtur ſuperfluitates per viam indigeſtionis. ex cõmento libri de longitudine & breuit. vitę.

Corruptionis cã in entibus, & factionis eorum eſt contrarietas exiſtens in ſuis formis, & cõe ſubiectum.1. ca.de ſubſtan.orb.idem.1.cœli.2. cõ.20. Them.etiam in.4.phyſi. in tex.cõ.128.vbi Ariſt.d. tempus eſſe cauſam per ſe corruptiõis, magis quã generationis: inquit, q̃ licet ita videatur qñ latet cã: tñ non interitum per ſe tempus creat, ſed creari accidit illum in tẽpore. Natura autem & ſubiecta vnicuique materia, corruptionis eſt cã.i.agens naturale & materia. Iſte.n.ſũt cauſæ per ſe generationis & corruptionis.v3.materia & agens, vt.1.de gñone & corrup.t.c.14.

Corruptionis cã apud Philoſophos eſt materia. ex quo ſequitur q̃ illud qd eſt incorruptibile ſit immateriale.& ſimplex.ex diſpu.4.in ſolutione.2.dub.

Corruptio & interitus non proueniunt ab ipſo nobili prima intentione. Auer.in.4. de generatione animalium.ca.vlti.

Corruptibile dicitur tripliciter.1.eſt li.tex.com.113.

Corruptibile aliud potentia, aliud actu.1.cœli.121.

Corruptile & incorruptibile contraria.10.meta.26.

Corruptibile & incorruptibile ſunt genere diuerſa.10.meta t.c.26.

Ex hoc ſumitur authoritas opinione Auer.ſuper Porphirium ca.de Specie. q̃ genus generaliſſimum prædicamenti ſubſtantiæ eſt corpus compoſitum ex materia & forma, & q̃ nullum genus eſt in prædicamento, vt tenuit etiam Commen.2.cęli.cõ.49.

Coruos ore coire, & Ibin, Anaxagoras & quidam alij opinati ſunt

Contra quos vide Ariſt.in.3 de generatio.anima ca.6.

Coruus, perdix, paſſer, & vrſa, albo colore viſa ſunt eẽ colorata. Et vide cauſam in.5.de generatio. animalium.ca.6.

Corui, tempore quo apud pharſalam hoſpites mediæ periere, corui locis athenarum peloponeſiq; defuerũt quaſi ſenſum haberent aliquẽ, quo inter ſe rerum cruenta ſignificarẽt & mouerẽtur.9.de natura animalium.cap.31.

Crisis ſigna, require in 4. Coll. ca.38. Et ibi nota vnũ pulchrũ, q̃ dicta antiquorum in hac materia non verificantur, niſi in egritudinibus acutis, quæ terminãtur in 14 diebus vel infra.

Criſis dies a principio ægritudinis enumerantur: & eſt qñ manifeſte leſio in operationibus apparet: extu incipere debemus, quãuis ægritudo poſt partum per.30.dies ſenſibiliter extitiſſet.4.Coll.ca.40.

Criſium laudabiliũ, & illaudabiliũ cauſas, require in.3.Coll.ca.9.

Criſis bona quinq; cauſis iudicatur vna vt fiat in ſtatu ægritudinis, itẽ poſt bonam digeſtionem: & vt humor qui euacuaẽ ſit ſimilis humori ægritudinem facienti: & vt fiat ĩ die laudabili, & vt ſit bonis iudicãte diebus 4.Colli.ca.41.

Crocum eſſe calidum in.2. & vinũ, equiuoce dĩr 5.Coll.ca 3. vbi vſr dicitur de cibo & medicina, dum dicuntur eſſe talia in caliditate, frigiditate, humiditate, & ſiccitate, iſta equiuoce dĩr, & vide ibi cãm.

Crocodillus fluuiatilis lingua caret, & ex ouiparis ſolus maxillam ſuperiorem mouet. Et vide cãm in.4. de parti.animal.ca.10.

Crocodillus fluuiatilis ouũ nõ maius quam anſeris parit, minimaq; hac origine maximũ aĩal euadit. Creſcit.n.ad quindecim cubita. Sunt qui eum tandiu augeri: quãdiu viuat confirmant. Ariſt. in.5. de natura animal.ca.33.

Crurium natura, & penis, neruoſa ē. 1.de genera.animal.ca.5.

Cruribus carentia animalia, carent etiam pene. ſupra.ca.5.&.6.

Cvbo poſito in aqua, tantum diſtabit aqua, quantus eſt cubus.4.phyſi.tex.com.76.

Cuculi prudentia in procreanda, prole requiratur.9.de natura aĩal. ca.29. Vbi dĩ, ſatis prudenter ſe gerere: cum.n.ſe ignauũ, minimeq; opitulari potẽte nouerit, facit quaſi ſuppoſititios ſuos pullos, quo ſeruari poſſint.

Cuius cauſa, potiſſimum eſt: & finis aliorum voluit eſſe.2. phyſic. tex. commen.31.

Cum fuerit aliq̃d cõpoſitũ ex duobus, neceſſe eſt vt diffinitio illi⁹ cõpoſiti ſit compoſita ex diffinitionibus illorum duorum.3 phyſi.c.43 & 2.de anima.cõ.158.

Cum fuerint duo conſequẽtia ſe cõplete, & poſuerimus aliq̃d eẽ præcedens, aut diſponi, vt diſponeret p̃ p̃cedẽs, neceſſario ſequeẽ cõſequẽs licet ſit impoſſe illud diſponi p̃ præcedens: vt ſi quis poneret lapidem volare, neceſſario ſequeret lapidẽ habere alas. Cõ.4.phy.cõ.93.&.7. phy.cõ 2.&.8.phyſi.com.78.

Cum fuerint duo quorum alterum eſt cã alterius, & habuerint idem nomen, & vnũ habet illud nomen p̃ aliud, illud aliud eſt digni⁹ illo noĩe.8.met.c 7. Ethĩ ab Ariſt.

2.meta.t.c.4.vnũquodq; est maxime tale pp quod aliis inest vniuocatio. Et in.1.Poster.pp qđ vnunquodq; tale,& illud magis. idē hr̃. 8.phy.cō 77.&.7.meta.com.7.

Cutis videtur esse pp defendere, & abscondere,& stat foris sicut cooptura.2.Coll.ca.8.in fine.

Cutis ẽ illud quod fit a natura post carnis generationẽ, & cutis est ficcior carne.5.Colli.ca.11.de medicinis cicatrizantibus.

De litera D.

DE fabulose sophisticantibus non est dignũ cũ studio intendere.3.meta.tex.com.15.

De Deo omnium qõnum nobilissima & ab omnibus naturaliter desiderata.s.scire quid ītelligit.12.meta.tex.com.51.

De Dei scientia formatę propositiones,& de scientia humana sine dubio dicuntur equiuoce. Ex disput. 10.in solu 3.dub.

De apparentibus dicentibus accidit non consentanea dicere, pp nõ bñ sumere principia.3.cœl.t.c.61.

Decem p̃dicamenta sunt diuersa ad inuicem.5.met.t.c.33.

Deceptio non accidit in substantiis simplicibus ex suis naturis:& sil'r ẽ in substantiis cõpositis, cũ quibus non admiscetur potẽtia, & sunt in actu.sed deceptio in hoc est ex nobis.9.met.cõ.22. Et elicitur ex tex.

Sed considera quia verba Cõmẽ. vñr implicare.v3.q̃ sint sub̃æ cõpositæ,cum quibus nõ sit admixta potentia.vide in concor.

Declaratio propria,est magis manifesta quã vniuersalis.8.phy.cõ.65. Vide in concordan.

Declaratio circularis,licet per se nõ det fidem simpliciter,dat tamen aliquam fidem.auctoritate Alex.1. de genera.com.50.

Deinde præpositio,& post, quando que dicunt ordinem temporis, & quãdoq; ordinem naturæ, seu causæ.Colligitur ex mente Cõmẽ.4. cęli.com.25. vbi philosophus dicit, q̃ aqua cõuertitur in aerem,& deinde mouetur superius. Vbi notat q̃ ly deinde,non intelligitur fm ordinem temporis,& fm causam & causatum. Cõsimile.d.in.1.ca.de substan.orbis. q̃ prius vnitur orbi intelligẽtia, & postea accidẽtia terminata. vbi notat q̃ ly post,intelligitur fm esse,& non secundum tempus.

Delectamur per rememorationem quando imaginati fuerimus illud rememoratum, quasi iã existens.& actu. Et similiter est de speratoo. 19.

Delectabile præsens, vr̃ simpliciter delectabile,& bonum simpliciter, propterea q̃ non videtur quid futurum.3.de anima.t.c.53.

Delectatio fm q̃ delectatio, non est cã permanentiæ alicuius rei.3.meta.tex.comm.15.

Delectationis causa est comprehensio.12.meta.t.c.39.

Delectatio quæ est in nobis est pauo tempore.delectatio vero quæ est in corpore cęlesti est sempiterna. 12.met.t.com.39.

Delectatio quæ est in intellectu Dei non est passio,neq; habet oppositam ipsam tristitiam, quia ista cõprehensio nõ opponitur ignorãtię.&c.

Delectatio,ita consequitur comprehensionem,sicut vmbra consequitur corpus.supra. Delectatur

Delectatio quæ est contraria dolori est comprehensio obiecti temperatu.3.Colli.ca.31.

Delphinus est animal partim communicans cũ aquatilibus, partim cum terrestribus. Ex.4.de partib. animalium.ca.11.prope finem.

Et ibi vide qñio respiret. vide etiã Auer.ibidem.in ca.de piscibus, & 6.de natura animal.ca.15.&.8. de natura animal.ca.2.

Delphinus dormire visus est, & rostro emerso stertere. Viuitq; vigiti & etiam triginta annis,& in ortu canis fideris tricenis diebus latitat. Et adultos fetus diu comitat̃. Magna.n.est in hac aĩali erga gnatos charitas.6.de part.aĩal.ca.13.

Delphini celeritas,atq; edendi facultas mira esse videtur. 8. de natura animalium.ca 2.

Delphinus oĩum velocissimum aĩalium esse creditur, tum aquatilũ, tum terrestrium.9. de natura aĩal. ca.47.Et ibi vide de misericordia delphinorum erga defunctos.

Democritus dixit impossibile esse omnia esse generata, quia tempus non potest generari.8.physic.tex. commen.10.

Democritus non distinxit inter mẽtem & animã,prohinc sensus veri nuntios esse asserebat,& omnia q̃ sensibus viderentur vera esse defendebat.1.de anima.tex.com.24.& Themist.ibidem.

Democritus ait,aut nihil esse verũ, aut nobis non esse manifestum.4. met.tex.com.21.

Democritus opinabatur causam stelilitatis mulorum esse,quia meat' mulorum in vteris sunt corrupti. Cuius impugnationem.vide in.2. de genera.animal.ca.6.

Democritus posuit tres dr̃ias in partibus indiuisibilibus,figuram, positionem,& ordinem.1.phy.t.c.41. &.8.meta.t.com.5.

Democritus ex antiquis fuit de propinquis ad inspiciendã nãm materiæ.Com.12.met.c.9.& hr̃ in tex.

Democritus opinabat̃ primũ exteriora aĩalis mẽbra discerni, postea vero quę sunt intus.& male. Arist. in.2.de genera.animal.ca.4.

Democritus opinabat̃ aĩal in vtero manere vt mẽbra eius formentur fm membra parẽtis,sed fallitur, & vide qñare.2.de gene.aĩal.ca.4.

Democritus abderitanus opinabat̃ nullius sempiterni, principiũ aut causam esse quærendã,& male,accideret.n.eorũ quæ semp fiũt, aut sunt,nullam esse posse demonstrationẽ:quod totũ falsum est.Triangul'.n.semp hẽt tres angulos ęquales duobus rectis. Arist.in.2. de genera.anima.ca.4.idem.8.phy.tex. com.7.contra eundem.

Democritus opinabatur a corporibus decidi simulachra & imagines quasdam, quæ dormiẽtiũ animos pulsant. Peripatetici vero motiões quasdam,non simulachra,aut decisiones a corporibus decidi volunt. Vide lib.de diuinatione, & Themistium ibi ca.7.

Democriti opinio fuit q; causa maris & fœminæ sit quia semen maris & fœminæ ex omnibus membris corporis fluit, & quando semẽ maris vicerit, tũc primo venit mas, quando vero fœminæ, tunc primo venit fœmina.4.de generatio. animalium.cap.1. vbi ponitur impugnatio eiusdem.

Democritus non bene disseruit de dentium generatione.5.de gñone

animalium.ca.vlti.

Democritus vnam esse animæ potestatem asseuerabat,duntaxat: quã immutationes functionesq; secundã alia & per alia disiunctæ, plures esse videri faciat. Et fuit plurimũ aliorum opinio Philosophorum. Alex.in paraph.de anima.ca.8.vbi agit quot & quæ sint partes animę. Et ibi vide impugnationẽ pulchre ab Alexã. Et nota q̃ istius opinionis fuit etiam Gal.in lib de sequela potentiarum animæ ad corporis complexionem.

Demonstrationis causæ & esse, procedunt ex notioribus naturæ & nobis. 1.phy.com.2.idem in.2.cœli. cõ.35.&.1.poster. Est tamen in hoc altercatio pp Them.auctoritatem,qui in.1.poster.ca.4.in expositione diffinitionis demonstrationis simpliciter(nam demonstratio simpliciter, & demonstratio dans causam & esse,seu demõstratio potissima,sunt nomina synonima apud Peripateticos,& est vt dixi sæpe,quando per demonstrationem simul & semel, vtraq; cõposita absoluitur,& quia est, & ꝓpter quid est.)Dicit igitur Them.q̃ demonstratio talis, vt etiam testatur Arist.in tex.procedit ex notioribꝰ quantum ad naturam,& non quo ad nos, & huius rõnem reddit dicens.Non.n.demonstratio ad mẽ surã se ingenij nostri submittit, sed rectam tenet ad veritatem viam. Nec quid ipsi possimus attẽdit, sed in solam rei naturam incumbit, illam vestigat,illam explorat,etiam si nobis ignota inconspectaq; sit. Vide igitur in contradictionibus.

Videat insuper diligens lector differentiam inter demõstrationem esse,& causæ. Auer.in.5.Collig.ca.24.pulchre & copiose.

Demõstratio facta ī.7. fuit iterata ī 8.q.a qđ maxime facit dubitare, vtrũ oẽ motũ hẽat motorẽ, sũt corpora simplicia.& iõ oportuit cõsiderare sermõe ꝓprio,& voluit iterare a prin.istã qõnẽ:qa oẽ qđ fuit declaratũ de eo,fuit decisum in locis diuersis,& mõ vult cõgregare illud,& cõplere pscrutationẽ de eo. Cõ.ī.8.phy.c.28.vide ẽt ibidẽ.cõ. 27.&.33. Demõstratio ẽt illa scitimi ẽ ipsecta,q.a nõ fuit ibi declaratũ,vtrũ motũ ex se cõponatur ex motore q̃ nõ mouet,autemõ. & iõ necesse fuit eẽ iterare in.8.vt pfecteret, vt.d.Cõ 8.phy.c.45. Vide etiã 4.cœli & mundi.com.25.

Demõstratiões differẽtes, quarũ alteri attestat sensus & alteri nõ attestat: vel q.a nõ ẽ ĩnata sentiri: vel q.a nõ est posis vt sentiat. Fides primo dmõstratiõis ẽ pfectior 1.cœli.ob .22. vide ẽt 8 phy.c.22.& 3.de anima.c.7. Vide in concordantiis.

Demõstratio logica ẽ q̃ ꝓcedit ex põnib.veris & vtilibꝰ, nõ ꝓpriis. 1. cœli.c.70.&.8.phy.70.&.4.phys. 87.vide distincte. Commen. in paraphrasi primi de cœlo.in summa. 7. prope finem.

Demonstrationes ducentes ad impossibile sunt generis signorum.1. cœli.commen.95.

Demonstratione, plura conuincimus quæ cogitatione, aut imaginatione capere non possumus, vt ꝙ extra cęlum nõ sit vacuum, aut tempus Auer.in.1.cœl. in paraph. summa.9.

Demonstrationes sunt in ꝙbus ex notiori,ad latẽtius. Si igit̃ notior fuerit posterius demonstrationes erunt

erunt quia:& si notius fuerit prius, erit demonstratio absoluta, q̃ dat eãm & esse,& si latentius fuerit causa rei q̃ suum esse:erit demonstratio pp quid tm̃ 2.cœli.cõmen.35.

Vbi aduerte q̃ ĩa quæ cõiter inuenitur,est corrupta, & sic dẽt stare sicut nos castigauimus. Et scias ꝙ nullibi Auer. ita clare & distincte loquutus est in philosophia de hoc triplici gñe demstronis, quod via doctrinæ nuncupatur ab ipso, in ꝓlogo primi phy.sicut hic.Scias igitur demstronem signi, seu quia fieri q̃n procedimus ab effectu qui est notior apud nos, q̃ sit sua causa. Et ad hoc genus reducuntur etiam (licet Auer.de hoc non memineric in prẽsenti loco) demonstrationes quæ fiunt a signo supra effectum. vt q̃n demonstrat eclipsis lunę ex priuatione vmbræ. Reducuntur etiã demonstrationes quæ fiunt per remotã.vt.d.Arist.in 1.poste rioꝝ.dũ ponit dictam inter demonstrationes quia,& pp quid.Demõstrationes ẽt ducentes ad impossibile, sicut scribit Cõmẽ.in 1 cœli & mũdi.cõmẽ.95.sunt gñis signoꝝ. Demõstrationes ẽt datæ p eãm efficiẽtem, sũt de numero signorum sm viam Auer.1.poste.in cõ. magno. cõ.34. Q̃n vero esse effectus,& pp quid eiusdem latuerit,ita ꝙ effectꝰ seu passio demonstranda (quæ sũt natura posteriora subiecto & sua causa)sunt ignota,tam quo ad quę stionẽ quia est, q̃ quo ad quæstionem propter quid, & causa fuerit notior,tunc per illam causam notiorem simul & semel demonstratur vtraq; quæstio de effectu.videlicet,& quo ad quia est, quę quærit de inherentia simplici eius in subiecto,& quo ad propter quid est,quę est quæstio de causa illius inherentiæ. Et ista est demstro absoluta, seu demonstratio simplr, seu demonstratio dans causam & esse, & a modernioribus dicitur demstratio potissima. Et ista est quæ principaliter intenditur in lib.post.sicut.d. Cõmen.in cõ.magno,& oẽs græci expositores. Et lucidissimꝰ Themi. in 2.poste.eandem sententiam scribit cap.2.dicẽs. Hoc.n.demstronis illius potissimę ingenũ est, vt cõi examine vtraq; absoluat cognitionem,& vt sit,& quãobrem sit.

Demonstratio aũt causæ tm̃, seu demstro pp quid,est q̃n pp quid ipsius effectus est ignotum:licet quo ad quia est,pateat. Tunc quando per eãm notiorem demonstratum fuerit effectus ille, quo ad tale pp quid,ista est demõstratio p.p quid, seu causę tm̃. Et ideo his noĩbus nũcupatur, quia p tale genus demonstrationis non vtraq; quæstio ex illis qõnibus cõpositis absoluit, sed vna tm̃.videlicet quæstio pp quid tm̃.Nam ex quo effectus, quia est, ante demstronem, vt supponitur, erat notus quo ad quia est: ad nullum notũ ad sensum quatenus notũ est,erigi põt demonstratio. hoc enim vt scribit Arist.in 8.phy.tex. cõ.26. est hoĩs male iudicantis qđ melius,& quid peius, & q.d credibile & non credibile, & principiũ, & nõ principiũ. Et cõsimilem sntiam hẽt in 2.physi.tex.cõ.6.vbi Cõmẽ. commento d.ꝙ istud genus hominum qui non distinguunt inter ea quę sunt per se manifesta,& ea quę sunt dubia & naturaliter ignota, sunt cæci corde:& hoc genus hominum nunquã potuit philosopha-

ri,

ri, nec poterit. Et ex hoc scire poteris frater mi, quantum hallucinentur moderni asserentes non esse differẽtiam inter demõnem pp qd, & inter demõnem simpr nisi accñtalem tm̃: cum hoc repugnet veritati, cũ procedãt variis viis & intentionibus. Et aperte ẽt contradicit opinioni Auerr. in cõmentariis magnis, prẽsertim in 1. post. ca 95. vbi vult ꝙ iste sint specie differentes, & vult ꝙ demõnes causæ tãtũ, sint quæ cõponuntur ex causis quę inferunt necessario cãm esse: & nõ inferuntur a causatis. Demõrationes vero simpr, quæ dant causam & esse reciproce se hñt: quia inferũt necessario sua cãta, & inferunt ab eis.

Demõrationes mathematicæ nõ sunt innatæ poni in scientia naturali 2. cœli cõ. 59. Vide cãm 3. cęli cõ. 61. & 1. meta. 19. 21. 22. 25. & 26. & 1. poste. a Philosopho. Sed dum adducuntur, hoc fit ad confirmandũ 2. cęli cõ. 109. & 50.

Demõrationes naturales debent esse ex causis naturalibus 4. cęli. cõ. 20. idem in paraphrasi tertij de cœlo, in summa 8. cap. 2. vbi scribit ꝙ rerum naturalium principia conuenit esse res naturales, & diuinarum rerũ principia esse res diuinas, mathematicaliumque principia esse mathematica.

Demonstrationis cuiuslibet principium est quodquideſt. 1. de anima tex. cõmen. 11.

Demõnibus necessariis hæc est cõditio necessaria vt apparentia sensui non differant ab eo quod vr̃p rõnem. 3. de aĩa. cõ. 7. idem 8. phy. cõ. 22. & 26. & 1. cœli cõ. 22.

Demõnes de oĩbus esse impoſe est 3. meta. tex. cõ. 4.

Demõstrationes quædam dãt quia & quædam propter quid 3. meta. cõ. 5. idem. 1. posteriorum.

Demõstrationes quædam sunt simplices, & quædam sunt compositæ ex simplicibus. 5. meta. cõm. 4.

Demõnes quæ componũtur ex primis propositionibus sunt respectu aliarum propositionum, sicut elementa de compositis & resolutis in eas, supra.

Demõstrationes in scientia quæ naturalis scuntur a causis remotis vel sunt affirmatiuæ, vel negatiuę, sunt demõstrationes esse, & non causæ demõstrationis: quia demonstratio causæ est per causam primã & propriquam. 5. Coll. cap 24.

Demonstratio non est substantię 4. meta. tex cõ. primi.

Demõstratio nõ est ad genus ipius artis, neque ad species eius 6. meta. cõ. 1. idem 2. de anima cõ. 27. Vide de quæ scripsi in Theorematibus in illo Theoremate, subiectum scientia est notissimum.

Demonstratio non est de particularibus, licet particulare solum fit in rei veritate 12. meta. cõ. 28.

Demõstrationes vles sumptæ a propõnibus nãlib⁹ primis & vltimis que essentialibus, hñt hanc proprietatẽ quod nullus sensus eis contradicit. Cõmẽ. in 2. de partibus aĩalis cap. de cerebro. vide de hoc 1. cœli & in 8. phy. vtrobiq; cõm. 22.

Demonstratiua oppositio nõ est tenta vna cõtradictione, sed duabus nam debemus contradicere sophistis, & ẽt concõnibus. Auer. 1. de generatione aĩalium cap. 1. vbi probatio antiquorũ de sẽmine.

Demonstrationẽ logicã appellos, quo vltior est, eo remotior a principiis

priis principiis est. Arist. in 2. de generatione anim. cap. 6.

Demstrõ qũo cũ sit ex necessariis, & semper veris põt esse de rebus quæ quãdoq; sunt, & qñque non sunt. Vide pulchre Auer. in paraph. met. tract. 3. ibi. Et dicamus ꝙ oratio vera necessario est. vbi cõcludit ꝙ actus & perpetuitas in talibus est fm ꝙ sunt intelligibilia, & non fm ꝙ sunt. alicer. n. vlia essent separata.

Et inde patet error illorũ qui volũt demõstrones esse de rebus cõcernentibus actualem existentiam.

Demõstrationes naturales quæ adducunt in scĩa diuina, inducuntur vltiori modo 2. met. c. 6. & 12. met. cõ. 5. Nota ẽt ꝙ qñq; inducunt ad rememorationem 12. meta. cõ. 53.

Demonstrare manifesta per ĩmanifesta, nõ potentis est iudicare per ipsum: & non pp ipsum cognitum 2. phy. tex. cõ. 6. idẽ. 8. phy. t. cõ. 22. & 26. 4. met tex. cõ. 9.

Demõstrationes mathematicę sunt in primo gradu certitudinis, & naturales sequũtur eas 2. met. cõ. 16. Vide in concordantiis.

Denominatio fit ab actu 2. phy. tex. cõmẽ. 11. & 12. & 9. metaphy. tex. cõ. 7. vbi dr̃. Venit aũt actus nomẽ ad endelechiam compositus.

Denominatiua noĩa significant substantiam & accidens 4. meta. cõ. 3. idem 3. meta. cõ. 16.

Denoĩationes ꝙ denoĩant substa, nõ ẽ necessariũ ꝙ oẽs significẽt dispõnes additas, supra ret substam extra a ĩmã exĩtes in actu. hoc. n. fallit in priuationibus, & relonib⁹. Et ideo quidã opinati sunt ꝙ prædicamentum relonis non debet computari cũ entibus. Ex libro destruct. disp. 3. in sol. 14. Vide pro vltimo dicto ẽt 12. meta. cõ. 19.

Denominationes substantiales dfur a denominationibus accñtalibus. Ex disp. 6. in sol. 6. dubij.

Denominationes substãtiales ex quibus constituitur substa, entibus separatis a materia conuenire non possunt, quanto magis denominationes additę supra substantiam. Ex dispu. 5. in sol. 4. dubii.

Denominationes substantiales verificant de denominato, dicimus. n. ꝙ homo est aĩal. Sed denominationes additæ substãtiæ, nõ verificant de denominato, nisi denominatiuę, dicimus. n. ꝙ hõ non est sapientia, sed sapiens. s̃.

Denominationes quibus aĩa denoĩatur prudẽs, volẽs, & mouẽs, fm Philosophos nõ sunt denoĩationes additæ. s̃. substam aĩæ, sed sunt denominationes substantiales. s̃.

Denominationũ substãtialium nã talis est, ꝙ subtum earum nõ multiplicat in actu, sed solũ illo modo quo multiplicatur diffinitũ ex partibus diffinitionis, ita. s. ꝙ est multiplicatio mentalis non realis. s̃.

Denominatio inuenta in aliquo ente mõ defectibili, necessario & sine dubio inuenitur in eo rõne alicuius entis illam denominationẽ perfecte possidẽtis, vt dicamus ꝙ quicq; quid habet defectibilem calorem, habet eum talem respectu cuiusdã perfecti calidi. Ex libro destruc. disput. 6. in sol. primi dubii. Et elicitur ex secundo meta. tex. cõ. 4. & erat ꝓpositio qua sæpe vtr̃ Plato.

Denominationũ substrum esse non põt nisi cõpositũ ex duabus naturis. s. agente & patiente, & ideo prima causa cum sit denudata a subiecto, est etiam a denominationibus

denu-

Universidad de Deusto
Biblioteca

denudata. Dispu. 6. in sol. 6. dubii.

Denominatio magis fit in rebus factis ab arte, a re a qua fit permutatio, q̃ ab illa ad quam terminatur, secus in rebus naturalibus. Et vide causam 2. phy. cõ. 14. & 4. Coll. c. 1.

Dentes nulli eidem & serrati & exerti sunt, quia natura nihil frustra facit 3. de partibus anim. cap. 1. Vide ibi de dentium natura & vtilitate.

Dentes maxillares sunt ad molendũ, conficiendumq; cibum accõmodãtur, q̃ obrẽ quibus desunt maxillares dentes, his deest motus maxillę in latus, sed talia solũ maxillã sursum deorsumq; mouẽt, vt pisces, & aues, & ouipare quadrupedes. Ex 4. de partibus anim. cap. 10.

Dentes anteriores sunt ad incidendum cibum, maxillares vt frangãt, molares vero vt molant 2. Collig. cap. 9. de iuuamentis membrorum officialium.

Dẽtes soli oĩum ossium tota vita accrescunt. quod patet in ijs dentibus qui mutuum tactum declinãt. Causa autem incrementi est quo ad pertinet ad id cuius gratia vt fungi officio possint. Breui. n. tempore attritu consumerentur, nisi subinde repararentur. Arist. 2. de generatione anim. cap. 4 prope finem.

Dentes, & si vita decies milies, aut decies centies annis seruaretur, & præ grandes primos oriri oporteret, & sępius renasci. Qnamuis. n. assidue reciperent incrementum: tñ detriti plusq̃ accrescerent, inutiles demũ ad cibum cõficiendum euaderent, supra. Vbi nota ex hoc loco Auic. sumpsisse illam vulgatam & celebrem authoritatem in primo canonis. Fen prima, in cap. de complexionibus ętatum. vbi dicit. Amplius si virtus infinita foret.

Dentes ex eo gignunt alimento quod in ossa administratur, quapropter eandem quam ossa hñt naturã. &c.

Hinc collige contra Gale. quia ex eadem est materia generationis dentium & ossium, tamen dentes reparari pñt, non aũt ossa: si illa est ratio quia materia istorũ membrorum quæ restaurari non possunt vbi incisa fuerint, est ipsum sperma fm Galenum. Hoc. n. maximũ est contra opinionem eius argumẽtum.

Dentes anteriores quare prius oriuntur q̃ maxillares. Vide duas causas in. 5. de generatione anim. in fine.

Dẽtes vltimi vigesimo anno exeũt. Nonnullis etiam senescentibus oriuntur. s. Et in 2. de natura animalium cap. 4 d. quibusdã mulieribus anno etiam octuagesimo ac et̃ viris non sine dolore exeũt.

Dentes priores homo mutat, maxillares nullũ animal mutat. 2. de natura anim. cap. 1. in fine.

Dentes plures maribus q̃ feminis sunt, vt in genere hominum, solipedum, caprarum patet. in cęteris nõdum exploratũ est 2. de natura animalium cap. 3.

Dentes quibus plures, hæ vinaciora: quibus rariores & pauciores magna ex pte breuioris vitæ sũt.

Dentes omnium piscium generaliter habent serratos pectinatimq; consertes, excepto scaro 2. de natura animalium cap. 13.

Dentes naturam ossium sequuntur. quamobrẽ hominum nigrorũ & æthiopum dentes vt ossa cadem. 3. de natura aĩalium cap. 9.

Dentes sunt in vnaquaq; mandibula vigintisex. Auer. 1. Colli. cap. 8. anathomia dentium.

Densum

Densum spectat vt graue sit & durum: rarum vero vt leue & molle, non tamen hoc perpetuum est, nec vt quicq̃ est durius, sic etiã sit grauius. nã dissonat ea ratio in ferro & plũbo. Themist. 4. phy. 85. & Cõmen. ibidem. d. ꝙ plumbum est grauius ferro, licet ferrum sit durius.

Digressio. qualis densum & rarum sunt principia alterationis.

Densum non alteratur nisi fm ꝙ est sensibile, & fm ꝙ est ĩ capitulo qualitatis, & non positionis, & cum est in cap. qualitatis, tunc principium motus eius est, aut a caliditate, aut a frigiditate 7. physico. cõmen. 11.

Vbi aduerte ꝙ ponit tres cõditiones ad hoc ꝙ dẽsum & rarum sint principia alterationis, primo ĩquãtũ sunt sensibilia: quia si mathematice cõsiderẽtur tales qualitates, nõ sũt principia alicuĩ alterationis sẽsibilis. licet. n. vt dicitur in prædicamentis quadratum circumpositio gnomone creuit, & quodãmodo etiam aliqua alteratio sit in mathematicis, non tamen sensibilis, sed imaginaria. Secunda conditio est ꝙ rarum & densum quodammodo pertinent ad prædicamentũ positionis, & quodãmodo ad prædicamentum qualitatis. Si enim fuerint considerata inquantum dicũt partium distantiam aut appropinquationem adinuicem, sic sunt positiones, & non sunt principia alicuius alterationis sensibilis. non. n. sic dicunt aliquam actiuitatem. Si autẽ fuerint qualitates, sic possunt terminare motum, inquantum in sequuntur caliditatem & frigiditatem. Sunt enim rerum qualitates raritas & densitas in ghabilibus inuentæ, insequẽtes aut caliditatem, aut frigiditatem. Secus autem de illis quæ sunt in corpore cœlesti, quę equiuoce dñr cum istis quæ sunt hic, vt recitat Cõmen in 2. cap. lib. de substantia orbis. Sed tunc est difficultas quia pariformiter videtur ꝙ ad relationem sit per se motus, contra Arist. in. 5. physi. tex. cõ. 10. & ad situm erit per se motus contra Auer. in 6. phy. cõ. 85. Nã quẽadmodũ raritas & densitas non acquiruntur per se primo p motũ alterationis, sed ratione primarũ qualitatum, quæ sunt caliditas & frigiditas. inquãtum enim aliquid mouetur per se primo ad calorem, secundario dicitur moueri ad raritatem, & inquantum mouetur ad frigiditatem primo, dicitur secundario moueri ad densitatem. sicut expresse habet in tex. 11. septimi phy. Sic dicam ꝙ pro quãto aliquid mouetur per se primo ad albedinẽ, quę est fundamẽtum similitudinis, mouetur per se non primo ad similitudinem. & pro quanto aliquid p se primo mouetur ad vbi, per se non primo mouetur ad situm, & est ardua difficultas sicuti vides. nisi esset ꝙ est ratio diuersitatis, quia raritas & densitas vt sunt qualitates, sunt p se causatæ ex primis. Sunt enim vt inquit Cõmẽ. ibi in cõmen. qualitates attributæ alterationi in duplici dria, quædam sunt primæ, vt caliditas, frigiditas, humiditas, & siccitas, quædam sunt secundę, & sunt causatæ ex primis, vt raritas & densitas. Amplius qualitates istæ secundæ habent contrarietatem & intensionem & remissionem quæ sunt de conditionibus requisitis ad verum motum & veram alterationẽ: secus aũt est de relatione: quia illa non per se cõsequitur fundamẽtũ, quia stat esse fundamẽtum sine relatione.

latione. Ampliusaſit,rō relonis cō ſiſtit in indiuiſibili, & eſt de entib' diminutis,intātū q vt.d.Auer.12. primę philoſophię. quidā reputauerunt prædicamētum relonis eſſe de ſecundis intellectis. Aduenit ēt relo ſine aliqua mutatione facta in ſubto: quod quidem de raritate & denſitate, vt ſunt qualitates pītes calidum & frigidū dici non pōt.nihil.n. rarefieri aut condenſari pōt, quin illud calefiat aut infrigidet. Et ita dicēdum eſt de ſitu reſpectu vbi:quia ratio eius conſiſtit in indiuiſibili,& nō habet conditiones requiſitas ad uerum motum.

Dēſitas & raritas ſunt principia omnium paſſionū 8.phyſi tex.cō.55. Et vide ibi Auer. quomodo ſit intelligendum.

Denſitas & raritas ſunt rerum qualitates, inſequentes calidum & frigidū.7.phy.cō.15. Vide in cōcor.

Denſitas & raritas ſm antiquos ſunt conſtrictio & expanſio pororum, & q hæc duo ſunt cauſæ gnationis & corrup. cum gnatio apud eos & corruptio ſint cōgregatio & ſegregatio 7.phy.cō.15.

Denſitas & raritas non faciunt tranſmutationem in ſubā, cū ſint de ſitu 1.met.cō.15. Vide in concord.

Denſari & rarificari ſunt motus locales 8.phy.tex.cōmen.77. Vide in concordantiis.

Deſcriptiones in aliquibus locis accidit dari per negationes priuationum, vbi accidit priuationes eſſe notiores nobis q̄ ſint ipſi habitus. Auer.8.phy.cō.27.

Deſcriptio primę perfectionis eſt forma,quæ in tempore in quo pōteſt agere non agit. Sed deſcriptio ſecūdæ perfectionis eſt forma quæ agit aut patitur, ſeu res habēs formam agit aut patitur in tempore in quo agit aut patitur 2. de anima. cō. 5.

Vnde actus primus eſt ipſa forma a qua eſt apta nata prouenire operatio,ſed non prouenit:ſed actus ſecundus eſt forma operans. Latini autem aliter ſentiunt.

Deſideriū dicitur de appetitu,& ita & volūtate, & vlr de pluribus 2. de anima tex.cō.27.

Deſiderii ſenſibilis proprīū eſt,vt moueatur niſi cum præſentia ſentiſan in actu: ecōtrario de deſiderio intellectuali 3. de aīa.tex.cō.29.

Deſiderium eſt pp exiſtimationem q̄ aliquid ſit bonū 12.met.cō.18.

Deſiderium præcedens comprehenſionem magis videtur dolor q̄ voluptas 12.meta.cōmen.39. Vide in concordantiis.

Deſideratum in corporibus cœleſtibus non differt ab intellecto, ſicut differūt in nobis, quia potēs quod in nobis comprehenditur deſiderātū eſt alia a potentia qua comprehēditur intellectū. Deſideratum comprehēditur ſenſu & intellectu. Corpora cœleſtia non ſentiūt.ſenſus dati ſunt aīalibus ad ſalutē 12. metā. cō.36.idem 1.cap. de ſubſtantia orbis & 3.idem 3. de anima cōmen. 60.& 61.& in 2. de anima cōmen. vltimo.

Deſiderabilia quæ mouent nos ſenſitiuam differunt a deſiderabilibus intelligibilibus, quæ mouent nos ſecundum intellectum 12. meta.cōmen.36.

Deſtructio conſequentis ex deſtructione antecedentis conceſſa eſt a conſecutione conuertibili. 7. phy. cōmen.16.

Determinans & determinatum ſūt idem num.1.meta.cō.44. Intelligitur q̄ ſi determinatum ſit vnū numero ēt determinans eſt vnum numero,iuxta illud Philoſophi in 2. phy.tex.cō.38. Vniuerſalium cauſæ ſunt vlēs, & particularium cauſæ ſunt particulares.idem 12. met. tex.cōm.27.

Detruncabile eſt ſm latitudinē,ſenſibile aūt ſm longitudinem. 4. metheororū tex.cō.47.

Deus hēt ſolicitudinē eoꝝ quæ ſunt hic 2.phy.cō.75. Vide qūo ſit intelligendum 12.meta.cō.37.

Deus qñq; ſummit pro corpore cœleſti, vt erat famoſum apud antiquos 8.phy.tex.cō.64.

Deꝰ & natura nihil fruſtra faciūt. 1.cœli.tex.cō.32 idem 2. cœli 50. & 59.& 3.de anima 43.

Deum eſſe in loco, & corpus eſſe in loco non eſt ſm vnum & eundem modū 1.cœ.cō.22.& 8.phy.cō.84.

Deus & intelligētiæ nō ſūt in tpe 2. cœ.c.1 vide 4.ph.t.cō.118.& 120.

Dei operatio ēt immortalitas: hæc aūt eſt vita ſēpiterna 2.cœli t cō. 17.

Deus cōpleuit diminutionē contingentem in iſtis ſm q̄ gnatio facta eſt cōtinua ex 2.de generatione te. cō.59.idē 2.de aīa cō.34.& 1. cœli cōmen 98.

Dius omnia plena eſſe aſſeruit Thales Mileſius primo de anima tex. cōmen.86.

Deus ſm Zenonem per oēm ſubam permeat. in intellectuali eſt intellectus.in aīali eſt aīa,in naturali natura,in affectu eſt affectio & habitus. Themiſt.1.de aīa cap.36. Conſimilem opinionem recitat Cōmen. in lege ſua quorundā loquentiū 12. meta cō.18.& 9.meta.cō.7.

Deus oīum eſt principium & cauſa. Ex prohemio metaphyſicæ.

Deos duos ponentes quorum vnus agit malū,alius agit bonū vilipendendi ſunt 3.meta.tex.co.15.& 12. meta. cō. 52.

Deꝰ vī hſe curam circa oīa entia.12. meta.cō.37.Et ibi Cōmenta.ponit modum ſm Peripateticos. de quo vide in concordantiis.

Deum hſe ſolicitudinē indiuiduorum quodammodo verum eſt, & quodammō non.s. cō.37.& 52.

Deum dicimus aīal optimum ſempiternum, cuius vita & duratio exiſtit deo continua & æterna. hoc.n. Deus,ſupra tex.cō.39.

Deus eſt viuus & ſapiens. & hoc mō putauerūt antiqui trinitatem eſſe in deo.s.cō.39.

Deum eſſe vnum & habentem vitā quomodo ſit intelligendum. Vide 12.meta.cō.39.

Dei multiplicitas attributorum eſt intellu tm.non ſm eſſe.s. cō.39.

Dei ſcientia eſt ſicut prima philoſophia,& ſcientiæ aliaꝝ intelligentiārū ſunt ſiles ſcientiis particularibus exiſtētibus ſub prima philoſophia. 12.meta.cō.44. authoritate Nicolai Peripatetici.

Dei ſcīa nō eſt ſicut noſtra, īmo ſcīa equiuoce dicit de noſtra & ſua 12. meta.cō.51.& in libro deſtru.diſp. 12.in ſolo.2 dubij.

Deus non diſponitur per ſcīam quæ eſt in nobis,neq; per ignorantiam ei oppoſitam.12.meta.cō.51.

Dei ſcīa nō eſt vlis neq; particularis. ibidē.& in lib.deſtru.diſp.3.in ſol. 18.dubii dicit. Cauemus nobis dicere q̄ dei ſcīa eſt vlis, aut particularis, q̄a ambēiſtę ſcię cāntur ab entibus,& ſunt gnabiles & corruptib.

Dei

Dei scientiæ non opponitur ignorãtia. 12.meta.cõ.39.autho. Alexan. cõmen.51.

Deus non est causa mali, sed mala & ea quæ sunt sine solicitudine prouenium ex necessitate naturæ, & non ex diminutione agentis, supra cõmen.52.

Deo impedimentum aliquod attribui impossibile est ex lib. destr. disp. prima in fol. 2. dubii. & habetur. 12. meta. in fine.

Deus benedictus non potest denominari agens neque modo naturę, neq; fm voluntatem quæ est in generabilibus & corruptibilibus. Ex disputatione 3. in fol. primi dubij. & ibi vide causam.

Dei actio fm Philosophos a scia procedit, absque necessitate inducente eum ad agendum, neq; ex se, neque ab aliqua re extrinseca: imo tantũ ex sua bonitate, & ideo necessario vult & eligit in nobiliori gradu oĩ bus gradibus volentium & eligentium. Ex disp. tertia in fol. 1. dubii.

Adnersus rabbi Moisen & Scotum.

Inde patet error Rabbi Moysi, quẽ scotus vbiq; in hoc & sequaces eiꝰ sunt imitati, asserentes fm philosophos deũ agere ex necessitate nãæ.

Deus non est principium totius fm Philosophos, modo formæ sicut anima respectu corporis. Nullus. n. eorum opinatur hoc. Ex dispu. tertia In fo. quinti dubij. Vbi nota frater mi locum apertũ contra modernos, asserẽtes Auerr. opinionem fuisse Deum gloriosum esse formã formaliter perficientem orbẽ. Nec valet glosa Suessani in illo loco, q̃ Cõmen. non contradicit sibi in 4. cęli. cõ. 1. & alibi, vbi tenet Deũ eẽ formam & finem, quia dicit q̃ Cõmenta. reprehendit Algazelem, in hoc q̃ posuit Deum solũ esse causam formalẽ fm Philosophos, cũ Philosophi non solum formalem verumetiam finalẽ & vt mouens vt patet. 12. meta. cõ. 5. & 6. Sed non bene ponderãtur verba Auer. in illa accusatione Algazelis, quia vltra hoc reprehendit eum in modo, quẽ imposuit Philosophis Deo esse cãm formalem, quia verba eorum prætendebant q̃ Deus esset forma perficiens, sicut anima perficit corpus, & est formaliter dando esse, quo errorẽ isti tenent de mente eius. Dicim⁹ vñ ista sunt verba eius. Dicim⁹ q̃ verba huius hoĩs prætendant cedere aduersarijs q̃ Deus bene actus nõ est agens, immo est ab causarum, qua nulla rerum pertur sine ea. Vñ dicim⁹ q̃ ista est debilis. nãq; ex hoc sequit Philosophos, q̃ primum sit principiũ totius modo formę, sicut opinatur hoc. Quid clarius, ius dici potuit? Et ideo aliter mus contradictionẽ istã iuxta damentum Auer. & oĩum Peritorũ. Quod forma & perfectio est duplex, separata & perficiens mente Auer. & est ad hãc in prima in fol. vltimi dubii. & in meta. cõ. 37 vbi. d. q̃ perfectio pp quæ mouetur perfectum, quã dã sũt qualitates quibus perficitur illud quod mouet, vt illud q̃ mouetur pp sanitatem: & quædam substãæ extrinsecæ, vt quę mouens vt assimiletur eis, vt inuestigones actiones seruoꝝ, qm̃ sunt gña intentionũ dñi sui. igitur esse pp dominum suum, & omnia entia cum primo principio. Quid. n. potuimus in hoc loco

ducere pro nĩa opinione, q̃ Auer. iudicium scipsum declarãtis? Hęc igitur est alia accusatio, & grauior contra Algazelem, quia imposuit philosophis Deum esse formã formaliter perficiẽtem totum, & oĩa entia, sicut isti dicunt de orbe, eo mõ quo aĩa perficit corpus. Et philosophi dicunt, Deum non esse formã perficientem, sicut anima perficit corpus, neq; sicut sanitas perficit illud quod mouetur ad sanitatem, sed dẽ forma extrinsecus perficiẽs oĩa entia, pio quãto oĩa entia mouentur naturali desiderio, vt assimilẽ tur illi fm q̃ possunt. Esse. n. est cõmunicatum a prima forma oĩbus entib⁹, fm varios gradus, quia distantiæ entium sunt valde diuersę, & istum gradum inter corpora in altiori gradu participat primũ corpus: & inter intellus, primus ex motoribus planetarum, & sic deiceps. Et hoc est quod declarauit Commẽ. etiam in 1. Ph. com. 81. vbi Aristl. d. exĩte. n. quodam diuino, & optimo. d. n. Commẽ. in illo loco, q̃ cum sit perfectio diuina maxima, cui omnia entia appetunt assimilari: quia igit̃ omnia entia participant esse sibi communicatum, quædam clarius, quædam obscurius, & omne est a forma. Pro quã to igitur Deus gloriosus communicat esse omnibus fm q̃ natura eorum apta ẽ ptĩcipare: sic est forma oĩum, quam oĩa imitant̃. & appetunt ei assimilari, fm q̃ pñt. sifitudo. n. & conuenientia in entib⁹ est a forma: vt. d. Commẽ. in 1. disp. ĩ fol. 7. dubij. Forma. n. est rõ cõicabilitatis 1. cœli. com. 92. Et ex his frater mi intelligis, qũo cognitio subarum, & entium inquãtum entia, ducit ad cognitionẽ primi principij in rõne formæ, quia esse istud est impartitum a prima forma: oẽ .n. eẽ a forma, pficiscitur: vt d. Boe. Et ideo non valet declaratio subtiliũ, asserentium fm philosophos Deum esse formã omnium inquãtum communicat esse omnibus, q̃ sunt hic per motum. Nam philosophi non solum ponunt Deum esse veluti formam respectu istius mũdi inferioris: verumetiam respectu omnium, vt p3. 12. Meta. com. 44. Tum ẽt quia talis declaratio ducit ad rõnem primi motoris, & nõ ad rõnem primæ formæ: & ad hoc ascendit naturalis via motus. & vñ Cõmen. 3. dispu. in fol. 10. dubij. declarans qũo mundus habeat cãm agẽtem. d. Et radix huius est, q̃ esse corporum cœlestium consistit in motu, & ideo dans motum de necessitate dẽ agens. Sed diuinus ascẽdit ad rõnem primæ formę, vt d. Commen. 7. Mete. com. 9. & hoc ex cognitione entium, & substãtiarum inquantum entia sunt, vt alibi declarauimus. Et vt altius istam rem intelligamus, scias q̃ ẽt formæ istę quæ sunt hic, habent duplex esse f. materiale & abstractum, fm esse materiale sunt in potẽtia in prima materia: & sunt in actu uel potẽtia actiua primi motoris. Et ita ex cognitione formarum mobiliũ quatenus mobiles, via motus possum⁹ peruenire ĩ naturali philosophia ad primũ motorẽ, quia motus includitur in re mobili quatenus mobilis, & motus ducit ad motorẽ, sed formæ fm eẽ abstractum considerãtur sub rõne subæ & entis: quia isti sunt conceptus abstracti, & qa secũdum esse abstractum istæ for

mæ eminenter continentur in prima forma abstractarum, q̃ est ens per essentiam, sic ex rõnibus istarũ inquantũ substantiæ sunt, vel inquantum entia, deuenimus ad primam formam. & hoc duplex esse qđ h3 forma. v3. actuale & formale (vt inquit Commen.) est illđ qđ fauentes formas voluerunt dicere .i. Platonici ponentes ideas, sed nõ perueniunt ad hoc 12. Met. cõ. 36. Et nota bene istam declarationẽ, quia non innotuit mihi, nisi in lõgo tempore, & non sine magno labore vitæ meæ.

Deus non intelligit entia inquantũ sunt cãæ q̃ ipse intelligit ea, sicut nr̃ intellꝰ intelligit ea. Vñ philosophi hoc intendunt dicere, dum asserunt Deum non intelligere entia posteriora, eo mõ quo nos ea ĩtelligimus, immo mõ quo nullus intellꝰ põt ea intelligere. Ex lib. destruct. disput. 3. in sol. 18. dubij. Et nota, q̃ nr̃i Theologi, quo ad hoc concordant, q̃ Deus non intelligit creaturas sicut nos, quorum intellectus mouetur ab obiectis.

Deus est causa agens finis, & forma, omnium intelligentiarum. Ex disp. 3. solu. 18. prope finem. & ibi vide rationem.

Deus est causa efficiens, forma, & finis omnium entium sensibilium. ibidem.

Deus est vnus simplex secũdum Peripateticos, licet pluribus denominationibus denominetur. Ex disp. 5. in solu vlt. dubij.

Deum scire seipsum, nihil aliud est q̃ ipsum scire entia. vnde si homo similis fuerit alijs entib⁹, & ipse ipsius propriam quidditatem sciret, scire ipsam quidditatem necessario esset scire alias res. Ex libro destruct. disp. 6. in solu. primi.

Dei scientia, qualiter sit vna, & eadem cum seipso, cum scientia eius de rebus extrinsecis ab eo. Vide in disp. 6. in solu. 3.

Vbi animaduerte quod inquit q̃ de hoc inuenitur quoddam exemplar in humano intellectu, de quo supra ibidem, in solu. 2. dixit quomodo in intellectu humano intelligibile quodammodo est idem cum intelligẽte, quanto magis in Deo. Si enim formæ materiales, q̃ sunt potentia intellecte, prout abstrahuntur ab intellectu, sunt in intellectu scientia & intellectus: quanto magis hoc in abstractis ex natura sua a materia verum erit?

Dei scientia vna existente, non est impossibile, q̃ retineat scibilium multitudinem, non est enim impossibile apud philosophos, q̃ Deus sciat seipsum, & alia præter ipsum, multitudo autem est impossibilis apud eos, q̃ intellectus perficiatur ab intellecto causato a tali intellectu, & perficiatur ab intelligibili. Ex disp. 6. in solu. 3. dub. Vbi arguitur colligitur q̃ Deus intelligit multa, immo omnia intelligibilia alia ab ipso, sed non motiue, vt intellectus noster. Et hoc concedunt etiam nostri Theologi.

Dei scientia in numeratione scibilium non est sicut numeratio scibilium in scia humana. In scia. n. humana est numeratio duplex, vna est ratione phantasmatum, secunda vero est, prout sunt in humano intellectu conuenientia in vno genere respectu plurium specierum. Et cum remouemus scientiam Dei ab vniuersalitate, remouetur tanta numeratio, & remanebit talis numeratio qualem intellectus humanus non potest comprehendere, ni si scia nostra similis esset scię Dei, quod est impossꝰ. Ex disp. 6. in solu. 3. dubij.

Dei scia & q̃ neq; vniuersalis, neque particularis est, quia tñ scire particularia apud nos, est in actu scia, ideo scia Dei est magis propinqua scientiæ particulari, quam vlr. ibi. Deus scit entia nobiliori modo, quo nos scimus ea. ibidem in solutio. 4. dubij.

Deus est quidditas absoluta, & omnia alia entia quidditatem habẽt, ĩ. in sol. 6. dub.

Deus non est subiectum denominationum, ĩ.

Deus sunt omnia entia absolute, entia nanq; hñt esse & sunt intelligibilia primo, vt ipse scit seipsum, ĩ. næ, quia est causa entium, sed scia humana est causata ab entibus, ĩ. & 12. met. com. 51.

Deum hãe definitionẽ quoquo mõ est verum, & quoquo mõ non est verũ. Ex disp. 7. in solu. 1. dub. vbi ponitur distõ de definitione dupli ci. s. data p genus vniuocum & veras differẽtias, & de definitione data per genus analogum.

Deo philosophi tria attributa attribuunt, & est q̃ sit sciens, excellens & potens, & dicunt q̃ voluntas ei⁹ prouenit in entibus secũdum scięm tiam eius, & posse eius non deficit a voluntate eius. Ex disp. 10. in solu. 1. dub.

Deus secundum philosophos operatur per scięm tiam suam, & quia scię tia in eo q̃ scientia, est in duobus cõtrarijs, possibile est vt proueniat ab eo vnumquodq; eorum, & prouenit excellentius cõtrariorum, & non vilius ex sciente ea. Et ideo appellatur sciens excellens, ĩ.

Dei scientia secũdum philosophos non est nisi vna in Deo, supra.

Idem sentiunt nostri Theologi. d. n. Augusti. in 6. de trinitate. cap. vltimo. Vbi est prima, & summa vita, non est aliud viuere, & aliud esse, sed idem esse & viuere primus ac summus intellectus cui non est aliud viuere, aliud intelligere.

Deo non auferitur voluntas, sed noua voluntas non est in Deo. Ex disp. 10. in sol. 3. dub.

Dei scia non diuidit verum a falso in oppositis, sicut scia humana, v. g. quia homo aut scit alia a se, aut non, ista. n. sunt contradictoria, & verificata vna, necessario alia est falsa, sed de Deo benedicto ambo verificantur, quia ignorat ea modo inferente defectum, sicut est in scientia humana, & scit ea modo non inferente defectum. Ex disputatio. 10. in solutio. 3 dubij. & in hoc etiam nostri Theologi conueniunt.

Deum agere mõ naturę falsum est, immo dicunt Peripatetici fm veritatem loquentes, q̃ entia procedũt ab eo modo altiori q̃ sit natura, & quam humana voluntas. Probatum enim est demonstratiue, q̃ impossibile est aliquem actum p̃cedere ab eo naturali modo, seu voluntario iuxta intentionem voluntatis, quæ est in nobis. quapp actus diuinus procedit ab eo modo nobiliori, q̃ voluntario modo, qui clare comprehendi non potest nisi ab eo, ex disp. 11. in solu. primi dubij. contra Algazelem hoc phi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

philosophis imponẽtem. Ex hoc scire poteris Scotum in hoc errore fuisse, q̃ iuxta Rabbi Moysen hoc idem opinantẽ, sæpe imponit hoc Peripateticis. Idem d. Comment. in disputationibus physicis. dispu. 1. in solutio 4. dubij, vbi d. Quod autem attribuunt philosophis, q̃ entia separata agunt naturaliter, & non electiue, nemo hoc dixit, cui adhereatur, sed omnis habens scientiam apud eos agit electione, tamẽ propter dignitatem quæ est in eis, non prouenit ex duobus contrarijs nisi dignius eorum, & electio eorũ non est pp aliquid, quod perficiat substãtiam eorum, cum in eis nulla sit diminutio: sed vt perficiatur id ex entibus, quod est diuinum in natura sua.

Deus probatur q̃ sit volens, quoniã ipse scit duo contraria, & si esset agens ex eo, q̃ est sciens tm̃, operaretur duo contraria simul, & hoc est falsum, igitur necesse est q̃ operetur vnum contrariorum electione. Ex disputa. 12. in princ. iuxta nouam translationem.

Deus non est natura, quæ est principium motus in pluribus rebus, vt definitur in 2. phy. Natura. n. apud philosophos sumitur duob⁹ modis. v3. mõ prædicto, & secũdo modo proferunt eam de omni potentia a qua prouenit actio ĩtellectualis ordinate, & isto modo Deus natura dici potest. ibid.

Dei intellectus quodammodo non intelligit aliud præter se, inquantum scientia eius non est passiua: & aliquo modo ĩtelligit aliud præter se, ex hoc q̃ ipsemet est scientia actiua. Ex disputa. 13. in solutione primi dubij secundum nouam translationem.

Dei scientia fm philosophos nõ est vl'is. Multiplicatio. n generum, & specierum, necessario infert scientiæ multiplicationem. Ex lib. destr. dispu. 12. in fol'. 2. dubij.

Deum dicere q̃ induit formas omnium entium, & q̃ mouet omnia q̃ sunt hic sine medio, est auferre cãm & cantum, & omnia intelligibilia. Ex dispu. 13. in fol'. 4. dub.

Deo est prima cura de nobis, & ipse est causa loci habitabilis super terram, & quicquid inuenitur hic de eo, quod est bonum perfectũ, peruenit quidem a voluntate & intentione eius. Sed proueniunt mala ex necessitate materiæ, sicut corruptio, & debilitas, & tabes, & similia. In paraphrasi Metaphysi. tract. 4. in fine, vbi agit de diuina prouidentia, & cura omnium entium, quæ sunt hic.

Deo attribuentes cognitionem, & cetera rerũ particularium, vt dixit Alexander, de necessitate attribuit sibi imperfectionem, vel iniustitiam. Auer. in paraphrasi Met. tract. 4 in fi.

Dic pro fide & veritate, q̃ esset verum si Deus eẽt causa mali culpæ.

Dei multiplicitas attributorum est intellectu tm̃, non fm esse 12. Meta. com. 39.

Dei actio est intenta ab omnibus intelligentijs 12. Metaphysicæ commen. 44.

Dextrum & sinistrum sunt differentiæ natura posteriores, quia omne habens dextrum, & sinistrum, habet ante & retro, & sursum & deorsum, sed non econtra 2. Cœli commen. 7.

Dextrum est principium latitudinis 3. t. com. 8.

Dextrum est principium motus localis in animalibus perfectis 3. tex. com. 8. & 15.

Dexter pes in animalibus est mot⁹ essentialiter: sinister vero accidentaliter, quia animal primo mouet pedem dextrum, deinde sinistrum, vt sup illum sustentetur. Comm̃. 2. Cœ. commen. 8.

Dextrum & sinistrum, & aliæ dr̃iæ fm Arist. sentẽtiam, non p̃nt ascribi cœlo fm similitudinem per põnimatis. falsum quoque est ipsum voluisse has, per determinatas ĩ cẽlo ptes variari, sicut in animãtib⁹. Com. in paraphr. 2. de cœlo, summa 2. quæsito primo. iuxta finem cap. contra dñm Albertum.

Dextra pars nobilior est sinistra, & ante nobilius est retro, nobiliusq; sursum q̃ deorsum 2. Cœ. tex. com men. 34.

Dextra pars validior est sinistra, & ideo omnia mẽbra, quę sunt mot⁹ gratia superiora sunt in parte dextra q̃ sinistra, vt tenes, supercilia, brachia, & id genus. Ex 3. de part. animal. cap. 9.

Dextræ partis natura siccior, & mobilior est. Ex 3. de part. 3.

Dialecticæ rationes apud Aristote. sunt sermones veri, qui componũtur ex accidentibus vniuersalibus non proprijs 8. physi. commen. 70. idem 4. phy. 87. & 1. cœ. 70.

Dialectica duobus modis vsitari potest in alijs scientijs 8. Ph. commẽ. 70. idem 1. Physi. commen. 35. Et 2. Metaphysi. 15. & 7. Metaphy. commen. 2.

Dialecticus definit per formam, & physicus per materiam, primo de anima tex. commen. 16. Vide in Theorematibus.

Dialectica, priores non participauerunt 1. Meta. t. com. 8.

Dialectici tentant de omnibus dicere, ex probabilibus, & eorum theoria est de omnibus 3. Meta. tex. cõmen. 2.

Dialectici & sophistæ eandem subinduunt figuram philosophi, quia sophistica est apparens sophia, & dialectici de omnibus disputant, ens autem omnibus commune est 4. meta. tex. commen. 5.

Dialectica & sophistica, circa idem gen⁹ versantur cũ philosophia, 3.

Dialectica differt a prima philosophia per modũ potestatis, seu sciẽtiæ, quia illud qd̃ scit philosophus, scit demfatiuæ, sed dialecticus scit illud probabiliter 4. Meta. 3.

Dialectica & sophistica sunt de accñtibus entium, sed non inquantum entia sunt 11. Metaphysi. cap. 3.

Dianoea nihil aliud est, q̃ cum imaginatione actio intellectus iuncta. Them. in 2. lib. de memo. & remi. ca. 14. a latinis dr̃, intelligentia, vel cogitatio.

Diaphanum non est fm se visibile, sed est visibile propter extraneum colorem 2. de anima tex. com. 68.

Diaphanũ nõ cõpetit aeri fm q̃ aer aut aquæ fm aqua: sed qm̃ est nã cadẽ ĩ his vtrisq;, & ĩ ppetuo supiori corpe 2. de aĩa t. cõ. 68. Ex hoc aũt loco elici põt contra Themist. in 2. de anima, in expositione tex. 30. qui vult q̃ terminus analogus non importet vnã naturam cõem analogatis, sicut terminus vniuocus, quæ natura intelligi seorsum possit a naturis analogatis, sicut genus respectu specierum. Patet autẽ

Universidad de Deusto
Biblioteca

ꝙ diaphaneitas analogice dr̄ de superiori corpore,& de corporibus,q̄ sunt hic,& tñ philosophus,d.ꝙ est natura communis vtrisq;. Nisi diceres,ꝙ per naturam, philosophus intellexit conceptum, aut notionē quandam communem,cui notiōi in re, non correspōdet natura vna communis,distincta a naturis analogatis, immo correspondent plures naturę analogatę,quarum vna habet attributionem ad aliam, sicut dicunt Peripatetici de ente, ꝙ bene dicit conceptum vnum communem analogum, sed non dicit nām aliquam distinctā a nā substantiæ,& a natura accn̄tis,immo illi conceptui istæ duæ naturæ correspondent in re, ſm prius tñ & posterius,quia prius sibi ſm naturā correspondet natura substantiæ,& per posterius nā accidētis,quia natura accidentis dependet a natura substantiæ tanq̄ ab vno & ad vnū. Vñ refert multum dicere, analogo correspondere conceptum cōem distinctum a conceptibus analogatorum,& dicere sibi correspondere nām distinctam a naturis analogatis. Etenim primum est verum, &secundū dictū est falsum. Et hoc est quod dixit lucidiſſ. Themiſt. in 2. de aīa,ca. 12. Ea nanq;(inquit) q̄ ita se hñt inter se, vt priora hęc,posteriora sint illa,q̄q̄ notionem habent,quæ de his dicatur, fieri tñ nequit vt illa, aut genus sit, aut natura vna, ita vt sine his intelligi seorsum possit indicatur diciturve.

Diaphragma ē particula distinguēs membra spiritualia a mēbris nutritionis, qui etiam apud Græcos dr̄ παρατίδια φράζιν, quod est distinguere,etiam phrenes dr̄,a nostris vero latinis præcordia. Vide Gal.in 5.de vti.partic.cap.15. vbi hæc duo noīa asserit sibi ascribi. Vide Arist.in 3.de part. anima co. 10. vbi ēt inuenies, ꝙ dicitur seprum transuersum.

Dicentem aliquid,oportet non solū affirmare, sed cām ipsius dicere,& nihil apponere, neq; velle dignitatem irrationabilem: sed aut noticiam,aut demōstrationem ipsius afferre 8.ph.t.com.15.

Dicere hoīem alteratum esse, & dicere hoīem accipientem finem,ridiculum est 7.ph.t.com.16.

Dicere,omnia quiescere est falsum, sicut falsum est dicere,omnia moueri, sed minus exit a via naturæ qui dicit,omnia moueri. Comm. 8.ph.com.23.

Dicta ſm prius & posterius,necessario comparant ad vnum quod est cā ꝙ illa res insit alijs.v.g.nomē sanitatis,qd̄ dr̄ de reb° calidis per commixtionem ad ignem, qui est calidus,ita vt calor sit in alijs reb° calidis. Idem 2. tract.4. in paraphra.met.idem 2. Meta.tex.commen.4.& in 8.phy. commen.72.

Dies alcioneæ quę sint,& quare ita appellatæ,vide 5.de natura animalium. cap.8.

Dies cretici, ante vigesimū, per quaternarium numeratur, sed post vigesimum per septimanas 4.Colli. cap.40.vbi vide, qui sint laudabiles,& qui mali.

Dies cretici a principio ægritudinis computant,&est qn̄ apparet manifeste læsio in opationibus, excepto in pariēte,vbi a partu numerant habent. Esto ꝙ ægritudo per triginta dies post partū sensibilis extitit 4.Colli.ca.40.

Differentiæ sunt cā ǣ specierum, & sunt causæ accidentium in illis speciebus inuētorum 2.cœ.com.80. idem 3.cœ.77.

Differentiæ quarundam substantiarum sunt de alijs prędicamentis.& Aristo.concedit hoc 4.Cœ.cō.40. qūo aūt sit intelligēdum,vide, qa (vt inquit) hæc perscrutatio nō cō uenit scientiæ naturali, sed primæ philosophiæ considerann de substantijs,& accidentibus vide 7.meta.com.41.& 8.Meta.com.5.

Differentiæ corporū consimilium partium sunt propinquę sensus 7. ph.com.11. Vide in concordātijs.

Differentię,ex positionis in quibus dam inueniuntur essentiaſr,& vere,in quibusdam non vere. Et ī his in quibus non vere reperiuntur in quibusdam reperiuntur ex similitudine non ex respectu,sicut ī imaginibus nostris, quæ sunt similitudines nostri: in quibusdam ex respectu tm̄,vt in reliquis rebus inanimatis. Com.innuit hanc diuisionem in 2.Cœ.t.com.10.

Dīa est inter dicentes corpora componi ex partibus indiuisibilibus,& inter componentes corpora ex superficiebus: quia illi non pñt salua re corpus simplex esse,sicut illi qui ponunt ꝙ sunt ex superficiebus cō posita 2.cœ.com.24.

Differentia in subiecto differunt in esse 2.de aīa.t.cō.152.inde collige visiuam aquilæ, & visiuam hois, specie distingui.

Differentiæ rerum licet non possint numerari a nobis, tamen non dubitamus eas esse finitas apud natam 3.Met.com.11.

Differentiæ substantiales sunt de essentia congregati de quo prædicā tur,& congregatum ex eis est vnū essentialiter quinto Metaphysi.cō men. 7.

Differentia dicuntur quæcunque diuersa sunt alicui eidem entia 5. Met.cap.de eodem & diuerso.

Differentia substātialis qualitas dicitur 5.Metaph tex.commen. 19. & est capitulum de quali.

Vbi aduerte ꝙ commentum in illo loco communiter inuenitur deprauatum,dicit enim,& in hoc genere concluduntur vniuersaliter omnes differentiæ substantiales, vltimæ scilicet differentiæ specierum vltimarum, sed non vltimæ: scilicet differentiæ generum substantiales. Sed hoc quidem stare non potest, quia Commen.exponens primum modum, quo sumitur qualitas,dicit, ꝙ dicitur de illo secundum ꝙ differunt substantiæ adinuicem,scilicet de generibus & speciebus substantialibus,&dat exemplum primo de genere. verbi gratia, homo differt a planta per animalitatem,&similiter in equo, quoniam animalitas est in eo qualitas. Amplius Aristo.in prædica. in ca.de subā codē mō loquit̄ de sē cūdis subijs q̄ sunt gña,sicut de speciēb°,ꝙ nō signant hoc aliqd, sed potius quale aliquid. Et ibi expresse d.ꝙ gen° & spēs circa subam qualitatē determināt, qualē.n.quādā subam signat.l3 (vt asserit)maior sit determinatio in gñe q̄ ī spe,dicēs.n.aīal plā cōplectit̄ q hoīem. iō lra commēti dēt castigari,& dēt stare. Et in hoc gñe cōcludunt vltimæ dīæ subales vltię.s. spērū vltimarū & non vltimę.s.driç gñum. Loc° ī Aul. deprauat°

Differentiæ quibus diuiditur genus sunt contrariæ 7.met.t.c.42.

Differentiæ, quæ ſunt ante ultimã, ſnnt in definito in potentia 7. Metaph. t. com. 42. & 43.

Differentia finalis ſubſtantia erit rei, & definitio 7. Met. tex. com. 43 idem Porphirius ca. de differentia. ubi d. Intimius autem perſcrutantes, & ſpeculantes, differentiam, dicunt, non quodlibet quod aptum natum eſt diuidere ea, quæ ſub eodem genere ſunt differentiam eſſe, ſed quod ad eſſe conducit, & ad quodquid erat eẽ, & quod eſt pars quod eſt eſſe rei.

Differentiæ ſubſtantiales quãdo laſuerint circũloqui poſſunt per accidentia 8. Meta. com. 5. & 7. met. commen. 41.

Differentiæ quarũdam rerum ſunt ex priuatione 8. Met. com. 5.

Differentię in quibuſdam rebꝰ ſunt ex ſuis materijs 8. Metaphy. commen. 6.

Differentia non eſt ad ea, quæ ſunt extra genus 10. Met. tex. com. 14. idem t. com. 12.

Talia enim diuerſa proprie dñr.

Differentiæ colorum ſuſcipiunt magis & minus 10. Metaph. tex. commen. 22.

Differentia in materia, & conueniẽtia in forma, ut duo annuli, quorũ unus eſt ex auro, alter uero ex argento, per accidens differunt 10. Meta. t. com. 24.

Differentia ſecundum ſpeciem non diuerſantur propter diuerſitatem ſuarum materierũ, ſed quia in ſuis formis eſt contrarietas 10. Meta. tex. commẽ. 25. idem 1. de anima commen. 53.

Taxat The miſtium. Differentia nulla genere participat 11. Meta. ca. 1.

Ex quo uĩ genera non prædicari per ſe, & vl'r de dñijs, cuius oppoſitum ſentit in 1. poſte. Themiſt. 12. ubi uult genus de dñijs p̃ter eius uniuerſaliter prædican.

Differentia magna eſt inter ea q̃ differunt in eſſe, & in intellectu, inter ea, quæ differunt in intellectu tantum 12. Metaphyſi. commen. 39.

Dñijs ſubſtantialibus multiplicatis res apud philoſophos, ſed nullus eñtibus fit dña ſubſtantialis cuiſliber prædicamentorum decem. Ex lib. deſtruct. diſpu. 3. in fi. 2.

Dña entium in dignitate, ſi unum non excedat aliud in ſpecie, ita q̃ ſint ſpẽs plures, quarum una ſit nobilior alia, tũc diuerſitas, quæ inter eis fit ex prioritate unius ad aliud in eadem ſpecie in qua communicant. & quæ ita ſe habent de proximitate unum eſt cauſatum ab alio, & prius omnibus ĩ hoc eſt ultima cauſa eorum, & cauſa ob quã alia hñt eſſe. Ex paraph. Mera. tract. 2. ibi. & dicimus, q̃ ſi iſta p̃dicta conſiderentur. Et inde collige, q̃ omnes intelligentiæ ſunt eiuſdem ſpeciei analogæ, & prima eſt cauſa omnium aliarum.

Differentia rerum in eadem ſpecie exiſtentium eſt participatione materiæ. Themiſt. 1. de anima ca. 24. & Auer. ſententia eſt in libro Deſtruct. diſputa. 1. in ſollo. 7. dubi. Et eſt ſententia Ariſt. 7. Met. tex. com. 28. Vide in contradictionib⁹ nuper editis.

Differens & diuerſum differunt ro. Meta. t. com. 12.

Differentia ſunt alicui eidem entia, ſupra.

Differens omne differt, aut genere, aut ſpecie, ſ̃.

Diffe de vide hoc Met.

Difficultas in cognitione q̃ñq; prouenit pp latentiã naturę rei 3. Ph. te. c. 15. de motu, & de numero hr̃ 4. Phy c. 131. & 3. Phy. cõ. 56. De relatione ẽt 12. Meta. cõ. 21. t. c. 1. Ex quo patet q̃ aliqua difficultas ẽ ex pte obiecti cogniti. cõtra Sco. Difficultas in cõprehẽdendo res abſtractas, ẽ ex nobis, quia ſunt actu intellectę: ſed difficultas in comprehendo res naturales, ex ipſis rebus exoritur, quia ſunt intellectę ĩ potentia. Commẽta. 2. Meta. cõ. 1. Difficultas accidit per modum ligamenti, & modus quo auferẽ eſt ſimilis diſſolutioni ligamẽti 3 Meta. te. c. 1. vbi dicitur. Soluere autẽ non eſt ignoranus vinculum.

Diffinientes per materiam tm̃, diffiniũt rem quæ eſt ĩ potentia tm̃: & diffinientes per formam tm̃, non perfecte diffinuunt, quia formę nõ ſunt ſine materijs, vt diffinientes domũ, dicẽdo q̃ eſt cõpoſita ex lignis & lapidibus, diffiniunt domũ quę eſt in potentia, nõ domũ quę eſt in actu, & diffinientes domũ dicendo q̃ eſt id qđ tegit corpora & cenſus, diffiniunt domũ quæ non eſt in materia 8. Meta. te. c. 6. Conſimile 1. de Ani. tex. com. 16.

Diffinitũ & diffinitio ſunt vnũ 7. Metaphy. tex. com. 21.

Diffinitũ & ſua diffinitio ſunt vnũ ĩ actu, & plura ĩ potẽtia ibi. & c. 33

Diffinitum cum ſuis partibus quodammodo eſt idem, & quodãmõ non eſt idem 8. Meta. tex. cõ. 8.

Diffinituus ſermo & affirmatiuus, idẽ non ſunt 9. Meta. te. cõ. 22.

Diffinitiones vl'es cõponnnt ex forma vl'i quæ eſt genus, & propria, quæ eſt differentia 2. Phy. cõ. 28. & 91. & 7. Metaphy. 43.

Diffinitiones rerum naturalium recipiunt materiam, aut manifeſte, aut conſecutiue 2. Phy. te. cõ. vlti. idem 1. de Ani. tex. com. 16.

Diffinitiones datæ ſm prius & poſterius intrant in artibus demonſtratiuis 3. Ph. c. 4. idẽ 2. de Ani. t. c. 30. & 3. de Ani. cõ. 5. & 4. Meta. te. cõ. 2. & 3. Ph. cõ. 3. de diffinitione naturę. & 1. & 2. Poſter.

Diffinitiones naturaliter ignotę declarantur ſyll'o, aut in declarando diffinitionem & diffinitum eẽ qñ vtrunq; fuerit ignotum, aut in declarando q̃ diffinitio eſt diffiniti, qñ diffinitum ẽ manifeſtũ p ſe, & diffinitio ignorata 3. Phy. cõ. 12. idem 2. de Anima com. 12.

Diffinitio ſubſtantiarũ conſimiliũ partiũ, eadẽ ẽ reſpectu partiũ & totius 3. Ph. t. c. 37. idẽ 1. Cœ. t. c. 19.

Diffinitiones entiũ quę multipliciter dicũtur ſunt difficiles, quia appropinquant ei qđ nõ habet natura cõem, & hmõi diffinitiones difficile inueniuntur per regulas dãtes diffinitionem, ſicut eſt diuiſio, cõpoſitio & demõ 4. Phy. c. 2. De hmõi regulis vide in 2. Poſte. &. 1. de Ani. cõ. 5. & 6. Meta. cõ. 1.

Diffinitiones rerũ, q̃ ſunt ignoratę diffinitionis, prius in talibns eſt pſcrutandũ de genere q̃ de differẽtia, qñ vtraq; pars diffinitiõis fuerit ignorati eſſe, ſicut eſt genus & dña 4. Phy. cõ. 6. idem 2. Poſter.

Diffinitiones quæ dant quidditatẽ, debent habere tria propria, quorũ vnum eſt vt per illam diſſoluãtur qõnes cõtingentes in re, ſm, vt per illam appareãt accidẽtia eſſentialia, quia diffinitiones cõpletę innate ſunt reddere cauſas oĩum accidentium, tertiũ eſt vt ex diffinitione

ne

Universidad de Deusto
Biblioteca

ne appareat difficultas.i. motiuũ difficultatis, & hoc est propriũ rerũ difficillium diffiniri. Cõmẽta. 4 Phy.cõ.31.Vide 2.de Aĩa te cõ. 12.& 26. & 1. de aĩa tex.com 11. & com.21.& 4. Cœli commen.2.

Diffinitio cõpleta, licet reddat causas oĩum accidẽtiũ essentialiũ,nõ tñ conuertit, vt oẽ ex quo apparet cã accidentiũ sit vera diffinitio: & iõ hęc regula destruit diffinitiões, & nõ cõstruit.Cõmẽta.4.Phy.31.

Diffinitiones verę debent cõuenire oĩb⁹ spẽb⁹ rei diffinitę 4.Ph.c.42.

Diffiões cõuertunt necessario cũ diffinitis 8. Phy.c.27. idẽ 6. Topi.

Diffinitionẽ eandem habentia,eandẽ formam habẽt,& quęcunq; habent eandem formam, habẽt etiã easdem actiones 1. Cœ.com. 19.

Diffinitionũ bonarũ proprium est q̃ per eas perfici debent omnia q̃sita,quæ necessaria sunt sciri in illa re,apud perscrutationem 4. Cœli commen.2. Vide 4 Physi.31.

Diffinitionũ est vlę præceptum, vt ea quæ in alicuius diffinituone ponuntur, diffinitũ in sua diffiõne ñ recipiãt, alioqn totũ euaderet ptis pars Them.a. Ph. super 29.tex.

Diffinitionũ via qua venantur ſm Hippo.est demõ,ſm Plat.diuisio ſm Aristo.est cõpositio 1. de Ani. cõ.5.vide pro opinione Arist etiã in 6. Metaphy.com.1.

Diffinitiones sumuntur ex principijs propriis q̃ sunt ĩ re 1. de aĩa c. 5.idẽ 1. Phy.c.5.& 2.Phy.cõ.28.

Diffinitiones generum & specierũ ſm Arist. nõ sunt vſ'um existẽtiũ extra aĩam,sed sunt rerum particularium & intellectus est qui facit vſitatem in rebus 1. de Ani. cõ.8. Vide pulchre Alex. in 1.lib. naturalium gõnum.vbi quærit,an diffinitiões sunt rerum particularũ.

Diffinitiones q̃cunq; ſm quas non contingit accidentia cognoscere, sed neq; de ipsis imaginari facile dialecticæ dictæ sunt, & vane cõ 1.de Ani tex.com.11.vbi Cõmenta. dicit. q̃ omnis diffinitio q̃ nõ cognoscunt accidẽtia nõ dicit diffinitio nisi ęquiuoce, aut quia ea collocatur aliqd falsum, aut q̃ cõponit ex causis remotis,aut accidentalibus,vide pro hoc 4 Phy. com.31.& 4.Cœ. commẽ.2.& 2. de aĩa 12.& 26.& 2. Cœ.com.4.

Diffinitio si omittit formam & retinet materiam diminuta est,si vero sumat formam & dimittat materiã, vt dimittere aliqd non necessariũ,sed nõ est ita qñ forma debet accipi in diffinitionibus ſm dispositiones in quibus existit.1.de aĩa cõ.16. Et lucidissimus Them.I.est dẽ loco dicit. diffinitio ea q̃ materiã tñ sectatur,eius est qui naturã explorat,sed cessans & mãca ę,nisi formæ meminerit. At formã q̃ debem⁹, q̃ locũ principẽ obtinet, ita tñ vt a materia nõ recedamus, ẽt si forma rõne possit abiungi ex enim formę nãli sp mã est operatę.

Diffinitiões vſes vniuocę ñ sufficiũt in cognitiõe rei perfectæ, nedum cum fuerint vſes multiplices 2. de Anima cõ.12. & elicitur ex textu.

Diffinitiones quę componuntur ex propinquis causis, cũ fuerit ignorata, nulla via est in cognitione earum, nisi a posterioribus,ibidem.

Diffinitiones demonstratiuę innatę sunt dare causas oĩum accidentiũ existẽtiũ ĩ diffinito 2. de aĩa 26.idem 4.Phy. cõ.31.& 1. de aĩa tex.com.11.& 4. Cœ.2.

Diffinitio numeri nõ est numerus: sicut diffiõ animalis non est,animal 1.Metaph.tex.com.36.

Diffinitionũ duplex gen⁹ est, perfectũ q̃ cõstituitur ex genere & differẽtijs,& nõ ita perfectũ,& est qñ illas per suas actiões,elicitur ex dictis Auer. ista distictio ĩ Para. sup 4.cę.ptra Them.ĩ summa 3.ca.1. Diffinitionum scĩa haberi põt ſm dissolutionẽ,& ẽt ſm compositionem, sed diuersis modis.vide secũdo Metaphy.com.11.

Diffiõ in rei veritate nõ inuenitur nisi in substãtia 4 Meta t.c 15 idẽ 7.Meta.tex.com.17.& 19

Diffinitio est ratio cuius nomẽ est signum 4.Meta.te.com.28.

Diffinitio nõ dr quæ non significat essentiã rei,& diffinitionis cuiuslibet proprium est ad minus diuidi in duas partes 5. Meta.com. 11.

Diffiõ est finis in cognitiõe, & etiã est finis in esse 5.Meta.te.c.22.ibi Philosophus dicit. q̃ terminus dr de qđquid erat eẽ,qđ est cognitionis termin⁹, ſi ãt cognitiõis & rei.

Diffinitiones accidẽtium significãt plures intẽtiões vna intẽtiõe, qa ĩ diffinitiõibus accidẽtiũ sumũtur subiecta in quibus existũt, vñ diffinitiões eorũ componũtur ex pluribus natura vna, sed diffinitiones substãtiarũ significãt vnã intẽtionem tñ . Et ideo accidẽtia dicunt hr aliquã diffinitionẽ,substãtię vero hãt diffinitionẽ simplr 5.Meta. cõ.34.Vide 7. Meta .17.18. & 19.

Diffinitiones plures substãtiarũ sunt hís tribus vijs ſ via diuisionis & cõpositionis & demõne signi 6,Met.com. 1. idem 1.de Anima com.5.& 4.Phy.com.2.

Diffinientium & ipsorum qđquid est, quędã sunt vt summũ, & q̃dã vt cõcauum 6. Met.t.c.2. idem 7. Meta.te.com.34.& 3.de aĩa 35.& 2.Physi.19. vbi pondera vnum dictum Cõmen.in 2. Phy.com.18. vbi habet, q̃ sunt aliqua de q̃bus posse est considerare vt sunt ĩ materia,& ſm q̃ extrahũt a materia, & talia sunt illa in quibus conuenit mathematicus cũ naturali , & sunt aliqua in quibus impossibile est considerare,nisi cum materia, & ista sunt propria naturali.Distãtię.n.entium sunt valde diuersę vt dicit Commẽt.in 2 Cœ.com.64.

Diffinitiones sunt duobus modis, aut sicut diffinitio summitatis,aut sicut diffinitio concauitatis 6. Metaph.t.c.2.i. aut sunt p mãm sensibilẽ, aut abstrahũt a mã sensibili.

Diffinitiões omnium naturalium dantur per materiam sensibilem. idem & 1. de Ani.tex.com. 16.

Diffinitionum partes sunt illę per quas constituitur res 7. Meta.c.4. & 1. Phy. com.28.1. de Ani.cõ.5.

Diffinitum est vnum ĩ actu & duo in potentia 7. Meta tex. com.12. idem com.33.ibidem.

Diffinitiones quæ declarant quiddẽtatem rei sunt rerum quæ significant totum & vnum 7. Met.c 12.

Diffinitio non est omnis sermo significans illud quod significat nomen 7.Meta.tex.cõ.13.omnes.nrões essent vtique diffinitiones.

Diffinitio sicut & qđ quid est, multipliciter dicitur 7.Metaphysi.tex. commento 14 .

Diffinitio simplr nõ ę accẽtiũ , sed est sermo maioris declarationis q̃ nomen 7.Metaph.te.com.14.

Diffiõis

Universidad de Deusto
Biblioteca

Diffinitiõis proportio ad diffinitionẽ est sicut ꝓportio qdditatis ad quidditatem 7.Meta.te.cõ.14.

Diffinitiones sunt duobus modis, quorũ vnus est primo & simpliciter. secundus est nõ prĩo neq; simpr, sed fm modũ cõuenientẽ nãç rei, cuius ẽ diffinitio 7.Meta.c.15.

Diffinitio principaliter est substantiarum, & secũdario accidentium. 7.Metaphy.com. 33.& 14. & 15.

Diffinitio nõ debetur eis quæ sunt vnum per ligamentum & contactũ, neq; simpliciter, neq; fm qd. septimo Metaph.comm.16.

Diffinitiones accidentiũ essentialiũ recipiũt subiecta sua, secus de diffinitionibus accidentiũ per accidẽs 7.Meta.com.17.vbi Cõmentator dicit. ꝙ quia symitas est de accidẽtibus essentialibus nasi. ideo ponitur nasus in diffinitione eius, sed hõ nõ ponit in diffiõne albedinis.

Diffinitio duobus modis capi põt, vno mõ prout dat quiditatem rei proptiã sibi, & conuenit nomini, sine additione & reiteratiõe, & sic non est nisi ĩ substantijs, alio mõ vt in ea accipiunt illa q̃ sunt ꝑter substantiã fm ꝙ sunt entia, & sic inuenit in accidẽtib⁹ 7.Met.c.19.

Diffinitio nõ est aggregati per accidens 7.Meta.tex.com.19.

Diffinitum & diffinitio sunt vnum 7.Metaph.tex.com.21.

Diffinitũ & sua diffinitio sunt vnũ ĩ actu & pſra ĩ potẽtia ibid.& c.33

Diffinitionis partes ita se habẽt ad partes rei sicut tota diffinitio ad totam rẽ 7. Meta.tex cõ.32. Et nota ꝙ vt bene notat ibi Diuus Thom. non intelligitur istud, ita ꝙ partes diffinitionis sunt partes rei. Nõ. n. animal est pars hominis, neq; rationale, sed partes diffinitionis sumũtur a partibus rei, & partes diffinitionis significant partes rei. vt aĩal sumitur ab vna parte, & rõnale ab alia, aĩal.n. est qđ habet rationalẽ ab alia, aĩal.n. est qđ habet rationalẽ & sensitiuã. Aĩal.n. est aĩal ꝑfectum, vt dr 2. de aĩa.tex. 17. rõnale vocat qđ habet rõnẽ, natura autem sensitiua est vt materialis respectu rõnis. Et inde est ꝙ genus sumitur mã, & dria a forma, species autem à materia & forma simul, nã homo est qđ in natura sensitiua homo est qđ in natura sensitiua habet rationẽ, hęc ẽt ẽ doctrina Aug. in 1.de Ani.ĩ cõ. 5. vbi habemus q̃ diffinitiones nõ cõponunt nisi ex principijs q̃ sunt in re quod sic est expositũ, nõ ꝙ propria rei sint partes diffinitionis. alioquin esset cõpositio ex partib⁹ fm imaginationẽ cũ cõpositione ex partibus fm fidem, cuius oppositum scribitur Cõmen 1.Phy.cõ.5.sed 1.cõ. partes fm imaginationẽ sumuntur a partibus fm fidẽ & significẽt istas. & hoc expresse testatur Cõmẽtator 1.Meta.cõ.45. vbi dicit Arist. oportet natur ꝙ intellecta rerũ notificentur subam rerũ & nõ sunt subę earũ. Diffinitiões partiũ qualitatis sunt posteriores diffiõne totius & econtra ſ3 diffiõnes ptiũ q̃titatis sũt priores diffiõne totiꝰ & toto 7.Met.t.c.35.

Diffinitiones quorundã.v3. cõpositorũ ex materia & forma ita se habent ꝙ in talib⁹ apparet materia, sed in diffinitiõibus simpliciũ nõ apparet materia 7. Meta.te.c.14. Vide etiã 2.Ph. pro primo melius in tex.com.vlt.Et 1.de Ani.te.cõ. 16.idẽ 7.Meta.37.& 39.& 6.Meta.t.c.2.& 8. Metaph. tex.com.8.

Diffinitiones quarundã rerũ nõ recipiũt materiã, vt linea & superficies, & diffinitiões quarũdã rerꝫ recipiunt materiã, vt hõ qui nũquã inuenitur, nisi cũ carnibus & ossibus & neruis, & sunt iterũ aliquæ res quæ cũ accipiuntur quodãmodo ĩuenitur in eis materia, & alio mõ nõ inuenit, vt circulus qui dũ accipitur vt est cupreus inuenitur materia ĩ diffinitiõe eius. Et quodãmodo nõ vt qñ sumitur vt circulus. Cõmenta.7.Met.cõ.34. Vide cõsimile in 2.Phy.c.18.vbi dicit ꝙ sunt aliqua in quibus possibile est considerare fm ꝙ sunt in materia. & fm ꝙ abstrahuntur a materia. Et talia sunt illa, in quib⁹ conueniunt mathematicus & naturalis, & sunt aliqua de q̃bus impossibile est considerare, nisi cum materia, & ista sunt propria nãlis. Diffinitiones sunt duobus modis ſ. mõ cui⁹ altera pars est materia, & mõ in cuius diffinitione non apparet materia 7.Metaph.com.35. & tex commento 34.

Diffinitiones in quibus totũ sumitur in diffinitiõe partis sunt de numero illarũ diffinitionũ ĩ quibus apparet materia, & non de illis in quibus non apparet, nisi pars formę 7. Meta.tex. com.35.

Diffinitio animę q̃ dat eius quidditatẽ vr esse ipsum suũ eẽ, & in eius diffinitione nõ apparet mã oĩno. Et ista in quorũ diffinitione apparet aliud, & diffinitio dr ĩ illis principaliter, & in istis secundario. Cõ mõ. 7.Met. cõ. 35. Vide in cõcord.

Diffinitio est formę vlis & non cõgregati ex materia & forma 7.Meta.te.com.37. Vide in concordan.

Diffinitio & diffinitum sunt vnum quoquo mõ, quia sunt vnũ ꝑdicatione nõ ꝙ diffinitio, q̃ est forma

sit diffinitũ qđ est cõpositũ, ex materia & forma 7.Meta.te.c.40. Vide pro hoc ibidem in cõ. 21.vbi dicit forma hominis ẽ hõ vno mõ, & forma hoĩs non est hõ alio modo. vide ẽt ibid. 34.& 36.cõmẽtis.

Diffinitio cõpetit formis ĩ materia existẽtib⁹ quoquo mõ, qm̃ in diffinitiõe isti⁹ substãtię q̃ ẽ fora apparet aliud, & est substãtia, vera aũt diffinitio est illorũ diffinitorũ ĩ quibus nõ apparet aliud 7.Meta.te.c. 40.vbi ẽt dicit, ꝙ aĩa qa ẽ existẽs ĩ alio non habet perfectã diffinitionẽ, vnde collige duo primũ ꝙ vere diffinitiones sunt cõpositorum vlĩum, vt hominis vlis, ĩ cuius diffinitione ponit mã & forma, quæ sunt de essentia hoĩs, sed diffinitio formę materialis nõ ẽ perfecta, qa apparet materia q̃ nõ est de essentia formę fm ꝙ colligit ex hoc ꝙ diffinitiões taliũ formarũ sunt de numero illarũ in quibus apparet alid, & ẽ subiectũ vnde quodãmõ sunt ex additiõe, vt notauit etiam Diuus Thom.in 7.primę Philosophiæ in lectione nona sup expõne te.34.& Egid. Rom.in 2.de Ani. in expõne tex.cõ.2.mihi tñ vr, ꝙ licet diffinitio formę cõparata ad cõpositi diffinitionẽ non sit perfecta, qa est de numero illarũ ĩ q̃bus apparet aliud. subiectũ. Nõ tñ ꝓp hoc est dicenda esse ex additione, quia diffinitiões ex additiõe sunt accidentiũ. Et est dria magna valde, vt dicit Cõment.in 7.Metaph. com. 17.quia subiectũ qđ cadit in diffinitiõe accidentis est aliud fm naturã & fm gen⁹. Similiter illud qđ fit ex subiecto & accidente nõ est vnũ mõ, licet materia fm naturã sit alia a forma, tũ est eiusdẽ ge

neris

neris cū forma. Et siſr ex materia & forma fit vnū p se, qđ non fit ex ſubiecto & accidente, vnde vī mihi ſm Peripate. antiquorum diſciplinam, q̄ diffiōnes formarū materialium ſunt mediæ quodāmodo inter diffinitiones accidētium, q̄ ſimplr dicuntur ex additione & iter diffiōnes ſubſtantiarū cōpoſitarū vlīum, quę ſunt ſimplr. & prī cipaliter diffinitiōes, vnde ꝓ quāto diffinitio formæ materialis dat̄ per ſubiectū qđ nō eſt de eſſentia formę, vī eſſe de numero illarum, q̄ ſunt ex additione, & de numero illarum in quibus apparet aliud, ꝓ quāto vero dat̄ p ea q̄ ſunt eiuſ dē generis, & ex eis fit per ſe vnū accedit ad aliud extremū, & cōuenit cum diffinitionibus quæ ſunt ſimplr diffinitiones, & hoc teneo.

Diffinitiones in ſe habent qđ in eis nō eſt remotū vt illud qđ eſt in p̄dicamento qualitatis accipiatur ī diffinitiōe eius, quod eſt in p̄dicamento ſubſtātię, vide idē. 8. Meta. cō. 5. & 4 Cœ. cō. 6. & 26. & 8. Ph. c. 32. & 5. Ph. c. x. & 1. d aīa. t. c. 11

Diffinitio rō quędā eſt vna, & ſubſtantia vna 7. Meta. tex. cō. 42.

Diffinitionum cōſideratio eſt cōis logico & Philoſopho, ſed duobus modis diuerſis, logicus n. conſiderat de diffinitione ſm q̄ eſt inſtrumentum q̄ inducit intellectū ad intelligēdū quidditates rerū. Philoſophus autē ſm q̄ ſignificat naturas rerū 7. Metaph. com. 42.

Diffinitio ſignificat vnum & dare cauſam huius magis pertinet ad primam Philoſophiam q̄ ad logicam 7. Metaphy. com. 42.

Diffinitio ideo ſignificat vnū, quia vltima dria continet formā per q̄ ens eſt in actu, & eſt ens actu. Aliq autem dr̄ię quæ ſunt ante vltimā ſunt ī diffinito in potētia. Et ideo diffinitū nō multiplicat̄ p multiplicationē partiū diffiōnis 7. Meta. com. 42. & te. c. 43. & 8. Meta. com. 6.

Diffinitio eſt ſermo vnus, qa ſignificat vnā ſubſtantiā, & ideo ola ſ ſuntvnum ſm diffinitionem, ſunt vnū numero 7. Meta. c. 42. & 43.

Diffinitio nihil aliud in ſe continet quam primū dictū genus & differentias, alia vero genera ſunt prius, & cum hoc comprehendit differentię 7. Meta. tex. com. 43.

Diffinitio eſt ex differētijs nō abstractis vbi Cōm. ī c. 43. notat, qa nō dr̄ eſt ex genere & differentijs, quia genus apud ipſum eſt forma materialis & differentia particularis.

Diffinitio nō debet eſſe augmentata 7. Meta. tex. com. 43. vbi Cōmēta. d. in com. q̄ hoc eſt præceptū diffinitionis, vt patet ēt 6. Topicorum.

Diffinitiones ſunt cōpoſitę, ex diuersis naturis. ſ. ex genere & dr̄ia, ſue genus ī ea ſint multæ dr̄ię, ſiue genus & dr̄ia tm̄, qm̄ illa quæ ſunt primū gen⁹ & vltimam dr̄iā, ſunt quaſi genus 7. Meta. cō. & tex. 41. idem Boetius in lib. de diffinitionibus. Vide in concor. nuper cōmunes.

Diffinitum eſt vnū per vltimā dr̄iam & diffinitio ēt eſt una, quia illud qđ ſignificat diffinitio eſt unum qm̄ in ea nō eſt aliquid in actu nec ſi unum, & multitudo quæ eſt in ea eſt in potentia 7. Meta. tex. cō. 43. & 8. Metaphy. tex. com. 10.

Diffinitiones quę cōponunt̄ ex uerſalibus nō ſunt partes ſubſtantiarū ſenſibiliū, qm̄ ſubſtātię ſenſibiles nō diuerſant̄ in ſuis ſubſtātijs, qm̄ diffiniuntur & qm̄ nō diffiniuntur 7. Met. cō. 46. Conſimile 1. Meta. cō. 45. inde colligę nō dari predicationē ex reb⁹ reſultantē.

Diffinitio aut eſt ſolius ſubſtantiæ aut maxime 7. Meta. tex. cō. 50.

Diffinitiōes ſignificant plures ſubſtantias in potentia, & unā in actu 7. Meta. commē. 50.

Diffiō ſcientifica & demſo neceſſariorum eſt 7. Meta. tex. com. 53.

Diffinitio ſignificat ſubſtantia quę nō habet generationem, neq; corruptionem 7. Meta. tex. com. 53.

Diffiōnes ſunt rerū permanētium ſm q̄ ſunt ulēs nō particulares 7. Meta. cō. 53. ubi Philoſophus inuehit cōtra Platonē, q̄ ſi darentur ideæ Plato. extra nām cum ſm q̄ ſunt extra animā ſunt ſingulares, adhuc taliū nulla eſſet diffinitio, dicit. n. in tex. neque ideam ullam eſt diffinire, ſingulariū. n. idea, ut dicūr & ſeparabilis eſt. Ex quo elicitur manifeſte q̄ ſingulare etiam ęternū nō eſt diffinibile, quatenus ſingulare eſt, & eſt authoritas expreſſa Ariſt. ēt ī eodē 7. primę phi loſophię in tex. cō. 55. de ſole. ubi Commē. dicit in cō. q̄ qui laborat ī diffiniēdo ſingularia rerū ęternа rū peccat, & eſt unus de erroribus cōtingēt̄ib⁹, circa uſe, ut patet ī 1. Poſter. Analiticor. in illo ca. Oportet autem nō latere. Scotus autē in prīo ſuārum, ī prologo, ī qōne de ſubiecto, limitat hāc propōnē in ſcięntijs naturaliter inuētis, quia in ſcientia diuina eſſentia diuina, ut hæc eſt ſubiectum.

Diffiō ratio eſt, rō autem partes habet 8. Meta. tex. com. 2.

Diffinitiōes Architæ q̄ dātur p materiā & formā ſunt approbādę 8. Meta. te. cō. 6. ubi Commē. in cō. dicit. q̄ tales ſunt diffinitiōes perfectę, & ſunt rerū naturalium. Et aduerte q̄ hoc nō ſolum ueritatē habet in rebus naturalibus, uerūetiā & in artificialib⁹, ut bene notauit Ammo ſuper Porph.

Diffinitiōes exiſtētes per ſe ſunt illę in quibus genus eſt quaſi materia & dr̄iæ quaſi forma. Diffiōnes autē cōpoſitorū ex ſubſtātijs & accidētibus, aut diffiōnes rerū, quæ ſunt ī ſubiecto, ſunt ecōtrario, q̄m illud qđ eſt ī eis quaſi dr̄ia eſt materia. Et illud qđ eſt quaſi genus ē forma 8. Meta. com. 6. & 7. Meta. tex. commē. 17. & infra.

Diffiniētes p mām tm̄ diffiniūt rē, quæ eſt ī potentia tm̄. Et diffiniētes per formā tm̄, nō perfectę diffiniunt, qa formę nō ſunt ſine materijs, ut diffiniētes domū, dicēdo q̄ eſt cōpoſita, ex lignis & lapidibus diffiniūt domū, quæ eſt ī potentia nō domū, quę eſt in actu, & diffiniētes domū dicēdo q̄ eſt id quod tegit corpora & uſum, diffiniunt domū, quę nō eſt ī materia 8. Metaph. tex. cō. 6. Conſimile in 1. de Anima in tex. commē. 16.

Diffinitum cū ſuis partib⁹, quodāmō eſt idem, & quodam mō non eſt idem 8. Meta. tex. com. 8.

Diffiōnes ſunt cōpoſitorū ex materijs & formis & formę ultimę ſunt ſimplices 8. Meta. tex. com. 9 & ultimi. Et 7. prīę Philoſophię. t. c. 40

Diffiō numerus quidā eſt 8. Meta. te. cō. 10. ubi Commē. dicit in cō. q̄ diffiō aſſimilat̄ numero, qa diuidit̄ ī res īdiuiſibiles, ſicut numerus, ſed dr̄nt ī hoc, qa illud qđ nō diuiditur ī numero eſt unitas: ſed illud qđ nō diuiditur in diffiōne eſt genus & dr̄ia 8. Meta. cō. 10.

Diffiō

Diffinitio cū numero in tribus conueniunt 8.Metaphy.tex.com.10. Et ibidem vide etiam differentias.

Diffinitiones perfectę quę dicuntur transmutatę demrationes in situ ita se habēt, ꝙ in talibus multum interſit cā pp quā est forma.ſ. causa finalis.Commē. 8.Meta,cō. 13.

Diffinitiões in oĩbus rebus eodem mō non sunt, ꝙrendę 9. Meta.cō. & te.11.vbi Cōmēt.dicit in cō. ꝙ Aristo. ideo dixit hoc vt innueret diffinitiones rerū nō relatiuarū.

Diffinitio vĩs omnibus actis ab artificio ponit 9.Meta.te.cō.12.in illis verbis terminus eĩ qđ ab intellectu actu fit ex potentia exñte dū volitū sit nullo exteriorū ꝓhibēte

Diffinitiuus sermo & affirmatiuus idē nō sunt 9. Meta.te. com.22.

Diffinitiones in quibus sumuntur differentię contrarię sunt contrariorum 10. Meta. commen. 25.

Diffinitiones datę per genera analoga multotiens ñ sufficiunt ad pfectā cognitionē veritatis, sed diri gunt valde ad cognitionē rerum ignotarū,eo ꝙ sunt priores illis ex disp.7. in Solut.1.dub. Et vide qa dat exēplū de diffinitione animę. talis aūt differentia sumitur a Philosopho in 2. de Ani.in te.cō. 30.

Diffinitiones rerū q̄ sunt cōpositę ex materia & forma perfectissimę sunt q̄ aggregant ista duo, nā qui diffinit domū ꝙ est ex laterib⁹ & lignis,tunc dicit domū in potētia, & qui diffinit ꝙ ꝓtegit & cōtinet contentū in ea,& ꝙ est in tali figura,tūc affert formā tm̄,sed non eo mō quo vere est cū nō habeat eē nisi in materia ex Paraphr. Meta. tract.2.idem 1.de Ani.tex.cō.16.

Diffinitiões entiū mathematicorū dñr per aliquid ꝓportiõale ꝓmatę, licet nō habeant entia mathematica materiā sensibilem. ibidē in Paraphr. vbi.5. tractatu 2.

Diffinitiones sunt compositorū ex materia & forma,& tandē oĩa simplicia nō habēt diffinitiões, nisi modum similitudinis ex paraphr. Meta.tract.2. vide idē in 7. Meta. tex.cō.40.& 8. Metaph.te.cō.14.

Diffinitiones in quibus ponunt genera remota sūt diminutę,sed cōpletę dant per genera propinqua, quia in genere ꝓpinquo continetur actu genera remota, & nō cōtra in habentibus plura genera. Paraphr.Metaphy.tracta.2.

Diffinitiõis partes q̄ tenēt se ex parte formę vĩs q̄ est genus, & ex parte formę proprię quæ est dĩa ꝓpria dunt diffinitū,sed partes rei quę tenent ex parte quātitatis existūt in īdiuiduo rōne materię sunt posteriores diffinito,ex 2.tra. 3 Para. Met.& hī 7.Meta t.c.33. & infra.

Diffinitiões materierū accidētaliū sunt posteriores diffinito, qa portio talium diffinitionū materierum accidentaliū est sicut portio diffinitionū partiū quantitatis rei , sed diffinitiões materiarum substantialium necessāriū cedunt diffinitum. ibidem.

Diffinitiões oĩum rerū nō debent q̄rere fm vnū & eūdē modū, cum non oĩa hñt genera & dĩas, immo quędā diffiniũtur p sua opposita, quędā alia per sua passa : nō nulla vero per suā actionem & passionē & tādem per ea q̄ insequunt ipsa. Auerr. sñia in Para. Meta. tract. 5. Et vide ibi pulchre ꝓtra Auic. vbi ī diffiõne relatiuoꝝ sit circularis.

Diffinitio

Diffinitio relatiuorū nō est circularis,vt d.Aui.quia de nā correlatiuorū est vt de necessitate vnū eoꝝ capiat informatiõe alteri⁹. Nec ex hoc ꝙ vnū capit informatiõe alteri⁹ vĩ vnū eorū ꝓcedere alid,eo mō quo vñr causę rei ī sua formatiõe, quia nullū correlatiuorū est cā alterius.vtraq;.n.sunt simul, & ideo in cōceptu seu formatiõe vni⁹ applicat cōceptus seu apprehēsio alterius,sed bñ sequeret dictū Auic. si vnūqdq, inueniret ī cōceptu alterius inquātū esset prius fm esse, nouusq; fm appræhensionē siue formationē.& hic oporteret rē ipsā inueniri in sui ipsius cōceptu : sed res nō ē ita, īmo vtraq; ipsorū sūt simul fm eē,& fm notitiā. ibidē.

Diffiões rerū in qbus est prius & posterius,potius diminutionē quā dā & enumerationē cōtinēt q̄ simplicē, & generalē aliquā rōnē oñdant, qualis est figuræ diffinitio, qualis ē ꝓpōnis. Atq; hoc īde manifeste patet ꝙ nūeri hmōi diffiõ ſpēbus,aut mēbris penit⁹ cōgruere,aut accōmodari pōt. verūtn̄ licet quāplurima hoc genere finiātur, nō tñ deterrere id quēquā debet. sed qualescunq; sint, qa rerū nām sequunt, ꝓbāde recipiēdę sunt. Them.2.de aīa cap.12.& est sup tex.30.huius tñ rōnē assignauit Alex. in sua abbreuiatione de aīa ca.8. vbi agit d numero partiū seu potestatū aīæ. inquit.n.in his quorū vnū est primū,aliud scdm. tertiū; aliud perfectius aliud imperfectiõ⁹, horū sane substātiā p cōem definitionē ꝓuinēter & ex acte stare,non est ea de cā ꝙ in his quę perfectiora sunt rerū nā ꝓcipue ac maxime designati soleti cōis autē diffinitio vim hęc ipsa demōstrātē cōtinere pōt: qñquidē hmōi rō his,q̄ imperfectiora sunt,aptari nequit.Et nota sicut inquit Cōmēta. in 2. de aīa com. 12. diffinitiones vĩes vniuocę nō sufficiunt, multo magis cum sint vĩes multiplices.

Digestio hoĩum morātiū in terris frigidis est melior digestiõe hominū morātiū in terris calidis. & fit fortior digestio ī hyeme q̄ in æsta te 4. Methe.cō. 1.& ibi vide cām, & fuit sñia antiqua Hyppoc. in.j. puicula seꝑatoꝝ sermonū. vētres hyeme & veræ calidissimi sūt nā.

Digestio est a calido 4.Methe.t.cō. 14.intellige a calido naturali.non .n.oĩs caliditas digestionē procurat,vt dixerunt vulgares. vt īquit Auēzoar in principio sui Theisir.

Digestionis tres sunt species; pepansis,epteſis, & obteſis.Indigestionis ēt sunt tres species istis oppositæ. v3 omotes,moliaris,& statensis 4. Metheo.tex.com.14.

Digestio est pfectio a naturali & ꝓprio calido ex oppositis passiuis, hæc autem sunt propria vnicuiq; materiæ. ibidem.

Digesta necesse est grossiora & calidiora esse 4.Metheor.tex cō.18.

Digestio in pericarpijs alimenti pepansis est. ibidem.

Digestiones sunt tres fm Gale. aut q̄tuor, fm dictū hoĩs quē tu scis. Sed mihi meli⁹ vĩ vt sint tres. & vt ī venis nō ponat tertia digestio,qa sanguis in eis ad aliā formā, sicut fit ī stomacho,& epate,& alijs mēbris, quia stomachus conuertit cibū ad chilū, epar ad sanguinem. Mēbra alia cōuertunt ad sperma albū, sed venę nō faciūt trāsire ad aliā formā,q̄uis nutriant ex eo ali

quo mō ex necessitate 3.coll'.c.24
Digestio necessario materiā ingros sare debet, & defectus digestionis prouenit aut ex abundātia cibi & potus, aut pp humorū cruditatē, aut pp dfectū virtutū 4. coll'.c.23.
Digestione cōpleta ad qlibet mēbrū duę currūt superfluitates vna subtilis, & alia grossa 7.coll'.ca.32
Digitus mortuus nō est digitus, nisi ęquiuoce 7. prīę Philosophię te.c. 35.consimile ibidem tex com.39.
Digitus pollex ab Hyppoc.magn⁹, quidā vero amichera ipsum.i. vice manū appellāt, quia vice totius manus vtit̄, & idē pollex dī, quia quatuor reliquis equipollet. Gale. in 1 de vtilitate particularū.ca.22
Digitus index & medius sicut ordine sunt secundi a primo, ita & Galen.ibidem cap.23.
Dignius semper an primus ī nā fit possibile esse 8. Phy.tex. com.56.
Dignitates maxime oīum vīt sunt principia 3.Meta tex. com.4.
Dignitatibus oēs artifices vtuntur in quantū sufficiens est eis 4. Meta.te.c.7.idem 1.Poster.te. cō.24.
Dimensio fm Arist.non separatur a materia in magnitudine nedum in esse 4. Phy. com.15. & in 1.ca. de Substantia orbis.
Dimensio in potentia fundatur in prima materia. ibidem.
Dimensiones qn̄ abstrahunt̄ a materia nō hīt potētiā, nedū vt habeāt potentiā nō cōsimilē 4.Ph.cō.65.
Dimēsiones tres in prima materia sunt primæ formarū existētium ī prima materia ī actu. Et iō innue runt quidā ꝙ corporeitas est substātia 4.Cœ.cō.40.idē 1.Cœ. cap. de substantia orbis contraponētes formam corporeitatis substātialē coęternā & primā in prima ma
Dimensiones terminatæ sunt posi formā substantialem in materia 1. cap de Substantia orbis.
Dimēsiōes īterminatę in qb⁹cūcis oēs formę recipiunt̄ ī materia pr mitus ibidem. & 1. Phy. com.63.
Dimensiōes, q̄ sunt in oībus corpo ribus gnabilib⁹, & corruptibilibꝰ sunt eędē numero ī potētia, & no in actu 1 ca.de substorb.& 1.Ph. cō.63. Vbi hī ꝙ dimēsiones sunt vnū, qa subiectū eorū nō hēt vnā formā dantē sibi nomē & diffinitionē. vñ est vnitas numeralis positiua & ñ positiua, sicut ē vnitas prīę māę fm se ꝓsideratæ, q̄ē vnitas nūero priuatiuę 12.prīę Philę.c.14
Dimidiū est prius toto fm prāt̄.9. tū aūt ē prius dimidio fm actū Meta.te.c.16.& est ī ca. de prior.
Diminutio est ire ad nihil cuius ca est materia 3.Phy. com.60.
Diminutū in omni genere est p mixtionē contrarij 5.Ph.te.4.& 19.qūo ītelligat̄ vide in concord
Diminutus in natura caret virtus ītellectus naturalis, quare ipse ipsum apprehēdere primas ꝓpri nes 2.Ph.c.6. vide ꝙ hoc ēt Aueo & Philosophū in 2 Meta in c.3.
Et ex hoc loco elicit̄ ꝙ nō oēs ho habet aptitudinē ad Philosophā dū, nec quilibet hō ex ꝓsequēn hīt aptitudinē, vt ꝑfici possit per scie tias speculatiuas: sicut notat Cō men.in prologo primi Ph. & ego ibi ample declaraui viam eius.
Disciplina q̄libet fit ex præcognitis aut oībus, aut quibusdā, aut p dē mr̄onē, aut p diffinitiōes 1. Meta te.cō.48.idem 1.Poster. vbi adnot te ꝙ ista propō veritatē habet in artibus operatiuis q̄ in speculati

tuis, vt dicit Commenta.in com.
Disciplina ita fit oībus per minus nota naturę ad nota magis 7.Meta.te.cō.10.idem 1.Phy.tex. com mē.2. vbi animaduerte, vt glosat Commē. in præsenti loco, ꝙ propō illa, locū habet in oībus sciētijs ꝓpręterq̄ in mathematicis, similem sīam habet in 2. Meta. in cō.16.
Discere, memorari, & reminisci differunt: discimus qđ prorsus ignoramus: memoramur quę iugi memoria nulla interuentiōe obliuionis iuncta tenem⁹: reminiscimur dū aliqđ prī⁹ cogniū memoria excidit, & aliquid ꝑmanet, & ex eo ꝙ permās fit deducimur in notitiā eī⁹ qđ excidit.ex lib. de memo. & remins. Et vide exēplū a Them. in 2.lib. cap.1. sunt etiā alię differen tię, qa memoria ē ēt in brutis, sed reminiscētia in hūtibus rōnē tm̄.
Dispositio scię certę ī hūtib⁹ quasdā cās inuenitur p sciam illarū, sicut in hūtibus oēs causas 1.Phy.cō.1. Vbi magna altercatio est iter expositores ꝑcipue de cognitiōe incōplexa, q̄ hī ꝑ diffinitionē si debeat dari per oīa quatuor genera causarū an p causas intrīsecas tm̄.
Linconiensis in 1. Poste. in cap. de per se innuit ꝙ in prīo mō dicēdi p se ingrediunt̄ oēs ꝑdicationes, q̄ ꝑdicāt in obliquo siue cām materialē, siue formalē, siue efficiētem & finalē. Sanctus Tho. ēt in 2. sentētiarū dicit, ꝙ licet vnius habētis plures causas possint dari plures diffinitiones imꝑfecte tm̄ vna perfecta debet dari per oēs causas. vnde distin. 27 q. prima arti. 2. ad vltimū sic art. si accipiatur diffinitio rei quę complectitur totum eē rei fm ꝙ ex oībus causis constituitur, quæ est perfecta diffinitio vnī⁹ rei non est nisi vna diffinitio. idem tenet primo sīarum dist. 1. q. vlt. in expositione literę. Ex aduerso autem est Scotus, & sequentes eius, vt Burleus, qui volunt ꝙ ad diffinitionem perfectam sufficit ponere causas intrinsecas, vnde diffinitiones datę per causas extrinsecas nō indicant rei quidditatem. Aduerte tamē ꝙ Atisto. in 8. Metaph. in tex. com. 12. & 13. videtur fauere primę opinioni, ꝙ causæ extrinsecæ debent intrare diffinitionem. Et Commētator in commen. 13. expręsse dicit ꝙ causa propter quā inuenitur forma multum intrat diffinitiones quæ dicunt̄ transmutare demonstratiōes in situ. & iuxta illam viam vsq; ad diem hunc determinaui. Nunc autem inueni Auerroem decidentē huiusmodi quęstionē in commentarijs magnis. nam in 1. Poster. in com. 35. Aduersus Alpharabium vult ꝙ in demonstrationibus cum nōn ingrediant̄ nisi duo modi per se tantum. v3. primus & secundus. v3. in demonstrationibus simplī, diffinitiones quę sunt media, sunt illa q̄ dantur per causas intrinsecas. Nā diffinitiones quæ sunt extra rem non intrant diffinitiones rerū nisi per accidens, hoc est, quando contingit cām efficientem esse nō separatam a re, prout est situs terræ inter solem & lunam in eclipsi lunæ. ille enim est causa efficiens coexistens ipsi eclipsi. & similiter finis non ingreditur diffinitionē nisi fuerit ignota differentia, & ponatur loco eius, & in veritate ista sententia Auer. quadrat sententię Arist. in 8. Meta. in loco prę allega

to, quia sermo eius ibi est de accñ tibus talibus, a qbus cā efficiés nō ē separata. Nā postq̄ dixerat ibi q̄ accidētia nō hñt materiā, ex qua, ñ hñt materiā ī qua vt subiectū. & dat exēplū de eclipsi, & addit q̄ luna est subiectū qđ patit: & addit q̄ ēt eclipsis habet cām efficiētē, & dicit q̄ est terra: de cā aūt finali vtrū eclipsis habet talē cām in te. 13. inquit. q̄ aūt cuius gr̄a est, vbi colligit q̄ priuatiōis nō ē finis. ita q̄ tot⁹ sermo ibi est de huius diffinitionibus accidentiū & nō substatiarū. & iō Cōmenta. ibi d. q̄ in diffinitiōibus accidētuū supple positiuorū quę nō sunt priuationes, vel est q̄ sunt priuatiōes, quia Aris. illud ibi dimisit sub dubio debent poni causę extrinsecę, & finis prę cipuę in diffiōnibus, quę solo situ differūt a demſone, sicut est ī diffinitione irę, dū dicimus q̄ ira ē accēsio sanguinis circa cor pp appetitū vindictę. vnde si quis bñ inspiciat p vitā meā est decisio Auerr. ex illo loco sumpta est. vnde ēt ibi dat exēplum de somno. & aduerte & pondera vnū, qđ sub dubio reliquit, an eclipsis cū sit priuatio hēt cuius gratia. i. finē: ac somnus ēt ē priuatio & tñ habet finē. Vñ Auicē. sen ptia tertij ī ca. de subeth. & somno īquit, q̄ somnus naturalis est reditus spiritus aīalis ab instrumētis sensuū & motuū cū profundatiōe spiritus vitalis ad īteriora, vt digerat cibus: & pp quietē ei⁹ ēt vt spiritus restaurēt qui in vigilia fuit resolutus. vñ ī 7. Meta. vbi post drīā inter diffinitionē substātiarū & accidētiū, nō posuit diffinitiōes substātiarū, q̄ sunt simpl'r dari p cās extrinsecas, vt patet ītuē ti. Et hoc teneo quia vt īqt Cōmē ta. p se nō debeat poni, sed si qūq ponat est ad circūloquiū ad dictas occultas. sed cōtra viā Auer. vt ēt se sntia Arist. in 2. Ph. t. c. 91. vbi ponit cōuenientiā inter artē & naturā, qa sunt diffinitiōes cōpletę artificialiū & dant a fine, ex illis apparet necessitas cāę materialis, sic in naturalibus. vnde p cām finalē pōt demſari cā materialis. vñ nō est verū dictū suū q̄ solū p accidēs qñ ponit circūlocutiue, īmo p se pōt sumi ad demſandū cām materialē, īmo illa demſo facit maxime scire. nā si scire est p cām, scire p maxime cām, est maxime sc. Cōmen inquit iuxta textū. Res vd. magis notificat multis modis & magis q̄ notificat est p suā substātiam. Et pp hoc ista scīa debet dici prima Philosophia, & nō naturalis scīa: scīa. n. naturalis cōsiderat de duab⁹ primis cąusis. v3. prima materia, & prīo motore. Illa aūt de duabus vltimis s. forma & fine: & quia eæ duæ cāæ sunt meliores alijs: iō ista scīa est melior naturalis, finis aūt est melior causis: qa alię cāę sunt pp illā, cōfirmat, q̄ 6. Meta. cō. 2. iuxta textū dicit prima philosophiā eē nobiliorē tōne substecti, quia sicut in diffinitione naturaliū ponit natura, sic in diffinitiōe diuinorū ponit Deus, & iō fm physicā rōnē via scī Thome est planior. Potest tñ in illa cō trouersia sic rñderi, q̄ si diffinitio sumat vt diffinitio est, vt hēt explicare quidditatē, quia vt sic ptinet ad primā operationē intellectus, sic nō datur nisi per causas intrinsecas: si vero sumat vt mediū & cā & vt enumeratio, sic vero est mediū in demſone: & sic pōt dari per causas extrinsecas. vñ p demſonē q̄ procedūt ex medio qđ est diffiō data p finē cōcludit illa q̄ dat per materiā, & hoc teneas. Licet Commen. in commētarijs magnis cō. 35. oppositū tenere videat q̄ diffinitiōes q̄ sunt medię, sunt p causas intrinsecas. Hoc meo iudicio non pōt stare pp authoritatē Philosophi in cō. & tex. 91. quia p diffinitionē datā a fine, pōt demſari necessitas materię, & illud nō erit qa sit exīstēs, nec circūlocutiue, & cōfirmat, quia Arist. in 5. de Genera. Ani. cap. 1. reprehēdit antiquos, q̄ opinabant formas sequi gnationē & materiā. ipse aūt opinat oppositū, q̄ generatio sequat substātiā & formā ipsam, qđ notauit ēt Commēta. in 2. Phy. com. 87.

Assignās aūt Arist cām erroris antiquorū īquit, Veteres aūt naturæ interpretes cōtra esse putarūt, cui⁹ erroris cā fuit q̄ cās plures eē nō putarēt, sed materię tñ & motus cām, cāq; indefinite cognoscerēt: rōnis vero cām finis nō cōsiderarēt: sed. n. alicuius gr̄a vnūqdq; ē: gignit aūt iā ob eas cās & reliquas q̄ in rōne cuiusq; cōtinet, q̄ vt ali cuius gr̄a est, vel cuius gr̄a aliud ē. Fcce manifeste ī rōne vniuscuiusq; entis generalis ponit finē. Ampli⁹ Cōmē. ī 2. de Ani. cō. 129. vbi Aristo. demonstrat nō dari sextū sensum per ttes demſones, quarū duę sunt ex medijs & instrumentis, & tertia est ex sensibilibus, & dicit q̄ tertia est magis firma duab⁹ prioribus, quia cā accepta ī ea est finalis, sed cā in illis duabus est quasi

materialis, & ita a veritate coactūs sentit id qđ nos diximus. Sed tunc est difficultas in via Auer. quia in diffinitiōe mot⁹ deberet poni motor, quia motus in suo esse & fieri dependet a motore 12. Meta. c. 41. Et ttn Cōmē. vult in 5. Phy. c. 3. q̄ motus in sua substantia dependet ex tribus causis. v3. nō extrinsecis s. subiecto, termino a quo, & termino ad quē: motor. n. est de cāis extrinsecis, & tēpus est de accñtibus essentialibus cōsequētibus ipsum. vnde sine dubio ex illo capit mentē Auer. fuisse cās extrīsecas ñ poni in diffinitiōib⁹ quidditatiuarū, quia si tenet hoc de motu multo magis de substantijs tñ Arist. in 3. Phy. te. cō. 23. positis illis duabus primis diffinitiōibus motus, ponit tertiā q̄ motus est actus mobilis: & d. illā esse notiorē p̄dictis vt patet intuēti: & ita vī q̄ ad maiorem euidentiā possunt capi in diffinitiōibus cāę efficientes sicut ex illo loco deduci p̄t. licet Cōmēta. dicat ibi in cō. q̄ illa est notior propter cōnem vtrum motus sit in motore, aut in mobili.

Dispōnes oppositę in cōpositis nō sunt nominatę sicut in simplicib⁹ 1. Phy. t. c. 45. vbi aduerte q̄ Arist. volēs īdicatiuē ꝓbare q̄ ī oī generatione tā simpliciū & eorū quę alteratione fiunt q̄ in gnione cōpositorū q̄ p cōcretionē, secretionēq; generant, oē qđ fit ex suo oppositō fit: ponit tñ hanc drīā quia in cōpositis, oppositę dispōnes ñ sūt manifestę sicut in simplicibus: nā ī simplicib⁹ bene patet q̄ musicū fit ex immusico, & albū ex nigro: sed in cōpositis, vt inquit lucidissimus Them. licet cōia oībus com-

positis inuenire nomina facile eēt
cū sunt cōuenientia incōueniētia:
ex quibus generatio oīs proficisci
tur, & in quas corruptio oīs reuer-
tit, particularibus vero singulisq;
cōpositis propria ī cōi loquēdo cō
suetudine nō hñtur. Huiº aūt rei
cām solus Alber. cognomēto ma-
gnus adducere conatus est dicēs,
quia oporteret illud nomen a ꝓ-
portione imponere. Proportio aūt
illa frequenter ignota ē & supple
in dictis eius nullº imponit nomē
rei quā ignorat, vt dicit Cōmēta.
7. Meta. cō. 54. Et habetur 4. Met.
te. c. 10. Sed pp quid illa proportio
est ignota soluit, qa ē relatio. Et ē
debilis entitatis 12. Meta. cō. 19. ī
tñ ꝙ, vt inqt Cōmēta ibi aliq opi
nati sunt ꝑdicamentū relationis
eē de secūdis intellectis, & iō ē dif-
ficilis cognitionis, vt testat ēt Ari-
sto. ī ꝑdicamētis ī ca. de ad aliqd.
Accedit ad hoc ꝙ iste proportiōes
inquantum proportiones nō sunt
terminatæ, vt scribit Commenta-
tor in 4. Cœ. commē. 40.

Dispositio naturalis, & dispō prēter
naturā nō possunt esse ī æqualitate
2. Cœ. t. c. 38. & 3. Cœ. te. cō. 24. Et
Auer. in Paraph. 2. de Cœ. in sum
ma 2. qsito 5. scribit ꝙ tēpus mor
bi longe breuius ē tpe sanitatis, &
facit pro opiniōe plusq̄ Commē.
tenentis ægritudinē non posse con
trahi a principijs generationis. vi-
delicet ægritudinem vt numerus.

Nota pro opinione Monachi.

Dispositiones fm Auic. quędā sunt
intētiōes, & q̄dam sunt naturales
seu essentiales 4. Meta. com. 3.

Dispō primi principij. s. dei talis ē,
ꝙ nulla est in eo impfectio 5. Me-
ta. cō. 21. Ex quo patet quantum
erꝛent Moderni tenentes fm Aris.
& Auer. in deo Physicę esse aliqm
imperfectionem, quia posuerunt
ipsum esse finiti vigoris, & pōse-
quens sequit ip um nō posse mo-
uere in instanti, ꝙ vt asserunt imp
fectionis est, o, ridiculū caput, o, de
Peripateticis male merite. vide &
uer. in 8. Phy. cō. 4. vbi asserit agēs
non posse agere aliqd impossibile
dē eē diminutio, sed dicere ipsum
facere aliqd ī possibile, & posse fa-
cere ē deceptio. Dato igitur ꝙ Ari.
& Commē. asserant Deū esse fini-
ti vigoris: nō tñ pp hoc dicūt Phi
sicæ in eo aliquam eē imperfectio
nem, ex hoc ꝙ nō pōt mouere in
instanti, quia motum fieri ī insta-
ti implicat contradictionē in ter
corū, quia motus est actus entis ia
potētia inquantum in potētia ab-
scinditur cessat motus, vt dicit Co
men. & Them. in 3. Phy. vnde Cō
menta. in 3. de aīa cō. 5. i solo. re-
tie qōnis dicit intelligentiā primā
liberatā esse prorsus ab omni po
tia & impfectione. & in 12. prim
Philosophię cō. 37. dicit expresse
ꝙ deus glorioſus est in fine vnita-
tis, simplicitatis, & nobilitatis; ma
la igitur perfectio aut perfectiōis
gradus poſis reperiri in natura eo
tis deficit primo principio, nec ab
qua perfectio est extrinseca ab eo,
vt expresse dicit Commentator in
præsenti loco.

Dispositio demonstrationis cū sen
monibus logicis talis est ꝙ distin-
gunt partem veram a parte fal-
sa. Commen. 7. Metaph. com. 10.
idem 1. Phy. com. 52 & 53.

Dispositio & dispositū in rebus ab-
stractis a materia sunt vnū in esse,
& duo in consideratione 12. Meta.
com. 39. sed tum subdit Commen-

tator nō sunt subiectum & prędicatū in
talibus sicut est in propositiōibus
cathegoricis substantialibus. vbi
vide fm mentem Com. de attribu
tis distinctionē esse solum fm mo
dum intelligendi nostrū, & ꝙ non
fit aliqua distractio ex natura rei.

Disputatio exigit vt conclusioni cō
tradicatur & argumentus primo
Physico, commen. 22.

Disputatio dēt esse remota ab odio
& amicitia. odiū. n. & amicitia sūt
causæ maxime diuersitatis 1. Cœ
li te. c. 101. vnde 3. Cœ. accusatur
Plato, quia pp magistri amorē. i.
Socr. & pp amorē geometrię ī mul
tis deuiauit a veritate, vt p3. t. c. 60

Disputatiui sermones in scīa ex na
tura sua requirūt vt pręponant in
ordine sermōibus demōstratiuis
3. Meta. cō. 1. Quod bene verū est
qū inducunt ad exercitandū intel
lectū. sed dū inducunt ad cōfirmā
dum, inducuntur post demonstra
tiuos, sic glosat Commē. in 1. Cœ.
& mūdi in com. 85. Sed tūc insur-
git opinio Ioan. Gram. & Auicen.
qui voluerunt librū Topico. ꝑce-
dere lib. Poste. quia natura sermo-
num probabiliū requirit vt prępo
nant sermonibus demōstratiuis,
sicut & Cōmen. in præsenti loco.
tum ēt quia intellectus assuefactº
in cognitione probabiliū melius
assentit necessarijs, sed oppositum
tenere tutius est. Nā Arist. in prin
cipio libri Priorū exorditur librū
illū cū intētiōe ad lib. Poste. vt pa
ret. Inquit. n. primū oportet dicere
circa quid & de quo est intētio ar-
tis, qm circa demōnem & de de-
monstratiua disciplina: postea ve
ro in calce secundi lib. Poster. Ana
litic. epilogat dicēs de syllo, & de-

Digressio an li. Top. precedat li. Peiher.

monstratione quid vnūquodq; &
qūo sit manifestum est: similiter
aūt & de scīa demonstratiua: idē
enim est nullam mentionem de
dialectico syllo faciens. Nō est au
tem consuetudo Arist. aliqd omit
tere in epilogis ex his quę sunt ne
cessaria. Argumentū autē & mo-
tiuum Ioan. Gram. & Auicē. nul-
lum est, vt dicit Auer. in commen
tarijs magnis super lib. Poste. Ana
litico. quia non sequitur si inquisi
tio per ratiōes probabiles in scien
tijs realibus prędinatur inquisi-
tioni demonstratiuę in casu iam
declarato, ꝙ eadem rōne in scīētia
rationali pars illa quæ tradit artē
in dignoscendis præmissis proba-
bilibus dē præordinari arti docen-
ti dignotionem præmissārum de-
monstratiuarū, quia non est talis
ordo artis ad artē, nec talis conne-
xio qualis est inter inquisitionē in
aliqua materia per sermones dia-
lecticos & demonstratiuos: qa istę
artes sunt diuersę, & diuersis innī-
tunt principijs & fundamētis. Nā
ars cognoscendi prēmissas proba-
biles sumit robur ex tēstimonio &
opinione, sed ars cognoscendi pro
pōnes demonstratiuas aliūde de-
pēdet. v3. ex conditionibus de oī,
per se, & primo: & iō nō est neces-
sariū intellectū primo modū: ad
artem demonstratiuā, vt prędexer-
citet in arte dialectica, quia ꝑmis-
sarū probabiliū notitia acquisita
partē est diuersa ab ista: immo si
recte cōsideras, si cōtingat vnā ar-
tē ex istis deseruire alteri secus se
habet res, qa potius ars cognoscē-
di ꝑmissas demōstratiuas deseruiet
arti discernēdi ꝑbabiles, qa pro-
babile videtur eē sicut defectus, &

priuatio reſpectu neceſſarij & demõſtratiui, & priuationes cognoſcunt p habitus,& nõ ecõtra 3.de aĩa cõ.& te.25.vnde Alber.cognomẽto magnus in principio lib. Poſter.ca.1.inquit id qđ addit ſyllo dialectic⁹ ſupra cõſequẽtię neceſſitatẽ ſubſtãtialẽ ſyllo poti⁹ diminuit neceſſitatẽ cõſequẽtię q̃ promoueat, quia ꝓbabile nõ hẽt cõſequẽtię verã neceſſitatẽ.& q̃nocũ quę res ſe habeat, expedit & vtili⁹ eſt incipere ab ea,q̃ naturaliter eſt magis dilecta,& q̃ magis nãliter ẽ honorãda.ſ.ſcĩa demonis, qđ iõ d. quia in ſcĩẽtijs non ſemp ſeruat ordo naturę ſm viã generationis, ſed q̃nq; variat iſte ordo. vnde plerunq; ſcĩa incipit a priori ſm viã perfectiõis: certũ eſt.n.q̃ ſenſus tactus eſt prior natura alijs ſenſibus via gñatiõis, ſicut materia ẽ prior forma,vt dicit Cõmẽ in 2 de Genera.& corrup.in c.7.& te. Tactus .n.eſt baſis & fundamentũ oĩum aliorũ ſenſuũ 2. de Ani.17. Aĩal ẽ aĩal p ſenſum.i.tactus. & tñ Ariſt. in 2.de Aĩa tractans de ſenſibus ĩcepit a viſu, qui ẽ prior via formæ & nobilitatis. vt dicit Cõmẽ.in 2. de Aĩa in cõ.77.& in li.cœ.& mũdi ptius in duobus primis lib. egit de corporibus cœleſtibus, & ĩ duobus reliquis de quatuor elementis in quantũ ſunt partes mũdi,& tñ corpora cœleſtia ſunt nobiliora illis,& multotiẽs hoc cõtingit: & ĩmorari ĩ hoc ampli⁹ ẽ ſuperfluũ.

Diſputationis modus nõ eſt idẽ ad oẽs,hi nãq; pſuaſione egẽt,alij vero vi 4.Meta.te.c.19.vbi dicit Cõmẽta.in com.q̃ ars eſt ĩ hoc, vt cogant ad cõcedendũ aliqđ poſitum quouſq; videat ſuus defectus. iſte .n. nõ vult cõcedere p rõnẽ intrinſecã,quapp neceſſe eſt vt faciãt ipſum cõcedere violẽter p verbera, ita ẽt dicit Auic. q̃ illi qui negant contingẽtia & libertatem arbitrij torquendi ſunt & verberandi, donec concedant an ſit in poteſtate torquẽtis eos verberare, & nõ aut velle & nolle. ita in ſimili ſcribit Philoſophus in 1. Topi ca. 8. qui dubitant vtrum oporteat deos venerari,& parentes honorare inſigent pena: qui vero dubitãt vtrũ nix ſit alba indigent viſu.

Diſſimilia ſi paterent ab inuicem tũc qđlibet poneret a quolibet 1. de Gener.& corrup. tex.cõ.49.

Diſſolutio eſt duobus modis 5.Cœli tex.commen. 52.

Diſſolutio fit ĩcipiẽdo a poſteriori, & pueniẽdo ad primũ principiũ ĩ cognitione 7.Meta.cõ.23. vide tractationem quam feci in theorematibus circa partẽ cõtradicentẽs.

Diſtantia maxima & minima non diffiniuntur niſi per lineam rectã. Cõmenta.5.Ph.com.24.& reddit cauſam, pro quo etiam vide in 1. Cœli in tex. commen.27.

Diſtantię entium ſunt valde diuerſæ 2. Cœli tex. com.64.

Diſtantia vltimorum maxima eſt quare & quæ contrariorum 10. Metaphy.tex.commen.13.

Diſtantia in loco eſt maxima.ſ.centri ad circũferentiã, & iſta diſtãtia eſt cã in cõtrarietate ſubſtãtiarũ corporũ propriorũ iſtis locis. Et iõ dictũ ẽ ĩ diffinitiõe ꝓtrariorũ ſimplr q̃ ſunt illa inter quæ eſt diſtantia in eſſe maxime 10.Metaph.cõmen.13.vide in concordantijs.

Diſtãtię vnius plura nõ ſunt q̃ duo vltima 10.Meta.tex.com.14.

Diſtantia

Diſtantia æterni ab innouato maior eſt q̃ diſtantia ſpecierum ab inuicem.ex diſp.10.in ſol.1.

Diſtantia decem prædicamentorũ non eſt ſicut diſtantia cõtrariorũ. Nam contraria ſunt vere quæ ſub eodem gñe maxime diſtant, & nõ pñt ſimul eſſe in eodem ſubiecto. ſed decem prædicamenta non diſtãt merito cõtrarietatis, quia pñt eſſe in eodem ſubiecto: ſed dñr diſtare pro quanto non gñant ex ſe inuicem mutuo, neq; aggregant in vno & eodem gñe.ex paraphra. meta tract.3.

Diſtinctio rerum nõ ſolũ eſt p ſuas formas verumetiam &per ſuas materias: & non ſolum p hæc duo verumetiã p ſuas cauſas efficientes & finales.ex paraph.met.tract.2.

Diſtẽſiones inſunt corpibus pfectis oẽs rõnabiliꝝ 2.Cœ.tex.commẽ. 8. Non intellexit philoſophus per diſtenſiones ſ.tres dimenſiones ſ.longitudinem,latitudinem, & profunditatem:quia tales ſunt in omnibus corporibus,nedum ĩ perfectis. vt bene notauit ibi Simpl.& Com. in commen. ſed intellexit iſtas differẽtias põnis.ſ.dextrum, ſurſum, & anterius:& per conſequens alias his oppoſitas,& per corpora perfecta nõ intellexit corpora aĩata habẽtia virtutem nutritiuam, & augmentatiuam tñ, vt ſunt plantæ: nec quæcunq; vltra hæc,quæ hñt ſenſum tactus tñ, vt ſunt animalia quæ Græci Zoophita appellãt. ſed quæ vltra hæc hñt appetitum & motum localem.idem philoſophus 8.ph.t.c.57.& 58. animalia perfecta talia nuncupat: & hoc hr̃ etiam ex 2 Cœ.t.com.9.

Diuerſa in forma diuerſantur ĩ materia 2.ph.t.cõ.26. idem 1.de aĩa commen.53.& 2. de anima com. 60.idem 2.ph.com.87.

Diuerſa ſm magis & minus neceſſario communicant in eadem natura 4.ph.com.71.

Diuerſarum rerum diuerſæ ſunt definitiones 4.Met.tex.com.28.

Diuerſa dicuntur quorum aut ſpẽs plures,aut materia, aut ratio ſubſtantiæ 5.Met.in cap. de eodem & diuerſo.

Diuerſa ſpecie & eadem ſpecie quæ ſunt vide 5.metaph.in ca.de eodẽ & diuerſo.

Diuerſa gñe dicuntur quorũcunq; non eſt idem ſubiectum primum: & non reſoluitur alterum in alterum,nec ambo in idem ſpẽs materia 5.meta.tex.com.33.& eſt ĩ ca. de genere.

Diuerſa per materiam ſunt eadem ĩ forma,vt Sortes & Callias 7.met. t.com.28.Inde elicitur q̃ ĩdiuidua eiuſdem ſpeciei intrinſecę diſtinguuntur per materiam,& non per aliquod accñs,& habent conueniẽtiam rõne formæ. idem notauit Commen.in lib.deſtruct.in diſpu. prima,in ſolu.7.dub.Vide quæ ibi notaui in litera M. ibi materia diuerſa ſunt eadem in forma. vide etiam in hanc ſententiam concurrere Themiſtium in primo de anima.cap.24.

Diuerſum & diſſimile multiplr dñr 10.met.t.com.10.

Diuerſum & idem opponuntur 10. Meta.tex.com.10.

Diuerſum non dr̃ in non entib⁹,ſed non idem 10.met.t.com.10.

Diuerſum differt a differente, quia diuerſum eſt per ſuam eſſentiã,ſed differens eſt per aliquid exiſtẽs in eſſen-

essentiam.ex paraphrasi tracta.1. ca. de differente. & habetur ab Aristo.in 5.Meta. ca. de diuerso.item differens suscipit magis & minus, sed diuersum non. ex paraphrasi tract. 3. Et dicamus ꝙ vnum opponitur multitudini multis modis.

Diuersitas ī finibus est manifestior quam diuersitas in actionibus 3. phy.com.19.

Diuersa fm formam non hñt eãdē actionem 3,ph.19.

Diuersitas fm appropinquationem & remotionem non est diuersitas in substantia. primo Cœli commen.81.

Diuersitas partium motuum nō facit diuersitatem formarum specificarum:nam est diuersitas motuū ī animalibus in parte dextra & sinistra:&manifestum est ꝙ inueniuntur in eadem specie 2. Cœli commen.49.

Diuersitas formæ partium corporū consimilium est pp diuersitatem modorum,v. g. ꝙ os non differt a carne,nisi quia habet plus de terre streitate q̄ de aquositate, & caro econuerso.vñ est diuersitas fm magis & minus, & non est diuersitas absoluta 4.Cœ.com.41. Contra ponentes formas partiales specifice distingui. Animaduertant enim entia non esse multiplicanda sine necessitate.

Cōtra ponēntes formas ptiales.

Diuersitas natur recepti,facit diuersitatem naturæ recipientis 3. de anima com.5.iuxta principium.

Diuersitas artium fit per diuersitatē modi terminorum vtēdorum. Cōmen.6.meta.commen.2. vbi per terminos intelligas definitiones,& per artes scientias speculatiuas: nā scientiarum speculatiuarum diuersitas est per diuersum modum definiendi.Nam principia in scientijs speculatiuis sunt sicut fines in agibilibus.vt dicitur in 2.phy.ccx. com.69.

Diuersitas rerum est duplex, quędā est cum contrarietate, & quædam sine contrarietate 10.Metaph.cōmen.24.

Diuersitas per contrarietatem existens in rebus facit,ꝙ talia nō sunt in eodem subiecto, sed diuersitas sine contrarietate hoc non efficit. ibidem.

Diuersitas intelligentiarum prouenit ex diuersitate naturarum,quas recipiunt in eo ꝙ ītelligunt de primo principio.ex dispu.3.in sol.vlt. dub.vide idē 12.metaph.com.44.

Diuersitas orbiū procedit ex diuersitate suorum motorum & formarum,& materierum,si mās habeāt & ipsorum operum in hoc mundo, licet orbes fm philosophos nō sint pro operibus. ex disp.3.in sol. vlt.dub.

Diuersitas,quæ primo accidit in inferioribus entibus, vt sunt simplicia corpora.s. elēta, procedit hinc dubio a diuersitate materiæ,quæ sumitur ex ipsius propinquitate & distantia a supercœlestibus corporibus,vt diuersitas ignis a terra, ex lib.dest.disp.3.in sol. vlt.dub. vide in concordantijs nuper editis.

Diuinus accipit prima principia media a naturali,& nullam habet viam ad demonstrandum esse primum motorē, nisi accipiat ipsum pro cōstantia naturali 1.phys. cōmen.vltimo contra Auic. & 2.phy. com.22.& 26.

Diuinus qui verificat subiecta scientiarum particulariū dī disputare contra

Super Arist.& Auer. 110

contra negantes generationem & corruptionem,& contra illos, qui dicunt ꝙ nihil est fixum & permanens:& fiet contra negantes scientiam 3.cœ.com.4.idem 1. physi.t. commen.8.& 12.& 8.Ph.22.& 1. Cœ.commen.78.idem 4.metaph. commen.1.

Diuinum non inuidum esse conuenit.ex proœ. primæ philosophiæ.

Diuinum si in aliqua natura existit ī tali natura existit.s. in natura entium separatorum, & immobiliū 6.Meta.tex.cōmen.2. vbi animaduerte, ꝙ Aristo. ibi distinguit tres partes philosophiæ theoricæ.s. mathematicam physicam, & theologiam, & ait ꝙ scientiam honorabilissimam oportet circa genꝰ honorabilissimum esse: nullum autem genus entium diuinius & honorabilius etiam esse.

Et patet ex rebꝰ immobilibꝰ & separatis ꝙ ideo dixit: nam scientia theorica, vt notat Alexan.in 2. topicorum, dicitur para tho theorin hoc est a contemplandis rebus diuinis,&ideo scientia diuina est maxime theorica,& maxime honorabilis. Et ex hoc loco frater mi, sciere & elicere clare poteris,quantum deuiauerit a peripateticorum via Scotus,& Antonius Andreæ, & sequaces istorum, qui non solum logicam scientiam,verum & theoricam scientiam esse asseuerant: cum tamen scientia theorica sit de entibus in quibus est aliquid diuinitatis,vt ethumologia vocabuli denotat: & vt ex prædicta auctoritate clare colligitur ex mēte magistri: scientia autem logicalis est de secundis intellectis, quæ sunt entia diminuta,vide Aristo.in 6.meta, a

Cōtra Scotū & Ant. Andreæ i 6.Met.

contemplatione scientiæ diuinæ, quæ speculatiua est, duo entia remouit,ens.s.per accns, quia nō est determinatum:&ens in anima,qa est ens diminutum: & ideo caueāt isti talia fingentes.

Diuina natura eluescit ī gñatione animalium tam perfectorū q̄ imperfectorum,quia non eluescit in quantum aīal nobile,aut ignobile.ex fine lib. de partibus animal. Commenta.

Diuisio,& inductio, & syllogismus hypotheticus per naturam vsitantur ad declaratationem eorum, quæ indigent modicula imminutione. Commen.2.ph.commen.3.& in prologo 1.phy.& 2. Cœ. commē. 22.& 1.Priorum in digressione de syllogismis hypotheticis. & in 6. physi.commen.41.& 1.Cœli commen.2.

Diuisibilitas competit rei,vt est mēsura,vel numerus 3.phy. com.35. idem 5.Meta.t.c.18.idem 3. Cœli com.5.

Diuisio magnitudinis in partes eiusdem proportionis crescit in infinitum:sed non diuisio in partes eiusdem quantitatis 3.ph.t.com.59.& 8.ph.com.69.

Diuisio in numerando est certior via inductione 5.ph.com.7.

Diuisionis via & exempli vsitatur ī definitionibus, & descriptionibus non secundum ꝙ declaratur illud quod est naturaliter ignotū a noto: sed secundum ꝙ declaratur illud quod est minoris latentiæ,eoꝰ ꝙ est ignotum naturaliter 6.physi.commen.41. vide consimile 2. ph.cōmen.3.1.Cœ. commen.2.& in 1. Priorum in digressione de syllogismo hypothetico.

Diuisio

Diuisio in motu ꝙ est in loco & quã to est essentialiter: sed in qualitate & substantia est per accidẽs 6. ph. com. 59. & 37. 39. & 49.

Diuisione Aristo. non vtitur, nisi ad declarandum ea, quæ sunt latẽtio ra primis cognitionibus: & aptio ra primis quæstionibus: & fiſr vtitur inductione. idem in prologo suo sup primo physi. & in primo priorum in digressione de syllo hy pothetico 4. cœ. com. 22. & in 2. phy. commen. 3. & in 6. phy. commen. 41.

Diuisio qualitatis est ratione quantitatis in eo, ꝙ quantitas 3. Cœ. cõmen. 7.

Diuisio non competit materiæ, nisi per quantitatem 1. cap. de substan tia orbis.

Diuisio alia est ſm quãtitatem, alia secundum qualitatem 5. metaph. 1. com. 30.

Diuisiones non sunt necessariæ in scientia ex natura scíæ, sed inducuntur ab authoribus propter debilitatem discretiue scolarium. ex 1. Coll. cap. 1.

Diuisio alicuius in materiam, & for mam est alia a diuisione speciei in formam communem & propriam 5. Metaph. commen. 30. & 1. Phy. commen. 5.

Diuisio gñis per dñias ordinate facta largitur definitiones 7. Meta. tex. commen. 43. & in 2. poster. in illo cap. ad probandum autem ter minum per diuisionẽ oportet con iecturare. &c.

Diuisio non accidit nisi quanto, pro positio ista non est vera vniuersa liter, sed solum de illo quod per se diuiditur fallit in eo, quod diuiditur per accidens, vt albedo, & for ma. ex lib. destruct. disp. 1. in solo. 8. dubij.

Diuisio entis per necessarium & pos sibile intelligendo per possibile illud quod habet causam, vt intelle xit Auic. non est diuisio nota de sẽ, quia id quod diuidit ens ad habẽ tem causam, & non habentem cau sam non est diuisio nota de se. ex disp. 4. in solo. 5. dub.

Diuisio aliquibus scientijs sufficit in enumerandis suis subiectis: aliqui bus vero deseruit via sensus: hoc aliquibus vero neutra sufficit. ex commento super primo de parti bus animalium ca. 1. Arithmeticæ enim & Geometricæ diuisio suffi cit: astronomiæ vero via sensus de seruit, sed scientię naturali nõ seru per deseruit aliqua istarum viarũ de per se, vt scientiæ de animalib9 neutra via deseruit, vel sufficit, & ibi vide causam.

Diuisioni quæ fit in sciẽtia naturali quandoq; accidit equiuocare in ter diuisio, quod non accidit in mathe maticis. ibid.

Diuisio ī partes paruas equaliter ex petit tam medicinæ calidæ, q̃ frig dæ ad hoc, vt facilius proueniat a ctio, quia res cõuertibiles quando conuertuntur in partes minimas facilius conuersionẽ recipiunt 5. Colli. ca. 3. contra Galenum, vide etiam in fine primi de Generatio. & corruptio.

Diuisio in partes paruas difficilius fatigat naturam. vnde ista est vna res ex rebus quæ adiuuant ad velo citatem digestionis: quia calor in eis magis dominatur 5. Colliget cap. 26.

Diuisio accidit rei ex eo ꝙ est mate rialis, non ex eo ꝙ habet formam forma

forma enim non est diuisibilis nisi per accns. ex paraphrasi metaphy. 2. tract.

Diuisibilia in potentia non est im possibile in eis dari primum: licet ſm ꝙ sunt in potentia, non sit in eis primum 8. ph. in tex. commen. 44. vbi expresse colligitur dari mi nimum motum contra negantes minima. immo Commen. d. ꝙ su per hoc principio Aristo. fundauit illam demonstrationem in princi pio 7. Physicorum adductam. & ita d. in commento 2. etiam super 7. Physicorum.

Diuisio continui in partes equales de necessitate terminat, continuũ est quando illud, quod diuiditur ī vnum, quod est maius, & aliud est minus. Et istam diuisionẽ moder ni nostri appellant in partes ꝓpor tionales. Auer. 8. Phy. commen. 68 idem 3. Ph. t. com. 59.

Diuinatio ſm quietem contingens a Deo non est: diuinatio ſm quie tem potius fatuis, q̃ sapientib9 con tingit. & vide causam in libro de diuinatione.

Diuinatio secundum quietem data est ꝓp magnam solicitudinem er ga hominem. & dī ꝙ est pars pro phetię. Commen. in commen. lib. de diuinatione ſm quietem. vnde Isach in secundo lib. de elementis .d. somnum secundum Iudæos, Christianos, & omnes, qui prophe tizant, est una partium prophetię.

DOCTRINA ordinata debet inci pere a cognitione causarũ prima rum rei cognoscendæ perfectæ: de inde intendere ad cognitionẽ alia rum cãrũ remotarũ ſm ordinẽ, do nec perueniat ad causas ꝓpinquas 1. ph. cõ. 1. vide 2. ph. t. c. 72. Non intelligit vt Conciliator in dñia 4. & Vgo Senẽsis, & pleriq; de aliquo gñe demſrationis, sicut est demſra tio ꝓp quid. Nam magna est dña inter ordinem doctrinæ, & inter viam doctrinæ: via enim doctrinæ est triplex genus demonstrationis signi demonstratio cãæ tm̃, & de mõſtratio simplr: sed ordo doctri nę est respectus secundum prius & posterius inuentus in scĩa ex natura scibilium: nam cum in scĩa re rum naturalium quę haberi debet ex cognitione causarum cũ causæ aliæ sunt vles, & cões oĩbus rebus constitutis per naturam: aliæ vero proprie & simpr, cum res naturales de quibus scĩa haberi põt sicut in tali discrimine: quędam enim sunt vniuersales & communes, quædã proprie. Ex hoc insurgit talis ordo doctrinæ in scĩa: nunquid prius de bent præponi quęstiones, & proble mata de rebus communibus, & v niuersa lib9 per causas communes & vniuersales terminandæ: an de proprijs. Et sententia Commenta. & Aristote. primo physi. tex. com men. 4. est ꝙ ordo doctrinæ est ab vniuersalioribus ad particularia. Et istum ordinem innuit etiam se cundum expositionem Auer. in ꝓ batione maioris. Aristote. in prin cipio primi physi. Tunc, inquit, ar bitramur cognoscere vnumquod que, cum cãs eius simplices cogno uerimus & principia prima, & vs que ad elementa. dicere autem A uerrocm ĩtellexisse in prædicta au ctoritate de demonstratione ꝓpter quid, error est: nam demonstratio propter quid non fit per causam re motam: immo Aristote. in primo Posteriorum, huiusmodi demon

stratio-

strationes per causas remotas videtur collocare in numero demrationum quia, seu signorum.

Doctrina quæ incipit a communibus est naturalis, tum quia propõnes acceptæ sunt immediate, tum quia sunt manifestiores, tum quia non accidit iteratio 1. phy. cõ. 57. idem in suo prologo ibid.

Doctrina est actio docentis, & est in addiscente 3. phy. t. c. 20.

Doctrina nominum synonimorũ vsitatur ad expositiones 4. physi. commen. 45.

Doctio & disciplina, & si idẽ essent, non propterea docere & addiscere sunt idem 3. phy tex. com. 21. vbi colligitur q̃ licet abstractum & cõcretum idem significent: differunt tamen ex connotato, quia aliquid connotat concretum, quod nõ cõnotat abstractum: vnde vt ibidem dr̃, tam & si distãtia athenis ad thebas, & thebis ad athenas vna & eadem sit, no:: tamen idem est distare hinc illuc, & illinc huc, quia distare cõnotat vnum in ratione termini a quo, & aliud in ratione termini ad quem: & ideo sunt duo distare, licet vna sit distantia Notã tamen auctoritate Alexandri, & iuidissimi Themist. locum illum in 3. phy. debere legi ex superabundãti. v3. dato q̃ cõcederetur q̃ doctio & disciplina sint idem, & actio & passio sint eadem: non tamẽ sequeretur propterea docere, & addiscere, aut agere & pati esse eadem propter causam, quam prædiximus. Nihilomin9 reuera doctrina, & disciplina non sunt eadem: neque actio & passio est vnum & idem. & ideo actio & passio si dicuntur eadem est secundum subiectum, sed non sunt ratione formali eadem: negatiua enim in qua vnum generalissimũ negatur de alio est immediata & vera, vt dicitur 1 primo posteriorum. vnde ista est vera. Nulla actio est passio, quia ordinationes prædicamentales, & impermixtæ: vnde sicut album, & dulce sunt eadẽ subiecto: pro quãto enim albedo & dulcedo fundantur in lacte: ideo verificatur album de dulci & econtra. quia accidẽtur non accidit, nisi quia albedo eidem accidunt. vt d. philosophus in 5. meta. in t. commen. 14. Sic quia actio & passio fundantur in motu tanq̃ in subiecto, sed dicitur esse eadem subiecto, sed non sunt eadem ratione formali: & q̃a denominatio fit a forma potius, q̃ a materia, ideo Aristo. dixit q̃ proprie actio cum passione non est idem potius cui rerum identitas, & diuersitas est venanda a forma, q̃ a materia, præsertim apud Peripateticos, sicut bene notat Commen. in 2. phy. in commen. 87. vbi dr̃ Aristo. in hoc restitit antiquis, differentibus formas diuersificari propter materias, & ipse opinatur contrario, ita scribit notabiliter etiam ipse in primo de anima commen. 52. q̃ membra cerui nõ differunt a membris leonis, nisi quia anima differt ab anima. & 2. de anima commen. 60. asserit q̃ melius est existimare diuersitatem esse per formas q̃ per materiam. Ex præsenti loco etiam elicitur quomodo sit intelligendum dictum Commentatoris in 12. metaph. commẽ. 44. vbi dicit, q̃ in abstractis a materia, non est verum agens, nisi secundum similitudinem, quia actio vera, & passio fundãtur in motu vero, qui est actus vnus in potentia inquantum in potentia, quia ibi non est motus verus, sed motus equiuocus & fm similitudinem, vt intellectio motus dicatur. vt patet 8. Physi. commen. 40. sic ibi est actio secundum similitudinem: nam scientia & intellectio est causa omnium entium. duo enim sunt principia effi

cientia natura & intellectus. in 2. phy. sicut autem d. Commen. 12. Metaph. commen. 5. scia equiuoce dr̃ de scientia Dei, & de scia nostra: quia scientia nostra causatur a rebus, sed scia Dei est causa rerum: & sic ibi non est agens, nisi secundum similitudinem: quia intellectio Dei est causa productiua naturæ non tempore præcedens talia aeterna. ex 2. cap. de subst. orbis, & est forma, & finis conseruans illa 4. Cœ. com. 1.

Doloris causa non est solutio continuitatis, vt dixit Gale. sed est mala complexio, quæ sequitur solutionem continuitatis 3. Colli. 31. cap. quod est de accñtibus superueniẽtibus virtuti sensibili.

Doloris causa non sunt duæ res simul. f. solutio continuitatis, & cruditas & frigiditas. vt dixit errans Auic. ibid.

Dolor est causa attractionis, aut propter malam complexionem calidam, quę est causa doloris, aut propter malam complexionem, quæ fit propter superfluitatem motus virtutis expulsiuæ, cum superfluitates expellit, aut propter ambas 7. colli. ca. 29.

Domus sine materia facit quodam modo domum materiam habentem 7. Metaphy. tex. com. 23.

Domui esse nõ fit sed huic domui, septimo Metaphysi. tex. commen. 53. vbi Commentator d. quòd quidditas domus simpliciter non habet generationem: generatio enim non est nisi huius domus demonstratæ. idem in procemio metaphysi. actus & generationes sunt suppositorum. idem in primo de generatione & corruptio. tex. commen. 40.

Dormire est ligamentum, & quies sensuum, & reuersio ipsorum ab instrumentis eorum ad partem intrinsecam corporis 2. Colliget ca. 21. de somno.

Dormientium partes exteriores corporis refrigerantur. ibid.

Dormientium digestio fortis est. ibidem.

Dormiendi operatio non attribuit nisi virtuti sensibili, & proprie sensui communi. ibid.

Dualitas in vna re est propter materiam primo Metaphysi. commen 40. idem primo Physi. com. 6.

Dubia in scientia diuina contingentia siquis soluere perpenderit, ex his quæ sunt in humana scientia, ille transfert iudicium præsens ad absens in duobus entibus maxime distantibus, in specie, videlicet, & in genere. ex libro destruct. disputat. sexta in solutio. quarta, dubij secundi.

Dubitatio est quasi ligamentum, & respõsio est quasi dissolutio 2. Cœli com. 106.

Dubitatio & admiratio attestantur ignorantiæ. ex procemio primæ philosophiæ.

Duæ definitiones diuersæ eidem rei conuenire non possunt. Auerrois sentẽtia est in 1. de gñatione aïa. cap. 1.

cap. 1. contra illos qui tenent animam intellectiuam quidditatiue considerari in particulari in duab⁹ scientijs. s. in scia naturali & in scia diuina: vnius enim rei non est nisi vna quidditas.

Dulcedo attribuitur caliditati & humiditati: amaritudo autem caliditati & siccitati. ex li. de sensu & sen. Auerroes.

Dulcedo temperata signat caliditatem & humiditatem 5. Coll. cap. 42. de liquiritia.

Durum est quod non cedit in seipsum fm superficiem. 4 Metheororum tex. commen. 30. & in 2. de generatione, & corruptione tex. commen. 13.

Durities & mollities causæ sunt facilitatis, & difficultatis receptionis non localis mutationis, sed alterationis 4. Ph. t. com. 86.

Dux est causa ordinis existentis in exercitu: & ordo non est causa ducis 12. metaph. t. com. 52.

Ducis bonum est maius bonum, q̄ bonum, quod est in ordine exercitus. ibid.

De Litera E.

EADEM est causa cōtrariorum fm dispositiones diuersas 2. physi commen. 30. & tex. idem quinto Metaphysi. commen. 2. & secundo Cœli 92.

Eadem est dispositio de causis generationis, & de causis actionum. unde qui attribuit generationem necessitati, attribuit actiones necessitati: & qui attribuit generationem fini, & actiones attribuit fini 2. physi. com. 75.

Eadem alia per accidens, alia secundum se 5. meta. in ca. de eodem & diuerso. & est textus. non habens commentum post t. commen. 15. immediate.

Eadem sunt quorum substātia vna est: similia vero quorum qualitas vna: equalia quorum quātitas est una 5. Met. t. com. 20.

Eadem omnia non insunt quolibet modo eisdem: sed solum quibus idem est esse 3. physi. tex. commen. 21. hoc est dictu solum, quæ hāt eandem definitionem, & rationem formalem. Illa etiam habent eadē accidentia, seu proprietates, sed non qualitercunque eisdem eadem competunt, quia stat aliqua esse eadem subiecto, & album & dulce: & quia talia non habent eandem definitionem, non quicquid competit albo competit dulci: albo enim competit inquantum album est dīgere gare visum, quod tamen non competit dulci inquantum dulce. Rō autem istius propositionis est, vt notat Commentator in 1. Cœ. cōmen. 19. vbi Aristote. ibi in litera habet q̄ in simplicibus, & omogeneis eadem est ratio totius & partis, vt si gleba terræ tenditad medium: & tota terra etiam si esset a suo loco separata tenderet ad medium: talia enim habent eandem definitionem: & quæ habent eandem definitionem, habent eādem formam: quia forma est ratio: & quicquid erat esse rei: & quæ habent eandem formam, habent easdem operationes consequentes formam.

ECCENTRICI quos ponunt mathematici sunt impoſes 2. Cœ. cō. 32. & ibi vide causam.

Eccentricum, aut epicyclū dicere extra naturam: epicyclum autē esse impossibile est oīno 12. meta. cō. 45. vide etiam in 2. cœli. cō. 35. & in istis duobus locis vide rationes contra Ptolomeum & modernos astrologos.

Echinus habet quinq; oua, totidēq; dentes, & quinq; partium ventrē. 4. de nā anim. cap. 2. & vide causā in 4. de partibus anim. cap. 2.

Echini spinis ac pedibus vtuntur: iis enim nitibundi mouentur, sedēq; permutant. 4. de nā anim. cap. 2.

Echini pelagici vsus ad stillicidia vrinæ confert Arist. in 4. de generatione anim. cap. 3. idem in 4. de natura anim. cap. 2.

Echo semper fit, sed non manifeste. 2. de aīa tex. cō. 80.

Egrotantibus omnia amara videnť, quia habent linguam submersam huiusmodi humore. 2. de aīa text. cōmen. 104.

Egritudo est mala dispositio in mēbro q̄ quā mēbrū agit & patiť contra nām 2. Coll. cap. 1.

Egritudinis numerus specierum, est sicut numer⁹ spērum sanitatis: quāuis opinatū sit q̄ Honores sunt species ægritudinū q̄. species sanitatis, quia multę ęgritudines habent nomina, & sanitates oppositæ illis nō hāt nomina: & tn impoſe est cognoscere ægritudines perfecte, nisi per cognitionem suorum oppositorum: & ideo dictum est q̄ disciplina contrariorū vna est. ibidem.

Egritudinum cōpositio: aut est cōpositio cōplexionis, aut est compō vicinitatis. 3. Coll. cap. 9.

Egritudinum quatuor sunt tempora. ibidem.

Egritudinibus duplex contingit declinatio, vna est ex debilitate virtutis sicut in mortiferis, alia ex debilitate ęgritudinis sicut in salubribus. ibidem.

Egritudinū genus quod ē continuitatis soło est duobus modis: vnus est soło continuitatis virtutis: alius est separatio contiguitatis termini a termino 3. Coll. cap. 14.

Egritudinum quædam sunt terminabiles crisi, & quædam sine crisi. 4. Coll. cap. 38.

Egritudines sunt colericæ, aut sanguineæ, siue fiant cum apostemate membrorum principaliū siue nō 4. Coll. cap. 38.

Egritudinum quædam sunt p essentiam in mēbro, & quędam per colligantiam alterius membri. 4. Coll liget. cap. 45.

Egritudines plures vni membro posſ sunt contingere, quarum vna sit sibi propria, & alia sit propter colligantiam cum alio mēbro. ibidem.

Egritudines plures per colligantiā diuersorum membrorum vni mēbro possunt contingere. ibidem.

Egritudines quæ sunt acutæ in terris Hippoc. in terris nostris per acutæ sunt: & hoc manifestatur q̄ Hippocrates non curabat ægritudines acutas nisi cum aqua ordei, & melli crato. 7. Colliget. cap. 9. de cura febrium putridarum in generali.

Egri qui a natura euadunt solum ex fortibus ægritudinibus in fine remanēt in ægritudinibus quę temporaneæ dicuntur, sicut mihi accidit quando ægrotaui febre fortissima, & creticaui ex illa per apostemata in testiculis, eo q̄ mihi necessaria administrata non fuerunt: quia remansi arteticus: & podagricus 7. Coll. cap. 31.

Egritudines quædam a sola natura

curati possunt: quædam requirũt artis iuuamen, & in hoc ostenditur potentia medicinę: quędam vero nec arte nec natura possunt curari: sed si aliqui euadunt, per accidens euadunt, sicut in rebus naturalibus monstra fiunt. 7. Coll̃ cap. 31.

Electio non sine mente est 2. physi. tex. cõmẽ. 52. & 11. primæ philosophiæ cap. 7.

Electio cuiusdam boni rei absolute apud eligentem semper debet eligi, & quilibet eligens qui sic se hẽt continue dicitur eligere & deligere ipsum electum, nisi impedimentum contingeret aut ꝙ dimitteret ipsum pro meliori bono, ex libro destr. dispu. prima. in solone secundi dubii. idẽ 8. phy. cõ. 15.

Elephantes generantur in his duobus locis. videlicet in vltimo orientis & in vltimo occidentis 2. cœli tex. cõmen. 111.

Elephantus sensorium olfatus peculiari quadam proprietate præ cæteris animalibus sortitus est: nam vtitur eo & ad potum & ad cibum. ex 2. de partibus anim. cap. 16.

Elephantus est animal terrestre simul & palustre. ibidem.

Elephantus nare arbores cõplectẽdo euellit, & vtit ea loco manus. ibid.

Elephantus non reperitur in prouincia Andalugiæ, neq; in regionibus meridionalibus: fertur tñ ꝙ inuenitur in extremis regionibus meridionalibus vbi sunt magnæ deserta. Auer. in 2. de partibus anim. in ca. de instrumentis olfatus.

Elephas solus viuit plusq̃ hõ Arist. in 4. de gene. anim cap. vlti.

Elephantoꝝ vterus diutinus est: biẽnio namq; gestatur pp exuberantiam magnitudinis. ibidem.

Elephantis naris prolixa valida, cibũque vsus idem qui manus: ea namque cibos tã humidos q̃ siccos colligunt, capiunt, & in os admouent. soli animalium oĩum 1. de natura animalium. cap. 11. vide etiam de hoc in 2. de natura animalium ca. 1. vbi etiam multa de elephanto inuenies.

Elephantus semina incipit coire anno aut duodecimo cum celerrime, aut quintodecimo cum lentissime. Mas quinq; aut sex annos natus superuenit: ineunte vero coitum tricenio interposito repetit quam grauidam reddidit: eandem præterea tangere nunq̃ patitur. 5. de hystoria anim. cap. 14.

Elephantem alij annos ducentos, alios trecentos viuere aiunt 8. de natura anim. cap. 9.

Elephantus ferarum omniũ mitissimus est & placidissimus. 9. de natura anim cap. 46.

Eleméta Plato primus appellasse traditur causas intrinsecas componentes rem, quæ principia ab antiquis ribus dicebãtur, vt tradit Eudemus vt recitat Simplicius in ꝓlogo primi physi. Ad hoc allusit Aristot. 1. physi. in tex. cõ. 48. vbi dicit: ea enim elnta & ab ipsis vocata principia, & vere sine ratione ponentes: tamẽ contraria dicunt tanq̃ ab ipsa veritate coacti. Ad hoc eorum aspiciens Philosophus in 11. primę philosophiæ capꝰ primo. quasi dicens. dubitabit aũt vtiq; aliquis si oportet quærere quęsitam scientiam circa principia vocata ab aliquibus elnta. & in principio secundi de partibus anim. vbi ponit triplicem esse compositionem primi vtiq; quis ponit eam, quæ ex vocatis ab aliquibus elementis, puta terra, aqua, aere, igne.

Elementum in propria significatione sumptum sumitur pro causis intrinsecis, sicut & materia & forma Cõmenta. in prologo primi physi. cõm. 1. & facit expositio Alex. vide causam in. 5. meta. cõ. 4.

Elementorum cœlum est causa agens conseruans, & veluti forma & finis. tractatu 4. in paraphra. meta.

Eleméta causantur a motu magno: & ideo corpus circulare necessario est eorum agens & conseruans. ex paraphr. meta. tract. 4.

Elementa esse contraria non est propositio per se manifesta, sed declaratur in scientia naturali. Cõmentator 3. physico. cõmen. 42. vide ibidem cõmen. 44. & 2. de generatione & corrupt. tex. cõmen. 7. & in tex. cõ. 49.

Elementa non habent motorem in actu & motum in actu, quia sunt composita ex materia & forma, & motor est in actu & motum in potentia 4. phy. cõmen. 71. 8. physic. cõmen. 30. 2. cęli cõmen. 28. 4. cęli. 21. 24. & 25.

Elementa nõ possunt moueri in uacuo, quia motus fieret in instanti 4. physi. cõ. 71. 74. & 8. phy. cõmẽ. 82. 3. cęli 28.

Elementa in suis naturis succedunt sibi in nobilitate, sicut succedunt sibi in situ: & nõ solum hoc est in elementis, verum etiam & in corporibus cęlestibus. Auer 1. cęli cõm. 16. idem in 12. primæ philosophię cõ. 4. & in 2. cap. de substantia orbis. & in 2. cœli. 42.

Elementa habent figuram accidentaliter: cœlum vero essentialiter. 2. eę. cõ. 22. & 3. cęli cõ. 67.

Elementorum esse est propinquius materiæ: cæli vero est propinquius formis 2. cęli cõ. 22. idem 1. cę. 24.

Elementa ex suis substantiis requirunt dum sunt in suis locis naturalibus, vt figurẽtur spherice. qm̃ motus eorum a centro, & ad centrum est motus equalis ex omnibus partibus. i. ꝙ intendunt dimensiones equales, & quiescunt in dimensionibus æqualibus. 2. cęli. cõ. 26. idẽ ibidem cõ. 30.

Elementa quanto magis appropinquant corpori cęlesti, tanto magis recipiunt leuitatem & connexionẽ 2. cęli cõ. 32.

Elementa non habent quantitatem terminatam 2. cęli. cõ. 95. vide in concordantiis.

Elementa non habent figuram naturalem cum recipiant omnem figuram. vnde equiuoce dicuntur habere figuram elementa, animal, & cælum. 2. cœli cõ. 108.

Elementa considerantur in scia libri de cęlo inquantum simplicia sunt 3. cęli cõmen. primo. Inde eliciunt aliqui ex mente Auer. corpus simplex esse subiectum, non mundum seu vniuersum, vt tenuit Alexander imitans in hoc Simplicium, sed hoc non est verum, sicut late probauimus in quæstionibus nostris Miscellaneis. Quãtum autem spectat ad presentem authoritatẽ, verba sequentia declarant mẽtem eius: quia subdit ꝙ considerare de simplicibus est in hoc libro, vt daret intelligere quòd simplicia considerantur in hoc libro, ꝙ sed non sub ratione simplicitatis, quia in eodemmet commento dicit, ꝙ elementa in scientia libri de cœlo cõsiderantur inquantum sunt partes

mundi: ne igitur illa nota reduplicationis esset causa erroris: iō statim declarauit seipsum, ꝙ ly inquātū, nō reduplicabat formale sed materiale: quia verum est ꝙ corpora simplicia considerantur ibi, sed nō ratione simplicitatis īquantū sunt partes mundi.

Elementa in sciētia libri de cœlo cōsiderantur inquantum sunt partes mundi, & inquantum sunt subiectum: sed in scientia libri de generatione & corruptione considerantur inquantum sunt causæ cōpositorum gñabilium & corruptibiliū 3. cœli cō. 1. & cō. vlti.

Elementorum motus quia non est a generante, nisi mediante forma generati, & motus primo & essentialiter fit a motore & nullo alio mediā te. propter hoc iste motus primo & essentialiter non est a motore extrinseco, sed a forma moti 3. cœli. cōmen. 28.

Elementorum idem est motor & & motum secundum speciem, sed differunt fm modum: lapis. n. mouet se inquantū est grauis in actu, & mouetur inquantum est potentia inferius 3. cœli cōm. 28. idem 4. cœli. cōmen. 22.

Elementum seu lapis non est motus per se, sed assimilat ei quod est motum per se: & ideo indiget in suo motu motore extrinseco, neq; etiā numeratur inter ea quę mouentur ab extrinseco, quia non mouetur ab extrinseco immediate, sed a sua forma. vide in concordantiis.

Elementum mouet se mouendo medium, sicut nauta mouendo nauem mouet se per accidens 3. cœli. cōmen. 28.

Elementum corporum est ad quod alia corpora resoluuntur intrinseri-
stens potentia, aut actu ex 3. cœli tex. cō. 31.

Elementum dicitur in comparatione eius respectu cuius est elementū: & ideo corpus esse elementum est ei accidens. Cōmentator 3. cœli cōmento 31.

Elementa de quibus Arist. egit in libro phy. sunt alia ab illis de quibus egit in tertio & quarto cœli. Et elementum equiuoce dī de illis & de istis 3. cęli. cō. 31.

Elementa aut sunt partes mixti secundum quantitatem fm dicentes gñationē fieri per congregationem, aut secundum qualitatem & quantitatem fm dicentes gñationem esse transmutationē in substantia ex pluribus unius corpore 3. cęli cō. 31.

Elementum si est ex quantitate dēs esse pauciorum partium: & si est ex qualitate debet esse simplicius 3. cęli cōmen. 42.

Elementorum generatio ex corpore duobus modis intelligi potest 3. cœli cō. 56.

Elementum est pars elementati, & ideo ꝙ apud generationem alterius corrumpitur fm totum, non est elementum eius 3. cœli cō. 67.

Elementum non est necesse vt sit denudatum a formis oīno, sed solū a formis quas recipit. 3. cœli. cōm. 67. secus aūt est de prima materia. & vide ibi causam: & inde intelligas si forma corporeitatis sit ex mente Auer. contra Grosseped.

Elementa cōcurrētia ad gñationem mixti corrumpuntur fm medietatem 3. cęli cō. 67.

Elementorū subales formę sunt diminutæ a formis subalibus perfectis, & esse earū est medium, inter

subas & accñtia 3. cœli cō. 67.

Elementorum formæ non recipiūt seipsas, nec elementa sunt sibi inuicem elementa, quia sunt eiusdē generis, & sunt in eodē ordine in substantialitate 3. cęli cō. 67.

Elementū indissolubile & incorruptibile est 3. cœli tex. cō. 62.

Elementa mouent se accidentaliter, & quod mouent se propter suā motionem in medium, sicut gubernator nauis mouet se cū mouerit nauim 4. cœli cō. 22. & 3. cœli. cō. 28.

Elementa ablato medio nō possent moueri 4. cęli cō. 22. & 4. phy. cō. 71. & 8. phy. cō. 82. & 3. cœ. cō. 28.

Elementa mouentur ad sua loca sicut res mouētur, & ad suas formas. 4. cęli cō. 23. & tex. cōmenti. 22. & 23. ibidem.

Elementa non mouentur ex se in rei veritate, sed ex extrinseco. & hoc vult determinare Arist. 4. cœ. cō. 25. vide in concordantiis.

Elementa remoto impedimēto mouentur a remouente impedimentū per accidens, & tunc etiā formæ eorum erunt mouentes per accñs & assimilātur illis quæ mouentur per se 4. cęli cō. 25.

Elementa possunt impediri a motu licet non impediantur a forma, ita ꝙ impedimentū diuidit inter formam & accidens consequens formam. ver. gra. lapis potest impediri a motu ad inferius, licet non impediatur a forma: secus est in aliis motibus 4. cœli cō. 25.

Elementa mouentur ad sua loca tāquam ad fines: nam loca sunt fines motuum eorum, & sunt quasi forma, quia sunt perfectiua 4. cœli cōmento 25. & habetur ex tex. commenti 24.

Elementa media vt aer, & aqua, licet dicantur grauia & leuia, sunt tamen naturæ simplices, & non dicūtur esse composita ex duabus naturis seu potentiis, nisi fm comparationem. Cōmen. 4. cęli cō. 26.

Elementa omnia grauitatem habēt præter ignem, & leuitatem præter terram 4. cęli t. cōmen. 29.

Elementa media vt aer & aqua habent respectu inferentis violētiam magis velocem motuum deorsum q̄ sursum. vnde vt sic dicuntur plus esse grauia q̄ leuia 4. cęli cō. 29.

Elementorum trium s. aeris, aquæ, & terræ, vniuersum & partes sentiūtur sensu in suo loco naturali: partes autem eorum cum sunt extra suum locum naturalem, cōprehenduntur moueri ad totum, sed de igne nihil comprehenditur nisi partes: vnde notum fuit quòd illæ partes mouentur ad vniuersum existens in suo loco naturali: & hęc est demonstratio quia 4. cę cō. 32.

Elementum quandoque dicitur de quatuor corporibus, & quandoq; de prima materia. quarto cœli cōmento 37. Vide 3. cęli. tex. cōmen. 31. & quinto meta. tex. cōmen. 4.

Elementa non generantur reciproce, quia habent eādem materiam: & si haberent materias diuersas nō possent reciproce generari 4. cęli commen. 37. & 8. metaphysi. tex. cōmen. 11. consimile in 8. Physicorum. cōmen. 46.

Elementorum potentiæ sunt æquales. 4. cœli. cō. 30. vide in concord.

Elementa si ita differrent in materia sicut differunt in forma, tunc fingerent se ad inuicē in loco, & non mouerentur ad inuicem fm perfectionem, cum contraria fugiant se, &

consimilia sunt ea quæ copulantur adinuicem. 4. cęli. cō. 39.

Elementum quod dicitur ; per prius debet esse omnino intransmutabile. 2. de generatione & corrupt. cō. 6. vbi aduerte q̄ hoc nomen el'ntū dicitur ſm prius & posterius: & ratio elementi primo competit primæ materiæ. vt est videre in 5. primæ philosophiæ. cō. 4. vide etiam Auer. 10. meta. cō. 2. & 3. cę. cō. 31.

Elementum a primis contratietatibus, quæ sunt ſm tactum, solum cō stituiē 2. de gn̄atione. tex. cō. 7.

Elementa non inueniuntur in suis locis simplicia & pura. Cōment. 4. metheororū cō. 10. Vbi nota q̄ vt dicunt Peripatetici, simplicitas elementorum sola ratione perpenditur: & dicunt insuper q̄ non quæli bet impuritas remouet elemētū a sua simplicitate, ita q̄ fiat mixtum. Vnde Auic. in cap. de febre pestilen tiali in 5. canone dicit. Nos nanq; cum aerem dicimus, nolumus dice re aerem simplicem. Mundus qm̄ ipse non est aer qui nos circundat. & si forte inuentus fuerit purus for te est alius, & subdit. Et nos non di cimus illum aerem, nisi quemad modum dicimus aquam maris: & tn̄ cum illa non sit pura aqua simplex, sed mixta ex terra, aeř, & igne, sed supertransiens est aqua.

Elementa omnia contrarietatem ha bent ad inuicem, quia differentiæ cōtrariæ sunt 2. de gn̄atione & cor rup. tex. cō. 24. & 22. & 49.

Elementa simboleitatem habētia fa ciliustransmutātur 2. de gn̄atione & corrup. tex. cō. 25.

Elementum inquantū elementum innatū est manere cum sit pars rei el'ntatę 2. de gn̄atione & corrupt. cō. 31. idem 5. meta. cō. & tex. 4. 3. cęli cō. 67.

El'nta ex qualibet parte carnis gene rari possunt, contra Empedoclem 2. de generatione & corruptione. tex. cōmen. 47.

Elementa digniora sunt vt corrum pant q̄ vt generēt, quapropter, si ge nerent'res oportet vt habeāt agēs q̄ faciat ea per temperamentum & alterationē apta, vt aliquid fiat 2. de gn̄atione & corrup. tex. cō. 54. Ex quo patet q̄ aliā īmo contrariā dispositionē habere pōt aliquid in ratione agentis principalis, & in ra tione instr'i respectu primi alterā tis & mouentis ea ad mixtionē, sic sunt causæ gn̄ationis. & nota istud quia multas difficultates euades in philosophia naturali, & in medici na. vnde cōsise habetur ex 2. de ala contra antiquos tex. cō. 41. de igne respectu augumenti, quia cōcurrit vt concausa, & non vt agens. Et ib in 2. de generat. tex. cō 55. contra antiquos Arist. inquit q̄ sise aliqd faciunt, vt si quis serrę & vnicuiq; instr'forum attribuit causām eorū quæ generantur. Necesse. n. est ser rante diuidi, & diuidente coequa ri, & in alijs similiter. Quocirca, si quidē maxime facit ignis & mou sed qūo moueat nō vident, qm̄ de terius est q̄ organa.

Elementa omnia iudicem accep runt præter terram. primo de ala tex. cōmen. 59.

Elementa comparantur materiæ 1. de aīa tex. cō. 82.

Elementa carent sapore & odore, q̄ sapor & odor sunt mixti secundi q̄ est mixtum. ex libro de sensu & sensato.

Elementa sunt elemēta per quatuor virtutes, vt est declaratum in libro de generatione & corru. 4. methe. cō. 1. & in 2. de gn̄atione & corrup. tex. cō. 8.

Elementorum dispositio est vt sint æterna ſm speciem, & sint genera bilia & corruptibilia ſm partem. Comenta. in 2. metheo. cap. 1.

Elementa non habent ambas quali tates substantiales in fine. 4. methe. cōmen. 10.

Elementa non inueniuntur in suis locis simplicia & pura, ibidem.

Elementorum consideratio rerum mobilium est propria scīæ natura li, sed in scientia diuina consideran tur, vt sunt principia substantiæ. 1. meta. cōmē. 18. consimile ibidem cōmen. 5. & 15.

El'enta rerum diuersarum in specie esse conuenientia in specie impro babile est 3. meta. contra Zenonē. tex. cō. 16. in fine.

Elementum nō habet odorem neq; saporē, eo q̄ ista duo non sunt nisi in composito 3. Colli. cap. 34.

Elementum nō dicitur de causis ex trinsecis, sed de causis intrinsecis, & digaius de mā 5. meta. cō. 4. intelli gedum sumitur in significatione proprie dicta. vt limitat Cōmenta. 1. phy. cō. 1.

Elementi diffinitio ponitur & expla nat' 5. meta. tex. cō. 4.

Elementi conditio non est vt nō sit diuisibile ſm quantitatē: sed bene vt sit diuisibile ſm formā, sicut sūt membra organica, quæ cōponun tur ex membris consimilibus, quæ non diuiduntur secundū formam: quælibet. n. pars membri consimi lis participat nomen & rationē to to, & ossis os: & tamen bene talia sunt diuisibilia secundū quantitatē Cōmenta. 5. meta cōm. 4. Nota ta men vt ex eodem cōmento Colli gitur, q̄ hoc non est verum ſm opi nionem illorū, qui asserebāt lineas componi ex punctis, & corpora cō poni ex corporibus indiuisibilib'. vnde ſm viam istorū, elementi con ditio non solum est vt non sit diui sibile ſm formā, verum etiā dicitur esse indiuisibile ſm quantitatem dī ctum igitur illud est verum ſm sen tentiam Aristot. Et aduerte q̄ licet Arist. dicat elementum non de ne cessitate debere esse indiuisibile se cundum quantitatem, quia multa sunt elementa quæ secundum quā titatem diuidi possunt: tn̄ Aristot. non negat, neq; Cōmenta. q̄ etiam aliquod indiuisibile ſm quantitatē inexistens rei quam componit, sit indiuisibile: alioquin vnitates non essent elementa numeri.

Elementi diffinitio data in 5. meta. elementū est. ex quo primo in exi stente indiuisibili ſm speciē in aliā speciem componitur vere compē tit primæ materię. Cōmen. 5. met. cō. 4. in calce cōmenti.

Elementū est in quod diuiditur ine xistens, vt materia 7. metaphy. tex. cōmen. vlti.

Elementa quæ non corrumpuntur ſm totum, sed ſm partes assimilan tur in hoc q̄ agunt perpetuo: illis q̄ non corrumpuntur neque ſm totū neq; ſm partem. s. corporibus cœle stibus. 9. meta. 20. & in secundo de generatione & corruptione tex. cō mento 59.

Elementa quatuor sunt corporū cō positorū elementa, sed non primo, quia sunt composita ex prima mā & formis simplicibus, sed elemen-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ti nomen vere habet prima materia in compositis. 10. meta. cõ. 2. Inde Collige duo ꝙ videlicet. prima materia vere elementi rationẽ possidet. pro quo etiã vide in 5 primæ philosophiæ in tex. cõ. 4. scãm vero ꝙ elicitur est ꝙ forma elñti apud Auer. appellatur forma simplex. Et sic intelligas dictũ eius ꝙ quæcunq; sunt præter primam materiã & vltimã formã, sunt materię cõpositæ & formę cõpositæ: oẽs. n. alias formas a formis elñtariis Cõmen. appellat cõpositas formas.

Elementa subãe sunt subãe, & elñta relationis sunt relationes: vnde si subãa esset elñtũ relationis & alioꝝ, tunc oĩa essent substantiæ: oẽ. n. cuius elñtum est substantia est subãa. 12. primę philosophiæ. tex. cõ. 19. vide tñ ꝙ intelligitur de elñtis propinquis: nam elñta substantię sunt elementa remota aliorum prædicamentorum. sicut notat Cõment. & Philosophus 12. metaph. tex. cõ. 21. & 22. & infra.

Elementum & elementatũ sunt eiusdem naturæ, sed elementum in illa natura est simplex: & elementatũ est compositum 12. primæ philosophię. cõ. 20. authoritate Alex.

Elementum nõ est idẽ cum suo elementato 12. primæ philosophiæ tex. cõmen. 21.

Eleméta nullo alio motu ex se mouentur q̃ locali. Themist. in principio secundi physico. & idem tenet Auer. ibidem.

Elñta sunt sphericę figurę, quia ambiuntur a corpore spherico. ex lib. destr. dispu. prima in sol. 11. dubii.

Elñtorum cõparatio ad cęlos est, sicut puncta ad circulũ ex lib. destr. disp. prima in sol. 3. dubii.

Elñta sunt mã mẽbroꝝ similariũ & similaria sunt mã organicorũ. ex 2. de partibus aĩalium cap. 1.

Elñtum quodlibet inuenitur in cõposito in potẽtia, sed nõ conuertit vt quicquid cõtinetur in aliquo in põa, illud sit ei elñtum. Cõmenta. cõtra Gale in 2. Coll. cap. 1. Colera enim vtraq; in põa continet in sanguine: tñ sanguis non est elñtum eis: sĩr acetum in põa continetur in vino: vinum tñ non est elñtum aceti, aut fex & spuma nõ sunt vini elñta, sed superfluitates.

Elñta q̃ñ occurrunt corpori nõ dãt ei nisi qualitatẽ, siue intus, siue extra adueniant. & iõ mouẽt nĩa corpora, sed tñ mouentur ab eisdem propterea quia qualitates cum quibus operantur elñta sunt in actu, sicut est calor in igne, & frigus in nive: & q̃ñ elñta mouẽt corpora ipsa non mouentur. i. non conuertuntur 3. Coll. cap. 3.

Elñtum dr̃ tripl̃r, vno mõ illud ad qđ resoluit aliquid rõne formę, & isto mõ ignis, aer, aqua, & terra dicunt elñta cęterorꝝ cõpositorꝝ: alio mõ ꝓ eo ꝙ creditr̃ eẽ minima parte rei, vt sumunt ponẽtes Atomos: tertio mõ vlia dr̃ elñta particularia apud opinantes vlia esse principia rerum ex paraphrasi meta. tract. 1. cap. 1. de elemento.

Embrio est pars aĩalis: & iõ necesse est vt nutriat̃ ex nutrimento illius rei cuius ipse est pars. Auer. in 2. de generat. anim. cap̃o. Quo fœtus in vtero aĩalium augeatur, & habetur ab Arist. ibidem in cap. 5.

Empedocles posuit cãm efficientem in prima gñatione, & Anaxagoras, sed in aliis dimiserunt eã 2. physic. tex. cõ. 75. vide in concordantiis.

Empedocles generat mundum ex quatuor elementis, quæ erant principia materialia apud ipsum: lis vero & amicitia erant causæ agentes. 8. phy. tex. com. 2.

Empedocles opinabatur mundum generari quando multiplicatio fit per litem, & corrumpitur q̃n aduratio fit per amicitiam. ibidem.

Empedocles opinabatur cęlum esse compositum ex quatuor elementis & amicitia tantũ: non enim est in eo lis, quia in cęlo sunt partes diuersæ. Com. 8. phy. cõ. 2.

Empedocles posuit amicitiam & litem in entibus fm similitudinem amicitiæ & litis in hominibus, vt quemadmodum amicitia congregat homines: lis autẽ segregat: ita in entibus sunt duo entia similia istis. v3. odium naturale, & amicitia naturalis. 8. phy. te. c. 14.

Empedocles opinabatur elementa & spherum. i. Deum eẽ principia. Them. 1. physi. super tex. 32. nota tamen ꝙ spherum cęlum appellabat, & hoc apud ipsum Deus erat.

Empedocles ponens, mundum generari de nouo, posuit motum localem præcedere omnes motus: & similiter Anaxago. & Democritus 8. phy. te com. 77.

Empedocles posuit corpora simplicia fm tempus fuisse ante motum. 2. cęli. te. com. 89.

Empedocles opinabatur orbes esse deos, & erant apud ipsum compositi ex quinq;, v3. ex quatnor elementis, & ex amicitia: & ideo reputabat Deum esse immortalem: lis enim est causa corruptionis: licet bene narrauerit ꝙ ipse iam opinabatur mundum corrumpi & generari sed forte non opinabat hoc

nisi in eis quę sunt sub sphera: quã uisipse videtur hoc opinari in omnibus partibus mundi. 1. de anima com. 80. Themistius etiam ibidẽ dicit Empedoclem Deũ spherum appellasse.

Digressio de cognitione Dei benedicti fm peripateticos.

Empedocli accidit insipientissimũ esse Deum: solus enim elementorum vnum non cognoscit discordiam: mortalia aũt omnia, ex omnibus. n. vnumquodq; est. 1. de anima. te. com. 80. &. 3. meta. te. cõ. 5. Consimile scribit Philosophus in 3. primæ philosophiæ. t. cõ. 15. vbi dicit pp quod & accidit ipsi felicissimum Deum minus prudentem eẽ aliis: non enim cognoscit elementa omnium, nam odium non habet: notitia vero simili similis fiat. Ex hoc scire poteris de mẽte Arist. fuisse Deum omnia intelligere: alioquin argumentum quod adducit in pallegatis locis facile potest in ipsum retorqueri. & licet in, 12. primæ philosophię excluserit a diuina cognitione singularium ipsorum cognitionem, & quia infinita sunt, & quia vilesceret, non pp hoc omnem cognitionem de istis inferioribus excluſit in intellu diuino. Cognoscit enim ea nobiliori modo quã sit intellectio eorum in ꝓpria forma existeret. vnde non vt derogaretur pfectioni intellectus diuini talem cognitionem sub rõne qua singularia sunt: & cum proprijs eorum ꝓprietatibus ab intellectu diuino remouit, sed vt attribueret simplicissimam & perfectissimam cognitionẽ: intellus. n. diuinus intelligit entiã in altiori gradu vnitatis, simplicitatis, & nobilitatis, qũã aliquis intellus posſit intelligere: nam intelligendo se qui est

ens

ens per essentiam, nihilo aliorũ dẽ ignorare, quia omnia sunt entia p participationem respectu eius, quę nobiliori modo sunt in ipso quã sint in propria forma, & nobiliori modo intelliguntur in ipso quã intelligant, aut intelligantur in ꝓpria forma. Et sic dixerunt peripatetici intellectum diuinum vnum intelligendo solummodo omnia cognoscere & nobiliori mõ quàm aliquis intellectus possit capere. Et ideo dixerunt scientiam Dei benedicti non eẽ neq; vniuersalem, neque particularem, neq; in potentia quandoq;, neq; in actu quandoq;: istæ enim sunt diuisiones & modi scientiæ nostræ, quæ equiuoce dẽ cum scientia Dei: nam scientia Dei est causa totius entis causati: & scitia nostra est causata ab ente: & sic posuerunt mundum esse sub diuina prouidentia. & talis dependentia est in nobiliori gradu quàm eẽ possit aut intelligi. vnde scribit Cõmen in. 2. phys. suæ auscultationis in commento. 75. & ista propositio. videlicet quæ dicit. Naturam agere propter finem, est maxima, & est fundamentum in scientia naturali, & in scientia diuina: & declarans qũo sit maximum fundamentum in scientia diuina dicit ꝙ, si diuinus non concesserit eam non poterit probare ꝙ Deus habet solicitudinem circa ista quæ sunt hic. & 12. primæ philosophiæ. com. 37. ostendens modum quo intellectus diuinus habet solicitudinem eorũ quæ sunt hic dicit: dicentes autem ꝙ Deus solicitus est circa vnumquodq; indiuiduum, aliqualiter est verum & aliqualiter non: quia nullum indiuiduum habet dispositionem propriam, nisi illa dispositio inueniatur in aliquo modo illius speciei. Et hoc igitur modo verũ est Deum solicitari circa indiuidua solicitudo autem circa indiuidua tali modo ꝙ nullus habeat cõtentionem cum eo hoc non est fas bonitati diuinæ, quod qũo & qualiter sit intelligendum ample declaraui in concordantiis. Et qui vult diffuse & resolute videre peripateticorum viam, videat quæ scripsi in proprio theoremate de intellectione primi contra Io. de Bachone, & alios. Nos autẽ licet ista scripserimus ex mente eorũ: firmiter tamen credimus & nullatenus dubitamus Deum omnia cognoscere sub rationibus singularibus. verũ enim est quod diuino afflatus spiritu propheta testatur: Et humilia respicit in cœlo & in terra.

Empedocles quatuor elementa affe ruit esse principiũ materiale oĩum ex erratis. primi meta.

Empedoclis mentem si quis inspexerit, & nõ ad eaꝙ dicit balbutiendo, inueniet concordiam bonorũ, litem vero malorum causãm esse. quia si quis dixerit Empedoclem bonum & malum quodammodo causas seu principia dicere benedicet ex. 1. meta. ca. 2.

Empedocles primus præter veteres hanc causam diuisam adduxit. scilicet efficientem, & non vnũ principium motus, sed diuersa atq; contraria fecit. 1. meta. ca. 2.

Empedocles primus in materiæ specie quatuor elementa dixit: non tamen vtitur quatuor, sed vt duobus existentibus solum igne secundũ se, oppositis vero quasi vna natura terra, aere, & aqua.

Empedocles solus ex antiquis vltra materiam innuit causam formalẽ, sed non dixit eam aperte. 1. meta. tex. commen. vlti.

Empedocles existimauit cœlũ esse Deum constantem ex quatuor elementis, & amicitia sine lite: sed omnia generabilia & corruptilia fm ipsum sunt composita ex quatuor elementis, & amicitia & lite. 3. meta. tex. com. 15.

Empedocles dixit permutantes habitum permutare prudentiam: ad sens enim augetur consilium in hominibus. 4. met. tex. com. 21. idẽ 2. de anima. tex. com. 150.

Empedocles licet dixerit mixtiõem esse formã rerũ, ipse tñ non posuit veram mixtionẽ fm ꝙ de eo narrauit Arist. alibi, sed per mixtionẽ intellexit compositionem. Cõmẽ. 5. meta. cõ. 5. pro hoc dicto Auer. vide in. 2. de gener. & corrup. tex. com. 37. & etiam in primo eiusdẽ. tex. com. 85. Ex quo patet solutio ad argumentum & dubitationem Alexan. in. 2. phy. in tex. com. 22. vbi Arist. soluens quæstionem ibi propositam, an eiusdem scientię sit vtranq; naturam cognoscere. s. materiam & formam, an alterius solũ modo dicit. in antiquos quidẽ aspicẽti videbitur vtiq; esse materiei. ex parua. n. parte quadam Empedocles & Democri. speciem & quid erat esse tetigerunt. Dubitat autem Alex. pp quid non meminit etiam Anaxagoræ: nã quẽadmodum Emped. ea ratione formam, & quodquid erat esse tetigisse visus est, quia vltra quatuor elementa quæ posuit cõcurrere in rõne materiæ, posuit etiã litẽ & amicitiam, quæ concurrebant in rõne efficientis, sic pariformiter Anaxa. vltra partes similares quæ gerebãt vicem materiæ posuit intellm, qui supplebat vicem causæ efficientis: Soluens aũt Alex. huiusmodi dubitationem rñdet propterea Anaxa. opinionem a philosopho fuisse neglectam, qui intellectu illo separato non vteretẽ Anax. in gñone. Sed contra istam solutionẽ instat Simpli. nam generatio fm Anaxa. ponentem quodlibet esse in quolibet fiebat per segregationẽ: segregatio autem fiebat per motũ localẽ, sed cã motus fm Anaxa. erat intellus separatus, vt patet. 8. phy. te. c. 77. & clarius in. 8. phy. in tex. com. 37. scribit Arist. vnde Anaxa. intellm impassibilem affirmans & immixtum esse. qñ quidem motus principium esse facit: sic. n. vtiq; solum mouebit cũ sit immobilis & imperabit cũ sit immixtus. Simpli. autẽ aliter soluit, inquit. n. ꝙ ideo Arist: non meminit Anaxa. quia intellus ille non erat forma mãlis, sicut est forma naturalis, quę est in materia sed in veritate ista solutio Simpli. minus longe satisfacit quàm solutio Alexan. Nam ea ratione etiam Aristote. non debuit meminisse opinionis Empedoclis, quia vt habetur, primo physic. tex. commen. 48. vbi Aristote. ponit differentiã inter opiniones antiquorum inquit: Differunt autem ad inuicem quòd hi quidem priora, & alij posteriora suscipiunt: & hi quidem notiora secundum rationem, illi autem secundum sensum: hi quidem enim calidum & frigidum, illi autem humidum & siccum: alij autem imparem & parem, quidam autem concordiã, & discordiã cãs ponunt

Anaxagoræ 2. phy. t. c. 22 contra Alex. & Simpl.

ponunt generationis: hæc autem differunt fm prædictum modum. vbi patet ꝙ enumerat opinionem Empedo. ponentis concordiam & discordiam in numero eorum, qui posuerunt principia notiora fm rationem, vt exponit Themi. Commenta. & ipsemet Simplicius citat carmen Empedocl. in illo loco, loquentis de lite & amicitia. videlicet ἀλλὰ δ' ἐρκευ φησὶ νόωμ' δ' ὀμμασιν ἧσο τε φῆτωσ. id est, sed mente inquit inspice neque oculis conspicere speres. Aliã etiam Simpli. intulit ibi expositionem ꝙ ideo Anaxa. non meminit quia intellectus est cã efficiens, sed segregans iam inexistentes res. sed sermo philosophi est de cã vere efficiẽte: sed nec ista solutio stare potest, quia etiam pariformiter nec opinionis Empedo. debuit meminisse, quia lis & amicitia non sunt causa generationis & corruptionis nisi per congregationem & segregationem, ex qua vere non resultabat aliquod mixtum fm rem, sed solum fm apparentiam tantum, sicut hĩ in. 1. de genera. & corrupt. tex. commẽ. 85. & in. 2. de genera. tex. commen. 37. & habetur in præsenti loco. 5. meta. com. 5. Dicam⁹ igitur nos sermonem conuenientẽ ꝙ Alexan. & Simpli. expositiones in hoc conueniunt, quia credunt Aristo. ea ratione dixisse Empedoclem aliqualiter tetigisse formam, & quodquid erat esse rerum naturalium, quia posuit litem & animã vltra elementa, quæ sunt tanquam materia. sed in veritate hoc nõ intellexit Aristo. in præsenti loco, qa sine dubio tũc meminisset opinionis Anaxagoræ, si hoc ad causam efficientem Aristo. retulisset, cuius argumento est, ꝙ in eodem. 2. physico. in tex. com. 75. vbi in similibus cit, quod in causam materialem omnes inducunt, quoniam quia calidum huius est & frigidum, vnã quodq; igitur talium hæc ex necessitate sunt, & fiũt, & apta nata sunt. Et nanq; si aliam causam dicunt quantacunque gaudere sinũt: hi quidem concordiam & discordiã, ille vero intellectum. vbi Commẽta. in commen. scribit. Et quia quidam istorum dicunt agens in generatione mundi non in omnibus generationibus. vt Empedoc. amicitiam, & litem: & Anaxagoras intelligentiam dixit, quoniam etsi posnam, id est dicimus ꝙ isti homines reducunt omnia in causam materialem: quia isti etsi ponunt aliam causam. s. agentem. vt Empedo. & Anaxago. modicum percepernnt eam, & concesserunt eam in principio generationis mundi; deinde dimiserunt eam in aliis rebus. Et propterea vr̃ mihi ꝙ Arist. refert hoc ad causam formalem, & nõ ad causam efficientem, & fundo opinionem meam in præsenti loco. in. 5. meta. tex. com. 5. vbi Aristo. ponit significata naturæ, dum ponit naturam quæ est forma per quã ostenditur quid sit res, dicit. Ampliusautem alio modo natura dr̃ existentium substantia, vt dicentes naturam primam compositionem eõrum vt Empedoc. dicit, ꝙ natura nullius est existentium, sed solum mixtio & permutatio mixtorum est, vbi Commẽ. in com. scribit. Nam tertio modo dr̃ illud quod est substantia rerum naturalium, quæ datur ad interrogationem factam p quã scilicet

scilicet formam, sicut quidam dicũt ꝙ natura rerum, natura est forma primæ compositionis in vnaquaq; rerum naturalium, qui. n. opinabantur elementa non admisceri, & ꝙ sunt existentia in actu ĩ eo, cuius sunt elementa, non tenent formam rei factæ ex elementis, nisi in compositione & figura, sicut est dispositio in domo, quæ fit ex lateribus & lapidibus, & hoc dicit pp. Democritum, Commen. & philosophum vt patet. 1. physi. tex. cõ. 41. vbi. d. ꝙ posuit principia differre positione figura & ordine. Dein de sequitur. d. aut sicut Empedoc. qui. d. ꝙ mixtio & mutatio mixtorum sunt in mixtione naturæ rerum generabilium. s. ꝙ formæ & substantiæ rerum gñabilium sunt in mixtione & mutatione partiũ, & iste homo licet expressit hoc nomen mixtio, tamen non opinabat veram mixtionem esse fm ꝙ Aristo. narrauit de eo alibi, sed solum modo per mixtionem intelligebat compositionem. Ecce per vitam meam, quantum iste locus facit ad istam expositionem illius loc. in. 2. physi. quia ibi generaliter omnes antiquos, dicit in qõne quę rente. Vtrum naturalis interfit cognoscere vtranq; naturam. s. materiam & formam, rñdere, ꝙ solũ de materia exceptis duobus. s. Democrito qui vltra proptia athomalia quæ concurrebant in ratione materiæ posuit quodammodo etiam formam, quia reddens causam diuersitatis in compositis asserebat illam diuersitatem prouenire ex positione figura & ordine. Empedo. etiam vltra elementa, quæ erãt materia, & litem & amicitiam ꝙ erant non causæ formales mixtorũ, sed efficienter] tetigit quodammodo formã, quia dicebat mixtum nihil aliud esse nisi talem elementorum compositionem, sed quia illa mixtio non erat vera mixtio, quia ex illa nõ resultabat aliqua forma superaddita miscibilibus, vt tenet Arist. & rei veritas est, ideo dr̃ Empedoclem] etiam] tetigisse quodammodo formam, pro hoc vide etiã in. 2. de generatio. & corruptio. in tex. com. 41. &. 40. vbi Arist. reprehendit Empedo. quia non assignauit verã causam, quia generata habent magnitudines terminatas. dicit. n. Non. n. amicitia, aut lis sunt causa, quia congregationis hæc, illa vero segregationis causa est, hæc autem est substantia vniuscuiusq;, sed non solum & mixtio & separatio mixtorum, quemadmodum ille inquit. Ecce quod non perfecte Empedo. cognouit formam, quæ est substantia, & quodquid erat eẽ vniuscuiusq;, sed solum tetigit assignando esse mixtionem illam, ꝙ non erat vera sed compositio sola. Vnde mirum est de Alexandro & Simplicio, qui referunt hoc ad causam efficientem cum qõ physic. de forma sit non de efficiente, licet idẽ subiecto efficiens & forma esse possit, & est solutio quietãs intellectũ sicut vides, vnde ex hoc elice vnũ pulchrum contra cõe dictũ ꝙ Empedocles licet cõiter dicat duo principia posuisse, materiam, & efficiẽs. Dic tamen ex præsenti loco, & ex 2. physico. 22. ꝙ etiam aliqualiter tetigit formam.

Empedocles causam sterilitatis mulorum mixturam seminum opinabatur, quæ ex molli veraque materia

ria

ria generatur, cuius impugnationem vide in.2.de generatione animalium.cap.6.

Empedocles opinabat ꝙ causa maris & fœminæ sit caliditas & frigiditas vteri, cuius impugnationem vide in.4.de generatio.animal.ca. 1.ab Arist.& Auer.ibidem.

Empedocles non recte putauit, aut non bene vsus verbo translatiuo ē cum dixerit octauo decimo mensis pus extitit albū, putredo enim concoctioni contrariū est, pus autem putredo est, lac vero est res cō cocta prorsus, Arist.in.4. de generatio.animalium.ca. 8. Inde scire potes qūo in philosophia naturali, & in demonstratiuis scientiis translaticia verba & metaphorica mini me adduci debent. Vide in.2. Poster.analiticorum. vbi præcipitur nō tē diffinīēdū per metaphoras.

Endelechia & perfectio absq; eo cuius est esse non potest, quemadmodum neq; terminus absq; eo, cuius est terminus. Alex. 1. de anima. ca. 1. quo probat animam esse inseparabilē a corpore, tu tñ nota quod endelechia equiuoce dr̄ de anima intellectiua, & de aliis, vt notat Cō men. 2. de anima. cōm. 11. & 3. de anima cō. 5. Nota etiam ꝙ refert considerare animā intellectiuā vt anima est, & refert considerare ipsam vt intellectiuam, quia differt valde anima ab intellectu, vt patet 1. de anima. cō. & tex. 23. & infra, & per hoc solues Achillem Alexā. & sequacium.

Entis nomen dr̄ de necesse esse & de aliis analogicæ, sicut istud nomen caliditas dr̄ de igne & de aliis reb⁹ calidis. dispu. 5. in solu. 3.

Ens est genus substantię & sumitur in sua diffinitione illo modo quo sumuntur rerum genera in diffinitionibus earum, vt hr̄ ab Alpharabio in suo libro de demonstratione. ex dispu. 7. in solu. 1. dub. cōtra Auic. nota tñ ꝙ loquitur de genere analogo propter dictū Porphirii & Arist. in. 3. meta. contra Platonem, asserentium ens non esse genus. Plato. n. opinabatur ꝙ ens est verum genus vniuocum, vt notat Alexander in. 3. metaphysicę & eluus Thomas.

Ens nomen est quod dr̄ multipliciter de decem prędicamētis. 1. phy. com. & tex. 13 idem. 5. meta. text. com. 2. & 7. meta. te. com. 10. Non valet glosa Scotizantium, qui asserunt ens esse multiplex multiplicitate suppositorum, quia decē genera generalissima, sic̄ Deus & creatura sunt partes subiectiuę entis. Non tamen ista multiplicitas impedit vniuocationem, alioquin genus equiuoce diceretur de suis speciebus & species de individuis, sed multiplicitas significationum est quæ impedit vniuocationem sicut canis, sed in veritate ista glosa est contra Arist in. 1. phy. in loco prius allegato. vbi disputatur contra dicentes ens esse vnum principium suæ disputationis, fundat super divisione significatorum entis, sicut clare patet intuenti tex. 13. & omnes expositores græci & Cōm. hoc asserunt. Amplius autem, si Arist. disputans in illo loco accipit principium suæ disputationis hoc pro suppositū, ꝙ ens dr̄ multipliciter si illa per vos est multiplicitas positorum cum ibi arguat contra illos qui ponebant vnum esse ens tales. n. non faciebant differētiam inter ens & principium. Ineuitabiliter igitur sequit̄ ꝙ in tali disputatione Arist. peteret, quia aduersarius statim dicens ens eē vnum negat de facto ens habere sub se multitudinem suppositorum, vt patet intuenti. Amplius Arist. in eodem 1. physi. te. cō. 25. vbi specialiter arguit cōtra Parmenidis syllogismū quo arguebat, quicquid est, præter ens, est non ens. & quicquid ens non est est nihil. igitur tm̄ vnum est ens. d. ꝙ paralogizat per fallaciam equiuocationis, quia rō sua falsa est & concludens, quia simpliciter accipit quod est multipliciter dictum. vnde Comm̄. in com. ex ponens illum locū dicit, ꝙ propositiones eius sunt falsæ, quia vti⁹ hoc nomine ens: ita ꝙ dicatur de vna intentione, sed dictum est de plurib. Ecce igitur ꝙ ista multiplicitas importata per nomen entis, & multiplicitas intentionum, quia inquit ꝙ hoc nomen intendimus vnum decem prædicamentorum. v. g. subiectum aut quantitatem, tūc non erit verum dicere ꝙ quodquid est nō ens, est nihil, qm̄ non sequitur vt illud quod non est substantia, aut quantū, vt sit nihil. ergo propositiones eius non sunt veræ, nisi per hoc nomen ens intelligamus omnia decem prædicamenta. Sed tūc non concludit illud quod intendebat ꝙ ens est vnū, & patet ꝙ ratio Arist. consistit in hoc ꝙ Parmenides paralogizat, ex hoc præcipue ꝙ multipliciter dicto quantum ad significata vtitur tanquā simplici dicto, & confirmatur, quia cōsuetudo Aristot. in omni dispu. in qua exterminus multiplex tali multiplicitate significatorū, quæ ex eq

uocatione est distinguere illā multiplicitatem, immo dat regulā in hoc libro elencorum. Et est etiam expresse in. 1. cęli. in tex. com. 110. vbi dicit expresse. multipliciter. n. dictis & si nulla dr̄ia ad sermonem necesse intellectum confusum habere, si quis diuiso multipliciter tāquam indiuiso vtatur: immanifestum. n. fm quam naturam ipsi accideri t quod dictum est. Amplius lucidissimus Them. in expositione illius tex. com. 13. sic exponit. Initium igitur eorum omnium quæ sumus dicturi, commodissimū est perconctari, quid illis significet id quod ens vocamus, vtrum putent multiplicem esse illius significatū an simplicem, si multiplicē, vt nos in prædicamentis ostendimus, &c. Ecce bone Deus, quod. d. de mente Arist. in prædicamentis fuisse ens esse multiplex, quo ad significata, quod ostendit sermo Arist. in prædicamentis. eorum. n. inquit, quæ fm nullam cōplexionem dicunt, singulum significat, aut quantitatem, aut substantiam, aut qualitatē rei. Et quinto primæ philosophiæ. text. com. 14. facta diuisione inter ens fm accidens, & fm se, ens fm se sic diuidit dicens, fm se vero dicuntur esse quæcunq; significant figuras prędicationis, quoties enim dr̄, toties esse significat. Amplius. 4. meta. text. 2 dicit. ꝙ ens dr̄ multis modis, sed ad vnum & vnā aliquā naturam, & non equiuoce. vñ Cōmen. bene ponderat illud in commen. Et ita asserunt omnes Peripatetici antiqui hoc nomen ens dicit̄ multis modis, & non equiuoce, sicut canis qui dr̄ de latrabili & marino, neque vniuoce vt animal de

homine

homine & asino, sed est de noĩbus attributis vni, & sunt media inter vniuoca & equiuoca, est.n. equiuocum analogum non purum equiuocũ, quia tale nullius scientiæ põt eẽ subiectum & immorari in hoc amplius est superfluum, cum alibi scripserim diffusius. Amplius Aristo. in. 1. phy. expresse testat' in tex. com. 21. Expresse dicit hoc nomẽ ens dici de pluribus fm rõnẽ, quæ tamẽ sunt vnum fm suppositum. vnde Cõm. ibi in cõmen. dicit, hoc nomen ens dicitur de pluribus fm diffinitionem & vno fm subm.

Ens & non ens dicuntur de decem prædicamentis. 1. phy. com. 25.

Entia esse vnum in forma impossibile est opinari, sicut possibile est opinari ꝙ sint vnum in materia. 1. phy. cõ. 24. vide in concor.

Ens in potentia non est priuatio pura, neque est actio pura. 1. physico. commen. 78.

Ens in potentia est aliquid cui accidit priuatio non in subst̃tia eius. 1. phy. com. 29. Ex quo patet materiam in sui prima notione præcedere potentiam & priuationem, vt dicit lucidissimus Themi. in aurea digressione. 1. phy.

Entia separata esse non demonstratur nisi in scientia naturali. 1. phy. com. vlti. contra Auic. &. 8. phy. c. 3. &. 2. physi. 26. & in lib. destru. in disputatione. 4.

Ens cum diuiditur fm diuisionem demonstratiuam intrabit vna natura in plures artes. 2. physi, cõ. 71, Pondera, quia dixit fm diuisionẽ demonstratiuam, quia aliæ sunt diuisiones entis absolute considerati, & aliæ sunt diuisiones entis, vt cadit sub opere animæ, vt alias declaraui tibi in Theorematib'. Ex hac authoritate colligitur ꝙ de eadem re possunt plures scientiæ considerari fm diuersas rationes formales idem. 2. phy. t. cõ. 18. de lineis mathematicis & naturalibus.

Entia naturalia sunt in potentia, & in actu tribus modis, aut in duob' temporibus respectu eiusdem, aut in eodem tempore respectu duorum, aut in eodem tempore respectu eiusdem sed duobus modis. 3. phy. 8. &. 9. com.

Ens tribus modis. s. actu & potentia & fm compositionẽ ex actu & potentia. 3 phy com. 58. vide cõmẽ. 3. tertii physi.

Entia successiua non habent esse cõpletum extra animam. sed esse eorum completur ex opere animæ. 4. phy. com. 88. &. 104. &. 109.

Entia completa sunt illa, i quorum esse nihil facit anima. 4. physic. cõmento. 88. &. 131.

Entium quædam semper mouentur vt cœlum, quædam semper quiescunt, vt terra, quædam quandoq; mouentur, & quandoq; quiescunt, & sunt quæcunq; sunt infra cœlu, & supra terram. 8. phy. com. 19.

Entia naturalia in motu, & quiete diuidũtur quinq;, aut septem modis. 8. phy. t. c. 21.

Entis in actu terminus est vt sit tangibile cum sit impossibile repentre corpus non tangibile. Et oẽ tangibile comprehenditur per sensum tactus. 8. physi. commen. 23. vide in concordantiis.

Ens quodlibet in actu est in tempore. videlicet demonstrato. 8. physi. tex. commen. 62.

Entia quorũ nobilitas est in actione sunt diminuta respectu entium quorum nobilitas est in ipsis, quia illa quorum nobilitas est in actione, non acquirunt nobilitatem per se, sed oportet ꝙ habeant aliquod exemplum quod dedit eis illud pp quod est actio, & etiam quia sunt pp illud quod facit ipsum, & illud pp quod facit illud quod est factũ. 2. cœli com. 63, videtur Auer. ponere exemplaria & ideas quas Arist. impugnat vbiq;, vide in concord.

Entia quæcunq;, non intendunt p suas operationes nisi vt assimilentẽ perfectę nobili, quod est Deus fm ꝙ possunt. 2. cœli. c. 64. idem. 2. de aĩa. t. c. 34. &. 1. phy. t. cõ. 81. &. 12. meta. com. 44.

Ens cui accidit respectus fm qđ est respectiuũ, habet dispositiones cõtrarias & infinitas. 3. cœli. cõ. 9. cõparatio enim est accidens separabile a re,

Ens in potentia non inuenitur, nisi in ente in actu. 3, cęli, com. 29.

Ens est comprehensum: & nõ comprehensum naturaliter est nõ ens. 1. de generatione & corruptio. cõ. 19. idẽ. 2. phy. cõ. 47. & habetur ex 3. de anima. tex. cõ. 4.

Ens rationabilius est, vt sit cã' generationis non entis quàm non ens entis. 2. de generatione & corrupt. tex. com. 55.

Ens aliquod simpliciter nobile in istis rebus inferioribus esse impossibile est, propter remotionẽ a prima causa. 2. de gene. & cor. t. c. 59.

Ens & vnum licet dicantur pluribus modis, tamẽ prima perfectio in oĩbus illis. s. forma magis digna est, vt hẽat hoc nomẽ vnũ & ens, qũa illud qđ est congregatũ ex mã & forma, cõgregatu. n. non dr vnum nisi pp vnitatẽ existẽtẽ i forma. 2. de aĩa. c. 7. & est ex mente philosophi. in tex. cõtra ponẽtes cõpositũ eẽ magis ens & verius ens ipsa forma. idẽ scribit Cõm. 7. &. 8. primæ philosophiæ vtrobiq; in. te. c. 7. & 2. phy. c. 4. licet compositũ fm formositatem dicat' magis ens, sed fm rei veritatem forma est magis ens, vt notaui tibi in concordantiis, & hoc tene.

Ens potentia, & actus sunt genera multipliciter dicta. 2. de anima. cõ. 30. idem. 4. meta. t. c 2. &. 1. physi. tex. c, 13. &. 5. meta. t. c. 14. 7. meta. 15. &. 12. meta. 21. &. 22.

Entia nihil aliud sunt nisi scientia Dei, & causa entiũ nihil aliud sunt, nisi scientia eius. 3. de anima. com. 36. authoritate Them.

Entia omnia, aut sunt sensibilia, aut intelligibilia. 3. de aĩa. t. c. 37.

Entium sensibilium dispositio apud sensum est, sicut dispositio intelligibilium apud intellectum. 3. de anima. cõ. 37. & tex. cõ. 3.

Entia in quibus dominatur mixtio ignis & aquæ super mixtionẽ terræ, & aeris sunt lõgioris vitæ, & existentiæ, in aqua. n. & igne sunt qualitates actiuæ fortiores, qũa in aere & terra, Et in aere & terra sunt passiuæ fortiores. Cõm. in cõm. libri de causa longi. & breuit. vitæ. Inde patet de mente Auerr. non esse in summo ambas qualitates in vnoquoq; elemento, & sine dubio est opinio Arist. in. 2. de generatio. & corruptio. tex. com. 23. & Cõm. 4. cęli. com. 39. dicit. ꝙ omnes conueniunt in hoc ꝙ humiditas in aere est maior quàm caliditas'. Et ista fuit opinio eius in comm. super. 1. cantice canticorum. com. 15. & est opinio Alexandri in. 1. Metheo. &

libro naturalium qõnũ. quam seq
tur etiam Io. Gram. in. 2. de gño.
& corrup. & Simpl. in. 4. cęli. Quic
quid senserit Gal. & alii de hoc.

Enti in potentia, & enti in actu non
est aliqua vna intentio cõis vniuo
ce. 1. meta. com. 46.

Entia omnia non acquirunt esse &
veritatẽ nisi a prima causa: est igit̃
ens p se & verum per se, & omnia
alia sunt entia & vera per partici-
pationem eius. 2. met. t. c. 4.

Ens simpliciter est subiectum vtriu
sq; scientiæ, quia cõicat scientiæ
disputatiue in vltitate consideratio
nis. 3. meta. c. 1. idem in cõ. 2. &. 4.
meta. tex. com. 5.

Ens quodlibet cõparatum ad aliud,
aut est idẽ, aut diuersum, aut simi-
le, aut dissimile, aut contrariũ, aut
non contrarium. Talia. n. sunt de
consequentibus essentialibus entis
inquantum ens. Cõm. 3. meta. cõ.
2. idem. 4. meta. t. c. 5. &. te. com. 6.
Ex quo patet ens inquantum ens
habere passiones essentialiter con-
sequente ipsum.

Ens & vnũ quæ dñr de generib⁹ al-
tissimis nõ sunt gña eorũ, nõ. n no
tificant de eis vnã nãm cũ naturæ
eorũ sunt diuersę, gña. n. altissima
ita se hñt ꝙ neutrũ collocatur sub
altero, & vnũquodq; hẽt drĩã vnã
ꝓpriam absq; eo ꝙ conueniunt in
vnã naturã. 3. met. c. 10. idem. 10.
met. c. 8. &. 12. meta. c. 19. &. 20. &
2. phy. cõ. 13. &. 4 meta. t. c. 2. Et in
prædicamentis. idem Porphirius.
in cap. de specie.

Ens & vnũ fm aliquos significant
substantias fm aliquos accidentia.
3. meta. c. 16. Vide etiã ꝙ Auicen.
fuit de illis qui dixerunt, ꝙ signi-
ficant dispões accidentales addi-
tas essentiæ, quia non distinxit in-
ter ens, quod significat verum, &
inter ens quod significat essentias
decẽ prædicamentorũ. 4. meta. cõ.
3. &. 10. meta. com. 8.

Ens & vnum fm Platonem & Pita-
goricos significant naturas simpli
ces, & nõ naturas compositas, sicut
nomina denominatiua. Et in hoc
conueniunt naturales & Empedo.
cum eis, sed differunt, quia Pitha-
gorici dixerunt, ꝙ ens ꝙ est sub̃a
entium est ipse numerus, Plato au
tem. d. ꝙ sunt ipse formæ numera
les, sed nãles dixerunt sermonẽ ma
nifestiorẽ in hoc, quia dixerunt ꝙ
ens & vnum significant elementũ
rerum sensibiliũ, quidam. n. dixe-
runt illud esse ignẽ, quidam aerẽ,
quidam aquam &c. 3. met. cõ. 10.

Ens & vnum sunt magis vlta alis. 7.
meta. tex. com. 16.

Ens multis modis dr̃, sed ad vnum,
& ad vnã aliquã nãm. Et nõ equi-
uoce. 4. meta. t. c. 2.

Ens non est equiuocum, si. n. esset
equiuocũ, non consideraret de eo
vna ars. 4 meta com. 2.

Ens non dr̃ equiuoce, sicut canis qu
dr̃ de latrabili & marino, neq; vno
uoce, sicut animal dicitur de hoie
& asino, sed est de noibus quę dic
de rebus attributis eidem, & sunt
media inter vniuoca & equiuoca.
ibidem com. 2. Ex quo patet quod
ter vniuoca proprie & pure equi
uoca datur medium.

Ens dicitur de affirmatione & nega
tione, & vniuersaliter dicit̃ de pri
mis intelligibilibus & secundis, &
sunt res logicę. 4 meta. com. 2. &
habetur etiam in tex.

Ens & vnum se consequuntur, sicut
principium & causa, sed nõ vt vna

ratione ostensa 4. meta t. co. 3.

Entis tot sunt species, quot sunt v-
nius. 4. meta t. c. 3.

Ens & vnum aut significant eandẽ
naturam omnibus modis. ſ subie-
cto & diffinitione, aut vtrunq; cõ-
uertitur super alterum & consequ-
tur ipsum, quia significat eandem
naturã subiecto & duas diffinitio-
ne. 4. meta. com. 3.

Ens & vnum significant eãdem na-
turam in forma, licet diuersificen-
tur fm modum. ibidem.

Entis inquãtum ens & vnius inquã
tum vnum eædem sunt passiones
fm se. 4. meta. t. c. 5.

Entis inquantum ens sunt quædam
propria de quibus philosophi est p
scrutari veritatẽ, sicut numeri in-
q̃tũ numerus sunt ꝓpriæ passio-
nes, vt ĩparitas, & paritas cõmensu
ratio equalitas excedentia & defe-
ctus. 4. met. t. cõ. 5. contra illos qui
asserunt entis inquãtum ens ẽ non
esse veras passiones demonstrabi-
les de ipso.

Ens & non ens sunt duæ differentiæ
vniuersaliores rerum opinabiliũ,
sicut vnum & multum sunt rerũ
entium. 4. meta. com. 6.

Ens & vnum, licet dicantur multis
modis attribuuntur vni primo, si-
cut alia contraria attribuũtur vni
primo in eis, sic vnum & multa ali
cui primo attribuunt. 4. met. t. c. 6.

Ens in potentia est indefinitum. 4.
meta. t. com. 15.

Ens non sequitur existimationem
nisi entia habeant esse in anima,
sed existimatio sequitur ens. 4. me
ta. commen. 15.

Ens qđ non est in actu, non est ens.
4. met. t. c. 15. vide. 9. met. t. c. 7. &
12. meta. com. 11.

Ens dicitur dupliciter, actu & pote-
state. 4. met. t. c. 20.

Entia sempiterna non acquirunt eẽ
necessarium ab aliquo alio, neque
in eis est aliquid extra naturam. 5.
meta. com 5. vide in concor.

Ens aliud fm se, aliud secundum ac-
cidens, 5. met. t. c. 13.

Ens fm se diuidit̃ in decem prædica
menta. 5. meta. t. cõ. 14. &. 6. meta.
tex. comm. 4.

Ens significat verum & non ens fal-
sum. 5. meta. t. c. 14.

Ens qđ signãt essentiã rei ẽ aliud ab
ente qđ signãt veritatẽ. Cõmẽ. 5.
meta. cõ. 14 idem in lib. destru. in
dispu. 8. in sol. 1. dub.

Ens primo diuidit̃ in ens p accns, &
in ens p se. 6. met. c. 1. vide ĩ cõcor.
vbi declaraui ꝙ sunt plures diuisio
nes entis primæ, & illud est bñ dcm
quia quęlibet est prima in suo or-
dine. Dixi tñ ibi illas diuisiones eẽ
diuisiones entis, qđ est subiectum
in metaphysica, sed aduerte limitã
do & melius digerendo dicta no-
stra, quæ aliàs iuxta modũ loquẽ-
di cõem diximus, ꝙ entis qđ est sũ
biectum in scientia diuina, ꝙ est
ens extra aĩam, & ens per se, nam
Aristote. in. 6 primæ philosophiæ
exclusit ens in aĩa a consideratio-
ne metaphysici, quia est ens dimi-
nutum, & exclusit ens per accns, qa
non est terminatum, nec est scibi-
le. Et ideo entis extra aĩam, & per
se, nõ sunt nisi tres dimẽsiones, fm
quas tota scĩa diuiditur diuina. pri
ma est diuisio ĩ sũbam & accns, &
de ista diuisione tractatur in. 7. &
8. metaphysi. Et ideo illi duo libri
appellantur tractatus de sũba, qa
denominatio fit a prĩcipaliori dif-
ferentia. Vnde Com. 2. physi. com.

Universidad de Deusto
Biblioteca

4.dicit.q̄ substantia & accidēs sūt dr̄iæ entis,fm q̄ est ens,& istam diuisionem appellant moderni formalizantes diuisionem in partes subiectiuas. Secunda diuisio est p potentiam & actum,& de tali diuisione egit philosophus in.9.primę philosophiæ,qui appellatur tractatus de potentia & actu. Et ista sunt opposita relatiue vt patet.9.meta. t.cō.13. Et sic intelligitur dictum Cōm.1.de anima.cō.6.vbi dicit. q̄ potentia & actus sunt dr̄iæ valde oppositę; & contingunt omnibus prædicamentis,quia.12.meta. tex. com.22.& infra in omni prædicamento est propria potentia & propriusactus,& inter oppositiones relatiuas, ista est prima & summa. Tertia diuisio entis est per vnū & multa,& talem diuisionē moderni appellant diuisionem per passiones entis,& hoc est fm Auic.snīam quē ipsi sequūtur in metaphysica. Nos autem iuxta Arist. & Cōmē. snīam istam diuisionē appellam' esse per priuatiue opposita. Et de ista Arist.locutus est in. 10. meta. Et aduerte q̄ alię diuisiōes ab istis, sicut est diuisio entis in ens per accidens,& in ens per se,& sicut est diuisio entis in ensī anima, & in ens extra animam,sunt diuisiones logicales, & aliæ quæ sunt consimiles illis, Et scias frater mi q̄ alia est diuisio entis in substantiam & accūs & alia est diuisio entis in ens per se & in ens per accidens, cuius argumento est q̄ Arist.5.meta.t.com. 14.ens fm se diuidit in.10. prædicamenta.quorum nouē sunt accidētia. Et iō diuisio entis in sub̄am & accidens est de diuisionibus entis,qđ est sub̄m in metaph. qđ fm suam absolutam consideratione non euadit quin sit,aut suba, aut accidens,sed diuisio entis in ens p se,& in ens per accidens est diuisio penes modum prædicandi per se vel per accidens. Et per consequens est fm attributa rōnis. Et sic diuisio entis in ens in anima, & in ens extra animam,est diuisio vocis pre equiuoce in sua equiuocata. Dicit enim Cōm. in.7 met.c.15. ens non dicitur de substantia & accidēte pure equiuoce sicut dicunt' nomina de affirmatione & negatione,& vl'iter de oppositis.i. contradictoriis. Et ideo patet quātum errant qui tenent ens in sua maxima cōitate, vt dr̄ de affirmationib' & negationibus,& de entibus in anima & extra animā, ee subiectum adequatum in scientia diuina. Et patet quantum a veritate deuiauit ille magister abstractionū Fr̄ancisc̄us de Mayrone,qui etiā abstrahit,vbi nulla penitus potest ee abstractio volens enti in anima & enti extra animam esse conceptum communem vniuocum.

Entium cōsideratio est duobus modis.s.modus cōis & proprius.6.metha.tex.com.1.

Ens prima diuisione diuiditur in ens per se, & in ens per accidens.6. metaphysi.commē. 4. idem.7. meta.tex.com.13.

Ens per se diuiditur in decem prædicamenta.ibidem.

Ens prima diuisione diuidit' p potentiā & actū.6.met.t.cō.4.idē.9. primæ philosophiæ.t.c.1.

Ens per accūs a nulla scīa consideratur,neq; speculatiua,neq; operatiua.6.meta.t.c 4.

Entia per accūs nullam hāt ſpēm neq; gn̄onē,neq; corruptionem.6. met.t.c.4.vbi Cō. deducit nullam ſpēm p accūs inueniri. vide p hoc 8.phy.c.46.&.7.met.com.22.

Ens per accūs & ens verū excludun tur a cōsideratione scīæ diuinæ, quia ens per accidens nō habet causam terminatā, & ens verum non habet cām nisi aīam. Et ideo vtrūque numeratur in genere entis diminuti.6.primæ philosophię. tex. com.8. Ex quo elicitur error illo' qui pōnunt ens cōissimè sumptū ad ens reale,& ad ens rationis esse vniuocum,& in tali cōitate ponūt illud esse subiectum adequatū in scientia diuina. Primū.n. stare nō potest,quia ens dictum de affirmationib' & negationib' est pure eq uocum,vt.d.Cōm.7.meta.cō.15. secundū est cōtra philosophū hic. Ens non significat prædicamenta, nec modo vniuoco,nec equiuoco. 7.meta.com.15.&.4.meta.t com. 2.&.1.physi.13.&.2. de aīa.30.& 12.meta.21.&.22.&.5.meta. 14. Ens dicitur de decem prædicamentis fm q̄ ens deriuatur ab esse, sed esse non secundum vnam intentionem est in vnoquoque eorum.7. metaph.com.15.

Ens si non est idem cum sua quidditate, tunc nihil est idem cum sua quidditate.7.meta.t.c.20.

Entia inueniuntur duobus modis. videlicet forma sine materia,& forma in materia.7.meta.cō.34.

Ens & vnum non contingit substātiis rerum esse,sicut neq; elementō,aut principio esse.7.primę philosophiæ.t.c.57.

Entia sensibilia sunt entia, licet non intelligantur,sicut sunt entia, licet non sentiantur.7.meta.t. c. 58. Ex quo patet esse cognitum accidere quidditatibus rerum,&c.

Entia cōposita ex materia & forma sunt entia, & vnū p suas foras,sed entia carētia mā sensibili & intellectuali non hāt alias causas a seipsis in hoc q̄ sunt entia & vnū.8. met. cō.16.& habetur ex tex.ibidem.

Ens quod fuit in potentia illud idē est in actu,& non sunt duo diuersa.8.met.t.c.15.&.16.idē.12.met. com.18.agens extrahēs aliquid de potentia ad actum non congregat iter diuersa,largit'.n.nō multitudinem sed perfectionem,vt dicit Cōmen.in cōm.15.in.8.meta.

Ens diuiditur essentialiter in potentiam & actum. 9. primæ philosophiæ.tex.com.primi.

Entia cum non habuerint actiones proprias,non habebūt essentias p prias,actiones.n.non diuersantur, nisi per diuersas essentias. 9. meta. com.7.vide etiam 1.cœli,cō.8.

Entia quæ non sunt extra aīam, nō dr̄ esse simpl'r, sed dr̄ esse in aīa cogitatiua,aut appetitiua, sed non dr̄ entia,sicut res mobiles.9.met. t.c.7.vide etiam.5.meta cō.15.& 10.meta.com.2.

Ens in potētia est simile rei.10.meta.com.2.vide.9.meta.commen. & tex.7.

Ens & vnum vniuersaliter prædicā tur maxime de omnibus. 9. meta. tex.commen.6.

Ens & vnum sunt vniuersalia quæ non habent esse nisi in anima tantum.10.metaphy.tex. commē.6. idem 7.metaphy.57.

Ens dicitur de pluribus quam vnū, & cum dicitur de significato rei. 10.meta.com.6.Vide in concor.

Ens & vnum dicūtur equaliter.tex.

Cōtra Fr̄ancisc. de Mai ron.

com.7.in.10.meta.& te.c.8.

Entia si coloresessent,essent vtique numerus quidam entia. 10. meta. tex.comm.8.

Ens & vnū sunt synonyma & ęqualiter prædicamenta diuiduntur fm ea. 10.meta.t.c.8.

Ens & vnum fm Auic.significant intentionem additam essentiæ rei, non enim opinatur ꝙ res est ens p se,sed per dispositionem additam, & vt dicimus aliquid esse album. 10.meta.com.8.Et ibi vide impugnationem,& in.4.primę philosophiæ in com.3.idem in lib.destru. dispu.7.in sol.1.dub.

Ens & vnum fm Auic.significant accidens in rebus ibidem.

Ens quod significat verū differt ab ente quod significat genus, nā ens qđ significat verum est accidens: qđ autem significat genus significat vnumquodq;.10. prædicamentorum multipliciter. 10. meta.contra Auic.qui ignorauit huius differentiam,vt patet ibi.cō. 8. & in.5. meta.in com.14.

Ens & vnum significant. 10. prædicamenta prima significatione & sine medio,& non mediante aliquo communi,sicut genꝰ significat suas species.10.meta.c.8. Vbi pondera differentiam inter genus vniuocū & inter genus analogum.Nā analogum non significat aliquam naturam communem analogatis, sicut genus respectu specierum ,istā differentiam vide etiam apud lucidissimum Themi.in.2. de anima. in ca.12.Et est in expositione tex. 30.Vide etiam Auer.de hoc in lib. destructio.iu disputatio.7. in solutione.5.dub.

Ens & vnum significant eandem essentiam,sed differunt fm modum. 10.meta.t.com.8.vbi per rationes tres.ibi ostenditur,vt exponit Cōmentator.

Ens & vnum non significant idem omnibus modis,sed significant idē secundum subiectum,& diuersa secundum modum.10.met.c.8.

Ens & vnum non sunt genera vera. 10.meta.com.12.vbi per vera genera intelligas genera vniuoca,talia.n.sunt gña multipliciter dicta.

Ens inquantum ens habet accidentia ,ppria,quæ prima philosophia speculatur.11.meta.ca.3. & idem habetur in.4.primæ philosophiæ. tex.com.5.

Ens est aliud secūdum se,hoc autem fm accidens,sic & causa.11. primæ philosophiæ.ca.7.idem in.2.phy. tex.comm.50.

Ens per accidens non potest eē per ente fm se.2.physi.t.com.66.& in 11.metaph.com.7.

Entium hoc quidem est actu solū, hoc autem potentia & actu.11 primæ philosophię.ca.8.in prin.& in 3.phy.tex.com.3.

Ens siue significet & demonstret vnum genus & vnam naturam,siue demonstret genera diuersa & non diuersas quōcūq; sit,semp subia est prior cæteris.12.met.c.2.

Ens diuiditur in potentiam, & actū in omnibus prædicamentis.Com. 12.meta.cō.9.&.1.de anima.cō.6. &.12.meta.com.26.

Ens in potentia dicitur non ens,sin actu.12.meta.t.com.11.&.5.phy. tex.comm.8.

Ens & vnum sunt ex rebus vniuersalibus,quæ non habent esse extra animam.12.meta.com.21.

Ens & vnum nō sunt aliqua naturæ eōium

eōius alia a decem prædicamentis. 12.meta.com.21.& comm.19.& 20.&.10.meta.com.8.idem.3.meta.com.10.& 1.phy.13.&.4.meta phy.comm.2.

Entium quædam sunt separabilia, & quædam non.12.meta.te.com. 25.vbi p separabilia intelligit substantias.per inseparabilia vero accidentia.

Entia sunt duobus modis modo permanente in numero & modo permanente secundum speciem 9.meta.comm.32.

Entia nolunt male disponi, multitudo principum bona non est, vnus ergo sit princeps.12.primæ philosphiæ.tex.cō.vlti. Et aduerte ꝙ fuit sententia doctissimi Homeri in secundo Iliados.

Entium omnium principia contraria nō sunt,quia corporum cœlestium propria non sunt contraria. 12.metaphy.tex.commen.53.contra antiquos.

Entium species duæ sunt, quarum altera est de natura motus, & non potest separari a tempore. alia est ab æterno. Et nō est de natura motus,& nequit aliquo modo a tempore denominari. Ex libro destr. dispu.1.in solu.14.&.15.dub.Ista etiam est Platonis sententia in Timæo,vbi inquit. At qui nati erit,& erit quę nati temporis species sunt, non recte æternæ substantiæ assignamus.

Entia aliqua sunt,quorū subales diffinitiones cōsistunt in motu, vt vē tus & aliæ res cōsises,& cęli , & aliæ inferiores res sunt.de hoc gñe.s.sūt de entibus,quorū eē cōsistit in motu.ex dispu.3.in sol.9.dub.

Entis vnitas nihil signat,nisi diuisio nis priuationē,sicut necessariū est denoīatio priuatiua.s. ꝙ suū eē nō est ab alio. Ex lib.destru.disput.3. in solu.14.dub.

Ens non signat aliqd additū extra. super rei subam, vt albedo. disput. 3.in sol.14 cōtra Auicen.idem.4. meta.c.3.&.10.meta.cō.8. Vide diffuse in dispu.5.in sol.3.dub.

Entis diuisio p necessariū & possē nō est diuisio,sicut diuisio aīalis p rōnale & irrōnale,aut p ambulās volatile & natās. Ex disp.3. in sol.14. dub. Vbi aduerte ꝙ loquit de diuisione necessarii & possis,facta ex intentione Auic.& Algazelis, quam diuisionē.d.eē ignotā & imaginariā,qa nō dat in rerū nā,sed secus est de vero poss,qa illud est aliqd in rebus ex parte mātæ , & aliqd ex parte agētis. Dicit.n. Cōm. ꝙ si nō eēt potētia nō eēt agēs. 12.met.cō. 18.Et in.1.disp.in sol.vlti. dub.d. ꝙ possitas agentis est sine dubio aliquid,reale extra animam.

Entis diuisio,aut est in substantiales differentias,aut ad differentias relatiuas,aut ad accidentia addita supra entis sustantiam . disputa.3.in solutio.14.dub.

Entis diuisio in substantiales differentias infert necessario multiplicationem actionum in eodem ente,sed entis diuisiones per relatiuas differētias,aut per accidentia addita super substantiam rei,nullam inferunt pluralitatem,ibidem.vbi aduerte ꝙ hoc dupl'r intelligi pōt, vl' de diuisione entis transcendenter, & vniuersaliter sumpti , & tunc diuisio entis per substantiales differētias est per substantiam & accidēs, & talis diuisio īfert necessario multitudinem actionū.i.actuū,qa sub

stantia & accidens sunt primo diuersa,& sunt de differentiis entis. 2.phy.cō.4.Alia est diuisio entis p relatiuas differentias,sicut est pōtia & actus,& talis non largit multitudinem,sed perfectionē.8. met. tex.com.15.&.12.meta. com. 18. Tertia diuisio entis est per differētias accidentales,quæ dicunt dispositiones additas essentiæ, & ista nō variant essentiam,nec inferūt multitudinem. Vnde non est expositū hoc vt somniauit illæ expositor de diuisione per vnum & multa,quia si intelligat de vno, quod est synonimū enti,non dicit dispōnem additam supra rei substantiam cōtra Auic.potest ēt exponi de diuisione entis limitati,quia ens qđ est animal.v.g.potest diuidi per dñias substantiales,vt per rōnale & irrationale,vel per relatiuas, vel per accidentia,& patet ꝙ prima necessario infert pluralitatem actionum, sed non duæ reliquæ. Nam de diuisione per relationes ꝙ non inferāt multitudinem in essentia rei,patet ex his quæ,d. Cōm.hic,ꝙ priuationes & relationes non sunt de nominationes significantes aliquam dispositionem additam supra rei substantiam in actu;vnde quidam putauerunt,ꝙ prædicamentum relationis,non est connumeratum cū entibus extra animam,vt etiā dicit 12.meta.com.19 Amplius ens fm ꝙ est respectiuum habet dispositiones contrarias & infinitas,sed secūdum ꝙ est essentia,nō est nisi vnū tantum. De diuisione etiam facta per accidentia, quæ dicunt dispositiones additas super rei substantiā ꝙ non inferant multitudinem patet,quia infinita alicui possunt accidere. Nota bene hoc.

Ens quodlibet appetit finem suum cum motu. s.primū principiū,per erga illud mouetur desiderando finem,sed homo voluntarie, & alia entia naturaliter.ex dispu.3.in solutio.18.dub.in fine.

Entia procedunt gradatim a.1.principio fm localē ordinē fm perfectos,& quæ fuerit cā,quæ mouet eos ad opinandum hoc,vide in dispu.3.in solu.18.in fine.Et etiā vide.12.meta.com.44.

Ens duas hēt entitates, vna est nobilis.& alia vilis. Et nobilis est cā vilis.ex dispu.12.in sol.2.dub.

Entium nobilium sunt duo genera vnū sempiternū motus ingenitū, atq; immortale. scđm indiuiduū, vt sunt cœlestia corpora, Aliud rero est genus terum, quæ qñq; mouentur,& qñq; quiescunt, ex.2.de generatione.aīal.Cōm.ca.1.& habetur ibidem ab Arist.in tex.

Ens & vnū significant decem prædicamenta.prima significatione, & sine medio.10.primæ philosophiæ cō.8.Vbi scias multiplicē esse differentiā,vt alias notaui in.12.primæ philosophiæ. in cō.2. inter genus vniuocum & analogū,quia genus vniuocum significat suas cōpones mediante aliquo cōi,quia dicitur aut vnam naturam, aut vnū conceptum realem obiectiuum inter se ad omnes suas species, & illæ in suis speciebus,licet diuersetur per differentias diuisiuas, per quas contrahitur ad species, vt tamē in se spectatur,& quo ad suam rōnē non permutatur, nec quo ad suas differentias cōstitutas,quia talis diuisio ex vna parte non cōperit. videlicet ex his quæ rōnem eius com-

plent,sed solum ex his quæ sunt sibi aduenientia, sicut sunt diuisiuæ differentiæ, quæ sunt extra conceptum diuisi. Et ideo aīal ꝙ est ī homine & asino:licet re diuersitatem habeat,quia hoc est rōnale,illud irrationale differentiæ in actū, non tñ inquantū est substantia aīata sēsitiua permutāt,quia sic non diuiditur,sed remanet indiuisū,sed genus analogū,vt est in suis analogatis, non solū diuersitas est ex parte analogatorū, īmo sua cōitas ī ipsis inuenta diuersificatur secundū intensius & principalius & debilius & remissius,sicut ens quod ē cōe substātiæ & accidenti, non solū differt ex naturis in quibus saluatur, īmo ratio eius cōis etiā in ipsis differentia principalior & prior est, & in accidentali posteriot,ita ꝙ non remanet in aliquā ratione cōi & īdifferenti, ita etiā bonū quod dicitur de per se bono, & per se appetibili, & de bono secundū quid appetibili, nō solū differentiā est inuenire ex istis analogatis,īmo ratio cōis ipsius bonitatis variatur ī istis,& hoc non est propter aliā rationē, quia vniuocis generibus est assignāter tiū cōe distinctū ab vniuocatis, sicut illud sit natura, siue realis conceptus, sed in analogis hoc non est, quia talia nōn habent aliā rationē per quā constituantur ab illa secūdū quā diuidūtur. Et hoc est quod egregie notauit Cōmen.in presenti,& ante ipsū Arist.& Themist.bñ collegit hoc in 2.de aīa.ex tex.3.Et sequitur etiā eos Simplicius in 2. de anima.in principio.vbi Arist.diuidens in substantiā. & alia prædicamenta. Alias aūt differētias require vbi.s. Et ideo mirū est de formalizantibus,qui ponunt conceptus transcendentes esse simpliciter simplices, & cum hoc ponunt vniuocationem in ipsis.

Ens dicitur multis modis, vno modo de decem prædicamentis. & est de nominibus,quæ dicuntur secundū metā equiuocationē, neq; vniuocationē,ex paraphrasi metaphy. tract.1. cap.1.idem.4.meta.cōmē. & tex. 2. idem ibidem ; in tractatu 2.in principio.

Ens secundo modo dicitur de vero quod.s.ita se habet in intellectu,sicut extra intellectum , sicut si dicimus, si natura est, si vacuum non est ibidem. Ex hoc poteris scire contra Bononienses ꝙ quæstio si est in secundo posteriorum analitiorum,est quæstio de ente vero vt alias notaui ibi.

Ens vt dī de decē prædicamentis aggregantur in eo duo modi, quia.s. dī de eis inquantum hūt esse extra animam. Et 2. inquantum signant quidditates illarū essentiarū.ibid.

Ens est de nōibus transūptis,quia illud quod signāt in philosophia,est aliud ab eo,quod a vulgo signātur per ipsū,nam Philosophus indicat aliquid inesse alicui rei cum dicit, inuenitur prædicatū, tandē apud eos significat aliquid inesse in subiecto. ibidem.

Ens si significaret accidens in re vt pluries repetit Auic.aut esset de accidentibus, quæ sunt primæ intentionis, aut secūdæ. Et vide pulchrā rationē contra Auicē. in hoc loco, quā nō adduxit in 4.meta.cō. 3. & est in paraph. vbi.s. tract.1. cap.1.

Ens quod signāt verū est accīs,& est de secundis intelligibilibus.ibidem

expresse colligit ab Auerr. Ex quo sequitur q̄ quęstio si est in 2. posteriorum. quærit de esse vero, quod est accidens non reale, sed intentionale, & est ens diminutum. Et iō abiicitur in 6. primę philosophiæ ab Arist. qđ nota cōtra modernos.

Ens est subiectum essentiale scientię diuinæ, & decē prædicamenta sunt species eius, & dicit de eis, neq; equiuoce, neq; vniuoce, sed fm prius & posterius, ex tract. 2. in paraphrasi metaphy. in principio.

Entia sūt duplicia, vnum. videlicet. quod aptum est inseruire alteri, qđ est finis eius, aliud vero est qđ perficit, aliud non, quia sit gratia eius, sed quia est princeps, ideo perficit illud ex tract. 4. in paraphrasi met.

Entia oīa esse sub cura & prouidētia Dei glorioſi. Vide pulchre in paraphrasi meta. tract. 4. ab Auer. in fine. Et dicamus q̄ esse harum rerū inferiorū & earum perpetuitas.

Ens vere & maxime ens a Plat. dicebatur ens ipsissimum, vt ita loquar, Them. 1. physico. super tex. 26. Et idem infra ibidem. super tex. 31. inquit q̄ Plato ipsum vere ens constituebat ideam, materiā vero primam atque inferiorem esse quidē, sed nihil habere entitatis existimabat, arbitrabatur enim nos entia quodammodo esse.

Enuntiare in omni re & prætermittere nihil forsan vtiq; videbitur esse signum, aut multæ stultitiæ, aut multæ promptitudinis 2. cœli. tex. cōmen. 34.

Eorundem est permixtio & separatio, 1. meta. tex. cō. 16.

EPATIS principatus in generatione sanguinis est paruul⁹. & non principalis contra Galenum. ex 3. de partibus animaliū. Auer. in cap. de corde.

Epar non est sufficiens in faciendo per se suam operationem, nisi propter calorem transmissum a corde temperatum in quantitate & qualitate 2. Collig. cap. 9. de inuamentis membrorum officialium.

Epar est in latere dextro, licet, quidā hominum narrēt in aliquibus hominib⁹ fuisse repertum in sinistro & splenē in dextro. Auer. 3. de partibus animalium. in cap. de epate.

Epar vt dicit Arist. in quibusdā hominibus inuenit in latere sinistro, & splen in latere dextro. 4. Collig. cap. 4. de signis epatis.

Epatis caro est principium generationis sanguinis & venarum. Gal. 3. de vtil. parti. cap. 12. 13.

Epar habet panniculum in quo est neruus. Vide causam a Galen. 4. de vtil. parti. cap. 12. & 13. Et ibi redditur causa, quare habet arteriam, & quare non habet vnum ventriculum magnū, sicut duo sunt in corde, & alia problemata i illo 13. cap. soluit fm viam suam.

Epar est rubicundius splene, sed splen est rarius & leuius epate, & vide causam in 4 de vtil. parti. a Gal. ca. 15.

Epar a quatuor organis expurgatur a duobus renibus a splene, & a cellis. 5. de vtil. parti. cap. 10. Et ibi redditur causa, quia habuit minimum neruum.

Epicurus existimauit mobile posse per magnitudinem cōponi ex insensibilibus pūctis, & q̄ mobile moueatur per totam magnitudinem, & tamen in nullo punctorum moueatur, cuius errorē prævidit Arist. tāq̄ præsagiens futuræ aliqñ hęresi qui ad talē errorē eēt impetiturus. Them.

Themist. 6. phy. super tex. 8.

Epicicli quos ponunt astrologi sunt falsi, & sic est de eccentricis & magis 1. cęli cō. 5. idem cō. 10. & 2. cœli cōmen. 35.

Equalitas dicitur duobus modis fm continentiam, & fm hoc dicitur q̄ circulus est æqualis figuræ rectę, & dr etiam qñ duo æqualia habēt mensuram cōem qua mensurantur. 4. phy. cō. 43.

Equalitas est propria quantitati nō qualitati. nam qualitati propria est similitudo 7. phy. tex. cō 32. idem. 5. meta. tex. cō. 20. & in pdicamētis.

Equalitas est proprium coniunctionis 1. cōparationis. 7. phy. cō. 34.

Equiuoca inuicem comparari non pūt 7. phy. tex. cō. 24.

Equiuocorum alia sunt quorū diffinitiones sunt diuersę voce & rōne. Alia vero quorū diffinitiones sunt equiuocę, sicut nomina 7. phy. cō. 26. Notādum tn est q̄ talia nō sūt pure equiuoca, sed ambigua, vt notat Cōmen. ibidem in calce cōmē.

Equiuocationum, aliæ sunt multū distantes, aliæ vero habentes quandam similitudinem, aliæ vero proximę, aut genere, aut similitudine 7. phy. tex. cō. 31.

Equiuocis verbis rectum non est vti in doctrina demonstratiua, nisi in his quę licet sint diuersa, tamen cō ueniunt in omnibus intentionibus de quibus dici possunt 3. de aīa cō. 20. consīe. 2. de aia. cō. 30. vide 4. primæ philoso. cō. 2.

Equiuoca non habent prædicatum essentiale, licet in eis possit esse prædicatum, quod vere dicitur de omnibus significatis eius, vt omnis canis est pulcher, sed in equiuocis analogis potest esse prędicatum essentiale, sicut in vniuocis 4. met. cōmē. & tex. 2. idē 2. posteriorum. vbi dicitur q̄ si subiectum scientiæ & demōstrationis fuerit analogū, & passio erit analoga, taliū. n. sunt diffinitiones, seu descriptiones quę possunt esse media in demonstrationibus, vt patet 2. physi. de natura tex. cō. 3. & de motu 3. physi. cō. 4. & tex. cō. 6. sicut est etiam de animæ diffinitione. vt patet 2. de anima. cō. 7. & 30. & cō. 5. in 3. de anima contra Alex. Aduerte tamen q̄ licet in pure equiuocis aliquod pdicamentum fm oēm sensum vere dici possit, tn adhuc propositio est distinguenda, ne remaneat intellectus confusus. 1. cœli tex. cō. 110. Etiam vt puto propter aliam causam ne videantur ignorare dictam equiuocationem &c.

Equiuoce pure dicitur nomen de affirmatione & negatione, & vlter de oppositis 7. meta. tex. cō. 15.

Equiuocationis modus multū apud arabes visitatus inuenitur, vnde qñ aliquod nomen significat aliquid, & suum oppositum. ver. gr. ceram quod significat lucem & tenebras, & alum quod significat magnum & paruum. Cōmen. 7. meta. cō. 15. sicēt apud nos actio qñque significat actionē & qñq; passionem equiuoce 5. phy. cō. 38.

Equiuocę interrogationes sunt distinguendę quando datur responsio talibus interrogationibus 7. metap. cōmē. 36. & est regula Philosophi in 1. cœli. tex. cōmē. 110 & in libro elenchorum.

Equus maxime omnium cæterorū animalium diuersicolor est oculis. Alii nanq; cesij altero oculo nascūtur, quod nulli ex cęteris bestiis

euenit

Universidad de Deusto
Biblioteca

euenit, q̃uis hoīes nonnulli altero oculo diuerso gignantur. Arist. in 5. de gñatione anim. cap. 1.

Equus inter cætera aīalia vnus euidentius albescit pilo per senectutē. ibidē. Et vide causam istius etiam in cap. 5. ibidem.

Equis cōtra q̃ in cęteris aīalibus accidit: cum. n. in cęteris senectute dentes nigrescāt, equo candidiores reddunt 2. de natura anim. cap. 3.

Equus mas viuit circiter annis quinque & triginta, femina plusq̃. 40. iā & quinque & sexaginta annos vixisse equum traditum est, quinto de historia anim. cap. 14.

Equę potissimum ex feminis incendūntur libidine, mox vaccæ, equæ itaq; equant, vnde vocabulū id ad hoc vno aīali traditur maledicto in mulieres libidinosas. Arist. in 6. de natura anim. cap. 18.

Equę tempore coitus humorem suis genitalibus sisem geniture emittunt', sed multo tenuiorem q̃ mares quē hyppomanes nōnulli appellant, non q̃ pullis nascentibus adhe rent accipientium humorem difficilem aiūt esse q̃ paulatim labitur. Arist 6. de natura anim. cap. 18. Et ibidem dicit q̃ hic præcipue ad ve neficia patitur, quod etiā Theocritus in pharmaceutria sentire vis⁹ est, licet Arist. aduersetur in hoc, quia suspicatur hyppomanē plantā esse.

Equus salacissimum omnium animaliū, tū feminarū est: homine excepto. Arist. in 6. de natura animalium cap. 22.

Equi mares sunt propter coitū minus viuaces feminis. ibid.

Equorum vita est vt plurimū longissima vsq; ad triginta protrahi pōt, licet etiam nonnullis vsq; ad quinquaginta protracta sit. ibidem.

Equa cum peperit statim secundas deuorat, atq; ēt q̃ pulli nascētis fiū adheret hyppomanes dictū: miti nus carisa parua. ibidē. Vbi aduertę q̃ aliter sumitur hyppomanes hoc loco, & aliter supra in eodē lib. ca. 20. est. n. nomē multiplex apud Arist. vt elicitur ex cap. 18. Et vt nō taui tibi in loco ꝓprio, licet Theocritus in pharmaceutria ab vtraq; significatione dissentiat & opinēt habere tertiam significationem pro plante genere.

Equ seniores profecto tā mares q̃ fęminę sunt fecūdiores 6. de natura anim. cap. 22. quod ea rōne euenire credendū est, quia cū oīum animaliū excepto hoīe salacissimū sit equus ex coitu in iuuentute in modico vsu semen refrigeratur, & est sterile. idem in hominibus plerūq; euenire cernimus.

Equus nō peruertit innitū asini, sed asin⁹ equi 6. de nā cap. 23. vide eam in 3. de gñatione aīa ¦cap. vlt.

Equa non asinū vt asina equū recipit, nisi asinus sit qui equā fuerit admittunt de industria, quod hyppotelas vocāt, ac si equi mulgoreo gnomines, qui in pascuis mō equarum viribus bonis superantes coalescent 6. de natura anim. cap. 24.

Equi, muli, & asini potu maxime pinguescunt 8. de natura anim. cap. 2.

Equi & camelilibentius aquam turbulentā & crassam bibunt, quinque nec ex fluuio quidē prius hauriant q̃ pede inturbent. ibidem. & infra cap. 24.

Equum & ouem homines vsuperiti tot morbis infestari quot homines referunt 8. de natura animalium cap. 24.

Equatū genus mīro quodā amore suę prolis putatur teneri, cuius rei indicium est q̃ sępius steriles ausferant pullos a matribus, quos ipsę amore prosequentes tueantur 9. de natura anim. cō. 4.

Equam regi scitarum ferunt fuisse egregiam, ex qua mares generosi omnes generarētur', quorum vnū qui præstantior haberetur cum vt ex matre procrearet admissum omnino recusasse opertā, deinde latuisse matrem, vt imprudens superueniret. verū vbi a concubitu sagam properasse atq; seipsum actū ciem matris detectā agnouerat, sutura anim cō. 47.

Erinaceus & elephantus testes intus habent, & vide causam 1. de generatione anim. cap. 12.

Error & peccatum hūt latitudinem, quia minus error est maior alio 4. meta. tex. cō. 18. Et ponitur exēplū in tex. q̃ magis errat qui dicit quatuor esse mille, q̃ ille qui dicit quatuor esse quinque.

Essz. fm veritatē in entibus est qd intellituale. videlicet. esse res extra in tellum, sicut est in intellu, ita q̃ cē & vez. nomina synonyma sunt ex lib. destru. disputa. 5. in solutione. 3. dubij.

Esse essentialiter non est nisi ex causa agente & gñante quæ est, aut nata aut aīa, aut intellectus. Cōmē. 4 physi. cō. 128.

Esse & non esse dicūtur de suba simpliciter, & de accītibus nō simplr. 5. phy. cō. 7. & 1. de gñatione & corruptione tex. cō. 11. & 1. physi. tex. cōmen. 62.

Esse non prædicatur per accidens de aliquo, dicere. n. aliquid esse nō est

prędicatio per accidens. Cōmen. 1. physi. cō. 27. Ex hoc assumit Alex. Achillinus in libro suo de distinctionibus in principio. Et in 1. libro de elementis dubio. 23. q̃ esse existentię & esse essentię sunt idē, & sunt nomina synonyma, vnde sum & ex isto sunt verba substātiua synonyme idem significantia. vnde ponit tria corollaria, primū, q̃ exītia qdditatiue dr̃ de his quæ sūt. scd̃m est iam allegatum q̃ sum & existo sunt verba substantiua idem significāna synonyme. tertiū est q̃ duæ primæ qōnes simplices, videlicet. quæstio si est, & quid est, ambę pertinent ad quidditatem, sed differūt penes hoc, quia quæstio prima an est, pertinet ad quidditatem vniuersalem rei, & dicitur prima. quia vniuersalia sunt nobis notiora, & particularis cognitio vniuersalē præsupponit, cū scientifica fuerit, aut distincta. Ex 1. physi. tex. cō. 4. Et ideo particularis cognitio secunda dicitur. Secunda vero quæstio. s. quæstio quid sit ad particulare rei cognitionem spectat. Ideo per proprium genus & per propriā dr̃iam, vt patet ex 7. primę philosophiæ cō. 43. ¦Et subdit q̃ ex his intelligit dictum Auerrois in 5. meta. cōmē. 14 ponentis diuersitatem expositō rū in quæsito simplici, scilicet vtrū aliquid sit, an scilicet colloceť hæc quæstio in quæstionibus accidentis. Et est opinio Auicen. quam sequit Scotus vt asserit, aut in quęstionibus generis, & est opinio Aristo. quam sequitur Auerro. quia intelligunt per hoc nomen ens aliquod cōmune decem prædicamētis analogicē dictum. Deus enim non est in genere vniuoce dicto, sed

sentia contra Alexā. Achillinū

vīd & aduerte hic contrariā opinionē. vba auer. in epithomate me. ta. tra. 1. c. 1. vbi distguit quo modis dr̃ ens quia aptissime loquitur.

sed bene ē in genere analogo, in libro etiam de elementis loco præallegato dicit. ꝙ ens & esse sola grammaticali differentia distinguũtur, qualis est inter verbum & participium. Nam ens est deriuatum ab esse: vt dicit Cõmenta. 7. metaphy. cõmen. 15. Et sic dicit tria, ꝙ cum ens distinguatur in potentiam & actum, & in congregatum dicit, ꝙ forma est ipsum eē, quia est id quo aliquid est, sed forma est, quo aliqd est, igit forma est ipsum esse 2. dicit, ꝙ materia est esse potentiale 3. compositũ est ipsum esse intransitiue, & est ipsum esse cõpositi, sed non est esse transitiue, & est eē quo ipsum est, quia tale est forma.

Sed ista opinio stare non põt in fundamẽtis Peripateticorum, quia licet in abstractis a mã, essentia & existẽtia idẽ sunt. tñ secus est in generabilibus & corruptibilibus, scribit. n. Philosophus ꝙ in conceptis cum materia, aliud est quidditas, & aliud essentia 7. primę philosophię tex. cõ. 34 & 3. de aĩa. tex. cõ. 9. vbi scribit, ꝙ in quibusdam aliud est caro, & aliud carni esse, & magnitudo, & magnitudini esse. Nam illud quod diuersificauit essentiã a quidditate in istis generabilibus, vt scribit Cõmẽ. 3. de anima. cõ. 5. in fol. 3. quæstionis. est materia. Et inde prouenit maxima diuersitas inter naturas entiũ abstractorũ a materia, & naturas generabilium, vũde videmus Arist. sępe dicere, ꝙ nihil est cõe vniuocũ illis & istis. Et propter hoc tenendũ est existẽtiam in istis inferioribus in materia consistentibus, non esse de quidditate, quod sic ostenditur, illud quod est de intrinseca ratione quidditatis non potest, nec re, nec intellectu separari a talli quidditate, sed quidditas potest intelligi sine existentia, igitur existentia nõ est de quidditate. Sed ad hoc præfatus Doctor nititur rñdere. inquit. n. ꝙ duplex est esse, nãle & intentionale. Et similiter ens diuidit per reale & rõnis, & tunc negat minorem, quia licet essentia cõcipit sine esse nãli, nõ tñ cõcipit sine esse intẽtionali, imo ipsa in cõceptu ut ens rõnis, & oportet ꝓportionale ē ens rõnis, & oportet ꝓportionaliter correspõdere ens reale in eē naturali, & ens rõnis forę hñti esse cognitũ p intellm, nulli. n. dubiũ ē ꝙ res põt eē cõcepta, q̃uis nõ existat, cuat argm̃, quia certũ est ꝙ essentia aut quidditas rei, vt est in aĩa quia ditatiue intelligi põt, & tñ in tali esse, illud esse cognitũ est sibi aduentiũ, & nõ qdditate includit in cõceptu quidditatis, quia q̃ intellegit hoīs quidditatẽ, q̃ est aĩal rationale mortale, non intelligit esse cognitũ, vt clarũ est. Vnde Cõmẽ. 7. meta. sensibilia sũt entia, licet non sentiantur, sicut sunt entia, licet non intelligant. Arguit. n. Philosophus ibi contra Plat. asserentem ꝙ illud qd̃ significat diffinitio, sit pars substantiæ sensibilium, tunc. n. vt asserit sequeretur vt eas esse intellectas sit parseorũ esse, adeo ꝙ si ista sensibilia nõ fuerint, intellecta nõ erũt. Arguo igitur sic, sicut se habet sensibile apud sensum, sic se habet intelligibile ad intellectum 3. de anima tex cõmen. 2. sed esse sensatum accidit sensibili in esse naturali, nam vt inquit Arist. in loco prę allegato contra Platonem. si aliter non viderentur a nobis adhuc esse sent, igitur pariformiter esse cognitum

tum, & esse intellectum accidit intelligibili, sed per te ita proportionabiliter est esse rationis ad ens in aĩa, sicut esse naturale ad ens extra animã, igitur sicut esse cognitum accidit obiecto intellecto, ita esse actualis existentiæ accidit essentiæ in esse naturali, ita. s. intelligendo quòd non est de intrinseca ratione eius. Et confirmatur, quia tale esse cognitũ est ens diminutũ, & est cõfirmatio quædam, cõparatio autẽ accidit rei, & est separabilis a re, sicut dicit Cõmenta. 3. cœli cõmẽ. 9. Dicit. n. ꝙ ens respectiuum est hñs infinitas dispositiones & cõtrarias, res aũt fm ꝙ est essentia, non habet nisi vnum, & est quodãmodo sua essentia. Et hoc ẽt est quod aperte dicit Auic. in 5. suæ met. ca. 1. Equitas est tantũ equinitas: non est in actu, nec in potentia, non est singularis, nec vniuersalis, nec est existens in his sensibilibus, nec in anima. Ecce igtur ꝙ tam esse sensibile & naturale, q̃ esse in anima seu esse cognitũ sunt aduentitia quidditati. Confirmat, quia diuisio p põam & actũ est diuisio per modos q̃ sunt accñtia, sicut scribit Cõmẽ. 2. phy. cõ. 32. vbi per diuisionem causarũ per modos exponit diuisionẽ per accñtia, videlicet. quia non sunt de intrinseca ratione causarũ, sicut p singulare & vniuersale per simplex & cõpositũ per põam & actũ. Vnde sicut singularitas & vñitas non sunt de intrinseca ratione quidditatis, sic neq; actus, neq; potẽtia. amplius aliqua essentia includeret quiddi tatiue existentiam actualem, quæ tempore perficitur, maxime esset essentia motus. Nam tempus, aut est idem quod motus, aut est passio q̃dam ipsius. 12. meta. tex. cõmẽ. 29. sed essentia motus abstrahit ab existentia temporis, sicut scribit Cõm. in 4 physicæ auscultationis authoritate Alexan. cõm. 101. vbi dicit ꝙ quando Arist. dicit, tempus esse numerũ motus, non est intelligendũ ꝙ mensurat essentiã motus, & ibidem cõ. 97. dicit, ꝙ motus põt imaginari sine tempore, quia est prior natura, & hoc patet manifeste, quia in diffinitione motus non apparet tempus. Vnde non aduerterunt isti qui ponunt existentiã esse de quidditate rei, quod auferunt prioritatem naturæ, quia existẽtia non est nisi respectu singularis, & ita non posset intelligi genus sine specibus cum essentia generis sit in specieb⁹, nec posset intelligi species sine singularibus cum existentia speciei sit in indiuiduis, & multa alia quæ cõtra Ioannem superius annotauimus in consimili materia. Amplius in existentia per se quidditatiue diceretur de natura humana, sequæretur quòd omnia attributa quæ vere competunt naturæ humanæ, quatenus est existens sibi per se competerent, & ita cum naturæ humanæ, quatenus existens est competit quòd sit singularis, quia nihil existit nisi sit hoc, & singulare, & similiter sibi vt existens competit quòd generet quòd sanetur, sequeretur igitur quòd homo per se sanaretur per se generaret & per se generaretur, consequens est contra Philosophum septimo primæ philosophiæ. tex. cõmen. 28. & in prohemio meta. actus & generationes omnes sunt circa singulare, vnde homo sanatur, quia Sortes sanatur. Vnde mirum est per vitam

meam

meam quomodo nõ aduerterũt q̃ non est maior rõ vt existẽtia sit de quidditate rei q̃ singularitas, vnde Cõmen. 2. de anima cõmen. 9. dicit, q̃ indiuiduum fm q̃ indiuiduũ est per formam, quia non est indiuiduum nisi secundũ q̃ est in actu, & nõ est in actu nisi per formam. Ecce igitur q̃ existentia est, quæ in diuiduo cõpetit fm q̃ indiuiduũ, non igitur cõpetit naturæ sub qua indiuiduum est colloçatum, principium enim per se notum est, & ab omnibus concessum Peripateticis q̃ nihil existit nisi singulare. Vnde 12. metaphy. cõmen. 27. verus respectus est particularis, cũ vniuersalia non habent esse extra animã.

Amplius autem falsum est, & ab omni veritate remotum q̃ quæstio si est, & quæstio quid est: sint ambę quęstiones spectãtes ad quidditatem, & q̃ non differunt, nisi p particulare & vniuersale, quia tũc sequeretur q̃ de rebus simplicibus in quibus non sunt nisi çausæ vniuersales, nõ possunt ambæ istę quæstiones formari, sed solũ istæ quæstiones formarentur de rebus compositis in quibus aliæ sunt causæ ꝓpinquę a causis vniuersalibus, hoc autem falsum est, & contra Philosophum, & omnes expositores, nã de omnibus formari possunt, scribit enim Cõmen. contra Them. 4. cœli cõmen. 22. & in paraphr. ibidem. clarius in summa secunda, q̃ est differentia inter simplicia & cõposita: nam simplicium causę sunt simplices & tales sunt etiã propriæ causæ, nam in simplicibus non inueniuntur nisi causæ vniuersales tantum, & hæ sunt sibi etiam causæ ꝓpriç, in compositis vero causæ ꝓpriæ sunt res additę causis simplicib⁹ & vniuersalibus. Et ideo ad illorum notitiã non satis est causas vniuersales exponere, & propias negligere. Amplius si demõstratio non abstrahit ab actuali existẽtia, queretur q̃ demõstrationes mathematicæ oẽs essent sophisticè paralogizantes, quia omnes ĩnituntur principiis & propositionibus quæ non habent esse extra aĩam, vt dicit expresse Cõm. in 3. phy. cõ. 69. q̃ ifinitus propõnes, pũctus motus facit lineã, & linea superficiẽ, & superficies corpus, sunt propõnes opinabiles geometricæ, q̃ nõ hñt esse extra aĩam. Amplius Aris. 1. posterioꝝ dicit, q̃ arithmeticus supponit vnitatẽ esse, & quid est vnitas. Aliud aũt est vnitatis esse, & quod quid est vnitas. Alterans autem dicit diuersitatem ꝓpriam in essentia, & non alteritatem qualis est inter quidditatem vniuersalem & particularem. Amplius quæstio si est, terminatur syllogismo hypothetico per naturã, vt docet Cõmen. in lib. prio. in cap. de syllogismo hypothetico, nec aliqua via quæritur p diffinitionẽ, diffo aũt nõ dicimus q̃ quid esse, aut aliquid non esse est primo posterioꝝ. sequitur ergo istę quæstiones longe aliter differũt inter se, q̃ per vniuersale & particulare. Nec obstat authoritas Commentatoris in 5. meta. cõmen. 1. dũ dicit, q̃ in quæsito simplici sunt diuersificati expositores, in quo q̃ritur, an aliquid est, quia quando xeruntin 2. topicorũ, q̃ reducenda ad problema de accidente: & quædam ad problema de genere, sed illud nõ fuit dictũ pp Auic. qui reduxit illud ad ꝓblema de genere. Nã nõ est cõsuetudinis Auer. dicere

dicere Arist. expositorem. Nã p ex positores appellare cõsueuit Alex. & Them. ex nouis, ex antiquis vero Theophr. & Eudemũ, vt ẽ vide re in doctrina eius. Amplius Aris. nõ dr Arist. expositor, nec est verũ fm Arist. qd quęstio si est, quærit de esse quid est genus, immo q̃rit de esse q̃ significat veritatẽ, & ex consequenti q̃ spectat ad ꝓblema de accidẽte. Et de hoc adduco verba Auer. in ꝓpria forma. in dispu. 8. in Solut. 1. dub. vbi dicit contra. Auic. n. vt recitat Commen. 4. Me ta. cõ. 3. voluit q̃ ens & vnum sunt dispõnes accidentales, cõsequẽtes proprium naturam. Hoc autẽ est error, & ideo dicit omnia fundantur super vnum errorem. v3. q̃ esse rei est vnum suorum consequẽ tium, & reddit causam, id. n. quod præcedit in scientia nostra quiddi tatem rei, est id quod significat ve rum esse. Et ideo q̃n petimus si res ẽ ens, vel si habet esse, & illa res habet causam inferẽtem suum esse, tñ valet quantum dicere. vtrum habet causam vel nõ, vt patefecit Arist. in principio secundi Poster. sed si illa res non habet causam tã tum valet quantũ dicere. Vtrũ res habet consequens inferens suum esse, & q̃n ĩtelligitur de ente id qd intelligiẽ de re vel substantia, tunc sumitur modo generis analogicè dicti. Ecce igitur manifestissimũ q̃ quæstio si est in principio libri Posterior. quærit de esse quod significat veritatem propositionis, & non quærit de esse quod est genus. Et hic etiam fm Arist. illa quę stio reducitur ad problema de accidente, & non ad problema de genere, nam esse quod significat veritatem propositionis significat accidens & esse, qd significat substantiam rei reducitur ad genus, sed quid fuit in causa q̃ iste vir & ille Suessanus incidetunt in talem errorem, vt asserant ambas illas quęstiones esse de essentia & quidditate? quia non potuerunt videre quo modo illa prima qõ cũ sit demõstratiua possit q̃rere d illo eẽ q̃ significat accẽs, quia illa est qõ topica, sed si vidissent Auer. in 2. Poste. in magnis Cõment. com. 3. vtiq; hoc nõ dixissent. ibi. n. apertę vult Cõmen. q̃ quæsitis quę numerantur in lib. Topi. vtitur demõstratiuus, sicut eis vtitur topicus, sed diuersimõ, quia demõstrator q̃rit q̃sita in ordine ad dispositiones q̃ sunt extra animã, & per relationẽ ad primas intentiões, topicus vero tractat de illis in ordine ad secundas intentiões, sicut dicit. Et tu videas ibi eũ, igit̃ in ꝓposito qõ, an sit p̃t ad vtrunq; spectare, & semp quærit de eẽ qd pertinet ad problema de accidente, qñ quęrit de esse vero & de topico nõ est dubiũ, & de demonstratore patet p authoritatẽ Auer. vbi. 8. in dispu. 8. sic igitur esse actualis existentiæ, non est de quidditate rei. Non aũt intelligas qõnẽ si est q̃rere, an res actualiter existat, sed q̃rit vtrum habeat causam, vel in essendo, vel in inferendo per quã põt ostendi q̃ actualis existentia sibi põt cõpetere, nã demõstrationes & diffinitiones abstrahũt ab actuali existẽtia, sicut probatũ est supra cõtra Ioan. de Gandauo, qui fuit author istius opiniõis manifesti erroris. nõ obstat authoritas Auer. 1. Phy. com. 27. vbi asserit q̃ dicere aliq̃d eẽ non est p̃dica-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tio per accñs, quia ſumitur eē nominaliter. i. dicere aliud eē ens, qa tunc ens ſignificat ſubſtātiā rei, & ē p̄dicatio in p̄mo mō, quia p̄dicatur ſuperius de inferiori, quia ens illo mō eſt genus analogū, & hoc declarant verba eius ſequēta in illo cō. ſed ibi eē ſignificat veritatē ꝓpōnis & bene erit p̄dicatio p accns, nec obſtat authoritas Cōmē. 2. Ph. cō. 71. q̄ prima philoſophia cōſiderat de rebus exiſtētibus inquātū exiſtūt, qa ibi ſenſus ē, q̄ prima philoſophia cōſiderat de entibus ĩquātū ſunt entia, & nō ſignificat q̄ ſit d reb⁹ accñtaliter exiſtētibus, & q̄ dicit q̄ ens eſt deriuatū ab eſſe: vt aſſerit Cōmēta. in 7. Meta. cō. 15. Rñdeē q̄ vt exponit Alber. illā authoritatē in tract. 1. ca. 4. Tale ens q̄d dī de p̄dicamentis accñtiū eſt deriuatū ab eē, ſed nō ens q̄d dī de forma ſubſtātiali, qa talis nō eſt ens, & eſt deriuatū ab eē, īmo eſt ens, cuius actus eſt eſſe, ſed actus accidētiū nō ē eē, qa multa nō dāt eē niſi ſm quid, & eē ſm quid nō eſt eſſe ſimplr: ſed deficit ab illo, & nō eſt deriuata ſimilitudo eius, q̄ aūt aſſerit q̄ ſunt tria eē. v3. eſſe q̄d eſt forma & eē q̄d ē materia, & eē cōpoſiti, dicim⁹ nos q̄ ſi p eſſe ĩtelligit exiſtentiā, vnū eſt oīum iſtarū triū ſubſtantiarū exiſtentia, quia nō oportet multiplicare entia ſine neceſſitate, ſed exiſtentia eſt a forma p̄cipaliter, compoſito vero & materię cōpetit in participationē, ens. n. & vnum cū multipliciter dicant, q̄d vere ē, actus eſt 2. de Ani. vnde Boet. in li. de vnitate & vno, dicit omne eē ē a forma. Quod ēt Peripatetici deſcribentes dixerunt, eſſe eſt exiſtētia formę ĩ materia. Nec ſequit q̄ ſit dare medium inter actū primū & ſcām, quia forma non dicitur actus primus, niſi pro quanto dat eē ſimplr ipſi cōpoſito, & formaliter tale eē eſt effectus formę, effectiuę v̄o ē effect⁹ agēntis q̄ mediāte forma p̄ducit tale eē, & tale eſt in p̄dicamēto ſubſtātię, ſicut effectus reducit in illud genus in quo eſt cā eius. Vnde ēt punctus, p̄ut eſt quāntus, neq; quāntitas &c. ſed ē p̄nciū quantitatis. nō oportet. n. ea q̄ pertinēt ad rē alicuius p̄dicamēti recipere p̄dicationē formalē. Et in recto illius vt clarū eſt, & ſic non oportet q̄ ſi exiſtētia differt realiter ab eſſentia, vt ſit dare mediū inter ſubſtātiā & accns, qa eē exiſtētię eſt reductiue in p̄dicamēto ſubſtātię, licet nō ſit formaliter, neq; materia, neq; forma, neq; ſubſtantia cōpoſita, eſt tñ effectus formalis formæ & efficientis effectiuę, ut dictū eſt, p̄t tñ dici acciēs nō ſimpēr, cōtra ſubſtātiā, ſed ſm̄ put diſtinguitur cōtra id q̄d eſt de quidditate, & ſic exiſtentia accidit quidditati, ſicut dicit Philoſophus in p̄dicamēto. Teneo ergo q̄ hō accidit animali. Teneo ergo materiā & formā eē partes eſſentię cōpoſiti, & q̄ ipſa eſſentia ſit ipſum cōpoſitū in iſtis generabilibus & corruptibilib⁹, & q̄ eē actualis eſſētię, ē realiter diſtinctū ab eſſentia, & eſt ſm rē in p̄dicamēto ſubſtantię reductiuè mō p̄dicto. Et hoc in via Ariſ. & Cōmē. & in hoc concordes ſunt Thom. & Egi. & alii ma. in ſpeciali tractatu de ente & eſſentia, ſed diſcordia eſt in dicto, inter viā Cōmē. & Latinorū, quia

Latini

Latini dixerunt materiā non ſolū eē partē eſſentię, verūetiam partē quidditatis ĩmitati in hoc opinionē Auicen. in 5. ſuę Meta. cap. 2. Et Scotus in 7. Metaph. & in 3. ſñiaę idē tenet. Antiqui aūt Peripatetici & Cōmē. diſtinguūt inter quidditatē & eſſentiā in iſtis ĩferioribus, & volūt materiā eē partē eſſentię, ſed nō partē quidditatis, nam tota quidditas eſt ipſa forma. Materia eſt ē quidditatis vehiculū, & ſub hac ratione apparet in diffinitiōibus: ſcribit. n. Commē. q̄ quidditas hoīs eſt hō vno mō, & nō eſt hō alio mō, & eſt forma hoīs, & ñ eſt hō qui eſt cōgregatus ex materia & forma. Alia dria eſt, quia iſti tenent in oībus creaturis eē diſtingui ab eſſentia, in ſolo. n. Deo eſſe & eſſentia ſunt idē oīb⁹ modis, ſed ſm Auer. & Ariſt. in oībus abſtractis a materia eē & eēntia ſunt eadē licet nullibi eque p̄fectē verifi-cetur hoc niſi de primo principio, ſed in generabilibus & corruptibilibus ſecus eſt, vt iā declarauimus. Placuit. n. nobis digredi in hoc loco, qa multi ſunt decepti tēpeſtate nāe i iſtis maīſalke ſicurvidiſti &c. Eſſentia non eſt elemētum, neq; ex elemētis, & hoc neceſſe ē in oībus cōpoſitis: nā formę rerum ſunt ſuperadditę elemētis 1. de Ani. com. 77. idem 7. Metaph. tex. com. vlti. & 1. de Generat. & Corruptio. 84. Eſſe ſenſibile & nutribile eſt ſm eē viuum in eo q̄d viuum, ſed eſſe calidum, vel frigidum, vel graue, aut leue eſt ſm q̄ eſt corpus naturale 2. de Ani. commē. vltimo.

Eſſe ſenſibile quēadmodum diuidi tur in materiam & formam, ſic eē intelligibile diuiditur in conſimilia his duobus. ſ. in aliquid ſimile materiæ, & in aliquid ſimile formæ 3 de Ani. commē. 5. in Solutione quæſtionis tertiæ.

Eſſentialiter tale prius eſt eo, q̄ eſt per accidens 4. Meta. com. 14. idē 3. Phyſi. t. com. 66. & 4. Phy. com. 43. idem 1. Cœ. com. 14.

Eſſentiæ rerum ignotæ cognoſcuntur ex ſuis actionibus 7. Metaphy. comm. 9. Vide in 1. de Ani. in t. c. 11. & in 2. de Ani in t c. 33. & 42.

Eſſentiæ rerum ĩtelligibilium ſunt exiſtentes, licet non intelligantur 7. Meta. t. c. 58. Vide in concordā.

Eſſe eſt nobilius nō eſſe 9. Metaph. 20. & in 2. de Generatio. & corruptione tex. commen. 59.

Eſſentiæ prædicamentorū & quidditates non habēt aliquod cōe, ſed ſunt diuerſæ 10. Meta. com. 8.

Eſſentia prima nō habet materiam 12. primæ Philoſophiæ com. 49. Et elicitur ex tex.

Eſſe rerum ſequitur colligationem earū, & ſi ſic, dans ergo colligationem eſt dans eſſe, & quia quodlibet colligatū vnitur ex aliqua re a qua fit vnū, & vnum ex quo colligatur p̄cedit ab vno per ſe ſemper exiſtens. ſequitur ergo q̄ ſit vnum ſolum per ſe exiſtens, & q̄ illud det vnam rem per ſe, & ex hoc procedunt entium ſpecies ſm naturalem diuiſionem earum. Ex libro deſtru. diſp. 3. in Solut. 12. du.

Eſſe ſm Auicē. ſignificat diſpōnem additā ſupra ſubſtātiam rei extra animam & res & ens quaſi accns rei cui attribuitur. Ex lib. deſtru. diſput. 5. in Solut. 13. dub. Ita etiā dicit in 4. Metaphyſi. commen. 3. & in 10. Metaphyſi. comm. 10. de ente & vno. idem inquit Auicen.

Digreſſio cōtra modernos de qdditate cōpōne & eē ſm Auic. & ſm Auerr. in quo cōfiſtat eorū dria.

ſpecialiter autem in lib. deſtru. loco prȩallegato, iſto mō deducit ex verbis Auic. iſtam fuiſſe eius opinionem ꝙ eſſe & ens ſignificat aliquod accidens extra materiā addi tum ſupra rei ſubſtātia iſto modo quia Aui. dicebat, ꝙ quidditas rei eſt ante eſſe, hoc aūt iſta rōne oſtē debat, quia pōt quidditas hoīs per diffinitionē ſciri, ēt quidditas triāguli & figuræ non conſiderando vtrum habet eſſe in re extra aīam, vel non, & ideo dixit ꝙ tale eē eſt aduenies poſt rei quidditatē, & ē accidens inherens ei: vnde tale eē non eſt pars conſtituens rei quidditatē, & inde contingit ꝙ intellectus comprehendit rei quidditatē ignorando, vtrum tale ens hēt eſſe reale extra aīam, aut non. Ex iſtis Auic. verbis deducit Cōmē. hanc fuiſſe ſnīam Auic. & aduerte ꝙ litera antiqua ē deprauata ibi, & fuit cauſa erroris, ꝙ expoſitor illius loci & Alex. Achillinus & alij ſequaces, nō intellexerunt mentē Aue. ī illo loco. tñ potuerūt ītellexiſſe ex alijs locis, debet igit litera ſtare, ſic patet ꝙ illud eſſe quo vtit non eſt illud qđ ſignificat ſubſtantias rerū. ſ. illud qđ eſt tanq̄ genus, neq, illud qđ ſignificat rē eſſe extra intellectū &c. Et vis rōnis Auerr. ad probandū Auic. tenuiſſe eſſe dicere quoddā accidēs aduenies extra aīam ſupra rei ſubſtātiā, & inhærere ei in hoc conſiſtit, eū apud Petipateticos ens ſumatur duobus modis, Vno mō ꝓ vero, & alio mō pro oppoſito priuationi i. pro illo cui opponit priuatio. i. non ens qđ dicit entis priuationē, ſed Auic. dictum aſſerentis rei qdditatē eē ante ipſum eſſe nō pōt verificari nec pro ente vero, nec pro ente qđ opponitur priuationi. igit ſumit̄ ens tio mō vt. v3. dicit qđdā accidens aduenies extra aīam, ſicut albedo corpori, vt ſtatim probabit. Allum ptū probat, nā ens qđ opponitur priuationi, diuidit in. 10. ꝑdicamēta: & eſt ſicut gen⁹. v3. analogū dictū de eis: quia prius dī de ſubſtātia, & inde procedūt ſtare, iſto mō debet ſtare alia entia, q̄ ſunt in ſecūdo mō. Vult dicere ꝙ cū ens qđ opponit priuationi diuidat in 10. ꝑdicamenta Ariſt. n in 5. Meta. c. 14. & ī fine ſexti ens extra aīam diuiſit in prędicamenta decē. Tale. n. eſt qđ opponitur non enti qđ ē entitatis priuatio. Ideo quia ens ē pri⁹ ꝓ priuatione, res igit q̄ ſunt in decē ꝑdicamētis, ꝑcedunt oīa q̄ ſignificāt priuatiōes, q̄ priuatiōes cōtinent in altero mō. ſ. ſub priuatiōe oppoſita enti. Figmenta. n. & vt ea q̄ formaliter entia nō ſunt ſub priuatione & nō ente cōtinentur, priuatio āt eſt poſterior habitu, & oſtendit tale ens dici ſm prius & poſterius, quia abſolute dicit de ſubſtātia & ſimpliciter, ſed accīs dī ens eo ꝙ habet eē ī eo ꝙ eſt ens ꝓ ſe iuxta ſnīam Philoſophi in 7. primę Philoſophię te. c. 2. Alia vero dicunt entia, eo quia talit̄ eo tis. Et aduerte ꝙ in litera antiqua ſequit & ens ꝙ primo genere ſit, ligitur eſt cōe oībus ꝑdictis. Et ſi ſic iaceat ſenſus clar⁹ eſt, ꝙ iſtud ens qđ ſignificat eſſentias decē ꝑdicamentorū prima ſignificatiōne & ſine medio, vt dicit Cōmē. 10. Meta. cō. 8. & illud qđ eſt ſicut genus, & eſt cōe cōmunitate ꝑdicationis analogæ, vt dictum eſt. ſed alia litera nouiter impreſſa habet

ſed ens qđ dicitur pro vero, cōicat in eo oīa prędicamēta equaliter. Et ſi iſto mō iaceat ſenſus, etiā eſt clatus, & facit nos lucrari iſta ſecūda tranſlatio vnam differentiā inter ens quod ſumitur pro vero. Et inter ens cui opponit priuatio, qa ens cui opponitur priuatio dī ſm prius & poſterius, & analogice ſm Peripateticos, ſed ens pro vero dī de omnibus ꝑdicamētis equaliter & quaſi vniuoce. Et rō ē, quia ens pro vero non ſignificat niſi ens diminutū, qđ eſt reſpectū ad aīam, quia tunc aliquid dī habere eē in veritate, q̄n ita eſt extra animā ſicut eſt ī anima. Veritas. n. vt dicit Cōmenta. in diſp. 1. in Soſone 22. dub. Et ēt hic ē adequatio rei ad ītionē ꝙ eſſe in rei veritate in entibus eſt quid intellectuale, & eſt eē extra aīam, ſicut eſt in anima, & id qđ illud ſignificat eſt ſynonymū veri, & eſt id qđ ſignificatur ꝑ copulā cathegoricā in propōnib⁹ cathegoricis Nā dictio eſt, dī dupliciter. primo id qđ ſignificatur vt cum dicimus, ſi res eſt, aut non eſt, aut ſi hoc erit hoc, aut nō erit hoc ſēdo mō id qđ ꝑdicatur de entibus tanq̄ gen⁹, & vbi patet, ꝙ ens qđ eſt ſynonymū veri ſumitur pro eſſe qđ eſt copula, q̄ in cathegoricis ſemp eſt nota ꝑdicati, ſignificat. n. quandā cōparationē quam ſine extremis non eſt ītelligere, & veritas in tali cōpoſitione & diuiſiōe cōſiſtit, vt dicitur in 3. de aīa. Et ideo tale ens verū, quia eſt ī anima, & eſt ens dimidiū Ariſt. exclu. ſ. aditū ſuū, ſed ens extra aīam, quia opponitur diuiſiōe retinuit. Et illud diuiſit tribus diuiſionibus penes quas ſcīas illa diuidit, ſicut pulchre notauit Commen. in prologo ſuper 7. Met. Et ideo ſcias frater mi, ꝙ iſto mō ens, ꝑ vo ſūptū vniuoce dī de decem prędicamentis, quia veritas ęque bene poteſt adaptari & conſiſtere in cōpoſitione conceptuū ſignificantium ſubſtantiā, ſicut in cōpoſitione conceptuū ſignificantium qualitatē, ſicut. n. iſta eſt vera & quidditatiua, hō ē animal, ita ſine aliquo diſcrimine, iſta eſt vera. albedo ē color, & linea eſt quantitas, non. n. hic ē analogia, & ita patet ꝙ tenētes vniuocationē entis, tenuiſſent hoc de ente, qđ eſt ſynonymū veri, tunc Peripatetici nō eēnt diſcordes ab ipſis, ſed ipſi tenēt hoc ēt de ente, qđ ſignificat eſſentias decē prędicamentorum, & equiuocatio decepit eos, & opinio Plato. ſic igitur ītelligis qūo ſecunda translatio verior eſt, & tunc ſequitur ēt de tali ente vero, qđ eſt quid intellectuale. ī. ens in anima & dimidiū. Vnde litera antiqua eſt corrupta quę dicit, ſed ens qđ intelligit pro genere eſt quid intellectuale. ſ. res eē in anima, ſicut eſt extra aīam, patet. n. ꝙ falſa eſt, ſed debet ſtare ꝑ vero. Vbi dicit primo genere, iā. n. ꝑdixerat in illo loco ꝙ eſſe in veritate ſignificat eē extra aīam, ſicut in aīa, & hoc eſt quid intellectuale & ens rōnis & ens diminutū, vt patet etiā ex cōmē. 8. in cadē qōne contra Auic. & ita ēt noua trāslatio iacet vt poteris videre. Et dicit Cōmē. ꝙ hęc ſcīa. ſ. etiā veram ꝑcedit quidditatē rei. Pro quo debes ſcire vt eſt ſnīa Auerr. in. 8. diſpu. in Solut. 1. dub. contra Auic. id qđ præcedit in ſcientia noſtra

quidditatem rei ẽ id qđ significat eẽ verum. Vnde cum in principio secundi Poste. Anali. Philosophus ponat duo q̃sita simplicia. ſ. ſi eſt, & quid eſt, dicit. q̃ quęsitum quo quæritur an aliquid ſit, prędedit q̃situm quo quæritur quid ſit. vult Comm. q̃ quęstio ſi eſt, quærit de eſſe vero, quod ſignificat ens dimi diium importãs cõpoſitionẽ quãdam ſine extremis nõ poſſibilem intelligi, in qua compoſitione conſiſtit veritas aut falſitas, vnde vt dicit qñ quęritur an res ſit, vł habeat eẽ ſi illa res eſt habẽs cãm, vel nõ, & ſi non habuerit cauſam, & de illa quęritur: vtrũ ſit tantum valet, ac ſi quæratur vtrũ habet aliquid cõſequẽs, puta effectũ vel proprietatem, vel operationẽ, ex quo poſſit inferri a poſteriori ſuum eẽ, & hoc eſt qđ dicit etiã in 5. Meta. cõ. 14. q̃ expoſitores in 2. Topi. diuerſati fuerunt in q̃ſito ſimplici, quo q̃rit, an res ſit. vtrũ coordinetur in problematibus accidentis, vel in problematibus generis, qui. n. intellexerunt p eẽ verũ coordinãt in problematibꝰ accidẽtis, qa eſt vex ſicut accideus quoddã rõnis, vt ſupra dictũ eſt, ſed eſſe qđ eſt ſignificat eſſentias decẽ prædicamẽtorũ & eſt genus, ita q̃ qñ quęro, vtrum Deus eſt, iſta quęſtio ẽ multiplex, quia iſta dictio eſt, duo ſignificat, vt paulo ante dicit Cõmen. vel ſignificat copulã cathegoricã in cathegorica ꝓpõne. Et tunc ſenſus eſt: vtrũ iſta cathegorica ſit vera, q̃ ſignificat Deum eẽ & quærit in hoc caſu, vtrum ſit aliqua cauſa ĩ inferẽdo, quia Deus nõ habet cauſam in eſſendo, per quã poſſit oſtẽdi veritas iſtius, ſi autẽ ly eſt, ſignificat eſſentiã, ſenſus eſt, vtrũ ſit eſſentia quędã, & tunc primus ſenſus reducitur ad problema de accidente. Et ſecundus ad problema de genere, quia ens qđ ſignificat rei eſſentiã eſt genus analogũ. Et ex his locis intelligis quantum errauerit ille Alex. Achillin. & moderni qui voluerunt q̃ qõ ſi eſt in 2. Poſte. eſt qõ de eſſentia rei & de ente qđ ſignificat eẽntiã: cuius oppoſitũ aperte colligit ab Auer. in oĩbus iſtis allegatis locis. Et ſęq tur Cõmen. & illa quidditas q̃ ſignificat in nſo intellectu eſſe, nõ eſt re ra quidditas; immo ex expoſitione quadã nominis, iſto mõ debet tra relitera, vt patet ex noua tranſlatione, & ſenſus eſt talis, q̃ qñ dicimus, qđ quid eſt p̃cedit, ſi eſt: hoc intelligit nõ de vera rei quidditate, ſed ſolũ quid nominis, nã vt patet, ſed ſolũ quid nominis, nã vt patet in 2. Poſte. duplex eſt quid ſeu diffinitio. ſ. quid noĩs & quid rei, quid noĩs non eſt vera quidditas, quia vt dr̃ ibi & notatur p expoſitores diffinitio quid nominis diſcriminatim cõpetit tã entibꝰ q̃ã entibus & cõplexis & incõplexis, ſed quid rei nõ niſi entibus & incõplexis tm̃ hominis entis albi, nõ eſt diffinitio. ex 7. Metaphy. ſed licet diffinitio quid nominis ꝓcedat qõnẽ ſi eſt, & q̃ſtionẽ quid rei, illa .n. ꝓcedit oẽm qõnẽ & oẽm ſcitã, vt dr̃ in 4. primę Philoſophiæ oportet p̃ſupponer̃ ſignificata nominum in oĩ qõne & inquiſitione ſcientifica, tm̃ quæſtio quid rei ſupponit quęſtionem, ſi eſt, q̃ quærat de eſſe vero, nã quærit vtrũ habeat eẽ reale extra animam, & cut eſt in anima, hoc. n. eſt eſſe veritatis correſpondẽtia rei extra ad

rei intra. Ex hoc igitur vt colligamus fragmenta ne pereant cõpletur tota Auer. deductio, ex verbis Auic. inferẽdo ipſum poſuiſſe ens & eſſe extra animã ſignificare qđdã accidens reale inherens, & adueniens ipſi quidditate, & additũ ſupra rei ſubſtantiam ſic. Nam Auice. dicit, q̃ quidditas rei eſt ante eſſe reale rei, quia intellectus poteſt ſcire quidditatẽ hominis, aut trianguli in generando, vtrum habeat eſſe reale extra materiam vel non, tunc ſic, aut Auic. intelligitur ſm diuiſionem bimembrem Peripateticorum diuidentium ens in duo. v3. in ens verum, & in ens qđ ſignificat ſubſtantiam ſeu eẽntiã rei, aut oportet addere tertiũ membrũ q̃ eſt ens, put ſignificat aliqđ accidens reale aduenięs quidditati & inherens ei, ſed nõ poteſt intelligi pro illis duobꝰ membris ex diuiſiõe vulgata Peripateticorum. igitur ipſe poſuit tertium mẽbrũ, antecedens probatur, & primo q̃ non põt intelligi pro ente vero, qa quidditas vera rei, quę exprimitur per veram diffinitionẽ non prędedit eſſe verũ, quia quando Peripatetici dicunt, q̃ quidditas prędedit eſſe non intelligunt de vera quidditate, ſed ſolum de quid nominis, quia quid nominis prędedit ſi eſt, ſed quid rei præſupponit, ſed quęſtio ſi eſt vt diximus ex mẽte eius in principio diſputationis octauę, quærit de eſſe vero, igitur dictum eius non eſt verũ de primo membro. Nec etiam eſt verum pro ſecundo membro. v3. q̃ quidditas prędedit eſſe quod ſignificat eſſentiã rei: quia vera quidditas includit in ſuo intellectu ens qđ ſignificat rei quidditatem & eſſentiam, igitur relinquitur qđ Auic. voluerit eſſe reale extra animam dicere quoddã accidẽs reale ſuperueniẽs quidditati rei, ſicut ſunt accidentia extra animam, q̃ aduenium ſupra rei ſubſtantiam, vt albedo & ſapor, & iſta ni fallor eſt indubitata ſnĩa Auerr. in omnibus p̃dictis locis, quia verum vero cõſonat ex omni parte. Et ex hoc ſcire poteris quæ fuerit mens antiqua Peripateticorum de iſta cõpoſitione q̃nta, q̃ ẽ ex quidditate & eſſe, ſeu vt lóquuntur Latini ex eſſentia & eſſe. Et nos ſi Deo placuerit, faciem⁹ opuſculum propter multos errores qui paſſim circunferuntur, & Deus ſit dator auxilij in hoc &c. In hoc tñ vnum prędpuũ dubiũ remanet in via Auer. iuxta ſnĩam Peripateticorũ, & eſt, quia etiã ipſe concedit dictum Auic. & fundamentũ. v3. q̃ quidditas rei diffinitiuę cognoſci põt ſine reali rei exiſtẽtia, alioq̃n diffinitiões nõ eẽnt, niſi exiſtẽtiũ, quatenus ſunt exiſtẽtes, & p conſequẽs diffinitio eẽt rerũ ſingulariũ, quaten⁹ ſingulares qđ eſt falſum. Vnde ipſe in 4. Cœ. ſumma 3. cap. 1. concedit, diffinitiones abſtrahere ab actuali exiñtia, & tũc reddit dubiũ Auic v3. q̃ tale ſit aliqđ additũ ſupra rei ſubſtãtiã, & per conſequẽs accidẽs. ſolũitur, vt mihi datur cernere, q̃ eẽ realis exiſtẽtię extra aĩam fundamẽtaliter eſt natura rei q̃ denotatur exiſtere. tñ tale eẽ vt dr̃ verũ ſic ad animã, quia importat talẽ adequationẽ rei ad intellectũ, & tale eẽ reale iſto modo definitio p̃ſupponit, licet tale eſſe definitio non includat. Aliud. n. eſt p̃ſupponere

seu prędexigere, aliud est ĩcludere, & sic conciliantur verba eius. vnde Auic. dicebat verũ esse quidditatiuum præcedere ipsum esse, sed hoc non est verum, quia p̃supponitur vere quidditati vt sit habens veritatem. i. non habens conceptũ qui sit ratio ĩ se falsa, de tali enim non potest haberi diffinitio quid rei, sed quid nominis tantum.

Esse in primo principio non est sine quidditate, neq; primũ principiũ habet quidditatẽ scire esse fm Philosophos, immo opinati sunt q̃ eẽ cõpositi non est denominatio addita supra substantiã, & q̃ hęc denominatio acquiritur ei ab agẽte, & sic putauit q̃ id qđ est simplr & absq; agente, non habet dictã determinationẽ additam supra substantiã, seu quidditatem, & q̃ qđditas sua nõ differt a suo eẽ. Ex li. destru. dispu. 8. in Solut. 1. du. Vide in concordan. nuper editis.

Essentia dicitur absolute de indiuiduo qđ non est in subiecto, neq; dicitur de subiecto, qđ est indiuiduum substantiæ ex Paraph. Meta. cap. de essentia in tracta. 1.

Etas nouella & senectus magis q̃ florẽs fęminas generat, ĩ altera .n. calor nõdũ pfect⁹ est, in altera deficit Aris. ĩ 4. de Gene. aĩal. ca. 2.

Etas quadrupedum qũo dignoscatur. Vide in 6. de nã Aĩal. cap. 25.

Eterna non continentur a tempore. 3. Phy. 32. & 4. Ph. te. com. 118.

Eternę res non continentur a tempore, & res ęternæ separatę a materia, neque continentur a tempore, neq; habent coexistentiam cũ tempore 4. Physi. com. 117.

Eternitas in continuo est essentialiter, & in successiuo accidentaliter 8. Physi. tex. commen. 56.

Eternũ qđlibet a parte ante est ęter num a parte post, & econuerso 1. Cœ. tex. comm. 124 & infra.

Eternũ si corruptibile foret, naturæ necessarij cõuertetur in naturam possibilem 1. Cœ. commen. 138.

Eterna aut causa sunt, aut causam hñtia, & cãm hẽt quicqd illi inest, & accidit cãtũ eẽ necessario 2. Cœli. Auerr. in Para. summa 2. fi. 4.

Eternę res nõ hñt agẽs nisi fm similitudinẽ, neq; hñt ex quatuor causis nisi formalẽ & finalem, & si habuerint aliq̃d quasi agens nõ esset nisi inquantum est forma illi, & conseruans ipsum 4. Cœ. com. 3.

Eternæ & non ęternæ nihil est omnino cõmune 3. ca. de Subst. orbis.

Eternũ n̄ p̃t eẽ ps rei gñabilis & corruptibilis 1. Meta. te. c. 35. Causa igit̃ q̃ tenẽt ex mẽte Cõmẽ. aiam intellectiuã eẽ vere pt̃é essentiale hoĩs in ratione formæ dantis esse.

Eternũ & corruptibile sũt cõtraria immediata, & hoc é manifestũ, nota. la. n. é nã media ĩter eẽ abstractã & mãle 1. Met. c. 39. vid 3 econtra.

Eterna nõ hñt potentiã 9. Meta. 20. com. 17. idem 2 Cœl 32. & 34. & 12. Meta. 30 & 1. Cœ. 20. Et in hoc etiam, vbi nota q̃ ĩtelligitur de potẽtia ad corruptionem, quia in eodem 9. Metaph. in loco allegato dicitur in tex. q̃ bene potest esse potentia ad aliquod accidens.

Eternum quodlibet est actio pura, & quod est actio pura nõ hẽt potentiã 12. primę Philosophię. te. c. 17. idẽ 9. primę Philosophię te. c. 17. Est autem nihil potẽtia semper num 3. de Ani. com. 5. in Solutione quęstionis tertię, videtur loquens de primo tm̃. Vide in cõcor.

Eternum est duplex, quoddam est cũ actionis æternæ, quia non facit nisi vnam actionẽ æternam & hoc est primum cœlum, quod mouet motu diurno, & aliud quod agit actiones diuersas, vt quæ mouentur in orbibus decliuibus, & maxime eorum est sol, remotus. n. & propinquus facit contraria 12. met. t. cõ. 33. & in 2. de generatio. & corrup. t. com. 56.

Eternæ res differunt a rebus creatis in hoc q̃ q̃ũ sunt effectæ nõ adiungitur eis priuatio propter quam indigeant agente: vt ab eo continue sit earum esse, ex lib. destr. disp. 3. in sol. 8. dub.

Ethera antiqui appellauerunt supremum locum a currere semper sempuerno tempore, ponẽtes denominationem ipsi, 1. Cœli t. commen. 22. Consimile legitur apud Plato. in Cratillo, qui asserit Deos esse, arbitrabatur, q̃ sunt in perpetuo cursu, seu motu.

Ethiopum vita est non naturalis, & complexiones eorum exeunt a cõplexionibus humanis valde, & habitano eorum in suo loco est per accĩs, s. cum sint illic spelunce in quibus habitant, sicut reliqua animalia. Auer. in 2. Metheororum, cap. 2.

Ethiopes sunt vna extremitas latitudinis humanæ, & theutonici, & schlaui sunt alia extremitas. ibid.

Ex, prępositio denotat in idiomate arabum qñq; subiectum, & qñq; oppositum 1. ph. commen. 58. vide in 5. ptimæ philosophiæ, com. 29. vbi hr̃ q̃ famosior ex significationibus istius prępositionis ex, est quando importat genus causę materialis, materia enim definitur per esse id ex quo fit aliquid, vt in existente.

Ex, prępositionis famosior significatio est quando aliquid dr̃ fieri, ex alio tanquam ex materia, 5. meta. commen. 29.

Ex, præpositio transumptiue sumit̃ pro ista præpositione post, 5. met. tex. com. 29.

Ex aliquo fieri aliquid dr̃ duob⁹mo dis potentia, & actu, 1. physi. tex. commen. 78.

Ex calido fit magis calidum, nullo facto calido in materia, quod non esset prius calidum 4. phy. t. com. 84. facit contra tenentes intensionem formarum fieri per additionẽ partis gradualis ad partẽ gradualẽ.

Excellens necesse est diuidi in excellentiam, & in id quod excellitur 4. ph. t. com. 71.

Excrementum aliud vtile aliud inutile est, primo de generatione animal. cap. 18.

Excrementum, & colliquamentum differunt. ibid.

Ex duobus entis summe contrarijs tertium gñari potest 2. de gñat. & corrup t. com. 27.

Ex duobus actu existentibus impossibile est vnum actu per se fieri 7. Meta. t. com. 49. & 8. Metaph. tex. com. 15.

Exempla licet non vsitentur in doctrina demonstratiua, in rebus tñ, quę non intelliguntur, nisi per cõparationem ad aliud vsitati pũt 1. phy. commen. 81. consimile 3. de anima, com. 14. 4. phy. com. 84. & 2. de anima 149.

Exemplis positis de literis si post adducantur exempla de materijs, demonstratio erit manifestior 4. ph. commen. 71.

Exemplorum non requiritur verificatio sed manifestatio 2.de anima commen.67.ita ēt d.Philosophus in lib.Priorum. exemplis vtimur non ut ita sint,sed vt audiant, qui addiscunt.

Exemplaria dicere est propinquum ad dicere formas sensibilium esse separatas 7.met.com.56.

Exemplum ad faciendum fidem est infirmissimum argumentum. & propterea illorū demiror prudentiam, qui arbitrātur exempla vim probationum habere.Themist.1. de aīa,cap.24.& habetur ab Arist. in 2.priorum.

Exercitium largitur naturæ hominis præparationem,quæ in ea non erat ante scientiam,& nō est remotum,vt virtus moralis operetur in hoc,& maxime castitas, 7. physi. commen.20.

Exercitium quid sit,&quotuplex sit require 6.Coll.ca.2.

Ex fundamentis quæ ponit naturalis est ꝙ plures formæ sunt in materijs 2.physi.commē.21. idem 1. Physi.11.

Existens in alio per se,aut existit tāquam substantia, aut existit tanq̄ accidens: & vtrunq; aut existit cū medio,aut sine medio: substantia cum medio est homo vnus:substātia sine medio est rationale viuū: accidens cum medio est corpus coloratum: accidens sine medio est superficies colorata. vnde dī in textu, ꝙ anima nanq; pars quædam est hominis: in qua primo est ipm viuere: & ideo ista,rōnale viuit est immediata,sed homo viuit est mediata. Et ex hoc loco scire poteris quomodo viuere equiuoce dī ī corruptibilibus, & in sempiternis natura,corruptibilia viuunt medi te anima,ī qua primo dē esse ipsa viuere; & quia anima informat talia per formalem inhęrentiā : ideo viuere transfunditur ad talia,composita,ita ꝙ ibi aliquid dē viuere p vitam,&animari per animam:sed corpora cœlestia sunt viua,quia intelligentia est vita,& quia ipsa habet suam substantiam,& non foret nisi inhęret orbi:ideo ibi nihil dē esse animatum per animam, nec dī ibi esse aliquid viuum per vitā, sed dīr viuentia per se pro quanto intelligentia ipsa est vita, & dicuntur animata per se pro quanto intelligentia assistens in anima. & hoc est, quod pulchre dixit Commen.in 8.Metaph.in com.12.& 1. cap.de substā. orb.habet eandem sententiam sicut poteris videre.

Existimatur verbum hoc apud Aristo.quandoq, d. certitudinem, & scientiam certam 4 ph.com.33.vt 2.de anima 52.

Existimatione Arist.quandoq; vtit pro certitudine 2.de aīa,cō.32.& 1.de anima com.19.

Expellentis duo sunt modi,aut ꝙ expellens separatur ab expulso,& expulsum remaneat in motu, aut ꝙ non separatur ab illo 8.Physi.text com.85.& habetur etiam 7.phy.2. commen.10.

Experimentum sermonum veritatis est,vt conueniat sensatis, non econuerso 8.ph.commen.22.& 1.Cœ. commen.22.& 3. de anima com. 7.Et nota ꝙ est authoritas philosophi in 3.de generatione animalium ca.10.

Experientia artem efficit,vt ait philosophus, inexpericnua vero casum.ex prohœmio metaphysi.

Experientia id agere nihil ab arte differre videtur ibid.

Expertos magis proficere videmus sine experientia rationem habentibus.ibid.

Experientia est singularium cognitio,ars vero vniuersalium.

Experimento catens, & vniuersale cognoscens,in hoc autem singula ac ignorans multotiens in curatione peccabit:singulare.n. magis curabile est.ibid.

Expetti ipsum quidem quia sciunt, sed propter quid nesciunt. ibid.

Expositores Arist.dixerunt ꝙ demōstratio in principio 7.phy.est suppositio 7.ph.commē.1. vide pro hoc 8.ph.commen.27.& 33.& 4.Cœ. commen.25.

Expositio nominum est pars scientiæ diuinæ,secus est in scīa naturali,& in alijs scientijs specialib⁹.Cōmen.5.met.com.1.vide consimile 3.Met.com.1.

Expositores diuersificantur in 2. topicorum,in quæsito simplici, quo quæritur vtrum si aliquid sit verū collocetur in quęstionibus gñis,vl in quæstionibus accidentis:qui enim intelligit de ente illud , quod est commune decem prædicamentis dicit ꝙ collocatur in quęstionibus accidentis. Commen.5. meta. commen.14.Iste locus præcipites duxit Bononienses ad asserendum ꝙ quæstio si est in 2.posteriorum pertinet ad rei essentiam, & ꝙ est quæstio de quidditate:cuius tamē oppositum scribit Commen. in dispu.8.in lib.destr.in solo.1. dubij. contra Algazelem, qui fuit in opinione Auicennæ tenentis ens & vnum singulare dispositiones accē-

tales consequentes essentiam rei: scribit.enim.sed omnia ista fundantur super vnum errorem. v3. quòd esse rei est vnum suorum cōsequentium : id nanq; qđ precedit in scīa nra quidditatem rei est id, quod signat eē verum. Et ideo qñ petimus si res est ens vel si habet ēsse,& illa res h3 causam inferētem suum esse,tantum valet quantum dicere,vtrum habet cām vel non. vt patefecit Arist.in principio 2.posteriorum.sed si illa res non habet causam,tñ ualet quantum dicere vtrum res habet consequens inferens suum esse. Sed quando intelligitur de ente id, quod intelligitur de re vel substantia, tunc sumitur modo generis analogice dicti:ecce igitur ꝙ eē quod quæritur in quæstione si est,est esse qđ significat veritatem,quæ in complexione consistit, & non significat essentiā rei, quia tūc illa quæstio pertineret ad quæstionem generis: ens enī quod significat essentiam rei est genus analogice dictum de decem prædicamentis,vt d.Commen. in prædictis locis:& etiam in 5.meta.cō.4. & in 2.de anima cō.30.& 3.ph.cōmen.4.& ista est expressa sentētia Auer.sine dubio.

Expressibilia sunt illa in quibus profundatur digitus, & postea redeūt sicut est cōsuetudo lanæ 4.Methe. commen.1.

Extensibilia sunt illa, quæ possunt trahi ex vno latere, & elongantur, & non inciduntur,& sunt aliter res conglutinatiuæ 4.Metheoro.commen.1.

Extra omne &totum nihil est 4.ph t.com.45.& 1.Cœ.a tex. com.96. vsq; ad 100.

Extra

Extra & intra notant locum 1.Cœ. t.com.69.

Extrema continentis & contenti in eodem sunt 4.ph.t.com.35.

Extrema longitudinis sunt sursum & deorsum,latitudinis dextrum & sinistrum,profunditatis ante & retro 8.physi.commen.64.idem primo Cœ.tex.13.& 2.Cœ.tex. commen.9.

Extrema non cognoscũtur, nisi per comparationem eorum ad media 4.Col.ca.1.

Extremorum permutatio nõ est necesse,vt fiat per omnia media 2.de anima com.105.

De litera F.

FABER adest ligno, & figulus limo, 1. de generatione aãlium cap.20.

Fabulosæ tradita ab antiquis sunt multa ad multorum persuasionem,& ad opportunitatẽ multorum, & conferens ad leges, 12.met.t.com.50.

Factiones omnes sunt ab arte, aut a potestate,aut a mente 7.meta.tex. commen.22.

Factum est de operationibus sinientis sicut finis 2.Cœ.com.17. & elicitur ex tex.ibid.

Factum esse, vt dr̃ impossé est si nihil præextiterit,7.Metaphysi.commen.21.

Falsum possibile non infert falsum impossibile 8.Phy.7.commen.36. & ex 1.priorum.

Falsum aliud possibile, aliud impossibile,& falsum possibile dr̃ ab impossibili,primo Cœ.tex.com.119.

Falsum semper in compositione est 3.de anima com.& tex.22.

Falsitas est propria imaginatiõi, sed sensui non competit, nisi per accidens 4.Met.com.24.

Falsum aliq̃ semper, aliud vero quandoq;,& sub alijs respectis. Falsum possibile, & falsum impossibile 5. Metaph.tex.commen.34. & est in ca.de falso.

Falsa ratio nullius est simpliciter ratio.ibidem.

Falsa est omnis ratio alterius, q̃ eius est vera, vt quæ circuli falsa trigont.ibidem.

Falsum posse,& falsum impossé sunt duæ naturæ diuersæ. Commen.5. meta.com.34.idem 1.Cœ.tex.commen.119.

Falsitatis primus modus est in intelligere,secundus in credere 5.metacommen.34.

Falsum est duobus modis,essentialiter,& per accidens 5.Metaph.commen.34.

Falsificans in potẽtia est intelligẽs & cognoscens,sed qui actu fallens non habet cognitionem 5.metaibidem.

Falsum posse,& falsum impossé dicerunt, quia alterum potest recipere veritatẽ,aliud vero nequaq̃ 9.metatex.com.8.

Falsum & impossibile non idẽ sunt nam te nunc stare falsum quidem est,sed non impossé 9.Metaph.tex. commen.8.

Falsum impossibile non sequitur ex falso possibili 9. Metaphy.tex.commen.9.

Falsum est quod in intellectu alicuius est q̃ res extra intellectum, & hoc potest considerari variis modis,ex paraphra.met.tract 2.

Fames est appetitus calidi & siccitatis vero frigidi & humidi 2.de anima t.com.28.

Fames est sensus resolutiõis substãtiæ grossæ calidæ, & siccæ: sitis est sensus resolutionis substantiæ frigidæ,& humidæ,2.Colliget ca.13

quod est de instrumento tactus.

Fames est vna species euacuationis præsertim in ægritudinibus in quibus status,& crisis sunt propinqua 7.Colliget ca.1.

Famosa apud omnes,aut sunt necessaria fm totum,aut fm partẽ, impossé est,vt famosum sit falsum fm totum.ex lib.de Somno & vigilia. Commentator.

Fato euenire dr̃ quod naturale est, & naturæ institutionem, ordinẽq; sequitur.Themist.super 5.ph.tex. com.57.vbi Aristo.inquit aliquas gñationes esse violentas,& non fato destinatas,seu definitas.& in 4. de gñatione anim.cap. vlt.inquit. Multa principia incidũt,quæ gñationes destinatas fm naturam, & corruptiones sæpe impediant,atq; in cã sint earum,quæ veniunt præter naturam. Inde Alexã.in lib.de fato pulchre & eleganter collegit, ex sententia peripateticorum fatũ a natura non differre. quod & Mario intellexisse visus est in 4.Aenei. vbi inquit.Nam quia nec fato meritã,nec morte.vbi de morte Dido ris loquitur.

Fauem in homine partem illam dicimus,quæ calue subiecta est.nam pisces aut bonis fauem dicere nolemus. Aristo. de natura animalium cap.8.

Febres quæ fiunt a phlegmate grosso, sunt magis periculosæ,q̃ illę quę fiunt a cholera. & vide causam 3. Coll.ca.6.

Febris ethicę tres sunt species 3.Colliget cap.11.

Febris effimeræ duo sunt signa propria.primum quòd pulsus in hac febre non est diuersus. secundum suum naturale sedimen non mutat,quia solum vrina mutat colorem,4.Coll.ca.26.

Febrium putridarum duo sunt signa. vnum q̃ vrina in principio hy postasim non habet,aliud vero q̃ pulsus est varius & diuersus 4.Colliget ca.27.

Febris de cholera pura ī corpore fieri,quia talis de necessitate mortifera esset,quia cholera non est apta recipere aliquam digestionem nisi in hoc, q̃ cum sanguine est admixta, aut cum materia,qua nutriũtur membra radicalia, hoc est sanguis dealbatus 4.Colli.cap.31. de febre sanguinea.

Febribus acutis propria est alienatio mentis.ibid.

Febris ethicæ signum proprium est q̃ pulsus post tres horas assumpto cibo fit velox,& calor augmentat, quod in febribus putridis non euenit,quia calor extraneus in membris radicalibus non est fixus,sicut in ethica. Membra autem agũt in cibum,& ideo cibus acquirit calorem extraneũ, & ista est vera causa.&cãæ aliæ datæ a medicis super hoc sunt sicut fabulę cantatorum, quia dicunt q̃ cibus in talibus est ad similitudinem aquæ proiectæ ī calce quod est impossibile: virtus nutribilis enim non potest itẽm esse elongata a nutriente,vt spiritus eidem sit contrarius,sicut aqua calidum reperit. Quod vnumquodq; istorum alterum corripit,4. Colliget ca.33.

Febris definitio est hæc, est calor cõpositus ex calore naturali,& extraneo

neo putredinali misso a corde ī totum corpus & lædit omnes actiões & passiones 3. Colli. ca. 3. facit pro opinione Gentilis.

Felicitas praxis quædam est, eupraxis enim est 2. ph. 58.

Felicitas est quædam vita, & est in anima 9. metaph. tex. com. 16. vbi Commen. d. q̄ est æqualitas vitæ nobilis.

Felle quędam animalia omnino carēt, vt equus, mulus, asinus, ceruus, dama. ex quarto de partibus animal. cap. 2.

Fel in eodem gñe animalium quædam habent, quędam non habēt, vt in genere murium, quod homini accidit: quidam. n. fel in iecore habere visuntur, quidam vero carent. ex 4. de part. anim. ca. 2.

Fel morborum acutorum causam Anaxagoras est arbitratus, sed male. ibidem.

Fellis carentia non est causa longitudinis vitę: nam multa animalia fel le prædita diutius viuunt, vt canulus, & delphinus. ibid.

Fellis priuationem, uel in victimis nonnunquam percipi certum est. Quippe cum parte quadam agri calcidici Euboye fel minimum pecori sit 1. de natura animaliū cap. 18. vide in speciali, quæ animalia felle careant, in 2. de natura animalium. ca. 15.

Fellis paucitas sequitur temperantiam, & longitudinem vitæ. Colliget cap. 59.

Fel gallī veteris est illud, quod magis quæritur in medicinis. ibid.

Femina est mas occasionatus 1. ph. commen. 81.

Feminæ viuunt plusquam masculi. propter coitus paucitatem. ex lib. de longitudi. & breuitate vitæ.

Femīę auctoritate Parmenidis sunt calidiores viris: Empedocles autem cōtrario opinabatur cum quo cōcordat Aristo. in 2. de part. animalium cap. 3.

Feminæ inter coeuntia, & interpisces ouiparos, & quadrupedia ouipara magna ex parte sunt maribus maiores. vide Commen. 1. de gñatio. animal. ca. 16.

Feminæ in ouiparo genere animalium minora corpora obtinent, q̄ mares ob menstruorum profluuium. primo de generatio. animalium ca. 19.

Feminis eodem tempore, seu ætate menstrua fluere incipiūt quo maribus semen, & illa ætate qua mares amittunt generādi facultatem desinit mulieribus menstruorum profluuium. 1. de generatione animal. ca. 19.

Feminis fluentibus menstruis non marisęæ, non varices, non fluxus sanguinis narium contingere solet. ibidem.

Feminæ sunt minus venosæ, q̄ mares, & latiores, leuioresq;. vide ibid. Commentato.

Femina non emittit semen. ibid.

Feminæ sæpenumero concipiunt ex vno coitu per coitum fit, volupte. ibidem.

Femina qua femina patiens est, & mas qua mas agens 1. de gñatio. animalium ca. 10.

Femina & mas in plantis non separantur, sicut in animalibus gressilibus 1. de gñatione anima. cap. 10.

Femina cum eandem habeat aiam, & anima feminæ est, qua ergo desiderat & ex seipsa gñare non potest. vide causam in 2. de generatione animalium cap. 4. prope dimidiū.

Femina in aīalibus in quibus est distinctio sexus, & ex seipsa generare non potest, quia mas est, qui perficit gñem, alioquin mas frustra esset, sed si quod genus fuerit q̄ femina sit & marem distinctum nō habeat id ex seipso gñare pōt. qđ & si nondum dignum fide explo-ratum habemus tm̄ femina, & in gñe piscium quos belliones vocāt, nullus adhuc visus est. sed feminæ omnes fœtu plenę reperiūtur. Ari. in 2. de generatione anima. cap. 4. iuxta dimidium cap.

Femina cruditate frigiditateq; sanguinei alimenti deficitur. Arist. in 4. de gñat. animal. ca. 1.

Feminę magis gñantur nouella, ac senescente ætate q̄ in ętate florida. & vide causam in 4. de generatione. cap. 2.

Feminæ gñantur austrinis flatib⁹: mares vero aquilonijs. ibid.

Femineum sexum, quasi lesionem naturalem, & detrimentum putandum est. ex 4. de gener. ca. 6.

Femtnarum mulier est maxime sanguinea 3. de natura anim. ca. 19.

Feminæ in pedestribus animalibus ex maiori parte sunt minores, & minus viuaces q̄ mares præterquā in quorum genere eius enim fœminæ & maiores, & viuaciores sunt maribus. Aristote. in quarto de natu. animal. ca. vlt.

Feminæ piscium esse viuaciores maribus eo, q̄ vetustiores capiantur esse constat. ibid.

Feminārum partes illæ quæ inferiores, posteriores q̄ que dici possunt, robustiores habent, quam mares. ibidem.

Feminæ partes illas quas natura velut arma animalibus tribuit, vt dentes, cornua, calcaria, & cætera id genus, aut non habent, aut imbecilliores habent, quàm mares. ibid.

Feminarum caro humidior est. ibidem.

Feminæ magis q̄ mares pediculum sentiunt. quinto de natura animalium cap. 31.

Feminæ potissimum id temporis custoditi dicuntur, cum semen ferre incipiunt 7. de natn. anima. cap. 1.

Feminę, vt plurimum matri, mares patri similes procreantur 7. de natu animal. cap. 6.

Feminę omnes minus q̄ mares sunt animosæ, excepta panthera & vrsa: feminæ enim in his gñibus videntur esse animosiores, cum in cęteris sint proculdubio molliores 9 de natu. animal. ca. 1.

Feminæ sunt malitiosiores, astutiores, insidiosiores, atq; in enutriendā prole sollicitatiores maribus. ibidem.

Ferè est nota dubitationis 2. physi. commen. 50.

Fermētum ponitur in pane ad hoc, vt faciat ipsum spongiosum, & in eo dominetur aereitas, & sit facilis ad digerēdum: propterea quia corpus aereum leuius est ad permutandum propter suam humiditatem, quia substantia sicca est dura ad permutandum & ad digerendum 5. Coll. ca. 26.

Ferrum, & cornu mollificantur 4. metheo. t. com. 36.

Ferrum quod habet minorem putificationem melius est. ibidem. tex. commen. 40.

Fœtus qui forma animalis nascunt augentur in vtero per umbilicum 2. de generatione animal. cap. 5. in prin

principio, & idem 4.cap.ibidem.
Fibrarum duo sunt gña 3. de natu. animalium cap.6.
Fides vulgi est fortior fide philosophorum. in prologo tertij. physi. Commentator.
Fides nulli bestiarum ineſt 2.de aĩa tex.commen.157.
Fidem sequitur sensum esse, suasionem autem sequitur ratio.ibid.
Fieri aliquid ex aliquo dr̃ duob⁹ modis, vel ex oppoſito, vel ex subiecto 2.met.t.com.7. idem primo physi.58.59.61.
Fieri simpliciter est substantiarum fieri fm q̃ est accidentium 1.phy. tex.com.62.& 1.de geneiat.& corrup.tex.commẽ.11.& 18.& 5.ph. tex.commen.7.& 8.phy.rex.commen.46.
Fieri hoc ex hoc dupl̃r contingit 8. meta.tex.com.11.aut quia primi primum erit, aut quia ex reſoluto in principium.
Figura diuiditur in cõtraria fm esse & non esse.ſ.in habens angulos & carens angulis 1.ph.com.41.
Figura diuiditur in contrarias differentias fm famositatem.ſ.in rectã & rotundam. ibidem, vide in concordantijs.
Figura est qualitas in quantitate in eo q̃ quãtitas 7.ph.com.15.idem in prędicamentis.
Figuræ in hoc assimilantur formis substantialibus, quia non acquirũtur per veram alterationem 7. ph. com.16,idem in calce com.67.super 3.Cœ.& mundi.
Figuræ diuersitas non est fm dr̃as substantiales rei: figura enim est qualitas 7.ph.com.19.
Figura sphęrica est substantia & natura prima 2.Cœ.t.com.22.
Figura rotunda est maxime capabilis tatis,& minime passibilis. Gale.4. de vtilita.part.ca.7.
Figuræ sphæricæ ad alias figuras proportio est,sicut proportio substantiæ corporis cœlestis ad alia corpora.Commen.2.Cœli t.com.22.
Figura cœli non est in eo accidentaliter sicut est in elemẽtis 2.Cœ.commen.22.vide etiam quomodo cęli habent figuram accidentalẽ in 3.Cœ.com.67.
Figure rotundæ non potest fieri additio 2.cœ.tex.com.23.
Figuræ sphæricæ prioritas ad alias figuras fm simplicitatem, vnitatẽ & definitionem non est vere,sed secundum similitudinem 2.Cœli commen.22.& 25.
Figura prima est primi corporis 2. Cœ.t.com.26.& com.22
Figura sphærica differt ab alijs figuris, quia quomodolibet mutetur axis, non sequitur euacuatio loci aut repletio: secus autem est in alijs figuris.
Figura terrę forte ita est, sicut est de generatione & corruptione, quia v3. est separabilis a parte, sed non est separabilis a toto.2. Cœli.commen.108.
Figuræ omnes componuntur ex triangulis, rectilinea quidem ex rectilineis, sphęra autem, ex omnibus partibus 3.Cœ.tex.com.40.
Figuræ regulares sunt finitæ, communes vero sunt infinitæ. Commentator authoritate Themistij 3.Cœli.commen.40.
Figuræ sunt ex qualitatibus affectis formis substãtialibus perfectis in hoc, q̃ non recipiunt diuisionẽ 3.Cœ.commen.67. Non intelligitur, vt exposuit Albertus Magnus 3.Cœ.

3.Cœ.tract.2.cap.8.q̃ figuræ comitantur formas substantiales perfectas sicut sunt formæ animamentorum,& ideo entia fm q̃ sunt elementa,non habent figuras determinatas. vnde non est proprie figura anima in corporibus. Et sic etiam intellexit prędictus auctoritatẽ Henrici de Gandauo in quo libet 16.qõne 14. Nam etiam corpora inanimata sunt figurata: quodlibet enim corpus figuratum est 3 phy.tex.comme.35.& quodlibet corpus,aut pluribus, aut una superficie contunetur.ibid. Et ideo dicamus,q̃ sensus secundum mentem Auer.est talis: quęrit enim si formæ substantiales elementorum recipiunt magis& minus pariformiter erit & de figuris eorum.& soluẽdo dicit,q̃ figuræ sunt de qualitatibus,quæ afflocianturi. assimilãtur formis substantialibus perfectis,in hoc q̃non recipiunt diuisionẽ vult dicere,q̃ sicut formę substantiales perfecte nõ recipiunt magis,& minus: sic etiam figura,quæ est qualitas fundata in quantitate non recipit neq; magis, neq; minus,& hoc declarãt verba sequentia eius,subdit enim. Et ideo carent motu alterationis,vt declaratum est in 7.ph. & ista est rei veritas. vnde sicut in substantia non est motus,quia nõ recipit magis,neq; minus, nec est ibi contrarietas, vt demonstratum est in 5.ph.tex.commen.10. sic ẽt in 7.ph.demõstratum est q̃ i quarta specie qualitatis quæ est forma, vel circa aliquid cõstans figura,nõ est minus alterationis. Et hoc ipse Commẽ.expresse tenet & seipsum declarat in 7.phy.in commen.16. & ex illo loco patet, q̃ aliquid q̃ attestatur perfectioni potest reperiri in accĩte,quod non inuenitur ĩ forma ad quam concomitatur illud accidẽs, vel quod est coniũctũ cum illo, sicut tenentes potentias animæ realiter distĩgui ab anima intellectiua patiuntur consimilem difficultatem,q̃ intellectus est plus eleuatus q̃ essentia animæ.
Figuræ ad inuicem non admiscent 3.cœ.com.68.
Figura sphęrica est figura piramidalis facile pertransiens in re, & facit ad velocitatem motus 3.Cœ.t.cõ. 69. licet ex opinione antiquorum ibi loquatur philosophus.
Figura circularis non debet moueri naturaliter,nisi circulariter 3.Cœ. commen.70.
Figura rotunda est magis remota a lesione sicut faciunt castra. Nã tur res rotundas, vt machina nõ possit eis nocere,est etiam figura rotũda plura continens, & est magis apta ad numerum continuum 2.Colliget cap.11.
Figuræ per accidens competit incidere,aut diuidere, tertio Cœ.t.cõmen.73.
Figurę nihil est contrarium,3.Cœ. t.com.74.
Figuræ non sunt causæ q̃ quædam ferantur simpl̃r aut sursum,aut deorsum, sed eius quod velocius,aut tardius 4.Cœli.tex.com.42.
Figura aerea diuidit corpora continua cito, & sil̃r corpus valde graue 4.Cœ.com.44.
Figura est magnitudo quædam 2. de anima t.com.133.
Finis duplex 2.phy.t.commen.24. aut sicut forma est finis materiæ, aut illud cuius est res dicitur finis rei.idem 2.de anima tex.commẽ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

37. finis cuius, & finis cui.
Finis est nobilior his quæ sunt ad finem 2.ph.31.& 2.metaph. tex.cõmen.8.& 2.ph.23.& 5.Meta.tex.commen.3.
Finis generationis est alter a fine rei generatę 2.ph.com.70.&24.idem 8.metaph.commen.12.& quarto Cœli 22.
Finis dicitur equiuoce de forma, & loco.ibidem, idest, 4.Physi.commen.14.
Finis non inuenitur absq; eo, cuius est finis 4.ph.commen.42.& 107.& 6.ph.commen.32.3. de anima, commen.5. contra Alexãdrum 6. etiam ph.com.57.
Finitum continuum vnum fnẽ habere non potest, sed duos saltem 4.ph.t.com.91.
Fines sunt in eo, cuius sunt fines 4.ph.tex.com.107.& commen.42.& 120.& 129.
Finis non est de natura rei, cuius est finis 4.ph.commen.129.& 6.phy.commen.32.
Finis est indiuisibilis,& differt ab illo cuius est finis 6.ph.commen.32 idem infra tex.com.46.
Finis rei non est res cuius est finis 6.ph.com.32.
Finitum ad infinitum nullam rationem habet 8.ph.t.com.15.
Finem destruẽs destruit etiam, quæ sunt ante finem, 8.ph.com.24.
Finita semper eisdem contingentibus magis accipienda sunt, in his enim quę sunt natura oportet esse finita, & melius si contingat esse, & magis 8.ph.t.com.48.consimile 1.ph.t.com.50.
Finitas actionis in demonstratione est a materia 8.ph.commen.78.& 2.Cœ.com.38.
Finitum & infinitum agere equalẽ actionem in eodem tempore impossibile est 8.physi.tex.com.79.
Finitum,& infinitum solum de coporibus dici possunt 8.phy.com.79.idem 1.ph.t.com.15.& 3.ph.t.com.35.& 36.
Finiti cuiuslibet dispositio est habere principium & finem 1.Cœ.commen.36.
Finitatis magnitudinis causa est forma,& ideo si magnitudo est infinita,& forma etiam est infinita 1.Cœli commen.61. idem 1.cap.de substantia orbis,& 3.physi.59.& 62.65.68.67.72.idem 4.ph.t.cõ.31.& 49.idem 3.Cœ.com.72.videm concordantijs.
Finis duplex fm primam intentionem,& fm secundam 2.Cœ.commen.17.& 21.idem 12.metaphy.commen.36.
Finis actio & finis passio 2.Cœli cõmen.17.
Finitas vigoris competit formis in quantum formæ sunt, ita q̃ talis finitas est communis formis existentibus in materia, & formis separatis a materia 2.cœ.com.50.& 38.& 71.idem in 3.cap.lib.de substantia orbis. vide in concordan.
Finis diuersitas est causa diuersitatis actionis 2.Cœ.com.65.
Fines entium sunt tres, quos ponit Aristote. vide secundo Cœli, commen.65.
Finis est nobilior finito,& continẽto 2.Cœ.t.c.74.
Finis, seu cuius gratia non actiuum est: sanitas.n. non est factiuum nisi fm metaphoram. vnde elicit, q̃ finis metaphoricè mouet 1.de Generat.& corrup.tex.com.55.
Finis non separatur a finito, negat per-

fectio,& complementum a suo perfectibili 2.de anima, com.22.
Finis seu cuius causa duplex est, hoc quidem cuius, illd cui 2. de anima tex.commen 35.& 37.idem 2.ph.tex.commen.24.vide Themist.2. de anima cap.14.
Fine omnia appellari, seu a fine oĩa appellare iustũ est 2. de anima t. commen.133.
Finalis causa est dignior omnibus causis, ibid. Commen.
Finis significat agens significatione necessaria, sicut motus significat manens 2.ca.de subst.orbis. quod ideo dixit, quia finis est, ppter quã agens agit, ex 2.physi. vbi aduerte quantum deuiauerit Ioan.de Bacone, & Gregorius de Arimino, in 2.sententiarum, distinct. 1. tenentes in via Commentatoris, æterna habere finem, & non habere efficiens, cum apertissime totum oppositum probet ibi Commentator, vt bene patet inspicienti, & ponderãti verba eius: dicit enim, q̃ cũ quidam ignorauerũt q̃ duplex est. v3. agens. v3. præcedens ipse actum, & quoddam natura tantum, dixerũt Aristo. non dicere cœlum habere causam agentem, sed mouentem tm̃. Et Commen. dicit q̃ illud fuit valde absurdum, vnde non est dubium in hoc, q̃ agẽs ipsum est mouens ipsum. Et isti hanc opinionẽ, quam ipse reprobat, imponunt ipsi dicentes, cœlum non habere causam, nisi respectu motus, & videm⁹ o bone Deus, quomodo ingenia ꝑclara pierunque allucinantur in re cla issima. Manifeste enim Auer. in illa digressione, quam ex amore dicit se fecisse, quia videbat plerosque in hoc sua tempestate erra-re, vnde aperte dicit, q̃ tametsi cœlũ non sit corpus compositum, & nõ habeat principium proprium ĩtellectiuũ. v3. materiam per quã possit corrumpi, sic enim formaliter est, necesse esse, quia tamen est finitarum dimensionum, & terminatarum super fine terminante ipm, & omne tale quum intellectus posuerit ipsum existens per se absque hoc, quod aliud largiatur sibi permanentiam, & æternitatem necesse est, vt ita sit de finitate suæ pmanentiæ, sicut est de finitate suæ actionis. & ideo necesse est ĩ intellu eẽ potentiã largiẽtẽ sibi permanentiã æternam, quẽadmodũ largitur sibi motum ęternum. vbi expresse Comment. vult, q̃ si intellectus cit cũscriberet ab orbe intelligentiam quid esset ꝺ orbe, soluit q̃ erit sicut ẽ de motu: manifestum aũt est, q̃ nisi intelligentia esset: motus non esset, igitur neq; suba orbis eẽt: q̃ ĩ eodẽ gñe cãæ dependent motus, & orbis ab ipsa, sicut in istis forma & aũtia communia formam depẽdent ab agente. vnde licet orbis nõ possit desinere esse per principium inttr̃ secum, qd est causa corruptionis, quia caret materia, per quam res potest esse & non esse, posset tm̃ desinere esse per ablationem principij separati, a quo essentialr dependet, tanq̃ a causa extrinseca: cœlum. n. & tota natura dependet a Deo gñioso, & in hoc nõ est dubiũ in via Auerrois. Vnde vide si placet ipsum in libro destruct. in disputatione tertia, in solutione 18. dub. inquit enim. Amplius, quòd dat entium separatorum a materia finem est illd, quod dat eis esse. Forma enim & finis sunt idem, &

vnum in hac ſpecie entium, ergo quod dat finem entibus illudmet dat formam, & illud quod dat formam eſt agẽs, ergo quod dat finẽ hoc eſſe eſt agens: apparet idcirco qđ primum principium eſt agens, & forma & finis: & ĩmorari in hoc eſt ſuperfluum.

Finis terminus eſt 2. metaphyſi. tex. commen. 9.

Finis ẽ melior alijs cauſis, qa alieçãę ſunt propter illam, forma autẽ eſt melior alijs, quia ſcientia rei per illam eſt perfectior q̃ ſcientia rei per alias 3. met. com. 3.

Finis nõ poteſt eſſe priuatio eius cuius eſt finis. Themiſtius 5. ph. 47. ſic enim probatur ibidem, qui cũ interminato ad quod tendit motꝰ non eſt contrarium motui.

Finalis cauſa eſt magis manifeſta ĩ rebus voluntarijs q̃ in rebus nãlibus 5. metaph. com. 1.

Finita magis q̃ ĩfinita, & vnum magis q̃ multa oportet exiſtimare, eiſdem autem accidentibus ſemper finita magis accipiendum, in his enim quæ ſunt natura oportet finitum, & melius ſi cõtingat 8. ph. tex. commẽ. 48. vbi aduerte ꝙ iſtđ eſt maximum fundamentum in via peripateticorum, & quamplures opiniones Ariſto. ſunt fundatæ ſuper hoc principio. vnde etiam in libro de partibꝰ animalium ca. 4. in libro 3. expreſſe dicit, vbicunq; fieri poteſt vnum q̃ plura eſſe melius eſt, vbi loquitur de prĩcipio venarum. Et in eodem loco dicit, ꝙ principium vnum eſſe oportet vbi fieri poteſt. Et ſuper hoc fundamẽto tenet cor eſſe primum prĩcipiũ omnium motuũ, & ſenſationum contra medicos ponentes pluralſtatem principiorum ſuper hoc peripatetica, ꝙ in naturalibus vbicunq; apparentia ſaluari poſſunt, ex vna aut ex finitis principijs vnitas multitudini, & finitas infinitudini præferenda.

Finis quorundam rerum, eſt agere tm̃, & finis quorundam eſt aliquid actum, 9. metaph. t. commen. 16.

Finis penes philoſophum dr̃ tribus modis, vnꝰ ad quem res neceſſario tendit, & hic abſolute dr̃ finis. ſecũdus ſicut forma dr̃ finis eſſe materiæ, & hic apparet finis entis inſeparabilis. tertius, vt eo exiſte ſtent res per ipſum ordinate, & hic finis cauſarum appellatur, ſicut dr̃ exempla riter, ꝙ terra eſt finis vaſorũ q̃ per eam fiunt. Auer. 6. Col. ca. 1.

Finis non omnium rerum optimus eſt, alioquin finis vnꝰ omnium rerum eſſet fingẽdus, ſed id rei cuiq; melius præeſſe dicendum eſt, ꝙ maxime ſit cuiq; naturæ congruum, atq; idoneum. Themiſtius 2. phy. ſuper 74.

Fines corporum diuerſantur ſm diuerſitatem naturarum corporum 4. phy. com. 36. & 1. ca. de ſubſt. orbis, idem 1. Cœ. com. 72.

Finitũ eſt quicquid a ſua parte mẽſuratur, 6. ph. 61.

FLAMMA ſpiritus, aut fumus ardens, fumꝰ autem eſt 4. Metheororum, tex. commen. 48.

Flamma eſt fumus ardens, fumꝰ autem eſt ex aere, & terra, 2. de gñat. & corrup. tex. com. 28.

Fluxij & venti conſtituũtur per motum 1. de anima, com. 36. & 37. idẽ 8. phy 40. & 20.

Flexibilia ſunt illa, quæ poſſunt reduce a rectitudine ad flexibilitatẽ, ſeu curuitatem, vt virgæ humidæ, & calami. Commen. in 4. Metheorum. in ſumma.

Flegmaticum corpus ſi ad ætates reſpicias nõ eſt dare, v3. frigidum & humidum, quia ætas ſenum eſt frigida & ſicca. Gale. in 6. de accidenti & morbo prope finem.

Flamma magis vrit, quam aqua feruens. ex ſecundo de partibus aĩal. ca. 2. licet aqua feruens magis cale faciat, quam flamma.

Flegma eſt materia remota mẽbrorum conſimilium, quia non fiunt ex ea niſi conuertatur in ſanguinẽ ſed cholera, & melancholia, non ſunt aliquo modo materia mẽbrorum 2. Collig. ca. 1. nec propĩqua nec remota. idem vide ibid. cap. 8. de iuuamentis membrorum. vbi reddit cauſam, quare natura flegmati nõ ordinauit receptaculum, ſicut fecit choleræ & melancholiç.

Flegma eſt ſanguis diminute decoctus, & aĩr dr̃ eſſe ſuperfluitas ſanguinis, aĩr ex vtraq; cholera 2. Colli. ca. 8. de iuuamentis membrorũ conſimilium.

Flegma nõ naturale eſt quatruplex. ex 3. Coll. ca. 6.

Flegmatica apoſtemata quædã fiũt a flegmate groſſo, quædam vero a flegmate ſubtili 3. Colliget cap. 6.

Flumen quanto magis elongatur a ſuo ortu tanto eſt deterius: & propterea noſtrum flumen melius eſt in Corduba q̃ ĩ Sibilia, propter crementum & decrementum, & propter admixtionem aquæ ſalſæ ĩ eo quamuis non ſentiaẽ 5. Colli. cap. 38. de aquis.

Flumina flumen & flabra, ſeu venti in ſe habent ꝙ in eſſentia eorũ eſt motus, flumen niſi fluat non erit amplius flumen, ſed aqua aut colluuies: flabra niſi flentur nõ erunt flabra, ſed aer aut vapor: nihil enĩ aliud ventus eſt niſi fluctus aeris. Themiſtius primo de anima, cap. 19. idem Commentator, primo de anima com. 36. & 37.

Flobothomia, vt dicit noſter chariſſimus Auenzoar, non dicitur fieri

nisi post corporis mũdificationẽ. & hoc ẽ qa qñ venæ sunt a sangui ne inanitę, sugunt supfluitates ma las ad enutriendum ineptas, & ab his malam acquirunt complexio- nem: & tunc flobothomia erit cau sa maioris constipationis ventris: quia membra sugẽdo superfluita- tes feculentas & magis exsiccant. 7. Colliget. cap. 1.

Flegma non est causa canitiei, vt quidã putant Auer. in. 5. de gene- ratione animalium. cap. de calui- tie. & ibi vide causam.

Formæ naturales, licet nõ mouean tur, tamẽ sunt naturales, quia sunt in mobili 1. phy. cõm. 11. Ex quo sequitur quòd si intelligentia esset forma cœli, esset naturalis con- siderationis quidditatiue. contra Grossipedales.

Forma est principium generationis per se, & priuatio per accidens 1. physi. 64. 67. & 71. 75. & 79.

Formarũ aliæ sunt in materijs: aliæ vero non in materijs 1. phy. com- men. vltũ. idem 12. meta. cõm. 25.

Forma substantialis non est in su- biecto per quod ipsa sustentetur si cut accidentia 2. phy. cõm. 4. & 2. de anima 4. & 8. commentis.

Forma comprehenditur per intelle- ctum 2. physic. comen. 10. idem 1. Cœli. cõ. 92. & 12. meta. cõ. 14. vide in concordantijs.

Forma non separatur a materia in esse, sed secundum diffinitionem tantum 2. physic. tex. cõmen. 12. idem primo cœli. cõmen. 92. & 8. metaph. commen. 8.

Forma est dignior natura quàm ma teria 2. physic. tex. cõmen. 12. & 1. cœli. cõmen. 5. & 5. metaphysic. commen. 5. idem 7. & 8. metaphy. vtrobiq; tex. cõmen. 7.

Formæ artificiales licet sint acciden tia in corporibus naturalibus, ta men constituunt res artificiales se cundum quòd sunt artificiales 2. physi. cõmen. 13. vide idem 2. de anima. commen. 8.

Formæ naturales quanquàm a ma teria animo & cogitatiõe eximun tur: non tamen possunt actu aut subsistentia eximi. Themistius 2. phy. super tex. 26. idem habet ibi dem tex. cõmen. 12. & Commen tator 12. metaph. cõmen. 39.

Formæ quædam sunt magis sepa rabiles a materia quàm quædam 2. physic. cõmen. 19. vide 6. meta. tex. commen. 2.

Formæ habent duplex esse, vt est declaratum in scientia de anima sensibile & intelligibile. Nam for mæ inquantum formæ, non ha bent tertium esse. ex paraphrasi meta. trac. 4.

Forma relatiue dicitur ad materiã. 2. phy. tex. commen. 26.

Forma per se consideratur a natu rali & materia propter formam 2. physico. commen. 26. & tex. com men. 91.

Forma vltima ad quã peruenit ma teria est forma hominis 2. physic. commen. 26.

Formæ naturales sunt ſ materijs a. physico. tex. cõmen 26. & 3. cœli. text. cõmen. 1. Nota tamen quòd habet veritatem, vt in pluribus, quia fallit in intellectu. vide in 6. metaphysic. tex. cõmen. 1. propter Alexan. & sequaces, qui aliter in tellexerunt istam propositionem verificari. & sic solue infinitas au thoritates Petri Põponatij de mor talitate intellectus.

Formarum abstractarum considera tio fm q̃ sunt abstractæ, & de quid ditatibus earum est primæ philo- sophiæ, non scĩæ nãlis 2. Phy. cõ. 26 pondera reduplicationis notã.

Formarum abstractarum esse consi derare in scĩa naturali, non in 1. philosophia. contra Auic. 2. ph. cõ. 26. & 1. ph com. vlt. & in lib. destr. dispu. 4. in solutione 5. dub. 8. ph. commen. 3.

Forma triplex compositionis, altera tionis, & vtriusq; simul 2. ph. tex. commen. 31.

Forma exemplar ab Aristote. nun cupatur, non eo modo, quo hi, qui ideam posuere separatas quasdam species, atque ipsas per se nullo in nexu materiæ subsistentes: sed p̃- terea quia definita, præscriptaq; est omnis forma, quæ a natura p̃- uenit. Themist. 2. ph. 28. idem Cõ mentator 12. Metaph. com. 18. in illa parte. & hæ sunt ideæ quas cõ miniscebatur Plato.

Forma est actio agentis, & est illud, quod existit in recipiente 2. de aĩa t. cõ. 24. vbi dr̃, videtur etiam in di sponente, & dispositio actiuorum inesse actus. vide in contradictio. super editis.

Forma non sequitur necessario na turam materiæ, vt opinati sunt an tiqui 2. physi. commen. 74. & 87. vide Aristotelem expresse contra antiquos in 5. de gñatio. animal. cap. 1. & ibidem require causam er roris eorum.

Formis non accidit nobilitas, nisi fm q̃ forma est finis, 2. physi. com. 74. vnde Commentator inde colli git in mathematicis non esse no bilitatem, quod sic intellige. nam cũ lineæ, & magnitudines naturales & mathematicę sunt eadem, tamẽ forma magnitudinis nõ habet ra tionem boni, nisi, vt est termin⁹, & finis generatiõis naturalis, aut ter minus corporis sensibilis, non aũt absolute inquantum magnitudo est, abstrahens a tali motu, & sensi bili etiam sicut est, dum est in sola imaginatione. sic. n. prępositiones geometriæ, sunt fundamenta ima ginationis 3. physi. com. 60. & isto modo intelligitur vulgata proposi tio, q̃ in mathematicis non est ra tio boni, neq; finis in respectu quo a naturali considerant, vt sunt in imaginatione huiusmodi, & esse tale est esse in anima, & cẽ in aĩa ẽ esse diminutũ 6. met. cõ. & t. vlt. sic in simili dicimus, q̃ aurum in mẽ te nõ mouet in ratione finis: quia aurum non primo illo esse appa ret, sed pro esse reali, quod habet ĩ bursa: sic enim mouet, vt finis, si cut dicit de balneo Commentator 12. metaph. commen. 36. non in telligas autem in sententijs mathe maticis non inesse nobilitatem, & bonitatem in via peripateticorũ, quicquid sit de Platone in hoc, vt aliàs declaraui. vide in concordan.

Forma est causa terminationis, & continentiæ 3. physi. tex. commẽ. 67. idem primo de Anima, com men. 90.

Forma si ex ea esset infinitum, possi bile esset viuere corpus infinitum in actu 3. phy. com. 67.

Forma est causa, quòd omnis res sit vna, & forma est indiuisibilis per se, 3. physi. commen. 68. idem 2. de anima, tex. commen. 7. idem 1. de anima, com. 90. & 53. idem 3. me ta. commen. 15. 1. Cœ. 92. 8. Met. commen. vltimo 7. Meta. com. 5.

Universidad de Deusto
Biblioteca

37.& 60.2.de anima 2.7.8.9.60.
8.meta.t.c.3.& c.7 . Caueant igit ponentes primum principium indiuiduationis materiam, & vnitatis materialis.
Formæ in rebus genetalibus quodã modo sunt formæ, & quodammodo sunt fines 4.ph.11.& 2.ph.tex. commen.70.
Forma,totum,& compositio sunt idem subiecto, & differẽtes fm modum.vide Themist.2.physi.super tex . 31.
Forma est vltimum rei quam continet 4.ph.com.14.
Forma est determinans dimẽsiones & materiam 4.phy.commen.15. & 1. ca.de substãt.or.
Formæ separatio a materia est eius corruptio, & est vnum de positis a naturali 4.phy.commen.17.idem 5.physi.commen.5.& quarto Cœ. commen.23.
Formę separatio & loci differunt 4. ph.com.17.
Forma aliter dr̃ esse terminum, & aliter locus 4.ph.t.com.35.& vide Themist.ibi notantem pressius loquendo formam non nuncupari terminum, sed rationem & quodquid erat esse rei.
Forma non mouet, neq; mouetur, quoniam motor, & motum sunt composita ex materia, & forma 5. phy.commen.& tex.3 . & ibidem commen.5.
Formas qui finxerit moueri,nõ est loquẽdum cum eo in philosophia naturali.Commen. 5.phy.com.5.
Forma sumitur trib⁹ modis, large, proprie,& magis proprie 5. physi. commen.5.
Formæ & passiones, si sunt in substãtia corporum necesse est,vt moueantur & fluant, quia necesse est q̃ omne,quod inuenitur in corpo ribus motis,& fluentibus moueat, & fluat.Commen.5. physi.com. men. 37.Caueant ergo qui de mẽte eius tenent quamlibet intelligẽtiam dare esse cœlo per formalem inhærentiam.Audiret enim per vtiam meam ineuitabiliter intelligẽtiam moueri per accidens. Et mirum est de istis Grossipedalibus,q̃ in tali passione manifesti errores nõ exceperint primam,in qua nulla prorsus est potentia 3.de anima commen.5.
Forma eadem potest agere diuersas actiones in temporibus diuersis 5. ph.com.38.
Forma est indiuisibilis 6.ph.cõ.45. & 3.ph.68.
Forma quælibet existens in materia est diuisibilis ad diuisionẽ sui subiecti 8.physi.tex.commen.78. alter demonstratio illa Aristotelis nulla est.
Formæ in materia contrariæ sunt, & si esset forma in materia,sine cõtrario tunc natura ociose egisset.2. Cœ.commen.20.idem 1.cap.de subst.orbis.
Formæ diuersarum naturarum sunt habere materias diuersas quantitatis,cum diuersitas formarum sit causa diuersitatis quantitatum,1.Cœli com.72.
Formæ acceptio, vt est abstracta a materia,&vt concernit mãm differens est 1.Cœ.t.com.93.
Formæ existentes in materia multiplicari possunt secũdum numerũ, quando aliquid remanet materiæ extra:si vero tota materia comprehensa fuerit in vno neq; q̃. 1.Cœ. tex.com.93.

Forma est subiectũ vltitatis & is ẽ intellectus cuiuslibet formæ:& ideõ dr̃ in diffinitione vlis quod est illud quod aptum natum est prędicari de pluribus 1. Cœ. com.92.
Formę substantia alia est a substantia materię,& hoc manifestum est 1.Cœ.com.92.& 2.Phy. com.12. & 8.Metaph.commen.8.
Forma est aliud ab habente formã 1.Cœ.commen 93.& 7. Metaph. 21.& 26.27.& 60.
Formę generaliter ĩ oĩbus quę sunt apud nos,sunt causa permanẽtiæ entium in aliquo tempore 2. Cœ. com.6.idem 1.de Ani. com.90.
Fora ẽ añ priuationẽ 2. Cœ.t.c.18.
Formã inquantũ forma impolẽ est se augeri in infinitum 3.Cœ.cõ.6.
Forma patris prior est materia filij tempore & natura 3.Cœ.com. 25 idem 9.Meta.tex.com. 13.
Forma inquantũ forma mouet, & mouetur inquantũ est in materia 3.Cœ.com.28.& 4.Cœ.cõ.22.
Forma ad materiã est sicut cõtinẽs ad contentũ 4. Cœ.te.cõ.35.& 1. de Ani.tex.com.90.
Formę elementorum sunt diminuti esse 4.Cœ.cõ.40.& 3.Cœ.c.67.
Forma quãto magis fuerit pfectior tanto magis etit manifestius vt sit accepta in diffinitione accidentiũ informato, & quãto magis fuerit diminuti esse,tanto magis erit ecõuerso. Et iõ videm⁹ q̃ calidum & humidũ,& frigidi & siccum sunt causę in formis elemẽtorũ,& sunt causatę in formis Animal.4. Cœ. cõ.40. vbi põderabis ipsum sequi opinionem Alexandri , vt ex prætextu verborum eligi potest.
Forma est manifestior in membris officialibus q̃ in membris cõsimilibus.cuius argumento est q̃ mortu⁹ magis dicitur habere carnem aut os q̃ manum aut brachium 1. de Generat.& corrup.te.cõ.37.
Forma inuenitur duobus modis sicut scientia & sicut considerare 2. d⁻ Ani.tex.com.2.& 5.
Forma substantialis ęquiuoce dicit̃ eẽ in subiecto & accñs eẽ in subiecto, quia subiectũ accidẽtis ẽ ens in actu,sed subiectũ formę substãtialis est ens in potentia, & p̃cipue primũ subiectũ qd̃ non denudat̃ a forma oĩno 2.de Ani.cõ.4.idẽ 1. Ph.cõ.63.& 1.ca.de substã. orbis.
Sed quid dicemus de qualitatibus interminatis,& vlr de accñtib⁹ interminatis,quorũ subiectũ ẽ prĩa materia,vt vult Cõmen. nisi esset q̃ differũt adhuc talia accidẽtia a forma substãtiali per aliã dr̃iã positam p Auer.in eodẽ cõ.4. secũdi de Ani. & est quia forma substantialis est pars substãtialis substantię cõpositę, sed nullum accidens siue terminatum, siue interminatum est pars substantiæ.
Formę rerũ naturalium cũ fuerint ablatę auferuntur materię,& nullũ ens remanet nisi ęquiuoce 2. de Ani.t.cõ.8. secus autem est de forma artificiali, vt ibidem dicitur.
Forma est p̃p quã attribuitur primitus actio enti , & ista cõuertitur 2. de Ani.cõ.24 idem 2.Ph 17.& 2. de Generat.& corrup.te.cõ.53.
Formę materiales non sunt separabiles 3.de Ani. cõ.4.idem 4. Phy. com.18.& 3. Cœ.com.31.
Fora nulla ẽ liberata a potẽtia simpl̃r nisi prima forma, q̃ nihil intelligit extra se, sed essentia ei⁹ ẽ qdditas ei⁹:alię aũt formę diuersificãtur ĩ essentia & qdditate quoquo mõ

mō 3.d Ani.c.5.ī fol'.qōnis tertię.
Forma est indiuisibilis p se, sed est diuisibilis per accidens 3. de Anima tex. commen.24.
Formę extra animā habēt esse materiale purū, & in anima spirituale purū, & in medio habent eē medium inter spirituale & corporale, Auer. in com.lib. de Sen.& Sensa.
Formę habent tres ordines, quorū vnus est corporalis, secūdus est in sensu communi & est spiritualis, tertius est in virtute imaginatiua & est magis spiritualis.ibid. Auer.
Forma in sensu cōi statim desinit ī absentia sensibilis, & tunc virtus imaginatiua imaginabiē illā.ibi.
Formę vīes non indiuiduantur nisi per materiā.Commen.in cō.libri de diuinatione fm quietem.idem 1.Cœ.te.com.92.& 1.Meta.com. 40.& 12.Metaph.com.14.
Formam vnam habere nisi vnum subiectum impossibile est. 1.capite de substantia orbis.
Forma compositi quāto magis fuerit remota a formis simpliciū,tanto magis erit cōtraria illis formis, quapropter actio simplicium fortior est in ea. Commēta.in com.libri de lōgitudine & breuitate vitę.
Formę omnes cōicant in dimensionibus non terminatis primo cap. de substantia orbis.
Formę corporū cœlestium sunt abstractę in esse, & non sunt neq; in toto, neq; in pte,neq; in diuisibili, neq; ī īdiuisibili 1.ca.d substorb.
Fōa abstracta differt a formis constitutis in esse p subiectū, quia in ea idē est efficiens & finis,secus in formis cōstituti in eē p subiectū, quia forma a qua mouetē dr a forma ad quā mouetur 1.ca. de substantia orb.idem 12.Meta.cō.36.
Formas remanere & res quarū sunt formę deficere īpoīe est, quia tūc nō esset generatio neq; corruptio. Cōment. 1.Meta c.33. vbi et dicit cō. q̄ impossibile est existimare fōas eē abstractas a subiectis quarū sunt formæ. Caueāt igitur qui ponunt de mēte Auer. animā fieri lectiuā esse formā dantem esse formaliter hoī, quia tunc hō non esset generabilis & corruptibilis inquantū hō. vnde quęcunq; solutio detur,eadē dabitur a Platone contra quem arguit Philosophus ibi de idea, vt patet considerant.
Formas specificas esse proprias in materijs,licet sit principiū in Philosophia:aliqui tū negauerunt illud vt Auic. qui cū sua famositate dixit hoīe3 generari ex terra sicut murē 2.Met.c.15. vide Ph.cō.46.
Formæ formarū considerādæ sunt in scīa diuina 4.Meta. com.2. vbi Auer.in calce com. dicit q̄ scīæ quas quidā dicunt considerare sunt in hac scīa,sicut.n.apud dictes eas formas formarū entiū sic hęc scīa considerat de formis, sicut cōsiderat de formis formarū, vbi animaduerte q̄ hoc dicit̄ ꝓpter Plat. qui existimabat eas eē formas animam,& appellabat eas formas formarū:& si tales formę eēnt, vt nerēt ad scīam diuinā,quia ellent de numero entiū abstractorū fm eē. Et ex hoc loco volo tibi declarare locū adhuc nō intellectū ī cō. Actrina Cōmē.in 2 Ph cō.26.vbi in calce cō. scribit,q̄ scīa nālis de formarū cōsiderat quousq; perueniat ad vltimā formarū mālū, & primū abstractarū aut ad formas fōarū q̄ sunt medię ī eē ītermedię

sicut existimat'd forma hoīs vltīa q̄ cū difiūctiua detur p mēbra opposita,dico q̄ sensus est q̄ naturalis scīa quo ad quidditatiuā considerationē de esse formarū.i. de essentijs formarū se extendit inclusiue vsq; ad illā formā,q̄ ē vltima inter formas nāles & est prīa ītermediarum inter formas nāles & est prīa ītermediarum abstractas .s. vsq; ad formā hominis vltimā.i. ad animā ītellectiuā, quia ascēdēdo ex istis īferioribus progrediēdo vsq; ad primā formā q̄ est Deus gloriosus, anima ē vltima inter formam habentem habitudinem ad materiā & est prīa inter abstractas , licet descēdēdo a prīa ad infima ītellectus hominis sit postremus ītermediarum abstractarum, vt patet 3.de Ani.com.19.quia aīt opinio Commentatoris fuit considerationē quidditatiuā de intellectu hominis pertinere ad naturalē, vt patet 3.de Ani.cō.17.& alibi.Ideo īcluſiue se extēdit vsq; ad formas formarū q̄ sunt medię in esse ītermediarum ipsas scilicet vsque ad ideas exclusiue, quia consideratio de ideis si essent pertinere ad scientiā diuinam,vt dicit Commēt. in commē to prędicti, & ideę a ponentibus illas appellabātur formę formarū, & erūt medię in eē fm Platonē ītermediarum formas immersas ī materia, & ītermediarum formas simplr abstractas. Ita q̄ Cōmē. voluit in istis verbis obscuris assignare terminū cōsiderationis quidditatiue nālis, & inclusiue terminantē & ista est aīa ītellectiua, & terminū excluſiue terminantē si daret & sunt Plat.ideę, & non pōt aliter intelligi,quia nil melius est q̄ Auer. interpretari. Et hoc cōcordat cū his q̄ dixerat Cō. mē.ī eodē .c. 26.vbi exponēs illud dictū Philosophi ibi q̄ sunt spēs separatę ī materia dicit, & dicit hoc quasi contradicēdo dicēntibus formas separari. Ecce qūo verū vero cōsonat ex oī parte: & ideo illa verba sic p parenthesim debent legi. v3.q̄ cōsideratio nālis se extendit vsq; ad formā vltimā materialiū & primā abstractarū,sicut existimat'de forma vltima hominū , & hoc est primū mem.brū, aut ad formas formarū, quæ sunt mediæ in eē inter illas.s.ad ideas q̄ sunt mediæ inter simplr abstractas vt est deus : & simpliciter materiales, vt sunt istæ formæ singularium .
Formæ quædam sunt magis separabiles a materia : & quædam minus 2.Phy.tex.com. 18.& 19.
Formę quæ differenter pñt concipi & diffiniri absq; materia sensibili & cū mā sensibili sunt illę,in qb9 cōmunicat naturalis cum mathematico.Commēta. 2. Phy.cō. 18.
Formarū sunt multi ordines . s.abstractę a materia & non abstractę 2.Phy.com. 26.& 1.Phy.cō. vlti.
Forma ē spēs & exēplar, hæc ät ē tō & qdqd erat eē rei 2.Ph.t.c.28.vbi pōdera dictū Alex.qd ēt abbreuiator eius Them. ibidem annotauit qd Arist. nō appellat formā exemplar eo mō quo,hi q̄ ideas posuere separatas quasdā spēs atq; ipsas p se nullo nexu mā̄ę subsistētes,ſ3 ppea qa diffinita p̄scriptaq; & oīū eorū fōa q̄ a nā̄ ꝓueniūt hoīs,ęq, bouis,fici,olei,platani, ēt illd prīci piū vñ hęc oriunt̄ eaten9 pgit mouendo & exercēdo materiā,donec fōa illa & spēs mā̄ę coapteē & cō gruat plene atq; pfecte,vñ vt inqt Ale.forma ē tanq̄ scop9 & naturæ intētio,forte ēt vt notat Simplici9.

forma

Universidad de Deusto
Biblioteca

forma naturalis q̄ in materia existit, illa. n. ibi diffinit, ea rōne exēplar dr̄. v3. respectu artis: iam. n. Philosoph⁹ multotiens dicere cōsueuit artem imitari naturā, & iā ibidem in tex. 21. dixerat.

Forma recepta habet tres grad⁹, corporeum primū secundū spirituale & iste est in sensu cōi, tertius autē est spiritualior & iste ē i imaginatiua virtute, & ab isto gradu deuenit ad alios gradus altiores & nobiliores 3. Colliget ca. 38. de visu & videntibus.

Forma est substātia p quā indiciū substantię fit substātia 5. Meta. t. cō. 15. idem 2. de Ani. t. cō. 2.

Forma est finis materię & cōpositi ex materia & forma, vt forma hominis est finis suę materię, & finis hominis qui componitur ex forma & materia 5. Meta. tex. cō. 22.

Forma est finis, perfectum autē est habens finem 5. Meta. t. cō. 29.

Forma speciei diuiditur ī genus & dr̄iam 5. Metaph. t. com. 30.

Formę vt sunt genera & species seu differentiæ differunt a seipsis: vt sunt formę tm̄: illas. n. genus esse aut differentias accidit illis 5. Meta. c. 30. idē 7. Meta. c. 46. vbi colligitur q̄ vſe pōt summi duob⁹ modis, & pro ptīa intētiōe & p̄ scda.

Forma est cā substātię demōstratę, & substātię demōstratę non sunt substātię nisi p illā 7. Meta. cō. 5. idem in 2. de Ani. cō. 2. 7. & 8. Metaph. com. 7. idem 1. de Ani com. 90. & 2. Phys. com. 4.

Fōa fm illū modū fm quē ē prior mā eodē mō est prior cōposito 7. Meta. t. cō 7. vbi aduerte de mēte Cōmēta. ibi, & in 8. Meta. in t. c. 7. & in 2. Ph. cō. 4. formam eē magis ens & magis substantia q̄ sit compositū, quia textus iacet q̄ eadem ratiōe forma est prior eo quod ex vtrisq; & ita cōiter inuenitur hec hodiernis tēporibus, & ēt ī quibusdā grecis codicibus. Simpl. tamen in 1. Ph. auscultationis, & Ar gy. aliter legit locū istum ī recēo, & sensus est q̄ p̄p eandē rationē il lud quod ex vtrisq; compositū est magis ens vtrisq; . s. materia & forma. vnde tenuit Simp. substātiā cōpositā esse magis ens & substātia q̄ sit materia & forma, & ista maē magis ens q̄ materia, & ita fuit ēt opinio Alex. vt recitat Com mē. in 12. primę Philosophię. hāc opinionē sequunt̄ diuus Tho. & Scot⁹ & ferè omnes latini, sed Cōmen. est alterius opinionis. vide in concordan. de hoc & in cōmētis Miscellaneis in proprio quæsito.

Forma non est essentialiter in materia neque priuatio, q̄ñ si aliqua forma eēt essentialiter in materia, tunc mā nō reciperet oēs formas 7. Meta. com. 8. idem 1. Phy. com. 63. & 69. & 79. & 1. cap. de substātia orbis idem 3. Cœ. com. 67. & de tamē Alexan. pulchre in 1. lib. Natural. qōnum cap. vel qōne vbi pulchre declarat qūo forma licet nō sit p se in mā in primo modo dicēdi p se & similiter de priuatione. si tamen loquamur de p se secundo modo, de quo meminit Arist. & Theophr. in posteriorib⁹ Analiticis, & est q̄ñ aliquid per se ineſt alicui q̄d ponitur in ratione dicente q̄ est sicut par & impar q̄ se insunt numero, quia numerus ponitur in ratione ipsorum, sic forma materialis per se ineſt materię & priuatio ēt, quia materia ponitur

tur in tōne istorū & non econtra. Et ita qñ Commēt dicit q̄ forma & priuatio nō sunt essentialiter ī materia, intelligitur eēntialiter primo modo & non scdo mō. nā vt scribit Commē. in 2. de Ani. com. 67. iuxta doctrinam Aris. in 1. Poster. Analit. duo sunt modi propositionū essentialium. vnus in quo prædicatum est causa subiecti, sicut dicēdo q̄ homo est rationalis: alius vbi subiectum est causa predicari, vt homo est visibilis.

Forma habet intentionē magis separabilē q̄ materia 7. Met. t. cō. 8. vbi Commē. dicit q̄ intētiones separabiles in intellectu, quæ, s. non intelligūtur per se, sunt magis substantię. Et ideo existimatur q̄ forma ēt sit substantia cum sit quiditas quam significat diffinitio & cōgregatū ex materia & forma ēt ē substātia. Et hęc duo sunt magis substantia q̄ materia. vbi aduerte q̄ vt scribitur in 9. Primę Philosophię. t. c. 13. licet potētia & act⁹ op ponant̄ relatiue: potētia tn̄ p se refertur ad actum: actus autē nō refertur ad potētiā nisi pro quanto potētia refert ad ipsū. Et īde ꝓpue nit alia dr̄ia q̄ potētia intelligitur p aliud: actus autē per se. vt colligitur ex 9. primę Philosophię. t. c. 20. & quia potentia ad materiā reducitur, & actus ad formā. vt scribit Commē. in 12. primę Philosophię. in com. & t. 26. sic intellectus formę est magis separabilis quam intellectus materiæ. De hoc tamē vide latius in contradictionibus. Formæ sunt plures & non habent eandē actionem cōmunē. ideo ex actionibus formarum non potuit in naturali Philosophia declarari prima forma sicut ex passionibus materierū potuit declarari prima materia Commēta. 7. Meta. com. 9. vide in concordantijs.

Formę Plat. sunt destructę ab Aris. in scīa diuina, & quia non ꝓsunt ad scīam, & ēt quia nihil prosunt ad generationē 7. Meta. com. 22.

Forma non est generabilis & corruptibilis nisi p accidēs, & sic̄ est de materia & generabile & corruptibile in rei veritate est indiciū suū cōpositū ex mā & forma 7. Meta. t. c. 23. & 26. 27. 31. 33. idē 8. Met. t. c. 8. & 12. Metaph. com. 18.

Forma si per se generaretur & faceret, tunc generationes protēderētur in infinitum 7. Meta. t. cō. 26.

Forma est causa ipsius eē omnibus 2. de Ani. t. c. 37. inde locans in libro de vnitate & vno omne eē est a forma, quod ēt Peripatetici describentes dixerunt q̄ esse est existentia formæ in materia.

Formæ separatæ non p̄nt transmutare mām: non. n. transmutat materiam nisi illud quod est in mā. & ideo contingit dicētibus mundū generari q̄ trāsmutans ipsum sit aliquod indiuiduum. s. corpus particulare 7. Meta. t. cō. 28. & 31.

Formæ non generantur per se, quia si ita esset, tunc generatio eēt non a materia 7. Meta. com. 31.

Forma & materia dr̄iā habēt, quoniā forma prædicatur p se de habēte formā fm q̄ declarat quidditatem eius substantialē: materia vero nō prædicatur de habēte formam vera prædicatione nedū vt prædicaret per se: idolum. n. non dicitur cuprum, nec homo caro 7. Meta. com. 34. vbi aduerte q̄ notabiliter apposuit illam conditionē

specifi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſpecificatē. v3. ſm ꝙ declarat qd-
ditatē eius ſubſtantialē: nā forma
& materia pñt comparari ad ſub-
ſtantiā cōpoſitā ex materia & for
ma dupl'r, vno mō in eē reali. & ſic
appellant' partes ſm fidē apud Cō
mēta. in 1. Phy. cō. 5. & ſic tā mate
ria q̄ forma ſunt partes eſſentiales
ſubſtātię compoſitę ex materia &
forma, ſicut fatet' idē Commen. in
principio iſtiuſmodi cō. 34. vbi di
cit ꝙ, materia ſm cōſiderationem
ad ſubſtātiā cōpoſitā ex materia
& forma, eſt pars ſubſtantię cōpo
ſitę, alio mō pñt cōparari ī eē qd-
ditatiuo, & ſic ſola forma indicat
rei qdditatē & eſt tota rei quidd-
tas & materia, & ſic nō ē pars qd-
ditatis, ſed eſt vehiculū deferēs ip-
ſam quidditatē: & hoc eſt qđ dicit
Commē. ꝙ forma in tali cōſidera-
tione vt habet declarare quiddita
tē rei p̄dicat' p ſe de formato, vnde
forma hoīs eſt hō vno mō. i. in eē
quidditatiue ꝛſiderato ipſo hoīe,
alio m.ō nō eſt hō, & eſt dū hō cō
ſiderat' in eē reali, vt teſtat' Cōmē-
ta. ēt in eodē 7. Meta. in cō. 21. Ex
quo collige iſtā p ſe in primo mō,
hō eſt aīa ei⁹: illo mō cōſiderādo
hoīem, ſed materia nō prędicatur
vera p̄dicatiōe de formato p verā
prędicationem. Commen. intelli-
git prædicationem formalē & in
recto, quia iſta eſt falſa, hō eſt ca-
ro, aut ſanguis, nedū vt prędicet' p
ſe, ſed ſolū materia prædicatur de
formato denominatiue, quia dici-
tur homo carneus, & idolum cu-
preum, conſimilem ſ'ententiam
imitatur Themiſt. in 3. de Anima
in cap. 27.

Forma inuenitur ſine materia & in
materia 7. Metaph. com. 34.

Forma nō dicitur de forma vniuer-
ſali & de forma particulari, quæ ē
forma materię demōſtratæ 7. Me
taph. commē. 35. & 36.

Forma differt a materia, quia cum
fuerit forma erit res, ſed materia
cū fuerit non erit res 7. Meta. c. 37
Et fuit ſentētia lucidiſſimi Them.
ī Paraph. ſup 2. de Ani. ī principio,
vbi dicit hoc eē diſcrimē inter ma
teriā & formā, a materia. n. res ha
bent vt fierent, a foſa vero vt eēnt.

Formę q̄ nō niſi in vna materia eſ
ſtunt a qua nunq̄ ſeparant' in eē,
pñt tñ intellectu ſeparari 7. Meta.
t. cō. 37. idem 2. Phy. tex. com. 12.
cogita tamen de tali abſtractione
ad quem artificem ſpectat.

Formæ mathematicę differūt a fę
mis naturalibus, qa eū inueniunt
in diuerſis materijs, intellectus ia-
cile cōprehendit diuiſionē talium
formarum a materia, ſed in natu-
ralibus cum difficultate 7. Meta.
commen. 37.

Formę naturales, aut plures, aut oēs
nō pñt eē ſine materia Cō. 7. Me
ta. cō. 39. idem Philoſophus in 6.
prīę Philoſophię. t. c. 1. Et ibi Cō
mē. declarat quare dixerit aut plę
res, ad excipiendum intellectum.

Formas quarū actiones apparētia
materia ſeparatas eē, ē ſermo ma-
gis exiſtimabilis q̄ ſermo Plat. de
Ideis. & de hoc perſcrutatus eſt
Ariſtot. in libro de Anima. 7. Me-
taphy. commen. 51.

Forma eſt ratio & hoc aliquid ens
ratione ſeparabile 8. Meta. tex. cō.
3. idem 2. Phy. tex. com. 12. vbi di
cit Commen. ꝙ forma eſt ſepara-
ta a materia ſm diffinitionē ſua
in eſſe: impoſſibile. n. eſt formam
ſeparari a materia: ſeparatio enim
formæ a materia ē corruptio eius
4 Phy. com. 18. & in eodem octa-
uo, inquit Commēta. in com. 8. ꝙ
formæ cum diſtinguunt' ab intel-
lectu a materijs, inuenit eas aliud
a ſubiecto, & aliud a cōpoſito ex
eis & ſubiecto: cum aūt intelligit
congregatum ex eis. i. ſenſatū in-
uenit eas, idem in diffinitione &
non diuerſa.

Forma nulla artificialis eſt ſubſtan
tia, nedum vt ſit ſeparata 8. Meta.
com. 9. & 2. Phyſi. com. 13.

Foſa nulla ſubſtātialis recipit ma-
gis aut minus, nō eſt vnus hō ma
ioris humanitatis q̄ alius hō ſm
formā, ſed ſi fuerit, erit ſm ꝙ eſt ī
eo forma in materia 8. Metaphy.
tex. com. 10 & hoc eſt rationabi-
le, quia in 1. Cœ. & mundi in t. c.
92. & 95. ſimiliter in omnibus his
quæ natura, & his quæ ab arte cō
ſimili alterū eſt ipſa ſm ſe ipſam
forma, & q̄ eſt mixta cū materia.

Forma quæ eſt vltimum in Gener.
& finis ſunt vnum in ſubiecto &
duo ſm modum. 8. Meta t. cō. 12.
idem in 2. Phy. tex. com. 70.

Forma non patitur ſm ꝙ eſt forma
a primo tranſmutāte eſſentialiter,
ſed patitur per accidēs. vnde trāſ-
mutatio eius nō eſt prīa tranſmu
tatio, ſed ſm ꝙ eſt forma in paſſi-
uo. ſ. in materia. Commentat. 9.
Primæ Philoſophiæ. commen. 2.
idem ni 4. Cœ commen. 22. & in
3. Cœli commento 28. vbi habet
quòd in motu elementorum,
Forma inquātum forma mouet,
ſed vt ē forma in materia mouet.

Formæ q̄ non ſunt in materia non
patiuntur neq; eſſentialiter neq;
accidentaliter 9. Metaphy. com. 2.
vide in concordantijs.

Forma eſt continuationis cauſa, &
ideo forma eſt dignior modo vna
q̄ continuatio, quia forma eſt cau
ſa continuationis 10. Metaphyſi.
com. 1. idem 1. de Ani com. 90.

Forma eadem in ſpecie impoſſe eſt
vt ſit ęterna & nō ęterna, quia ſic
poſſibile eēt vt quidā homines eſ-
ſent ęterni, & quidā generabiles &
corruptibiles 10. Meta. t. cō. vlt. &
elicitur ex te. formas ſeparatas po
nentes dicunt ꝙ ta es formæ ſunt
ſubſtātiæ formarum ſenſibilium
10. Metaphy. com. vltimo.

Formas ſeparatas ſiquis poſuerit
non vniuoce ſed equiuoce, vt ho-
minem ſeparatum cum homine
ſenſibili, non eſt loquendum cum
eo. ibidem.

Forma eſt cā p accidens infimis ſm
electionem eorum quę gratia hu
ius fiunt. 11. Metaphy. cap. 7. & in
2. Phyſi. tex com. 52.

Fortuna & mens circa eadem ver-
ſantur: electio enim ſine mente
eſt 11. Metaphyſi. cap. 7. & 2. Phy
ſico. tex. commen. 52.

Forma nō generatur nec materia,
ſed compoſitum 12. Metaphyſic.
tex. commen. 12. idem 7. Primæ
Philoſophiæ 23. 26. 27. 31. vide
in concordantijs.

Forma poſito ꝙ ſit quarta ſequere-
tur quòd eſſet compoſita ex ma-
teria & forma 12. Metaphy. textu
commen. 12. idem 7. Metaphyſi.
26. & 27. vbi nota, quòd Commē
tator ponit pulchrum documen-
tum in iſto commento. 12. limi-
tans dictum Ariſtot. inquit enim,
quòd hoc quod dixit, non eſt im-
poſſibile in materijs compoſitis &
in cupro, ſed in prima materia &
in formis ſimplicibus.

Forma

Forma non comprehẽditur fm sen sum sed fm suam actionẽ, & ideo non comprehẽditur nisi in intelle ctu 12. Meta. com. 14.

Forma artis est ī anima, & est aliud ab eo quod est extra animam 12. Metaphy. com. 14.

Formę artificiales non habẽt gene rationem neq; corruptionẽ cum sint accidentia 12. Meta. com. 14. idem in 2. Physi. com. 13.

Formæ artificiales non sunt abstra ctę, quia aut sunt ī aĩa aut in mã. ibidẽ Cõmẽta. in calce cõ. 14. & in 36. cõ. & in 7. primę Philosophiæ de forma sanitatis te. com 23.

Formas abstractas esse est pscruta tio naturalis, sed vtrum formę ab stractæ sint aliæ a formis sensibili bus non est perscrutatio naturalis 12. Metaphy. com. 15.

Formarum rerũ naturalium quędã sunt quæ sunt materia aliarũ for marũ, vt forma ignis & aliorũ ele mẽtorum quæ sunt materia capi tis. Commẽta. 12. Meta. com. 15, authoritate Alex. idem 3. Cœ. cõ. 67. colligitur ex mẽte philosophi in principio scdi de partibus Aĩal, cap. 1. vbi ponit triplicẽ composi tionẽ. Ex hoc loco poterimus glo sare satis subtiliter authoritatem Auer, in 1. Physi. suæ auscultatio nis in com. 1, vbi per causas simpli ces exponit primam mãm & vlti mam formã quæ sunt existẽtes in re, nam quęcunq; sunt præter pri mam materiã & vltimam formã sunt formæ compositę & materię compositę, vbi prima materia ap pellatur materia simplex, quia so lum habet rõnem materię & nul li est forma: & forma vltima quæ non ordinatur ad aliam formam est forma simplex, quia nulli est ma teria, sed ḡcunq; sunt inter primã materiã & vltimã formã, suat ma teriæ compositæ & formæ compo sitæ, quia habent rõnem formę & habent rationem materiæ respe ctu diuersorum, sicut forma ignis in mixto ratione primæ materiæ habet rõnem formæ, sed rõne ter mæ mixti habet rationẽ materiæ, & similiter forma carnis respectu formæ elementarię habet rõnem formæ, sed respectu formæ organi cæ sic habet rationẽ materię: nam sicut membra consimilia compo nũtur ex elemẽtis, vt ex materia, sic organica cõponunt ex cõsimi libus, vt dicit Arist. in loco prę gato, & in primo de Genera & cor ruptio. t. c. 35. mẽbra anomiomera augentur quia omiomera au gentur. Et est expositio satis subti lis & bona si bene cõsideras, licet aliàs varijs modis locũ illũ expo suerim, & sic illud vulgatum quod forma simplex subiectum seu ma teria esse nõ potest, glosari potest, & satis philosophice iuxta Peripa tericorum doctrinam.

Formę omnes substantiales sunt a forma abstracta extrinseca, quæ a quibusdã dicitur dator formarũ & est intelligentia agẽs 12. primæ Philosophiæ com. 18. in fine. vbi aduerte ḡ ista fuit opinio Auicen næ de qua vide ét in 7. Primę Phi losophiæ commen. 31.

Forma apud Arist. non habet ge nerationem neq; corruptionẽ nisi accidẽtaliter, s. per generationem & corruptionem compositi, & ex homo conseruauerit hoc fundo mentũ nullus error accidet. & ita primæ Philosophiæ com. 18.

Formarum

Formarũ imaginatio ḡ per se gene rentur induxit homines dicere for mas esse & datorem formarum: & induxit loquentes trium legum q̃ hodie sunt dicere, aliquid fieri ex nihilo 12. primæ philosophiæ cõ. 18. prope finem.

Formæ simplicium sunt aliæ a for mis compositoꝝ & mãæ eorũ pro pinquæ sunt aliæ a materiis eorũ, sed tñ sunt eadem proportionaliꝝ: in simplicibus aũt sunt prima mã & formæ contrariæ substantiales, & in cõposito ex simplicibus virtus quæ est in simplicibus ad recipien dũ foras compositas ex foris finali b' & istis formis 12. me. cõ. 22. hinc sumit formas simplicium esse alias a formis mixtorũ, pro quo vide ét in 7. meta. tex. co. 60. & in 1. meta. com. 12. & 1. de generatione 84. & 3. cœli cõ. 67. hinc etiam sumitur pro expõne Burlei quid sit forma cõposita. Et ex hoc loco poteris ex ponere cõ. 10. secũdi phy. quia dũ ibi Cõmen. dicit vnumquodq; hẽt principium proprium motus præ ter cõe, intellexit in mixtis & nõ in simplicibus, quia in eis non est nisi ptima mã & forma simplex.

Forma primi mouentis est quodã modo oẽs formę. 12. meta. tex. cõ. 24. & cõ. 18. in calce cõ.

Forma prima est tñ abstracta apud Alex. 12. meta, cõ. 25. vbi colligi tur de mente Alex. aĩam cęli nõ es se abstractam, sed solum primã for mã esse abstractã. vide quod forte hoc voluit dicere Cõmen. 12. met. cõ. 41. cœlum moueri ex duobus motoribus ex intentione forte Ale xandri. nam fm Cõmen. 12. primę Philosophiæ cõ. 36. motor corpo ris cœlestis mouetur vt finis & vt efficiens. & idem tenet cõtra Auic. in 1. cap. de substantia orbis.

Forma mouens corpora cœlestia in 8. phy. est demonstratum ḡ sit ab stracta & ḡ in ea nulla existit mã. & in libro de anima est demonstra tum ḡ formę abstractæ sunt intel lectus. 12. meta. cõ. 36. idem 1. de anima cõm. 2. & 3. de aĩa in sol'one tertię qõnis cõ. 5. & 2. cœ. cõ. 61. & in vltimo cap. libri de sũba orbis.

Forma balnei vt est in anima mo uet vt agens, & forma balnei vt est extra animam mouet vt finis. 12. meta. cõ. 36.

Forma balnei si non esset in materia moueret fm agens & fm finem 12. meta. cõ. 36.

Formę materiales videntur habere duplex esse in actu & in potẽtia, in actu. s. materiale esse, in potẽtia au tem fm quod sunt in forma abstra cta vt formæ artificiales habẽt esse in actu in materia & habent esse in potentia in anima artificis. 12. met. cõmen. 36.

Formarum intellecta sunt in intel lectis per se, sed intellecta materierũ sunt in intellectis per assimilationẽ 12. me. cõ. 37. authoritate Alex. idẽ 7. meta. cõ. 8. in calce cõ. & 12. me ta. cõmen. 14.

Formarum quædam sunt substãtia les, & quædam non: & substantia lium quædã sunt materiales, & quę dam nõ. 12 meta. cõ. 37.

Forma hominũ in eo quod sunt ho mines secundum Aristo. opinionẽ non est nisi per continuationẽ cũ intellectu, qui declaratus est in li bro de anima, quod est agens nos & mouens nos: intelligentiæ enim abstractæ duobus modis sunt prin cipia in eo ḡ sunt abstractę eorũ,

quorum sunt principia fm q̃ sunt mouentes, & fm q̃ sunt fines 12. meta.cõ. 38. Ex hoc accipiunt aliqui ex mente Auer. aïam intellecti uam esse formã formalr perficientem hoïem, sed isti multum errant tũ quia sequeretur fm mentẽ eorũ intellectum agentẽ, quem asserunt ex mente Auerr. esse deũ, esse formã hominis, quia ista authoritas est de intellectu agente: de illo .n. fuit declaratũ q̃ est agẽs & mouẽs. nos & ita isti incidunt in maiorem errorem. Amplius non habetur ex isto loco intellectum esse formam formaliter perficientem p̃ inherentiam, vt ipsi glosant: quia probatũ est q̃ intelligentiæ abstractæ in eo q̃ abstractæ duobus modis sunt principia in rõne mouentis & in ratione finis: talis aũt finis non perficit sicut sunt qualitates quib⁹ perficitur res perfectibilis, sed talis finis est forma & substantia extrinsecus perficiens sicut sunt actiones seruorum erga intẽtiones dñi sui, sic est dispositio primi principij cũ oïbus entibus in 2. meta. cõ. 37. vnde isti Grossipedales non potuerunt imaginari aliud genus perfectionũ nisi illarũ quæ sunt qualitates & perfectiones inhẽrentes perfectibilib⁹ iuxta rudẽ imaginationẽ antiquorum non valentiũ ascẽdere ad perfectiones abstractas & per se subsistentes. vult igitur Cõmen. dicere q̃ forma & perfectio hoïum in eo q̃ homines est per continuationẽ idest per copulationem cũ intellꝛu abstracto de quo locutus est in. 3. de anima. Homo.n. est homo per supremum quod est in eo, vt dicit Philosophus in 10. ethi. & tale est intellectus, sed intellectus, apud ipsum non est de genere formarum inhẽrentium sed abstractarum quæ extrinsecus perficiunt & cut dominus est forma serui sui, vt dicit Cõmen. in cõm. allegato, li cet via eius sit contra fidem & veritatem tamen est via eius.

Formæ quæ sunt abstractæ a materia ita se habent q̃ dispõ & dispositum in eis reducuntur in vnum, sic esse & duo in consideratione. 12. meta. cõ. 39.

Formæ quæ sunt hic fm astrologos obediũt formis cœlestibus 12. metaphy. cõmen. 50.

Forma artificialis quę est in materia & quæ est in anima medici est eadem, quanto magis in rebus intelligibilibus quibus non admiscetur materia 12. meta. cõ. 51. vide tra. traditionibus nuper editis.

Forma & anima diuiduntur diuisione subtorum. ex lib. destru. disp. prima in solutione octaui dubii.

Forma duplex hẽt esse separatũ materia per intellectum & esse sensibile. ex dispu. 3. in solo. 18. dubii. vbi dicit lapis sine dubio habet materialẽ formã in materia & aliam sortem quæ est intellectio & cõprehensio facta in anima, prout ala rationalis capit eam separatam.

Formę apud peripateticos non sunt scientes prout in materia consistũt & si forte inueniret aliquid in materia non consistens manifestũ est q̃ est pura scientia. ex lib. destruc. disp. 6. in solone 2. dubij.

Formę naturales aliquo modo a materia separatæ inueniuntur, & sunt pura scia & intellectus, & intellectus in essentia nihil aliud est a forma rerũ a materia separatarũ. vñ posq̃ res quæ de ipsarũ naturis non separantur

parantur sic se hñt, quanto magis illæ quæ de natura earum cõtinue separantur, digniores sunt in hoc q̃ sint purus intellectus & pura scientia. ibidem.

Formæ signum philosophi sumpse runt ex operationibus, & signum subiecti sumpserunt ex passionibus: impossibile enim est quòd actio & passio ab vna & eadem natura procedant. ex distin. 6. in solo & 12. meta. cõmen. 14. & 4. physi. cõmen. 38. & in 1. cap. de substantia orbis.

Forma in rebus compositis ex materia & forma, vt ex duabus naturis, est solum comprehensa ab intellectu quia formæ sunt intelligibiles & intellectę, qñ intellectus humanus separauerit eas a subiectis eaꝝ. ex disp. 6. in solo. 6. dubij.

Forma est per quã ens est ens, & ab ea ꝓuenit operatio in quolibet ente. ex dispu. 10. in solo. 2. dubij.

Formarum materialiũ quædã sunt propinquiores ad actum q̃ aliæ ꝓ- ut magis purificantur a passione q̃ est signum materiæ. ex distin. 10. in solotione 2. vide de eẽntis exemplum 2. cęli. cõ. 32.

Formæ signũ apud Philosophos est operatio, & materię signum est passio. ex lib. dest. dispu. 6. in solutione 6. dubij & ex disp. 10. in sol. 2. dub.

Formę substãtiales fm Philosophos non agunt ad inuicem, sed in accidẽtibus omnes conueniunt q̃ calidũ auget calidum sibi simile & omnes aliæ qualitates quatuor. ex disputationibus physic. in dispu. prima in solutio. 4. Hoc etiam habetur a Philosopho in libro de sensu & sensato. vbi dicit q̃ ignis non agit inquantum ignis, sed inquantum calidus.

Forma vna nõ habet nisi vnam materiã. ex cõ. super 2. de partibus aïalium. in cap. de carne.

Forma est per quã aliquid est vnũ, alioquin aliquid esset vnum p̃ aliquid posterius. Auer. in 3. de partibus anim. cap. de corde. vbi arguit contra Gal Plat. & Hippoc. ponentes plures aïas in vno & eodem aïali. aduerte tñ ad vnũ q̃ licet Auer. & multi ex latinis ascribant istam opinionem Plat. Them. tñ oppositum sentit in sua paraphrasi super 1. de anima. in cap. 2. inquit enim sit ridiculum vt diuinus inquit Plato tanq̃ Troianũ equum insideant plures aïas in quolibet homine cõtineri, sed singulas in singulis quę partibus in differentibus cõstent.

Forma vna non est nisi in vna materia'. ex primo de gener. anim. cap. 1. Auerroes.

Formã vnã habere vnam materiam est suppositio in scia naturali, ficut nãm esse: & multa p̃se nota. Auer. in 1. de gñone anim. in digressiõe ꝓtra Gal. vtrũ semen mulieris concurrat actiue ad gñonem. idem 8. physi. cõ. 46.

Formã habere partes, quatũ quædã sunt in vna materia, & quædam in alia materia impossibile est. v. g. corpus aïalis quod est subiectũ propinquũ aïæ. videt q̃ eius partes nõ possunt habere materias diuersas, quãuis partes sui corpis quę sunt sicut subiectũ ꝓpinquũ, reperiant in diuersis modis, veluti ĩ discrepãtia mẽbrorũ singulariũ in se ĩ duritie & mollitie &c. Auer. in 1. de gñatione animaliũ. cap. 1. vbi ponitur improbatio antiquorũ, ex quo col

Contra ponentes formas naturales.

lige contra ponentes formas partiales ſpecie ſubaliter differentes.

Formæ agentis cõditio non eſt vt ſit in materia eiuſdem ſpeciei cũ mã in quã agit forma ex gratia forma agens ipſius lecti reperitur in anima artificis, quæ differt a materia formæ lecti, quæ eſt lignum. Auer. in 2. de gener. anim. cap. 2. ſemen ſit animatum.

Forma & efficiens proprium & determinatum tempus habet ſibi ad agẽdum, & ſimiliter materia ad patiendum habet tempus proprium & determinatũ, & quamuis tẽpus veraciter formæ non attribuatur ſed materiæ, tñ hoc eſt dictũ in formis abſtractis, verumẽt in formis relatiuis hoc põt dici ꝙ dictum eſt 4. Coll. ca. 38. de ſignis criſis quod ſic intelligo: tempus enim hẽt ſecũ annexam ſucceſſionem, ſed ſucceſſio cauſatur ex reſiſtentia paſſi ſeu mobilis, & reſiſtentia cauſatur ex contrarietate 4. phyſi. cõ. 71. materia aũt eſt ſubiectum contrarietatis, & eius eſt proprie pati & reſiſtere non formę, quia illius proprium eſt agere & mouere, hoc autem dictum principaliter veritatem hẽt in formis abſtractis, quæ ſunt abſolutæ a ſubiecto pro quanto nõ ſũt conſtitutæ in eſſe per ſuum ſubiectum. & ideo tales nullo modo ſũt patientes, neq; per ſe neq; per accidens, ſed ſolum ſunt agentes 9. metaphy. cõ. 2. tamen hoc etiam veritatem habet in formis relatiuis, formas autem relatiuas ni fallor, apparet iſtas formas materiales quę ſũt conſtitutæ in eſſe per ſubiectũ, quibus competit agere per ſe, & competit pati per accidens, forma enim inquãtum forma mouetur, ſed vt eſt forma in materia patitur & mouetur. 4. cœli cõ 24. & 3. cœli. cõm. 28. & ideo etiam in talibus formis relatiuis veracirer & per ſe loquendo, tempus attribuitur materiæ & non formæ. ex hoc inferas vnũ pulchrum & vtile valde, ꝙlicet tempus ſit aut motus aut paſſio quædã mouens. vt dicit 12. meta cõm. & ex. 29. & 4. phy. tex. cõ. 90. eſſentiatamen motus magis dependet à motore. 12. meta. cõm. 41. licet quo ad denominationem magis attribuatur mobili, quia motus eſt in mobili & non in motore. 3 phy. tamen tempus magis denominatur pati mobilis q̃ agere motoris, & iõ quia ad denominationem eſt differentia, quia motus denominat mobile non motorem, ſed tempus veracter magis attribuit̃ mobili quam motori.

Forma dicitur multis modis, nam qñq; ſumitur ꝓ formis corporum ſimplicium non organicorũ, quandoque pro formis corporum organicorum & iſtæ ſunt animæ, quandoq; ꝓ formis corporum cœleſtium quæ ſimilantur partibus ſimplicibus pro quanto ſunt non organica, & partim organica pro quanto ſunt mobilia rõne illarum, & quandoq; pro qualitate & quantitate aduenientibus mixto inquãtum mixtum, & per hunc modum differũt formę corporũ ſimilariũ partium & acquirunt diuerſas proprietates. ex paraphraſi met. tracta. 1. cap. de forma. Ex quo patet diffinitiones aĩæ non cõpetere intelligentię neque modernos, tum quia corpus cœleſte proprie non eſt corpus organicum cõpoſitũ ex partibus conſimilaribus, tum quia non eſt habens vitam in põa. Et omnes græci expoſitores vt Alex. in princ. ſuæ abbreuiationis de anima. & Themiſtius 1. de anima. cap. & Amonius & Simplicius volunt ſolum illã diffinitionẽ competere viuentibus generabilibus & corruptibilibus. vnde Simplicius in princi. ſecundi de anima, & alibi plerunq; notat hoc. Amplius ſequeretur ꝙ intelligentia quidditatiue conſideraretur a naturali, quia cognitio per diffinitionem eſt cognitio quidditatiua, nec reſpõſio chimerica valet ꝙ habet duas quidditates, quia vnius rei non eſt niſi vna quidditas præſertim in rebus per ſe ſubſiſtentib⁹, ſicut eſt intelligentia ſeparata.

Forma mixti eſt ſuperaddita formis elementorum, neq; eſt elementum neq; eſt compoſita ex eſſntis. & vide rationẽ in paraphraſi metaphy. tracta. 2.

Forma eſt cauſa vt res ſit intelligibilis, & materia eſt cauſa vt res ſit ſenſibilis. ex tract. 2. in paraph. meta. idem primo cœli. cõmen. 95.

Formarum eſſe intelligibile Ariſto. diſtinxit ab eſſe earũ ſenſibili: & enim eſſe intelligibile non hñt extra intellectum inquantum eſt intelligile: habent tñ eſſe extra intellectum inquantũ ſunt ſenſibiles in tract. 3. paraph. meta. ibi & dicam⁹ ꝙiam fuit oſtenſum hic.

Forma & finis ſunt agentia quodãmodo ſimilitudinis. Auer. in paraphraſi maraph. tract. 4.

Forma naturalis non põt niſi ſola ratione a materia ſeparari, ſeparatio enim talis formæ eſt eius interitus. Alex. in paraphraſi de aĩa. in cap. de intellectu agente. & idem habet Cõmenta. in 4. phy. cõ. 18.

Formæ quæ ſunt hic cum habeant eſſe in ſubſtantiis ſeparatis nobiliori modo q̃ in materia, quęri poteſt, quia ſi ibi ſunt in eſſe nobiliori, deinde fuit neceſſe vt habeãt eẽ ignobilitatis. Et vide ſolutionem iſtius dubij ibidẽ. vbi dicitur ꝙ hoc fuit neceſſarium propter ſuum ſecundum eſſe, quia eſſe eſt nobilius q̃ non eſſe.

Forma eſt a qua res eſt id quod eſt non a ſubiecto. Themiſt. in 2. phy. in tex. 11. idem habet in 2. de anima. cõmen. 90. Et ideo licet materia & forma ſint partes eſſentiales compoſiti, eſſe tamen & vnitas eſt a forma non a materia, quia materia ſolum eſt vt ſubiectum.

Forma & materia non re ipſa, ſed ratione adiunguntur. 2. phy. tex. cõ. 12. idem Them. & Cõment. ibidẽ. idẽ Cõmentator in. 12. primę philoſophię. cõ. 39.

Forma & finis tunc coniunguntur atq; concurrunt, quia ex rei diffinitione ſtatim apparet melius ac potius rem illo modo q̃ alio quouis ſe hñe, ꝙ in rebus naturalib⁹ paſſim aduertere eſt: quum vero non ſtatim apparet tunc eſt forma ſolum & non habet rationem finis, vt in mathematicis cernitur. Themiſti⁹ in 2. phy. ſuper tex. 74. idem etiam tenet Auerr. ſuper verbis obſcuris ibidem, ſed eſt eadem fere meę ſententia. gloſat etiam Auerr. de fine generationis ꝙ eſt idem cum forma rei generatę: falli autem de fine rei generatæ. vt patet. 2. phy. cõ. 70. & & 24. & 8. meta. cõ. 12.

Forma preſſius ſi quis de me quæret id terminus non nuncupatur, vtpote quæ non ſit ſuperficies, ſed ratio & id quod ſub hoc verbo quid ſit

rem esse percipitur, nisi quis dignationi eius hoc tribuat, quatenꝰ materiam fusam diffluentemq; coherecet finibus ꝙ intra certos limites reuocat, veluti norma quædam mensuraq; rerum ac numerus. Them. 4. phy. super 35.

Formę nonnullæ mouere dicuntur vt animal anima, & lapidem grauitas, non tñ ab his mouentur illa quatenus procreantur. i. quatenus ad ea genialis trãsmutatio inita é. hæc. n. grauitas lapidescentẽ & concrescentem vaporem progignit, ipsa aliquid motus in his necessario haberet, quod statim conuincit esse falsum, quoniam in rebus motis non in mouentibus motum esse é persuasum. Them. 5. phy. tex. 4. Ex quo habetur ꝙ forma non mouet vt terminus motus, sed ut agens.

Forma, aut naturalis, aut mathematica, aut artificiaria est naturalẽ & physici & dialectici occupant, sed dialectici materiam negligũt physici curant Themist. 1 de aïa. 17. & colligitur ex sñia Arist. ibi. t. c. 16.

Forma est rei causa quantum ad eẽ, materia vero quo ad fieri. Themi. 2. de aïa. in prin. & ibidẽ. cap. 6. inquit. sicut a forma res hẽt vt sit, ita ẽt a forma hẽt vt sit vnũ. Alex. etiã in paraphrasi de aïa. vbi ostẽdit animam esse formã. inquit, a specie res habet vt sit, vide etiam Alex. ibidẽ in 1. capit vbi dicit. & forma est a qua vnum quodque est id quod est, & ꝙ differentia rei per formã non per materiam. Et elicitur ex tex. ibidem tex. commen. septimo. ens & vnum quum multis modis dicantur quod vere est actus est, vbi Themist. asserit, quod modis autem esse quid dicitur totidem vnumquodq; dicitur. Decem autem sunt, verum intra decem quoque erunt appellationes vnius ang. vtrumq; præstat forma ea quam nos endelechiam appellamus.

Forma licet in materia producitur, non tñ est ipsi materiæ forma, sed eius ꝙ ex amba bus facultatibus cõditum est. Them. 2. de anima. cap. 6. Vide pro hoc Auerr. & Philosophum. 7. primę philosophiæ. text. cõmen. 26.

Forma minus videtur posse per se subsistere q̃ materia, licet materia fm se subsistere nequeat absq; forma. Alexander in principio adueniationis de anima cap. 1. Videin concordantiis nuper editis.

Forma est principium a quo dris q̃ fm id quod est agere & pati corpo ribus insunt, omnia. n quę agũt & quę patiuntur, quatenus corpora sunt, vt hoc aut illud agant patianturue, a specie possidẽt, ecirco nõ ab re dr pati & agere corporea per eaquæ in corporea sunt, Alexã in paraphrasi de aïa cap. 2. Videin concordantiis nuper editis.

Forma dicitur in respectu materiæ, & econuerso. 9. met. cõ. 11. videin concordantiis nuper editis.

Formicarum quędam sunt pennatæ, quędam vero pennis priuatę 4. de natura anim. cap. 8.

Formicę origani sulfuris q; puluerna sahoq; migrant Ari. in 4. de natura anim. cap. 8.

Formicæ nihil venãtur, sed facta ab aliis colligunt. Arist. in 9. de natura anim. cap. 40.

Fortuna est causa per accñs in his q̃ sunt in minori, fm propositũ, q̃ gp hoc sunt 2. phy. tex. cõ. 52.

Fortuni-

Fortunitas est in actionibus, nihil. n. aliud est q̃ actiones laudabilium finium. ibidem in cõ. 58.

Fortitudo est dispositio fm cursum naturæ eius in potentia, & dr respectu debilitatis. 7. phy. cõ. 7.

Fortuna & casus, hoc est cũ volũtas, aut natura facta est alicuius per accidens causa. Them 2 physi. super tex. 50. Et elicitur ex textu.

Fortuna differt ab aliis causis per accidens, in eo, ꝙ ille ideo causæ nuncupantur, quia accidentia sunt causę per se, vt aïalibus, grammaticus, musicus, deãbulator, quo fit vt nullum talium sit causa editum, at in fortuna actio vna eademq; est huius effecti causa per se illius vero pro accñs. Them. 2. phy. 51.

Fortuitæ rei si causas per accñs quæ propinquiores sunt & quæ remotiores scire voluerimus, oportet illas actu constituere, quandoquidẽ in causis per accñs simplr liceat in infinitũ procedere. Them. 2. phy. sup 55. Ex his liquet solo ad qõnẽ quã teste Simplicio Aristot. mouit in 2. phy. Sed non soluit, relinquẽs nobis solonem, nam videri posset fortuitam non infinitam rẽ esse cũ sit causa per accidens, sed in causis per accidens, quædam sunt propinquę quędam remotę. In infinitis autem non est propinquum neque remotum, quia non est prinũ nec vltimum, ex dictis autem Them. patet solo sicut vides.

Fortuna constare non oïa dicuntur quæ extra, cõsiliũ & voluntatẽ eue niunt. Euenit nanq; nauiganti in hieme naufragiũ facere, hoc neq; ex proposito cõsilioue, neq; fortuito euenire dicimus, quia plurimũ solet exitus ille nauigãtibus hieme euenire Them. 2. phy, super. 61.

Frangibilia sunt illa quę diuiduntur ad partes maguas, & minutim frangibilia sunt opposita istorũ: & diuidunt ad partes paruas, causa autẽ est distãtia pororum & propinquitas porox ĩminẽtes frangibilibus. Cõmen. in 4. methe. in summa.

Frangi est diuidi in partes magnas & cõminui est diuidi in partes subtiles. 4. metheo. tex. cõ. 44.

Frigidum calefacit conuersum quodãmodo, & ambiens. quẽadmodũ peccat volũtari⁹ sciẽs qñ ecõtrario vtiẽ sciã 8. phy. tex. cõ. 8.

Frigus quodãmõ est defectus caloris. 1. de gñat. & corrup. tex. cõ. 18. & 2. cęli cõ. 18. & 2. phy. 15 & 10. primę philosophię. tex. cõ. 7.

Frigus congregat omogenea & eterogenea 2. de gener. & corruptione. tex. cõ. 8.

Frigiditatis operatio prima & per se est priuatio operationis caloris naturalis, & est indecoctio & corruptio. 4. metheor. in summa.

Frigiditas aliquo mõ adiuuat in generatione, & hoc secundaria intentione, inquãtum coequat ipsum calorẽ naturalem, & ẽt frigiditas conseruat calorem naturalem generati ne exalet, seu vaporet, ibidem.

Frigiditas est duarũ specierum. videlicet. frigiditas aquea, & frigiditas terrea, frigiditas aquea operat humiditatem, terrea vero siccitatem. Auer. sñia in 4. metheo. Ex quo vꝰ ꝙ qualitates primæ in elementis inuentę tam actiuæ q̃ etiam passiuæ specie distinguantur de intentione eius, & fuit etiã sententia Alexã. in 1. lib. nãliũ quõnũ qõne 6. quã ẽt sequitur Simplicius in 4. de cœlo & mundo. Considera tamẽ instan-

tiam contra iſtam viam, quia tunc non ſufficienter Ariſtotel. venatus fuiſſet ex coniugationibus qualitatum primarum numerum quaternarium elementorum. in 2. de generatione & corruptione. in text. cõ. 16. Accidit. n. iuxta iſtam viam quatuor qualitates primas eſſe geminatas, & ita erunt octo niſi eſſet ꝙ ſunt quatuor genere vt ſunt interminatę, & vt precedunt formas elementarias in materia, ſic enim conſiderantur ibi, vnde Ariſto. dicit, ꝙ primum principium eſt prima materia, ſecundũ vero ſunt prima cõtrarietates. tertiũ vero ignis & aqua, & talia, ſed huiuſmodi contrarietates, vt sũt terminatę ſic ſpecie diſtinguuntur ſpecialiſſima, vñ quidã dixerunt ꝙ rõ Ariſto. demõſtrat quatuor eẽ elementa in genere, non aũt in ſpecie athoma. Nam ignis tres ſunt ſpecies, ignis, carbo, flamma, & lux, ſimiliter variæ ſunt ſpecies terræ, & aquę. vnde. Cõmẽ. in 3. de cœlo & mũdo cõ. 52. dicit, ꝙ cum ſit declaratum ꝙ elementa non ſunt æterna, oportet quærere numerum elementorum in corporibus ſimplicibus gñabilibus & corruptibilibus, in hoc igitur eſt iuuamen in hac perſcrutatione in ſciendo numerum, & deus ſcit, tñ conſidera ſuper hoc diligenter, requiras. n. ſpecialem qõnem circa hoc.

Frigiditas ſm Alex. facit ſubſtãtiam in corporibus frigidis, & caliditas in corporibus calidis, econtrario in rebus in quibus ſunt accidentia. ſ. ꝙ caliditas & frigiditas non ſunt ſubſtantię in rebus, quarum ſpecies non faciunt caliditas & frigiditas: ſed alię virtutes. ſ. aĩa in animatis. 12. meta. cõ. 22. idem 1. phy. cõ. 52. & 5. phy. cõ. 10. & 8. meta. cõ. 5.

Frigiditas eſt contraria caloti naturali & impedit ipſum in omnibus ſuis operationibus pp ſuam qualitatem. 3. Coll. cõmen. 20.

Frigiditas vt eſt declaratum in naturali philoſophia eſt in corpore ſicut inſtrumentum temperans calorem naturalem qui eſt primũ agẽs & ſubſtantiale 3. Coll. cap. 21. de accidentibus ſuperuenientibus vituti epatis. Et ibi nota vnum pulchrum ꝙ qñ augumentum frigiditatis eſt paruũ, tunc operatio naturalis membri diminuitur. Et miꝛr quando augumẽtum caloris extranei eſt paruum, tunc operatio naturalis membri diminuitur, & ſimiliter quando augumentum caloris extranei eſt paruum, tunc operatio mẽbri augetur, & hi mala, ſed quando augumentum frigiditatis & caliditatis eſt notabile, vt trahant calorem naturalem extra ſuam formam naturalem, tum mebrum faciet operationẽ contrariã ſuę operationi naturali.

Frigiditate natura non vtitur per ſe & prima intẽtione vt frigiditas eſt in aliqua operatione eius, ſed per accẽs, & ex ſecunda intentione. videlicet in tẽperando & cõmẽſurando caloꝛẽ nãlem in 2. de par. aĩalis cap de cere. & in 4. methe. cõ. 1. in digreſſiõe. Et iſto mõ intelligit dñs Gal. 16. de accñti & morbo ſpe fine, vbi hẽt ꝙ frigiditas : nulli functioni vtilis eſt. videlicet, p ſe & eſſentialiter, per accidens iuuat, vt patet in pria particula aphoriſmorum ventres hieme & vere.

Frigiditas ꝙ non eſt terreſtris eſt debilis operationis. 5. Col. cap. 12. vide in cõtradictionibus nup editis.

Fulmina quæ conſtant ex materia ſubtili aerea non corrumpunt corpora mollia in quæ cadunt, ſicut narratur: fulmina reſoluunt ſiue liquefaciunt æs, & non comburunt pannum, ſeu bombicem qui eſt cũ eis, & occidunt multa animalia abſque hoc ꝙ appareat in eis ſignum combuſtionis 2. Metheor. ca. 2. de fulminibus prope finem.

Fulminibus cadentibus in aliquibus locis inueniuntur in illis corpora ſimilia ferro & æri, vt narrauit Auic. & ꝙ ipſe laborauit in diſſoluẽ do illud, & non potuit, ſed diſſolebatur & conuertebatur in ignẽ. Et nullus Peripateticorum memi nit de hoc, & dixit etiam Auicẽ. ꝙ lapis magnus cecidit in Corduba igneus in die ſereno ſeu claro, & ip ſe vidit illum lapidem, & habebat odorem ſulphuris, & quaſi naturã ammoniaci, & hoc non eſt remotum. ibidem.

Fulmen ſeu ventus accenſus deſcendit inferius cũ velocitate, quia hæc pars fumoſa eſt compoſita, ſeu cõſtituta ex pte leui & graui, & hoc cum accidit parti graui frigefieri, tunc ab illa parte graui mouetur inferius, & impoſſibile eſt propter fortem mixtionem ſeparari partẽ leuem a graui. ibidem.

Fumus eſt ex aere & terra. 2. de gña tio. & corrup. 1. com. 28.

Fumus eſt calidus & ſiccus, & quamuis fumus habeat hanc complexionem, tamen ſemper remanet in eo virtus rei ex qua fit fumus, propterea vtimur in medicatione palpebrarum inuerſarum fumo thuris ad generãdam carnem bonam. 5. Colli. ca. 42. in fine capi. dum agit de fumo, hoc eſt contraponentes reſolutionem fieri vſq; ad materiã primam, ibidem etiam paulo ſuperius, idẽ Auerr. d de cinere, ꝙ cineres diuerſificantur ſm diuerſitatẽ rerum, ex quibus fiunt, vnde videmus ꝙ habent diuerſas proprietates iuxta naturam rerum ex quib⁹ generantur. Et Seneca in lib. naturalium qõnum dicit. ꝙ ſapor herbæ remanet in uaſis, & experimento hoc patet, ꝙ caro aĩalium retinet ſaporem ciborum & herbarũ, ex quibus nutriuntur, ſicut Paduæ caro vituli tempore hiemis habet ſaporem raparum.

Futurus incedere quis non incedet. Ex. 2. de gener. & corru. t. c. 64. ex quo patet non quæcunq; eueniunt ex neceſſitate euenire.

De litera G.

GALENO ſæpe accidit opinando aliquas eſſe demonſtrationes Ariſto in illis quæ intelliguntur ex verbis Ariſto. in primo aſpectu, & non ſunt in rei veritate, quapropter mox incepit ei contra dicere, neſciens ipſimet contradicere in veritate. 8. phy. c. 78. idem. 4. phy. in trac. de tempore, ſuper tex. com. 97. & 98. vbi etiam lucidiſſimus Them. hoc idem aſſeuerat. inquit enim, verum Gal. in plurimis omnibus fere ad hũc modum moleſtus importunuſq; eſt, & domin⁹ Albertus cognomẽto Magnus, ibidem. 4. v3. phyſi. tracta. 3 cap. 4. inquit. nec Gal. nec Augu. ſciuerunt bene naturas rerum.

Galenus errauit circa intellectum demonſtrationis in principio. 7i phy. quia nõ intellexit quid ſit primum motum per ſe. 7. phyſicorũ. com.

commen. 1. &. 2.

Gal. opinatus est ꝙ cor non est primum principium motus in animalibus, quia vidit animal extracto corde moueri per duos passus, sed quia animal non mouetur abscisso capite, opinatus est caput esse proprium motus. 7. phy. com. 4.

Galenus existimauit ꝙ nos non percipimus tempus nisi perceperimus nos moueri in materia nostra, & est imaginatio corrupta per se. 4. physi. com. 97.

Gal. redarguit temporis diffinitionē datam ab Arist. vide. 4. physic. Themist. super tex. 102. vbi ponit duas solones ad eius argumentū.

Gal. cum existimaret ꝙ nullus pōt scire mundum esse æternum nisi pp has propositiones, quarum ori go est a sensu & testimonio vetustatis, dixit in suo libro, quem composuit de his q̄ dubitauit, ꝙ nullā certitudinē habebat de mundo, vtrum esset nouus, aut antiquus. Et manifestum est ex verbis suis ꝙ ipse non vtitur in antiquitate mūdi, nisi talibus propositionibus, & in lib. suo quem appellauit de demōstratione. 1. cœli. cō. 22. vide etiam quæ ratio maxime fecit Gal. dubitare. 1. cœli. com. 92.

Galen. non sufficienter determinauit de anhelitu. 2. de aīa. com. 88.

Gale. existimauit ꝙ virtus cogitatiua est rationalis materialis. 3. de anima. com. 6.

Galenus tantum applicabatur errori ꝙ existimauit aerem esse sentiētem. Auer. in comm. libri de sensu & sensa prope finem.

Galenus dubitauit vtrum virtus informatiua esset creator aut creatura. 7. meta. com. 3. Et vide ibi cām.

Galenus dubitauit, an virtus dam. animam sit Deus, aut aliud. ibidem dispu. 3. in sol. 18. dub. &. 7. meta. commen. 31.

Galenus opinatus est principiū sanguinis non pulsatilium esse iecur per duas rationes. Aristo. autem opinatus est esse cor, ex. 3. de partib. animalium. in ca. de corde, etiam duabus demonstrationibus.

Galenus concessit vnam propositionem & dixit eam conuerti, ꝙ vbi de virtute aliqua animalis quæcunque sit illa virtus, ibi etiam est principium instrumenti illius virtutis, & econuerso, vbi est principium instrumenti alicuius virtutis, ibi est principium virtutis illius. ex. 5. de part. animalium. in cap. de corde Commentator.

Gal. in lib. de ingenio sanita. dicit ꝙ in apostemate epatis est flobotomanda basilica dextra, & in suis sermonibus vltimis dicit contrarium, ponit Auer. 7. Coll. ca. 29. & ibi ponit solutionem ipsius apparentis contradictionis.

Gal. in his quæ apparent in anatomia vbi discordat ab Arist. maxima facit difficultatem, quia hanc nostra ætate non possumus acquirere veritatem. Cōm. in. 3. de part. aīal. in ca. de corde. & est author. tas Damasceni in suis affor. is.

Gal. fuit qui inuenit aliud iuuamentum diaphragmatis a iuuamentis positis ab Aristot. & aliis antiquis, quod est magis nobile, quia huius modi vela mē vt ipse opinatur, est lacertus quo animal mouet pectus in respiratione, qd gen⁹ mēbroꝝ. s. lacerti p qd fit motus voluntar⁹ vt imaginor, non fuit cognitū ipse Arist. Et ideo laudem⁹ Gal. de hoc

sicut tenemus laudare ipsum in aliis rebus manifestatis ab ipso in arte anathomica. Auer. in. 3. de partibus animalium. in capi. de septo transuerso.

Gal. non intellexit Arist. opīone de capite. i. de osse tutante cerebrum, an sit pp cerebrum, vide Auer. cōtra Gal. in. 4. de part. animal. in ca. de mēbris animalium sanguineorum extrinsecis.

Galenus opinatus est fœminam habere verum semen, & actiue concurrere ad generationē, cōtra quē vide Auer. in. 1. de generatio. animalium. vbi adducit rationes eius, & impugnationem opinionis eius in illo cap. vbi ponitur impugnatio antiquorum.

Galenus non perspexit fundamenta naturalia, & ideo non est mirum si errauerit in mō generationis corporis ex membris, sed de sequentibus ipsum mirandum est. s. de Auicen. qui habebat notitiam scientiarum speculatiuarum. ibidem.

Gale. dicit ꝙ in epate est fons spiritualis. 2. Coll. ca. 8.

Galenus posuit neruos, & membra flegmatica & viscosa generari ex spermate, & reliqua membra ex sanguine, contra quem vide Auer roem. ibidem.

Galenus posuit neruos esse instrumentum motus voluntarii & sensus. Et vide motiuum eius. 2. Coll. capi. 8. de iuuamen. membrorum consimilium. 6.

Galenus assimilat in vno suo libro animam lapidi adamanti. 2. Colliget. cap. 7.

Gal. opinatus est illa mēbra restaurari non posse, q̄ ex spermate generā tur, sed non est ita, nā si ita eēt, tūc non videret aliqd membrum restaurari in aliquo aīali, & in alio non, & in aliqua ętate restaurari ī alia vero non. dr. n. ꝙ si oculi pullorum irundinum ernia patiūtur, mox reuertūtur. ossa vero sensim, aut non restaurantur, aut difficile recuperantur: sed priuatio partis aereæ quæ est in semine, & primi humidi inutilius reperti est in causa ꝙ talia membra, quæ incidūtur non coniunguntur, neq; restaurā tur. 2. de gene. aīa. ca. 2. Auer. vide ēt in eodem cap. in fine ca. vbi apertius Auer. huius problematis explicat causam.

Gal. doctrina in libro de complexionibus non incedit per viā per quā incessit in lib. de elementis. s. ꝙ viā demōstratiuā. Auer. 2. Colli. ca. 1.

Gal. error quem dixit de cōplexione temperata est paruus. ibidem.

Gal. dixit ꝙ pil⁹ gñat ex vno vapore fumoso adusto, sed hoc īdiget speculatione, quia vī ꝙ pilus sit corp⁹ extensibile siccū. Auer. in. 2. Colli. ca. 8. de iuuamen. mēbrorum consimiliū. Opinio ista Gale. est in. 2. complexionum. ca. 5. pōt tn̄ dici ꝙ Gal. ꝙ extēsionē illā pilus sumit ex cute in qua est viscositas quædā, vt est uidere ad sensum, vbi extracto pilo ēt in extrema radice vn ctuositas q̄dā, & sic p cōsumptionē eius in nobis contingit caluitium: vt dicit Arist. in. 5. de gene. aīaliū.

Gal. opinatus est locum esse spatiū separatum, contra quem vide pulchre Them. in. 4. phy. super tex. 36 vbi pulchre digreditur ibi, sed statuamus inquies.

Galenus opinabatur ꝙ epar propter dominium quod habet super oīa membra nutritiua, qd eēt penit⁹ in

virtute

virtute nutritiua princeps & ipse nesciuit ꝙ postremum nutrimentum est in corde,& ī eo est primo virtus nutritiua princeps. 2. Colliget in cap. 9. de iuuamentis membrorum officialium.

Gale. d. Aristot.& si vir doctus & ad quancunq; partem rōnem adducere eximius extiterit, nullam tamē potuit probabilem rōnem reddere,cur repleto capite vis sentiendi quiescat, sed in corde est collocata. Ex fine quarti lib. de causis simptomatum.

Gale.dixit ꝙ testiculi habent virtutem principalem generatiuam:sed vide impugnationē eius in. 2. Colli. ca. 10. de iuuamē. membrorum deseruientium generatiuæ,vbi tenet virtutem istam ſm Aristo esse in corde,& ibi est virtus principalis,quia cor trāsmittit eis calorem temperatum in debita quantitate, & qualitate. Et ideo ista membra inseruiunt,& cōcurrunt, vt instrumentum, & si qua est virtus in eis illa est particularis.

Gale.opinatur ꝙ instſm tactus est neruus qui venit a cerebro, & Aristo.opinatur ꝙ organum tactus ē caro. 2. Colli. ca. 11. de iuuamento membro. officialiū deseruientium virtuti sensitiuæ.

Gale.qñ dicit ꝙ in euacuatione mēbri maior cadit timor in euacuando quā in alterando,nō sane loquitur,sed errat, quia sicut timēda est euacuatio ne virtutem ledam⁹,ita ēī alteratione & maxīe ī alteratione frigiditatis,sed dic tu ꝙ Gal ꝙ sermo est cōparatiu⁹ & ñ absolut⁹.

Gale.dixit ꝙ sensus cōis est in cerebro,& Arist.d.ꝙ primo & principaliter est in corde. 2. Coll. cap. 11. Opinionē Arist. require in libr. de sensu & sensato. & in. 3. de partib⁹ animal. ca. 4.

Gal.dixit odoratus sensum fieri in duabus carunculis, quæ sunt similes capitibus māmillarum,sed Aristot.d.ꝙ fit in duobus meatibus q̄ sunt in naso. 2. Col. ca. 17. de iuuamento instrumenti odoratus. Et ibi require impugnationem Auerrois contra Gal.

Gale.sentit ꝙ origo , & situs caloris naturalis deseruientis motui voluntario sit cerebrum,& ad totum corpus miscetur per neruos ab eo, sed Aristot. opinatur ꝙ cerebrum sit seruitor cordis in hac opinione q̄ viam qua seruit & in sensibus & origo eius est in corde. 2. Colli. cap. 18. de iuuamētis membrorum voluntarij motus.

Galenus & omnes medici confitentur quòd virtus voluntaria est in corde. ibidem.

Gale.opinatus est ꝙ motus voluntarius nō sit nisi per musculos, & non est ita: musculi enim non sunt nisi in animalibus sanguineis perfectis, & non est impossibile esse motum volūtarium sine musculo, & si est ꝓpter calorem naturalem, aut propter rem quæ stat loco eius in animalibus , quæ sunt sanguinea neq; carnosa. 2. Colli. ca. 18. de iuuamentis membrorum anhelitus. vbi etiam vide impugnationē sua sit minus voluntarius.

Gale. opinatus est ꝙ virtus voluntaria motiua principaliter sit in cerebro,& ꝙ immediatū instſm istius virtutis sit neruorum. Aristo autē & Auer. tenēt virtutem istam principaliter esse in corde,& ꝙ primo instſm ꝓ se mobile abilia virtuti

sit musculus in animalibus perfectis. Et ideo egritudo a qua prouenit lesio in motu, est primo & per se in musculo & in neruo & cerebro non est nisi per viam & modū colligantiæ. 2. Coll. ca. 18. &. 19.

Gal. non habuit veram radicem in logica. ibidem. ca. 19.

Gal. in maiori parte rerū in quibus putat hoīes ꝙ contradicit Aristo. non est vera contradictio, sed sunt sicut conclusiones & complemēta. Et ideo nō est dicendū quòd illud quod dicit Gale. in particularibus rebus contradicit in vltibus. Arist. 2. Coll. ca. 19. de iuuamentis membrorum motus anhelitus.

Gal. & si tempore suo ars medicinę esset plene completa dixit,nō est impossibile ꝙ aliquis veniat post me, & inueniat aliquid quod per me non fuit inuentum. 2. Coll. ca. 19.

Galenus dixit ꝙ in motu anhelitus pulmo nullum habet propriū motum in se,sed sequitur motum pectoris,sed Aristoteles tenet oppositum. ibidem.

Galeni sententia motus pulmonis est violentus vel per violentiam. i. per viam per quam mouentur cor pora artificialia. Et melius est dicē dum ꝙ illud principium est in eo per motum,secundum quem mouentur naturalia. ibidem.

Gale. sentit ꝙ temperatior regio est terra græcorum , & inter alias est terra Hippocra . Et dicit ꝙ totum tempus illarum terrarum est, sicut tempus veris. 2. Coll. ca. vlti. quod est de complexiōibus temporum. vide tamen tu Gal in prima particula separatorum sermonum. cō. 14. & in lib. de tuenda sanitate parum post principium, quia Auer. nō bene habuit mentem Gal. quia non dicit Gal. totum tempus illius regionis absolute eē, sicut veris, sed respectu climatum inter quæ mediatur quartum clima, quia respectu tertij est, sicut estas, & respectu quinti est sicut hiems.

Galen. opinatus est ꝙ cholera non naturalis vitellina est calidior naturali,& alii medici præter ipsum tenent oppositum,& Auer. laudat dictum Gale. 3. Coll ca. 4. de causis egritudinum naturalium.

Gale. non cognouit virtutem discretiuam, cuius officium est vt cognoscat sanguinem a superfluitatibus, vt nutriat membrum ex conueniēti ori,& mittat vnicuiq; membro quod est ei simile,& virtus separatiua non est hæc virtus de qua ipse loquitur, Etenim est magna differentia inter virtutem discretiuam & separatiuam,& in esse & tempore. 3. Colli. cap. 16. de accidentibus superuenientibus virtuti nutritiuę in generali.

Gal. dixit ꝙ solutio continuitatis sit causa doloris contra quem vide Auerro. 3. Colliget. cap. 31. de accidentibus superuenientibus virtuti sensibili.

Gale.& medicorum causæ inductæ super accidentibus visus, sunt fundatę super falsa fundamenta , quia non est aliquid in oculo. nisi calor naturalis qui aduenit ei a cerebro per duos neruos perforatos, nec calor potest separari a corpore ī momento, etiam remanente calore in trinseco,& homine viuente,& impossibile est vt extendat vsque ad stellas, quia antequā veniret illuc esset corruptus. Nec etiam in eo ē corpus cœleste, nec igneum habēs splendo-

splendorem. 3. Coll. cap. 38. & fuit contra illos qui tenent visionem fieri extra mittendo.

Gale. conatur per rationes ostendere, ꝙ veritas ordinationis in circuitibus febrium ꝓuenit a calore putredinali, sed rationes eius infringuntur: nam mea sñia penitus est, ꝙ natura istos circuitus cum calore ītrinseco operatur, quāuis huic calori aduenerit aliquid extrinsecum in quantitate, aut qualitate in eo ꝙ est agens in materia non naturali. 4. Coll. ca. 27.

Galeni verba de febre sanguinis varia sunt, quia aliquādo dicit ꝙ est cholerica continua, & aliquando ꝙ est aliud a continua cholerica, & tu sententiam meam nosti in hoc. 4. Coll. ca. 31. de febre sanguinis, & & sanguinis eius.

Gal. sicut fugitiuus dixit medicinæ frigidæ non refrigerant corpus, nisi propter diuisionē in paruas partes: cuius impugnationem. vide. 5. Colli. cap. 3.

Gale. saporem amarum non appropriauit nisi calido tantum, sed amaritudo potest esse, & a calido, & a frigido, sicut calor niger inuenitur & per calidum, & per frigus. 5. Colli. ca. 27. & in. 2. de anima. cō. 105. & argumentum efficax contra Gale. & medicos est de oppio, qđ est in fine amarirudinis, & indicat paralisim ꝓpter suam frigiditatem. Et quamuis possent dicere ꝙ nō ꝓuenit amaritudo a parte frigida, nos dicemus iā amaritudo est dominans in suo sapore, & sapor fortis est in iudicio super natura, ibi. vnde debet iudicari ꝙ sit magis calidum quām frigidum, & quomodo non cogitauit hoc.

Gal. fuit verax, & legalis experimētator in arte medicinæ, & nullꝰ pōt ei comparari, nisi is qui cū clamat nō ītelligit id quod clamat. 5. Colli. ca. 31. Forte dicit hoc pp Rasim qui fuit maximus experimētator, & ille dum Gal. cōtradicit, plerūq; vocem propriam vī ignorare, alij referunt hoc ad Auicē. sed primus intellꝰ est magis cōsonus veritati.

Gale. opinatus est medicinę compositę oprationes contrarias prouenire a contrariis qualitatibus, & nō ab vna media resultante ex cōtrariis, cuius impugnationem requiritur ab Aner. in. 5. Coll. cap. 57. vbi etiam excluditur responsio Gale. assimilantis operationem medicinæ compositę operationi sensūs & sensibilium, nam sensus simul a cōtrariis sensibilibus immutat, sicut visus ab albo & nigro, vbi ponitur ratio diuersitatis, & ibi vide plura de hoc.

Gal. dixit ꝙ qñ sunt duæ medicinæ eiusdem virtutis, & vna est debilior alia si misceantur debilis dicet nuit fortiorem, cuius oppositum potest prouenire, & vide motiuū. 5. Coll. ca. 57. versus finem.

Gal dixit ī regimine complexionis temperatę, ꝙ qñ nascuntur sāl mutum super corpus illorum aspergatur, sed melius est, vt inungat cum oleo de glandibus, quia niordicationem non inducit & facit consimilē operationē, qa corpora exterius pp extrinsecas aduenientias indurantur, vt dicit Auēzoar. 6. Coll. ca. 8.

Gal. d ꝙ qdā medici dicūt ꝙ homo patus ter dēt exercitari & ter balneari, & hoc eidē placere vī, de quo nō modicū admiror, qa si hoc haberet, & horæ ciborū ternā sectionē habebūnt. Auer. 6. Coll. cap. 6. vbi recitat opinionē aliorum asserentium cōplexionibus temperatis in duobus diebus ter comedendi tempora distribuantur, & totis viribꝰ exerceantur, & opinio istorum ē magis veritati propinqua, cui mirabilis Auēzoar assentire videtur.

Gal. præcepit si sanguis sit coagulatus in pulmone vt ꝓpinet acetum cum aqua mixtum, sed hæc medicina est contraria iuuamēto causæ & accidenti, propterea quia aceto ineſt per naturam, vt moueat tussim, & tussis est prauum accidens, & hoc est timendum, & acetum cū sit punitiuum vulneri nocet, & sanguinē subtiliat & aperit, & propterea acetum est dimittēdum. 7. Colliget. ca. 34. solue primo Gale. ꝙ in casu necessitatis minus malū præfertur maiori, quia si sanguis ē coagulatus indiget subtiliatione q̄ fit pacetū, & tussis adiuuat ad expulsionē eius, nocumento autem derelicto, potest medicus postmodum obuiare.

Gale. dixit complexionē calidam, & humidam esse temperatam, contra quem, vide. 6. Coll. ca. 11.

Gal. in febribus actiuis ex dominio sanguinis qñ sanguis nondum putruit, ꝓcepit euacuationē sanguinis per flobotomiam fieri vsq; ad syncopim, cuius opinio est erronea & vide rōnes Auer. in. 7. Coll. cap. 8. quia sunt fortes contra Gal.

Gal. d. ꝙ patientes febres ex humoribus viscosis & mucillaginosis, non sunt euacuandi nisi per fricționem solā. Ego aūt dico, ꝙ climata ī hoc sunt multum considerāda, & propterea in hoc non est danda regula generalis. 7. Coll cap. 9. vide etiā de hoc. ibidem. ca. 10.

Gallinas ꝓcurātes vt gñose ꝓcreentur mutatis admissariis id efficiūt. Et vide cām. 1. de gene. aīal. ca. 20.

Gallinæ cum mares vicerint currūt, & ex tēplo mariū tētant supuentu coire, crista ēt ac caudaq; erigit, ita ne facile ꝓterea sit, an fœminæ etiā cognoscere nōnunquā etiam calcaria parua iis enascunt. 9. de natura aīa ca. 49. Ex illo loco scire potes mores & actiones mutare posse complexionem.

Gallinæ paruæ sunt fœcundiores generosis. 3. de genera. aīal. cap. 1.

Gallinæ bis parientes in die cito pereunt. Arist. in. 3. de gene. ca. 1.

Gallinæ iuuenis & pinguis caro melior ex omnibus volatilibus, & hēt mirabilem proprietatē in temperando complexionem, & ideo brodium suum est optima medicina leprosis. 5. Colli. ca. 31.

Gemini ꝛæpenumero euenit, vt in eadem parte vteri generentur mas & fœmina, idq; satis inspeximus in dissectionibus animalium ouiparorum, tum pedestrium, tum ēt piscīū. Arist. 4. de genera. aīalium cap. 1. aduersum Democritum, & Empedocl.

Geminos pariunt qñq; oues vel capræ vel pabuli beneficio, vel si mater, aut pater vim eā geminandi p naturam obtineat. 6. de natura animalium. cap 19. vbi nota ex indiuiduali ꝓprietate posse prouenīre, vt mas vī fęmina geminos edat. Gemini in solo humano genere si alter mas alter fœmina sit, raro seruantur, in reliquis animalibus, si alter mas alter fœmina sit enutriuntur & seruantur. 7. de natura animaliū. ca. 4.

Gemini

Gemini vel dissimiles inter se non sunt, sed plurimi magna ex parte similes procreantur. 7. de natura animalium. ca. 6.

Generatio alia simplex, & est in qua vnum fit ex vno, alia vero composita, & est in qua vnum fit ex pluribus. 1. phy. com. 44.

Generatum in actu licet sit vnum numero, ideſt secundum subiectũ, non tamẽ est vnum ſm rõnem seu diffinitionem. 1. phy. com. 60. vbi per generatum intelligit subiectũ generationis, quia illud dr̃ vere generari, vt ipse habet in præsenti cõmẽto. Ex hoc elicitur apud peripateticos ꝙ aliqua possunt esse eadẽ subiecto, sed differũt ſm diffinitionem, qđ etiam colligitur, ex. 5. phy si. com. 47. & ex 2. de anima. com. 147. & ex. 3. phy. 19. &. 21. &. 3. de anima. com. 1.

Generatio simpliciter est substantię ſm quid vero accidentium. 1. phy. 62. &. 1. de genera. & corru. tex. 7. &. 8. phy. t. c. 46.

Generatum in rei veritate est compositum ex subiecto, & forma. 1. phy. com. 64. &. 7. meta. t. com. 23 26. 27. 31. 33. &. 8. met. t. c. 8. & 12. metaph. com. 18.

Generatio est via in naturã. 2. phy. tex. commen. 14.

Generatum duplex, completum, & incompletum. 1. phy. com. 64.

Genera sunt formæ vniuersales, & differentiæ sunt formæ proprie. 2. phyſi. commen. 92. &. 91. Vide in concordantiis.

Generatio est ex contrariis vt declaratum est in. 1. phy. & inter aerem & aquam non est corpus medium in actu. denudat. n. a differentiis aeris & aquæ a contrariis. ſ. a calore & frigore. 5. phy. com. 49. Ex quo patet quantum errent qui tenent formam corporeitatis substantialem coeternam primæ materiæ secundum Aristo. & Com. idem. 5. phyſi. tex. com. 45.

Generabilia quæcunq; & corruptibilia, & omnino quæ aliquando q̃dem sunt, aliquando vero non necesse est in tempore esse. 4. phyſico. tex. commen. 120.

Generabilia & corruptibilia mensurantur a tempore duabus de causis & quia sunt mota, aut mobilia, & quia tempus excidit illa. 4. phyſico. commen 120.

Generatio alia simpliciter, alia secundum quid. 5. phy. t. c. 7. &. 1. de generatio. & corrup. t. c. 11 &. 20. 1. phyſic. tex. com 62. &. 8. phyſi. tex. commen 46.

Generationis causa essentialis ꝙ ad fit motus est, quia subiectum motus est ens in actu, sed generationis subiectum est ens in potentia. 5. phyſi. com. 8.

Generationes in prædicamentis accidentium non dicuntur generationes nisi cum determinatione. 5. phy. com. 8. Et habetur in tex. ibidem. & alibi sæpe.

Generatio est exitus eius, quod est in potentia actum. 5. phyſic. commento. 16.

Generatio non est motus & causa, quia forma ẽ indiuisibilis, & quia generatio est de non esse. 5. phyſi. com. 21. Ex quo patet in via Auer. 10. transmutationẽ in formis simplicibus quas ipse ponit. 3. esse indiuisibiles & recipere magis & minus ꝙ talis non est vera generatio, nec etiam est verus motus, cum ſubiectũ motus ẽ ens in actu, sed subiectum

biectum transmutationis talium formarum est prima materia. prima enim habilitas in materia est ad tales formas simplicium. 3. cœli. comm. 67. &. 12. primæ philoſophiæ. commen. 11. Tum etiã quia motus est inter contraria, sed formæ illę non sunt contrariæ secundum se, sed ſm sui qualitates cõtra Alex. vt patet. 5. phy. com. 10. Sed dic ꝙ sic Comm. habet consequenter loqui iuxta sua fundamenta, ꝙ quemadmodum ipse tenet ꝙ formæ elementariæ sunt mediæ inter substantias & accidentia, sic transmutatio earum, neq; est vere motus, nec vere generatio, sed est medium, quodammodo, idem enim est iudicio & termino motus, & de via & termino viæ, quia non differunt nisi sicut perfectum a diminuto: vt patet in. 5. phy. com. 9. Genus est prius in ratione Cõm. 5. phy. comm. 27.

Generatio & corruptio mutationes sunt, & non sunt motus. 5. phy. t. c. 51. & tex. com. 8.

Generatio & corruptio sequuntur alterationem, & non sunt motus, sed sequuntur motus. 6. phyſi. cõmen. 32. &. 45.

Generatio quodammodo est in magnitudine. 6. phy. com. 59.

Generabilia quædam sunt indiuisibilia vt sentire & intelligere. ibid.

Generationis motus est compositus ex transmutatione in qualitate, & ex transmutatione in substantia. 6. phy. com. 59. &. 32.

Generationis finis necessario est de alia specie motus, cum finis sit substantia & transmutatio, cuius finis est in qualitate. 6. phy. com. 59.

Generatio est tribus modis, aut ſm plicium, aut organicorum, aut cõplexionis & mixtionis. 6. phyſico. commen. 59.

Generatio & corruptio non sunt extra magnitudinem, licet non sint in ipsa magnitudine. 6. phyſicor. tex. commen. 59.

Generatio primæ partis carnis componitur ex alteratione, & generatione, vt cum generatur caro ex sãguine, primo amittuntur qualitates & accidentia sanguini propria, & fient accidẽtia propria carni donec amittatur forma sanguinis, & fiat forma carnis. ſ. in fine motº. ſ. in non tempore. 6. phyſi. com. 59. idem. 1. phy. com. 62.

Generabile quodlibet habet aliquã quantitatem naturaliter in initio generationis & fine, & ista quantitas habet extrema & medium. Vide consimile. 6. phy. commen. 32. &. 1. phyſic. 34 &. 2. de anima. text. commen. 41.

Generatio ita se habet ꝙ in ea forte est magis manifestum quã in aliis motibus ꝙ generãs est simul cum generato. 7. phy. com. 10.

Genus non videtur esse subiectum propinquum formarum. 7. phyſi. tex. commen. 29.

Genus vnum aliquid non est, sed iuxta hoc latent multa. 7. phyſi. tex. commen. 30.

Generatio impossibile est vt sit ex non esse puro, vt apparet ex diffinitione motus. 8. phyſi. com. 4. idem 1. phy. com. 71.

Generatio impossibile est vt sit ex prima materia secũdum ꝙ potest intelligi nuda a forma. 8. phy. c. 4. vide in concordantiis.

Generibus licet quandoq; abuti loco specierum, licet enim omnibus

vocabula arbitratu suo interpretari ac fingere. Themistius primo de anima. cap. 19.

Generari contrarium ex contrario potest intelligi duobus modis. 8. physi. com. 4.

Generatio non est primus motus tẽporalis, quia generatio non est motus, sed finis motus. 8. physic. com. 7. idem. 6. phy. com. 32.

Generatione existẽte erunt alij motus, quia generatio est finis aliorũ motuum, & qui destruit finem, destruit omnia quæ sunt ad finem. 8. physico. commento. 24. Vide in concordan.

Generans est quod dat generato formam suam corpori simplici & omnia accidentia, contingentia formæ, quorum vnum est motus in loco. 8. physicor. com. 32. & 3. cœli. commen. 28.

Genus aut mera notio est sine euidenti soliditate aliqua, sed ex tenui sub obscuraq; similitudine singularium collecta, aut penitissime nihil antequam singularia multo posterius, at species natura quædam esse amat & forma, nam ratio hominis simulatque ingata materiæ est, homo fit. Themist. primo de anima. tex. 8. idem Boetius in prædicamento substantiæ. & Commẽ. 12. meta. com. 4 & 27. & 1. de anima. comm. 8.

Generum & specierum nomina, vtrum notiones fabraque sint an naturæ aliquando in singularibus cõtentę pulcherrima consideratio est Themistius. 1. de anima. tex. commen. 8. idem Porphirius. vbi pondera, quia dicit, ꝙ neque animalis notio substantia est animata sensibilis multoq; minus notio hominis põt esse animal rationale mortale, sed singulares homines propria animalia rationalia & dicuntur & sunt, idem vide ab Auerr. ibidem commen. 8. & 1. metaph. comm. 45. tenet Alexan. in. 1. lib. naturalium quæstionum. quæstio ne tertia. vbi quærit quorum sunt diffinitiones.

Generabilia ex semine habent esse perpetuum: quia habent in seipsis generãs propinquum, secus est de genitis ex materia putri. Cõmẽ. in 8. phy. com. 46.

Generatio eorum quæ generant sẽ nõ completur nisi illic sit generãs extrinsecus præter generans propinquum ꝙ dedit solum generationis principium. 8. physi. comm. 46. & habet 2. physi. tex. commen. 26. & 12. primæ philosophie. tex. com. 13. vbi dicitur, sol & homo generant hominem.

Generans extrinsecum necessario alterans, & sua alteratio est terminata, ita ꝙ necesse est, vt sit finis calori naturali per quem completur illud ens. 8 phy. comm. 47. & idem habet in. 12. metaph. com. 18. & in. 2. de gener. animalium.

Generatio Ciceronis a Platone non est propter generationem eius ex Socrate, sed est propter voluntatem eius, quia voluit proijcere semẽ in illam fœminam, Sortem. n. generare Ciceronem est per accidens. 8. phy. com. 47. Ex quo patet contra illos qui asserũt ꝙ Plato nõ potuit gñari nisi a suo pre & nõ ab alio.

Generatio aut est alteratio, aut est alterationem. 8. phy. com. 55.

Generatio in animalibus quę sunt hic præcedit alios motus fm ꝙ prædicamentum substantiæ præcedit reliqua prædicamenta in quibus é motus. 8. phy. tex. com 57. Et ista est glosa Auer. in com

Generationem si alteratio præcedat hoc est per accidens. ibid. cõ. 57.

Generatione posterius natura prius est. 8. physi. tex. com. 58. & 9. met. t. c. 15. & 2. de parti. anim. ca. 1.

Generatio & corruptio eũ sint motus oppositi, non tñ habent alteratione per quietem mediam: sicut cæteri motus. 8. phy. com. 62. & ibi require causam. inquit. n. ꝙ hoc est, quia subiectũ non est aliquod demonstratum in actu, sed ambobus extremis motuum. Caueãt igi tur ponentes corporeitatem de prę dicamento substantiæ coeternam in prima materia, fm viam Aristo. & Auer. tunc enim istud dictũ minime verificari posset, vt patet intelligenti. In generatione & corruptione inconueniens penitus eé videbitur si factũ mox necesse est corrumpi, & nullo tempore pmanere. 8 phy. re. com. 62.

Generatio quælibet ex contrario fit in cõtrariũ, & ex subiecto quodam & fit corruptio. 1. cœli. tex. com. 20. idẽ. 1. phy. t. c. 43. & 44.

Generatio duplex, vera & transumptiua, generatio vera est quæ fit p alterationem passiuam, quæ requirit subiectũ & cõtrarietatem & tẽpus. inquit n. Cõm. 1 cęl. com. 20.

generabile vere est terminatum tempore, & fit ab aliquo. s. tanquã ex subiecto ne dum tanquã ab agẽte. sed generatio transumptiua est quæ non fit ab aliquo, sicut ex subiecto, & in nullo tempore Auer. est distributio. 1. cœli. com. 20.

Generabile quodlibet non generatur nisi ex aliquo ente sibi contrario, & ista propositio est vera, tam in generatione simplicium, quàm in generatione compositorum ex simplicib. quã in gñone vnius cõpositi ex alio cõposito. 1. cœl. c. 20.

Gño triplex, simplicis ex simplici, cõpositi ex simplici, & cõpositi ex composito: & ita est triplex corruptio. 1. cęli. com. 20.

Gñatio cõpositorũ fit duob⁹ modis, vł fit ex primis cõtrariis nullo alio cõposito mediãte, vt gñatio mineraliũ, & eorũ q̃ sine semine gñant̃ ab elẽntis, vt plantę, & sicut gñatio aĩaliũ q̃ p putrefactionẽ gñant̃, & qa é ẽt alius mod⁹ qñ vnũ cõpositũ gñat̃ mediãte alio cõposito, vt gñatio sanguinis ex pane, & gñatio mẽbrorũ a sãguine. 1. cęl. c. 20.

Gñans est sile gñato, & est cõtrariũ ei, ex quo fit gñatum, nõ. n. agit in materiam generandi nisi inquantum est contrarium. 1. cęl. c. 20.

Gñabile quodlibet, & corruptibile est terminatũ a tpe, & ideo qđ nõ est terminatum a tẽpore, est ingenerabile & ĩcorruptibile. 1. cęli authoritate Alex. & Them. in. c. 100.

Non gñabile non vere dr̃ duobus modis, aut illud qđ fit sine causis generationis, aut quod est difficilis generationis. 1. cęli. com. 3.

Generabile tribus modis sumitur. 1. cęli. tex. com. 112.

Gñatũ vel illud qđ gñat̃ necessario nõ fit fm viã gñonis. s. p alterationẽ. Cõ. 1. cœli. c. 112. vbi p3 ex intẽtione Auer. in entib⁹ ęternis & necessariis eé aliũ modũ gñonis a mõ verę gñonis, q̃ fit p alterationem. contra Grego. Ariminen. & Io. de Baccone, qui dicunt fm Aristo. & Com. nullũ aliũ modũ gñonis ipsos intellexisse nisi illũ, qui fit per

alterationem temporalem, cum tamen Com. etiam. 1. Cœli. cō. 105.
Dicit ꝙ si Plato dum dixit, mundū esse generatum, intellexit ꝙ partes eius præcedunt ipsum natura non tpe. Arist. nō discrepat ab eo, & in eodem lib. com. 106. inquit. ꝙ innatum est inueniri in tpe non habet prius & posterius, nisi fm esse, qđ est de lineis cum figuris. Et magis de rebus abstractis. qm̃ si aliqua generatio fuerit ex rebus non temporalibus, tunc illę res non erunt priores nisi in esse tantum, si igit intendebat dum dicebant eē generatum, qa est ex causis priorib⁹ in esse erit verum, sed verba eorum non compatiuntur hoc. Ecce igit qūo in via Cōm. & Arist. datur aliquis modus generans in rebus ęternis & non temporalibus, in quibus est prioritas naturæ nō temporis. Negauit autem Arist ibi esse generationem quæ fit ex subiecto præsuppositō & priuatione, quia talis fit per veram alterationem, & cum tēpore. Et hoc sequebatur ad verba Platonis, quia posuit ipsum esse generatum ex inordinatione entorum reductorum in ordinem. Inordinatio autem est priuatio & talis generatio quæ fit ex priuatione præexistente est cum nouitate & tempore, & ideo dixit Cōmē. ꝙ verba Platonis non patiuntur illā defensionem. Et confirmatur per Auer. in. 2. ca. de substan. orbis. vbi postquam dixit. ꝙ finis significat agens significatione necessaria, intulit ꝙ agens est duplex, quoddam est prius tempore acto, & hoc est ī rebus generabilibus, quoddam vero est prius fm esse. i. fm naturam qđ ęt illo modo est prius ipso tēpore. Et ideo via istorū virorū multum deuiat a via Cōm. sicut videtur vnde Cōm. 1. cęli. com. 114. scribit & innuit per hoc, vt reputo opinionem Plato. dicentis ꝙ mundus ante hoc non fuit equalis per naturā, & hoc est ordinatio quam intendebat cum dixit, ꝙ mundꝰ prius fuit ordinatus. deinde post venit ad ordinem. Et voluit hic notificare ꝙ mundus si semper fuit ordinatus, non est in eo potentia ad ordinationem. Et si venit ex inordinatione ad ordinationem, potentiam habet ad ordinationem & inordinationem, sic igitur philosophus fm Auer. negat istum modum generationis qui fit ex priuatione ad esse in rebus non tpalibus, quia talis est generabilibus proprius & corruptibilibus, vt patet in. 1. phy. Generationem rei cuiuslibet præcamenti diffinimus vel potētiam ad generationem per primū rem pus in quo possibile est generari & corruptionē determinamus ex primo tempore in quo possibile cortumpi. 1. cœli. 118.
Generabile quodlibet est corruptibile & econuerso. 1. cœl. t. cō. 151.
Generabile est quodlibet a suo simili, & corrumpitur a contrario. 1. cœli. tex. com. vlti.
Generatio cuiuslibet speciei istius mundi non perficitur, nisi per aggregationem motuum corporum cœlestium. 2. cœli. t. c. 2.
Generatur quodlibet a suo simili in substantiis, in accidentibus aūt nō est necessarium, vt oē accīs fiat a suo silī specie vel genere. 2. cęl. cō. 42. Vide in Theorem. nostris qūo fit plene intelligendum hoc.
Gñatū & nō gñatū non differūt in

necessitate, quæ est inter causam, & causatum. 2. cęli. com. 104.
Generatio & alteratio sunt in qualitate, sed hæc in substantiali, illa vero in accidentali. 3. cęli. c. 58. vide 5. meta. in cap. de quali. & eius forma substantialis qualitas quodam modo dici potest.
Generatio elementorum ex corpore duobus modis potest intelligi. 3. cœli. com. 56.
Generatio vera & sophistica. 3. cœli. commen. 56.
Genus quodlibet habet differentias oppositas fm perfectum & imperfectum. 4. cœli. t. c. 35.
Generatorum & corruptorum causæ sunt, quia elementa inueniuntur extra suum locum naturalem. 4 cęli. com. 41.
Generatio vnius est corruptio alterius, & corruptio vnius alterius est generatio. 1. de gene. & corruptio. tex. c. 17. & 18. & hoc in substantiis, vt habetur ibidem. t. c. 20.
Generatio alia simpliciter, alia non simpliciter. 1. de gene. te. com. 18. & 5. phy. tex. com. 17. & 1. physic. tex. comm. 62.
Generatio est trāsmutatio totius in totum, nullo sensibili remanēte ut subiecto. 1. de gene. & corr. t. c. 23.
Generatio est in toto & crementum in parte. 1. de gene. & corr. cō. 27.
Generatur quodlibet, aut ab omogeneo, aut ab etherogeneo. 1. de generatio. & corruptione. text. com. 30. Vide in Theorematibus quomodo sit intelligendum.
Generatio non est vniuersalis, sequetur enim generationem esse ex non ente. 1. de generatione. t. com. 40. idem. 7. met. t. c. 27.
Generatio & corruptio omnibus natura subsistentibus substantiis nō est sine sensibilibus corporibus. 2. de generatione & corruptio. tex. commen. 1.
Generantur natura constantia, aut semper, aut vt multum. Ea autem quæ sunt præter semper, aut vt multum ab euentu proueniunt. 2. de genera & corrup. tex. com. 39. idem. 2. phy. te. com. 48.
Generatio est continua & ęterna, qa motus localis est continuus & ęternus, quoniam motus generat faciēdo appropinquare generantē generando. 2. de genera. & corrup. tex. comm. 55. &. 56.
Generationis perpetuitatis tres causæ sunt assignatę ab Arist. materialis, formalis, & causa agens. de genera. & corru. com. 60.
Generationes quorundam entium sunt necessariæ, & quorūdam sunt contingentes. ex. 2. de gener. & corru. t. com. 66.
Genus demōstrat materiam, & differentia formam. 2. de anima. cōmen. 8. Non est intelligendum genus esse materiam Alexā. enim in libro naturalium quæstionum demonstratiue scripsit genus esse diuersum a materia. Et hoc etiā Cōmē. in. 1. primæ philosophię. com. 17. & in. 12. com. 14. sed intelligitur quōd genus comparatur ad differentiam, sicut potētia ad actum, & sicut materia ad formam. Vnde teste Porphyrio in cap. de differentia, genus est proportionale materiæ, & differentia formæ. &. 7. primæ philosophiæ. t. c. 43.
Genus non est præter generis species, & si quid est illud vt mā est.
Genera impossibile est elementa rerum esse. 1. de anima. tex. com. 78.

vbi Them.dicit.q̃ gña porro sunt notiones animi nostri & non elementa rerum.

Gña accepta in diffinitionibus, aut sunt vniuoca vt animal in diffinitione hominis, aut dicta multipliciter, vt ens & potentia & actus. 2. de anima.cõ. 30. Vbi patet duplex eẽ genus fm Peripateticos, vniuocũ, videlicet, & analogũ, vide pro hoc etiam 4.met.cõ.2 & 5.meta.cõ.4. & 1.de ani.cõ.7.& 3.de aïa.cõ.4.& & 3.phy.cõ.4.

Generat nihil ipsum sei ipsum, sed salnat 2.de ani.tex.cõ.47.

Genera rerum scitarũ, aut sunt scientiæ speculatiuę, aut artes operatiuę, aut virtutes cogitatiuę particulares Cõmenta. in cõmẽ.libri de diuinatione.

Generatio & corruptio & omnis motus est a virtute quæ est habitus, & omne quod caret causis motus, est necesse habere quietem, quæ est priuatio motus. Cõmẽ.in vlti.cap. de substan. orbis.

Genus rei cum ignotum fuerit non debemus stabilire illud 1. metheo. cap.2. Cõmenta. in sua media.

Generatio mixti est dũ virtutes actiuę dominantur passiuis, corruptio autem fit quando passiuę dominãtur actiuis.4.methe. in principio.

Generatio simplex & naturalis est permutatio ab his virtutibus, cum habeant rationem ex subiecta materia 4.metheororum.tex.cõmen. 2. Vbi scire debes q̃ triplex inuenitur generationis diffinitio tradita ab Aristo. vna est generalis q̃ principaliter verificatur de communi generatione, in qua vnum generatur ex vno, siue sit simplicium, siue compositorum. Et isto modo fuit diffinita in sermonibus vniuersalibus de generatione & corruptione in tex. cõ. 23. Generatio est transitio totius in totum, nullo sensibili remanente vt subiecto. Secunda descriptio est quæ competit generationi mixtorũ omogeneorum, in qua vnum fit ex pluribus, & est descriptio assignata hic. Tertia est quæ competit viuentibus, quæ fuit tradita ab Aristo. in libro de morte & vita, dum dicit generatio est prima participatio animæ in calido naturali, & vita est eius permansio.

Genus est distractum a materia 1. meta.cõ.17.

Genus est forma vniuersalis, & est vnum in forma media inter potentiam & actum. 1. metaphy. cõmen. 17. & secundo methe.cõ.14.

Generatio semper est medium inter esse & non esse, secundo metaphy. tex.cõmẽ.7.

Genera non sunt in actu, nisi in suis speciebus. 3. met. tex. cõ. 11. idem 7.meta.tex.cõ.43.

Genera generalissima non habent genus nisi multipliciter dictum, quia omne quod habet differentiã, hẽt genus, & non conuertitur. Cõmenta. 5.meta.cõ.4.

Genus duplex, vniuocum & multipliciter dictum: elicitur distinctio ex 4.quinti metaph. & 4.meta.cõ. 2.& 1.de anima.cõmen.7. & secundo de anima.cõ.30.& 3. de anima cõmen.4.

Generatio est natura, quia est via in naturam 5.met.tex.cõ.5.& 2.phy. tex.cõmen.14.

Generatio rerum naturalium non vt contingit, quemadmodum Exped. sed ratione quadã consistit. de

de generatione & corru.t.com.40. Vide in concordan.

Genus est simile materiæ. 5. meta. tex.com.10. idem in Porphyrio in cap. de differentia, nota tamen q̃ non est vera materia. 1. metaphy. com.17.& 12.metaphy.commen. 14. Alexander enim demonstratiue scripsit, quòd materia nõ est genus in libro naturalium qõnum secundo.cap.vlti.

Genus pars speciei dicitur, aliter autem species generationis pars dicitur. 5.meta t.com.30.

Genus multifariam dicitur. 5. meta phy.tex.commen.33. Et est in capi. de genere.

Genere diuersa dñr, quorũ diuersum primũ subiectum & nõ resoluitur alterum in alterum, nec ambo in idem. quinto metaphy. text. commen.33.

Genere diuersa sunt materia & forma. ibidem.

Genere diuersa sunt decem prædicamenta. ibidem.

Generatio hominum potius attribuitur primo patri quàm primæ matri, quia motor est nobilior materia. 5.metaph.commẽ.33.& habẽt in textu.

Genus dicitur tribus modis. 5. met. tex com.33.

Generatio quælibet, aut natura, aut ab arte, aut a casu est. 7.metaphysi. tex.com.22.

Generatio propriæ est respectu substantiarum, accidentia, aut magis dicuntur pati quã generari. 7. metaph.com.22.

Generationes quædam dicuntur factiones. 7. metaphysico. tex. commento.22.

Generationum & motuum hęc eadem intelligentia vocatur, illa vero factio. 7.met.t.c.23.

Generabile in rei veritate est indiuiduum compositum, ex materia & forma, sed forma non est generabilis, neq; corruptibilis nisi per accidens, & similiter est de materia. 7 met c.23.& tex.com.26.&.27. 31.33.&.12.meta com.18.

Genus differt a materia, quia genus prædicatur essentialiter etiam in recto de specie & materia prædicatur denominatiue 7. metaph. tex. commento.24.& 43. idem primo metaphy.com.17.& 12.metaphy. com.14 Vide de hoc pulchre Alexand in.2.libro naturalium quæstionum, quæstione vltima. vbi ostendit q̃ materia non sit genus demonstratiue & apponit varias, & diuersas differentias.

Generatio magis attribuitur priuationi quàm subiecto priuationis. 7.met.c.25.vide in concor.

Generatum ex materia & forma est aliud ab eis. 7. metaphy. in cõmen. 26.&.27.&.60 idem. 5. meta.cõ. 6.& in.3.de anima.comm.5.iuxta dimidium, contra tenentes compositum non dicere tertiam entitatẽ in via Auer.

Generatum quodlibet necesse est, vt sit diuisibile in duas partes rationes non actu, in materiam. & formam. 7.meta.te.com.27. Et ratio est quia in hoc est differentia inter per se generata a natura, & inter generata ab arte, quorum generatio fit per contactum, quia in talibus compositum potest dissolui in duo, vel in partes ipsius componentis in actu, nedum secundum rationem, sed in generatis etiam præsertim simplicibus non potest

Universidad de Deusto
Biblioteca

compositum diuidi in duo 1 actu, quia separatio formę a materia est corruptio ipsius. 4. physi. com. 17. vbi scribit q̄ est positio naturalis, q̄ forma non mutatur per se, scilicet non mutatur de materia in materiam secundum q̄ corpora mutantur de loco ad locum, sed separatio eius a materia est corruptio, similiter etiam separatio materiæ secundum actum ab omni forma impossibilis est, quia quod non est in actu esset in actu, vt deducit Cōmenta. in. 2. physicorum in commento 12. Dixi autem notabiliter hoc veritatem habere in simplicibus, nam vt scribit Cōmenta. in 3. cęli & mundi. in com. 31. vbi philosophus ponit elementi diffinitionem asserens sic, igitur elementū corporum ad quod alia corpora diuiduntur intus existens potentia aut actu, hoc enim vero modo se habet indubitabile ē. Dicit Cōmē. ibi & debes scire q̄ hæc elementa de quibus perscrutatum fuit in. 1. phy. sunt alia ab elementis, de quibus perscrutatur hic. Illic enim declarauit materiam primam, & formam quæ sunt elementa vniuersalia corporum, tam simplicium quā compositorum. Hic autem declarare intendit elementa corporum compositorum tantum, quæ equiuoce dicuntur elementa cum illis, quoniam quum compositum diuiditur non existunt in actu, forma enim corrumpitur & materia induit aliam formam. Vnde Aris. etiam in. 2. phy. t. c. 12. dicit describēdo naturā, quæ est forma, quia alio modo natura dicitur habentium in seipsis principium motꝰ, forma & species non est separabilis ens, sed aut fm rōnem. Et sic dicit Cōm. ibi q̄ est separabilis nō in esse, sed secundum diffinitionē tantum. &. 12. meta. commen. 19. dicit. q̄ intellectus innatus est diuidere adunata in esse in ea ex quibus componuntur, quamuis non diuidātur in esse, sicut diuidit materiam a forma, & formam a composito ex materia & forma, & Aristo. in. 1. cœli & mundi, hoc idem asserit in tex. commen. 92. &. 91. in omnibus, tam natura quā etiam arte constantibus, aliud est ipsis secundum seipsam forma, & quędam mixta cum materia, de tali autem abstractione facta ab intellecta qualis sit, & ad quem spectet artifex pulchra difficultas est, & materiam curre ad ea quæ notaui tibi in concordantiis.

Genus est quod est commune & primum equo, & asino, & non est nominatum. 7. metaphysi. tex. 24. Ex quo patet q̄ non est vniuersaliter verum q̄ vniuersalia sunt notiora minus vniuersalibus in cognitione confusa, talia enim genera proxima rerum quandoq; latent & sunt minus nota quam species, ex hoc enim prouenit quod sunt innominata. Nullus enim ignorat nomen rei quam ignorat, vt habetur. 7. primæ philosophiæ. cōmē. 54. &. 4. etiam primę philosophię cō. 10. Cuius oppositum tenuit diuus Thomas & sequaces.

Genera & generatum sunt duo numero, & vnum in intentione vniuersali. 7. met. t. c. 28.

Genus aliud verum, aliud rhetorica. 3. de anima. com. 6.

Generatio quælibet fit per transmutationem materiæ: & materia est individuum generationis. 7. met. tex com. 28.

Generatum quodlibet generatione actuali. i. de generatione non cessabili generatur a suo simili. 7. met. tex. com. 28. Vide limitationes huius propositionis. 12. primæ philosophiæ in commen. 24. authoritate Alexandri.

Generatio si a formis separatis prouenire non esset possibile, vt istę formæ essent causæ eius, quod apparet. s. q̄ generans & genitum essent duo in numero, & vnum in forma. 7. met. com. 28. Et ratio est quia multiplicatio individuorum in vna specie, prouenit ratione materiæ, vt ibi dicit Cōm. & in. 1. meta. com. 40. Et in libro destruct. in disputa. 1. in solutione septimi, & octaui dub.

Generabilia ita se habent, sicut mobilia: nam quemadmodum eorū, quæ mouentur in loco, quædam mouentur ex se, & quędam ex alio ita est de generabilibus. 7. meta. cōmen. 29. vide in concord.

Generata ab arte sunt in duplici differentia, nam in materia quorundam est pars potentiæ naturalis similis artificio, & talia indiscriminatim, & a natura, & ab arte generari possunt, & in materia, quorundam non est pars potentiæ naturalis, & talia non nisi ab arte generari possunt. vt domus. 7. meta. text. commen. 29.

Generata per accidens non generantur a sibi simili. 7. meta. commē. & tex. 28. &. 30. vbi etiam in. 12. primæ philosophiæ. in com. 24. vbi inter illas tres limitationes ista est vna, authoritate Alexan. etiam, vt ibi refert Cōm.

Generatis ex semine formas exhibet semina per formas quas dederunt generantia semina, sed generans non ex se. i. casu quia corpora cœlestia sunt illa quæ dant istis aliquid loco seminum & virtutū, quæ sunt in seminibus. 7. meta. cō. 31. &. 12. met. c. 13. & 18.

Generatum ē formatū, & generans est formans. s. illud. quod mouet materiam, donec recipiat formā, idest illud, quod extrahit illam de potentia ad actum, & illud quod mouet materiam necessario est corpus habēs qualitatem actiuam aut potentiam quæ agit per corpꝰ habens qualitatem actiuam. 7. meta. com. 31. idem. 12. metaphysicę commen. 18. vbi dicit. imaginatio super creationes formarum, induxit homines dicere formas esse datorem formarum.

Generans subiectum formæ si aliud esset a generante formā, tūc subiectum & sua forma essent duo in actu q̄ est impoſe. 7. meta. com. 31. inde colligitur vulgata propositio q̄ idem est agens disponēs mām, & introducēs formā, nota tñ qđ fallit in gñone artificialium rerū, vt patet in. 2. physic. in. tex. commen. 24. &. 25.

Generatio substantiæ proprium habet quod requirit aliquam substantiam actu existentem quæ facit, vt anima, si animal nascitur, generatio autem qualis, aut quanti nō necessarium, nisi potestate solum. 7. meta. t. com. 32. vide pro hoc in. 2. cœli. com. 42.

Generatio est ipsius compositi non formæ neq; materię, & hoc est cōmē tā substantiæ quā aliis prædicamentis. 7. met. tex. c. 32.

Generatio

Universidad de Deusto
Biblioteca

Generatio qualitatum & accidentiū fit duobus modis, nam quandoq; generant a sibi simili, & quandoq; sequuntur formam mixtionis primarum qualitatum. 7. meta. cō. 32.

Genus non videtur participare differentias, simul. n. contrarijsidē participaret, nam differentiæ contrariæ sunt quibus differt genus 7 meta. tex. cō. 42.

Genus non est præter eas quæ sunt vt generis species, aut si equidem vt materia est, vox. n. genus & mā. 7. meta. cō. & tex. 43.

Genus propinquum appellatur primum, quia in diffinitione ponitur primus. 7. meta. cō. 43.

Generis rationem obtinent quæcūque mediant inter primum genus & vltimam differentiam in diffinitionibus. 7. primę philosophię tex. cō. 43. vbi per primum genus non intelligitur proximum, sed generale quod est primum secundum naturā, & ita vides quomodo in paruo spatio equiuocat Philosophus de primo genere in eodē tex. in habendo modicam solicitudinem de noībus sicut in simili notauit Cōmen. in 1. physicæ auscultationisī cōmen. 1. quod durum videbatur expositori.

Genera diuersantur quia quędā magis assimilantur formæ, & quędam magis materiæ. 7. primæ philosophiæ. cō. 43.

Genus assimilatur materiæ. ibidem. & 1. meta. cō. 17. & 12. met. cō. 14. & 5. meta. cō. 33. & 10. met. cō. 24. & 8. meta. 5. & 6.

Genera sunt repræsentatio & exemplar materierum compositarum, quæ sunt partim actus, partim potentia, vnde huiusmodi esse ꝙ repręsentant genera est membr̄ inter formam quæ est in actu & materiam primam, quæ nō habet formam. Et ideo genera habent diffinitiones, sicut & species donec perueniatur ad primum genus, quo nihil est propinquius materiæ primæ. Et propterea huiusmodi genera nō haber diffinitionem, sicut nec vltima forma nisi per modum similitudinis. Et vnumquodq; illorum genus dicitur vniuoce, quia id quod repræsentatur per ista genera inuenitur perfectus q̄ ea quę repræsentātur per genera analogum vtens & res, ex paraphrasi metaphysicæ tracta. 2.

Genus per se non prędicatur de diffa 3. meta. tex. cō. 10.

Genus gñalissimū est simplex & genera subalterna sunt composita. meta. cō. 11.

Genus duplex propinquū & remotum 5. met. cō. 10 & 2. phy. 18.

Genus quodāmodo assimilatur materiæ & quodammodo assimilatur formę, sonus. n. quodāmodo assimilatur materię, quia est propter quus materię literatū, et quodammodo assimilatur formæ quæ prędicatur de literis in quid. 7. meta. tex. cō. 43.

Genus apud Arist. est forma vniuersalis, & differentia particularis 7. meta. cō. 43. 1. meta. cō. 17. 8. metaphysi. cōmen. 6. & 2. phy. cō. 28. & cō. vltimo, vbi per formā intellige formam declarantem quidditatem, seu vniuersalem conceptum ne incidas in errorem Burlei & Joannis de Gandauo.

Genus primo debet diuidi in primā differentiā & sibi oppositā, & non primo debet diuidi in differentias

suæ differentiæ 7. meta. tex. cō. 43. & 1. posteriorū in illo cap. ad probandum autem terminum per diuisionem, oportet coniecturare rē. Et est in tex. cō. 21. in translatione antiqua.

Genus prædicatur de hoīe fm materiam, sed materia non prædicatur 8. primæ philosophię. cōm. 6. & ibi Cōmenta. reddit causam dicens, & non debes dubitare in hoc, ex hoc quod dictum est in nono, scilicet quòd materia non prædicatur de aliquo secundum numerum, & secundum diffinitionem. Et est dictum hic ꝙ diffinitiones naturales constituunt ex formis & materiis, in diffinitionibus. n. compositorum ex substantiis & accidentibus, & in diffinitionibus rerū quæ sunt in subiecto est materia quasi differentia & forma quasi genus, & si nō attribuitur ei nisi fm aliquā prædicationem, quod ideo dixit: quia. 7. metaphysi. commen. 41. & 23. materia non prædicatur de habente materiam nomine principali, ideſt in recto, sed in obliquo, aut denominatiue, & sequitur. verbi gra. vt dicatur ꝙ similitas est concauitas in naso, & idolū terreſtre idolum ex terra, in diffinitio nibus vero rerum existentium per se, genus est quasi materia, & differentia quasi forma, & sic genus nō dicitur materia de diffinito nisi secundum quòd est genus ei. hoc est dictum ꝙ materia induit rationē generis, aut quod verius est, ꝙ quā to genꝰ est proportionale materię, non ꝙ materia fiat genus. Et hoc declarant verba sequentia. Nomē enim generis significat materiam secundū quod est in potentia illud quod habet materiam, & sic prædicatur de habēre materiam secundū quod est. Nomen autem materiæ significat in materia aliquid īactu, pars. n. eius materia est. Et ideo nō prædicatur de eo cum non prędicetur aliquid in actu de aliquo īactu nisi per aliquam prædicationē importantem habitudinem. Et hoc est ꝙ confirmauit etiam dominus Albertus cognomento Magnus sū per Porphyrio. in ca de generatione. vbi inquit. ꝙ hæc est causa vera, ꝙ genus prædicatur, non ideo tantum, quia est maris, sed quia est forma, & secundū aliquem modū totum esse dicit, nam est totū esse specici, sed non est perfectum esse speciei, totum enim esse est in potētia. Et nihil est de esse in potentia quod non sit tandem vltimum actum, ad quem terminatur motus potentiæ. Esse autem in potentia est esse in genere, & quòd sic se habet ad subiectū, prædicatur de eo prædicatione essentiali, & non per prędicationem seu denominationem accidentalem, & hoc est quod a multis dicitur, quòd est forma partis quæ non prædicatur, & est forma totius quæ prædicatur, sed hoc non sufficit, sed oportet addere quòd forma totius sit, & totum esse significet & non significet essentiam, cuius est actus proprius.

Animalitas enim non prædicatur, nec etiam humanitas quamuis animalitatis esse sit animal & humanitatis esse sit homo, talis ergo forma designās formam totius & esse prædicatur & non aliter, & aīa sensibilis loco animalis posita non prædicatur, quia animal non est anima sensibilis. Et similiter aīa hominis

minis non prędicatur de homine, hæc.n.dicit formam partis & non totius esse. Aïalitas autē & humanitas non prædicantur de his, quorū sunt formæ, non enim designant formas vt esse subiecti, sed vt essentias, aïal autē & homo prędicātur, quia designant formas vt totum esse subiecti, vel in potentia, vel in actu, subiectū dico de quo prædicātur. Et sic est ēt in oībus formis accidentalibus, homo.n. est risibilis & non risibilitas, & est albus & nō albedo, hæc illæ. Et hanc etiam sententiā sequitur diffuse Diuus Thomas in speciali tractatu de ente & essentia, sicut poteris videre, & est doctrina etiam Auicennę in sua logica & in sua prima philosophia.

Genus vniuocum qūo distinguatur ab analogo, vide Simpliciū in 2. de anim. in tex. secundo.

Genera altissima sūt simplicia cum non habeant gña, diffinitiones vero sunt cōpositorum. 8. me. cō. 16.

Generatio ex tribus perficitur additione, diminutione, & transmutatione. 9. meta. tex. cō. 12. Nam vt inquit Cōmentator in cō. necesse est quādo aliquid generatur, vt aliquid superfluum quod non conuenit ad recipiendum formam diuidatur a sua materia, & necesse est vt aliquid addatur ei. s. forma per quam dicitur generari, & additio & diminutio non fiunt sine transmutatione. vbi aduerte vt habetur ibi in textu, hoc tm hēt in his, quorum generatio est ab extrinseco, sicut est generatio domus & rerum factarum ab arte, nam in naturalibus generatio non fit per congregationem, vel additionē aut diminutionem, sed alterationem vt dicitur primo phy. tex cō. 65. & in 1. de gener. & cor. contra antiquos.

Generabilia ex se sunt quæcunq; sūt in potentia, & sunt illa in quibus sicut nō est aliquid, quod indiget primo motore extrinseco, ita q̄ sit in potentia illud, sicut sperma, non qū fuerit in aliquo in quo indiget trā. mutatione, vt dum est sanguis in venis, sed quando fuerit sperma in actu. 9. meta. tex. cō. 22.

Generatione posteriora spē & substantia sunt priora vt vir puero, & homo spermate. 9. met. tex. cō. 15.

Genera non sunt subæ & naturæ separabiles ab alijs in 10. meta. habetur in tex. cō. 6.

Genus quodlibet habet in se vnū primū, quod est metrū oīum i illo genere. 10. primę philosophię. t. c. 7.

Genus vniuocum significat suas species mediante aliquo cōi, sed analogum significat prima significatione, & sine medio vt ens & vnum significat. 10. prædicamenta prima cō. 8. & in lib. destruct. in dispu. 7. in solutione 5. dubij. Vide de hoc lucidissimum Themist. in 2. de anima in cap. 12. & est in expositione 30. Vide etiam de hoc. 12. primæ philosophiæ. cō. 19. & 20.

Gña entium naturaliū repręsentant materias ensibiles: sed gña in diffinitionibus entium mathematicorum, repręsentant materias fictas intentionales, quia in diffinitionibus eorū non apparet materia sensibilis, ex paraphrasi meta. tracta. 2.

Gñe differunt, quorum non est communis materia, nec gñatio ad inuicem. 10. meta. tex. cō. 12.

Genere differentia mutuā ad se vel non habent, sed plurimum distant

10. meta. tex. cōmen. 13.

Genus significat materiam 10. meta. tex. cōmen. 24. Vide in concor.

Genere distantia nō conueniunt in vna natura oīno. 10. meta. cō. vlti.

Ex quo patet q̄ genus analogū nō significat vnam naturam cōmunē sentit lucidissimus Themi. in 2. de anima cap. 12. Et est in expositione tex. 30. idem tenet Cōm. 10. meta phy. cō. 8. de ente & vno. idem tenet in lib. destruct. in disp. 7. in solutione quinti dubij.

Genus verum nō habet species priores se adinuicem, 11. meta. Commenta. ex authoritate Alexan. Et est sententia Aristo. in prędicamentis, in cap. de simul. Et est authoritas Porphyrii in cōmunitatibus, licet Auerrois ibi dicat q̄ prioritas inuenitur, & in eodem genere, & in diuersis generibus quę dicuntur in respectu ciusdem rei. Themist. etiam in 2. de anima in cap. 12. in expositione textus. 30. expresse dicit, ea namq; quæ ita inter se hñt, vt priora hæc posteriora sint illa, quamq; communem aliquam notionem habeāt, quæ de his dicatur nus sit, aut natura vna, ita vt sine his intelligi seorsum possit, de quibus iudicatur dici diciturue, vide quid senserim de hoc in. 12. primæ philosophiæ, in expositione secundi cōmentarii.

Genus quandoque dicitur vniuoce, quandoq; secundum prius & posterius 12. meta. cōmen. 2. idem. 1. de anima. cōmen. 7. & in secundo de aïa. cō. 30. Et in. 3. de aïa. cōmē. 4. & 4. meta. cō. 2. & 5. metaphysi. cōmen. 4.

Generationes priuationum nō proprie dicuntur. nec est rectū eas appellari generationes, quia non proueniunt fm primā intētionem, sed sunt ex erroribus contingentibus, & hoc est tā in natura q̄ in arte. 12. meta. cō. 13.

Genita ex materia putri videntur esse species inrentę a natura, & plura eorum generantur in temporibus terminatis, & etiam in locis terminatis. 12. meta. cō. 13. Et lucidissimus Themist. in primo de anima. in cap. 24. inquit. in ægypto mures sponte nasci, & in nostro cœlo vermes & locustę.

Genitorum ex materia putri, virtus quæ est in matetia putri similis arti est a sole tantum, sed genitorum ex semine fit virtus a sole, & habente semen. 12. primæ philosophiæ cō. 13. & 18. & 7. meta. cō. 31. idem 12. meta. cō. 40.

Generatio qūo fiat require quinque opiniones duas extremas, quarum vna est ponentium latitationem, & quodlibet esse in quolibet. & fuit opinio Anaxagorę, & secunda est ponentium creationem ex nihilo, & tres aliæ opiniones sunt mediæ inter ipsas. 12. meta cō. 18. ab illa parte, dicamus igitur q̄ omnes dicētes agens & gñationem esse sunt bipartiti & contrarii, & habent mediosvsq; ad calcē cōmenti istarum autem mediarum. una est Auicen. secunda est The. & tertia est Arist.

Gñatio assimilatur creationi quodammodo inquantum illud quod est in potentia fit in actu, sed differt a creatione inquantum non conuenit per formam ex non forma. Et aliqualiter assimilatur latitationi. 12. primæ philosophiæ. cōmē.

cō. 18. iuxta dimidium cōmenti.

Generans animam non ponit animam in materia, sed extrahit illud quod est in anima in potētia ad esse animam in actu. 12. meta cō. 18.

Generabile quodlibet & corruptibile, & oē generabile & corruptibile reciprocatur infinities. 12. meta. cōmen. 50.

Generatio nihil aliud est nisi res conuerti de potentia ad actum, nulla namq; permutatio de summa priuatione fit, ex libro destructionū. disp. prima, in fol. 21. dubij.

Generationem fieri in infinitum recte impossibile est, sed non circulariter, quia daretur infinitum in actu, ex dispu. 3. in fol. 18.

Generabile inquantum generabile pars est huius mundi, sensibilis. Ex libro destruct. dispu. 3. in fol. 18. dubii.

Generabile quodlibet vere generatur, ex re, & de re, & pro re, & in loco, & tempore. ibidem distin. 3. in solutione. 18.

Genera apud hoīum opiniones ita se hñt, ꝙ tres sunt de generibus opiniones, quidam posuerunt ꝙ genera sunt omnia generabilia & corruptibilia, prout continent finita indiuidua, secūda opinio tenet, ꝙ quodam genus est ab æterno. s. sine prīcipio, & sine fine, vt apparet continere infinita indiuidua. Et hęc opinio est bipartita, nam aliqui tenēt ꝙ talia genera acquirunt eternitatem ab aliqua causa extrinseca necessaria, & ista est via Philosophorum. Alij vero dicunt ꝙ prout continētur in finita indiuidua optime dici pōt ꝙ sunt ab æterno. Et hæc est opinio illoꝝ qui dñr æternales.

Genus vniuocum & differentia vniuoca ponuntur in diffinitionibus rerum compositarū ex forma vniuersali & particulari, ex dispu. 7. in fol. one primi.

Generis compositio & differētia eadem est compositioni ex re potentiali & actuali, generis nanq; natura nunq; actu reperitur nuda a natura differētiali seu formali & ꝙcunq; compositum, Ex istis duab' naturis apud philosophos est generabile & corrup. & habent agere & diſput 7. in fol. one. 3.

Generis vniuoci cōmunicatio opposita est cōmunicationi generis aequiuocologi, & vide causam. in lib. destruct. disp. 7. in fol. one vltimi dubii.

Genitum membrum. debet esse de substantia illius mēbri ex quo genitum est fm Arist. sed Galen. negauit hanc propositionem Cōmē. in 3 de partibus anim. in ca. de ea de, & Auicenna etiam negauit hanc propositionem, dixit enim ꝙ corrallum, quod est durissimum oritur ex terra molli. Auer. autem dicit propositionem isto modo intelligi ꝙ quoties oritur membrum ex specie cum membro a quo oritur, & quoties ramus est eiusdem speciei cum radice, semper sunt eiusdem substantiæ. Et ideo non potest nasci malum punicum in radice citri.

Generationis natura est ꝙ post multa genera similitudo redditur, vt elide quæ cum æthiope concubuerat non filiam forma æthiopis peperit, sed ex filia erat æthiops, primo de generatione anim. cap. 18.

Generatio & compositio naturalis non est ex simplicib' prius tempore & loco distincte generantis generate compositā, sicut in generatione artificiali contingere potest. ibidem.

Generatio aialibus data est ad speciem perpetuitatem quum numero perpetuari, nequeant, Arist. sententia est in principio secundi de generatione animalium. & est sententia repetita per ipsummet & per Auerroem in 2. de anima. tex. cōmen. 34.

Generate tale quale ipsius, hoc est cuiuscunq; perfecti, tum animalis, tum stirpis secundum naturā effectum est in 2. de gene. animalium in cap. 1. in fine. & in 2. de anima. tex. cōmen. 34. & in 4. metheoro. Generatio animalium quinque modis perficitur, quorum primus est animalium gignentium sibi simile, figura & similitudine intra se & extra se. secundus est animalium quæ ouum generant intra se mox animal edunt foras, & hoc est dū ouum intra corpus animalis corrumpitur, & est species animalium cartilaginea nuncupata. tertius est animalium generantiū intra ouū imperfectum & extra perficitur vt pisces non habentes squamas & pēnulas, quartus est animalium quæ vermiculum extra pariunt, & sunt animalia quæ non gignuntur, sed sponte natura gignuntur. Auer. ex 2. de generatione animalium colligit hanc diuisionem ex Philosopho. ibidem cap. 1.

Generationum secūdum naturam distinctarum & corruptionū principia quędam incidunt, quæ illas impediunt, atq; ita causæ fuerit eorum quę præter naturam eueniūt. Arist. in 4. de gener. anim. cap. vlt. inde patet ꝙ non omnia ex necessitate proueniunt.

Generatio similis in specie & quidditate magis videtur apparere in artificialibus q̄ in naturalibus, tamen ita est in natura, sicut in arte. Ex paraph. meta. tract. 2.

Generationis proprium in his quæ gignuntur in paruo consistit, paruum autem facile moueri deprauariq; potest. Arist. in 5. de generatione anima.

Generatio præcedit motum localē singularium, sed vniuersaliter motus localis præcedit omnem motū. Them. 8. phy. 58.

Generatio est ꝙ nō a sua natura degenerauit. Nobile autem est quod ex bono prodiit genere. 1. de historia anim. cap. 1.

Genera multa in species diuidi possunt, sed nullis noībus nominatas. 1. de historia anim. cap. 6. Et ibi ēt colligitur ꝙ multa sunt genera carentia nomine. Et habetur ēt in 7. meta. tex. cō. 28.

Generatio animalium & stirpium alia ex semine, alia uero sponte naturæ proficiscitur. Arist. in 5. de natura animalium. cap. 1. & 11. primæ philosophiæ. tex. cō. 27.

Generatio animalium sponte nascētium, aut ex humo, aut stirpe putrescente consistit, aut in animalibus & eoꝝ excremētis fit. 5. de gen. anim. cap. 1.

Generatio piscium ex ouo differta generatione auium. sexto de natura anim. cap. 10.

Gentes diuersantur duobus modis, quorum vnus est naturaliter. s. fm uirtutes eorū, & fm entia propria suis regionibus, secundus est fm similitudines & opiniones eorū. fm leges suas. Cōmenta. in cō. libri de diuinatione.

Geo-

Geometer non habet disputare cõtra negantes principia geometrię. 1.Phy.te.cõ.8.Nã redditur ibi ratio, quia hoc pertinet ad scięti am cõmunẽ. idẽ habetur in 1. Postetio.ab Arist.idem 3. Cœli cõ.4.& 8. Phy.com.22.

Geometer habet pro principio ꝙ diuisio magnitudinis procedit ī infinitum,idẽ 3.Ph.cõ.60.& 1. Phy sico. com. 11.3. Cœ.com.6. & 4. Physi.cõmen.72.

Geometer considerat superficies lineas & pũcta & corpora, vt abstra hunta materia sensibili.2.Ph.t.c. 18.1. Cœ.cõ.1.3.Cœ.co.5.6. Meta.t.c.2.3. Meta.tex.c.3.7. Meta. t.c.34.&35,1.de aĩa,17,1.cœ.92.

Geometer habet pro maximo fundamento ꝙ omnis magnitudo diuiditur ī duo æqualia 3. Ph.c.56.

Geometer dicit magnitudinem augeri in infinitum,3. Ph.cõ.60.

Geometer cõuenit cum naturali in hoc ꝙ magnitudo est diuisibilis ī infinitũ, sed non conuenit in hoc ꝙ sit augumentabilis in infinitũ 3.Phy.com.60.& 3.Cœ.com.6.

Geometricę propositiones sunt de capitulo opinabilium propositionum, quæ sunt fundamenta geometrię absq; eo ꝙ sunt extra animam 3. Physico.commen. 60. & 3.Cœ.cõmen.72. Nota tamen ꝙ ex hoc non sequit, vt scientia geometrię sit scientia rationalis, & de secũdis intellectis vt alibi notaui.

Geometer dicit ꝙ linea recta ẽ breuissima linea ducta inter duo puncta,sed hoc est large. & sit'r ꝙ figura circularis est ęqualis figurę pologoniæ 1.Phy.com.29.

Geometer imaginat ꝙ linea recta incuruetur, & decipitur in hoc 7. Phy.com.29. Vide in concordan.

Geometra licet ponat diffinitionẽ continui, tñ naturalis expertur probare 1. Cœli commen.4. vide idem 3. Physi.cõ.31.

Geometra & naturalis communicãt in tribus magnitudinibus, sed diuersis modis 3. Cœli com. 6. & 3.Phy.com.60.& alibi.

Geometrię certitudo in demonstrabilibus rebus & iudicãdis maior altero nomię: nobilitas amplior ẽ mento eius naturæ, circa quam versatur, demonstratiões vero eius probationesq; eius imbecilliores sunt ꝙ geometriæ aliquãto, propterea quia agit de rebus agnoscentibus motum, Themist 1.de Ani.& Cõ. ibidem tex. cõ. primi.

Geometriæ principia non oĩa sunt eadem numero,sed propria numerorum sunt eadẽ numero. 3. Cœli commento 35.

Geometrię principium est ꝙ omne corpꝰ est diuisibile, & ꝙ omne corpus diuiditur in quęcunq; pũcta 3.Cœ.com.37.& tex.cõ.38.

Geometria erat in magno prętio apud Platonem. & Plato propter amorem geometriæ, & magistri i mutatis errauit,opinãs res geometricas esse principia rerum sensibilium. 3.Cœli com.61.

Graue & leue nõ habent motus naturales a medio impeditos 4.Phy. com. 71. & 74.

Grauitas qnq; ſeparatura densitate 4.Phy.t.c 85. vbi dicitur in tex. dissonant autem graue & durum, in plumbo & ferro, vbi dicit Cõ. ꝙ plumbum est grauius ferro, & tamen est rarius, vide idẽ in 1. Cor. in cõ. 10.& in 2. de Generatione & corruptione in com.15.

Grauitas & leuitas sunt numeratę in tactu, & similiter mollities & duritiesʼ 7.physic. cõmen. 11. vide in concordantijs.

Grauis & leuis essentia efficit vt lenę vbi dicitur superius, & graue in ferius 8.physi.tex.cõm.32.

Grauitas & leuitas in descriptione grauis & leuis sumuntur pro habitu & forma, quæ est principium mouendi, licet vulgariter sumantur pro qualitate 1 cœli. cõmen. 27.Ex quo patet grauia & leuia habere principium intrinsecum acti uum respectu motus, vide etiam in primo Cœli.cõmen.81.

Graue & leue habent duas descriptionas, vnam ex motu, aliam ex quiete. vide primo Cœli.tex.cõm. 17. vide quæ sit magis declarans substãtiam in 4.cœli. cõ.26.& 31.

Grauitas est leuitatis priuatio 2. cœli.tex.cõmen.19.

Grauium corporum descensus ad medium totius coegit nos dicere ea esse rotunda, ita motus leuium a centro ęqualiter ad circũferentiam cogit nos dicere ꝙ circũferentia sit rotũda 2. cęli.cõ.30.& c.26.

Grauitas quãdoq; sumitur pro motu ad medium,& quãdoq; pro forma corporis grauis 2. cœli.tex.cõmen. 104.

Graue & leue quodlibet quod est grauitatem, aut leuitatem habens non per se,sed in comparatione alterius necesse est vt sit grauius alio, & leuius alio. 3. cœli.tex.cõm.9.

Grauitas & leuitas non sunt eiusdẽ naturæ in simplicibus, quia terra est grauis simpliciter:& aqua est grauis secundum comparationem 3.cœli.cõm.8. Simplicia enim vt asserit non sunt eiusdem naturæ inter se vbi ponit tres conclusiones. Prima conclusio quę elicitur est ista, ꝙ grauitas & leuitas nõ est eiusdem naturæ In simplicibus natura differunt specie, quia grauitas terræ est grauitas simpliciter, & grauitas aquę est grauitas comparatiua. Similiter leuitas ignis est leuitas simpliciter, & leuitas aeris aeris est cõparatiua. Secunda conclusio est,ꝙ grauitas & leuitas simplicium non sunt eiusdem naturæ & speciei, cũ illis quæ sunt in corporibus compositis, i.mixtis, quia vt asserit parua pars plũbi est grauior magna parte terræ. Tertia conclusio est, ꝙ grauitas & leuitas mixtorum corporum adinuicem comparatę differunt specie,vt grauitas plũbi & grauitas auri, quia pars parua auri est grauior magna parte plumbi.

Graue simpliciter non est grauius alio secundum Arist. inquantum est terra,aut aqua,sed inquantum est graue 3.cœli.cõmen.8.:Consimile de subtilitate dicit Cõmẽ. in 4.physi.cõ.72.& de velocitate motus 6.physi.cõmen.15. & de regularitate motus 5.physi.cõmen.45.

Graue quodlibet densum esse & omne leue esse rarum non est vniuersaliter verum, lapis enim diaphanus est grauis, & tamen est rarus & nubes sunt densæ,& tamen sunt leues.3.cœli.cõmen.8.

Graue esse oportet ꝙ graui grauius est, quemadmodum albo albius album.3.cœli.tex comen. 12.

Graue aliquod esse compositum secundum quantitatem ex non gra uibus impossibile est, & ideo additum est secundum quantitatem ad excipiendum materiam & for-

Universidad de Deusto
Biblioteca

mam, quę non sunt graues, aut leues, ex quibus comparantur corpora grauia & leuia, quia compositio ex materia & forma, est secundum qualitatem. 3. cœli. cõmen. 12. Ex quo habes q̃ sint partes fm qualitatem secundum viam eius.

Graui quolibet dato grauius aliqd accipi potest, quomodo sit intelligendum hoc dictum Philosophi. 3. cœ. t. c. 9. vide Auer. ī paraphra. 3. cœli. in sum parte secunda, in contradictione prima.

Graue & leue quandoq; significãt habitum & formam, & quandoq; significãt actionem. 4. cœli. cõm. 2. Vide etiam. 1. cœli. cõmen. 17.

Graue & leue aliud simpliciter, aliud ad alterum. 4. cœli, tex. cõ. 3.

Graue & leue secundum comparationem est illud in quo non est pura grauitas, neq; pura leuitas 4. cœli. cõm. 3. vide quomodo sit intelligendum. 4. cœli. in cõm. 26.

Graue & leue simplicia fuerunt cognita ex motibus eorum naturalibus, quia cũ inuenimus duo corpora, quorum vnũ eorum mouet ex eodẽ loco ex partibus oĩbus ad partes oppositas, & alterum eorũ mouetur ad illum eundem locum ex omnibus partibus oppositis, necesse est vt sint hic duo loca naturaliter opposita, medium, s. q̃d vocat inferius & circunferentia quã vocat superius simpliciter, & non secundum comparationem. 4. cœli. cõm. 3 & habetur in tex.

Grauitas in magnitudinibus quæ sunt eiusdem speciei, non differt nisi secũdum magnitudinem & paruitatem, sed in magnitudinibus dictarum specierum sunt diuersę in grauitate, quia quemadmodum velocius mouentur ad medium. 4. cœli cõ. 6. vide cõ. 8. tertij de cœlo & bene intelliges illud.

Grauitas in cõpositis magis dominatur, raro enim dominatur leuitas in eis. 4. cœli. commen. 6.

Grauitatem diuersificari ex diuersitate corpnrum intelligibile est, sed non ex diuersitate superficierum, quia grauitas non dicitur de superficie 4. cœli. tex. cõ. 11. vbi refertur opinio Democriti opinoti Platonis in assignanda causã grauitatis & leuitatis maioris & minoris in corporibus.

Grauitatis & leuitatis causæ tradite ab antiquis diuersimode sunt, & vl'iter sunt quatuor opiniones antiquorũ. de hoc vide 4. cœli. cõ. 20.

Grauitas in elementis mouet vt est forma. & mouetur vt est in prima materia. 4. cœli. cõmen. 22.

Graue simpliciter est illud q̃d nescit sub omni corpore, & leue simpliciter est illud quod naturaliter ascendit sup oĩa corpora. 4. cœ. t. com.

Grauis & leuis diffinitiones datæ a quietem, magis demonstrant naturas eorũ quam diffinitiones datæ per motũ, quia motus a medio, vel ad mediũ non accidit eis, nisi per violentiam. 4. cœli. cõm. 26. & 31.

Grauitas & leuitas, vt tradit Aristo. in græco idiomate, sunt duo nomina significãtia potẽtias q̃bus hec corpora mouentur, ipsorum vero motus nullum, vt inquit, omnino essertur, in arabica vero lingua vsus horũ nosum videtur esse in cõtrarium. Auer. in paraphra. 4. de cœlo. summa 1. cap. 1.

Grauis & leuis subiectum perfecte est & propinquũ est substãtiæ elementorũ. secus est de subiectis aliarum motuũ, subiectũ enim albedinis & nigredinis, & subiectum receptiuũ sanitatis & egritudinis longe distant à substantia, & per sectione rei recipientis sanitatẽ & ægritudinẽ. 4. cœli. in paraphrasi in sum. secũda. idẽ 4. cœli. t. c. 24.

Grauis & leuis diffinitiões fm The. rectius dantur p motũ q̃ p quietẽ: huius tamẽ oppositũ sentit Auer. in para. quarti de cęlo. sum. 3. c. 1. Et considera ibi auream digressionem contra Themist. vide etiam ipsum 4. cœli. cõ. 26. & 31. vbi habetur q̃ diffinitiones datæ p quietem demonstrant magis naturam eorũ, licet descriptiones datæ per motũ, magis ostendunt dĩas quæ sunt inter absolutũ & cõparatiuũ.

Grauitatis & leuitatis diuersitas ĩuẽta in compositis proficiscitur ex diuersitate simplicium in multitudine & paucitate 4. cœli. tex. cõ. 28.

Grauitas magis aurũ q̃ argentum in eodem loco, qa cõstat ex pluribus partibus terrestribus, q̃ ex quibus componitur argentum, & hoc est manifestum. 4. cœli. cõm. 28.

Grauitat ex cõpositis quoddã magis q̃ alia in eodẽ loco, & quædam in locis diuersis. 4. cœli. ibidem.

Grauitat in aere magis lignũ centũ librarũ q̃ plumbũ vnius libræ, in aqua vero est leuius 4. cœli. t. com. 28. vide causam ibi contra Them.

Grauitas & leuitas elementorũ mediorũ in ptoprijs locis est alterius rationis & equiuoce cum grauitate & leuitate dictis, quando sunt extra loca propria: & hoc ignorauit Themist. 4. cœli. cõmen. 29. idem habet in paraphrasi, vide etiam. 4. cœli. cõm. 39. contra Themistiũ.

Graue & leue vno modo sunt contraria & alio mõ sunt relatiua, cũ vnũ sit pfectio alterius. 4. cœ. c. 35.

Grauitas in aere magis dĩatur q̃ leuitas: vide causam & signa. 4 cœli. tex. cõmen. 39.

Grauitatis & leuitatis simplr causa est terminatio in parte superiori & inferiori simplr, & causa qdr superius & inferius simplr sint est finitas extremorum loci, & causa finitatis extremorũ in loco est q̃ vnũ extremorũ est cẽtrũ & reliquũ est circũferẽtia: alioqn nõ ĩueniret fi nitas ī lõgitudine recta, qa lõgitudo recta nõ est forma p se, & pp ast quod finitũ p se, sed pp lõgitudinẽ rotundã. & ex hoc apparet q̃ loca sunt duo tm̃: & impose est esse plures mundos vno ex 4. cœli. cõ. 40.

Grauis & leuis antiqui causas assignauerunt ex quãtitatibus. Arist. autem ex formis, & nõ parua dĩa quia finitas nõ est ex quãtitatibus rerum, sed ex formis. 4. cœli. c. 40.

Grauitas aeris in suo loco proprio non est sicut grauitas quã dicitur habere in loco ignis. Cõmentator cõtra Themistium in paraphrasi quarti de cœlo in sum. 3. cap. 2.

Grauitas & leuitas non sunt qualitates actiuæ. 2. de genera. & corruptione. tex. com. 8. vide in concor.

Graue & leue sunt in prædicamento substãtiæ. 2. de anima. cõmen. 108. idem 4. cœli. cõmen. 20.

Grauitas & leuitas sunt in prædicamento quantitatis, secunda intentione. 5. metaphy. cõmen. 18.

Grauitas terræ causa est maxima distantia a motu orbium, & per contrariam causam ignis est in maxima leuitate, ex libro destructio. dispu. prima. in solutione. 11. dubij. idem in 2. cęli. cõmen. 94.

Grauitas sequitur priuationem motus, & leuitas sequitur ad calorem qui causatur a motu. ex praphrasi metaph. tract. 4.

Granis granatorũ inest proprietas resistendi putrefactioni, & vt cibus in fumositatibus malis minime cõuerti possit 7. colli. cap. 16. Ideo in cura putridarum febrium solet a medicis expertis adhiberi in digestiuis syrupis commiscendo vinum granatorum.

Gradus virtutum actiuarum est super vnam eãdem complexionem secũdum comparationem graduũ virtutum passiuarũ. ex 2. colliget, cap. de complexionibus membrorum consimilium, vbi etiam dixit contra Galenum ꝙ mensura duarum qualitatũ actiuarum sequit'a mẽsura duarum passiuarum, quia formæ proprie habent materias proprias sub eis.

Grando est aqua congelata in nube 1. metheo. caꝑ. 4.

Grando magis generatur in autumno & in vere; econtrario dispositio huius ibidem.

Grossitudinem habens ex admixtione aeris cum aqua est aereũ a predominio, sicut oleum, & ideo natat super aquam. Commẽtator in 4. metheo. in summa.

Grues senescẽtes cuius effectus causa esse potest ꝙ pennarum natura earum albicet plusquam humoris his senescentibus constituitur in pennis quàm vt facilius putredini pareat. Aristoteles in 5. de generatione animalium. cap, 5.

Grues ex scytucis campis ad paludes ægypto superiores, vbi nilus profluit veniunt, quo in loco pugnare cum pigmeis dicuntur: non enim id fabula est, sed certe genus tũ hominum, tum equorum pusillum est, vt dicitur, deguntq; in cauernis. vnde nomẽ troglodite a subeo dis cauernis accepere Aristo. in 8. de natura animalium. cap. 12. Credo autem ideo Arist. dixisse id non esse fabulam, quia de hac re meminit in 3. lib. Iliados. vbi scribit. Aduerte tamen ꝙ tametsi & Arist. & Homerus affirmant pigmeos esse hominũ genus, non propterea intelligendum est ꝙ sint eiusdem speciei, non enim habent animam rationalem, sicut bene notauit Albertus cognomento magnus in libro suo de animalibus libro 7. ca. 6. Est igitur genus simile homini, quia sunt figuratæ ẽtę sed non sunt vere homines.

Grues volant de vltimis in vltima, vt dictum est, & volant ita ferendo. Quod de lapide narrãt fabulam est: lapidem enim eas tenere dolamento quem vbi deciderit auspicantur vtilem ad auri probationem. Idol.

Gruum prudentia requiratur in 9. de natura animalium. caꝑ. 10.

Grues inter se tam acriter pugnant vt dimicantes capiantur: hominem enim expectant potius quàm pugna desistere patiantur. 9. de natura animalium. cap. 12.

Gummi sunt ingrossata & infusibilia a calore, quia sunt superfluitates terræ nascentium, & in omnibus est siccitas aliqua per viscositatem existẽtem in ipsis. 5. colliget. ca. 2. vbi loquitur de ammoniaco.

Gustus & tactus in vnamen. Gustus & tactus in vnamen. Gustus linguæ sunt. Themist. in 2. de anima caꝑ. 39. vbi collige non esse semper necessarium diuersorum sensuũ esse organa diuersa fm se. Gustus

Gustus est quidam tactus 2. de anima. tex. cõmen. 94.

Gustus cum sit in homine absolutior & certior odoratu', cur degustatis rebus statim voluptas, ꝙ gri tudoue consequatur, neq, Arist. neq; expositores attingunt. The. 2. de anima. cap. 32. & est sup t. 95.

Gutta vltima lapidem cauat, 8. phy. tex. comen. 23. & vide Themistiũ in 2. li. de memoria & reminiscentia ꝙ præcedẽtes molliunt & subigunt lapidem, cap. 8.

Gutta quomodo cauet lapidem, vide 8. phy. tex. c. 23. & vide Them. in 7. physi. versus finem super tex. 38. vbi dicit neq; si lapidem multa stillicidia incauant, necesse est singulis stillicidijs separatum sua ramenta respondeant: hæc enim semper ad discretionem potentiarum subiectæ magnitudines discutsu præterennt non diuidendo, secantur, & nonnullæ quoque potentiæ sunt, quæ illas quasi trans secandoue, sed ita efficiendo & præparando vt secari & diuidi ali quando possint.

Guttur quod & arteria dicitur cor pore cõstat cartilaginoso. 2. de partibus animalium. cap. 3. vide 7. de vtil. particu. Gal. ca. 3. vbi agit de trachea arteria, & ibi videbis quid sit cartilago. Et nota etiam ibi ꝙ anuli qui sunt ī trachea iuxta sub stantiam pulmonis, non sunt compleri cõtra Mondinum & modernos anathomistas.

De littera H.

Habitvs nõ īdiget ad sui cognitionẽ concipi respectu priuationis, nisi eẽt habitus inquantũ est perfectus, & priuatio ex parte qua est quid imperfectum, & vt vniuersalius dicam inquantum est habitus, hoc est, inquãtum est relatiuũ, ex commento magno in prologo primi posteriorum Cõmentator.

Habituum continuas passiones facit series & continuatio temporis: Actuum vero vnum esse non concesserim: nisi iunctus sit & continuo defluat. Themist. 5. physic. 38. & habetur in tex.

Habitus est prior priuationeī re ea rẽre habitu. 4. phy. cõ. 67. vbi subdit Cõment. ꝙ hæc propositio, vt mihi videtur, non conceditur ab Auicen. & est falsitas in illo.

Habitum est quod consequenter est cum tangat. 4. phy. tex. cõ. 26.

Habitibus præsentibus nõ dum generatur aliquid, sed iam est 1. de generatione & corrup. t. cõm. 55.

Habitatio tota impossibile est vt fugiat a philosophia, & forte philosophia inuenitur in maiori parte subiecti, 3. de aĩa. c. 5. in sol. qõnis. 2.

Habitatio est posibilis in quarta meridionali, ibidem.

Habitus diffinitio est vt habens ipsum operetur per ipsum quando voluerit, & ex se absq; hoc ꝙ indigeat aliquo extrinseco, 3. de anima. commento 18.

Habitus mediat inter habentem & habitum 5. metaphy. tex. cõm. 25.

Habitũ haberi non contingit, alioquin in infinitũ erit, habiti fuerit habere habitum. ibidem.

Habitus est prædicamentum fm ꝙ contẽtum dicitur habere cõtinẽs. Cõm. 5. meta. cõ. 28. sed quando continẽs habet cõtentũ, tunc hoc est predicamẽtum vbi vt idẽ dicit. Habeo verbũ demõstrat tot respe

Universidad de Deusto
Biblioteca

ctus quot demõstrantur per hanc propositionem in, licet differat qa habere dignius. d. respectum continentis ad contentum, sed, in, præpositio, est conuerso modo. Commenta. 5. metaphy. cõm. 28.

Hanelitus instrumenta sunt canna, dyafragma, pulmo, trachea, arteria, epiglottis, & vuula, 2. coll. c. 19.

Hanelitus secundum Galenum est motus volũtarius, & vide rationẽ. 2. colli. cap. 19.

Hanelitus secundum alios est motus naturalis. ibidem. sicut motus pulsus.

Hanelitus secũdum aliquos sapientes est compositus ex duabus virtutibus. v3 naturali & voluntaria: & ista opinio est verior fm Auer. ibidem. Comparando autem duas primas opiniones ad inuicem, secunda est verior prima. ibidem.

Harmonia é posterior instrumẽto.

Harmonia non pugnat cum instrumento.

Harmonia intẽditur & remittitur.

Harmonia cõstante nõ potest consonantiæ accidere offensio.

Harmonia corporis nihil aliud est q̃ firmitas valẽtia & pulchritudo.

Harmonia est quædã ratio mixtorum aut compositio. primo de anima. tex. cõmen. 53.

Harmonia nõ est substantia. ibidẽ.

Harmonia non mouet instrumentum. ibidem.

Heraclitus ignẽ principiũ oĩum esse asseruit, & orbẽ quandoq; deflagratũ, vt hæc oĩa redeant, vnde profecta deriuataq; fuerint. 3. phy. tex. cõm. 46. Forte hoc est q̃ Ouidius cecinit ĩ 1. Metamorphoseos, esse quoq, in fatis reminiscitur affore tempus, Quo mare quo cœlũ, correptaque regia cœli, Ardeat & mundi moles operosa laboret.

Heraclitus negauit sciam, & existimauit oĩa entia sensibilia esse, qa sunt in continua trãsmutatione, ideo nulla de eis potest haberi materia. 4. metap. tex. cõmen. 22. libidem dicitur q̃ Cratillus incepit ipsum asserentem eundem nõ posse bis in idem flumen intrare, immo nec semel.

Herinaceus solus inter animalia, quæ animal generant, habet testes contrario modo adhærentes cætera aũt hñt, añ, vel intus, vel extra. vide causam 1. de gen. ani. c. 2.

Herinacei cõmutant sua cubilia a strorũ & aquilonũ mutatione, qui autẽ intra tecta aluntur ad parietes discedunt, quod ita fieri cõ zantij quidam aduertisset, cõsentus existimationẽ est, vt tempus futurum posset præsagire, 9. de natura animalium. cap. 6.

Hesiodus primum omnium chaos, deinde, terra, litẽ & amoré fuisse refstatur, ex erratis primi metaphy.

Hirci pingues minus fecundi sunt, quorum argumento vites quoque per nimiam alimenti copiã luxuriantes fructum non ferunt, hircistare rustici dicunt. Aristo. in 3. natura animalium. cap. 14. idem in 1. de generatione ani. cap. 18.

Hiems nostra est æstas in partibus meridionalibus, & cũ fuerit frigiditas in parte septẽtrionali, erit caliditas in parte meridionali, & econuerso. Cõ. in princi. lib. metheoro.

Homo est magis aptus ad discernendum indiuidua odorabiliũ q̃ cætera aĩalia, quãuis quædã aĩalia habeant fortiorem sensum odoratus a remotis. 3. colli. cap. 34.

Hominum perfectorum in artibus vna conditio est, vt sit dominus artis ex se, ita vt hoĩs cognoscat res necessarias perfecte cũ inspexerit rerum diuersitatẽ ex 7. coll ca. 28.

Hominis tactus est fortior q̃ in cæteris animalibus. 3. collig. ca. 36.

Homo diuersificat ĩ sensu olfactus a ceteris animalibus, quia homo non põt odorare nisi cũ olfactione, sed multa animalia odorant sine olfactione, vt animalia carentia sanguine, vt apes & formicæ. 3. collig. cap. 36.

Homo pluries cribrat vnũ modiũ fabuli, vt inueniat vnam margaritam. Auerroes. 4. colliget. cap. 9. de signis ægritudinis in generali.

Homini ab Apolline pythio iniunctum est, vt se ipsum noscat, perinde quasi oĩbus ex sua cuiusq; cognitione naturalis viuendi ratio statuenda videatur. Alexander in princ. paraphrasis de anima.

Homini soli pariendi tempus multiplex datum est: cætera autẽ animalia oĩa singulari ac simplici modo partum suum perficiunt: nam & septimo mense, & octauo, & nono parere potest, & quod plurimum decimo: nonnullæ etiã vndecimũ attingũt. 9. de na. ani. c. 4. Hõ cũ aĩalia alia singulos pariãt, aĩa plures in ancipiti est: nã q̃ plurimũ & in locis plurimis agit mulieres singulos singulæ parũt, sed sæpe & locis pleriſq; geminos etiã, vt in terra ægypti fieri certum est: pariunt etiã ttes & quatuor, & qui dem locis nonnullis valde, ita fit quod dictum est: sed quinq; cum plurimum nascuntur: iam enim hoc pluribus euenisse certũ est, & quædam partubus quatuor, viginti enixa est: quinos enim singulis partubus edidit. ibidem.

Hoĩbus solis contingit vt si gemini concipiant quorũ alter mas alter femina sit pauco seruentur: in cæteris autem aĩalibus gemini nati si mas & femina sint, enutriuntur atque seruantur. ibidem.

Hoĩes octauo mẽse geniti in terra ægypto viuere & adolescere possunt, & quibusdã alijs locis vbi mulieres fertiliores sunt, multosq; simul & ferũt & pariũt, sed locis græciæ multi intereũt, nec nisi perpauci seruant. vnde fit, vt siquis seruet nõ octauo mense natus existimet. ibidem. Ex quo patet rationẽ mathematicorũ nullam esse, quia natus octimensis nõ possit viuere. vide Cõciliat. in dria ,ppria de hoc.

Hominis ossa sunt numero 348. exceptis paruis quæ replent spatia iuncturæ, & osse epiglottis, & osse cartilaginoso quod est in corde secundum aliquos anathomicos. 1. colliget. capit. de anathomia dentium & ossium.

Homines ætatis ratione inuitantur vt iuuenes inter se feminas generent, seniores facti mares, & quidã iuuenes nihil procreant seniores facti incipiunt procreare. 7. de natura animalium cap. 6.

Homini in pueritia sinciput molle est seroq; duratur: cæteris autem animalibus discrimen ossiũ nullum est, sed omnia perfecta iã inde a natiuitate proueniunt, Aristo. in 7. de natura animaliũ. c. 11.

Homo est id quo coniungitur esse sensibile cum intelligibili, & propterea perfecit Deus in ipso esse sensibile cui euenit imperfectio propter distantiam ab ipso. ex ra-

raphraſi metap. tex. 4.

Homo cũ cætera animalia naſcantur cum dentibus in pueritia, ſeptimo menſe dentire incipit. ibidem.

Homo ſicut cætera animalia quæ ſecundum naturam inuerſa in caput naſcuntur, & manus etiam ad coſtas porrectas extenſaſq; habet qui cum extierit ſtatim vocẽ emittit, & manus in os admouet ibidẽ.

Hominis aĩam ĩ pueritia ab anima beluarum nihil differre prope dixerim 8. de natura animalium. capitulo primo.

Hominis ſaliua plurimis morſibus venenoſorum animalium aduerſatur, vel animalibus venenoſis. 8. de natura anima. cap. 29.

Homo eſt perfectiſſima natura, & ideo affectus animi in eo conſpectiores cõtinentur, quàm in cæteris 9. de natura animaliũ. cap. 1.

Hominis ſtercus panthera quærit cum venenum pardalianches ab angore dictum comederit, quo etiam leones intereunt 9. de natura animalium. cap. 6. vnde venenis aduerſatur, vt medicis etiam videt.

Homo ſolus ambidexter naſcitur. Ariſtote. in 2. de natura animalium. cap. 1.

Homo pauciſſimis pilis integitur niſi in capite, qua quidem parte irſutiſſimus omnium eſt. ibidem.

Homo maxime oĩum animalium ſuæ magnitudinis ꝓportione plurimũ ſeminis emittit, & inter mares qui humidiores ſunt natura, nec valde carnoſi. 7. de natura animalium. cap. 1.

Homo ſolus ex animalibus pedes habentibus, pedes carnoſos habere cernitur. ibidem.

Homo cũ ad iuſta incrementa peruenit partem ſuperiorem minorẽ habet quàm inferiorem, cuius atque cætera animalia quæ ſanguine conſtant, partem ſuperiorẽ intelligi volo quantum de capite ad eam portendit partem qua extus patet excrementis: inferiorem vero quantum ab ea ipſa ſubſequitur reliquum corporis. ibidem.

Homo priuſquam adultior ſit, partem corporis ſuperiorẽ habet maiorem quàm inferiorem. ibidem.

Homo dentes priores mutat: maxillares autẽ nullum animal mutat. ibidem.

Hominis ſanguis eſt tenuiſſimus & minutiſſimus. 3. de natura animalium. cap. 19.

Homines tam mares quàm feminæ a primo ortu infecundi naſcipoſſunt. 7. de natura an. cap. 1.

Homines mares nimis ſalaces & feminæ quæ frequentius pariunt citius ſeneſcunt. ibidem.

Homo corporis proportione primum ſemen emittit. Ariſtote. in tertio de natura animalium, capitulo vltimo.

Hominis proprium eſt locutio. Ariſtote. in 4. de natura animalium capit. nono.

Homines locutione vtuntur variã cum vocem omnes emittant eandem, quarto de natura animaliũ. capi. nono.

Homines ſurdi a natiuitate ſunt etiam muti & vocem emittere poſſunt, locutionem vero nullam. ibidem.

Homo maxime animalium ſomniat. Ariſtote. in. 4. de natura animalium, cap. 10.

Homo anno quarto aut quinto ſeminare incipit. ibidem,

Homines quidam nunq; ſomniauerũt, & nõnullis accidit in proceſſu ętatis vt viſo ſomnio mutarentur habitu ſiũ corporis, vel in mortem vel in morbum. ibidem.

Homini maxime temporibꝰ oĩbus coitus opportunitas eſt, atq; etiã plura alia pedeſtris generis 5. de natura Animal. cap. 8.

Hominum mas ſtimulatur magis ad venerem hyberno tempore, feminã ſtuo. ibidem.

Hominum in genere & quadrupedũ aĩal gignentium maxime patet vt nouellorum prima emiſſio ſeminis, vt ĩ cęteris generibus animalium, aut infœcunda, aut ſi fœcunda ſit imbecilliora tñ generat. 5. de natura Animaliũ ca. 14. & in 7. de natura Animal. cap. 1.

Homo in quartodecimo anno, ſemen incipit ferre, ſed vim genitalẽ recipit circa annos ter ſeptẽ. ibidem & in 7. de natura aĩa l. cap. 1.

Homo mas ad annũ vſq; ſeptuageſimũ. v3. termino vltĩo poteſt generare, fœmina vſq; ad quinquageſimũ, verũ id raro: paucis. n. pro ſed magna ex parte maribus quĩminis progenerandi eſt quintus & quadrageſimus. Ariſt. in 5. de hiſtoria Animal. cap. 14. vide in contradictionibus nuper editis ſuper 7. lib. de natura Animal. ca. 5. vbi oppoſitum habetur.

Hominibus tempore quo ſemen in cipiunt ferre qui iam fricari, cõtra ctarios per libidinem ceperint, accidit vt cũ ſemen emittũt nõ mõ uoluptate, verum ẽt dolore afficiã tur 7. de natura aĩal. cap. 1. cogita qũo hoc fit poſſe, & vide in ſimili de hoc Alexan. in 1. libro naturalium qõnum. qõne. 12.

Hominis vox & fœminarũ immutatur dum ſemen ferre incipiunt qđ caprire denominant 7. de natura Animal. cap. 1.

Homines nonnulli a natura biuertices nati ſunt, verum non oſſe ſed capillorum equamento. 1. de hiſtoria animalium cap. 7.

Homo per ſe tempus ſentit, ſed cętera animalia per accidens vtpote q̃ non ipſius temporis ſenſum proprie habeant, ſed motiones & paſſiones eius q̃ tempore aliquo acceperunt. Them. 3. de aĩa. cap. 64.

Homo audit, homo guſtat, olfacit, obtuitur quanq̃ propõnes iſtę receptæ ſunt non tñ primariæ ſunt nec primum competunt functiones ille homini ſed ſenſarijs & internuntijs ſuis hoc eſt auribus, linguą, naribus, oculis ſicut dicit trĩangulus equilaterus duos rectos habere ſed non primum, quia ea afferre primo deberet triangulo, qcquid. n. in partibus aut in genere primum ineſt nõ põt de integrita te aut de ſpecie primũ afferri. Themiſt. 6. Ph. ſuper. t. 44. vide in concordan. nuper editis.

Homines habentes magnam frontem ſunt ſegnes, quibus autẽ parua ẽ ſunt mobiles, quibus lata mẽte moueri idonei, quibus rotunda iracundi. Ariſtote. in 1. de natura Animal. cap. 8.

Hominis ſupercilia ſi in rectũ portigantur mollem aĩum ſignificãt. Ariſt. in 1. de natura Aĩal. cap. 9. ſi iuxta naſum inflexa ſunt auſterũ notant & acerbũ, ſed ſi iuxta tempora inflectantur deriſorem ſimulatoremq; indicant: ſi vero in totum

tum demerſa notã inuidię habẽt.
Hominis oculi duos angulos hãt, quorũ, alter iuxta naſum, alter iuxta tẽpora eſt, & angulus ille albugo oculi dicitur, qui ſi iuſto longiores fuerint notam maleficorũ & morem præbent. ibidem.
Hõ ſolus aĩaliũ numeroſa oculoꝝ varietate notatur. Ariſt in 1. de natura animalium cap. 10.
Hominis oculi id qđ nigrũ appellatur, & eſt id qđ pupillã ĩ qua fit viſio ambit, in quibuſdã eſt atrũ in quibuſdam valde ceſium, alijs fuluũ alijs caprinũ, quod morũ optimorũ indicium eſt, & ad cernẽdi claritatem primatũ obtinet. Ariſt. in 1. de natura Animal. ca. 10. credo ꝙ iſtud ſit glauci coloris, & iõ Hom. Miner. glaucopiã appellat.
Hominis oculi qui mediocriter cõniuent, notam morum laudabiliũ habent. idem.
Hominis aures tm̃ ſunt ĩmobiles. Ariſt. in 1. de natura aĩal. cap. 11.
Hominis aures magnę arrecteq; vltra modum, ſtultitiæ indices ſunt aut loquacitatis. ibidem.
Hominis ſternutamentum ex naſo eſt vniuerſi flatus eruptio p naſum ſignum augurale & vnũ ex ſpirituum omniũ generibus ſanctum & ſacrum. Ariſto. 1. de natura Animal. cap. 11.
Homines quorũ interior pars plantæ pedum non caua eſt, ſed ita pleniuſcula plena eſt vt ſolum toto attingat veſtigio, hi verſuti ſunt & fraudulenti. Ariſto. in 1. de natura animal. cap. 15.
Hoĩem omniũ maxime aĩaliũ ſuperiora ac iuferiora habere rõne locorũ naturaliũ intelligimus 1. de natura animalium cap. 15.
Homines qbus pedes exigui ijſq; manus parue habentur, & quibus cubiti breues, ijs etiam femora breuia magna ex parte ſunt. ibidem.
Hominis ſiniſtra omnia ĩbecilliora dextris ſunt. ibidem.
Hoĩes duos eiuſdẽ cõplexionis tẽperatæ equaliter, qui vno vruntur regimine poſſibile eſt vt alter deueniat ad finem naturalem ſuæ vitę quem põt habere per naturã, alter vero non poterit, & vide cãm. 6. Collig. cap. 1. vbi dicit ꝙ eſt ꝓpriu-diuidualẽ ꝓparationẽ in materia, & ibidẽ dicitur ꝙ non eſt impoſſe vt homo tẽperatus bono vtens regimine, non viuat diutius alio male malo regimine, licet hoc tamen ſime contingat.
Hominis inferiora ſimilitudinẽ ſuperiorũ præ ſe ferre ea ratiõe dixerim, qua venter intus rñdere dicit ciei ĩ gracilitate & corpulẽtia. ibi.
Hõ plurimũ cerebri ꝓportione magnitudinis ac humidũ habet 1. de natura animal. ca. 16. & 2. de partibus animal. cap. 7.
Hoĩs tm̃ cor ad partem potius ſiniſtrã vergit, ſed in cæteris quibus pectus ineſt, eſt in medio pectore 1. de natura Animal. ca. 17.
Hõ cum cętera aĩaliũ in ſenectute non caneſcant manifeſte mutãtur omniũ ita afficitur. Ariſt. in 1. de Gener. animal. ca. 1.
Homo ſolus caneſcit, & inter cętera animalia equus ſolus pilo albeſcit, & euidentius per ſenectutẽ. ea nitties. n. debilitas quędã humoꝝ ſita in cerebro & cruditas eſt. Ariſ. in 5. de Gener. Aĩal. cap. 1.
Hominis oculi diuerſicolores ſunt, ſed cętero rũ aĩalium ĩ ſuo cuiuſq; genere vnicolores potiũs ſunt, et

boũ nigri, ouiũ aquilini, aliorum ſuffi toto genere aut ceſi; ſunt, nõ nullorũ caprini vt caprarii generis Ariſt. in 5. de Gener. animal. ca. 1.
Hõ prę magnitudine minime ferè aĩalium omniũ procul ſentire ꝓt, cũ tñ differentiarũ ſenſu maxime oĩum valeat, cuius rei cauſa eſt ꝙ ſenſorium ſincerũ minimeq; terrenũ corpulentumue obtinet, cuhõ ſuapte natura pro magnitudine habet Ariſt. in 5. de generatione aĩalium cap. 2.
Hoĩes calueſcunt parte capitis prio re caneſcũt prio tẽporibus, ſed nemo vel tẽporibus vel occipite calueſcit. Ariſt. in 5. de generat. aĩal. cap. 3. & ibi vide cauſam.
Hoĩes ſuis ętatibus hiemẽ eſtatẽq; faciunt, quãobrẽ nemo anteq̃ coi re incipiat calueſcit, ſed a venereo potius coitu id euenit. ſ. his q ſunt ſua natura eo propenſiores. Ariſt. in 5. de Generat. aĩal. cap. 3.
Hoĩs cutis eſt tenuiſſima, & ideo diuerſitas in colore pilorũ in homine non ſequitur cutim, ſicut in cęteris animalibus Ariſt. in 5 de generat. aĩalium cap. 5.
Hõ ſolus animalium vtitur rõne. Ariſt. in 5. de generat. animal. ca. 7. idem in 1. Politicę.
Homo vnus ex numero oĩum aĩalium vim obtinet cogitandi & cũ memorię atq; diſciplinę cõplures animantes eẽ participes poſſunt: nullus tamen pręter hoĩem poteſt teminiſci. Ariſto. in 1. de Hiſtoria animalium cap. 1. in fine.
Hominis natutam ancipitẽ ſocieta tis & ſolitudinis apertum eſt 1. de Hiſtoria animalium cap. 1.
Hominis cõparatione aliqua ſunt calidiora quæ abſolute ſunt minus calida, vt vinum antiquum reſpectu muſti. Auerr. in 2. de generat. aĩalium cap. 2. vbi etiã conciliat dicta medicorũ cũ Ariſt. de al humine oui, quod ſm Ariſt. eſt calidum, & ſm medicos frigidæ cõplexionis. vide etiam in 2. de Anima commen. 105.
Hõ aĩaliũ oĩum maxie notũ nobis neceſſario eſt, & ideo primum hominis ptes nobis explicandę ſunt, vt enim nummos ad id quod ſibi quiſq; exploratum certumq; habet probare ſolet: in cæteris etiam rebus agendum eſt. Ariſt. in 1. de genera. animal. cap. 6. Ex hoc colligę ꝙ ordo doctrinę qñq; incipit a perfectiori, & hoc vbi illud fuerit notius, & hoc cauſæ fuit ꝙ ẽt Ariſto. in 2. de aĩa. prius egit de viſu q̃ de tactu, cuius tñ oppoſitũ obſeruauit Auic. in 6 naturaliũ. in lib. etiam de partibus animaliũ 2. ca. 10. idem inuenies ꝙ primũ de homine eſt differendum. Aduerte tamẽ ꝙ illud hẽtlocũ de ptibus exterioribus, ſed in interioribus ſecus eſt. Et ideo Ariſto. in 1. de natura animaliũ. cap. 16. huiuſmodi partes interiores ex alijs animalibus dignoſci præcipit ĩ quibus homo conuenit cum alijs.
Homo ĩ obſecto & nudiſſimo omnium animalium corpore eſt, & vngues minimas pro magnitudine habet minimum nanq; eſt in eo excrementum terrenum. Ariſt. in 2. de generatione animalium cap. 4. in fine capituli.
Homines habentes membra gracilia ſunt ſalaciores. Ariſtote. in 3. de Generatione Animalium capite primo.

Homini

Universidad de Deusto
Biblioteca

Homini monſtruoſitates minus accidere ſolent q̄ alijs animalibus q̄ plura pariunt, quia ſingulare perfectumq; parit: qua propter & homini locis quibus mulieres perfœcundæ ſunt magis id euenit, vt in ęgypto. Ariſtote. in 4. de Generatione animalium cap. 4.

Hō ſolus ex aīalibus metuere, cōſidere, atq; ſperare pōt: nā audacia, metus, & ſpes ſtatim oſtendunt ſe rationalis animæ ditioni ſubeſſe, quia futurum & conſequens tempus videntur reſpicere, quod bruta non poſſunt Themiſtius. 3. de anima capite. 38.

Homo cum oībus generibus ambigit, nam & viuiparum eſt paruiparū, & multiparum intermediū eſt. Ariſt. in 4. de Generatione animalium. cap. 4.

Homini non vnū tēpus pariēdi cōſtitutum eſt ſicut cęteris aīalibus, ſed plura, quippe cum & ſeptimo menſe & decimo naſcatur atq; ēt inter ſeptimum & decimū poſitis, qui. n. menſe octauo naſcuntur & ſi minus viuere tamē poſſunt. Ariſtot. in 4. de Generat. animalium. cap. 4. Contra medicos aſſerentes octimenſes viuere non poſſe. de hoc vide Conciliatorē in dīa. 49.

Cōtra medicos.

Homines piloſi libidinoſiores & ſeminis copioſiores ſunt q̄leues: pili. n. abundātia & hirſuties copiam indicat excremēti. Ariſt. ī 4. de Generatione Animal. cap. 5.

Hominū genus magis in maribus q̄ in fęminis generandis læſionē recipit cum in cæteris animalibus nihilo potiꝰ mares q̄ fœmīę ita ꝓ ueniāt, cuius rei cauſa eſt q̄ in hominibus longe mas a fęmina ī calore differt naturę quo fit vt mobiliores ſint mares in vtero q̄ fœminæ, motu autem ipſo frangun tur cum recens quodlibet pro ſua imbecillitate facile frangi poſſit. Ariſt. in 4. de Gener. animal. ca. 6.

Hominū ī genere qui gemini mas & fœmina prodeunt minus ferūa tur cum in cæteris animalibus nihilo referat, hoībus. n. hic concurſus prēter naturam eſt, cum nō pari tempore mas & fœminæ diſcernantur, Ariſt. in 4. de generatione animalium cap. 6. quod nō dixit, quia mas citius in vtero concipitur & perficitur q̄ fœmina.

Homines in ferendo vtero cum cęteris animalibus diſſideūt, cum n. cætera plurimi temporis valeant corpore cum vterum ferūt, mulieres magna ex parte ęgræ ęguntur. 4. de Genera. animal. cap. 6. & ibi vide cauſam. Nam vt ait Philoſophus cæteris animalibus aut exgua purgatio aut nulla manifeſta fit, mulieri plurima euenit quę ęt per vteri geſtationem deſierit mīſtat atq; perturbat.

Homo plus tēporis q̄ quoduis aīal viuit excepto elephante. Ariſto. in 4 de Gener. aīalium cap. vltimo.

Hominis pduratio prouenit ex ea complexione q̄ ſimilis eſt complexioni aeris ambientis ipſum calidi & humidi Auer. in 4. de Gener. aīalium cap. vltimo. & elicitur ex tex. ibid. vbi Ariſto. dicit cauſa ne quoduis animalium diutius viuat eſt q̄ pro aere ambiente rēperat. Homo quia prudētiſſimus animalium fuit ideo manum obtinuit, ſed non quia manus obtinuit prudentiſſimus fuit, vt male Anaxa. opinabatur. 4. de partibus aīalī. cap. 9. Eandem ſententiam approbat Gale. in 1. de vtilitate partium capi. 3.

Hominis renes bubulis ſimiles ſunt qui ſunt tanq̄ compoſiti ex pluribus renibus neque æquabiles ſunt vt ſunt cęterorum quadrupedum, quo fit eorum motuꝰ difficile curari poſſint etiam ſi nuper ęgrota re incęperint, accidit. n. vt qui multum renibus laborēt difficilius remedium adhibeatur q̄ ſi vtero in feſtarentur ex. 3. de partib. animalium capi. 9.

Hominibus qui vitio renum laborant licet pingueſcere: iuuat tamē ſi pingues admodum efficiātur leues accidunt dolores. ibidem.

Homo ſolus animaliū titillaī propter cutis tenuitatem, & ꝓ ipſe ſolus rideat ex 3. partib. animal. ca. 10. de ſepto tranſuerſo.

Homo ſolus cūm dormit ſternitur, quia ſolus erectus incedit. ex lib. de ſomno & vigilia. & vide Themiſtium cap. 21.

Homini ſoli accidere ſolet vt quidam ſel in iecore habere videantur, quidam vero careant. ex 4. de partib. aīalia cap. 2.

Hominibus aīalia bruta demētiora ſunt, quia pomilionis figurata habent oīa, & inter hoīes pueri q pomiliōes ſunt ideo viris ſunt dementiores, & inter viros qui pomiliones ſunt dementiores ſunt. ex libro 4. de partib. aīal. cap. 9.

Homo animalium prudentiſſimus eſt, ideo manus ei natura tribuit: Anaxag. aūt cōtrariū opinabatur ꝙ quia h5 manus obtinuit, ideo animalium prudentiſſimus eſt, & male. natura. n. rem minorem maiori portioriq; addere ſolet nō maiorem nobilioremq; minori. ex 4. de partib. animal. cap. 9.

Hominem non bene a natura ſed deterrime fuiſſe creatum eo ꝙ nudum & inermem natura eū produxerit, non recte ſentiunt qui ita dicunt. ex 4. partibus aīal. cap. 9.

Hō & viuiparæ quadrupedes maxillam ſurſum, deorſum, atq, in latera agitant: piſces vero & aues & ouiparæ quadrupedes ſolum ſurſum atq; deorſum, & nullo modo in latera. vide cauſam in. 4. de partibus aīalium cap. 10.

Homo quinquēnio fere capere vī diminutionem omnis magnitudinis quæ reliquo toto tpe cōparaī. 1. de Gene aīal. ca. 18. prope finē.

Homines quidā in vno tpe non generant & in alio generāt, quia cū ſemine eorū admiſcetur aliqd̄ inutile excrementū. Auer. 1. de Genera. aīaliū ca. 1. vbi ponitur improbatio antiquorū de ſemine, & eſt ſententia Ariſt. ēt ibidē in ca. 18. & inde etiam euenit quòd ægri minus ſunt prolifici.

Homo oīum aīaliū prudentiſſimuſ eſt. Ariſt. 2. de Genera. animl. cap. 4. prope finem.

Homo authoritate Hypocra. ſi eēt ſimplex vel ex vna ſola re cōſtitutus nunq̄ permutaretur neq; aliquam paſſionē reciperet, īmo eēt incorruptibilis & impermutabilis neq; generabilis eſſet, ſed eſſet ab ęterno. Simplex. n. non permutatur nec ad aliam naturā conuertitur. ex lib. deſtru diſpu. 2. in Solut. vltimi dubij. Authoritas eſt Hypocra. in lib. de natura humana. hoc etiam teſtatur Galen. in principio tertij paruæ artis.

Hominis natura nedum viuēdi ſed ēt bene viuendi rationē obtinuit, quippe,

quippe qui ex aĩalib⁹ nobis cognitis, aut vnũ ex oĩbus diuinitatis est particeps, aut oĩum maxĩe. ex 2. de partibus aĩal. cap. 10. Si cupis mirabiles hoĩs proprietates intellige re, reqre Albertũ cognomẽto magnum in. 22. lib. de aĩalib. cap. 5.

Hominis caput macilẽtũ omniq; carne exutũ eẽ necesse est. ex 2. de partibus aĩal. cap. 10. Et ibi additᷓ opinio antiquorũ & reprobatᷓ tenentium hominis caput si carnosius esset, diutius viueret.

Hõ mouet magis palpebras q̃ aliqd̃ aliud animal, quia habet eas molliores, & quia nã plus de nobilioribus sollicita est. ex 2. de partibus animalium. Commenta. in cap. de membris visus.

Hõ omnium animaliũ maxime piloso capite est. vide causam in 2. de partibus animalium cap. 14.

Homo est finis rerũ creatarũ ꝓp ipsum 2. Ph. com. 24 & ibi vide tex. quomodo sit intelligendum.

Hõ non debet decipi in vita ex hoc ꝙ accidit sibi de bonitate casus q̃ est res incerta. 2. Phy. com. 56.

Hõ hoĩem generat ex mã & sol. 2. Phy. tex. com. 26. idem 12. primæ Philosophię tex. com. 13.

Hominẽ generari ab hoĩe ĩ infinitũ est verũ per accidens & in eius generatione est primũ, & est sol & intelligẽtia operãs 5. Ph c. 13. pĩtelligentiã autẽ põt exponi substãtia abstracta, q̃ est primus motor, in quo sunt oẽs formę ĩ actu, licet in prima materia sint in potentia 12. Meta. cõ. 18. potest ẽt intelligi virtus informatiua existẽs in semine hominis, nã sol & homo generant hominem 2. Phy. tex. cõ. 26. & 12. Metaphy. tex. cõ. 13. nã virtutes informatiuę docẽtur ab Aristo. in 2. de generat. animal. ca. 4. & etiam Cõmẽtator testatur in 7. Metaph. com. 31. aut vtrumq; ideo in lib. destruct. dispu. 1. in Solutione 5. dub. & 12. & vide clarissime in disp. 4. in Solu. 2. dub.

Homo nõ intelligitur magis ꝙ homo, aut equus magis q̃ equꝰ sicut intelligitur albedo magis q̃ albedo. Commentator. 6. Phy. cõ. 45. vbi patet differẽtias accidentium susc̃ipere magis & minus. & idem tenet Auerr. in communitatibus super Porphirio.

Homo & album sunt idem fm subiectũ, & quę sunt eadem fm subiectum sunt eadem per accidens 6. Physi. tex. cõmen. 85.

Homo quilibet cõuenit nobiscum in hoc ꝙ i lud qd̃ mouetur ex ligno dignius vt sit primum principium q̃ illud quod mouetur ex alio 8. Physic. cõmen. 39.

Hõ non potest generari a nõ semine hoĩs, quia tunc ille hõ diceretur equiuoce, cũ homine generato ex semine. Auerr. in 8. Physicorum auscultationis in te. com. 46. & est locus vbi digreditur astruẽdo naturã speciẽ fieri a casu in natura, & ꝙ genita per putrefactionem non sunt eiusdem speciei cũ genitis ex semine & propagatione. & est ista opinio damnata ferè ab omnibus latinis. vnde & beatus Tho & Scotus in prĩo sententiarũ distinctiõe ieũda. q. 5. arguit cõtra Auer. dicendo primo ipsum ad contradictionem. Nam in accidentibus eadẽ species potest fieri & ab vno & ab equoco, vt patet secundo Cœli. commen. 42. & tex. & ex primo Metheororum. item calor fit a calore, item hoc idem habet concedere in substantijs, & de facto concedit ipse Cõmen. de igne qui generatur a motu, sicut generatur ab igne. 12. Metaphy com. 18. Amplius quæcunque possunt ostendere eandem esse naturã fm speciem, sunt eadem in genitis ex putri materia & in genitis ex semine. Nam habent eosdẽ motus, vnitas autem motus arguit vnitatem & identitatem naturæ, vt patet primo Cœli, & Commentator ibidẽ commento 8. vnus motus nõ prouenit nisi ab vna natura. Amplius habent easdem operationes eadẽ organa respectu motus progressiui ab eisdem conseruantur & ab eisdem corrumpuntur, habent ẽt eadem membra, vnde sequitur vt habeant easdem formas, quia mẽbra cerui non differunt a mẽbris leonis, nisi quia anima differt ab anima, vt ipsemet Commentator testatur primo de Anima comm. 52. habent etiam easdem operationes, vt dicit Augustinus quòd generatum per putrefactionem generat alia, vt videmus de apibus, & vespis generatis ex putri materia, & etiam apparet de plantis. Amplius contradicit sibi magister eius Aristote. in 7. primæ Philosophiæ. in tex. commen. 23. & 31. vbi habet quòd quemadmodum aliqua ab arte fiunt eadem, & a casu, sic etiam in natura possunt aliqua fieri eadem a natura, & a casu, ita quòd vt asserunt, si opinio eius vniuersaliter intelligatur est opinio falsa. Nos autẽ credimus doctrinã istius viri fundatam esse in veris principijs Philosophiæ. Aristenim in primo Physicæ auscultationis volens probare quomodo ex primis contrarijs fiunt omnia quæcunque fiunt in natura, inquit, quòd hoc oportet in ratione considerare, & ideo altius exorditur vbi inducit dignitates: quasdam: quarum veritas vt dicit Simplicius, se extendit nõ solum ad naturalia, verum etiam & ad generatiões artificialiũ, vt astipulatur etiam ipse Arist. in exemplis adductis. & Commentat. etiã idem notat in commento quadragesimo quinto, quæ tales sunt ꝙ non quodlibet agit in quodlibet, nec quodlibet patitur a quolibet, nec quodlibet fit ex quolibet, nec quodlibet corrumpitur in quodlibet, sed determinatum fit ex determinato & corrũpitur in determinatum, & inducit hoc primo in his quæ sunt simplicia, & quæ fiunt per alterationem: deinde inducit illud idem in compositis, & in his quæ fiunt per concretionẽ, vt dicit Themistius, & secretionẽ, vnde asserit, similiter autẽ hoc est & in alijs, quoniam nõ solum simplicia eorum quæ fiunt, sed etiam composita fm eandem se habent rationem, sed dispositiones oppositæ latent: & ibi concludit ꝙ in generatione compositorum tam a natura q̃ ab arte, omne quod fit, fit ex suo opposito determinato. vnde cum generatio compositorum in quadam consonantia consistat dicit ꝙ omne consonans fit ex inconsonanti, sed non ex quolibet. vnde vt inquit Themistius, consonantia domus non fit ex inconsonantia nauis, aut econtra, nec consonantia hominis ex ea quę asini,

aut

Universidad de Deusto
Biblioteca

aut ecõtra, sed ex propria sibi correspondente. vide ibid. tex.c.46. domus fit non ex eo ꝙ composita sunt hęc s. ex eo ꝙ diuisa sunt hæc sic, vbi Commẽ. vult ꝙ domus fit ex sua priuatione opposita q̃ non cõsistit in quibuslibet rebus, quia non reperitur in lignis ex quibus fit nauis, vel ī ęre ex quo fit statua sed in determinatis rebus, quia vt dicit Them. ista inconsonãtia domus inuenitur in lapidibus & in cemẽto, & incõsonantia nauis in lignis ex quibus fit nauis, & ẽt qa litera dicit sic vbi litera arabica habet & in determinata dispositione vult Cõmen. iuxta intentionẽ Philosophi ꝙ priuatio formæ domus non consistit in lapidibus in quacũq; dispositione existentibus, nã nõ dicimus ꝙ in monte vnde adhuc lapides non sunt excisi consistat priuatio formę dom⁹, nec priuatio nauis est in arboribus quæ sunt in nemore: priuationes. n. formarum fm philosophos sunt in subiectis propinquis nõ in subiectis remotis: non enim priuatio hoīs consistit in elementis aut in cibis, sed in menstruo mulieris non in quacũq; dispositione exñte: est. n. vt aiunt Phisici & medici, aliquod menstruum adeo fetulentũ ꝙ nõ põt esse materia conueniẽs ad hominis gñationem, vt testatur experimentum de illis quę in primis diebus concipiunt ꝙ fetus leprosi euadũt. sic igitur Arist. iudicio cõpletur ꝙ cuiuslibet cõpositi generatio fit ex priuatione determinata exñte in subiecto determinato, & sic determinato. videlicet. ꝙ sit ī dispositione propinqua. Nam 2. de anima vniuscuiusq; act⁹ in potentia exñte & disposito apte natus est fieri, sic passum dispositum patitur ab agente. Mirum est igitur per vitam meam de istis virtutibus qui videt gñationes rerum artificialium requirere prius dispositiones determinatas & in subiectis determinatis & in dispositionibus determinatis existentibus: & in naturalibus hoc non concedunt. præcipue incompositis perfectis cut sunt animalia & plãtæ: si enim priuatio domus non inuenitur in quacunq; materia indifferenter sed in determinata, multo magis credendum est hoc in rebus naturalibus & præcipue in rebus animatis, qũo igitur fieri põt vt eadẽ priuatio respectu eiusdem formæ fm speciem inueniat in materia digesta & in materia putrefacta: nam materiæ quæ fundant proprias sunt materiæ propiones proprias sunt materiæ propiꝑ quę respectu formę nõ materiæ remotæ. Amplius respectus formę ad materiam propriam est necessarius, quia formæ propriæ distinguntur per materias proprias, & vnius rei non possunt esse plures diffinitiones, & inde sequitur vna forma non posse inueniri nisi in vna materia. Amplius nisi ita esset qũo demonstratio Philosophi in 1. de gener. anim. deduci posset dum probat ꝙ talia quæ ex putredine materia genita sunt generant quidem sed illud quod genitum est a diuersum est a gignentibus ita ꝙ non est mas neq; fœmina. Amplius si vna & eadem species posset fieri ex putredine & fœmine tunc natura faceret aliquid ociosum. si igitur natura põt generare speciẽ aliquam sine fœmine, magis igitur fœminę coitus est res vacua. Amplius si hoc esset non esset nisi propter solicitudinem naturæ in conseruanda forma, sed natura rei nobilioris magis solicitudinem gerit: videretur igitur naturã istum duplicem modum magis applicasse speciebus perfectioribꝫ quod non videmus. Nam vt inquit, si talia genita ex genitis ex putri materia haberent mas & fœminã & coire possunt & generarent, tunc aut talia genita essent eiusdem speciei cũ gignẽtibus, aut alterius speciei, si eiusdẽ speciei pariformiter esset etiã de animalibus gignentibus ꝙ debuerũt generari ex his quę erãt eiusdẽ speciei: nam hoc in cęteris, vt inquit, animalibus videmus. vn de Socrates ex quo genuit aliquẽ eius patet, etiã genit⁹ est ab aliquo sibi simili in specie, Sophronisius sibi similẽ in specie, hoc aũt in canon videmus: vnde pulices & pediculi, vt inquit Ioannes Philoponus in illo loco qui ex materia putri geniti sunt, generãt quosdã vermiculos albos qui nõ sunt eiusdem speciei cũ ipsis: si igit̃ isti vermiculi generare posſẽt aliqua quę & tales vermiculi fuissent geniti ex his quæ sunt eiusdem speciei, quod est falsum, & contra sensum & expetimentum. si autem generãt aliqua diuersarum specierum pariformiter erit etiã de illis genitis ꝙ generabunt alia & non eiusdem speciei propter prædictã causam, ergo alterius speciei: & ita generatio specierum excresceret in infinitum, natura autẽ abhorret infinitum, modo stante via latinorũ assentiẽte in animalibus priuationẽ eiusdem formæ fm speciem salua re posse in diuersis materijs videlicet digesta & putri. Dicam ꝙ ratio Arist. nulla est, quia dicam sibi ꝙ ista animalia genita ex his quæ ex putri materia genita sunt, sunt eiusdẽ speciei cum generãtibus, & talia etiã generabũt alia quę sunt eiusdem speciei cum illis, & sic nõ procedit generatio specierũ in infinitum, vnde pulices & pediculi nati ex putri materia sunt eiusdẽ speciei cũ illis vermiculis genitis per propagationem ex illis, quia dicã ꝙ eadem priuatio formę reperitur in materia putri ex qua generata sunt prima, & in materia digesta ex qua generata sunt secunda, & ita rueret demonstratio Philosophi in loco allegato, & ideo mens Auer. est mens Arist. vt vides. Ad rationẽs igitur Scoti, primo nego ꝙ Cõmentator sibi cõtradicat, quia in accidentibus quæ respectu substantiarum habent entitatem diminutam illud non inconuenit vt idem possit generari ab vniuoco & ab equiuoco, sicut ipse bene glosat in. 12. metaphy. cõmen. 18. & similiter est de elementis quę sunt substantię imperfectæ: & sunt, vt dicit. 3. cęli. cõmẽ. 67. medię inter substantias & accidentia, sed loquendo de generatione substãtiarum perfectarum præcipue vt sunt animalia & plantæ secus est, quia plura requirũtur ad generationes perfectorum q̃ imperfectorum entium: in istis enim generabilibus & corruptibilibꝫ, vt dicit Cõmen. in. 2. cęli. cõmẽ. 62. quãto aliquid est nobili⁹ & perfectius tãto pluribus motibus cõsequitur finẽ suũ, & ideo in talibus eadẽ species non

Universidad de Deusto
Biblioteca

pōt fieri a natura & a casu. Ad authoritatē Augusst. respondetur ꝙ, vt dicit Albertus Magnus in tract. de tēpore, Augusst. & Galenus non cognouerunt naturas rerū: tū dato ꝙ dictum Augustini habeat locum, ꝙ animalia & plantæ ex materia putri gnant, alias sunt illæ q̄ sunt genitæ ex semine: nōdetur ꝙ verū est, sed nō sequitur ꝙ sint eiusdē spēi: quia, vt dicit Philosophus in primo de generatione aīalium, licet genita ex putri mā gnant. vide ēt in 8. de natura aīalium. ca. 1. vbi dicit plantarū numerum aliud munus esse in se ꝙ gnant alteram sibi silem in his quę ex semine generant, tū illud non est mas neque femina, sed ea q̄ sunt ex semine nata gnant aliqua quę sunt eiusdem spēi. Et mirū est quō isti accusant Auer. & non aduertūt ꝙ accusant Arist in hoc, quia Arist. in illa demonstrone allegata ꝓsupponit ꝙ aīalia gnantia sile in specie differūt specie ab aīalibus gnantibus illud, quod nō est mas, neq; femina mō aīalia illa q̄ ex putri mā sūt genita sunt hmōi, qa nō gnant, neq; mas, neq; femina, igit sunt diuersarū specierū ab aīalibus generantib⁹ marē & feminā: talia aūt sunt quæcunq; ex semine gignūtur. Cō firmatur ex sntia Arist. in 5. de hystoria aīalium. ca. 1. vbi dicit, ꝙ in pisciū gne nōnulla nec mares, nec fęminæ gignunt quæ licet genus idē cū aliis ortiantur, tū specie differunt, & in eodē cap. posita diuisione in qua aīalia cū stirpibus cōueniunt, v3, quia quędā ex semine, quædā sponte naturę nascunt, quę aut humo putrescēte, aut stirpe putrescēte cōsistunt, vt plura insecta cernimus gnari ꝛ aīalibus ipsis generantisq; partiū gnantur. de his in fine capituli dicit. Quæ aūt per se, aut in aīali, aut in terra, aut in stirpe gnantur, vel in eorū partib⁹ generantur eadēq;, maris & fęminæ sexu distincta sunt, iis coeuntibus gignitur quidem aliquid, sed ex quo nihil amplius gigni possit. ver g. coitu pediculorū lēdes dictū procreātur, muscarū, vermiculi, piculcū, genus vermiculorū in specie referēs, ex quibus nec ea quæ gnarint prouenianr, nec aliud vllū animal, sed id quod sunt sordes tū persistunt. Adduco Arist. authoritatē in 6. de natura aīalium in hac mā cap. 15. vbi loquitur de piscibus, q̄ sponte nasci possunt, vbi habet, ex his quæ coitu nascuntur nasci possunt sponte etiam nonnulla, vt asserit de mugilibus, qui nascuntur in stagnis in q̄bus neq; ouum neq; semen cōtinetur. Ex hoc aūt clare ostenditur ꝙ istud genus mugilaginum taliter procreatum, non est eiusdē speciei specialissimæ cū illo quod ex coitu fit, qa illo ex coitu é mas, & fęmina, sed in isto neutra é mas, & fęmina, sed in isto neq; quaq̄ sicut dicit ibidē Arist. cap. 14. de anguilla quę neq; ouum, neque semē habet, & ideo nō est mas, neque femina, vt dicit Arist. in 4. de natura aīalium. cap vlt. & hoc colligitur ex sentēa Philosophi ibid. enim sunt, qui omne mugilē generari sponte oriri opinentur, sed nō recte. Nam & oua eorum fęminæ & mares semen genitale hre mares cernuntur, verum genus quoddam eorum est quod nō coitu, sed ex limo, arena ue enascatur. Ego igit aperte ꝙ aliud genus ſ; Arist. est mugilum ex coitu, & aliud eorum, qui spōte prodeunt, sumit. n. genus pro specie, vt sui moris est ī illis libris, plerunq; fallacia igitur cōsequentis decipit eos, quia licet eadem animalia apud Arist. ex coitu & sponte nasci possunt, non ex hoc propterea sequitur eadem specie prouenire, quia hoc impose est propter allegatas rōnes, & ꝙ gen⁹ pro specie plerunq; in libris de animalibus ab Arist. sumatur, ostēditur ex octauo de natura aīalium. Ad rōnem negauit assumptum ꝙ quęcunq; possunt agere, quia non habent ealdē operationes, quia nō possunt generare sibi simile in specie 2. de anima. tex. c. 34. Naturalissimum opus viuentium est quęcunq; non orbata spontaneā generationem habentia generare tale quale ipsum, & similiter non hīt eadem mēbra, quia tunc in eis eēt mas, & fęmina, quod Arist. negat. de motu aūt patet ꝙ vnitas motus infert vnitatē naturæ in simp'ic⁹ bus, nā de illis Arist. loquitur ibi: tamen dico, ꝙ nec motus sunt idem specie, quia anima mouens & corpus motum differūt specie: vt ego teneo: si aūt tu hoc assumas tunc petis, in hoc enim est q̄ō, de colore autem, & de aliis accidentibus cōmunibus non est cura, quia talia inueniuntur etiā in rebus specie & genere differentibus. Ad illud vero in quo dicitur, ꝙ cōtradicit magistro: in septimo metaph. respondetur, ꝙ vt inqt lucidissimus Themistius in primo de anima miranda est de illorum prudentia, qui volunt extra vim probationū hre cum ab exemplo fit argumentum infirmissimum. & Comment. 2. de anima. com. 67. exēplorum requirit manifestatio, & nō verificatio: exemplis enim vtimur non vt ita sunt, sed vt audiant, qui addiscūt. Dico igitur quòd dicit Arist. in septimo meta. dum dicit, ꝙ quemadmodum in artificialibus eadem sanitas potest fieri à natura, & ab arte, seu casu, sic in natura eadē animalia possunt fieri cum spermate, & sine spermate: dico ꝙ similitudo in hoc exēplo de sanitate non currit quantum ad omnia ꝙ sicut eadem sanitas secundum specie potest fieri à natura & ab arte, seu casu, sic idem animal specie potest fieri a casu, & a natura, quia tunc contradiceret sibi Philosophus in primo de generatione animalium manifeste, sed similitudo solū currit penes hoc, ꝙ sicut sanitas potest fieri diuersis modis, scilicet ab arte, & a casu, sic animalia possunt fieri cum spermate, & sine spermate. Amplius isti peccant per fallaciam consequentis, quia textus ad eadem, sed non dicit eadem specie. sunt igitur eadem genere, aut specie subalterna non specialissima. amplius sunt eadem accidente, & similitudine, quæ est causa deceptionis.

Homo in generatione hoīs non largitur aliud nisi illud quod ē quasi instrumentum, per quod agūt corpora cœlestia, & virtutes informatiuę etiam quę sunt in seminibus fiunt a corporibus cęlestibus, & ideo corpora cęlestia concurrunt, vt artifex, & homo vt instrumentum 8. phy. com. 47. idem 12. metaphys. com. 13. & 18.

Homo est paruus mundus, & animalia 8 phy. com. 17. & 57.

Hō minimus nāliter ē terminatus

in natura & maximus similiter: si .n. magnitudines rerum nō essent terminatæ, non haberēt pfectionē qsitam in nā p motū augumēti. 8. phy. cō. 62. & 44. & 6. phy. 32. & 91.

Homines multi putando scientiam habere ignorāt. ex disputatione 3. in solutione. 13. dubij.

Hō proportione sui corporis prę cę teris aīalibus plurimū cerebri hēt, & inter hoīes magis mares mulieribus. ex. 2. de part. aīalium. cap. 7.

Homo ex animalibus solus rectus incedit. ibidem.

Hoī linguā nāliter q̄ aīalibus dedit. habet. n. hō linguā idoneā & ad duplicē vtilitatē datā, vt nā plerunq; facere solet: nā & ad saporū sensum, & ad formationē sermonis sibi cōfert. ex. 2. de partib. aīal. ca. 16. idem in 2. de anima. t. c. 88.

Homini lingua absoluta mollissima & lata præ cæteris animalibus est. ibidem cap. vltimo.

Hoīs cor vergit ad sinistrā partē, in cęteris vero aīalibus in medio pectore ē, qa hō aīalū maxime hēt refrigeratā partem sinistrā. in 3. de part. aīal. ca. 4 vbi agit de corde.

Hominis solius aīalium, vt ita dixerim, cor palpitat, quia solus hō expectatione, aut spe rei futurę mouetur. 3. de partibus animalium. cap. 6. vbi de pulmone agitur.

Homini soli aīalium vngues natura tm̄ operimēti gratia dedit, tegūt .n. extremos digitos: sed aliis aīalib⁹ ad aliū vsum molita est. ex. 4. de partib. aīal. cap. 9. Et aduerte p Gal. & medici accusant Ari. ī hoc.

Homo vnus cauda caret, uates hēt, quod nulli quadrupedum datum est. ex 4. de part. animal. cap 9.

Homini nates natura tribuit & ad sedendum, & ad cooperiendum anum. ibidem.

Hominis pedes maximi sunt proportiōe magnitudinis, solus .n. homo animalium rectus incedit. ex 4. de partibus aīalium. cap. 9.

Homini est quid propriū sessio fm Gal. sicut est habere staturam rectam. Auer. in 4. de partibus aīalium in cap. de pectore.

Hominis præcipue cerebrū sero nb humore frigoreq; vēdicatur: nā & sinciput inter ossa vltimum cōsistit matur. Ari. in 2. de gene aīal. ca. 4. prope finē. vbi dicit, cerebrū hoīs præ cęteris esse humidissimum & maximū ꝓportione corporis hēt.

Homines multi nō pñt recipere promas propōnes, aut propter diminutionem in natura, aut ꝓp defectū exercitationis, aut ꝓp pessimā cōsuetudinē quę radicata ē in eis. primo cęli. cō. 22. vide ēt in 2. primæ philosophiæ. cō. 15. & ret. & primo cœli. cō. 90. & in 2. phys. cō. 6. & in prologo super 3. physic.

Hominis actio prima iutenno non est propter suum esse: & ipse est non est nisi propter complementū diminutionis istius esse, secūdum hoc erit actio huius prima intentione propter aliud, secunda ꝓp ea, in rebus aūt diuinis est econuerso .s. ꝙ actio corū prima intentione est propter se, secūda vero propter aliud, & hoc ponēdū est in scīa naturali, & declarandū in scīa diuina. 2. cœli. c. 17. & 21. & 11. met. c. 38.

Homo in pluribus rebus enumerare non pōt fm rei naturā, sed fm. possibilitatem. 2. cęlt. com. 60.

Homines tres mouere nauim, & ꝙ vnusquisq; trium hoīum non mouet nauim, est falsum: iste .n. ho-

mo. s. ꝙ impoſe est vt vnusquisq; triū hoīum non habeat potētiam qua moueat nauim per se, & vnusquisq; eorū in congregatione habeat potentiā qua moueat nauim per se, ita ꝙ vnusquisq; non hēat pōam qua moueat nauim ī actu, & cū est in cōgregatione habet potentiam vt moueat ipsam actu est sermo valde impoſis 3. cęli. cō. 8.

Hominis iuuētus fm medicos est vsq; ad. 35. annos, & si posuerimus ꝙ tēpus iuuentutis est equale tēpori senectutis, tūc vita nālis hoīs est vsq; ad 70. annos. ex 2. de generat. & corruptione. com. 58.

Hō prauę odorat 2. de aīa. t. cō. 92.

Homo habet gustum certiorem oliatu 2. de anima. tex. cō. 94. idem ex libro de sensu & sensato.

Hō est ptudētissimus aīalium ibid.

Homines ingenioſi & nō ingenioſi ex sensu tactus dignoscunt. ibidē.

Hoīes molli carne sunt bñ apti mēte, duri aūt carne sunt inepti. ibid.

Homo & aīalia anhelantia impoſsibile est vt olfaciant sine inspiratione 2. de anima. t. c. 98.

Hō per virtutē rōnalem differt ab aliis aīalibus, vt dictū est in multis locis 3. de aīa. c. 1. cōsile. 12. primæ philoſophiæ c. 38. & 10. ethi. ca. 9.

Hō non est intelligens in actu nisi propter continuationē intellectus cum eo in actu 3. de aīa. com. 5. in solutione secundæ quæstionis.

Homo potuit principium suę considerationis de rebus possibilibus ex præsentibus rebus quas videt: & iō possibile est vt homo cogitet in ali qua re, adeo ꝙ inueniet ex eo aliquod individuum quod ante non sensit, sed sensit ei simile nō ipsum idem 3. de aīa. c. 33. idē cō. 5. & 20.

Homo non est generabilis & corruptibilis nisi per virtutem cogitatiuam 3. de anima. commen. 33.

Hō in statu quo habet intellectum adeptum fm Themist assimilatur Deo quoquomodo in hoc, ꝙ est omnia entia quoquomodo, & sciēs ea quoquomodo 3. de aīa. cō. 36.

Homines posſunt se inuicem iuuare ad habendum intellectum adeptum, sicut iuuant se in sciētiis speculatiuis 3. de aīa. com. 36.

Hō inter oīa aīalia est melioris tactus, & præcipue caro palmę & maxime caro indicis. ex cōmento lib. de sen. & sen.

Homini non solum propriū est erectum stare, verumetiam & sedere, cū solus vertebrū habeat quo vtiliter sedere pōt & hoc multos latet Gal. ī 3. lib. de vtil. part. cap. 1. & 3.

Homo solus inter aīalia pedestria bipes est, & erectus incedit, quoniā manus habet. ibid. Galenus.

Homini soli dorsum est fm rectitudinē tibiarū: & iō solus rectus incedit. Gal. in 3. de vtil. part. cap. 3.

Homo non iō erectus incedit vt cę lum posſit intueri. Gal. in 3. de vtilitate part. ca 3. vbi improbat hāc opinionē, & ostēdit qūo Platonis dictum sit intelligendum.

Homo melius distinguit differentias sensibiliū olfatus, q̄ cętera aīalia, & tamen multa animalia comprehendunt fortius odores a remotis. Auer. in lib. de sensu & sensato, & est sententia Arist. in 5. de generatione animalium. cap. 2.

Homo cōprehendit differentias rerum sensibilium quasi medullam de cortice: bruta aūt quasi cortices fructuū. Auer. in fi. libri de sensu.

Hominis auditus est via ad discipli-

Universidad de Deusto
Biblioteca

nam, quia disciplina non fit nisi p loquelã, quæ non redditur nisi per auditum, sed intelligere quid significant verba nõ est auditus, sed intellꝰ. Com. in fi. libri de sen. & sen.

Homini propriũ est reminiscentia, memoratio aũt est ī omnibus animalibus imaginãtibus, & existimatur ꝙ multa aĩalia non imaginantur, vt vermes & habẽtia conchas. ex cõ. libri de memoria & remin.

Homo bonę rememorationis est ille, qui est tardi motus in cuius aĩa figuntur formæ, & est ille cuius cõplexio posterioris cerebri est retinens formam consistẽtem in ipso, & est ille cuius hac parte dominatur siccitas magis, q̃ humiditas. ex com. Auer. super lib. de memoria & remin. prope finem.

Homo rememorat multotiens qđ sensit in pueritia, quia in pueritia multum amat formas, & miratur multũ in eis, quapropter figitur in aspectu earũ, quapropter difficile amittit eas. ex lib. de memor. ibid.

Hõ sentit quandoq; in somno qđ sentit per quinq; sensus absq; hoc, ꝙ ibi sit aliquod sensibile extrinsecũ per contrarium motum ei, qui accidit ī vigilia ex lib. de so. & vig.

Homini accidere potest vt somniũ vnum sibi interpretetur in alio somnio, sicut accidit Herculi. ex lib. de diuinatione fm quietem.

Homini accidit vt videat somniũ, & postea obliuiscatur, & postea forte rememorabitur illud in vigilia. ibidem.

Homines habentes complexiones melancolicas, & frigidas sunt verioris somnij propter virtutẽ imaginatiuam: nam humiditas coperit virtutes & opilat vias spirituum & facit somnum sisse morti, ita ꝙ ferè nihil imaginat dormiẽs. ibi.

Homo habet nãm comprehendere di scĩas speculatiuas per propias propositiones habitus, & si habeat cõprehendere eas sine propositionibus, tũc ille propositiones essent ociose. ibidem prope finem.

Hominũ vita sequitur proportionẽ cordis cõplexionalem, quæ ẽ inter virtutes actiuas, & passiuas, & ideo videmus multos hoĩes quorũ mẽbra manifeste sunt fortia, & virtutes eorum sunt magnæ, & contingunt eis ægritudines mortales & moriuntur ante senectutem, & videmus alios minoris virtutis, & debilioris venire ad senectutem, licet vtantur regimine cõsimili. ex lib. de cã lõgitudinis & bre. vitę. Auer.

Homines habitantes in insulis minoris sunt lõgioris vitæ, q̃ habitantes in agrestibus. ibidem.

Hominum genus arte, & ratiõe viuit. ex prooemio meta.

Hominibus ex memoria fit experimentum. ibidem.

Hominibus scientia & ars per experimentum euenit. ibidem.

Homines propter admirari & philosophari cœperũt philosophari ibid.

Homo liber est, qui sui causa & non alterius gratia est. ibidem.

Hoĩum nã multipl̃r serua est. ibid.

Homini non est impossibile intelligere abstracta, sicut impossibile est videre solem, licet sit difficile. Com. in 2. met. c. 1. videtur idem in 9. met. in vlt. tex. vbi dicit, ignorantia. n. talium in nobis nõ est ita lis qualis cecitas. idem in 3. de aĩa. cõ. 36. & 12. meta. tex. c. 38. & 39.

Hominũ complemẽtum nõ perficitur nisi per cõgregationes, & congregatio per bonitatẽ, esse ergo boni est necessariũ, & nõ est necessariũ eos scire veritatẽ 2. met. cõ. 14.

Homines quidã non cõcedunt prima intellecta nisi inquãtum sunt famosa, & si cõtingat ꝙ opposita illorũ sunt negabũt ea 2. met. c. 15.

Homines quidam in quibus imaginatiua dominatur supra cogitatiuam, non credunt demonstrationibus nisi concomitetur eas imaginatio, & ideo isti nõ possunt credere extra mundũ non esse nõ plere, aut vacuũ, aut tẽpus, neq; crera, ueq;, in loco, neq; in tempore 2. meta. commen. 15.

Homo, & ens homo, & vnus homo idem & non diuersum aliqd oñdit fm dictionẽ repetitã 4. met. t. c. 3.

Hoĩes decipiuntur circa ea q̃ ignorãt 4. met. t. c. 8. vbi Cõm. in com. supplet, dicit enim: hoĩes. n. nõ decipiunt nisi, aut ī eo quod nesciũt, aut in eo, cuius cognitio nõ est valde manifesta.

Hõ hic singularis cũ fiet terra non est iste homo in actu, neq; potentia propinqua, aut remota sicut ens tia, sed si ista terra fuerit homo in potentia, erit alius homo numero: non autem erit ille homo corruptus. 4. met. com. 20. Ex quo patet ꝙ ad præterita nõ est potentia, neque propinqua, neq; remota, vbi scire debes ꝙ vt scribit Com. in 4. phy. com. 120. duplex est priuatio, quędam præcedit esse, & cũ ista priuatione cõiungitur posibilitas essendi, quædam vero sequitur post ipsum esse, & cum ista nõ coniungitur aliqua posibilitas essendi ī secundo, & de ista loquitur. Cõm. ꝙ corruptum non est in potentia,

neq; ꝓpinqua, neq, remota, vt idẽ numero redire possit. vñ 12. meta. com. 11. si talis potẽtia quę in aduentu formę corrũpitur posset eadem numero redire, tũc corruptũ posset redire idem numero.

Homo quodammodo est finis omnium 2. phy. tex. c. 24. nõ intelligit illa propositio sicut intelligũt eam vulgares ꝙ homo sit finis oĩum entiũ, sicut patet intuẽti verba, & intentionẽ Arist. loquitur. n. ibi de rebus factis ab arte respectu talium. hõ quodãmodo est finis, vt exponit Themist. & Simpl. & Cõment. in cõmento dicit hoĩem quodammodo esse finem rerum creatarũ propter ipsum, nõ quia ponat creationem, sed fm suam consuetudinem appellat oẽm factionẽ & generationem rei creationem, quia aũt hominis natura multifariam serua est, vt dr̃ in prooemio meta.

Artes quædam propter necessitatẽ & quędam propter delectationem inuentæ oẽs sunt propter hominẽ, quia aũt finis duplex est, cui, & cuius gratia, vt ī philosophia dicit se determinasse, aut in morali, vt exponit Themistius, & Simpl. aut in prima philosophia: in 12. n met. tex. com. 37. videtur ponere istam duplicem distinctionẽ finis. s. cui, & ẽ finis præexistẽs motui, & finis gratia cuius & ẽ finis motus, sicut æger est finis cui. i. ad cuius cõmodum accersitus est medicus, & sanitas est finis gr̃a cuius pp quã medicus ẽ accersitus, aut ꝓ philosophiã põt intelligi nãlis nã. nam ī 2. de aĩa. t. c. 35. & 37. ponit̃ ista distinctio, homo igitur est quodãmodo finis rerũ artificialiũ, quia est finis ad cuius cõmodũ oẽs artes inuen-

tæ sunt sed nunquid sit aliquis locus in philosophia in quo elici possit hoiem quodāmō esse finē oīum entiū, dico q̄ Com. in 2. de aīa. cō. 32. dicit: finis aūt & cōplemētum aīalium habentiū virtutē cogitatiuā. i. intelligibilem: idē 2. phys. cō. 26. hoīs forma est vltima propter quā fuit materia. & Arist. in 2. de aīa. in tex. cō. 37. ostendit quō aīa est finis corporis ī genere causæ finalis: ostendit ista rōne quia oīa corpora physica sunt aīæ instrumēta, & quia aīa hoīs est perfectissima maxime de illa verificabitur illud. vnde 7. politicæ semper deterius nobilioris gīa esse dr̄, respectu igitur rerū corporearum gñabiliū patet quō ex naturalibus dici p̄t hoiem esse finē, sed respectu æternorū nunquid hō sit finis, respondeo est finis secūdaria intentione. nam 12. Meta. cō. 36. & 2. cęli. tex. com. 21. & 17. ęterna primaria intentione agunt propter se, & secundaria intētione agunt propter ista inferiora. & si Deus, & natura de rebus nobilioribus magis curāt, sequtur q̄ hō precipuus erit finis secundaria intentione intētus à Deo, & ab intelligētiis. vñ Com. in. 2. phy. com. 75. scribit q̄ nām agere propter finē est maximū fundamentum in scīa diuina ad probādum q̄ Deus habet maximā solicitudinem circa ea quæ sunt hic, nā aūt & Deus de nobilioribus rebus maiorē solicitudinem gerūt. vnde 2. physic. tex cō. 46. deridet antiquos asserentes casum, & fortunam esse in cęlestibus animalibus, & non in generabilibus, & in libro de diuinatione fm quietem, vbi ostendit quæ sit cā veri somni de futuris, & dicit q̄ sunt ab intelligētia p̄p maximā solicitudinē quā habet erga ipsum hoiem: fm viam ēt Themistij. homo est finis secūdaria intētione maxime principaliter q̄ alia quæ sunt hic propter sil'itudinē. Nā hō felix est, quodāmodo sicut Deus ī hoc, q̄ est oīa entia quoquomō, vt dicit Cōm. authoritate Themistij 3. de aīa. cō. 36. & vt inquit Arist. in 10. ethic. ca. 10. si dij curā habent humanarū rerū vt creditur & cōmunabile est maxime gauderet optimo & cognatissimo, tale aūt hūana mens est. &c. & 12. meta. tex. com. 38. deductio autem qualis optima paruo tempore nobis.

Homo demonstratus nō diuiditur in partes quæ sunt homo, cōtra sophistas & Petrū de Mantua. Commentator 5. meta. com. 11.

Hō essentialiter distat ab animali vno modo, & alio modo est idem essentialiter 5. meta. com. 13.

Homo conualescens est, & homo cōualescit nihil differt 5. metaph. tex. com. 14.

Homo differt à planta p aīalitatem quę est qualitas in eo. Com. in 5. meta. c. 19. & est in cap. de qualit. vbi elicitur q̄ species diffinita p genus suum differt à rebus nō cōtentis in illo genere, per specificas aūt differentias differt à ipēbus in eodē gñe contentis. vul. n. Com. in illo commento q̄ prima acceptio qualitatis fm quā differentia substantialis dicitur qualitas se extendit tam ad differentias specierum specialissimarum quæ sunt species vltimæ quàm ad differentias generum, licet commentum communiter inueniatur ibi depraua-tum, sed ista est rei veritas, sicut superius notaui eum in litera D de differentia memini.

Hominis multæ sunt causæ animalipes, attamen homo fm se homo est. 5. meta. tex. cō men. 23.

Homo non omnis bonus, aut malus, aut iustus, aut iniustus, sed & medium. 5. metaph. tex. cōm. 27.

Hominum genus denominationē potius assumunt a primo patre q̄ a prima matre 5. meta. cōm. 33. & est ratio vt dicit Cōmētator quia motor est nobilior materia ex quo sumitur denominationem quandoq; sumi a nobiliori.

Homo falsus dicitur qui est promptus & electiuus talium rationum non p̄p aliud aliquid, sed propter seipsum. 5. meta. tex. cōmen. 34.

Hominis quiditas est homo vno modo, & nō est homo alio modo, & est forma hominis, & non est homo qui est congregatus ex materia & forma. 7. primæ philosophiæ. cōm. 21. & cōm. 33. & 34. & 43. & 12. metap. cōm. 14. Inde colligē de mente peripateticorum formam esse rei quiditatem, & q̄ materia nō est pars quiditatis, sed est vehiculum differens ipsam quiditatem. licet Auicenna in 5. suæ metaphy. cap. 5. teneat q̄ in cōpositis forma est pars quiditatis, & nō est tota rei quiditas, quem sequitur beatus Thomas, & Scotus ī 7. metaphy. & Antonius Andreæ, & isti non distinxerunt inter essentiam & quiditatem in rebus compositis ex materia & forma, & ista fuit causa erroris. Nam Aristote. in 3. de anima expresse reclamat huic sententiæ dicens in conceptis cum materia aliud est caro & carni esse, & magnitudo & magnitudini

esse, vnde materia bene est pars essentiæ, sed non est pars quiditatis, vt declaraui in theorematibus.

Homo hominem generat nisi quid præter naturam fiat. 7. metaphy. tex. cōmen. 28.

Hominem ītelligere sine carnibus & ossibus impossibile est. 7. meta. tex. cō. 37. vide in concordantijs.

Hominis affectus sunt subditi rationi, non autem brutorū, vide Themistium. 3. de anima. cap. 38.

Homo albus est vnum per accidēs. 7. metaphy. tex. cōmenti 41.

Homo nō dicitur albedo sed albus, neque ambulatio sed ambulans. 9. metaphy. tex. cōm. 12.

Homo authoritate Prothagoræ est metrum omnium rerum, 10. met. t. commen. 5.

Homo eremita qui non est pars ciuitatis non est bonus, neq; malus. 10. meta. cōmen. 16. idem 5. met. cōm. 27. quia videlicet ciuitati neque bonum, neq; malum affert.

Hominis species nō sunt homines quamuis diuersę carnes & ossa ex quibus hic & hic. 10. met. t. cō. 25.

Homo est albus quia Callias est albus. 10. mete. tex. cō. 25. Inde colligе accidentia per accidens seu communia ptius competere indiuiduis, & secundario speciebus, qđ etiam Porphyrius asseruit.

Hominis albi & equi nigri est diuersitas specie, sed non inquantū hic albus & hic niger. 10. metaph. tex. commen. 25.

Hominis facit hoīes rationa litas. Commentator. 10. meta. cōm. 25. & elicitur ex tex.

Homo hominem genetat 12. met. tex. cōm. 18. idem in secūdo phy. tex. cō. 26. 12. met. tex. com. 40.

Homines

Universidad de Deusto
Biblioteca

Homines prædicentes futura nihil intelligunt de illo quod loquunt 12.meta. cõmen. 18.in prima parte digressionis.

Homo ẽ prior spermate & est principium & perfectum & non sperma. 12.meta.tex.cõmen. 40. & 9. meta.tex.cõmen.15.

Homo per acquisitionẽ scientiæ diuinæ inuenitur in sua perfectione essendi. 12.meta.cõ.44.

Homines quidam de veritate cõprehendunt id quod comprehendit debilis visus de vmbra rei in loco ipsius rei, ita ꝙ putant vmbram rei esse rem ex libro destructionũ disputa.2.in solutione 5.dubij.

Horror fit ex aspersione rei calidæ. & vide causam in libro de somno & vigilia.& ibi Themistiũ. c.21.

Hoc nomen ens dicitur de pluribus secundum diffinitionem, & vno secundum subiectum, primo phy. tex. cõmen. 21.

Hoc nomen prima cõtraria existentia in vnoquoq; genere nõ dicitur vniuoce nec æquoce, sed fm prius & posterius. 1.ph.cõ.56. Et aduerte ꝙ reddit Cõment. ibi cãm, quia sunt causæ aliorum cõtrariorum. vnde elicitur ꝙ prioritas causæ ad causatũ, tollit vniuocationẽ in causis quæ per se sunt causæ. vide in 8.physi.cõmen.77.

Hoc nomen transmutari deriuat in reb⁹ naturalib⁹ a termino ad quẽ, nõ a termino a quo. 2.ph.t.cõ.14. idẽ 5.phy.t.cõ.48.& 2.de aĩa. tex. cõ.49.a fine vnumquodq; denominare licet, secus in artificialibus quandoq;, vt patet ibidem. 2.phy. 14.sicut de medicatione.

Homerus sapere & sentire idem esse asseruit. 2. de anima. tex. cõm. 150.& 4.meta.tex.cõmen.21.

Humida oĩa suapte natura in corpore existentia vasculis quibusdã continentur, vt sanguis in venis & medulla in ossibus. 3. de natura animalium.cap.20.

Humana cõprehensio in propositis profundis deficit. ex disputatione. 3.in solutione. 16.dubij.

Humor viuificans est siccitas ligne a vita remota est. 2. de genera. animalium.cap.1.

Humidũ est indeterminatum prio termino & bene terminabile alieno. 2. de gen.& corru.tex.cõ.9.

Humefactio in aqua est manifesta sensui, sed ea quæ est in aere latet sensum. 2 de anima. cõmen. 113. idem 1.phy.cõ.54.& 1.de gene.& corrupti. cõm.19.& 2.de anima. cõm.115.in calce cõm.de aqua.

Humor melãcholicus cõuenit homo & actioni vnius imaginatiuæ, quia iste humor est multi vaporis,& ascẽdit ad caput & facit somnum,& cõuenit somno.ibidem.

Humiditatis proprietas vt sit facilis retineri ab alio & obediens recipere passionẽ absq; hoc ꝙ perneat formã quã recipit aut habeat retentionẽ ex se.4.methe.cõ.1.idẽ in 2 de gen. & corrup.tex. cõm.9.

Humiditatis & siccitatis diffinitiones differenter verificãtur in cõpositis & in simplicibus.4. metheo. cõm. 1. & vide consimile de grauitate & leui in 3.cœli. cõ.9.& vide vniuersaliter de omnibus primis qualitatibus in cõm. 13. in 1.cauen.

Humidũ ẽ bene terminabile, siccũ aũt difficile terminabile, humidum.n.sicco causa terminationis est, & vtrũq; vtriq; velut colla fit.4. metheo.tex.cõm.28.

Hypolepsis quã nos susceptionẽ dicere possumus, aut existimationẽ est tanq; genus oĩum habituũ existentium in intellectu, vt est scĩa, opinio, intellectus, & id genus. Themist. 2. de aĩa. sup tex.cõ. 152. Nota tamẽ ꝙt quandoq; sumit pro aliqua specie, vt pro opinione, sicut ibidẽ in tex.cõm. 157. sicut in 2.phy. est in simili de casu, vt nosti.

Hypotheticæ propositiones syllogisticæ sunt duobus modis, modus ĩ quo præcedens est pone aut necessariũ & cõsequentia necessaria, & in his semper ponit præcedens & modus in quo ditur consequẽs, & modus in quo præcedẽs est impone & cõsequentia est necessaria, & in hoc semper destruit præcedens. 7.physi. cõm. 2.idem in 1.priorum in digressione de syllogismo hypothetico.

Hyppomanes quid sit, vide Arist.in 6.de natura animalium.cap.18.li cet Theocritus ĩ pharmacheutria fit alterius opinionis. Et aduerte diligenter apud Arist. hoc vocabulũ esse multiplex, quandoq;. n. sumitur pro humore simili semini quẽ genitale equa tempore coitus emittit, quandoq; vero significat carunculã quandam frontũ pulli adhærentem nascens, vt patet ibidem libro. 6. de natura animaliũ. ca. 22. & hoc etiam veneficijs esse idoneum dicunt.

De Hyppomane etiã vide quę scribit Arist. in 8.de natura aĩaliũ. ca. 24. vbi dicit, quę aũt de hoc fabulantur figmẽta mulierculariũ & protum potius esse credendum est.

Hypocrates & alij medici dixerũt ꝙ causa putrefactionis est caliditas & humiditas, & hoc quia non distinxerunt illud quod est per se ab illo quod est per accidens. 4. metheororum.cõmen primo.

Hypasus methapontinus, & Heraclitus ephesius ignem asseruerunt esse principium omnium, ex erratis primi metaphy.

De litera I.

ID inter esse dicit in qd prius aptum natum est peruenire quod permutatur q̃ in quod vltimũ fm naturam cõtinue permutans, 11.primæ philosophiæ. cap. 11.& 5.physi.tex.cõmen.22. & ideo arabes mediũ in motu inter appellãt.

Idem fm subiectũ est idem per accidens, sed vere idem est illud quod est idem per formã. Cõmentator 6.Physi.commento.85.

Identitas est vnitas quædam pluriũ essendi vt ipsi vtimur vno vt pluribus, veluti quando dixeris ipsum ipsi idẽ, nã vt duobus vtimur vno. 5.meta.in ca.de eodem & diuerso.

Idẽ seipsum trãsmutare non põt. primo de gene.tex.cõm.73.

Idẽ & similiter se habens semp idẽ aptũ ẽ facere. 2.de ge.& cor.t. c.56

Idẽ fm idẽ nõ põt esse ĩ actu & ĩ põa.

Idem eidem non erit per se causa contrarij. 4. metheo.tex.cõm. 56.

Iecur ad temperiem sanitatẽq; corporis multum confert, finis nãq; corũ in sanguine situs est potissimum. iecur aũt omnium viscerũ excepto corde sanguine refertissimũ est. ex 3.de partibus ani.c. 12. vide in cõtradictiõibus nup editis.

Iecur latere sinistro, lien latere dextro cõtineri visus est. Arist.in 4. de ge.an.c. 4. vide ẽt ĩ 1.de na.an.c.8 vbi dicit hoc visũ fuisse ĩ nõnullis quadru-

quadrupedibus. vide etiam in 2. de generatione animalium. cap. 17. vbi dicit quãdo hoc euenit id prodigiose euenire putandum est.

Iecur hominis rotundum est simile bubulo. primo de natu. ani. c. 18.

Iecur magna ex parte maximoq; animalium numero felle caret, verum in nõnullis id habere sibi annexum videtur. ibidem.

Ignis generatur ab igne sicut a motu 12. primæ philosophiæ. cõ. 18. & 7. primæ philosophiæ. cõ. 31. vide 2. cœli & mundi. cõmen. 32.

Ignis quia est ī fine subtilitatis, ideo non recipit quantitatem maiorẽ, & terra quia est in fine corruptionis & grossitiei, ideo non recipit quantitatem minorem. 4. methe. cõmen. 1. idem 2. de anim. cõ. 97.

Igne excepto, omnia reliqua elemẽta putrescunt: etenim terra, aer, aqua, oĩa hæc sunt materia igni. 4. metheororum. tex. cõmen. 4.

Ignis nullum aĩal generat, neq; constituit quicq̃ densis vel humidis vel siccis videtur. 2. de gñatione animalium. caſ. 3. idem in 2. cap. de substantia orbis Comment & in 12. meta. cõm. 18.

Igni & elemento esse non idem est, sed vt quidem re & natura ignis, elemẽtum nomen vero significat eo quod acciderit ipsi, quia est aliquid ex hoc vt primo in existõte, sic & in causa & in vno & in talibus oĩbus. 10. meta. tex. cõm. 2. in de colligitur nutrimentum respectiuum esse de quiditate absoluti.

Ignis aufertur ablatione caloris nõ primo sed mediante ablatione formę ignis, sicut risibilitas aufert hominem, sed nõ primo sed p ablationem rationabilitatis. 8. me. c. 5.

Ignis actio ẽ calor maximus & metus ad supernus 8. met. c. 5. ignis calor est ī eo sicut abscissio ī gladio, & actio manus in manu nõ sicut ablatio in ablato 8. met. c. 5. hoc dictũ est sicut apprietas eius, & nõ est differentia substantialis per cuius ablationẽ primo aufertur natura speciei constituę per talẽ differẽtiam specificam constitutam. Ignis non est primũ calefaciẽs quia est passiuus, sed necesse est vt primũ calefaciẽs calefaciat per qualitatẽ nõ passiuã. ex. 2. ca. de sub. or. Ignis solus & maxime speciei est. 2. de gene. & corrup. tex. cõ. 50. idem 4. metheo. tex. cõ. 5. vbi dicitur q̃ oĩa entia putrescunt excepto igne. Ignis quilibet eiusdem speciei est cũ alio igne. 1. cœli. tex. cõmen. 77. Ignis non lucet nisi cum admixtione cum alio corpore & differentia tanta hoc inter ignem & corpora extẽsa est manifesta. Cõmẽ. in lib. de sensu & sensato. idẽ 4. cœli. cõ. 32. Ignis generatio amota non est immediate a calore cœlesti diffuso in aere, & motus p̃disponit subiectũ. Cõmen. in paraphrasi metaphysicæ tract. 2. ibi & dicamus.

Ignis est veracius mediũ inter maxiam & formam q̃ sit aqua, & aer. 3. colli. cap. 38. de visu & auditu.

Ignis qui est supernus nõ dicit ignis cum isto qui est apud nos sm Alexandrum, nisi æquiuoce. 1. cœ. cõ. 91. idem in 2. de gene. & corrup. cõ. 21. & 4. cœli. cõ. 32. & in prima parte canticæ canticorũ. cõmẽ. 15. vbi clarissime loquitur de hoc.

Ignis quando non habet ętenatem cito extinguitur vel debilitatur, & ideo carbonarij tegũt carbones cum terra, vt ignis nõ transeat per

per omnes partes carbonum & faciat cinerem. 3. coll. c 3.

Ignis quilibet calefacit, non tamen cõuertitur q̃ quodlibet calefaciẽs sit ignis. 2. cœli. tex. cõm. 42.

Ignis quilibet non lucet. Cõment. in paraphrasi. 2. de cœlo. sum. 3. quæsito 1. & idem in 4. cœli. c. 22.

Ignis corrũpitur duobus modis aut ex se, i. propter defectum materiæ, & etiam ex contrario, sed modo accidentali cum contrarium non potest corrumpere ipsum, donec habuerit materiam conuenientem sibi. 3. cœli. cõmen. 52.

Ignis calidum proprium est, terræ vero siccũ, sicut dictum est in his, quæ de elementis. Philosophus in libro de sensu & sensato, & habet in 2. de generatione & corruptione. tex. cõmen. 21. & 23.

Ignis exitus a lapide non est in ca. translationis, sed est in ca. alteratio nis, & trãsmutationis. 3. cœ. cõ. 56.

Ignis semper videtur conseruare figuram pyramidalẽ. 3. cœ. cõ. 67.

Ignis non est ignis in actu nisi in calore & siccitate, quæ sunt in summo. 3. cœli. cõm. 67.

Ignis per velocitatem motus sm anguos habet figuram pyramidalem, & secundum alios habet figuram sphæricam. 3. cœ. t. cõm. 69.

Ignis per se & prima intẽtione congregat omogenea, secundaria autem intentione & per accidens sẽgregat etherogenea. 3. cœli. tex. cõ. 74. idem in 2. de generatione & corruptione. tex. cõmen. 8.

Ignis in aquam conuerti nõ potest nisi prius in aerem conuertatur secundum Themistium. 5 phy. sup tex. 10. contra quẽ vide Auer. ibi.

Ignis duobus modis corrumpitur, a contrario, & a seipso marcescens 3. cœli. tex. cõm. 62.

Ignis partes & motus earum ad superius demonstrant ignem esse superius 4. cœli. tex. cõmen 32.

Ignis esse ex motu partium demonstratur demõstratione quia, & est demonstratio ad speciem subiecti in scientia, quod tamen contingit 4. cœli. cõmen. 32.

Ignis qui est apud nos nõ est ignis, qui est elementum. 4. cœli, cõ. 32.

Igni cum fuerit extra suum locum accidit illuminatio, sicut congelatio aquæ. 4. cœli. cõmento. 32. idẽ in libro de sensu & sensato.

Ignis qui est hic corrumpit corpora, sed ignis qui est in suo loco naturali est generans, idem in 2. caſ. de substantia orbis, & in 2. de generatione animalium habetur ab Arist. caſ. 1. & 12. primæ philosophiæ. cõm. 18. vide in concordan.

Ignis qui est apud nos diffinitio, est ebullitio corporis calidi & sicci. idem in 2. de generatione & corruptione. tex. cõmen. 21.

Ignis non mouetur ad locum aeris nisi violenter, & aer etiam ad locum ignis. 4. cœ. cõm. 39.

Ignis cũ p se incendit est gñatio, & qñ apponunt ei ligna est augmentatio. 1. de. gene. & corru. t. cõ. 39.

In quibus facere est & pati necesse est vnam horum esse naturam subiectam. 1. de generatione & corruptio. tex. cõmen. 43.

Ignis est superabundantia caliditatis, quemadmodum glacies frigiditatis. 2. de generatione & corruptione. tex. cõm. 21.

Ignis nihil generat, neque glacies. ibidem, vide in concordantijs.

Ignis non agit quatenus ignis, nec

terra

terra quatenus terra, quatenus autem ineſt contrarietas eatenus in vnoquoq, hæc & faciũt & patiũtur. Philoſophus in libro de ſenſu & ſenſato.

Ignis qui eſt in vltimo continentis non eſt in fine ebullitionis authoritate Alexandri, ſed ignis qui eſt hic eſt huiuſmodi. 2. de ge. & cor. cõmen. 21. idem cõmen. 15. in prima parte canticæ canticorum Auicennæ, & 4. cœli. cõmen. 32. vide in concordantijs.

Igni contrarium eſt aqua, & terræ aer. 2. de generatioue & corruptione. tex. cõ. 22. vide in cõcordãtijs.

Ignis & terra magis ſincera ſunt, aqua & aer ſunt magis mixta. ex 2. de generatione & corruptio. tex. cõmen. 22. vide 4. cœli. cõmen. 26. quomodo ſit intelligendum.

Ignis eſt magis calidi q̃ ſicci 2. de generatione & corruptione, tex. cõmen. 23. vbi patet vnam ſolam qualitatẽ in ſummo attribui cuilibet elemento, & iſta eſt opinio Alexandri in libro naturaliũ quæſtionum, & in libro metheororũ, & eſt opinio Auer. ſine dubio.

Ignis maxime & ſolus ſpeciei eſt. 2. de generatione & corru. tex. cõ. 50. vbi Cõmen. dicit q̃ proportio ignis ad alia elementa, eſt ſicut formæ ad materiam.

Ignis mouet deterius q̃ inſtrumentum. 2. de gen. & corru. tex. cõ. 55. vbi Cõmenta. reddit cauſam, inquit enim q̃ motio ignis eſt vilior motione inſtrumenti: inſtrumentum enim nõ mouet ſine artifice, & cum mouebit cũ artifice, mouebit ad generationẽ, ignis vero cũ mouebitur per primũ mouẽs, mouebit ad corruptionẽ, vide in concordantijs. Amonius tamen in 2. de natura. in tex. cõm. 41. dicit motionem ignis eſſe deteriorem motione organi: nam organa quãdo ſunt proportionata agẽti attingit finem propter quẽ agunt, ſed deſtituta ab agente & artifice nullius damni ſunt cauſa, ſed ignis deſtitutus ab anima & non regulatus eſt cauſa corruptiõis, vnde Galenus recte dixit febrem eſſe calorem naturalem mutatũ in igneũ, tamen ſimpliciter cauſa ſed magis anima. 2. de aĩa. tex. cõm. 41.

Ignis augmentum in infinitum eſt quouſque fuerit cõbuſtibile. 2. de anima. tex. cõmen. 41.

Ignis dominabitur ĩ corporibus mixtibilibus. 2. de anima. cõmen. 41. vide in concordantijs.

Ignis in vtriſq; videtur in tenebris & in lumine. 2. de aĩa. tex. cõ. 74.

Ignem qui infrigidatus eſt pp adextionẽ corporũ frigidorũ vulgus non appellat ignẽ, & forte vocant ignem corpora calida, licet ſint hũmefacta per mixtionẽ dũ remanet calida calore igneo. 2. de aĩa. c. 115.

Ignis eſt maxima dimẽſio quã materia recipit, & minima eſt dimenſio terræ. 2 de anima. cõm. 87.

Ignis aut nullus ſenſus eſt, aut eſt cõmunis omnibus: nihil enim ſine calore ſenſitiuum eſt, ſecundo de anima. tex. comen 130.

Ignis innatus eſt alterare omne corpus per virtutem exiſtẽtem in eo, ſed tamẽ cũ hoc patiẽ quoquomodo ab eo q̃ alterat & aſſimilat ei aliquo mõ ſiĩ tudinis. i. aggregatã fieri, & ex lignis minimũ, q̃ñ igneã alterãte. 3. de aĩa. cõ. 20. vbi innuit dari reactionẽ. idem. 1. de generatione & corruptione. 53. & 3. phy. cõ. 8. & 4. methe. c. 10.

Illud q̃d in rei veritate dicit̃ generan eſt illud in quo inuenitur iſte motus. 1. phy. cõ. 60. Ex quo patet q̃ materia cñ ſit ſubiectũ gñationis & corruptionis, vere generat̃ & vere corrũpit̃. Nã vt inq̃t Cõmen. hic motus eſt in moto, quia mot⁹ eſt actus mobilis, & p cõſequens mobile ẽ illud q̃d denoĩatur a motu. ex 3. ph. cũ igit̃ gñatio ſit ĩ materia tãquã in ſubto mobili, gñatio. n. eſt actus gñabilis inquantũ gñabile ẽ, ſed pp qd iſte modus loquẽdi nõ eſt in vſu, ſicut eſt ĩ alijs motibus, dico q̃ eſt quia ſubtum gñationis & corruptiõis ſubalis eſt ens in puta põa, & latet nos, ſubtũ vero aliorũ motuũ eſt ens in actu, & eſt manifeſtũ, denoĩatio aũt attribuit̃ entibus in actu, vt p 3. 9. primę philoſophię. tex. cõm. 7. Si aũt dicit̃ q̃ Ariſt. in fine primi phy. demõſtrat q̃ materia nõ gñatur, neque corrũpit̃, dico q̃ illud intelligitur terminatiue, nõ. n. accipit eſſe p gñationẽ, neq; nõ eſſe p corruptionẽ, nõ. n. gñat̃ res, neq; corrũpitur, ſed ſphera enea, vt dicit̃ in. 7. meta. & ideo recte dixit Cõm. q̃ ſubtum generationis vere generatur, licet hoc non ſit famoſum. Illud quod in rei veritate dicit̃ fieri hoc apud græcos eſt ſubiectũ. primo phyſi. cõm. 61. vide quo ſit intelligendũ Ariſt. in 7. primæ philoſophiæ. in rex. cõm. 25. Et inde accipit eã lucidiſſimus Them. Nã quãdo priuatio latet ſolemus in obliquo loqui, vt ex ẽre dicim⁹ ſta tuã fieri, & ex lignis minimũ, q̃ñ vero mota eſt in recto, vt hominẽ muſicũ fieri dicimus, aut ſanũ, quia priuationes ſunt manifeſtę.

Illud quod eſt p ſe intelligentia & intellectus non eſt impoſſibile, vt ſit cauſa pluriũ entium ſm quod de eo intelligũtur multi modi. 12. metaphy. cõmen. 44.

Illa quæ ſunt inter primũ genus & vltimam differentiam, ſunt quaſi genus. 7. metap. tex. cõ. 43.

Illuminatio & obſcuritas quæ ſunt in corporibus cœleſtibus, & in iſtis inferioribus videnẽ magis dici equiuoce quàm ſm prius & poſterius. 2. c. de ſubſtantia orbis. Et ibi vide cauſam.

Ille eſt primus locus vbi naturalis inſpicit alium modũ eſſendi ab illo de quo conſiderat, patet in 8. phyſi. vbi demõſtrat primũ principium mouens eſſe abſtractũ a magnitudine. 1. phy. cõm. vlti. dixit aũt illũ locũ eſſe primũ reſpectu tertij de anima. vbi etiam demonſtrat eẽ entis abſtracti eẽ intell'm.

Illa quę non conueniunt, neq; in genere propinquo, neq; in gñe remoto, vt hõ non corpus q̃d dicit̃ de corpore cœleſti & corruptibili: & intellectus nomen quod dicit̃ de intellectu humano & de ſeparatis intelligentiis, & ſicut nomen entis q̃d d̃ de rebus corruptibilibus & eternis, cõueniẽtius eſt vt talia vocabula ingrediant̃ noĩa equoca q̃ vniuoca. Ex lib. deſt. diſp. 5 ĩ ſol. 3

Illud quod eſt propinquũ ad habendum, hẽt tã q̃ habitũ apud ĩtell'm.

Illud q̃d attribuit̃ alicui p ſuã partẽ apud Ariſt. eſt aliud ab eo quod attribuitur per accidens. 4. phyſi. cõ. 33. idem. 5. phyſi. tex. cõm. primi.

Illud quod innatum eſt moueri, innatum eſt quieſcere. 5. phy. cõ. 11.

Illud q̃d eſt per accñs admixtũ cũ

eo

Universidad de Deusto
Biblioteca

eo quod est per se frequenter decipit. 8. physi. cõmen. 27.

Illud quod est accidens totius est illo qđ est per se. 8. physi. cõm. 27.

Illuminatio & similia ex qualitatibus quę fiũt sine alteratione sunt in cœlo. 1. cœli. cõm. 21. & ibidem cõmen. 20. & in 2, capitulo de substantia orbis.

Illius in quo non est potentia diffinitio est, vt nunquam exeat ad actum. 1. cœli. cõmen. 137.

Iliud quod inuenitur propter se prima intentione, necesse est, vt inueniatur propter aliud secũda intentione, nisi illic sit natura, quæ nõ innata ad largiendũ. 2. cœ. cõ. 21.

Ex hoc loco male intellecto quidã eliciunt Deũ benedictum fm mẽtem Cõmen. non mouere effectiue cœlum, quia dicunt ꝙ illa exceptionis nota in prefata propositione fuit addita ad excipiẽdũ primã cãm quæ nõ est innata ad largiendum, sed isti errant vehementer, immo quælibet substantia separata est innata ad largiẽdum. Et prima causa est in fine largitatis, sicut est in fine bonitatis, & ideo dicꝙ illud fuit dictum per Auer. ducendo ad impoſe. q. d. pp se prima intentione, cũ oẽ tale sit spirituale & nõ corporeũ. 2. intẽtione agit pp aliud nisi ibi esset natura, quæ nõ est innata largiri suã boniatẽ, qđ impoſe, quia ibi non est malũ, neque liuor, & hoc põt colligi ex verbis eius in fine illius cõmenti, sic enim in simili. Arist. arguit & accusat Simonidẽ in proœmio primæ philosophiæ, q asserebat sciẽtiam diuinã in solo Deo esse, & illam nulli cõicari: semp intelligẽtiæ adheret vt comes assecla q; eiꝰ.

Imaginationem ita diffiniunt vtẽ τωπωσιμ. i. figurationem in alã, & in parte principi faciant, sed figura hæc imaginatio non est, sed cum eiusmodi figuram imaginatur potestatis functio est, nãq; si figuram & imaginationem idem esse cõcesseris stanm efficies vt hi qui figuram illam habuerint, cum nihil imaginentur, nihilomin⁹ in imaginatione sint pariter id absurdissimũ sequiẽ, vt simul ac que eodem ĩ actu tpis in pluribus imaginationibus versemur, quæ etiam tot numero sunt quot illa sunt, quorũ in nobis simulachra seruãtur. Alex in paraph. de aĩa in ca. de phãtasia. eãdẽ ferme sẽtam inuenies in Themi. in cõm. sup. 1 lib. de memo. & remini. cap. 11. Ex hoc nota contra illos qui tenẽt spẽm sensibilẽ nõ esse realiter distinctam a sensatione & spẽm sensibilẽ nõ esse distinctã ab intellectione. Vñ Alex. in pdicto loco expresse asserit, sicut ĩ sensi tria sunt, sensibile & virtus sensibilis & passatis eiusdem functio, ita in imaginatione & in intellectu, eodẽ modo sunt tria, vz, imaginabile & virtus imaginatiua & eiusdẽ virtutis actus imaginabile functio, sic & in intelligibile & virtus intelligẽs, & eiusdem virtutis circa intelligibile functio. Idem asserit Themi. ab breuiator Alex. circa hoc, & præterea Alex. relicta illa imaginationis diffinitiõe vera, adducit q ab Aristo. fita sunt. inqt. n. imaginatiua vis & sensibilis subo una ginatrix vis & sensibilis subo una sunt: rõne ac diffõne disperentes. Alex. ibi. ĩ ca. de phãtasia. Ergo diffinitio hmõdi afferri põt, vt motus a sensu in actu ꝓfecta dicat. Ita & qui imaginationem figurationem quadã in parte aĩæ principi esse asserunt in relicto vestigio, non autẽ in actione circa vestigium imaginationem ponere videntur.

Imaginationes veras & vehementes catalepticas. i. appræhensorias appellare consueuimus, ea de causa, quia appræhensio in talibus nihil aliud q̃ assensus est, imaginatio nẽ vero falsã & quæ in vero hebes ac dubia est acatalepton. i. vi apprehẽsoria carentem vocamus. idẽ Alex. ibidem.

Imago & animal depictum in tabula sunt eadẽ subto, sed rõne differũt, ex lib. de Memo. & reminiscẽtia, vide Themist. de hoc ibi, lib. 1. cap. 13.

Imaginatio confert in intelligendis mathematicis imposito aut visenti & tractãti diuina, quibus vis hæc magnitudinem & colorem assignat, ita conuenit vt quæ statu eterno sunt, & quorum substantia tempora vias vices non sentit, sine mole & tẽpore cogitari nõ põt Them. in 1. lib. de Memo. & Remini. ca. 9. & vide ibi pulchram Plato. in phedone authoritatẽ cap. 7. ubi inquit. q imaginatio implexa nec pu tas & dilucidas reddi patitur. Ista est sẽtia diui Aug in 1. de Trini. Idẽ sentit Boe. in 1. de Trini. Idem sentit Alber. cognomento magnus in ptin. suę primę philosophiæ. vbi scire potes causam, quia aliqui sapientiæ proficiunt in mathematicis disciplinis & in diuinis non põt profi cere & econtra, &c.

Imaginatio & memoria sunt eadẽ subiecto. Ex lib. de Memo. & reminiscẽtia, & Them. ibi lib. 1. cap. 10.

Imaginatio seu visio est effigies in

viscer primario. i. cordis impressio imaginatio non ipsa impressio habẽda visio est quippe qñ visio actꝰ & administratio sit eiꝰ virtutis cui imprimitur, & quæ concipiẽdi visa potentiam obtinet, alioquin nihil visentibus & imaginantibus nobis imaginatio & visio haberetur, quia teneretur effigies, immo vere imaginationes plures essent simul, quia plures effigies & plures impressiones simul repetirẽtur. Themist. in lib. 1. de memoria & reminiscẽtia cap. 11.

Imaginationes proueniẽtes ab artifice sunt mediæ inter cõpræhẽsiones vles & particulares, & sunt mediæ inter diffinitionẽ rei & suam imaginationẽ sibi propriam, & similiter sunt imaginationes animalium in operationibus artificialibus naturaſt operatis, vt sunt domusapium & hirundinum, ex Philosophorum sñia, ex lib. destructionũ disputa. 16. in solut. secũdi dubij.

Immobile tripliciter dicitur. 11. primæ philosophiæ. ca. 10. in fi. & 5. phy. tex. cõmẽ. 20.

Impossibile factum eẽ dicẽs, aut esse, aut futurum esse. mẽtitur 9. meta. tex. cõmẽ. 6.

Imaginatio ẽ virtus per quam imaginantur præcisæ res quæ videtur impossibiles. Et iõ falsitas est propria imaginationi & sẽsui non contingit nisi per accidẽs. 4. met. cõ. 24.

Impotẽtia ẽ priuatio potẽtię. 5. metapha. tex. cõ. 17.

Impossibile est scire aliquid eorũ q̃ sunt posita in artibus nisi præscian tur ĩtellecta prima ĩ illa arte. 1. metaphy. cõmẽ. 47.

Imaginatio in animalibus perfectis fit ex quinq; sensibꝰ 3. de aĩa. c. 56.

Imaginatio est in alijs animalibus, sed cogitatio est in rationalibus 3. de anima.tex.cō. 57.

Imaginatiua semper est in motu & actione continua, & illi attribuitur actio secunda: quia virtus rememoratiua & cogitatiua non agunt in somno. Cōmen. in lib. de So. vi.

Imaginatio duplex, perfecta & imperfecta, perfecta est in aīalibus perfectis, imperfecta & inexplanata ī imperfectis vt sunt vermes & muscæ. Themist. 3. de anima cap. 68. idem habet Cōmen in 2 de aīa. cō. 20.

Imaginatiuę virtutes motus intenduntur in somno, propterea quia soluta est a ligamento virtutis cogitatiuę, quia tunc non ministrat ei, ibidem Cōmentator.

Imaginatiua virtus propter suam diuersitatem in complexione est causa quod quidā hoīes sunt veridici somnij q̄ alij; ex cōmento libri de diuinatione.

Imaginatiua virtus semp est in motu in somno & in vigilia. ibidem.

Imaginatio proprię & fm tranlatio nē sumitur, & qñ sumitur fm translationē de opinione & scīa & aliis habitibus prędicatur. Alex. in paraphrasi de aīa. in cap. de phantasia. Vnde Auer. in 3. de aīa. intelligere plerunq; appellat imaginari pintellectum, imaginatio autem proprie sumpta, est motio quædam p quam nobis secūdaria quædam gignuntur in anima.

Imaginatiuæ malitia actionis eius est in velocitate motus de vna imagine ad aliam, & in paucitate cōformationis formæ, & bonitas suæ actionis est in bene imaginando illam rem, quam imaginatus fuerat, & in confirmando, & huic actioni cōuenit complexio frigida & sicca, quia frigiditas facit tarditatē motus, & siccitas confirmationem formæ. ibidem.

Imaginatiua virtus habet maximū dominium in melancholicis, ita q̄ in vigilia comprehendūt illud quod alij compræhēdunt in somno. ibi.

Imaginatiuæ motus semper est in thesauro virtutis rememoratiuæ & cogitatiuæ, & in thesauro sensus cōis. ibidem propè finem.

Impedimentum intellectus semper est a falsitate, & nunq̄ a veritate. Cōm. in prologo. 3. phy. & est Arist. sīl. in 1. ethicorum. cap. 8. Verum vero consonat ex omni parte, falsum autē statim dissonat a vero, idem 3. de anima. cō. 5.

Impoſe est vt aliquid in vno sit de vno prędicamēto, & in alio de alio 5. phy. cō. 10. & 8. meta. cō. 5. & 1. phy. tex. cōmen. 27. Intelligitur tamen in his quæ vnuoce dicuntur, nam scīetia in nobis est qualitas & in deo est substantia.

Impoſe est ire Thebas & sīl'ium esse Thebas 6. phy. te. cō. 7.

Impoſe est vt idē motus equalis velocitatis prāsēat totū & ptē in eodē tpe, ne dū in tpe īfinito 6. ph. cō. 10. Et hoc est vnus mūdus seu vnū cęlū, ista est sua solō. Alexā. aūt dixit q̄ multitudo non est probabilē. Simpōt immediate coniungi vnitati.

Imaginatio est gñatio, & ois gñatio est motus 8. phy tex. cō. 26.

Impoſe nō sequitur ex falsō posīto, sīl ex īpoſi 8. ph. t. c. 36. & ex 1. prio.

Imaginatio in corporibus cœlestibus est eadem oibus modis, & cum ita sit est eadem, sicut imaginatum est idem, & cum imaginatio sit eadem non inueniet nīsi in vno imaginato. Sententia autē est in 1. cœli. cō. 90. Et est locus a potentia intellectus. Dubitat. n. Comme. ibi in demonstratione illa quæ vt ele-

sumpta

sūpta ex prīa philosophia. Cur quē admodū in hominibus, vnū obiectum mouet plures imaginantes & appetentes, vt idem cibus pariformiter & nō pōt fingi q̄ sint plures cœli & plures mundi, qui tn idem primum principiū appetēt, cūimo tus cœli fiat per desiderium & intellectum, & ipse soluit p verba prāducta, quæ sunt valde confusa, & nisi fallor solo eius in hoc consistit q̄ intelligētiis abstractis, & corporibus cęlestibus, cum primo principio est ordo & dependentia essentialis, in nobis vero ē ordo accītalis, in quibus imaginans & intelligens cum intellecto non sunt eadē oibus modis. Et iō in nobis pōt cōtingere q̄ vnum moueat in ratione amati & desiderati plura eque primo per diuersas imaginationes, sicut videmus q̄ vnus iperator potest duos cōsiliarios equaliter diligere & honorare, quia hic est ordo accīs, sed inter mundū & primū principiū est ordo per se & essentialis, & ibi, quia intellectum intelligēdo & intelligēs fit vnum quod est motum ab eo essentialiter in rōne amantis, oportet q̄ sit unum numero. Et hoc est vnus mūdus seu vnū cęlū, ista est sua solō. Alexā. aūt dixit rōnem illā esse probabilē. Simpliciter aūt dixit q̄ multitudo non pōt immediate coniungi vnitati.

Imaginatiua virt⁹ valde iuuat in hoc q̄ possit esse alius mūdus, quia possumus imaginari extra mundū vacuum continentem ipsum in quo posse sit esse alium mūdum, primo cœli. cō. 92. & 93.

Imaginatio vī intellectus esse proprer duo. primū quia sicut imaginatio fallitur qñq̄; & qñ; vera est, sic & intellectus quia sicut intelligimus dum volumus, ita etiā imaginamur dū volumus, 2. de aīa Themist. super tex. 159.

Impoſe & falsum differunt. 1. cœli tex. cō. 119. itelligitur de falsō possibili, quia falsum duplex est vt dicit Cōmenta. in comen. & habetur in 2. priorum.

Imaginib⁹ in nostris sursum & deorsum non sunt ex respectu sed ex similitudine. Cōmenta.

Impoſe dupl'r dr aut q̄ simpl'r nō verum erit dicere q̄ fiet vtiq;, aut nō facile, neq; cito aut bñ 1. cęli te. cō. 111. 2. cœli. cō. 10. ita q̄ Cōmen. vult & innuit istam diuisionem, q̄ istę sex differentiæ positionis sunt duobus modis verę & non veræ, veræ sunt in aīalibus perfectis in quibus est principium motus localis, non veræ aīt dupl'r, aut ex sīle, sicut in imaginibus nr̄is quę assīlant nobis, aut ex respectu tm, vt sūt relqua inaīata vt colūna, & id gen⁹.

Imaginatio semper intelligentię adheret, vt comes assecla; eius individua. Them. in 1. lib. de Memor. cap. 8. & habetur in tex. ibi. & ēt 3. de aīa. tex. cō. 30. & 39.

Impotentia quælibet præter naturā est, etenim in aīalibus impotentię omnes præter naturam sunt, vt senectus & decrementū 2. cœ. t. c. 37.

Imaginatio per intellectum in abstractis a materia semper est in actu. 2. cœli. cō. 37.

Imaginatio vt inquit Plato associata implexaq; aīo, actiones eius turbidat, neq; puras & dilucidas reddit patitur. Themist. refert in libro de memoria. libro. 1. capit. 7. & nota quōd est authoritas Platonis in phedone.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Imaginatio diuersificatur in animalibus quę sunt hic pp diuersitatem cõtiẽtis ea ex extrinseco, & propter diuersitatem passionis proueniẽtis in corporibus eorum ab eo. 2.cœli.cõ.40.

Imaginatio quam græci phantasiã vocant alia est a sensu & ab intellectu 2.de ani.tex.cõ.153.

Imaginamur dum volumus. ibidẽ.

Imaginatio nõ est in oibus aïalibus, vt sunt apes & formicę & vermes. 2.de aïa tex.cõ.56.vbi põdera glosam Auer.nã apes & formicæ imaginantur, sed Aristo. non curat de exemplo. Nota tamen q̃ Themist. melius exponit locum illum, & vide ipsum, intelligitur aũt de imaginatiua perfecta & terminata 2. de aïa.cõ.20. Alex. autem in paraph. de anima.cap.de phantasia dicit. q̃ ostreacea & vermes carent imaginatione.

Imaginationes q̃ plures sunt fallaces 2.de anima tex.cõ.156.

Imaginatio est in rõne carentibus ẽt 2.de aïa.tex.cõ.57.

Imaginatiua virtus põt imaginari formas imaginabiles, quaꝝ indiui dua nũq̃ sensim' 2.de aïa.cõ. 153.

Imaginatio est alia in maiori parte 2.de aïa tex.cõ.156.

Imaginatio est in confinio sensus & intellectus. Themi. in 2. de anima in tex.152.

Impoſe est aliquid transmutari ad spẽm eius quod hẽt in actu. 1.phy. Cõmẽ.76.idẽ 2.de aïa.67. & 3. de aïa.cõmẽ.4.

Impoſe est aliquam sciam, neq; vniuersalem, neq; particularem declarare suum subiectum esse. 1.physi. cõmen.vlti. & 2.phy.22. & 26.3.cęli.cõmen.4.

Impoſe est fieri quod non contingit factum esse. 1.cœli tex.cõ.58. & indicatiue probatur veritas illius propositionis ibi per omnia decẽ prædicamenta, vt dicit. Comenta. in cõmen.

Imaginatio sequitur ens, sed ens nõ sequitur imaginationem. 3. physi. cõmen. vltimo.

Immobile dr̃ tribus modis 5. physi. cõmen. & tex. 20.

Intellectus agens non recordat' post mortem eorũ, quæ simul cum intellectu mortali exercuerunt 3. de anima tex.cõ.20. Et vide Themist. ibi in cap. 28. & 29. vbi conciliat dicta in primo de anima tex. cõmen.66.

Intellectus agens non est propositiones primæ, neq; deus. Themist. 3. de anima cap.31.

Intellectui peculiare est actum esse, & intellectio est ei actio nõ passio. Alexander in tractatu de intellectu cap. 5. vide in cõtradictionibus nupereditis.

Intellectus agens in prima seminis transmutatione assistit nobis, & cum per omnia permeet, & actu sit vt in quouis alio corpore, potẽs p potestatem nostram operatus fuerit, tũc hic intellect' noster dicitur, & nos intelligimus ex tractatu de intellectu Alex.cap.vlt.

Intellectus diuinus semper operatur & actu est, & operatur per instans quando ex compositione corporis & temperamẽto factum fuerit huiusmodi instr̃m, & tunc materiali a noïe agit, sicut artifex, qui operatur cũ instr̃is, sed frũ se considerat est sicut artifex q agit sine instr̃is. ibidem Alexander.

Intellectus agẽs eo modo egreditur quo ingreditur non.n.alibi existẽs mutat locum, sed separabilis dr̃, & nobis extrinsecus nõ vt qui alio se transferat, & locũ mutet, sed separabilis quidem est, ceu qui p se sit, & a materia abiunctus. separatur vero a nobis qñ nõ intelligitur nõ quia trãsferatur, nam eo modo etiã nobis aduenerat. ibidem Alexand. Ex quo patet in via Alex q̃ illa authoritas in 2. de anima. separatur hoc ad hoc sicut perpetuũ a corrali interpretari debet de intellectu agente fm Alex.

¶ De intellectu in habitu qũo se intelligat.

Intellectus in habitu & operans seipsam intelligere potest non quatenus intellectus est, quia simul secũdum idem intelligeret & esset intelligibilis, sed quatenus intellectus in actu idem est his quæ actu intelliguntur, hęc itaq; intelligens seipsum intelligit, siquidem hæc quæ intelligit dum intelliguntur intellectus fuerit. Alex. in tract. de intellectu cap.4 idem sequitur ipsemet Cõmẽ in paraphrasi de aïa. in cap. de intellectu in actu & etiam in 3. de aïa. in expositione tex.cõ. 8. ubi recitat & aliam expõnem Alphara bij, quę tamen non est tenenda, nota ẽt q̃ alium modũ Alex. in eodẽ loco adducit quo intellectus seipsũ intelligit, non quatenus est intellectus, sed quatenus & ipse intelligibilis est. Accidit.n. intellectui, vt ẽt intelligibilis sit, nam cum ipse sit de numero entium, & sensibilis nõ sit, relinquitur vt intelligibilis sit nã, si intellect', quaten' intellectus, est seipsum intelligeret, tunc sequeretur q̃ nihil aliud intelligeret q̃ intellectus nõ esset. Hæc illæ.

Intellectus & sensus percipiunt receptionem formaꝝ sine materia. Vñ sicut intellectus seipsum intelligere dr̃ pro coniuncto, hæc quæ intelligit sunt actu intellectus, sic sensus seipsum sentire dr̃ qñ hæc sentit quę actu eadem sibi fiunt. Alex. in tract. de intellectu in cap. 4. Vide in contradictionibus nuper editis.

¶ De intellectu agente, ex alio de intellectu. Cap. 3.

Intellectus agens est a quo intellect' materialis acquirit habitum similis, vt inquit Aristo. lumini, nam vt lumẽ cã coloribus est, vt visibiles sint actu cũ potestate visibiles sint, ita intellectus iste intellectum potestatis, & materialem actu intellectum facit habitum intellectualem in eo afformans.

Intellectus agens est sui nã intelligibile & actu huiusmodi. ibidem.

Intellectus agens est effectiuum intellectionis, & ad actum ducens in tellectum materialem. ibidem.

Intellectus agens ab extrinseco accedere dr̃, qui nõ est pars nec potestas aliqua animæ nostræ, sed ab extrinseco nobis accedens, qñ ipsum intelligimus, siquidem per formæ susceptionem intentio fit. ibidem. Ex quo patet fm Alex. authoritatem illam philosophi in 2. de generatione animalium cap. 3. esse de intellectu agente interpretandam, & nõ de intellectu materiali.

Intellectus agens forma est & substãtia absque mã incorruptibili, ideo ab Arist. Immortalis merito nuncupatur, sed vnaquæq; aliarum formarum materialium intelligibiliũ intellectus est qñ intelligitur, sed non est intellectus qui deforis accedit, sed qui fit dum intelligitur, in-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tellectus aũt agens ẽt est intellectus anteq̃ itelligat ī re, cũ a nobis intelligitur extrinsecus, vt dicit ibidem.

Intelligere diuersificatur fm diuersitatem naturæ 3. de anima. cõ. 35.

Intellectum materialem asserentes esse virtutẽ gñabilẽ & corruptibilẽ nullã viã habent quo possimus cõtinuari cũ intellectibus abstractis. 3. de anima. cõ. 36.

Intellectus agens fm Alpharabium in nicomachia tenẽtem opinionẽ Alex. de intellu materiali nõ est cã ñri nisi agẽs tm 3. de aĩa cõ. 36. licet oppositũ sẽserit in epla ptinuatiõis.

Intellus & sensus oẽs spẽs rerũ recipe natæ sunt illæ sensibiles, hæc vero intelligibiles. Alexã. in paraphrasi de anima in 1. ca. vbi declarat, quo modo aĩa est quodãmodo res oẽs cõtra illos qui negant species intelligibiles, & est expressa sñia Arist. 3. de aĩa tex. cõ. 38. vide qõnem nostram in speciali de hac materia.

¶ De intellectu materiali quare materialis dicatur.

Intellectus materialis dr, quia est in potentia oĩa, quia quod est in potẽtia fm qp huiusmodi materiale est. Alex. in tractatu de intellectu. ca. 1. Vbi aduerte qp vt Cõmẽ. etiam dicit. 12. met. cõ. 26. potentia reducit ad mãm, & 1. ca. de subã orbis. materia substantiatur per posse, ita qp est dria substantialis eius, & 7. meta. tex. cõ. 22. sed mã est per quam res põt esse & non esse, sic. n. potentia & actus sunt principia omniũ. 10. prædicamentorũ, quia in quolibet prædicamẽto est aliquid proportionale materię, & aliqd ꝓportionale formæ, & potentia reducit ad materiam, & actus ad formam, vt dicitur. 12. metap.

¶ De eodem.

Intellus cum nec per corpus aliquid percipiat, nec corporis facultas sit, nec patiatur nullum omnino entium actu est, nec est, hoc aliquid potẽs, sed est simpliciter potestas quædam huius perfectionis & animæ specierum & notionum susceptiua. Alex. in lib. de intellectu. cap. 1. vbi de intellectu materiali agit. Vide in contradictionibus nuper editis.

¶ Dria inter intellum mãlem & intellectũ in habitu fm Alex. in tractatu de intellectu.

Cap. 2.

Intellectus in habitu est similis artificibus qui habitũ hũt, & pñt per ip sum operari q̃ artis sunt, sed intellectus materialis est similis his q̃ pñt artem assumere, & artifices euadere. Item intellectus in habitu non inest nisi perfectioribus, & illis qui eam intelligunt, sed intellectus materialis in oĩbus est qui perfecta a nima cõmunicant, hoc est ipsis hominibus. Cõm. aũt in 3. de aĩa. istã driam secundam ponit inter intellectum specularium & practicũ, quia intellectus practicus est eoĩs oĩbus, sed speculatio non, vt patet in cõmẽ. 1. vbi per cognitionẽ interpretatur intellectum speculativum, & intellectum operativum.

¶ Intelligibile materiale quomodo dicatur intellectus.

Intelligibile materiale fit actu intelligibile & actu intellectus ab intellectu agẽte denudando rem ipsam a materia, & quãdo actu intelligitur, intellectus fit cum ante sui natura nõ esset, intellus. n. in actu nihil aliud est q̃ forma quæ intelligitur, quia vnumquodq; eorum quæ simpliciter

citer intelligibilia non sunt, quum intelligitur intellus fit. Alex. in tractatu de intellectu. cap. de intellu. agẽte, idem ī paraphrasi de anima. in cap. etiam de intellectu agente. Intellectus secus percipit species reꝝ sensibilium, secus sensus. sensus. n. non fit idem cum cũ rei sensilis spẽ, q̃ is non more materiæ speciẽ excipiat, nam cum in his sunt in oĩbꝰ passim, quæ ex materia & specie, cõstituuntur, aliud est id quod est rẽ esse, aliud est id quod est rei esse, neq; n. est idem æs & æri esse, quippe æs simul vnũquodq; est & materia & species. Æri autem esse nõ per vtrunq; est, sed per diffinitionem & speciem, quę subiectę materiæ ingenua æs ipsam efficit. Alex. in paraphrasi de aĩa cap. de intellu fm actum, vide in contradictionibus nuper editis.

Intelligibilia alia ptãte, alia actu, potestate sunt materialia, quia ad hoc vt intelligibilia fiant indigent intellectu, qui diuiungit earum formas ab appendiciis materiæ, abstracta aũt suapte natura intelligibilia sunt, & non indigent cognoscentis auxilio ad hoc vt intelligibilia fiãt. Alexan. in paraphrasi de anima. in cap. de intellu, & est intelligibile secundum actum. idem Cõmen. 3. de aĩa. cõ. 18. idẽ Alexan. ibidem in cap. de intellu agente scribit, qp res materiales tunc sunt intellectus dũ intelliguntur qp si non intelligãtur non sunt intellus.

Intelligẽs & id quod intelligitur idẽ sunt simpliciter in abstractis a materia, sed in materialibus res intellecta non est idem simplr intelligẽs, quia hoc non euenit, vt fiat idem nisi dum intelligitur, tunc. n. est solum intellectus, sed spẽs abstracta ẽt intellus est, & sic nõ intelligatur. Alex in paraphrasi de anima. in ca. de intellectu in actu & re intelligibili. vide 3. de anima tex. commẽ. 13. vsq; ad. 15.

Intellus mãlis & subiectus corruptibilis est, & simul interit cum anima, cuius est potestas. Alex. in paraphrasi de aĩa. in cap. de intellectu agente. contra illos qui asserunt intellm polem fm Alex. esse incorruptibilẽ, nã in pñti loco solũ intellm agentem asserit eẽ incorruptibilẽ.

Intellectus actionis cum intellectu materiali idem efficitur, vbi ipsum considerat ob id quod singulis rebus intellectis idẽ fit cum res eædẽ intelliguntur, & quodcunq; est id quod intelligitur tale cum id ipm intelligit fit, Alex. in cap. de intellu agente in paraphrasi de aĩa. vbi cõsidera modũ quo itellus fit ipsum intelligibile.

Intellectus agens de foris nobis genitus est & incorruptibilis. Alex. ibi. in cap. de intellu agente, vbi põdera. qp authoritas Arist. 2. de generatione animalium cap. 3. exponitur de intellectu agente, & non de intellectu possibili; quod non viderunt sequaces eius,

Intellus põæ statim ẽ in nobis dũ generamur & in lucẽ edimur. Alex. ī para. de aĩa. in c. de intellu põæ. idẽ Them. in 3. de aĩa. cap. 39. auctoritate Theoph. licet dria sit inter Alexan. & Theophrastum.

Intellectus in habitu posterius innascitur, & est forma & habitus atq; perfectio intellectus materialis. Alexan. in para. ca. de intellu ī habitu.

Intellectus materialis recipit spẽs sine materia, sicut sensus, licet sen-

sus alteratio non sit, non tamē absque alteratione quapiam fieri possē vī, in intellectu vero cum idem modus est quod ad intellgibilium rerum susceptionem, intellectꝰ nullius sensorii corporalis officio fungitur, sed ad id quod intelligibile & dignoscendum ipse sibi satis est. Alex. in paraph. de aīa in cap. de intellectu practico & speculatiuo, vide etiam in isto cap. quid sit susciperē morę materiæ, & quid sine materia, & vide etiam Them. in 2. de anima in ca. 42. super tex. cō. 122. pulchre de hac mā & diffuse.

¶ De intellectu in habitu.

Intellectus in habitu species virtus atq; perfectio est intellus materialis. Alex. in paraph. de aīa. in cap. de intellectu in habitu.

¶ Quare appellatur intellectus in habitu.

Intellectus cum ab assidua functione in habitum redigitur, ita vt per se deinceps operari possit, tunc is intellectus gignitur quem velut habitum appellamus: redacta ad scientem similitudinem & proportionem qui in medio consistit eius qui secundū potestatē sciens & eius qui fm potestatem agens dicitur, & quantum ab eo qui per scientiā actu operatur deficit, tanto scientē fm potestatem exuberat. ibidem Alexander.

¶ De intellectu in actu.

Iam vero agens habitus intellectus in actu dicitur, intellectus nanque in habitu nil aliud esse videtur q̄ depositę illę coaceruatęq; & quiescentes considerationes. Alex. in paraphrasi de aīa. cap. de intellectu īactu, vbi etiā dicit, ꝙ intellectus in actu nihil aliud est q̄ intellus spēs.

Intellectus practicus & in aīalibus diuinis colligitur ex sententia Arist. in scīa libri de cœlo, vt notat Simplicius & Ammonius in 2. de aīa. & expositione tex. cō. 32. vbi tex. dicit. ꝙ incorruptibilibus in quibus est ratiocinatio quam græci logimon appellant in illis reliquæ potentiæ animæ, & hoc fuit dictum propter corpora cœlestia quæ hūt intellectum practicum & rationem conuenientem suę vitę, non tn̄ est intellectus practicus in eis sicut in nobis, qui propter indigentiam finis, & cum inquisitione & dubitatione inquirimus ex fine ad ea quæ sunt ad finē, vt docet Philosophus in 2. ethicorum de processū consultatiuo: sed est alterius rōnis: nā intellus Dei vt intelligit se, dicitur cōtemplatiuus, vt autem gubernat sua prouidentia mundū sic practicus dicitur & elicitur ex 2. cœli. tex cō. 61. vbi dicit tex. Nos aūt de his vt de corporibus solis, & vnitatum ordinem habentibus, in animatis autem oīno perquirim⁹. oportet autem tā q̄ participantibus existimare praxim & vitā, idē apparet 1. cœli tex. cō. 20. ubi dicitur recte vī natura futurum ingenerati & incorruptibile exemisse a cōtrariis, inter ꝓtraria. n. gn̄atio & corruptio, vbi Cōmē. in cōmēto ponit duplex naturę consilium in illo esu primum & secundum, consimile vide apud Plato. in Thimęo vbi induxit mūdi opificē cōsilio vtēte in cōditura mūdi vt posteris videl. In intellu tria spectant intelligibiles vis intelligēdi, & actus qui de ambobus paritur. Themistius in 1. de memoria & reminiscentia. cap. 1. vbi dicit, ꝙ etiam in sensu tria sūt sensibile

sensibile, vis sentiendi, & actus qui ex vtrisq; conficitur, habet etiam secundo, ex. 3. de anima. t. c. 2.

Intelligentiæ cœlestes seu animal cę leste, licet forte cognoscēs quidem sit sensibilia, sed alia via quām sensu, idelt illa quā causæ generantes effecta, & euenta sua cognoscunt. Themi. in. 3. de anima. ca. penul. & pli. autem in. 2. de anima, in expositione tex. com. 29. exponēs illud, alterius autem cogitatiuum & intellectiuum vt hominibus, & si alia quod alterum huiusmodi ē & honorabilius: inter alias expositiones dicit, hoc posse intelligi de animalibus diuinis, vt sunt cœlestia, quia talia habent sensum, & appetitum non passiua, neq; a sensibilibus extrinsecis excitata & mota, sed ab intrinseco cognoscentes & distinguē tes omnia sensibilia, & oportet hoc reducere ad istum modum Themi. nam si velit vltimum intellectum ē aliam virtutem ex numero virtutum sensitiuarum, non est mens ista Arist. vt bene notat Cōmen in. 3. ca. de substan. orb. contra Auic. & in. 2. Meta. com. 36. & in fine. 3. de anima, hoc etiā Theologi nostri sentiunt. vnde Auer. in tract. 4. suę paraphr. super scientia diuina, allegat auctoritatem Ioan vis asserētis, nunquid ille qui creauit ignorat.

Intellectus quo cogitamus, & sapimus non vī cum aliis virtutibus communem rationem habere, nec enim potentia, aut pars animæ esse potest, vt cæteræ, sed substantia q̄dam intelligitur longe præclarior, melior, pulchrior, quæ tamen in naturam inferiorē ignobiliorēq; se inserta recepta sit, lucidissi. Themi. sententia est in. 2. de anima. t. c. 32. vbi Arist. dicit. de intellectu autem speculatiuo, alia rō est, idem notat Arist. in. 2. de anima. t. c. 21. vbi dicit. de intellectu autem speculatiuo nihil adhuc manifestū ē, sed vī esse aliud genus aīę. Et hoc solum contingere separari sicut ꝑpetuum a corruptibili, vbi fm Cōmē. soluit illam qōnem. vtrum vnaquæq; virtus ex prædictis sit anima, aut pars animæ, & dicit in quibusdam patere, in quibusdam vero esse dubium, & dubium erat de intellectu de quo non est anima, nec pars animæ, immo est de natura superiori ad naturam animę, vt notat Cōm ibi, & hic cō. 32. Hinc scire poteris ꝙ intellectiuū quod numeratur inter potentias aīæ, nō est intellectus abstractus, qui mens alicuius ornate loquentis dī, sed est dianoeticum, & est intellectus passiuus qui corrumpitur, & ē in parte sensitiua, nam omnes Peripatetici notant ex mente Arist intellm abstractum qui deforis accedit, nō esse animæ potentiā, sed eē substātiam quandā longe pulchriorem, quām sit anima. Hinc etiam nota contra illos qui ponunt intellectū non esse substantiam, sed potentiā quæ est de secunda specie qualitatis, vt tenuit beatus Thom. in. 1. de anima. disputans. q. 12. Et in prima parte sententia. q. 77. arti. 1. Et vide pro sententia Them. & Auer. authoritatem Arist. in. 1. de aīa. in tex. c. 65. vbi dicit, intellectus autē vī in alio fieri, vel accedere vt habet alia litera, substantia quædam existens & non corrumpi.

Intellectus non hoc modo intelligit

res,quæ efferunt nobis verba. Nã hoc mirabile in intellectu est,audimus in tempore,intelligimus non in tempore,sed momento. Them. 3.de anima.ca.42.

Intellectus agens,& eo amplius causa rerum princeps, id est Deus, & vniuersaliter intellectus, qui abomni potentia absolutus est, neque malum,neque priuationes intelligit.3.de anima.tex.com.25.Et vide ibi Themi.

Intellectus agens, & si priuationes, & mala non intelligit,sicut intellectus potestatis,non propterea imperfectior videri dicitur, nõ enim numero rerum,quæ sciuntur perfectio,aut præstantia corrogatur, sed pondere,nec qui plurima intelligit,idem etiam pluris est, sed qui meliora,nobilioraq; nouerit.Themistius.3.de anima cap.45.& cap. 51.diuinus separatusq; illæ anim⁹ qui intellectus agens vocatur nullam intelligit naturalium formarum,propterea ꝙ potentia liber ẽ, & imperfectione, qua priuationes solent cognosci,atq; hoc nõ ignobilitatis, sed nobilitatis potius, & præstantiæ argumentum est, nam neque mori potest, aut occidere, neque tamen eo vilior his est, quæ possunt occidere.

Intellectus agens differt ab intellectu potestatis, quia intellectus,& intelligibile in eo distincta non sunt,quemadmodum ī intellectu potentiæ, sed intelligibilis est qua intellectus retroq; intellectus,quia intelligibilis. Item veritas alio mo do in intellectu agente spectatur, alio in intellectu potentiæ. Intellectus.n.agens veritas ipsa est,quia non est eo verus efficitur ꝙ alia: sed quòd seipsum intelligit,sed intellectus potentiæ illius præterea refert veritatem simplicem,non attingit,sed eam quæ obuersa,& opposita falsitati atque mendacio est, quia necesse est, si in affirmatione veritas sit,in negatione haberi,& contineri mendacium, quo fit,vt veritati nostrę mixtũ semper mendacium sit,vt quotiens de veritate instituitur mentio simul quoque de mendacio cogitemus,& quasi admonemur.Themisti.3.de anima.ca.45.Inde collige nullum intellectum præter intellectum potentiæ intelligere componendo,& diuidendo secundũ Peripateticos.

Intellectus potestatis nihil actu esse dicitur.3.de anima tex.commen. 5.quod sic intelligendum authoritate Theophrasti,vt omnia hęc ad potestatem referãtur,vt sunt in seipsu,non tamen vsque eo ad vium resecanda res est, neque tam nihil actu probandum, vt neq; ipsemet sit:calumnia hæc esset,& oratio ad tentioni cauilloq; proxima,sed ita intellectum, vt in animo talis quadam sui generis potentia sit prosubiecto formarũ ac gremio quasi lis in rebus materialibus facultatis, la est,quæ constitutioni earum,& coretioni substernitur. Themi. 3.de anima.ca.39.

Intellectus & sensus formarum receptiones,sicut materia quæ sibi propria sunt percipiunt. Alex. in tract. de intellectu ca.4.vbi ostẽdit quõ intellectus ī habitu seipsum cognoscit, ex quo patet contra negantes species intelligibiles.

Intellectus seu mens dicitur extrinsecus accedere.2.de gene.animal. ca.3.authoritate Theophrasti re-

rente Them.3.de ani.cap.39.non ita statuendum est,vt qui vere appositus inuectus habeatur, sed vt qui statim ab ortu quasi comprehendere nos complectiq; soleat.

Intellectus agens,& intellectus potẽtiæ,partim duæ naturæ sunt, partim vna.Nam & id quod ex duabus facultatibus forma,& materia conditur vnum esse intelligimus, intellectus enim duplex apud Aristo.& Theophrastum est, vnus patibilis & corruptibilis, quem communem illi vocant, & corpore nõ abiunctum,alterum autem totum id quod ex intellectu agente, & intellectu potentiæ componit̃,quem & separatum a corpore & incorruptibilem,& ingenitum statuunt. Them. 3. de ani.ca.39.

Intellectus cum ī corporeus sit quomodo pati a corpore potest, aut in niti,vtrũ a corpore,an ab ipso principium sit quæsiuit Theophrastus, & solutio eius est, qui plane ipsum pati videri potest ab illo ortum habere,nihil enim ipsum a seipso patitur. At vero causam præstare omnium actionum,hoc est, vt intelligant res,vel non intelligant, quẽadmodum,& in sensu perspicitur vtique ab ipso intellectu profusa videtur. Themi.3.de anima.cap.39. Vbi innuit tam in sensu, quam in intellectu passionem causari in potentiam ab ipso obiecto,sed actionem causari a potentia, sic intelligas dictum Arist.in lib.de sensu,ꝙ sensibile sensum agere facit,quia per sui motionem excitatus sensus operatur & sentit sic intelligis dicti Auer.in.2.de ani.c.149.quod recipere aliud est a iudicare illud. Intellectus præteriti & futuri tempo ris agnitionem habet, & illa facultas quæ superior est visis & imaginatione.3.de aīa.The.ca.41.vbi p vim ẽ superiorẽ intellige memoriam fm The.quia illa ꝑcipit tẽps ꝑteritũ,vt dī in lib.de mem.& rem.

Intellectus vtriusq; pontificium obtinet,& ꝙ multas notiones in vnã potest conducere & cohibiliter nectere,& ꝙ notiuam temporis cum rerum cognitione coniungit, quorum neutrum,neq; imaginationi, neq; sensui datum. Them.in.3.de ani.ca.41.vbi de mente eius vẽ ꝙ propositio non potest fieri nisi ab intellectu solo. Auer. tamen tenet cogitatiuam etiam posse particulãr discurrere, & Diuus Tho.in.2.de ani.in lec.13.in expositione text. 65.ꝙ cogitatiua apprehendit indiuiduum,vt existens sub natura cõi qđ conuenit ei inquantum vnitur intellectiuæ in eodẽ subiecto, &c.

Teneo cum Themi. intellectum possibilem & agentem esse vnum subiecto & rõne sola distingui, qa 2.de ani.inquit.t.c.21. De intellꝰu aũt,& speculatiua potentia,q̃ contemplatur aīa, & sapit nihil liquet adhuc,sed vr̃ genus aliud animę esse,& hoc solũ contingere separari, sicut perpetuũ a caduco,& in.3.de aīa.t.c.20.loquens de intellꝰ agẽte,dicit hoc solũ esse perpetuum & immortale,p3 aũt, ꝙ istę duę sũiæ coincidũt. Et tunc quero,vtrũ hoc dictũ Arist.est absolute & simplr ī telligẽdũ,qđ videl3 nihil sit īmortale nisi intellectꝰ agẽs,& si sic, male.d.qa ẽt aliæ intelligẽtiæ q̃ n.ouẽt orbes,quarũ numerũ inuestigauit in.12.primę philoso. ẽt ipsę immortales sunt, aut intelligitur inter partes aīę,& sic habeo intẽtũ, sed

sed quia intellectus etiam possibilis immortalis est, sequit' ꝙ sit idē cum agēte. sed fm viam Auer. dic ꝙ litera translationis arabicæ in 3. de ani. 20. vbi etiam sermo de intellectu agente non habet ly solū, sed hoc non sāluat, quia saltem ly solum, habet in. 2. de ani. in te. 21. Et tunc quæro quid per intellectū ibi Arist. intelligit, aut passibilem, & tunc agens non erit separabilis, aut agentem, & tunc non erit possibilis, ideo aliter oportet dicere in via Auer. & est ꝙ intellectus possibilis non est simpliciter, & quo ad essentiam, & quo ad operationem abstractus & immortalis, quia sententia Arist. est vt dicit Comm. in 12. com. 1. de ani. ꝙ est abstractus fm substantiam, & ꝙ nihil intelligit sine imaginatione, & sic quodammodo intellectio eius, vt depēdet ab imaginatione est corruptibilis, sed intellectus agens & fm essentiam, & fm primam eius operationē est abstractus, & sic ipse hoc modo vtroq; inter partes animæ, solus est immortalis. Et nota bene hoc, & si dicatur, quia. 3. de anima. cōmento. 36. intellectus possibilis habet intellectionem ęternam per quam semper intelligit intellectum agentem, vt in se considerat vt videtur elici ex mente Auer. in 3. de anima. in com. 36. & in. 3. de anima. cō. 5. in sol. q. 3. vbi expresse dicit. ꝙ intellectus materialis sī telligit ista, quæ sunt potentia intellecta, multo magis intelligit ea, quæ sunt actu intellecta, & expresse dicit ibi, ꝙ hoc quod intelligit, ꝙ sunt actu ītellecta, expedit ipsum ꝙ non possit intelligere materialia quia illa propositio recipiēs debet esse denudatū a natura recepti, nō intelligitur simpliciter, sed cum ea ditione. Respondetur ꝙ intellect' materialis potest considerari dupliciter. Vno modo in se, & sic dicit intellectus recti' quām anima, aut aīæ pars, quia anima non est respectu essentiæ, vt dicit Auic. in principio sexti naturaliū, nec sine corpore esse potest. 2. de ani. t. cō. 28. Dico igitur cōsiderando in. 1. de anima. com. 12. considerat intellectum materialem, vt est pars animæ, & vt est in nobis, & sic est abstractus fm essentiam nō fm operationem autem animalium & finem eorum qui intendebatur in generatione quem cū natura potuit pertingere stetit, est modus animalium habentium virtutem specula tiuam, cogitatiuā, & intelligibilē. Intellectus agens indiuisibiliter intelligit, & quæ ipse indiuisibiliter intradit, intellectus potentiæ diuisibiliter recipit. Nec ex hoc debem' mirari, qn̄ huius rei exploratum exemplum habemus, quia affectiones corporum candor nigror & eius generationis cæteræ, quanquā ꝓpria ratione, & suapte natura indiuisibiles, atq; inseparabiles sint, ī materia tn̄ diuisibiliter & sensibiliter recipiuntur. ibidem.

Intellectus agēs nō intelligit ea post mortem, quæ vnà cum intellectu mortali didicit. Them. 3. de aīa. ca 1. de ani. in tex. com. 66.

Intellectus qui ex potestate compositus eadem quæ considerat scribit & literis mandat, non tamen scribit ea quæ potestate constant, sed quatenus intellectus agens ē, Themi. 3. de ani. ca. 27. hic ostenditur de mente eius ꝙ isti duo intellect' sunt vnum subiecto quod notauit etiam Com. 3. de anima. c. 20.

Intellectus agens non est primę propositionis. ibidem. intellectus agēs non est Deus. ibidem. s. 3. de anima. ca. 28. &. 29.

Intellectus agens ab Arist. comparatur luci. 3. de ani. t. c. 18. vbi Themi. d. ca. 32. ꝙ Plato autē comparauit intellectum agētem soli, quia intellectum & animum hoī Deo, quam simillimum volebat.

Intellectus impassibilis est. 3. de ani. t. c. 7. vbi nota fm Arist. de sensu & sensoriis, tum de intellectu ita existimasse, vt sensus minus quidem passioni obnoxius esset, quām instrumenta, non tamen in totū īmunis seperatusq;, intellectus autem, vt qui citra instrumentum corporeū functiones suas absolueret omnino impatibilis a biunctusq; diceretur. Them. 3. de ani. 34. ca.

Intellectus potentiæ differt ab intellectu patibili. vide Themist. 3. de anima. cap. 35.

Intellectus agens vnus est in omnibus hominibus, & eius æternitas ad singulos homines nihil pertinere videt, & illuminat omnes sicut sol obtutus omnium animalium fm Them. 3. de anima. ca. 32.

Intellectus agēs est magis seperatus quām intellectus potestatis, sicut si quis diceret solem esse magis separatum quām lucem. Themi. 3. de anima. cap. 36.

Intellectus agens est prior dignitate, natura, & perfectione, intellect' vero potestatis est prior tempore in nobis. 3. de anima. ca. 36.

Intellectus agens dat actum intellectui possibili, per quem potest intelligere, & dat actum phantasmatibus,

tibus, vt fiant actu intellecta, sicut lumen dat actum eius, & visui colorib⁹, & vide pulchre de hoc Themi. 3. de ani. ca. 24. & intelliges ex hoc dictum Auer. in. 3. de anima. comm 5. in solutione qōnis tertiæ. vbi dicit, q̄ intellectus agens illuminat intellectum possibilem.

Intellectus agens est effectiuus intelectionis, & ad actum ducens intellectum materialem. Alexan. in tract. de intellectu. in cap. de intellectu agente.

Intellectus non sicut ars seorsum a sua materia est, sed totus intellectui potētiæ intextus immersusq; est, vt si fingamus excussorem in ære aut ferro esse, & ideo intelligimus dum volumus. Themist. 3. de anima. cap. 25. & est super tex. 19. & vide in. 1. ca. ex mente Them. q̄ intellectus agens & possibilis sunt idem re, sed distinguūtur ratione, sicut bene notauit Com. 3. de anima. com. 20.

Intellectus agens est sicut architectus quidam fabricatorq; notionum. ibidem Them.

Intellectus agens est proximus intētione Deo, nam & Deus quodammodo est res ipse, & ad quendam modum creator & opifex rerum. Them. 3. de ani. ca. 25. contra tenētes ipsum esse vere Deum.

Intellectus agentis substantia est actus non de potentia aliqua erutus ex utusq;, sed suapte natura. Them. 3. de ani. ca. 26. Ex hoc loco patet solutio ad rationes illorum qui tenent ad mentem Aristo. & Commentato. intellectum agentem eē Deum, moti authoritate Aristotelis. tertio de anima. tex. commen. 19. vbi videtur dicere q̄ substātia intellectus agentis sit purus actus, cum quo non est admixta potentia, & ideo non quandoq; dē intelligens, & quandoque non, sed solus Deus est cui non est admixta potentia. 3. de anima. in solutione. 3. quæstione in commen. 5. & 5. metaphysi. cap. de perfecto, ipse enim solus est perfectio simpliciter sine inperfectione. Amplius intellectus nihil intelligit eorum quę sunt hic & hæc ē conditio Dei. 12. met. cō. 51. Amplius Comē 3. de ani. dicit se esse concordem cum Alex. de intellectu agente, sed Alex. ponit in intellectum agentem Deum ee. Amplius. 12. meta. comm. 38. Deducto autem qualis optima z dicit q̄ non in statu fœlicitatis dependemus ab illo principio, a quo ęlum dependet, sed hoc est primum principiū, dicimus nos ex mente Them. intellectum agentem dici actum, vt ipse exponit, quia non est forma aliqua de potentia materię, sed non dicitur actus simpliciter, cui nulla sit annexa imperfectio, quia hoc est Dei tantum, & ita dico cum Comē. vnde equinocatio decipit eos in hoc. Ad secundum dicendum quod eos locus consequentis, quia arguunt in secunda figura ex ambobus affirmatiuis in materia nō conuertibili, nam & aliæ intelligentiæ præter Deum non intelligūt aliquid Peripateticos aliquod eorum quæ sunt hic, hoc enim non est solum intellectus agentis proprium. Ad tertium concordat cum Alexan. in modo ponendi intellectum agentem non in re posite, quia Alex. ponit intellectum agentem non tantum, verumetiam re ipsa distinctum esse a possibili, sed Themistius ponit q̄ est distinctio secundum rationem tantum, & q̄d ista ibi actu, & passu sunt secundū similitudinem, & in hoc discordat a Themi. & tenet quo ad istū modum ponendi cum Alexandro, sed non concordat omnino opinando q̄ sit Deus. Ad vltimum verū est q̄ homo fœlix dependet a Deo, sed eo modo quo potest, videlicet per intellectum agentem, quia diuersę. stantiæ entium sunt valde diuersę. Amplius Arist. 3. de ani tex com. 17. expresse concludit intellectum agentem, & possibilem esse partē animæ, quia in omni natura &c. & hoc non Deo competit. Amplius ibidem. 10. solum hoc immortale Deum, quia etiam aliæ intelligentiæ sunt immortales. Et ideo oportet, vt hoc referatur ad partes seu potestates animæ, quia solus intellectus agens est qui est idem secūdum Themistium, licet Commē. aliter dicat.

Differentia tra modernos de intellectu agente an deus sit.

Ordo.

Intelligentia prima, quæ mouet orbem stellarum, est principium a quo deriuatur ordo in cæteris separatis intelligentiis tractatu. 4. in paraphrasi metaphysico. Et ibi vide qualis sit ordo in cęteris, & vide de hoc diffuse in. 12. metaphysi. com men. 44. vbi tanguntur duæ viæ. videlicet via mathematicorum, & via Aristo. ordo in intelligentiis a prima quomodo sit non habemus propositiones sufficiētes circa hoc, ibidem. idem repetit ibidem. vbi tenet vtranq; viam q̄ motor satur ai sit secundus in ordine, & etiam q̄ motor solis.

Intellectus agens est vltimus in ordine motorum cœlestium. Et ponamus ipsum esse motorem orbis lunæ, ex paraph. meta. tract. 4. vbi loquitur de ordine intelligentiarum & ex hoc patet ipsum non eē Deū, vide in cōtradictionib. nup editis.

Intellectus opus magis ē quieti quā motui simillimum, vnde abstemij purgatius, & vibrati⁹ quàm temulenti cognoscunt, & silentio noctis magis quàm interdiu, corpore inoffenso quàm conturbato, senecta ætate quàm iuuenta: quia iuuenū corpora plurisario motu interestuant. 1. de anima. tex. com. 49. & Themi. ibidem. ca. 21.

Intellectus authoritate Auer. in disputatione prima, in solutione vlti mi dubii, est forma abstracta a corpore, sicut nauta respectu nauis, scribit enim, dicimus nos quòd non est impossibile reperiri perfectiones similes dispositionibus, q̄ separantur a subiecto, vt nauta a nāue, & artifex a suo instrumento, vnde si corpus esset tāquam instrumentum animæ, esset ergo dispositio separata, & Themistius. 2. de anima. in expositione text. 11. inquit. nec tamen ratio vlla prohibet haberi aliquam animę partem quæ a corpore absoluta disperata que sit, qualis ea quę neq; corporis totius, neq; partis alicuius ita actus aut perfectio est, vt forma & figura ferri, qualis videtur mens intellectusq; esse, nondum enim ostensum est, an eius vis ita sit corporis humani perfectio, vt possit tamen esse abiunctus & separatus a corpore, sicut vector, & gubernator nauis qui quanquam est actus, & perfectio nauis, tamen iunctus, aut adherens naui non dicitur, & ex hoc patet

patet in via Peripateticorum esse duplex genus formarum. videlicet dantium esse per inherentiam, & dantium solum operari, qđ multi negauerũt, &c. Et ex hoc te. 11. collige contra illos: qui ex deffinitione vniuersali data de anima volunt apparere de intentione Arist. animam intellectiuam esse formã formalitet inherentem, & formaliter dantem esse homini, quum tñ Arist. posita illa diffinitione confiteatur non apparere ex illa diffinitione, an sit aliqua pars animę, quę sit sicut nauta nauis perfectio. f. abiuncta & separata, nam hoc demõstratur in. 3. Et ex hoc etiam colligę multo fortius contra illos qui dicunt Arist. determinasse in. 1 de anima per illam rõnem in tex. cõ. 12, nullam animam esse a corpore abstractam, quia si qua esset maxime eet intellecta, quia si est aliqua abstracta anima, habet operationẽ sibi propriam, quum tamen Arist. confiteatur in. 2. de aĩa, posita diffinitione animæ vniuersali ex illa non apparere hoc, vnde lucidissimus Them. in præsenti loco vult illam rationem potius esse descriptionem quàm diffinitionem, quia perfecte dissinitiones, q̃ dant quid ditatem debent esse media in demonstrandis omnibus proprietatibus essentialibus, vt patet. 1. de anima. t. c. 11. Et ideo est sicut descriptio, quia actus non vniuoce dicitẽ de omni anima, vnde Arist. sic expresse dic. t. figuraliter igitur determinetur, & sic describatur de aĩa.

In omnibus intelligẽtiis corporum cœlestium est verum dicere ꝙ intelligunt omnia, & etiam est verũ dicere, ꝙ non intelligunt ea quæ sunt sub ipsis, quia nõ est defectus illi, qui cognoscit aliquid scientia perfectiori si sciat illud scientia imperfectiori, immo imperfectio est quid oppositum huius. Nam ille qui non potest videre aliquid visione mala, sed videt ipsum visione pfecta, nequaquã habet imperfectionem in hoc ex paraphr. meta. tract. 4. Inde patet Arist. & Peripateticos tenuisse Deum non intelligere ea, quæ sunt hic, eo modo quo sunt in seipsis, sicut intelliguntur ab intellectu nostro, sed cognoscuntur nobiliori modo, & eminentiori.

Intelligentias separatas esse substantias nullum habet dubium, quia sunt principia substantiæ, item, qđ respectu substantiæ ad materialia transferantur, multo magis ad materialia, & non substantia prius dicitur de primo principio ei eius substantia sit causa ęterorum in paraph. tract. 4.

Substãtiæ separatæ vtuntur vita nobili. ibidem.

Substantiæ separatæ habent delectionem. ibidem. Delectio enim consequitur apprehensionem, ibid. 12. metaph. commen. 39. vbi dicit ꝙ quemadmodum vmbra consequitur corpus, &c.

Intelligentia prima delectatur in essentia sua tantum, & delectatio eius est supræma omnium, sed aliæ intelligentiæ delectantur in essentia sua, & etiã in essentia primæ. ibid.

De pluralitate intelligentiarũ.

Intelligentiis separatis necesse est esse vnum primum, quod præcedat alias secũdum naturam, quia omnis pluralitas ab vnitate procedit. ibidem.

Pluralitas

Pluralitas in intelligẽtiis ineſt eis ex hoc ꝙ vnaqueq; intelligit de seipsa pluralitatem, ideo oportet ꝙ prima intelligentia sit vnum individuum. Et hoc fit eleuando illa intelligibilia plura quibus identifica tur vnumquodq; ipsorum ad vnũ intelligibile sequitur de necessitate, ꝙ ipsa vnitas vere, & primo reperitur in ipso primo, deinde in sequenti ipsum postea in sequenti illud secundum oidinem. ibid.

In intellectu nostro est maior pluralitas intelligibilium, quàm in aliquo alio intellectu. ibid.

In prima intelligentia vnitas & simplicitas equantur, licet ab ipsa prouenian plura, quorum vnum est altero nobilius. ibidem. Et habetur in. 12. metaphysico. commen. 44. vbi discutit quomodo ab vno simplici potest immediate prouenire multitudo.

Ordo.

In intelligentiis nobilitas attẽditur ex vna quatuor rerũ. videlicet ex velocitate motus, aut ex magnitudine corporis mobilis maiori q; ambitu, aut ex magnitudine stellarũ, aut ex pluralitate motuum quibus perficitur motus stellæ & paucitate. tract. 4.

In intelligentiis separatis ista duo conuertuntur. vz. ꝙ quæcunq; cõprehendit aliquid aliud, illud quidem aliud erit eius causa, & quòd quodcunq; est eius cã concipitur a causato, & impossibile est, vt causa tum intelligat essentiam suam prę ter hoc ꝙ concipiat id quo extat sua essentia, sed iam fuit declaratũ ꝙ quodlibet ipsorum comprehendit essentiam suam. ergo necesse ẽ ꝙ causatum ab ipsis concipiat suã causam, ex tract. 4. in paraphr. metaph. ibi & dicamus ꝙ iam fuit declaratum in lib. de anima. inde patet intelligentiam inferiorem intelligere superiorem, intellectio est sentiam suam, & non per essentiã superioris, vt quidam male intellexerunt ex mente Auer.

Intelligibile est perfectio intelligentis, & eius forma, vt est ostẽsum in libro de anima, ex paraphrasi metaphy. tracta. 4. non intelligitur ꝙ sit forma perficiens. per formalem inherentiam, sicut tenent illi qui tenent intelligentiam superiorẽ formaliter inherere inferiori, & dare sibi esse formaliter, & ꝙ intelligit inferior per essentiam superioris, moti ex authoritate Cõm. 12. metaph. commen. 44. solum ibi est cã & causatum fm ꝙ intellectum est causa intelligentis, patet autem intellectum esse causam intelligentis, sicut formam, vt declaratũ est in lib. de aĩa, sed in libro de anima. non fuit declaratum intelligibile informare intellectum per inherẽtiam, quia intellectus dicitur locus specierum, & non materia, ex. 3. de aĩa, immo neq; sensus est materia sensibilium vt bene notat lucidissimus Them. in. 2. de anima. ponẽs differentiam inter passionem sen-

ſuum & paſſionem corporum inanimatorum, ſicut & Ariſt. ibidem tex. commen. 57. & 58. & 3. de anima. tex. commen. 38. Idem declaratur de ſenſu communi a Themiſtio, 3. de anima. 8. capit. vnde eſt obiectum in ſenſu, vt forma in eſſe abſtractionis perficiens, ſicut de his principiis cognitum perficit cognoſcentem, non autem eſt per informationem, & per inherentiam. & ideo concludit ꝙ intellectus habens lapidem in eſſe abſtractionis, nõ demõſtratur lapideus. Et ideo illa authoritas. 12. metaph. eſt contra illos, qui vtuntur ea pro ſe, illa authoritas etiã fuit adducta a Gregorio de Arimino, & a Ioanne de Baccone in ſecundo ſententiarum, ad probationem, ꝙ intelligentia non eſt cauſa efficiens orbis, nec ꝙ ipſę habeant efficiens ſempiternũ, quia in illis non eſt cauſa, niſi eo modo quo intelligibile eſt cauſa ĩtelligentis, ſed intelligibile eſt cauſa formalis non efficiens, ſed ęquinocatio decepit eos, quia ſecus eſt in rebus abſtractis, ſecus in nobis, quorum intellectus eſt paſſiuus: audiant quæſo Auerroem in lib. deſtructionum, diſputa. tertia, in ſolutione. 18. dub. iuxta finem ꝙ in hac ſpecie entium ſeparatorũ forma, & finis idem ſunt. igitur illud, quod finem dat eſt forma, & illud quod dat formam eſt agens, igitur idem primum principium, quod eſt omnium iſtorum agens forma, & finis, & hoc ipſi non attingunt, vide etiam Themiſtium. 3. de anima ſuper tractatu ſexto, vbi dicit, animam intellectiuam & ſenſitiuam eſſe locum non ſicut locũ, qui ambit nos, ſed pro quãto quodammodo anima fit illud, quod ſentit & intelligit, & ſic intelligentia inferior quodammodo fit ſuperior, & intelligit ipſam.

In intelligentiis ſeparatis impoſſibile eſt, vt cauſa comprẽdat cauſatum ſuum, nam aliter poſſet conuerti cauſa in ſuum cauſatum, & proficeretur nobilius per minus nobile, quod eſt impoſſibile. ibid.

Intelligentia prima cum non ſit cauſata ab alia, non intelligit aliud niſi eſſentiam ſuam. & non comprẽdit cauſatum ſuum. Et hoc non eſt verumetiam eſt quid commune omnibus corporibus cœleſtibus, quia non videmus ipſa concepere res eo modo quo habent eſſe, quia ſi ita fieret, nobilius perficeretur ignobilibus, & eorum conceptus eſſent generabiles & corruptibiles, quemadmodum fit in intelligibilibus humanis, vbi ponderis illud verbum eo modo quo hñt eſſe. ibi.

In intelligentiis ſeparatis quodcũque indiget ad intellectionẽ ſuę eſſentiæ pluribus principiis, illud eſt minoris ſimplicitatis. ibid.

In intelligentiis ſeparatis agens, & paſſum ſeu cauſa, & cauſatum diuerſificantur in gradu nobilitatis, & exceſſus in eadem ſpecie, & non in diuerſitate ſpeciei. ibidẽ. ſentias autem eſt in principiis mãlibus.

Intelligentiarũ oĩum ꝑter primam intellectio eſt comparatiua. ibid.

In intelligentiis ſeparatis ſi id quod intelligit cãtum de his principiis eſſet idẽ cum eo qd intelligit cã de ipſa, tunc nulla eẽt diuerſitas inter cãm & cãtũ, & nulla eẽt pluralitas in his rebus ſeparatis. ibid. Et hoc patet contra illos qui tenent ideorem

rem intelligere ſuperiorem per eſſentiam ſuperioris, tunc igit̃ nulla eſſet diuerſitas inter inferiorem & ſuperiorem.

Intelligentiæ abſtractæ perficiunt adinuicem, & in eis eſt recipiens, & receptibile. Vide in concor. nuper editis. ibid.

In intelligentiis abſtractis eſt multitudo propter naturam poſſibilitatis intellectus iuuentę in eis, vnde ſolum primum intelligens eſt liberatum ab iſta natura. ibid.

Intelligere & cognoſcere differunt, nam intelligere ẽ ſimplices terminos comprẽhendere, cognoſcere vero eſt terminos complexos iungere aut diuidere. Them. 1. de ani. ca. 26. Et ibi vide differentiam quę vir tus ſit præſtantior, an quæ ſimplicia apprẽhendit, an quæ componit & diuidit.

Intellectꝰ poſſibilis efficitur omnia modo ſimilitudinis & receptionis. 3. de ani. cõ. 18. idẽ in. t. c. 6. & 38.

Intellectus cuius eſt abſtrahere intellectum, neceſſe eſt, vt præcedat in nobis intellectum, cuius eſt recipere intellectum. 3. de anima. commento. 18.

Intellectus agens transfert intentiones imaginatas de ordine in ordinem, & facit de potentia intellectis actu intellecta. ibid.

Intelligentia agẽs nihil intelligit ex eis quæ ſunt hic. 3. de ani. cõ. 19.

Intelligentia agens neceſſe eſt, vt ſit abſtracta, & non mixta, neq; paſſibilis ſm quod eſt agens omnes formas intellectas. 3. de anima. commento. 19.

Intellectus quo cogitamus, & ſapimus non eſt potentia, aut pars animæ, vt cęteræ, ſed ſubſtantia quædam intelligitur longe prẽclarior, melior, pulchrior, quę tamen in natura inferiorem ignobiliorẽq; ſe inſerta recepta ſit. The. 2. de ani. & cap. 12. ſuper tex. 22. inde patet intellectũ eſſe potentiam de ſecunda ſpecie qualitatis ſm Peripateti.

Intellectus non intelligit aliquid eſſe indiuiſibile per aliquam rem eius, niſi perceperit ipſum habere aliquid indiuiſibile abſolute, ſicut non intelligit differentiam vnius rei ab alia niſi poſtquã intellexerit differentiam abſolutam, ex tracta. 1. in paraph. meta. cap de vno.

Intelligibiles ex ſui natura ſunt res ſenſibiles in potẽtia, ita ꝙ poſſunt intelligi, & vide cauſam diuinam ab Auer. in paraph. meta. tracta 2. & eſt quia principia vltima rerum ſenſibilium eſt conceptio per intellectum. In hoc enim eſt ſimilitudo inter artem & naturam, vt dicitur. Et inde ſubtiliter elice cãm, qa intelligibilitas eſt a forma, & ſenſibilitas a materia, & quia vltitas eſt a forma, & indiuidualitas a mã, & quia entia vt entia, & vt intelligibilia pertinent ad diuinum, & vt ſenſibilia, & tranſmutabilia ad naturalem, nam primus actus, qui eſt ſine potẽtia. & materia prima, ſunt duo extrema in latitudine entiũ, forma eſt, participatio diuini eẽ, & iõ ex hoc habuit ꝙ ſit intelligibilis a materia qđ ſit ſenſibilis inquãtũ forma eſt, talis particulatio habuit qđ eſſet ſubiectũ vltatis 1. cœli, vt inclinat ad materiã h3 ꝙ eẽt ſingularis, vt forma eſt, hẽt ꝙ ſit quiddi tas, vt in materia hẽt ꝙ ſit eſſentia, ſic materia diuerſificat eſſentiã a qddtate, vt eſt diuina partitio pti net ad diuinum, qui eſt artifex, per

primas participationes, & simplicissimas, quo ad secundas ad artificem particularem, & licet isto modo concepta forma, vt forma sit subiectum. vlterius tamen si comparetur hæc forma, & hæc materia ad iudicium, compositum potius est, hoc & vnum numero per hãc formam, quàm per hanc materiam insecta, vt alibi declaraui ex mente Aristo. & præsertim secundum viã Auer. quia non inconuenit fm diuersos respectus, vt opposita verificentur de eodem, &c.

Intellectus ex hoc q̃ comprehendit infinita in propositione vniuersali, & iudicat de eis iudicio vniuersali est nõ materialis omnino, & hoc est fortissimum argumentum. Et ideo Aristot. laudat Anaxagoram cum posuerit primum motorem separatum a materia, & formã separatam. Et ideo non patitur ab aliquo entium, causa enim passiõis est ipsa ex physicis disputationib⁹, in disputatione tertia in fine, idem vide. 3. de anima. in commen. 19. vide in. 8. phy. t. com. 37. de Anaxagora in. 3. de anima. t. c. 4.

Intellectus ab intelligibilibus non patitur, sed in ipsa intelligibilia, quasi transit Themist. 3. de anima super tex. 14.

Intellectus & intelligibile in nobis, non sunt idem omnimode, & vide causam huius in disputat. 6. in solutione. 2. dub.

Intellectus si quis omnino sine materia fuerit, tunc intelligibile idem omnimode esset cum intellectu. ibidem.

Intellectus separatus non dependet ab entibus in sua intellectione, qui libet nanq; intellectus dependens a rebus intellectis, sequitur necessario ordinem entis, & perficitur abeo. Et ideo deficit in eo quod intelligit de eo, sicut intellectus humanus deficit in comprehensione eorum. ibidem.

Intellectus fit similis rebus, quas cognoscit, compositus, si compositis, simplex si simpliciter. Them. 3. de anima. super tex. 10.

Intellectus in intelligendo essentiã assimilatur lineæ rectæ fm Aristo. sed in intellecto iudicium assimilatur lineæ curuæ, vide cãm in The. 3. de anima. super tex. 10.

Intellectus separatus quem naturæ entium sequũtur est ordo, ex quo causatur ordo entium, sed ipsius cõprehensio non denominatur, nec vniuersalis, nec particularis, vniuersalia nanque intelligibilia ea tium sequuntur entia, & seruiunt eis posteriora. ibidem.

Intellectus illę quem sequuntur omnia, intelligit necessario entia in quod intelligit de seipso ordinem cuiuslibet entis, non q̃ intelligat liquid extra se, tunc enim causaret ab illo quod intelligit, & non esset causa. ibidem.

Intellectus est locus specierum. 1. de anima. tex. comm. 6. Et vide Themistium ibi.

Intellectus separatus secundum Peripateticos non intelligit nisi seipsum, & intelligendo seipsum intelligit omnia entia, quia intellectio sua nihil aliud est nisi omniũ entium ordo. ibi.

Intellectus & intellectus Dei separatus differunt, quia in nostro comprehendens, & comprehensum differunt aliquo modo, sed in Deo sunt idem omnimode, veruntamen intel-

lectus noster habet similitudinem quandam cum intellectu separato, quia noster intellectus sumitillam similitudinem adiunctã separatis. Et declaratio huius est, quia intelligibilia dicti intellectus sunt pura, & nuda ab omnibus defectibus, qui nostrum intellectum consequũtur. v. g. intell⁹ ẽ intelligibilis inquantũ est intellectus. Hoc enim est intellectus qui est intelligibilis omnimode, nam quicquid habet denominationem aliquam defectibilem, necessario habet eam rõne cuiusdam entis perfecte ratio nem illam habentis. ibid.

Intellectus diuinus comprehendit multitudinem intelligibilium alio modo quàm intellectus noster, ex pulchre quomodo philosophi negauerunt Deum intelligere plura, & est modus quem non negant nostri Theologi.

Intelligibilia humana dupliciter numerãtur, sed intelligibilia Dei neutro illorum modorum, sed modus illea nobis non est comprehensibilis. ibidem.

Intelligentiæ terminum habent limitatũ quẽ non pertrãseunt. ibid.

Intellectus potestatis est cõiunctior humanæ animę, & additior quàm sit intellectus agens. Them. 3. de anima. ca. 23. & est super. tex. 17.

Intellectus nostri scientia potentialis est, sed scientia Dei actualis est, & necessaria. ibid.

Intellectus humanus non potest cõprehẽdere infinitum in actu, quia scibilia apud nos separabilia sunt, sed si poneretur aliqua scientia in qua omnia scibilia vniri possent, si nitum, & infinitum in ea essent æqualiter. ibidem.

Incorporeum aliqd̃ qd̃ sit recipiens impossẽ est, siue per se, siue p accns, nisi in aliquo, quia dubiũ est de intellu in potentia. Ex lib. dest. disp. 7. in sol. 3. dub. hoc aũt ni fallor dixit pp opĩonem The. & Theophr. qui voluerunt q̃ intell⁹ possis agẽs & speculatiuus sunt vnũ subiecto, & q̃ actio & receptio nõ intelligun tur, nisi fm similitudinẽ in eis. ipse autem tenet oppositum, q̃ recipiat intell⁹ possis species intelligibiles, sed nullus alius intell⁹ recipit apud ipsum aliquod accidens. 12. metaphy. com. 25.

Intell⁹ simplex, & intelligibile sunt vnum & idẽ realr, sed plura respectiuę, & per accns. v3. rõne subiecti, vbi p subtum expone obiectũ. ex dispu. 7. in sol. 3. dub.

Intell⁹ nomẽ apud philosophos dr̃ analogice de separatis intelligentiis, ita q̃ primus intell⁹ est cã alio rum. Ex disputatio. 7. in solutione vltimi dubii.

Intellectus humanus an sit ex materialib⁹ formis, fuit maximum dubium apud philosophos. Ex disputa. 10. in sol. 2. dub.

Intelligentiæ nullo alio modo mouent corpora cœlestia, nisi per modum imaginationis per intellectũ quàm sequitur desiderium, sicut desideratum mouet ipsum desiderans, & ideo corpora cœlestia habent intellectum de necessitate cũ sint comprehensiua, & hęc demonstratio est propter quid, & quia, in paraphrasi meta. trac. 4.

Intellectus diuinus & humanus tantum æquiuoce communicant. Ex dispu. 10. in sol. 3. dub.

Intellectus diuini scientia non diui-

dit verum a falso in oppositis, sicut reperitur in humana scientia. v. g. quia aut scit alia, aut nõ, & ista duo sunt contradictoria, vnde verificata vna specierum, necessario alia é falsa, sed in Deo benedicto ambo verificantur, sed duobus respectibus. videlicet ꝙ ignorat ea modo inferente defectum, sicut est in humana scientia, & scit ea modo non inferente defectum. Ex disput. 10. in solu. 3. dub.

Intellectus natura, vt dicit Aristot. princeps philosophorum dominatur totu, ex dispu. 11. in solutio. primi dub. & est in. 3. de anima. in te. commen. 4. & in. 8. physic. in tex. commen. 37. ex sententia antiqua Anaxagoræ.

Intelligentiæ motum aliquem non patiuntur neque aliquo modo innouantur. Ex disputatio. 12. in solutione. 3. dub.

Intelligentiæ separatę non solum sunt motor verum etiã agens quo quomodo corporum cœlestium, in paraphrasi metaph. tracta. 4. ibi ex dictis apparet, vbi vt notaui superius, differentia est inter agens, & mouẽs, nam motor respicit motum tantum, agens vero essentiã mobilis, vt notaui ex mente eius supra in cap. de agente.

Intelligentiæ sunt quodãmodo formæ corporum cœlestium, & vide modum ab Auer. ibidem. vbi dicit, ꝙ sunt formę aliquo modo, vn de formæ corporum cœlestium nihil aliud sunt quàm id quod intelligunt ex ipsis pro quanto. v 3. cœlum dicitur intelligens sic intelligentia dicitur forma cœli quodãmodo, quia non est alius modus vitæ nisi gradus vitę intellectualis & ideo dicit quodammodo, quia non est forma inherens, vt fiunt quidam, intellectus enim nullorum corporis actus est.

Intelligentiæ separatę sunt fines corporum cœlestium pro quanto inuentur ab eis per modum desiderij. ibidem.

Intelligentiæ separatę sunt istius essensibilis causæ veluti forma & gens & finis, & ibidem ponitur declaratio.

Intellectus humanus valde deficit ratione & causis naturalium rerum maxime in illis altioribus & subtilibus corporibus, quorum nescimus quantitates, & esse substantiarum illorum totaliter ignoramus, & dicimus ꝙ corpus supercęleste non est, neq; graue, neq; leue. Ex dispu. 14. in sol. vlti. dub.

Intellectum possidentia habent producere res, prout prouenium ab imaginationibus vniuersalib⁹. Ex dispu. 16. in sol. 2. dub. idem in libro de diuinatione fm quietem.

Intellectus non alligatur alicui vtutum animæ alligatione formæ in subiecto. Ex dispu. physicis, dispu tatione. 2. in sol. 2.

Intelligentiarum separatarum casa pluralitatis earum est diuersitas earum naturarum quas recipiunt in eo ꝙ intelligunt de primo principio, & in eo ꝙ acquirũt ab eo de vnitate, quæ est vna actio in se recipiens plura fm earum pluralitatẽ. Ex li. dest. disp. 3. in sol. vlt. dub.

Intelligentiæ separatę quæ materiæ non habent, & sunt per se existentes, & non sunt corpora nõ possunt habere substantiales denominationes, ex quibus constituit subiectum, sed to magis denominationes accidentales

supra substantiam eis cõuenire nõ possunt. Ex dispu. 5. in sol. 4. dub.

Videtamen quomodo de separatis prædicationes substantiales, vel denominatiue fieri possint, vel non possint. 12. met. com. 39.

Intellectus nomen propriũ est Dei substantiæ apud Peripateticos excepto Platone. Ex dispu. 5. in solu. vltimi dub. vbi impugnat Algazelem imponentem Peripateticis, qd nomen intellectus dictum de Deo significat relationẽ: facit locus iste pro opinione subtilis Doctoris in prima quæstione, quolibetorum quæstione prima, vbi tenet ꝙ intellectualitas nõ h3 rõnẽ attributi eo mõ quo de attributis loquuntur Theologi. De⁹. n. é vita intellꝰalis. Ex. 12. primę philosophiæ. c. c. 39.

Intellectus nihil aliud est in essentia a forma rerum separatarum a materia, & si hoc est in rebus, quæ de earum natura non separantur ꝙ sunt pura scientia, & intellectus, vt sunt per intellectum separatę, quanto magis illę quæ de earum natura sunt sem p separatę dignioris sunt, ꝙ sunt purus intellectus, & pura scientia. Ex disputa. 6. in solutione secundi dub.

Intelligibilia rerum eadem sunt, q̃ rerum veritates. ibid.

Intellectus nihil aliud est nisi comprehensio intelligibilium. ibid.

Intellectus, & intelligibile in nobis sunt idem inquantum intelligibile. ibidem. vbi dicit quòd nulla est differentia, nisi inquantum sunt rerum intelligibilium, quæ res non sunt intellectus, immo fiunt intellectus, prout intellectus separat eas a materia.

In intelligentiis separatis declaratũ est, ꝙ illud qđ sibi finis est: illud qđ dat esse, forma enim, & finis idem sunt in hoc genere entium, igitur illud met quod dat finem, illud met dat formam, & illud quod dat formã est agens, igitur illud qđ dat finem huic eẽ est agens, apparet igitur ꝙ primum principium est omnium istorum principium. ſ agens & forma & finis Ex libro destruc. dispu. 3. in solutione. 18. dubij cõtra Gregorium Ariminen. & contra Ioannem de Baccone. in. 2. sententiarum. distinctione prima. q. prima, Asserentes intelligentias, & vniuersaliter sempiternas substãtias non habere causam æternam in genere causæ efficientis. Cõtra Gregorio de ar- & Ioã. de Bacco.

Intelligentia prima quæ est primũ principium dat entibus sensibilibus vnitatem, & eorum vnitas causa est colligatiue pluralitatis ab illa vnitate, & ideo est principiũ horum entium efficiens. ſ forma & finis. ibid. Vbi aduerte in istis duabus conclusionibus. Commẽ. velle Deũ glorioſum esse causam in triplici genere causæ omnium entiũ intelligibilium, vt patet ex prima, & sensibilium, vt patet ex secũda. Secunda conclusio

Intellectus non est in omnibus animalibus, sicut est sensus, sed nec in homine quoque comparet omni. Them. 1. de anima ca. 11. Vbi aduerte, vt dicit etiam Com. 3. de aĩa cõ. 1. intellectus speculatiuus non est in oĩb. idem imponit Greg. Ni cenus. Arist. in lib. de homine, &c.

Intelligere substas separatas in principio ꝓ intellꝰm humanũ est sicẽ claritati in oculo, hoc. n. non reperiẽ in hac virtute in suo primo eẽ, sed solum modo in suo esse vltimo. 9. meta. com. 22. Et ita dicitur iacere,

ficut castigaui, quia verba illa communiter maleiacent. consimile. 5. de anima. com. 36.

Inseparatis substantiis differentia, quæ est inter causam, & causatum est, ꝙ prima causa habet esse in se: & secunda causa habet esse respectiue. s. respectu primæ causæ. Ex disp. 3. in sol. 20. dub.

In substantiis separatis causatis a prima causa, esse causatum est in sua substantia subiecta, & nō est quid additum super eam, sicut est in materialib⁹ causis v.g color est quid additum per se existens in corpore & esse ipsius ad visum est quid relatum. Et ideo entia separata sunt substantiæ relationis materiæ, sed formæ sensibiles sunt de natura relationis, vt declaratum est in lib. de anima. Ex lib. destru. disput. 3. in solu. 20. dub.

Intellectio substantiarum fit per potentiam, quæ fit in intellectu speculatiuo apud suam vltimam perfectionem similem potentiæ, quæ fit apud visum in aspectu colorū, non per potentiam de modo potē tiarum cogitatiuarum, quæ acquiruntur per cognitionem, vt existimauit Auempace. 9. metaph. commen. 22. &. 3. de ani. com. 36. vbi patet fœlicitatem humani intellectus consistere fm Peripateticos in præsenti vita, in cognitione intuitiua substantiarum separatarum, & non in cognitione scientifica, q̄ habetur per demonstrationem, licet hoc non sit consonū fidei nr̄æ.

Intellectus noster licet non sit infixus materiæ, habet tamē aliquam dependentiam cum materia, & iō si in eo intellectus & intellectum sunt idem, ex eo quod non est infixus materiæ, multo magis hoc erum est in aliis separatis intelligē tiis, quæ nullam habent dependentiam a materia, ex tract. 4. in paraphrasi metaph.

Intellectus adeptus fm Alex. sol⁹ remanet, & non est pars animæ nostræ, neq; est forma materialis, vt declaratum est in libro de anima. Cōm. 12. meta. comm. 17. & idem habetur in. 3. de ani. com. 5. in prima parte digressionis, sed alia est opinio Theophia. Themi. & aliorum Peripateticorum.

Intelligentia agens est quasi forma in intellectu materiali, & ipsa agit intellecta, & recipit ea secūdum intellectum materialem. 12. meta. com. 17. idem. 3. de anima. cō. 4. 18. &. 19. & com. 5. &. 20. &. 34.

Intellectus in habitu habet partem generabilem & corruptibilem, & illud quod corrumpitur est actus eius, in se autem non corrumpitur & ex extrinseco intrat nos. 12. metaph. commen. 17. &. 3. de anima. com. 5. in solu. secundę qōnis, & in com. 20. idem habetur.

Intellectus de intelligentia agente, & eius loco, & prosperitate eius ex ipsa quæ est potentia, est quasi locus istius intellectus non quasi materia 12. primæ philosophiæ. commen. 17. Ex quo patet intellectum possibilem respectu agentis recte dici locum quam materiam.

Intellectus aliquis æternus possibile est, vt intelligat aliquod generabile & corruptibile. 12. metaphy. commen. 17.

Intelligentiæ non mouent, vt formæ exeant ex potentia in actum, ita ꝙ hoc sit prima effectio ipsarū, sed ē cōsequēs earū perfectionum.

12. primę philosophię; cō. 36. cōsimile 2. cœli 17. &. 21. cōmentis.

Intellectus ab intelligibili mouetur. 12. me. t. cō. 37.

Intellecta formarum collocantur in intellectis per se, sed intellecta materierum collocantur in intellectis per assimilationem. 12. meta. cō. 37. authoritate Alex. idem 7. meta. cō. 8. in calce. cōmen.

Intelligentiæ abstractæ in eo ꝙ sunt abstractæ dūr esse principia corū, quorū sunt principia duobus modis, fm ꝙ sunt mouentes, & fm ꝙ sunt finis motus. 12. meta. cō. 38. & 36. &. 44 idem 1. cap. de substan tia orbis. cōtra Auic. & etiam in 2. Intelligentia agens inquantum est abstracta & est principium in nobis, necesse ē vt moueat nos fm qd amarum amans, & si omnis motus a quo fit fm finē, necesse est vt continuetur cum eo tinuetur in postremo cum hoc intellectui abstracto, ita ꝙ erimus dependentes a tali principio a quo ęq lum dependet, quis hoc sit in nobis paruo tempore, sicut dicit Aristo. 12. metaphy. cō. 38. Ex quo videtur de mente Auer. intellectum agentem esse Deum, vt aliqui sibi ex hoc loco imponunt, sed hoc nō est de intentione eius, vt notaui superius, & ibi vide quomodo hic locus sit intelligendus, quantū autem spectat ad præsentem locū, patet error istius opinionis ex tex. cō. 39. vbi Arist. & Cōmē. continuando sermonē sui de tali principio ponit differentiam inter talē intellectum a quo cœlum dependet, & inter intellectum qui est in nobis, quia ille semp̄ est actus, noster autē quandoq; est potentia, quandoque actus, quod nō esset si idem esset intellectus, agens qui est in nobis cum quo cōtinuatur immediate & ipsæ Deus.

Intellectum cum intelligitur fit idē cum eo, 12. meta. cō. 39.

Intellectus voluptas qui quādoque est in potentia, & qnq; in actu differt a uoluptate intellectus qui semper est in actu, & est ille qui in nulla existit materia, quia voluptas ei⁹ est sempiterna. 12. meta. tex. cō. 39.

Intellectus & intellectum & intelligens reducuntur a vnum, & non differūt nisi respectu dispositionū, intellectus. n. inquantum intelligit intelligibile dicitur intelligens, & inquantum intelligit per se dicitur intellectus per se & est ipse intellectus, e contrario illi quod intelligit per aliud, & inquantum quidē intellectus est illud quod ītellgitur, dicitur quod intell⁹ est res intellecta. 12. primæ philosophiæ. cō. 39.

Intelligere quod est in nobis est valde delectabile & nobilius omnibus rebus quæ sunt in nobis. 12. meta. tex. cō. 39.

Intellectus natus est diuidere ea quę sunt adunata ī esse, sicut diuidit materiam a forma, & formam a congregato ex materia & forma, 12. meta. cō. 39.

Intellectus in propositionibus quas formar de rebus abstractis, non intelligit differentiam ex natura rei inter subiectum & prędicatum, nec intelligit ꝙ sint nomina synonyma, sed intelligit esse differentiam inter subiectum & prædicatum in talibus fm assimilationem tantum, ita ꝙ dispositio & dispositum reducūtur ad vnam intentionem

omnibus

oĩbus modis absq; aliqua distõne ĩ rei essentia, sed in propositionibus substantialibus formatis ab intellu de rebus compositis ex materia & forma, licet subiectum & prædicatum reducantur ad vnam intentionem in actu sunt tñ duo in potentia qñ intellectus diuidit subiectũ a prædicato, quia intellectus natus est diuidere adunata in esse 12. meta. cõmẽ. 39.

Intelligẽtiarum ordinatio a prima causa est prima, sed ordinatio ipsarum adinuicem nõ est præcisa 12. meta. cõ. 44.

Intelligentiæ separatę præcedunt seinuicẽ in nobilitate, & prima quæ mouit motu diurno præcedit oẽs ĩ nobilitate, & est omnium causa in paraph. meta. tract. 4.

Intelligentiarũ ordinatio fm Arist. est fm ordinem orbium motorũ ab eis. 12. meta. cõ. 44.

Intelligentiæ fm Auic. hñt adinuicẽ consecutionem, ita ꝙ vna consequitur aliam, sicut causatum consequitur suã cãm: ab vno. n. & simplici non prouenit nisi vnum. Et istæ sermo est imaginabilis, quia illic non est practica eius, nec consecutio nec actio, ita ꝙ vna actio consequitur vnũ agens, tñ. n. est illic cã & causatũ, sicut intellum est causa intelligentis. 12. meta. cõ. 44.

Intelligentiarum perfectio cõsistit in intelligendo cãm primã & propriam. 12 met. cõ. 44.

Intelligẽtiæ oẽs intẽdunt motũ diurnum qui est primi motoris actio 12. primæ philosophiæ. co 44.

Intelligentia prima mouens primũ cęlum est quasi finis cõis & vl'is habens actionem cõem, dispõ. n. in iuuamento corporum cœlestium in creando entia quæ sunt hic, & conseruando ea est, sicut dispõ regẽtiñ bonoꝝ qui iuuãt se adinuicẽ in regendo bonam ciuitatem. 12. meta. cõ. 44.

Intelligentię mouẽtes orbes pp ilta assimilantur artibus sibi subseruiẽtibus, quæ tandem ordinantur ad vnam artem principalem, a qua accipiunt sua prĩcipia, sed differũt, qa formæ artis mouentes sunt in ma, intelligentiæ autem non 12. meta. cõmen. 44.

In intelligentiis non est potẽtia, quare neq; agens, ab agente. n. nihil egreditur nisi extractio eius quod est in potentia ad actũ. 12. me. cõ. 44.

Intelligẽtiarum dria in dignitate & nobilitate est rerum in eadem specie existentium, & propterea vna est causa alterius, in paraph. meta. tract. 4.

In intelligentiis tm̃ est intellectus & intellectum & perficiens & perfectum, quemadmodum artes perficiuntur adinuicem, & reducuntur omnes ad artem v. fem continentem illas a qua omnes sua principia sumunt 12. meta. cõ. 44.

Intelligentiæ primæ scientia comparatur primæ philosophiæ, & scientiæ aliarum intelligentiarum sunt similes aliis scientiis propriis particularibus quæ sunt sub prima philosophia, sicut dñs Nicolaus Peripateticus. 12. meta. cõ. 44.

Intellectus primus seipsum intelligit, etenim non videre quarãdam melius est q̃ videre si optimum sit intelligentia. 12. meta. tex. cõ. 51.

Indiuisibile oẽ est quod materiam non hẽt. 12. meta. tex. cõ. 51.

Intellectum est perfectio intelligentis. 12. meta. cõ. 51.

Intellectus in nobis non intelligit se nisi accĩtalr. 12. meta cõ. 51. & habetur ex 3. de anima tex. cõ. 8.

Intelligentia semper vr̃ alterius scĩa vt sensus & opinio & meditatio, sui vero non ex proposito 12. meta. tex. cõ. 51. vbi Cõmenta. d. ꝙ audit nobis intellecto ꝙ sit forma intellectus & sensato ꝙ fuerit sentire sensus & causa in hoc est, quia intelligibilibus in nobis non est intellectum oibus modis & magis remotũ est hoc quod sensatum sit ipsæ sensus.

Intellectus & intelligentia hñt plus de vnione in aliis intelligẽtiis q̃ in intellectu nr̃o, nam licet intellect⁹ noster sit ipsummet intellectum, aliquam tñ habet transmutationẽ, ex hoc ꝙ attribuit̃ materiæ, in paraphrasi tract. 4.

Intelligere intellectus & intelligibile idem sunt in abstractis a mã, secus in nobis. 12. meta. tex. c. 51.

Intellectorum multitudinis in notĩ intellectã 12. meta. cõ. 51. bis causa est alietas in intellectũ & intellectus primus semp necesse est, vt sit simplex & vnum simpliciter. 12. primæ philosophiæ cõ. 51. intelligẽ ꝙ in qualibet compositione est deuenire ad vnũ simplex & indiuisibile in illo genere, vt colligitur ex verbis eius.

Intellect⁹ primi intelligentis est simplicior oĩbus intellectibus, & est vnus simpliciter sine aliqua multitudine, neq; pp alietatem intellectus & intellecti, neq; pp multitudinẽ intellectoꝝ. 12. primæ philosophię cõmen. 51.

Intellectus & intellectum cum fuerint adunata perfecta adunatione contingit, vt intellecta multa plura quæ sunt intellectus vnius adunentur perfecta adunatione & terminẽt vnum & simplex omnibus modis 12. primæ philosophiæ. cõmen. 51.

Intellectus diuinus fm Them. intelligit oĩa ex hoc ꝙ intelligit se principium eoꝝ 12. meta. cõ. 51. Et ibi vide impugnationem eius.

Intellectus Dei scit naturam entis simpliciter in eo ꝙ est ens tm̃ 12. meta. cõ. 51. & in libro destruct. in disp. 10. in sol. 3. dubij.

Intellectus Dei fm veritatem scit omnia, quia scit se tm̃ scĩa in esse, qđ est causa eorum esse. ibidem.

Intellectus diuina scientia equiuoce dicitur scientia cum scientia nostra. scientia. n. eius est causa entis, & scientia nostra est causata ab ente. ibidem. & in disput. in solutione. 3. dubij.

Intellectus diuini scientia nõ est vniuersalis neq; particularis. ibidem.

Intellectus diuinus non disponitur per sciẽtiam quę est in nobis, neq; per ignorantiam ei oppositam 12. meta. cõ. 51.

Intellus Dei scit se tm̃, & nihil aliud extrinsecũ. 12. meta. cõ. 51.

Intelligibilia vera exigunt sine dubio ens reale extra animam. veritas enim est adequare rem ad intellectum, scilicet vt sit ita in anima, sicut est extra animã. Ex libro destru. disputatione prima. in solu. 22. dubij.

Intellectus alio genere vnus est, alio communis. Themist. 1. de anima. cap. 20.

Intelligibilia vna sunt propterea ꝙ consequuntur se vt numeras nõ vt magnitudo, quum. n. hoc potest, hoc intelligo, tunc distincti & discreti sunt act⁹, nec actuanꝝ, sed dein

ceps

ceps & consequentes sunt. Themi. ibidem.

Intelligentiarum & orbium productio a prima fm Alpharabiū, Aui. & Algazelem qualis sit, vide in dispu. 3. in du. 13. & in sol. eius vide q̄ sit opinio Peripateticorum. Vide etiam ibidem in so'one. 18. prope finē. vbi dicit id qđ narrauit Algazel nomine Philosophorum in intelligentiarum ordine & modo ipsarum influentiarum, & in earum numero nō est demonstratū, neq; determinatū a Philosophis. Et iō de hoc nihil in libris antiquorum reperitur, & ibidem in sol. 20. dub. dicit. hoc q̄ dicit Algazel nomine Philosophorum in entium processu, vnde ab Auicē. reperitur, & nōnullis sequacibus eius, & ibidem in so'one. 24. dicit q̄ Alpharabius & Auic. fuerunt primi qui has ambages posuerunt.

In intelligentiis cā est simplicior causato, & in prima intelligentia cum sit simplicissima nō est causa neq; causatum, sed oīmoda simplicitas & vnitas, sed in posterioribus intelligentijs bene pōt pluralitas intelligi, & secundus intellectus vel secundum causatum est. Simplicius 3. & sic deinceps disputa. 3. in so'o. 14. dubij. vide etiam pro hoc 3. de aīa cō. 5. in sol. 3. q. & in cō. 14.

Intelligentia secūda ex hoc quod intelligit seipsam & suum principiū, si ex hoc qđ seipsam intelligit ab ea ꝓcedit q̄dam res, & ex eo quod intelligit suum principium procedit alia res, quia habet duas formas sequeretur q̄ esset composita cōtra Alga. & Auic. ibidem.

Intelligere quo secunda intelligētia intelligit primā est idem cū seipsa. ex dispu. 3. in sol. 15. dubij. Inde pt tet fm Auer. q̄ intelligentia secūda intelligit primā per suam propriā essentiam contra modernos.

Intellectio secundæ intelligentiæ est de relationis natura, sed in hoc deficit a gradu primi principij: primū enim est de natura entis dese ipsa habentis. ibidem.

Intellectio, & iudicium, & cōprehensio non sunt motus. Themist. contra Theophra. 1. de aīa. cap. 17. concordat Auer. 8. phy. cō. 40. vbi tales comprehensiones dicit esse motus equiuoce dictos. vide et Themist. de aīa. ca. 25. super tex. cō. 62. & 63. vbi dicit q̄ iudicium non est motus, sed quies & trāquillitas potius, & in eodem cap. sup. tex. 64. inquit iudicare, sentire, cōprehendere aut lo pacto sunt motus, aut si sunt non sunt eodem iure cū cæteris, sed sunt ctiones & actus animæ appellātur, & hoc probat authoritate Arist. 2. de anima. tex. cō. 57. & 58. & 3. de aīa. tex. cō. 28.

Intelligentiæ non differunt ex simplicitate & pluralitate ad inuicem, sed ex causa & causato. dispu. 3. in so'one. 16. dubij. vide in concordātiis nuper editis.

Intellectus primus, vt est veritas cessa apud Philosophos, non intelligit niſi seipsum non aliud relatiue scilicet ipsum esse principium, ibidem. & 12. meta. cōm. 51. contra Themist. qui asseruit deum intelligere oīno relatiue inquantum intelligit inquātū est causa oīum.

Intellectus primus solū habet vnā & summā simplicitatem inter intelligens & intellectum, aliæ autē intelligentiæ differūt in hac proprietate fm magis & minus ibidem.

Intellectus perscrutatorem oportet præscire quid sit anima, & ante prę scire quid sit animatum. ex lib. destructio disp. 3. in so'one. 16. dubij vide consimile in principio lib me theo. vbi ponit ordinem librorum scientiæ naturalis.

Intellectus indiuidua comprehendit, quia ipse indiuiduus est, diuidua vero quia vi sua contrahit & sequestrat, ita vt tanq̄ indiuidua ponant intelligi: nam cum hoc verbo quid sit rē esse significo .i. rōnē & formā ipse cōicat, ipse īdiuiduū & simplicem facit & primæ finitiōes ipsæ sunt formæ, quas ille in materia posita a materia primum exoluit, demum intelligit. Them. 1. de anima cap. 20.

Intellectus licet imobilis sit, afferre tñ possum us quemadmodum res quæ in motu sunt intelligit, nec. n. intelligit quatenus mouentur sed quatenus eandem formā & speciē obtinēt, nec fm numerū sed fm formā intelligit, etiam si res innexam materiam habeant & motum etiā intelligit eodem modo quo cæterā, quia .i. formam ipsam & rationem motus intelligit, vt cum motum talem aut talē actū esse declarat. Them. 1. de aīa. cap. 21.

Intellectus nihil aliud est niſi cōprehensio entium formarum prout īmāles sunt. ex lib. destru. dispu. 3. in sol. 18. dubij.

Intellectus humanus & alij intellectus efficiant in hoc q̄ intelligunt entiū formas, & q̄ forma cuiuslibet ē id quod comprehendunt de formis entiū & eorum ordine, sed differūt quia entium formæ causæ sunt humani intellectus, ab eis. n. perficit sicut quælibet res perficitur a sua

forma, sed intellectio aliarū intelligentiarū est causa entium. ex lib. destru. disp. 3. in sol. 18.

Intellectum est perfectio intellectus sicut forma. ibidem.

Intelligentiæ separatæ ad vnū principium separatum reducunt, quod est principium oīum causarum, & forma & ordo quæ in hoc principio sunt nobilior est formarum & ordinum, & hic ordo est cā & principium oīum ordinū. ex lib. destr. dispu. 3. in so'one. 18. dubij.

Intellectus primus non intelligit niſi seipsum, & intelligendo seipsum omnia entia intelligit, sed ī nobiliori esse & ordine qui esse pōt. ibid.

Intellectus qui est posteriorum primo intellectu, ita se hēt q̄ substantia eius est hoc q̄ comprehēdit de formis & ordinibus in primo intellectu existentibus & non intelligit posteriora, eo quia causatus est: & si intelligeret posteriora, iterū esset causatus a causa. ibidem.

Intellectus prim⁹ id quod intelligit de ipso, vt dicūt Philosophi est oīnium entium causa, & id quod intelligit quilibet posteriorū de primo est quodammodo quod est cā propriorum entium, & quod est cā suiipsius. ibidem.

Intellectus diuinus seipsum cognoscendo nihil dicitur ignorare, & licet non intelligat entia sicut nos, quorum scientia causatur ab entibus, intellectus tamen dei intelligit oīa in nobiliori ordine, qui ēt patet ex eodem loco.

Intellectus dei scientia non est vīs neq; particularis, quia ambæ istæ sunt cātę ab entibus, & sunt gñabiles & corrup. ibid.

Intellus dei si intelligeret entia prout

vt sunt causæ suæ scientiæ esset generabilis & corru. & nobilius perficeret a viliori. ibidem.

Intellectus diuini scientia est omnia entia, sed ī nobiliori esse q̄ sint in se ipsis. ibidem.

Intelligentiarum prouentus positus ab Auic. pp hoc ꝙ ab vna non prouenit nisi vnum nullus est, non. n. sequitur ex extensione vnius virtutis in pluribus rebus ꝙ sit ī ipsa virtute pluralitas. ex disp. 3. in sol. 18. prope finem. vbi ēt adducit rationem ex imaginatione seu intellectione oīum intelligentiaꝝ q̄ sunt de eadem prima intelligentia: nā, vt inquit, non ē impole ꝙ ab eadē re sumantur diuersæ imaginationes, sicut non est impole ꝙ ex diuersis rebus sumat vna imaginatio: nos. n. in diurno motu opinamur ꝙ oīa corpora cęlestia vnā rē imaginātur: quapropter oīa in tali motu diurno ab vno motore mouentur. s. a motore stellaꝝ fixarum. cō simile vide contra Auic. 12. meta. cōmen. 44.

Intellectus nomen dictum de ītellectu humano & separatis intelligentiis rationabilius est vt ingredi debeant tā vocabula equiuoca q̄ vniuoca. ex lib. destru. disp. 5. in sol'one 3. dubii.

Intelligibilia fm opinionem Aristo. sunt noua, & fm opinionem dicentium formas esse sunt æterna 7. meta. cō. 58. idem 1. meta. cō 49. & 7. phy. cō. 20. & in 1. posteriorū analiticorum in paraphrasi cō. 2 & in 3. de aīa cō. 20. Ex quo patet quātum errauerint qui tenent Auer. tenere Arist. non discrepare a Plat. in hoc ꝙ nīm scire sit reminisci: nam authoritates adductæ in dictis locis non recipiunt glosam. sicut videt.

Intelligere quod est in pōa non venit ad actum nisi per aliud intelligere in actu 9. met. tex. cō. 20.

Intelligentiæ separatæ impole est vt dēt aliquā formā formarū mixtaꝝ cū materia 7. meta. cō. 31.

Intellectus in mathematicis cōprehendit facile diuisionē formarū a materiis, quia illæ inueniuntur in diuersis materiis, ī naturalibus vero difficile est, quia non potest abstrahere eas in imaginatione a mā.

Intellectus nō differt a sensu fm Empedoclem, Parmenidem, & Homerū, & mutatur fm cōplexionis mutationem. 4 met. tex. cō. 21. & 2. de anima, tex. cō. 150.

Intellectus nullus intelligit ꝙ cōtraria sunt sīl, aut ꝙ sunt idem. 4. meta. cō. 21. & tex. cō. 9.

Intellecta rerum fm Arist. notificata sūbas rerum, & non sunt sūbæ earū 1. meta. cō. 45.

Intellectus motus nō est motus. ibi.

Intellectus animæ nostræ sic se habet ad ea quę manifestissima sunt in natura, sicut oculi nocticoracū se habent ad lucem diei 2. meta tex. cō. 1. vide considera ꝙ fm Auer. exemplum illud nō dicit impossibilitatem sed difficultatem. Et licet beatus Tho. & Scot. cum sequacibus studeant istam Auer. impugnare sententiam aduertant tn istā fuisse Aristo. opinionē: nā in 9. primæ philosophiæ Arist. loquens de intellectione simplicium & abstractarum rerū inquit, ignorantia talū nō est sicut cæcitas: cæcitas. n. ē vt vtiq; sit tellectiuū nō habeat aliquis, quem locum exponens D. Tho. ab ipso ad dē veritate coactus dicit. Ex quo patet ꝙ fm sententiam Aristo. hu-

manus intellectus pōt pertingere ad intelligendum sūbas simplices, quod videtur sub dubio reliquisse in 3. de anima. cum hoc quod fuit sēia Theo. Alex. & Them. & oīum antiquorum peripateticorum, vt patet in 3. de aīa. cō. 36.

Intellectus dispositio de re intelligibili est sicut dispositio sensus de sensibili. 2. met. cō. 1. idem 3. de anima tex. cō. 2.

Intelligere non solum est substantiarum sed accidentium. 1'. meta. tex. cō. 29.

Intellectus practicus differt a speculativo fine. 3. de aīa tex. cō. 49.

Intellectus speculativi finis est scire tm̄, operativi vero operari 3. de aīa cō. 49. idem 2. meta. tex. cō. 3. & 3. de anima. tex. cō. 34.

Intellectus est mouens fm ꝙ est desiderans, non fm ꝙ est cōprehēdēs 3. de anima. cō. 49.

Intellectus oīs principioꝝ rectus est 3. de aīa. tex cō. 51.

Intellectus in actu est cuius esse declaratum est in lib. de aīa. qui dat propria vīa in rebus speculativis, & qui dat vera somnia. Cōmenta. in lib. de Somno & vigilia.

Intelligentiæ abstractæ intelligunt naturas vles, vt est declaratum in 1. philosophia. ex lib. de So. & vig.

Intelligentiæ abstractæ si intelligerent individuum necessario essent materiales Cōmen. ibidem.

Intelligentia abstracta non est inopinabile vt det naturam vlem indiuidui facti animæ imaginatiuæ, & anima imaginatiua recipit ipsum particulariter fm ꝙ est in materia quemadmodum dat perfectiones animales vles, & mā recipit eas particulares. ibidem.

Intellectus & intellectum sunt idem in corporibus cœlestibus 1. cap. de substantia orbis.

Intelligentiæ credere inconueniens est, vbi aduerte ꝙ intelligentia sumitur pro imaginatione 3. physic. tex. cō. 75.

Intellectus tria hēt quæ pōt quæri de ipso, quorū vnū est vtrū in substantia intellectus sit transmutatio aut alteratio. secundū ē, vtrum suū esse in se sequat alterationē & transmutationem essentialiter ita ꝙ sit facta in rei veritate, tertiū est vtrū suum esse sequatur alterationē per accns. 7. phy. cō. 20.

Intellectus qui est postrema perfectio hoīs, non est admixtus cū materia 2. met. cō. vlt. idem 3. de aīa tex. cō. 4. & in cō. 5. diffuse.

Intelligibile est per formam & sensibile per materiam. 1. cœli. cō. 92.

Intelligentia quę est virtus in natura cœlesti quodammodo assimilatur formæ naturali, & quodammodo assimilatur formæ abstractę. 2. cœli cō. 3.

Intellectus humanus non pōt comprehēdere veritatē cōparationis inter partes cœli q̄ sit nobilior, an illa q̄ est sub polo meridionali, an sub polo septentrionali. 2. cęli. cō. 16. vide in concordantiis.

Intellectus abstractus acquirit pfectam nobilitatē sine actione, quia actio eius est eius sūba 2. cę. cō. 62.

Intellectus ex profundaꝝ rerꝝ scrutinio exercetur & in actū deducit & summū inde perfectionis gradum pertingere pōt. Auer. in para. 2. de cęlo summa 3. quæsito. 5.

Intellectio nō fit in tpe, licet tpe existēte intelligamus & contēplemur 7. phy. 20. & Them. ibi aperte.

Intel-

Intellectus est qui facit vniuersalitatem in rebus. 1. de aïa. cõm. 8. idem 2. de aïa tex. cõ. 60. & 3. de aïa cõ. 18. & 12. meta. cõ. 4.

In intellectu materiali ista est sententia Arist. s. ꝙ est abstractus a corpore, & ꝙ impossibile est vt intelligat aliquid sine imaginatione. 1. de anima. cõ. 12.

Intellectus fm prudentiam dict⁹, nõ eodem modo existit in oĩbus animalibus, sed neq; in oĩbus hoĩbus 1. de anima. tex. cõ. 24.

Intellect⁹ actio aut est diffinitio, aut demõstratio. 1. de aïa tex. cõ. 48. cõ simile. 3. de aïa. 21. 22. & 36.

Intellectio quælibet seu practica seu speculatiua est terminata. 1. de anima. tex. cõ. 48.

Intelligere melius attribuitur quieti q̃ motui. 1. de anima tex. cõ. 48.

Intellectui melius est non cum corpore esse, quemadmodum consuetum est dici & melius videtur 1. de aïa tex. cõ. 49. vbi Cõmen. d. ꝙ nã intell⁹us videtur valde oppositus eẽ naturæ corporis.

Intell⁹us materialis comprehendit intentiones omnium entium. 1. de anima. cõ. 65. idem. 3. de aïa. tex. c. 4.

Intelligere & considerare marcescũt quodam interius corrupto, ipm aũt impoſſe est 1. de aïa tex. cõ. 66.

Intelligere & amare aut odire non sunt illius passiones, sed huius habentis illum fm quod illum habet. 1. de aïa. tex. cõ. 66.

Intellectus fortassis est diuinum aliquod & impassibile, ibidem.

Intellectus est aliud genus animæ, & si dicatur anima erit fm equiuocationem. 2. de anima cõ. 21. & tex. ĩdem 3. de anima cõ. 3.

Intellectus speculatiuus existimatur ꝙ non est anima neq; pars alterius nandum. n. est propter nobilitatẽ eius & diuersitatẽ ad alias partes ꝙ est de natura superiori naturæ aïæ 2. de anima. cõm. 32. idem ibidem tex. cõm. 21.

Intelligimus dum volumus, sed nõ sentimus dum volumus. 2. de anima tex. cõ. 60.

Intellectus est cõmunis omnibus. cognitio autem nõ 3. de anima cõ. 1. vbi per intellectum ĩtelligit cognitionem operatiuam, per cogitatiuam vero ſpeculatiuam.

Intellectus cum omnia intelligat necessario est ĩmixtus. 3. de aïa. text. cõme. 4.

Intellectiua virtus, vt intellecta mouent eam, est passiua, vt vero mouetur ab ea est actiua, & iõ dicit Arist. ꝙ necesse est ponere in aïa rationali has duas differentias. s. virtutem actionis & virtutem passionis. & dicit aperte ꝙ vtraq; pars eius est ꝙ gñabilis neq; corruptibilis. 3. de aïa cõ. 4. Ex quo patet quãdeuiauerint moderni Bononienses & ille Suessanus a via Auer. alterutes ipsum non discrepare ab Alex. de intellectu agente. Dicunt. n. q̃ intellectus agens ex sñia Auer. est deus, & tamen in præsenti authoritate citat sẽtẽtiam Arist. has duas virtutes esse in anima rationali & ꝙ sunt eius differentiæ & patet per hoc est maximum Themist. argumentum contra Alex. in 3. de anima cap. 31. ex demõstratione Aristo. in 3. de aïa tex cõ. 17. vbi dicit ꝙ cũ in omni natura sit vnum tanq̃ materia, ꝙ est oĩa fieri, aliud vero quod sit omnia facere, contingit in aïa has duas naturas & differentias esse oportere.

Amplius Cõmenta. 3. de anima. cõmen. 19. expresse dicit ꝙ qui cõcedit demonstrationem de intellectu agente per quam ostendit ipsum esse immixtum & separatum de necessitate oportet cõcedere cõsimilẽ demõstrationẽ de ĩtellectu materiali: nam quemadmodum intellectus agẽs ex hoc ꝙ creat oẽs formas materiales: abstrahẽdo eas a materia & trãsferendo eas de ordine in ordinẽ, oportet ꝙ nõ sit corpus, neq; virtus ĩ corpore, nec vnit aliqua forma materiali, eodẽ mõ intellꝰ materialis cũ recipiat oẽs formas materiales debet esse denudatus ab oĩ materialitate, ita ꝙ erit simplex & separatus: manifeste autem patet quód dictum suum nullum robur obineret si tenuisset in intellectum agentem non esse partẽ aïæ nostræ, sed deũ: nã tũc hẽt manifestã instantiã aduersarius quia dicam sibi ꝙ non oportet, si cõcesso virtute illius demõstrationis intellectũ agentẽ esse separatũ qd̃ per consimilẽ deberet cõcedere de intellectu materiali, quia dicã nõ esse cõsimilitudinẽ immo est maxima diuersitas, nam scĩa dei est causa entiũ, & scĩa intellectus materialis est causata ab entibus, scĩa dei est substantia eius, & intelligibile, & intellectus in eo sunt idem oĩbus modis, secus longe est de intellectu materiæ. Amplius. 12. primæ philosophiæ. cõ. 17. recitat opinionẽ Alexã. ponẽtis solũ intellectũ adeptũ esse immortalẽ. v3. intellectũ agentẽ & intelectũ materialem esse generabilẽ & corruptibilem, & similiter intellectũ in habitu, & speculatiuũ, postea recitat opinionẽ Theo. & Themist. & aliorum peripateticorũ asserentiũ intellectũ materialẽ remanere, & ꝙ intellectus agẽs est abstractus, & est quasi forma in intell⁹u materiali & qd̃ est quasi cõpositus ex materia & forma, & ꝙ ipse creat intellecta vno modo & recipit ea alio modo. postea vero ipse recitat opinionem propriã, vbi dicit ꝙ in lib. de materia perscrutati sumus de istis duabus opinionibus, & diximus ꝙ intelligẽtia agẽs est quasi forma in intellectu materiali, & ꝙ ipsa agit intellecta & recipit ea fm intellectũ materialem, & ꝙ intellectus materialis est ingenerabilis & incorruptibilis: & declaramus illic ꝙ hæc est sñia Aristo. & ꝙ intellectus in habitu habet partẽ gñabilem & corruptibilẽ: illud aũt qd̃ corrũpitur est actio eius, in se aũt non corrupitur & ꝙ ex extrinseco intrat nos. &c. vbi patet ꝙ refert se ad declarationẽ libri de aïa: manifestum, est aũt ex pñti authorita te in cõmen. 4 & etiam in cõmen. 5. & in cõ. 17. 18. 19. & 20. & 36. ꝙ ipse ponit intellectũ agẽtẽ & intellectũ materialẽ esse duas dñias siue partes essentiales aut potestati uas aïæ rõnalis, quarũ vna est tãq̃ forma, & alia est tanquã materia, aut tanquã locus respectu alterius quia intellectus materialis fm alĩquem respectũ põt dici sicut materia, & fm aliũ respectũ verius dicitur locus intellectus agentis quã materia, vt declaraui in 12. primæ philosophiæ. in cõ. 17. Nec obstat authoritas Auer. in 3. de aïa, cõm. 20. vbi dicit, cõsidera igit qm̃ est dñia inter istas tres opiones. s. Platonis, Themistij, & nfam opinionẽ, & fm expõnem Themistij nõ

indiget in istis ītellectis nisi ad ponendū ītell'm mālē tm̄ aut intellectū materialē & agētem fm modū sīlitudinis, vbi enim nō ē uera generatio nō est agēs; & nos cōueni mus cū Alex. in mō ponendi intellectū agentē, & differim⁹ ab eo in nā intell's materialis, & differimus a Themistio ī nā intell's qui est in habitu, & in mō ponendi intell'm agentē. Non. n. intellexit Cōmen. se cōuenire in intellectu agēte cū Alexā. pro quanto posuit intell'm agentē esse deū; quia de hoc nulla fuit facta mētio ab Auer. in illo loco, nec in toto 3. de aīa, est aliquis loc⁹ expressus vbi ponat hoc, sed cō uenit in mō ponēdi intell'm agētē quæcunq; intelligentia sit, uel de⁹ uel alia de hoc nō curat, nā in tali modo discrepat a Them. & conuenit cū Alex. Them. enī nō posuit intell'm agentē nisi fm modū sīlitudinis, sicut sibi imponit Cōmēt. ibi. & in 3. de aīa. cōm. 5. in sol'one 1. qōnis. voluit. n. Them. & Theophrastus q intellectus mālis, & intellectus agēs, & intell's speculatiuus sunt vnus intell's fm subiectū, & nō differunt nisi p tres dispōnes q̄ accidūt sibi, vñ fm The. intell's agēs non agit uere producēdo spēs & intentiones in ītellectu materiali, nec ītell's materialis uere recipit, sed ista intelligūtur fm sīlitudinē & fm modū intelligendi nīm. & ideo opinati sunt intell'm speculatiuū simpl'r esse æternū, sed Alex. posuit intellectū agentē uere producere spēs, & intellectū materialē recipere: in hoc mō igit ponēdi concordat Auer. cū Alex. in intellectu agente, & discrepat a Themi, quia Themist⁹ posuit fm modū sīlitudinis, & Alexā. fm ueritatē, & nō ē cōueniētia in subtia posita, quia iā apte dicit intell'm agēte esse partē aīæ, & eius dr̄iam: nunquā autē Arist. nec Cōmēt. alicubi dixit deū esse partē, aut dr̄iam aīæ nr̄æ: hoc enim ē remotū ualde ab excellētia & simplicitate dei. Nō obstat auctoritas Cōm. in. 12. primę philosophiæ. in cōm. 38. ubi dicit sup. lis verbis philosophi, deductio quālis optima paruo tpe nobis. Ex hoc apparet bene q Arist. opinat' q̄ forma hoīum in eo q̄ sūt hoīes nō ē nisi p cōtinuationē eorū cū itell⁹, qui declarat' in lib. de aīa esse principiū agēs nos & mouēs nos: itelligētiæ. n. abstractæ in eo q̄ sunt abstractæ debēt esse principia eorū, quorū sunt p̄rincipia duob⁹ modis, fm q̄ sunt mouētes & fm q̄ sunt finis: intelligētia n. agēs in quātū ē abstracta & ē principiū nobis, necesse ē ut moueat nos, sicut amatū amās, & si oīs motus necesse est cōtinuet' cū eo a quo fit fm finē, necesse est ut ī postremo cōtinuet' hoc ītellecto abstracto, ita q̄ omnes depēdētes a tali principio a quo q̄ lū depēdet, q̄uis hoc sit paruo tpe nobis sicut dixit Arist. Nō. n. uoluit Cōm. dicere in p̄ti authoritate intell'm agentē esse deū; qui est primus motor qui sit nīa p̄cedo ī mediate: nā dicit q̄ homo est p cōtinuationē eius cū ītellectu abstracto qui declarat' in lib. de aīa. intell's qui declarat' in lib. de aīa. est hoīs forma ē intell's agēs, qui ē pars aīæ nr̄æ, & nō est primus motor, quia de primo motore nō uerificatur q̄ sit pars aīæ nr̄æ. unde ratio Auer. in hoc cōsistit, q̄ libet forma abstracta inquātū ē abstracta est duobus modis principiū & cā vt cōparatur ad suū causatū, uidelicet fm agēs & fm formā seu fi nē; sed in telligētia agens q̄ est abstracta est hominis inquantū homo perfectio & forma per suā continuationem cum eo, ut est declarat' in. 3. de ānima. in cōm. 5. & 36. Igitur est principium hoīs duobus modis. vidēl. secūdū agens et fm finē: fm agēs cōtinuatur hoī in principio: fm finē cōtinuat' hoī in postremo. vñ quēadmodū cęlū depēdet a primo motore qđ ē principiū abstractū duplici modo secūdum agens, & secundum finem, sic etiā a p̄rio abstracto qđ ē intellectus agēs depēdet hō isto duplici mō, est igit similitudo in gñe principij abstracti quater⁹ abstracti, sed nō similitudo in spē uel in numero vt illudmet principiū numerō q̄ mouet cœlū in rōne formæ & finis, illudmet moueat nos mediate hoc duplici mō: hoc. n. falsum ē, q̄a tale qđ mouet nos est intell's, q̄ ē declaratus in lib. de aīa. & ille ē pars aīæ nostrę & nō ē primus motor: bene uerū est q̄ hō p intell'm agentē cōtinuat' ēt primo motori; quia ab illo & cœlū & tota natura depēdet. vñ in. 3. de aīa. com. 36. vbi loquitur de ista cōtinuatione dicit, q̄ manifestū est q̄ ille mot⁹ cōplebitur: statim iste intell's nobiscū copulabitur oībus modis, & tūc manifestū est q̄ proportio eius ad nos in illa dispositione, est sicut proportio ītellectus in habitu ad nos, & cū ita sit, necesse est vt hō intelligat p intellectū sibi proprīū oīa entia, & vt agat actionem sibi propriā in omnibus entibus, sicut intelligit per intellectum qui est in habitu q̄n fuerit continuās cū formis imaginabilib⁹ oīa entia intellectione propria: hō igitur fm hūc modū, sicut dicit The. assimilatur deo in hoc q̄ est oīa entia quoqūo & sciens ea quoquomodo: patet autē The. nō tenuisse intellectū agentē esse deum, cuius authoritatē adducit Cōmenta. in declarando hoīs felicitatem p intellectum sibi proprīū cōsistere in intellectione omniū entium quoquomodo, quia The. 3. de aīa. 31. cap. expresse inuehit cōtra Alexan. hoc opinātem, nō aduertūt isti q̄ sunt ordines & gradus in perfectione & beatitudine entiū, & q̄ distātiæ entiū sunt valde diuersæ ī hoc. unde Arist. 2. cœli. tex. cōm. 64. & 65. distribuit entia in quatuor ordinibus; vt bene colligit Cōment. in cōm. 66. primus enim ordo est entium cōsequētiū nobilitatem p fectam sine operatione: & talia, vt asserit, diuersantur secundū magis & minus. felicitas enim substantiarum seperatarum non consistit in puncto, sed habet latitudinem: scribit enī Auer. in lib. destruct. disp. 3. in solutione. 17. dubij. quod nō omnes intellectus sunt in vno simplicitatis gradu: non enim sunt in vno relationis gradu ad primum principium, neque aliquis eorum simplicitatē habet, similem simplicitati primi principij: primus enī habet de se esse, & alij habent esse relatum, & post paulo dicit: nō. n. sequitur quod quamuis intellect⁹ intelligens & intelligibile in seperatis intelligentijs sit vnum & idem, quod sint equales in simplicitate. Philosophi enim ponunt q̄

intell's differũt in hac proprietate ſm magis & minꝰ, & dicta ſimplicitas nõ reperit' ſm verttatẽ niſi in prio ītellectu, & cã huius ẽ q ſuba primi inteil's eſt quid p ſe exns, & alij intell's intelligunt de ſeipſis q in primo intellectu cõſiſtãt. vnde ſi intell's intelligẽs & intelligibile in quolibet horũ intellectuũ eſſẽt in gradu vnitatis q ſunt in primo eẽt ipſorũ ſuba ſiſis ſubæ aliorum qđ eſt falſum, eandẽ ſnam ſcribit, 12. primæ philoſophiæ. cõ. 44. cõrra Auic. ponentẽ primã intelligẽtiã nõ eẽ cãm immediatã oĩum: dicit n. q iſte ſermo ẽ imaginabilis: nõ enim eſt illic prouẽtus, aut cõſecutio, neq; actio: ita q dicam' vna actio cõſequit' agentẽ: tm̃ enī eſt illic cã & cauſatũ ſm q dicim' q intell'm eſt cã intelligẽtis, & cũ ita fit nõ eſt impoſſe vt illud qđ eſt p ſe intelligẽtia & intell's ſit cã pluriũ entiũ ſm q de eo intelligũtur multi modi: illud igit' qđ intelligit motor corpis cœli de prio motore, & eſt cã in aĩa cœli, aliud eſt ab eo qđ intelligit ex eo motor ſaturni orbis, & ſitr ẽ de vnoquoq; eorũ, ſ. q pfectio vniuſcuiuſq; eorũ eſt in ītelligẽdo cãm primã & ꝓpriã. Ec ce igit' q ſi in ordine abſtractorũ ẽ dĩa in pfectiõe, & cũ ī vnoquoq; orbe alicui' planetę sũt plures motores partiales q ordinant' ad motorẽ principalẽ illius ſtellæ, & ſeli citas eorũ cõſiſtit in intelligendo cauſam primã quæ eſt vniuerſalis oĩbus & etiam in intelligendo cauſam ꝓpriã: nã in talibus intellectibus eſt pficiens, & perfectũ, ſic hoĩs bũtudo conſiſtit ī intelligendo cãm primã & ī ītelligẽdo cãm propriã. vnde p propriã cãm intelligit cãm primã, qa p intelm agẽtem ītelligit deũ & alia abſtracta: & iſta eſt via Cõmẽ. Nã 3. de aĩa. cõ. 5. in ſolutio. 2. qõnis verſus finẽ dicit, & ideo opinandũ eſt qđ iã apparuit nobis ex ſermõe. Arit. q in aĩa ſunt duæ partes ītellectus quarũ vna eſt recipiens cuius eſſe declaratum eſt: alia aũt eſt agens, & eſt illud quod facit intentiones quæ ſunt in virtute imaginatiua eſſe mouentes intellectũ materialem, & hæ duæ partes ſunt non ꝓnerabiles, neq; corruptibiles, quod clarius dicere potuit: & parũ ante qua Themiſtius tenuit intellectum ſpeculatiuũ eſſe cõſtãtem ex ītellectu agẽte & materiali: tamen ipſe dicit q in aĩa ſunt tres partes intellectus, ſ. agens, recipiens, & factũ, & duæ iſtarũ ſunt æternæ ſimpl'r, ſ. agens & intellectus recipiẽs, ſed intellectus tertius. v3. ſpeculatiuus quodãmodo ẽ gñabilis & corruptibilis & quodãmodo eſt æternus: nã rõne intentionũ imaginatarũ a qua habet qđ ſit vegetabilis, ſ3 rõne intellectus materialis a quo hẽt q ſit vnũ entiũ ſm eſt ęternus: ſimiliter ẽ æternus ſm ſpẽm, ſ3 ſm indiuiduũ eſt corruptibilis. Amplius Cõmẽ. in 3. de aĩa. cõ. 20. exponẽs verba tex cõm. 14. vbi litera translationis arabicæ habet & iſte intellectus eſt etiam abſtractus, dicit q ly etiam ſignificat non ſolum iutellectũ agentẽ eſſe impoſsibilem & immixtũ, verũ etiam alium intellectũ. v3. materialẽ, & dicit q ī hoc rõuenit Theo cũ eo, & diſcrepat Alexãder, ſaltẽ aũt ſi videant' verba The. q ipſe poſuit intell'm agentẽ nõ eſſe deum vt Alexãder, ſed poſuit ipſum perti-

nere ad aĩam rõnalẽ, ſ3 rõne diſtinguat' ab intell'u mãli ſm The. Intellectus materialis nullã hẽt in ſui ſubſtantia de formis materialibus. 3. de anima. tex. cõm. 4. Intellectus materialis non eſt corpus neq; virtus ī corpore. ibidem. Intellectus quo opinat' & intelligit aĩa nihil eſt actu eorũ q̃ ſunt antequam intelligere. 3. de aĩa. t. cõ. 5. vbi Cõmenta. dicit in principio com. 5. & iſta ẽ diffinitio intell's materialis. videlicet, q eſt illud qđ eſt in poteſtate oẽs intẽtiones formatum materialiũ vlium, & nõ eſt ī actu aliqđ eniũm anteq̃ intelligat illud. Intell's agẽs eſt principiũ ad quaſdã res q̃ ſũt ſub orbe lunę, ſed primũ principiũ eſt principiũ oĩum rerũ. Auer. in paraphraſi meta. tract. 4. inde patet cõtra Alexã. achillinũ, & Sueſſanũ, qui tenẽt intell'm agẽtem eſſe deũ ſm Auer. idẽ ẽt colligit ex Auer. ibidẽ in tract. 4. vbi dicit q intell's noſter ſiquid ītelligit de abſtractis eſt ſm ordinem, & id qđ primo cõprehẽdit eſt id qđ eſt ſpinoquus nobis & ẽ intell's agẽs: & ſic gradatim vſq; ad primã intelligentiã, & parũ infra dicit, & id qđ dixmus eſt via Ariſt. & ſociorũ eius. nã ipſi oſtendũt intell'm agẽtem cognoſcere ea q̃ ſunt hic. i. ſub ipſo: & nihil differt ſiue admiſeri hoc in intellectu agẽte ſiue in eo qđ ẽ ſupra ipſm de his prĩcipijs. intell's materialis recipit oẽs formas materiales vſes, ſed materia recipit formas oẽs materiales ſenſibiles ſi cognoſcẽs neq; cõprehendẽs. 3. de aĩa. cõ. 5. in principio. & ibidẽ cõ. 28. & Cõmentator reddidit cãm in cõ. 5. quia materia non cognoſcit, & ẽ quia recipit formas diuerſas & iſtas, & tu conſidera ſup hoc.

Intellectus ſpeculatiuus eſt generabilis & corruptibilis pp ſubiectum q quod eſt verus. i. pp intentiones imaginatas nõ pp ſubiectũ per qđ eſt vnũ entiũ. i. pp intell'm mãlem 3. de aĩa. cõ. 5. in ſol. primę qõnis.

Intell'u materiali & intẽtione intellecta in actu fit maxĩe vnũ: quod enī fit ex eis nõ eſt aliquid aliud ſi cut eſt in alijs cõpoſitis ex mã & foꝛa. 3. de aĩa. cõ. 5. in ſol. 2. qõnis.

Intell's agens nunq̃ ceſſat a creãdo intellecta ſimpl'r & ītell's materialis ī recipiẽdo, licet ceſſent ab hac, ſcilicet gñone vel ab hac receptione. 3. de aĩa. cõ. 5. in ſol. qõnis. 2.

Intelligentia quælibet excepta prima habet aliquid ſimile materiæ, & aliquid ſimile formę, & nulla in telligentia eſt liberata a potentia ſimpliciter, niſi prima, quæ nihil intelligit extra ſe. 3. de aĩa. com. 5. in ſolutione quæſtionis. 3.

In intelligẽtia prima eſſentia eiꝰ eſt quiditas eius: in alijs aũt quiditas & eſſentia diuerſant' qnoqũo. ibi.

Intelligentiarũ multitudo intelligi nõ poſſet niſi eſſet hoc genꝰ entiũ, qđ ſciuimꝰ in ſcĩa de aĩa. ibidem. & commen. 14.

Intell's recipiens neceſſe ẽ vt intelligat intell'm in actu: cũ enim intellexerit foꝛas materiales & dignior eſt vt intelligat foꝛas abſtractas. 3. de aĩa cõ. 5. in ſolone qõnis. 3.

Intell's agentis reſpectus ad intell'm materialẽ eſt reſpectꝰ lucis ad diaphanũ, & reſpectus formarũ materialium ad ipſum eſt reſpectꝰ coloris ad diaphanum. ibidem.

Intell's materialis pficit' per intell'm agentẽ & illuminat' p ipſum. ibid.

Intell'us materialis cū fuerit continuatus nobiscū fm qꝑficitur per intellectū agentē, tunc nos sumus copulati cū intell'u agente, & ista dr̄ adeptio & intell'is adeptus. ibid.
Intell's mālis si eēt plurificatus seqꝛetur ut res intell'a ī te & in me essent vnū ī spē & plura ī indiuiduo, ēt discipul' nō posset addiscere a magistro nisi scīa sit uirtus gñans & creās sciam q̄ est in discipulo. sicut ignis generat ignē. 3. de aīa ꝓpe finē cōm. 5. vide Them. a quo accepi. 3. de aīa. cap. 32. & 33.
Intell's materialis nō est virtus attributa cōplexioni qm̄ cū aīa sensibilis nō sit virtus attributa cōplexioni, quanto magis intell's. 3. de aīa. cōm. 6. & etiā cō. 5. cōtra Alexan.
Intelligentiarū qditas & quot modis sunt prīncipia diuinorū corporum via huius cōsiderationis est vt supponam' id qd ī scīa de aīa fuit declaratū, qa plura principia scīæ diuinę sunt sūpta ab illa & nulla ē alia via ad hoc nisi post notitiā illius scīę, & ideo dictū est in legibus diuinis, cognosce teipsum & cognosces creatorem tuum. Auer. in tract. 4. in paraphrasi meta.
Intell's cū intelligit aliquid ualde intelligibile nō minus intelligit insima sed & magis. 3. de aīa. tex. cō. 7.
Intell's ē sēparabilis. 3. de aīa. t. c. 7.
Intell's est īmixtus. 3. de aīa. t. c. 4.
Intellectus quodāmodo potētia est intelligibilia, sed actu nihil antequam intelligat. 3. de aīa. t. c. 14.
Intellectus est sicut tabula in qua nihil actu est scriptū. ibidem.
Intellectus alio modo est in potētia alio modo res materiales, quia potentia receptio & perfectio equiuoco mō dicuntur de intell'u & de rebus materialibus. 3. de aīa. cō. 14.
In his quæ sunt sine materia idem est intelligens & quod intelligitur 3. de anima, cōm. & tex. 15.
In hñtibus materiā potentia solū in telligibile ē. 3. de aīa. t. cō. 16.
Intellectu materiali iudicamus insita in ꝓpositione uniuersali. ibi.
Iudicium & distinctio nō attribuitur nobis per intell'm agentem, sed per intell'm materialem. 3. de aīa. cō. 19. cōtra. Auę pacē asserētem nos per intell'm agētem cognoscere īfinita in ꝓpositione uniuersali.
Intellectus agēs differt a materiali, quia intell's agens est pura actio, & intell's materialis est utrunque. 3. de anima. tex. comment. 19.
Intellectus materialis fm Aristot. est ultimus in genere intellectuū apstractorum 3. de anima; cōm. 18.
Intell's mālis diuersitas ab intellectu agente nō fuit cognita nisi ꝓpter diuersitatē actionū, quia actio intell'us materialis ē potꝰ actio quā passio, sed actio intellectus agentis ē actio pura. ex. 3. de aīa. cō. 19.
Intellectuum abstractorū multitudo non fuit scita nisi propter diuersitatem actionum. ibidem.
Intelligentiæ sēparatæ necessario dicunt ad unum principiū qđ non dr̄ de eis neque uniuoce neq; equiuoce, sed fm prius & posterius, & uide cām ī paraphrasi met. tra. 4.
Intelligentiarum prioritas actionum non est generica, sed est prioritas causæ ad causātū. ibid.
Intellectui agēti sicut accidit ut quę agat in res exītes hic & qñque nō, ita accidit intellectui materiali ut iudicet quandoque res exītes hic & qñque non, sed differunt quia iudicium est aliquid ex-

ꝓ perfectionis iudicis: actio aūt non est fm illū modū in caplo per sectionis agentis. 3. de aīa. cō. 19.
Intell's passiuus corruptibilis est, & sine hoc nihil intelligit anima 3. de anima. tex. cōmen. 20.
Intell's materialis est prior in nobis quā intell's agēs fm cōtinuationē fm Them. & Cōmēt. sed fm Alex. est prior fm esse & gñonē. 3. de aīa cōmen. 20. contraponentes in via Cōmen. intellectum esse formam formaliter inhærentem hoī.
Intell's materialis cū fuerit acceptus simpliciter & non respectu indiui dui nō erit prior aliquo mō priora tatis ītellectu agēte. 3. de aīa. c. 20.
Intell's in habitu est alius ab intell'u agēte fm Alex. & hoc oportet credere, artifex enim aliud est ab artificiato, & agens ab acto cōtra Themistū, qui opinabatur oppositū 3. de anima. comm. 20.
Intellectui materiali non accidit ut qñque intelligat & qñq; nō, nisi respectu īdiuidui, nō in respectu spēi. d aīa. cō. 20. idē cō. 5. 19. ib.
Intell's agens cum nō fuerīt acceptꝰ respectu alicuius indiuidui, nō inuenitur qñq; abstrahens & quandoq; non, sed semper inuenitur abstrahere. 3. de aīa. cōm. 20. & 19.
Intell's materialis & ītell's agēs sunt duo uno mō, & sunt unū alio modo, sunt enim duo per diuersitatē actionis eorum: actionis. n. intell's agētis est gñare, istius aūt informari. sunt aūt unum quia intell's materialis perficitur per agētē & ītelligit ipsum. 3. de aīa cōm. 20.
Intell's ī libro de aīa dr̄ quatuor modes. f. de intellectu materiali, & de intellectu agēte, & de intellectu in habitu: & de uirtute imaginatiua. 3. de anima. com. 20.
Intell's agēs & intell's materialis nō ponūtur in aīa nostra fm opīonē Themistij nisi secūdum modum similitudinis, vbi enim nō est vera gño nō ē agēs. 3. de aīa. cōm. 20.
Intellectus agens patiens & faciens idem sunt secūdum subiectum secūdum opinionem Themistij. 3. de aīa. cōm. 20. uide pro hoc Themistium. 3. de anima. cap. 25.
Intell'u quē Arist. uocauit passiuū. in 3. de aīa diuersant' hoīes ī quatuor uirtutib' dictis in topicis: & p istum ēt ītellectū homo differt ab alijs aīalibus. 3. de aīa. cōm. 20.
Intellectus materialis est qui apprehendit simplicia & q̄ cōponit ea. oportet enim ut uirtus comprehēdens simplicia & composita sit ea dem contra Auem pacem asserentem uirtutem compositiuam esse diuersā ab imag. 3. de aīa. cō. 22.
Intell's agēs non intelligit priuationem oīno. 3. de aīa. cōmen. 25.
Intell's cōprehendit priuationē per habitum. 3. de aīa. tex. cōm. 25.
Intell's nō oīs sed ipsius qđquid erat esse uerus est. 3. de aīa. tex. cō. 26.
In intellectu mālī non accidit fides nisi qa intellectū eius ē materiale, idest compositum. 3. de aīa cō. 26.
In intellectibus sēparatis cōprehensio eorum est formatio tantum & veritas in eis nunquā admiscetur cum falsitate. 3. de aīa. cōm. 27.
Intell's in ꝓpōne negatiua prius dicuit ꝑdicatum a subiecto postea cōponit ea. 3. de aīa. cōm. 22.
Intellectuale desiderium differt a desiderio sensibili, quia sensibile non mouetur nisi apud prę̄sentiā sensati in actu, econtrario intellectuali. 3. de anima. cōmen. 29.

Intellectiuæ animæ phantasmata vt sensibilia sunt. 3. ne aīa. t. cō. 30
Intellecta vniuersalia colligata sunt cum intentionibus imaginatis & corrupta p corruptionē earum. 3. de anima. cōmen. 30.
Intelligibilium proportio ad imagines est sicut proportio coloris ad sensum visus, & non est sicut proportio coloris ad corpus coloratū. ibidem contra Auēpacem.
Intellecta sunt intentiones formarum imaginatiōis abstractæ a materia & indigāt necessario alia materia ab illa quam habebāt in formis imaginatiōis. 3. de aīa. cō. 30.
Intellectiuum specie in phantasmatibus intelligit. 3. de anima. tex. 32
Intellectus actio alia est ab actione virtutis cogitatiuæ quā Arist. nuncupauit intellectum passiuū. 3. de anima. cōm. 33.
Intellectus materialis nihil intelligit sine virtute cogitatiua & virtute imaginationis: & ideo sic dixit Arist. nō rememoramur post mortem. 3. de anIma. cōm. 33. & cōm. 20. & text.
Intelligere diuersificat fm diuersitatē naturæ rei intellecte. 3. de anima. cōmen. 35.
Intellectū materialē asserētes eē virtutē generabilē & corruptibilem nullā viā habēt qūo possimus continuari cū intellectibus abstractis 3. de anima. cōmen. 36.
Intellectus agēs fm Alpharabiū in nicomachia tenētem opinionem Alex. de intellectu materiali non ē causa nīi, nisi agēs tm. 3. de aīa. cō. 36. licet oppositum senserit in epistola continuationis.
Intelligere non est non statuentem. 2. meta. tex. cōm. 11.
In intelligentijs quæ non sunt admistæ materiæ q̄quid cōprehendit imperfectius cōprehendit perfectius, sed non conuertitur. 3. de anima. cōmen. 36.
Intellecta in nobis sunt duobus modis naturaliter & sunt primæ propositiones quas nescimus, vnde & quando extiterunt, aut qūo, aut voluntariæ, 2. sunt intellecta acquisita ex primis propositionibus. 3. de anima. cōm. 36. idē 1. cœli. cōm. 2. & 2. primæ philosophię cō. 1.
Intellectus ageus in postremo copulatur nob: vt forma. 3. de aīa. c. 36.
Intellectio quæ habetur per intellectum adeptum non est aliquid existentijs speculatiuis. 3. de anima. cōm. 36. & 9. primæ philosophiæ. cōm. vltimo.
Intellectus ad hominem duplicem habet respectum agentis, & formæ. ex calce commenti. 36. tertij de anima.
Intelligibilium dispositio ab intellectu est sicut dispositio sensibilis apud sensum, tertio de anima. commen. 37. & tex. cōm. 3.
Intellectus est sicut species specierum, & manus organum organorum, tertio de anima. tex. comment. 38.
Intelligentem necesse est phantasmata speculari, tertio de anima. tex. cōm. 39.
Intellect⁹ speculatiuus nihil dicit de fugibili & psequibili, neq; specialiter aliquā agibile. 3. de aīa. c. cō. 40.
In præpositio tot respectus sportat quot demōstrāt p hęc ppositio homo, sed differūt q̄a hęc ppositio homo significat de respectu cōtēti ad cōtinens, sed hoc verbū hīc est. cōm. 5. Meta. com. 28.

Inanimata habent sursum, & deorsum, & dextrorsū, & sinistrorsum solum per respectum ad nos 2. cœli tex. com. 10.
In inanimatis non sunt quærenda principia fm loci differentias. 2 cę li. tex. com. 9.
Inanimatæ res non alterantur nisi alteratione corporali: animatæ autem alteranť alteratione spirituali existente in sensibus, & corporali existente in rebus sensibilibus. 7. physic. com. 11.
Inanimata semper mouēt aliquod exteriorū, aīal autē dicimus seipsū mouere 8. phy. tex. c. 17. idē Com. ibidem. com. 27. & 29.
In conceptu cū materia non est idē quod quid est: cū eo cuius est qđ quid est 7. meta. tex. com. 41. idem 3 de aīa. tex. com. 9. & 8. meta. tex. com. 8. vide in theorematibus de hoc in propno theoremate.
Incontinēs agit fm concupiscentiā. 3. de anima. tex. com. 47.
Indiuiduum artificiale est vnum p violentiam 10. met. tex. c. primi.
Indiuiduum naturale quod est vnū in rei veritate est vnum per continuos existentes per suam formam 10 metaph. com. 1.
Indiuiduum ab alio indiuiduo distingui non debet ab aliqua proprietate nisi p accidens, īmo indiuidua ab inuicem distinguunť materia. ex lib. destructionū disputatione. 1. in solutione 7. dubij.
In dictis fm esse necesse est idem eē subiectum & prędicatum 7. meta. tex. com. 19. & 20.
In dictis fm accidens non est idem subiectum & prędicatum. ibidem, & in 5 q. tex. c. 21. vbi dicit, q̄p in dictis fm accidens non est idē quod quid esse, id inquam, cui ipsum accidit, & id quod accidit.
Indiuiduū cōpositum ex mā, & forma est gnabile in rei veritate, sed forma nō est gnabilis, neq, corruptibilis nisi per accidēs, & sic ē de materia 7. meta. cō. 23. idem ibid. tex. com. 26. 27 31. & 33. idem 12. meta. com. 18.
Indiuiduum aīalis & indiuiduū hominis. 3. meta. com. 2. ex quo patet genus habere indiuiduum.
In indiuiduo non est substātia nisi materia & fora particularis ex qb⁹ cōponitur 7. meta. com. 44. intelligę quo ad partes cōponentes, quia 5. meta. com. 6. in cōposito est natura addita naturæ componentiū. & in 3. de anima. com. 5. in solone 2. qōnis iuxta dimidium. idem 7. meta. 26. 27. & 60. commētis.
In indiuiduis eiusdem speciei nō est hoc prius, & illud posterius. 3. met. tex. commen. 11.
Indiuiduū substantię, quod sit prius indiuiduis accidentiū est manifestum p se. Auer. 7. meta. com. 2. Ex illo loco clare elicitur in accidētibus esse propria indiuidua p principia intrinseca cōstituta ex proprio genere cōtra illos, qui asserunt accidētia indiuiduari per subiectum, sed aduertēt subiectū esse cām extrinsecā respectu accidentis, & materialem tm. sicut bene notat Cōmētator in 4. meta. com. 2. ita ēt tenet expresse Simpl. in 4. physicæ auscultationis ī expōne tex. c. 132. vbi expresse dicit, q̄ albedo existēs in niue, & in ceruſa etiā si a subiectis cognitione abstrahantur differunt propriis dřijs: sunt. n. albedinis, & dulcedinis proprie fm seipsas differētiæ etiā si a subiectis abstractæ

Contra diuum Thomam ponentē accidētia indiuiduari per subsātiam.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſtractæ intelligantur accidentia.
Indigeſtio ẽ a frigiditate. 4. metheo rorum. tex. com. 14.
Indigeſtionis tres ſunt ſpecies, omotes, moliaris, ſtatenſis, ſupra.
Indigeſtio eſt imperfectio ꝓpter indigẽtiam proprię caliditatis. 4. me theororum. tex. com. 18.
Indiuidua alia ſunt ſubſtantiarum, alia accidentium. Cõmen. in com. libri de diuinatione ſm quietem.
Indiuidua ſubſtantiarũ quędã ſunt ſubſtantiarũ ſimpliciũ. ſ. partes ele mentorũ, quędã vero ſunt ſubſtan tiarum cõpoſitarum. ibidem.
Indiuidua ſubſtãtiarum cõpoſitarũ quędã habẽt aĩas, vt aĩalia & vege tabilia, quędã ſunt carentia aĩa, vt minerę. ibidem.
Indiuidua ſubſtantiarũ oĩa ſunt ter minatarũ cârum agẽtiu3 cũ nullũ indiuiduũ ſubæ ĩueniat casu. ibid.
Indiuidua aĩalium & plantarũ ſunt determinata in eẽ, & ſunt determi natarũ cârum ꝑ motus corporũ ſu perceęleſtiũ, vt eſt declaratũ in lib. de aĩalib. & vegetabilibus. ibid.
Indiuidua accidẽtium quędã ſunt a cauſis nãlibus, quędã vero a natu ralibus, & voluntarijs. ibid.
Indiuiduũ nullũ a nã fit eſſentialr niſi ſm ſcĩam, añtem inſtm eius artificis, ſicut dicit Ariſt. nõ mouet niſi ſm artificem ex cõmen. lib. de diuinatione ſm quietem.
Indiuiduum cõpoſitum, licet nõ ſit principium in doctrina demõſtra tiua, eſt tñ principium acquiſitio nis vlis, quod eſt principiũ doctri næ demõſtratiuę. 1. phy. com. 1. & eſt ſnĩa Ariſ. in calce primi poſter. in illo cap. de princip. is autẽ. hoc idem habet Com. 12. met. com. 4.
Indiuidua cęterorum prædicamen torum præter ſubſtantiam ſunt in indiuiduis ſubſtantiæ. primo phy. com. 15. & 7. meta. com. 2. vbi dici tur quod manifeſtum eſt, ꝙ indiui duũ ſubſtãtiæ eſt prius indiuiduis alioꝝ accidentium. Caucãr igitur ponentes principium indiuidua tionis eſſe quantitatẽ, aut aliquod accidens, ſiue abſolutum, ſiue re ſpectiuum.
Inductio in qua non inducunt oĩa particularia eſt nõ imperfecta. pri mo phy. cõ. 48. vide. 2. prior. ca. 23
In deſcriptionibus nõ poteſt aliquis facere plus iſto. ſ. Ariſt. i. nullus po tuit melius deſcriptiones aſſignare 2. phyſi. com. 1.
Inductio, & diuiſio, & ſyllogiſmi hy pothetici. v3. qui ſunt nã hypothe tici vſitãtur in declaratione eorũ, quę indigẽt modicula innuitione, & nõ adducunt ad declandũ nãli. ignota 2. phy. com. 3. & in 6. phyſi. com. 41. & in. 1 prior. in digreſſio ne de ſyllogiſmo hypothetico, & alibi frequeter.
In diffinitione paris & imparis non apparet materia, q̃ eſt cã tranſmu tationis. 2. phyſ. com. 19. & 6. met. tex. com. 2. & 7. met. tex. com. 36.
In diffõne ſimi apparet mã, nõ aũ in diffinitione cõcaui. idem vbi. ſ.
Indiuiduũ ſubę famoſi ꝺ ſĩa ſnĩa raph. met. Auer. trac. 1. ca. 1. d ſnĩa.
Inductio demõſtratiua eſt qũ acqui rit certitudo, & vĩtas antęq̃ com pleant oĩa particularia. 2. phy. co. 80. vide idem 2. priorum. ca. 23. & 8. phyſic. com. 33.
In diffinitionibus rerum naturaliũ apparet materia, aut manifeſte, aut conſecutiue. 2. phy. t. c. vltima.
Indiuiſibile ſuppoſitum indiuiſibile ex parte qua eſt indiuiſibile, nõ fa cit aliquid maius. 6. phyſi. com. 2.
Inductio in qua non percipitur, ꝙ prędicatio ſit eſſentialis, nõ dat cer titudinẽ naturalẽ, licet ĩ ea oĩa par ticularia inducant. 8. phyſ. cõ. 33. vide in 2. priorum. cap. 23. vide ẽt in 2. phy. com. 80.
Indiuiduum prędicamẽti ſubſtãtiæ eſt prius ineſſe indiuiduis acciden tiũ, & hoc eſt manifeſtũ. 7. primæ philoſophiæ. com. 2. Ex quo eli cit primo indiuiduũ prædicamẽti ſubę nõ eſſe hoc, & vnũ numero ꝑ aliquid de ꝑdicamentis acciñtiũ. 2. elicit alia ꝑdicamenta habere pro pria indiuidua formaliter diſtin cta ab indiuiduis ſubſtantiæ, & ꝙ non tantũ accidentia indiuiduen tur ex ſubiectis in quibus exiſtunt. & huius opinionis fuit etiam Sim plicius in 4. phyſicæ auſcultationis in tractatu de tẽpore, in expoſitio ne tex. com. 132. ꝙ albedo in niue, & albedo in ceruſa ſi cogitatione abſtrahãtur a ſuis ſubiectis adhuc differunt ab inuicem per proprias differentias albedinis: ſunt. n. diffe rentiæ albedinis & dulcedinis, & a liorum accidẽtium ſm ſe ſeorſum a propriis ſubiectis ſumptorũ. ſed pro opinione oppoſita videtur fa ere tex. com. 3. in. 7. primæ philo ſophiæ, vbi Ariſt. mouet quæſtio nem vtrum videre, & ſanare, & ſe dere, vnumquodq, eorum ſit ens, q̃ nihil ꝓlorum ſm ſe ſit, nec ſm ſe actum natum eſt, nec ſeparari poſſibile a ſubſtantia, ſed magis vi dens ens enim aliquid eſt, & ſedens, & ſanans: vide pro hoc quæ nota ui in cõtradictionib⁹ ſeptimi met. Inſtantiarũ multitudo in eadẽ ſpe cie ex diffinitione prouenit. Com

mẽtator primo cęli. cõ. 4. & 98. idẽ 2. de anima. com. 34.
Inductio in qua inducuntur omnia particularia eſt primus ordinũ cer tificationis. primo cęli. com. 128.
Indiuidua ſupra quorum cõpoſitio nem vincit ignis, perfectiora ſunt ĩ eſſe, q̃ ea in quorum compõne vin cit terra. primo de generatione. & corrup. com. 18. & elicitur ex tex.
In indiuiduis eſt proceſſus in infini tũ per accidẽs. 2. de gnat. & corru ptione. cõ. vltimo. & 5. phy. cõ. 13. & primo cœli. com. 22.
Indiuiſibile eſſe ẽ dubiũ, ſed ignem eſſe eſt manifeſtũ. vide in concor dãtijs. 1. de anima. com. 29.
Indiuiduũ fit hoc per formã. ex. 2. de anima. tex. cõ. 2. Forma eſt per quam fit hoc aliquid idem. ibidẽ tex. 8. & 60. Non valet autem glo. Thomiſtarum gloſantium hãc, & conſiſes authoritates quo ad actũ exiſtẽdi: dicunt. n. ꝙ Com. & Ari. dum dicunt indiuiduum eſſe hoc per formam intelligunt, ꝙ indiui duũ exiſtit in actu per formã, ſed dicunt, ꝙ non habet vnitatem nu meralem a forma, ſed a materia: & iſto modo nituntur euadere. Sed ꝓ vitam meam iſta ſolutio ſtare nõ poteſt, quia Commen. 2. de anima com. 9. in principio cõmenti dicit, cũ declarauit, ꝙ ita eſt aĩa de cor pore, ſicut forma de materia. Foꝛa. n. in corporib⁹ nãlibus magis ha bet nomẽ ſubſtãtiæ, q̃ materiæ, & ꝙ indiuiduũ nõ ſit ĩdiuiduũ niſi ꝓ formã, qa nõ eſt indiuiduũ niſi ſm ꝙ ẽ ens in actu, & eſt ens in actu ꝓ ſuã formã non per ſuã materiam. vbi patet, ꝙ Commentator probat indiuiduum eſſe indiuiduum per formã, quia eſt in actu per formã.

Nota de principio indiuidua tionis.

ſi autem

Ens autem Commẽ. intelligit indiui
duũ esse indiuiduum per formã. i.
existens ꝙ formã, tunc accipit idẽ
fm idem in probatione suiipsius,
& esset probatio eius. indiuiduum
existit in actu per formã quia exi-
stit in actu per formã indiuiduũ,
& ita esset petitio principij. Et ideo
dicimus nos, ꝙ indiuiduũ veritatẽ
materialẽ habet a forma, & actua
lẽ existẽtiam etiã habet a forma:
materia autẽ est principiũ recepti-
uum quod ẽ de integritate indiui-
dui, sicut pars essentialis eius. vnde
primo de aĩa, com. 90. forma ẽ cau
sa cõtinuationis & vnitatis nume-
ralis: omne. n. quod ẽ vnum & cõ-
tinuum est p suã formam, & non
per suã materiam. Et nota qa mul
ti Auerroistę in hoc grauiter decep-
ti sunt.

Indiuisibile dupliciter dicitur actu,
vel potẽtia. 3. de anima. t. c. 23.

Infinitum nõ desideratur ab aliquo
neq; potest acquiri ab aliquo. &
ideo errauit Auicẽ. dicẽs ex mente
philosophorũ fuisse ꝙ cęli in suis
motibus appetunt infinitos situs
particulares. ex lib. destruc. disput.
14. in solutione primi dubij.

Infinitus ꝓcessus in causis apud phi
losophos est quodãmodo impossi
bilis, & quodammodo necessarius
v3, quando infinitum sumit̃ per se
& recte, ita ꝙ p̃cedẽs sit subsequẽtis
causa, tunc est impossẽ: sed quando
sumitur per accidẽs, & circulariter,
ita ꝙ corruptio ꝓcedẽtis sit neces
saria in esse subsequẽtis, & ꝙ sit ibi
primũ agens, tunc infinitas ẽ possi
bilitas, & dat exẽplum pulchrũ de
pluuia, vapore, & nube, & etiam in
artificialibus. vide in lib. destruct.
disput. 4. in solu. secundi dubii.

Infinitas fm Auic. nõ est impossibi
lis, nisi in rebus habẽtibus trũ, sed
nullus veracium philosophorũ po
suit hoc, imo oppositũ põt ostẽdi
demonstratiuè ex disput 4. in solu
tione quarti dubij.

Infinitas causarum lucidissime de-
mõstratur in omni genere causę
ab Auer. in paraphrasi meta. tract.
tertio versus finẽ ab illo loco, & di
cimus ꝙ si ponamus plura causata
q̃ duo, vsq; ad finẽ illius tractatus,
vbi breuiter, & succinte adducit o-
mnes iõnes. Atis. 2. met. circa hoc.

Infinitatẽ causarũ si quis negauerit,
non poterit primã causam ab eo
no asserere. esse. n. cãtorum infini
torũ primam cãm æternalẽ infer.
ex qua acqrit esse infinitũ. ex disp.
4. in solu. 6. dubij.

Infinitum corpus nõ erit, neq; sen-
sibile, neq; intellectuale. 11. phy.
philosophiæ. cap. 9.

Infinitum nõ idẽ in magnitudine,
& motu, & tpe, vt vna natura quę-
dam. sed quod posterius est dr fm
prius, puta motus fm magnitudi-
nem in qua mouetur, aut alteratio
aut augetur: tẽpus autem propter
motũ. 11. prim. æ philosophię. cap.
9. in fine. idem 3. phys. tex. cõmẽ.
70. vide in cõcordãtijs nup cõfec.

Infiniti quędã spẽs reperitur, neces-
sario sequẽs esse cuiusdam princi-
pij primi ab ęterno, & hoc nõ eo
tum reperitur in motibus cõtinuis
vel separatis, imo in rebus etiam
in quibus putari potest, ꝙ præce-
dẽs sit causa sequentis, vt dicimus,
ꝙ homo gnat hominem sibi simi
lem. ex lib. destruct. disp. prima in
solu. 5. dubij. idẽ 5. phy. com. 13.

Infinitum nõ potest intelligi in fo
esse ab anima ex lib. destruc. disp.
prima

prima in solutione. 6. dubij. & ha-
betur ex 2. primæ philosophiæ in
tex. com. 11. vbi dr intelligere non
est non statuentem.

Infinitũm in actu impossẽ est apud
Philosophos, tam in rebus corpo-
reis, q̃ in rebus incorporeis: & nul-
lus sapiẽtum potuit intelligere ta-
lia distinguendo inter habẽtia si-
tum, & caręntia situ: nisi Auic. ex li-
bro destruc. disp. 1. in sol. 7. dubij.

Infinitum non ita potẽtia est tanq̃
actu futurum separabile, sed noti-
tia. eo. n. ꝙ non deficiat diuisio oñ
dunt hunc actum esse potentia, in
separati vero non. 9. met. tex. c. 11.

Infinitum esse in potentia qũo intel
ligitur. vide in 9. met. t. cõ. 11.

Infinitũ non est determinatũ. 6. me
taph. t. c. 4. idẽ. 2. phy. 40 & 50.

Infinitum nõ est pertrãsire in tpe fi-
nito 2. met. tex. com. 13.

Infinitam lineã intelligere nõ pos-
sumus, nisi acceperimus eam fini-
tam, & iterando eam infinities, &
hoc nos facit intelligere infinitũ.
2. meta. t. com. 11.

Inflammabilia sunt quæcunq; non
humida existẽtia, exhalabilia sunt
4. metheororum. t. c. 49.

Inflammabiliũ quędam sunt liqua
bilia, vt es. quædam non sunt li-
quabilia, vt lignum. quædam vero
vtrunq; habẽt vt thus. 4. metheo-
rorũ. t. c. 48. & ibi reddit causa.

Infinitum dr duobus modis in tẽpo
re & in vigore. 3. cap. de substantia
orbis, & 2. cęli. 39. & 71. & 12. me-
taph. com 41.

Infinitum esse in vigore, cuius cau-
sa est corpus inqoãtum corpus im
possibile est in corporibus, siue cœ
lestibus, siue alijs. 3. ca. de subst. or.

Infinita virtus in vigore esset in cor
pore composito ex materia & for-
ma, si in eo esset virtus infinita in
tempore. ibid.

Infinitum & finitum sunt de diffe-
rentijs quantitatis. primo phy. tex.
com. 15. infiniti. n & finiti rõ con
gruit quantitati, & non substantię
idem. 8. phy. com. 79. & 3. phy. cõ.
24. idem primo phy. 18.

Infinitum etiam, nec imaginatione
potest comprehendi, quia deponit
quandoq;, tum etiam, quia id qđ
adiicit semper finitum est, idq; ea-
tenus donec mens labore cogita-
tionis affecta destituat fastidioq;
manus det. Themistius in 3. phys.
in fine. & habetur in tex. ibidem.

Infinitum & finitum non dicuntur
nisi de quanto, non de fine quanti.
primo physic. com. 18.

Infinitum fm ꝙ infinitum, ẽ igno-
tum. primo phy. tex. com. 35. & 2.
meta. tex. com. 11. & 1. poster.

Infinitum primo apparet in conti-
nuo 3. phy. tex. com. primi. vide in
concordantijs.

Infinitum contingit continuo, aut
est differentia eius. Comment. 3.
physi. com. 1.

Infinita multiplicari per infinita est
contra rõnem 1. phy. com. 38.

Infinitum apparet primum in con-
tinuo. 3. phy. tex. com. primi.

Infinitum ponentes, posuerũt illud
primo principio. 3. phy. t. c. 25.

Infinitum, a naturaliter loquẽtibus
fuit positum tanq̃ accidẽs princi-
pijs & elemẽtis rerum mobilium.
3. phy. tex. com. 27.

Duo infinita eẽ nõ pñt, quia alietas
exigit discretionẽ, & discreta ĩquã-
tũ sũt discreta sũt finita 3. ph. c. 30

Infinitum dicitur quinque modis.
3. physic. 34.

Infiniti

Universidad de Deusto
Biblioteca

Infiniti perſcrutatio vtrū inueniat̃ ī intellectis, aut in quantitate ſm q̃ nō eſt in materia, eſt ſcīæ diuinæ. Commenta. 3. phyſi. com. 39. & eſt ſentētia Ariſt. in tex. ibidem.
Infinitum impoſſe eſt, vt ſit numera tum in actu, & iſta propoſitio eſt per ſe nota. 3. phy. com. 41.
Infiniti conſideratio perfectius tra dita eſt in lib. de cęlo, q̃ in 3. phyſi. Commen. 3. phyſic. com. 48. & 49. idem primo cęli. com. 33.
Infinitum non dicitur æquale neq; maius, neq; minus 3. phyſic. com. 49. idem in lib. deſtruct. in diſput. prima in ſolu. 5. dubij.
Infinitum impoſſe eſt, q̃ diuidatur ī duo æqualia. 3. phyſi. com. 53.
Infinitū corpus dr̃ infinitū in oībus dimēſionib⁹. 3. phy. cō. 53. & 43.
Infinitas in re eſt pp materiā, & fini tas eſt ex forma. 3. phy. cō. 59. 65. 60. 3. cęli. 72. 4. phy. 38. 49. primo cęli. 61. 3. cœli. com. 6.
Infinitum eſt cuius ſemper aliquid extra eſt. 3. phyſi. 62.
Infinitum inquātum infinitū igno tum eſt. 3. phy. tex. com. 65.
Infinitum potius habet rōnem par tis, q̃ totius. 3. phy. tex. com. 66.
Infinitū nō eſt in actu propter for mam, & infinitum eſt in potentia pp materiam. 3. phy. com. 67.
Infinitū in motu, & tpe, & magnitu dine non eſt vnius naturæ, ſed eſt ſm prius & poſteri⁹ 3. phy. t. c 70.
Infinitū in potētia dr̃ alio mō ab eo quo ęs dr̃ in potētia ſtatua. 3. phy. tex. com. 57. & vide Themiſt. ibi.
Infiniti quidditas eſt priuatio finis. 3. phyſi. com. 72.
Infinitatis quæ eſt quædā priuatio, ſubiectum eſt continuum corpus ſenſibile, quod eſt compoſitum ex materia & forma ſm q̃ ē mātum & nō ſm q̃ eſt formatū. 3. phy. cō. 72. vide in concordantijs.
Infinitū non habet naturam termi natam, neq; eſt pars ſcīētiæ demō ſtratiuæ. 5. phyſi. com. & tex. 6. idē 6. meta. tex. com. 6.
Infinitorū ſi non eſt primū nō erit vtiq; vltimū. 5 phyſi. tex. com. 35.
Infiniti nulla pars eſt mēſurans ip ſum. 6. phy. tex. com. 62.
Infinitum impoſſibile eſt vt compo natur ex finitis, ſiue ęqualibus, ſiue inęqualibus. 6. phy. com. 61.
Infinitum impoſſibile eſt mēſurari a ſua parte. 6. phy. tex. com. 61.
Infinitum nō poteſt moueri in tpe finito. 6. phy. tex. com. 62.
Infantes neq; poſſūt addiſcere, neq; iudicant ſenſibus ſilr ſenioribus, multa. n. turbatio circa hos, & ma tus. 7. phy. tex. com. 20.
Infinita eſſentialiter, quod prędicā aut ſubſequātur ē impoſſe, ſed acci dētaliter eſt neceſſariū. 8. phyſ. cō. 15. & 5. phy. com. 13.
Infinitorū nihil eſt primū. 8. phyſi. tex. com. 34.
Infinitū habēs potētiam nō eſt ma gis determinatū ad vnum rēpus, q̃ ad aliud. 8. phy. com 46. & fuit de monſtratū. primo cęli in fine per lōgum proceſſum.
Infinitum ſilr ſe habet in lōgitudi ne, & tpe. 8. phy. tex. com. 68.
Infinita media ſunt in cōtinuo non actu, ſed potentia. ibidem.
Infinitum nunq̃ pertranſitur, neq; definit. 8. phy. com. 68.
Infinitū principij hēt virtutē, & quā ti maximā. 1. cęli. tex. com. 31.
Infiniti pſcrutatio firmior ē in lō cęli, q̃ in. 3. phy. 1. cœli. com. 33. ver de ēt. 3. phyſ. 48. & 49. vide etiam primo

primo cęli tex. c. 54. Et ex illo. 54 tex. aduertat diligenter peripatetici cōtra nōnullos temerarios impōnētes Ariſt. repetitionē & ſuperfluitatē, cum tñ nihil ſine forti rōne dixerit, vt ſcribit Cōment. 1. de ęſtatione. cō. 38. vnde ibi Ariſt. expreſſe teſtatur ſe alio mō determinaſſe de infinito in phyſicis, quia vlr: hic vero alio modo. hęc etiam ſtrationes adducit eodem modo, ſicut dicunt quidam q̃ fuerit ma lor metaphyſicus, quia vident eaſdem demōſtrationes adduci in ple risq; locis, quas adduxit in ſcientia naturali, ſed videant queſo, q̃ non adducuntur eodem modo, nec ad eundem finem videāt cōmentum Infinitum aſſerētes mundum eē in quantitate negant ipſum habere principium, ſiue æternum, ſiue nō ęternum. & qui ponunt, q̃ mundi ſunt plures, coguntur ponere plura principia. primo cœli. cō. 33. Infinita potētia eſt maxime potētia oīum potētiarum corporū, cum ſit maioris quātitatis oīum corporū, potētiæ. n. corporum ſequunt̃ magnitudines eorum. 1. cœli. t. cō. 33. Infiniti corporis neceſſe eſt infinitā eſſe gratitatem: & ſimiliter eſt de loco. primo cęli. tex. com. 46.
Infiniti ad finitum nulla eſt propor tio primo cęli. tex. com. 52. & 64. & 8. phy. tex. com. 15.
Infinitum corpus ſi cōceſſum fuerit agere1 tpe, de neceſſitate ſequit̃ ip ſum hic proportionē ad finitū, q̃ eſt impoſſe. 1. cęli. c. 64. in fi. com.
Infinitū in magnitudine ē infinitū in potētia, vbi p potentiam intelli gitur virtutē, ſeu vigorē. 1. cęli. cō. 65 vide cām ibid. ex tex. com. 33. & in 3. cap. libri de ſubſt. orb.
Infinitū comprehendit duo tempo ra neceſſario, niſi infinitum eſſet maius infinito, primo cęli. 128.
Inter infinitum, & finitum non eſt medium, & hæc diuiſio eſt nota p ſe. primo cęli. 133.
Infinitum in tpe inuenitur acciden taliter. primo cęli. cō. 133. vt ſit ma ius altero, quia de tpe nihil exiſtit actu, ſed infinitū in actu repiri ma ius alio impoſſe eſt.
Infuſum eſt quod habet alienā hu miditatē in profundo, humidum vero quod habet alienā humidita tem in ſuperficie 2. de generatione & corruptione. tex. com. 14.
Infinitum eſt duobus modis ſm cir culum, & ſm rectitudinē. 2. de ge nerat. & corrup. tex. cō. 67. & 68.
Infinitū nō hēt principiū neq; vlti mum. 2. de gener. tex. com. 68.
Infinitum cū oporteat abſcindi me lius eſt vt hoc fiat in principio. 2. de anima. tex. com. 136.
Infinitum melius ē, vt abſcindatur in principio. 3 de anima. com. 36. & 2. de anima. tex. com. 136.
Ignorare vilia eſt melius, q̃ ſcire 12. meta. tex. com 51.
Ignarus debet curare de veritate, ſi cut infirmus de ſanitate. 4. meta. tex. com. 18. īmo magis, quā to. n. intellectus ē nobilior corpore, tan to intellectus perfectio eſt nobi lior perfectione corporis: ita enim ſcribit in ſimili Ariſt 1. ethic. cap. 17. de ciuili & medicina.
Ingroſſatio fit a frigido duobus mo dis per ſe. v3. & per accidens. 4. me theororum. in ſumma.
Ignotum & indeterminatū incōue niens eſt, & impoſſe determinare & conti-

Universidad de Deusto
Biblioteca

continere. 3. phy. tex. com. 66.
Ingenitum dicitur tribus modis. primo cœli. tex. com. 111.
Ingenitum dicitur quinq; modis, licet Arist. non posuerit nisi tres propter breuiloquiũ. 1. cęli. cõ. 111.
In his quæ dicuntur fm prius, & posterius, incipiendum est a communioribus, & veniendũ ad propriũ, sicut in diffinitione motus, & loci. Commen. 2. phy. cõ. 3. contra do. Albertum in hoc aliter sentiẽtem.
In omni continuo necesse est, q; inter duo vltima sit aliquid de genere illorum continuorum. Cõmen. 6. phy. com. 26.
In omnibus natura, & ab arte constantibus, & generatis alterum est ipsa fm seipsam forma, & quæ est mixta cũ materia. 1. cœli. t. cõ. 92.
Inordinatũ & informe duobus modis dicunt, vel q; caret decenti ordine, aut forma, sicut dr homo inordinatus, vel q; est priuatus ordine, & forma, sicut dicitur materia informis. 3. cœli. com. 25.
In potentijs agentibus per se nõ inuenitur contingẽs æquale, sed ĩ potẽtijs passiuis. 2. phy. com. 48.
In quolibet genere est vnum primũ quod est metrum oĩum in illo genere. 10 primę philosophiæ. t. c. 7.
In quolibet genere sunt aliqua nota naturaliter, & aliqua ignota. 2. physic. com. 55.
In quo est materia, sunt omnes causæ. 2. phy. com. 71.
Insecta coeunt nõ more aĩalium cæterorum. v3. vt mas mẽbrum aliquod genitale ĩmittat in fęminã, sed fęmina sursum in maris receptũ caudę vltimũ suæ meatũ quẽdam inducẽs reflectit, qui in nonnullis maior, q; proportione totius corporis esse videtur cũ ipsa parua admodũ sint. 5. de nã aĩal. cap. 8.
Insecta aut ex animalibus eiusdẽ generis gnantur, aut sponte nascuntur. 5. de natura aĩal. cap. 19.
Insecta oĩa si tangunt oleo intereũt sed celerrime si capite illico expirant soli. 8. de natura aĩal. cap. 27.
Insectorũ officiosissimũ, & præcentris ferè oĩbus aĩalibus genus formi carũ, & apũ est. 9. de nã aĩal. ca. 38.
Instm naturæ, & artis in duab' proprietatibus cõueniũt, & in vna differunt. Nam instm siue artis, siue naturæ nõ est pars rei factę, & vtique separatur post cõstitutionẽ, sed differunt, quia instm nuturæ tangit rei factæ partes oẽs intus, & extra eodem mõ. arte aũt nõ tangunt nisi exteriora ab orga no. Auerrois snĩa in. 2. de gnatione aĩalium. cap. 2. in quo quæritur vtrum semen sit aĩatum.
Instrumenta non insunt in hiq; efficiuntur, neq; ipsum efficiẽs, ex 2. de generatione aĩal. cap. 4.
Instm & facultas vtens illo simul a natura dantur. Arist. in 4. de gressu animalium. cap. 1.
Instforum diuersitas é causata a diuersitate virtutum, & nõ econtra. Auer. 4. de gene. animalium. ca. 1. & elicitur ex tex. Arist. ibid.
Insecta aĩalia quæ sint. vide primo de natura aĩalium. cap. 1. & 4. de natura animalium. cap. 1.
Insecta diusa viuere possunt. 4. de natura animalium. cap. 7.
Insectorũ nullũ spirat, sed sonus ĩo spiritu interiore mouet. 4. de natura animalium. cap. 8.
Insectorum quædam aculeos ĩtus gerunt, vt apes, & vespæ, quædam extra, vt scorpio. ibidem. Insecta

Insecta omnia tam pennata q; non pennata, olfatum habere certũ est 4. de natura aĩalium. cap. 8.
Instrumẽtis oĩum sensuũ proprium est q; nihil habẽt actu ex illis quæ cõprehendunt nisi instrumentum tactus, quod est cõpositum ex qua litatibus quas cõmprehendit. ex cõmen. libri de sensu & sensa. idẽ 3. de anima cõmen. 60.
Instrumentũ nutrimenti non est de ratione eius, vt sit instrumentum motus, quia est magis cõueniens vt nutrimentũ fiat per instrumentum quietis 2. Coll. cap. 18.
Instrumenta iudicantur eadem aut diuersa operationibus 2. de anima tex. cõm. 18. quia opera sunt fines instrumentorum.
Insciabilia sunt illa q; nõ diuidunt fm longitudinẽ sed fm latitudinẽ, & cã est ĩ hoc cã positiones filorũ seu villorũ. 4. metheoro. in sũma.
In spermate apud gnationẽ hoĩs nõ cessant partes fieri hoĩs & partes spermatis recedẽt, donec forma humana ꝓficiatur, & hoc si forma hominis recipit partitionẽ 1. phy. cõ. 62. & 6. physi. comm. 59.
Insomnia in somno vltimo sunt vera. vide causam in 2. de somnijs & Themistium ibi. cap. 17.
Instrumenta artium quodãmodo motum artis habent. pri. de generatione aĩalium. cap. 20.
In fm non est motus. 4. physi. 45. & 6. physi. 85.
Instantis natura eadem est fm subiectum & distracta fm rationẽ 4. physi. com. 104. & tex. cõm. 121.
Instans per se & per accidens. instãs per se est indiuisibile & est in ratione intellectiua, instans per accidẽs est diuisibile & est in ratione exẽplaria 2. de anima. cõmen. 146. Is Themistius aliter exponat.
Instans & prius & posterius in tpe sunt, sicut vnitas, & impar, & superfluum in num. 4. phy. t. cõ. 115.
Instãs agit tps, sicut translatum agit translationẽ & punctus mensurã, vt geometræ dicunt, q; punctus cũ mouetur facit mensuram 4. phisi. cõmen. 104. & 121.
Instans est notius tempore 4 physi. ibidẽ vbi dicit Themistius. 4. phy. 104. q; momentũ notius & manifestius est tempore. nam de tota intẽsitate tpis solũ momentũ attingit.
Instãtis ꝓportio ad tempus est sicut moti ad motũ. 4. phy. cõ. 104.
Instans & tempus se inuicem consequuntur, vt alterũ sine altero consistere non posset, vt inquit Themistius. 4. physi. 104. fere de momentis conflatus constitutusq; numerus, nam momentũ quodammodo vnitas est tẽporis, vide in contradictionibus nuper editis.
Instans multiplicationẽ si quis non percipiat, non potest tẽpus percipere 4. physi. tex. cõ. 100. & cõ. 106. & 8. physi. cõm. 11. cõtra Themistium opinantẽ q; tẽpus põt percipi per perceptionẽ vnius instantis.
Instans nõ potest bis demõstrari in actu sicut punctus. 4. phy. tex. cõ. 121. & 105. & 106. vide Themistium. 4. physi. in 127.
Instans vere & transũptiue. 4. physi. tex. cõ. 122. & 6. phy. cõm. 24.
Inter puncta & instantia semper aliquod vnigeneum est. v3. puncta & instantia. 6. physi. cõm. 2.
Instans est indiuisibile secundũ subiectum, & diuisibile secundũ rationem 6. physi. tex. cõm. 24. idem 4. physico. cõm. 121.

Instans esse vnum & ēe indiuisibile in eodem ordine sunt. 6. phy. cōm. 25. vide causam. 4, meta. cōm. 3.
Instans in sua essentia non includit diuisionē nisi per accidens. 6 phy. cōmē. 27. quomodo sit intelligendum. vide. 4 physi. tex. com. 121.
Instans pro parte tēporis trāsumpti ue capitur. 6. physi. cōmen. 54.
In instanti n ō ē motus neq; quies. 6. physi. tex.. cōm. 74.
Instans non est in actu in tempore. 6. physi. comm. 36.
Instans facit tempus & non inuenit nisi in tēpore & est finis præteriti, & prīcipiū futuri. 8. phy. tex. c. 11.
Instans imaginari non potest esse finis temporis pręteriti absq; hoc ꝙ sit principium futuri, aut ꝙ sit principium futuri absq, hoc ꝙ sit finis pręteriti, nisi imaginādo tēpus esse quasi lineā rectam. 8 phy. cō. 11.
Instans si demōstraretur in actu in tēpore sicut punctus, natura temporis destrueretur, quia necessario destrueretur motus, & esset pūct⁹ non instans.. 8. phy. com. 11.
Instrumenti diuersitas facit in translatione diuersitatē figurę. 7. physico. commen. 30.
Instrumentum non mouet sine eo cuius est instrumentum.
Instrumentum in mouendo aut est propter melius. i. propter facilius, aut ex necessitate. 3. cæli. cōm. 28.
Instrumenta dicuntur eadem vel altera ex operibus, secando de anima. tex. cōmen, 38.
Instans in quo aliquid dicitur, est aliud ab instanti cōprehensionis. 2. de anima. cōmen. 146.
Intestinorū est bina vtilitas prīa qa sunt via per q̄ vadit cibus ab illis ad epar. 2. vero pp supfluitatis siccæ expressionē. & colligit cap. 9. de iuuamen. membrorum officia.
In intestinīs est virtus digestiua, qa illorum substantialis cōplexio ē similis cōplexioni stomaci. ibidem.
Intestina nō habent tunicam in ingitudine, quia attractiua virtus nō est manifesta in eis. ibidem.
Intestina nō habēt multā revolutionem vt moretur cibus donec ꝙat trahat illū ab illis. & ideo Aristo. dicit ꝙ animalia habentia parā inuolutionē in intestinis sunt gulosa. ibidem sicut est in lupo.
Interrogatio facta per vtrū de duobus per disiūctionē, dicitur esse de oppositis, quæ simul esse non possunt: aliter. n. ridiculosa erit interrogatio. 10. meta. tex. cōm. 17. Ex quo patet cōtra Sophistas, qui ait runt istam esse verā disiunctiuā, et curris, vel baculus est in angulo. & tex. cō. 18. vbi dī in oppositis semper est interrogatio ipsi⁹ vtrū.
Interminatum extra animam non potest terminari nisi ab anima. et 2. primæ philosophię. tex. cō. 11.
Interrogationes multiplices sunt distinguendæ, qn̄ datur responsio. 7. met. cōm. 36. & est regula Philosophi in lib. elenchorum, & in lib. de īterpētatione, & 1. cęli. cō. 120.
Interpretator somniorū est homo qui habet aīam preparatā nātiue ad distinguēdū similitudines rerū & somniorū, & est ille cui latet intellectus intentiones corporales cui assimilātur somnio intentiones spirituales, ibidem. 1. ex commen. libri de diuinatione ſm quosdam.
Interpres somniorū, vt dicit Arist. debet esse semper cogitans & mouens, non declinans ad mores aut

mę brutalis. ibidem.
Intentio prima Arist. non est contra dicere opinionib⁹ falsis in hac scīa sed declarare substātias & quidditates rerum nālium. Cōmen. 1. physi. cōmen. 11. Ex quo patet ꝙ quidditates rerū nāliū in ꝓpria forma considerantꝫ naturali non a diuino. idem. 2. physic. tex. cōm. 17. & 26. & 27. vbi quærit Aristo. vsq; ad quē terminum se extendit cōsiderano naturalis & vt dicit ibi Cōmentator & expositores, intelligitur de qōne quid est, non si est. idem. 6. met. tex. cōm. 1. & 2. 4. metaphy. tex. cōmmen. quarti, & 2. de anima. de animę diffinitione. & primo de anima cōm. 3. & 11.
Intentiones istę de quibus dicit hoc nomen ens. f. vniuersale & indiuiduum multū differunt. 1. physic. cō. 13. de qua oppositione vide. 7. met. cō. 57. & 12 met. cō. 27.
Inter nō esse parum, & esse purū est aliquod mediū. primo phy. com. 78. idem 12. metaphy. cōm. 11.
Interrogatio per quid nominis præcedit quæstionē si est. 4. physi. cō. 50. & 57. & in 2. posteriorum.
Intentio vniuersalis alia est ab intētione imaginata. 2. de aīa. cō. 60. cō tra negātes spēs intelligibiles.
Intestina habent multa inuoluta. & vide causam. 4. de vtilitate particularum. cap. 17. a Galeno authoritate Platonis.
Intestina habēt duas tunicas, ſ3 nō habent villos rectos vt plurimū ex cepta quibusdā, vt intestina recta. & vide causam ibidē a Galeno. vide etiam de hoc. 5. de vtilitate partium cap. 11. vbi reddit causam quare solum habēt vnum genus villorū tm̄ per ꝙ fit expulsio.
Intentiones quas recipit sensus sunt particulares, sed intētiones quas recipit intellectus sunt vniuersales. 2. de aīa. cōmen. 121. & 149. & 3. de aīa. cōm. 4. & 5. 19. 28. & 30. cōtra negantes species intelligibiles.
Intentio coloris alia est a colore. 2. de anima tex. cōm. 121.
Intentio per quā intellectus materialis fit intellectū in actu, est qa est intellectum in actu. sed intentio per quā res extra animā fit intellecta in actu, est intentio intellecta in potētia. 3. de aīa. cōm. 16.
Intentiones imaginatæ non sunt sole mouentes intellectum materialem. 3. de anima. cōmen. 18.
Intentiones imaginatæ si reciperēt intellecta tunc res reciperet se & motor esset motum. ibidem contra Auempacem.
Inueniuntur diagrammata seu descriptiones geometricæ actu. 9. metaphy. tex. cōm 20. vbi elicitur ꝙ actus est ratio intelligendi.
Ioannes grāmmaticus mouet quęstionem magnam & difficilē peripateticis, quod cęlum sit corruptibile. 12. meta cōmen. 41. idem vide in 8. physi. cōmen. 79. & 2. cęli cōm. 71. & in libro de substantia orbis prope finem.
Ioānes grāmaticus dedit quęstionē peripateticis a qua plures non potuerūt euadere vltimo cap. de substantia orbis. & req̄re ēt eam. in 8. phy. cōm. 79. & in 12. prīæ philo. cōm. 41. & in 2. cæli. cōm. 71.
Ioānes grāmaticus posuit locū esse & dimēsiones & vacuū, & nō separatum a corporib⁹. 4. phy. cō. 43.
Ioannes grammaticus ignorauit ꝙ potentia naturalis sit in subiectio qđ est alterius speciei a spē ī qua ē

ipſe motus 8. phyſico. cõm. 4. vide 4. cæli. cõmen. 25.

Iracundus in hora iræ ſuæ & habẽs calorem aſcendentẽ habet viſionẽ corruptam, & forte videbit vnũ ac ſi eſſent duo, propter motũ contingentem ſpiritui apud iram. ex cõmen. libri de ſenſu & ſenſato. idẽ 3. de auima cõm. 66.

Ira eſt appetitio vlciſcendi cuiuſpiã, qui nos ferè contempſerit, quæ nõ in oĩbus ſenſu præditis, ſed in abſolutis & perfectis animalibus habetur: non. n. oſtreæ & vermes tametſi ſentiunt iraſcunt. Alexan. in paraphraſi in cap. de vi ĩpulſoria.

Ira eſt feruor ſanguinis circa cor. 1. de anima. tex. cõ. 16.

In ira iudicat animus rem ſucceſsione vẽdicationeq; dignam, ſed cor animalis agitatur & ſanguis qui cordi diffuſus eſt inflammat atq; ſuccenditur, in metu vero iudicat anima rem dignã formidine, pars deinde quædam cõtrahitur corporis, mox frigeſcit & conſternitur, & vt poeta inquit. Pallor ſimul occupat ora. Themiſtius primo de anima. cap. 25. & eſt ſuper tex. 63.

Iſte modus hominũ, qui per ſuam naturam non poſſunt diſtinguere inter illud quod eſt manifeſtũ per ſe, & illud quod eſt manifeſtũ per aliud, nũquam potuit philoſophari nec poterit. 2. phyſi. cõm. 6. conſimile primo cęli. cõm. 22. vide 2. metaphy. tex. cõmen. 15.

Iſta propoſitio eſt maximũ fundamentum in ſcientia naturali, & in ſcientia diuina naturam agere pp finẽ. 2. phyſi. cõm. 75.

Iudicia hæc exiſtimare opus eſt puta imaginari, aſſentire, apprehendere, ſuſpicari, opinari, ſcire, ratiocinari, conſiderare, intelligere, quæ proculdubio ab vno quopiã ſunt quod cõmune ſit omnibus aut, illud criticum ſiue iudiciale eſt, iudicium vero ab eodẽ per aliam atq; aliam poteſtatem fit, eadem in ſenſibus perſpecta ratione, nã ſicut ſenſibus ſingularia & propria ſcimus, cõmunia cõmuni ſenſu percipimus, perinde quaſi ſenſus ab eodem quidẽ fiat, ſed per aliud atq; aliud, ita iudicialis quædã poteſtas eſt & imaginari & aſſentiri præſtare cõprehendere, ſuſpicari, opinari, deprehendere, quarũ ſententionum differẽtias cõmuni iudiciali parte dignoſcimus. Alexã. in paraphraſi de anima cap. de impulſũ & vi impulſoria. commẽtãtur qui ponunt virtutem ſenſitiuã apprehendere ſuum actũ.

Iuuenum cõplexio eſt calida & humida, & ſenũ eſt frigida & ſicca. ex li. de lõgitudine & breuitate vitatis 2. de generatiõe & corruptiõne cõmen. 57. & elicitur ex tex. cõm. 58. ibidem. vbi dicitur tẽpus æquale eſſe tẽpori corruptionis æquale eſſe tẽpori corruptionis.

Iuuentus hominis ſm medicos eſt vſq; ad. xxxv. ãnos, & ſi poſſemus q; tempus crementi eſt æquale tempori ſenectutis, tunc vita hoĩs naturalis eſt vſq; ad ſeptuaginta annos, & ideo magiſter dicit q; vita media in lxx. & lx. annos. Cõmen. in 2. de gñone & corrup. cõm. 14

Iudicantur res aliæ quidem per intellectum, aliæ vero ſcientia, aliæ autem opinione, aliæ vero ſenſu 1. de anima. tex. cõm. 27.

Iudicium attribuitur potentiæ in quantum eſt actus, & forma ſecundũ autem eſt ſubiectum & potentia, recipere enim aliquid aliud eſt a iudicare illud 2. de aĩa. cõ. 149.

De litera L.

Abra data ſunt animalibus pro dentiũ tutela, homini autẽ etiam propter ſermonem ex. 2. de partibus animalium. cap. 16.

Lac eſt cõe terræ & aquę, lignum vero terræ & aeris, oleum vero aquæ & aeris. 4. metheororũ. t. cõ. 48.

Lac non reperitur in ouiparis ſed in viuiparis animalib⁹: & ideo aues, ſerpentes, & piſces lacte vacant. ex 4. de partibus animalium. cap. 10.

Lacte carent aues & piſces 3. de natura animalium. cap. 20.

Lac cameli eſt tenuiſsimum, poſt equæ tum aſinæ. ibidem. Ex quo colligi poteſt lac equæ in ethicis non minus immo magis conferre quam lac aſinæ: nam idem eſt iuguis hoſis eſt tenuiſimus & munditſimus. 3. de natura animalium. cap. 19. Et ſic videtur q; lac equæ ſit magis conueniẽs cum lacte humano contra medicos. niſi forte dicerer ratione frigiditatis lac aſinæ magis conferre.

Lac mulierĩum quibuſdã natu maioribus fuctũ, frequentior prodijt. 3. de natura animalium cap. 20.

Lac marib⁹ aliquibus interdũ gigni tur. & vide de capro Lemnio exemplum. ibidem.

Lac cogit ſuccus ficulneus & coagulum. ibidem.

Lac mulierum lactentibus commodum eſt quod liuorem trahit qũã quod candidum eſt, & fuſcę ſalubrius habent quam cãdidę. eſt portio ad alendũ validius in quo plus caſei eſt, ſed infantibus ſalubrius q; minus caſei contrahat. 3. de natura animalium. cap. 21.

Lactis copiam medica herba extinguit, ſed cytiſius & eruũ auget. ibi.

Lactis odor & ſapor permutatur in fluxu ſanguinis menſtrui. ideo nutrix debet abſtinere a coitu, quia coitus prouocat ſanguinem menſtruum. ex. 6. Colli. cap. 6.

Lac & caro cameli ſuauiſsima ſunt. 6. de natura animalium. cap. 26.

Lactis bonitas & malignitas requiratur 7. de natura animaliũ. cap. 5.

Lactis aduentus in muliere requiratur 7. de natura animaliũ. ca. 11.

Lac ſeruatur quandiu mulier concipit tum deſinit atq; extinguitur tã in homine quam in quadrupedibus viuiparis. ibidem.

Lac melius eſt feminę, deinde aſinę, poſtremo capræ. Auerroes. 5. Col. cap. 34. & cap. 44.

Lac citius recipit immutationẽ omnibus alijs rebus ab aere. 5. Collig. cap. 44.

Lac quia eſt materia ſimilis materiæ primæ humiditatis radicalis, ideo eſt magis iuuatiuum ethicis omnibus alijs rebus. ibidem.

Lac bonum eſt ſenibus habentibus venas largas, ſed neceſſe eſt vt cũ melle exhibeatur. 6. Colli. cap. 9.

Lac fit his feminis quæ animal intra ſe generant. 4. de generatione animalium. cap. 8.

Lac eſt ſanguis concoctus. ibidem.

Lapis non eſt in anima ſed ſpecies. 3. de anima. textu commen. 38.

Lapides carent odore, quia ſunt inſipidi, ligna vero contra odorem habentia & ſaporem continent. Alexander in primo de anima. capi. de olfatu.

Lapis pyramachus liquescit, vt stillet & fluat. 4. metheororum tex. cõmen. 40.

Lapides quanq̃ grandescere videnť non tñ viuunt, quia crementũ illud non est ex alimento intus molito dispensatoq; in penitas partes attollitur, sed fit ex appositõe materiç aut si per oës partes attollitur erit ī his vtiq; aliqua ratio vitalis, sed subobscura & admodũ tenuis, neq; mirum est lapides adolescere quando & parere quidãputant, vt Clearchus ẽ author: videtur enim sepicule natura suos fines tanquã transgredi, vnde in aliquibus dubium fit vtrum animalia sint an radices an lapides. Themistius 2. de anima. cõmen. 5.

Lacerti in corpore hominis sunt secundũ Galenum numero 529. 1. Colli. cap. de lacertis.

Latibile quodlibet est diminutũ, qa possibilis est in eo additio. 1. cœli. cõm. 4. & elicitur ex tex. vbi probatur solũ corpus ex magnitudinibus esse perfectum, quia non potest fieri in aliã dimensionẽ.

Latentia propositionũ est duplex: q̃ dam. n. indiget inductione, & quædam indiget syllo. 4. cçli. cõm. 22. idem in primo priorũ in digressione de syllogismo hypotetico.

Latitudines magis faciunt ad diuersitatem terrarũ quã longitudines. Commentator in 2. metheororũ. capite. 2. vbi tractat de ventis.

Latio est prima mutationum hui' autem quæ circulo. 12. primę philosophiæ. tex. cõm. 38.

Latificabilia sunt illa quæ fiunt lata per verberationẽ mallei, & mouentur secundũ tres dimensiones ex vna verberatione sicut est consuetudo plumbi. ipsum enim cum verberatur recipit augumẽtum in longitudine, & latitudine, & diminuitur in profunditate. Cõment. in 4. metheororum. cõ. 1. magno.

Lationum cõtrariarũ cui altera inest præter naturam, alia ineſt fm naturam. 1. cçli. tex. cõm. 18.

Lationes contrariorum sunt cõtrariæ. 1. cæli. tex. cõm. 20.

Lex & institutio positæ sunt voluntariæ, & res voluntariæ, quæ vere ponuntur assimilanť naturalibus, & sequuntur opus naturæ. 1. cæli. cõm. 2. idẽ in prologo primi phy.

Leges non ponuntur nisi fm existimationem ponentis legẽ in primis mundi. 1. cçli. cõmen. 31.

Leges multæ dicunt q̃ hic sunt eas fæ scientes res infinitas & q̃ ad eas ꝓueniũt res infinitę. 2. met. cõ. 14.

Lex maurorũ prohiber disputare de scientia dei tam respectu sui, quam respectu aliorũ entium. ex diffinitione. 6. in solutio 6. dubij.

Lex nõ prohibuit abrasionẽ pectoris, neq; illorũ qui iuxta pectoris denda nascuntur, sicut prohibuit abrasionẽ illorũ qui ad aliquã veritatem a natura creati sunt, sed illi solũ ex necessitate materiæ sunt. vide Auerroẽ in 2. de partibus animalium. cap. de membris viuis prope finem.

Legales sunt inimici philosophoꝝ. ex prohemio libri destructionũ

Leges quæ sunt in hoc tempore differunt a lege græcorum, nisi quia istæ leges dicunt angelos esse corporeos. 1. cæli, cõmẽ. 22. Nota tamen q̃ hoc non est verum de lege christianorum.

Leonis ossa medullam exiguã & obscuram obtinent. ex 2. de partibus animaliũ. cap. 6.

Leonis ossa fortiter attrita inuicem ignem eijciunt. & ex attritione solueſt. ibidem cap. 9.

Leones sunt liberales, fortes, & nobiles. Atisto. primo de hystorijs animalium. cap. 1.

Leonis ceruix osse vno rigida constat, nec uertebris vllis iungitur. 2. de natura animaliũ. cap. 1.

Leonis ossa nullã intra se continere videntur medullã q̃ admodũ exiguam ac tenuem habẽt, eamq; in paruis ossibus: sunt enim ossa eius adeo dura vt ex eis concussis ignis, veluti a silice, elidatur.

Leones terræ syriæ quinquies vita panũ, primũ quinq;, post duo, sub inde pauciores, deinde steriles degunt. 6. de natura aïaliũ. cap. 31.

Leones in Europa pauci sunt: ex 8. de natura aïalium. cap. 28.

Lepotũ femina sepenumero superuenit marẽ. 5. de gñatione animalium cap. 2. contra vulgares asserẽtes in leporũ genere maris & fœminæ non esse discretum.

Lepra quæ fit a generatione hæreditaria, non recipit curam per medicamina. 3. Collig. cap. 7.

Lepra est cancer vniuersalis. ibidẽ.

Lethi actionum & passionũ est tribus modis, diminute, corrupte, & ablate. 3. Collig. cap. 16.

Lenis actus ẽ alicubi esse & sursum. 8. physi. tex. cõm. 32.

Leucippus & collega eius Democri un plenum & inane elementa dicunt esse. 1. metaphy. cap. 2.

Leucippus & Plato posuerunt motũ ante mundi generationẽ. 12. met. tex. cõmen. 30. vbi aduerte quòd videducit Cõmentator in cõmen.

illis antiquis accidit vt violentum

fit prius naturali, & præcipue Platoni, qui posuit motũ æternũ esse inordinatũ: inordinatio enim est priuatio ordinis, & ita priuatio esset etiam natura prior habitu.

Liber Philosophi diuiditur ī libros de principijs, & in libros de motu Adrasti sententia, referente Simplicio in prologo phy. 9. distinct. vt ait Aristo. sæpe vtitur. vbi Adrast' voluit priora quinq; volumĩa esse de principijs. reliqua vero tria de motu.

Liber de cælo considerat de corporibus mundi primis & simplicibus & de omnibus existentibus in mũdo inquantum est mundus. Commẽtator in prohemio quarti libri de cælo. Ex quo patet q̃ male sentit Pomponatius ex mente Auerr. corpus simplex esse potius subiectum ī libro de cçlo cũ Simplicio, quã mundũ aut vniuersum cũ Alexãdro. Simpli. opinionem & fundamentum vide in prologo primi phy. in diuisione philosophiæ naturalis, licet Themisti' inscripserit Theoph. prologum illũ, sed secũdum veritatem est Simplicij.

Liber phy. est de principijs & causis omnium rerum sensibilium. Commenta. in prologo physi. & 2. phy. cõmen. 3. idem Simplicius in prologo vbi dicit q̃ est de prĩcipijs vniuersalibus & annexis principijs. & ibi vide qd per principia qd p annexa principijs sit intelligendũ.

Liber physi. inscribitur de physico auditu seu auscultatione, quia est ita exactum & elaboratum op' vt alijs in auditionem perceptionẽq; sit propositum. Simplicius in prologo physic. & est melius quam expositio Auer.

Liber de cælo & mundo præcedit librũ de generatione & corruptiõe. 3. cæli.tex.cõm. 42 com. 56. idẽ in principio libri metheororũ.

Liber de partibus animalium precedit librum de anima,nam hæ sunt materia aniniæ. Commẽtator in principio libri metheororũ.

Liber primus physicorum inquirit prĩcipia substãtiæ gñabilis & corruptibilis. Auer. sententia in paraphrasi primi de celo in fine.& Themistius idem sentit primo phy. super expositione tex. 50. idẽ notat Simplicius cõtra illos qui volũt ẽt ibi inquiri prĩcipia corpis cęlestis.

Liber de partibus animaliũ ordine doctrinę præcedit librũ de anima. Commentator in principio libri metheo.idem afferit Alexander in principio enarrationis de anima, vbi inquit,quia si ea quæ cõmode & apte de animæ substantia profe runtur,contradictionibus implicare non volumus : primo loco ipse posidentis animã corporis apparatus contemplandus est, & internarum inuicem & externarũ partium cum ipso venustatis & pulchritudinis consensu,lex & dispositio conquirẽda: simul.n. hæc ipsa speculati fuerimus, haud quaquã vlterius admirabile & nostra opinione minus esse videbit, vt in corpore supra quã opinari possumus, mirabiliter atq; ambitiose disposita anima tot in se motionum principia possidens contineatur.

Librum de mineris & de plantis nõ habemus:nisi duos tractatus. Cõmentator 1. physi. cõm. 57.

Literarum quędam lingua producuntur,quædam vero labris cõprimunt.ex 2.de partib⁹ aĩaliũ.c.16.

Literæ vocales voce & gutture,consonãtes aũt lingua & labris proferũtur.9.de natura animaliũ. cap.9.

Lien in dextro latere, iecur in sinistro cõspectus est. Arist.in 4.de generatione animalium.cap.4.

Lignum centum librarũ magis põderat quam plumbũ vnius libræ, quia cõstat ex tribus graubus, in aqua vero est leuius,quia tũc sunt in eo duo grauia.4 cæli.tex.cõ.56.

Ligna supernatant in aqua præter hebanũ.4. metheo.tex.cõ.42.

Ligamentũ est corpus medium inter corpus ossis, & corpus musculi. 1. Colli. cap. de ligamentis.

Linea recta nulla perfecta est. 1.celi. tex. cõm. 12.

Linea fm ꝙ linea põt diuidi in infinitum,nõ aũt fm ꝙ est renesitis aut ignea,4 phy.c.72.&3.phy.40.

Linea recta non superponitur circulari,7.physi cõm.24.

Linea recta ducta inter duo puncta est breuissima, & ipsa est mensura 5.physi cõm. 24.

Linea recta dicitur imperfecta, quia potest ei addi & minui ipsa adhuc existente linea, sed non circularis,ex tracta.pri. in paraphrasi metaphy. cap. de perfecto.

Linea circularis habet extrema adnata, fmo in rei veritate nõ habet extremũ 2. cęli.cõ.35. vide.8.phy. tex.cõm.73.& 3.de anima.55.

Linea recta vna solummodo cadere potest inter duo puncta,sed in fine curuę inter duo puncta cadere non possunt. 1.cæli.tex.cõ.27.

Linea recta cadit in diffinitione contrariorum, vide quomodo sit hoc in paraphrasi super primo cæli in fum. 6. & 1.cæli.cõm.29.

Linea non potest imaginari esse

infinita nisi ex pte longitudinis, q̃ ẽ in ea quasi mã &quali genus,sed ex parte dr̃iæ quæ ponit in descriptione eius. videlicet : ipsam esse si ne latitudine est finita,& ita etiam est de superficie & corpore. primo cæli.comm.39.

Linea impossẽ est vt tangat spherã nisi contactus eius sit mathemati eus non nãlis, 1.de anima. 1.cõm. 13. vide etiam 5. physi. cõment. 22.& 30..& primo cæli.32. & terretio mataphysi.cõm.8.& primo de generatione & corruptione.44. de duplici cõtactu naturali & mathematico.

Linea infinita intelligi non põt nisi acceperimus eam finitam iterando eam, secundo metaphysi. tex. cõmm.11.

Linea recta est magis vna & continua quã flexa.5.meta.1.cõm.8.

Linea reflexa & angulos habẽs vna & nõ vna dici potest.ibid.

Linea tortuosa quasi est cõposita ex duabus lineis.ibid. Cõmentator.

Lineæ tortuosę partes nõ equæ velociter mouentur sicut partes lineę rectę.5.metaphy.cõm.8.

Linea maxia ĩ mũdo cuius vnus finis est superius simpliciter & alter est inferius simpliciter, necesse est vt determinetur per terram ; quia hæc est via Cõmen.5.physi.c.24. idem primo cæli.tex.cõm. 27.

Lineæ arcuales iter duo puncta sĩt infinitæ ibidem.

Linea non mouetur,sed corpus.ibi. idem 6.physi.cõm.32.

Linea circularis maxime vna est;quia tota & perfecta est.5.meta.tex.cõ. Linea circularis est perfecta;& linea recta est diminuta.5.met.t.c.11.

Linea diuiditur fm vnũ;superficies fm duo ; corpus fm omnem modum. 5.metap.tex.cõm. 12. idem primo cœli.tex.cõm.2.

Linea arcualis non potest equari lineæ rectę,neque nõ recta rectę. 10. meta.cõm. 10.uide ĩ cõcordãtijs.

Linea recta est breuissima linea ducta inter duo puncta fm geometricam consideratioem, & est dictum large:7.phy.cõm.29.

Linguam habet animal quatenus significet aliquid alteri. 3. de anima tex.comm.ultimi.

Lingua non habet aliquem saporẽ in actu,& ideo quando imbibitur aliquis humor in ea corrumpitur gustus,ex commento libri de sensu & sensato.

Lingua mollis lata & absoluta ad literarũ explanationẽ & ad sermonis expressionem maxime accommodata est,ex 2.de partibus aĩaliũ cap.vlt.vbi dicit,ꝙ ea ratione euenit vt aues quæ literas exprimere possunt,sunt latiori lingua q̃ cęte.

Lingua vtuntur aues ad sui sensus mutuã interpretationẽ.ibi.&.9.de historijs aĩalium cap.10,

Lingua mouet sensum saporũ,escu lentorum aũt omniũ voluptas in descendendo contingit.dum.n. de glutimus lingua sentimus;& salsã, & dulcia;& reliqua generis eiusdẽ ex 4. de partibus animalium.cap. 10.vbi agitur de partibus ouiparorum.idem in 2. de anima. in tractatu de gustu.

Linguam omnia ouipara habẽt excepto vno cocodrillo fluuiatili, & vide causam in 4. de partibus aĩalium.cap.10.&ibi etiã ꝙ oĩa maxillam inferiorem mouẽt excepto cocodrillo,qui superiorem mouet;

quia

quia vtitur illa loco pedum, quia pedes eius cum sint breues, sunt inutiles ad capiendum.

Lingua lacerti inter quadrupedes ouiparas bifida vt serpentibus est; parteq; extrema pilosa admodum ex 4. de partibus aïalium. cap. 10.

Lingua in molli animalium genere nulli data est, sed est caro quædam exigua, qua vice linguæ vtuntur 4. de natura animaliũ. cap. 1.

Linguæ vice aliquibus palatum tributum a natura est, vt inter fluuiatiles cyprino, ita vt nisi diligenter inspexeris lingua id esse videat. 4. de natura aïalium. cap. 8.

Lis & amicitia proprie non inueniturnisi in animalibus & præcipue rationabilibus, nõ in eis quæ non sunt aïalia. 8. phy. cõ. 15.

Locus est medium aut orizon. primo cœli. tex. cõment. 73.

Locus idẽ numero est totius & partis. primo cœli. cõ. 84. & 80. & habetur ex tex. vide in cõcordãtijs.

Locus terræ & aquæ est vltimum aeris. primo cœli. cõmen. 91. vide in concordantijs.

Locus cœli est duplex secundũ imaginationem, & fm naturã, colligit ex eodem cõm. ibidem.

Locus cœli est vnus, & est medium mundi circa quod reuoluitur. primo cœli. tex. cõm. 100.

Loca cœli sunt infinita. primo cœli. cõ. 10. vide in concordantijs.

Locus idem est ante & post super quo succedũt partes corporis spherici, secus autem est de non sphericis 2. cœli. cõm. 27.

Locus sphęræ naturalirer est conuexum cenrri, 2. cœli. cõ. 27.

Locus aquæ naturalis in quo quiescit, & vnde violenter mouetur est terræ superficies. Commentin pa raphrasi. 2. de cœlo. summa locũ da, quęsito tertio. Vide in concordantijs.

Locus infimus locorum qui est terræ est centrum: non autem qui est centro propinquior. Comment. secundo cœli. cõmen. 31.

Locus superior diuinior est loco inferiori. 2. cœli. t. com. 34.

Locus omnium corporum quæ circulariter mouentur, quod est medium mundi debet esse vnum, quoniam sicut locus totius & partis est vnus in corporibus grauibus & leuibu, sic est in circularibus contraponentes eccentricos, & epicicloscundo cœli. com. 35. vbi aduertquod secundum viam Auer. in fde substantia orbis ex oibus orbibus resultat vnũ totum, & sit vnus actus, & ita etiam primo cœli. cõ. 10. scribit contra Ptolomęum planet, sunt partes corporis rotundi, nec mouentur motu locali per se, sicut oportet dicere ponentem epicielum esse, vide pro hoc secundo cœli. tex. com. 48. & 49.

Loca non diuersantur adinuicem, nisi inquantũ sunt in dimẽsionibus rectis, & in corporibus rectarum dimensionũ, & ideo loca elementorũ sunt diuersa, locus vero orbium ẽ vnus numero. 2. cœli. com. 35.

Loca in quibus est quies naturalis & motus nãlis sunt eadẽ num. 3. cœli. com. men. 25.

Locus est cõueniens & similes qd mouetur. 4. cœli. tex. com. 22.

Locus differt a forma, quia licet vnaquę finis sit, tñ locus separatus, & forma nõ est sepabilis. 4. cœli. & 23. vide quomodo sit intelligendũ 4 phys.

4. phys. cõmen. 18.

Loca sunt fines motuum localiũ in grauibus & leuibus, & sunt quasi forma, quia sunt pfectiua. 4. cœli. cõ. 25. & habeẽ ex 2. c. 24. ibi. & 25.

Loci contrarietas non est manifesta per se. 4. cœli. cõmen. 33. idem. 6. phys. comm. 92. & 8. phys. 16. & 62. & 5. phys. comm. 9.

Locus in corporibus simplicibus est perfectio & forma. 4. cœli. com. 34. Vide in concordantijs.

Locus superior est sicut forma respectu loci inferioris. 4. cœli. t. co. 35.

Locus est causa essentialis consimilitudinis & contrarietatis corporũ simplicium. 4. cœli. com. 35.

Loca quæ sunt inter duo extrema necesse est quod sint duo, quia impossibile est quod contraria admisceantur, & oportet vt in natura mixtionis inueniatur intentio in medio duorum extremorum. 4. cœli. com. 34. contra Themistiũ.

Loca sunt tantum duo, scilicet circunferentia & centrum. 4. cœli. cõ. 40. & tex. comm. 5. Vide in concordantijs.

Loca in vltimis elementis sunt causa locatorum, sed in alijs corporibus est econuerso, videlicet quod locata sunt causæ locorum, licet hoc inueniatur in eis secundũ priº & posterius, & non equaliter, & qp compositorum illud quod est vicinius elementis locus est magis ne cessarius in suo esse, & indiget plus loco secundum illud esse, & quanto remotius tanto minus, ita quod existimatur quod necessitas locati sit necessitas esse loci, quarto cœli. commen. 40.

Locus triactus est in mathematicis, primo de generatione & corruptio ne. tex. com. 44. vide in concordantijs nuper editis.

Loca efficiũt morũ diuersitatẽ ĩ aïa libº. Arist. ĩ 8. de nãt aïmaliũ. c. 29.

Locus non debetur corpori nisi pp suas dimẽsiones nõ per accidentia aliorum pdicamẽtorũ, & ideo mathematici non abstrahunt magnitudines mathematicas a loco.

Locata ĩ aliquo loco necessario, aut sunt illud corpus cui naturaliter debetur ille locus, aut sunt aliquid in quo illud corpus dominatur, secundo de generatione. cõme. 49. & elicitur ex tex. idem primo cœli. tex. cõment. 12. & 19.

Loco indiuisibili existente respectu aliquorum necesse est cũ supponũtur adinuicem, vt nullum diuisibile proueniat vt duo puncta, ĩmo in finita si existerent in eodẽ loco, primo de aïa. tex. cõm. 70.

Loca frigida & sicca p accidens sunt causa longitudinis vitæ, quia carẽt putrefactione, quæ fit ex calore, ex libro de longitudine & breuitate vitæ,

Locus sensibilis circa nos in generatione & corruptione perseuerat so lũ ens. 4. metaphy. tex. cõm. 23.

Locus in quo est generatio & corruptio est indiuisibilis respectu totius. 4. metaphy. tex. cõm. 23.

Loca maris littoralia sunt bene ex calido & frigido temperata. quo fit vt caro piscium littoralium magis, constet, cũ pelagorũ mollis humida solutaq, sit. Arist. in. 8. de natura animalium. cap. 13.

Locus vtrum sit separatum spatiũ, vide quarto phys. 36. & ibidem Themist. qui præclare digreditur contra Galenum ibid. sed statuamus inquies.]

Locus vtrum augeatur ad aucto corpore locato, vide Them. ibid. & 4. physi. t.cō. 47. vbi soluuntur rationes antiquorum.

Locus debet omni corpori q̄ delatione mouetur, ex 4 physi. t.c. 39. q̄d ponderās Them. ibid. dixit hoc fuisse dictum vt diuinū corpus excipet, differt. n. delatio & circulatio

Locus quō debeatur cœlo, q̄d localiter mouetur, & quō debeatur vniuersō, vide. 4. phy. cōm. 43. & vide Them. & euidentē sn̄iam Themistij recitatam in eodē loco.

Locus totius & partis idē est. 3. phy. 48. & 52. & primo cœli. t.c. 19. 58. 73. & 80. vide limitationē Them. & Auerrois 3. physi. cap. 52.

Loci differentiæ sunt sursum & deorsum, ante & retro, dextrū & sinistrum. 3. physi. tex. com. 54.

Loci differentię sex, non sunt naturaliter distinctę nisi in corporibus animatis. 3. physi. cōment. 54. & secundo cęli. t.c. 9. & 4. physi. cō. 5.

Locum & tempus esse est manifestū per se, sed cū perscrutatur fm dialecticā de quidditate loci accidunt q̄stiones q̄ faciunt dubitare de suo esse. 4. physi. cōm. primo.

Locus videtur habere potentiā naturalem conuenientem ei q̄d mouetur ad ipsum. 4. phy. tex. cōm. 5. vide. 4. cęli. tex. cōm. 24.

Loci differētiæ sunt distinctę ex natura rei ī corporibus aīatis, sed in corporibus anima carentibus non sunt nisi in respectu nostri. 4. phy. com. 5. & secundo cœli. tex. cō. 9. tertio physi. cōm. 54.

Locum non esse causam agentē est manifestū p se. 4. phy cōm. 11.

Si locus rei esset res, tunc aliquid esset in re, quod est impossibile. 4. physi. commen. 9.

Locum esse in aliquo est ꝓpositio equiuoca. com. 12. in. 4. phy.

Locus alius cōmunis alius propr⁹, 4. physi. tex. cōm. 14.

Locus & mā assimulātur, quia sicut mā est fundamētum successionis formarum, sic locus est subiectum successionis corporū, & ideo existimatur q̄ locus est materia.

Locus secundum opinionē Aristotelis non separatur a locato, sed corrumpitur. 4 phy. com. 17.

Loci separatio a locato, & separatio formæ differunt. 4. physi. com. 17.

De loco notū est q̄ est illud ad q̄d motus est naturalis cū motum fuerit extra ipsum, & q̄ eius differētiæ sunt sursum & deorsum. 4. physi. tex. comment. 19.

Locus secundum q̄ est quātitas non mouetur, sed fm q̄ est locus est nō mobilis per se. 4. physi. comm. 20. contra Alexandrum.

Loco quinq; essentialiter cōpetunt. 4. phy. tex. cōm. 30.

Locus nō q̄reretur nisi esset aliquis motus fm locū. 4. phy. tex. cō. 12.

Locus ita se habet in motu trāslationis: sicut materia in motu fm substantiam & subiectum in alteratione, sed differunt, quia transmutatio quæ induxit nos ad credendum materiā esse, ē trāsmutatio fm substantia, sed trāsmutatio q̄ induxit nos ad credendum locum esse, est trāsmutatio in loco. 4. phy. t.c. 38. De materia vide consimile primo phy. 63. comm. & cōm. vlt. & 2. phy. cō. 22. primo cap. de subiectis orbis, & primo cœli. cōm. 10. & 8. metaphy. cōm. 4. & 12. & in. 12 metaphy. cō. 10. De loco vide simile. 4. physi. cōm 3. & 32. & 61.

Locus est vltimū continētis īmobilis primo. 4 phy. t. cō. 41.

Locus differt a vase, quia vas mouetur esse nauis, & locꝰ ē īmobilis p se, & si mouet ē p accns. 4. phy t.c 41

Locus nauis potius est totū flumen q̄ pars cōtinēs nauim. Cōmēt. ibi.

Locus debetur corpori ratione dimensionis nō ratione aliorum accidentium. 4 physi. t.c. 76. & 77. & Themistius & Cōment. ibidem.

Locus aquæ est inferius, sed nō simpliciter, & locus aeris est superius, sed nō simpliciter. 4. physi. 42. & 4. cœli. 26.

Locus & locatum suut relatiua. 4. physi. com. 42.

Loci propria equalitas est fm continentiā, nō fm mēsuram cōmunē

Locati collatio ad locū, est sicut continentis ad cōtinens. 4. phy. com. 43.

Locum esse per se, non est de necessitate vt res sit mota per se, sed potius est vt sit de necessitate essendi quietem naturaliter. 4. phy. cō. 43.

Locus licet non sit de necessitate cor res mota sit in loco, aut per se, aut per accidens, locus enim est de necessitate motus. 4 phy. cōmen. 43. contra Alexandrum.

Locus est prior situ, & ideo aliquid non potest habere situm quod nō habet locum, quia locus accipitur in diffinitione situs. 4. physi. cōm. 41. vide etiā. 6. phy. cōm 85.

Locus secundum quod est finis accidit et argumentum per accidens in corporibus quæ sunt facilis passionis secundum quod est finis eorum, vt est aqua & aer. Cōmen. 4. physi. cōm. 47.

Locus secundum quod est finis est in aliquo non secundum modum quo aliquid est in loco, sed secundum modum quo superficies dicitur esse in corpore 4. phy. t.c. 47.

In loco proprio vnum quodq; naturaliter manet rationabiliter. 4. physi. tex. cōm. 48.

Loci equalitas non est equalitas dimensionū, sed est equalitas continentis. 4. physi. com. 77.

Locus & tempus generari non p̄nt. 8. physi. com. 15.

Loci mutatio vltimum est in his quæ sunt in generatione. 8. physi. tex. cōmen. 58.

Loci sex sunt differentiæ oppositæ ante, retro, sursum, deorsum, dextrum & sinistrum, & ratio est, quia tres sunt corporis dimensiones, lōgitudo, latitudo, & profunditas. extrema longitudinis sunt sursum & deorsum, latitudinis dextrū & sinistrum, profunditas vero ante & retro. Cōmen. 8. phy. com. 64.

Loci differentię in homine sunt manifestę per se, in mundo vero indiget demostratione. 8. phy. cō. 64.

idem. 2. cœli. 9. & 12. com.

Loca contraria habent contrarietatem ex diuersitate extremorum in actu in linea recta, & ista est prima causa eius. 8. physi. cōm. 76.

Loci remotio est sicut remotio naturarum in substantia, & hoc non solum est in elementis, verum etiā in corporibus cœlestibus, primo cœli. comm. 16.

Locus totius & partis idem est. primo cœli. tex. comm. 19. quomodo sit intelligendum: vide in 3. physi. Themistium & Auer. in expositione tex. 52. & Themistium in tertio physi. in tex. 48. vbi dicit, nō quod eadē exequataq; moles sit vtrunq; comple-

Universidad de Deusto
Biblioteca

» complectens: sed q; quemadmodũ
» ipsi toti, supernus aut infernus pe-
» culiaris est locus sit idem peculia-
ris duabus partibus.

Locus in quo mouet terra naturaliter est, idem cum loco in quo mouetur violenter. 1. cœli. cõ. 62. vide infra. ibidẽ. in cõ. 70. vbi ponit pulchra differẽtia inter locum in quo aliquid mouetur, & inter locũ ad quem aliquid mouet, quia locus ĩ quo mouetur aliquid naturaliter, est idẽ cũ loco in quo mouet violenter, sed locus ad quem mouetur naturaliter est diuersus a loco ad quem mouetur violenter. Quod non est in loco, neque per se, neq; per accidens nõ potest esse p se motum. 4. phy. cõm. 45. & 43.

Logica argumẽtatio est cuius ꝓpositiones declaratę sunt in logica. 1. physi. com. 35.

Logica vsitatur duobus modis. ibid. & 8. phy. cõ. 70. & 2. meta. cõ. 15. & 7. metaphy. cõmen. 2.

Logicę res vsitantur dupl'r, vel sicut instra & methodi & regulę dirigẽtes intell'm & custodientes ipsum ab errore, & hoc é propriũ offiñ, illi⁹, vel ex eo, qa accipiũtur res ibi declaratę tãq; ptes artis demõstratiuę, & vtuntur eis alię artes demõstratiuę, & vtunt eis alię artes tãq; ꝑsupposito & radice supposita eo mõ quo artes demõstratiuę solent cõmunicare ĩ hoc q; aliquę vtunt aliquo qđ in alia scĩa scitur. p demõstrationẽ vt astrolog⁹ & mathematicus assumunt a geometra q; semidiameter sit equalis costę exagonę in paraphrasi meta. tracta. 2. in principio.

Logici sermones appellantur extranei, & philosophiã quę cõponitur ex ipsis Arist. appellat extraneã vt dr q; ipse cõposuit philosophiã extraneã. 4 phy. cõ. 87, vide in. 1. cœli cõ. 70. & vide q; appellent logicę demõstratiões. Arist. in. 2. de gnatione aĩalium. cap. 6. Et qũo Arist. cõposuerit philosophiã extraneã, vide ꝑm in. 1. cœli. in tex. cõ. 190.

Logica demonstratio est q; procedit ex veris propositionibus, sed nõ ꝑprijs, sed gñalibus. 1. cœli. cõm. 70. idẽ. 8. phy. cõm. 70. & 4 phy. cõ. 87 vide clarissimę in paraphrasi. 1. de cœlo ĩ sum. 7. ꝑpe finẽ. Nota authotitatẽ Alex. vt refert Simplicius in. 3. physi. in expõne tex. 19. q; logica dr, aut qa ꝓcedit ex probabilibus, aut quia in solo fmõe sustinet fides cõsistit, & nõ ex reb⁹ sumit fmitudinẽ, sicut rõnes Zenonis destruentes motũ, dicunt logicę, aut rõ logica dr, quia ꝓcedit ex rõnabilibus, & nõ ex ꝓprijs, sicut dicit Cõmẽ. in ꝓfatis authoritatibus, & est authoritas Arist. in 2. de gñatione aĩalium. cap. 6. vbi dicit logica appello demõnẽ, qa quo vtuntur remotior a ꝓprijs principijs q; & rũ. j. dicit, rõnes. n. q; nõ ex ꝓprijs ducũt principijs, inanes sũt eaꝝ rõnes. 2. de aĩa. tales diffõnes logicas appellat & inanes. tex. 11. Mihi ꝓbat vt q; logicę seu dialecticę rõnes dr q; cõcludũt & arguũt ad vtramꝓ partẽ cõtradictiõis, qa hoc op⁹ est dialectici, & sic sunt rõnes dialecticę adductę in. 1. phy. q; phantasticę sunt contraria, vt notat Cõm. 1. phy. cõ. 12. Et ista ẽt dubitatio introducta ꝑ phy. ĩ tex. 19. é dialectica, qa ꝓbat q; mouere & moueri non sit actus diuersi fm eẽntiã neq; q; sunt vnius fm eẽntiam, vt patet ibi.

Logicę ars quædã est vĩsis oĩbus sciẽtijs, & q̃dam é ꝓpria vnicuiq; scĩę. 2. metaphy. cõ. 15. idẽ in ꝓhemio suo sup. 12 metaphy. & ĩ paraphra si sup primo de ptibus aĩaliũ. & ĩ 3 ethico cõm. 3. & co. ligit ex tex. ibi. vbi dicit Arist. q; quisq; bene iudicat q; cognoscit, eorũq; bon⁹ est iudex. singula igitur is qui ĩ singulis, simplr aũt is qui ĩ cunctis erudirus est, idẽ primo de aĩa. cõ. 5. idẽ. 1. phy. cõ. 8 & 35. & 2. phy. cõ. 16. 8. Logicus & Philosophus. i. diuin⁹ cõ. 70. & 7. metaphy. cõm. 2. uenit in pscrutatione de eisdẽ resbus, quia vterq; considerat de ente simpliciter. 3. metaph. cõm. 2. idẽ 4. metaphy. tex. com. 5.

Logicales rationes magis ap ꝓpriãtur scientię diuinę q; alijs scientijs. Cõment. in. 3. metaph. cõm. 4. idẽ primo phys cõm. 35.

Logic⁹ cõsiderat de diffinitione fm q; est instrumentũ ducens intell'm ad intelligendũ q; dditates rerũ, sed Philosophus fm qđ significãt nãs terum, vbi p Philosophum intelligat primũ Philosophũ p antonomasiã. 7. meta. cõm. 42.

Logica cõsideratio appellatur illa q; nõ fit ex propositionibus cõtinentibus, ꝓpositiones enim falsæ quędam sunt conuenientes, & quædã nõ. 12. metaphy. cõmen. 4.

Logicę ars ponit petitionem q; sint hoc causę & causata, & q; scĩa illorum causarũ non erit pfecte nisi ex scĩa causarũ eorum, ex physicis disputa. disputa. 1. in solo. 3. dubij.

Logica demonstratio appellatur q; quo vtor est, eo remotior a ꝓprijs principijs est, Arist. in. 2. de generatione animalium. cap. 6.

Longitudo est latitudine prior. 2. cœli. tex. cõm. 12.

Longitudo cœli est fm polorũ substantiã. 2. cęli. tex. cõm. 14.

Longitudo recta non est finis, sed finitur per aliquod, quod est finitũ per se, & est longitudo rotunda. 4. cœli. com. 40. idem primo cœli. tex. com. 12.

Longitudo & breuitas vitæ dicũtur multis modis, aut secundum comparationẽ ad genus, aut fm cõparationem ad ſpẽm, aut fm cõparationẽ ad indiuiduũ, aut fm cõparationẽ ad aliquẽ modũ. v. g quod habitantes in regionibus calidis & humidis, sunt longioris vitę, habitantibus in regionibus frigidis & siccis. ibidem. vbi collige duplicem esse putrefactionem.

Loquẽtes sarraceni habent pro possibili aliquid generari ex nihilo. 8. physi. comm. 4.

Loquentes opinãtur, q; omnia sunt possibilia: & quod nihil est necessarium, primo cœli. com. 78. vide quomodo debet intelligi, primo cęli. com. 22. & 9. primę phil. cõ. 7.

Loquentes propter consuetudinẽ negant nãm esse, & etiam veritatem: & ponunt omnia possibilia esse. 2. metaph. com. 14. vide consimile. 9 meta. com. 7. & 12. meta. cõm. 18. & 8. physi. cõ. 4. & 15.

Loquẽtes sarraceni dicũt agẽs vnũ esse qđ operat oĩa sine medio. 7. meta. cõ. 31. in fine cõmẽti. idẽ. 9. meta. cõ. 7. & 12. meta. cõ. 18. & ĩ 8. physi. cõm. 15. Vbi nota vt dicit Cõmẽt. in lib. destructionũ, dispu. 3. in solutione. 18. dubij. quod sunt duę sectę sarracenorũ, vna dicitur monãcęla, & alia dicitur assaria, & ista assaria exꝑsse tenet hoc, q; agẽs sit quoddã oĩa sine medio.

Loquentes in diuinis dicuntur qui loquuntur sermone extra intellectum hoīs. 3. metaphy. com. 15.
Locutio est hominis propriū. 9. de natura aīalium. cap. 9.
Locutio nō omnibus in est quibus & vox. ibidem.
Locutio non ita a natura est sicut vox. ibidem.
Locutio non est nisi vocis per linguam explanatio ibid.
Lubricum est humidi, secūdo de generatione. tex. cōm. 10. & 11.
Lubricum quodlibet est humidum sed nō omne humidū est lubricū. 2. de generatione. cōm. 11.
Lumen per reflexionem calefacit vt apparet in speculis comburentibus. 2. cœli. comm. 42. & in paraphrasi. ibidē. summa. 3. quæsito primo, & idem in. 2. cap. de substātia orbis.
Lumen est actus fm q̄ est diaphanum. 2. de aīa. t. cōm. 69.
Lumen contrarium videtur esse tenebris, sunt autem tenebræ priuatio huius habitus atque ignis vel corporis talis absētia a diaphano. 2. de anima. tex. com. 70.
Lumen est lucentis corporis præsentia. 2. de anima. tex. cōm. 70. quomodo sit intelligendum. vide Themistium & Cōment. ibid.
Lūmen vt color, est diaphani. 2. de anima. tex. comm. 69. quod ideo (vt dicit Themistius) dicitur quasi color esse, quia lumen non proprie aerem colorat vt cādor niuē, sed qnod aerem visilem facit sicut color corpora.
Luminis refractio apud visum causatur etiā ex debilitate visus sicut ex grossitiæ medij. Auer. 1. metheororū. in digressione de via lactea, in sua expōne media.
Luminis lunæ receptio a sole, nō est p refractionē seu reflexionē, vt declarauit Auērha. ī tracta. proprio. Cōm. 1. metheo. ī digressiōe de via lactea, & in. 2. cœli. in. com 49.
Luminariū tp̄s coniunctionis ē sine hiemi: & tp̄s oppōnis est sine æstati. Auer. in. 2. de generatione aīaliū. cap. 2. & elicitur ex sīa Arist. ibid. cap. 4 vbi habet, q̄ finis mēsis est frigidus & humidus, & ideo vt plurimū fluxū menstruorū cōmigit decrescente luna, vt dicit.
Lumbricorū triplex genus est, latū, teres, & quod ascarida appellāt, ex quo nihil aliud procreari pōt. latū autē illud solū intestino adhærens parit sine cucumeris semini, quo indicio medici genus id lūbrici cēlent telligūt. 5. de nā aīalium. ca. 19.
Lunę facies quid sit, & vide tres opniones. 2. cœli. com. 49. & 1. 2. cap. de substantia orbis.
Lunę nā est sicut natura terrę, vt dicit Arist. in lib. de aīalibus. 2. cœli. com. 49. & 32. & 42. idem. 1. cap. cōm. 16. & in. 2. cap. de substantia orbis, vnde sicut terra nō est luminosa de se, sed ab igne: sic luna nō est luminosa de se, sed a sole.
Lunę lux acquisita a sole nō est sine reflexionē, vt declarauit Auērha in tracta. spāli. 2. cœli. com. 49.
Luna ē ifferior oībus planetis, ī hoc cōueniūt oēs astrologi. 2. cp. cō. 40.
Luna videt esse den sa & obscura recipiēs lumē a sole, &ī lib. de aīalibus dicit Arist. q̄ nā eius est vnigenæ naturę terrę plusquā cęteraū stellarū. 2. cap. de substātia orbis. 2. cœli. cō. 49. & 1. cęli. com. 14.
Lunę nā dicit q̄ sit frigida & humida. metheo. cō. 4. & ibi vide causam.

Luna in eclipsi nō patitur in sua substātia vt accidit in qualitatibus passiuis, sed solum transmutatur in loco fm 8 meta. tex. cō. 12.
Luna fm aliquos est causa inuentionis cerisium, tu debes scire q̄ est causa remota quæ non est necessaria medico 3. Coll. ca. 9. de causis egritudinū cōpositarum materialiū.
Luna p mensem agit hiemē & æstatem, sicut sol per totū annum. sed diuersa est, quia sol ista operatur p suā appropinquationē ad zenith nostrorum capitum, & remotionem, sed luna per incrementum & decrementum luminis ista efficit, ex 4. de generatione anim. cap. 2. & idē habet Auer. ibidem.
Luna principium est pp solis societatē, receptumq; lucis, fit. n. quasi alter minor sol, quā obrē conducit ad' oēs generationes p fectionesq;, calores. n. & refrigerationes cū moderatione quadam, gnationes sine moderatione corruptiones efficiūt Arist. in 4. de generatione anima. cap. vltimo.
Lunæ natura fimilis est naturæ terræ, vt dicit Arist. in lib. de animalibus, 1. cœli cō. 16. & 2. cap. de subā orbis, & 2. cœ. 32. & 42. & 49. consimile. 12. meta. cō. 44.
Luporum genus habet fœminas multum libidinosas & salaces, ita q̄ ma. rē ad coitum ipsę frequentes, alligunt, inuitāt, cogunt, puniunt etiā nisi pāreant. Arist. in 5. de natura aīm. ca. 2. inde forte Romanæ lin guæ institutores, meretrices lupas merito nuncupauerunt.
Lupi cum canibus coeūt in cyrenēsi agro. 8. de natura anim. cap. 28.
Lupi & canes non alio tempore hebās tangunt nisi cum morbo labo-

rant, herba. n. ingesta euomūt, atq; ita purgantur 8. de nā anim. cap. 5.
Lutum & terra liquescit 4. metheo. tex. cōmen. 40.
Lux & color differunt. 2. de anima. cōmen. 67.
Lux fm Auempacem largitur coloribus habitum & formam, in obscuro. n. sunt colores in potentia. sed fm Auerr. lux solum est necessaria pp medij dispositionem, vt possit moueri a colore 2. de aīa. cō. 67. & 69. & cō. 73. & 74.
Lux est illud ī quo fit vmbra ex corpore grosso 3. Coll. cap. 38.
Lux est visibilis per se, color aūt mediante luce 2. de ani. cō. 72.
Lux habet duas reflexiones, fortē & debilem 2. de aīa. cō. 70.
Lucentia in nocte quare luceant, vide rōnem Sosigenis, qui fuit præceptor Alex. q̄ fidem facit, referente Them. in 2. de anima cap. 24 & est super tex. 72.
Lux non est in oculo per naturam oculi, sed intrat ipsum ab extrinseco. Ex cō. lib. de Sen. & Sensato.
Lux in eo q̄ lux, videtur calefacere qn̄ reflectitur. 2. cap. de substā orbis. 2. cœli. cō. 42.

De littera. M.

Magister primus nūq̄ creditur aliq̄d dixisse sine forti probatione 1. de gña. & corrup. cō. 38.
Magis & minus & æquale eiusdē generis sunt. 2. de generatione & corrup. tex. cō. 37.
Magis & minus in rebus differentibus cōmunicant in eadē natura. 4. phy. cō. 71.
Magis & minus est in quo plus aut

Universidad de Deusto
Biblioteca

minus contrarij est 5.ph.t. cō. 19.
Maius est manifestius minori. 10. meta.tex.cō.9.
Magnetis complexio qñ transmutatur non attrahit ferrum, sicut dum confricatur cum alleis vt dr 8.phy. cō.35.& 7.phy.cō.10.
Magnitudines non esse indiuisibiles declarauit Arist.ex natura contiguorum & continuorum, secūdo ex natura moti & motus, tertio ex natura velocioris & tardioris 6.ph. cōmē. 22.
Magnitudines in corporibus circularibus sunt, sicut spatia in corporibus rectis. 2.cœli.cō.46.
Magnitudinis expers est illud ad cuius constitutionem absolutionéq; nullus est vsus magnitudinis, et si diuidi aut distrahi ex accidenti possit, non.n. plus album est quod bipedale est q̄ ꝙ pedale. Themi. 1. de anima.cap.20. vide in concordantiis nuper editis.
Magnitudinem & figurā motu sentimus 2. de anima.tex.cō.33.
Magnitudo est de natura continui, & vnum est de natura discreti 3. meta.tex cō.16.
Magnitudinū diuisio in infinitū est maximū fundamentum inter mathema. 3.phy.c.31.& 39.56.& 60.
Magnitudo nō est actu infinita, sed pōa 3.phy.tex.cō.56.
Magnitudo ut cōsideratur a naturali, & vt cōsideratur a geometra, habet dispositiones oppositas, & etiā conuenientes 3. phy. cō. 60. idē 3. cœli cō. 6.
Magnitudo est diuisibilis in infinitum, sed non est augumentabilis ī infinitum 3.phy.tex.cōm.68. vide cō. 60.ibidem.
Magnitudo quanta pōt esse in potētia tanta pōt esse in actu 5.ph.tex. cō.69.& vide cām huius in cō. ibi.
Magnitudinem, motū, & tps ex indiuisibilibus cōponi eiusdē tōnis est 6.phy.tex.cō.4.
Magnitudo si fuerit īdiuisibilis, motus erit indiuisibilis. 6. ph.te.cō. 4.
Magnitudinē hūs latius se diffundit, q̄ corpus quale. Commen. in paraphrasi primi de cœlo summa pria. Vide pro hoc etiam 3.cœli cō.6.& Philosophū in 11.primæ philosophiæ.cap.3.vbi hēt ꝙ mathematicus circa ea q̄ ex ablatione theoris facit, circūtollens.n. oīa sensibilia speculatur, puta leuitatem & grauitatē, & duritiem, & contrarium. adhuc aūt caliditatem & frigiditatem & alias sensibiles contrarietates, solum.n. derelinquit quantum & continuum, horum quidem ad vnum, horum aūt ad duo, horum vero ad tria, & passiones horum in quantū quanta considerat & continua, & non fm aliud aliquid specificatur. idem ēt scribitur. 6. primæ philosophię. tex.cō.2. vbi habet ꝙ phyica se hūt vt symū, & mesaph. vt concauum.
Magnitudinem hūtium aliud est linea, aliud linea, aliud superficies, aliud corpus. ibidem in paraph. vi de in concordantiis.
Magnum non est contrarium paruo, neq; equale est medium inter ea, magnum.n. & paruum non maxime distant. i. perfectæ cum inter niatur maius magno, & minus paruo. 10. meta. cō. 19. cogita de hac deductione.
Magnum & paruum vno modo sūt in cap̄lo relationis, & alio mō sūt accūtia quantitatis. 5. meta. cō. 18. Ex quo patet vnum & idem posse

posse in diuersis prædicamētis fm diuersas rationes.
Magnū & paruū appropriātur quātitati continuę multū vero & pauc̄ quantitati discretę. Auerr. in 2. Coll. in ca. de complexionibus mēborum officialium.
Magnum & paruum Plato reducebat ad materiam, & vnū ad formā. videlicet. ad ideam 1.phy. cō. 80.
Magnum & duplum non diuersantur pp diuersitatem, in se, sed pp diuersitatem recipientis 7. physico. tex cō. 27.
Malum de necessitate est pp priuationem, aut pp alterū contrariorū cui accidit priuatio alterius cōtrarij. v.g. egritudo cum sit quoddam esse est malum pro quanto inest ei priuatio sanitatis, ex 3. tract. parabora. meta.
Malū nō exīstit in rebus diuinis, sed in natura mortalium 3. cœ. cō. 25. idem 9. meta. tex. cō. 19.
Malum ex priuatione proficiscitur ex ea contingit interitus The. 1. phy. super 80. tex. & est sententia Arist. ibi in textu.
Malū est natura posterius bono 9. meta. tex. cō. 19.
Malum & peccatum non est in sempiternis, neq; corruptio 9 metaph.
Mala & ea q̄ sunt sine solicitudine, proueniunt ex necessitate materię, & non ex diminutione agētis 12. meta. cō. 52.
Malum & bonum quę sunt materia & forā a quibusdā posita sunt principia 12. meta. cō. 54.
Malū pilare quid sit requiratur 7. de natura anim. cap. 11.
Malū dō est distinctum a rebus quę sunt in potentia. 9. meta. 19.
Māmæ in mulieribus sunt maiores gratia lactationis, in viris aut sunt pp tutelā cordis. Ex 4. de partibus anim. Auer. in cap. de prætore.
Māmæ datę sunt aīalibus his, q̄ aīal intra se concipiunt & in lucē edūt, sed q̄ oua pariunt, aut ouo intus cōcepto aīal post in lucem excludunt hæc māmis & lacte carent, vt pisces & aues 3. de natura ani. ca. 20.
Manus est organū organorū. 3. de aīa. tex. cō. 38. idem Gal. in 1. de vtilitate particularum. cap 2.& 4.
Manus est soli hoī propria. 4. de partibus animalium cap. 9.
Manus diuiditur in tres partes magnas. s. vlnam, brachiū, & extremā manū Gal. 2. de vtili. parti. cap. 2. Notanter aūt dr in tres partes magnas, quia manus diuisio in partes paruas est in tres partes. s. in digitos, & quod græci methacarpiō appellant, & carpon sicut diuisio pedis ēt est in digitos, & quod græci tarson appellāt, & in planum 3. de vtilitate particularum. cap. 6.
Manus non est vnū instrm, sed multa: & vt ita loquar, est instrm ante instrumenta. Ex lib. 4. de partibus anim. cap. 9. idem 3. de anima tex. cōmen. 38.
Manus hominis non semper est hominis pars, sed potens opus perficere. 7. meta. tex. cō. 39. idem ibidem tex. cō. 35. de digito.
Manieries disciplinæ sunt diffinitio, diuisio, inductio, enthimema, & exemplum. Auer. in prologo physico adde etiam syllogismum hypotheticum per naturam, de quo egit in libro primo priorum in digressione, talibus enim instrumentis vtimur in declaratione eorum q̄ indigent aliqua innuitione aut

consolatione, in hoc.n. differunt a via doctrinæ vt notaui in dñis.

Manifestum est quod quicquid separatur fm esse, separatur rõne, & non cõuertitur 2.phy.cõ.19.& elicitur ex tex. contra Plato. de ideis. Vide cõsise in 12.me.c.27.& c.39.

Manifestum est per se, quod natura agit propter aliquid.2.phy.cõ. 80.

Manifestum est quod in sola mutatione quæ est fm qualitatem cõtingit indiuisibile eẽ.6.ph.cõ &t.49.

Mare sui natura calidũ est. Arist. 3. de gñatione anim.cap.11.

Mare aliquid dulcis humoris continere, argumentum est eo experimento, quo si ex cera vas tenui latere finxeris, idq; annexa linea ĩ mare demittas inane: die ac nocte vna humoris copiam dulcis intra se colliget 8.de nã anim.cap.2.

Mare sub canicule tẽpore euertitur 8.de nã anim.cap.15.

Mare est elementũ aquę 2.metheororum cap.1.

Mare est ęternum fm speciem generabile & corruptibile fm partẽ. ibidem.& in principio.

Mari accidit salsedo, nõ fm ꝙ est elementum, nam sapor accidit mixto & complexionato. ibidem.

Mare fetidum quod est in philistea, dicitur quod in illo impose est animal aliquod viuere propter fortitudinem amaritudinis eius, & etiã putatur ꝙ hoc mare cum aduenit in ipso aliquod animal magnum, seu grossum non descẽdit propter admixtionem partium terrestriũ cum aquis eius 2.metheo. Cõmen. cõmen. 1.

Mare est vbi, quandoq; fuit arida 2. metheo.cap.1.& vide ibidẽ cãm.

Mare fm partẽ diuisum cito putrescit, fm vero totum non 4.metheo. tex.cõ.13.

Marem dicimus id animal, quod in alio gignit, fœminam vero quod in se, ex 1.de gñatione anim.cap.2. vi de etiam 1.de histo.anim.cap.3.

Maris & fœminæ sexus vbi distincte non est in his semen veluti conceptus est, conceptum autẽ dico primam ex mare & fœmina mixturã. ibidem.

Mares & fœminæ pollutionem quæ nocte per quietem accidit patiuntur. Arist.in 2.de gña. anim. ca. 4.

Marium & fœminarum ortus fit secundum ꝓportione terminata in quãtitate & qualitate inter semen maris & semen fœminę, & ideo aliqui homines reperiuntur non habuisse liberos in vna etate, qui translati ad aliam etatem habuerunt. & qui dam visi sunt ex vna muliere nõ generare qui cum alia generant. Aliqui etiam in vno anno gñare marem & in alio fœminam, nonnulli etiam ex vna mulhere gñant mares & ex alia fœminam. Auer. in. 4. de generatione anim. cap.1. in fine ca pituli, & est fsia quæ aperte colligitur ab Arist.ibid.in cap.2.

Mares magis flatibus aquilonijs, q̃ austrinis gignuntur. Arist.in 4.de gñatione aialium cap.2. vbi etiam subdit ꝙ pastores atunt intercise ad maris ac fœminæ seruitam pocoris non solum si ita accidit, vt initus aquilonijs flatibus, aut austrinis fiat, sed etiam si cum pecus coit spectat ad aquilonem, vel austrum, ita minimo interdũ momento datur causa caliditatis, aut frigiditatis.

Marium ac fœminarum procreationes causa & diuersitas, ex quinq; rebus prouenire põt, ex ætate, complexione, ex flatu ventorum, ex nã loci, & ex aere & aqua. Auer. in 4. de gña.aia.cap. vbi ponuntur iudicia quibus gñatio a gñatione fœmi næ discernatur. & habentur ex tex. Arist. ibidem cap.2.

Mares in vtero celerius conficiũtur & crescont q̃ fœminæ, extra vterũ vero fœminæ, & vide causã in 4. de gñatione anim.cap.6.& Auer.ibi.

Marium partes superiores & priores validiores sunt q̃ in fœminis 4. de natura anim.cap.vlti.

Mares partes illas, quas velut arma natura tribuit, robustiores habent q̃ fœminæ vt dentes, cornua, calcaria, vngues, & id genus. 4. de natura anim. cap. vlti.

Mares in genere insectorum & locustarũ sunt minores fœminis, & minus superuenit in coitu maius, in tabes. 5. de natura ani. cap. 28.

Mares in gñe piscium, qui mustelli appellãtur gñantur in parte leua vtero vero in parte dextra, atq; in parte eadẽ mares & fœminæ 6. de natura anim.cap.10.

Mares seruciunt ex coitu, fœminæ vero ex partu. Arist.6. de natura aĩal. cap. 18.

Mares aquilonis flatu potius, austri fœminæ concipiuntur. 6. de natura anim.cap.19.

Mares vel fœminæ gñentur a quarũ natura efficit. ibidem.

Mares eanum, quia plus laborant fœminis, minus viuaces sunt, in lacertis, in cæteris autem & si non ad modũ constat viuaciores sunt, vt in reliquis 6. de natura animalium.cap.20.

Mares vt plurimum sunt viuaciores fœminis 6. de natura anima. ca. 20.

Vbi aduerte ꝙ põt contingere oppositum, vt in aliquo genere aĩaliũ, fœminæ sint viuaciores maribꝰ, tradit.n. Arist.in 6. de natura aĩalium ca. eodem, ꝙ canes Laconici ita se habẽt, ꝙ quia mares plus laborant q̃ fœminę, ideo fœminę sunt viuaciores maribus. Amplius autẽ propter coitum hoc prouenire potest, vt in genere equorum fœminę diutius viuunt q̃ mares, vt testatur Arist. in 6. de natura animalium.cap.22.

Mares Suũ castrati maiores, ferociores q; euadũt, vt scite Homerus fingit cũ dicat. Nutrijt ex sectũ syluis horrentibus aprũ. Instar nõ bruti sed dorsi montis opaci. 6. de natura animalium.cap.28.

Mares fœtus magna ex parte circa. 40. diem, dextro potius latere mouent, fœminę sinistro. 7. de natura animalium cap.3.

Mares plurimi vsq; ad. 60. annũ generãt, quẽ si excesserint vsq; ad 70. procedunt, & iam quidã annos septuaginta nati genuerunt. 7. de natura animalium cap.6.

Mares in pedestribus sanguineis nõ ouiparis, sunt maiori ex parte maiores & viuaciores fœminis, excepto mulorũ genere, ciꝰ enim fœminę & maiores & viuaciores sunt 4. de natura animalium.cap. vltimo.

Masticatio nulliꝰ cõcoctionis causa est, sed facilitatem cõcoquendi potius prestat. Ex.2. de partibus animalium. cap.3.& videtur esse cõtra Auic. in cap. de humoribus. vbi d. nutriens masticatione aliquam recipit digestionem. & forte sunt concordes, quia illa prẽparatio appetit aliqualis digestio, sicut generatio appetit natura, quia est via in naturam, ex.2.phy.tex. cõmen.14.

Masculinũ & fęmininũ sunt diuidẽtia animal, sicut simum & nõ simũ nasũ, & sicut equale & inæquale diuidunt quantum. 7. metaphy. tex. cõmen. 17.

Mas nullus in prole elaborare solet Arist in. 3. de generatione animalium cap. 10.

Mas & fęmina potentia quadam & in põa diffiniunt, qđ. n. põt concoquere & secernere, & constituere semen atq; principium obtinet forme id mas est. quod autem recipit & non põt constituere & secernere id fęmina est. Arist in 4. de genera. anim. cap. 1.

Mas in semen agit tres formas, vna est specifica propria huic spẽi. alia est forma masculinitatis, quæ est veluti dria illius speciei. tertia aũt est forma indiuidualis, qua est hoc agens determinatumue. Et iõ qñ agẽs dñabitur perfecto dñio supra mãm prestabit ei illas tres formas, & erit sifitudo perfecta. Auer. in 4. de gener. anim. cap. vbi ponuntur causę sifitudinis inter natos & parẽtes, & est snia Arist. ibidem cap. 3.

Mas & fęmina sunt animalis passiones propriæ, sed non fm substantiam veram in materia & in corpore. 10. meta. tex. cõ. 25.

Mas tribuit formã & motũ ppriũ, sed fęmina materiã exhibet, sicut ĩ lactis coagulatione succus aut coagulum est quod inspissat. 1. de generatione anim. ca. 20.

Mas in constitutione corporis animati vim creandi præbet sed fęmina materiam exhibet, corpus. n. ex fęmina est, aĩa vero ex mare. Arist. in 2. de gener. aĩa. cap. 4. & ibidem. parũ ante principiũ capituli, in solutione, qõnis, quia fęmina nõ potest ex se generare aĩal, dicit quod ideo est quia mas est efficiens animæ, mas. n. ratione diffinitur.

Materia non est separabilis in rebus 4. phy. tex. cõ. 59. vbi Cõmẽ. exponit q̃ qñ dicimus q̃ materia nõ est aliquid demonstratum in actu, nõ debemus intelligere q̃ possit separari a rebus demonstratis in actu, sed intendimus q̃ in sua essentia non est aliquid demonstratũ, neq; est in se aliquod demonstratũ, quia si ita esset non reciperet res demonstratas. Ex quo patet contra ponentes actum entitatium siue existentie propriũ in prima materia.

Materia cõtrariorũ vna est 4. phys. tex. cõ. 84.

Materia prima in suo esse non hꝫ actũ admixtũ oĩno. Cõmẽ. 5. phy. cõ. 8. contra ponentes actũ entitati uum in via Auerr.

Materiæ quæ recipiũt formas nõ diuidunt formæ 7. phy. cõ. 15. idẽ. 7. meta. 24. & 14.

Materia prima nõ est exĩs in actu, ideo nõ potest esse per se motum. 8. physico. cõm. 30. & 5. physi. tex. cõmen. 8.

Materia ex qua aliquid generat est illud quod in rei veritate dicit motu qui est de potentia esse rei veritate & essentialiter ad superius, est id quod mouetur ad superius qñ fit ignis 8. phy. cõ. 32. & 4. cœli cõ. 24. & 25.

Materia existente diuersa diuersitatur & forma 8. phy. cõ. 46. 4. cœli. cõ. 37. 8. meta. tex. cõ. 11.

Materia est causa contingentiæ accidentis, quod præterq̃ in pluribus euenit 6. meta. tex. cõ. 5.

Materia recipit contraria successiue 6. meta. cõ. 8.

Materia est multiplex, alia n. est alterationis tm̃ vt panis respectu sanguinis: alia est cõpositionis, vt lapides domus, alia est compositionis & alterationis, vt elemẽta respectu mixti: alia est fm quantitatẽ vt pars respectu totius: alia fm similitudinem, vt præmisse respectu conclusionis. Ex 2. phy. tex. cõ. 31.

Materia fm se nõ est quid neq; quãtitas, neq; aliquid eorũ quibus ens est determinatum 7. meta. tex. cõ. 2. vide in Theorematibus nostris quomodõ sit intelligenda ista propositio in proprio Theoremate de hoc. & aduerte vnum annotatione dignum, quod ibidem Philosoph' subdit, quare quod est vltimũ fm se, neq; quid, neq; quantitas, neq; aliquid aliud est, neq; negationes, etenim hæc erunt fm accidens. Ex quo loco videtur sequi q̃ materia in se, neq; est formata, neq; non formata, quia tam affirmatio formæ q̃ eiusdẽ negatio est extranea a natura materiæ, & ita videntur duo mala sequi, primum q̃ cõtradictorĩs opposita non diuidunt verũ & falsum in omnibus quod est cõtra Philosophum in prędicamentis, in primo principiũ, quod est p se notũ & concessum ab omnibus. videlicet de quolibet dicitur esse vel nõ esse. Amplius est contra determinationem antiquorum Peripateticorum. videlicet. Alexandri & Themistij in digressione de priuatione & potentia materiæ, & Simplicij etiam asserentium q̃ quando Peripatetici asserunt materiã esse inaffectam, seu informem non intelligunt nomine inaffecti priuationem qualitatis, sed prorsus negationem qualia sunt illa illiteratus, immusicus: pro eo quod est non musicus, & non literatus. nam si inaffectio illa priuationem significaret, quum priuatio qualitas quædam esse videatur hoc ipso materia ipsa qualitatem amplecti prę ferrique materia videretur, in quibus itaque negatio vera est in his priuatio non sequitur: non enim de quo potest dici non iustum de eodem dici potest iniustum, neq; de quo verum est dicere q̃ comã aut capillitium non habet de eodem verum est dicere quod caluet. nulla igitur essentia materiæ in eo potest consistere quod est priuatum esse, sed quemadmodum cera ex qua fingi leo potest, non est amplius cera quum factus est leo, ita & primum illud subiectum qđ potest formas omnes suscipere, quamuis priuatum omnibus videatur esse, non tamen in eo quod subiectum est priuatum esse, dicitur potest: subiectum enim nullo modo esse posset si formam cum priuatione reciperet, sed priuatum esse dicitur ea ratione secundum quam ei accidit accommodatio atque habilitas quædam, ad formas omnes suscipiendas dixi accidit, quia priuatio in se absoluta, quædam res est quàm referatur & accõmodetur ad altera. Sed in veritate in hac sentẽtia est maxima difficultas. nam isti incidunt in easdem angustias, quas euitare contendunt, nam certum est quòd quando Peripatetici asserunt materiam esse inaffectã fm se, consideratã illã ĩ prima illa sui notione, qua

nō refertur ad alia, sed est absoluta & prima eius notio. si igr in illa cō cedūt materiā cē inaffectā nō qđ in affectio sit priuatio, ac cogāt materiā dicere aliquā qualē sibi propriā, aut formā eadē rōne vī sequi, si ipsi intelligant vocabulo inaffecti puram negationē, tūc. n vī materiā in sua prima notione includere aliquā negationē, & hoc est longe deterius q̄ primū, quia negatio nō pōt cōstituere intellum alicuius entis positivi. & cōfirmat, qa vt dicit Philosoph⁹ in pñti loco, negationes oēs formarum verificant de materia p accns & earū affirmationes: sicut ēt bñ declarat Cōm. ī pñti loco. d. n. deinde incepit declarar q̄ sit natura istī⁹ materiæ &. d. & intelligo p materiā illud quod est exns p se, qđ est, neq, quale, neq; quātū, neq; aliqđ p̄dicamētorū, qm̄ est in pōa oīa ista. 10. p̄dicamēta vt declaratū est in physicis. Declaratū. n. ē cē subtū oīb⁹. 10. p̄dicamētis, & qđ suū cē est aliud ab esse cuiuslibet eorū, & vltimū subtum qđ est subm p se, & primo nō est illud in quo dr quale, nec aliud p̄dicamētorū. 10. nec priuatio istorū entiū, qm̄ hoc est ei p accns, & intendit subtum. igr vltimū quod per subam suā est aliud ab vnoquoq; p̄dicamētorū & a suis priuationibus, cū oīa ista sīt ei p accns. Et dicit hoc qm̄ si aliqua forma, aut aliqua priuatio esset in materia essentialr, nō reciperet oēs formas: & p̄firmat p Arist. in 2. de interpretatiōe, ubi dicit, q̄ prius & fm se bonū est bonū & posterius, & fm accns bonū nō est malū, ī nō facer. n. intelligit facere, vt dr in 2. elēcorū, negatio. n ē natura posterior affirmatione, vñ 3. primæ philosophiæ t. c. 3. multis. n. modis idē scibus magis quidē scire dicim⁹, eū q nouit. ipo ee qđ res sig. ḡ hoc esse, & horū eorundē magis alterū altero, sed maxīæ qđ ē & non q̄d, aut quale. Ex q̄bus verbis mānifeste colligit q̄ prima mā in sua pria natione, sicut nō includit priuationē aliquā, ita ēt nō includit aliquā negationē, & ita expositores nō eurdūt difficultatē istā, sicut vides, ex aduerso aūt sequit q̄ contradictio nō est oppō cui⁹ nō sit dare mediū fm se, qa materia in prima notiõe, neq; ē fōata, neq; nō fōata, qđ est 2tra primū prīcipiū vt dixim⁹, & ē qō satis ardua, sicut vides. Aui. ī 5. fuę prīæ p̄hiæ. c. 1. multū subtilr & diffuse p̄sequit istā difficultatē, qđ postq̄ declarauit q̄ libet natura ē & solū īcludit in tali ee p̄dicata q̄ditatiuo p̄sideratā est tm ipsa, dicit de eqnitate qđ ē tm eqnitas, & nō est vna, nec multa, nec existens aīa, nec ī istis sēsibilib⁹, nec in actu, nec in pōa, parū. j. q̄rit, siquis aūtm terrogauerit nos de equinitate ex hoc 2tradictionē. s. an equinitas sit aliqđ vel nō, qđ est eqnitas fit aliqđ vel nō, non erit rñsio nisi fm negationē q̄sq illud fuerit: non aūt fm negationē eius qđ ē, sed ei⁹ qđ dr de ea, qm̄ nō dēt dici q̄ eqnitas ex hoc quod ē eqnitas nō ē eqnitas aliqua, nec aliquid aliorū, si aūt pres qōnis fuerit dare affirmatiuę īmediate, tūc non erit necesse rñdere aliquā illarum vlō mō, qm̄ alteri⁹ earū. i. affirmatiuę quæ 2comitat negationē intellē q̄ cū res ñ fuerit appropriata alteram affirmatiuā ap̄priabi: hac alteram affirmatiuā. Cū aūt fuerit appropriata hac eius essentia nō erit ipsa proprietas: hō. n. cum est vnus, vel albus, tñ essentia ipsa humanitatis non erit essentia albedinis, aut vni tatis, cum ergo subiectum quæstio nis fuerit positum ipsa humanitatis veluti aliquod vnum, & interrogauerit nos fm aliquod contrariorum dicentur, vtrum est vnus, aut multa, tunc non erit necesse respondere aliquod illorum, ipsa. n. humanitas ex hoc quod ē ipsa humanitas nō est aliquod illorum in cuius diffinitione non accipitur, ni si ipsa humanitas, &c. Ita pariter dicendum puto de prima materia in sua prima notione cōsiderata, quo ad prædicata primi modi, ū quis interrogauerit nos fm contradictionem, an materia ex hoc q̄ est materia sit aliquid, vel non. respondendum est per distinctionem, nam si quæstio fiat de his, quæ constituūt intellectum eius, sic materia est aliquid, est enim substantia & ens, & tale ens quod est materia, sic enim negationes istorum de materia dici non possunt. Si autem quæstio fit de aliis aduentitiis materiæ, quę de materia per accidens prædicantur, sic respondendum est per negationem, nam materia ex hoc q̄ est materia non est forma substantialis, nec accidentalis, nec compositū ex materia & forma, nec vl̄ter aliquid de his, quæ sunt aduētitia ei. sic intelligitur dictum istud Arist. in præsenti loco, q̄ negationes omnium prædicamentorum per accidens prædicantur de materia intelligendo per substantiam, substantiam in actu, quia materia non est substantia in actu, nec aliquod accidens. Et similiter illo modo intelligunt Peripatetici materiam esse in affectam. i. non habentem aliquam qualitatem, aut formam, ita q̄ negatio oīum formarum adducitur in responsionem ad qōnem propositam nobis de materia fm se considerata, an v3. materia fm, q̄ materia sit forma aliqua, vel negatio cuiuslibet formæ verificetur de ea. & dico secundum verum eē. non tamen materia in suo intellectu includit talem negationē, sed ex intellectu primo eius consequit verificatio illius negationis, sicut bonū ex primo suo intellectu bonum est, & fm se bonum, bonum. Et ex hoc concomitatur bonū nō esse malum, Similiter iuxta istam sententiam, si proponuntur duæ affirmatiuæ cōtrariæ immediate de materia fm, q̄ est materia. v3. vtrū materia, vt materia est formata, vl̄ materia, vt sic est priuata forma, tunc non est necesse dare aliquam illarum, quia materia vt sit neque formata est, neq; ē priuata forma, licet in esse realis existentiæ, non euadat ab vtroq; illorum. Et est ac si diceremus vtrum corpus viuens vt viuens qualitatiuē considerandum sit sanum aut ęgrum, quum sanum & ęgrum sint contraria. Sed dices, quare de materia non verificatur immediate per viam sequelę priuatio formæ fm q̄ materia est materia, sicut verificatur negatio formæ per viam sequelæ? Soluitur, quia ex intellectu primo quidditatis rei, primo apparet negatio aliorum, quæcunq; nō sunt id quod est: & non apparet aliqua affirmatio ex his, quæ res non est quidditatiuę, sicut sunt proprietates rei, vnde cum intellectus priua-

tionis-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tionis sit, saltem ex connotato aliquam qualitatem significans, vt d. The. & expositores, & sunt quasi quædam materiæ proprietas, vt dicit Commen. in sua media expositione sup. 1. phy. & etiam primo cœli. cō. 20. vbi dicit, ꝙ in materia non est alia possibilitas, nisi per separationem a forma, & est sicut abscissio ex acumine gladij. si ita esset sequeretur materiam habere aliquam priuationem, & qualitatē inseparabilem, & ita non esset denudata fm essentiā ab omni qualitate & forma, sicut bene deducit Commen. in præsenti com Considera igitur diligēter quia vidi plures meo tempore qui non potuerunt euadere ab hac inquisitione. Immediate patet ꝙ neutrum uerū est, & scias pro solutione difficultatis vnum, quod licet cōtradictoria absolutione diuidant verum & falsum in quocunq;, & non sit dare medium inter illa, tñ qñ contradictorijs additur aliquid distrahens ab oppositione eorū, non sunt amplius contradictoria, sicut inter esse & non esse nihil mediat, sed inter non esse simpliciter & esse mediat aliquid, vt dicitur in primo phy. tex. com. 77. quia esse in potentia mediat, sic inter formatum & non formatum nihil mediat, vn de materia aut est formata, aut nō formata, & dicitur ꝙ est non formata. Sed qñ dicitur, vtrum materia per se sit formata, vel per se, aut quidditatiue sit non formata, dico ꝙ vtraq; falsa est quidditatiue, & sic non contradicunt, & ita est in siñ de materia fm ꝙ materia, quia illa reduplicationis nota nō est ps subti ,ppōnis. sed est condō specifi catiua fm q̄ cōsideraē & nota bene hoc. & nota ꝙ ista sñia concordat cum dictis & determinatis ꝑ Alex. in 1. lib. naturalium qōnum. q. vl ti. vbi quærit. vtrum forma sit in se in materia, vel fm accūs, & tandem concludit ꝙ forma non est ꝑ se in materia, loquendo de primo mō pseitatis, sicut neq; priuatio, ita forma & priuatio sunt in materia ꝑ se in secundo mō, sicut par & impar non sunt ꝑ se de rōne numeri, sed sunt numeri ,pprietates, in quarum rōne sumit subtum, sic in tatione formæ materialis sumit materia, sicut appet ex rōne in qua ponitur corpus organicū, & in rōne priuationis ponitur materia, quia priuatio non est nih carentia formæ in materia apta nata recipere formā. vñ sicut non ois numer, est par, nec omnis ípar, sed vel est par, aut impar, sic materia, aut est formata, aut est priuata forma. Materia est substantia diminuta, quia est in potentia. 7. meta. cō. 9. Materia prima in 1. phy declaratur esse fm ꝙ est materia nō fm ꝙ est subā. ibidē. & in 2. phy. cōm. 21. & cō. 4. vide in simili in 1. meta. cō. 15. & 18. & 4. meta. cō. 1. Materiæ actio est transmutatio, 7. meta. cō. 9. idē 1. cœli. c. 20. vbi dicit ꝙ in materia non est potentia nisi apud separationem eiusa forma, & opatio istius potentiæ, quæ est ex ea quasi abscissio de acumine gladij, est gñatio. & corruptio. vide in concordanti js. Materia in naturali philosophia cōsideratur, vt est principiū transmutationis, sed in prima philosophia cōsideraē vt ē subā in potentia. 7. meta. com. 9.

Materia nō prædicaē de eo cuius est mā nisi fm denoīationē. 7 met. c. 25. & 34. & 43. & 9. met. c. 12. & 1. meta. cō. 17. & 1. phy. cō. 15. Materia non est gñabilis & corrupti bilis nisi p accns. 7. me. c. 23. idē 1. phy. t. c. 82. & 12. met. cō. 18. idē 7. meta. tex. cō. 26. 27. & 31. & 33. Materia prædicaē denoīatiue de materiato & non formaliter prædicatio ne dicēte, hoc est hoc, vt statua nō est lapis, sed lapidea. 7. meta. t. c. 24 vbi aduerte ꝙ ista est vna dria inter genus & materiā, sicut bñ nota tur Cō. in pñti. cō. & ēt 7. meta. cō. 43. & 1. meta. cō. 17. & 12. met. cō. 24. Et longe vberius ante ipsum Alex. scripsit demīatiue de hoc in 2. lib. naturalium qōnū. q. vlti. ꝙ materia non sit genus. Materia diuersa sūt eadē spē, vt Sortes & Callias. 7. meta. t. cō. 28. idem fm diſtōnē indiuiduorū in eadē spē esse a materia, consile scribit Cō. in lib. destr. in prima dispu. in fol. 7. dub. vbi inqt. cā plalitatis & nūerabilitatis apud Philosophos ē materia & cā cōueniētię in multis sint inuenīri res ples in nūero in vna forma fm materiā ipole est. nullū nāq; indiuiduū ab alio indi uiduo distinguī debet ab aliqua ꝑ prietate, nisi p accns. īmo indiuiduationis, ꝙ distinguē do prin cipiū affirmatiuū contra principium distinctiuū, sic forma a ꝑprietate specifica. & mā appropriata est principium distinctiuum genitū. n. assimilatur gñanti in forma, tñ principiū constitutiuū & distinctiuum respectu cōpositi magis est forma q̄ mā: oē enim quod est vnū nūero, & cōtinuū est vnū p suā formā, & non p suā mām, vt dicit Cō. 1. de aīa. cō. 90. Et hoc intelligiē principes, sicut ēt Philosophi videntes multitudinē nūeralē in eadē spē nō inueniri, nisi in hñtib⁹ formā in mā, qa in abstractis a mā nō est talis multitudo apud Peripateticos, vt patet in 1. cœli & mūdi. in t. c. 93. vbi dē ꝙ qñ mā tota ē comprehensa sub vna forma, nō pōt esse nisi vnum suppositū in vna spē. iō appropriauerunt principiū nūerositatis, & diuersitatis istorū mā 3 & nō formā.

Et ex ista auctoritate Cō. in lib. destr. collige māifeste cōtra illos q̄ asserūt primū principiū distōnis indiuiduorū in eadē spē, esse aliq̄ ꝑprietatē accñtalē, sicut q̄ dixerūt ꝙ distinguaē primo p q̄titatē. hoc enim licet verū sit a posteriori, sed nō a priori, īdiuidua. n. distinguūtur a binuicē mā, vñ Cō. 7 primę philosophiæ, cō. 2. ex pīsse dicit ꝙ īdiuiduū subiectum est prius alijs indiuiduis accidentium.

Mā nō est sepabilis a reb⁹ nisi diffōne. The. 4. phy tex cō. 59. & habeē in tex. idem. tex. 84.

Mā īmediate trāsmutari nō ꝑt a formis sepatis, nō. n. trāsmutat mām nisi illud qđ ē in mā. 7. met. t. c. 28 & idē hī j. ibidē. c. 31. vbi Cō. dicit ꝙ oē mixtū cum materia, fit a mixto cum materia. idē in 8. phy. in cō. 15. & in lib. destr. ī disp. prima.

Mā ēcā multiplicationis gñabiliū ab vno gñante. 7. meta. t. c. 28. idē 1. met. c. 40. & ī lib. destr. prima. in solone septimi dubij. īqt. plaritas

numeralis.ſ.diuiſio, ſequitur cauſam in forma rõne materiæ.

Materia tranſmutatur a corpore habente qualitatem actiuam, aut potentiam, quæ agit per corpus habẽs qualitatem actiuam, 7. meta. com. 31. idem ibidem. cõmẽ. 28. &. 12. met. cõ. 18. idem. 8. phyſi. com. 15.

Materia ſm cõſiderationem ad ſubſtantiam compoſitam ex materia, & forma, eſt pars ſubſtãtię, ſed ſecũdum conſiderationem ad ſubſtantiam declarãtem eſſentiã rei, nõ dẽ eſſe pars ſubſtantiæ, ſed eſſe apparens deferens formam in ſuam diffinitionem. Auerr. ſententia in 7. primæ philoſophiæ. in com. 34. idem ibidem. com. 21. & 43. Vbi apparet ex mente eius naturam nõ eſſe partem quidditatis rei, licet ſit pars eſſentialis compoſiti, differentia. n. magna valde eſt apud Peripateticos inter eſſentiam & quidditatem in rebus generabilibus cõpoſitis ex materia & forma. 3. de aïa. tex. com. 9. ſic etiam ſentit lucidiſſimus Them. in. 3. de ani. ca. 27. & eſt opinio Alex. & omnium Peripateticorum. Auic. autem in tracta. 5 ſuæ primæ philoſophiæ. cap. 5. de aſſignanda comparatione diffinitionis & diffiniti, tenet formam totam rei quidditatem, eſſe partẽ. vnde vult materiam eſſe partem quidditatis, ſicut eſt pars eſſentiæ, & non diſtinxit inter eſſentiam, & quidditatem. Et hanc opinionem imitatur etiam Diuus Tho. in. 7. metaph. in lec. 9. ſuper expoſitione tex. com. 34. & in lib. de entitate & eſſentia, & in prima parte ſummæ. q. 75. & in 3. parte. q. 50. & in 4. diſtin. 44. & Scotus in. 7. ſuæ metaph. q. 16. & in. 3. ſententiarum. diſt. 22. Et Antonius And. ſ. 7. metaph. q. 12. ſed vt dixi cauſa erroris Auic. fuit quem errantem iſti ſunt ſequuti, quia non diſtinxerunt inter materialibus eſſentiam a quidditate, neque diſtinxerunt inter partes ſm fidem ipſius ſpeciei, & inter partes ſm imaginationem, & eſt differentia magna valde, nam ut ſcribit Commen. in primo metaphy. in commen. 45. Ariſto. opinatur q intellecta rerũ non ſunt ſubſtantiæ rerum, ſed ſignificant, & notificant ſubſtantias rerum. Certum eſt enim q materia eſt pars eſſentiæ, quia ẽ ex partib' ſm ſuã componentibus in eſſe reali ſubſtãtiam compoſitam, tamen genus non eſt materia, licet ſit materiæ proportionale per Porphyrium in cap. de differentia, & per Philoſophũ in 7. primæ philoſophiæ. in tex. commen. 43. & Alexan. in libro. 2. naturalium quæſtionum, quæſtione vltima, demonſtrante probauit hoc, vt etiam confirmat Commen. 1. metaphy. commen. 17. & 12. meta. commen. 14. & tamẽ genus eſt de quidditate ſpeciei. ſi igitur idem in compoſito ex materia & forma eſſet eſſentia & quidditas, partes eſſentiæ eſſent partes quidditatis, ſed ſecus res ſe habet, vt dicitur in 7. primæ philoſophiæ in tex. commen. 41. & in 3. de anima tex. cõm. 9. De hoc vide quæ ſcripſerim in Theorematibus, in proprio Theoremate, quod inſcripſit. In conceptis cũ materia, aliud eſt quod quid eſt ab eo, cuius eſt quod quid eſt.

Materia & forma differunt, qñ ſema prædicatur per ſe de habente formam, ſed q declarat quidditatem eius ſubſtantialem, materia vero non prædicatur de habente formam uera prædicatione, ne dũ vt prædicetur per ſe. Idolum enim non dicitur cuprum, nec hõ caro. 7. metaphy. cõm. 34 idem ibidem commen. 23. vbi dicitur, q materia non prædicatur niſi ſm denoïa tionem. conſimile 7. metaphy. 43 & 45. com. & 9. metahpy. cõm. 12. Materia, alia ſenſibilis, alia intelligibilis 7. metha. tex. cõ. 34. & 35. & 39. & 5. metaph. cõ. 3. & 8. metaphy. tex. com. 15. vide in Theorematibus.

Materia ſm ſe ignota eſt. 7. metaph. tex. cõ. 35. conſimile primo phy. tex. cõm. 69. & in 1. cap. de ſubſtãtia orbis.

Materia ſenſibiliſ eſt, vt æs & lignũ & quælibet mobilis materia. 7. metaph. & tex. commen. 35.

Materia intellectualis eſt, quæ in ſenſibilibus exiſtit, non inquantum ſenſibiliaſunt, vt mathema. ibidẽ.

Materia cum fuerit non erit res, ſed forma aũt cum fuerit erit res. 7. metaphy. cõ. 37. & fuit ſententia iſtius dicti Commentatoris ſumpta a ludicriſſimo Themiſt. in 2. de anima in principio. vbi ſcribit iſtud eſſe diſcrimen inter materiam & formam, nam res a materia habent, vt ſint, a forma vero vt eſſent.

Materia etiam erit quorũdam non ſenſibilium. 7. meta. tex. com. 39.

Materia non ſolum a phyſico ſciri debet, verum etiam ratio ſeu forma & magis. 7. metaphy. tex. cõ. 39. idem 2. phy. 21. & 26. & in 1. de partibus animalium. cap. 1.

Materia eſt propria entibus naturalibus. 7. meta. com. 39. Vide in conclusionibus nuper editis.

Materia non prædicatur de re nomine principali. 7. metaph. cõ. 43. & 23. idem 9. metaph. tex. cõm. 12.

Materiæ natura taliſ eſt, quod per eam poteſt res eſſe & non eſſe. 7. metaph. tex. com. 53.

Materiæ natura talis eſt, q eius qdditas & forma eſt recipere formã 7. metaph. commen. vlti. idem primo cap. de ſubſtantia orbis, vbi. d. q natura materiæ ſubſtãtiatur per poſſe, & in 2. phy. com. 15.

Materiam, dico, quæ non eſt hoc aliquid ens actu: poteſtate aũt eſt, hoc aliquid. 8. meta. tex. com. 33.

Materiam localem ſi quid habet nõ eſt neceſſe illud habere materiam generabilem & corruptibilem. 8. meta. tex. com. 4. idem infra tex. com. 12. & 12. metaph. text. com. 10 idem primo phyſi. com. 63. & in libro de ſubſtantia orbis per totum ferè, & in primo cœli. commen. 20. & 95.

Materiam eſſe ſubiectum, eſt declarandum in ſcięntia naturali, ſed materiam eſſe ſubſtantiam eſt declarandum in ſcientia diuina. Commentator in 8. metaphy, com. 4. vide idem in 2. phy. c. 21. & 7. metaphy. com. 9. & 12. metaph. cõ. 5.

Materia quæ eſt ſubiectum trãſmutationis ſubſtabrialis quando recipiet formam, aſſimilatur ei quod eſt in actu, & qñ dimiſerit eam aſſimilatur non eſſe. 8. meta. cõm. 4.

Materia non dicitur de diffinito niſi ſm q eſt genus eius, genus enim ſignificat materiam ſm q eſt in potentia illud quod habet materiam & ſic prædicatur de habente materiam. Nomen aũt materiæ ſignificat materiam ſm quod eſt aliquid in actu exiſtẽs, pars illius, cuius eſt

materia

Universidad de Deusto
Biblioteca

materia, & ideo nō prędicatur de habente materiam. 8. metaphy. cō mẽ. 6. vbi elicitur dña inter genus & materiam, quia genus prædicatur formaliter de cōpoſito ex materia & forma, materia vero nequaq̃, ſed ſolum denominatiue nō nomine principali. 7. metaph. tex. com. 23. & 43.

Materia neq; elementum eſt, neq; ex elementis. 8. meta. text. com. 8. Vide in concordantijs nup editis.

Materia, alia cōis, alia propria 8. meta. tex. com. 11.

Materia ea vna exiſtente contingit fieri diuerſa propter mouentem cauſam. ibidem.

Materia ex vna plures fieri materias contingit duobus modis, vel in eodem ordine, & diuerſentur fm magis & minus: vel in diuerſis ordinibus. 8. meta. com. 11.

Materia exiſtente vna & motore vno de neceſſitate gñatū erit vnū. 8. meta. c. 11. idē in 12. met. cō. 11.

Materia exiſtente diuerſa, & motore diuerſo de neceſſitate gñata erūt diuerſa. 8. met. cō. 11. & t. cō. 12.

Mā exñte vna gñata pñt eſſe diuerſa pp mouentē cām 8. met. t. c. 11. vbi Cō. limitat illā, ppōnem hīe locum in artificialibus tm̃, fallit aūt in nālibus, vt patet in 8. phy. in t. cō. 46. Eſt. n. in nālibus principiū ꝙ non quodlibet fit ex quolibet, ſed determinatum ex determinato, & in eodem cō. 11. expreſſe dicit, ꝙ quædam materiæ recipiunt formas diuerſas, & quędam formę non recipiunt, niſi vnā mām, verū eſt in entibus artificialibus, in entibus aūt nālibus q̃libet forma habet ꝓpriam materiam.

Materiā forſan quædā non hñt, aut non talem, ſed fm locū mobilem. 8. metaph. tex. com. 12.

Mā in rei veritate, cuius eſſe eſt in potentia nō inuenit̃, niſi in ſubſtātijs gñabilibus & corruptibilibus: ſubæ vero æternæ, qā in eis nō eſt potentia ad corruptionē nō eſt in eis mā: ſed materia earū, eſt aliqd exñs in actu. ſ. corpus, indignius habent hoc nomen ſubiectū, q̃ hoc nomen materia. 8. met. c. 12 idem in 2. ca. de ſuba orbis & alibi ſæpe.

Materia quæ eſt in potentia, eſt ēt alterationis paſſiuæ. 8. met. t. c. 12. & primo cœli. tex. com. 21.

Materia prima eſt in potentia vtrāque contrariorū eodē tempore. 8. met. c. 14. idem 1. phy. cō. 6. & 8. & 2. phyſi. com. 48.

Mām intellectualē, aut ſenſibilē nō hñtes, ſtatim ſunt id quod ſunt. 8. meta. t. c. 16. vbi dicit Cō. in cō. q illa quæ non hñt materiā, nō hñt cām aliā a ſe in hoc ꝙ ſunt ens: & in hoc ꝙ ſunt ens: ecōtrario ea quæ ſunt in materijs, per formam enim fiunt compoſita ex materia, & forma vnum & aliquid ens, & Materia eſt principiū paſſionis & ꝓp quam patiens patit̃. 9. met. t. c. 2. vide limitationē ab Auer. in 5. de aīa. in cō. 5. in principio digreſſionis, & ibidē in cō. 28. vbi declarat, cuius paſſionis mā ſit cā. inq; .n. ꝙ materia non eſt cā receptionis ſimpliciter, ſed cā receptionis tranſmutabilis. ſ. receptionis huius entis individualis.

Materiam eſſe in potentia ad infinitas formas, ẽ ſicut infinitū eſt poſſe. tia. talis. n. potētia nō dr̃ reſpū actus ẽ qa potentia q̃ dr̃ reſpū actus ẽ finita, ſed hoc intelligit̃ ꝙ potētia aſſociat̃ ei 9. me. c. 11. Et hoc ex te.

Mate-

Materia, remota nō dr̃ eſſe in potentia, illud, cuius eſt potentia 9. primę philoſophiæ. tex. cō. 12. Inde colligę dñiā, inter mām remotam, & ꝓpinquam q̃ innuit Cō. in cō. dicēs, & intēdit declarare ꝙ materia, q̃ pōt ſimplr̃ nō indiger, ī hoc ꝙ exeat in actū, niſi vno motore tm̃. Materia aūt q̃ nō dr̃ poſſe ſim pliciter, ſed p potentiā remotā exit in actū p plēs motores vno motore fm remotionē, aut ꝓpinqtatē. Materia propinqua rei non p̄dicat̃ de re, cuius eſt materia noīe principali, ſed denoīatiue, vt non dr̃ idolum cuprū, ſed cupreū 9. metaphy. tex. c. 12. Idē 7 metaph. t. c. 43. & cō. 23. Et aduerte ꝙ Cō. dicit in 9. met. cō. 12. ꝙ hoc non eſt ꝓpriū idiomati græcorū, ſed in nr̃is idiomatibus. t. arabicis, hoc eſt manifeſtum in rebus naturalibus, ſed in artificialibus nō eſt manifeſtum. Materia ꝓpinqua dr̃ eſſe in potentia ſimplr̃, & dr̃ materia ſimplr̃ nō remota. 9. metaph. cō. 12. Vide in concordantijs nuper editis.

Materia & vłe differunt, quia materia non p̄dicat̃ de re noīe principali, ſed noīe denoīatiuo. vłe autem prædicatur de re, vt homo eſt animal. 9. metaph. tex. com. 12.

Materia potentia eſt, donec veniat ad ſpēm, q̃n vero actu eſt, tunc in ſpē eſt. 9. metaph. tex. com. 16.

Materia dum eſt in potentia, non eſt perfecta per formam, neq; habet eſſe quod habet forma, ſed dū venit ad actum, tunc perficit̃r per formam, & habet eſſe quod habet forma. 9. metaph. commen. 16. Ex quo patet fm Auer. doctrinam, ꝙ licet materia ſit eſſentia diſtincta ab ipſa forma, eſſe tm̃ habet a forma, & non eſt aliud eſſe materiæ, & aliud formæ. vt dicit. n. diuinus Beotius in lib. de vnitate & vno. oē eſſe eſt a forma, quod deſcribentes Peripatetici dixerunt, eſſe eſt exiſtentia formæ in materia.

Materiam cōem habentia adinuicē tranſmutantur. 10. metaphy. text. cō. 12. & hr̃ propriæ in primo de generatione & corruptione. in te. com. 43. & 53.

Materia contrariorum eadem eſt. 10. meta. tex. com. 14.

Materia negatione oſtendit̃. 10. metaph. tex. com. 24. Vide in concordantijs nuper editis.

Materiæ diuerſitas eſt cā differentium rerum per accñs, quia quæ conueniunt in forma, & differunt fm materiam differunt per accñs, vt duo anuli, quorum vnus eſt ex auro, alter vero ex argento. 10. metaph. tex. com. 24.

Materia non facit dñiam. 10. metaph. tex. com. 25.

Materiam primā eſſe probare, eſt ſermo naturalis e contrario. Auic. 12. metaph. cō. 8. idem 1. phy. cō. vlti. & 2. phyſi. commen. 22. idem 12. metaphy. com. 6.

Materia aſſimilatur mixtioni, quia res admixtę propinque ſunt, vt ſint in potētia 12. metaph. com. 9. vbi declarat, quare Anaxagoras poſuit mixturam.

Materia, ꝓpea qa eſt in potētia omnia, eſt cā in hoc ꝙ gñatio nō abſcinditur. Cō. 12. metaph. cō. 9. & eſt dictum Ariſto. de quo inquirit in primo de generatione & corruptione. tex com. 15. & infra.

Materiam nullus ſciuit in rei veritate ante Ariſt. Cō. 12. meta. c. 9. colligit̃, ex 1. phy. tex. com. 79.

Mate-

Materiam habent omnia quæcũq; transmutantur, sempiterna autem mobilia latione non habent materiam generabilem, sed vñ & quo. 12 primæ phy. tex.com. 10. & 8. meta.tex.com.12.

Materierũ naturæ diuersantur fm diuersitatem naturæ transmutationis.12.primæ philosophiæ.com. 10.& primo physic.com. 63 .& in 3.de anima.in commen.5.in principio digressionis.

Materia generabilium est in potentia, translatorum aũt est in actu. 12.metaph. tex. com. 10 idem in 2.cap.de substantia orbis,& primo cœli.commen. 95.

Materia quæ est in potentia, est in omnibus corporibus, vt opinatus est Auic. sed errauit in hoc. Ipsam opinionem imitatus est etiam Egidius Roma. in tracta. speciali de materia cœli.

Materia quæ est in potentia in substãtijs generabilibus & corruptibilibus est causa fatigationis & corruptionis in eis.9.meta.tex. cõ.17.

Materia prima est vna, tamen multa est in potentia,& habilitate. 12. primæ philosopiæ.com. 11. idem primo de generatione.com.22. & tex.com.24 & 4.phy.tex.cõ.84

Materia prima, primo habet potẽtias, seu habilitates ad recipiendũ primas cõtrarietates. s. formas omnium quatuor elementorum. Secundo vero habet potentias consimilium partium mediantibus formis quatuor elementorum, & istæ potentiæ diuersantur fm diuersitatem mixtionis quatuor elementorum.12.meta.com.11.idem 3.cœli.commen.67.

Materia fm ꝙ caret differentijs formarum in.diuidualiũ dicitur vna numero, & non quia fiat vna forma numero.12. meta. comm. 14. idem primo physi. com 63.

Materia & forma vniuersalis,& præcipue quæ est genus differunt.12. meta.com.14.

Materiæ cõitas est pura priuatio,& est in anima tantum. Et cõitas quæ intelligitur in formis cõibus est extra animam in potentia.12.meta. commen.14.

Materia fm ꝙ intelligitur cõibus omnibus rebus generabilibus,non habet esse fm hunc intellectum extra animam, cum non intelligitur sic, nisi fm priuationem omnium formarum.12.meta.cõ.14.

Materiæ perfecta imaginatio, quæ sit, vide 12.meta. com. 14.

Materia non est sensibilis per se, sed per formam. 12.meta. com.14.

Materia non habet esse, nisi per hoc ꝙ sentitur, & non per se. 12. meta. commen. 14. vbi ponit ꝙ materia non habet esse, nisi a forma, licet alia sit substantia & essentia materiæ,& alia formæ, contra Scotum & Henricum de Gandauo.

Materia, quia non formam habet, ideo non habet intentionem intellectam ab ea. 12. meta.cõ.14. pro quo vide primo cœli com.93. vbi dicit Commen. ꝙ forma est substãtum vltatis. Et iste est intellectus cuius habet formæ, & ideo materia non habet rationem alicuius cõs prædicabilis de pluribus, quia est primo diuersa ab omni forma. Materia,quia non habet formam, ideo non habet naturam propriã, sed sua natura est in comparatione. 12.metaphy. cõmen.14.idem primo phy.tex.com.69.

Materia est illud ad quod innuitur sensu sensum, forma autem non cõprehenditur fm sensum, nisi fm suam actionem,& ideo non comprehenditur, nisi fm intellectum. 12.metaph. com. 14.

Materia & natura non sunt propriè substantiæ abstractæ, sed corpus, & anima.Cõ.12.metaphy. cõ. 25. authoritate Alexandri vbi aduertit ꝙ Arist. ibi ponit diuisionem entium,quod.v3.quædam sunt separabilia & sunt substantiæ. quædam inseparabilia,& talia sunt accidentia. Et Alexander fm vnam expositionem dicit & substantiæ vere separabiles sunt corpus & anima . Materia vero & natura non sunt propriè substantiæ seperabiles. vbi colligè naturam esse infra corpus,& ideo orbis cœlestis rectiꝰ dr corpus aut subiectum q̃ materia. Corpus.n.in eo ꝙ corpus separari potest a passionibus transmutantibus substantiam,sed nõ mã, qa materiã consequitur cõtrarietas,vt dicit Arist. in lib. de longitudine & breuitate vitę. Et in 2. de generatione dicit. in tex.cõ. 6.nos accidit dicimus aliquam materiã vnã sensibilium,sed semper est cũ contrarietate ex qua gñant vocata elementa. Et ita dicit Cõm. in lib. de substã orbis.cap.1. Ita ẽt natura est infra ãam, qa ãa est principium naturæ & omnis motus: animata enim sunt principia oĩum corporum naturaliũ. 12.meta.cõ.25.& 7 hem.idem habet in principio libri de anima. Sicut anima est separabilis a contrarietate, quia quæ contrariantur in natura non contrariantur in anima,lapis enim nõ est in anima, sed spẽs lapidis, sed lapis bñ est in natura: & ideo substãtiæ separabiles potius sunt corpꝰ & anima,quã materia & natura, semper, n. respectus imperfectionis ad perfectius, est respectus potẽtiæ ad actum,aut instrũ ad agens, vñ materia constituit ꝑ potẽtiam, sed corpus dicit actũ, & ideo orbis rectius dr corpus,aut subtũ quàm materia,natura ẽt est aĩæ instrũm, vt patet,2.de aĩa.tex. c. 41. contra Empedoclem & antiquos asserentes ignem esse cãm augumẽti, &c. Et ideo Cõm.in cõ. 25. dicit authoritate Alex.ꝙ Arist. diuisit formas naturales & primã materiã, quia non sunt substãtiæ in actu, sicut anima & corpus, aut quia videntur esse causatę a substãtijs separatis.

Materia est cã potẽtiæ in rebus in q̃bus est potentia. 12.primæ philosophię.com. 30. idem 7. metaph. tex.com.22.& 53.

Materia non ipsa seipsam mouebit. 12.primę philosopiæ.tex.c. 30.vbi aduerte ꝙ hoc est verũ tam in natura quàm in arte.

Materia nõintelligit ꝑ se,sed ꝑ assimilationẽ, forma aũt intelligit ꝑ se.12.primę philosopiæ. c. 37. idẽ primo phyſi.tex.com. 69.

Materiam non habens est simplex. & quod est simplex, nõ habet materiam. 12. meta.com. 49.

Materia q̃ q.dẽ est vna, nulli est contraria. 12.meta.tex. com.53.

Materię essentia ipole ẽ vt sit essentia motoris 12. prime philosopiæ. contra Empedoclem.tex.com.54. idem 2.phy.tex com. 70.

Materia est cã multitudinis & numerabilitatis apud Philosophos,& cã cõuenientiæ in multitudine ma-

teriali est formæ. Ex lib. destru, dispu. 1. in solut. 7. dub.

Materiam voco nõ ens simpliciter, non quia omnino sit nihil, & vsquequaq; sed id quod nuda & mera potentia, cuiusmodi est prima. & originalis materia. The. 5. phy. super text. 2. vide in concordantiis nuperæditis.

Materia inquantum materia nõ generatur, oporteret nanq; quod materia haberet materiam in infinitum. ex. 1. disp. in sol. 21. dub.

Materia & forma a principio separato, fm Peripateticos non procedunt, immo agens apud eos in rebus generabilibus, & corruptibilibus non agit, neq; formã, neq; materiam: immo agit ex materia cõposita, ex eis, ex disputa. 3. in solutione. 22. dub.

Materia est causa corruptiõis apud Philosophos. ex disp. 4. in sol. 2. du.

Materia quælibet habet accidentia propria fixa in ipsa sine accidentibus, quæ manant a forma, & hæc accidentia, q̃ sunt in materia, sunt causæ multitudinis varietatũ, quę in naturis indiuiduorum inueniũtur, quemadmodum accidentia ꝓpria formæ sunt causæ multitudinis varietatũ, quæ in moralitatib⁹ indiuiduorum hominum cognoscuntur, vt est declaratum in naturali philosophia. 6. Coll. ca 1.

Materiæ signum apud Philosophos est passio & formæ signum est operatio. Ex disputa. 6, in sol. 6. du. & ex dispu. 10. in sol. 2. dub.

Materia seminalis ex qua aãlia consistunt nõ indefinita est, nec ī plus, nec in minus, vt ex qualibet gñari queant, quẽadmodũ pficiẽdi cuiusque aãlis, certa ẽ magnitudo, tum ad maius, tũ vero ad minus, quem terminum non supergradiunt, vt vel maiora, vel minora euadãt, sed in medio magnitudinis spatio excessum defectũue inter se capiunt; atq; ita hõ alius alio auctior est, & cæterorũ vnũqdq; aãliũ. Arist. in 4. de gñone aãa. ca. 4. Consimile hꝫ in. 2 de anima. in. t. c 42.

Materia quę alit eadẽ est illi, ex qua generationem natura constituit. Arist. in. 4 de gñone aãa. cap. 8. vbi agit de lacte. idem in. 2. de generat. & corr. t. c. 50. vbi dr ꝙ omnia nutriuntur, ex eisdem ex quib⁹ sunt.

Materia crementi & generationis eadem est. 8. de natura animalium. cap. 1. &. 2.

Materia est pp formam, & compositum ex materia & forma, est pp operationes. Auer. in 2. Coll. in ca. de cõpsonibus membrorum officialium. vbi d. ꝙ hoc ne dũ est verum in naturalibus, verumetiam in artificialibus.

Materia duplex, quædam est prima quæ est imꝑceptibilis, & quædam habens formã. Ex paraphr. metaphy. tract. 1. ca. quid gratia.

Materia hñs formã est duob⁹ modis vnus est, vt eius forma nõ corrumpat' in aduentu alterius formę, tali corruptione, immo inest ei forma materiæ mediocri quodãmodo vt sunt quatuor elãta materia corporum compositorum, vt fuit declaratum in lib. de gño. & corrup. Sed sest illud genus materiæ ī quo remanet forma mãæ aduenientis alia forma, vt est dispõ in quibusdã corporibus similarum partium ad recipiẽdam aãam, hoc ũ appropriatur nomine subiecti. ibid.

Mã numerat' in entibus, ꝛ non sit aliquid ī actu fm ꝙ est mã. 1. phy. cõ. 66. vide. 4. physi. com. 59. &. 1. cap. de substan. orb.

Mã & forma pñt distingui fm diffõnem, sed non in esse. 1. physi. c. 65. &. 2. phy. te. com. 12.

Mã non habet formam propriam, neq; priuationem propriã. 1. phy. cõ. 66. 63. 69. &. 3. cœl. cõ. 67. &. 7. meta. t. c. 8. 1. cap. de substã. orb. 1. etiam phy. com. 27. 4. phy. c. 59.

Mã nõ potest intelligi per se, sed fm comparationem. 1. phy. c. 69 &. 1. ca. de subst. or. &. 7. met. cõ. & tex. 35. 4. phy. cõ. 16. &. 2. phy. com. & tex. 26. vide in concord.

Mã ad suam essentiam constituendam non indiget ptãte, neq; potestas vlla in prima, ac simplici notione materiæ includitur. Themi. Alex. Simplic. & Auerr. indubitata ratiõa. Them. in. 1. phy. in digressio ne. vide in Theorematib.

Materiæ modus essendi est, ꝙ non est in actu, sed est modo medio inter non esse simplr, & esse in actu. 1. phy. c. 70. &. 5. phy. cõ. 7. &. 12. meta. 11. &. 14. com.

Materia in prima sui & simplici notione est quędam res in se, & existit actu. The. ibid. vide in Theorema quomodo sit intelligendum.

Materia est non ens per accidens, & priuatio est non ens per se. 1. physi. com. 75. & tex. c. 79. contra Platonem. vide in concor.

Materia est quasi composita, ex esse & non esse. 1. phy. 79.

Materia subiecta cum forma causa, est eorum quæ fiunt, sicut mater. 1. phy. tex. com. 80.

Materia in secunda sui notione qua comparatur ad alia includit potentiam. idem ibid.

Materia appetit formam, sicut turpe bonum, & fœmina marem. 1. phy. tex. com. 81.

Materiam sine relatione intelligere perdifficile esse scio, vt nuda & sola intelligatur. verũtamen assequi poteris, si in eadem indaginẽ paulo acrius incubueris, studiumq; cõtuleris. Them. ibidem. idem sequitur Cõm. in. 12. meta. in com. 14. & in com. 39.

Materia recipit formas alternatim, quando forma agens est præsens. 1. phy. com. 81.

Materiæ accidit turpitudo, propter mixtionem cum priuatiõe. 1. phy. commen. 81.

Materia non potest declarari esse, nisi in scientia naturali. 1. physi. commen. vltimo.

Materia non prima, est composita ex forma & materia. 2. physi. com. 10. idem. 1. ph. com. 1.

Materia si separaretur a forma, tunc quod non est in actu esset in actu. 2 phy. com. 12. idem. 3. phy. c. 65.

Materia considerat̃ a naturali, vt est materia form.ę. materia considerat̃ a diuino, vt est vnum entiũ. 2 physico. com. 21. idem. 7. meta. 9. &. 39. &. 2. metaph. com. vltimo 1. meta. commen. 15. &. 18. 4. metæ phy. commen. 1. 12. meta. com. 5. &. 6. commen.

Materia alia particularis, alia generalis, & vide differentiam a Them. 2. phy. super tex. 7.

Materiam esse informem qũo sit intelligendũ. vide Them. ibid. vbi dicit, ꝙ in affectio non significat priuationem, sed negationem.

Mã & subiectũ differunt, vide Themi. 1. phy. in digressione. idem sequitur Simpli. ibidem, & ante istos

Boetus & Alex. Materia. n. qualitatibus sensibilibus informata non amplius materia remanet, nam fm se in formis est & spēbus omnibus caret, sed adhibitis qualitatib⁹ materia abiit in subiectum.

Materia non potest declarari esse, ni si p signum naturale, & prim⁹ motor. 2. phy. c. 21. & 1. ph. cō. vltim.

Materia est eorum quæ sunt ad aliqd 2. phy. tex. com. 26.

Materia est propter formam, non forma propter materiam. 2. phy si. tex. com. 26. & 91.

Materia consideratur a naturali propter formam, forma aūt p se considerat̃. Vide in concordantiis. 2. phy. com. 26.

Materia est causa formæ & forma materiæ 2. ph. cō. 30. idem prima phy. com. 70. vide etiam tertio phy. com. 65.

Materia diuersificatur p formam. 2. phy. tex. c. 26. in alia n. specie, alia est materia idem 1. de ani. c. 53. & 2. de ani. c. 60. idē 2. ph. c. 87

Materia alia fm cōpōnem, alia fm alterationem, alia fm compōnē & alterationē simul. 2. phy. com. 31.

Materia prima est apta recipere duo contraria equaliter. 2 ph. c. 48. idē 7. meta. tex. com. 53.

Materia infert oēs causas 2. ph. c. 71

Materiæ essentia & infiniti, est in potentia. 3. ph. tex. com. 59. idē 1. cap. de substantia orbis.

Materia non est totum, neq; finitū per se, sed per aliud, scilicet per formam. 3. phy. com. 65.

Materia non habet formam, ideo est delata in alio. i. in composito. 3. phy. tex. com. 65.

Materia formæ & accidentia conueniunt in hoc, q̃ non inueniuntur nisi in alio, sed accidentia & formæ differunt a materia in hoc q̃ sunt in subiecto, aut de subiecto. Materia aūt est ipsum subiectum, & nō inuenitur per se, sed in alio. Sin posito & cum aliquo. s. cū forma. 3. phy. com. 65. Vide consimile 2. de anima. com. 4.

Materia est causa diminutionis, q̃ est terminata & non terminans. 4. phy. com. 67.

Materia a forma habet vt tota finita & perfecta sit. The. 3. ph. in tex. 75. Ex quo patet contra illos qui tenent materiam circunscripta forma, habere aliquam perfectionē.

Materia est causa infinitatis. 3. phy. com. 60. & 65. 3. cœli. c. 72. 4. ph. tex. com. 38. & 49.

Materia est causa priuationis. 3. ph. tex. com. 72.

Materiæ proprium est, vt habeat dimensiones in potentia, & istę dimensiones dum terminantur in superficies, fiunt terminantur in actu. s. corpus, & cum auferuntur fiunt dimensiones in potentia. 4. phy. com. 15. & in 1. cap. de substātia orbis.

Materiam scire sine forma, aut formam sine materia, impossibile est. 4. phy. com. 16. consimile. 2. phy. 26. & 1. ph. 1. com. 69.

Materia & forma non numerantur in actu, aut separantur, sed rōne. 4. phy. tex. com. 17. idem. 2. phy. tex. com. 12.

Materia & forma sunt partes rei, fm qualitatem & non fm quantitatē. 4. ph. com. 20.

Materia & forma mouentur p motum rei. 4. ph. 1. c. 20.

Materia neq; diuisa est a re, neq; cōtinet rem 4. ph. tex. com. 38.

Materia non cognoscitur esse nisi per transmutationem in substantia 4. ph. tex. c. 38. & 1. ph. c. 63. & com. vlti. 8. metaph. 4 & 12. com.

Materia est suba fm q̃ substat formæ, & forma est substantia fm q̃ constituit 7. meta. com. 7.

Materia species non est: qa spēs qualitas est, in materia aūt est sine qualitate, neq; est. Alex. in para. cap. 4 vbi probat q̃ anima est inseparabilis a corpore.

Materiæ mote susc̃ipere idem, est ac materiam fieri rei quæ susc̃ipietur in paraphrasi de anima in c. de intellectu practico & speculatiuo. Alex. & ibi vide quid sit susc̃ipere species sine materia, idem etiā asserit The. in paraphra. de anima. lib. & cap. 42. & est super text. cō. 122. vide pulchre.

Materia nulla de forma sibi inherēte iudicium ferre potest, quia materia suapte ingenio bruta irrationabilisq; est, ratio vero tū de alijs iudicat, tum ratione & forma, rōnē & formam apprehendit. Them. 2. de anima 42. & est super text. cō. 121. Inde collige quomodo intelligunt Peripatetici materiā imperire cognitionem, quia sensus non est vt forma existens in mate ria fit cognitione priuata. Alioqn animalia & homines carerent cognitione, sed modus recipiēdi materiæ appropriatus ē cognitioni repugnans, quia materia recipit cum transmutatione reali, quæ fit per quatuor qualitates, & recipit formam diuersas, & istas, vt dicit Com. in 3. de ani. c. 5. in principio digress. 6. & quod more materiæ recipitur, sed sensus recipit non more materiæ, quia non fit materia agentis formę, visus enim non albet neq; nigricat, & forma coloris recipit non mā, qa forma coloris agit in sensum non compositum. vt dicit The. in præsenti loco. Amplius in eodem puncto organi est species albedinis, & species nigredinis, secus est de materia.

Materia ipsa infinitum, si per se sola specteur. i. in priuatione, infinitas aūt ipsa priuatio est. non tamen id circo quia infinitas in materia, & priuatione est. materia ipsa per se potest esse diuisionis subiectum, sed corpus continuum sensibile, nam diuidundę res actu subsistūt, sed quamobrem dictum est infinitatem diuisionis pertinere ad materiam, nempe quia compositum & id quod diuiditur corpus non amittit formam in diuisione, sed retinet, ita cum nō possit a forma pendere, a materia pendeat necesse est. The. aurea & notabilis sentē tia in 3. ph. super 72.

Materia & forma hoc discrimine distant, quia a materia res habuerūt vt fierent, a forma vero vt essent. The. in 2. de ani. in princpio. Quā sn̄iam transtulit Auer in 7. primæ philosophię in cō. 37. vbi habet q̃ materia cum fuerit nō erit res, sed forma cum fuerit erit res. nam recte dicitur a materia res habere, vt fiant, quia materia est, ex quo fit aliquid, vt in existente, vt dicitur ī calce primi phy. Esse vero est a forma, q̃ vt inquit Boetius in libro de vnitate & vno. Peripatetici describentes dixerunt esse, est existentia formæ in materia. ens enim & vnum quum multipliciter dicantur quod verè est actus est, 2. de anima

tex.commen.7.

Materia fm Plato. cognoscitur cognitiõe nota,& extranea: cognitio aũt adulterina seu extranea nũcupat'tã in sensu q̃ ĩ intell'u ꝓprie illa q̃ non de facie aut vultu rei q̃ conteplamur elicitur,sed de forma illa qua priuat'. The.3.de ani.ca.44

Materia corporũ simpliciũ est simplex quædam,& a specie sequestrata natura, quæ suapte rõne informis atq; infigurata omni specie carere dignoscitur, & est simp'r materia,sed materia quæ compositis corporibus subijcitur materia quidem est,sed nõ simp'r materia, qñ quidem non sine spe aliqua subiiciv'r. Alexander in principio suæ abbreuiationis de aĩa.idẽ t3 Com. 4.phy.c.71.& 8.ph.c.30.& 3. cœli.c.67.contra fatuos qui ponunt ex mẽte Auer. forã corporeitatis.

Materia cũ dicat'analogice.i.f3 pri' & posterius de materia corporum cęlestium, & de prima materia. & in hijs quæ dicuntur fm prius, & posterius,prius est cã posterioris, necesse est vt materia corporũ cœlestium sit causa,vt hæc materia sit ex paraphrasi meta.tract.4.

Materia prima vt sic,indiget formis elementorum,quæ sunt cãæ propinquæ per modũ formæ & finis. Nam materia impose est vt de causis habeat aliam cãm nisi has duas causas,quia agẽs ideo efficit aliqd, qa præstat essentiã suam, q̃ v'r esse eius forma,& materia prima non est essentia formæ quod habeat agens.ex paraphrasi meta.tract.4.

Materia in composito indiuiduo esse in potentia intelligimus,ita q̃ se parabitur forma ab ea ꝑ corruptionẽ illius indiuidui, & sic ĩuenietur trãsmutari in actu postquam fuit in potentia.in paraphrasi metaꝑ. tract.2.

Materierũ quędã sunt sũbales,& diffinitiones taliũ necessario ꝓcedũt diffinitum,& quędã sunt accidẽtales,vt æs,& lignum respectu trianguli:& figuræ,& diffõnes taliũ nõ ꝓcedunt diffinitum.ex paraph.metaꝑ. ta.trac.2.& hĩ in 7.met.de partib. diffinitionis.tex.com.33.& infra.

Materia ꝙ sit intelligibilis non habet ex hoc quod est materia, quia res non est intelligibilis nisi per hoc quod est in actu, sed si intelligimus ipsam hoc sit coutinno illud fit per attributionem, & hoc de materia prima, vel accidit sibi hr̃e actum,& hoc de materiis prioꝝ priis vnicuiq; enti. Auer.sniã in para met.trac.2.idem 1.phy.t.c.69.

Ex hoc patet contra formalitates, qui volunt intelligibilitatem esse passionem primo competentem enti inquantum ens.sed Peripatetici dicunt ꝙ est primo competens enti,in actu; licet. n. oẽ ens sit intelligibile,nõ tñ primo ex parte qua est ens.

Materia est causa vt res sit sensibilis & forma est cã vt res sit intelligibilis. 1.cęli.c.95.& in paraphrasi metaꝑ. ta.tract.2.

Materierum duo sunt gña, vnum é subiectum transmutationis sũbalis,& proprie nominatur materia, aliud est subiectum aliarum transmutationum,& appellatur vt plurimum subiectum.ibid. in para.

Materia alia cõis, & alia propria,& differũt inter se,quia quæ hãt materiam cõem pñt adinuicé transmutari,& vnũ est in potentia ad suũ oppositũ,sicut & reliquum, vt sunt corpora simplicia,aqua n.est potentia aer; & aer est potentia aqua,sed quæ habent materias proprias & diuersas non est transmutatio reciproca,interea nec vnum é in potentia reliquum, vt materia propria flegmatis est vnctuositas, & materia coleræ sunt res amaræ: & licet vnctuositas vel pĩguedo sit in potentia flegma, tñ flegma non est in potentia pinguedo, & licet vnum sit potentia mortuũ, tamẽ mortuũ non est in potentia viuũ. & ideo non quodlibet fit ex quolibet,& res non solũ distinguuntur per suas formas, verum etiã & per causas efficientes & finales in 2.tract.meta.

Materia non habet potentiam nisi apud separationẽ eius a forma, & si aliqua forma esset in materia q̃ non posset separari a materia: tũc natura otiose egisset.1.cœli.c.20.

Materiæ operatio quæ est ex ea, sicut abscisio de acumine gladii, est gñatio & corrup.1.cœli.c.20.

Materia communis est in potentia, sed orbis cœlestis est materia in actu.1.cœli.c.95.idẽ 2.cap.de sũba orbis,& 8.met.com.12.

Materiæ plurimorũ indiuiduorum sunt terminatæ quantitatis, & excessus inter eas est terminatus. 1. cęli.com.95.idem.2.de ani.tex.c. 41.& 6.phy.32.& 91.

Materia est causa abscissionis continuitatis esse & eius æternitatis. 2. cęli.c.38.idem 7.primæ philosophę.tex.c.22.& 53.& 1. cœli. 20.

Materia est causa ꝙ in rebus generabilibus inuenitur casus, & ideo corpora cęlestia carent casu, quia non est ibi materia.2.cœli.c.45.& idem 2.phy.c.48.9.meta. tex. cõ. 19.6.metaphy.t c.5.

Materia & forma non habent grauitatem,sed congregatum habet. 3. cęli.authoritate Alex.com.8.

Materia & forma ꝓpinqua rei sunt gñabilia & corruptibilia p accidẽs quia existunt in cõposito per se generabili & corruptibili, sed materia remota, vt est prima materia, est ingñabilis & incorruptibilis.3 cœli.c.61.idem 1.phy.com.81.

Materia habens formã est receptibilis quarundam formarũ. sed materia prima cum sit fm se sũbm informę, est receptibilis omniũ formarũ.3.cęli. com 67.

Materia prima est vlis cũ nullã habeat formam omnino.3. cœli.cõ. 67.vide in concordantijs.

Materia prima non est ens in actu, sed est ens in ente in actu nõ distincta ab eo.3.cœl.c.29.idẽ 2.ph.c.12

Materia est vna fm sũbm, & plura fm habilitates, & hoc est declaratũ in pluribus locis.4.cęli cõm.35, idem 12.primę philosopię, cõ.11. 1.de gñatione & corrup.tex. c 22. & tex.c.29.& 4.phy.tex. com. 84.

Materia recipit contraria æqualiter, secus aũt de corpore cõposito, nã corpus sãitatẽ recipit elsẽtialr,& egritudinẽ accidẽtaliter.4.cœli.cõ.35.

Materiã vnã ꝑ contrariis supponere op3, siue transmutet fm locum, siue fm augumẽtationẽ & diminutionẽ, siue fm alterationem. 1. de gñatione & corrup. tex.cõ.primi.

Materia principalr est sub3 gñationis seu transmutatiõis sũbalis, alia rũ vero trãsmutationũ est sũbm fm posterius. 1.de gñatione & corruptione. t ex.com. 24.

Mã est vna numero, & plures potẽtia & habilitate. 1.de gñatione.c.&

Universidad de Deusto Biblioteca

tex.29.quo aũt sit vna nũero. vid 12.primæ.philosophiæ. com. 14.
Materiam impossibile est a magnitudine esse separabilem. 1.de generatione & corrup.tex.c.32.
Materia est in continuo fluxu, forma aũt est permanens. 1.de generatione & corrup.c. 35.
Materia authoritate Alexandri nõ dissoluitur fm totum, sed remanet in ea aliqua pars fixa,alioquin possibile esset formam separari . 1. de generatione & corrup.c.38
Materia est causa passionis,causa autem passionis consimilis est eadẽ materia,passionis aũt dissimilis cã est dissimilitudo materię.1. de generatione & corruptione,com.54 & elicitur ex tex.
Materia fm ꝙ materia est passiuũ. 1.de gñatione & corrup . te.c. 55.
Materia non prædicatur de eo cui⁹ est materia, vera nominatione in rebus generatis : sed in rebus alteratis. 2.de gene.tex. com.4.
Materia in generabilibus est causa ꝑ quam res potest esse & non esse.2. de generatione & corrup.text. cõ. 51.idem 7. meta. text.c.22. & 53.
Materia est principium transmutationis inquantum transmutatio : forma aũt cum inuenitur quiescit transmutatio. & ideo antiqui , qui assignauerunt cãm materialẽ trãsmutationis melius dixerunt,q̃ qui posuerunt cãm formalem, sicut fecit Plato. 2.de generatione & corrup. tex.com.52.
Materiæ est moueri & pati,mouere aũt & facere alterius est potentiæ . 2.de gñatione & corrup.tex.c.53.
Materia est potentia,spẽs aũt endelechia 2.de ani t.c.2.
Materia non differt a forma in cõposito nisi potentia 2.de ani.cõ.7, idem 10.met.com.23.
Materia nullũ habet esse in actu in rebus naturalibus fm ꝙ est materia,& esse in actu nõ est nisi ipsius formæ.2.de aĩa cõ.8.idem 5.phy. cõ.8.vbi dicit ꝙ in materia nõ est actus oĩno. Ex quo patet,ꝙ actus existentiæ cõpetit formæ ꝑ essentiam,& mãæ & cõposito competit ratione formæ, & nõ oportet dicere aliũ esse actũ existendi materiæ, & alium formæ,& aliũ cõpositi ex materia & forma, nõ.n.oportet multiplicare entia sine necessitate: omne.n esse a forma est, vt dicit etiã Boetius in lib.de vnitate & vno. Licet igit substantia materiæ alia sit a substãtia formæ, & simili cõpositum ex vtroq; tñ vnũ est existere & ista est via peripateticorũ anteriam existere sine omni forma . ꝙ qua.consimilẽ sñiam de mã inuenies.2.phy.c.12.& 1.phy. c.76.& 3.cœli.c.29.7.primæ philosophię t.c.8.& vide ample quæ scripsi in illo theoremate quod incipit. Materia non est quid, neq; quantum neq; quale.&c.
Materia prima non est cã receptionis simpliciter,sed est cã receptionis transmutabilis. 3.de ani. c.14. & com.28 & com.5.
Materia ita a physico cõsideratur vt cogitationem ad formam referat vniuersãm. Them.2.ph.ex.c.26.
Materia sustẽtat ꝙ posse & potẽtia substãtialis materiæ.1.ca.de substãtia orbis. Ex hoc ĩualuit copio multorũ assertẽtiũ mã ꝙ nõ dicere aliquid entitatẽ in actu,sed merã pãm.& ꝙ hoc adduxerũt alia authoritatẽ in 5.phy.com. 8.vbi Com.scribit ꝙ ĩ eẽ materię nõ admiscetur actus oĩno.& adducũt ꝙ hoc etiã

thoritatẽ Philosophi in 7. primæ philosophiæ.t.c.8.asserentis mãm non esse quid,neq; quantum,neq; quale,neq; vniuersaliter aliqd eoꝝ quibus ens est determinatum , sed est potestate omnia hæc. Ex aduersa autem aliqui asseruerunt materiam esse actum quendam entitatiuum , sicut fuit Henricus de Gandauo,& Scotus,& Gregorius Ariminen: ita ꝙ materia non solũ est essentia quædam distincta ab essentia formæ,verum etiam est existentia quædam distincta ab existentia formę: & ita cum existentia realiter non distinguatur ab essentia,sicut materia habet essentiam distinctam a forma, sic habet & existentiam:& sic dicunt Deum per sui omnipotentiam posse facere materiam existere sine omni forma . ꝙ hac opinione facit authoritas Themistij,qui asserit materiam in prima sui notione consideratam, esse aliquid actu. Et quia ista auctoritas multos iempore meo philosophantes in errorem traxit,cogor in hoc digressionem adducere ex mẽte Alexandri in 1. physi. & in 2. libro naturalium quæstionum,capi te seu quæsito. 7. & declarabo digressionem autem Themistij,qui voluit exponere mentem, Alexandri (vt inquit Commenta fuit enim abbreuiator Alexan. sententia igitur Themist. est in illa digressione,ꝙ priuatio tametsi nõ sit aliqua res in natura subsistens,sed sola ratione consistens: est tamen necessaria in transmutatione rerum: aliquin res fieri non posset , nisi diceretur rem esse anteq̃ fieret. Sed tũc dubitat, si enim priuatio consequitur materiã & est de substãtia eius, cum priuatio desinat esse in aduentu formæ,tunc sequitur materiam corrumpi in aduentu formæ: & cõfirmatur,quia cum materia sit ens in potentia,potentiam autem comitatur priuatio.,sequitur ꝙ cũ priuatio desinit in aduentu formę, desinat etiam potestas materiæ, & per consequens essentia eius. Volens autem Themist. soluere huiusmodi argumenta altius exorditur, asserens ꝙ entium qualitercunque existentium, quædam sunt sibi attributa secundum se, quædam vero vt comparãtur ad alia, vt ligno bipedale esse competit vt secundũ se consideratur , sed bipedale esse non competit ligno nisi vt comparatur ad alterum puta ad pedale:eodem modo asserit materiam secundum se consideratam aliquid esse, & hoc secundum se sibi competere,sed potestatem esse hoc habet vt comparatur ad alterum:non enim penes hoc ꝙ est materiam esse,habet hoc potestate,esset enim materia materiæ:sed manifestum est ꝙ ipsa existens primo aliquid & ipsa existens actu sic quorundam est & potestate ad talia se habet . & ista est mens Themistij ad verbum,licet illæ Hermolaus modicum curans de verbis, aliter transtulerit.

Ex quo elicitur quomodo secundum Themistium & Alexandrum intelligatur materiam secũdum se consideratam esse aliquid actu. nõ enim intelligitur materiam habere actum entitatiuum , sumendo actum entitatiuum pro actu existẽtiæ, ita vt materia habeat alium actum existendi ab actu quem habet a forma in composito cuius est pars,sed bene habet actum entitatiuum

Universidad de Deusto
Biblioteca

tiuum, quia est quædam entitas distincta ab entitate formæ, & est substantia & natura quędam distincta a forma, quia pars substantiæ est substantia, & materia est pars substantiæ demonstratæ: & ideo est substantia & alia q̃ forma, vt patet. vnde bene materia est entitas, & substantia quædam distincta a substantia quæ est forma, & est substantia quædam quæ actu est materia & subiectum. Hoc.n. quod est esse materiam aut subiectum non sibi competit potentia, sed actu. nam si, vt inquit, hoc etiã sibi competeret potentia, tunc materię esset materia: quia dicit Commenta. 12. metaphy. commen. 26. ꝙ potẽtia reducitur ad materiam, & ita primũ potentiale esset in potentia alterius materiæ, quod est absurdum: tunc enim primo daretur prius, & esset etiam processus in infinitum in materiis, sicut bene apparet deducenti. Vnde per vitam meam male intellexerunt proterui, asserentes materiã nihil actu esse, sed esse puram potentiam: tũc enim esset pura priuatio si nihil omnino actu possideret. Dicit enim Commenta. 3. de anima. commen. quinto in solutione quæstionis tertię, ꝙ propositio dicens ꝙ recipiẽs debet esse denudatum a natura recepti, nõ dicitur simpliciter, sed cũ conditione. s. ꝙ non est necesse vt recipiens non sit in actu omnino, sed vt nõ sit in actu aliquid eorum quę recipit: & ita etiã materia si dicitur esse in potentia ad omnes formas substantiales & accidẽtales, fm se est denudata ab omni forma: q̃a de se non est forma nec habens aliquam formam sibi propriam, sed non propter hoc ꝙ materia est in potentia ad omnẽ formam dicitur esse in potentia ad omnia simpliciter: non enim est in potentia ad seipsam: alioquin esset a seipsa denudata, & ita materia est in potentia materia: quod non capit intellectus. Materia ig̃ fm se est actu materia, & secundum se actu est subiectum: & substantia quædam actu substans. ista enim non competunt sibi potestate sed actu: & hę materia actu existente materia efficitur postea potentia ad alia distincta ab ea. & sic patet exemplũ adductum per Themistium de ꝙ, ꝙs cum actu subiectum sit quodam, efficitur postea materia potestate respectu aliorum. Non est igitur mens Alexand. & Themistij ꝙ prima materia sit in actu existẽtie di distincto ab ipsa forma, sed ꝙ est actus quidam, ideſt entitas quædam actu distincta a forma & per se: quia simplicia seipsis distinguuntur. & si hoc intellexisset Henricus, & Scotus cum sequacibus ripateticis consentirent, sed alios est eorum sensus. Insuper addit Themist. quòd duobus nominibus ascriptis materię. videlicet, subiecto & materia: alterum quidem videtur conuenire ipsi secundum se, considerate: hoc autem secundum respectum quem habet ad alia a se: ambo enim ad alterum dicuntur: & nanque materia alicuius est materia, & subiectum alicui est subiectum. verumtamen quandovt materia capitur tunc est cum priuatione & potestate: dicitur enim materia respectu eius ꝙ nondum factum est, sed quando sumitur vt subiectum non omne cum priuatione dicitur, nihil enim prohibet subiici in existenti speciei. Materia aũt quomodo est se poterit respectu illius cum non habet potestatem, vnde æs donec infiguratum fuerit dicere poteris materiam statuæ esse, sed dum determinatum & perfectum fuerit per formam, nullatenus materia sed subiectum dicitur. Ista sunt verba Themistij iuxta literam. Vbi patet error, qui vsque ad mea tempora perseuerauit. nam in translatione Hermolai dicitur oppositum, videlicet, ꝙ istorum duo rum nominum, videlicet, materia & subiectum: hoc nomen materia portius competit materiæ secundũ se considerate, subiectum uero cõ petit sibi vt comparatur ad alia. Et per vitam meam est totum oppositum: nam ratio quam adducit esset contra conclusionem, quia cõclusio est secundum literam Hermolai, ꝙ hoc nomen materia refert, quia nomen materia concernit subiectum. & ratio eius competit materiæ in sua prima notione q̃ subiectum. & ratio allegata per Themistium in principio digressionis, potentia & priuatio non competunt materiæ in sua prima notione, sed in secunda. igitur hoc nomen materia potius competit materiæ dum considerata in comparatione ad alia, q̃ dum consideratur in se, & quia subiectum non includit ex ratione sui modi significãdi priuationem neque potentiam, & materia in sua prima notione etiam non includit potentiam neque priuationem, rectius igitur in prima notio

ne sui materia dicitur subiectum q̃ materia. & si illę Barbarus ita curasset de medulla, sicut curauit de cortice, non detrusisset in errorem multos ex philosophantibus tempestate sua & mea. Et aduerte ꝙ absoluta notio materiæ est prior quo ad naturã q̃ secunda eius notio quæ est in comparatione. quia primo ethicorum cap. 5. ens per se est prius natura enti ad aliud. sed secunda notio eius est prior quoad nos. videlicet, dum comparatur ad aliam præsertim per transitionẽ, sicut naturalis scientia quoad nos præcedit diuinam. Confirmatur quia materia in prima sui notione, vt est res quædam absoluta, pertinet illa consideratio ad diuinum. vt testatur Cõmenta. 7. meta. cõm. 9. & 12. meta. cõmen. 14. Et quia secundũ peripateticos materia nõ cõparatur ad alia, nisi pro quanto est potentia ad alia, cum respectus potentiæ & priuationis importetur per nomen materiæ, & istæ respectus potentiæ & priuationis nõ importetur per hoc nomen subiectum. Rectius igitur illud nomen. videlicet. subiectum transfertur ad mãm in se cõsideratã, q̃ hoc nomẽ materia: licet etiã subiectũ sit de nominibus importantibus respectũ, quia subiectũ dr̃ respectu alicuius subiectum. Et ideo soluitur contradicti o inter Themisti. & Commenta. quia Cõmentator octauo metaphysi. commen. 4. dicit quòd ad scientiam diuinam pertinet declarare materiam esse substãtiam: & ad naturalem pertinet declarare ipsãm esse subiectum: & tunc materia, vt a naturali consideratur, dr̃ relatiue ad formã 2. physi. cõm. &

ter.

tex. 26. Soluitur concedendo totum ꝙ naturalis considerat materiam, & respectu futuri ex quo aliquid potest fieri, & sic dicitur materia: & respectu præsentis, vt dicitur subiectum formæ per quam actu perficitur, cum hoc tamen stat quòd tametsi vtrunq; istorum nominum in respectu consistat, quia materia alicuius est materia, & subiectum alicui est subiectum: quia tamen materia non dicitur relatiue ad alia quæ est secunda eius notio, nisi per potentiam & priuationem. sic enim potentia & priuatio competunt materiæ, vt comparantur ad alia. ideo hoc nomen materia potius competit sibi in secunda notione, & hoc nomen subiectum magis in prima: est enim nomen subiecti magis remotum ab illa ratione contrahente materiam ad secundam sui notionem, q̃ hoc nomen materia, licet vtrunque respectum dicat. & ista sine dubio est mens antiqua Alexan. & Simplicij in primo physico. in expositione tex. commen. 56. expresse recitando sententiam Alexand. ita asserit, sicut scripsi, & notaui. ita etiam notat dominus Albertus cognomento magnus, in quinto metaph. tract. secundo, capitolo 4. quòd materia vt substantia & fundamẽtum est prior ad materiam, vt est in potentia. quia isto secundo modo est subiectum mutationis, & motus, priori autem modo est ante mutationem & motum. vt non exhibeatis fidem translatoribus modernis, qui curant ornatum verborum, & dimittunt sensum: & satius putant errare mentem quàm linguam.

Ad authoritates igitur Commẽ. in libro de substantia orbis respondetur, quòd non est intentio eius dicere quòd potentia sit vera differentia substãtialis materiæ: alioquin contradiceret sibi ipsi in primo physico. commen. 70. vbi haber quòd si potẽtia esset de essentia materiæ, tunc materia corrumperetur in aduentu formæ. sed volunt dicere quòd vt asserit Themistius licet materia in prima sui notione sit quædam res absoluta, est enim substantia, sic enim non est potentia de ratione eius, tum propter relationem adductam, tum quia conceptus potentiæ est conceptus entis ad alterum. nono enim primæ philosophiæ potentia relatiue dicitur ad actum: substantia autem materiæ est conceptus entis ad se, ideſt absolutus: sed in secunda sua notione competit sibi tanquã differentia, sicut albedo, licet non sit de ratione hominis, albi: ita licet potentia, licet non sit de ratione materiæ, in se & absolute considerata, in secunda tamen notione sua sic est de ratione eius; quia ipsa materia comparatur ad alia oportet ipsam per potentiam comparari cui de necessitate est annexa priuatio: dicere enim aliquid esse in potentia, est dicere aliquem modum priuationis: vere tamen loquendo potius talis potentia est materiæ proprietas. sicut dicit etiam pulcher expositione, super primo physicorum & quia rerum proprietates plerumque circumloquuntur nobis differentias occultas rerum: sic potentia circumloquitur nobis naturam illam quæcunq; sit per quam materia distinguitur a forma.

Ad aliam autem Auerr. authoritate in quinto physico. commen. octauo. respondetur quòd sensus tantum est quòd in essentia materiæ nullus actus omnino includitur: quia, videlicet, in sua essentia considerata est primo diuersa ab omni actu & substantiali & accidentali: quia nec est forma, nec formatum, nec habet aliquam formam, neque prius actu entitas quædam, quæ est subiectum in quo fundatur potentia ad omnem formam, & priuationem. vnde Commenta. 7. primæ philosophiæ. commento vltimo scribit de prima materia, quòd magnanima ista est illa, cuius quidditas & forma est recipere omnem formam. Ad authoritatẽ Philosophi, in septimo metaphysi. respondetur quòd materia non est quid, ideſt substãtia in actu, sicut est forma, & habens formam: & ita etiam non est quanta in actu, aut qualis: sed bene est substantia quæ est in potentia omnia hæc, vt ibidem dicitur per Auerroem in commento. Sic igitur habes quòd licet materia potestate sit respectu omniũ formarum, tam substantialium q̃ accidentalium: in se tamen secundum naturam prius est aliquid actu, & posterius natura efficitur alia potestate. nam quod in se nullo modo aliquid actus habet, nullo pacto potẽtia respectu aliorum esse potest. sic igitur materia in se est actu materia & actu substantia quædam, quæ potentia est omnia alia quorum capax esse potest. Respicit enim debet esse denudatum ab eo quod recipit, non quòd debeat esse denudatum ab esse simpliciter.

Materia non denudatur a corporeitate, quia tunc haberet dispositionem substantialem, & haberet nomen & diffinitionem, sentẽtia ista est Auer. in primo physicæ auscultationis. commen. 63. quam consequentiam Burleus isto modo nititur deducere stantibus tribus prę suppositis, quorum primum est, ꝙ materia prima nunq̃ potest denudari ab omni forma substantiali. secundum est quòd ad hoc ꝙ materia prima recipiat aliquam formam substantialem diuisibilẽ aut materialem, oportet quòd sit extensa, aliter non quantum reciperet quantum. tertium est quòd materia non est extensa nisi per dimẽsiones quæ dicuntur corpus. ex quibus sequitur quòd si materia prima non esset denudata a corporeitate, non esset extensa per tertium suppositum: & per consequens non posset recipere aliam formam substãtialem materialem diuisibilem: quia quælibet forma substantialis materialis est diuisibilis & extensa, & per consequens nullam formã substantialem materia posset recipere: & quia non potest stare sine omni forma, sequitur ergo quòd si materia denudaretur a corporeitate quòd materia haberet aliquã formam substantialem dãtem nomen & diffinitionem. Sed in veritate primum suppositum est verum per ea quæ scribit Commen. secundo physic. cõmen. 12. si enim materia posset esse sine omni forma, tunc quod non esset in actu, esset in actu. & tertium suppositum est verum de facto, quòd omnis forma

ma materialis sit extensa in via ei⁹, qui ponit quantitates esse coæternas primæ materiæ, & omnem formam aduenire materiæ quantæ: sed qui ponerent oppositum non est admittendum illud ſuppositū. & etiam secundum suppositum absolutè est falsum: nam dimensio fundatur immediate in substantia materiæ, & tamen materia non est quanta de se. & ideo non oportet ꝙ recipiens quantum, sit quantum in actu: sed sufficit quòd sit potentia quantum. Et ideo aliter deduco illam consequentiā ex mẽte Auerr. in primo capitulo lib. de substantia orbis. dicit enim Commentator quòd causa propter quā materia primitus recipit dimensiones recipientes dimensionem terminatam, est quia est multa in potentia. & ideo si illa potentia debet reduci ad actum oportet si in eodem tempore materia debet reduci de potentia ad actum sed pluribus formis cum formæ istæ sint diuersæ, & non possunt simul esse in eadem materia. oportet igitur quòd materia habeat diuisionem in suis partibus: & ita cum diuisionem habere non possit nisi per dimensiones. oportet igitur vt dimensiones præcedant, aliter in eodem tempore non posset habere plures formas in actu, sed solum vnam haberet in vno tempore, & si illa corrumperetur succederet alia: & sic semper vnam. si autem materia non esset in potentia ad multas formas nec simul nec successiue: & cum materia non posſit stare sine forma, oporteret illam formam esse perpetuam in materia, & esset in substantia eius dans sibi nomen & diffinitionem, & ab illa separari non posset, quia non est in potentia ad multa, & cum non possit stare sine forma, tunc igitur illa forma quam haberet esset incorruptibilis, & nulla alia esset generabilis, ex quo non erat potentia ad aliam per suppositum. nā quod impossibile est factum esse, im possibile est fieri, & quod impossibile est fieri, impossibile est factum esse. Bene igitur dictum est quòd si materia denudaretur a corporeitate, oporteret quòd haberet aliquam formam substantialē dantem sibi vnitatem numeralem, & esse actualis existentiæ, quę corporeitas fuit sibi ab æterno: propterea quia erat potētia multa. & ideo si non haberet corporeitatem, signum est quòd non est potentia multa: & ideo cum sine forma ista re non possit, esset igitur ita actu sub ea quòd non est potentia ad aliam: & ita nunquām a prima posset expoliari. vñ deductio stat super illa diuisione quòd materia aut est in potentia multa, aut non. si primum aut est in potentia multa in eodem tempore existētę posibilī illam multitudinem reducī ad actum, aut in diuersis temporibus. si primum, oportet quòd diuidatur, sed non habet diuisionem nisi per dimensiones, igitur illæ præcededunt. si vero illa potentia esset in diuersis temporibus, tunc materia solum in vno tempore haberet vnam formam: vnum enim subiectum habere plures si vnam formam substantialem est impossibile. vt dicit Commentator primo capitulo de substantia orbis. Vnde circumscripta dimensione a materia, non negat Cō mentia. multitudinem istam formarum cum successione, sed semper in vno tempore vna forma esset. Si vero detur secundum condiuidens principalem, videlicet. quòd materia non est in potentia ad plures formas, nec in eodem tempore, nec in diuersis temporibus: tunc cum sine forma stare non possit, haberet de necessitate semper illam eandem formam: & quia non est in potentia ad aliam partē illa alia generabilis non esset, nec ista quam possideret esset corruptibilis: quia tunc si corrumperetur, materia staret sine omni forma, & tunc quod non est in actu esset in actu, quod est impossibile. vnde nil melius est q̄ exponere Auerroem per ipsummet Auerroem.

Materia prima est vna numero primo physico. commento sexagesimo tertio. Ista conclusio declaratur per Auerroem in 12 primę philosophiæ in cōm. 14. per illam diffinitionem, vnū numero bifariā scilicet, positiue & priuatiue. vnum numero positiue est ꝙ hēt vnā formam substantialem dantem sibi vnitatem: dicitur enim in secundo de anima. textu commenti secundi quòd forma est substantia per quam est hoc aliquid. & primo de anima commen. 90. omne quod est vnum numero, & continuū est per suā formā, & nō per suā mām: alio mō aliqd dr̄ vnū numero priuatiue. quia videlicet non habet in se aliquam formam dantem sibi vnitatem numeralē, quemadmodum Socrates est vnus

numero per vnam formam. vnde Commentator vult quòd materia differt a forma vniuersali. multi enim crediderunt quòd quia natura materiæ primæ est communis omnibus rebus generabilibus & corruptibilibus, crediderunt materiam esse genus, sed inquit Commentator quòd est differentia inter communitatem formæ generalis seu communis, & inter communitatem primæ materiæ: quia communitas formę generalis est extra animam in potentia. & ideo scire aliquid in vniuersali est scire in potentia. sed communitas primæ materiæ est pura priuatio, & non est extra animam, sed in anima tantum, & est locus satis obscurus. Nam si communitas formę communis extra animam est in potentia, cum potentię sit annexa priuatio. nono metaphysi. commento tertio de necessitate, videtur ergo quòd etiam talis communitas formarum sit priuatiua. ex aduerso etiam si communitas materiæ est priuatiua cum priuatio sit annexa potentiæ, sequitur etiam talem communitatem esse potentialem, & ita non erit solum in anima, verumetiam extra animam, sicut erat de forma communi. Soluitur ex mente Alexan. & Themistij, qui fuit abbreuiator eius in digressione aurea de priuatione materiæ, ꝙ illa non est vera priuatio dum dicitur materiam secudū se esse inaffectam seu informen, sed est negatio pura: dicit.n. negationē formæ & formati, quia materia prima de se neque est forma, neque formatum: differentia

enim

enim magna valde est ĩter negatio nem puram & ipsam priuationem, quia vt habetur in secundo libro de interprætatione . negationem puram affirmatio priuatoria non sequitur, quia non si aliquid non videt, cæcum propterea esse affirmabitur: de lapide enim verum est dicere quòd non videt, tamen lapis cæcus non est, neque si aliquid capillicium non habuerit caluum propterea esse affirmabitur: priuatio enim quodammodo est qualitas quædam : & ideo talis informitas vel inaffectio in prima materia non est vera priuatio, sed negatio sola: alioquin sequeretur materiam in sui substantia habere aliquam qualitatem . vnde Aristote. decimo primæ philosophiæ. text. cõmen. 24. materia negatione ostẽditur : pro quanto igitur materia in se considerata nõ est forma neq; formatum, sic dicitur vna numero : quia non habet formam dantem sibi vnitatem numeralem, & sic etiam dicitur communis pluribus : quia non habet differentias formarum indiuidualium, ex quibus est multitudo. Et sic vides quo modo cõmunitas materiæ est priuatiua summendo priuationẽ large pro negatione. negatio autem est purum ens rationis. & ideo Cõmentator dixit in commento decimoquarto, quòd communitas materiæ ysto modo est solum in anima tantum. sed communitas formarum vniuersalium est extra animam in potentia: quia extra animam non sunt nisi singularia in actu, in quibus saluatur natura formæ communis; non enim vniuersalia sunt extra animam in actu, sicut posuit Plato, tunc enim non opus esset ponere intellectum agẽtem sicut dicit Commenta. tertio de anima commen. 18. sed solum sunt singularia a quibus intellectus abstrahit vniuersale : & ideo communitas formæ habet aliquid extra animam potentiale, & sunt singularia in quibus saluatur, & ista est ratio diuersitatis. Licet igitur priuatio propriæ dicta quæ diffinguitur contra negationem præsupponat potentiam : tamen priuatio large quæ est ipsa negatio nullam potentiam præsupponit, nec aliquem habitum ponit, aut qualitatem, & talis est priuatio communitatis materiæ, quia est negatio formæ. Sed tunc iterum est difficultas, quia videtur quòd materia habet intentionem vniuersalis predicabilis de pluribus numero differentibus, quia certum est quòd materia prima extra animam per dimensiones interminatas, est diuisa & multiplicata in varias, & diuersas partes, quæ stant sub diuersis formis. est enim sententia Philosophi in duodecimo primæ philosophiç in tex. commen. 27. quòd singularium causæ sunt singulares, etenim dicit singularium aliarum materia, species, & moueri, & tua materia, vniuersali autem ratione eadem. & in secundo physico. tex. 38. commento 38. idem habetur : & tunc certum est quòd illa portio materiæ primæ quæ stat sub forma Socratis est materia, & similiter portio materiæ quę stat sub forma Platonis, & ita cum istæ portiones sint numero differentes, ergo

est vult Aristote. sequitur igitur quòd materia prima dicta de illis habet vnitatẽ spẽi amplissimę. Ad hoc respondet Alexã. achillin° in 1. lib. de elementis, in dubio. 8. negando materiã habere intentionem speciei, quia spẽs habet partes subiectiuas, de quibus species prædicatur in recto, sed materia respicit plures materias indiuiduis communicatas tãquam partes, integrales, quę non recipiunt totius prædicationem cuius sunt partes, tamen materia homogeneum est habens partes eiusdem rationis. Sed ista solutio seipsam interimit. nam quotiens aliquod totum integrale est homogeneum dum diuiditur in suas partes ibi est duplex diuisio, vna in partes integrales, alia vero est in partes subiectiuas; quia istæ in homogeneis inseparabiliter se consequuntur, sicut aqua est quoddam totum integrale homogeneum, & quando diuiditur in plures partes est ibi duplex diuisio, & totius integralis in partes integrales, & totius vniuersalis ĩ suas partes subiectiuas, & licet aqua nõ prædicetur in recto ex parte qua est totum integrale, prædicatur tamen ex parte qua est totum vniuersale, vt clarum est. Amplius si materia prima per te est totum homogeneum, de necessitate sequitur materiam habere rationem vniuersalis predicabilis de pluribus. dicit enim Cõmentator primo cœli. commen. 19. vbi Aristo. probat quòd in elemẽtis cum sint homogenea quo fertur pars fertur & totum, quia eadem in talibus est ratio de parte & toto. dicit Cõmẽ. sic. Natura partium corporum consimilium eadem est cum natura totius diffinitione, & cum sit eadem diffinitione ẽ eadem forma, & si fuerit eadem forma, erit eadẽ actione prouenięte ab illa forma. si igitur prima materia per te est homogeneum totum eiusdem rationis cum suis partibus, tunc natura partis cum toto est eadem diffinitione, & si est eadem diffinitione, est eadem forma, & sic materia habet rationem formæ cõmunis prædicabilis de pluribus quod pri° negabas. Dixit autem Suessanus super illa authoritate Cõment. 12. meta. com. 14. quod materia potest sumi vt pars, & sic non prædicatur nisi de seipsa: & potest sumi vt totum, & sic bene potest prędicari de pluribus in quale. vnde vult quod Auerroes licet neget primam materiam non habere rationem vniuersalis p̃dicabilis in quid sicut genus, habet tamen rationẽ cõmunis prædicabilis de pluribus in quale sicut differentia. Ista solutio est purus error, quia prima materia, si est primo diuersa a forma potentiali qualis est forma generica, multo magis erit diuersa a forma actuali qualis est differentia: maior enim est conuenientia inter genus & materiam, quam inter materiam & differentiam, vt est videre. 7. meta. tex. cõmen. 43. genus non est præter generis species, & si quid est, illud vt materia est, Amplius Porphirius in capitulo de differentia dicit quod genus est proportionale materiæ & differentia formę . vnde propter conuenientiam inter materiam & genus, Alexander in libro naturalium quęstionum demonstratiuè

scripsit materiam non esse genus, vt testatur etiam Cõmentator. 1. meta. cõm. 17. & 12. meta. cõ. 14. Dicamus igitur sermonẽ nõ intellectum a modernis q̃ materia prima fm mẽtem Auerrois in illo cõmẽto habet duplex esse, vnum est esse quo intelligitur, aliud est esse fm q̃ sentitur. in primo esse considerat̃ in se, vt dicitur esse vna numero priuatiue modo exposito, & illo modo non prædicatur, nec de seipsa, nec de alijs, non de seipsa, qa predicatio eiusdem de seipso est in naturalis, & est in fine abhominationis. vt dicit Cõmentator in primo priorũ in digressione de quarta figura, & est nugatoria, vt dicit Cõmentator contra Auicen. vnde predicatio præter naturã non ne retur dici prædicatio, vt dicit lucidissimus Themistius. 1. posteriorum. cap. 38. Materia etiam prima illo modo considerata non prædicatur de alijs, quia forma est subiectum vniuersalitatis, vt dicit Commenta 1. cœli. cõm. 92. sed materia prima illo modo nõ habet formam intellectã ab ea, & ideo non habet rationẽ alicuius formę cõis, neq; generalis, neq, specifice, & de tali materia illo modo cõsiderata nulla prorsus trahitur predicatio neque essentialis neque denominatiua, quia est pręsissime considerata, & habet esse vt sic in anima tantum, habet iterum materia aliud esse secundum q̃ sentitur, & hoc habet extra animam in composito sensibili cuius est pars, & in tali esse materia considerata, licet sit vna fm subiectum, est tamẽ plures fm potẽtias & habilitates, & in primo quidẽ esse pertinet ad diuinũ, & in secũdo esse ptinet ad naturalem, vnde Philosophus in primo de generatione, & corruptione, in tex. cõ. 22. dicit q̃ materia ẽ qualiter eadẽ, est añt qualiter altera. vbi Cõmentator scribit in cõmento q̃ mã est vna fm subiectũ, & multę fm potentias & habilitates ad recipiẽdum formas cõtrarias, & sic recipit diuersitatẽ & fm speciẽ & fm numerum, fm diuersitatem formarũ quibus afficitur, & recipit ratonẽ prędicabilis de pluribus, qa tũc consideratur vt est formata, sic enim sunt species differẽtium materiarum specie differentes. vt dicit Cõmentator. 8. physi. cõm. 46. & primo de aĩa. cõm. 53. & materię sorum numero differentiũ sunt numero differẽtes. vt dicit Arist. l. 12. meta. t. c. 27. & 7. metaphy. t. c. 28. Sortes & Callias diuersa sũt, quia materiam, & de materia taliter cõsiderãta verificatur etiã dictũ Philosophi in. 7. & in. 8. metaphy. tex. cõm. 6. vbi Cõmentator ponit documentũ dicens, & non debes dubitare in hoc q̃ fuit dictum in. 7. q̃ materia non prędicatur de aliquo fm nomen & fm diffinitionem. & est dictum hic q̃ diffinitiones naturales constituuntur ex formis & materijs. Vbi patet cõsiderando q̃ loquitur de materia, vt est sub forma & in secunda sui notione, & vt comparatur ad materiatum, tunc enim prędicatur vt denominandum prędicatum. dicimus enim lignum esse ligneum aut æreum, sed nõ qa aut lignum, & de tali materia formata etiam verificatur q̃ in diffinitione accidentium cadit vt differentia, pręsertim quando in abstracto diffiniuntur, sicut nasus in diffinitione simitatis, sed patet q̃ non est cõsideratio ista de illa materia de qua Auer. loquebatur, nec fm illam considerationem secundum quam dicitur habere esse in anima tm. nunquã igitur materia habet rationem prędicabilis ni si ratione formę, sed nõ ratione sui in se pcise conceptę. & sic patet solutio ad omnia obiecta. Sed tunc est vna difficultas, quia non videt q̃ prima materia possit intelligi p primam donem omniũ formarũ, qa materia cœli est magis actualis q̃ materia prima, & tamen materia cœli quę est orbis, non potest intelligi sine forma. quod ostenditur p Auerroem in libro de substãtia orbis. cap. 2. vbi dicit q̃ si intellectus ponere illam sine intelligentia esset sicut de motu. vnde sicut motus non remanet, sic nec orbis: igitur orbis nõ potest abstrahi a sua forma Multo igitur magis prima mã q̃ est in fine & in vltimo gradu potẽtialitatis & impẽtfectionis potuit abstrahi ab ipsa forma. Ad hoc respondet prędictus Achillinus vbi supra, asserendo differentiam esse inter materiam cœli & inferiorum, quia materia cęli nullam priotitatem habet ad formã cęli, & sic nullo modo pręscindi potest a forma sua, quia hoc esset, abstrahere posterius a suo priori qđ implicat, sed materia istorum inferiorum, licet absolute sit simul natura cum forma, quia est correlati ua formæ, & sit materia posterius forma in genere causę formalis, quia in illo genere est causata, tamẽ priuitatem habet ad formam in genere causæ materialis, & sic minus repugnat materię inferiorum abstrahi a sua forma qũam materię superiorum: quamuis ipsa sit magis potentialis qũam materia cęli, quia materiam primam pręscindere a forma, est quodammodo præscindere prius a posteriori. Sed ista solutio stare non potest, quia tunc Auerroes in secũdo cap. de substantia orbis posuisset casum implicantem contradictionem in esse intelligibili, & tunc casus ille esset derisibilis. Amplius Cõmentator in primo cœli. cõm. 92. & in 2. cap. de substantia orbis comparat materiam cœli ad materiam primam ponendo differentiam, quia materia cęli est in actu, & materia prima est in potentia, & tunc quęro vtrum in tali comparatione intellectus Auerrois abstrahit materiam cœli a sua forma, quando comparauit ipsam materiam primę aut non, si primũ habetur propositum q̃ intellectus potest abstrahere materiã cęli a sua forma, si non, igitur est mala comparatio, quia cętera nõ sunt paria, quia cõparatur materia cęli vt est habens formam ad materiam primam sine forma: & tunc dicam sibi quod si materia cęli est in actu, est ratione suę formę, & non est ex sua ĩtrinseca ratione: dicam enim quòd materia prima etiam vt est formata est in actu, & ita non habet Commentator intẽtum suum. Amplius si cęlũ non posset intelligi sine forma, qũo igitur diuersificati fuerunt Philosophi, cum quidam asseruerunt ipsum esse primam causam. Aliqui vero dixerunt quòd est causatum a prima causa, vt dicit Commentator in primo cœli commento. 20.

Amplius falsum est quod cœlum nullo modo prioritatis precedit suam formam, quia precedit secundum nostram cognitionem: cœlum enim est sensibile sensu visus,& certum est ꝙ Philosophi via motus primo cognouerunt naturas corporales, quàm naturas abstractas. Amplius sicut res se habet ad esse sic se habet ad cognosci,sed materia prima est magis ,ꝑ pe nihil quam orbis. dicit enim Comment. in vltimo cap. libri de substantia orbis,quod materia habet gradus,& potentia habet gradus. vnde ex secundo capite de substantia orbis est ex perfectissimis modis materię,quæ possunt inueniri in corporibus: & ita magis videtur dependere tam in esse quam i cognosci materia prima a forma materiali,quàm materia cęli a forma spirituali:& hoc teneo sine dubio. Nec valet,quia tunc posterius abstraheretur a suo priori. nam vt scripsi in Theorematibus,propositio illa vulgata quę asserit posterius non posse abstrahi a suo priori, locum habet vbi prius est de quidditate inferioris seu posterioris,sed fallit vbi secus est. Nam certum est quod pur mathematice considerant numeros & magnitudines nulla habita consideratione substątię: nulla enim mathematicarum de substątia considerat nisi astrologia.2. meta.tex.comm.44. Et ex hoc etiam sequitur,si illa opinio vera esset, quod tunc si cęlum non potest abstrahi a sua forma ꝙ cum astrologus considerat de substantia cęli ęterna,consideratet de intelligętia, quod nullus vnquam Peripateticus asseruit. Et propterea dico quod quæcunque sunt realiter distincta , intellectus potest seorsum separare,licet in re non separentur: diuidit enim materiam a forma licet natura non diuidat, & hoc tam in corruptibilibus quàm in rebus ęternis : maior enim longe est diuersitas inter intelligentiã & orbem , quàm sit inter materiã istorum & formas corporales : & maior est diuersitas cęli ab intelligentia, quam sit distantia & diuersitas corporum cęlestium a corpo ribus quę sunt hic, quia corpora omnia sunt in eodem ordine, licet sit ibi prioritas, & posteriotitas, & natura corporis & natura intellectus sunt in diuersis ordinibus: & ideo sicut intellectus potest abilitare corpus corruptibile a corpore æterno, sic potest abstrahere corpus æternum a substantia spirituali. vnde Cõmentator. 2.cœli. com. 3. dicit ꝙ licet ex intelligentia & orbe fiat vnum numero, tamẽ est secundum dispositionem magis diminutam quam sit dispositio recipientis & recepti in forma abstracta propter causam prædictam. Tunc dico quod casus Auerroys est possibilis secundum imaginationem,& quærit Cõmentator posito quod intelligentia non esset quod esset de orbe: & ipse respondet ꝙ esset sicut est de motu, vt ostendat ꝙ tametsi cœlum non haberet compositionem neque principium intrinsecum per quod possit corrumpi: sic enim ex se formaliter loquendo est necesse esse,est tamen causatum ab intelligẽtia in ratione causæ efficientis & finalis ab æterno : & ita si cut motus cęli non esset si intelligentia efficiens motum non esset: sic cęlum non esset si intelligentia quę dat sibi permanentiam ęternum non esset. Non dicit igitur Cõment. ꝙ intellectus non potest intelligere cęlum nõ intellecta intelligentia,quia hoc falsum est, sed dicit ꝙ cęlum nõ potest remanere in existentia, si causa eius nõ existeret:&ista est via eius,vt patet inspicienti verba eius. Sed est ardua difficultas ad huc,vtrum materia illa prima notione sui qua vera ĩ a diuino consideratur,vltra vnitatem illam priuatiuam qua dicitur vna numero,habeat aliquam vnitatem positiuam,cum ens &vnum eandem naturam significent. Ad hoc respõdetur ꝙ materia sicut in se considerata est substantia &ens, sic etiam est vna vnitate transcendenti, quę conuertitur cũ ente,nec Auerroes hoc negare potest. vnde Asserun cognomẽto magnus, qui fuit diligens speculator in scientia diuina.in tractatu.2 cap.4.dicit ꝙ materia potest considerari duobus modis. vno modo vt est substãtia & fundamentum,& sic est diuersa substantia a forma, & forma etiã vt est substantia est diuersa a materia,& illo modo considerate non referuntur ad inuicem,nec illo modo vna est causa alterius . Materia enim non est causa substantiæ formę: quia materia est potentia,&id quod est potẽtia nõ est causa eius quod est in effectu.forma aũt secũdum suam naturã actus est:forma etiam non est causa, quia materia sit substantia,vel quia materia sit materia: tamẽ forma causa est qa materia fit in effectu ,siue in actu, qa forma dat materię esse in actu, non inquantum est hęc forma vel illa, sed inquantum forma est absolute:& ideo per successionẽ formarum mã semper ẽ ĩ actu,& corruptio vnius est generatio alterius, & quia forma est propter q̃ ẽ actu materia , & mã non potest esse in rerum natura nisi sit in actu. ideo forma est causa quia materia sit. & ideo sequitur ꝙ si nulla sit forma,ꝙ materia non erit, & si nõ sit materia, non erit materiatum. Et ex hoc accipitur ꝙ forma aliquo modo est prior materia p ioritate causę, quia licet non sit causa materiæ vel substãtiæ eius in eo quod materia,vel in eo ꝙ substantia est: tamen est ecausa esse materiæ, & non est causata ab ea, & paucis interpositis dicit ꝙ aliud est dicere materiam in esse substantiæ esse eandẽ numero:&aliud in esse materię esse idẽ numero : & aliud est dicere hoc aliquid.i. substantiã de mõstratam esse idẽ numero: sicut enim supra dictum est, indiuisio causa est vnius: & inde cõtingit ꝙ materia in esse fundantis substantię indiuisa est & manet,& diuidit in esse materię prout materia est in potentia,quia secundũ esse fundamenti videtur esse vna materia in omnibus,quę materiã habẽt,& hoc modo nihil prohibet esse vnũ in formis, quę sibi succedũt,sed in esse materię cui coniuncta est potentia non est sic,quia potentia ad vnum non necessario est potentia ad alterum: materia enim vt substantia & fundamentum prior est ad materiam ſm ꝙ materia est in potentia,quia isto secũdo modo ẽ subiectum motus & mutationis, priori autem modo est ante mutationem & motum . Et si quęritur

quid sibi tribuit vnitatē numeri, Dicendum ē ꝙ nihil, nisi indiuisio sui esse fm ꝙ sic vel sic considerat', hæc ille, & est sententia consonās, sicut vides, opinioni Alexandri & Themistij; ī digressione primi phy. & oībus Peripateticis, sicut vides.

Materiam nullam habet formā sibi propriam & naturam existentē in actu, sed eius substantia est in posse. 1. capite de substantia orbis. & primo physi. cōm. 63. &. 69.

Materia difficile intelligi aut imagi nari potest, nisi per comparationē ad alterū, sicut dicit Aristoteles. 1. cap. de substātia orbis. & est autho ritas Philosophi in primo. phy. t. c. 69. vide in concordantijs.

Materia non habet diuisionem nisi per dimensiones: & ideo primitus recipit tres diuisiones, quæ dicūtur corpus. 1. cap. de substantia orbis. &. 1. physi. cōm. 63.

Materia nunquam denudatur a dimensionibus non terminatis: quia tunc corpus fieret ex non corpore, & dimensio ex non dimēsione. 1. cap. de substantia orbis.

Materia ideo primitus recipit dimē siones recipientes dimēsionem ter minatam, quia est multa in potē tia: quoniam si non haberet dimē siones, non reciperet simul formas diuersas nec numero, nec specie. ni si in temporibus diuersis: sed in eo dem tempore non inueniretur nisi vna forma, & cum hoc materia esset vna numero ibidē. Ex quo patet qualiter deducat' cōsequētia in qua tātum laborauit Burleus. 1. physi. cōm. 63. vbi Cōmētator ha bet, ꝙ si materia expoliaret' a corporeitate, túc materia haberet formam dantem sibi nomen & diffinitionem.

Materia, vt dicit Arist. nō habet esse in actu nisi fm ꝙ videtur quēad modum forma non habet esse in actu nisi fm ꝙ intelligitur. Cōmētator in. 1. capite de substantia orbis. idem. 12. primę philosophiæ. tex. cōm. 14. vide in concordantijs quō sit hoc intelligendum.

Materia habet gradus & potentia li militer. vltimo capite de substātia orbis. Ex hoc patet solutio ad argumentum Ioannis grāmatici: arguebat enim ꝙ si materia corpo rū cęlestium nō est eiusdē rationis cum istis, tunc tal is materia esset cōpōsita ex aliquo cōmuni in quo conuenirent, & ex aliquo proprio vtriq; per quod differunt. Dicunt Thomas tenens corpora cęlestia esse composita ex mā & forma, al terius rationis ab istis inferioribus isto modo nititur soluere istud ar gumentū in. 1. de cęlo & mundo. 1 lectione. 6. inquit enim ꝙ istę ma teriæ sunt diuersę, sed non propter aliquā compositionē, vt imagina batur Ioannes grāmaticus, sed pp habitudinem ad diuersas formas: quia vna est totalis, & alia est par tialis, sic enim potēcię diuersantur fm diuersitatem actuum. Sed ista opinio non videtur esse de intētione Arist. ꝙ orbis secluſa intelligen tia sit cōpositus ex materia & for ma, immo est corpus simplex. vt la te probatum est per Auerroem in libro de substantia orbis, cum quo licet materię distinguantur per ha bitudines ad diuersas formas, hoc ē extrinsece, quia habitudines istæ sunt tres respectus, & pinent ad p dicamētum relationis, sed istę ma terię cum sint substantiæ & substā tia a toto genere est ens absolutum ens enim ad se ē natura prius, ente ad alterum. Quæro igitur in illo priori si sunt diuersę, vel idē: & si sunt diuersæ, quæro igitꝝ ꝙ diuersi ficantur. & sic argumentū Ioānis grāmatici stat in suo robore: si ve ra est propositio Philosophi ꝙ oīs distinctio sit p actum. 7. meta. t. c. 49. & sic istę erunt compositæ ex cōmuni vtriq;, & ex aliquo ꝓprio. Et ideo melius est dicere iuxta viā Auerrois ꝙ orbis non est substātia composita, sed simplex: & est ma teria in actu, & est diuersa a mate ria in potentia, quæ est in istis per suam rationem intrinsecam: mate ria enim habet gradus, & poten tia gradus. vnde secus est de sim plicibus & de principijs, secus de cō positis & principiatis: cōposita enī distinguūtur per suas formas prin cipaliter, & principiata differunt p sua principia, sed simplicia ipsa & principia non differunt p alia prio ra: sic enim procederetur in infini tum, & illo modo locum habet in cōpositis ꝙ distinctio est p actum, sed nō est vniuersaliter vera de sim plicibus: vnde dico ꝙ orbis est in supremo & pfectissimo gradu ma teriēi corporalium: & prima ma teria est in gradu infimo, & in me dio sunt alia vt elementa & id ge nus, quę differunt etiā fm magis, & ista via tutior est sicut vides.

Materiæ entium oppositorum seu contrariorum, debent esse oppo sitæ sine contrariæ, secundo metheo rum. cap. 2.

Materia non mouetur per se. 1. me taphy. cōm. 11. vide etiam. 5. phy. tex. comm. 8.

Materia prima vere recipit diffinitionē elemēti positam in. 5. meta. Cōmentator. 5, meta. commen. 4. in calce cōm.

Materia nō est genus. 1. meta. cōm. 17. & 12. meta. cōm. 14. vbi Commentator dicit ꝙ Alexāder scripsit demonstratiuè ꝙ mā nō est gen', pro quo vide Alexandrū. in. 2. lib. nālium qōnum. qōne vltima.

Materia primo recipit formā magis vniuersalem, & ea mediāte, formā minus vniuersalem vsq; ad indiui duales. 1. metaphy. cōm. 17.

Materia est vna numero in multis secundum ꝙ eius esse est in poten tia. primo metaph. commen. 17. & 12. metaphy. cōm. 14. & primo physi. cōm. 63.

Materia nō potest prædicari de spe ciebus generatis ex ea. 1. metaph. commen. 17. & 12. meta. cō. 14.

Materia est vna numero secundum ꝙ est subiectum formarum indiui dualium, & multa secundum for mas, quia diuiditur per eas. primo metaphy. cōmen. 17. & 12. meta. commen. 11. & 14, primo de gene ratione & corruptione, cōmen. 22. & tex. comm. 29, & 4. physi. tex. com. 84.

Materiale non trāsmutatur nisi ab alio materiali. primo meta. t. cō. 31. & 7. meta. cōm. 31.

Materiam oportet intelligere in re mota. 2. meta. tex. com. 12, vbi Cō mentator glosat in generatis com positis ex materia & forma, aut formis.

Materia alia intelligibilis, alia sen sibilis: materia sensibilis est, vt li gnum, & es: materia autem intel ligibilis sunt, vt sunt mathemati ca. 7. meta. tex. comm. 35. idem. 8. metaph. commento, & tex. 15.

Digressio contra T. Tho. Egi dium ro. & Scotū.

Sanctus Tho. in 2. phy. in lectione 3. in expositione tex. cõm. 18. & in questionibus super Boetio de trinitate, questione qua quærit vtrum consideratio mathematica sit sine materia, videtur dicere substantiã circũscriptis accidentibus esse materiam intelligibilem, quia sic non remanet cõprehẽsibilis nisi ī intellectu, eo ꝙ sensibiles potentię non ptingunt vsq; ad substantiæ cõprehensionem, & quia substantię accidunt accidẽtia ordine quodã: quia prius natura accidit sibi quantitas, deinde qualitas, deinde passiones & motus. vnde cum accidentia fm sui ratiõnem dependeant a substãtia, non pñt ꝓ intellectũ abstrahi a substantia; sed quantitas potest intelligi sine qualitatibus sensibilib⁹ a quib⁹ dicitur materia sensibilis, quantitas enim nõ depẽdet a qualitatibus sensibilibus. & ideo potest abstrahi ab eis, sed non potest abstrahi a substãtia q̃ est materia intelligibilis. & ibidẽ dicit ꝙ cũ dicimus ꝙ forma abstrahit⁹ a mã, non intelligitur de forma substantiali, quia forma substantialis & mã sibi correspondens dependent adinuicem, & vnũ sine alio nõ possit intelligi, eo ꝙ proprius actus ī ppria materia fit: sed intelligit⁹ de forma accidentali, quę est qualitas & figura: a qua quidẽ materia sensibilis abstrahi nõ potest, cum qualitates sensibiles nõ possunt intelligi non intellecta quãtitate, sicut patet ī superficie & colore: nec etiã potest intelligi subiectum motus, qđ nõ intelligitur esse quantũ. Cõsimilẽ suã imitatur Egidius romanus in 2. phy. in loco allegato. Scot⁹ ẽt in. 6. meta. qõ ne prima tenet subiectũ sciẽtiarũ mathematicarũ ẽ substãtiã corporeã. & Auer. & vniuersaliter oẽs ponentes formã corporeitatis coẽrnã in mã, videtur tenere substãtiã corporeã ẽ subiectum & mãm itelligibilẽ, a qua nõ abstrahunt scientię mathematicę. Sed in veritate ista nõ ẽ més Aristo. nec antiquorũ expositorũ. Arist. n. in. 12. primę philosophiæ. t. c. 44. expresse dicit ꝙ ex mathematicis sola astrologia de substantia sensibili pterna sensibili mẽtionem facit, aliarũ vero de nulla substãa mẽtionem faciunt. Amplius Themist. 1. de aĩa in expositione. t. c. 16. expresse dicit mathematicũ solũ naturalia spacia cõtemplari. & Simplic⁹ in 2. physi. in expõne tex. 18. & 19. dicit geometrã solũ corpus qđ est trina dimensio, nõ autẽ mãm, aut motũ cõsiderare, ita etiã Themist⁹ immo Themisti. dicit ꝙ astrologus quando vnã cum mathematica cũ geometra cęlestium corpor⁹ accidẽtia speculatur, nõ illorũ substãtiam quærit, &c. Ita etiã Cõm. dicit ꝙ nõ cõsiderat de eis vt sunt cęlestia mobilia, sed vt sunt figurę tãtũ. Amplius patet ex diffinitionibus positis ī geometria & arithmetica, vbi patet nullam dari per substantiam neque compositam, neque simplicem. vt patet in libro elementorum Euclidis de diffinitione lineæ, superficiei, corporis, figuræ, circuli, trianguli, & ita est de diffinitione numeri & passionum eius in arithmetica. Amplius dicit diuus Thomas, & Egidius quod cum accidentia sint posteriora substantia, non possunt abstrahi: & sic cum qualitates sensibiles sint posteriores quantitate non possunt abstrahi, quia posterius non potest abstrahi, a suo priori. Respondet ꝙ quãdo ptius est de quidditate posterioris, tunc posterius non potest abstrahi a suo priori, sicut spẽs non pñt abstrahi a gẽibus, nec inferiora a superioribus⁹: sed si prius nõ est de qdditate posterioris, intell⁹ bene põt abstrahere: intell⁹ enim, vt dicitur 12. meta. cõm. 39. potest multa separare quæ natura nõ potest, quia ratiõe subiectum non est de quidditate accidentis, intell⁹ põt abstrahere accẽs a subiecto, quia potest intelligere accidens intellectione simplici nõ considerãdo de substãtia, quæ est subiectum eius. vnde Arist. in prædicamentis docuit qũo intellectus potest intelligere verũ correlatiuũ alicui⁹ isto modo, procedit per viam abstractionis, circũscribendo omnia ab illo quæ accidunt, & sunt extranea illi, sicut ad non circũscribendo ab ipso ꝙ sit homo & animal, & eadẽ ratio substãtia sola remanẽte relatione dñi apud intellectũ, qa tali remanente adhuc seruus dr ad dñm. ideo dñs dicitur docuisse modũ imposẽm si intell⁹ nõ posset abstrahere accẽs a subiecto: immo magis, quia loquitur ibi de accẽtibus quę sunt in categoria relationis quę hñt esse dimi nuere intãtũ ꝙ quidã reputauerũt prædicamẽtũ relationis esse de secundis intellectis, vt d. Cõmen. 12. meta. com. 19. multo rectius fortius intell⁹ potest abstrahere quãtitatẽ & qualitatem a substãtia, quæ sunt entia absoluta & maioris entitatis. Amplius dicit Thomas ꝙ intell⁹ formam substãtialem nõ potest abstrahere a materia, quia in quadã relatione consistit. Respõdetur ꝙ nõ sunt relatiua fm esse, sed fm dici. Amplius est cõtra Arist. in 2. phy. tex. cõm. 12. vbi dicit ꝙ natura dr de forma quæ non est separabilis fm esse, sed fm rationem. vbi lucidissimus Themistius dicit, formã porro dicimus non re-, sed ratione a materia abiungi. Amplius hoc ẽ cõtra Arist. 2. physi. tex. cõmẽ. 26. vbi licet dixerit materiã esse quodammodo ad aliquid: in eodẽ tñ textu terminans qõnem in qua q̃rebatur vsq; ad quẽ terminũ se extendit cõsideratio quidditatiua naturalis philosophi, dicit, ꝙ vsq; ad spẽs separatas quidẽ sed ī materia existẽtes. vbi Themist. & græci exponunt ꝙ quanquã formę materiales quãdoq; possunt cogitatiõe a materia separari: nõ tñ pñt actu aut subsistentia eximi: licet Commẽtator locũ illum aliter interpretetur. & diuus Thomas dicat illud ꝓpter aĩas rationales: tñ illud fm antiquos expositores veritatẽ habet de oĩbus formis materialibus. & est authoritas Philosophi. 1. de generatione & corruptio. tex. cõ. 41. vbi dicit, hęc autẽ spẽs sine materia vt immaterialis potentia in materia existens. &c. Amplius Cõmenta. 12. meta. cõm. 39 expresse dicit ꝙ intellectus innatus est diuidere cõiuncta in esse in ea, ex quibus cõponuntur, q̃uis in esse nõ diuidantur sicut diuidit materiam a forma, & formã a cõposito ex materia & forma, ita etia dicit 7. met. cõm. 27. ꝙ generatũ est diuisibile in duas partes ratione, non actu. s. in materiã & formã. & 2. phy. cõ. 12, dicit formã esse separatã a materia

teria ſm diffinitionem, quod etiã dicit diuus Thomas. & Egidius de qualitatib⁹ falſum eſt: quia Ariſt. in 12. primæ philoſophię vult, ꝙ in omni prędicamẽto eſt propria potẽtia & proprius actus: & ex conſequenti intellectus põt intelligere qualitatẽ per ſua ꝓpria principia nihil cõſiderãdo de principijs quã titatis: in omni. n. genere eſt inuenire quid propriũ. vt dicitur in 6. topicorũ. Dicamus igitur vt aperiamus veritatẽ in hoc quæſito ꝙ vt notat Alexander in principio libri priorum. naturalis in pleriſqne locis vtitur mathematica abſtractione: ſcientię. n. ſibi inuicem famulantẽ. dat autẽ exemplũ Alexander ſicut qñ intellectus ratione abſtrahit formam a materia, & ſicut abſtrahit accidentia a ſunſtantia. vnde licet naturalis per diffinitionem naturalẽ non poſſit diffinire formã ſine materia, nec ecõtra. qa ſic vt naturaliter conſiderantur, in relatione quadam conſiſtũt, vt dicitur in 2. phyſi. in tex. cõm. 26 & ſic etiã diffinitiones cõpletæ accidentiũ propria debent dari ꝑ ſubiecta, &c. nihilominus per cogitationem & abſtractionẽ ſimplicem poteſt cõſiderare formã non conſiderando materiã aut ecõtra. & ſimiliter de accidẽte & ſubiecto. ſed tunc naturalis in iſtis caſibus vtit mathematica abſtractione nõ naturali quatenus naturalis, quia diffinitiones naturales ꝓcernunt materiam ſenſibilem: & ꝙ hoc verum ſit oſtenditur Ariſt. authoritate in primo cęli & mundi. tex. com. 92. & 93. Quodin omnibus habẽtibus formã in materia, ſiue ſint arte ſiue natura conſtantia: alterũ ẽ ipſa ſm ſeipſam forma, & ꝙ eſt mixta cum materia. vnde. d. iſtam ꝓpoſitionem verã eſſe in ſolutione illius quæſtionis, & confirmatur, qa videmus intellectũ aliquas diſpoſitiones attribuere formę ſm ſe cõceptę, quarum oppoſitas attribuit eidẽ vt concipitur cum materia. Dicit enim Cõmen. in 3. cæli. cõm. 28, & etiã in 4 cæli. cõmen. 22. ꝙ grauitas in motu elementi, ſm ꝙ eſt forma tantũ eſt motor, ſed ſm ꝙ eſt ī prima materia eſt mota. Aquidem fieri nõ poſſet ſi intellectus nõ eſſet aptus abſtrahere formam a materia ſeu diuidere eam. Animaduerte igitur & bene conſidera ꝙ eſt magna differentia, dicere intellectum poſſe abſtrahere vel diuidere hoc ab hoc, & dicere intellectum poſſe diffinire hoc ſine hoc. Nam abſtrahere hoc ab hoc nihil aliud eſt, quã intelligere hoc, abſtracte a mã & vt ſic pũnẽt ad materiã ſenſibilem: quęcunq; vero impoſſibilia ſunt de quidditate alterius, & quę ſunt de quidditate ꝓprię paſſionis. dico ꝙ intellectus indiſcriminatim ponendo regulã, ꝙ quæcunq; formę diffiniri poſſunt ſine materia ſenſibili, tales ex ratione ſui ſũt ab ſtractę a mã & vt ſic pũnẽt ad materiã naturalẽ: impoſſibile. n. ẽ eſt vt ſine materia diffiniantur ꝓpriæ paſſiones naturales diffinire ſine materia & trãſmutatione, vt dicit Cõmenta. 7. meta. cõm. 39. vnde ex diffinitionibus, quę cõplete rei naturam oſtendunt talem dñiam venatus eſt. & iſto modo ẽt ꝓceſſit in 6. meta. dum venatus eſt diffinitionẽ formalẽ in ſcientijs ſpeculatiuis ex diuerſis modis diffiniẽdi, ꝓpter quod ſi aliquis tẽtauerit vtrorũq; dicere terminos & ipſorũ accũtiſũ: impar quidẽ enim & par, & rectũ, & curuũ, adhuc aũt & numerus, & linea, & figura ſine motu, caro aũt, & os, & homo nõ adhuc, ſed hęc ſi

non poteſt completę diffiniri, niſi in eius diffinitione ponatur materia, vel expreſſe, vel conſecutiue. vt dr in 2. phyſi. in tex. cõmenti vlti mi. & ſimiliter completa diffinitio accidentis debet dari per ſubiectũ, quod cadit tanq̃ additum. vt dicit in 7. metaphy. tex. cõm. 17. Non diffinxerunt igitur iſti doctores in tertium abſtrahendi, & diffinien di, & tamẽ eſt magna diſtinctio, licet vterq; ad primã intellectũ operationem pertinere videatur, ſed ẽ differentia magna, ſicut inter actũ imperfectum & perfectũ, ſi bñ conſideras. Vnde Ariſt. iſto modo docuit in 2. phyſi. in tex. cõ. 19. ad diſcernendũ diuerſitatẽ ī natura formarũ in ſua abſtractione a materia ſenſibili ex diffinitionibus eaꝝ ſunt ſine materia ſenſibili, tales ex ratione ſui ſũt ab ſtractę a mã & vt ſic pũnẽt ad materiã naturalẽ: impoſſibile. n. ẽ eſt vt ſine materia diffiniantur ꝓpriæ paſſiones naturales diffinire ſine materia & trãſmutatione, vt dicit Cõmenta. 7. meta. cõm. 39. vnde ex diffinitionibus, quę cõplete rei naturam oſtendunt talem dñiam venatus eſt. & iſto modo ẽt ꝓceſſit in 6. meta. dum venatus eſt diffinitionẽ formalẽ in ſcientijs ſpeculatiuis ex diuerſis modis diffiniẽdi, ꝓpter quod ſi aliquis tẽtauerit vtrorũq; dicere terminos & ipſorũ accũtiſũ: impar quidẽ enim & par, & rectũ, & curuũ, adhuc aũt & numerus, & linea, & figura ſine motu, caro aũt, & os, & homo nõ adhuc, ſed hęc ſi cut naris ſimũ, ſed non ſicut curuũ dicitur. Vbi notat Com. cõmẽto. 19. ꝙ formarũ quędam ſunt magis ſeparabiles, & quędam minus. vnde formę illę quę indifferenter concipi poſſunt ſine materia ſenſibili, & cũ materia ſunt illę in qbus cõuenit naturalis cũ mathematico, ſed mathematicus cõſiderat & diffinit eas abſq; materia, quę eſt principiſi tranſmutationis: naturalis vero cũ materia, ſed illę formæ quę nullaten⁹ ſine materia diffiniri poſſunt, illę ſunt appropriatę naturali, aut artibus medijs, quæ etiã ſine materia ſenſibili diffiniri non poſſunt. vt dr in 2. phy. tex. cõ. 20. licet minus appareat ī eis quam ī puris naturalibus: & vt redeamus ad propoſitum. materia intelligibilis, vt Ariſtoteles dicit ſunt mathematica i. res mathematice, ſicut. v. g. in geometria punctus, & magnitudo, ſeu continuũ & paſſiones eius vt abſtrahũt a qualitatib⁹ ſenſibilibus dñr materia intelligibilis, ſiue tale continuũ ſit ad vnũ diuiſibile vt linea, ſiue ſm duo vt ſuperficies, ſiue corp⁹ quod eſt vndequaq; diuiſibile. vñ Cõmmen. in 3. cęli. cõm. 6. inquit ꝙ geometer cõſiderat corpus inquantũ eſt quãtum, ſine accidẽtibus aliorũ prędicamentorũ: ſed naturalis cõſiderat corp⁹ tunc cũ accũtibus cęteroꝝ ꝓdicamentoꝝ. & iſta ẽt eſt expreſſa ſnĩa Ariſt. in 11. meta. cap. 3. inqt enim mathematicus circa ea q̃ ex ablatione theoriã facit: circũtollẽs enim oĩa ſenſibilia ſpeculatur, puta leuitatẽ & grauitatem, & duritiẽ, & cõtrarium. adhuc autẽ & caliditatem, & frigiditatem, & alias ſenſibiles q̃litates ſeu ꝓtrarietates. ſolũ

autem

aũt derelinquit quãtũ & cõtinuũ, horum quidẽ ad vnũ, horum vero ad duo, horũ autẽ ad tria, & passiones horũ inquantũ quanta sunt & continua. & nõ secundũ aliud speculatur, hæcille. Ita dic consequẽter in arithmetica ꝙ numerus, & vnitas, & passiones numeri inquãtum sunt q̃titas discreta, & abstrahunt a cæteris prædicamẽtis sunt materia ĩtelligibilis in arithmetica. Sed cõtra istã determinationẽ instat, quia Ari. in 4. prĩæ philosophiæ. t.c. 4. tot sunt partes philosophię, quot sũt partes substãtię & ita nõ vr eẽ aliqua scĩa speculatiua, q̃ nõ sit de suba, & eũ scĩa mathematica sit ĩ numero scientiarũ speculatiuarũ. videt ergo ꝙ sit de substantia. Amplius tu dixisti ꝙ naturalis nõ potest diffinire formã sine materia, neq, accidẽs. sine subiecto ꝓprio: & quæ est ratio diuersitatis ꝙ mathematicus diffinit sine substantia, q̃ est subiectũ quantitatis, si materia ĩtelligibilis a qua mathematicè nõ est abstracta nõ est substantia, sed est quãtitas vel continua, vel discreta. Ad primũ rñdetur fm expositionem Auerr. per philosophiam Arist. intellexit primã philosophiã, quæ per antonomasiam philosophia dicitur: & quia substãtiæ quędã sunt abstractæ a materia, quædã vero inter se in materia. sic prima philosophia secat in duas partes, quarũ altera cõtemplatur substantias materiales quatenus substantiæ & entia. sunt. alia vero cõsiderat de abstractis, & ista est via Auero. sine dubio ibi. Vel fm Alexand. sicut in entibus mathematicis quædã sunt prima, quædã scda. idcirco mathe. q̃dã est 1. quędã 2. quędã 3. 1. v. q̃ẽ quę circa plana versat. 2. quæ circa solida, deinde astrologica quæ solida quę in motu sunt cõsiderat. tum mechanica quæ nascentia & pereuntia tractat, qui ordo in substantijs quoq; reperiẽ. nam primę sunt ingenitę & immortales q̃ corpore vacant nec mouentur, de quibus prima philosophia edisserit. 2. vero philosophia de sempiternis quæ motu cientur. 3. quæ substantias cõsiderat nascentes & interitentes, nam hæ substantiæ vltrã sunt. vbi patet ꝙ duo vltima mẽbra pertinent ad naturalẽ sub rationibus sensibilibus, licet eadẽ permixtam ad diuinũ sub rationibus transcendentib⁹. vt notat Cõmenta. 12. metaph. cõm. 1. 6. & 29. ita ꝙ fm hanc expositionẽ cogimur dicere mathematicas puras de substantia theoriã facere. Ad aliud rñdetur mathematicus, vt dicit Cõmen. in 1. physi. cõm. 1. solum cognoscit formalẽ cõsiderat. vnde solũ hoc mã declaratẽ quidditatẽ cõmunem, aut discreti, vel passionũ illorum vt abstrahunt a suba, & a cæteris ꝓdicamentis, & tales diffinitiones sũt mediæ q̃ sufficiunt ĩ demõstrationibus necessarijs q̃ emanãt a suo subiecto in tali eẽ imaginabili. & ideo nõ ingreditur (vt inquit Cõmen.) in diffinitionibus talium materia, q̃ est causa transmutationis sed naturalis, quia est artifex sensatus, nec potest abstrahere a tali materia sensibili nec a substantia tali a qua fluit esse sensibile, & si quandoq; diffiniret illę essent diffinitiones dialecticę & vanę, vt dicit Philosophus in primo de anima. tex. cõmẽ. 15. vnde Cõmentator 1. physi. cõmẽ. vltimo dicit ꝙ formarũ quędam sunt in materijs, & quędã sunt abstractæ a materia. & ideo considerant de formis est duarum scientiarum, s. naturalis & diuinæ: quia quidditatiue naturalis considerat formas materiales, & diuinus abstractas, & patet ꝙ nulla fit mẽtio de scĩjs mathematicis: quia opinio eius fuit, mathematicũ purum solum circa quantitates versari, & hoc teneo.

Materia dupl̃r dicit, aut quo ad ipsũ primo, aut omnino prima. 5. met. tex. 6. 5. vbi Commen d. ꝙ materia dr duobus modis, aut cõis omnibus entibus, aut ꝓpria vnicuiq; enti. idem. 3. cæli. cõmẽ. 67. & 1. physi. cõ. 82. & 2. physi. 10.

Materia non dr natura, nisi quia recipit naturam s. formã quę principaliter ẽ nã. 5. meta. tex. com. 5.

Materiã vnam habent vniuersaliter quæ adinuicem transmutantur, 5. meta. tex. cõm. 11. idem 1. de generatione & corrup. tex. cõm. 43.

Materia est ptior forma fm potestatẽ, forma autẽ est prior materia secundũ actum. 5. meta. tex. cõm. 16. & est in capõ de priori.

Materia prima est tanquã genus altissimum: materia aũt propinqua est vltimã formã habens in generatione. i. quæ recipit vltimã formam. 5. metaphys. cõmẽ. 29. Ex quo loco possumus declarare auctoritatẽ Auerr. in 1. physicæ auditorũ, in cõm. 1. in qua adeo laborauerunt expositores vt Egidius Rom. in quolibeto. 5. q. 19. & Ioannes de baccone in quo fimili. tractato 2. qõne, qua quęrit vtrum materia sit pura potentia similiter Burleus in illo loco multũ laborat, tñ ex presenti loco Cõm. potest declarari per seipsum. prima. n materia est sicut genus altissimũ, per genus altissimũ intelligo genus generalissimũ. Vbi aduerte ꝙ nõ est intẽtio Auerrois assimilare primã materiã generi generalissimo quãtum ad prædicationẽ & vniuersalitatẽ ꝓdicationis, tunc. n. sibi manifeste contradiceret in primo meta. cõm. 17. & in 12. metaphy. cõm. 14. vbi inquit, ꝙ prima materia nõ habet intentionẽ alicuius cõis, vniuersalis ꝓdicabilis de pluribus sicut genus. Alexander enim scripsit demonstratiue ꝙ materia nõ sit genus, sicut dicit. & est videre in 2. lib. naturaliũ qõnum. qõne vltima, Sed talis similitudo est pẽnes hoc, nãsicut genus altissimũ non habet superueniens genꝰ in quod possit resolui. sunt enim decẽ gña gñalissima, vt dicit Porphirius, tãquam decẽ rerũ prĩcipia: principij autem propriũ est primum esse. 5. meta tex. cõm. 1. Sic prima materia nõ habet priorẽ in qua resoluatur. & ideo appellatur simplex. per vltimã formã autẽ intellexit formam vltimatã non ordinabilem ad vlteriorẽ formam, sicut ĩmixtio vltimæ formæ est forma mixti: & illa nõ ordinatur ad vlteriorẽ, sicut formæ elementariæ ordinant ad formã mixti, vt patẽt ex fine primi de gñone. Et ideo quęcunq; mediant inter primã materiã & vltimam formã, appellant materiæ cõpositæ & formę cõpositę: quia materia taliũ reducit ad primã materiã, & forma talium ordinat ad vltimã formã. Sic igit primã præter materiam & vltimã formã, omnia

media

media sunt materiæ compositę & formæ compositæ, sed illa duo tm̃ sunt causę simplices. Quod aũt dixit Egidius illud intelligi ſm diuersum modũ abstractionis, quia forma generis & forma speciei ſm Auerroẽ sunt vnũ realiter, sed differunt ſm maiorem aut minorẽ abstractionẽ: materia enim, vt dicit Cõmentator 1. meta. cõ. 17. prius recipit formas magis vniuersales, & eis mediãtibus recipit minꝰ vniuersales vsq; ad indiuiduales. licet hoc verũ sit ꝙ huiusmodi gradus dãtur in forma, & etiã in materia. vt est videre in vltimo capitulo libri de substãtia orbis ab Auerroe, vbi dicit ꝙ materia habet gradus, & potẽtia habet gradus: nihilominus videt mihi ꝙ ista expositio nõ quadrat expositioni Auerrois, qui vult ꝙ Aristo. in ꝓbatione illius maioris, in qua dicit. Tunc enim opinamur cognoscere vnũquodq; cum cãs primas cognoscimus, & ptĩcipia prima, & vsq; ad elemẽta. Vbi dicit ꝙ per causas primas intelligit causas simplices existẽtes ĩ re primas nõ cõpositas, & sunt prima materia & vltima forma, & ex ꝓsequẽti loquit̃ de causis realibꝰ & in esse reali cõsideratis, & non ſm abstractionẽ rationis. quia Philosophus naturalis est artifex realis, & sua interest cognoscere oẽs causas reales, & propinquas, & remotas, sed illa cõsideratio ſm differẽtiam rationis inter gradũ minoris abstractionis pertinet ad artificẽ rationalem vl̃ cõmunem. vnde dicit. Quæ enim sunt præter primã materiã & vltimam formam cuiuslibet rerum naturaliũ, sunt materiæ cõpositæ & formę cõpositæ.

loquitur. n. ſm esse rationale. Et ex hoc patet quanto plus sit accusatione dignus ille bonus Ioannes de baccone in loco allegato, qui ꝑ vltimã formã expositi primũ motorem, motus authoritate Cõmentatoris in. 12. meta. cõ. 18. vbi habet ꝙ omnes formæ naturales sũt in potentia in ꝓpria materia, & sunt in actu in primo motore. Sed hoc iterum stare non potest: quia licet dictũ Cõmentatoris sit verum, ibi tm̃ non facit ad propositum, quia Cõmentator dicit hic ꝙ per causas simplices Arist. intellexit causas existentes re primas & nõ cõpositas, vbi patet ꝙ loquitur de causis intrinsecis primis. Manifestum est autẽ ꝙ primus motor non est principijs intrinsecis, sed extrinsecis. Sed dices tunc ista expositio non potest verificari nisi in mixtis & in habentibus plures formas. in elementis autem non videtur verificari vbi non est nisi vna forma tantum. Soluitur quòd, vt dicit Cõmẽtator primo physico. 60. primo, propositio illa Philosophi omnia habẽtia principia cãs & elementa non cognoscunt̃ nisi ex cognitione principiorum, aut causarum, aut elementorũ suorum impossibile est vt hæc cõiunctio, aut sit sicut copulatiue natura, nã ꝓpositio scientiæ certe inuenitur in rebus habẽtibus causas quatũcũq; per scientiam illarum causarum, sicut inuenitur in habentibus vnã causas. Tunc igitur in simili in elementis non est nisi materia prima & forma elemẽti, & illa est vltima forma in elemento, quia vltimum rem non habet neq; priorem secundũ rem. & ideo scientia de elementis perficitur in scientia causarum simplicium præcisẽ quãtum ad causas intrinsecas, sed scientia mixtorũ habentiũ plures formas & plures materias perficitur ex cognitione causarũ simpliciũ & cõpositorum. nõ igitur impedit expositionẽ Cõmentatoris aliquid hoc quod obijciebatur, sicut vides clare. nam quod dr̃, quod enim est inter primã materiam & vltimam formã cuiuslibet rerum naturaliũ sunt materię cõpositę & formæ cõpositę, intelligit̃ in q̃buscunq; sũt plures formæ, plures materiæ, ĩ ca rentiꝰ n. multitudine tali impoſſe & vt hoc verificetur maxime ſm naturalẽ considerationẽ, quæ considerat res in esse realı̃, & non ſm esse rõnis, vt dictum est.

Materia alia remota, alia propĩqua, 5. meta. tex. com. 29.

Materia dicitur genus, 5. meta. tex. cõm. 33. & est in capitulo de gñe. vide in concordantijs.

Materia & forma dicunt̃ diuersa genere, 5. metaphy tex. com. 33. Vbi aduertẽdum ꝙ litera Arabica ibi ẽ corrupta, quia dicit ꝙ sunt idẽ gñe & cõm. exponit qa fit ex mã & forma vnum. vide in concordantijs.

Mathematicę demonstrationes probant a notioribus naturæ & nobis simul. 1. phy. cõ. 2. idẽ. 7. meta. tex. cõm. 10. & 3. cæli. com. 61. & 1. de anima. cõm. 10.

Mathematicæ considerant de causa formali tãtum, quod patet primo physi. cõm. 1. vide qũo sit intelligendũ. 2. physi. cõ. 68.

Mathematici non dicũt magnitudinem augeri in infinitũ in actu, sed solum esse quantãcunq; voluerint finitã, tertio phy. tex. c. 71.

Mathematicæ magnitudines habẽt contactũ. 5. physi. cõmen. 22. & habetur in primo de generatione & corruptione. in texto cõmẽ. 44. & 4. physi. tex. cõmen. 76. idem 5. physi. cõm. 30. & 39.

Mathematicus cõtactus assimilatur continuo, quia vltima reuertũtur in vnum 5. physi. cõm. 22. & 30. & 39. secus de contactu naturali, quia duo vltima remanent duo de monstrata in actu.

Mathematicus aliter cõsiderat magnitudines, & aliter naturalis. primo cæli. cõ. 1. idem 2. physi. tex. com. 18. & 3. cęli. com. 6.

Mathematica nõnulli crediderunt esse substanrias. 6. meta. tex. cõ. 5.

Mathematicꝰ circa ea quæ ex ablatione theoriam facit, circuntollens enim omnia sensibilia speculatur, puta leuitatẽ & grauitarem, & duritiem, & contratiũ, adhuc autem caliditatẽ & frigiditatem, & alias sensibiles contrarietas. solum autẽ derelinquit quantum & continuũ 11. primæ philosophię. cap. 11. Ex quo loco manifeste deduci potest materiã intelligibilem esse ipsum quantũ vt abstrahit ſm rationem ab omnibus qualitatibus & contrarietatibꝰ sensibilibus, vt declaraui in theorematibus in proprio theoremate de hoc. vbi declaraui qũo sit intelligendũ mathematicum non abstrahere a materia intelligibili, cõtra Egidium 10ma. & alios tenentes materiã intelligibilem esse substantiã.

Mathematicorum quidditates possunt ĩtelligi sine sensu, & motu, & sine mã sensibili. 7. met. tex. c. 39. & 37. & 6. metaphy. tex. cõm. 2.

Mathematicus vult cõmunibus pro

prię

prie. 11. primę philosophię. cō. 3. & in 1. posteriorū analiticorū. tex. cō. 24. & in 4. primæ philosophię tex. cōmen. 7.

Mathematici solā quātitatē spectāt quo opere neq; vlus corporis naturalis est, neq; affectionū herentiū corpori in eo ꝙ naturale est, quales sunt ealiditas, frigiditas, humiditas, siccitas, sed in contēplationē sola spacia ipsa mera, inaniaq; & confinia corporū adhibentur. The mistij sententta. 3. de aīa. cap. 50.

Inde scire potes quid sit materia intelligibilis cōtra multos latinorū. vide quę scripsi in theorematibus de hoc.

Mathematica ideo abstractatione & abiunctione constare dicuntur, qm̄ ab his quę in naturalibus corporibus vsitantur loco, qualitate, tēpore, actione, motu, affectionib⁹, & reliquis generibus eximunt̄, abiungūturq;. Themistius in 3. phy. 71. & habetur ab Aristotele in 10. met. cap. 3. & Auer. in 3. cęli. cō. 6.

Mathematicus vtitur longitudine, latitudine, & puncto indimensibili separatim atq, seorsum: q̄uis minimum illorū subsistat actu per se, quia tñ fingunt̄ subsistere, in consideratione per se sine mendacio veniunt. Themistius 3. phy. sup. tex. 71. Ex quo scire poteris differentiam inter naturalē & mathematicum. nā licet Arist. in 2. physi. tex. cō. 16. dixerit corpora physica habere superficies, & longitudines, & puncta, sicut mathematica. tñ naturalis nō considerat talia inquantum naturalis est, vt sunt seorsum & separatim se habētia: sed si quādoq; naturalis cōsiderat solam longitudinē sine latitudine tunc vitur mathematica abstractione, sicut etiā in plerisq, alijs rebus, vt bene notat Alex. vnde nulla est physica magnitudo nisi corpus. sicut bene notat Simplicius authoritate eiusdem Alexādri in primo cęli & mundi. vnde lineę naturales sūt corporeæ, & superficies sīt: & puncta naturalia sunt corporea, quantus naturalia sunt, sicut sunt minima naturalia, & sicut sūt poli mundi naturales, sed mathematice sūpūcta indiuisibilia. sicut notat Cōmentator in 2. cęli. cōm. 14. & in 4. physi. in cōm. 118. Et sic loquitur Peripatetici de istis. Et nota bene hoc, quia latini nostri de hoc sunt in maxima altercatiōe. Vnus lucidissimus Themistius exponit in præsenti loco dicit ꝙ non oīs linea naturalis est, quæ & naturā requirat & locū. nam mathematica quædam dicūtur, quarū vtitur locus est animus speculans.

Mathematicorū entium gña repsentāt materias fictas intēionales. ex paraphrasi meta. tract. 2.

Mathematicæ scientię, & scientia de aīa considerant res partim in materia, partim vero, a materia abstractas res simplices, in prologo primi physi. & Amonius (vt Philoponus tradit) in principio libri de anima de qua opinione vide quæ scripsi rim in qōnibus miscellaneis. &c.

Mathematici: noēs naturales affectiones a contēplatione sua reijciunt, solas meralq; magnitudines, & da ac inania spacia finiunt, finaldis his neq, materiā neq; naturalem qualitatē adiungunt. Themi. 1. de aīa. com. 17. contra illos, qui ponunt substantiam corporeā esse subiectum scientiarū mathema.

Mathematica dicuntur ex ablatione, & naturalia ex appositione. 3. cęli. tex. com. 6.

Mathematicis quęcunq; inconuenięta accidunt, necesse est natura libus accidere. 3. cæli. cōm. 6. Vbi vide limitationē Auerrois ꝙ habet veritatē in pluribus, sed non in oī loco. & vide bene calcem commēti sexti iam allegati: quia bene intelliges hoc.

Mathematicus & naturalis conueniunt in hoc, ꝙ continuū est diuisibile in infinitum, sed differunt ꝙ fit augmentabile in infinitū: qa mathematicus cōcedit hoc, sed naturalis negat illud, vide causam. 3. cęli. cōmen. 6.

Mathematicus cōsiderat continuū, vt est separatum a materia: sed naturalis vt est cōiunctū materiæ. ibi dem cō. 6. & 1. cęli. com. 1.

Mathematici cōsideratio de corpore est, inquantū est quantum sine aliis accidentibus: sed cōsideratio naturalis est de corpore inquantū est quantū cū cæteris accidētibus cæterorū prędicamentorū 3. cęli. c. 6. idem habetur ab Aristo. in 11. primæ philosophiæ. cap. 3.

Mathematici ex diffinitionibus facile in notitiam accidentium deuenunt: naturales vero ecōuerso pro eisdem ex accidētibus in diffinitionem accedunt. Themistius 1. de anima. tex. cōm. 11. consimile habetur ab Auerroe primo physi. cō. 1. & in 7. meta. cōm. 10.

Mathematica habent tactum & lotex. cō. 44. idem. 4. phy. 47. & 76. 1. de generatione & corruptio. Mathematicæ artes primum circa numerum constituerunt. ibi namq; Gazalorum gens vacare dimissa est. ex proemio meta.

Mathematica existentiū sine motu sunt extra ea quæ sunt circa astrologiam, disputāt tñ & tractant omnia de natura. 1. meta. tex. cō. 19.

Mathematica non admiscent̄ cum materia. 2. meta. tex. cōm. vltimi.

Mathematicæ non demonstrāt per genus causæ finalis. 3. metaphy. tex. cōm. 3.

Mathematicæ nullam de bono aut malo faciunt rationē. ibidem. Ex illo textu colligitur in mathematicis non esse bonū. vide tñ & considera diligenter ꝙ (vt inquit Auerroes in cōmento.) ista res indiget consideratione. vbi scire debes ꝙ Arist. in 13. metaphy. ī calce primi capitis ī quit, quoniam autē bonū „ & honestū alterum, hoc quidem „ semper ī prasi, bonū autē & in im- „ mobilibus dicētes nihil dicere ma „ thematicas scientias de bono aut „ optimo, mentiunt̄: dicunt enim & „ demonstrāt maxime, non. n. si nō „ nominatū. opera autē & rationes „ ostendunt nō dicunt de ipsis: boni „ autē maxime species, ordo, & con- „ mensuratio, & id quod terminatū est quę maxime ostendunt mathe mathicæ scientiæ, & q̄o multorū causa vident̄ hoc. &c. Et iste est locus quem innuit Auerroes in commento 3. super 3. primæ philosophię dum dixit super istis verbis. & ipse dixit in tractatu de quo loquitur in principijs mathematicorum ꝙ ordinatio numerorū & magnitudinum inuenitur in eis, & in diget hoc perscrutatione. Vbi scire debes ꝙ vt notat bene Alexander in præsenti, ratio adducta per Philosophum est deceptio quædā: nā hac potissimū cā mouetur ad ostē

Digressio an in mathematicis sit bonum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

dendum in immobilibus non esse bonum, quia omne bonū finis ē. finis autē cuiusdam actus finis est: omnis autē actus cum motu est. inquit enim: nā non omne bonū suapte natura agendū est, sed partim agendum, partim contēplandum: non agendum cuiusmodi ē in mathematicis, veritas enim eorum quæ bonum quoddam est vt finis in ipsis expetitur. Et ideo animaduerte bene & considera q̄ etsi Philosophus ista adduxit ibi est ī parte argumentatiua, nō quia hęc sit eius intentio q̄ in scientijs mathematicis nulla sit bonitas, alioquin scientię speculatiuę nō essent de numero bonoꝝ & honorabiliū, contra Philosophum in principio libri de anima. patet. n. authoritate Philosophi scientias mathematicas enumerari inter scientias speculatiuas. 6. metaphy tex. cōmen. 2. Et licet Plato dixerit illas esse ꝓpter exercitium, vt alias declaraui, quia tamen quandoq; Aristo. ex mente ꝓpria videtur etiā assērere illud in entibus mathematicis nō esse bonū neq; finis rationem. Debes scire q̄ vt est sententia Philosophi in 2. physi. tex. cō. 18. eędem sunt lineę mathematicæ, & naturales, & quia formę istę non terminānt motum, nec habent rōnem finis, nisi vt sunt naturales, quia mathematicus abstrahit a motu, & ꝓ huiusmodi fine per motum attingendo, sic sub illa ratione non est ī eis ratio boni neq; finis, sicut ē in naturalibus. & hoc est qđ pulchre declarauit Auerroes ī 2. phy. in cō. 74. formæ quæ sequitur naturam entis, non est dicta nobilior, vt forma mathematica. non enim dicimus q̄ lineæ exeuntes a centro circuli ad circumferentiā sunt equales, vt circulus sit nobilior, sed hoc contigit naturæ circuli: & ideo nobilitas nō inuenitur in formis mathematicis: hoc enim .ſ. nobilitas nō accidit formis, nisi fm qđ sunt finis. quare intelligas modo quomodo bonitas & nobilitas non est in formis mathematicis, quia eędem sunt eędem cum formis naturalibus, non habent bonitatē, nisi vt sunt in materia sensibili in esse naturali, seu reali, qui sic sunt finis motus agentes, & non habent bonitatem istæ formæ, & sunt in imaginatione vt cōsiderant a mathematico. dicit enim Commen. q̄ balneum in anima mouet vt efficiens, & balneum extra animam mouet vt finis: bonum enim & malum sunt ī rebus. & aduerte q̄ Cōmen. ꝫ. metaphysi. cōmento. ꝫ dicit q̄ potest contingere vt sit in immobilibus bonum, sed non per se, sed per accidens, quod ideo dicit, pro quanto sunt eadem subiecto cū rebus mobilibus in quibus per se est ratio finis, qui attingitur per motum, q̄ ibidē Cōmen. dicit q̄ mathemat. ca licet sint in re mota, tñ non mouentur nisi per accidens, & sic bonum in eis inuenit per accidens. Eodo modo, sed non propter hoc nobilitatur, quia cōtēplatio eorum mathematicorū quorū finis est veritas nō sit de genere bonorū: & qđ etiam illarum scientiarū cognitio multis artibus & mechanicis, & speculatiuis possit esse profícua & vtilis, vt dixi in concordantijs. per primo physicorum.

Mathematica licet sint in re mota. tamen non mouentur nisi per accidens. tertio metaphysico commento. 3.

Mathematicarū scientiarum quędā sunt primæ, vt arithmetica & geometria: quędam sunt non primæ, vt prospectiua & musica. ex 4. meta. tex. com. 4: vnde colligitur scię. nas medias, magis enumerandas esse in genere scientiarum mathematicalium, quàm cum naturalibus, vide in concordantijs.

Mathematicorū sunt principia elementa & causę 6. primę philosophię tex. cō. 1. Ex quo patet Auerroē. Alexandrumq; & alios grecos exponentes etiā aliter potuisse exponere authoritatē illā ī principio physicæ auscultationis. vbi Arist. exordiens in vnaquaq; doctrina cuius sunt principia vel causæ, vel elementa, cognitio ex horū fit perceptione atq; scientia: ipsi enim per principia exponunt causas agentes: & mouentes, & per causas fines, & per elementa principia existentia ī se, vt sunt materia & forma. iuxta autē istam expositionē mathematicorū nō essent principia, elementa, & causæ, cuius th oppositū scribit Philosophus in psenti authoritate, immo Aristo. in hoc loco subdit propositionē vniuersalē dicēs. & vtaliter omnis scientia intellectualis participans aliquid intellectus causas & principia est, aut certa, aut simpliciora. & licet non addat & elementa, hoc fecit breuitatis gratia, q̄ vt quelibet scientia vel doctrina fm suam consuetudinem indulgens fm suam consuetudinem. Mathematica speculatiua, quę ē vere intellectua lis. practica, quę particeps est in aliquibus agibilia de quibus est practica non sine intellectu fiunt, vt patet ex 3. de anima. & ex 6. ethicorum. & ex 2. physi. Vnde videt mihi oēm scīam fm. Arist. sententiam esse ex principijs, causis, & elementis. Nā principia immediata ī qualibet scīa quæ sunt propositiones per se notę & concessię in illa scientia rōne qua nō habēt in tali scientia priores propositiones, per quas demonstrari possunt, sic talia principia dici possunt. scribit enim Aristoteles in principio 5. meta. q̄ de ratione principij est primū esse. & 1. posteriorū dicit. Idē autē est primū & principium, & eædē propositiones inquantū sunt causę cōclusionis demonstratę, sunt causæ nō solū in inferēdo, sed in essendo. siquidē demonstratio faciens scire est ex causis vtroq, modo; & pser tim in demonstratione simplr dicta, in demōstratione autē quia, dicunt, causæ in inferendo tm, in ordine aūt ad totā demonstrationē, quę formalr cōponitur ex eis dñr elementa. siquidē elmti est vt sit in re quę cōponitur ex eo. vnde 5. meta. tex. com. 4 dicit expresse, q̄ elmta etiam dicunt respectu demōstrationū: & sic demōstratiōes primę ī vnaquaq, scīa, dñr elmta respectu aliarū demonstrationū. vbi Commentator dicit primę demonstrationes quę cōponuntur ex primis propositionibus sunt elemēta omnium demonstrationum quæ cōponuntur ex eis: demonstrationes enim compositę dissoluuntur in demonstrationes simplices istę autem non dissoluuntur in alias, & ita saluare possumus in omnibus scientijs esse principia, causas, & elementa iuxta istam sententiam, quid enim melius esse po

test quam Aristoteles per Aristotelem interpretari.
Mathematica abstrahit a motu. 6. meta. tex. cõm. 2. & 3. metaphysi. tex. cõm. 3. & 7. metaphy. tex. cõ. 35. & in 2. physi. tex. com. 18.
Mathematica est circa immobilia, sed inseparabilia. sexto metaphy. tex. cõmen. 2.
Maturatio melius & plus dr̃ de aĩalibus, quam de vegetabilibus; & de vegetabilibus plusquã de minerali-bus. 4. metheororum. cõ. 26.
Maumetti lex põit hoĩes ęternos, & hoĩes corruptibiles eiusdẽ rõnis ĩ nomine & diffinitione. 3. me. c. 7.
Maxillam infetioré omnia animalia mouent, excepto crocodillo fluuiali, qui mouet superiorem. 1. de natura animalium. cap. 11. & vide causam huius in 2. de partib⁹ animalium. cap. 17.
Maximũ fundamentum est scíę naturalis naturam agere propter finem. 2. physi. cõm 74. & 75. & 84
Maxima distantia non inuenit nisi in linea recta. 8. physi. cõ. 73.
Maximum in vnoquoq; genere perfectum ẽ. 10. meta. tex. cõ. 13.
Maximũ est cuius non est excessus. ibidem.
Maxima remotio nõ mẽsurat nisi fm lineam rectam. & ideo dicit in descriptione lineæ rectę q̃ est breuissima inter duo puncta. 1. cęli. cõm. 28. idem 5. physi. cõm. 23.
Maxima dimensio quã materia recipit, ẽ dimensio ignis, & minima est dimẽsio terræ. 2. de anima. tex. cõm. 97.
Medium determinatum est. 1. cęli. tex. cõmen. 44. & ibi ponitur ratio ad hoc,
Medium trifariã sumitur primo ꝓ loco inferiori, pro medio sphęræ, & pro medio quod est inter duo extrema cõtraria. 1. cęli. cõ. 45.
Medio non existente totaliter, neq; extremum erit, neq; sur um: neq; deorsum. 1. cęli. tex. cõm. 74.
Medium non est nisi per corp⁹ sphericum, & corpora spherica nõ sunt nisi ꝓpter corpora quę sunt in medio 1. cæli. cõm. 78. prima pars patet, quia sphera diuiditur in medium, quod est centrum & circumferentiam. 2. pars pãtet ex his quæ habet Cõmentator. 8. physi. com. 84. consistentia, inquit mundi habet ius istis duabus virtutibus perficiũ virtute mouẽdi, & virtute quietis.
Medium corporis, quod circulariter mouet, debet esse vnũ. 2. cęli. c. 51.
Medium aliqñ dr̃ de medio magnitudinis, aliquãdo de medio quod eligitur a natura. ſ. nobili, vt in animalibus, aliud est mediũ magnitudinis, & aliud est mediũ fm naturam. 2. cęli. tex. cõ. 74. gloſat auẽ Cõmen. de animali æterno, quia in animali corruptibili coincidãt.
Mediũ fm q̃ medium, non est causa q̃ corpus sit graue, sed inquãtũ est medium corporis quod circulariter mouet, & medium nõ est causa essentialis, quare corpus graue quiescit in medio, sed est gratuitus eius. 2. cęli. cõm. 102.
Medium si fuerit concessum q̃ sit causa quietis terrę, erit causa remota, & melius est dicere q̃ sit causa conseruans quietem, quam agens. 2. cæli com. 102.
Mediũ magnitudinis differt a medio fm virtutẽ, quia mediũ virtutis ẽ in oĩbus ꝑdicamentis, sed mediũ magnitudinis est in ꝑdicamento quãtitatis tñ. Auer. ĩ paraphra. 2. de

1. de cęlo. summa 4. cap. 1.
Medium aliud fm qualitatẽ, aliud fm quantitatẽ. 3. cęli. cõ. 42.
Medium mundi est diuisibile habẽs latitudinẽ. 4. cęli. cõm. 3. consimile 8. physi. cõm 76.
Mediũ duplex, fm cõparationem, & tale nõ est cõpositum ex extremis: & sine comparatione, & hoc est cõpositum ex extremis. 4. cęli cõ. 26.
Mediũ est terminatum distinguẽdo ipsum ab extremis, & si mediũ eẽt extremũ, possibile esset in ipso fieri additionẽ, & si ita esset tũc possibile esset inuenire corpus descendẽs sub terra. 4. cæli. com. 32. vide pro ista cõsequentia 1. cęli. tex. c. 12.
Mediũ mũdi & medium terrę sunt idem subiecto, sed differunt diffinitione. 4. cęli. cõmen. 33. & 34.
Mediũ & aliud quod est inter, multis modis dicit. 4. cęli. tex. cõm. 38.
Media quæ sunt inter contraria in forma, seu qualitate differũt a media in loco, ꝓtrietas enim inuenitur in loco & forma equiuoce, nã contraria in forma sunt duo in forma, sed non duo in subiecto, sedcõ duo in loco sunt duo in forma & duo in subiecto, & ideo mediũ in cõtrarijs in loco oportet vt habeat aliquã contrarietatem in forma & in subiecto, vnde necesse est vt non quiescat nisi ꝓpter numerationẽ mediũ inter contraria in loco sit vnũ in subiecto. 4. cęli. com. 38.
Medij dispositio est vt in eo congregẽt cõtraria. 4. cæli. cõ. 40. quod aliter sit intelligendũ. vide in 4. cęli. com. 26. & 38. clarius.
Media extrinseca nõ recipiũt sẽsibi cõtraria in quib⁹ existũt. 2. de aĩa. tex. cõ. 101. & cõ. 76. & 97.
Mediũ est fm duas spẽs, vnũ eorum est fm veritatẽ & prius, & est mediũ inter duo contraria, cuius esse cõsistit in cõplexione duarũ extremitatum, & est fm quidditatẽ diuersum ab extremis. 2. aũt dicit stmĩlitudinarie, & fm posterius, & ẽ mediũ inter duo cõtraria, fm quã titatẽ tñ. 3. metheororũ. cõ. 2. iuxta dimidiũ, consimile 6. physi. cõ. 32. idem 3. cęli. cõmen. 42.
Mediũ qd̃libet, aut est cõpositũ ex extremis sĩplicib⁹ simplr, aut ex reb⁹ simplicib⁹ ĩ rẽspectu medioꝝ, aut ex formis mediorũ. 1. meta. cõ. 39.
Mediorum extra quæ est aliquid vltimũ, & primũ necesse est q̃ prius est, causam esse aliorum quę sunt post se. 2. meta. tex, com. 6.
Medium & circulus sunt principia totius. 8. physi. tex. com. 84.
Media quæ sunt inter contraria nõ simpliciter sunt cõtraria extremis. 12. meta. cõm. 6. & 5. physi. tex. c. 52. & 1. physi. 47. 1. cęli, 20. 1. de generatione & corrup. 50. 10. primę philo. tex. c. 23. & 2. de aĩa. 44.
Media inter ꝓtraria fiunt ex mixtione cõtrariorũ. 10. metaphy. tex. c. 23. & 5. physi. 52. & alibi sępe.
Mediũ est vtrunq; extremũ non pura potẽtia, sed aliqua potentia. 1. phy. cõ. 56. idem 5. phy. 6. & 19. & 52. & 10. metaphy. cõm. 23. Contra Burleũ & alios q̃ negant media ẽe cõpositа, ex extremis cõtrariis. Cõtra Burleum.
Media sunt quasi materia extremorum. 3. physi. cõm. 49. Vide in concordantijs.
Mediũ mundi non diuersat fm qd̃ medium in respectu totius & ptis, sed diuersat solũ in magnitudine & paruitate, quia videlicet locus to

tius est maior loco partis. 3. physi. cõm. 52. idem Them. ibidẽ vide pro hoc 4. cęli. tex. cõm. 22.

Mediorũ diuersitas in istis duabus causis. s. in difficultate & facultate resistentię, aut motus, aut quietis eorum est causa in diuersitate motus eiusdem moti, aut mobilium consimiliũ. 4. physi. cõm. 71.

Mediũ quod contra fertur magis q̃ mediũ manens. 4. phy. tex. co, 71.

Mediũ in primis qualitatib⁹ vr̃ q̃ sit temperatũ 6. phy. cõ. 32. qđ differr fm magis & min⁹ ab extremis.

Medium turissimũ est, & ideo natura cor constituit in medio Aristo. in 3. de parti. aĩalĩ. cap. 4. de corde, & habetur expresse ab Alexandro in paraphrasi de anima. cap. vltimo. ideo astut⁹ Vlisses nauim suã cõstituit ī medio, vt inqt Homer⁹.

Mediũ pinguius seu spissius, magis impedit quã subtilius. ibidem.

Mediũ est quodammodo extrema. 5. physi. cõmen. & tex. 6.

Mediũ cõponit⁹ ex duabus extremis in media dispositione exĩstibus. 5. physi. cõ. 6. & 19. & 52. idẽ 4. cęli. cõ. 26. & ibi. vide quo intelligit⁹.

Mediũ est in qđ aprũ natum est primum ptingere mutãs quam in qđ vltimũ. 5. phy. tex. cõ. 22.

Mediũ ī minimis in trib⁹ ẽ. ibidẽ.

Mediũ est cõtranũ extremo p id qđ habet in se de alio extremo. 5. phy. cõ. 52. Ex quo bene dixit Burleus q̃ non nisi violẽter glosari põt de mente Cõmen. cõtraria nõ esse refracta in medio, nã expresse dicit q̃ uiride nõ trasmutatur ad albũ, nisi fm quod est in eo de nigro, & non trasmutatur ad nigrum, nisi nisi secũdũ q̃ est in eo de albo, & similiter qñ albũ transmutat⁹ in viride, transmutat⁹ nigrũ in viridi existens, & nigrũ dum trasmutat⁹ ad viride, trẽs mutant⁹ ad albũ qđ est viridi. idẽ 5. phy. 6. & 19. & 10. me. cõ. 23. & in 2. de aĩa. 95. & 105.

Locus expressus in Auerr. q̃ glosari nõ potest q̃ contraria sint for-

Mediũ quoddã differt fm magis & minus, & quoddã fm formam. 6. physi. cõm. 32. vbi nota q̃ mediũ fm formã est illud quod vere eum acquirit⁹ terminat motũ, & taleterminatũ, & differt specie ab extremis, sed medium fm magis & minus est ad quod non terminat⁹ motus, nec ab extremis distinguit⁹ specie, sed fm magis & minus, & sit talle necessarium ex cõmixtione contrariorũ in subiecto, quod trasmutatur de vno extremo ad aliud, & tale est in potentia, & sunt talia in infinitũ. Nota bene hoc.

Medietatẽ pertranssire est in potentia, non in actu. 6. physi. cõm. 52.

Medium relatiue dr̃ respectu extremorũ. 7. phy. cõ. 17.

Mediũ nõ est inter virtutem & rem. 7. physi com. 18.

Medium ad vtrunq; extremũ vnũ & idem numero est, ratione autem duo. 8. physi. tex. com. 65.

Medietates infinitas pertranssire in potentia in tẽpore finito non ẽt possibile, sed necessarium. ibidem.

Media omnia sunt in eodem genere cum extremis. 10. meta. tex. com. 22, & 5. physi. tex. com. 22.

Media hęc dicim⁹ in quacunq; permutari prius est necesse q̃ permutatur. 10. meta. tex. com. 22.

Media omnia sunt oppositorũ quorundam. ibidem.

Media contrariorum necesse est consti poni ex ipsis extremis. 10. meta. physi. tex. com, 22. Et vide ibi me tem Auerr. claram contra Burleũ oppo-

situm tenentem.

Media si essent specie distincta ab extremis, non esset medium, seu inter ea, secundum Arabes, quod est ne essarium in motu. Cõ. 10. me. cõ. 24. vide in cõcordãtijs nup editis.

Media omnia inter contraria eẽ cõ posita ex contrarijs nõ solum vere est, verũ etiam & sua conuersa ẽ ve 22. 73. & omnia composita ex contrarijs sunt media. ibidem.

Medicus edificat, nõ inquantũ medicus, sed inquantum edificator. 1 physi. tex. com. 74.

Medicus per se nõ sanat nisi alium. 5. phy. co. 1 & 2. phy tex. co. 3.

Medicina nõ est ramus scientię naturalis, vt opinatus est Algazel, qa medicina naturalis est speculatiua, medicina ẽ ars factiua, ex dispositione physicis in solutione primi dubii cõtra Conciliatorẽ.

Medicina sumit prĩcipia sua a scientia naturali. & qñ aliquid cõmune ad vtrunq; scientia istarũ considerauit duobus modis differunt in scientia naturali, vt sũt passiones entiũ naturaliũ. Medici vero cõsiderat de eis vt vnã earũ efficiant, & reliquã destruit. ibidẽ, Medicina est ars operatiua exiẽs ex principijs veris in qua qęritur cõseruatio sanitatis corporis humani, & remotio sue, egritudinis fm q̃ possibile fuerit in quolibet corpe. dicta fuit in 1. Col. in principio.

Medicinæ artis finis non est ad sanandum omnino, sed ad faciendũ quod potest fieri, & in quantum conuenient, & tempore conuenienti, & postea debet expectari sicut est in arte nautarum: & in omne exercitus. ibidem. ista etiam est sententia Arist. in primo topicorum. ca. 2. vbi dicit. neq; „ rhetor omnino persuadebit. neque „ medicus omnino sanabit, sed si ex contingẽtibus nihil omiserit, sufficiẽter eũ dicem⁹ habere disciplinã.

Medico conueniens est sumere complexiones membrorum a naturali Philosopho. Auer. in 2. Col. ī cap. de complionibus membrorum cõ similium.

Medicinæ artis aliquid est speculatiuũ, & illud est scientia naturalis, & aliquid practicum. ibidẽ Auerr.

Medicinæ pars speculatiua est accepta a causis multũ remotis sanitatis & egritudinis, sicut svt elemẽta & similia. ibidem Auerr. & est sententia Aristo. in principio libri de sensu & sensato, vbi dicit⁹, q̃ physici interest sanitatis & egritudinis prima inuestigare principia, vbi per prima intelligendum est remota, quia proxima spectant ad medium prẽcipue, vt sunt intẽta per artẽ, cõtra Diuũ Thomam, qui per prima exposuit naturalia.

Nullibi enim cõsueuit Arist. sumere in hoc sensu primũ, sed hoc aut sumitur primo vt primum distinguitur cõtra proximum, vt primo physi. tex. cõmen. primi. vbi notat Cõm. q̃ doctrina ordinata est incipere a cognitione causarum primarũ rei cognoscendę perfecte, de inde intendere ad cognitionẽ aliarum causarũ remotarũ fm ordinẽ, donec perueniat⁹ ad cadsas propinquas q̃ sanitatis & egritudinis causę particulares a medicina cõsiderentur, patet ex secundo phy. tex, cõ. 26. sed de hoc vide q̃ in cõtradictionib⁹ nuper editis scripsi, vbi de di alium modum exponẽdi illam

Simplicio etiã dicit in prologo sciam naturalẽ largiri prĩcipia medicine & aliis artib⁹ mechanicis.

Arist. authoritatē in lib. de sensu & sensato.

Medicinę praticę pars est ars medicinarū experimētalis,& illius ēt ē ars anathomię.ibidē Auerroes.

Medicinę pars experimentalis indiget vitę longitudine, de hac enim sermo Hippocratis intelligit dum dixit vitam esse breuem, & artem longam.ibidem Auer.

Medicus & naturalis differenter cōsiderat sanitatē & egritudinē.ibi.

Medicina fm Arist. appropriat iter artes mecanicas in virtute.ibidē.& primo de anima com.17.

Medicina & cibus qūo differant, vide.5.Colliget. cap.3.& vide etiam cap. 24 ibidem.cap.3.

Medicinis rectiꝰ attribuit tēperātia & cibo tēperamentū.ibidē.cap. 3.

Medicinā esse calidā aut frigidam, aut humidam vel siccam, & cibū est equiuoca intentio.ibidem.

Medicina quomodo temperata dicitur. ibidem.

Medicina quę dicit esse appropriata alicui operationi non dicitur habere illā operationem nisi cōparatione ad corpus tēperatum, vel ad propinquū tēperātuę. ibidē. cap.4.

Medicinę oppilatiuę diuersificāt fʒ complexionē mēbrorum, sicut dicitur ꝙ dactyli oppilāt epar & aperiūt oppilationes pulmonis.5.Colliget. cap. 8.

Medicinę quę sunt aperitiuę vnius mēbri, non sunt aperituę alterius sicut absinthiū aperit opilationes epatis, & non pō poros exteriores aperire propter stipticitatem, quæ est in eo.5. Colli. cap.9.

Medicinę stipticę differunt ab opilatiuis.quia stipticę sunt in materia grossa terrestri,ſʒ opilatiue sūt in materia subtili.5. Col.cap.12.

Medicinę odorifere sunt supreme omnibus medicinis cōfortantibus principalia membra, & maxime in rebus testificatis ab experientia & ꝓpria cordi. Et propterea musc⁹ plus confortat inter cętera odorifę ra,nam eius aromatuitas ptęualet oībus aromaticis.5.Col.cap.19.

Medicinę quę frangunt lapidē,efficiunt hoc per frigiditatem & humiditatem,quia tu scis ꝙ res inuratę per caliditatē & siccitatē non dissoluuntur nisi per frigiditatē & humiditatē. Et cum dico frigiditatem intelligo diminutū calorē a calore qui coagulauit lapidē, & sic telligo cum dico humiditatē,quia non operant isti medicinę in lapidibus nisi per operationē similem operationi alicuius decoctionis.5. Colli.cap 20.

Medicinæ laxatiuæ habent suā operationem per attractionē inquantū est attractio, & etiam per prietatem.5.Colliget. cap. 21.

Medicinæ purgatiuę nō solū habēt hanc virtutem.s.trahendi humorem proprium & ex proprio membro.5.Colli. cap.21.

Medicinæ purgatiuæ non operant nisi per vnum calorem proprium eis qui est in eis qui habet propriatē trahendi talē humorē.ibidē.

Medicinæ bezharticæ fm medicos sunt mediæ inter venena & medicinas,& nos sic nō intendimus,quia media & extrema sunt vnius generis,& quæ sunt vnius generis sunt similia,&sic nō est in bezahartico cum veneno, quia medicatio contrarietatis semp debet attribui contrarietati.5. Colli. cap. 23. vbi dicit, ꝙ tales medicinæ ex vna parte sunt

sunt venenum, & ex alia sunt medicina,non quia sunt medicina ex parte qua sunt venenum, quia nō est extraneum vt dicatur ꝙ diuersificantur actiones vnius agentis,diuersificatis ,dispositionib⁹ subiecti locorum. Dic tu pro medicis qđ medium est duplex, quoddam qđ est compositum ex extremis vt colores medij respectu albi & nigri,& de talibus verum est ꝙ sunt eiusdē generis, & sunt similia. quoddam vero est medium fm similitudinē in participando dispositiones extremorum,& talia non sunt necessaria eiusdem generis,nec similia, & illo modo intellexerunt medici. Medicina lazaartica occidit sanum, quia non habet prodesse nisi quando in corpore est dispositio venenosa. ibidem.

Medicinę habent quatuor operationes primas, secundas, tertias,& ꝓprias,sed cibus nō hēt nisi vnā operationem, quia nutrit tantum.9. colliget.cap.24.

Medicinę principia ꝓ maiori parte habent inductionem, & experimenta cognita,vide diffuse de hoc 5. Colliget.cap.24.

Medicina vt dicit Gale. duobus instrumentis fuit inuenta ratione & experimento.5. Colliget. cap. 25. authoritas ista est in principio primę particulę afforismorū. cōm.1.

Medicinarum compositarum iudicium in complexione perfecta redditi nō potest ex sapore, quia potest esse via medicina composita, ex rebus quibusdam habentibus sapotem,& ex quibusdam carentibus,& nō potest fieri indiuiduum de toto ex parte. similiter medicina composita discerni non potest ex odore propter eandem causam, quia potest esse composita ex aliqbus odoriferis,& non pōt ferri indiuiduum ī hac re de toto propter partem,sicut illæ qui iudicauit rosam calidam,quia est aromatica 5 Colliget.cap.28.& 27.

Medicinarum significatio ex colore est multo debilior alijs significationibus ex sapore & odore sumptus: propterea quia color non est nisi ī superficie corporis colorati, & propterea inuenies secundū plurium quod complexio partis ī qua est color,est alia qūam complexio totius colorati.5. Coll. cap.29.

Medicinarum purgatiuarum nulla est sine aliquo veneno,excepto reubarbaro, eo quia confortat omnia membra corporis, ideo cum do ipsum cum alijs medicinis refrenat alias medicinas, quia frenum suum est cum eo. 5. Colliget. cap. 42. vbi loquitur de raueth.i. reubarbaro.

Medicinarum simplicium compositio necessaria est propter tres causas,quas vide in.5.Colliget.ca.67.

Medicinę compositę operatio est vnum in commixtione artificiali,sicut est vnum in cōmixtione naturali & non plura. 5. Colliget cap. 57.contra Gale.& ibi aduerte expręsse colligi ex mente Auer. complexionem ex naturalibus qualitatibus resultantem esse vnum & nō plura,contra opinionē multorū.

Medicina est ars operatrix inuenta ratione,& experimento conseruā sanitatem & remouens egritudines & hæc est veracior diffinitio, quē in al iquo librorum alicuius Auer. fuit inuenta.6. Colliget.cap. 1.

Medicinę ars aliquādo deficit in indiui

diuiduis propter materiales præparationes,quæ sunt in ipsis,quod est quia non est impossibile, vt sint duo homines vnius eiusdem complexionis temperatę ęqualiter, & vtantur vno regimimine, & vnus ipsorum perueniet ad meliorem finem quem consequi poterit per suam naturam,in alio vero in eodem regimine generabuntur humores,qui mortem inducēt, & causa huius,quia in eius complexione est mala prępparatio fixa, quę est causa,vt in ipso hęc malitia generetur. 6. Colliget.cap. 1.

Medicina est pars in qua necessaria est pręter vniuersalium rerum cognitionem, experientia propter q̄ particularia principia habentur in eo quod in vno quoq; indiuiduo fieri debet,& scias ꝙ ista principia omnia scribi nō possunt,quia sunt infinita, & ista pars scientię medicinalis nobis vetat habere perfectionem in hac arte, eo quia magis appropriata experientię q̄am rationi,& propter hoc dicit Hypocrates,ars longa, & vita breuis. 7. Colliget.cap. 6.

Medicina actualiter frigida vniuersaliter membris principalibus nō est apponenda,licet sit potentialiter frigida.7. Colliget.cap.7.

Medicinæ laxatiuæ facilius & citius expellunt humores subtiles q̄am grossos. Et quidam medici dixerunt, quod nunquam dederunt aliquam medicinam laxatiuam ad purgandum aliquem humorem, quin prius purgaretur cholera.7. Colliget.cap.9.

Medicinæ multum resolutiuę resoluunt subtile & grossum purificant, septimo Colliget.cap. 31.

Medicina est ars mechanica, & multi mirabantur de hoc, & ignorauerunt quid ipsi quid dixerim de mechanicis artibus,in secundo physico septimo. Colliget.cap. 31. in fine, & primo de anima,com.17.

Medicinæ artis finis est habendus secundum plus,hoc est secundum plurimas ægritudines, & plurima indiuidua, & plura tempora: sicut hoc accidit hominibus malis artibus mechanicis, quia artifex quādoque consequitur intentionem, & aliquando priuatur ea, & causa illarum sunt media quæ in illa arte cadunt,sicut maris naugium & agricultura. 7. Colli. cap. 31.

Medulla est excrementum sanguinis in ossibus concretis ex.2.de partibus animalium.cap.6.

Medulla spinæ dorsi non est, sicut cęterę. ibidem.

Medulla suapte natura calida est.ex secundo de partibus animalium cap. 1. cuius tamen oppositum tenent medici.

Medulla cerebri non est sicut medulla quę est in ossibus,quia tu vides ꝙ est in eo pars pinguosa, aut vnctuosa, quando coquitur ad ignem ingrossatur & exiccatur, ideo quod pars aquosa quæ est in eo resolutur per calorem & remanet in eo pars terrestris, Auer.2. Colliget. cap. de cerebro.

Medulla quæ est in ossibus est superfluitas cibi eorum.2, Colliget.cap. 8. de iuuamentis membrorū consimilium.

Mel terrę, oleum vero aeris. 4. meteor.tex.cō.41.

Melancholici parum dormiunt, & multū comedunt. vide causam in libro de somno & vigi.& Them. ibidem

ibidem.cap.18.

Melancholici habent corpora similia ligni infelicibus natis in regione atida & sicculosa.ibidem.

Melius fortasse est non dicere animam misereri,aut addiscere, aut intelligere,sed hominē anima. 1. de anima tex,cōm.64.

Melius est existimare ꝙ causa in diuersitate materiæ sit diuersitas formarum, non quod diuersitas materiæ sit causa diuersitatis formarum. 2. de anima cō.60.cō simile, 1. de aīa. cō. 53.& 2.physi.cō. 87.

Melius semper prius est eo, ꝙ melius est.3.meta.tex.com.11.

Melius est scire sermones hominū vbi certitudo haberi non potest q̄am nihil. 12. metaphy. cō.45.

Melius a deteriori separari melius est.ex.2.de generatione animaliū. cap. primo.

Melius ad euitandum vacuum ne gauit motum esse. 4. cuo, quia negauit motum esse. 4. physi. com.54.

Melius copia prouenit in annis tempestatis, hymbribus vero fœtus omnino superat,& vide causam. 3. de generatione animaliū.cap.10.

Mel vernale præstantius est autūna li.3.de natura aīalium.cap.40.

Mel album oculis & vēteribus ē magis cō modum. ibidem.

Mel auunmnale melius est. 5. de nā animaliū.cap.22. mel ex rore colligitur ab apibus.ibidem.

Membrum virile habet hoc propriū præ cęteris membris ꝙ augetur & diminuitur absq; aliquo morbo, ex 4. de partibus animaliū.ca.9.

Membra corporis sunt ī eodē gñre, sed cor anteceditea. 12.meta.cō.2.

Membra non mouentur nisi per calorem naturalem existentem ī eis loco formę,&propter calorem,qui est in membro, & ille non mouet nisi per principium animæ.2.Colliget. cap. 18.

Membra in animalibus nostris,quę non sunt sphericę figurę differunt in figura & potentia, sed in animalibus cœlestibus pori qui sunt vitæ membrorum differunt in potētia solum,ex lib.destruc.dispu.prima, in solutione. 11.dubij.

Membra omnia quæ sunt motus gratia superiora sunt in parte dextra q̄ in sinistra,& eius pars dextra calidior & magis valida est & motus a parte dextra incipit,ex 3.de partibus animalium cap.9.

Membra aliqua incisa nō restaurantur,vide causam ab Auer.ī 2. de generatione animalium.cap.2.cōtra Galenum & medicos.

Mēbra aliqua incisa continuari,aut restaurari non possunt, aliqua vero possunt,& vide de hoc verā causam ab Auer. contra Gal. in.2. de generatione aīalium.cap.2.vbi q̄rit vtrum semen est animatū, ppe finē capituli,vbi dicit hoc ex duobus prouenire, vnum est debilitas caloris in corporibus existēs,in cōparatione caloris generatiui.i.existentis in semine & spiritu gigniti uo;secundum vero est frigiditas loci extrinseci,quia accidit ꝙ frigiditas noceat eis & congelat ea anq̄ p ficiat eorum figura,vt accidit ipsi orosboth.

Membra consimilia sunt, quorum diffinitio & totius & partium vna est. Mēbra vero cōposita sunt quorū partes non assimilant partibus. Ex primo Colliget . capitulo de anathomia membrorum , & ibi vide

vide exemplum.

Membrorum quædam sunt composita ex elementis prima compositione, & quædam sunt cõposita secunda compositione mediante prima. 2. Colliget. cap. 1. vbi aduerte quòd secundum ipsum in præsenti loco membra consimilia dicuntur generari ex elementis prima compositione, sed membra officialia dicuntur generari ex elementis secunda compositione, quia mediantibus cõsimilibus prima generantur. Et animaduerte quòd dictum est intellgendum sano modo, nam simpliciter non est verum & absolute dictum eius. videlicet quod membra consimilia generantur ex elementis immediate, immo generantur per media, sed hoc est intelligendum in comparatione membrorum organicorum quę per multo plura media generantur, & isto modo intelligas dicta eius.

Membra consimilia sunt materia compositorum membrorum. 2. Colliget. cap. 7.

Membra consimilia, licet non sint iũcta nisi propter composita, tamen quodlibet eorum habet operationem propriam, quia manifestatur plus in composito. ibidem.

Membra consimilia non generantur ex cholera, & flegma & melancholia, sicut ex elementis, sicut generatur ex sanguine. 2. Colliget. cap. 1. & ibi vide causam contra medicos, quia in vulua non inueniuntur in actu cholera, flegma & melancholia quæ misceantur inuicem, vt ex sui mixtione possit resultare vnum tertium.

Membra frigida in corpore non dicuntur, quia sunt priuata calore, sed quia ipsa caliditas decoxit, & frigiditas ea cõgelatur, vnde quia complet ea & dominatur eis, ideo frigida nuncupantur simpliciter membra sicca sunt appropriata siccitati, ideo quia siccitas est illa q̃ complet & dominatur eis non quia sunt priuata humiditate, quia mixtio & digestio stant per humiditatẽ. Auer. sententia in. 2. Coll. cap. de complexione membrorum consimilium.

Membrorum officialium sanitas in quantum officialia sunt, consistit in debita qualitate quantitatis in quantum quantitas est, & in positione sua naturali. &c. Auer. in. 2. Colliget. cap. de complexionibus membrorum officialium. Vbi aduerte intentionem in illo cap. esse q̃ sicut sanitas membri consimilis est complexio eius bona, per quam agit suas actiones, aut pantur suas passiones, ita est quædam sanitas membri officialis, alia ab illa quæ est consimilis, & q̃ sibi merito consimilium debetur, quę, videlicet è, officialis inquantum officiale est, & ista dependet ex debita quantitate figura & numero & situ, vnde sanitas eius vt sic, est idem quod bonum plasma.

Membra non exercent actiones & passiones nisi per calorem innatũ, infusum eis vltra calorem innatũ, xionalem, qui est in membris cõsimilibus, & hoc est demõstratum per scientiam demonstratiuã & cognitum per experientiam apothemię. 2. Colliget. cap. 7. vbi paulo post dicit q̃ aggregatum ex istis duobus caloribus est, sicut forma per quam membrum agit & patitur, & hoc est quod moderni dicũt complexionem innatam actuatã per influentem.

Membra inordinata sunt ad attrahendum superfluitates sanguinis non trahunt, nisi quia sunt sibi cõuenientes in cibo, & scias hoc, & ne tradas obliuioni. Auer. 2. Colliget. cap. 9. de iuuamentis membrorũ officialiũ. Vide in concordantijs super editis.

Membra non agunt neq; patiuntur nisi per calorem naturalem cõtemperatum per frigiditatem proportionatum ei, quia declaratum est ī naturali philosophia q̃ frigiditas est, sicut instrumentum temperãs calorẽ nãlem qui est primũ agens & substantiale, ideo quodlibet mẽbrum operatur suam actionẽ per illum calorẽ correctum cũ illo instrumento cõuenienti ei: & quãdo frigiditas aduenit ei nõ multa, ita q̃ calor nõ egreditur suam formã naturalem, tunc diminuitur opera tio membri, sicut in cibis qui ascẽdunt in stomacho, sicut in sanguine flegmatico qui generatur ī epate, & quãdo calor agens breui augmentatione, ita non trahit calorẽ agitem a sua forma naturali multum, tunc fit mala augmẽtatio in operatione mẽbri, sicut in stomacho generante fumositatem ex cibis, & sicut in epate generãte multã cholerã fit magnũ augmẽtũ in calore vel frigiditate, ita q̃ calor naturalis membri exeat a sua forma naturali, tunc mẽbrum operabit operationẽ contrariam operationi naturali, sicut stomachus qui corrumpit cibos. Auerro. aurea sententia in. 3. Colliget. cap. 21. de accidentibus superuenientibus virtutibus epatis.

Membri operatio non cõpletur nisi p̃ calorem cõparatũ mensuratũ, & nõ est differentia ex qua qualitate exeat tẽperantia. 3. Collig. cap. 31. idem ibidẽ. cap. 32. vbi dicit q̃ mẽbrum non agit, neq; patitur naturaliter nisi pp complexionem tẽperatam in quatuor qualitatibus.

Membra fortia expellunt supfluitates ad membra debilia, & ad hoc adiuuat cõmunicatio membrorũ & habilitatio viarum. 7. Colliget. cap. 28. & 29.

Membrorum vtilitas in sua cõpositione duplici principio dignoscit, primo referẽdo illam ad actum. 2. vero si ratione & cognitione variãtes membri constructionem nullã magis rationabilem & idoneam inueniamus. Gal. in. 3. lib. de vtilitate particu. cap. 13. De prima sup positione etiam vide ipsum in. 1. lib. cap. 8. vbi authoritate Hippocratis confirmat illam asserens omnia membra sibi esse compassibilia in ministerium vnius operationis, &c.

Membra cerui non differunt a mẽbris leonis nisi quia anima differt ab anima, & hoc etiam manifestũ est in indiuiduis eiusdem speciei, & ideo diuersi sunt mores, primo de anima. cõm. 52. idem Gale. in primo de vtilitate particu. cap. 1. & Hippocrates asserebat ludibres animas, ludibria corpora fuisse sortitas vt asserit Gale. ibidem. cap. 22. vbi de simio loquitur, & ibidem dicit Aristo. dixisse vniuersãlia quælibet ornata esse ornatu sibi competenti, vide etiam a Gale. eãdem sententiam in tertio de vtilitate

particula. in fine vltimi capitu. vbi etiam de simio confirmat naturā dediſſe & ad mores animæ & virtutes corporis vtiles particulas. vbi collige cauſam diſtinctionis principalem eſſe a forma, non ſolum ī diſtinctione ſpecifica, verumetiam in diſtinctione numerali contra Diuum Thomam & Egidium Romanum.

Memoria brutorum differt a memoria hominum, quia homo nō ſolū meminit ſe vidiſſe aliquando audiuiſſeue, ſed etiam futurum tempus a præterito diſcriminat. bruta hoc ſolum cognoſcunt ſe mō corruere, aut olim corruiſſe: item homo recordari ſe percipit hoc mutis negatum eſt. Themi. in primo lib. de memoria & reminiſcentia. cap. 5. inde patet error ponentium bruta cognoſcere per eandem virtutem ſuam actionem.

Memorię bonitas attribuitur habētibus cōplexionem mediā, & ideo iuuenes habent bonā memoriā, & obliuio accidit pueris & ſenibus ꝓpter humiditatem accidentalem, ex libro de memoria & reminiſcētia in fine.

Menſura in vnoquoq; genere quod minimum, ſecundo cœli. tex. cōm. 28. & 10. meta. t. c. 3. & 4.

Menſura cuiuslibet generis eſt quo primo vnumquodq; cognoſcim⁹. 5. metaph. tex. cōm. 12. idem. 10. meta. tex. cōm. 3. vbi Cōme. dicit cōmē. 12. in loco allegato, q̄ menſura in omni genere eſt magis manifeſta apud nos.

Mentitus eſt, non ſimiliter q̄ dixit quatuor eſſe q̄nq; ſicut ille qui dixit quatuor eſſe mille. 4. meta. tex. cō. 18. Ex quo elicitur q̄ eſt latitudo in falſitate, ſicut & in veritate. nam ſicut prima principia ſunt notiſſima in veritate, & per acceſſum ad illa mēſuratur veritas aliarum propoſitionū, illud enim eſt verius, quod eſt primo vero ꝓximo, quius, vt dicit Ariſto. in eodem. 4. metaphy. tex. com. 18. Similiter oppoſita primorum principiorum ſunt notiſſima in falſitate, & ſumma in illo genere. Et iſta eſt eſt ſententia Augu. in primo de trinitate cap. 1. quod magis fallit qui opinatur deum eius eſſe potentiæ, vt ſeipſum ipſe genuerit: quā qui opinatur deum eſſe cādidum, aut qui opinatur deum eſſe nunc obliuiſcentem, nunc vero recordātem, nam illa in corpore, hęc vero in animo reperiuntur. ſed quia opinatur deum gignere ſeipſum eo plus errat: eo q̄ non ſolum, quia deus ita eſt, verum etiam nec ſpiritualis, nec corporalis creatura, nulla enī res ſeipſam gignit vt ſit. Menſibus fluentibus mulier poteſt concipere ibidem in. 7. de naturā animalium. cap. 1.

Menſibus fluentibus impęgnatis accidit vt pua pariāt, & proles, aut minus vitalis, aut infirma procreetur. ibidem.

Menſtrui & ſeminis eadem natura eſt. ex illibro de inſomnijs. Ariſt. vbi aduerte q̄ Themi. in cōment. ibidem cap 10. dicit q̄ virretiam ſua menſtrua patiuntur. & ego noui quędam qui ſingulis menſibus ſanguinem hemorroidalem patiebatur, qui erat iam octuagenarius.

Menſtruis fluentibus macula imprimitur ſpeculis. ibidem. & vide cauſam quia difficilius aſt ergitur in ſpeculis nouis q̄ antiquis.

Menſtrua ſunt excrementum ſicut ſemen in maribus, primo de generatione animalium. 19.

Menſtrua fluunt in feminis illa ætate, qua ſemen eſt in maribus, & illa ætate qua mares deſinunt habere generandi facultatem menſtruorum ꝓfluuium, ce ſſat in feminis. ibidem.

Menſtruis fluentibus magna ex parte feminis neq; mariſce, neq; varicces, neq; fluxus ſanguinis narium accidere ſolet. ibidem, Auerroes iſto modo interpretatur q̄ genera tio deficit in feminis, quando mēſtrua deficiunt, ſicut deſinit in maribus ꝙ natio deſinente genitura.

Menſtruorum pro fluuium eſt ſolū animalibus viuiparis datum eſt. ibidem. cap. 19.

Menſtrua non ſunt in mulieribus, quia ſint calidiores viris, vt quidā antiquorum opinati ſunt. immo accidit propter frigiditatem complexionis earum, ex qua accidit in digeſtio. ibidem.

Menſtruū & genitura, licet vtrunq; extremum ſanguinis ſit, differunt tamen quia menſtruum eſt extremum inconcoctum, genitura vero eſt extremum perfectiſſimæ cōcoctionis.

Menſtrua quare non apparent in feminis aliorum animalium, ſicut in mulieribus, vide Auerroim ibi. & Ariſt. ibidem. cap. 20.

Menſtrua nullo circuitu certo deſcribuntur, tendunt tamen moueri decreſcente menſe, & vide cauſam in ſecundo de generatione animalium. cap. 4.

Menſtrua nulli generi auium congregant, ſed ſolum animalibus ſanguineis viuiparis, ſed oua in auibus ſunt excrementa, ſicut menſtrua in mulieribus. Auer. in. 3. de partibus animalium. cap. primo elicitur ex tex.

Menſura quęlibet finita eſt. 10. metaphyſi. tex. cōm. 3. & 4. & 3. phy. commen. 59.

Menſura debet eſſe eiuſdem generis cum menſurato. 10. metaphyſi. tex. commen. 4. & 4. phyſi. comm. 119. & 133.

Menſura prima in aliquo genere ē indiuiſibilis. 10. meta. tex. cō. 3. & 4. & 4. phy. t. cō. 133. & 6. phy. 64.

Menſurantia ſe adinuicem ſunt illa, in quibus eſt equalitas. 7. phyſi. commen. 21.

Menſurantia ſe adinuicem ſuperponuntur, 7. phyſi. cōm. 24.

Menſura quanta non datur, ſecundū quàm diuidi poſſit magnitudo. 1. cęli. commen. 2.

Menſura non eſt differens a menſurato niſi multitudine, quia nō eſt menſuratum niſi plura metra. 4. phyſi. tex. cōmen. 133.

Mens duplex, equiuoca ſeu ſecundū prius & poſterius. & vniuoca. 4. phyſi. commen. 133.

Menſurandi ratio primo inuenitur in quantitate, hinc enim venit ad alia metrum 10. metaph. tex. cō. 2. & pręcipue habet locum in quātitate diſcreta, quia in illo primo ī uenitur ratio menſurandi.

Menſuræ rationem habet vnū principium in vnoquoq; genere. ibid.

Menſuræ diffinitio eſt illud p quod menſuratur quantitas diſcreta. 10. metaphy. tex cōm. 2.

Menſuræ rationem illud habere dicitur, quo primo vnumquodq; cognoſcimus. 10. metaphyſi. tex. commen. 3.

Mensura habet rationem minimi & indiuisibilis, aut simpliciter, aut secundum sensum, vel institutionem, elicitur, ex. 10. primæ philosophiæ. tex. com. 3.

Mensura est vnigenea mensurato. 10. meta. tex. cõm. 4.

Mensuræ non omnes sunt eodẽ modo indiuisibiles, sed quædam sunt indiuisibiles simpliciter, & quædã secundum institutionem. 10. metaphysi. tex. cõm. 4.

Mens sola extrinsecus accedit eaq; sola diuina est, nihil enim cum eius actione cõmunicat actio corporalis. Arist. in 2. de generatione animalium. cap. 3. Dicit Petrus Pompon. in suo definitorio. cap. 13. ipsam authoritatem principaliter intelligi de animabus cęlestiũ corporum nõ de intellectu humano, nam Arist. in istomet loco dicit, animam sensitiuam & intellectualem prius esse in potentia quã in actu, & ista est conditio generabilium & corruptibilium ꝙ quandoq; sunt potestate, qnãdoq; actu. Sed fallitur per vitam meam, quia Arist. ibi nullam quæstionem mouet de anima corporis æterni vtrũ de foris accidat vel non, sed solum de anima & virtutibus animæ existentibus in animali generabili & corruptibili, nam propositis duab⁹ questionibus, quarum altera erat de semine, si non sit pars concept⁹ quo natura vertatur eius corpulentia; & altera de anima ipsius animalis, vtrum in semine & cõceptu sit. 3. ꝙstio est de mente seu intellectu, quonã tẽpore & qũo eam recipunt q̃ proprium impartiri possunt, hoc enim vt asserit plurimũ dubitatur, & incipiens a solone. 2. qõnis, dicit animã vegetabilẽ sensibilem pariter & intellectualẽ pr⁹ esse in potentia q̃ in actu, sed tunc subdit ꝙ, aut omnes contingere cum ante non essent necesse est, aut omnes cum ante fuerint, aut partim cum ante non fuerint, & contingere, aut in materia non subeuntes semen maris, aut eo qui dem inde venientes, sed in matre, aut omnes extrinsecus contingere, aut nullã, aut partim extrinsecus, partim nõ extrinsecus. In qbus vt bis manifeste dedit ẽtelligi, ꝙ licet oẽs iste tres animæ cõueniãt i hoc ꝙ prius dicũtur esse in potentia q̃ in actu, est tamẽ difficultas an iste modus potestatis sit vniuocus vel equiuocus, saltem analogus. Aliquin ista diuisio incassum fuit adducta. & ideo Arist. determinat hoc subdit, cęterum omnes ante cę impossibile his rationibus ostendi tur Quorum enim principiorum actio est corporalis, hæc sine corpore in esse non possunt: v.g. ambulare sine pedibus, itaq; extrinsecus ea venire impossibile est, nec ipse per se accidere possunt, cũ insepabilia sint, neq; cum corpore, semẽ enim excrementum alimenti est, restat igitur vt mens sola extrinsecus accedat, eaq; sola diuina sit. nihil enim cum eius actione cõmunicat actio corporalis. vbi patet Arist. soluere quæstionẽ de mente hominis, quia de ea quærebatur quo tempore & qũo, & vnde eam recipiãt ea quæ principium participant, & qs est a deo rudis, hoc pũ esse q̃situm nisi de intellectu q̃ ẽja nobis? non est enim dubium apud Peripateticos quo tẽpore accedat intellectus in corporibus cęlestibus,

hut, & quomodo & vnde corpora cęlestia recipiant tale principium. Nam apud Arist. corpora cœlestia ab æterno sunt animata & viua, & intelligentia ab eterno. Ostenditur etiam hoc ex solutione quæstionis primæ ibi motæ, in qua quærebatur quid fiat de corpulentia genitu re, formato fœtu, nunquid sit pars constituẽs magnitudinis, & quia dixerat in semine cõtinere calorẽ nõ igneum, sed cœlestem, qui est ratio & proprium vitæ, dicit scire solum quomodo istã quæstionem [cuius autem geniturę in quo semen animalis principij contentum vna cum quo, calor qui est semen & radix animali principij. i. animę [quę habet animare corpus partim separabile est a corpore]. i. istud pro ptium ale, idest anima ipsa partim inq̃ est separabile a corpore. s. tale principium animale, & declarat in quibus hoc verificetur, & dicit [in quibus diuina pars comprehenditur quæ mens appellatur]. i. in hominibus, in istis enim generabilibus mens non est nisi in hominibus tantum [partim vero inseparabile] hoc dicit propter alias vires animæ, quæ sunt inseparabiles a corpore [hoc inq̃ geniturę semẽ dissoluitur verumq; in spiritu euanescit] &c. Vbi clarissime patet Arist. loqui de mente quę est in nobis & dicitur aliquo modo in semine contineri, extrinsecus. s. modo iam declarato, vbi ista, intelligẽtiæ cœli minime adaptari possunt, quanto Alexan. in tracta. de intellectu agente, vt terminat generationem hominis, & non vt est in tellectus rerum cœli &c. Vide igitur penè ad quid deueneris cũ tua pertinacia qui vis intellectum hominis fm Arist. esse mortalẽ, & nõ vides ꝙ alia ratione intellectus dicitur esse in potẽtia in semine, & alia ratione anima negatiua & sensitiua, quia intellect⁹ terminat extrinsecus, sed vegetatiua & sensitiua sũt per se terminus intrinsece generationis, & quis potuit per vitã meã locum istum melius interprætari q̃ Theophrastus qui viua voce audiuit Arist. cuius hæc est sententia referente Themist. in 3 de anima in cap. 39. inquit enim de intellectu potestatis hęc dicit Theophra. quomodo intellectus potestatis homini extrinsecus accedat, quomodoque tanq̃ appositus inuectusq; sit, quæritur quemadmodum congenitus vobis dicatur, demum quę natura confirmatio naturaq; eius sit. Certe id quod dicitur nihil actu esse intellectum ad potestatem omnia recte hactenus dicitur, quẽ admodum & in sensu, non tamen vsque ad viuum resecanda res est, neque tamen nihil actu probãdus, vt neque ipsemet sit. calumnia hęc esset, & oratio contentioni cauilloque proxima, sed ita intelligẽdum vt in animo talis quædam sui generis potentia sit, pro subiecto formarum, ac gremio qualis in rebus materialibus facultas illa est, quæ constitutioni earum & concretioni substernitur. porro quod dicitur mentem extrinsecus accedere, non ita statuẽdum est. vt qui veræ appositus inuectusque habeatur: sed vt qui statim ab ortu quasi cõprehendere nos complectique soleat &c. Verum de hoc fuit ser-

mo prolixus, habitus a nobis in spetiali tractatu de hoc, quid senserit Arist. de īmortalitate intellectº humani. ibi.n. ostendimus causas erroris istius viri, qui non distinxit apud Arist. inter animam & intellectum, & credidit q̄ si hominis intellectus habet operationem nō dependentem a corpore, vt a subiecto q̄ hoc non sufficit ad demonstrantē ipsum esse vere intellectualem, & tñ hoc est falsum. Nā Arist. in 8. physicæ auscultationis ex hoc q̄ primus motor mouet æterno tēpore, demonstrauit ipsum esse abstractum a magnitudine, quia virtus in magnitudine existens non potest habere operationem æternam, igitur virtus quæ non est in magnitudine est abstracta, si per te intellectus humanus non est virtus in magnitudine, quia nullius corporis est actus, igitur est virtus abstracta. Nec valet fictio illa de cō sequentia, quæ habetur primo de anima tex. cōmen. 12. q̄ si intelligere est phātasia, aut non sine phātasia, quòd propterea credis dictū hoc fuisse q̄ requiratur ad hoc q̄ intellectus sit vere abstractus, oportet q̄ non dependeat a corpore, nec vt a subiecto, nec vt ab obiecto, & ideo Aristote. dixit phantasiam, vt denotet q̄ est in subiecto, vel non sine phantasia, quia dependet ab obiecto, o Petre quantum erras, nō est intentio Aristotel. ista, alioquin ipse sibi contradiceret. Nam primo de anima tex. commenti tertij dicit. inquirimus autem contemplari, & cognoscere natuarm eius & sub stantiam, & quæ sunt propriæ passionis ipsius, & quæ communes, sed consequentia Aristote. fuit dicta propter antiquos, qui posuerunt intellectum esse phantasiam, & secundum fuit appositum secundum mentem propriam, & tunc consequentia Aristote. esti bi, sed ostendam difficultatem, nam fuit maxima difficultas, an intellectus intelligat abstracta per essentiam, tunc enim operatio illa est abstracta, vtroq; modo & a subiecto & ab obiecto. Vnde si nullam haberet talem operationem, intellectus istæ abstractus non esset, sed iam hoc sequitur licet in tertio de anima, ista quæstio non fuerit determinata, est tamen determinata alibi, vt notat Diuus Thomas in nono primæ philosophię, in textu commen. vlti. & Cōmentator & etiam græci expositores ibi. ista igitur consequentia est ad ostendendum difficultatem de qua est inquirendum, sed non est assertiue tenenda, & Aristote. in tertio de anima locutº est de ista intellectione, quam passim experimur in nobis, sed de alia dixit esse considerandum posterius. tamen omnes Peripatetici præcipui, vt Theophrastus, Alexander, & Auerr. ponunt illam, vt patet intuentibus opera ipsorum.

Memnonis ambiguitas tangitur 1. metaphysi. text. cōmen. quarti decimi. & in prologo primi posterio rum analyticorum.

Meridionalis pars velocius recipit frigiditatem q̄ caliditatem. Commentator secundo metheorum cap. secundo.

Merularum duo sunt genera, nigrū & candidum, nono de natura animalium cap. 19. vbi dicitur candidum solum circa Cyllenem Arcadiæ

ri & non alibi nasci.

Metaphysica est de rebus nō admixtis cum materia, & si considerauerit in rebus admixtis cum materia, considerabit in modo secundum quem non admiscentur cum materia. verbi gratia, res naturales diuidi in potēnam & actum vnū, & multitudinem & substantiam & accidens. secundo meta. cōmē. vlti. Vbi aduerte q̄ entis quod est subiectum in metaphysica sunt tres diuisiones essentiales. videlicet, per substantiam & accidens, de qua diuisione Aristot. egit in tractatibus de substantia, videlicet in 7. & in 8. metaph. isti enim libri appellantur tractatus de substantia. secunda diuisio est per potentiam, & actum, de qua agitur in nono metaphysi. tertia diuisio est per vnum & multa, de qua agitur in 10. meta. ita notabiliter scribit Auer. in prohemio septimi primæ philosophiæ. Aduerte autem q̄ res nō admixta materiæ, aut separata a materia é duobus modis, vel secundum essentiā, quia nullū sunt in materia, sed habent existentiam extra materiam vt dens & intelligentiæ. quædam vero sunt separata vel non admixta materiæ per indifferētiam, quia ratio eorum saluari potest, & in re non a materia secundum essentiā, sicut est substantia & actus & potē. ens & vnum & multa, & id ge. scientia diuina dicitur esse de abstractis a materia vtroq; modo, vnde omnes res naturales considerātes subtilis rationibus transcendunt, vt fica diuino considerādo physic. commento quarto. & 21. & septimo metaphysic. commento quinto, & nono. & duodecimo metaphysic. commento primo. quinto. & 29. & alibi infinities &c.

Metaphysica diuiditur in duas partes, sicut enim substantia est duplex, sensibilis & abstracta 5. meta. tex. cō. 4. vbi dicitur quot sunt partes substantiæ, tot & philosophiæ. i. primæ philosophiæ, vt exponit ibi Commentator.

Metaphysica quare ita dicatur, vide 4. meta. cō. 4.

Meraphysica sumit numerum motorum ab astronomica scientia, ex paraphrasi meta. Auer. tract. primo cap. primo.

Metaphysica diuiditur in tres partes, in prima agitur de substantiis, vel rebus sensibilibus inquantum sunt entia. in secunda de principiis substantiæ, quæ sunt res separatæ, & de attributis earum, & istæ duæ partes sunt necessariæ. tertia vero pars disputat & speculatur de subiectis scientiarum particularium, & remouet errores eorum in quos inciderunt antiqui, scilicet in scientia logicali, & in duabus sententiis particularibus, scilicet in naturali philosophia, & mathematica, & ista est melioris notę gratia, cum modus esse plurium subiectorum scientiarum particulariū, & modus esse ipsorum sit ex rebus per se notis, sed cecidit in eis error apud antiquos, & est de perfectione scientiæ soluere errores. Aduerte quòd dicit istam scientiam soluere errores circa subiectum logicę, propter scire quod est subiectum in ea 3. cœ. cōmē. 4. Nam 4. primæ philosophię disputat cōtra

antiquos negantes scientiã esse, & ex hoc patet error illorum, qui asse runt Arist. in prohemio posteriorum analiticorum facere hoc ex paraphrasi metaph. Auer. tractatu 1. ca. 1. Vide etiam aliam diuisionem meta. bimembrem penes tres diuisiones entis in prohemio super septimo metaphysicæ.

Metaphysica habet cõsiderare de ente simpliciter, & de generibus & differentiis in quas diuiditur essentialiter. 9. meta. cõ. 1. idem 4. & 6. meta. in principio.

Metaphysicus considerat principia scientiarum cõmuniter. 11. primæ philosophiæ. cap. 3.

Metaphysicę vtilitas est in nobiliori & altiori gradu, licet sit de genere vtilitatis sciarum particulariũ, nõ eius proportio ad alias est proportio finis & perfectionis cum p eius cognitionẽ habeatur scia causarum entium, quod est intentum cognitionis humanæ, ex paraphrasi meta. Auer. tract. 1. cap. 1. sic intelligas dictum eius. 12. meta. cõ. 44. vbi dicit. q̃ per hanc scientiam inuenitur homo in sua vltima perfectione essendi, & vide quę scripserim olim in cõtradictionibus prologi Auer, in 1. physic.

Metaphysicæ ordo ẽ vt locetur post scientiã naturalem, nam vt dixim' ipsa vtitur pro radice supposita eo quod illic fuit declaratũ de esse virtutum, quæ non sunt in materia. Et verisimile est q̃ hæc scientia vocetur meta propter ordinem eius in doctrina licet sit prima ĩ esse, ex paraphrasi Auer. in meta. tract. 1. cap. 1. Ex quo elicitur ordinẽ doctrinæ in scientiis speculatiuis esse vt præcedat scientia mathematica, postea naturalis, & postremo scientia diuina. cuius oppositum tenuerunt Platonici, & Albertus ex latinis, & Auicenna. Idem Simplicius in prologo primi physicorum, vbi dicit, q̃ ideo metaphysica dicitur, quia post naturalium rerũ cognitionem ordinata esse videtur.

Metaphysica pro maiori parte virtutur demonstrationibus signi, nam semper accipimus signum a rebus notioribus nobis ad notiores naturæ, Auer. in paraphrasi meta. tract. 1. in principio.

Metaphysica vt plurimũ vtitur declarationibus logicalibus, & qualiter. vide in paraphrasi metaphysica tract. 2. in principio.

Metaphysicæ duodecim us quid consideret, vide in tract. 4. & paraphr. metaphysicæ.

Metaphorę non sunt vsitandæ in doctrina demonstratiua, colligitur ex sentẽtia philosophi in 2. poste. text. cõ. 22. vbi habetur q̃ nõ est disputandum, neq; diffiniendũ per metaphoras. ita etiam iubet in 2. topicorũ. cap. 2. vbi dicit nam mentẽtes, & qui quod ineſt alicui in eẽ dicunt, peccant, & qui nominibus extraneis res appellant, vt plantã hominem transgredientes nominationem, & hoc dicit propter Platonici diffiniebat, esse plantam inuersam, & Cõmentator in 1. cœli cõ. 106. contra plurimos inquit. paut peccant, aut deuiant a veritate, aut male docẽt, & lucidissimus Themi. in paraphrasi primi de anima. cap. 20. inquit. nam non est æquum in altissimis philosophiæ quæstionibus, aliud enim semper res digna homine est, aliud sentire, aliud dicere, cum ne a mente vera dissentiant, id

id maxime in rebus obscuris & creberis obseruandum, quo ea quæ sunt apte ingenio, & natura remota & condita videantur verbis illustribus & q̃ maxime potest declaranti bus vendicantur a tenebris. Hoc etiam colligitur ex sententia Philosophi in secundo metheororum. cap. 1. vbi impugnat opinionẽ Democriti de mari, vbi. d. illam opinionem eius non deficere a fabulis Esopi, & magis reprehendit ipsum, quia Esopo licebat more poetæ, sed Philosophis veritate inquirentibus non licet hoc facere. & ex illo loco potest etiã Homerus defendi a dictis Aristo. qui in secundo physico. dixit poetam derisorie apposuisse mortem esse finem propter quem nati sumus Nam dicam sibi q̃ licet secundum veritatem finis habet rationem boni: & physice mors finis dici non potest, tamen poetis quibus datum est in metaphoris posse loqui hoc bene licuit. Et confirmatur, quia ipse met Aristo. in quinto metaphysi. cap. de perfecto, & est in tex. cõmẽ. 21. expresse dicit, q̃ mors secundũ metaphoram dicitur finis, vnde credendum est Aristo. non increpasse Homerũ ex eo quod poetice vsus est illo sermone metaphorico, quia tunc contradiceret sibiipsi in locis allegatis, & in sua arte poetica, sed locutus est secundum rei naturam. Et ex hoc frater mi colligitur quantum Arist. abhorreat locutiones istas metaphoricas in sententiis speculatiuis, quarum finis est veritas, quod plerunque poetarum sermones metaphoricos damnant quibus datum est ex arte metaphoricæ posse loqui. Et ideo caueat Alexand. & sequaces eius tenentes ex mente Magistri intellectum materialem esse mortalem, quum Aristote. in tertio de anima. & in primo & secundo appellet eum simplicem, immixtum, incorruptibilem, immortalem atque diuinum, oporteret enim omnia ista metaphoricè poetarum more interpretari, sicut bene etiam notauit Commentator in tertio de anima. in cõmento quinto. quòd opinio ista manifeste discordat, & a verbis Aristote. & a demonstratione eiusdẽ, & nota bene hoc. nota tamẽ quòd vbi est indigentia nominũ in propria significatione possunt vti transumptione & metaphoris, vide Themistium in libro de Memoria & Reminiscentia. libro primo cap. vndecimo. & est etiam sententia Alexand. in paraphra. de anima. in capitulo de phantastica virtute.

Metaphoræ non sunt adducendæ in doctrina demonstratiua, regula est Aristotel. in secundo posteriorum. vbi docet & præcipit non esse diffiniendum, neque disputandum in metaphoris. Nota tamen q̃ licet quandoq; vti in rebus quæ non possunt intelligi per comparationem ad alterum, vt scribit Cõmentator primo physi. cõmen. 81. vbi Aristo. dicit materiam appetere formam, sicut turpe pulchrum, & fœmina marem, & habetur etiã in tertio de anima cõmen. 14. de intellectu qui comparatur tabulæ non scriptæ. item fallit vbi vera vocabula definiunt, tũc enim ars imitatur naturam in hoc, quę semper de possibilibus facit quod melius est, & ideo ex nominum carentia

propriorum possumus abuti verbis metaphoricis, ita notat Alex. pulchre in paraphrasi de anima. in ca. de phãtasia. idem abbreuiator eius Themist. annotauit in simili in 1. libro de Memoria & Reminiscentia. cap. 11. vbi loquitur de impressione & vestigio in sensu derelicto. inquit enim. illud .n. nemo ignorat cum impressionem, aut effigiẽ, aut figuram dicimus abusionẽ esse nominum, nam proprie impressio & sigillum recessũ & eminẽtia parum constat. Nota etiam ꝙ licet in doctrina demonstratiua nõ liceat nisi in istis casibus, licet tamẽ poetis ad libitum iuxta illud. Oratij in arte.

Pictoribus, atque poetis.
Quidlibet audendi semper fuit ęqua potestas.

Minima pars ignis est composita ex materia & forma 3. met. cõ. 17.

Minus est ante maius in generatione, quia maius resoluitur in minus 1. metaphy. cõ. 14.

Minimus color est terminatus per se, sicut minima forma, & ita est in corporibus simplicibus, sicut in cõpositis 6. phy. cõmen. 49. idem ibidem. cõmen. 91.

Minus exit a via naturali qui dicit omnia moueri, q̃ qui dicit omnia quiescere, licet vtrunq; sit falsum. Cõmẽ. 8. physicorum. in principio cõmenti 23. quod ideo dixit, quia natura licet sit principium motus & quietis, tamen analogicè, vt scribit Commenta. in secundo physic. cõ. 1. & 3.

Minus aliquo non est necesse paucũ esse. 10. meta. t. cõ. 21. quia vt dicit Cõmen. in cõ. non sequitur ꝙ omne quod minus est aliquo, sit diuisibile, sed potest esse omnino indiuisibile, & ista est dispositio vnius cũ duobus, & ideo vnũ non est paucũ.

Minima pars ignis est terminata 6. physi. cõmen. 32. & 91. 1. physico. 36. 37. 38. & 8. physi. 44. & secundo de anima 41. & 97. 7. physic. cõmẽ. 2. 8. phy. 62. 1. cęli. 116. & 3. cęli cõ. 9. 6. etiam phy. 49. & 57.

Mixtio priuationis cum materia, est causa in hoc ꝙ desiderium naturale est in materia ad recipiendũ formam. 1. phy. cõ. 81.

Mixtum quodlibet cum materia necesse est vt fiat a mixto cum materia, & quodlibet non mixtum cum materia, fit quoquo modo a non mixto cum materia. 7. meta. cõm. 31. põdera ly quoquo modo, quia in abstractis a materia non est prius factio, aut generatio, sed fm similitudinem 4. cœli cõ. 1. & 12. meta. cõ 44.

Mixtum quodlibet vt declaratũ est in 4. metheorox, consistit ex dominio partis calidę agẽtis & partis humidæ patientis, cũ quibus fit mixtio & coctio. Auer. in 2. Colli. cap. 1. vbi impugnat opinionem mediocrum de diltemperantiis complexionum simplicibus. Vbi aduertendum ꝙ ex mente Arist. in 4. metheoro. videtur fuisse omne mixtum perfectum cõparatione ad equale ad pondus, esse plus calidum q̃ frigidum, & plus humidum q̃ siccũ, propter præfatam rationẽ, quã Auer. bene perpendit.

Mixtio & compositio differũt, quia id quod ex quibusdam cõmixtũ, ex his est quibus cum admiscetur, sed non illa, sed compositum est illa, ex quibus constat, sed compositione quadam & ordine. Alexã. in paraphrasi de aĩa cap. de phantasia. hinc scire potes mixtum dicere naturam distinctam, & superadditã miscibilibus, aliter mixtio esset ad sensum, vt dicitur in fine primi de generatione & corruptione. Et incirc tertiam entitatem a componentibus distinctam, contra vulgares. Mixto existẽte, necesse est simplicia esse 1. cęli. tex cõ. 97.

Differri passiones & formæ nõ possunt. 1. de genera & corruptione. tex. cõmen. 83.

Differri quodlibet cum quolibet impossibile est. ibidem.

Mixtio & generatio differunt. ibid.

Mixtio & augumentum differunt. ibidem.

Mixtio & alteratio differunt. ibidẽ.

Mixtum est aliud a miscibilibus in actu. 1. de generatione. tex. cõ. 84. idem. 7. metaphy. tex. cõ. 60. & 1. de anima. 77.

Mixti quælibet pars mixta est 1. de generatione tex. cõ. 86.

Differri non possunt, quorum non eadem est materia. 1. de gñatione. tex. cõmen. 87.

Miscetur melius, quæ in parua sunt misibilia. ibidem. 88. & 89.

Miscentur bene humida nisi fuerint viscosa. ibidem.

Mixtio est miscibilium alteratorũ vnio. 1. de generatione & corruptione. tex. cõ. vltimi.

Miscibilia sunt in potentia in mixto fm Arist. vt dicit Auicẽna, quia remittuntur essentia eorum, sed remittuntur accidentia. 1. de generatione. cõmen. vlt. Vide tamen ex quibusdam de hoc 3. cęli cõ. 67.

Miscibilia quæ miscentur corrumpunt intentiones adinuicẽ 2. de gener. & corru. tex. cõ. 48.

Mixtio non est generatio simpliciter, neq; alteratio, sed cõpositia fiũt ab elementis fm mixtionem, & elementa fiunt a compositis fm dissolutionem 2. de gener. & corruptione cõmen. 48.

Mixtio fit q̃n alterum contrariorũ non fuerit simpliciter dominans, sed fuerit dñans dñati, & tunc gñabitur ex eis aliquod medium, sed tamen illud mediũ declinat ad partem dñantis. ibidem.

Mixta corpora quæcunque circa locum mediũ sunt, ex oĩbus composita sunt simplicibus 2. de genera. & corrup. tex. cõ. 49.

Miscibiliũ quædã sunt facile polĩa, sicut butyrũ & quædã non sunt velociter passibilia nõ liquefiũt, sicut lana ex 4. met. eo. c. 1. in digressiõe.

Mixtio vera nõ fit ꝑ paruitatẽ ꝓtiũ, illa. n. est mixtio apud sensũ, sed vera mixtio fit, cũ mixta alterant adinuicẽ, donec fiat ex eis tota media 1. met. cõ. 16. vide ẽt 1. de gen. & cor. tex. cõ. 86. 89. & 90. & in 2. de gen. tex. cõm. 48.

Mixtio non intelligitur nisi post segregationem 1. met. cõ. 16.

Miscibilia reuertuntur in vnum fm qualitatem & ꝓtinuationẽ, & i hoc dñnt ꝓsolidatis 5. met. cõ 5. Ex quo patet ꝙ i vera mixtiõe resultat vna forma mixti superaddita & distincta a formis elementorũ refractis, & oĩa vna quãtitate terminata terminãt, ita ꝙ quælibet pars mixti mixta, si. n. plura corpora sic esse nõ pñt est ꝓp diuersas quãtitates terminatas, q̃b terminant: scribit n. Philosoph in 4. phy. 76. si corpus cubũ seperatũ a sensibilibus passionibus poneret in aqua, cederet sibi aqua.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Modus generationis eorũ quæ mouent se adinuicem est per accidens. verbi gratia, ꝙ homo in generatione hominis non largitur nisi illud quod est quasi instrumentũ & corpora cœlestia sunt quasi artifex, & virtutes informatiuę fiũt a corporibus cœlestibus. 8. phy. cõ. 47. idẽ 7. primę philosophiæ. cõ. 31. & 12. meta cõ. 13. & 18.

Modi mouentiũ desiderabiliũ mouentium nos, sunt alij a modis mouentium intelligibilium quæ mouẽt nos 12. meta. cõ. 36.

Modi essendi in alio sunt octo vt iter 4. phy. tex. cõ. 21.

Moderni ponunt vnum agens omnia entia sine medio, scilicet deum 9. metaphy. cõ. 7. idem in 12. metaphy. 18. versus finem vbi dicit, & quũ loquentes nostræ legis opinabãtur ꝙ agens agit creando formam ex nihilo & nullum huiusmodi agens viderunt hoc, dixerũt vnum agens omnia entia sine medio, vbi patet istam opinionẽ fuisse loquentium in lege sua. Nam lex nostra christianorum hoc non concedit. Dicit enim August. in libro de libero arbi. Deus res quas condidit sic administrat, vt eas propios motus agere sinat.

Mola mulieribus, aut solum, aut maxime accidit, vide causam in 4 de gener. anim cap. 7.

Mola gignitur dum ex humore concoctu difficili cõceptus cõstitit. ibi.

Mola dum emittitur adeo obdurescit, vt vix ferro transfigi possit ibi.

Mollities & durities, & subtilitas & spissitudo non significant nisi super virtutes patientes, scilicet super humiditatem & siccitatem, & non super virtutes agentes 5. Coll. ca. 26.

Monstra raro accidunt 2. physi. tex. cõmen. 77.

Monstra accidunt ex errore naturę, sicut in arte. 2. phy. 82.

Monstrum quodammodo est qui suis parentibus similis non est. Aristotel. in 4. de generatione animalium. cap. 3.

Monstrum oblesio quædam est. Aristo. in 4. de generatione anim. cap. 3 in fine.

Monstrũ aliquod dari cuius caput sit arietis aut bouis, & reliquum hominis impossibile est ibidem, sed bene põt esse similitudo quædam.

Monstra contingunt in animibus numerosos conceptus gignẽtibus, vt in gallinis magis ꝙ in paucos generantibus conceptus, ex 4. de generatione animalrũ ca. 4. in principio.

Monstrorũ causa ex materia sumitur, ibidem. vbi Auerr. dicit ꝙ quia 1. veniũt ex debilitate virtutis agentis, aut propter impedimẽtũ receptionis formæ.

Monstruosi partus minus hoĩ cõueniunt, quia singulare perfectũ generare solet, ex 4. de gen. ani. cap. 4.

Monstruosi partus contingere solent, vel secundum qualitatem vel secundum numerum, vel fm situm membrorum in qualitate, vt a fal quod non est mas neq; fœmina quod incertũ appellatur: in quantitate, vt si habuerit caput maius aut minus. In numero vt si habeat duo capita in. situ, vt si habeat iecur in sinistro latere, & lien in dextro. Auer. & Arist. ibidem.

Mõstrorum vnitas & multitudo ex principali mẽbro dignoscitur, nã si cor fuerit vnum, vnũ animal erit, si plura, plura ibidem. Mon-

Monstruositates quandoq; contingunt in ægritudinibus sicut in rebus naturalibus, sicut sanitas ex vlceratione pulmonis, & similia. 7. Coll. cap. 31.

Mori vtrum in tempore contingat an in instanti confinio, vide Themi. 6. physicor. super. 45. vbi soluit argutiolam sophistarum probantium aliquem non esse mortuum.

Mors est ex necessitate yle. 1. materiæ. Com. in prologo. 1. phy.

Mors est vltimum proueniens ex necessitate materiæ. 2. phy. com. 23. & in prologo super. 1. phy. idem. 2. phy. tex. com. 88.

Morbus est aduentitia senectus, senectus vero est naturalis morbus. Arist. in 5. de gene. anima ca. 4.

Mortuum ex gladio nõ dicitur ꝙ corruptionis est ex tẽpore, sicut mortuus ex vita humana completa. 4. phy. te. com. 128.

Morum diuersitatem loca efficiũt. Arist. in. 8. de natura animal. cap. 29. vbi aduerte ꝙ loquitur de animalibus brutis. Gale. autem in lib. qui inscribitur ꝙ potentiæ animæ sequuntur corporis complexionẽ, tenet etiam hoc in hominibus, sed falsa est opinio eius absolutè intelligenda.

Mos est Aristo. vti abbreuiatione. 1. phy. com. 6. &. c. 35. &. 1. de gener. & corru. com. 38

Mos est vt illud quod est cõe omnibus artibus dicatur in logica, & ꝓprium vnicuiq; arti dicatur in illa arte. 1. phy. com. 16. eandem sentẽtiam habet Com. in sua paraph. in lib. de parti anim. Ex hoc soluit Achilles Thomæ in. 1. phy. in prologo super tex. 2. contra Auer. con clusa quia consimile est de prima philosophia.

Mos est in sermonibus demonstratiuis innuere summam. Comẽ. 5. phy. com. 5.

Mobilia corruptibilia & mobilia æterna sunt vnius scientiæ. 2. physi. com. 71. &. 12. met. com. 29.

Motu ablato, aufertur natura. 1. physi. t. c. 8. idem. 2. phy. 71. &. 1. phy. t. c. 11. &. 8. phy. 22. &. 23.

Intelligitur per viam signi, nam ablatio naturæ aufert motum per viam causæ.

Mouentium quędam mota mouẽt, quædam vero immobilia manentia mouent. 2. phy. t. c. 71. &. 73.

Mouentium naturaliter quoddam est physicum, quoddam vero non est physicum, quia non habet in se principium motus. 2. phy. t. c. 37. vide etiam in. 1. de gene. & corru. tex. com 14.

Motor primus habet duas proprietates, quia est penitus immobilis, & quia est omnino primus. 2. phy. tex. com. 73. & vide ibi Simpli. pulchre declarantem.

Motus est primus actus rei, quæ potestate est aliquid, quia vltimus actus videtur esse forma, quam res quã primum assecuta est quiescit. Themi. 3. phy super tex. 7.

Motui accidit ꝙ sit non ens ex eo ꝙ procul est ab ente, vnde Pithagorici diffinientes motum per nõ ens, accidens potius quoddam motus, quàm naturam videtur significasse. 3. phy. The. super. 13.

Mouens & motum sunt priora quã agens & patiens. 3. phy. com. 3.

Vbi animaduerte, ꝙ litera communiter est deprauata, & ita legit eam Burleus & cõiter inuenitur, iacet enim ꝙ sunt perfectiora. sed in veritate

Correctio literæ.

ritate, licet Burleus defendat illam literam videtur mihi ꝙ locus sit mendosus propter causam, quam immediate subnectit. Cõmen. ibi. Nam Arist. in tex. enumerans diuisiones illas quæ sunt in cap. relationis. d. in tex. Arabico, & quædã fm agens & patiens, & vl'r fm mouens & mobile. Cõm. apposuit documentum ponderans ly vl'r, dicẽs & dixit, & vl'r fm mouẽs & motũ, quia mouens & motum sunt priora quàm agens & patiens, cum oẽ agens sit mouens, & non conuertitur, vbi si iaceret (perfectiora) documentum non esset ad propositũ vl'itatis expresse in litera, sicut patet clarissime intuenti, in re autem perfectiori non reperitur ista vniuersalitas fm subsistendi consequẽtiam, non enim dicimus ꝙ homo sit perfectior animal, quia omne animal sit homo, & non omnis homo sit animal, & ita sine dubio locus ille est deprauatus, & similitudo est causa deceptionis, quia vbi scribitur pfectiora, dẽt scribi priora, illud enim est prius a quo non cõuertitẽ subsistendi consequentia, vt dicitur in prædicamentis, & in 5. meta. in ca. de priori: emendari debet sine dubio. Consimilem sententiam, vide in. 1. de genera. te. cõ. 45. & 12. met com. 23.

Motu ignorato, necesse est ignorari naturam. 3. phy. t. c. 1.

Motus est actio motoris in re mota. 3. ph. c. 2. 5. phy. com. 3. & 8. phy. cõm 4. idem. 3. phy. 6. 18. 19.

Motus non habet diffinitionem vni uoce dictam, sed fm prius & posterius. 3. phy. com. 4 & com. 6. idem 8. phy com. 4.

Motus nihil aliud est quàm genera tio partis post partem, ad quem intendit motus donec perficitur, & fit in actu. 3. physi. com. 4. & 5. phy sico. com. 48.

Motus tot sunt species, quot & entis 3 phy. te. com. 5.

Motus est actus entis in potentia, in quantum in potentia. 3. physi. t. 6.

Motum quodlibet fm ꝙ est in actu & est in potentia, habet duas perfectiones. 3. phy. com. 6.

Motus diffinitio est communis motui nouo & antiquo. 3. physi. cõ. 6. & 8. phy. com. 4.

Motus augumẽti & alterationis sũt plures motus, & non sunt vn⁹ motus continuus. 3. phy. com. 6. & 8. physi. com. 23.

Motus augumentia principio motus vsq; ad finem est compositus, ex pluribus motibus, & ex pluribus quietibus.

Motus continuatio magis apparet in motu locali. 3. phy. com. 6. & 8. phy. com. 23.

Mouens physicè omne mobile est. 3. phy. tex. com. 8. & 2. physi. t. cõ. 71. & 1. phy. 11. Vbi aduerte ꝙ ibi reperitur duplex litera, vna est ista, quæ communiter inuenitur, & est litera quam sequitur Aspas⁹ & Com. in com. alia est litera Alexã. & Them. quę dicit, omne quod mouetur physicè mobile, & est melior, vt notat ibi Simplicius auctoritate Alexan.

Motus diffinitio non est nota per se 3. phy. com. 12.

Motus diffinitio declaratur triplici via, ibidem.

Motor qui in mouendo mouetur est motor in potentia. 3. physi. tex. com. 16. cuius immobilitas quies est, & ibi dicitur ꝓpter causam ibi allegatam in com.

Motus habet duas diffinitiones, quarum prima datur fm formã, & magis demonstrat substantiã motus, alia datur fm materiam, & est notior prima. 3 phy. com. 16. vide in concordantiis.

Motus secunda diffinitio, quæ datur per mobile, est notior prima, quæ datur per potentiam, vide causam a Them. in. 3. phy. 16.

Motus fit in moto per contactũ motoris & inoũ. 3. phy. t. c. 17.

Motor non mouet nisi fm ꝙ est in actu, & motum non mouetur, nisi fm ꝙ est in potentia. 3 phy. t. com. 17. & 2. de ani. 54. & 3. de ani. c. 4. & 2. de gener. & corr. t. c 53.

Motor & motum sunt diuersa secũdum formam. 3. phy. com. 19.

Mouere & moueri nõ sunt idem secundum quidditatem, quia diffinitio eorum est diuersa. 3. physi. tex. commen. 22.

Mouere est actio motoris in rẽ mota. 3. phy. t. c 16. & cõ. 22.

Moueri est passio moti a motore. ibidem.

Motus localis tria sunt genera, delatio, augumentum, & diminutio. 4. phy. tex. com. 32. Vide in concordan. nuper editis.

Motus possibilitates & temporis & moueri, non sunt partes vnius possibilitatis. 3. ph. com. 54.

Motus notior est quiete, quia motus est habitus, & quies est priuatio 4. phy. com. 32.

Motus localis fecit homines cognoscere locum esse. 4. physi tex. com. 3. 32. 38. & 61.

Motum per accidens est duob⁹ modis, qui potest fieri p se motus, & modus per impossibile est vt per se moueatur. 4. physi cõ. 32. idem. 5. phy. com. 1.

Motus si esset ad motam rem, esset otiosus. 4 phy. cõm. 41.

Motum diuiditur, quia aliud est in loco essentialiter, & aliud est in loco per accidens 4. phy. c 43.

Motum quodlibet est in loco ibid.

Mobilia quæ per se mouentur, indigent aliquo quiescente circa quod mouentur, vt declarauit Aristo. in lib. de motibus animalium. 4. phy. commen. 43.

Mobilium quædam sunt in loco vere, quædam sunt in loco per accidens, vt accidentia, & color. 4. phy. tex. comm. 45.

Motus non est in situ. 5 phy. t. com. 10. & habetur expresse per Auerr. 4. phy. com. 45. &. 6. phy. com. 85. contra Auic.

Motum dicere esse situalẽ, quia mutatur de situ in situm, est aliud quã dicere motum esse in situ. 4. phy. commen. 45.

Motus naturalis & quietis eadẽ est causa, & est similitudo in continẽte. 4. phy. cõ. 48. &. 69.

Motus alius violentus, alius naturalis. 4 phy. tex. com. 67.

Motus violentus est posterior naturali. 4 phy. t. c. 67. &. 1. cęli. 14 & 2 cœli. tex. com. 18.

Motus diuersitas causatur a diuersitate naturarum locorum, & a diuersitate rerum motarum. 4. phy. com. 67. & com. 36.

Motus proiectorum fm Platonem fit ab aere fm successionem. 4. phy sico. com. 68. vide euam. 8. physic. commen. 82.

Motus proiectorum fm Arist. fit qã in motu lapidis proiecti post separationem proijcientis, causa non est

Universidad de Deusto
Biblioteca

est aeris successio, sed translatio aeris. 4. phy. com. 68. vide diffuse de hac materia in. 8. phy. c. 82. & in 3. de cœlo & mundo. cõ. 28.

Magna differẽtia est ponere in motu, ꝙ aptatio sit necessaria, & ponere ipsam esse causam agentem motũ, aptatio. n. est de necessitate motus, & non est cã agẽs motum. Cõmen. 4. phy. cõ. 70. hinc eligitur aliud esse conditionem necessario requisitã respectu alicuius effect⁹, & aliud esse cãm agentẽ eiusdem.

Motus velocitas & tarditas variatur aut rõne medij, aut rõne mobilis. 4. phy. tex. cõ. 71.

Mobilia æqualia in grauitate, & leuitate, & magnitudine, & figura mota in vno & eodem medio sunt æqualis velocitatis. 4. phy. c. 71.

Motuum æqualitatis & diuersitatis causa, est diuersitas, & æqualitas ꝓportionis motoris ad rem motã. 4. phy. com. 71.

Motus violenti differunt a motibus naturalibus, nam in motibus violentis, cum fuerint duo motores æquales in potentia, diuersitas erit ꝓp impediẽs: sed in nãlibus erit æqualitas & diuersitas ꝓp æqualitatẽ aut diuersitatem proportionis motoris ad rem motam. 4 phy. cõ. 71.

Motus velocitas & tarditas nõ sunt motus additi & diminuti ab eo, vt putauit Auẽpace. 4. phy. cõ. 71.

Motus naturales nullum habent impedimentum, vnde nota ꝙ differẽtia est dicere in motu esse impedimentum, & in motu esse resistentiam. 4. phy. cõ. 71.

Motus naturales corporũ simpliciũ qui fiunt mediante aere & aqua, non sunt impediti a medio. 4. phy. cõ. 74. & 71. & 3. cœl. c. 28.

Motum habet aliquam resistentiã cum motore in motibus naturalibus, vt potẽtia motoris excedat potentiã illius, alioquin quilibet motor, moueret quodlibet cõrpu. 4. physi. com. 71.

Motus corporum cęlestium diuersatur ꝓp diuersitatem proportionis, quæ est inter motorẽ & rem motã ex resistentia. 4. phy. cõ. 71. idem. 2. cœli. c. 38. 39. & 71.

Mobile quodãmõ est sine, & quodãmõ contrariũ motori 4. ph. c. 71.

Motus resistentia inuenitur inter motorem, & rem motã, ꝙñ res mota fuerit distincta per se: intelligendo ideſt qñ potest res mota distingui per se in duo in actu. ſ. in partẽ per se mouentẽ, & partẽ per se motã. 71. cõ. in 4. phy cõ.

Motus elementorũ impossibile est sine medio fieri. 4. phy. c 71. idem 3. cęli. com. 28.

Motus resistẽtia, aut est ex ipso moto, vt in animalibus, & corporibus cœlestibus, aut erit ex ipso medio, vt in elementis, aut est ex vtroque, vt in animalibus quæ mouẽtur in aere & aqua. 4. phy cõ. 71.

Mobilia quæ diuiduntur in duo in actu, non necessario indigent medio in sui motu, sed si fuerint, erit ꝓ accidens. 4. phy. cõ. 71.

Mobilia quæ mouẽtur ex se, vt grauia & leuia, quæ non diuiduntur in motorem in actu, & motũ in actu necessario indigent medio. 4. phy si. cõ. 71. & 3. cœli. cõ. 28.

Mobilia grauia & leuia, æqualia in magnitudine, figura, & modo, & fuerint maioris declinationis, sunt velocioris motus, quàm illa, quæ sunt minoris declinationis, & proportio temporis ad tempus, est ſcut

ut proportio potentiæ motiuę ad potentiam motiuam. 4. physi. t. c. 74. consimileibid. in. 71. cõ.

Mobile quod est acutioris figuræ leuius diuidit plenũ. 4. phy. c. 74. vide. 4 cęli. t. cõ 42.

Motor mouens aliquid ꝓ attractionem necesse est, vt moueatur ad locum illum, ad quẽ attrahit. 4. phy. cõ. 81. quod qũo sit intelligendũ require in. 7. phy. cõ. 10.

Motꝰ qualitatis sunt velocitas & tarditas, & magnitudo, & paruitas sĩt quantitates motus, & vtraq;, tempore diffiniuntur. 4. phy. c. 96.

Motus qñq; sumitur large, vt est synonymũ cũ hoc nomine transmutatio. 4 phy t cõ. 97.

Motus omnis, aut velox, aut tardus. 4. physi. te. cõ. 84.

Motus imaginatur extra tẽpus, sed tempus non imaginari potest extra motum, ideo motor præcedit naturaliter tẽpus, licet sint consequentia se complete. 4. ph. c. 97.

Motus ꝙ cũ sentiẽ, sentiẽ primo & essentialiter tẽpus, est motus ex quo sentimus nos esse in esse transmutati, & nos transmutari. 4. physic. commen. 98.

Motus accidentium est continuatio & continuatio motus est, quia mobile per quãm fit motus est cõtinua, & quia motum etiam est tardigradum, 8. phy. cõ. 23.

Motus est notius motu, quia est demonstratiũ, & motus non est de ipsis tẽ. 1. congregatus simul, sicut facit ipsum. 4. phy. c. 104 idem com. 99. ibid.

Motus continuus est vnius mobilis & vnius tempore. 4 phy. t. c. 105. & 7. phy. tex. 14. & 41.

Motus qui potest idem iterari post alium, est idem cum motu circulari. 4. phy. tex. cõ. 111.

Motus est cum in esse tẽporis, quia est subiectũ eius. 4. phy. cõ. 113. cõ simile com. 99.

Motum in tempore esse est tempore mensurari, & ipsum & esse ipsiꝰ. 4. phy. cõ. & tex 114.

Motus mensurat spatium, non esse ipsius. 4. phy. t. c. 113.

Motus distare facit. text. cõ. 117. in 4. physico.

Motus naturaliter habet, vt res auferatur a sua substantia est causa corruptionis per se, & generationis ꝓ accidens. 4. phy. cõ 117.

Mota semper non sunt in tempore, vt orbis, neq; quiescentia semper vt terra, cum tẽpus non excedat illa. 4. phy cõ. 118. & habetur etiam in tex. 117. & 118.

Motus quilibet in tẽpore est 4. phy. tex. com. 128.

Motum sumitur tripliciter, per se, fm partem, & per accidens. 5 phy. tex. com. 1.

Motus circularis non dr velocior eẽ motu recto. 4. phy. c. 129. vide causam. 10. meta. t. c. 14. & 7. phy. tex. com. 21. & 24.

Motum fm partẽ reducitur ad motum per accidens. 5. phy. c. 1. & est quasi medium inter illud quod est motũ per se, & illud quod est motum per accidens. Vbi aduerte ꝙ est ęquiuocatio, quia per accidens qñq; sumitur cõiter, vt est cõmune ad motum fm partem, & ad motũ per accidens stricte sumptũ, vt sumitur ibid in tex. cõ. 6. & inter tale per accidẽs motum fm partem habet reduci. sed alio modo sumitur stricte, vt est id quod mouetur

Universidad de Deusto
Biblioteca

tur ad motū alterius, & nullo modo per se moueri potest, & sic illud quod mouetur fm partem mediat inter motum per se, & motum per accidens isto modo sumptū. Aliud est igitur per accidēs ad quod motum fm partem reducitur, & aliud inter quod, & id quod est per se mediare dicitur.

Motum per se est illud, de quo ē sermo philosophi naturalis, quia nulla ars considerat motum per accidens. 5. phy. cō. 1. & habetur in te. cō. 6. & vide causam istius in. 6. meta. tex. com. 6.

Motor est tribus modis, per se, p partem, & secundū accidens. 5. physi. tex. com. 2.

Motus quilibet quinq; necessario requirit, mobile, motorem, terminū a quo, terminū ad quem, & tēpus. 5. physi. te. com. 3.

Motus constituitur in substantia eius. ex tribus causis, tanquā extrinsecis. s. moto, termino a quo, & termino ad quem. 5. phy. cō. 3.

Motum est primū, & dignius quod disponitur per motū, deinde illud ad quod est motus, postremo vero illud, ex quo est motus. 5. physi. commen. 3.

Motor est de causis extrinsecis motꝰ & tempus est de accidentibus consequentibus motum. ibid.

Motus magis denominaꝫ ab eo ad quod est, quā ab eo, ex quo est. 5. phy. t. cō. 4. & vide causam in. 2. de ani. tex. cō. 49. idem. 5. physic. tex. commen. 48.

Motus subiectum est in actu. 5. phy si. tex. com. 8.

Motus est inter contraria mediata. 5. physic. 9.

Motus est in tribus prædicamentis. 5. phy. t. c. 9. & tex. c. 10.

Motus non est in ad aliquid. 5. phy. t. c. 10. vide The. 3. ph. sup tex. 16.

Motus est inter contraria medium, & hoc est manifestū per se. Cōm. 5. physi. com. 9.

Motus fm aliquos est in prædicamēto passionis quo ad receptionem motus. 5. phy. cō. 9. & ibi vide etiā aliā opinionem, quæ fuit Auicē. & tandem viam suam.

Motus habet duplicem cōsiderationē fm materiam, & fm formam. 5. phy. com. 9.

Motus destruitur ex contrarietate non construitur: quia non sequit si concesserimus, q in illo in quo non est contrarietas nō est motus, vt in illo, in quo est contrarietas sit motus. 5. phy. com. 10.

Motus essentialiter non sequit motum, sicut formæ quiescētes sequūtur motum, sed si hoc fuerit, erit p accidens 5. phy. com. 12.

Mobile quodlibet quod transmutatur de aliquo ad aliquid, dū mouet semper separatur a parte illius, ex quo mouetur, & acquirit partem illius ad quod mouet. 5. phy. t. cō. 12. idem. 3. phy. cō. 4. idem. 6. phy. tex. cō. 32. & 8. phy 70.

Motum quodlibet quod habet motum fm partem potest habere motum fm totum, quia pars cum diuidatur fit totū. 5. phy. c. 17. idem com. 1. ibid.

Motus est in tribus prædicamentis. 5. phy. tex. com. 18.

Motꝰ localis & fm ꝓpriū, & fm cōe innoīatus ē, sit aūt fm cōe loci mutatio vocata. 5. phy. t. c. 18.

Motū esse in tribus ꝓdicamētis innuit Arist. ex ista cā vlt, q a in eod cōtrarietas, hæc. n necessaria cū est in

esse eorum. 5. phy. cō. 18. vide in concordantiis.

Motus alterationis nō est nisi in genere qualitatis pasliuę. 5. physico. com. 18. & in. 7. physi. demonstratur ab Arist. a tex. com. 14. vsq; ad tex com. 20.

Motus in quantitate continet duas species, & fm suā cōitatem non hēt nomen. 5. phy. t. c. 18. vbi patet etiā in accidentali specie quandoq; eē magis notas & noīatas, quā sint genera. Nullus enim imponit nomē rei quā ignorat, vt d. Cō. in. 7. meta. com. 14. & habetur in. 4. metaphy. com. & tex. 10.

Motus esse non potest in contradictoriis, nec in contrariis immediatis. 5. phy. tex. com. 26.

Motus diffinitio posita in. 3. physic. simpliciter non competit nisi tribus motibus, qui sunt in tribus prædicamentis. 5. phy. cō. 21.

Motus in rei veritate nō fuit distincta a generatione in. 3. phy si. sed in. 5. Cō. 5. phy. com. 21.

Motus vnus dicitur multipliciter: genere, specie, & numero. 5. physi. tex. com. 31.

Motuum conuenientia, aut differē tia fm speciem est ex conueniētia termini ad quem est motus, aut ex diuersa. 5. phy. t. c. 31. & 35.

Motus idem fm speciē requirit vnitatem specificam medii. 5. ph. tex. commen. 33.

Motus circularis specie differt a motu recto, quia circularis fit per lineam circularem, & rectus per rectam. ibidem.

Motus vnus simpliciter est qui est vnus fm substantiā & numero est. 5. phy. tex. cō. 34.

Motus vnus numero tria requirit, vnitatē numeralē mobilis, vnitatē termini ad quē, & vnitatem temporis. 5. phy. t. c. 34. & 35.

Motus naturæ accidit ꝙ sit in tempore, quia motus non quidditatur per tps. 5. phy. c. 35. vult dicere, ꝙ non est tps de quidditate motus: licet sit consequens inseparabiliter ipsum motum, vide consimile. 5. phy. cō. 3. & 4. phy. cō. 98.

Motus continuus est vnus numero. sed modo magis diminuto, quā sit in re quiescente. 5. phy. cō 36.

Motus quorū vnus reuertitur post alium, differunt a partibus eiusdē motus continui, cuius vna pars generat, & alia corrūpit. 5. ph. c. 36.

Motus quilibet est cōtinuus. 5. phy. tex. com. 39.

Motus vnus simplr est continuus, & si continuus vnus. ibid.

Motus quilibet non potest cū quolibet continuari. ibid.

Motus habiti siue sesei, vt dicūt Arabes, sunt, q neq; idē gñe, neq; idem spe cōsequēter se hnt. 5. ph. t. c. 40.

Motus vnus & continuus in tribus conuenire debent. 5. phy. t. c. 41. & 34. & 4. phy. 105. & 7. physic. tex. commen. 5.

Motus vnus genere prior est naturaliter motu vno in specie, & motus vnus specie est prior nāliter motu vno in numero, & motus vnus numero est prior motu illo, cuius tēpus est vnum. 5. phy. cō. 41.

Motus completus in specie est cui non potest fieri additio, vt motus circularis. 5. phy. cō. 42.

Motus completus in genere est qui est motus translationis, præcedit enim naturaliter omnes alios, & ē perfectior. 5. physic. commen. 42. & in. 8. physico, probatur a tex. cō.

55.vsq; ad tex.com.61.

Motus est de genere perfectionis ad quam peruenit motus, sed est perfectio diminuta. 5.physicor. com. 54.& com.9.

Motus quilibet est regularis, aut irregularis. 5.phy.t.c.43.

Motus diuiditur per æqualem & inæqualem fm ꝙ genera, & species diuiduntur per modos, & accidentia. 5.phy.cō.44 & habetur in tex. quia idem est quod regulare & irregulare.

Motus diuersitas ex quatuor causis prouenire potest, in velocitate, & tarditate. 5.phy.t.c.44.

Motus corporis cęlestis non potest esse irregularis, seu vt dicunt Arabes inęqualis, inquātū est corporis cęlestis, non tamen inquantū motus hoc tibi repugnat. 5. physicor. commen.45.

Motus habiti seu sesei, non possunt adinuicem continuari. 5.phy. tex. commen.45.

Motus denominatio magis est a termino ad quem, quàm a termino a quo. 5.phy.t.c.48.

Motui contrariatur quies, quæ est ī termino a quo, non quies, quę paulatim generatur per generationē motus, & est quę est in termino ad quem. 5.physi.com.54.& habetur etiam in tex.

Motus primus, & motus vltimus nō datur fm Arist. licet motus sit principium & finis. Themistius sexto physico. super.48.

Motus quilibet diuiditur per differētias contrarias fm naturā, & prętet naturam. 5.phy.t.c.57.

Motus & quies possunt simul esse in diuersis partib⁹ eiusdem moti, sed duo motus cōtrarij in diuersis partibus eiusdem moti, simul inesse non possunt. 5.phy.Cōm cō.62.& ibi vide calcem cō. quomodo hoc sit intelligendum.

Motui verè contrariatur oppositus motus, sed quies opponit ei priuatiuè. 5 phy.62.

Mobile impossibile eē maius eē motu. 6.phy com 6.

Motus si fuerit indiuisibilis, motū erit indiuisibile. ibid.

Motum si erit indiuisibile, motum simul est motum & mouetur. 6. phy tex.com.9.

Mobile quodlibet quod mouetur contingit velocius & tardius moueri. 6.phy.t c.15.

Motus in quantum motus, potest vocitari ī infinitum, nō autē inquantum accidit sibi ꝙ sit in corporibus naturalibus. 6 phy.cō.16.

Mota diuersa abinuicem non possunt habere vnū motum cōtinuū. 6.phy.com.35.

Motus diuisiones, & temporis, & ejus quod mouetur, & ejus in quo est motus, necesse est eadem esse. 6.phy tex.cō.37.

Motus habet duas diuisiones, vna ex parte mobilis, alia est ex parte temporis 6.phy.tex cō.33.&.te.com. 35.&.36.&.4.phy com.102.& ibi vide differentiam.

Motus datur vltimū, sed nō primū. 6.phy.t.c.40. Vbi The. super.48. dicit bene motus dari principium, sed non dari primum motū, & hoc inquit Aristot. sentire authoritate Theophrasti.

Moueri quodlibet prædicit mutatum esse. 6.phy.t.c.52

Motus si diuideretur in indiuisibile, daretur primus motus, primus magnitudo, & primum tempus. 6. phy.tex.com.58.

Mobile omne est diuisibile. 6.physi. 32.& The. intellexit illam demonstrationē procedere de veris motibus, & non de subitaneis mutationibus, quia de eis nulla est controuersia. contra quem vide Auer. ibi dem. & cogita an Themistius possit defendi.

Motus generationis & corruptionis est compositus ex transmutatione in qualitate, & ex transmutatione in substantia. & transmutatio in actus formæ substantialis. 6.phy 6.com.59.&.32.

Motus generati cōpositi, est ex pluribus motibus partium ingenerabilibus compositis ex membris diuersis. 6.phi.com.59. facit pro ponente formas partiales.

Motus est in tempore & nisi concessum fuerit ꝙ omnis motus est in tempore nō poterit probari quòd motus finitus sit in tempore finito 6.phy.com.60.

Motus in qualitate, & generatione generati dissimilium partium, ita habet, ꝙ partes ipsorum motuū præcedunt alias, sed in motu locali & in motu augumenti, secus est qa partes istorum motuū, sunt in toto moto, sicut totus motus est in toto moto. 6.phy.com.61. pro cuius declaratione vide cō.59.ibid.

Motus habet duplex subiectum. 6. physi.com.61.

Motus infinitus non est in tempore finito. 6.phy.t.c.66.

Motum si fuerit infinitum, & spatium erit infinitum, sed non conuertitur. 6.phy.com.66.

Motum propriè sumitur pro eo, quod est motū in loco. 6.ph.c. 66.

Motum & cessans sunt idem fm subiectum, sed differunt fm modum 6.physi.com.70.

Motū & quiescens propriè dicunt, quæ mouentur, aut quiescunt vbi, & qn̄, & qūo. 6.phy.te.cō. 67. & in 5.ph.20.&.6.phy.72.

Motus non fit in aliquo indiuisibili, quia pars accedens & recedens essent eadem. 6.phy.cō.71.

Mota æqualia in velocitate, pertranseunt æqualia spatia in eodem tempore. vera est propositio qn̄ illud per quod fit motus fuerit quiescēs. 6.phy.tex.com.83.

Motum quodlibet, aut mutat locū fm formā, sicut est in sphæra, aut fm formā & subiectū, vt in eis, quę mouentur motu recto. 6.physi.cō. 85.&.4.phy.43.& 8.phy.76.

Motus non potest esse in prædicamento situs, quia situs est ad aliquid. 6.phy.com.85.

Motus partium per motum totius non est per se, neq; est p accidēs pure, sicut est motus accidentium. 6. phy.c.86. vide consimile. 5. physi. cō. 1.&.4.phy.cō.32.

Motum est causa cōtinuationis motus & temporis. 6.phy.cō.88.

Motum tunc pertransit spatium, quando mensurat illud per se. 6. physico.89.

Mobile indiuisibile si moueretur, se queretur motum fieri in instanti. 6.physi.91.

Motus infinitus esse non potest, nisi motus circularis. 6.physi.tex.commen.91.&.94.

Moueri aliquid ex se apparet sensui, absq; hoc ꝙ motor distinguatur a moto. 7.physi.com. 1. idem. 2. ph. commen.3.

Motum quod totum mouet, quia

Universidad de Deusto
Biblioteca

pars mouet se,& mouet totum,est motum per accidens:vt motus totius corporis animalis per motum caloris naturalis,aut musculorum 7.physi.com.1.

Motum per se in animali est cor,qđ non mouetur,quia pars eius mouet se,& mouet totum.7.ph.com.1.&.4.idem.6.phy.cō 59.& 3.de aīa.com.55.&.2.cœli.cō.12.

Motum quod a seipso mouetur nō quiescit ad quietem alterius.7.ph.tex.com.2.

Mota prima per se naturalia dari necesse est,quia corpora naturalia in q̄tū naālia sunt,non diuiduntur in infinitum.7.physi.com.2.vide in concordantiis.

Motum primum per se est quod fm se totum mouetur,& non ad motum partis,& est idem, quod minimū motū:& hoc ignorauit Gale. colligitur.ex.7.phy.c.1.&.2.

Mota quæ mouent ab extra manifestū est,q̄ mouent ab alio, & sunt oīa quæ mouent fm gñonē & corruptionē,& augumentū,& alterationem,& quædā quæ mouent in translatione.7.phy.cō.3.vide tñ pro hoc cōm.1.2.phy.

Motor corporeus non mouet aliud nisi mouetur in tpe in quo mouet aliud,& hoc est necessarium in motu non in quiete.7.phy.t.c.3.

Motus vnus numero tria exigit, vt sit vnius moti numero, & in vno tempore,& q̄ sit ab vno termino numero ad alium numero. 7.ph. com.& tex.5.&.5.physi.tex.commen.34.&.41.

Mouens primum nō sicut quod est cuius cā,sed quod est vnde principium motus est simul cum eo, qđ mouetur.7.ph.t.c.9.

Motum quod mouetur, quia est in moto, est motum per accidens.7. phy tex.com.10.

Mobilia quæ mouentur ad sua loca propria mouentur,siue locus fuerit propinquꝰ,siue remotꝰ,sed mobilia quæ mouentur motu abstractionis,vt motus ferri ad magnetem,& nutrimenti ad nutriendum est mediante aliqua qualitate impressa.Com.7.phy.com.10.

Motus non est nisi in habentibus medium.7.ph.c.18.& habetur.5. phy.tex.com.22.

Motus circularis non est comparabilis motui recto.7.physi. tex.commento.21.

Motus localis non est comparabilis motui alterationis.ibid.

Motus quilibet in quo est velocitas & tardius potest esse æquale.7.ph. commen.23.

Motus rectus non habet rectitudinē nisi propter magnitudinem recti, & circularis propter magnitudinē circularem.7.phy.cō.24.

Motuum æqualium diffinitio est pertransire in tempore æquali, idem spatium in specie.7.physico.commento.30.

Motus per hanc viam numerantur, inspiciendo mota per se,& nō mota per accidens.s.translata p se & alterata p se.si igitur fuerint diuersi in specie,& si in genere,in genere,& si in numero,numero.& ista via est numerandi motum.7.phy.cō.32.

Motum apud nos est notius motu. 7.ph.c.32.idē.4.ph.cō.104.&.99.

Ex quo patet contra diuum Thomam asserentem in 6.ph. demonstrari corpus mobile esse:tunc.n.a fortiori posset demonstrari motum esse

esse,quod tñ falsum esse liquet. ex 7.phy.tex.cō.11.& ex.8.ph. q̄ mobile aūt sit notius motu p3,qa ponitur in diffone motus. 3.phy. 16. vbi lucidissimus Them.d.expresse q̄ mobile notius est aliquāto quā motus:non enim idem est motum esse,& quid sit motus exploratum habere. Nam vt sit motus,neminē latet:quid aūt sit,quærimus. At vero motum esse res motæ nobis ostendūt:hæc aūt sunt, quæ nos mobilia nuncupamus:qa is qui in diffinitione mouet ad mouitionē mobilis habet,affert tē magis planam & notam ad docēdum ad quod erat ignotius. Nota tñ q̄ licet The.dicat q̄ res motæ motum nobis ostendunt, non intelligas ex hoc ipsum demonstrari demonstratione signi, quia demonstratio est ad quæsitū quod ē ignotius naāliter ignota, sed loquit de diffinitione sensata:ex hoc.n. q̄ in spissimus mobile in alio loco, aut dissimus motum eius.

Motor qui quando mouet mouetur.est corpus necessario.7.physic. commen.35.

Motus vniuscuiusq; velocitas sequit excessum potentia motoris supra potentiam mobilis.7.phy.t.c.35.

Motio quæliber siue naturalis fuerit siue violenta naturalis necessario requirit resistentiam inter motorē & tē mobilē:& ista resistētia cōius est fm quod alterum est agens, & alterū est patiens.7.phy.cō.35.

Motus proueniens in corporibus cę lestibus a virtutibus existētibus in materia q̄ fiat in tpe,est ex natura motus.7.phy.cō.35.

Motus existit vt vita, omnibus natura subsistentibus.8.phy.tex. cō. 1.consimile in principio libri metheororum.

Motum esse omnes affirmant de natura aliquid dicentes.8.ph. tex.cō. 1.consimile. 1.phy.t.c.11.

Motus principium de oībus mobilibus est sicut aīa de reb. viuis.8.ph. cō.1.vide.2.cœli.t.c.68.

Motus perscrutatio an sit antiquus, vel nouus,non solum est necessaria ad esse primi motoris: verūetiā ad cognitionē mūdi, vtrū sit ęternus vel nouus.8.phy t.c.1.

Motus diffinitio non est inducta ab Aristo.in principio 8.physi. ad demonstrādum q̄ ante omnem motum sit motus,vt credidit Alpharabius & alii.8.physico.comm.1. & commen.4.

Motus primus fm opinionem Aristo.non habet alium motum continentem ipsum.ibid.

Motibus particularibus quos continet motus vniuersalis,non competit continuatio,& æternitas primo. & essentialiter.8.physic.cō.1.

Mobile esse prius tempore motu,intelligitur duobus modis. primus. est vt mobile sit alterius speciei a specie moti,in qua est ipse motus. secundus est, vt sit idem numero mobile in potentia cum moto in actu 8.phy.com.4

Motui nouo inquantū nouus est,& nō inquātū motꝰ est cōpetit vt potētia tpe sit ante actū.8.ph cō.4.

Motus diffō in prin.8.physi fuit inducta ad oñdēdū q̄ motꝰ ē in moto.cōtra Auēpacē,& Alphar.8.ph. cō.4 idē etiam ibidem.cō.1.

Motor non mouet aliquod mobile in aliquo tempore, & non ante, nisi quia non habebat dispōnem

Universidad de Deusto
Biblioteca

ante, per quam poterant mouere, & cum perfecta est illa dispositio incipit mouere, & ista dispō aut est ī motore, aut in moto, aut in vtroque. 8. ph. cō. 6. &. 15.

Motus ante quem est motus, non est primus tempore, neq; fm naturā. 8. phy. com. 7.

Motus generationis non est primꝰ motus tpalis: quia generatio non est motus, sed finis motꝰ. 8. ph. c. 7.

Motus primus dicitur esse æternus, 8. phy. com. 7.

Mouentium quædam mouent duobus motibus cōtrariis, vt sunt virtutes comprehensiuę, quędam vero mouent vno motu tm̄. & sunt quæcunq; mouēt per virtutes nāles. 8. phy. t. com. 8. idem. 9. primæ philosophiæ. te. c. 2.

Motor & motum sunt in cap. ad aliquid. 8. phy. tex. cō. 9.

Motus omnes reducuntur ad motū localem, & hoc apparet sensui. 8. phy. com. 9.

Motus ita se hēt ꝙ oē diuidēs motū necesse est, vt ante ipsum sit motus. & post ipm sit motꝰ. 8. ph. c. 1.

Mobile & id qđ mouetur nō si mul quiescit, vt quod comburitur, & qđ combustibile est. 8. physic. tex. commen. 11.

Mouens est duobus modis, sine appetitu & desiderio, & dr̄ hoc mouere naturale: & mouens a quo procedit voluntas, & appetitus ad mouendum, & dicitur motio voluntaria. 8. physico. commen. 15. vide in concordantiis.

Mouere quod sequitur voluntatem nouam a volente, est nouum necessario: sed mouere quod sequit̄ voluntatem antiquam est æternum necessario. 8. phy. cō. 15.

Motus est ex contrario in contrariū & si non, motus esset superfluus & otiosus, v3, si illud ex quo est motus fuerit idem cū eo ad quod est motus. 8. phy. cō. 16.

Mota ab extrinseco, ꝙ quādoq; mouentur, & quandoque quiescant, causa est, vel absentia motoris, aut distantia eius, aut præsentia impedimenti. 8. phy. cō. 19.

Motu posito ꝙ sit nouus fm genus non potest responderi ad qōnem quærētem, cur aliquid incipit mouer. 8. phy. com. 19.

Mobilium quędā semper mouent sine cessatione, vt corpora cęlestia: quædā semper quiescunt, vt terra, supra quā mouentur corpora cęlestia: quædam vero mouent̄ quę, & quiescunt qñq;, & sunt quæ cūq; sunt infra cęlum, & supra terram. 8. ph. com. 19.

Motus nomen est æquiuocū. 8. ph. com. 20. &. 3. ph. c. 4.

Motum ex se, non inuenitur nisi in motu locali, in cęteris aūt motib⁹ motor est extrinsecus. 8. phy. com. 20. &. 60. &. 2. phy. com. 1. &. 2. de ani. com. 50. &. 4. cœli. cō. 24. vide in concordantiis.

Motus scientia non perficitur nisi sciatur quomodo é cursus de hoc in oībus partibus mundi. v3. de dispositione motus. 8. phy. cō. 21.

Motus & quies in entibus naturalibus possunt inueniri fm quinque, aut septem dispositiones. 8. phy. tex. cō. 21. & illarum septem diuisionum semper tres sunt falsæ manifeste, & quatuor ignotæ. ibidem Commentator.

Motor primus non dr̄ quiescere nisi ęquiuocē. 8. phy. comm. 21. vide consimile de motu eius. 8. physic. commen. 40.

Motus ita se habet ꝙ qui dubitat de motu, dubitat de principio motus: & qui dubitat de principio, dubitat de omnibus entibus. 8. phy. cō. 22.

Motus & quies cum ponātur in diffinitione naturæ, ideo ponere motum esse & quietem esse est fundamentum naturale, & naturalis non habet propositiones per quas possit contradicere negantibus alterū istorum. 8 phy. cōm 23. & primo physi. tex. com. 11.

Motus termini diuisibiles sunt, non tamen eadem ratione. 6. physi. tex. commen. 37. nam quātum per se: quale vero p accidēs diuisibile est.

Motus est notior apud nos quiete: quies enim est priuatio motus, & motus est habitus: ideo dicere omnia moueri est sufficientius q̄ omnia quiescere 8. physi cōmen. 23.

Motus augumēti & alterationis eximunt̄ ꝙ sunt continui, sed continuatio eorum latet sensum. 8. physi. commen. 23.

Motus diuisio quæ declarata est in 6. phy. est in potētia, & est infinita. sed diuisio de qua Aristo. loquitur in 8. physi. est diuisio in actu, & finita necessario. Auer. 8. phy. cōm. 23. Pro quo aduerte, ꝙ in 6. phy. Arist. considerauit transmutationem & motum vt sunt in tē pore fm vniuersalem cōsideratiōem & sic ibi dixit ꝙ transmutatio diuiditur in infinitum, sicut & tēpus. sed in. 8. phy. Arist. limitatius loquitur de transmutatione & motu, videlicet vt concernūt quale, & quantum, & vbi, & vt sunt ab agente finitæ virtutis, & in tali consideratione non itur in infinitum.

Motus diuiditur dupliciter, & fm tēpus, & fm mobilis diuisionem. 6. phy. tex. commen. 33.

Motus continuus in rei veritate nō est nisi motus localis, quia est velocissimus motuum. 8. phy. cōmen. 23. vide in concordantijs.

Moueri violente ab aliquo loco nō competit alicui, nisi quies ī illo loco fuerit ei nālis. 8. ph. cō. 24.

Moueri quædam apparent in rei veritate, & iudicat sensus præcise eas moueri in rei veritate: pp congregationem quinq; sensuum in testimonio econtrario ei qđ apparet visui, ꝙ aliqua apparent moueri, q̄ non mouentur. 8. ph. cō. 26.

Motus intentio per quam processit Arist in declarando motum æternum esse, in septimo est diminuta. & ideo Aristo. iterauit ipsam, in. 8. phy. cō 27. idem ibid. cō. 33. &. 7. phy. com. 2. vide clarissime de hoc 8. phsi. com. 28.

Mouens & motum sunt duob. modis, per se, & per accidens. 8. phy. t. com. 27. & in principio. 5. physic. idem habetur.

Motor & motum per accidens sunt duobus modis, principaliter, & secundario, & tale est quod mouet, aut mouetur per suam partem. 8. phy. com. 27.

Motum per accidēs est duobus modis, mō quo impossibile est, vt moueatur per se, vt aīa in corpore: & modo quo pole est, vt per se moueatur, vt sedentes in naui. 8. physico. com. 27. & 4. phy. com. 32. & 5. physi. com. 1.

Motum per accidens vniuersaliter est omne illud quod mouetur, qa est in moto. ibid.

Mota ex se q̄dā mouent̄ ex se. i. per principiū intrinsecū existēs in eis,

Universidad de Deusto
Biblioteca

Nota de motu gra uiū & leuium.

vt hñtia aſas: ꝙdā vero ab aliquo extrinſeco, vt inaĩata. 8. ph. t. c. 27. Vbi expreſſe vī ex illa deciſione, & ex proceſſu philoſophi in. 8. phyſi. corpora ſimplicia numerari inter ea, quæ mouentur ab extrinſeco: cuius oppoſitum tamen Commẽtator ſcribit in infinitis locis. vide in concordantiis.

Motū ex ſe mouet nãliter, quia oẽ tale mouetur per principiū qđ eſt extrinſecū & tale eſt nã, quia dcm̃ eſt in diffinitione nãæ, ꝙ eſt principiū exiſtens in eo ꝙ mouet. &c. 8. phy. co. & tex. 27. Motū quodlibet qđ mouet in prin. exiſtẽte in ipſo mouet naturaliter. 8. phy. cõ. 27.

Motus aĩalis qñ aĩa mouet corpus ad illam partẽ ad quã mouet corpus p dñium eſſnti dñantis in eo, ẽ nãlis ex parte animæ, & ex pte corporis, ſed qñ mouetur econtrario tunc motus corporis ab aĩa erit nõ nãlis. 8. ph. t. c. 27. & in. 2. cap. lib. de ſubſtan. orb.

Mota tã ex ſe quã ab alio, dupl'r moueri pñt, nãliter, & extra nãm. 8. phy. t. c. 27. Nota tñ ꝙ mota ex ſe corruptibilia poſſunt cadere ſub illa diuiſione, non æterna.

Motus corporis cœleſtis eſt ſimpl'r nãlis. v3. tã ex pte aĩæ quã ex parte corporis. 8. ph. cõ. 27. motus aũt aĩalis quidã ẽ põt violẽtus ex parte corporis, qui tñ aĩali eſt nãlis, vt ſaltus, vt dicit Them. hic.

Motum habere motorem dubium eſt propter corpora ſimplicia. 8. ph. c. 28. &. 2. phy. c. 3. &. 7. ph. c. 2.

Mota violenter manifeſte mouenť ab alio. 8. phy. t. c. 28.

Mota p declinationẽ dñr quę mouentur per grauitatẽ & leuitatem. Cõm. 8. phy. cõm. 28.

Mota p ſe ſunt tribus modis, in motum violenter, & in motũ nãliter, & quæ nãliter mouenť ſunt duo, aut habentia aĩas, aut quæ mouentur per declinationẽ. 8. phy. cõ. 28.

Motorem eſſe diſtinctum a motu prius, hoc eſt, & magis manifeſtũ in his quæ mouenť violẽter, deinde in aĩalibus. 8. ph. t. c. 28.

Motor in animalibus eſt anima, & motum eſt corpus, & hoc non latet aliquem. ibid.

Motorem in aĩalibus eſſe diſtinctũ a moto ſm diffinitionem, eſt manifeſtum per ſe. ibid.

Motoris alietas non apparet in coporibus ſimplicibus a moto, ſicut apparet in habentibus aĩas: inimo in eis non eſt alietas oſino. 8. phyſi. cõ. 28. vide in concordan.

Moueri ipſã a ſeipſis videtur aĩalia & animatorum proprium, & facere, ſtare, poſſe ipſa ſm ſeipſa. 8. phy. tex. cõ. 29. &. t. c. 17.

Mobile quod ex ſe poteſt moueri, ex ſe poteſt quieſcere. 8. ph. 29.

Mobile quod mouetur ex ſe, irrationabile ẽ, ponere ipſum tñ vno modo moueri. 8. phy. t. c. 29.

Motor debet diſtingui a moto, aut ſm diffinitionem & eſſe, vt inaĩata, quæ mouenť a motore extrinſeco aut ſm diffinitionẽ tñ, & non ſm eſſe, vt eſt diſpõ in habentibus aĩas: aĩa. n. quæ mouet corpus eſt diſtincta a corpore ſm diffinitionẽ, ſed non ſm eſſe: quia impoſſibile eſt animam eſſe ſine corpore, niſi æquiuoce. 8. phy. com. 30. Ex quo patet contra Scotum & ſequaces, ꝙ non eſt aliud eſſe materiæ, & aliud eſſe formæ. tunc. n. deũ Cõmẽ. de animatis falſũm eſſet, & etiam dictum Ariſt. in. 2. phy. tex. com. 14.

vbi habet ꝙ forma eſt natura non ſeparabilis ens niſi ſm rõnem. & ẽt præcipuum fundamentum apud Peripatericos eſt, ꝙ nõ debent pluriſicari entia ſine neceſſitate cum ſufficiat, vt alibi probandum eſt. igitur ponendo vnum eſſe ſeu exiſtere eſſe reſpectu formæ, materię, & compoſiti, diuerſimode tamen non oportet igitur ponere tria eſſe, ſi forma enim haberet eẽ diſtinctionem ab ipſa materia, & ab ipſo compoſito, accideret ipſam per ſe extra materiam poſſe terminare generationem, vt patet intelligẽti. Motum ex ſe diuiditur in motorẽ in actu, & in rem motam in actu. Cõ. 8 phy c. 30. vide in concord. Mouentur animalium corpora ſaltando contra naturam: his enim animalia non dñr moueri contra naturam: quia eius quoq; principium intra ſe poſſideret: corpora vero, qa talis motꝰ neq; ī eo. ꝙ ſ cor pora, neq; in eo, ꝙ grauia cõuenit contra naturam moueri probant. Them. 8. phy. 27.

Mouere ſe non poteſt aliquod continuum, ſm ꝙ eſt continuũ. 8. phy. tex. com. 48.

Mouentium quædam mouent per naturam, quædã vero per violentiam. 8. phy. t. c. 31.

Mouetur multotiẽs aliquid ad quantitatem eſſentialiter, & ſequitur p accidens illud quantitas, ſicut quãdo aqua mouet aerem ad frigus, & fortẽ etiam mouetur aliquid ad quantitatẽ eſſentialiꝫ, & ſequitur illud qualitas per accidens, ſicut id ex quo nutritť aĩal. 8. ph. cõ. 31. con ſimile in. 1. cap. de ſubſtan. orb.

Rõnem aũt huius aſſignat Cõm. quia vnũ agens per ſe non hẽt naturam, niſi largiendi motum tñ: & ideo ſi ab aliquo agẽte procedunt duo, op3 ꝙ vnum illorũ ſit per ſe ab illlo agẽte, aliud vero p accñs. vide in Theorema. de hoc.

Motus corporum naturalium in loco ẽ ab eo, ꝙ generat ipſa, ſicut ẽ de aliis accidentibus. 8. ph. t. cõ. 31. & 32. vide quõ ſit intelligendum, cõmen. 28. 3. de cœlo & mundo.

Motum ab extrinſeco apparet in primo aſpectu, ꝙ moueatur violente. 8. phy. com. 31. Non conſiderauerunt hoc ponentes intelligentiã dare eſſe formaliter orbi, propter hoc argumentum quod reputant Achilles: arguunt enim ꝙ motus cœli, aut eſt ab intrinſeco, & ſic habetur intentum ꝙ intelligentia ſit forma dans eſſe: aut ab extrinſeco, & tunc motus ille eſt violentus: quia, vt dicunt, omnis motus ab extrinſeco eſt motus violentus. & eſt aliquis eorum de quibus Ariſtote. egit in. 7. phyſi. tex. com. 10. & iſtã aſſerunt fuiſſe mentem Auerr.

Sed videant quæſo, quòd fundamentum ſuum eſt fragile: nã hoc, vt aſſerit Cõmenta. videtur in primo aſpectu, ſed non eſt vĩr verum, ꝙ omne motum ab extrinſeco ſit motum violenter, vnde ad pauca reſpicientes de facili enuntiant, vt dicitur in primo de generatio. & & corruptione. tex comm. 7 Patet enim de intẽtione philoſophi, motum elementorum de potentia eſſentiali & etiã accidẽtali eſſe ab extrinſeco. vt cõcludiť p ipm ibi ī tex.

com.32.& in.4.cœli.tex.com.25. Nam, vt ſcribit Cõm.8.phyſi.motus elementorum enumeratur inter motus qui fiunt ab extrinſeco, quia talia nõ mouẽtur ex ſeſe, niſi prius moueantur ab aliis. Itẽ quia Ariſt.in.8 phy.motum per ſe deſcripſit per habere principiũ mouendi & quieſcẽdi facere ſeipſum, tale aũt eſt aïalium & aïatorũ ꝓprium, vt patet.8.phy.t.c.29.17.& 50. & Plato in phedro inueſtigat dr̃iam inter aïata & inaïata ꝓ hoc ꝙ aïata in ſeipſis habent principiũ motus, ſed inanimata mouẽtur ab extrinſeco.& in libro de legibus, quod intrinſecus mouetur hoc viuere dicimus: qđ & Ariſto.in.2.de aïa etiam confirmare vr̃ in.t.c.13 Iſta ẽt eſt ſnĩa philoſophi.in.2.cẽli.t.c.9.vide quæſo,& nota etiã ꝙ propoſitio illa philoſophi in.7.ph. te.c.10.ꝙ motus ab extrinſeco eſt violentus,& eſt aut pulſio, aut expulſio,aut vertigo, aut attractio, aut vectio,eſt vera de motore qui eſt corpus, vt limitat eam The. in 8 phyſi.in expoſitione tex.79. vbi ait,quicquid enim mouet,ſi ſit corpus aut pellendo,aut trahendo, aut vehendo, aut torquendo mouet: immo etiam in motore corporeo vr̃ non eſt vera: vt dicit Cõmẽ.3. cœli.cõ.20. vt notaui ſupra, ſicut bene notaui ſin contradictionibus 8.phy.in additioni.nuper ẽditis.& tñ motus elementorum non dicit violentus illo modo. Ampliusaũt nec in motoribus corporeis vr̃ locum habet illa propoſitio ſm viã peripateticorum. Nam certũ eſt ꝙ motus ignis a cẽlo in propria ſphera non eſt motus violentus,cum ſit ꝑpetuus,& tñ eſt a motore extrinſeco. vnde Commen.3. cẽli.com. 20.limitans illam vulgatã propõnem,quæ in primo aſpectu vr̃ vera,inquit: violentia,n.in rei veritate,vt aliquod corp⁹ mouẽt alterum corpus ab extrinſeco: ita ꝙ in natura illius corporis motoris non ſit vt moueat illud ꝙ eo mouetur ſemper,ſed in aliqua hora: vnde motus corporũ quæ ſemper mouentur a motu primi corporis,vt eſt motus elementorũ circularis a motu cœli, nõ poſſumus dicere ꝙ ſit motus violentus cum ſemper ſit.&c. Si igitur in motoribus corporeis ſemper mouentibus motus ab extrinſeco, nõ infert violentiã in motu:de neceſſitate multo minus(per vitam meam)ſequit hoc in motoribus abſtractis ꝓ ſuã naturam ſemp mouentibus. vnde Commen.1.cœli.com.22. loquẽs de motu cœli inquit,vnde apparet ꝙ impoſſibile eſt ꝙ ſit ſemper mobile per ſe,niſi per principium extrinſecum non corporeum, neque vt ſit virtus in corpore. Ad argumentum autem eorum reſpondet formaliter Auer.in.3. capitulo libri de ſubſtan.orb.& mirum eſt quomodo iſti non animaduerterint hoc,inquit enim, neceſſe eſt, vt hæc virtus,quæ non eſt neq; grauis neq; leuis, ſit in corpore ſimpli ci,& ipſum nõ hr̃e ſubiũm,neq; cõtrariũ,& vt ſit aïa nec ĩo nõ admixta mãę,ſed aïa corporis æterni, ita vt iſta aïa nõ ſit abſtracta a corpore ſuo,& cum hoc ſeparata ab ipſo inquantũ iſtud corpus nõ indiget ipſa,qa eſt ꝑmanens ꝑ ſe, ſicut eſt diſpõ de aïalibus,quæ ſunt eũ virtutibus naturalibus: & vt illa anima ſit in eo: nã omne motũ ex ſe mouetur per virtutem exiſtentem in eo. Vbi clariſſime patet,intelligẽ tiam eſſe animam cẽli,inquantum dat ſibi motum. vnde ſic ex intelligẽtia & orbe fit vnum motũ ex ſe, tantũ ex motore & moto, vt patet ĩ principio libri de ſubſtantia orbis. principium.n. mouẽs de rebus mobilibus, eſt ſicut aïa de reb⁹ viuis- vt dicit Cõmenta. in principio 8. phy.ſed non fit vnum ſicut ex forma informante per inhærentiam: ſum cẽlum cum non ſit compoſitum ex cõtrariis,nõ indiget in ſuo eſſe forma informante,& continen te ipſum ne fluat, ſicut ſunt corpora animalium corruptibilium: immo, vt aſſerit, cẽlum eſt permanẽs per ſe,quia formaliter eſt ens æternum & neceſſarium, licet habeat bene dependentiam ab intelligentia in ratione efficientis & finis, vt ſcribit Cõme. in 2.capitolo de ſubſtantia orbis:intelligentia igitur vt eſt motor orbis,ſic motor cõiunct⁹ & intrinſecus,vt autem habet exiſtentiam non dependentem ab orbi,ſic dicitur principium extrinſecum & ſeparatum: ſeparata enim ſunt de genere entium exiſtentium per ſe, vt dicit Cõmentator.7.meta.cõmen.48.& non de genere relativorum: ſi autẽ intelligentia haberet eſſentiam informantem orbem,eſſet de numero formarum in relatione eſſentia exiſtentium, ſicut eſt inter formam & formatum.

Motoris latentia in corporibus ſimplicibus eſt propter mixtionẽ potentiæ,quam habent accidentaliter ſuæ potentia.quam habent eſſentialiter 8.phy.cõ.32.

Motores corporum ſimplicium ſũt duo,motor eſſentialiter, & motor accidentaliter 8.phy.tex.cõ. 32.

Motus de potentia eſſentiali ad hoc vt exeat ad actum,indiget motore eſſentialiter:ſed motus de potentia accidentali ad hoc vt deducatur ad actũ, indiget motore per accñs 8. phyſi.cõmen. 32.

Mouentium vtrunq; mouere dicimus & vltimũ,& primũ, ſed magis primũ:id.n.mouet vltimũ, ſed nõ hoc primo:& ſine primũ.vltimũ ñ mouebit, illud autem ſine hoc.8. phy.tex.cõm.33.conſimile ibidem tex.cõ.38.inde ſumpta eſt propoſitio vulgata authoris de cauſis, ꝙ cauſa prima plus influit in effectũ, q̃ cauſa ſecunda.

Motor alter mouet per ſe,alter mouet per medium 8.phy.tex.cõ. 33.

An ſit prioritas nãm ſine cauſalitate.

Motor primus eſt prior motore medio,& ſm nãm,& ſm cãm 8.phyſi. cõ.33.38.& 39.Prioritatem naturæ in hoc loco innuit Cõme. poſſe ſtare q̃nque ſine cauſalitate, quod credo ideo dictum fuiſſe propter prioritatem nobilitatis,quæ ab Ariſto.in prædicamentis appellat prioritas naturæ: tamen prioritas naturæ ſtricte ſumpta, ſemper eſt cũ aliqua cauſalitate.

Motum quodlibet neceſſe eſt habere motorem aliũ a ſe in eſſe.8.phy. cõ.34.vide in concord.

Motor inſtr̃alis nõ mouet ſine principali.8.phy.tex.cõ.35.

Motor corporeus impſe eſt vt moueat in loco abſq; hoc,ꝙ moueat eſſentialiter 8.phy.cõ.35.

Motus venti eſt de numero motuũ illorum quæ mouẽtur animaliter, cum non moueantur niſi a generãte.& ſimiſr ẽ de motu ferri ad magnetem.s.videetiã 7. phy.cõ. 10.

Mo-

Universidad de Deusto
Biblioteca

Motum non esse impossibile est. 8. phy tex.cō.36.

Motum postremum in mundo nihil mouet: aliter enim procederetur in infinitum 8.phy.cō.37.

Motor totius fm q̄ est primum mouens non solum debet esse prius eo q̄ est post solum fm diffinitionē, verumetiam fm esse ecōtrario motori, qui existit in motis ex se,quæ sunt generabilia & corruptibilia. & ideo necesse est vt iste motor sit separatus a moto,& non sit motum omnino, & sit separatus a moto. Auer. sententia in 8 phy.cō. 37.

Cōtra Alexan. Achi. & Pet. Pōponaciū.

Ex quo patet q̄tum allucinentur in via eius,qui tenent primum motorem,& reliquas intelligentias dare esse formaliter orbibus:patet.n. q̄ in generabilibus fm q̄ scribit Cōmentator in 8.phy. nihil dicitur esse motum ex se nisi animalia: elementa.n. vt ipse dicit in cōmē. 27. non fuerunt posita ab Aristo in illa diuisione eorum quæ mouentur ex se: quia talia non mouentur ex se,nisi prius fuerint mota ab aliis: an animalibus autē motor qui est anima est prior corpore & distinguitur a corpore moto solum fm diffinitionem:quia principiū semper est prius materia,& mouēs moto 3. de anima. tamen non distinguitur fm esse. neq; est prior fm esse:qa impoſe est,vt inquit,aīam eē sine corpore. vnde Philosoph⁹ etiā in 2.de anima tex.cō.26. laudat antiquos,quicunq; dixerūt animam neq; corpus esse,neq; sine corpore esse: esse enim in corruptibilibus est fm Peripateticos existentia formæ in materia:& ideo nulla forma naturalis: nec illa quæ verè est aīa, potest esse sine corpore, sed solum fm rationem est separabilis: vt dixit Aristo. in 2. de auditu physico. tex.cō. 12. vbi Cōment. exponit. a. fm diffinitionem:alia enim est diffinitio formę:& alia materiæ. igitur primus motor est prior moto non solum fm diffinitionem, verū etiam fm esse:sequitur igitur q̄ habet existentiam separatam ab orbe & non orbi inhærentē: & ideo bene intulit q̄ necesse est q̄ sit separatus a moto omnino, videlicet, tam fm diffinitionem q̄ fm esse, & postea repetit & vt non sit motum, & sit separatum a moto:& q̄ ista sint vt ipse glosat ibi,patet ex verbis quentibus: inquit enim adducendo causam illius dicti. Quoniā est fuerit aliquod compositū ex duobus oppositis, quorum vtrunq; existit per se,& alterum eorum separatur a reliquo,necesse est reliquum sit separatū.& dat exemplum. verbi.g. si terra & aqua sint coniuncta in mixto,& vtraq; earum existit per se. ver.g. q̄ neutra est necessaria in esse alterius:& aqua fuerit abstracta in aliquo loco a terra, necesse est vt terra etiam sit abstracta ab aqua in aliquo loco, sunt.n. duo extrema & medium:cum igitur alterum extremorum fuerit,necesse est vt aliud sit: & similiter est de primo motore cum medio & postremo moto: media.n. licet sint plura eandem habent naturam. & illud per quod fit motus:sunt igitur in secundo ordine sequente primum motorem, & motum est in tertio ordine:& postea addit si igitur non fuerit dictum q̄ primus motor non est existens per se: non sequitur ex hoc, q̄ postremum moueatur, nec

tetur, & non mouet hoc q̄ primū mouetur & non moueatur. & ideo addidit illis duobus propriis q̄ possunt: q̄ primum & principium fm q̄ est principium, est separatum in esse,non in diffinitione tm̄:quū igitur fuerit positum ipsum esse separatum in esse cum illis duobus prioris moti. videlicet,& eius per qd̄ motus:declarabitur tūc tertium propium quod est quæsitū in primo motore. Ex quibus verbis clarissime patet q̄ fundamentum totius demonstrationis fm Auerr. ibi ad probandū q̄ primus motor mouet & non mouetur,cōsistit in hoc puncto, q̄ primus motor inquantum est primus motor non solum precedit mobile fm diffinitionem, verum etiam fm esse in hoc intelligendo. videlicet q̄ sit per se existens,& habens existentiam separatam ab orbe,& non inherentem orbi,sicut est de anima corruptibili cum corpore. Amplius Cōmenta-8.phy. in principio cō. 78. dicit q̄ in illo capitulo Philosoph⁹ vult declarare q̄ primus motor non est in materia, sed est subsistens per se: igitur non inhæret orbi per informationem. & per viam meā hoc argumentum demonstrat contra illam imaginationem phantasiam.

Motuum genera quibus mouētur motores sunt finita 8.phy.te.commento 38.

Motorem moueri illo modo, quo mouet essentialiter est impossibile,siue cum medio, siue sine medio 8.phys. tex cōmen. 38. sed illud impossibile vt scribit Cōmen. in.cōmento nō bene apparet in lo. motū locali.

Motor si ad hoc q̄ moueat est necessarium q̄ moueatur, tunc motor qui habet istam dispositionem in se est dignior vt sit motor, q̄ ille q̄ habet istam dispositionem ab alio 8.phy.cō. 39.

Motum ex se, est dignius vt sit principiū, q̄ motū ex alio:& in hoc quilibet homo conuenit nobiscum 8. phy.tex.cō.39.

Mobile quodlibet per se cōtinuum est 8.physi.tex.cōmen.40. idem 3. physico. tex. cōmen.& 6.phy. tex. cōmen. 32.

Motus est actus mobilis imperfectus 8.phy.tex.cō.40.

Molle est quod in seipsum est cedens: durum autem id quod non est cedens; cœli.tex.cō. 11.& 2.de generatione & corruptione. text. cōmen.13.

Molle quidem humidum, durū vero siccum. 2. de gene. tex. cō. 13.

Molle & durum diffiniuntur seu terminantur per relationem ad tactum ex 4 metheo.cōmen. 1.indigressione.

Molles res sunt illæ,in quibus profundatur digitus, & superficies earum remanent in dispositione secūdum quam non separantur seu discontinuantur. ibidem. & in 2. de generatione & corruptione. tex.cō. 13.

Molle est quod cedit non econtra circumstando.4.meth.te.cō.30. & 2. de generatione & corruptione. tex.cōmen.13.

Momentum seu instans per se tenet temporis, motus vero per accidens. Themistius.4 physico. super. 107.

Montes sunt loca conuenientia generationi fluuiorum. & vide causam istius 1. metheororum cap. 5.

Mors

Mors est contraria vitæ, & cā mortis nihil aliud est nisi frigiditas, & siccitas: & ideo causa vitæ est caliditas, & humiditas. ex lib. de lōgitudine & breuitate vitę.

Mors fm metaphoram dr̄ finis, quia ambo vltima 5. meta. tex. cōmen. 21. in capso de perfecto. Ex quo patet ꝙ Aristote. iniuste videtur damnare Homerum in 2. phys. tex. cōm. 23. vbi dicit, ridicule Poetam compulsus ad hanc sententiam afferendam extremū ob quod, quod natus erat, fatumq; petiuit. nam licet Poetis loqui metaphorice, etsi Philosophis non liceat.

Mortuus magis dr̄ habere carnem, aut os, q̄ manum, aut brachium 1. de gener. & corruptione. tex. c. 37.

Mortuum non dicitur nisi animal, quod caret vita non principio sensus & motus 1. de anima. cō. vlti. & 2. de anima. cō. 16. & 37.

Motus est alienior a natura animæ, q̄ quies. 1. de aīa. tex. cō. 49. vide in contradictionibus nuper editis.

Motor quilibet qui indiget pluribus motibus ad motionem stellæ, proculdubio est sibi quædam imperatio, respectu illius qui indiget paucioribus motibus. tractatu. 4. in paraphrasi metaphysi.

Motus æternitas demonstratur ab Auerr. succincte ex rationibus 8. phy. in paraphrasi meta tracta. 4.

Motus cęli non est a sensu neque a phantasia, sed est a desiderio proueniēte ex conceptu intellectiuo. tractatu, 4. in para. meta.

Motus corporū cœlestium sunt triginta octo, vt est famosum apud mathematicę astrologiæ professores, ex tractatu 4. ibidem, & ibidem vide, quia dicit, ꝙ si ponamus ꝙ vnusquisque istorum orbium haberet motum proprium, tūc numerus motorum peruenieret ad quadraginta quinq; & primo aspectu videtur hęc esse opinio Aristotelis, sed Alex. dicit oppositum in suo libro de principiis vniuersi, & ibi vide pulchram inquisitionem circa hoc.

Motor qui mouet motu diurno, est nobilior omnibus aliis: cum ipsi moueantur quodammodo per accidens ab ipso, & ipse nō moueatur ab ipsis, in paraphrasi meta. tracta. 4. vide quomodo alii per accidens quodammodo mouentur. 8. phy. cōmen. 52.

Motores vniuscuiusq; planetæ sunt propter motorem planetæ: quia omnes motus eius sunt propter motum planetæ: & motores septē planetarum sunt causati a motore noni orbis. ex paraphrasi meta. tractatu. 4. & 12. meta. cōm. 44. habetur.

Motus vnius prouenit ab vna natura, & vna natura est priucipiū vnius motus. 1. cœli tex. cō 7. & 8.

Motus ignis & aeris, similiter motus aquę & terræ differunt specie propter diuersitatē suorum locorum fm speciem. Cōmenta. 1. cęli. cō. 8. contra Ioan. Gram.

Motus lapidis molendini, vt dicitur est in 2. de physico auditu, habet duos motus præter naturam, videlicet, motum sursum, qui est contrarius veraci & motum circulari qui est quasi medium inter duos motus, primo cœli. cōmen. 10.

Credo ꝙ litera sit corrupta, quia debet stare in 5. de physico auditu, quia ibi agitur de cōtrarietate motus: & hoc forte dixit in sua exposi-

tione, vel in paraphrasi: quia in cōmento magno nullibi in lib. phy. inuenitur ista authoritas.

Motus circularis ignis, aeris, & aquæ dicitur equinoce ꝙ sit circularis. 1. cęli. cō. 10. & ratio est, vt inquit Comentator, quia non est simplex neq; circularis: ideo aūt nō est simplex: quia in cōmen. 14. eiusdē primi inquit: motus ignis, & aeris in circuitu est compositus ex motu recto, & ex motu in circuitu: ideo autem non est circularis, quia motus circularis ex diffinitione sua est, q. est circa medium mundi, & hoc so li motui cęlesti competit, vt patuit commento 5.

Moueri circulariter fm naturam nihil potest, nisi sphera. ibidem primo cęli. commento. 10.

Motus prior est corporis prioris. primo cęli. tex. cōm. 12.

Motus simplex quidam est fm naturam, quidam præter naturam. primo cęli. tex. commen. 14.

Motus simplex qui alteri ineſt præter naturam, alteri ineſt fm naturā ibidem. & infra tex. commen. 18.

Motus circularis nulli ineſt acciden aliter. 1. præter naturam, nisi suma ter accidētaliter, vt est oppositum essentiali. primo cęli. cōmen. 14. idem scribit in paraphrasi in summa 4. vbi habetur: motus enim circularis iuxta naturæ ordinem non nisi spherico corpori ineſſe potuit: accidētaliter autem uel secundum rerum euentum nil prohibet huic corpori non spherico, vt igni aeriq; competere.

Motus vnus specie non est nisi vnius corporis. primo cęli. commen. 18 idem ibidem cōm. 8. cōtra Ioan. Gram. Grammaticum.

Motus rectus differt specie a motu circulari: & ideo si motus circularis haberet contrarium, dignius esset sibi contrarius motus rectus, q̄ motus circularis 1. cęli. tex. cō. 24.

Motus recti sunt contrarij adinuicē propter loca. 1. cœli. tex. commen. 26. & 30

Motus contrarij super semicirculo non sunt contrarij, inquantū sunt in circumferentia circuli duo puncta: sed inquantum sunt extrema lineæ rectę, seu extrema diametri 1. cęli. tex. cōmen. 28.

Motus vnus est, quia id quod fertur vnum est non simpliciter, sed in eo quod fertur 4. phy. tex. cō. 105. vide Them. ibi, & Simplicium.

Motus circulares si essent contrarij essent super eosdē polos, & sup idē centrum. 1. cęli, cō. 32.

Motus circularis non habet contrarium, non inquantum est in corpore mathematico, sed inquātum est in corpore naturali. primo cęli. cōmen. 32.

Motus circularis est ab eodē in idē. primo cœli tex. cōmen. 30. & tex. cōmen. 100.

Motum quodlibet secundum rectitudinem, non mouetur nisi ad aliquid, ad quod cū peruenerit quiescit, nisi motus eius esset otiosus, & hoc videtur nobis naturaliter esse motum. 2. cę. cō. 58.

Motus aut est fm naturam, aut violentiā. 1. cœli. tex. cōmen. 62. idem ibidem tex. cōmen. 76. vide in concordantiis.

Motus violentus non differt a motu naturali nisi secundum modū tm: motus enim in aere si fuerit ad superius est violentus, si ad inferius est naturalis. 1. cœ. cōmen. 62. vide

ibidem

Universidad de Deusto Biblioteca

ibidem in cõmen. 70.
Motus infiniti vtilitas est continuatio & perpetuitas essendi. 1. cœli. cõmen. 6. idem 2. de generatione & corruptione. tex. cõmen. 56. & 12. metaphysi. tex. cõmen. 33. & 8. phy. tex. cõ. 53. & in principio libri metheororum.
Motus qui vni corpori est violentus ex simplicibus, oportet q̃ sibi contrarius sit eidem naturalis 1. cœli. tex. cõ. 76.
Motuum diuersitas in corporibus est propter diuersitatem formarũ substantialium, non propter diuersitatem in relatione aut quantitate, neq; in alio prædicamento. primo cœli cõmen. 81. idem ibidem cõmen. 5.
Motus elementorum non est secundum attractionem, neq; expulsionem, neque secundum impulsionem, primo cœli. commen. 81. & 89. & 3. cœ. c. 28. & alibi infinities.
Motus eorum quæ sunt eiusdem speciei, ad vnum locum numero est. 1. cœli. tex cõ. 81.
Motu naturali carens, caret etiã motu violento. 1. cœli. commen. 82. idem 3. cœli. tex. cõ. 18. & 19. & cõmen. 25.
Motus termini specie differunt. 1. cœli. tex. cõ. 86.
Motus localis inuenire contrarium est magis occultum q̃ in alteratione. 1. cœli cõ. 86. idẽ. 5 phy. cõ. 9. & 8. phy. cõ. 16.
Motus circularis quodammodo habet contrarietatem respectu diametri, quapropter stella in vno extremo dicitur ascendens, & in alio descendens 1. cœli. tex. com. 87. & 28.
Motus elementorum in sua actione non variatur ex distantia aut propinquitate ad sua loca naturalia, non secus enim mouentur ad propinquum q̃ ad remotum, eo q̃ causa illorum motus nihil est præter q̃ forma eorum naturalis. 1. cœ. Comenta. in para. in summa 8. cap. 3. & habetur ex tex, cõ. 81.
Motus sine physico corpore nõ est. 1. cœli. tex. cõ. 99. Ex quo patet q̃ idẽ est ens mobile, & corpus mobile physicè loquendo, & non ens mobile positum in diffinitione motus, quæ data fuit in 3. physicorum, quæ data fuit in 3. physicorum tanq̃ aliquid generalius q̃ sit corpus mobile, sicuti quidam asserunt: quia materia est ens mobile motu generationis; & tamen non est corpus mobile. Sed videamus quæso isti cõmen. 21. 5. physicorum vbi vult Cõmenta. q̃ intentio Aristo. in 5. est demonstrare q̃ diffinitio motus data in 3. physicorum verè non competit nisi motui, qui est in tribus prædicamentis & q̃ generatio & corruptio quæ sunt in prædicamento substantiæ non sunt motus nisi equiuoce. in quinto enim physic. distinxit motum in quatuor motus, scilicet motum ad ubi, motum ad quantum, motum ad quale, & motum secundum locum, & tot. inter motum & mutationem. quod non fecit in tertio, necessario in quarto physicorum, vt patet. tractatu de tempore. vbi asserit in tex. cõ. 97. nihil aũt differat nobis in præsentia dicere motum aut mutationem. & Cõmenta. in 6 phy. commen. 32. scribit quòd omne transmutabile in diuisibile transmutatione, est etiam transmutabile in tempore: quia transmutatio est finis motus, & finis non potest separari a re cuius est finis: dicit. n. Aristote. in principio libri de generatione & corruptione, q̃ fallacia ratio est impossibilis, q̃ generatio etiam est impossibilis.
Motuum æternorum quidam sunt generantes essentia, & quidam conseruantes 2. cœ. cõmen. 2. vide pro hoc in 2. de generatione & corruptione tex. cõm. 56. & in 12. meta. tex. cõmen. 33.
Motus cœli non est naturalis, sicut motus elementorum. 2. cœli cõ. 3. & redditur ratio, quia tunc esset generabile & corruptibile.
Mobilia quorum formæ sunt in materia, non sunt infinita nec in virtute, nec in duratione. Commentator primo cœli in paraphrasi in fine.
Mobilia quorum formæ sunt separatæ a materia, non habent infinitatem vigoris: quia finitas vigoris necessariò sequitur naturam mobilis ex parte qua corpus est, & habens finitam magnitudinem: hoc enim demonstratum est in primo cœli, in tractatu de infinito, quòd omne corpus siue rotundum siue rectũ finitum est, & finitam habẽs virtutẽ. idem ibidem.
Mobile quodlibet per se ex forma, & subiecto conficitur. Commentator in paraphrasi primi de cœlo in fine. vnde in via eius cœlum, vt est animatum & compositum ex duabus naturis, rectius dicitur esse compositum ex forma & subiecto, q̃ ex materia & forma, quia secunda compositio est generabilium & corruptibilibus propria: de qua Aristo. egit in primo de physico auditu, vt glosat ipse in præfato loco.
Mobilium quædam habẽt formam in materia: quædam vero ita se habent, quòd formæ eorum nullam permanentiæ vim sumunt a suo

mobili. primo cœli in paraphrasi in fine.
Motuum diuersitas ostendit in rebus animatis diuersitatem principiorum mouentium 2. cœli cõ. 13. & in 1. cœli cõ. 5. & 81.
Motus supra terram est nobilior motu sub terra. & ideo motus cœli sub terra est propter motum, qui fit supra terram, secundo cœli cõm. 13. idem in paraphrasi summa secunda, quæsito 1.
Motus cœli licet non habet principium temporale, habet tamen principium in magnitudine: quia aliud est principium temporis, & aliud est principium magnitudinis 2. cœli. cõ. 13. & habetur ex textu.
Motuum multitudo duplici via inuestigari potest. secundo cœli. cõmento 17.
Mobile quodlibet mouetur circa aliquod quiescens 2. cœli. tex. cõm. 17. idem 8. phy. tex. cõ. 84. 1. cœli 97. & 3. de anima. 55.
Motus cœli est motũ velocissimus 2. cœli tex. cõm. 27. & 10. meta. tex. cõmen. 3. & 4.
Motus corporum cœlestium nõ sunt contrarij, sicut motus elementorũ: quia isti motus sunt cõtrarij, quia formę eorum sunt contrarię 2. cœli cõ. 33. vide in concordantiis.
Motus quilibet irregularis intensionem habet, & remissionem, & virtutem 2. cœli tex. cõ. 35.
Motus naturalis inteditur in fine 2. cœli. tex. c. 35. vide in concordãtiis.
Motus violẽtus maximus est in principio. ibidem.
Motus proiectorum in medio intenditur ibidem.
Motus circularis non habent principium, neq; finẽ. neq; medium. ibi.

Motus

Motus leulab, est, fm ꝙ reputo, quando poli vnius orbis mouentur super polos alterius orbis, sicut est motus solis cum motu diurno: accidit. n. in suo motu vt moueatur super lineam lonlebię, 2. cę. cō. 35.

Mobilia quædam vigorantur in fine motus, propter maximum desiderium ad finem, ibidem.

Motus irregularis prouenit aut ex parte motoris, aut ex parte mobilis, aut ex utroq; 2. cęli. tex. cō. 36.

Motor in aīali corruptibili mouet quandoq; per partem instrumenti, & quandoq; per totum instrumentum. Motor cœlęstis non mouet per instrumentum, vt declaratum est 2. cęli cō. 36. vide pro hoc in 3. cap. de substantia orbis. & in 12. primę philosophiæ. cō. 36. vbi declaratum est ꝙ motor cœli mouet per intellectum & volūtatem.

Motor primi est primus & non corruptibilis, & ingeniti ingenitus & īcorruptibilis, & simplicis simplex. 2. cœli. tex. cō. 36.

Motus naturales recti sunt terminati duobus modis, & quia sunt inter loca terminata, & quia habent velocitatem terminatam, sed motus circularis est terminatus solū, quia habet velocitatem terminatā, quia non est ab vno loco terminato ad alium 2. cęli. cōm. 38. Simplicius autem, & Diuus Thomas referunt etiam primum modum terminationis motui circulari, ratione vni⁹ reuolutionis.

Motus quilibet siue naturalis siue voluntarius habet velocitatem terminatam, quia omnis motus habet motorem terminatum 2. cœli cōmen. 38.

Motores corporum cœlestium differunt in potentia & in esse, & cum omnes moueant infinitum remanet, vt non differant nisi propter diuersitatem proportionis eorum, & vnumquodq; quod mouetur. 2. cœli cō. 38.

Motores corporum cœlestium habent potentias finitas: quia si potentiæ eorum essent infinitæ in vigore mouendi, non esset proportio inter motorem & rem motam, & non esset differentia inter eos, neque multitudo, & si ita foret, tunc motus proueniret in instanti 2. cęli cō. 38 consisse ibidē. cō. 39. & 71.

Et ex istis locis, frater mi, scire potes, & etiam ex 8. phy. cō. 79. & ex 3. cap. de subā orbis. quantū dictāt a via Auerr. qui ad mentē eius tenuere deum benedictum esse infiniti vigoris vide in concordātiis.

Motus natus est ignire & ligna, & lapides, & ferrum 2. cę. tex. cō. 42.

Motus corporum cœlestium est ex desiderio rationali: & ideo motus diurnus nō prohibet alios motus: prohibitio enim fit violente, & quod est illic motus violentus omnino. 2. cœ. cōmen. 58. & 2. cœli. cōm. 3. idem 12. meta. cōmen. 36. Contra mathematicos, qui ponunt primū mobile motu raptus mouere alias sphęras.

Motus cœlestes variantur in velocitate ex fortitudine desiderij. ibidē. cōmen. 58.

Motum quodlibet in loco habens figuram terminatam est animatū necessario 2. cœli. cō. 61.

Motus necessarii in orbibus aduc non sunt demonstrati. 2. cœli. com. men. 62. eandem sententiam imitatur Albertus cognomento magnus.

Motus

Motus cęli habet contrarietatem q̄ est inter motorem, & rem motam ūi. 2. cœli. cōmen. 63. siue oppositionem siue q̄ocunq; volueris appellare.

Moꝰ ē nobilior quiete. 2. cęli. c. 66.

Motum quodlibet siue habuerit formam naturalem, siue non habet velocitatem terminatam, sed appriatur corporibus habēribus formam materialē ꝙ motus eorū est abēsus. 2. cęli. com. 71. & 38.

Motus violentus non intelligitur ni si in respectu naturalis. 2. cęli. tex. cō. 83. idem 1. cęli. tex. cō. 14.

Motus remotio largit grauitatē, fri giditatē, & quietē, & vicinitas largitur leuitatē, caliditatem, & motum. 2. cęli. cōmen, 94. & 102.

Motus naturalis est vnus, & motus præter naturam sunt plures. 3. cęli. tex. cōmen. 18.

Motus circularis ēntorum, vt motus ignis a cęlo non est violētus, nec naturalis. 3. cęli. tex. commē. 20. idem in 2. metheororū. cap. 2. vide in concordantiis.

Motuum diuersitas consequitur diuersitatem formarum. 3. celi. cō. 33. idem 1. cęli. cōm. 5.

Motus fortis & motus debilis sunt eiusdem speciei, & non differunt nisi fm magis & min⁹. 3. cęli. c. 25.

Motus lapidis ꝓiecti ab aliquo deorsum, est cōpositus aut quasi cōpositus. 3. cęli. tex. com. 28.

Motus lapidis ꝓiecti ab aliquo sursum est simplex violentus. ibidem. Ex quo colligitur ꝙ motus violentus est duobus modis, vel simplex, vel compositus.

Motuum alii simplices, alij mixti. 3. cęli. tex. cō. 35. & 1. cęli. tex. cō. 7.

Motus quilibet est ex contrario terminato ad contrarium terminatū ꝙ est perfectio illi. 4. cęli. tex c. 22.

Motus in simplicibus non habet ni si vnam causam simplicem. 4. cęli. cōmen. 22 contra Themistium. secus autem est de motu in compositis. vnde sanitas in homine fit ex plurib⁹ vna causa.

Motus in loco differenter attribuit elementis & animalibus, quia in animalibus attribuit ei ꝙ est actu, sed in elemētis attribuitur ei quod est in potentia illud elemētum. 4. cæli. cōmen. 22 & 24. & 25.

Motus localis in elementis similiter se habet sicut accidentia inseparabilia a forma, quæ existūt in re sta tim cum ipsa forma ab agente. 4. cæli. cōmen. 22. & 8. phy. cōmen. 32. & 3. cęli. cōmen. 28.

Mouens & motum in elementis nō sunt distincta in actu. 4. cęli. com. 22. idem 4. physico. cōmen. 71. & 8. ph. 30. & 3. cę. c. 28. & 4. cęli, 24.

Motor & motū in elēntis sunt idē ī subiecto, & differunt fm modum: grauitas enim est motor inquantū est forma, & est motum inquantū est in prima materia. 4. cęli cō. 22.

Mobili cuiliber contingit vt primo moueatur a suo motore, & secūdo a remouente impedimentū, & hoc commune est in omnibus motib⁹ grauium & leuium, & aliorū mobilium naturaliū. 4. cęli. com. 25.

Motuum trium varietatis duæ causę sunt, natura mobilis, & natura eius ad quod est motus. 4. cęli. in paraphrasi, summa 2. vbi etiam subdit diuersitas naturarum mobiliū, & diuersitas naturarū mouētiū ac diuersitas finis ipsorum motuum causę sunt, quibus varientur ipsi motus in se.

Motus qui fit ex neceſſitate vacui, vt quando aufertur aqua & deſcendit aer ad locum eius, eſt violentus. 4. cæli. com. 39.

Motꝰ aquę ad ſuperius in vaſe ignito, quando ſupponit aquę habet tres cauſas. 4. cæli. com. 39.

Mouentium duo ſunt modi, quorum alterũ nũquã mouet ſed ſemper mouet: altetum vero ſemp mouetur ab eo. 1. de generatiõe & corruptione. tex. com. 14.

Motus augumenti differt a motu locali, tam recto q̃ circulari. 1. de generatione & corrup. tex. cõ. 25.

Mouere amplius q̃ agere eſt. primo de gñatione & cor. tex. cõ. 45.

Mouẽs primũ in motiuis ẽt ĩmobile, & in factiuis primũ efficiẽs ĩpaſſibile. 1. de gñatione & corr. t. c. 54.

Motus ſi in velocitate comparãtur, duę cõditiones requruntꝰ, vt ſ. fiãt per idem ſpatium, vel rectũ vtriq; vel circulare vtriq;, & vt ſint vniformes eiuſdẽ ſpeciei. Themiſt. 4. phy. in tex. 129. & hẽtur ex 7. phy.

Motus localis eſt continuus & ęternus: & ideo generatio eſt cõtinua & ęterna, ex. 2 de generatiõe & corruptione. tex. com. 55. & 56.

Motum dr̃ dupliciter, vel ſm ſe, vel quia eſt ĩ moto, motum aũt quia eſt in moto eſt ẽt duobus modis, aut modo quo impoſſibile eſt moueri, vt albedo per motũ corporis albi, aut modo quo poſſibile eſt vt moueat per ſe, vt nautę in naui. 1. de anima. tex. comm. 37. idem 5. phyſi. cõmen. 1. & 4. phy. 32. & 6. phyſi. 86. & 8. phyſi. 27.

Motus attribuitur alterabili et augumentabili, modo accidentali, ſed alterabili propter corpus differens, ſeu augumentabili & diminuibili propter partes corporales augumentabiles & diminuibiles. 1. de anima. cõmen. 39.

Mobile quod. mouetur motu recto, ſi mouetur, naturaliter mouebitur & violenter. 1. de anima. tex. cõm. 40. & iſta eſt gloſa Cõmentatoris in com. ibi. videlicet. q̃ habet locum de motu recto, quia in motu circulari falſa eſt propoſitio. idem 2. cęli. 84.

Motus eſſentia eſt cõpoſita ex eſſe in potentia, & ex eſſe in actu, & ideo plures antiquorũ exiſtimauerunt ipſum non ens. 1. de anima. com. 43. idem 3. phy. 14.

Motus animę quidam habent principium ab anima, quidã vero terminãtur ad aĩam. 1. de aĩa. t. c. 64.

Mouentur & patiuntur omnia actuo & actu ente. 2. de anima. tex. com. 54. idem 3. phyſi. tex cõmen. 17. & 2. de generatione & corruptione. tex. com. 53.

Motor extrinſecus aliius a ſenſibus ponendus eſt in ſenſibus animalium. 2. de anima com. 60.

Motus, quies, & numerus ſunt ſenſibilia cõia, quę ab oĩbus ſenſib⁹ ſentiuntꝰ, ſed figura & quantitas ſolũ a viſu & tactu pcipiuntur. 2. de aĩa com. 64. contra Themiſtium.

Motus duplex, quidam qui eſt actus imperfecti, quidam vero eſt perfecti actus. 3. de anima. tex. comm. 28. conſimile in 2. de anima tex. tex. commen. 57.

Motus proceſſiuus aĩalis fit cõ imaginatione & deſiderio: nihil enim mouetur voluntarie niſi aut deſiderando aliquid, aut fugiendo ipſum. 3. de anima. tex. cõ. 44.

Motus proceſſiuus animalis ſemper eſt proſequentis, aut fugientis. 3. de

anima. tex. com. 46.

Mouentia duo eſſe videntur, intellectus & appetitus: ſi quis poſuerit phantaſiam eſſe intelligentiã quãdam. 3. de anima. tex. cõ. 48.

Motor quidam immobilis, quidam vero eſt motus & motor. tertio de anima. tex. cõmen. 54. & 8. phyſi. tex. cõmen. 35.

Motus giratiuus eſt compoſitus ex attractione, & impulſione. 3. de anima. cõmen. 55.

Motus rectus habet principiũ & finem. cõmen. 55. idem 8. phyſi. 73. & 2. cęli. tex cõm. 35.

Motus proceſſiuus animalis cõponitur ex expulſione & attractione. 3. de anima, tex. cõm. 55.

Motorum ex ſe componitur ex duab⁹ naturis. recipiente & agente. 1. cap. de ſubſtantia orbis.

Mouere & motum eſſe in eodẽ impoſſibile eſt. ibidem. & 3. de anima com. 4. & 8. phyſi. cõ. 40.

Motus circularis quem habet corpus cęleſte, eſt motus animę. ſecundum q̃ anima tĩs. Commen. in 2. cap. de ſubſtantia orbis.

Motus animalis ſecundum q̃ ẽ corpus, poteſt eſſe naturaliter & etiã extra naturam, ſed ſecundum q̃ ẽ animal ſemper eſt naturalis: quia non mouetur ſecundum q̃ eſt animal niſi ab anima, & anima mouet corpus naturaliter. 8. phyſico. tex. commen. 27. & in 2. cap. de ſubſtantia orbis.

Motus corporis cęleſtis cum in eo non ſit principium contrariũ motui animę, ẽ motus ſimpliciter naturalis, videlicet, per animã & per corpus. 8. phyſico. cõmen. 27. videtur in concordantijs.

Motus circularis accidit cuilibet elemento prẽter terram, & nõ eſt violentus neque naturalis. 2. metheororum. cap. 2. vbi agitur de ventis. idem tertio cæli cõm. 20.

Motum primum ex ſe ſecundum Platonem ita ſe habet, q̃ motor & motum ſunt idem omnino, ſed ſecundum Ariſtotelem eſt compoſitum ex moto, & ex motore non moto. 2. metaphyſi. commen. 6. idem octauo phyſico. cõmen. 40. & 7. phyſico. cõmen. 2. & 2. phy. commento. 3.

Motus dicitur ens, quia eſt via ad verum ens. 4. metaphy. tex. commento. 2. idem primo cęli. cõmẽ. primo. vbi dicit commenta. omnia entia aut ſunt ſubſtantiæ, aut accidentia, aut ſunt viæ ad eſſe iſtorum & ſunt vniuerſaliter tranſmutatio. vide in theorematibus de hoc.

Mouens eſt prius natura moto, & ſi hæc ipſa adinuicem dicantur, nihil minus. quarto metaphyſi. tex. cõmento 25. idem 3. de anima tex. cõmen. 19.

Motus & permutatio non eſt niſi in contraria & media, 4. metaphyſi. texto cõmento. 27. vbi Commentator in commento dicit, quòd eſt primum cognitum, quod trãſmutatio eſt ex oppoſitis aut medijs inter ipſa. idem primo phyſi. a tex. cõmen. 43. vſque ad 50. idem primo de generatione & corruptione 50. idem. 10. metaphy. tex. cõ. 23.

Motus cõponitur ex eſſe, & non eẽ, & ideo deſcribitur ſic: motus eſt actus entis in potentia ſm q̃ in potentia. 4. metaphy. commen. 28.

Motus diffinitio est ambigua, tum quia motus est in pluribus prędicamentis, tum quia vnumquodq; prędicamentum ex illis in quibus est motus, diuiditur per duos modos, quorū vnus est nobilior, & ali⁹ vilior, Cōmen. 3. physi. cōmē. 5. Oēs expositores conueniunt istam fuisse Aristotelis mentem, motum dici de suis speciebus, sicut ens de entibus: ens autē dicitur analogice de substantia, & accidēte. Et ideo animaduerte & cōsidera ꝙ ex hoc fundamento soluuntur arduę difficultates in philosophia, contingentes modernis ī suis quęstionib⁹: qa credunt omnes cōditiones motus vniuoce reperiri in motu locali, & in cęteris motibus: & per vitā meā isti sunt in maximo errore: conditiones attributę motui sunt quia est subiecti entis in actu. sic enim distinguitur a generatione & corruptione. vt patet 5. physi. tex. cō. 7. & 8. quod fiat de contrario, in contrarium 5. physico. tex. cōm. 6. ꝙ fit continuus & fiat in tēpore: modo ista non vniuoca, & eadem ratione ī ueniuntur in motu locali & in cæteris motibus: subiectū. n. motus localis potest suam vnitatē perfecte possidere: nam motus localis non abijcit a substantia vt dī in 8. physi. tex. cōm. 55. secus est de alijs motibus. Amplius contrarietas equiuoce .i. nō secundū vnā rationem inuenitur in loco & in qualitate: quia contrarietas in loco est in forma & in subiecto: secus de contrarijs in qualitate: quia talia sunt duo in forma & vnum in subiecto: quia loca non numerantur nisi propter numerationē subiecti. vt dicit. Commētator. 4. cęli. cōmen. 38. Amplius contrarietas in qualitate seu in motu alterationis est disponens ad corruptionē: est enim cum vera actione & passione, prędictis quę est inter primas qualitates: sed quantitatis contrarietas non est talis. nō enim quantitas est de principijs actiuis. 4. physi. cōmen. 84. Amplius continuatio in motu locali & in alteratione & augumento non sunt eiusdem rationis: nā continuatio motu locali est manifesta per se: impossibile enim est aliquam partem eius fieri subito, sed in alijs motibus est qō non parua, vtrum aliqua pars eorum videatur posse fieri subito. nam in aliquibus videtur subito fieri. vt dicit. Commētator. 6. physi. cōmen, 74. & ita determinat finaliter. 8. physi. cōmē. 23. & etiā in 3. physi. cōm. 6. ꝙ motus augumenti non est vnus & cōtinuus a principio vsq; ad finē, sed est compositus ex pluribus motibus & ex plurib⁹ quietibus. & rationes Auerrois sūt, vt mihi videt, duę principales: nam cum vera augumentatio quę est in solis viuentib⁹ fiat per additionem nouę materię, necesse est ꝙ fiat per minima. & ideo factio & acquisitio talium minimorū est indiuisibilis, & fit in instanti, ideo impossibile est partes motus augumenti sibi inuicem continuari nisi in instanti, & ita instans esset immediatum instanti, & tempus componeretur ex instantibus: nam minima caro est terminata. primo physi. 34. similiter si continuatio esset in motu augumenti, oporteret ꝙ cuilibet parti sensibili tēporis corresponderet aliqua magnitudo sensibilis nata

tata, acquisita ī illo tempore, qđ ē contra sensum. nā videmus in anno aliquid augeri per digitalē quātitatem, & illa non potest diuidi in partes tot actu sensibiles, in quot diuiditur annus. nam diffinitio entis sensibilis & terminati in actu est vt tangi possit. ideo non potest aliquis fingere tales partes esse in actu, & correspōdere singulis partibus temporis. sed non sunt a sensu comprehensibiles: quia hoc est contra diffinitionem & terminum entis in actu, qui est vt sit ens tāgibile. vt dicit Cōmen. vbi supra. & ideo Commen. concludit ꝙ continuatio vere non reperitur nisi in motu locali. vnde motus prius dicitur de motu locali. secundo de motu alterationis. postremo autē de augmēto & diminutionis. Sed tūc est difficultas quomodo motus augumenti fiat in tempore: si enim motus ille augumēti fit per acquisitionem quantitatis factā per minima, cum talis acquisitio fiat in instanti, tunc motus augumenti non mensuraretur a tempore. hoc autem videtur esse contra Aristotelem in 4. physi. in tex. cōm. 132. vbi querit utrum tēpus sit numerus cuiuslibet motus, vel vnius tm̄. & soluēdo dicit, ꝙ est numerus cuiuslibet mot⁹: inquit enim, & nāq; quod generatur & corrumpitur in tempore, & augumentatur & alteratur. Amplius in eodem 4. physi. tex. com. 129. demonstratur ꝙ oē quod mouetur, mouetur ī tēpore. quia in omni motu reperitur velox, & tardum, talia autem tempore mēsurantur. & Aristoteles dicit hoc esse in motu locali. & similiter dicit etiā esse in alijs motibus. Et has difficultates euadere volentes Burleus in 3. physi. & Ioannes Gādauensis in speciali quæstione de motu augumēti dicūt, ꝙ loquēdo de motu augumenti proprie dicti, qui solum in viuentibus reperitur, teste Cōmentatore primo cęli. cō. 22. sumitur dupliciter, vno modo pro conuersione nutrimēti in substantiam alimēti, & alio modo ꝙ extēsione cōsequente materiā sic cōuersam a calore & ab anima ipsius viuentis. & tunc dicunt ꝙ augumentatio proprie non est motus primo modo, tum quia subiectum motus est ens in actu. sed subiectum augumentationis primo modo est prima materia quæ est ens in pura potentia, tum quia terminus motus est accidens. sed terminus augumentationis primo modo sumptę ē forma substātialis: tum quia omnis motus ē cōtinuus: nulla autem talis cōuersio potest esse continua quantūcunq; modica, quoniā sic auctū esset infinitum. sed accipiēdo motum scdo modo, sic motus augumenti est vere motus: quia habet omnes conditiones requisitas ad motum, vt patet discurrenti. Sed contra istam opinionem instat Petrus Pomponatius in speciali tractatu de motu augumēti libro 1. cap. 9. inquit. n. ꝙ sermo istorū est corruptus quia impossibile ē motū augumenti sumi ī prima significatione, quia impossibile est sumere augumentū sine quātitate, quia in intellectu formali augumēti cadit quantitas: qa est motus ad quantitatē: sed cōuersio illa nutrimenti intelligit nō intellecta quantitate, vt dicit. n. Ari.

Universidad de Deusto
Biblioteca

1. de gñatione. nutritiuo non importat nisi solã substantiã. tex. cõ. 41. & 1 2. de anima. tex. cõm. 47. ꝙ cibus & augumentatiu sũ differunt ratione. nã inquantũ est potentia caro seu substãtia nutrit, inquãtũ autem est potentia quãta caro auget. Quod si dicat, vt asserit, ꝙ illa cõuersio nõ importat simpler substantiam, sed substantiã plurem q̃ fit deperdita, hoc nihil proficit: qa si importat plurem materiã cum quantitas inseparabiliter insequat materiã: sequitur (fm eos pticm qui tenent viã Commentatoris ꝙ quantitas est coeterna materiç) ꝙ ibi sit etiam plus de quantitate: & tũc nunqd acquisitio illius quãtitatis sit motus verus augumenti: nec ne? patet ꝙ sic, quia habet oẽs cõditiones, quia est ad quãtitatẽ, & est de contrario in contrariũ, & in subiecto in actu: quia quantitas terminata fundat in ente in actu: & tñ non est extensio, vt ipsi fatentur: ꝙ si forte dicatur talem acquisitionem nõ esse verũ motum. Qd̃ quia deficit sibi successio, sed ẽ subita mutatio in quantitate sicut illuminatio, vel est cõpositum quoddam ex multis nutritionibus inquantum insequuntur gñonẽ substantiç: nam ex acquisitione subç acquirit illa quãtitas: quapropter nõ est verus motus. hoc, inquit, nõ satis facit: quia Ari. in 1. de gñatione agit de illa augumentatione q̃ est motus, & est eadẽ subiecto cum nutritione & sola ratione distinguntur. vnde illç tres conditiones motus augumenti. videlicet ꝙ fiat aliquo extrinseco adueniẽte, & ꝙ sit idem numero ꝙ augetur. & ꝙ quçlibet pars aucti augeatur: non possunt cõuenire extensioni, quia ex illa diuisio illa nõ fit aliquo extrinseco aduenie nte Et si cõcedatur augumentationẽ de qua Arist. loqtur in 1. de gñatione, nõ esse motũ: quç igtur augumentatio erit? Dices, prout extẽsione, sed hoc est falsum: qa illa est cõis viuẽtibus & nõ viuentibus, vt patet. Quod si dicat ꝙ extensio vt facta ab aĩa est ꝓpria viuẽtibus, hoc nihil est, quia motus non ꝓficiant a causis efficiẽtibus: qa efficiens ẽ de causis extrinsecis motus, ut dicit Cõmen. 5. phy. cõmẽ. 3. Amplius cũ Arist. de tali extensione in 1. de generatione nõ meminerit, videtur Arist. fuisse diminutũ. Amplius sequtur ꝙ nõ erunt tres motus: quia si motus augumẽti est talis extensio, cũ iste nõ terminetur ad quantitatẽ, sed ad qualitatem. erit igit alteratio: raritas enim est in qualitate. 7. phy. cõ. 15. & 8. phy. com. 84 & ideo finaliter pręfatus doctor concludit ꝙ augumẽtatio non ẽ formaliter extensio, loquendo de vera augumentatione, quę est viuente: & de qua Philosophus loquitur 1. de generatione. vnde illud membrũ non dr̃ augumẽtatio proprie sed improprie. sed vr aliter, augumẽtatio proprie potest sumi stricte, & minus stricte. Stricte sumit ꝙ acquisitione maioris quantitatis, quod fieri non potest absq; aduentu quãtitatis extrinsece, fm quam fit acquisitio maioris loci, vt dicit Philosophus 1. de generatione. tex. cõmẽ. 15. Minus stricte autẽ est acquisitio pluris materiæ, quę pluralitas materiæ non dicit propriç quantitatem, q̃ maiorẽ occupat, vt manifestum est. Et ideo ad argumentum eorũ respondet, ꝙ illa diuisio non est sufficiens. nam augumentatio proprie nullum illorũ duorũ est neq; conuersio neq; extensio, sed est acquisitio quantitatis per aduentũ nouæ materiç. Et si dicit ꝙ hęc acqsitio non est successiua, tñdet concedendo tamen, quia motus non dicitur vniuoce de omni motu, sed analogice. & ideo vera successio & continuitas reperitur in motu locali. vnde cũ sit continuata augumentatio nutritioni q̃ fit per minima, ideo nõ potest esse continua etiam per modicum tẽpus. sed si nutritio diuinus anima uel generat vel disponit ad generationẽ. & sic auctio posterior dicit continua, quia est coniuncta nutritioni, sed nutritio nõ meruit nomen motus, quia subiectũ eius est in potentia, & termin' eius est substantia, neq; est de cõtrario in contrariũ, quæ sunt conditiones motus: sed has conditiones habet motus augumenti. ista sunt dicta eius. Sed iste vir in contradicẽdo illis non caret reprehensione, quia etiam ipse patitur ealdẽ angustias. dicit ipse dicit ꝙ augumentatio ꝓprie dicta q̃ inuenit in solis viuẽti bus sumit min' stricte, acqrit minus stricte & magis stricte, & min' stricte acquirit ꝓcise, p acqsitionẽ pluris materiç, & illud pl' (fm ipm qui tenet cõtra Auerroem ꝙ dimẽsio interminata nõ datur) nõ est p quantitatẽ. tunc igit reflecto argumenti eius cõtra ipsum, intellectus augumentationis proprie dictę nõ potest abstrahere a quantitate, sed in hoc casu in augumento minus stricte intellectus abstrahit a quãtitate, igitur talis transmutatio

non est augumentatio, sed nutritio, quia non terminatur per te ad quantitatem, sed ad substantiam materiæ, quod est contra Philosophum primo de gñatione. & corruptione. tex. cõ. 41. & 2. de anima tex. cõ. 47. vbi ponit differentiam inter motũ augumẽti, & ipsam nutritionem: dicit enim ꝙ sunt vnus motus fm subiectum, & duo fm rationem: quia aliquid vt cibus vt est potentia caro nutrit, sed vt est potentia caro quanta auget. Dices ꝙ talis modus includit quantitatem in potentia, licet non includat quantitatẽ, in actu. Contra, quia tunc nõ differret nutritio ab augumẽtatione, qa termin' actualis nutritionis qui ẽ caro, est in potentia quãtus. Amplius, deinde fit ab eo quod est fm actum, & nõ ab eo qd̃ est fm potentiam. 2. physi. tex. cõm. 11. Amplius, illud quod actu includitur in diffinitione augumenti, actu intelligit in ea. sed in diffinitione proprie dicta actu ꝛ cluditur magnitudo: quia Aristoteles in libro 1. de generatione nõ loquitur nisi de augumentatione proprie dicta; sicut & iste concedit, & illam diffinit in tex. cõm. 30, vbi dicit ꝙ augumẽtatio est existentis magnitudinis additamentum, diminutio vero minoramentũ. Ecce qũo actu exprimit magnitudo in ꝛtellectu ei': & cõfirmat, qa illud qd̃ auget, ꝓprie est actu quãtũ. & sub illa ratione est subiectum augumenti. confirmat per verba Philosophi in tex. cõ. 30. vbi expresse dicit, manifestũ est ꝙ id quod augumentatio nõ est ex potentia habẽte magnitudinẽ, actu vero nullã. separatũ enim esset quod cõe: qd̃

clarius? Amplᵒ si solutio sua vera esset ꝙ in ītellectu augumenti proprie sumpti, debet apparere magnitudo in potentia & nō in actu, tūc soluit argumentū eius contra Burleum, & Gandauēsem: quia ipsi dicent ꝙ augumētatio proprie dicta in propria significatione, secundū primū membrū, sumitur pro conuersione nutrimenti, inquantū est in potentia ad quantitatē terminatam. & ita argumenta eius nō magis militant contra istos, q̄ contra authorem, sicut vides. Et ideo dicamus ad argumentū eius, quia adducere inconueniens non est soluere, ꝙ nutritio & augumētatio dupliciter considerari possunt, vno modo absolute, alio mō comparādo vnū ad alterum: & tūc dico ꝙ nutritio & augumētatio sunt duæ transmutationes, realiṫ & formaliṫ distinctæ. ꝙ sint formaliṫ distinctę patet ex verbis Aristo. qui dicit ꝙ ratione distinguūt. ꝙ sint etiā realiter distinctæ, patet, posſūt. n. adinuicem separari, quia semper nutrimur, nō autē semper augemur. vt dicit primo de gñone. tex. cō. 41. & in 2. de anima. Amplius nutritio ē nutritio quia fūdatur in subiecto ente in potēṫia, & terminaṫ ad subiectum, sed augumentatio est motus, quia fundatur in ente in actu, & est de cōtrario in cōtrariū, quia a quantitate impfecta ad perfectā. Quod si dicaṫ ꝙ hoc est cōtra Ari. quia dicit ꝙ sunt unum fm subiectum: igiṫ sunt idem realiter. Soluitur, ꝙ dicunṫ esse vnum fm subiectum, sicut album & dulce, qa lac ē subiectum vtriusq; qualitatis: tn albedo & dulcedo formaliter & realiter distinguunṫ, sic nutritio & augumentatio circa idem obiectū maliter versantur, tn distinguūtur re & rōne inter se. cōsiderando igiṫ sic rationes formales istoꝝ, sic augumētatio proprie dicta nullo mō potest sumi ꝓ illa conuersione nutrimenti precise, immo sic formaliter talis est nutritio. alio mō pōt considerari vt nutritio ordinaṫ ad augumētationē; quia cū augumētatio inter alias conditiones requirit ꝙ fiat ex aliquo adueniente extrinseco, sic præsupponit necessario nutritionem, & sic nutritio illa sub ratione qua ordinatur ad augumētationē, potest dici augumētatio proprie in prima significatione. sicut Arist. dicit in simili in 2. physi. tex. cōm. 14. ꝙ generatio dicit natura, quia est via in naturā. vnde sicut scribit Com. in 3. cęli cō. 9. ꝙ comparatio est accidens separabile a re: res autem non semper separatur a se, secundum enim, ꝙ est respectiuū habet dispositiones contrarias & infinitas: & secundū quòd est essentia non habet nisi vnum, & est quasi essentia eius: & ita licet conuersio nutrimenti absolute non includat quantitatem in se considerata: tamen nutritio, vt est preparatio ad augumētum, includit quantitatem nō intrinsece, sed terminatiue & extrinsece, & iste est intellectus Burlei & Ioannis. Pro solutione aliorum argumentorum eius prę supponō vnū, ꝙ duplex est exteusio magnitudinis, vna quæ fit ex aliquo ingrediente. alia vero quæ nullo ingrediente fit, vt potest colligi ex quarto physice auscultationis in textu commenti. 63. puta illa quæ fit ex alteratione. & tunc dico ꝙ est magna

magna differentia inter istas duas extensiones, tum quia illa quæ fit ex aliquo ingrediente, dicitur pro prie & vere augmentatio, & est in rebus viuentibus. & fit secundum omnes partes, sed illa quæ fit ex simplici alteratione, aut per accumulationem est in rebus inanimatis: licet nihil prohibeat ꝙ etiam talis inanimatis contingere possit: & talis vt scribit Cōmentator in. 4. physicorum in cōmento. 63. dicitur additio, non augmentum; & non fit secundum omnes partes corporis. etiam est alia differentia, quia augmentum vel extensio facta aliquo ingrediente terminatur per se, & principaliter ad quantitatem, sed ad qualitatem terminatur per accidens seu cōsecutiue; sed extensio quæ fit per simplicem alterationē, principaliter terminatur ad raritatem quę est qualitas, & secundario ad quantitatem, sicut ex ipse dicit Cōmentator ꝙ rarum & densum sunt contraria in quantitate. i. consecutiue, quod ostenditur ex verbis eius, quæ immediate subnectit, inquit enim cum trāslatione de raritate in densitatem fit trānsitio de maioti magnitudine ad minorem, ꝙ autem detur extensio aliqua quæ primo terminatur ad magnitudinem & per accidēs, aut secundario ad raritatem, & ꝙ ista fiat in viuentibus tantum, apparet ex sententia Auerrois in primo de generatione & cotruptione cōmento. 38. vbi expresse ponit modum quo fit vera augumentatio in viuentibus. inquit enim, aut dicemus ꝙ in membro naturaliter est causa extensionis in omnes dimensiones, qua propter accidit ei raritas: & illa humiditas cibalis diuidit se in omnibus partibus eius, scilicet in minimis foraminibus, quando illa foramina extenduntur, & quando fuerint impleta illa humiditate, transmutatur illa humiditas in partes carneas minimas, & applicabit se illis, & iterum contingent in illis partibus carnosis nouis foramina minima, & cum membra iterum extendentur rarefient omnia illa foramina, & implebuntur per humiditatem cibalem per virtutem atractiuam, & cū calor coagulauerit illam reuertetur in carnem & os, deinde tertio rarefiet, & sic erit cremētum membri augumentati. Amplius ꝙ detur extensio quæ proprie terminatur, & primo ad quantitatem & nō ad qualitatem patet ex. 8. physicorum in tex. cōmen. 32. vbi Aristoteles loquitur de secunda potentia essentiali, & accidentali: & dat exē plum in substantia: de aqua, quæ dicitur esse in potentia leuis & de aere: & similiter dat exemplum de qualitate vt de scientia: similiter ponit exemplum in quantitate dicens, & quātum extenditur nisi aliquid prohibeat vbi sanctus Thomas dicit ꝙ similiter est in motu quantitatis: quia ex quo facta est additio ad quantum, statim sequitur extensio in corpore augumentabili, vbi patet ꝙ loquitur de vero augumento. Ex quibus verbis elicitur manifeste ꝙ causa extensionis quę est in membris. f. anima & virtus animę, principaliter operatur illam extensionem secundum omnes dimensiones, secundum videlicet longitudinem, latitudinē, & ꝓfunditatē: licet vt dicit Cōm. 5.

meta-

metaphy. principaliter respicit longitudinem, secundo latitudinem, & postremo profunditatem, vt patet in cõmen. 1. manifestum est autem ꝙ istæ dimensiones, ad quas terminatur ista extensio, sunt magnitudines, vt patet in principio primi de cœlo. tex. cõmen. 2. & in. 5. metaphy. commen. & tex. 18. in capitulo de quanto, & ad talem extensionem consequitur raritas in membro ex generatione nouorum foraminũ. Ex quo patet alia differentia adhuc ꝙ ista extensio quæ fit ex aliquo extrinseco, & fit secundum omnem dimensionem. videlicet secũdum longitudinem, latitudinem, & profunditatem secundum proportionem naturæ cognitam: sed extensio illa quæ acquiritur per rarefactionem, non credo ꝙ fiat secundum omnem dimensionem: tum quia videmus ꝙ si corrigia rarefiat: fit maior extensio in longitudine, & tunc diminuitur in latitudine, vt patet ex experimento: tum quia Cõmentator in. 4. metheororũ in summa, quando loquitur Philosophus de latificabili dicit, ꝙ plumbũ ex vna verberatione mouetur secundum omnem dimensionem, sed augetur in longitudine & latitudine, & diminuitur in profunditate: & tu vide frater, Aristotelem in. 4. metheororum in tex. commen. 30. vsq; ad finem, vbi loquitur de cõmunibus passionibus mixtorum ꝙ inuenies verum esse quod diximus, ꝙ talia mixta non possunt secundum omnem dimẽsionem augeri, vel diminui per viam condẽsationis, & rarefactionis, vt patet de impressibili, defeissibili, & truncabili, & de alijs multis, & cum istud est sententia Commentatoris. 42. physi. com. 63. ꝙ additio non fit secundum omnes partes corporis: videmus hoc ẽt in rarefactione mixti, ꝙ licet augeatur fm longitudinem, videtur diminui in profunditate. Amplius dato ꝙ aliquod inanimatum fm omnes tres dimensiones augeri posset: tamen adhuc differt ab augumento animatorum: quia tale est secundum proportionalitatem naturalem: vt dicit Auicenna in loco prealleg. & ita non est in corporibus inanimatis. Sed dato ꝙ ista extensio per viam rarefactionis in inanimatis fieri posset, secundum omnem extensionem omnium trium dimensionum, adhuc differt ab illa extensione animatorum, quę principaliter terminatur ad dimensiones terminatas specie distinctas ab illis, ad quas terminatur rarefactio in animatis corporibus. Vnde mirum est per. vitam meam, quomodo iste bonus vir ita manifeste erret in hoc ꝙ dicit istas extensiones terminari ad eosdem terminos, quasi dimensio inquãtum dimensio absolute sit terminus augumenti naturalis. in quo enim differret, ergo augumentum mathematicum a naturali? cum Aristoteles expresse reclamat in 2. physi. lineas, corpora, & puncta cõsiderari à naturali, vt sunt termini physici corpis. vnde augumentatio est ad qõnẽ sensibilem, vt est terminus naturalis corporis & Cõmentator. 1. de generatione. com. 38. non augetur inquantũ est quantum, sed inquãtum est quantum habens formã, vnde accidẽtia terminata eũ insequantur formam sunt distincta ex distinctione formarum, vt dicit Cõmen. in libro de substãtia orb. & 1. de aĩa. cõ. 53. mẽbra cerui nõ distinguũtur à mẽbris leonis, nisi qa aĩa distinguitur ab aĩa, & hoc nõ solũ est in spẽbus, verũetiam & in duobus spẽrũ. dicit enĩ Arist 12. metaphy. tex. cõ. 27. ꝙ vnumquod que individuum habet ꝓpriã materiã & ꝓpriam formã: & per consequens habet accĩtia individua ꝓpria, quæ fm Porphiriũ impossibile ẽ ꝙ habeat vnus & alter. & Auicenna dicit in caplo de comparationibus ĩ prĩo canone, ꝙ deus gloriosus dat vnicuiq; individuo cõplexionẽ ꝓpriam, in qua cõicare aliud est impossibile. immo iste vir contradicit sue doctrinę: quia in fine primi libri dicit, ꝙ ad vnitatem numeralẽ cõpositi requritur vnitas formę, & ad vnitatem formę requirit vnitas agẽtis. Vnde Socrates fm ipsum non potuit generari ab alio, q̃ a patre suo. vbi patet ꝙ vult ẽt causis extrinsecis posse eẽ distinctionem in effectibus, & ideo non constat sibi in scribendo, sed fert folium ventis agitata ventis. Quod si dicat quòd secus est de efficientibus in specie: quia talia non diuersificant spẽm: contra sicut vniuersalis causę sunt vniuersales, sic particularis causę sunt particulares. sicut efficientia numero distincta causant distinctionẽ numeralem. sic & ꝙ specie distinguũtur. Amplius licet efficiens ĩ motu quando nõ est finis non diuersificet motum: tum qñ vnum cõtrariorum est efficiens & finis motus, tunc diuersa efficientia diuersificant motum & effectum, sicut qñ calidum ex frigido generat calidũ & econtra, talia sunt efficientia specie distincta, & motus, isti sunt specie distincti. & quia. 3. physi. tex. com. 17. semper existimabitur aliqua species mouens, licet quantitas proprie nõ sit de principijs actiuis, quia tamen quantum generat quantum sibi simile in specie, & forma quantitatis terminatæ, sic potest dici ꝙ extensiones animatorum specie distinguuntur, vt fiunt ab anima, ab illis, quę fiunt a natura in rebus animatis. Dicamus ergo ꝙ motus augumenti si dicitur fieri per minima est ratione nutritionis, quæ est præuia ad verum motum, qui formaliter est illa extensio ad omnem dimensionẽ factam ab anima, ad quam sequitur raritas, vt dixi, & ille motus fit in tempore: aliter motus augumenti si non fieret formaliter in tempore non esset verus motus. vnde Commen. 5. phy. cõm. 21. vult ꝙ diffinitio data de motu in. 3. phy. non verificatur de trãsmutatione, quæ est in substantia: & reddit causam, qa forma est indiuisibilis & transmutatio est de non esse. Ecce igitur ꝙ de ratione & conditione motus est vt forma sit diuisibilis. i. diuisibiliter acquisibilis & nõ per minima, quia etiã forma substantialis quæ est vere substantia, per minima acquiritur. Sed dices, quare Cõmentator dicit ꝙ continuatio nõ appareret in motu augumẽti sicut in motu locali? Respondet, ꝙ Cõm. seipsum declarat, & mirũ est pervitam meã, quo viri isti allucinati sunt in hac re. Nam Commẽtator inquit, ĩ motu enim locali id qd mouet a principio motꝰ vsq; ad finẽ, nõ ĩtẽponitur

Obiectio.

Solutio.

ponitur quies: & ideo continuatio est manifestior in eo: sed motus augumenti de initio motus vsque ad finem componitur ex pluribus motibus, & ex pluribus quietibus, ꝙ si augumentatio vt distinguitur formaliter a nutritione, fieret per minima quæ in instanti acquirũtur, motus augumenti componeretur non ex motibus, sed ex mutatis, & ideo dicamus ꝙ Cõment. est adeo clarus, ꝙ clatior esse nequit. Nam non est dubium ꝙ Commentator loquitur de motu augumenti, qui est in rebus viuentibus, quia talis fit p mutationẽ quæ fit p minima: patet autem ꝙ talis augumentatio est a quãtitate impfecta, ad q̃titatẽ pfectam. vnde motus augumẽti cõpletus in homine perficitur vsque ad. 25. annos: patet autem ꝙ cum talis motus necessario requirat aduentum nouę materiæ, quę materia transfertur substantialiter per minima, propter istam rationem contingit augumento inquantum augumentum est motus, vt non possit esse vnus numero & continuus a principio motus vsque ad finem. vnde si per possibile fieri posset, vt augumentatio hominis fieret non p̃supposita nutritione q̃ fit per minima, tunc homo a principio postquam natus fuit vsque ad. 25. annum cõtinue augeretur: sed hoc esse non potest, pp necessariam & essentialem connexionẽ cum nutritione, sed quia motus localis est natura prior omni motu, & mutatione, & non necessario p̃supponit aliquam mutationem secum coniunctam, quę fiat in instãti propter quam abscindatur eius continuatio, ideo potest esse vnus, & continuus a principio vsque ad finem; vnde si grauc esset in summa distantia a centro, remoto impedimento continue sine interruptione descenderet: non fuit igitur mens Commen. dicere motum augumenti formaliter distinctum a nutritione esse instãtaneum, quia hoc implicat: quia successio in motu, licet non sit de motus quidditate, est tamen de proprietatibus per se insequentibus motum, vt patet in tractatu de tempore. Sed intentio eius fuit ꝙ motus augumenti a principio vsq; ad finem nõ potest fieri sine interruptiõe, sicut potest fieri motus localis: & ideo augumẽtatio completa viuentium fit in tẽpore, & talis augumẽtatio est composita ex pluribus motibus & pluribus quietibus, sicut optime declarant verba Cõmenta. in commen. 38. supra adducta. Amplius quod augumentatio, vt est motus formaliter distinctus a nutritione fiat in tempore, alia ratione ostẽditur. dicit enim Philosophus in primo de generatione & corruptione tex. cõ. 25. vbi ponit differentiam motus augumenti, & motus alterationis, inquit enim ꝙ illud quod alteratur, non de necessitate mutat locum, sed illud quod augetur & diminuitur mutat locum, aliter tamẽ quã id quod fertur ꝙ vniuersum mutat locum, sed quod augetur est secut quod deducitur, non quemadmodum quæ spherę: hę enim in eodem loco transmutantur manente semper in ampliorem locum, & minorem eius quod diminuitur. igitur partes eius qđ augetur semper in ampliorem locum mouentur,

tur, hoc autem non potest esse nisi in tempore, quia non potest aliqd in ampliorem locum mutari sine tempore, sed hoc est dum augẽtur. igitur augumentatio est in tempore per quam per se primo acquiritur quantitas in eo ꝙ augetur & per accidens amplior locus, & ista est veritas. Nec videlicet si aliquis dicat ꝙ augmentatio est in instanti: sed si id quod augetur dicitur augeri in tempore est ratione motus precedentis, sicut etiam similiter dicim' ꝙ id quod generatur dr generari in tpe, & id quod corrumpit' corrumpitur in tempore. Hoc nõ solũm, quia licet generatio & corruptio possunt dici fieri in tempore & motum quo sunt termini immediate consequentes alterationem quæ est verus motus & successiuus, sed de augumento hoc non potest dici. Amplius quod augumenti imme diate sequitur nutritionem quæ non est motus, sed mutatio. Dicit enim Philosophus in primo de generatione & corruptione tex. cõ. 25. vbi ponit differentiam motus augumenti, & motus alterationis, quod non de necessitate mutat locum, sed illud quod augetur & diminuitur mutat locum, aliter tamẽ quã id quod fertur ꝙ vniuersum mutat locum, sed quod augetur est secut quod deducitur, non quemadmodum quæ spherę: hę enim in eodem loco transmutantur manente semper in ampliorem locum, & minorem eius quod diminuitur. igitur partes eius qđ augetur semper in ampliorem locum mouentur, quod absurdum, quia pariformiter posset dici posset acquiri per motum in tempore illo modo. vnde Commentator. 8. physi. commen. 73. motus sequitur motum per accidens, sicut illuminatio motũ cantur quia vnus est perfectio alterius: & sic motus augumẽti sequitur nutritionem tanquam perfectio eius, licet nutritio non fit vere motus. Et ex his intelligis differentiam inter motum localem & alium motus in continuatione, qa continuatio, vt dicit Cõmentator. 8. physi. commen. 74. est manifestior se, quia impossibile est aliquam partem eius fieri subito: sed in alijs motibus habet difficultatẽ, vtrum aliqua pars eorum fiat subito, videtur enim ꝙ aliqua pars fieri possit subito, & hoc dicit propter augumentationem: quia cum augumentatio sit motus ad quantitatem per acquisitionem nouę materię, acquisitio nouę materię est pars motus augumenti saltem ex connotato: & quia illa acquisitio fit per nutritionem & per minima: & ratio eius est ꝙ fiat in instanti, sic quo ad illud dicit' fieri subito, sed quo ad suũ formale ꝙ est extẽsio illius acquisitæ materię, & iam conuersę in omnem dimensionẽ, sic est in tempore, & ita est de illis alterationibus, quæ sunt connexę cum mutationibus subditis, sed quia motus localis non necessario requirit aliquam mutationem subitam quę sit pars eius, ideo continuatio eius est manifesta a principio vsque ad finem. & animaduerte ꝙ vt supradixi, augumentatio completa viuentis fit in tempore, licet non continue, sed cum interruptione modo declarato, similiter potest dici ꝙ id quod generat, generatur in tempore, loquendo de generatione completa quæ fit per minima: & ita etiam potest dici de corruptione viuentium, si est verum dictum Aristo. in 2. de partibus animalium, & in. 3. quod cor est primum quod viuit, & est vltimum quod moritur, & non solum ratione alterationis pręuię, verum quia talis generatio completa fit ex pluribus motibus & ex pluribus quietibus, sicut de augumentatione completa. Vnde vt bene intelligas, scire debes ꝙ quemadmodũ generatio diuersimode inuenitur

diffinita

diffinita ab Arist. sic est de augmentatione: nam aliter generatio diffinitur in primo physic. & aliter in primo de generatione, & aliter in 4. metheororũ, & aliter in libro de morte & vita: cum. n ordo doctrinæ sit ab vniuersaliorib⁹, & sermo libri phy. est prior in ordine, & est sermo vPis, ibi diffinit generatio in vPi, vt respicit, tã substantiam, q̃ accidentia: nam vt dicit Philosoph⁹ 1. physi. tex. cõ. 57. intentio eius in illo libro est inuestigare principia oĩs gñonis. vbi Cõmen. exponit, ꝙ per cõem generationem intelligit gñonem quæ est in substãtia & in oĩbus prædicamentis, & de substãtia generationem, quę est cõis quatuor corporibus. s. igni, aeri, aquæ, & terræ, & corporib⁹ cõpositis, & vniuersaliter gñationem vnius ex vno, sed gñonem vnius ex plurib⁹ perscrutanda est in lib. de gñatione, & sic exponit etiã Them. & iõ ibi diffinitur gño ꝙ est trãsitio ex non esse ad esse. in libro aũt de generatione & corruptione diffinit, gño conueniens elementis, quia liber ille dr de elementis. 2. de anima. tex. cõ. 117. & sic diffinitur in tex. cõ. 23. & 24. generatio est trãs mutatio totius in totum, nullo sensibile remanente, vt subiecto, licet et in fine primi de generatione inuestigetur modus gñonis, quo vnũ fit ex pluribus. sed ista rectius dicit mixtio quàm generatio, vt ibidem declaratur. & sic concorda dictum Commentatoris in prçallegata authoritate primi physico. commen. 57. Tertio diffinitur generatio, vt est communis corporibus mixtis in animatis & inanimatis sub ratione generali: & sic diffinitur in quarto metheororum in tex. 6 mmen. 2. vbi dicitur, est autem simplex generatio & naturalis permutatio ab his virtutibus, cũ habeant rationem ex subiecta materia vniuersali, cuiq; naturæ, generant aũt calidũ & frigidum obtinentia materiam. Quarto diffinitur gñ̃o propria viuentium quatenus viuẽtia sunt, in libro de morte & vita. vbi dicit, generatio est prima participatio ali in calido nãli, & vita est eius permansio. sic scire debes, quòd augmentatio diffinita in quinto physicor. sumitur vniuersaliori modo quàm in libro de generatione, & corruptione, quia ibi solum consideratur, vt est motus factus in subiecto ente in actu de quantitate imperfecta ad quantitatem perfectam, non cõsiderando aliquam aliam rationem: & ita est illa diffinitio cõmunis & vniuersalis. vt de etiam in primo cęli Aristoteles isto modo loquitur de augmentatione vniuersaliter in tex. cõ. 2. vbi dicitur: fm passionem aũt quæ cunq; transmutantur physicorum corporum habentia omnia, & augumentum & decrementum, puta animalium corporum & partes ipsorum, & plantarum, similiter & elementorum. vnde Commẽtator ibidem cõm. 22. distinguit ꝙ addi tio in quantitate, & diminutio sumitur tribus modis, aut fm augmentum verum, & diminutionem veram. & hoc rãtum inuenitur in plantis, & animalibus, aut secundum alterationem, vt accidit aeri, & aquę cum inspissantur, qd fiunt minoris quantitatis, aut tertio fm accumulationem, vt est in mucro, vel in aceruo lapidum, vel vt habet alia

alia litera, vt est in mineris, sed augumentatio in libro de generatione & corruptione, diffinitur in propria significatione, & est acquisitio maioris quantitatis per ingressum nouæ materiæ. Et quia talis augmentatio connotat in suo intellectu, & necessario præsupponit talem nouæ materiæ appositionẽ, quæ fieri aliter non potest nisi per mutationẽ, ideo est necessario motus augmenti merito eius annexus mutationi. i. nutritioni, licet ratione sui intellectus formalis, qui est extensio illa, tam additæ, & cui inesse materiæ in omnem dimensionem sit veræ motus, & in tempore fiat. & ita est etiam de alteratione termini ad generationem veram, & corruptionem verã, quæ fiunt instantaneę mutationes, ꝙ tales non possunt cõmutari cũ subiectis, sed alteratio ad quam sequitur mutatio, nil prohibet vt possit esse continua a principio vsq; ad finem, vnde Cõm. non dicit vniuersaliter de omni alteratione esse simile, sicut de augumento. sed dicit de quibusdam. sed de augmentatione proprie dicta est vniuersaliter verum, propter causam in assignatam. quia talis inalteratio eius importat illam acquisitionem nouæ materiæ, quæ aliter esse nõ potest, q̃ per veram mutationem, quę per minima fit, & in instanti quod non est de intellectu alterationis inquantum alteratio est, licet illud contingere possit, & sic intelligis verba commẽti 23. cõtant physicorum, vbi dicit. & ex hoc apparet bene illud, quod dicit Alpharabius in principio sui libri de entibus transmutabilibus, scilicet quòd de diffinitione motus apparet continuatio in motu, in vniuersali est sermo non verus, sed non apparet hoc nisi in motibus localibus de quib⁹ dicitur hoc nomen principaliter. In alijs autẽ in quibusdam apparet continuatio, scilicet vt partes eorum inueniãtur distinctę abinuicem, & in quibusdam non apparet hoc, quia partes eorum non inueniuntur secundum illum modum. Vnde sic etiam tollitur contradictio in cõ. 23. & in com. 6. tertij physic, quia dicit in commen. 6. ibi ꝙ ex diffinitione motus apparet cõtinuatio in motu, & hic commen. 23. dicit, ꝙ Alpharabius dicens hoc, non dicit verum. Sed soluitur, quia Alpharabius dicit ex diffinitione motus apparere in vniuersali continuationem inueniri in omni motu, sed Comment. dicit, quòd solum ex illa diffinitione continuatio est manifesta in motu locali, quod est primum analogatum sub illa diffinitione, qa in illo apparet à principio motus vsque ad finem esse continuationem, sed in alijs motibus hoc latet, vtrum à principio vsque ad finem possint continuari, nam quando motus quiescit, tunc motus est perfectio eius, quod est in actu, & quia motus annexi mutationibus, necessario merito mutationis quæ fit in instanti quiescunt, hinc est, quòd omnis augumentatio viuentis, & omnis alteratio annexa, necessario mutationi non potest esse continua à principio vsq; ad finem, & ista est mẽs Auer. ni fallor. Qd aũt dixit Cajetanus, augumentationem fieri per cõuersionem nutrimenti, & ꝙ primum

mum minimũ acquititur in instã ti, sed subsequens conuersio nutrimenti cum maiori quantitate sit successiua, & sit verus motus continuus, frustra ẽ, quia Cõmen. in. 1. de generatione & corruptione. cõ. 38. vbi ponit modum quo fiat augumentatio propria viuentis vniformiter loquitur de primo, secundo, & tertio minimo, vt poteris videre, & cum hoc contradicit Cõmentatori, quia si augumentatio propriæ quę motus est illa successiua conuersio, & illa per illum est uere motus continuus a principio vsque ad finem, igitur vera augumentatio est motus continuus a principio vsque ad Fnem, & Commentator dicit oppositum, quare contradicit Auer. manifeste in via eius. Nec valet ratio Pomponatij aduersus istam determinationem in primo libro. cap. 14. vbi dicit, ꝙ illa extensio non potest esse vere augumẽtatio, quia hoc supra dicit se improbasse, tum etiam qa dicit hanc opinionem menifeste contradicere Arist. in primo de generatione. tex. com. 41. vbi dicit: ꝙ nutritio & augumentum sunt idẽ subiecto, sed differunt ratione, qua enim acquiritur substantia, est nutritio, qua quantitas, est auctio. Quid expressius? vult igitur Arist. simul nutriri & augeri, & dum nutritur acquiritur substantia, dum augetur quantitas. Vnde sic scribitur in tex. 41. fm igitur ꝙ potentia vtrunq;. videlicet quanta caro auget, quid est enim quantam oportet generari & carnem, secundum id enim ꝙ solum substantia caro nutrit, etenim sic differunt cibus & augumentatiuum. Sed in veritate iste homo grauiter fallitur, vn de enim valet, nutritio & augumẽtatio sunt idem subiecto, igitur simul aliquid nutritur & augetur? patet enim hoc in pluribus habere instantiam, nam album & dulce sunt idem subiecto, quia in eodem lacte est vtraque qualitas, igitur si album actu videtur in lacte dulce simul gustare, valet ne ista cõsequẽtia? eo magis ꝙ ipse in ca. 15, immediate post. 14. declarat ꝙ Arist. istomet modo intellexit nutritionem & augumentum esse idem subiectõ, non ꝙ sint vnus motus, aut vna trasmutatio realiter, sed sunt duæ transmutationes & re & ratione distinctę, sed dicuntur vnum subiecto pro quanto verfantur, idem materialiter, sicut inquit dicimus album & dulce esse idem subiecto, non ꝙ sint vna realiter albedo & dulcedo, sed qa sunt in eodem lacte, modo argumenti militat. Amplꝰ quomodo ex hoc habeẽ ꝙ nutritio & augumẽtum simul sunt, cum Arist. in eodẽ tex. dicat oppositum? quia inquit quandiu saluatur aliquid nutrit, sed non augetur. Vnde non videtur Auicen. in summa de virtutibus cap. de virtutibus ministratis naturalibus, vbi dicit ꝙ nutritiua virtus crescitiuę virtuti deseruit, eo quod nutritiua quandoq; affert nutrimenes ei ꝙ dissoluitur æquale, quandoq; minus, quandoq; plus, sed cessatiua non erit nisi quod cum increditur plus fuerit eo ꝙ dissoluit, & ostendens non quamlibet additionem esse verum augumentum, sed secundum tres dimensiones proportionaliter inquit, non tamẽ totum ꝙ totaliter existit est crescitum ꝙ

ua, impinguari enim post macrediunẽ in ætate consistentię est istius ętę, non tamen est augumẽtum. Non enim est augumentum nisi illud quod fm naturalem proportionalitatẽ in omnibus existat diametris, quatenus ipsum ad crescentiæ ducat complemẽtum, deinceps vero post hoc nullo modo est ibi crescẽtia, & postea parum infra ponit operationes tres virtutis nutritiuæ, vna quarum est permutatio substantialis quã operatur ī nutrimento, & alia est adherentia p quã vigit. Et tertia est assimilatio in adherentibus, vnde istæ operationes possunt separari abinuicem, sicut medici ex sensatus demonstrant ex variis ægritudinibus. Ecce igit ꝙ prius sunt opationes virtutis nutritiuæ, & postea sequitur operatio crescitiuæ. Est. n. ordo inter istas operationes. non igitur fuit mens Arist. ꝙ pro illa mensuta pro qua aliquid nutritur pro illa augetur, quia nutritio fiat in instãti, et augmentatio esset in instanti, & hoc inquit Arist. neq; Cõm. dixerũt, licet bene Cõm. dicat augumẽtum ratione nutritionis quã præsupponit esse in instãti, sed non rõne sui, & ab Auicena nõ discrepat Cõm. in fi. cõm. 38, in primo de gñone & corruptione, vt supra allegaui, & ī cõ. 31. sup. 1. lib. cãticę cãticorũ Auic. Motus vnus dr qui non diuidit fm tempus. 5. metaph. tex. com. 8. Motus & tẽpus sunt quãta p accñs. 5. meta. in cap. de quanto, & est in tex. 16. 18. vide in concordãtijs. Motus est cõtinuus & quãtus nõ, qa id quod mouet, sed quia id fm ꝙ ẽ continuum & quãtum. 5. metaphy. tex. 16. 18. vide in concordãtijs.

Motus est ab Arist in. 5. metaphysi. enumeratus inter species quantitatis, quod tamen non fecit in prædicamentis, & vide causam huius. 5. metaph. com. 18.

Motus & tẽpus sunt quantitates per se & cõtinuę. Cõm. 5. metaph. cõ. 18. vide in concordantijs, quia videtur esse authoritas contra sententiam Aristo. in tex. & forte ista authoritas duxit Burleum in. 3. & 4. physic. ad dicendum motũ esse per se quantitatem. Et aduerte, ꝙ Gregorius Arimin. in secundo sententiarum, dist. 2. q. prima, in fine primi artic. dicit, locum istum in Auer. esse deprauatum vitio scriptoris, & male sensit, vt ostendi in concordantijs. Et tu vide si placet.

Motus nõ est consuetum vt mẽsure tur p suam partem, sed p suum spatium, aut per tempus. ibidem.

Motus diffinitio quæ dicit, ꝙ est potẽtia actiui & passiui inquantũ huiusmodi notior est. 3. phy. tex. cõ. 23. vbi notat Cõm in com. ꝙ sunt tres motus diffinitiones. Prima ẽ, quæ ponitur in tex. com. 6. motus est actus entis in potẽtia secũdum ꝙ in potẽtia. Secunda est, motus ẽ actus mobilis inquantum mobile, quæ ponitur in tertio phy. tex. cõ. 16. Tertia est, quæ ponitur in præsenti tex. 23. & differunt quia ista vltima est notior alijs duabus propter qõnem, vt exponit Cõmen. cõtingẽtem, vtrum motus sit in motore, aut in moto, sed secũda est notior prima, licet prima magis indicat substantiã motus, vt ẽt notauit Cõm. in. 3. phy. in com. 16. & licet multi multa dicant in illo loco, veritas tamẽ vt mihi videtur est ista, ꝙ secunda q̃ datur per mobile in-

quantũ mobile est diffinitio materialis, quia subiectũ motus formale est mobile inquãtum mobile, & nõ est ens in potẽtia inquãtum in potẽtia, licet mobile sit ens in potẽtia, nã ratio illa est magis transcendens, q̃ nãlis, si bñ consideras, quia aũt subiectũ cõparatur ad accẽs, sicut materia, vt dicit Cõm. in cõ. 2. super. 4. metaph. ideo illa secũda, q̃ magis explicat proximũ, & formale motus subiectũ est mãlis, & est notior, quo ad nos, nã scribit Philosophus in. 4. physicę auscultationis. in tex. cõ. 104. ꝙ mobile est notius motu, quia est hoc aliquid, & demõstratum in actu, & est perma nẽs. Et idẽ scribit Cõm. in. 2. phys. com. 32. vbi dicit, ꝙ motũ est notius motu, quo ad nos, sed diffinitio prima magis demõstrat essentiam, seu substãtiam motus, quia datur per potẽtiam inquãtum potentia, quia aũt ratio potentiæ est de cõstituentibus motus quidditatem, nã Arist. venando motus qdditatem à priori per diuisionẽ entis p potentiã, & actũ, & alias diuisiones, vt patuit in tex. c. 3. &. 4. cõcludit, ꝙ impoſe est motũ ī alio genere collocare, q̃ in gñe actus imperfecti, qui ẽ actus permixtus potentiæ, vt patet in tex. cõ. 12. & 14. vñ Cõmen. dicit, ꝙ antiquos latuit iste actus medius, quia igit̃ quidditas motus in actu imperfecto cõsistit, & talis resultat ex potẽtia permixta cũ actu, ideo potẽtia, quæ apparet in prima diffõne magis pertinet ad motus substãtiam, & mobile quod apponitur in secũda diffinitione magis pertinet ad mãm, & sic potẽtia dr̃ formalis, & secunda mãlis pp cãm prędictã, & sęda est notior quo ad nos, sed prima & notior, quo ad nãm, & prima ẽ potius metaphysicalis sic absolutẽ cõsiderata, ga oẽs partes eius sunt termini trãſcendentes. Et secunda est naturalis, quia datur per mãm sensibilẽ, quia per mobile inquãtum mobile. Et ista fuit cã quę coegit Arist. vltra primã ponere secundã, quia videbat illã esse altioris scientiæ, nã vbi metaphysicus diffinit motũ ponit ens in põa inquãtum ens in potẽtia, nãlis debet loco eius ponere mobile inquãtum mobile, nã rõ entis in põa inquantũm in põa, nõ est rõ nãlis, sed trãſcendens, & iõ videmus Arist. in 12. primę phi losophię. in ca. 8. venari cãdem diffinitionẽ primã motus pręcise per easdẽ diuisiones, & vias sicut fecit hic in. 3. sed secundã diffõnem posita hic obmisit, quia videbat illã pertinere ad specialẽ artificem. Et nota bene hoc, quia nullus ex antiquis expositoribus, nec ex modernis, neq; arabib⁹, neq; grẽcis, neq; latinis aliaduertit sup hoc. Sed Deo sit laus illustrãti intellũ ad ea quę pręs nr̃i obmiserũt. Tertiã aũt diffinitionẽ datã de motu nõ solum pp cãm allegatam ab Auer. iudicor notiorẽ secunda, verũetiam ẽ alia cã, nam motus cũ nõ sit actus absciſsus à motore in mobili, sed est dependens in tota sua substãtia ab ipso motore, sicut dicit Cõmẽ. 12. meta. com. 41. propterea secunda quę datur per solũ mobile ẽ diminuta, quia facit suspicari motũ esse actũ absciſsum à motore, cũ non appareat nisi mobile, sed prima quę ponit vtrunq; est notior, & magis cõpleta. Vnde mirũ est per vitam meã qũo Cõm. in 5. physic. dicat cõ. 3. motũ in sua substantia cõstitui ex tribus causis, mobili termino à quo, & terminũ ad quem, tanq̃ ex causis intrinsecis, qa motor est de causis extrinsecis, & tps ẽ de accidentibus cõsequentibus motũ, sed licet subiectũ motus ponatur ī diffõne motus incõpleta, tñ in diffinitione notiori, & cõpletiori apparet ẽt motor vt dicit philosoph⁹. Amplius licet motus formaliter sit ī motũ, tñ in esse, & conseruari plus dependet à motore, q̃ à moto, vt ip ẽm tenet. 12. meta. cõ. 41. vbi reddit ẽm, quare in substãtijs aliqd possibile ex se non põt perpetuari ab alio, in accidẽtibus aũt sicut ẽ motus, secus est, quia motus ẽ ens possibile ex se, & nõ habet necessitatẽ effendi nisi à motore, & nõ à mobile, quia in cęlo, vt inqt nulla alia põa nisi ad quietẽ. Cęlũ. n. inquantũ corpus põt quiescere, vt ip de allegat in. 7. phy. cõ. 2. vnde motor nõ est de qdditate motus, sed de subsistentia quæ ponit in diffõne accidentis vt patet. 7. meta. tex. cõm. 17. & ideo nõ est incõuenjens etiã ꝙ in motus diffõne ponat̃ motor. Existimatur, ꝙ ipse in via sua habet dicere hoc, quia ipse tenet in cõm. magno super primo poste. ꝙ in diffinitionibus accñtuum in quibus accñs coexistit, debet poni illa quod dicit de eclipsi in cuius diffinitione ponit̃ interpositio terræ, quia tũc coexistit illi, igit̃ cũ motus sit successiuus, non intercisus, neq; decisus à motore in mobili, sed sit cõtinuus, ita fm sua fundamẽta p vitam meã, ꝙ in diffõne cõpleta motus ponit solum mobile, sed motor de genere, & hoc teneo.

Motus vr̃ esse de numero cõtrariorũ. 3. phy. tex. cõ. primi. Accidit in hoc maxima cõtrouersia apud Peripateticos de motus qdditate. Arist. n. in principio. 3. phy. continuãs intẽtionem ad prẽcedẽtia dicit, ꝙ quia in diffõne naturę posita in secũdo, fuit positus motus. Ideo oportet diffinire motũ, & quia in rõne motus cũ sit de numero cõtinuorũ, ita ẽt dicit Cõm. in sua metaph. super. 3. phy. ꝙ in diffinitiõe motus apparet cõtinuum, vt vr̃ apparet contrariũ, & in rõne cõtinui apparet infinitũ, ideo oportet cõsideter pertractare de cõtinuo, & ī finito, vbi lucidissimus Them. expresse dicit. ꝙ in diffõne motus ſtatim cõtinuitatis mẽtio hr̃, & Cõm. in cõ. 6. expresse dicit. ꝙ ex diffõne motus apparet cõtinuatio ī motu. Motus. n. vt dicit Philosophus de earũ rerum numero vr̃ esse, quæ vr̃ dẽtur esse cõtinuę. Amplius ex cõi hoĩum cõsensu, qui Alexãdro teste non põt esse falsus in libro de fato, quia oẽs hoĩes imaginãtur motũ esse quãtitatem quãdam successiuã, & ex hoc sequit̃, ꝙ primũ prędicatũ, ꝙ est de motus quidditate, ex his quæ sunt proxima suo intellectui sit quantitas cõtinua. Et confirmatur, quia nõ est maior ratio de motu quã de tempore, sed tempus est per se quantitas cõtinua. ergo & motus, antecedẽs ꝓbabitur, quia. 12. metaph. tex. com. 29. tempus, aut est idẽ quod motus, aut est motus passio quędam, & cõfirmat̃, quia Cõm. in 5. metaph. com. 18. expresse dicit, ꝙ motus, & tempus sunt quãtitates per se. Amplius aũt Cõm. in 4. phy. in cõ. 99. declarans dictũ Philosophi, qũo pri⁹ & poste-

rius in motu sunt idē subiecto cū motu, sed differunt fm esse, inquit, q̄ prius & posterius, cū fuerint accepta fm q̄ sunt in subiecto, tunc erunt partes motus, cum aūt fuerint cōsiderata fm quidditatem, & diffinitionē, tunc prius, & posteri⁹ erunt, aliud à motu, qm̄ motus est in quantitate, & prius, & posterius sunt ī numero, si igitur prius & posterius vt quidditatiue, & fm diffinitionē cōsiderata differunt motu quia motus est in quātitate, & pri⁹ & posterius in numero, igit̄ motus q̄ dditatiue est quantitas. Ex aduerso aūt vī esse sn̄a Arist. qui inuestigans à priori quidditatē motus, nō diffinit ipsum per quantitatē. Amplius dubitatur contra motus, diffinitionē, quia bona diffinitio debet cōpetere oībus contentis sub diffinito, sed cum motus diffinitus. in. 3. sit in quatuor prædicamentis, vt patet. 3. phy. tex. cō. 4. illa aūt diffinitio nō cōpetit motui ī subst̄ātia, quia ibi nō est perfectio diminuta. Motus. n. vt dicit Com. 3. phy. com. 4 motus nihil aliud ē nisi gn̄atio partis post partem, donec tota forma perficiat̄, & sit in actu, sed hoc nō reperit̄ in foꝛa substātiali, quia illa nō recipit magis, neq; minus, vt patet ex p̄dicamentis. Amplius illa diffō dat̄ p ignotiora, quia ens in pōa inquātum ī pōa sunt ignotiora motu. Si dicat̄, saltē secūda diffinitio est melior q̄ datur p mobile. Sed cōtra, quia datur p̄ eque ignotū. forte dices, tertia notior est. contra, quia datur per cām extrinsecam, sed in diffinitionibus rerū nō debēt poni causæ extrinsecæ, vt tenet Cōm. in cō. magno super primo poster. com. 35. Et cōfirmatur p Cōm. 5. phy cō. 3. vbi dicit. q̄ motus in sua substātia ex tribus integrat̄ mobili, termino à quo, & termino ad quem. Motor .n. est de causis extrinsecis, & tēpus de cōsequentibus motū. Amplius fnstra fit p plura, quod pōt fieri p pauciora, sed prima diffō sufficit, q̄ dicit motū esse actū entis in pōa inquātum in pōa. Quare igit̄ posuit aliā, q̄ est actus mobilis inquātum mobile, ita q̄ loco potēriæ inquātum in pōa posuit mobile inquātum mobile. Vide de hoc Alexādrum & Them. super tex. 16. Et cōfirmatur, quia vnius rei vna est diffō. Ad oppositum est Philosophus. Primo videamus, an motus sit p se quātitas, vt tāgit primā argumētum. Burleus tenet partē affirmatiuā, pp authoritatem Cōm. 5. metaph. tex. c. 18. Vnde dicit, q̄ motus sumitur tripliciter, pro forma fluēte, & sic nō est per se quantitas, quia vt sic est in quatuor prædicamētis, pro fluxu formæ, & sic ē ī prædicamēto passionis, & pro datione illius fluxus, & sic est quantitas successiua diuisibilis fm tudinē ad diuisionem tpis, & diuisibilis fm oēm dimensionem ad diuisionē mobilis, sed vt dixi, ia q̄ ne de tēporis quidditate. Ista opinio Burlei contradicit Aristo. in. 5. meta. qui dicit, motum esse quantum per accns. Amplius tūc Cōm. fuisset diminutus si istā acceptionem motus neglexit. Gregorius Arimin. in secūdo snīarum dist. 2. q. 1. in fine primi art. dicit authoritatem Cōmen. in. 5. metaph. esse vitio scriptoris deprauatam, & dicit vna negatio, quia debet stare, q̄ motus, & tempus nō sunt per se quantitates, aliter Cōmen. contradiceret Ari. & confirmat hoc, quia vterq; ponit, q̄ motus est diuisibilis propter spatiū & tēpus propter motū, & ex cōsequenti sequitur q̄ vtrunq; sit quantū per accidēs, nec pōt. vt inquit glosari dictū Cōm. quod sumit motū pro tempore, vt quidā glosant, quia Cōm. loquitur in numero plurali, quia dicit, q̄ tēpus & motꝰ sunt quātitates per se, & cōtinuæ. Sed tūc remanet maxima difficultas, quia quicquid sit de motu cū tēpus sit per se species quātitatis cōtinuæ, vt patet in prædicamētis, vī q̄ Arist. sibi cōtradicat. Amplius qūo dicit Gregorius Primo. vitium fuisse scriptoris quā Cōm. ipsum ibi declaret. Vnde videt̄ mihi sentētiam Cōm. istam fuisse q̄ aliqua sunt quātitates p se duobus modis. vno mō subst̄ātialiter, & in primo mō dicēdi per se, sicut est magnitudo, & numerus. alio mō aliqua dīr quātitates per se, secundo mō pro quāto accidunt rebus quæ sunt quātitates per se, & p suā subst̄ātiam, vnde quia motus cōsequitur magnitudinē, quę magnitudo p suā subst̄ātiam est quātitas per se, & in primo mō motus ē quātitas per se, p quandam quidditatiue, & hoc stat si tex. q̄ sit quātum per accns ipse motus, vt ly p accidēs, distinguitur contra per se, primo mō, sed non vt distinguit̄ contra p se secūdo mō. Sed dices, quid de tpe cum tempus nō possit dici quātum p se illo mō, quia cōsequitur motū, & motus nō est quātitas p suā substantiā seu quidditatē p ipsum? Et ita vī cōtradictio ī paruo spatio. Dicēdum q̄ tēpus dī quātum per accns

rōne magnitudinis, quia tps cōsequitur magnitudinē mediāte motu, quia quicquid ē cā causę, est cā causati. Vnde vide frater mi, verba cōmenti, qā dicit, q̄ ista. s. motus, & tps sunt quāta p accns, quia motus cōsequit̄ p se magnitudinem, & diuidit̄ per diuisionē eius, & tps cōsequitur motū. Vñ non dicit Cōment. esse quātum per se, quia cōsequit̄ illud qā est essētialiter quātitas ī mediate, sed hoc est mediāte motu. Et ista sine dubio est via Cōmēt. vnde si motus, & tps sunt quātitates p se, est secundo mō non primo, & quidditatiue, & illo mō sunt quātitates per accns, vt ly p accns, distinguitur cōtra quidditatē, sicut ēt notaui ī cōtradictionibus. Secundū istā viam Cōm. dic ad argumentū illud de cōi cōsensu, q̄ non est falsum, quia motus est quātitas p se. sed o modo, & sic illa imaginatio est vera. Sed tūc est difficultas, quia vī esse in primo, quia est p̄dicatio formalis in abstracto, q̄ non pōt esse vera, nisi in primo mō, vt bene deducit Scotus & formalizantes, & cōfirmat̄, quia est predicatio superioris de īferiori, vt p se patet. Rndet̄ primo negando illud dictū Scoti vīter. Sed cōtra, quia Arist. in 4. phy. arguit cōtra antiquos dicentes motū esse formaliter, vt patet in tex. cō. 95. & 96. si aūt ista p te motus est, p se quātitas est formalis, & est vera, quia est passio quātitatis per se, sic ista absolute posset concedi, tēpus motus est per se, quia est per se passio motus, & hoc Arist. cōcedit. 12. meta. com. & tex. 29. vbi dicit. q̄ tēpus, aut est motꝰ, aut est motus passio quædam, cum aūt disiunctiua vera detur p mem

Universidad de Deusto
Biblioteca

bra opposita refert dicere tps esse p se motū,& dicere,q̃ sit motus passio quędā,& ita si illa pōt cōcedi p Cōm. ita sequeret, q̃ & ista. & ita nulla esset prorsus dria inter istam & illā cōtra Philosophū, & Cōm. vñ Cōm.4.physi.com.98. dicit, q̃ accītia motus sunt multa, quorū vnū est tps, vnde bene ista cōcedit, tps est passio motus: sed illa absolute est falsa. tēpus est motus, quia eū sit formalis,& in abstracto si esset vera nō esset nisi in primo mō. Cōfirmatur.quia Arist.3.phys. ex eadē cā in tex.cō.22.dicit. q̃ oīno, & propriè, neq; doctio cū disciplina idē,neq; actio cū passione,& rō est,quia licet possit cōcedi, q̃ actio & passio sunt idē subiecto, qa motus,vt ibi dī,cui insunt hæc est vn? & idē,vel melius, licet agere, & pati sunt idē rōne motus,vel moueri, cui illa insunt. Actio tñ, & passio nō sunt eadē, quia talia abstrahūt à subiecto,vñ identitas ex subiecto est idētitas p accidēs, sicut ista est vera per accns, albū est. Sed fm græcos expositores,& melius iudicio meo aliter est dicendum. v3.q̃ secus est de motu,sec? de tempore, motus enim fm græcos nō est per se in aliquo prædicamento, sed est tanquā via, vnde quidditas motus nihil aliud est q̃ actus imperfect?, quia in nullo alio genere potest ordinari,vt dicit Ari.expresse. 3.phy. 13.quia accidens accidenti non accidit,nisi quia ambo eidē accidūt. 5.meta.in ca.de eodem, & est tex. post. 15.& caret cōmento. Et ideo quādo abstractum de abstracto verificatur prædicatione formali dicente,hoc est hoc, nulla alia veritatis cā esse pōt, nisi quia conceptus vnus includit per se,& quidditatiue cōceptum alterius extremi. Et ideo sine dubio oportet pp̄ præcctas causas dicere istā de virtute ser monis in via Cōm.esse falsam,motus est per se quantitas, & tps est p se quātitas,sed debēt reduci ad bonū intellectū. v3. q̃ sunt passiones rei quæ subsistātialiter, & quidditatiue & formaliter est quantitas, & illa est magnitudo vt diximus. Ad aliud negatur fm Cōm. q̃ est p̄dicatio superioris de inferiori,quia li quātitas esset genus propinquum motus inquātum motus Arist.posset illud in diffōne mot?, & tūc quātitas quidditatiue p̄dicaret de omni specie motus, & tūc qđo alteratio est per se quātitas,sed est p̄dicatio magis ampli de minus ampli,sicut quantū est magis ampli q̃ quale,& tñ ista non est per se in primo mō,quale est quātum. Ad illud quod Arist. dicit, motū esse de numero cōtinuorum. Respondeō, q̃ secus est videri secus est esse. tex. dicit, videtur aūt, q̃ propterea dixit, q̃ fm veritatem quidditatiue motus non est quātitas cōtinua, licet videatur propter immediatam concomitātiam quā habet ad substātiam motus ipsa quātitas continua,& vt scribit Cōm. in tract. de tēpore.in cōm.95. multotiens existimatur,q̃ illud quod sequitur ré sit vera res, vnde Cōm.dicit.3.phy. com.2.illa quę sequuntur motum quæ sunt propinqua substātia est cōtinuum, vbi patet, q̃ cōtinuatio est de cōsequentibus motus, & nō est de cōstituentibus motus, & nō est de motus quidditatem. Nā quod est p̄pinquū substātiæ alicuius nō é substāua eius,licet appareat eē, p-

pinquitas.n.& similitudo sunt causę deceptionis, vt dicit beat? Aug. Vnde scias frater mi, vt dicit Cōm. 4.phy.com.98.accītia motus sunt multa,quia habet quantitatem, & habet qualitatē, magnitudo.n.& longitudo,& breuitas p̄tinēt ad quātitatē motus, & velocitas, & tarditas ad e?? qualitatē, vt patet. 4.phy. cō.95.& prius natura motus est quātus,q̃ sit qualis,& prius natura accidit motui quātitas,& qualitas, q̃ tps, quia tēpus accidit motui in rōne mensuræ mēsurantis ipsum, & quo ad quātitatē,& quo ad qualitatē,& rō rei mensurabilis p̄supponitur rōni mēsuræ,& q̃ cōtinua tio sit de accidētibus motus, apparet ex.4.phy. in tex.cōm.99.vbi Cōm. expresse dicit, cōtinuationē esse vnū ex accidētib? motui,ideo er diffinitione motus apparet cōtinuatio,quia vere diffōnes hoc habent,vt ex eis appareāt accidētia cō sequentia,vñ ex illa diffinitione p̄t apparere quis motus est cōtinuus à principio, vsq; ad finē,& quis nō esse cōtinuus,nā in motu loca Hoc est possibile,nō aūt in motu augmēti alicuius aucti de principio motus,quo incipit augeri vsq; ad terminū motus cōpleti,& sic cō tinuano apparet in descriptione ēt motus quæ datur per proprietates, non aūt in quidditatiua diffinitione. Ad authoritatem Cōm.in.91. dicō,q̃ rō formalis alicuius pōt sciri ex descriptione, & à posteriori, & sic dicimus, q̃ motus fm q̃ quid erat esse sui, differt à priori & posteriori, quia motus pertinet ad quantitatem,sed prius,& posterius ad numerum, sed nō loquimur de quod quid erat esse motus à priori,& quo ad naturam;quia illud nō constituitur per quantitatē. Accedit etiam,q̃ Cōmen. ibi,& Philosophus cōsiderant motū, vt est mēsurabilis per tempus,& quia tempus mensurat quantitatē accidentem motui,& nō motus essentiam,vt patet in tex. com. 119. sic motus, vt mensurabilis per tēpus haber suum esse in quāto, & prius, & posterius in numero.

Motus quia est cōtinuus fuit necesse,vt subiectum eius esset cōtinuū & nō de natura discreti,causa.n.cōtinuitatis motus est subiectū eius. 8.phy.commen.40.

Motū quodlibet est corpus,siue ponatur mouere se, siue moueat ab alio.8.physic.tex.cō.40.& fuit demonstratum.in 6.phy. tex. cō.32.

Mouere se aliquid fm q̃ mouet,impossē est in motis, & mouētibus, q̃ dñr vniuoce.8.physi.tex. com.40.

Scotus in secundo sūarum.dist.2. q.9.& Grego. Arimi.istum locum perscrutantes cōueuerunt in hoc: q̃ apud Philosophū ille motus dicitur vniuocus, quādo principium effectiuū motus, & terminus motus sunt eiusdē speciei, & rōnis, vt est in motu alterationis, vbi calefaciens p̄ caliditatē tanq̃ per principium productū inducit consimilē caliditatē,vnde talis motus est vniuocus,& in tali impossibile est, q̃ aliquid idē moueat se,vt clare deducunt, sed est alter motus ęquiuocus,sicut dum principium efficiēs nō est eiusdē rōnis cū termino motus,sicut est in motu locali,vbi patet,q̃ terminus motus,& principiū nō sunt eiusdem rationis, & asserunt,q̃ tali motu æquiuoco aliq̃d, vt ē in actu virtuali,& idē est in po

Digressio cōtra Scotū & Grego. Arim.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tentia formali põt localiter mouere seipsũ, sicut asserũt in via Auer. 4. cęli. cõ. 22. & 3. cęli cõ. 28. quod graue existẽs sursum mouet se, vt ẽ potẽtia deorsum. Est. n. habẽs actũ virtualẽ per quẽ põt seipsum mouere, & est in illo loco in põa formali respectu, vbi deorsum, & sic ĩ motu æquiuoco sic intellecto non incõuenit, vt idẽ sit mouẽs seipsũ.

Mirum est qũo viri isti illo mõ allucinẽt in isto loco, nã demõstro Arist. ibi est ad probãdum, ꝙ primũ motũ ex se nõ potest seipsum mouere, ita ꝙ idẽ sit, & motũ mouens, & motũ, & est de motu locali ꝙcipue illa demso, & sic Aris. adduc it demsonem in motu ęquiuoco, in quo sm nos non inconuenit, vt idem moueat seipsum, & sic est extra propositũ, ĩmo est contra propositũ, sed cã quare isti, & sequaces eorũ in plerisq; cõsimilibus descie runt in via Peripateticorũ fuerunt causæ quas imponit Auer. Auic. & prima fuit neglectus textuũ, vt patet tertio de aĩa. cõ. 30. inquit. n. & causa erroris huius viri, in quo etiã nos fuimus lõgo tpe, fuit quia inspiciebamus verba expositorũ, & nõ verba Arist. Scda cã fuit quã allegat. 3. cęli. c. 67. paucitas exercitationis ĩ philosophia, & bona cõfidẽtia in proprio ingenio. Tertia fuit, quia miscẽt credita cũ nãliter demõstratis, hanc causam allegat Cõm. contra Auicẽ. & Philosophũ eõm. 22. vbi scribit, ſ rmo eius sem per inuenitur medius inter Peripateticos & loquẽtes. Dicam' igit' cum antiquis expositoribus, & cũ Auerroe præsertim, ꝙ per motum vniuocum intellexit Philosophus motũ proprie dictum, qui reperit' in rebus corporeis, qui motus fuit diffinitus in. 3. physic. vnde inquit Cõm. ĩpossibile est, ꝙ aliquid seipsum moueat sm quod mouetur, & hoc est ĩ mouẽtibus, & motis, quę dr vniuocè. & dixit hoc, quia hoc nõ est impole nisi in motoribus, q̃ sunt corpora, aut virtutes in corpo ribus, & subdit, & ideo existimauit Plato, ꝙ mota ex se mouent à motoribus abstractis, & ꝙ mouens se est abstractũ, & ꝙ abstractum est mouens se, sed si hoc sunt ita, tunc motus, & mouere illic dicẽtur ęqui uoce cũ motu, qui est hic, qd protãto dixit, qui si dicamus entia abstracta mouere se, hoc est inquantum intelligũt se, sed talis intellectio est motus ęquiuocus, & alterrõnis à motu, qui est ĩ corporibus, aut in virtutibus existẽtibus in corpore, unde in illo cõmen. imponit Platoni, ꝙ ipse posuit tria. primũ, ꝙ prim' motor nõ est corpus, & hoc est verum. secundũ fuit, ꝙ oĩs motor, siue fuerit corpus, siue nõ, non mouet nisi moueat' eodem modo motus vniuoce, ita ꝙ si prim' motor localiter mouet ęclũ, etiã localiter mouetur. tertium, ꝙ intulit ex hoc fuit, ꝙ Plato posuit aĩam esse extra corpus, & eẽ ęternã, quia mouet seipsam, & Cõm. soluit, ꝙ hoc esset verũ, si aĩa moueret seipsã mo essentualiter, & moueret seipsam tu proprio abstracto, & declarat ꝙ sit iste motus abstractus proprius dicens, scilicet, vt intellectus, & intellectum in ea essent idem, vt est declaratũ de primo motore, & de cæteris motoribus abstractis, sed iste motus dicitur ęquiuoce cũ motu, qui est à motoribus, qui sunt corpora, aut virtutes ĩ corporibus. quid

qd clarius, aut qd manifestius dici potuit contra istam opinionẽ istorum? Breuiter colligendo fragmẽta ne pereant, dicamus, apud Peripateticos nullũ simplex posse seipsum mouere motu proprie dicto, sed motu equiuoco, vt est motus metaphoricus est: necessariũ, quia deus intelligit seipsum, & ibi, idem est intelligens & intellectum, & intellecto omnibus modis & simpli citer & in alijs intelligentijs eodẽ modo, sed secundũ dispositionem magis diminutam q̃ sit in primo principio, vt declaratũ ẽ alibi &c.

Motus animæ & intelligentiarũ est equiuoce dictus: cum motu qui est ĩ motoribus qui sunt corpora, aut virtutes in corporibus. 8. physico. commento 40.

Motum totum a parte est per accidens, & magis remotũ est totum mouere partem essentialiter. 8. physi. cõmen. 42.

Motum impossibile ẽ vt diuidatur in infinitum in actu. 8. physi. tex. com. 44. vbi elicit Com. dari motum primũ seu minimũ, & illud ẽ sub principiũ super quo Arist. fundabit demonstrationẽ suã in principio. 7. physi. idem 7. physi. cõm. 2. & 6. physi. 32. & 91.

Motores primi apud Arist. sunt duobus modis vt materialis, & iste continuatur per rem motã & immaterialis, & iste non dicit' continuus ni si per accidens, cõtinuitas enim essentialiter nõ ẽ possibilis in omni motore, primo quia non est corp' & 8. physi. cõmen. 44. Non cõstruas aliter hoc, referendo ad propositum antecedens, vt sit sensus ꝙ motus primus immaterialis sit continuus per accidẽs, quia oppositum scribit in eodẽ com. ipsemet, sed ad remotũ. videlicet ad motorem primum in generabilibus, sicut est anima in animalibus, quæ est diuisibilis per accidens.

Motor in motis ex se non ẽ diuisibilis, neq; per se, neq; per accidens, quia non mouet, neq; essentialiter neq; acccidentaliter. 8. phy. cõ. 44.

Motor primus vtrũ sit vnus aut plures, hoc cõsiderãdũ est in alia scĩa q̃ in scĩa naturali. 8. phy. co. 45. & primo physi. tex. cõm. vltimi. vide. 12. meta. tex. cõm. 49 idem 8. physi. cõmen. 48.

Mota generabilia & corruptibilia nisi essent determinata & continuata a motu corporum cælestiũ non essent, nedum vt continuaret' esse in eis. 8. physi. cõmen. 47. & habetur in principio libri metheororũ. vbi dicitur, oportet mundũ istũ inferiorem superioribus latonibus esse continuũ vt oĩs eius virtus inde gubernet. idẽ. 1. cęli. tex. c. 100.

Motus si continuus est & vnus est 8. physi. tex. com. 48.

Motus cõtinuus est qui ab uno mouente, & vnus qd mouet'. ibidem.

Motus cõsequenter se habentes nõ sunt cõtinui, ibidem.

Motus æternitate demonstrat' esse motoris æterni in 8. physi. & etiã ex ęternitate motoris ostenditur æternitas motus. 8. phy. cõm. 50. Vbi manifeste patet dari regressũ in scientia, vnde subdit ꝙ cũ istæ duæ vię fuerint coniunctæ, tunc ẽ firmior scientia, consimilẽ sententiam de regressu inuenies in Auerroi in 6. physi. cõm. 12. & 15. & 1. de anima. cõ, 11. idem. 8. physi, cõm. 53. Ex quo patet etiam cõtra illos qui asserunt regressum non

Digressio de regressu.

posse

posse dari ĩ scĩa nisi respectu diuersorũ horũ qa impossẽ ẽ ꝙ respectu eiusdem horis sit notior causa & efficiens, aliqui autẽ volẽtes hoc euitare posuerunt ꝙ habito primo ꝓcessu q ex effectu ad causam, tunc intellectus negotiatur per cõpositionem & diuisionẽ, aut per aliam viã, & sic acquirit maiorẽ notitiã de causa ita ꝙ notitia causę intenditur, & sic potest fieri regressus, & non erit petitio principij, ĩmo tũc procedimus a causa magis nota.

Nobis autẽ videtur vtraq; opinio falsa esse. Nam videmus eundem Arist. in eodẽ quęsito argumẽtari utroq; mõ, & quia & propter quid vt clarum est, & quilibet in se hoc potest experiri, si autẽ illa negotiatio est necessaria, quomodo igitur omittitura Philosopho qui docuit artem demonstrandi. vnde in primo posteriorũ. vbi loquitur de demonstratione quia, & propter qd, dat exemplũ de planetis ꝙ nõ scintillãt, quia sunt prope, & ostẽdit ẽt illas prope esse ex hoc ꝙ non scintillant ex sola mutatione extremi, si autẽ negotiatio illa esset necessaria, mirum est qũo Arist. nõ docuerit illã, nec vtatur ea, nam nulla negatione facta: immediate ꝙ ostensum fuit per motũ cęli primũ motorem esse, regredię, & ita inuenimus obseruatũ vbiq; locorũ. Dicam⁹ igitur nos dari regressũ, nec ꝓp hoc erit demonstratio circularis, nã Arist. negat circulũ in demõstrationibus simplr, in sensu, quẽ ponebant antiqui, vnde inquit. circulo quoq; ꝙ impossẽ sit demõstrare simplr manifestũ est, sed Arist. vult ꝙ primus processus qui est ab effectu ad causam per demonstrationem quia, non est simplr scientificus, nec simplr demõstratiuus, quia non generat scire simpliciter diffinitum in posteriorĩ⁹ qd est rẽ per cãm cognoscere ꝓp q. res ẽ, vnde demõstratio qa, non est demõstratio, l3 sit demõstratio qa. vnde lucidissimus Themi, in 2. posterio. cap. 30. inquit. Nullũ inconueniẽs sequitr si cã cũ sua cõclusione retorqri dicatur. Nec. n. eadem rõ vtrinq; reciprocãdi ẽ, sed cũ ab euentis ad cãm subitur syllus, nã vocatr cũ econtrario ẽ absoluta demõstratio dr, vnde Alex. & Io. Gra. & Simplicius illũ primũ processum ꝓ demonstrationẽ quia, appellant fieri ꝓ syllm coniecturalẽ. Ampli⁹ aũt scire debes ꝙ sunt tria demonstrationũ gña, vt scribit Cõmen. in prologo 1. phy. & 2. calli. videlicet, demonstratio dans causam & esse quę est potissima demonstratio, quæ simul vtrãq; qstionem absoluit, vt. quia ẽ, & ꝓp quid est, istud. n. est illius demõstrationis ingeniũ, vt dicit lucidissim⁹ Themi. Aliud vero est signi, & est qñ ex esse effectus q. est notior quo ad nos demonstratur causę ignotũ quo ad nos. tertiũ genus ẽ demõstratio ꝓpter quid tm, quæ dr ab antiquis demõstratio causæ tũ, vnde per talẽ demonstrationẽ per quã regredimur a causa nõ reuertimur ad idẽ prꝰcisę a quo inchoauimus motum, nam in primo processu ab esse effectus concludimus esse causę, in 2. vero processu per causam demonstratur esse effectus qa non erigit ẽ demonstratio ad per se notã ad sensum, non fit demonstratio nisi ad qęstionẽ, qęstio autẽ est pro-

positio naturaliter ignota, esse effectus fuit ꝓcognitum a nobis sine demonstratione, quia supponitr ꝙ est notum apud nos, & ideo in 2. processu regredimur demonstrãdo ꝓpter quid illius effectus, quod est diuersum ab esse eius. Nã quæstio quia est, & qęstio propter qd est, sunt qęstiones diuersæ, stat. n. aliquem effectum quo ad quia ẽ, esse per se notũ vt esse eclipsis, qui tñ latet quo ad propter quid est, & ideo nõ est motus iste circularis, sicut vides, nec sequitr ꝙ idem respectu cuiusdẽ sit notum & ignotũ eodẽ modo, nec eodẽ processu, & hoc pacti ad modum intellexerunt.

Motor quilibet non potest euadere abstracta istarũ triũ disputationũ, nam aut mouet & non mouetur, aut mouet & mouetr ab altero, aut mouetr & mouetr ex se. octauo phy. tex. com. 50.

Motor vnus essentialiter nõ mouet nisi vno moto. 8. phy. cõ. 51. & 31.

Motus ex se quæ sunt hic si motores eorũ mouẽt pluribus motibus, hoc est ꝓ accidens. 8. phy. t. co. 51.

Motor primus in animalibus, licet indiuisibilis, mouetur tñ accidẽtaliter, quia constituitur per corp⁹. 8. phy. cõm. 51.

Motor quilibet ĩ subiecto mouetur per accũs ad motũ sui subiecti destruitr ibi. 8. phy. t. c. 51.

Motum quodlibet ex se ꝙ qñq; quiescit mouetr, & qñdoq; quiescit mouetr ex accidẽs. 8. phy. tex. com. 51.

Motus animæ ad corporis motum, non est sicut motus partis ad motum totius, sed est sicut motus alterius ad motum sui subiecti. 8. phy. com. 51.

Motus per accidens quodlibet qd mouetur, quia est in moto. octauo physico. tex. commen. 51. idem quinto phys. in principio.

Motus motui possunt fieri a motore non moto mediante moto ęterno 8. physi. tex. cõmen. 53. & com. 15. ibidem.

Motus localis est causa propinquitatis & distantiæ. 8. phy. tex. c. 55.

Motus alius est prior, & est circularis, alius posterior & est rectus. 8. physi. tex. com. 55.

Motus continuus est dignior motu consequenter se habente. 8. physi. tex. comen. 56.

Motus continuus habet æternitatẽ essentialiter, sed in successiuo æternitatis est accidentaliter. octauo physi. tex. com. 56.

Motus localis est prim⁹ motuum. 8. physico. tex. cõmen. 55. & 12. metaphy. tex. com. 38.

Motus localis potest esse sine aliis motibus, sed alii nõ sine ipso, ideo est natura prior alijs. 8. physi. tex. cõmen. 56.

Motus localis in mundo maiori ꝓcedit alios motus, in minori vero sequitur. 8. phy. tex. com. 57.

Mutatio loci iam perfectorũ motus est. 8. phy. tex. com. 57.

Motus generationis in animalibus præcedit omnes alios motus, secundum ꝙ prędicamentum substantiæ præcedit reliqua prædicamenta, in quibus est motus. 8. physi. cõmen. 57.

Motus localis vltimus est in his quę sunt in generatione. 8. phy. tex. cõ. 58. Vbi aduerte ꝙ Themi. soluit apparentem contradictionẽ ibi, qa superius fuit dictum motũ localẽ esse priorem ꝓpe alijs, nũc vero videtur dicere oppositũ, sed ad hoc

ait

Universidad de Deusto
Biblioteca

ait facilẽ esse defensionẽ, nã singulatim ortus & gñatio prior ẽ motu locali ſ3 in vniuersũ motꝰ localis prior ẽ ortu, necessariũ. n. ẽ rei quæ paritꝫ, quod ꝓcesserit aliquod pariens, ꝙ antequam pareret exercuerit motum localem.

Motus localis solũ nõ abijcit a substantia. 8. physi. tex. cõ. 59.

Motus rei perfectioris perfectior est 8. phy. tex. cõ. 58.

Motus localis per accidens qñ mouet alio motu suũ mobile. 8. phy. com. 60. vide 2. cęli. cõmen. 42. vbi dicitur ꝙ motus caꝫ facit.

Motum ex se est principium rerum motarũ. 8. physi. tex. cõm. 60.

Motus circularis solus potest eẽ ęternus, vt declaratũ est in 6. phy. sed Arist. ibi nõ compleuit perscrutationem de hoc, & ideo iterauit illã declarationẽ in Cõm. 8. phy. c. 61.

Motus localis nõ habet apparẽtem contrarietatẽ, sicut ęteri motus. 8. phy. cõ. 62. & cõm. 16. & 5. physi. cõmen. 9. 6. physi. cõmen. 92. prĩo cęli. com. 86.

Motus oppositi nõ possunt inuicem cõtinuari, quia semper inter eos cadit quies media. 8. physi. t. c. 62.

Motus generationis & corruptionis cũ sint oppositi, non habent quietem apparẽtẽ, quia illud quod mouetur illis motibus nõ est aliquod subiectum demonstratum, in actu sub ambobꝰ extremis motuum. 8. physi. cõmen. 62.

Motus contrarij habẽt quietem mediam, vera est propositio de motibus existentibus in eodem mobili non in diuersis habentibus principium & finem, neq; in motibus, quorum vnus est perfectio alteriꝰ. Cõm. 8. physi. com. 62.

Motus fm alium modũ opponitur motui, & fm aliũ opponitur quieti. 8. phy. tex. com 62.

Motuum cõtrarietas in qua comunicat corpus circulare & rectũ, gũ sit intelligendum. vide 8. physico. cõmen. 64. vide clarius primo cęli. comen. 32.

Motus ad latus verbi gratia ad dextrum & sinistrũ non sunt contrarij motibus qui sunt secundum longitudinem, videlicet ad supĕrius, vel inferius, quia ex istis motibus potest cõponi vnus motus, & motus contrarij non componuntur, quia non est impossibile, vt aliquid moueatur superius & ad dextrum 8. physi. tex. comen. 64.

Moueri circulariter, & moueri secundum circulum nõ sunt idem. 8. physi. tex. com. 65.

Mota quę mouentur eũdo & reuertendo habent duas quietes, & hoc ẽ manifestũ sensui in his quę mouentur motu voluntario, & in his ꝙ mouẽtꝫ naturaliter. 8. phy. cõ. 65.

Motus cõtinuus non habet mediũ vnum numero in actu, sed in potẽtia 8. physi. tex. cõm. 65.

Motus continuus cõtinuꝫ est 8 phy. tex. cõm. 68.

Mobile ꝙ continue mouetꝫ per actu dens infinita pertrãsit, simpliciter vero nequaquã. ibidem.

Mobile nunquam pertrãsit aliquod spatium in actu, nisi quando describit aliquod punctum in actu, & si postquam descripsit in actu mouetur, vtetur illo puncto pro principio & fine, & sic necessario oportet vt quiescat inter duos motus. Cõmen. 8. physi. cõmen. 68. & habetur in tex. etiam.

Mobile dum describit punctum in actu quiescit. 8. physi. com. 70.

Mobile quodlibet quod mouetur alio motu finito diuerso secundũ speciem, necesse est vt moueatur a quiete opposita illi motui. 8. physico. tex. cõmen. 71. & habetur etiã 5. physi.

Mobile quod mouetur motibus oppositis, oportet quòd singulariter moueatur eis cum impossibile sit simul moueri. 8. physico. texto commento. 71.

Motus quilibet qui non est pars motus, neq; perpetuus, necesse est vt incipiat post quietem. 8. physico. cõmen. 71.

Motus non sequitur motum nisi quando secundus fuerit perfectio primi non oppositus illi, aut hoc contingit per accidens. sicut illumi nasio domus per candelam quę sequitur motum candelę. 8. physi. cõmen. 71.

Motus circularis habet principium & finem vnum subiecto, sed duo vn rationẽ, sed in motu recto sunt duo secundũ rationem, & fm subiectum. 8. physi. tex. cõm. 73.

Moueri vno motu cõtinue impossibile est, excepto motu circulari. 8. physi. tex. cõmen. 74. contra antiquos, qui asserebant omnia esse in continua alteratione & transmutatione. Inde Collige ꝙ etiam in animatis non est vnus motus numero, aut vna operatio, vna continua a principio vitæ vsq; ad vltimum. dicatur de nutritione quia tandiu viuimꝰ quãdiu nutrimur. Dic, quia anima nutritiua non semper eũ actum habet; vt patet exercendo. patet etiã ꝙ ibi ẽ ęques mediũ inter motũ sistoles & diastoles.

Motus augumenti aut diminutionis, cum sint oppositi, habent quietem in medio. 8. physi. tex. cõ. 74. vnde patet dari statum, idẽ 8. phy. tex. cõm 23. & 3. de anima. cõmẽ. 59. vide in concordantijs.

Motus quilibet fm locum, aut circularis, aut rectus, aut mixtus q illis posterior est cũ ex illis compositus sit. 8. physi. tex. com. 75.

Motus simplices sunt duo, videlicet, rectus & circularis, quia dimensiones simplices sunt duę, motus aũt mixtus est qui fit super lineã curuam, aut giratiuam, quę est cõposita ex linea recta & circulari. 8. physico. com. 75. idem primo cęli. tex. cõm. 5. & ibi vide Auer. & Albericũ quomodo hoc sit intelligendum, an, videlicet, simplicitas motus sumatur prius ex mobili, an ex spatio.

Motus circularis est perfectus & motus rectus ẽ diminutus. 8. phy. tex. cõm. 75. idem 1. cęli & mũdi. tex. cõm. 12. & 2. cęli. tex. cõm. 23.

Motus finitus est diminutus, ꝙa potest sibi additio fieri, quia inuenit perfectior eo. 8. phy. tex. com. 75.

Motus circularis est prior ratione, idest diffinitione, motu recto, quia accipitur in diffinitione eius, quia motus rectus est qui fit a medio & ad medium, & medium non inuenitur nisi in circulari. 8. physi. cõ. 75. Ex quo Collige quid sit esse prius ratione altero, sicut & substa- Quid sit prio rõne tia propter eandẽ causam est prius aliquo ratione accidente. 7. metaphysi. tex. commen. 4.

Motus circularis non habet principium, medium, & finem determinata, sicut sunt in motu recto. 8. physi. tex. com. 76.

Mobile

Mobile quod mouetur circulariter ſemper eſt in principio, medio, & fine, ibidem.

Motus circularis eſt menſura aliorum motuum cum ſit prior natura alijs. 8. phyſi. tex. com. 76.

Mobile q̃ circulariter mouetur quodãmõ eſt quieſcens & quodãmmodo eſt motum. 8. phyſi. tex. com. 76. idem 6. phyſi. 85.

Mobile circulariter ſemper equaliter mouetur circa mediũ, qa ſemper diſtat equaliter, ſed mobilia motu recto, quanto magis appropinquant locis in quibus quieſcũt naturaliter, tanto velocius mouentur. 8. phyſi. tex. com. 76. idem. 2. cæli. tex. com. 35. & 92.

Motus localis eſt prior etiam omnibus motibus ſm ponentes motum fuiſſe factum de nouo. 8. phyſico. tex. cõmen. 77.

Motor qui eſt potentia in corpore poteſt diuidi. 8. phyſi. com. 78. Inde elicitur de mẽte Philoſophi omnem formã materialẽ eſſe diuiſibilem per accidens & ſecundũ ſubiecti diuiſionẽ, alioquin demonſtratio illa octaui, qua demonſtratur abſtractio primi motoris, tueret.

Nota om nẽ formã materialẽ eſſe diuiſibilem ſm peripateticos.

Motiuæ potentię poſſunt dici infimę duob⁹ modis. 8. phy. cõ. 79.

Motores, ſiue materiales, ſiue immateriales fuerint, conueniunt in hoc q̃ habent potentiam finitam in vigore. 8. phyſi. cõmen. 79. idem 2. cęli. com. 71. & 38.

Motus lapidis aut corporũ ſimplicium, neq; naturaliter, neq; ſm violentiam fieri poſſet ſine medio. 8. phyſi. com. 82. idem. 3. cæli. cõm. 28. & 4. phyſi. cõm. 71.

Mobilia terminabilia, i. figuram terminatam habentia aliter ſe habẽt in motu quam ſimplicia corpora, quia in ſimplicibus nõ oportet, vt idẽ ſimul ceſſet a mouere & a moueri, ſicut eſt in corporibus terminatis. octauo phyſi. tex. com. 82.

Motus proiectorum eſt multũ ſimilis motui nauis in vndis qui exiſtimatur eſſe vnus, cum tamen ſit ſucceſſiuus per vndationem quę fit in aqua, & talis vndatio fit in aere & motu ſagittę proiectę. 8. phy. cõ. 82. & habetur ex tex.

Motus proiectorum in aere & aqua non eſt continuus, ſed videtur. 8. phyſi. tex. com. 82.

Motus cõtinuus eſt vnius motoris & vnius moti. ibidẽ & tex. 83.

Motores qui dum mouent mouentur fatigantur, & hoc prouenit, quia ſunt in materia. 8. phyſi. cõmen. 83. idem ibidem. tex. com. 78. & 79. & in 2. cæli. cõm. 3. & 71. & in ſecundo cap. de ſubſtantia orbis.

Mouentur citius proxima mouenti 8. phy. tex: com. 84. Ex hoc iterum trahi poteſt argumentũ contra tenẽtes intelligentiam dare eẽ formaliter orbi, quia cum intelligentia vniatur orbi non per dimenſiones interminatas, haberet igitur eandem rationẽ & reſpectũ circumferẽtię, & reſpectũ aliarum partiũ & ita ex illa ratione non deberet motus velocius apparere in circumferentia q̃ in cæteris. Non enim obſtat illo modo eſſet magis proximus q̃ reliquę partes, ſed ideo dicẽdum eſt, quia eſt forma dans operati actum, & actus agentis fit in paſſo diſpoſito, & ideo circunferentia rei orbis ſecundum illam habet maiorem diſpoſitionem ad recipiendũ motum q̃ partes centrales, & ſic eſt illa propinquitas, & quod apud me con-

cludit contra iſtam viam eſt hoc, quia ſi ex intelligentia & orbe fieret vnum, ſicut ex forma dante eſſe, oporteret iſtam compoſitionẽ cognoſci per Philoſophum naturalem, qua in hoc damnat Auer. incipien. opinantem naturalem ſuꝰ mere a diuino corpora eſſe compoſita, cum quęlibet cõpoſitio in corporibus inuenta non poſſit cognoſci niſi via alicuius tranſmutationis, patet autem q̃ ſecundũ Ariſt. viam, vt teſtatur Commentator in principio libri de ſubſtantia orbis compoſitio ex intelligẽtia & orbe tanquam ex duabus naturis fuit inuenta per motum localem, ſed per motum localem naturalis nõ peruenit niſi ad cognitionem primi motoris inquantum eſt primũ mouens, & ſic oſtendit eſſe ipſum in maximo circulo, quia ibi pręcipue apparet eius operatio, vt etiam ipſe Cõmenta. in cõmen. Nõ autem naturalis per illam viã aſcẽdit ad cognitionem primi principij, vt eſt forma dans eſſe, vt iſti fingunt. Nam vt ſcribit Commẽ. 12. metaphy. cõm. 5. licet primus motor & prima forma, & primꝰ finis ſint eadem ſubiecto, differunt aut rationes, vnde primꝰ motor & prima materia a naturali cõſideranꝰ, ſicut prima forma & primus finis a Phyſico, vt dicit Cõmentator in pro oẽ primi phy. & in 3. meta. cõ. 1. forte dices q̃ poſtquã naturalis deuenit ad cognitionem primi motoris demonſtrando illum eſſe abſtractum a materia diuinus eſt, quia cognoſcit illum qui declarat quod eſt prima forma, & ſic q̃ ſit forma eſſe eſſe orbi declaratur in ſcientia diuina. Sed hoc quidem ſtare non poteſt, quia licet verum eſt vt aſſeuerat Cõmen. in commen. 5. duodecimi primæ philoſophię, q̃ poſtquam diuinus accepit pro cõſtanti a naturali primum principium eſſe abſtractũ ab omni materia & magnitudine, tunc declarat q̃ ſit forma & finis omnium entium, tamen nullibi in ſcientia diuina declaratũ eſt primum principium eſſe formam informantem cælum, aut aliquod ens per formalem coniunctionem & inherẽtiam, immo oppoſitum inuenitur determinatum, vt eſt aperta ſententia Auer. duodecimo primæ phyloſophiæ. cõ. 37. vbi Ariſt. ibi erat in tali loco, vt oſtenderet qũo primũ mouet in rõne finis & formæ, & inqt. pfectionẽ ad quas mouetur perfectũ, quædã ſunt in ſubiecto quod perficitur vt eſt ſanitas in corpore, & quædam ſunt perfectiones extrinſecę ad quas mouetur ipſum quod perficitur, ſicut ſunt omnes actiones ſeruorum erga dominum ſuum, & iſta eſt diſpoſitio primi principij reſpectu omnium entium. Ecce igitur clare q̃ diuinus dum declarat Deum gloriоſũ in ratione qua eſt prima forma, nõ declarat q̃ ſit forma cõiuncta, aut inherẽs, ĩmo q̃ ẽ forma ſeparata, & extrinſecus pfectius, qa prima informatio derogat ſimplicitati diuinę, non. n. haberet perfectã ſubſiſtẽtiã p ſe, ſi cęlũ informaret, vt patet intelligẽtibus, & ineuitabiliter ſequeretur iꝑm per accns moueri ad motum orbis, & iſta de mõſtrant in veritate apud intellm bene diſpoſitũ & habilitatum ad comprehenſionem veritatis. neq; nãlis igitur, neq; diuinus agnouit

iſtam

iſtam mirabilem vnionẽ & extraneam, quam iſti imponunt primo principio qui non poſſunt tranſcẽdere ſenſum.

Motor corporeus nõ mouet niſi aut expellendo, aut attrahẽdo, aut vtrũque agendo. octauo phy. tex. cõm. 85. conſimile 7. phy. tex. com. 10.

Motus quilibet ſm locum quem lationem vocamus, aut eſt rectꝰ, aut circularis, aut ex his mixtꝰ: primo cęli. tex. cõm. 5.

Motus cęli ẽ naturalis ex parte ſubiecti ſimplicis ſm primam ſolutionem, vel ex parte formę abſtractæ ſm ſecundam. Vide primo cęli. cõ. 5. vbi eſt digreſſio.

Motuum diuerſitatis cauſa ẽ diuerſitas naturarũ agentium tam ſm genus q̃ ſecundũ ſpeciem. 1. cæli. com. 5. & 81. & 2. cęli. com. 13.

Motus ſimplex non diuidit̃ in duo, videlicet circularem & rectum pp diuiſionem, ſed propter diuiſionẽ mobilis, vt quia mobile ſimplex, aliud eſt rotundum, aliud rectum, ideo motus etiam ſimplex ẽ alter circularis, alter rectus. 1. cęli. cõ. 5.

Motus circularis & rectus diffiniuntur in ſcientia naturali, vt ſunt in corporibus naturalibus motis natura, non vi⁹entia aũt arte, & vt ſunt ſenſibiles, primo cęli. cõ. 5. idẽ habẽt in paraphraſi.

Motus circularis eſt terminatus natura propter terminationem medij, ſed alij motꝰ circulares qui ſentiuntur non ſunt naturales, quia non habẽt centrum terminatum, primo cęli. cõm. 5. quod ideo aſſeruit, quia mediũ qđ ponitur in diffinitione motus circularis eſt mediũ mundi, vt ſcribit Alex. referente Simplicio & tale eſt natura terminatum & vnum, vt eſt demonſtratum in 1. cęli & mundi. Et tale etiã ponitur in diffinitione motus ſimplicis recti, vt aſſeritetiam Auer. in preſenti loco.

Motus mixti eſt ab elemento prędominante. primo cęli. tex. cõm. 7. & 8. & 2. de anima. 14. & 39.

Motus omnes compoſitorũ corporum quę mouentur ſm elementũ dominans, aut ſunt recti, aut incuati, vel ad dexttũ, vel ad ſiniſtrũ, vel ante, vel retro, vel circa mediũ, vt motus ventorũ: & oẽs ſunt compoſiti ꝑter illos q̃ fuerit ad ſupras, vel ad inferius. 1. cęli cõm. 7.

Motus cũ dr̃ eſſe actus entis in potentia ſm qꝑ in potentia: potentia illa qualis ſit, vide 9. meta. tex. cõ. 11. cõ. 17. & 12. metaphy. com. 41.

Motus cęli diurnus ab aſtronomis ſumitur pro menſura per qué mẽ ſurant cęteros motus, quia eſt velociſſimus, & tempus iſtius motus eſt minimũ omniũ temporũ. 10. metaphy. tex. cõm. 4.

Motor primus in phyſicis fuit declaratũ de eo qꝑ ſit ęternus & abſolutus ab oĩ materia, & poſt. 1. in ſcia diuina fuit declaratũ qꝑ nõ ſolum eſt principiũ tanq̃ motor, ſed etiã forma & finis. 10. meta. cõmen. 7. idẽ. 12. meta. cõm. 5. & 6. 36. 38. 41. & 44. & quarto meta. cõm. 1. & 3. metaphy. cõmen. 3.

Motus nõ eſt prędicta res in quibus 6. 11. primę philoſophię cap. 8. & in 3. phy. tex. commen. 4.

Motꝰ & mutationis tot ſunt ſpecies quot entis. ibidem.

Motus eſt actus poſſibilis inquantũ poſſe. 11. metaphy. cap. 8.

Mobilis proportio ad motũ eſt proportio materiæ ad formã. 9. meta. cõmen. 11.

Motor mouet tribus modis, aut ſm accidens, aut ſm partem, aut ſm ſe primum. 11. primæ philoſophiæ. ca. 10. in principio. & in 5. phy. tex. cõ. 2. de motore habetur eadem diſtinctio, ſed diſtinctio iſta triplex de terminis motus ponitur ibi in tex. cõm. 5. Animaduerte tamen qꝑ conſimilis diſtinctio fieri poteſt ẽt de tempore in quo fit motus, vt benotauit ibi dominus Albertus. Motus cum perpetuus ſit & perpetuus in tempore non ſint quomodo motus æternus in tempore erit. Vide Themiſtium 4. phyſi. ſuper 117. & cogita.

Motui contrarium, aut motus eſt, aut quies. 5. phy. tex. cõmẽ. 8. & 11.

Motus eſſe motum dupliciter contingit, vel vt ſubiecti vel vt termini. 5. phy. tex. cõ. 11. & 11. primæ philoſophiæ cap. 10.

Motus eſt motus alicuius, & qualitas eſt qualitas alicuius 12. met. cõ. 3.

& fit̃ur ex textu.

Mobile & imobile non habent idem principium cõmune, iſta eſt cauſa in hoc qꝑ ſcientia de mobilibus eſt alia, a ſcientia de immobilibus 12. meta. tex. cõ. 6. Caueant igitur ponentes vnionem entis ne cogantur dicere ſcientiam naturalem & diuinam eſſe vnam & eandem ſcientiam.

Motus localis non prouenit ab exiſtente motore. 12. primę philoſophiæ. cõ. 18. parũ poſt dimidiũ. Vide in concordantiis nuper editis.

Mouens nullam efficit paſſionem, ſed omne agens facit paſſionem, & & ideo omne agens eſt mouens, & non omne mouens eſt agens. 12. metaphy. cõmen. 23 & habetur in primo de generat. & corruptione. tex. cõmen. 45.

Mouentis primi forma eſt quodam modo omnes formę. 12. metaphy. text. cõmen. 24. & cõmen. 18. in calce cõmen.

Motum & tempus impoſſibile eſt fieri, aut corrũpi. 12. meta. tex. cõ. 29. & in principio 8. phyſi.

Motus ſic eſt continuus vt tempus, nã aut motus eſt, aut motus quædam paſſio 12. primæ philoſophiæ tex. cõ. 29. Ex hoc patet contra dominum Albertum in 4. phyſicæ auſcultationis. tract. 3. cap. 6. & eſt in tractatu de tempore, vbi habetur aliter motum eſſe continuum, & aliter tempus authoritatem Auicen. ſequutus. inquit enim qꝑ motus eſt continuus per accidens, & tẽpus eſt continuum eſſentialiter, cũ tamen Ariſt. hic & in 4. phy. tex. cõmen. 99. & 5. metaphy. tex. cõ. 18. & 6. phy. dicat iſta eſſe eodem modo quanta & continua.

Motus non eſt continuus niſi qui ſecundum locum, & huiuſmodi illæ qui eſt circulo 12. meta. tex. cõ. 29.

Motum impoſſibile eſt imaginari ſine tempore. 12. meta. cõ. 29. Vide in concordantiis.

Motor quilibet cuius ſubſtantiæ admiſcetur potentia poſſibile eſt vt in aliqua hora non moueat. 12 primæ philoſophiæ. tex. cõ. 13. idẽ in 8. phyſicę auſcultationis cõmen. 4. 8. & 15.

Mouens primũ īmune eſt a potentia, & in nulla exiſtit materia 12. metaphyſicæ cõ. 35. & 41. idem. 8. phyſi. cõmen. 79.

Motor coporis cęlestis mouet, quia est agens, quia est finis motus. 12. meta. cō. 36. idem 1. ca. de substantia orbis contra Auic.

Motor corporeus necessario mouetur eodem motu quo mouet. 1. de anima. tex cōmē. 41. vide quomodo sit intelligendum Themistium ibidem capit. 17. vbi defendit Aristote ab argumentis Theophrasti. dicit enim hoc intelligi secundum genus, quia si corpus mouet localiter, oportet ꝙ localiter moueatur, sed fallit in specie, quia non sequitur si mouet secundum rectum ꝙ moueatur secundum rectum. Et cogita quia glosa Themistij generaliter non est vera nisi in motu locali, quia non sequitur in motu alterationis, quia primum alterans quod est corpus cœleste alterat, sed non alteratur alteratione passiua. sed Aristo. ratio est de motu locali ibi, vt patet.

Motor vt finis & motor vt agens differunt in nobis: & habet duplex esse in anima & extra animam, quod autem est in anima est agens motum, secundum vero quod est extra animam, & mouens fm finem. 12. meta. cō. 36. idem 1. cap. de substantia orbis.

Motor corporis cœlestis cum sit magis bonus omnibus bonis est necesse, vt sit magis desideratus omnib⁹ bonis. 12. metaphysi. cōmen. 36. illud. n. quod est maius bonum, necesse est vt sit magis desiderandū.

Motus cœli principium non est sensus. neq; phantasia, sed imaginatio per intellectum & desiderium. 12. primę philosophiæ. tex. cō. 37. idē cō. 36. ibidem. & 8. meta. cō. 12. & alibi sæpe.

Motor primus mouet vt amatum & desideratum primum cœlum motum ab eo absq; hoc ꝙ mouetur, & primum cęlum mouetur secundum desiderium vt assimileur ei secundum suum posse, sicut amans mouetur vt assimilatur suo amato. Alia autē corpora cœlestia mouentur secundum desiderium ad motum primi corporis. 12. meta. cōmen. 37.

Motus cęli vt declaratum est, est cōpositus ex duobus motoribus, quorū vnus est finitæ motionis, & est anima existēs in eo, alter autem est infinitæ motionis, & est potentia quæ non est in materia. 12. primæ philosophię. cō. 41. vide in Theorematibus nostris, quomodo sit intelligendum.

Motor non mouet nisi quia potentia eius est maior potentia moti, & quanto magis fuerit maius, tanto potentia eius erit maior, & cum potentia motoris non superabundauerit, non poterit mouere ipsum. 12. metaphy. cō. 41.

Motus impossibile est vt permanęat per suam substantiam, quia habet contrarium. 5. quietem. 12. meta. cōmen. 41.

Motus cœli est possibilis ex se, & requirit necessitatem essendi ab alio, & hoc solum in eo verum est, sed in substantiis, hoc est impossibile. 12. met. cōmen. 41. & ibi redditur causa huius.

Motum quodlibet accidēt aliter aut essentialiter possibile est vt quiescat ex se, & motum est a balio. 12. meta. cōmen. 41.

Motus vnus est ab uno motore. 12. meta. tex. cō. 43. vbi Cōmen. dicit quòd alioquin motus ille nō, esset continuus, neq; vnus. vide. 8. physi. tex. cōmen. 82.

Mobile primum quod mouetur ab anima quæ non est corpus est calor naturalis, & ideo membra quādo infrigidātur motus eorum perit. 2. Coll'. cap. 18.

Motores plures incitantes se ad mouendum stellas erraticas ordinantur ad primū motorem illius stellæ, & omnes intendunt motum illius, sicut est dispositio de motoribus 12. meta. cō. 44.

Motor qui primo mouet animal est virtus animæ, quæ est in musculo, & non est corpus de necessitate, & videre rationem demonstratiuam ab Auer. 2. Coll'. cap. 18.

Motus stellarum erraticarum positus ab astrologis sunt tribus modis 12. meta. cō. 44.

Motus eiusdē stellæ impossibile est vt sit velox & tardus nisi sit compositus ex motibus. 12. phimæ philosophię. cō. 47.

Motus voluntarius est duplex, communis & proprius 2. Colliget cap. 18. & de iuuamentis membrorum quæ sunt instrumenta motus voluntarij.

Motus contrarij qui sunt super eosdem polos, sunt destruentes se inuicem, super polos autem diuersos & super centra diuersa possibile est. 12. primæ philosophiæ. cō. 47. idē 1. cęli. cō. 32.

Motus gratiuus est violentus 11. primæ philosophiæ. cō. 47. & 7 phȳsi. cōmen. 10.

Mouens primum immobile ens est, vnum, & ratione, & numero. 12. meta. tex. cōmen. 49.

Motus & reuolutiones cęli sunt infinitę & prior non est causa per se inesse sequentis, sed per accidēs & Philosophi non abhorrent infinitum per accidens. Ex libro destructio. disp. 1 in solu. 5. dubij.

Motus nullus potest denominari totum, neq; summa, videlicet, ꝙ sit principatus, neq; finitus nisi prout in anima sumptus fuerit, sicut de tempore & motu circulari. s. ꝙ nō possunt denominari a pari & impari nisi vt sunt in mente. Ex lib. destruct. disp. 1. in sol'. 6. dubij.

Motus reuolutiones preteriti temporis, aut futuri priuatę a Philosophis reputantur, quomodo sit intelligendum. ibidem.

Motus aliquis ex supercęlestibus si desineret ordo totius vniuersi destrueretur, vel si esset etiā destrueretur, aut esset alius ordo. Nullus enim istorum motuum est sine necesse esse, aut sine bene esse. ibidem in sol'. 11. dubij.

Motus in quocunque animali ex diuina prouidentia consistit in proprio loco eius, videlicet, in meliori naturaliter, ibidem.

Motus corporum cęlestium differunt specie. Ex libro destructionum, disputatione prima, in solutione. 11. dubij.

Motus corporum cœlestium omnes ad vnum finem reducuntur, & ad vnum principium, vt vere simile reperitur in pluribus artibus erga vnum finem tendentibus omnes, namq; illæ artes ad vnam & eandem reducuntur quæ princeps aliarum artium sine dubio est. Ex libro destructionum, disputatione tertia, in solutione. 18. dubij.

idem 12. meta. 44. & 2. cœli. 42. & in 2. cap. de ſubſtantia orbis.

Motus diuerſi in genere ſm Philoſophos conceduntur eſſe æterni: neceſſario qui eſt vnus motus in rerum natura, vnius numero ab æterno. Et cauſa etiam ꝙ eſſe corporũ generabilium & corruptibiliũ in partibus & æternorum ſm totum eſt, quia eſt vnum corpus, & in partibus, & in toto æternum, & hoc eſt corpus cęleſte. & infiniti motus ſũt ſempiterni in genere, quia eſt vnus motus numero ſempiternus, & eſt motus firmamẽti, & ille motus nõ componitur ex pluribus reuolutionibus in actu, ſed tm̃ in intellectu. Ex diſpu. 4. in ſol. 6. dubij.

Motus qui generat ignem, agens ipſius non eſt motus, at agẽs vtriuſq; illorum eſt idẽ genere. ſ. calor diffuſus in elementa a calore ſtellarũ, & eſt ipſemet aer, verũtñ ipſe motus præſtat diſpoſitionem qua recipit ſubiectum formã ignis. Ex paraphraſi meta. tracta. 2. ibi. & dicamus idem 7. meta. 31. 12. meta. cõ. 18. & quæ ſequuntur &c.

Mobile quod mouetur motu circulari non mouetur naturaliter. Ex diſp. 13. in ſol. 1. quod intellige ſic capiendo naturam 1. principio qđ mouet de loco in cõpetenti ad locũ cõpetentem, qua ſignatione natura ſumebatur ab Algazele ibidem, vt patet ibidem. in ſol. 4. vbi dicit ꝙ principium motus nõ eſt virtus naturalis in cęlo, ſicut eſt in elemẽtis, & vide quæ ſequuntur.

Motus orbium non eſt violentum: quia eſt principium oĩum motuũ. Ex diſpu. 13. in ſol. 4. & habetur in 1. cęli. & 2. diffuſe.

Motus inſpirationis ꝓncipium habet a corde & motus volũtarius eſt coniunctus huic motui, & ideo accidit ꝙ pulſus magnificat per motum, & minoratur per quietem. 2. Coll. cap. 18. de iuuamentis membrorum motus voluntarij.

Motus eſt perfectio cuiuſlibet viuẽtis inquantum viuit. & ſi animalia nobis præſentia quãdoq; quieſcũt, eſt per accidens ratione materię neceſſitantis & inducentis laborẽ. Ex 14. diſpu. in ſol. 1. dubij.

Motuum cęleſtium diuerſitas ꝙ quidam ſint verſus occidentem, & quidam verſus orientem eſt, quia quidam habent dextrum & ſiniſtrum, quia ſunt animati, & quod eſt dextrum vni eſt ſiniſtrum alteri, & tandem in hoc nulla alia ratio eſt niſi ſimplex natura. Ex diſp. 14. in ſolutione vltimi dubii.

Motor naturalis mouet vt motor & agẽs, ſed motor abſtractus qui mouet animas corporum cęleſtũ mouet, vt forma & finis. Ex libello de continuatione intellectus abſtracti cum homine, vide in concordã tiis nuper ẽditis.

Motus leuior a vehementiori expellitur 5. de generatione animalium ca. 1. vbi redditur cã propter quid, qui aut ſuum conſpectum a calore validiore tranſtulerint, aut de ſole in opacũ ſe contulerint, nõ cernũt.

Motus anhelitus cõpletur per duos mot' nãles. ſ. & volũtariũ. Auer. contra Galenum. 2. Coll. cap. 19. de iuuamentis membrorum anhelitus. vbi dicit. ꝙ ſũt duo prima mobilia. ſ. muſculus in motu voluntario. & cor, & pulmo in motu nãli. Motor planetarum mouetur per accidens, vide quomodo hoc ſit intelligendum. 8. phy. cõ. 52.

Motores eorũ quæ ſunt hic mouentur per accidẽs ratione ſui ſubiecti, quia conſtituuntur per ſua ſubiecta, quia motor in talibus eſt formalis & motum materia, ſed motores planetarum dicuntur motores per accidens qui ſubiectum motus ab eis mouetur etiã a motore totius. 8. phy. cõ. 52.

Motor per accidens equiuoce dicitur de illo qui mouetur ad motum ſui ſubiecti, & de illo qui dicitur eſſe motor per accidens, quia ſubiectum eius mouetur ab alio motore. 8. phy. cõ. 52.

Motori cui accidit in corporibus cęleſtibus vt ſuum motum moueat ab alio diminutioni atteſtatur, & ideo perfectior mouentium eſt mouere motu diurno cum nõ accidat ſibi hoc. 8. phy. cõ. 52.

Motus localis eſt primus motuũ triplici primitate, temporis, naturę, & perfectionis. 8. phyſi. a tex. cõ. 55. vſq; ad tex. cõ. 66.

Motum augumenti pręcedit motus alterationis, & motum alterationis pręcedit motus localis. 8. phy. tex. cõ. 55.

Multitudo abſoluta eſt communior multitudine numerali, ſicut vnum abſolutum eſt cõmunis vno numerali. Auer. contra Auic. tract. 3. me taphyſi. in paraphra. ibi obiicit aũt Auic. vbi per multitudinem abſolutam intelligit vnum & multa, quæ ſunt entis inquantum ens diuiſiua.

Multitudo ſm aliquos antiquos erat priuatio vnitatis potius qđ vnitas vt priuatio multitudinis, quia prius eſt ignobilior habitu. contra quos vide Auerro. in 3. tract. meta. in paraphraſi & ibi ſoluitur dicta eorum ratio.

Multitudinem entium eſſe ex materia, & non propter formam prima philoſophia docuit Cõmenta. 1. cęli in paraphraſi ſumma 8. capite 5. vide 7. primæ philoſophiæ. tex. cõ. 28. & 12. primę philoſophiæ. tex. cõmen. 49.

Multo eſt diuiſibile poteſtate in nõ continua, magnitudo autem ꝙ in continua 5. metaphy. tex. cõm. 18. in capit. de quanto.

Multum & magnum differũt, quia multum eſt in diſcretis, magnũ vero in continuis. 5. metaphyſi. text. cõmen. 18.

Multipliciter dictis & ſi nulla differentia ad ſermonem neceſſe eſt intellectum confuſum habere. 1. cęli tex. cõ. 110.

Multoties peruertitur intentio rerũ propter translatores, & ſequitur ex hoc mutatio in ſermone Auerr. 1. metheororum. in digreſſione de via lactea.

Mundum qui ponit eſſe infinitum in quantitate, negare habet ipſum habere principium, ſiue æternum, ſiue non æternum. & qui ponit mũdos eſſe plures, cogitur ponere plura principia. 1. cęli. cõ. 33. Vide proſecũdo dicto Philoſophum in 12. primæ philoſophiæ. in tex. cõ. 49.

Mundum eſſe nouum & antiquum maxima eſt dfia. ibidem cõ. 33.

Mundi corruptio ſecundum Platonem poſſibilis eſt ex parte materię, ſed eſt impoſſibilis ex parte agẽtis. Vide quomodo in primo cęli. cõmen. 124.

Mũdus impoſſibile eſt vt ſit maior, aut minor. 2. cęli. cõmen. 29. & ibi vide cauſam.

Mundi conſiſtẽtia nihil eſt niſi exiſtentia

ſtentia partium in propriis locis 3. cœli. text. cõmen. 21. contra Platonem.

Mundi motus qui natura eminentior & nobilior eſt qualis qui extimo cœlo debetur vincit, ſed in homine, qui eſt paruus mundus contingit quandoq;, vt ꝙ natura præſtantius ſit, ab inferiori vincatur. Themiſt. 3. de anima cap. 67. & habetur in tex. cõ. 57.

Mundus eſt vnus per vnum principium, aliter eſſet vnus per accidẽs, aut oporteret ipſum non eſſe. Ex paraphraſi meta. tract. 4.

Mundi quæſtio, vtrum ſit vnus, aut plures eſt nobilior & difficilior q̃ſtione, vtrum ſit finitus vel infinitus. 1. cęli. cõ. 76.

Mundi ſi plures eſſent, non eſſent neque ſuperius, neque inferius naturaliter, ſed in ſola comparatione. 1. cęli cõ. 79. idem in paraphr. ſumma 8. cap. 2.

Muſtum coagulatur & epſeſim patitur 4 metheo. tex. cõ. 40.

Muſtum licet ſit calidius vino, comparatione tamen corporis humani eſt frigidius eo, quia plus vinũ calefacit corpus hominis q̃ muſtũ 5. Colſ. cap. 24.

Multotiens exiſtimaꝫ, ꝙ illud quod ſequitur rem ſit ipſa res 4. phyſic. cõmen. 95.

Multitudo, aut eſt rerum differentia rum ſecundum formam, aut ſm quantitatem. 1. phyſic. cõm. 6. & 1. meta. cõ. 40.

Multitudo eſt magis ſenſibilis vnitate & diuiſibile q̃ indiuiſibile, quapropter rõne prior multitudo indiuiſibili propter ſenſum 10. meta. tex. cõmen. 9.

Multitudo quælibet eſt numerabilis per vnum ſpeciei ſuæ. 10. meta. 1 phyſi. tex. cõmen. 20.

Multitudo eſt quaſi genus numeri, 10. meta. tex. cõ. 21.

Multitudo eſt vno menſurabilis. ibidem.

Multitudo entiũ ꝓuenit, aut ex multitudine mãæ, aut ex multitudine formæ agẽtis. 12. meta. cõ. 11. vbi Cõ. notat ꝓ 2. mẽbro, ſi fuerit poſſibile, vt foræ diuerſę habeãt candẽ materiam, in hoc enim caſu multitudo proueniet ratione agentis, nõ ideo appoſuit Cõmentator, quia in naturalibus hoc eſſe non poteſt, ſed in artificialibus tantum. vide pro hoc 8. primæ philoſophiæ. cõ. 11. in calce cõmen.

Multitudo entium ſecũdum ſequaces Pithagoræ prouenit a materia, ſecundum alios prouenit ab inſtrumentis, ſecundum alios vero prouenit a mediantibus, & primus hoc opinatus fuit Plato. Ex libro deſtructio. diſputatio. 3. in ſolutione 12. dubij.

Multæ rerum in artibus poſitarum quando improuiſo intellectui adueniunt vt conſuetũ eſt intee vulgares apparẽt illi intellectui recte sõnia. Ex lib. deſtr. diſ. 3. in ſol. 12.

Multa compræhenſibilia viſa fiunt ex rebus incompræhenſibilibus viſu, vt dum fit ignis ex aere. 8. phyſi. cõmen. 4.

Mũdus eſt in loco ratione partium, 3. phyſi. cõmen. 54.

Mundi ſecundũ aliquos infiniti ſũt. quidam vero vnum eſſe mundum aſſerunt 8. phy. tex. cõ. 1.

Mundum Plato poſuit generatum, ſed non corruptibilem 8 phyſi. cõ. 2. & habetur in 1. cœli.

Mundum ſecundum Empedoclem cõr-

rumpitur quando adunatio fit per amicitiã, & corrumpitur quando multiplicatio fit per litẽ 8. phy. cõ. 2. ſecus aſſit erat de partibus mũdi, vt videtur Auer.

Mundus intelligibilis, quem per ſe animal vocant Platonici ex numeris primis tãq; ex elementis componitur, atq; in illo ideæ & principia mundi ſenſibilis ſpectantur. 1. de anima. tex. cõmen. 26. & Themiſt. vbi clariſſime authoritate Xenocratis in his quæ de natura cõmentatur eſt.

Mundus completur per tria, per motorem eternum, & per motum eternum ab eo, & per motum non motorem. 8. phy. cõ. 48.

Mundi huius exiſtentia his duabus virtutibus conſiſtit, videlicet, virtute motus, & virtute quietis 8. phy. cõmen. 84. idem primo cœli. 97. & 1. cœli. 102.

Mundus perfectus eſt, tum quia corpus eſt, tum quia nihil cõtinet ipſum, partes vero mundi perfectę ſunt, ſolum quia corpora ſunt, diminutæ vero quia partes Auer. in paraphraſi 1. de cœlo. ſumma. 3. idẽ 2. cœli. cõmen. 4. vbi addit etiam tertiam perfectionem, quia mundus eſt vnus numero, partes vero ſunt plures, & ideo diminutę ſunt etiam partes reſpectu totius ex iſta cauſa, quia multitudo indiuiduorum, vt aut. in eadem ſpecie ex dimiſſione exoritur, & ideo mundus omnibus modis perfectus eſt. differentia quo ad duo prima membra inter mundum, & partes habetur ibidem in tex.

Mũdus ſi finitus eſt, primum Theorema Euclidis verum eſſe non poſſe videtur, & vide ſolutionẽ pul
chram a lucidiſſimo Themiſt. in 3. phy. ſuper tex. 71.

Mundus finitus eſt ratione corporis ſpherici quod ex ſua natura finitũ eſt, & terminatum ab vna ſuperficie, ſed corpora recta non ſunt finita ꝓ ſe, quin poſſint diminui & augmentari. Ex libro deſtruct. diſput. prima, in ſolut. 11. dubij.

Mundus neceſſario hẽt corpus ſphericum ambiẽs ipſum alioquin corpora procederent in infinitum, aut terminarentur ad vacuum, & ambo iſta ſunt falſa, ibidem.

Mundus ſm Philoſophos non poteſt eſſe maior neq; minor. Ex lib. deſtructionũ, diſputatione 1. in ſolutione 18. dubij.

Mundus ſi eſſet per ſe ens ab ęterno, non inquantum mobilis, quia quilibet motus componitur ex partibus nouis, mundus nullum haberet agens. Ex libro deſtruct. diſputatio. 3. in ſolutione 7. dubij.

Facit pro opinione Gregorij Ariminen. & Ioan. de Baccone, in ſecundo ſenten. diſtinct. prima, quæſtione prima. quòd æterna quæ ſunt ſupra motũ non habent cauſam efficientem. Sed hoc non conuincit, quia Commentator hic accipit agens in propria ſua ſignificatione ſumptum, quod vt ipſe Algazel arguebat ſecundum Philoſophos eſt, quod extrahit rem de potentia ad actum, actio enim agẽtis apud Philoſophos nihil aliud eſt niſi extrahere rem de potentia ad actum, & tale agens eſt verum & præſupponit potentiam, quia ſi non eſſet potentia, non eſſet agens, 12. metaphyſi. commen. 18. & potentia præſupponit materiam aut ſubiectum, quia in priuatione

nulla est possibilitas, vt dicit Commentator in disput. prima in fo. 15. dubij Et ideo mundus inquantum mobilis habet agens, quia motus educitur de potētia mobilis ad actum, & est semper cū aliqua sui innouatione in suis partibus, sed si esset ens æternum sine motu, non haberet tale agens verum, quia tale vt diximus præsupponit materiā aut subiectum, & agit in tempore, & actio vere sumpta fundatur in motu ex 3. phy. & motus in mobili, & motum necessario sequitur tēpus, & ita ante mundum esset materia & motus & tempus, & ista patēt intelligentibus. tamen mundus & quodlibet æternum, quo ad suam entitatem habet agens fm similitudinem sumendo illud quod dat esse sine motu, sic enim æterna dependent a Deo tanq̄ a causa efficiēte dante esse illis sine motu, quia licet res generabiles a prima cā non sortiantur esse nisi mediante motu, tamen æterna cum sint supra tēpus & motum īmediate, causantur a scientia eius, quia scientia eius est causa entium. 12. meta. cōmē. 51. Et istud est agens fm similitudinē dictum, & hoc testantur verba eius in præsenti solutione, subdit enim, Philosophi dicunt mūdum esse ab ęterno, & nominat ab eis antiquus ad differendum ab illo, quod innouatur ex re aliqua, & in tempore, & post priuationem, & hunc mundum generationis, vt. d. Cōmenta. intendebat remouere Arist. a corpore cęlesti in 1. cęli. vt poteris videre in cōmen. 20. vbi dicit q̄ generabile vere & non transumptiue sumptum est quod generatur in tēpore, & ab aliquo, & istum modū generationis vult excludere Arist. quia talis generatio vt dicit hic fit ex aliqua re tanquam ex subiecto seu materia, & fit in tēpore & post priuationem.

Mundus est innouatus a Deo benedicto secundum Philosophos, & quomodo, vide in libro destructionum, disputatione 3. in solutione septimi dubij.

Mundus suprēmus cum Deo gloriofo sic se habet cum rebus inferioribus, quod mundus inferior in suo esse semper est adiunctus priuationi in suo esse, & adhuc adiungitur ei sicut est in esse motus. i. q̄ semper indiget mouente. & in hoc differunt res æternæ a rebus creatis, quia effectæ, quando sunt non adiungitur eis priuatio, propter quā agente indigeant, & ab eo cōtinuetur suum esse. Ex disputatione 3. in so fo ne 8. dubij. Vide in contradictionibus nuper editis.

Mundus si in tali dispositione esset q̄ eius substantia non esset in motu non indigeret post in suo esse Deo benedicto, sicut domus post suum esse non indiget domificante. Ex libro destructionum, disputatione 3. in so f. 9. dubij.

Mundus fm Auicennam est de prędicamento relationis. ibidem.

Mundus vt opinati sunt Philosophi habet causam agentem ab æterno, qui semper produxit eum de priuatione ad esse, Ex libro destructionum, disputat. 3. in solutio. 10. dubij. Vide in concordantiis nuper editis.

Mundus est vnus secundum Aristote. & ab vno procedit, & vnum quodammodo est causa vnitatis, & pluralitatis causa alio modo. Ex

Ex lib. destru. disputatio. 3. in solutione. 12. dubii.

Mundus ex quinque constat corporibus. f. ex corpore supercœlesti, & ex quatuor aliis corporibus elemētalibus, quorum vnum est graue absolute, & est terra, aliud leue absolute, & est ignis, & duo alia mediata. f. aer & aqua, & hoc demōstratiue a Philosophis est probatum, ex lib. destruct. disputa. 1. in solut. 11. dubii.

Mundus habet vnam virtutem diffusam spiritualem, ex qua colligā tur omnes virtutes spirituales, & corporeæ, & est vnigenea extensa in toto vniuerso. Alioquin nullus ordo esset in eo. Ex dispura. 3. in solu. 18. prope finem, & est philosophi sententia 1. cœl. 100. & in principio libri metheo.

Mundus secundum philosophos vere similis est vni ciuitati, in qua est vnus princeps sub quo sunt multi principatus subiecti ei. Ex disputatione. 3. in solut. 18. dub. in fine, & habetur ex fine primę philosophię & etiam. ibidem. cō. 44.

Mundus apud philosophos habet causam agentem æternam. & rapsum aut quid consequens opus, & quodcunq; sic se habens indiget si se debito agente essendi in suo esse. quia concluserunt ex hoc q̄ mūdus habet agens existens in suo eē, ex disputa. 4. in lib. destruct. in solutio. 1. dub. Ecce locum apertū contra Grēgorium Ariminensem & Ioan. de Baccone volentium so lum motum habere causam efficientem æternam fm Auer. sed nō eorum, aut aliquam substantiam, foret enim q̄ si cęlū deponit quantum ad motum, deponit etiā quātum ad suum esse per eandem rationem, Nec valet si dicatur q̄ Cōmenta. loquitur de toto mūdo, sed non de cęlo. Sed contra, quia Commen. in lib. destru. in 3. disputa. in solutione. 10. dub. facit etiam eandērationem de cęlo. inquit enim, q̄ esse corporis cœlestis consistit in motu, & ideo dans motum dat esse de necessitate. Amplius in. 2. cap. de substantia orbis. expresse dicit quod cęlum & si simplex sit, & corrumpi non possit, & non indigeat in suo esse anima sensibili, neque imaginatiua sed tantum indiget anima mouente ipsum in loco semper, & virtute quæ non sit corpus, neq; virtus in corpore ad largiendum ipsi permanentiam æternam & motum æternū, & qui non habent principium neq; finem. Et debes scire q̄ istud corpus cœleste non indiget virtute mouente, semper tantū, sed largiēte virtute in se & in sua substantia permanētiam sempiternam. Ecce quō expresse substantia cęli dependet in eodem genere causæ, sicut & motus ab ipsa intelligentia quod continuatur ex casu quem ponit statim, subdit enim quoniam & si simplex sit, & non habet potentiam vt corrumpatur, tamen est finite actionis necessario, quia est finitarum dimensionum & terminatarum superficie continente ipsum, & omne tale cum intellectus posuerit ipsum existens per se necessario est, vt ita sit de finitate suæ permanentiæ, sicut de finitate suæ actionis, declarauerat enim iam in 8. phy. com. 79. & 12. meta. clarius com. 41. q̄ omnis potentia existēs in corpore est finita

finita necessario, & licet cœlum nõ habet nisi potentiam ad vbi, illa est necessaria finita etiã, & propterea non est in cœlo potẽtia, nisi ad qe tem. cum autem cœlum suum esse habeat in motu consistens, si quis poneret cẽlum per se, sine intelligẽ tia ita esset, sicut est de motu eius, vnde sicut motus cœli non esset. ni si esset motor separat⁹, ita etiã nec esse cœli ? quid clarius, & apertius dici potuit. immo mirũ est de istis viris illustribus, qui ita allucinati sunt in præclarissima, quia Cõmẽ. in eodem loco fatetur se fecisse illã digressionem propter amorẽ. quia multi dixerunt fm Aristo. cœlum non habere causam, nisi mouentẽ tantum, & non efficiẽtem, aut agẽtem. Et est opinio ista quã isti imponunt Auer. & Arist. & tñ Commentator ex sententia istam opinionem reprobat. & immorari in hoc est superfluum.

Mundus necesse est, vt habeat vnũ efficiens sagacissimum & sapientis simũ, a quo entia cuncta seriatim ministrentur. Ex disputatio. 9. in solu. 3. dub. & habetur ex fine. 12. primæ philosophiæ.

Mundus si innouaretur inquãtum est ens naturale magis esset conueniens, quod innouaretur ex princi piis naturalium rerum, quàm ex principiis artificialium rerum. ſa voluntate. Ex dispu. 10. in solutione primi dub.

Mundus non potest habere aliam dispositionem naturalem ab ista in qua est modo. octauo physico. com. 9. & 21.

Mulier inuenitur a masculo & magis. 7. Metaphy. commen. 31. & eli citur ex tex. vbi Philosophus dicit quòd non in omnibus dispositionibus generatum dicitur assimilari generanti. Non enim, vt inquit, oportet quòd ex viro semper vir fiat, etenim ex viro fœmina etiam fit, & Commenta. addit & magis, vbi collige quòd sunt plures fœminæ quàm mares, & huius causa naturalis esse potest, quia maior potentia caloris, & virtutis requiritur ad generationem maris, quàm fœminæ. Theologi autem aliam huius causam assignant, &c.

Mulier specie non differt a mare. 12 Metaphysi. tex. commen. 25. & ibi vide causam.

Mulieres molliores leuiores & minus pilosę sunt, quàm viri propter menstrua. In viris autẽ huiusmodi excrementum tendit in partes terrestriores. Auer. primo de generatione animalium. in commen. quod correspondet capi. 19. in tex. Aristotelis, & incipit in Auer. scrutemur modo de quidditate seminis fœminei.

Mulieres concipere possunt sine delectatione in coitu, Arist. 1. de generatione animalium. capitu. 19. vbi Auerro. dicit, quòd vulgus putat, quando sic im prægnantur parere masculos, & ipse interrogauit mulieres, quibus fidem adhibebat, & affirmarunt illud.

Mulieres habent humiditatem, quã emittunt hora coitus, & ex necessitate materiæ, & propter delectationem, sed hoc non arguit illã habere vim ad generandum effectricẽ, nam puero in somno accidit delectatio, & tamen semen eius non est prolificum. ibidem. Vide etiam Aristote. primo de generatio. animalium. cap. 20.

Mulier & equa dum grauida sunt coitum patiuntur. Aristot. in 4. de generatio. anima. cap. 5.

Mulieres quæ ad rem veneream incontinentes sunt, libidine cessant cum sæpius generarint. Arist. in. 4. de gener. anim. cap. 5.

Mulieribus laborare assuetis facilis est partus, labore enim excrementa consumit, quæ in mulieribus otiosę augentur, cunq; parturigo laboriosa fit, labor & exercitatio actę vitæ facit, vt spiritum retinere possint in qua re partus facilitas concistit. Aristote. 4. de generatio. animalium. cap. 6.

Mulieribus paucis contingit vt prægnantes felicius degant, & corpore melius valeant. videlicet, his quarum in corpore exigua continentur excrementa, quæ absumi possunt cum alimento quod fœtui ministratur. Aristotel. in. 4. de generatio. anima. cap. 6.

Mulieribus pili in mento non proueniunt, nisi in terminum cum mentura Caria sacerdotibus mulieribus euenire aiunt quod diuinationis iudicium interprætatur. 3. de anima anima. ca. 11.

Mulieribus quibus profluuium mẽ struorum deest, magna pars sterilitatis est, verum fieri potest, vt aliquę etiam earum sine eorum profluuio concipiant. 7. de natura anim. capit. primo.

Mulieres candidiores, & minus corpulentæ, plus mensibus abundant quam carnosis, ibid.

Mulierem concepisse argumentum est cum statim a coitu locus secessus, & si semen intus susceptum in septimum diem permanserit concepisse iam certum est. 7. de naturæ animalium. cap. 3.

Mulieres in vtero tardius quàm mares perfectionem quaruncunque partium recipiunt, sed cum in lucem prodierint, fœminæ otius quã mares accrescunt, & ætate florent, & senectute macerantur, & magis quæ pluries pariunt. 7. de natura animal. ca. 3. vide causam. 4. de generatione anim. ca. 6.

Mulieribus concipientibus accidũt purgationes effluxiones, & abortiones, & vide istorum differentiã, in. 7. de natura animalium. capi. 3. purgationes enim accidunt cum cõceperit, vt plurimum ad temp⁹ quoddam. ſ. triginta dierum, maxime si concepta est fœmina, quadraginta autem si mas a partu etiam purgationes eodem modo consequi volunt effluxiones vocantur, quæ intra septimum diem corruptiones incidũt, abortiones autem quæ inter quadragesimum.

Mulieres quæ marem conceperunt minus pallent, & facilius exigunt contra quæ fœminam, sunt enim pallidiores, & grauius degunt. 7. de natura animalium. capitu. 4. & est sententia Hippocra. in libro separatorum sermonum.

Mulieribus pluribus desinunt menstrua circa quadragesimum annũ, quod tempus quæ excesserint his ad sexagesimum seruantur, etiam nonnullæ eo tempore pepererunt, sed vltra hoc tempus nulla potest protrahere. septimo de natura animalium. cap. 5.

Mulieribus grauidis appetitus varij prouenire solent, citoq; commutari, qd picare quidam a pica aue denominant. 7. de nã anim. ca. 4.

Mulier

Mulier quæ fœminam concepit tardius parit, mas enim ex vtero celerius prodit, fœminæ enim partus tardior est, dolor etiam continuus ex fœmina, sed obtusior ex mare acer, & longe molestior. ibid.

Mulier & septimo mense, & octauo & nono parere potest, & quòd plurimum decimo, nonnullæ etiam vndecimum tangunt. hoc autem homini proprium est, cæteris enim animalibus pariendi statutum est. ibid.

Mulieres in ægipto, vt plurimũ geminos pariunt. ibid.

Mulier quædam quatuor partibus vigintiedidit: singulisenim partubus quinq; enixa est. ibid.

Mulieribus & viris multis euenit, vt coniuncti inter se nequeant generare, vbi dissociati se aliis immiscere queant, quod idem in maris aut fœminæ procreatione euenire certum est. 7. de natura animal. ca. 6.

Inde collige aliquos ex naturali proprietate esse marium generatiuos, aut fœminarũ. scribit enim Arist. in eodem loco q̃ sunt quædam fœminæ, quæ non nisi marẽ, & quidam viri qui non nisi fœminam procreant. vt de Hercule fabulantur, qui inter duos & septuaginta liberos, fœminam vnam tantummodo genuit.

Mulier est magis misericors, & ad lachrimas propensior quàm vir, inuida item, & magis quærula, & maleuolentior & mordacior, & ꝓterea anxia, & magis desperans, quàm mas atq; impudẽtior, & mẽdacior, quin etiam facilior decipi, meminisseq; aptior. ad hæc vigilãtior, segnior, immobilior, denique est, & minus cibi desiderans. 9. de natura ani. cap. 1.

Mulier prẽgnans a quarto, vsque ad septimum mensem, vtrum farmacari, vel flobotomari debeat existẽte necessitate. vide. 7. Coll. ca. 4 vbi tenet contra Hippocratem farmaciam nõ ducere ad bonum finem, & vide rationes eius: & de hoc vide Conciliatorem in differentia.

Mulieribus omnium animalium inter fœminas maxime purgatio mẽsium contingit. 7. de natura animalium. cap. 1.

Muli generatio nunquid fiat a similibus: & quomodo. vide. 12. Metaph. commen. 13.

Muli sunt steriles a toto genere, & vide causas veras ab Arist. in. 2. de genera. animal. ca 6. contra Empedoclem & Democri.

Mulam concepisse iam constat. ex 2. de gener. aĩa. ca. 6.

Muli genitale fœminarum non olisciunt, vt cætera, sed excrementum vesicæ tantũ. vide causam ab Aristo. in. 2 de genera. aĩal. cap 6. in fine. Vbi aduerte q̃ Auerr. forte ex deprauato textu locum illũ male interpretatur. & dicit oppositũ, videlicet q̃ muli non olfaciunt vti nam fœminarũ, sicut faciunt æqui, & alia animalia.

Mula gemellos peperit, quod pro ostento accipitur. 6. de natura animalium. cap. 22.

Mulæ in syria terra super phœnicem & coeunt, & pariunt omnes. 6. de natura animaliũ. cap. 24. Nota tamẽ q̃ istud genus est diuersum ab illo mulorum genere, quod ex coitu equæ & asini generatur, licet sit simile facie. & ipsemet Arist. ipsum declarat infra in eodem lib. cap. 36. vbi ptractat de mulis quos terra syria fert.

Mulabus nulli mẽses mouentur. 6. de natura anima. cap. 18.

Mules diu viuit iam quidam ad octogesimum annum potuit agere, vt athenis. 6. de natura animalium. cap. 24.

Musciliones generantur ex vino corrupto. 12. primæ philosophiæ. cõ. 18. in prin. digressionis.

Musculus est primum mobile a calore naturali. 2. Coll. ca. 18.

Musculorum numerus secundum Gale. est. 529. ibid.

Mus genitus ex semine, & mus genitus ex putredine propter magnam similitudinem videntur esse eiusdem speciei, sed nõ sunt: sensus. n. nequeunt iudicare in quo species sit, vna autem plures in omnibus locis, Cõmenta. in 1. de generatione animal. cap. 1.

Mustella dimicatura cum serpente herbam comedit: odor. n. eius herbæ serpentibus molestus est. 9. de natura anim. ca 6.

Mutatio omnis a natura remotiua est. 4. physic. tex. com. 128. & vide in cõmẽto limitationem. idem. 8. phy. tex. com. 59.

Mutatio quælibet, aut est de subiecto in subiectum, aut de non subiecto in non subiectũ, aut de subiecto in non subiectum. 5. physic. tex. com. 7.

Mutationes concretim fieri intelligendum solum illas in quibus partes simul omnes mutãtur, sed etiã quomodo indigent tempore. The. 6. physico. 56. vbi taxat Alexandrum opinantem omnem mutationem in tempore esse.

Mutatio nostra de existimatione in existimationem est transmutatio necessario. 8. phy. tex. cõ. 26.

Mutatio subita est quando omnes partes simul toto corpore, aut alterantur, aut augentur. The. 6. phy. 32 & hĩ. 1. physi. contra Melissum. tex. com. 23.

Mutationes momentarias negare, hominis est sane sensu carentis. idẽ The. 6. phy. 32. & Cõm. ibid.

Mutatio loci iam perfectorum motus est. 8. phy. tex. cõ. 57.

Mutatur autem aliquid tripliciter, fm accidens, fm partem, & per se. 5. phy. t. c. 1. & in. 11. primæ philosophiæ. ca. 10. in prin.

Mutatur omne qđ mutatur, aut ex subiecto in subiectũ, aut ex nõ subiecto in subiectum, aut ex subiecto in non subiectum, aut ex non subiecto in non subiectũ. 5. physi. tex. cõ. 6. & in. 11. meta. ca. 10.

Mutationes paruæ causam afferunt magnarum mutationum non sui rõne, sed cum euenit, vt principiũ vna cum istis mutetur, principia enim quanuis magnitudine parua sint, tamen facultate sunt magna. Aristo. in. 5. de genera. anim. cap. 7. ideo Poeta dixit.

Principiis obsta, sero medicina paratur,
Dum mala per longas conualuere moras,

Mutatur quicquid mutatur in tempore. 6. phy. tex. cõ. 50.

Mutatum quodlibet præcedit mutari. supra. t. cõ. 55. & infra.

De litera N.

Nasus diuiditur in symũ, & non symũ, sicut aĩal in masculinum & fœminum, sicut quantum in æquale, & inæquale. 7. Metaphy. com.

Universidad de Deusto
Biblioteca

commen.17.

Nasus symus est vnum essentialiter, sed homo albus est vnum per accidens.7.meta.tex.cō.41.& vide ibi Auer.declarantem hoc, quia concauitas in naso est īseparabilis, sed albedo ab homine non est inseparabilis:albedo enim inuenitur in pluribus speciebus aliis ab hoīe.

Natura nihil agit superfluū.1.phy. com.56.idem.1.cœli.32.

Naturalis non debet cōtradicere ei qui negat sua principia.1.physico. tex.com.11.idem.8.phy.t.cō.22.

Vnde Them.hic adducit pulchrā rōnem:nam si physicus potest demonstrare naturam esse, aut hoc erit per principium naturale, & si sic,tunc est petitio principii.aut ex aliquo principio extrinseco, & sic non erit demonstratio,aut rō naturalis,sed alterius artificis,quia demonstrationes specificantur a mediis tangit Cōm.8.ph.cō.22.

Naturalis non accipit a primo philosopho corpora componi ex materia & forma.1.ph.contra Auicē. Cōm.com.vlti.

Naturalia differunt ab artificialib⁹, quia habēt principium motus per se.2.phy.tex.com.2.

Naturæ diffinitio est manifesta per se,& ponitur in scientia naturali. 2.phy.com.3.

Naturæ diffinitio non dicitur vniuoce neq; æquiuoce, sed secundū prius & posterius.2.phy.com.3.& 5.meta.com.5.

Naturam esse est manifestū per se. 2.phy.com.3.&.t.c.6.

Natura quæ est forma, est substantia,quæ est in subiecto quod substentatur per illam.

Natura quæ est materia est substantia,quia est subiecta.2.physi.commento.4.

Naturalis accipit a primo philosopho,quòd natura quæ dicitur de forma est substantia.2.phy.c.4.& 5.meta.com.5.

Naturalis considerat de superficie, linea,& pūcto,& corpore,vt in materia,& vt sunt vltima corporis sensibilis,seu transmutabilis.2.physi. tex.cō.16.1.cœli cō.1.3.cœli.cō. 5.6.meta.tex.cō.2.

Naturam agere propter finem est propositio maxima, & est maximum fundamentum in scientia naturali,& in scientia diuina, quia si naturalis non concesserit eam, tūc negat principium finale, & negat materiam eē propter formam. Et quo sequitur ipsum negare agens, & similiter si diuinus negauerit eā, non habet viam ad probandum q̄ hoc habet solicitudinem de rebus quæ fiunt hīc.2.phy.cō.75.Et aduerte q̄ rōnes illæ adductæ in.2. phy.ad probandum naturam agere propter finem, non sunt naturales,quia naturam agere propter finem est manifestum per se:& tales rōnes vsitantur cum aduersariis.s. negantibus principia naturalia, sicut notat Cōm.in eodē.2.phy.cō. 80.& tex.cō.84.& per consequens sunt dialecticæ,vel primæ philosophiæ,vt dicit Cō.ibid cō.84.nam propria per se nota nō possunt demonstrari,sed elēchicē possunt persuaderi.vt patet ex.4.primæ philosophiæ tex.cō.9.

Natura complet multa, quæ sunt p artem, & ars multa, quę sunt per naturam.2.phy.cō.77.& 79.

Naturalis magis debet considerare de causa finali, quàm de causa materiali.

teriali.2.phy.tex.cō.91.

Natura constantium nihil inordinatum.8.ph.tex.cō.15.

Natura est causa omnis ordinationis.ibidem.

Natura constantium partes etiam a natura sunt,non sic in his quæ arte,aut manu fiunt: domus enim per artem fit,lapides non fiunt.Them. in principio.2.phy.

Naturales res non sunt extra ordinē cōmen.15.

Naturalia videntur habere eūdem ordinem terminatū.s.currere eodē modo,aut semper,aut frequenter: illæ autem quorum principium est voluntas videntur diuersificari,& non sequi eundem modum agendi.ibidem.

Naturæ actiones necesse est, vt habeant continuationem & æternitatem,aut in agendo alterum contrariorum tantum, vt motus ignis sursum,aut in agendo duo contraria ad superius semper,& terræ ad infimum:aut in agendo duo contraria successiue, sicut de generatione & corruptione consequentibus motum solis,& aliis contrariis consequentibus istum motum.8.physicorum.commen.15.& elicitur ex ibidem.

Natura partis & totius est eadem.8. phys.com.15.

Naturalis in diffinitionibus vtetur materia,sed diffiniet per formam. Themistius in.2.physicorum.super tex.21.

Naturalium quædam sunt corpus, & magnitudo, vt corpora simplicia.quædam vero habent corpus, & magnitudinem,vt corpora mixta.& recipiunt animata,& quędam sine principia habentium corpus, & magnitudinē, vt materia & forma.1.cœl.cō.1.

Natura rerum omnium est trina.1. cęli.tex.cō.2.

Natura non patitur aliquid torpere,aut feriari,sua in singulis ingenia continentur, officia quæque & gestiones suas quęq; agnoscāt,agitantq;,& quasi pensa persoluunt. The.1.de aīa.tex.cō.13.& sumit ex.1.cęli.tex.cō.32.& ex.3.de aīa. tex.com.45.

Natura naturata ita fecit. v3.q̄ posuit numerū ternarium in rebus,& nos sequimur opus eius.1.Cęli commune.2.

Natura de cęlo & aliis corporibus æquiuoce.1.cœl.cō.5.vide pro hoc 2.phy.com.3.

Natura dicitur de forma abstracta, quæ est in cęlo,sicut dicitur de aliis formis corporum simplicium. Cōm.1.cęli.comm.5.vide in concordantiis.

Naturale in aliqua specie,necesse ē, vt sit prius accidente.1.cœli.com. 14.&.62.idem.4.physic.com.43. & 67.&.2.de anima.133.& 3.de anima.28.vide consimile de quiete.2.cœli.14.idem.17.&.tex.com. 83.&.18.idem.3.cœli.te.com.18. &.4.cęli.41.com.

Naturæ rerū dant eis,aut vt semper sint,aut semper non sint,aut vt aliquando sint,& aliquando nō sint. 1.cœli.com.138.

Natura constantia ex eisdem corrūpuntur ex quibus constant.1.cęli. tex.com.vlti.

Natura facit de possibilibus semper, quod melius est.2.cęli.text.com. 34.idem.8.phy.tex.com,56.& in 2.de partibus animalium.capitu. 14. Aduerte tamen pulchram

differen

differentiam quam notat Cõmẽ. in com. 34. 2. de cœlo, quia melius ex duobus possibilibus in animalibus, quæ sunt hic, est contingẽs, sed melius de duobus possibilibus in rebus æternis est necessarium, sic igitur licet naturam in omnibus efficiat de possibilibus quod meliꝰ est, non tamen est eadem tõ corruptibilium & æternorum: quia nõ sunt eiusdem tribus, vt dixit doctissimus Homerus in. 4. Iliados, & philosophus. 10. primæ philosophiæ. t. c. vlti.

Natura nihil, vt contingit operatur neq; de animalibus curasse, q̃ sunt hic, cœlestia autem quæ sic præcio sa sunt despexisse putandum est 2. cœli. tex. cõ. 50. Inde elicitur, q̃ natura de rebus nobilioribus magis sollicita est. consimile. 2. physi. contra antiquos. t. c. 46. & in. 1. de partib. anima. ca. 1.

Natura nihil ociosum operatur. 2. cœli. com. & tex. 50. & 1. cęli. text. commen. 32.

Naturalis & astrologus conueniũt in qõnibus de ordine & situ, & qualitate motuum, sed in maiori parte astrologus dat quia, & naturalis propter quid. 2. cœli. com. 57. vide etiam. 1. meta. cõ. 19. & 12. meta. commen. 44.

Naturalis & astrologus eandem qõnem absoluere possunt a priori & per causam, sed modus causarum est diuersus, quia astrologus demõstrat per causas abstractas fm rationem a materia, sed naturalis per causas, quæ sunt conceptę cum materia. 2. cęli. com. 57. idem. 2. phy. tex. com. 18. & 19.

Natura nihil irrationabiliter, neq; frustra facit. 2. cęli. tex. cõmen. 59. & 1. cœli. 32.

Natura adequat & facit ordinem. 2. cœli tex. com. 69. Inde tangit Cõmen. in prologo physicę auscultationis. & Græci expositores ostendentes naturam iustitiæ esse in entibus, quæ est iustitia distributiua, quæ attenditur secundũ geometricam proportionem, tribuens vnicuiq; fm eius dignitatem. Quod & antiquissimus Hippoc. etiam asseruerauit, inquiens naturam animalium esse iustam, peritam, præuisiuã, vt allegat Gal. in. 5. de vtilitate parti. cap. 9.

Naturales ponunt naturã esse, & naturalia quasi hoc sit notum per se. 2 cœli. com. 83. idem. 2. ph. cõ. 3. & tex. cõ. 6, & 1. cęli. commen. 5. & 8. physicor. 23.

Naturalis sicut ponit q̃ corpora naturalia habent motum naturalem sic ponit q̃ corpora naturalia debẽt habere quietem naturalem in corporibus, quę apta nata sunt moueri & quiescere. 2. cœli. cõ. 84. & 1. physi com. 11.

Naturalis & geometer cõicant in rebus magnitudinibus, sed diuersis modis, quia naturalis considerat, vt sunt in materia: Geometer vero vt sunt separata a materia. 3. cœli. com. 6. & 1. cęli. commen. 1. & 2. physico. 18. & 19.

Naturalibus magnitudinibus inepta conuenientia contingentia in maiori parte non contingunt mathematicis, & ratio est, quia considerat de illis, vt sunt vltima materiæ, sed mathematicus, vt sunt abstracta. 3. cœli tex. com. 6.

Natura semper desiderat quod melius est. ex. 2. de generatione & corruptio. tex. cõ. 59.

Naturalissimum opus viuentium est, quæcunq; perfecta, & non orbata, aut generationem spontaneã habeat facere, tale alterũ quale ipsum. 2. de ani. tex. cõ. 34.

Natura constantium oĩum termineti est, & ratio magnitudinis & augmenti supra. t. c. 41.

Natura nihil frustra facit, neq; deficit necessariis, nisi in orbatis, & imperfectis. 3. de ani. tex. cõ. 45. & 1. cęli. t. c. 32. & 2. cęli. 50. & 59.

Natura entia quælibet habent ascensum, & descensum in suo esse. 3. de ani. com. 45.

Natura quæ sursum semper principalior est. 3. de ani. t. c. 57.

Natura dæmonia est nõ diuina. Ariosto. in libro de diuinatione secundum quietem.

Naturalia omnia, aut sunt propter aliquid, aut sunt accidentia necessaria consequentia materiã. 3 de ani. tex. com. 69. idem. 2. physico. text. commen. 88.

Natura specialis nullum habet esse, nisi in intellectu. 1. Metaph. cõ. 26. idem. 1. de ani. cõm. 8. & 3. de ani. cõ. 18. 12. Meta. cõ. 4.

Media natura est media inter abstractam, & materiale: hæc. n. duo cõtraria æternum, & corruptibile manifestum est, quòd sunt immediata. 1. Metaph. cõ. 39. idem. 1. physi. com. vlti. & 3. de anima in solutione tertiæ quęstionis cõ. 5. & 12. Metaph. cõ. 25.

Natura est principium quoddam, & causa gens & motus, eius in quo ens primo, per se, & non secundum accidens. 2. physi. tex. cõ. 3. Notanter dicitur esse principium: quia non omnem causam efficientem, quia principium proprie sumitur pro causa agente & mouente. vnde Simpl. & omnes græci expositores asseruerunt principium positum in diffinitione naturæ stare pro causa efficiente: dicitur autem quoddã, quia ẽt intellectus practicus ẽ de principiis efficientibus: non enim omnia quæ fiunt a natura fiunt: fiunt etiã nonnulla ab aliis causis, sicut est intellectus & casus. dicitur autem, & causa, quia natura non solum dicitur de forma cuius est agere & mouere, verumetiam de materia, cuius est pati & moueri. 2. de generat. & corrup. tex. cõ. 53. & quia sicut dicit Cõm in. 2. phy. cõ. 1. aliqua corpora nãlia respectu alicuius motus habẽt principium actiuum tantũ, vt elementa in motu locali: nõ. n. habent principium passiuum maxime dum mouentur de potentia accidentali, quia non habent resistentiam intrinsecam: non. n. diuiduntur in partem per se mouentẽ & in partem per se motam, sicut animalia cum sint solum composita ex prima materia & forma: & mã non potest esse subiectum motus. 5. physico. tex. cõ. 8. & ista est sententia eius. 4. phy. cõ. 71. vbi habẽt q̃ elementa in vacuo non possunt moueri. & in. 8. physic. cõ. 30. & 3. cęli cõ. 28. & alibi frequẽter in motu autem alterationis habent principium passiuum, & non actiuum: & ideo principium in descriptione naturæ sumit̃ æquiuoce pro principio actiuo & passiuo. i. analogice, sicut dicit, quia in descriptionib. nõ potest aliquis facere plꝰ isto, & iõ causa, cum distinguatur a principio secundũ tõnem stat pro materia. Aut aliter dici põt, q̃ principium dr̃ proprie, & causa proprie,

Universidad de Deusto
Biblioteca

& sicut principium stat pro causa efficiente,& secundum Cõm. etiã pro materia possumus sumere causam pro causa finali : quia finis est causa causarum:& tunc posset subtiliter dici ꝙ cum motus positus in diffinitione naturæ sit motus large sumptus qui diffinitur ī. 3. physi.vnde Arist.in principio. 3. physi co.ostendens rationem ordinis dicit,ꝙ quia in diffinitione naturæ ponitur motus. ideo oportet diffinire motum quid sit,& patet quòd motus ibi se extendit ad generationem substantialem: & tunc potest dici ꝙ natura est principium effectiuum aut materiale, vt vult Cõmen. in aliis motibus proprie dictis:in motu vero generationis ꝙ rectius dicitur mutatio natura est causa ſ. finalis. vnde Aristote.in.2. physi. tex.com.14. dicit generationem eẽ,aut dici naturam : quia est via in naturam : denominationes enim in naturalibus fiunt a termino ad quẽ,& a fine.iuxta illud philosophi in.2.de anima. text. com. 49.a fine vnumquodq; denomina re iustum est. Aut aliter etiam dici posset,& est alia ratio,quia sine dubio diffinitio ista dicitur analogicè de superioribus & inferioribus,& de principio passiuo & actiuo:sicr de diuersis motibus non dicitur secundum vnã rationẽ vniuocam:& similiter neq; fm vnam & eandem rõnem potest esse respectu motus & quietis. vnde in habẽtibus motum & quietem est causa vtriusq;, & in habentibus motum tantum natura dicitur esse ,ppriũ motus,& in habentibus quietẽ tm, dr esse cã quietis, nam si quies sumatur,vt est motus priuatio. sicut dicit Cõm.in sua media expositione super.2.phy.& 9.Met.com.13. ita exponit Com.in.2.Meta.com. vltim ꝙ natura dr esse principium quietis in rebus, quæ qñq; transmutãtur, qñq; non:ita etiam dicit Cõm.in 2.cœli & mundi in com. 84.vbi dicit ꝙ, sicut naturalis ponit naturam esse principium motus naturalis:ita ponit ꝙ sit principium quietis in his quæ nata sunt moueri. & quiescere proprie non dicitur habere causam, aut principium, aut virtutem agentem,sicut scribit Com.in vlti cap. de substã. orbis ꝙ quies est priuatio, & non est potentia.vnde d. Aristot.quòd cum stellæ careant causis motus, quas habent corpora cœlestia, de necessitate habent quietem infinitam,quæ est priuatio motus: & similiter dicit ꝙ terra debet habere quietem infinitam, quæ est priuatio motus:quia caret agente motã in ea infinitum. vnde dicit ꝙ quies non est per virtutem,sed per priationem virtutis. vnde.2.cœli. com men.102. medium non est causa quietis terræ sed grauitas eius.& medium est causa,non est inquantum est medium , sed inquantum est medium corporis, quod citerius mouetur, & si est causa, est remota:& melius est dicere ꝙ ista causa seruans quietem,quàm causa agens:& ideo ly principium ponitur in diffinitione naturæ respiciens motũ,& causa respicit a proprietate quietem. aut pp aliam rationẽ: nã corpora nãlia,quæ nãliter mouentur,& nãliter quiescunt,mouentur vt quiescant vnde quies in talibus est magis nãlis quã motꝰ, quia pp qđ vnũquodq; tale & illud magis

vnde elementa dum mouentur ad sua loca de potentia accidentali, dicuntur moueri de potentia violenta,quia illa potentia accidẽtalis nõ inuenitur in eis, nisi passa fuerint violentiam : vt dicit Com.3.cœli. com.18.&.8.physic.com.32. nam elementum in sua naturali dispositione debet esse in suo loco, & quã do est in suo loco,tunc quiescit. & ideo si est extra suum locum naturale est sibi moueri ad suum locũ: & hoc est quia elemento vis illata fuit vt esset extra suum locum . & ideo Cõment.4. cœli & mundi. in com.26.& 31.dicit ꝙ diffinitiones grauis & leuis datæ per quietẽ, ma gis demonstrant dispositiones naturales & naturam eorum, quàm diffinitiones datæ per motum.tũc agitur principium respicit motum & causa quæ dicit finẽ respicit quietem:impossibile enim est, vt dicit Porphirius, Auicen & Auer.istam diffinitionem intelligere nisi diuisim,omnia enim ista contingunt, quia non est vera diffinitio, nec vt dicta sed descriptio,vt inqt Albertus,est maioris manifestatio quàm sit nomẽ. Ex quo patet principium nõ ponitur propter priationem, vt dicit Albertꝰ qui voluit formæ inchoationem esse in materia,& illa cum sit principium, sed non est talis aptitudo & forma in actu:oẽ autẽ quod agit,agit fm quod est in actu:& per consequens nõ est principium alicuius motus tanquam priatio:sed ponitur principiũ, vel pro causa efficiente tantum,vt dicit Alexan. & Them. qui dixerunt ꝙ elementa nullius motus habent in se principium, nisi motus localis:plantæ vero omnium motuum habent in se principium excepto locali. animalia vero oĩum motuum absolute.vel sumitur fm Cõm.pro principio actiuo & passiuo.sed Cõm.non ponderauit: deinde qũo sumat causa, & oportet supplere sicut diximus.& sicr teneo ꝙ diffinitio naturæ competit cęlo, & inferioribus analogicè : fm enim naturam prius competit cœlo, sed fm famositatem prius cõpetit istis quę sunt hic.distinctio habetur ex Auer.2.Meta.com. vlti. & ideo vt dicit Porphirius, Auic.& Com. debet intelligi ista descriptio diui sim vnde ly,et,debet sumi pro aut : in cœlo enim natura est principium ciens sempiternum motum, in terra sempiternam quietem , in cæteris motum & quietem. ista est etiã sententia Cõm. in.9.Meta.cõ. 13.

Alii autem , vt Simplicius exponunt etiam in cęlo esse quietem respectu centri,polorum,& axis, & ẽt quia cœlum quiescit fm totũ, quia non mutat locum fm se totum, saltem fm subiectum : & terra etiam mouet,quia si poneretur extra suũ locum moueretur, aut quia mouetur motu alterationis, mouetur ẽt fm partes: potest etiam dici in cœlo esse quietem respectu partium: quia stellæ , quæ sunt nobiliores partes orbis,non mouentur per se, vt demonstratum est in .2. cęli & mundi , prima tamen via magis placet. Similiter dico, quòd cum motus analogicè dicatur de locali,& aliis motibus natura, principaliori modo dicitur esse principiũ motus localis, & secundario aliorum motuum . Motus enim loca-

Universidad de Deusto
Biblioteca

lis, vt demonstrat philosophus in 8. physicor. tex. commento. 55. vsque ad 60. est prior aliis motibus natura, tempore, & perfectione. cuius argumento est, ꝙ Aristo. in. 1. cęli & mundi, volens probare omne corpus physicum fm naturam esse mobile fm locū, probat illud ex diffinitione naturę, quę est principium motus, quod non procederet, nisi motus principaliter in diffinitione naturæ supponeret pro motu locali. & confirmatur: nam tenendo diffinitionem illam esse communem analogicè superioribus, & inferioribus, oportet partes quaslibet in illa diffinitione eē cōmunes vtrisq;, aut saltem principaliores, sicut est motus. sed in nullo motu communicant cœlestia cum inferioribus, nisi in motu locali. vt demonstratum est in. 1. cęli & mūdi. & in lib. de substant. orbis. quia motus localis apparet principaliter in naturæ diffinitione, & alij motus consecutiuè: impossibile. n. est intelligere aliter. dicitur autem eius in quo est primo, vt dicit lucidissimus Themist. quia principiū motus in scanno est, sed nō primo, sed primo est in ligno. dicitur autem per se, quia licet nauta in naui sit primo, nam in nullo priori potest nauta esse quàm in naui, non tñ est nauta per se de intellectu nauis, neq; nauis de intellectu nautæ: talia enim sunt prædicata, quæ per se alterum de altero dicuntur, vel quando prædicata sunt accepta in ratione subiectorum, & sunt causæ eorum. aut econtra, sicut sunt prædicata per se primi modi, & secundi modi, & ideo ponitur ly per se, per non fm accīs ponit ad dr̄iam medici, qui licet primo, & per se habeat artem medicinæ, per quā est formaliter medic⁹, & curatiuus aliorum: tñ per accidens agit in seipsum inquantum medicus: hoc. n. declaratur ab Aristo. in litera. Cōmen. autem aliter exponit, sed melius placet expositio ista græcorū.

Qui autem ad euitandam negationem ordinant præpositiones modo: vt ly non fm accidens præponatur ad ly per se, & ly per se ad primum nihil est, quia. 7. primæ philosophiæ tex. com. 43. siue superpræponatur siue inferius, non propter hoc euitatur negatio. Et ideo oportet dicere, istas tres particulas referri ad diuersa, & ꝙ non habet istum ordinem, vt vnum sit contrahens & aliud contractum, sicut est in veris diffinitionibus in quibus totum refertur ad vnam intentionem. hoc enim est in vniuocis, sed in analogis & ambiguis oportet ad diuersa comparare, sicut diximus: ęquiuocatio. n. decepit istos.

Quod autem d. Boeti. naturam hic diffinitam, & Albertus cum eo, non cōuenire superioribus. sed solum corporibus, quæ sunt hic: quia motus cœli non est a natura, sed a voluntate, & a principio separato, rum etiam, quia natura non mouet motum infinitum. nec nā motum corpus in suo loco cuiusmodi sunt in cœlo, quia infinitus est, & semper circa eundem locū mouetur. Dicimus cū supportatione hoc falsum esse. nā Arist. in. 1. cęli verus turus cęli subam quid sit, & qualis sit naturæ, sumit illā ꝓpōné ꝙ maximo fundamēto, vt dicunt oēs expositores, ꝙ oē corpus physicū est mobile fm locum: vt patet in text. cō. 5. & probat illud ex naturæ diffinitione. frustra autem hoc fecisset si naturæ diffinitio superioribꝰ nō competit. & quod dicitur, ꝙ natura non mouet infinitum motum, neq; in suo loco. Respondet Com. men. in disputa. 13. in solu. 4. dub. ꝙ est verum de natura inferiorū. & ideo dicit ꝙ motus cœli non est naturalis, sicut motus elementorū: & ita etiam dicit in. 2. cœli. com. 3. patet autem non obstante, ꝙ motus cœli sit voluntarius potest etiā esse naturalis: & ex parte orbis, qui concurrit, vt materia, seu melius, vt subiectum, & ex parte formæ, q̄ est intelligentia separata, sicut declarauit Cōmē. in. 1. cœli. com. 5. & 2. cęli. com. 3. ex parte quidem orbis, quia cum sit corpus simplex & cuiuslibet corporis simplicis sit aliquis motus fm naturā simplex, sicut motus naturalis leuis est sursum, & motus grauis deorsum. sic motus orbis cum sit neutrum, neque graue, neq; leue habet potentiam naturalem, vt moueatur motu naturali circulari ab intelligentia causante in eo illum motum, & potest dici naturalis ex parte formæ, quia ex quo intelligentia licet sit principium separatum, non dependens in esse ab arte, nec constituū in esse per ipsum: quia tamen est appropriatum principium in mouendo ipsum, sicut forma est appropriata materiæ: sic dicitur anima eius inquantum influit sibi motum, vt dicit Cōmē. in. 2. cœli. cō. 3. & dicitur esse in eo, quia intelligentia ibi est vbi operatur, & illo modo dicitur esse coniuncta sibi. & sic cœlum vt est quodāmodo animatū isto modo, dē esse notū ex se. & ista est sententia Cō. in. 3. cap. de substant. orbis. vnde etiam dici potest motus cęli esse naturalis ex parte animæ, & ex parte corporis. vt habet ipse in. 8. physico. comm. 27. vbi dicit, quod motus corporis cęlestis est simpliciter naturalis tā ex parte animæ, quàm ex parte corporis, non quòd velit Com. intelligentiam vere esse natūrā, immo est supra animam, & anima supra naturam, sed per viam similitudinis & proportionis. quia sicut forma materialis habet causare motum in subiecto proprio, sic proportionabiliter intelligentia in orbe, & motus naturalis in cœlo, non est aliusa voluntario. vt dicit Com mē. 2. cœli. cō. 3. & fuit dictum Alexan. Quod aūt dixit Albertus & Egidius Roma. ly primū positum in diffinitione naturæ sumi pro ꝓximo, ad excludendū vegetabilem & sensitiuam, quæ mouēt per qualitates tanquā per instrumenta, & organa, hoc quidem stare non potest, quia tunc fm istam rationem animalia, & plantę non dicerentur esse a natura. cuius oppositum dicit philosophus in text. nec anima aliquo mō posset participare istā rōnē naturæ, quod est contra expositores grecos. Amplius, sequeretur elementa in motu locali non habere conterere per formā tanquā per principū actiuū ꝙ est natura, quia motus localis licet causetur principaliter a forma substantiali, causatur tñ mediāte grauitate, aut leuitate accidentali. d. n. Cōm. 1. cœli com. 17. ꝙ grauitas & leuitas significant habitus & formas, quæ sunt principia mouentia principaliter, & significant ēt qualitates. vñ

sicut agens naturale nõ agit per essentiam in motu alterationis tanquam per principium proximum agendi; sic in motu locali. Arist. n. in lib. de sensu dixit, ꝙ ignis non agit inquantum ignis, sed inquantum calidus: silr cũ natura sit principium etiam alterationis & augumenti, vt d. Cõm. in plantis & animalibus, & in talibus concurrunt qualitates, vt concausæ, & vt instrumenta. non essent igitur isti motꝰ naturales, cuius oppositum habet in tex. & a Them. & ab Auer. in cõ. 1. Et ideo melius est exponere, vt græci, aut vt Cõmẽ. Et ꝙ quidam reprehendere voluerunt istam naturæ diffinitionem: quia natura videtur esse aliquid absolutũ, & ista datur per respectum nihil est, quia licet natura fm rem nõ sit nisi materia, & forma, quæ sunt substantiæ quædam, & entia quædam absoluta: tamen vt nãli considerãtur in respectu consistunt. vt patet. 2. physico. 26. & ideo considerantur vt sunt principia motus, quorum vnum est actiuum, & aliud passiuum: sub rõnibus aũt absolutis, & transcendentibus a diuino considerantur. sed suus intellectus perfectus in relatione, seu respectu consistit, vt a naturali considerantur. & quia nomen naturæ. d. respectũ principii, ideo in descriptione naturæ ponitur principium loco generis. nec obstat ꝙ si principiũ sumitur pro causa efficiente ꝙ cum efficiens, & finis sint extrinseca igitur non differunt esse in eo in quo sunt, quia licet causa efficiens sit extrinseca a suo effectu: tamen potest esse intrinseca in ratione qua ẽ forma, quæ ẽ pars essentialis nãti: forma enim est intrinseca elemento, tamen est principium efficiens motum qui est effectus distinctus a motore: motor enim est de causis extrinsecis motus. 5. physic. commento. 3.

Natura quælibet forsan materiam habet. 2. Meta. tex. comm. vlti. vbi animaduerte, ꝙ vt scribit Auer. in com. ideo dixit forsan, seu ferè propter intellectum: intellectus enim qui est postrema perfectio hominis est abstractus a mã. consimiliter modum loquendi habet philosophus in. 6. primæ philosophiæ. tex. cõmẽ. 1. vbi dicit, physica theorica quędam est, sed theorica circa tale ens quod est poſe moueri, & circa substam, quæ fm rõnẽ, vt fm magis non separabilem solum. vbi etiam Auer. ponderans ly fm magis inquit & dixit in maiori parte ꝓpinquiora, & magis cognoscibilia nobis, ꝓpinquiora, & magis nota sunt nobis, ꝓpinquiora, & magis operationes eorum, & proprietates istorum innotescunt nobis, quam illorum. & ideo Cõm. dixit ꝙ ista secundũ famositatem sunt magis naturalia.

Natura est vltr principium transmutationis in rebus transmutabilibꝰ per se, & est principiũ priuationis transmutationis in rebꝰ, quę qñq; transmutantur, & qñq; nõ. illa aũt quæ semper remanent eodẽ modo nõ dorũ transmutationis. s. in motu locali, equiuoce dr̃ de eis nã & de istis. Com. 2. Meta. cõ. vlti. Vbi dicit secundum antiquos peripateticos de vtrisq;, scilicet corporibus generabilibus, & etiam de æternis. quicquid senserit in hoc Boetius, & Albertus. & dicitur secundum prius, & posterius, vt scribit Commen. 2. physico. comm. 3. tamen animaduerte ꝙ ista comparatio potest fieri duobus modis, vt scilicet simpliciter, vel quo ad nos, seu fm famositatem, & tunc si comparatio fiat simpliciter, & quo ad naturam dico, quòd natura per prius dicitur de cœlestibus: est enim regula, ꝙ quando aliquod nomen dicit de duobus, quorum alterum est cã alterius simpliciter, & per prius dr̃ de eã, & ꝙ posterius fm quid dr̃ de causato. sicut est videre in. 8. physi. in. 8. vt obiq; in cõ. 7. cum igitur corpora cęlestia sint causæ generabilium & corruptibilium. vt. d. philosophus in prin. lib. Metheor. sic natura per prius inuenitur, & eius ratio ibi, quàm in corruptibilibus. sed fm famositatem, & quo ad nostram cognitionem secus est, quia ista sunt nobis ꝓpinquiora, & magis nota, quàm illorum. & ideo Cõm. dixit ꝙ ista secundũ famositatem sunt magis naturalia.

Natura est vltr principium transmutationis in rebus transmutabilibꝰ per se, & est principiũ priuationis transmutationis in rebꝰ, quę qñq; transmutantur, & qñq; nõ. illa aũt quæ semper remanent eodẽ modo nõ dorũ transmutationis. s. in motu locali, equiuoce dr̃ de eis nã & de istis. Com. 2. Meta. cõ. vlti. Vbi dicit. Pro declaratione potest inde colligere qualiter diffinitio naturæ fm Cõm. non potest vniformiter intelligi nec copulatiuè, sed diuisiuè. & fuit etiã sententia Porphirii, & Themi. in paraphrasi super principio. 2. physi. vbi dicit, cęleste & diuinum corpus ex principio, in quo natura est principiũ eternum motum, non eternam causã, aut principium quietis. eandem sententiam, vide ab Auer. in sua media expositione, super libro. 2. physi. & in. 2. cœli. in com. 84. & in. 9. Meta. com. 13. de hoc tamen supradixi contra Albertum, & Boetium diffuse.

Naturaliter inuentum in aliquo nõ inuenit in quodam eius, & in quodam non, nisi hoc sit verbis tantũ, non ratione. 4. Metaphy. com. 27. idem. 2. cœli. com. 59. &. 1. poster. tex. com. 8.

Naturalis non diffinit sine materia, neque secundum materiam. ex. 2. physico. tex. com. 21. vbi Arist. dicit in tex. ꝙ cum natura dupliciter dicatur, sicut de symo, quid sit intẽdimus sic considerandum est: quare neq; fm mãm huiusmodi, neq; sine materia. Quem locum sanctus Thomas interpretans asserit duas fieri rationes. prima est, quia cum duplex sit natura materia, & forma, & scientia naturalis sit de natura, igitur de vtraq; nã cõsiderat. 2ª scientia nãlis ita se hẽt circa nãlem, sicut est de symo. sed volentes scire quid sit symum in diffinitione symi ponũt mãm, quæ est nasus, & concauitatem, quæ est forma: sic etiam nãlis in cognitione nãlium, vtrunq; cognoscit mãm & formam, & ideo cognitio nãlis non est sine mã, neq; fm mãm tm̃ quia oportet etiã cognoscere formam. Themist. autem, Simplic. & Auer. volunt solum vnam ibi fieri rationem, sicut prætendit series, & contextus verborum, quod etiam euidentius apparet in græco idiomate, & Simplicius multum subtiliter introducit intentionem philosophi ibi, quia enim in textu. 20. immediate præcedente di-

Annotatio pulchra.

xerat ꝙ ex mathematicis quædam physicam lineam accipiunt, sed nō considerant, neq; diffiniunt illam inquantum est physica, sed inquantum mathematica, vt geometria: quædam autem assumunt mathematicam lineam, sed non diffinitū eam inquantum mathematica, sed inquantum physica: cōsequēs fuit ostendere quō physicus diffinit ēt physica, & asserit ꝙ est sicut qui diffinit symum, in quo ponitur dum diffinitur, tam materia quàm forma, & licet diffinitio naturaliū nō sit sine materia, tamē naturalis nō per materiam diffinit, & cognoscit compositum ex materia, & forma, sed per formam. vnde lucidissimus Themist. in eodem loco dicit quare naturalis in diffinitionibus vtet materia, sed diffiniet per formam. & Simplicius eandem expositionē sequitur in illo loco. non enim litera græca habet notam exclusionis, vt litera arabica. propter quam Cōm. cogitur exponere ꝙ naturalis non fm materiam tantum. idest sine forma cognoscit, & diffinit. quam expositionem ēt latini sunt secuti. vnde nālia cognoscuntur non per mām, sed per formam: nā mā ēt substantia scibilis est p analogiam ad formam: forma aūt est origo cognitionis tam compositi quā materiæ, & est expositio multum subtilis & vera, ni fallor. Ex quo patet de mente Them. & Simpli, & omnium expositorum antiquorum formam esse quidditatē, sed mā non est pars quidditatis, licet sit pars essentiæ. & mirū est de diuo Thoma, & Ioā. Scoto qūo in hoc defecerint a vera, & antiqua doctrina peripateticorum: asserūt enim materiam & formam esse de quidditate, secuti in hoc Auicē. 5. Met. suæ, sed secus se hēt res. Nā in conceptis cum mā differt essentia a quidditate, vt dicitur in. 3. de anima. tex. cō. 9. &. 7. primæ philosophiæ. tex. com. 41. forma enim est ratio, & quodquid erat esse rei, vt vbiq; locorum Arist. formam diffinit. sicut enim scribit Cōm. 1. cœli. com. 92. forma autem est subiectum vniuersalitatis, & iste est intellectus cuiuslibet formæ. cum autē obiectum intellectꝰ nostri sit vsie, forma sola erit quodquid erat esse quod est intellectus obiectū. materia aūt, vt dicit Cōm. 12. meta. cō. 14. nō habet intentionem alicuius cōis, aut vlis prędicabilis de pluribus. & ideo Arist. 7 Meta. tex. cō. 35. dixit materiam fm se esse ignotam modo nihil dat quod non habet: & ideo materia inquātum fm suam puram naturam considerata, non potest esse cognitionis principium, sed si aliquo modo facit ad cognitionem, hoc est vt est subiecta formæ: & ideo materia, vt dicūt prædicti viri, & est cum hoc sententia Auer. in. 7. Metaph. com. 34 ponitur in diffinitionibus rerum naturalium tanquam vehiculum deferens quidditatem, sed non gratis pars quidditatis. Sed tunc cōtra istam viam sunt tres arduæ difficultates, & prima est contra Themist. quia dicit ꝙ naturalis vtetur in diffinitionibus materia, sed diffiniet per formam. sed hoc contradicit Arist. in. 1. de ani. tex. cō. 16. vbi ponit differentiam inter physicum, & dialecticum. Dialecticus enim (vt asserit) diffinit per formā, sed physicus diffinit per materiā, &

& Themistius dicit ꝙ physicus nō diffinit p materiā, sed per formā. contradicit igitur magro, & tunc erit dria inter dialecticum & physicū, vt patet intuenti. Secunda difficultas est, quia si forma ē tota tei quidditas, & diffinitio nō explicat rei quidditatem. igr diffinitio dēt dari per solā formā, & ita mā non est necessaria in diffinitionibꝰ. Tertia difficultas est qa tūc diffinitiōes substarum naturalium vñr esse per additamentū. Nam si mā quæ pars quidditatis cōpositi nō est ponit in diffinitione cōpositi nō est vt additū: & ita diffinitiones nāliū substarum non erunt diffinitiones simplr, sed per additamentū: sicut sunt diffinitiones accidentium. cōra philosophū 7. meta. tex. cō. 17. Ad primū soluit ꝙ ideo Themist. dicit naturalē & si vtit materia in diffinitionibus nō tn diffiniet p mām, sed per formā: pro quanto cōpositum cognoscitur per formam, & non per materiā, quia materia fm se est ignota: quicquid enim intelligitur, intelligitur fm ꝙ est in actu 9. meta. tex. cōm. 20. vbi dicitur, inueniuntur aūt diagrāma actu, forma autem actus est: materia autem est potentia, & potentia est ratio occultationis & ignotiæ, non cognitionis. sed Arist. vult naturalem diffinire per materiam sensibilem, & ideo non est cō tradictio inter Arist. & Them. quia non sunt discordes in vna & eadem intentione materiæ, sicut patet. Nec eodem modo vtitur seu accipit diffinire vterq; nā Them. dū dicit naturalē non diffinire per materiam intellexit tanq̄ per id quod est prin cipium cognitionis, aut tanq̄ per id quod sit quidditas, aut pars quidditatis, vtitur tn materia in diffinitione tanq̄ necessaria in ratione vehiculi. Qūo aūt dialecticus dicatur per formam diffinire satis in theorematibus declaratum est. Ad secundam difficultatem rndet Cōm. in 1. de anima. cō. 16. inquit. n. ꝙ qui in diffinitionibus rerum accipit materiam & demittit formam diminute accipit. qui vero ponit formam, & dimittit materiā, vr dimittere aliquid quod non est necessarium in diffinitione verumtn non est ita, quia forma in diffinitione debet sumi cum dispositionibus in quibus existit. Pro quo scire debes ꝙ vt scribit Cōmenta. in. 2. phy. cō. 18. formarum quædā sunt quæ indiscreminatim diffiniri possunt cum materia & sine materia: & istę sunt illæ formæ in quibus cōuenit mathematicus & naturalis, sicut est magnitudo & numerus: linea. n. superficies, & corpus, & eorū propria: similiter numerus, & accidentia propria numeri indifferenter diffiniri possunt & cum materia sensibili, & sine. & ideo talia ab vtroq; considerantur, verum, alia, & alia ratione, vt ibi dr. nam naturalis talia diffinit vt sunt in materia sensibili, & vt sunt termini corporis naturalis. sed mathematicus diffinit illa abstrahēdo a materia sensibili. sunt etiam aliud genus formarum, quod impossibile est sine materia sensibili nec esse, nec diffiniri, & istud est appropriatum scię naturali, sicut dr ibi in tex. est caro & os. & 7. met. tex. cō. 37. impossibile est hoīem diffinire sine carnibus & ossibus. & Cōmen. ibidē cō. 39 impose est quidditates naturales

les intelligere sine transmutatione & motu.1.sine materia, q̃ est principium transmutationis: in diffinitionibus aũt entium mathematicorum,nõ apparet hmõi materia, quæ est principiũ trãsmutationis. vt dicit Cõmen.2.phy.cõ.19. licet bene in illis appareat materia intelligibilis:& ideo diffinitiones cõpositorum nãlium indigent mã, nõ q̃a mã sit pars quidditatis:sed quia cõpositum constituit̃ p formã talẽ quæ necessario habet esse in materia,& debet explicari sicuti est. Ad vltimã difficultatem respõdetur q̃ licet mã nõ sit pars quidditatis, est tñ pars essentię cõpositi ex mã & forma : & ex materia & fora fit p se vnũ,sicut ex põa & actu.8.met.t.c. 15.sed ex subto& accnte nõ fit p se vnũ,sed fit vnũ p accns:& iõ diffinitiones accntiũ datæ per subm dicunt̃ esse diffinitiones p additamẽtũ,non aũt diffinitiones subarum. Accedit ẽt ad hoc q̃ subm est in diuerso gñe ab illo,in quo est accns, sed materia est in illo gñe saltẽ reductiue ï quo est ipsum cõpositũ.

Solutio igr oĩum rõnum apparet visa & intellecta dria inter essentiã & quidditatem in istis quæ cũ mã concipiuntur : hæc.n.visa dria soluit oẽm ignorantiam. vñ Cõmen. 7 meta. cõ. 21. scribit forma hoĩs est hõ vno modo,& forma hoĩs nõ est hõ alio modo , & est congregatũ ex materia & forma. vult dicere q̃ si homo sumatur pro hominis quidditate, forma hominis solum homo est illo modo:si vero homo sumatur fm essentiam, quia essentia hominis est congregatũ ex materia & forma, & pars illo mõ non est totũ, sic forma hoĩs non est hõ.

Natura vniuersalius vtitur Philosophus,q̃ naturalis & etiam philosophus disputat contra negantes naturam,quod nõ facit naturalis.Cõmenta.contra Auic.5. meta. cõ. 5. idem 2.phy.cõ.3.

Natura dr̃ 1.de forma.5. meta. tex. cõ. 5.idem 2.phy.tex.cõ.12.& 1.5 li.cõ.5.& 7.meta.39.

Natura dicit̃ de generatione 5. metaphy.tex cõ.5.& 2.phy.te. cõ.14.

Naturalis habet diffinire per materiam sensibilem.6.meta.tex.cõ.2. & 1.de anima tex.cõ.16.

Naturalis habet considerare de alia qua forma,videlicet,de illa quæ impossibilis est reperiri sine materia. 6.meta.tex.cõ.2.idem 3. cœli.tex. cõ. 1. vbi dicitur oẽs subæ naturales aut corpora sunt , aut cum corporib⁹ gñantur & magnitudinib⁹.

Naturalis sententia est speculatiua & non operatiua.ibidem.

Naturalis scientia considerat de rebus mobilibus: mathematica aũt de rebus abstractis fm diffinitionẽ, sed non fm esse.

Naturalia sunt in quorũ diffinitione apparet nã , & voluntaria silr in quorum diffinitione apparet voluntas, diuina aũt sunt,in quorum diffinitione apparet deus.6.met.cõ.2.

Naturales formæ aut plures, aut omnes non sunt sine materia. Commenta.7.meta.cõm.39. vide quare dixit,aut plures, in 6. meta tex. cõ. 1. vbi Philosoph⁹ hẽt confitem modũ loquendi:inquit.n. Physica thæorica q̃dã est,sed theorica circa tale ens qd est posse moueri, & circa substam q̃ fm rõnem vt fm magis nõ separabilẽ solũ. vbi Cõmentator ly fm magis,ad præcidendum sed ab intellectu.

Naturalis non solũ de materia,verũ etiã & de forma considerat magis. 7.meta.tex. cõ. 39. idem 2. phyſi. tex.cõ.21.& 26.

Naturales quidditates non possunt intelligi sine sensu & motu,sed bene mathematicę.7.meta.tex. cõm. 37.& 39. vbi per intelligi intelligas diffiniri, vt notaui in contradictionibus nuper ẽditis.

Naturalis considerat de substantiis sensibilibus inquantum sensibiles sunt, sed primus philosophus inq̃tum substantiæ.7.meta. cõ. 39. 5. 8.9.12.meta.1.5.6.& 29.

Naturalis scientia est philosophia secundum fm naturam, non fm ordinem doctrinæ.Cõmen.7.meta.cõ. 39.idem 2.meta.cõ.3.

Naturalibus entibus propria est materia.7.meta.cõ.39.& rõ est, quia naturalis est de his quæ sunt in motu,oportet aũt intelligere materiã in re mota, vt dr̃ 2.met.tex. cõ. 12. Materiæ nomen multiplex est 5.meta.tex.cõ.1.& vide etiam Themist. 2.phy.super tex.7.

Natura quælibet congregata ex duabus naturis conuenientibus, necesse est vt sit de natura componentiũ 7.meta.cõ.48.

Naturales subæ sunt ab oĩbus cõfessim.meta.tex.cõ.1.& tex.cõm.2.

Ex hoc patet q̃ corpus mobile nõ potest demonstrari in scientia naturali,quia ad per se nota & cõfessa ab omnibus non erigitur demonstratio. Naturalis ad.2.phy.tex. cõ. 6. cuius oppositum tenuit diuus Thomas.

Naturales subtantiæ generabiles habent omnes causas.8.meta.tex. cõ. 12.idem in 2.phy.tex.cõ.70.

Natura in diuino,cęlestiq; corpore efficiens sempiternum motũ, non autem est causa aut principium quietis Them.in 2.phy ī prĩcipio.

Natura est in gñe potentiæ.9.meta. tex.cõ. 13. vbi Cõmen. in cõmẽto dicit probans hoc , quia natura est principiũ ratione principii est potentia, & potẽtia est genus eorum, quia continet naturalia & artificialia,potentia.n. vt d. Cõmen.ibi.dr̃ de naturalibus & artificialibus.

Natura & ars conueniunt in hoc q̃ intendunt actum & non potentiã. 9 meta.tex. cõ. 16.

Naturalis, accidẽtia & principia speculatur entium inquantum mota, & non inquãtum entia. 11. primę philosophiæ.capite.3.iuxta finem. idem 7.primę philosophiæ. cõ. 9. & 1.physi.Cõmen. in suo prologo in principio, vbi intentionem declarat naturalis scientiæ. ex 6. primæ philosophiæ.tex cõ.2.

Naturalis,scientia & a practica & a factiua altera est. 11.meta.cap. 6.

Naturalis scientia est de habentibus in seipsis principium motus. s.

Naturalis scientia scietiarum prima esset, si quidem naturales subæ primæ entium forent. 11.meta. ca.6. idem 6.meta. tex.cõ. 3. vide in prio theoremate de hoc.

Naturalis habet dare causas mobiles,substantiæ materiales & mouẽtes,formales aũt & finales non põt 12.primæ philosophiæ.cõ. 6. vide in concordantiis.

Natura licet non intelligat aliquid, tñ rememorat ipsam de causis nobilioribus ea,quæ dñr intelligentiæ.12.meta.cõmẽ.18.authoritate Them.&est in pria parte digressionis, vbi dicit q̃ fm Platonem hoc est aĩa mũdi q̃ fit ex dijs secũdis:& fm Arist.est a sole & orbe decliui,

&ibi-

& ibidem prope finem cõmenti. cõ firmat hoc idem ex propria sententia. vide pro hoc lucidissimũ Themist. in paraphrasi super 1. physicę auscultationis in expõne tex. 81. de appetitu materiæ, vbi ĩquit: etenim verissimum puto ꝙ dicitur prouidentiam fuisse quæ & turpi desiderium honestatis & egenti opulentiæ quantum sit satis iniecerit.

Natura quandoq; vtitur organo ꝓp melius: quandoq; vero propter necessitatẽ eius cuius gr̃a factum est. Cale. in 4. de vtil. parti. cap. 17. vbi de intestinis loquitur, & in hoc casu 2. instrumentũ participat virtutem principalis agentis. vnde intestina hñt vim digerendi cibum virtute ventris, & venæ hñt vim transmutãdi sanguinem virtute epatis, licet intestina non sint organi digestionis neq;, venæ sanguificationis, & hoc ibi Gale. aperte dicit. Et nota bene hoc, in quo casu instrumentum põt attingere formã quę est ab agente.

Natura quod potest facere vno instrumento nõ facit duobus. 12. meta. cõ. 45. consimile 1. physi cõ. 59. vide exemplum in 2. de anima tex. cõ. 88. vbi philosophus dicit ꝙ natura vtitur aere respirato in duo opera, sicut lingua in gustu & locutione, idem in simili plerunq; inuenies in libris de partibus aãlium, & a Galeno in libris de vtilitate particularum, & de iuuamentis membrorum.

Natura per multi iugam formatũ successionem tendit ad vnum finẽ. Themist. 2. phy. super 78. idem habetur ab Arist. expresse in 5. de natura animalium. ca. de insectis. idẽ habetur in 2. de generatione animalium. cap. 3. Them. aũt dat exẽplum de herba, stipula, spica, & glumma, quæ omnia ad vnum finẽ tendunt, quod est triticum ipsum.

Naturam omnẽ & omnem subãm impassibilem fm se optimũ sortitã esse finẽ existimandum est. 12. meta. tex. cõ. 48.

Natura esse, in plus est q̃ fm nãm esse: nam sunt. n. quædam res naturæ quæ fm naturã esse non pñt, quia sunt vitia oblesionesq̃ ab ipsa natura contractæ. Themist. 2. phy. super tex. 5.

Naturales res in infinitum nõ perseuerant in sua natura nisi per accñs. ex lib. destruct. disp. prima in solatione. 2. dubij.

Naturæ opus non est a scientia. ex lib. destructionũ dispu. 3. in solatione primi dubij.

Naturæ actio necessãrio ẽ in sua substantia, sed non in volentis subãtia. ibidem.

Natura igitur sic ita sibi vult, vt fiat rum conuersionibus & eorum numeris generationis & obitus numeret, sed exquisite id facere nequit propter materię indefinitionem. & ꝙ multa principia incidunt, quę generationes destructas fm naturã & corruptiones impediant. Aristo. in fine 4. de gene. anim. idem 2. de gener. & corrup. tex. cõ. 57. Inde patet nõ oĩa ex necessitate prouenire.

Naturæ opera si essent a sapientia separata seu remota, remoueretur ea ab oĩbus naturę effectibus. ex disp. 9. in sol. 3. dubij. idẽ 12. me. cõ. 18.

Naturæ opera procedunt sicut opera artis: & ideo concluserunt Philosophi ꝙ a primo intellectu virtutes naturales procedunt: & ille est qui omnibus entibus ordinem dat. ex disp. 10. in sol. 2. dubij.

Naturæ ordo & processus hic est vt respectu inferiorum superioribus vice formarum vtatur, respectu superiorum inferioribus loco mãæ. Themist. 3. de aĩa. cap. 27.

Naturalis scientiæ octo sunt partes fm Arist. ex dispu. 1. in lib. physicarum disputationum. contra Algazelem, vt idem tenet in principio libri methcororum.

Naturalis philosophiæ nõ est ramus medicina, neq; scientia de iudiciis stellarum, neq; physionomia. ibi de in phisicis dispu. vbi supra.

Naturali scientiæ non sufficit via diuisiua per se, neque via sensus per se, sed via composita ex vtraque via, scilicet ex diuisione & ex testimonio sensus in enumerãdis speciebus sui subiecti in plerisq; locis, vt in scientia de animalibus. Commentator in 1. de partibus animalium prope finem.

Natura quod aliũde dempserit, vbi dat, reddere ad aliã partẽ solet. ex 2. de partibus animalium. cap. 14.

Natura plerunq; vtet vnico instrumento ad plures actiones 2. de aĩa. tex. cõ. 88. & in 2. de partibus animalium cap. 16.

Natura raro aggregat in eandẽ speciem animalium duo diuersa adiumenta ciusdem adiumenti pro conseruatione. Cõmen. in 3. de partibus animalium cap. de cornibus & dentibus.

Natura rem nobiliorem in meliori subiecto cõstituere solet, nisi quid impediat. ex 3. de partibus anim. cap. 4.

Natura interdum excrementis commode vtitur. ex 4. de partibus animalium. cap. 2.

Natura ab inanimatis continue ad animalia transit per ea quæ viuunt quidem, sed non sint animalia ita vt parum admodum alterum ab altero differre videantur propter suã propinquitatem. ex 4. de partibus anim. cap. 5. idem Auerr. ibidem in cap. de duro testato. vbi dicit ꝙ natura semper mouetur ad medium anteq̃ transferatur ad vltimum extremum, aliter natura egisset quid inane. s. ꝙ esset priuata aliquo gñe & nõ perficeret ipsum: laudetur ergo deus sapiens cognoscens.

Natura vbi duob⁹ ad duo opera vti potest, nec aliud impeditur, nihil tale natura facere solet quale per inopiam ars excussoria obeliscolichinium ex vera lucernaq; cõponit. attamen si id fieri non potest, tunc vno ad duo opera vtitur. 4. de partibus anim. cap. 6.

Naturaĩ profundo quod pręcipuũ est semper collocat, quod non præcipuum vero in superficie Gale. 1. de vtil. parti. ca. 17. intelligitur in viuentibus quæ sunt hic: nã in magno mundo primus motor est in circumferentia magni orbis.

Natura rem minorẽ maiori potioriq̃ addere solet: non autem maiorem nobilioremq; minori. ex. 4. de parti. anim. cap. 9. idem. 7. politicæ. vbi scribitur ꝙ deterius semꝑ est nobilioris gratia.

Natura ex his quæ fieri possunt, facere solet quod melius est. ex. 4. de partibus animalium cap. 9. idem 2. cœli tex. cõ. 34.

Natura nihil superuacuum efficit. 4. de partibus anim. cap. 10. & 11.

Natura instrumenta, ad officium, non officia ad instrumenta accommodat. ex 4. de partib⁹. ani. ca. 11.

Natura

Natura quãcunq; rem facit, aut qa est necessaria, aut propter melius. Arist. in 1. de generatione animalium. cap. 4.

Natura in formatione fętus quasi pictoris officio fungitur cum condit & creat: pictor enim vbi lineis primum descripserit animãtem mox vario illinit colore ac perficit. &c. Aristo. in 2. de gener. anim. cap. 4. prope finem.

Natura in formatione membrorũ procedit sicut paterfamilias prudẽs, qui nihil amittere solet ex quo facere aliquid cõmodi possit, dispẽsatur aũt in cura rei familiaris ita vt cibus optimus detur liberis, deterior seruis. &c. Arist. in 2. de gener. anim. cap. 4. prope finem.

Natura in maiori parte facit hoc ꝙ in vno membro sunt duo iuuamẽta, aut tria, sicut nares propter odoratum & propter expurgandas superfluitates. 2. Colſ. cap. 19.

Natura attendere videtur vt sensum prouisum curãq; diligentem erga prolem parentes habeant, sed in genere deteriore hoc facit quousque pariant, in aliis quibusdam etiam quousq; perficiant, prudentioribus vero plus curæ mandatur, vt etiam enutriant, postremo his quę prudẽtia iam maxime prædita sunt, consuetudo, amor, & caritas in prolem etiam adultam seruatur, vt homini, & quadrupedum nonnullis 3. de generatione anim. cap. 2. Inde scire potes quomodo natura de rebus nobilioribus maiorẽ gerit curam & solicitudinem.

Natura nulli fœminæ arma ad pugnam, vireſq; exercendas tribuit. Aristo. in 3. de generatione animalium. cap. 10.

Natura & ars in rerum, concoctione semper inutile ab vtili secernũt. Arist. 3. de gener. anim. cap 11.

Naturæ effectus aut necessitate fiũt, aut iuuamento. 3. Colſ. cap. 30

Natura & facultatem cuius dat & instrumẽtum: sic. n. melius est. Arist. in 4 de generatione anim. cap. 1.

Natura vnicuiq; excremẽto recepta culum dat. ibidem.

Natura quodammodo est id quod præter naturam est. Aristo. in 4. de generatione animalium. cap. 4. & ideo lucidissimus Them. in 2. phy. in expositione tex. 5. dicit ꝙ natura esse in plus est q̃ sm naturam. nam monstra & priuationes a natura esse dicuntur, licet non sint secundũ naturã: & ideo animaduerte ꝙ licet textus dicat sm naturã: hic tamen debet isto modo capi quo diximus.

Natura non potest vti in eadem hora excremento eodem pro duabus operationibus diuersis. Auer. 4. de generatione animalium. cap. de lacte: & elicitur ab Arist. ibidem. cap. vltimo. vbi inquit, natura non tam large profundere potest vt ancęps sit, sed si alterutram in partem secernitur in alterã desit necesse est, nisi quid acciderit violentum.

Naturam ita subiecimus ex his quæ cernimus ratione ducta vt neq; deficiat neq; frustra agat quicquam in singulis quoad eius fieri potest. Arist. in 5. de generatione animalium. cap. vltimo.

Naturæ nullus opus est in quo non aliquid mirandum inditum sit. primo de partibus animalium. cap. vltimo. idẽ pulchre declarat Gale. 1. de vtilitate parti. ca. 10. versus finẽ, vbi pulchre probat etiã in istis caducis,

ducis rebus fulgere sapientiã, prouidentiam, & potẽtiã inuictam dei.

Natura adeo sensim paulatimq; de animatis ad animata trãsit vt cõtinuatione ipsa lateat eorum confinium & medium vtrius nam sit extremi. Arist. 8. de nã anima. cap. 1. Ex hoc collige contemplationem talium mediorum, quæ participant conditiones oppositorũ excitat egregie notauit Simpli. in 1. de anima in expõne. 9. tex.

Natura sępicule solet suos fines tanq̃ offendi, proinde in aliquibus dubium sit, animalia sint an radices, radices an lapides. Them. 2. de anima. cap. 5. vide in 8. de natura animalium. cap. 1.

Natura magis proprie dicit de formis simplicioribus q̃ de organicis, ex pluralitate metaph. tract. 1. cap. de natura.

Natura apud medicos dicitur de vi siue regitiua totius quæ est nutriti ua, quia est simplicior inter oẽs vires & ideo non pñt transferre nomen naturæ ad virtutẽ cordis. ibi. dormientes capita magna. ex libro de somno & vigilia.

Necessarij entis dispositio est vt nõ sit per suam actionẽ, sed actio eius sit propter ipsum 2. phy. cõ. 82. vide 2. cœli. cõ. 17. & 21. & 12. meta. cõmen. 16.

Necessaria multa sequuntur per se ad sua possibilia. vnde possibile est in signis vt propositiones eorũ sint compositæ ex propositionibus possibilibus, & necessariis, sed tñ necessarijs vt maiores sint necessarię, qm hoc modo contingit ꝙ cõclusio sit necessaria. 7. phy. cõ. 2.

Necessaria multa habent causas. 8. phy. tex. cõ. 15.

Necessarium sm Auic. duplex ex se & ex alio. Cõmen. in paraph. 1 de cęlo vlti. cap. & 8. physi. cõ. 79. & 2. cęli. cõmen. 71.

Necessariũ ens nullam habet possibilitatẽ. 2. cœ cõ. 33. & 34. & 12. met. cõ. 39. & 9. meta. tex. cõ. 17. vide in concordantiis.

Necessarium est duobus modis sm Auicẽ. videlicet, ex se & necessariũ ex alio, possibile tñ ex se: & reputatur ꝙ ista sit opinio Alex. inquibus dã suis tractatibus. 3. capite de substantia orbis, & ibi vide impugnationem istius dicti, & in 1. capite etiam. & 8. phy. cõ. 79. & in 12. primæ philosophiæ. cõ. 41.

Necessarium non contingit aliter & aliter se habere. 4. meta t. cõ. 25.

Necessarium pluribus modis dicitur. 5. meta. tex. cõ. 6. & 12. meta. tex. cõmen. 38.

Necessarium pro violento. ibidem.

Necessariũ est quod impossibile est aliter se habere. ibidem.

Necessarium quoddam est in naturalibus, & quoddam est in voluntariis. 5. meta. cõ. 6.

Necessarium simpliciter est duobus modis, quorum vnus est vt aliquid non possit alio modo esse per se: alter vero quod fit propter aliud primus modus a modernis appellatur inceitabile in esse, secundus vero a modernis appellatur debitum & necessarium per aliud. Cõmentator 5. metaphysi. commen. 6. vbi per modernos intellige Auicennam, & Algazelem, & sequaces istorum.

Necessitas dꝛ duobus modis 12. metaphysi.

taphyſi. tex. cõmen. 38.

Neceſſariorum quoddam eſt neceſſarium per ſe, & quoddam p aliud: iſta diffinitio nõ eſt vera niſi in motu cęli tm̃. non aũt in ſubſtantiis. vide cãm. 12. meta. cõ. 41.

Neceſſitas eſſendi non eſt additum quid ſupra eſſe extra aĩam ĩmo eſt quędam proprietas in ente neceſſario, nullamq; infert additionem ſupra ipſius ſubſtantiam, & nõ aliud dicit niſi cauſæ remotionem, videlicet, ꝙ illud principium nõ eſt cauſatum ex aliquo. ex lib. deſtr. diſp. 3. in ſol, 14. dubii, vide in contradictionibus nuper editis.

Neceſſe eſſe quomodo fuit a ſaracenis & ab Auicenna probatum, & ꝙ via Auicẽ, ſit inſufficiens, & quæ ſit via demonſtratiua ad probandum neceſſe eſſe require in diſputa. 8. in lib. deſtru. in ſol, 1. dubij.

Neceſſarium eſſe non eſt denominatio negatiua, ĩmo affirmatiua conſequens naturam rei non habentis cauſam. ex diſputatione 8. in ſolone vltimi dubij.

Neceſſitas in rebus naturaliter ẽ duplex, vel ex materia vel ex fine. ex 1. de partibus animaliũ. cap. 1. ſm tranſlationem Theodori, & ex. 2. phy. tex. cõ. 87.

Neceſſitas eſt duobus modis, vnus eſt vt eſſentia primi ſit neceſſaria eſſentiæ vltimi, alter vt nõ ſit ex neceſſitate ſed propter melius, vt melius eſt eſſe duo q̃ vnum. Cõment. in 2. Coll. cap. 8. de iuuamentis mẽbrorum conſimilium.

Neceſſariũ dicitur tripl̃r, primo pro illo quod impoſſibile eſt vt ſit ſine eo ratione materiæ, vt animal ſanguineum impoſſibile eſt vt non reſpiret. 2. modo pro violento. 3. modo pro eo quod impoſſibile eſt aliter ſe habere, & iſto modo corpora cęleſtia dicuntur neceſſaria. ex paraph. meta. tract. 1. cap. de neceſſario. vide etiam Ariſt. 5. meta. cap. de neceſſario.

Negans principium negat pluralitatem & motum: quia principiũ eſt cauſa vtriuſq;. 1. phy. cõ. 8. ꝙ ſic intelligitur, quia principium relatiue ad principiatum: relatiua autẽ poſita ſe ponunt, & ideo ſi principium eſt principiatum eſt modo principium & principiatum ſunt, multitudo. n. capit intellectus vt aliquid ſit ſuimet principium. 2. de anima. tex cõ. 47. & eſt etiam ſententia diui Auguſt. in 1. de trinitate. cap. 1. nulla omnino res eſt quæ ſeipſam gignat vt ſit: quomodo autẽ principium ſit cauſa motus, patet ex deſcriptionibus principij poſitis in 5. primæ philoſophię. tex. cõmen. 1. in quibus ſemper apparet motus aut vniuocus, aut equiuocus, ſicut eſt cognitio, vt patet diſcurrenti.

Negationem vnam eſſe duorũ impoſſibile eſt quod non eſt in prima tione. 10. meta cõ. 19.

Negationes non inſerunt pluralitatem in ſubſtantia negati, neq; relationes inferunt in ſubſtantia relati. ex libro deſtruct. diſputatione 5. in dubio vltimo, authoritate Algazelis & Auerrois, quia non ſibi contradicit in illo dubio, niſi de intellectu tantum, quod non ſignificat relationem in deo, ſicut ipſe Algazel peripateticis impoſuit.

Negatiiones quæ currunt curſu nominum priuatorum. ſ. negationes quę ſumuntur in diſtinctione entium ab inuicem habẽt ſine dubio cauſas, quæ inferunt illis entibus illas negationes. ex diſputatione. 4 dubii.

Negatio & priuatio differunt, quia negatio eſt ablatio alicuius ſimpliciter: priuatio autẽ eſt ablatio alicuius in aliqua natura terminata. 4. metaphy. tex. com. 4.

Nicolaus authoritate Auenzoar a proprietate habet colericos præſeruare a febre 6. Colli. cap. 11. vide etiam 7. Colli. cap. 11. de cura ſebris colericæ, vbi ad corrigendam ſcamoneam iubet exiberi cum ſyrupo de nenufare, & ſyrupo de pomis & malticę: quia ſyrupꝰ de nenufare frangit qualitates primas ſcamoneæ. ſ. caliditatem & ſiccitatem, & cum hoc cõfortat ſua aromaticitate membra principalia: & idem operatur ſyrupus de pomis, & maſtix confortat & remouet nocumentum membrorũ principalium. Et nota bene hoc in actu practico in medicinarũ ſolutiuarum exhibitione, contra rudes.

Peripateticorũ more loqui eſt diſtinctius, & cum maiori indagine rem tractare: priſcorũ vero more loqui eſt cũ paucitate ĩquiſitionis. Auerroes in paraphraſi 4. de cęlo ſumma prima. cap. 3. & elicitur ex textu com. 17. ibidem: loquens enim de antiquis dicit ꝙ modo magis nouo intellexerunt. vbi Commen. cõ. 11. colligit ꝙ ſermo poſterior debet eſſe acutior & rectior, & cauſali in promptu, quia poſteriores viderunt dicta priorum & nõ ecõtra. Dicit. n. Philoſophus in prĩo primę philoſophię ꝙ philoſophia laborando incepit; ars enim quo ad ſua, ſed maturaẽ poſtea, & deĩde. ſicut teſtatur Auicenna in 7. ſuæ primæ philoſophię. cap. 2.

Nerui habent introitũ in ſenſum & motum. 2. de anima. com. 116.

Nerui a natura triplici intentione ſunt diſtributi: alij ꝓpter ſenſum, alij propter motum, alij ad percipiendum cõtriſtantia. Galenus. 5. de vtilita. parti. cap. 9.

Nerui inter partes exãgues cauſam ſentiendi præcipuã obtinẽt. Themiſtius primo de anima. cap. 14. ſuper tex. 32. cum hoc concordat Commentator. 2. de anima. com. 116. & medici omnes.

Nernus cõ nõ peruenĩat ad omnes partes carnis in quibꝰ fit ſenſatio, non poteſt dici ꝙ animal ſentit p neruum tm̃: patet autẽ de ſe carnẽ ſentire per omnes ſuas partes. ex. 2. de partibus animalium. in cap. de carne Cõmen. vbi ſubdit ꝙ nõ debet dici ꝙ fiat ſenſatio per neruũ ſine alijs membris: nam ſimile huius dicit Galenus de viſu ꝙ fit per duos neruos obticos: quamuis etiã ipſe dicat humiditatem glacialem eſſe membrum proprium viſus, & ſubdit ꝙ hoc erit ſi concedamus neruos inueniri in omnibus animalibus. ſed ſi non inueniantur nihil faciunt ad ſenſum niſi melioris notę gratię.

Neruorum iuuamentum ſm Galenum eſt ad deferendum ſenſum & motum voluntariũ omnibus mẽbris. ſed ſm Ariſto. nerui non ſunt facti niſi ad temperandum calorẽ intrinſecum ad hoc vt det virtutẽ ſentiendi. 2. Colli. cap. 8. de iuuamentis membrorum cõſimilium, idem dicit ibidem vbi ponit iuuamenta carnis.

Neruus apparet ꝙ naſcuntur ex ce-

tebro eo ꝙ non sunt ſixi in ipso, si cut dicit Galenus ibidem, vide in concordantijs nuper editis.

Neruus & cerebrum non sunt principium sensus tactus. sed in animalibus habentibus ista contẽperant organũ tactus, quod est caro. in. 2. de partibus animalium. in cap. de carne Commentator.

Neruus ex humore mucori simili nascitur & aliter Aristo. 3. de natura animaliũ. cap. 5. cogita, quia facit pro opinione medicorum.

Neruus ignẽ non patitur cum vena patiatur, & incisus solidari nõ potest. Arist. 3. de nã aãliũ. cap. 5.

Neruorum natura nõ ab eodem initio continua procedit, sicut natura venarum. ibidem.

Nihil debet esse ociosum in natura, nec etiam in arte. 1. physi. com. 50. idem 1. cæli. tex. com. 32. & 3. de anima. tex. com. 45.

Nihil aliud ẽ causa generationis & corruptionis nisi materia propter non esse. i. priuationẽ, quæ est immixta in substantia eius. Commentator primo phy. cõmen. 79. & 1. & 3. capitulis de substantia orbis. & 1. cęli. com. 20.

Nihil per accidens prius est in his quę sunt per se. 2. phy. tex. com. 65. primo cęli. com. 14. 4. physi. 43. 4. metaphy. com. 14.

Nihil ꝙ ẽ de natura incorporea habet quantitatem. 4. phy. com. 10.

Nihil recipit se neq; per se neq; per accidens. 4. phy. tex. com. 26. & 27.

Nihil ad numerũ nullam habet rationem. 4. phy. tex: com. 71.

Nihil dicit transmutatũ nisi qđ ẽ in fine trãsmutationis. 6. phy. t. c. 57.

Nihil corrumpitur in nihil, & nihil ex nihilo generatur. 3. cęli. cõmẽ. 52. idem 1. physi. tex. com. 34.

Nihili, seu non entis nullę sunt differentię. 4. phy. tex com. 67.

Nihil simpliciter intelligitur duob⁹ modis, aut ꝙ non est substanna & est aliquod aliorum ꝓdicamentorum, aut ꝙ non est substantia nec aliquod aliorũ prędicamentorũ, 1. de gñatione & corr. tex. co. 11.

Nihil eorũ quę a natura & fm naturam sunt inordinatum est. natura enim est causa omnis ordinationis. ex. 8. phy. tex. com. 15. Vbi aduerte ꝙ in plus ẽ aliquid esse a natura & esse fm naturam: nam non solum habitus & dispositiones conuenientes & formæ a natura sunt, verũetiam priuationes & monstra & corruptiones a natura sunt. sicut notat pulchre Themist. in 2. phy. & Simplic. in expositione tex. cõ. 5. & ideo Philosophus animaduertens ad hoc dixit, nihil eorum quę sunt a natura & fm naturam. i. fm naturalem & consuetum ordinem naturę est inordinatũ. quia bene aliquid a natura genitum potest esse inordinatũ. nam quid generat nutrit, & auget monstra nãtura? sed talia & si a natura sint, non tñ sunt fm naturã genita impedimento naturę adueniente ꝓpter materiam. & ideo Commentator in cõmento dicit illã propositionem quę a natura sunt esse ordinata, habere veritatem vt in pluribus: sed raro illa propositio fallit, sed cũ limitatione Philosophi semp vera est. Et ex illo loco, patet quid sit dicendũ ad qõnem fieri solitã in 2. phy. a doctoribus quærentib⁹ vtrũ mõstra sint a natura vel a casu: aliqui enim vt Burleus distinguũt demõstro, qđ potest bifariã sumi, vel

vel pro aggregato ex ĩdiuiduo alterius speciei & monstruositate, & sic dicunt talia non esse effectus naturæ, alio mõ ꝓ indiuiduo cui accidit illa mõstruositas & sic sunt a natura. Nõnulli aũt dixerunt esse a natura vñi. alii cõuerso modo ꝙ sunt a natura patticulari. Nos aũt secundum peripatheticorũ doctrinã dicimus ista a natura fieri, nutriri, & augeri, sed non fm naturã: etiam monstra quæ non fm naturã fieri dicit possunt dici a casu eẽ facta sed non a fortuna. sicut docuit nos Philosophus in 2. phy. tex. cõ. 65. vbi ponit differentiã inter aliquid esse a fortuna & a casu. vbi dicit, maxime aũt a fortuna esse est separatũ in his quę a natura fiant, cũ. n. aliquid extra naturã tunc nõ a fortuna, sed magis a casu factũ esse dici debet: sed tũ est hoc alterũ: illius. n. causa exterius est. istius aũt interius est. Vbi animaduerte ꝙ mõstra & ea casu, dici possunt facta fuisse & nullo modo a fortuna, tñ ꝓprie loquẽdo talia etiã a casu nõ sunt, quia effectus casualis proprie sumptus cã est extra, sed monstruosi esse sui superabundantia, vel defectu, vel ex suis qualitatiuis & quãtitatiuis dispositionibus, cã monstrorũ & materia est ex causis intrinseeis. & ideo large dñr a casu esse, sed ꝓprie sunt a natura, sed nõ fm naturam factaita notãt græci, & Commen. in verbis obscuris ibi dicens esse est alius modus naturæ, &c. Nihil patitur fm quod est vnum. 9. metaphy. tex. com. 2. vbi Commẽ. dicit ꝙ Arist. per hoc intendebat declarare ꝙ in re simplici non est passio neq; potẽtia omnino: & ꝙ illud in quo est potentia est compositum: & fuit antiqua sententia diuini Hippocratis in libro de natura humana. vbi scribit quod si homo esset res vna non vtiq; doleret neq; pateret neq; corrũperet, quia sicut dicit nõ inueniret aliquid qđ faceret eum dolere, & pati, & conuerti. Hoc etiam consonat dictis Galeni in principio libri de morbis & accidẽtibus inuestigantis numerum morborũ. vbi habet ꝙ qa corpus compositũ est ex contrarijs elementis hñtibus potestatẽ cõmisceri, & mutari, & ad seipsa cõuerti, & passionib⁹ subijci est corpus corruptibile, & mutabile, & passibile, nõ solũ ex natura cõpositionis, vt asserebat Democritus ex atomis indiuisibilibus faciens cõpositionẽ, sed ẽt ex nã cõponentiũ, & ideo d. ꝙ si corpus eẽt simplex nõ recipet magis, nec min⁹, nec meli⁹, nec pi⁹ si ex diuersis ptib⁹ fuerit cõpositũ & ad se inuicẽ passibilib⁹ multa diuersa sibi erũt aliis alia meliora.

Nihil ex non ente fieri, & omne ex ente fere, omniũ eorũ qui de natura est cõmune dogma. 11. primæ philosophiæ. cap. 5. iuxta principium. idem in 1. phy. tex cõ. 34.

Nihil eorũ q̃ natura fiũt fit ab arte, nec econtra. Cõmenta. authoritate Alexandri in 12. primę philosophiæ. cõm. 13. Ex quo videtur ꝙ ars alchimiæ non sit possibilis.

Nisi in scientia naturali demonstraretur modus entium separabilium non essent nisi scientia doctrinalis & nãlis. 1. phy. cõ. vlti. Quod qũo sit intelligẽdũ vide ĩ theorematib.

Niuis & pluuię locus est vnus & materia vna, sed differunt per diuersitatem agentis, quia frigiditas ge-

nerans niuem est intensior,& frigiditas generans pluuiam est remissior. 1. metheororũ. cap. 4.

Nigrum est albi priuatio vt lucis tenebrę. 10. meta. test. cõ. 7.

Nobile modicum nobilius est multo ignobili. 2. cęli. com. 60. & fuit sententia Arist. in primo de partibus animalium. cap. 5. vbi scribit.

» Res enim illas superiores tametsi
» leuiter attingere possumus, tamen
» ob eius generis excellentiã cognoscendi, magis oblectamur, q̃ cum
» hęc omnia juncta nobis tenemus:
» quẽadmodum quãlibet partẽ minimamq; corpotis nostrę puellę delitiarũ vidisse gratius & iocundius est, q̃ cęterorum hominũ mẽbra tota perspexisse & contrectasse. consimile elicitur ex primo de anima, tex. com. primi.

Nobilitas essendi in intellectib⁹ abstractis non acquiritur per actionẽ 2. cæli. cõmen. 62. & habet ibidẽ tex. commen. 64.

Nobilitas abstractorũ consistit in seipsis, sed nobilitas aliorũ entium cõsistit ī actione eorũ. 2. cęli. c. 62.

Nobilius semper prius est viliori. 3. meta. tex. com 11.

Nobilitas nõ accidit formis nisi fm q̃ sunt finis. 2. physi. com. 74. consimile habetur in 2. primę philosophiæ, tex. com. 8. vbi dicitur, q̃ facientes infinitũ latẽtes auferũt boni naturam. vbi Commen. in commen. notat q̃ bonum in entibus non est nisi ꝓpter causas finales

Vbi animaduerte fm Philosophũ in eodem loco. v3. 2 physi. 74. q̃ tunc forma habet rationẽ finis, qñ res ab ea habet dignitatem & nobilitatem non simpliciter sed fm naturã vniuscuiusq; rei: dignitas. n. simpliciter & perfectio & nobilitas simpliciter, vt notant ibi expositores, & etiam Commen. in 5. primę philosophiæ in cap. de perfecto. nõ est nisi in primo principio quod deus est. Et aduerte q̃ licet in naturalibus forma & finis veniant multotiens in vnum fm subiectum & dno fm rationem: alicubi tamen ratio formę, & ratio finis separanẽ, sicut est in mathematicis, vbi solũ est ratio formæ & non finis, quia ī immobilibus non est ratio boni, neq; finis. Sed dices, qũo sciri potest per regulam necessariam quã do ista separantur & quando non? Ad hoc autem Alex. & Themisti⁹, quos etiam Commẽtator sub verbis obscuris sequitur, dixerunt, q̃ hoc patet ex diffinitionib⁹ rerum: & rei quidditatem: quotiens posita diffinitione statim apparet rem tali modo melius esse q̃ quouis alio modo, tunc forma illa non solum forma, verum etiã finis rationem obtinet: sed quoties proposita diffinitione rei non statim apparet rem illam melius hoc modo se habere q̃ alio, tunc res illa solũ forma est, & nullo modo finis. Et hoc videre licet in diffinitionibus rerum naturalium, quia positis rerum diffinitionibus apparet rei dignitas & nobilitas, fm quã res naturaliter se habent quam aliter, vt ex hominis diffinitione dicente hominem esse animal rationale mortale apparet q̃ melius est hominẽ habere cõplexionẽ maxime tẽperatam & remorã ab excellentijs cõtrariorum sicut est de facto, q̃ alio modo: molles enim carne sũt apti mente & ratiocinio. vt patet ex. 2. de

anima, tex. com. 94. similiter ex diffinitione auis, videlicet, q̃ ẽ animal a prædominio aereũ manifeste apparet q̃ melius est aues habere alas quã carere alis. Sed ex diffinitionibus rerum mathematicarũ non statim apparet quare res melius sit sic q̃ alio se habere mõ, vt posita circuli diffinitione & quadrati non statim apparet quare melius sit circulũ hoc q̃ alio se habere modo. vnde Themistius ibi dicit, non enim quẽadmodum ex hominis, equi, plantarũ diffinitione statim ostenditur quid sit in illis speciebus optimũ prestantissimumq;, ita in mathematicis euenit: quis. n. non derideatur si pergat probare meli⁹ circulo esse vt lineæ a centro proseqũtur quadratum obambulant? Qđ enim animaduertens Cõmenta. tor naturalibus est vt ens sit in sua dispositiõe nobiliori fm quod est illud ens, non nobilius simpliciter: nobilius. n. in esse non est nobilius simpliciter: & dixit hoc vt notificet q̃ forma non sequitur naturã materię necessario, vt opinati sunt antiqui naturalium, sed natura inuenit eam pp hoc q̃ ens sit in sua natura nobilius: & ideo forma quę sequitur naturã entis, nõ est dicta nobilior, vt forma mathematica: non enim dicimus q̃ ex hoc q̃ lineæ exeuntes a centro ad circunferentiam sunt æquales vt circulus sit nobilior, sed hoc contigit naturæ circuli, & ideo nobilitas non reperitur in formis mathematicis. hæc enim .s. nobilitas non accidit formis nisi secundum qđ sunt finis, hæc Commentator.

Sed tunc est maxima difficultãs, quia Aristo. in 13. primæ philosophię ī fine primi capituli. ĩquit, bonũ autẽ & in immobilibus dicẽtes nihil mathematicas sciẽtias dicere de bono aut optimo mentiuntur: dicunt enim & demonstrant maxime, non enim si nõ nominatum: opera autẽ & rationes ostendunt &c. quod animaduertens Auer. in 3. primæ philosophiæ. cõ. 3. exponens dictũ Philosophi. ibi: dẽ asserẽtis in mathematicis nõ eẽ rationẽ finis neq; boni, ĩquit, q̃ ipse dixit q̃ ordinatio numerorũ & magnitudinũ inuenitur in eis, & indiget hoc perscrutatione, vbi in eodẽ loco dicit Cõment. q̃ in immobilibus non inuenitur bonum per se. & ponderans hoc Commentator dicit & dixit per se, quia potest contingere vt in rebus mobilibus sit bonum, sed non per se. vnde fm q̃ mihi videtur, tunc in aliquo obiecto scibili inuenitur ratio boni per se, quando ex ratione & diffinitione dante rei quidditatem statim apparet rei bonitas, & q̃ melius est rem illo, quam alio modo se habere, sicut apparet ex diffinitionibus rerum naturaliũ, vt diximus: sed qñ ex diffinitione talis rei non statim hoc apparet, tunc si in tali obiecto sit aliqua bonitas, hoc non est per se, sed accidit: nam non est dubium q̃ in figuris mathematicis est ordo & nobilitas. nã in 2. cęli. tex. com. 12. demonstratur circulũ esse nobiliorẽ & perfectiorem omniũ figurarũ, quia tñ illa nobilitas non euidenter etiam immediate apparet ex circuli diffinitione, vt dicit Themi. & Cõm. ideo contingit naturę eius: ista ni

fallor ẽ peripateticorũ ſnĩa in hac re, q̃ non niſi maximo labore, & in non paruo tempore mihi ĩnotuit. Et aĩaduerte etiã vnum quod etiã alias in cõtradictionibus memini me annotaſſe, qđ refert dicere ĩ entib⁹ mathematicis nõ eſſe rõnem boni, & refers dicere ſcĩas mathematicas nõ habere rõnem boni, qa primũ uerũ eſt, & ſm eſt falſũ: nam entia mathematica & nãlia non ſunt diuerſa ſm ſubiectũ, ſed ſm rõnem: & ideo eadẽ forma, vt ĩ mathematica ſcĩa conſiderat, h⁊ pciſe rõnem formæ & non habet rationem finis, & ſic abſtrahit a rõne boni, ſed vt ĩ naturali ſcĩa cõſiderat vtroq; modo cõſiderat, & ideo vt ẽ finis intẽtus ab agente ſic habet rõnem boni, ſed ſcĩę mathematicę cũ ſint ſm peripatheticos de numero ſcĩarum ſpeculatiuarę, ſic ſunt de numero bonorũ, & ĩ eis ẽ ordo, & ex earũ cognitione ĩtellꝰ perficit, & nõ ſolũ exercet, vt volue runt Platonici, vt notauit Amoni⁹ ſuper porphirio. Amplius dant pluribus artib⁹ ſubalternatis multa principia & conferunt ad multa, vt alibi notauimus. Sed tunc eſt difficultas qũo poteſt eſſe nobilitas in habitu ſcientifico ſi nõ inue nitur p ſe nobilitas & pfectio in ob iecto. Niſi eſſet q̃ habitus ſciẽtifi cus nõ depẽdet ab obĩto tanq̃ a cã totali, & ideo põt aliqua participa re ex alia rõne q̃ ex rõne obiecti: li cet. n. habitus ſciẽtificus in certum dine & abſtractiõe depẽdeat ab ob iecto, vt patet in 1. poſterio. in illo cap. certior aũt ſcĩa ẽ altera: altera tũ in nobilitate nõ ſemp ab obiecto depẽdet, licet hoc plerunq; con tingat. vt elicit ex prĩcipio libri de aĩa, & ex. 2. primę philoſophię. ter. cõ. 2. ſed illud ẽ verũ vt frequẽtius ſed nõ credo illud ſemp verũ eſſe, ſicut eſt in caſu. Et tu cõſidera dili gentius, quia non eſt poſteris prę cluſa via ad altiores ſpeculationes. Nobilius nõ tendit deſiderio in vilius. 12. primę philoſophiæ. tex. c. 30. & habetur in 7. politicę, vbi ha betur q̃ vilius ſemper eſt nobilio ris gratia.

Nobilitas rerũ compoſitarũ ſe inuicem excedentiũ non attendit niſi penes paucitatẽ cõpoſitionis & pro pinquitatẽ ad primũ ſimplex ĩ illo gñe. 12. primę philoſophię. cõ. 51. vbi patet perfectiones rerũ attendi penes proximationem ad ſummũ contra Sophiſtas.

Nobile in omni gñe eſt ſimplex. & indiuiſibile, & ſingulare, & per ſe extra cõpoſitũ. ſ. q̃ ſubſtãtia entis nõ eſt in cõpoſitione: ſicut calidũ ſimplr eſt ignis, cui nõ eſt admixtum aliud corpus, p quod fiat motum caloris. 12. prĩe philoſo. c. 51. dici Nobile id eſt qđ ex bono p̃duit gñe, generoſum vero qđ nõ a ſua natura degenerauit. primo de hiſtoris animalium. cap. 1.

Noctes plenilunij ſunt tepidiores, ex 4. de parti. anima. cap. 5.

Nomen libri phyſicorũ eſt auditus nãlis, vel ſermo nãlis, vt Cõmen. in prologo. ſed allegat extraneam cãm: melius grẽci vt Simplicius. Nã ſcriptorũ Ariſt. duæ ſunt ſpẽs, vna earũ q̃ exteriora nominabat, & de hoc meminit Ariſt. in 1. cęli & mundi. tex. cõ. 100. quales erãt hyſtoricę & rethoricę meditationes, & demũ oĩa ea q̃ minus tum curę, tum diligentię indigebant. altera eorũ q̃ auſcultatoria nũcupabat, in qbus philoſophia remotior ſubtilior agitabat, ex quoq; nũero eſt iſte liber. Aduerte ẽt q̃ ab Ari ſto. nuncupat prim⁹ ſermo nãlis, vt patet in 1. cęli. tex. c. 20. dr ẽt in ſpeciali lib. de prĩcipiis et de motu.

Nomina ſynonima nõ vſitantur in doctrina demonſtratiua. Auerr. 1. phy. cõ. 1. & 4. phy. com. 129. 1. cę li com. 1. huius ratio (ni fallor) eſt, quia nihil debet eſſe ſuperfluũ in ſcientia, in hoc enim ita ẽ de arte, ſicut de natura, prout ſcribit Cõzit Lincolienſis q̃ mos eſt ſapientum verba onerare ſententijs. Nota tñ q̃ ad exponendũ licet quandoq; vti nõibus ſynonimis, vide p̃ hoc Auer. 4. phyſi. com. 45. notan ter aſt appoſuit in doctrina demõſtratiua, qa in arte poetica, aut oratoria hoc non ſoluin licet, immo eſt neceſſariũ. & Plato aſſeruit nõ eſſe habẽda de nõibus cura quibus magnarũ rerũ cura proponitur, vt recitat Gale. 2. de diffe. feb. cap. 7.

Nominũ nõ eſt magna ſolicitudo habenda. 1. phy. com. 1. idem The ſtius 1. de anima. cap. 19. Plato etiã ſnĩa fuit ſi nomina neglexerimus magis diuites prudentia ad ſenectutẽ peruenie mus. Galen⁹ refert in 4. de vtilit. parti. cap. 13. vide qũo ſit intelligendũ in cõtradictionibus nuper editis.

Nomen dictũ de aliquibus ſimplr & ſm prius: de alijs vero dicit ſm quid aut per poſteri⁹: illud de quo per prius eſt ſemper cauſa poſte rioris. 8. phy. com. 77.

Nomina ſeptimo die pueris imponuntur: plures enim ante ſeptimũ diem conuulſione intereunt. 7. de natura animaliũ, cap. vltimo.

Nomẽ cognitionis & ſcĩę non ſunt noĩa ſynonima, quia ſcĩa demonſtratiua nõ vtitur noĩbus ſynonimis. conſimile 1. phy. tex. cõ. 1.

Nomẽ priuatiuũ tria ſignãt, aut. n. mõſtrat priuationẽ intẽtionis q̃ de mõſtrat nomẽ habit⁹, vt cũ dr de cęco q̃ eſt non hñs viſus, aut dimi nutionẽ viſus vt demõſtrat hoc no men debilis viſus, aut malũ viſum vt videat phãtaſmata. 3. cęli. c. 25. & ẽ ſimile diſtinctione medicorũ de opatione leſa q̃ dr tribus modis aut diminute, aut corr. aut ablate.

Nominũ quędã dicũtur equiuoce, & quędam ſm prius & poſterius. 1. de gñatione. tex. com. 44.

Nomẽ in rebus nãlibus 1. dr de forma: & ſcđario de cõgregato, in artificialibus vero ecõtrario. quia primo dicit de materia, & ſcđario de cõgregato. 2. de aĩa. com. 8.

Nominũ expoſitio in ſcĩa diuina ẽ pars illi⁹ ſcĩę, ecõtrario ei qđ eſt in alijs ſciẽtijs: qa in alijs ſciẽtiis expo nunt noĩa apud vnamquãq; cõſiderationẽ in vnaquaq; q̃ſtione, ſed in ſcĩa diuina exponũtur noĩa in vno tractatu. v3. in 5. meta. non ad diſtinguendũ nomẽ, ęquiuocũ, ſed in nũerando intẽtiones de quibus cõſiderat iſta ſcĩa. Auer. 3. metaphy. com. 1. & idẽ. 5. meta. com. 1. cõtra Nicolaũ peripateticũ.

Nomina denominatiua ſignificant vnum compoſitum. 3. metaphyſi. com. 16. vide etiam 1. phyſi. com. 25. vide in concordantijs.

Nomina denominatiua ſignificãt ſubſtantiam & accidens. quarto, metaphyſi. com. 3. & 3. metaph. cõmen. 16. vide tamen quid 1. ſignificẽt Auer. quinto metaphy. cõmen. 14. contra Auicennam.

Nominibus non significantibus auferretur adinuicem disputare: secũdum veritatem autem & ad seipsum. 4. metaphy. tex. com. 10.

Nomen quod significat vnam intẽtionem, necesse est quod ponens illud nomen ad significandum illam intentionẽ intelligat illam intentionẽ: qui enim non intelligit vnam intentionem, non potest ponere nomen oĩno 4. meta. t. c. 10.

Nomina denominatiua q̃ prędicantur de vno non significant vnã intentionem. 4. meta. commẽ. 11. & elicitur ex tex. & sensus est quòd nomen non dicitur significare vnã intentionẽ ex hoc ꝙ prędicatur de vno, alioquin sequeretur ꝙ albus, & musicus, & homo vnũ & idem significarent, quod tamẽ ẽ falsũm: refert enim vnum significare, & de vno, vt dicitur in textu.

Nomina multa quæ significant aliqua quæ sunt vnã diffinitionẽ habentia, sunt nomina synonima, vt vestis, & tunica. 4 meta. tex. co. 11.

Nomen quando significat aliquid in nominato, quod est ei necessarium, & est idem in numero cum eo significat substantiam, & si significauerit in nominato aliquod nõ necessarium ei nec est cum eo vnum, tunc illud est accidens. 4. meta. tex. com. 12.

Nominum expositio est pars scientiæ diuinæ, secus in scientia naturali & in alijs scientijs particularibus. 5. meta. cõ. 1. Vbi animaduerte vnum pulchrum dictũ Alexandri. 5. meta. in expositione textus 5. in capitulo de natura in fine, vbi dicit: illud aũt intelligere oportet singulã q̃ vt plurifariã dicta partitur, nõ accipi vt equiuoca, sed vt quæ ab vno & ad vnũ referuntur.

Nomina aliqua de quibus Arist. distinguit significata eorũ in 5. meta. sunt ꝓpinqua synonimis, & cõmunibus ap ꝓpriatis. 5. meta. cõ. 4. quid per noĩa synonima Cõmẽ. intelligat clarum est. Nam sunt diuersa noĩa eãdem tñ intentionem significantia, sicut vestis, tunica, & indumentũ, & de talibus Cõmen. locutus est in 1. phy. cõm. 1. & 1. cæli. com. 1. dicẽs ꝙ nomina synonima nõ vsitant in doctrina demõstratiua. & 4. phy. com. 129. dicit. displicet expositorib⁹ ipsum vti nominibus synonimis: vnde in similibus dicit ꝙ ista noĩa elementũ, principium, & causa, dum cõiter sumũtur sunt noĩa synonima, sed dum sumuntur ꝓprie distinguunt: & hoc voluit significare cũ dicit hic in prędicta authoritate, ꝙ sunt propinqua noĩbus cõibus appropriatis: appellat enim nomẽ cõe quod de multis intentionibus dici põt: sed q̃n appropriate sumit, tunc sumitur ꝓ vna intẽtione tñ: nam licet elemẽtũ cõiter potest de omni causa dici, proprie tñ de causa materiali: & principium communiter licet de omnibus etiam causis dici potest, appropriate tamen dicitur de causa mouẽte, & agẽte, & causa appropriate dicit de fine, licet cõmuniter dicatur de omni cã, sic igit intelligis quę nomina sunt propinqua synonimis, & communibus appropriatis.

Noĩa denominatiua primo significãt accns, secundario subm, cõtra Auicẽ. Cõmenta. 5. meta. com. 14.

Noĩa q̃ dñr de affirmatione & negatione, dñr pure equiuoce, & vlt de oppositis 7. meta. com. 15.

Nomen non imponitur rei, quam homo ignorat. 7. meta. tex. com. 14. idem. 4. met. tex. com. 10.

Nomen vtrum significat cõpositũ, an formam, quæritur ista quæstio a Philosopho in. 8. metaph. in tex. 6 septimi. Et notat ibi Cõmentator, ꝙ ista qõ procedit in nominibus significantibus essentiã, i. substãtias rerum, & non in accidentali: quod ideo dixit quia, vt ipse tenet contra Auic. 5. meta. com. 14. noĩa denominatiua primo significant formam, & secundario subiectum.

Nomen significãs essentiam primo significat formã, & secundario cõpositũ ex materia, & forma. 8. meta. tex. com. 7.

Nomen nõ significat rem nisi fm, q̃ est in actu. 8. metaph. cõ. 7. & est authoritas Philosophi in. 9. primę philosophiæ in tex. com. 7. & in 2. phy. tex. com. 11.

Nominum propriorũ inopia cogit nos q̃q; metaphoricis vti. Them. libro de memoria. cap. 11. idem Alexãder in paraphrasi de anima. 10. cap. de phantasia.

Nominũ oportet si disputatio futura est vnumquodq; esse notũ, non facto autẽ hoc cõicatio sermonis fieri non poterit, oportet igitur nominũ vnumquodq; esse notum, & significare aliquid & nõ multa, sed non aũt vnum, si autẽ plura significet manifestum facere ad quod refert nomen eorum. 11. primæ philosophiæ. cap. 3.

Nominũ inopia facit nos declinare a principali ad cõitates. Auicen. 5. meta. cap. idem Cõm. 7. metaphy. com. 41. & 8. meta. com. 5. contra Alexandrum.

Nomina analoga dicuntur mõ cõtinẽtiæ rerum attributarũ ad vnũ, & taliũ proprietas est, ꝙ ascendant ad primũ illius generis, qđ est causa aliorũ prima appellatorum illo noĩe, & ideo talia nõ cõicant ī vna natura cõi, & probatio huius est, quia istorũ quoddã est causa cęterorum, & cã præcedit causatum, & impossẽ est, vt natura causæ, & cãti sit vna, & eadem in genere, nisi in particularibus causis: & ideo hæc species cõicationis opposita est cõmunicationi gñali. ex lib destruc. disput. 7. in solu. vltimi dubij.

Nomen fuit impositũ formis quiescentibus, & verbũ formis mobilibus. Cõm. 5. phy. com. 9.

Nomen famosius videtur significare aggregatũ ex materia & forma, licet quãdoq; dicatur de forma, & est id cui verius applicatur nomẽ: sed si fiat cõparatio inter has duas significationes, tũc significatio de composito est prior tempore, & posterior fm esse: & eius significatio de forma est posterior tpe, & prior fm esse, quia nõ est moris plebis diffinguere inter indiuidua substantiæ tali differentia. ex paraphrasi meta. tract. 2. vide idem in. 8. met. cõ. 7. & in 2. de aĩa. com. 8.

Non inuenitur corpus simplex qđ alteretur ex se, aut quod gñetur ex se: sicut inuenitur corpus simplex quod trãsferẽ in loco ex se. 2. phys. com. 1. 4. phy. com. 71. 8. phys. 20. & 60. & 2. de aĩa. com. 50. & 115.

Nõ dubitamus, ꝙ corpora simplicia mouentẽ ex se. 2. phy. cõ. 3. & 1. & 4. phy. 71. 3. cęli. 28. 4. 12. 24. & 25.

Non debet aliquis dicere, ꝙ diffinitio naturæ sit cõclusio demonstrationis. 2. phy. com. 3. & com. 6.

Non

Non oīs homo est aptus, vt sit medicus. 2. phy. com. 3.

Non quodlibet gñatur ex quolibet. 1. phy. tex. cō. 43. & 2. phy. tex. cō. 45. & 8. phy. 46. & 2. meta. cō. 15.

Nō omne quod est à natura est pp aliquid. 2. phy. cō. 77. vide pro intellectione huius Them. in. 2. phy. in expositione tex. 5 vbi dicit, q̄ a natura etiā esse dicuntur priuationes & peccata naturæ, licet talia fm nām non sint. & ita dicit Simplic. in eodem loco.

Non ens non transmutatur. 3. phy. tex. com. 12. & primo physic. com. 71. & tex. com. 75. & 77.

Non omne de quo dicitur hoc nomen vnū dicitur de eo fm q̄ quidditas sit eadē, vt vnū dicitur de tunica, & veste. 3. phy. tex. com. 21. facit pro ponentibus cum identitate reali stare distinctionem formalē.

Non entis nulla est dīa. 4 physī. 67.

Non omne ens est ī loco, sed mobile corpus. 4. phy. tex. com. 47.

Non esse in actu quod est esse in potentia est proprium primæ materiæ. 5. phy. com. 7. & 1. physī. 70. & 12. mmetaph. com. 11.

Nō ens dicitur tribus modis. 5. phy. tex. com. 8.

Nō quodlibet agit in quodlibet, nec quodlibet patit à quolibet: sed determinatum à determinato, & sic non quodlibet fit ex quolibet, sed determinatū à determinato. 1. phy sico. tex. cō. 43. inqt Simplic. q̄ iste sunt dignitates cōes omnibus generationibus, & naturalibus, & artificialibus, & idē confirmat Comment. ibidem commen. 46. Auer, autem addit, q̄ iste dignitates sunt vere vniuersalī, in omni generatione, quarum actio, & passio est quasi genus, quod ideo credo addit tum fuisse, quia intentio Arist. ibi est probare, q̄ omnia quæcunque fiunt, fiunt ex primis contrarijs, quia ista erat vna ex tribus conditionibus principiorum, quæ non erat p se nota de primis contrarijs, vt dicit Comment. Et ideo Arist. alius exorditur ad declarandum illam ponens istas dignitates, q̄ non quilibet agit in quodlibet, sed contrarium in suū cōtrarium, nec quodlibet patitur à quolibet, sed contrarium patitur à suo contrario. Et ideo scire debes, q̄ est differētia inter motū & actionem. quia in plus est mouere, quàm agere. primo de generatione, & corruptione. tex. cō. men. 43. omne enim agens est mouens, sed non econtra. Nam actio & passio sunt merito contrarietatis, in talibus igitur generationibus quarum actio & passio é quasi genus. 1. quæ fiunt merito contrarietatis habent locum illę dignitates. Nam in motu non est verum vniuersaliter propter motum cęli, qui non est de contrario in contrariū, sed est ab eodem in idem, vt patet primo cęli. tex. com. 30. & propter motum æquiuocum repe. tum in abstractis, & in intellectu, vt patet 8. physī. com. 40. & sic cessat instantia Simplicij de anima, quę videtur pati dum illustratur à Deo cū non sit in ea contrarietas, soluit enim q̄ ipsa inquantum indigens videtur aliquam habere contrarietatem respectu Dei, qui est perfectus, & plenus omni perfectione, & sic ex non diuina fit diuina, sed melius est dicere cum Auer. q̄ hic non quæritur nisi principia generationis, & corruptionis in quibus est actio & passio,

passio, talia autem sunt in quibus est cōtrarietas, vnde alterationes & motus illi inuēti in abstractis sunt equoce dicti cū istis, qui inueniuntur in his quæ sunt corpora, aut virtutes in corporibus, sicut bene notauit Cōm. in. 8 phy. com. 4.

Non ens non dicitur quiescere, neq; transmutari, neq; esse contrarium 8. physī. com. 62. idem 5. phy. tex. com. 7 & 8. & 1. physī. 51. & 8. phy. commen. 4.

Deus iustū est increpare aliquem nō respecta causa. 2. cęli. tex. cō. 34.

Nō solū his dicere gratiā iustū est, quæ opinionibus aliquis compraticauerit, sed & his, qui adhuc in superficialius enūciauerūt, etenim aliquid conferit aliquid, nam habitum quidē nostrum præexercitati sunt in. 2. meta. tex. com. 2.

Deus similiter mentitue est, qui dicit quatuor esse quinque, & q̄ mil- le. 4. metaph. tex. com. 18.

Non entium quædā potentia sunt. 8. metaph. tex. com. 7.

Non ens dicitur tripliciter. 12. meta. tex. cō. 11. & 5. physī. tex. cō. 8.

Nō videte quędā melius est, q̄ videre. 11. meta. tex. com. 51.

Non singulis, & prima multotiens debiliter nota & parū, aut nihil en habet. 7. meta. tex. com. 10. vbi dicit Cōmen. q̄ illa quę sunt cognitionis ī respectu eorū quę sunt nobis per se, & euidentissima demōstrari non possunt. 2. physico. tex. com. 6. & ibidem com. 3. & 4. meta. physī. tex. cō men. 9. Themistius in. 1. de anima super tex. com. 4. inquit q̄ euidētissima, & quæ est nat, vt videbitur attollunt rapiuntq; etiā repugnantem animū ad accessionem, siue ascensionem.

Notū est per se, q̄ locus rei est aliud à re, & quod nihil sustētatur super se. 3. physī. com. 52.

Notum est per se, q̄ in minori tempore pertransitur pars, q̄ totum. 6. phy. com. 21.

Nota naturaliter & ignota naturaliter inueniuntur in quolibet gñe.

Nos sumus quodammodo finis omnium. 2. physico. tex. com. 24. Aduerte tamen, q̄ loquitur de manufactis, seu artificialibus.

Nos nō credimus scire aliquid nisi sciuerimus illud cū oībus suis causis primis, donec perueniamus ad suas cās propinquas. 2. phy. cō. 27. idem primo phy. com. 1.

Nouitas in rebus nō procedit à voluntate tantum, īmo etiam à natura, & ab euētu, vnde si innouatum solum à volūtate esset, sequeretur, q̄ volūtas assumeretur in diffōne eius, nūc aūt diffō innouati est illud quod fit post priuationem. Ex disput. 11. in sol. primi dubij.

Nouitates nō proueniunt nisi in corporibus, & ideo Philosophi cauent sibi attribuere nouitates prīæ causæ. Ex disp. 12. in solu. 3. dubij.

Nulla scientia speculatiua cōsiderat de ente p accidēs. Cōm. 2. physī. cō. 53. pōdera, quia dixit speculariua, vide in primo priorū. in. com. 18. in calce commenti.

Nullius diuisibilis finiti vnius ē terminus. 4. phy. tex. com. 91.

Nulla obliuio maior est, q̄ cum qs perscrutatur de causa alicuius rei, & dat causam destruentem intentionē illius rei. 3. cęli. com. 56.

Nullus potest per se inuenire artes operatiuas, aut consideratiuas in maioti

maiori parte, quia nō complentur nisi per iuuamētum prioris ad sequentem. 2. metaphy. com. 2. vide cōsimile in fine com. 36. 3. de aīa.

Nullus conabitur aliquid facere ad terminum nisi futurus venire. 2. meta. tex. com 8.

Nulla species inuenitur per accidēs 6. meta. tex. com. 4 idem. 8. physic. cō. 46. & 7. meta. com. 22.

Nulla est substātia abstracta q̄ non moueat, quia tunc inueniretur in dispositione diminuta. 12. meta. commen. 48.

Numerus quilibet est numerabilis, & omne numeratum in potentia cum fuerit in actu possibile est, vt sit numeratum in actu. 3. physico. tex. com. 41.

Numerus causatur ex diuisione continui. 3. physi. tex. com 68. Et nota q̄ intelligitur de numero sensibili, quia continuum est diuisibile in infinitum, & per consequens talis numerus causatur ex vnitatibus q̄ sunt res diuisibiles.

Numerus crescit in infinitum, & est vnum de fundamentis, quæ ponit arithmeticus. 3. phy. com. 56.

Numerus augeť in infinitū propter materiā, & non diminuitur in infinitum, quia diminutio inducit ad formam vnitatis quæ est indiuisibilis. 3. phy. tex. com. 68.

Numerus est coaceruus vnitatū cōpositus ex indiuisibilibus 3. physi. tex. com. 68.

Numerati respectus ad numerum ē sicut contenti ad cōtinens. 4. phy. commen. 115.

In numero esse cōtingit dupliciter, vel sicut partes, & accidentia, vel sicut numeratum ibidem.

Numerus fm Platonem, neq; diminuitur in infinitum, neq; augetur in infinitum, quia vsq; ad decem Plato facit numerum. 3. physi. tex. commen. 61.

Numerus quilibet numerabilis est 3. phy. tex. cō. 41. vbi aduerte, q̄ vt ingt Them. illa ꝓpositio ē vera, tā de numero, q̄ de numero mathematico, rationes enim ille sunt cōmunes, vt asserit.

Numerus est augumētabilis in infinitū non diuisibilis, ecōtrario aūt in magnitudinibus. 3. phy. tex. cō. 68. vide quō intelligatur. 3. physi. com. 60. & 3. cęli. com. 6. idem. 4. metaph. com. 27.

Numerus nō habet infinitatem in actu, sed permixtam potētiæ, sicut est in motu, & tempore. 3. phy. tex. com. 68. vide etiam in simili. 9. metaph. com. 11.

Numerus non differt in specie per res numeratas tanq̄ per differentias substātiales. 4 phy. tex. cō. 134

Numerus non multiplicatur ad numerationem rerum numeratarū. 4 phy. com. 132.

Numerus duplex numeratus & numerabilis. 4 phy. tex. com. 131. Vbi aduerte, q̄ litera translationis Arabicæ est deprauata ibi, & nō sā cōiter inueniebatur, sed sic iacet in tera græca, & ita exponit Themi. & Simplic. differt. n. numerus numeratus ā numero numerabili, vt dicunt, quia vnus dicit actum, & alius aptitudinē, & numerus numerātus refertur ad numerantem, numerus vero numerabilis refert ad numeratiuum, vel ad id quod potest numerare.

Numerus ē notior naturaliter apud nos, & ignotum nāliter apud nos est numeratum. 4 phys. com. 132.

Numerus numerat numeratum essentialiter, sed per accidens numerātū. tex. cō. 112. 4. physi.

Numerus diuiditur per vnitatē, sed non continuatur per vnitatem. 4. physi. 105.

Numerus excedit omne quod est in eo duobus extremis. 4. phys. tex. commen. 117.

Numeri esse in anima non est omnibus modis ee in anima, quia tūc esset ens fictum, vt chimera, & hyrcocervus, sed esse eius extra aīam ē in potentia. s. propter subiectū proprium, & esse eius in anima est in actu. Ex quo colligitur, q̄ entia quibus aliquid non correspondet extra animam sunt figmenta. 4. phys. com. 134.

Numerus simpliciter nō multiplicat, sicut multiplicatē numerus nō simpliciter dictus. 4. phy cō. 134. Numerare, & mensurare, vt inquit Boetius nostra ē functio nostrū est opus, nulla. n. mēsura à natura cōstituta, Themist. 4. physic. com. 132. in digressione. Et elicitur ex Themistia Aristt. in tex. dicētis, si nō esset anima numerus non esset.

Ternario ternario tenemur magnificare creatorem in orationibus, & laudibus, q̄a omnia ista non fiunt nisi ad magnificādum creatorem. primo cęli. cō. 2. & elicitur ex tex. Numero ternario appellationes assignantur. primo cęli. tex. com. 2.

Numerus ternarius est perfectus. 1. cęli. tex. com. 2. & 3.

Numerorum principia vtrum sint in eodem numero, aut specie dubiū. 3. cęli. com. 35.

Numerus denarius perfectus est, & ideo vt comprehendere naturam numerorum. 1. meta. cap. 2.

Numerorum natura fm aliquos, & idearum est vna natura, fm alios aūt alia est natura numerorum & formarum, sed ē natura media inter formas, & sensibilia, & ista fuit opinio Platonis. 1. metaph. cō 8.

Numerus numerat se, aut per vnitatem, aut per numerum. 1. metaph. tex. com. 37.

Numeri mathematici sunt impassibiles. primo meta. tex com. 38.

Numerorum tres sunt species, est. n. numerus mathematicus, qui non multiplicatur per multiplicationē rerum numerarum, & est numerus formalis, qui diuersatur per diuersitatem entium, & est numerus cuius iste numerus est fora, & sunt sensibilia primo metaph. com. 38.

Nota tamē, q̄ illa diuisio sequit fm mētem antiquorū, cōtra quos arguit Philosophus, & Cōm. ibidē, pro illo vide Themistiū primo de aīa. ca. 12. super. 26. vbi recitat opinionē Themi. inquit. n. cum īcorporeā nām à quantitate continua remotissimā putarent, vtpote quæ nullā molem, aut diffusionem haberet, sed sub discretā cōmode cadere viderent, numerū illi, & multitudinē asciscebant, non oēm, sed quam vere, & simplices vnitates attollerent. Dixi veras, ac simplices vnitates, quia numerus, qui ad incorporea pertinet nō cōstat ex his vnitatibus, quæ corporali naturæ mortaliq; tribuuntur, nullum. n. corpus perfecte vnum est, quia in infinitū secabile est, q̄obrē numerū illū tanq̄ ex specieb⁹, & formis collectū foralē, seu specificū appellabant cōtraq; eiusgnis numeros, vt rerū foras, & spēs ꝑdicabāt, atq; huic sentētiæ versus ille congruit.

Quæq;

Quæq; suos retinent numeros numero omnia constant.

Numerus est ens existens extra animam. primo meta. com. 36. vide quo sit intelligendum in. 4. physi. com. 131. Dicit. n. ibi Com. esse numeri in anima nō est in oībus modis, sed in anima est in actu, & extra animam est in potentia per subiectum eius proprium, & esse eius in anima est in actu. s. quando anima fecerit illam actionem.

Numerus cognoscitur & multitudo per priuationem cōtinui. 2. de aīa tex. com. 133. quod qualiter sit intelligēdum, vide in digressione infrascripta.

Numerus cognoscitur à sensibus negatione cōtinui Aristotelis sententia est in. 2. de anima. in tex. com. 133. dicit Simplicius in isto loco, ꝙ non est intelligendū numerum sentiri per negationem continui. i. tanq̄ per priuationem sicut tenebra à visu, & sicut absonum ab auditu. Nam numerus per se sensibilis est sicut, & vnū, & est mouēs potentiam sensitiuam. Iam. n. Arist. in hoc tex. enumerans omnia sensibilia cōia, quorū alterum erat numerus, dixerat ꝙ oīa motu sentimus, vnde nō est dictū Philosophi intelligēdum ꝙ tanq̄ priuatio sentiatur, quę nō mouet sensum, vt tenebra, quę non mouet vilum, sed qm̄ opponitur vnum multitudini cū multitudo consistat in congregatione vnius simul quod est continuum fm vnū quodq; ex quibus multitudo constat, & quia in rebꝰ sensibilibus vnum, vt continuū est vnum, & cū in multitudine numerali non appareat tale vnum continuum, quamuis numerus vnus existēs fm diuisam collectionem & vnus ē, & cognoscitur, sed nō vt continuus, & hoc manifestat negatio continui. v3. non vt solum vnū cognoscit, hoc. n. cōtinuum est in omnibus sensibilibus, sed tanq̄ in collectione multorum talium collectione recusante cōtinuationem & istū modum dicendi, vel consimilem imitatur Paulus Venetus in præsenti loco, inquit. n. ꝙ vnum & multa sumūtur dupliciter, vel absolute, vel īmutatiue, absolute vnū est priuatio, & multitudo est habitus, sed immutatiue vnum est habitus, & multitudo est priuatio. de dicit, ꝙ nō sumitur priuatio hic vt tenebra respectu lucis, sed cō mō quo vnum contrariorū est priuatio perfectionis. Nam certius & euidētius iudicamus de vno, q̄ de multis. Et ideo quātum ad imitandum sensum vnum est habitus, & numerus est priuatio. Sed Cōm. Albertus, & diuus Thom. videntur dicere ꝙ numerus est priuatio vnitatis continui, iste locus in veritate est multū difficilis, quia si numerus est ens reale, & est forma absoluta cum sit in prædicamento absolutum, neq; habet aliquam vnitatem & entitatem, & per cōsequens pōt illo modo esse sensus obiectū, cum Arist. dicat omnia sensibilia motu sentiri, vnde nō est dubium, ꝙ seclusa omni animæ operatione in manu ē numerus quinarius, digitorum, & in oculis binarius, & ibi difficile est videre qūo numerus sit priuatio vnitatis, & ꝙ auger difficultatē, est q̄a Them. tenet in. 10. meta. ꝙ vnū & multitudo opponūtur priuatiue, & vnū est priuatio, & multitudo habitus, & nūc dicit ea

posituri, & per vitam meam quantum est locus iste obscurus post longam perscrutationē videtur mihi quo nota, ꝙ formarū sunt diuersi gradus. quędam. n. sunt cōiunctæ fm esse, & diffinitionē in materia sensibili, quædā vtroq; modo abstractæ, quædam sunt medio mō, quia fm esse cōiunguntē, & fm rōnem abstrahūt, primus gradus est appropriatus nāli, secūdus diuino, tertius est cōis naturali, & mathematico, sed duobus diuersis modis, quia si diffiniantur cū materia sensibili pertinēt ad nāleni, si absq; pertinent ad mathematicū. Et nota, ꝙ illa sunt ista quæ à Philosopho dicuntur sensibilia cōia, vt magnitudo, motus, figura, quies, vnū, numerus, & q̄ ad ista reduci pñt, vt esse, locus, situs, & id genus. Vbi nōtandum, ꝙ entia nālia & mathematica sunt eadē subiecto, sed diuersimode cōne forali, vt linea mathematica, & linea nālis, & id genus, nō vt sunt naturales res hic sūt materia sensibili, & cū ea intelligunt, vt vero sunt mathematica sunt in abstractione cōsistunt. Et nota, ꝙ in ista diuersa cōsideratione possunt diuersa & opposita verificari, sicut alias diffuse probatum est rationibus, & authoritatibus. Dicitur, ꝙ ē duplex numerus, naturalis, & mathematicus, & ē multiplex differētia inter hęc, quia numerus naturalis causatur ex diuisione continui, & rectius dicit multitudo, numerus, & partes eiꝰ sūt magnitudines corporales, & diuisibiles, quia continuum non diuiditur in indiuisibiles, & iste numerus, scz multitudo est, vnum ex sensibilibus cōibus, sed numerus mathematicus componitur ex vnitatibꝰ indiuisibilibus, nec talis est sensibile commune, nec talis, vt sic habet esse sensibile, sed habet esse in abstractione consistens, vnde lucidissimus Them. in 4. phys. in expositione tex. 102. expresse dicit numerum quendam esse quantitatē discretam, & aliū esse quātitatem cōtinuā, vt est tripedaneū telū, & vult numerū positū in diffinitione tpis esse cōtinuū non discretum, quicquid dixerit ibi Cōm. Item alia est dria, quia partes numeri mathematici diuidunt numerū, sed non cōtinuant, nec cōtinuare possūt, sed partes numeri sensibilis diuidunt numerū sensibilē, & possunt ipsum cōtinuare, qa ex decē lineis pōt fieri vna linea cōtinua, sed ex decē vnitatibus indiuisibilibus nō pōt fieri vnus numerus ꝙ sit quantitas vna continua. Iterum est alia differentia, quia numerus mathematicus constat ex vnitatibus, quę vnitates sunt indiuisibiles, & per consequens talis vnitas. d. formaliter indiuisionem in quantitate, & est priuatio, sed vnitas numeri sensibilis est vnitas diuisibilis, etenim pars continui cōtinuum est, & continuum. d. aliquam formā positiuam, quia cōtinuum est cuius partes copulantur ad aliquem cōem terminum, dico tūc, ꝙ recte Cōm. dicit in cōmento isto, ꝙ comprehēsio numeri, & multitudinis, vbi credo ly, & teneri expositiue, quia multitudo rectius dicitur, q̄ numerus iste, qui est sensibile cōmune comprehenditur per priuationem cōtinui quod est magnitudo, quia sensibile quod offertur sensui semper

per est aliquod continuum, & aliquod sensibile, & corpus. Et nota, ꝙ numerus, ꝙ ex vnitatibus constat indiuisibilibus numerũ habet .i. binariũ, sed numerus, qui cõponitur ex rebus, & nõ ex vnitatibus absolute, vtpotę ex lineis equis bobus. Nam dicimus tres lineas decẽ equos, talia n. numeros dicere solemus, sed in talibus si de multitudine quæras est inuenire minimum vt minima multitudo linearũ sũt duæ lineæ si de magnitudine vera nõ est minimum, quia quælibet talis res continuæ in infinitum secari põt. Themist. 4. physi. 108. nullum. n. indiuisibile est per se obiectum sensus, & ideo vnitas illa indiuisibilis ꝙ est principiũ numeri mathematici, & numerus ex illis resultans nõ est res extra aĩam in actu, & per cõsequens talis non põt mouere sensum in actu, quia semper existimabitur aliqua spẽs mouens. 3. physi. tex. com. 17. Et ꝙ hoc sit verum oñditur authoritate Aris. in. 4. phy in tex. com. 130. vbi dicit, ꝙ nihil aliud est aptũ numerare nisi aĩa, aut animæ intells, vbi Cõm. dicit, ꝙ esse numeri est ī anima in actu, & extra aĩam in potentia, ꝓpter subiectũ eius proprium, vbi recte diximus nos, ꝙ numerus mathematicus & nãlis sunt vnum subiecto, & duo fm rõnẽ. Pro quo aĩaduerte, ꝙ facta diuisione continui in plures partes, quarum quælibet est vna in se, aĩa abstrahit a qualibet istarũ partium vnitatem indiuisibilem, & ex illis indiuisibilibus vnitatibus cõponit numerũ, qui est quãtitas discreta, & ista vnitas indiuisibilis, & forma numeri mathematici in actu, nõ est in abstractione animæ. Et ideo dicit Auer. in tract. 3. in paraphrasi metaph. ꝙ nisi esset aĩa non esset vnitas, neque numerus in actu, nec ex hoc sequitur, vt scientia mathematica nõ sit scientia realis, ꝙa ex hoc ꝙ est de entibus abstractis ꝓ intellectum nõ sequitur, vt sit de secundis intellectis, nõ. n. omne, ꝙ intellectus intelligit per abstractionem est ex secundis intellectis, quia tũc omnis scĩa illo modo eẽt de secundis intellectis, quia est de realibus, & talia nõ habent esse nisi in intellectu, vnde cõceptus primo abstractus à re, est ex primis intellectis, & de illis est scięntia realis, sed conceptus causati ex animę cõparatione obiecti congrui sunt de secũdis intellectis, & de talibus sunt scientiæ rõnales, mõ conceptus entium mathematicorum sunt ex primo ordine. Puncta etiã & momenta, ꝙ non dicant formam positiuã extra aĩam habetur ex tertio de aĩa. ex. com. 25. vbi Philosophus dicit, ꝙ cognoscunẽ, vt priuationes. s. puncta per priuationẽ continui, & ita de momẽtis, quia nullã habẽt formã cui intells possit incumbere, vt notat Themist. 3. de aĩa. cap. 44. Et ideo vt mihi, ꝙ numerus sensibilis ex diuisione cõtinui cãtur extra animã. nihil aliud est nisi vnitates suæ, ex quibus cõstat, vt numerus decem equorũ realiter nihil est in actu nisi decem equi, & sensus cognoscit istũ numerum negatione continui, inquantum apprehendit istos decem equos in diuersis subꝰ & locis existentes, & nõ in vno sitũ continuo, nec vt sunt vna superficie continua terminati, vt in exemplo clariori de aqua exãte in vno vase,

vase apprehẽdit eam vt est vnũ, cõtinuum in vno situ & loco, sed si diuidatur in decem vasa apprehẽdet numerũ istarũ decẽ aquarũ ꝓ negationem cõtinui, inquantum apprehendit illas in diuersitate continuationis, quam prius habuerant, quam etiam possunt recipere si iterum vniuntur, De instanti esse indiuisibili ꝙ nõ habet esse extra animam, nisi in potentia tãtum, sed in actu sit in sola mẽte & cognitione, vide. 4. physi. tex. cõ. 121. & ibi vide. declare Them. & Auer. de hoc idẽ & habetur ibidem cõ. 105. & 106. & vide etiam Them. in 6. physi. in expositione tex. 73. vbi dicit mobile fortiri equalem spatium sibi, dũ mouetur momento & potestate, vt fm fictionem nostram, & non fm actum. Cõmen. etiam 2. de anima. 146. instãs per se ꝙ est indiuisibile, & illud quod comprehenditur per rationem intrinsecam non illud in quod, quia tale est per accidẽs eo ꝙ est diuisibile. Cõment. etiã 2. cę. 46. 14. d. ꝙ punctus indiuisibilis & non existens in moto quod mutat locum fm materiam non movetur, neq; per se, neq; per accns, & ibidem d. ꝙ quies polorum est fm geometricam imaginationem, & non transmptiua & nõ vera. idem 4. physi. cõ. 113. Et sic comprahẽ Cõmen. est per appræhensionem numeri & multitudinis, vt dicit ꝓpter negationis continui quod est materialiter, quia non apprehẽdit plura esse vnum continuum inter se, sed vt sunt priuata tali continuatione quã sunt apta recipere in eo ꝓ magnitudines sunt, & ꝓ hoc patet obiecta ꝙ numerus prædicamentalis qui est quantitas discreta resultans ex vno quod est principiũ eius, dicit vnam formã in actu, quia sex est semel sex non bis tria, neq; ter duo. 5. meta. tex. cõ. 19. sed illa est in esse abstractiõis apud intellectum, sed numerus sẽsibilis est subiectũ numeri mathematici extra numerum existens, & causatur ex diuisione continui, & ex vnitatibus diuisibilibus, & in re non correspondet sibi extra animã in actu, nisi suæ vnitates, quia oẽ existens extra aĩam est vnum in actu, & nõ potest vnũ accidens numero realiter existere in diuersis subiectis in maxima distantia existentibus, vt si vnus homo sit in oriente, & alter in occidẽte, istæ numerus binarius non dicit vnum accidens numero realiter extra animam in actu existens, in istis duobus in tam magna distantia existentibus, sed extra animam, istæ binarius non habet esse nisi in potentia, pro quanto anima a quolibet istorum duorũ potest abstrahere vnitatem indiuisibile ī actu, & ex illis elicere in actu, & cõponere binarium in actu. & hoc est dictum Auer. dum dicit, ꝙ esse numeri extra mentem est in potentia propter subtum eius, & isto modo frater mi, intelligas de motu ꝙ si consideretur motus vt causatur a mutato per sui fluxum, sic est imaginatio mathematica, sed si consideretur vt motus causatur a mobili per sui fluxũ ab vno loco ad aliũ, sic est ens sensibile. Vnde Cõmẽ. 3. phy. cõ. 60. dicit, ꝙ istę propositiones, punctus motus facit lineam & linea superficiem, & superficies corpus, sunt propositiones geometricæ opinabiles, & non habẽt esse extra animam. Distingue igitur

Universidad de Deusto Biblioteca

considerationes istas, vt sunt sensibilia naturalia a seipsis, vt sunt in abstractione mathematica existentia, quia est magna diuersitas, quia motus vt causat ab indiuisibili mutato non est sensibile, neq; propriũ, neq; cõmune, sicut numer⁹ vt causatur ab vnitate indiuisibili, neque proprium, neq; cõmune sensibile est, sed mathematicum, sed motus vt est in mobili corporeo & magnitudine. sic est sensibile cõe, & sic cõtinuum vt causatur a puncto non est sensibile, neq; proprium, neque cõe, sed vt est cõpositum ex continuis partibus, & iunctum propriis sensibilibus, & sentitur motu & ꝓpriis. i. mediãtibus sensibilibus propriis sic est sensibile cõmune. Vñ Cõmen. 4. phy. cõ. 102. dicit, ꝙ motus habet duplices partes, quædam sunt simul, & sunt illę quas habet ex diuisione mobilis, & sic causat speciem repræsentatiuam sui habet alias ex fluxu imaginario mutati fm prius & posteri⁹, & sic motus non est congregatus, & mens facit ipsum, vt dicit Cõmen 4. physi. cõ. 104. & vt sic quo ad istas partes mẽ suratur a tempore, nam tẽpus fit ab aĩa, vt dicit Alex. vt recitat Cõmẽ. & Them. 3. de aĩa ĩ expõne tex. sed licet ego non teneã hoc oĩbus modis, sed in actu, nam extra aĩam tps habet esse propter subiectum eius, vt dicit Cõmen. 4. phy. cõ. 131. Et ideo motus bene potest regenerare speciem sui quo ad primas partes fm quas est per se sensibilis & a naturali consideratur, sed quo ad partes illas successiuas ex fluxu ipsius mutati causatum est ens imaginarium, & a mathematico consideratur, & sic est de tempore vt causatur ex fluxu instantis, vt dixi in tractatu de tempore, quia tẽpus quodãmõ est mathematicæ cõsiderationis & quodãmõ nãlis. Vide igĩ & considera quia ad hoc pauci advertunt modum peruenire potuerunt, quo modo autem omnia sensibilia cõmunia motu sumuntur, satis dixi ſ contradictionibus in præsenti cõ. 133. secundi de anima, & ibi vide.

Numerus non habet esse nisi in primo numerorum. s. in dualitate, deinde ĵ in aliis speciebus numerorũ, & dualitas est prima forma formarum numerorum. 3. meta. cõmen. 11. vide 12. meta. tex. cõ. 2.

Numerus est coacernatio vnitatum 3. meta. tex. cõ. 16. ita dicit etiam Boetius in principio suæ arithmeticæ. cap. 3. numerus est vnitatũ collectio uel quantitatis aceruus ex vnitatibus profusus.

Numeri inquantum numerus sunt propriæ passiones, vt imparitas & paritas, cõmẽsuratio, equalitas, excedentia, & defectus. 4. metaphysi. tex. cõmen. 5.

Numerorum compositorum quidã assimilantur superficiei circulari, & quidam corporali. 5. metaphysi. tex. cõ. 19. vbi dicitur etiam ꝙ ratio, aut sunt qualitates in quantitatibus, aut sunt quantitates multiplicatę per qualitates.

Numerus non habet actionem neq; passionem, 5. meta. tex. cõmen. 20. vbi Cõmenta. elicit hoc ex tex. Arist. ibi postq̃ declarauit primum modum relatiuorum quæ referuntur per modum vnius & numeri, transit ad secũdum qui est eorum quæ dicuntur secũdum actionem & passionem, & talia sunt quæ dicũtur fm potentiam actiuam & passiuam, & Aristo. ibi in tex. dicit. ꝙ eorum quæ sunt fm numerum nõ sunt actiones, vide etiam pro hoc. 4. physi. cõ. 84. vbi dr̃, ꝙ quantitas non est de principiis actiuis. i. alteratiuis. Ex quo patet error meorum rudium facientium differentiam in administrando pilulas in numero pari, vel in numero impari, ac si numerus esset de principiis actiuis. Nota tamen ꝙ hoc habet locum de actione corruptiua, quia sensibilia cõia agunt per se in ipsum imprimendo propriã speciem, vt tenet Themist. in 2. de aĩa. & Cõmen. cõ. 133.

Numerus est imaterialior quantitate continua, & vide causam tract. 3. in paraphrasi meta. ibi, & dicamus quod materiale, vbi expresse potest esse, quia vnum quod est principium numeri, & numer⁹ ipse dependet ex operatione animæ, quia si anima non esset, non esset neq; entitas numeralis, neque numerus, secus est de linea, & huiusmodi. Et ratiõ tenuit Aui. & nota hoc.

Numerus respectuum qui demonstratur per hoc verbum, habere, est fm numerum respectuum qui demonstrantur per hanc propositionem, in, sed differunt, quia hoc verbum, habere, dignius dicitur de respectu continentis ad cõtentum & possidentis ad possessum, sed ista præpositio, in, dignius dicitur de respectu contenti ad continens. 5. meta. 28. cõmen.

Numerus non dicitur totus sed oĩs. 1. meta. tex. cõ. 31.

Numerus non remanet idem parte ablata. 5. meta. tex. cõ. 32.

Numerus quomodo potest esse species multitudinis, & fuit dubium

Auicen. vide solutionem ab Auer. in tract. 3. meta. ibi, obiicit tamen Auicenna.

Numerum nonnulli arbitrati sunt esse substantiam. 7. meta. tex. cõm. 5. vide etiam 1. meta. tex. cõ. 3. vide etiam 1. meta. tex. cõ. 35.

Numerus est compositio vnitatum vt dicitur a quibusdam 7. metaph. tex. cõ. 49.

Numerus oĩs vno cognoscitur. 10. meta. tex. cõ. 2.

Numeri principiũ fm ꝙ numerus vnum est ibidem.

Numerus est pluralitas vnitatũ. 10. meta. tex. cõ. 4.

Numerus mensuratur per vnitates secundum ꝙ est compositus ex vnitatibus nõ fm ꝙ est numerus, quia numerus inquantum numerus, mẽsuratur per numerũ. 10. meta. tex. cõ. 4. rõ est quia mẽsura semper est vnigenea mensurato.

Numerus & vnum opponuntur aliqualiter, non vt contraria, sed vt ad aliquid, inquantum enim hoc metrũ est, illud vero mensurabile sic opponunt. 10. primæ philosophię, tex. cõ. 21. vbi collige aliqua absoluta posse induere respectum aliquem fm ꝙ relatiue opponuntur, sicut in simili notaui tibi alias de materia & forma.

Numerabile est numerus aut numerum habẽs, 11. primę philosophiæ cap. 9. & in 3. physi.

Numeros inquiunt esse ideas asserentes, & de numeris quãdoq; sicut de infinitis quãdoq;, vsq; ad denariũ determinatis loquuntur. 12. meta. tex. cõ. 42.

Numerus substantiæ mouẽtiũ est fm numerum motuum. 12. primę philosophiæ. tex. cõ. 43. & cõ. 28.

Numerus ternarius perfectus est. 1. cœli tex.cō.3.

Numerum motuum Philosophi sū munt pro constanti, sed astrologi sunt diuersi in hoc, sed qūocūq; sit melius est scire opiniones hoīum ī hoc q̄ nihil. 12.meta.cō.45.

Numerus orbium deferētium & reuoluentium,aut sunt quinquaginta quinque, aut quadraginta septē. 12.metaphy.tex.cō.47.

Numerus motuū in quo conueniūt moderni astrologi in orbibus requiratur. 12.meta.cō.48.

Numero quæcunq; multa sunt mul tam materiam habēt 12. metaph. tex.cōmen.49.

Numerus manere potest absque eo ꝙ numeret,vt sensile sine eo ꝙ sentit,vt Boetius putat, sed fallitur,q̄a ea quæ referūtur ad aliquid simul habentur,& quæ potestate sunt ad res eiusdem habitus referūtur.Themist.4.phy.130. Vide in concordantiis nuper ęditis.

Numerus est principium omnium sensibilium & itelligibiliū fm Plat. 3.phy.25.& Them.ibidē expresse.

Numerus non facit continuum,nec vt species,nec vt mouens.12.meta. tex.cō.vltimi.

Numerus infinitus nō est par neq; impar,quia esse eius est in potētia, & id cuius esse est in potentia;de natura priuati reputari potest. Ex libro destruct.disputa. 1.in solutione 6. dubij.

Numerus alius discretus alius cōtinuus.4.phy.tex.cō.vltimi,& Themist.4.physico.super tex. 102. expresse.

Numerus qui est in prædicamento quantitatis non est illemet numerus, qui reperitur in vnoquoq; genere. Auer. tracta. 3. in paraphrasi meta.in principio.

Numerus generatur per hunc modum,nam quando intellectus denudat ab istis particularibus istam rem indiuisibilem in duo patricularia, vel plura,illud erit illud vnū quod est principium numeri. Et quando iterat ipsum cogitans ipse generatur numerus,ex 1 tract.ī metaphyc. in paraphrasi cap. de vno, vbi vide diligenter rationes Auicennæ de vno opinantis, ꝙ vnum quod est principiū numeri sit conuertibile cum ente. Et causa erroris fuit, vt dicit Cōmen. quia ipse admiscuit accidentia insequentia rē fm intellectum cum accidentibus insequentibus ipsam fm esse,& putauit vnum dici vniuoce de omnibus decem prædicamentis, & non secundum prius & posterius, & ꝙ est vnum numerale id .s. quod est synonymsi enti, vbi collige Auicē. posuisse entis & vnius vnionē quā secutus est Scotus.

Numerus duplex numerans & numeratus.4.physi.tex. cōmen.102. & 110.

Numerus motꝰ est duplex, alius est partium motus secundum ꝙ sunt insimul, alius est partiū motus fm ꝙ in eis inuenitur prius & posterius.4.phy. 102.

Numeros differentium vnum accidens numero impossibile est esse, impossibile.n.est vt vna res numero insit pluribus, alioquin vnū dē hiscēret in plura.Them 4.physi.in digressione super. 132.contra Hermam absolutam vnam numero in diuersis rebꝰ numeratis subiectiue. Numerus par fm Pithagoricos est prin-

principium infinitudinis.3. physi. tex.cōmen.26.

Nutritio primo attribuitur mēbris consimilibus vt est declaratum in naturali philosophia, & fit per modum mixtionis & mediante calore naturali qui non est primus motor,sed est anima nutritiua,propterea quia operationes caloris non sunt determinatę nec ordinatę ad vnum finem manifestum. 5. Colliget.cap.3.

Nutrimentum in animalibus q̄ sūt apta dormire cum aduenit corpori ascendet ex eo vapor ad caput & ibi gravabunt instrumenta motus & dormiet,& quando fuerit digestum alleuiabuntur instrumenta motus & expergesiet,8.phy.tex. cō.31.De causis etiam somni & vigiliæ inquire in libro de Somno & vigilia. Notabiliter autem dixit in animalibus habentibus aptitudinē ad dormiēdum, quia dubiū est de quodam genere piscium, vt denūciauit Alex. in cō. super libro de sensu & Sēsato, & videtur esse sententia Aristot. in libris de historiis animalium.

Nutritiuę virtuti membra deseruiē tia sunt os, isophagus, stomachus, epar,chistis fellis,splen,renes, & vesica.3.Colliget cap.16.

Nutrimentum per quod fit augmentum quodammodo est simile & quodammodo contrarium.8. phy.tex.cō.55.& 1.de generatione & corruptione.tex.cō. 39. & 2. de anima.tex.cō.45.& 1.cœ.t.cō.21.

Nutrimentum debet esse omogenū cum nutriendo & equale in specie, videlicet,vltimum nutrimentum. 1.cœ.tex.cō.21.idem 2.de anima. tex.cō.45.

Nutriendum si non fuerit præparatum corruptioni augetur per nutrimentum aduenies, si vero fuerit præparatum corruptioni diminuitur per ipsa elementa,donec resoluatur in materiam, vel materias, ex quibus est compositum.Cōmē. 1.cœli.cōm.21. vult dicere ꝙ illud quod nutritur si est in statu profectus augetur,si in statu declinationis & defectus; tūc diminuitur,iuxta Arist.sententiam in 2.de generatione & corruptione.tex.cō 57.ponentis statum generationis & profectus esse equalem statui corruptionis & defectus.

Nutrimentum augumentationi idē est quidem, esse vero alterum est. 1.de gener.tex cō.41.idē 2.de anima.tex.cō.47.

Nutriuntur omnia ex eisdē ex quibus sunt.2.de gener.tex.cō. 50.

Nutritiuum potest esse sine sensitiuo.2.de anima tex.cōm.15.& tex. cōmen. 31.

Nutricibus nō competūt vina neq; pueris,differt.n.nihil forsan ipsos bibere vel nutrices.Arist.in lib.de Som.& vigilia.Ideo Auicen.dixit, ꝙ cura infantis est cura lactis,quod nota in actu practico diligēter, inde prouenit ꝙ degenerant frequēter filij,& præsertim nobilium.

Nutrimētum est duplex indigestū, & tale est contrarium,& digestum, & hoc est simile,2.de aīa.tex.cō.45.

Nutritionis organa sunt triplicia. Gal.5.de vtil.partiū.cap.14.

Nutritio fit per digestionem & cōmotionem in animalibus & plantis medicinæ calore naturali, licet existimetur, ꝙ plantę attrahant nutrimentum a terra, & ibi digerantur. Commentator in 2. de parti-

bus animalium. cap. de carne.

Nutrimenti instrumenrum non est de ratione vt sit instrumentū motus, quia est magis conueniens vt sit instrumentum quietis. 2. Colliget. Cap. 18.

Nutrimenti materia & materia essẽtiæ non differunt, nisi quia nutrimentum est essentia in parte, & generatio est essentia in toto, & materia totius & partis eadẽ est. 2. Colliget cap. 10. idem 2. de anima. tex. cõmen. 47.

Nutritiua virtus in aĩalibus non est data nisi pp sensum & virtutẽ sensibilem 2. Colſ. cap. 11.

Nutritiua virtus, est de virtutibus actiuis. 2. de anima, c. 52.

Nutritiuæ virtutis operatio fortior est dum hõ dormit & partes extrinsecæ, tunc sunt frigidæ, quia calor reuocatur ad cor, & partes intrinsecas 2. Colſ. cap. 11.

Nutritiuæ virtutis operatio & sensitiuæ non perficiuntur eodem calore, & hoc apparet in dormiẽte oculis apertis, ille. n. nutritur, sed non videt. 2. Colſ. cap. 11.

Nutriri compositum ex simplicibus impossibile est, quia tunc animal posset constare vno elemento. 2. Colliget. cap. 19.

De littera. O.

OBiectio demonstratiua requirit duas contradictiones, vnam per quã opponimus præmissio, aliã, per quã opponimus conclusioni. Auer. in 1. de generatione animalium. cap. 1. vbi ponitur improbatio antiquorum asserentium, semen ex omnibus partibus corporis prouenire.

Obiectum virtutis nutritiuæ, augmentatiuæ, & genetatiuæ, idem est 2. de anima. 42. & 1. de generatione & corruptione. tex. cõ. 39. & 41.

Obliquũ, neq; sui, neq; recti index est 1. de aĩa. tex. cõ. 85.

Obtesis est digestio a caliditate ficca, & aliena. 4. metheororum. tex. cõmen. 28.

Obstetricis diligentia & cura, requiratur in 7. de natura animalium. capit. 10.

Oculus est instrumentum virtutis visibilis, & in ea dominatur elementum aquæ. Ex libro de Sensu & Sensato.

Oculus obscuratur in locis vbi est multa nix, aut multa aqua, & ideo apparent ripę maris turbide paucę lucis, & similiter loca niuis. ibidem.

Oculi animalium quadrupedum & volatilium, & natatilium in principio maximi visuntur, postremi vero omnium perficiuntur. Ex 2. de generatione anim. cap. 4. versus finem, & ibi vide causam.

Oculorum sedes maxime seminalis est oĩum locorum capitis, quod patet, cũ sola ipsa per coitum venereũ manifeste imutetur. Arist. in 2. de gener. anim. cap. 5. in fine.

Oculus significat forti significatione super complexione cerebri. 4. Colſ. cap 3.

Oculos nouellarum hyrundinum si quis præpũgat, rursum in columes reddentur, cum. n. fiant non facti iam corrumpuntur, itaque denuo oriuntur ac pullulant. Aristo. in 4 de generatione animalium. cap. 6. idem dicit conuenire oculis serpẽtum. in 2. de natura animalium. cap. vltimo.

Oculorum, alij cesij, alij flauidi, alij caprini,

caprini, alij nigri, & vide cãm istius discriminis in 5. de gener. animalium. cap. 1.

Oculorum egritudines sunt glaucoma & luscitas. ibidem.

Oculi exterorum animaliũ in vnoquoq; vnicolores sunt, sed homines diuersi colores & equi inter bestias. ibidem.

Oculorum cesietas & canities, sunt duæ affectiones consequentes crustositatem humoris, & paucam eius digestionem. Arist. in 5. de generatione animalium. cap. 1. & Auer. ibidẽ. cap. de varietate coloris oculorum. Ex hoc patet error illorũ, qui afferũt ab Homero Palladem glaucopim appellatam, ea ratione q oculus glaucus sit visu pollens, eum glaucedo seu cesietas oculorũ sequatur eruditatem, & per consequens non confert ad præstantiã visus. Homo verius puto illam sic appellatam, quia haberet oculos noctue quę apud græcos glaus appellatur, quia haberet oculos noctue q̃ apud græcos glaus appellatur. Nocua. n. Palladi dicata est, tale. n. animal noctu venatur & vigilat. Vnde minerue athenienſiũ, noctue signa ponebant quia minerue auis est, iuuat enim mineruam, nocturnis impallescere chartis.

Oculi humor ille, quo videmus, pupilla est. 1. de natura anim. cap. 9.

Oculi partes. ibidem require.

Oculi album, in egritudinibus acutis si rubeum fuerit, & ipsius venę nigræ, aut obscurę fuerint, signum mortis proculdubio. 4. Colſ. c. 43.

Oculi partium iuuamenta assignata a Galeno, pro maiori parte sunt architectiua, & sine dubio quodlibet eorum habet iuuamentum proprium in se & pars dominãs in eo, & suus finis non est nisi vt colores imprimantur in ipsum. 2. Colliget cap. 15. de iuuamentis oculi & partium eius.

Oculos omnia animalia quę animal generant habent præter talpã, quã modo quodam habere dixerim, cũ tamen omnino habere negẽ, quippe cum omnino quidẽ non videat, nec perspicuos habeat oculos, ex. 1. de natura anim. cap. 9.

Oculi qui cõditi sunt, clarissime cernere in genere quoq; brutorũ animalium possunt, modicus autẽ situs nota est morum optimorum. 1. de natura. cap. 10.

Oculi qui mediocriter conniuent, notam morum laudabilium habent. ibidem.

Oculorum rotunditas est signũ maximum portendens lepram. 4. Colliget. cap. 37.

Oculos habentia animalia, quędam humidos, quædã duros hñt, & quædam palpebris vtuntur, & quædam palpebris carent. Ex 2. de partibus anim. cap. 3.

Oceanũ & thetim antiquiores quidam, proprium gñationis fecerũt, ex erratis primi metaphyſicæ.

Odor fm opinionem Arist. non est corpus dissolutum ab odorabili in aere. 2. de aĩa. cõ. 76. & idẽ. j. cõ. 97.

Odorũ differentiæ non sunt manifestæ, sicut differentiæ saporum. 5. Colliget. cap. 28. & 2. de anima. cõmen. 92.

Odor & color habent duplex esse naturale, & extraneum. 2. de anima cõmen. 76. & 97.

Odores quia non sunt multum manifesti acceperunt nomina a saporibus. 2. de aĩa. tex. cõ. 95.

Odores medij componuntur ex extremis, sicut sapores & colores medij componuntur, ex saporibus & coloribus extremis 2. de aīa text. cō. 95. & 105.

Odoratus inuenitur fortior in multis animalibus q̄ in homine, vt in aquilis & apibus. 3. Col'. cap. 36.

Odor est sicci sicut sapor humidi. 2. de anima tex. cō. 100.

Odor est analogus sapori. Alexā. in paraphrasi de aīa in cap. de olfatu.

Odorem habentia habent etiam saporem, & insipida odore carent, vt lapides, idem Alex. ibidem.

Odoratus sensus fit per medium aerem, & reperitur ēt in animalibus carentibus sanguine, vt in apibus & formicis. 3. Col'. cap. 36.

Odoratus sensus attribuitur igni, visus aquæ, auditus aeri, & vide cām. 3. Col'. cap. 36.

Odoratus fit in primo pari neruorū qd exit a cerebro in opposito duarum caruncularum similium capitibus māmillarū. Auer. 1. Col'. cap. de anathomia neruorum.

Odoratus instrumentum est nasus, & in animalibus olfacientibus fit per attractionem, & in non olfaciē tibus sine attractione, vt in apibus. 2. Coll'. cap. 17. de iuuamento instrumenti olfatus. olfatus sensus secundum Arist. fit in duobus meatibus qui sunt in naso, & sm Galenū fit in duabus carunculis similibus capitibus māmillarum. 2. Col'. ca. 17. De iuuamentis instrumenti odoratus. Vide etiā pro hoc Auerroem in 3. Coll'. cap. 38. de sensu visus & accidentibus ei, vbi narrat quomodo fiat uisio, & inquit. Et scias ꝙ sensus visus recipit formam rerum in hunc modum, quia aer mediante lumine recipit formas terum primo & postea mouet ad tunicam inferiorem, & illa data aliis quousque hic motus perueniat ad postremam, post quam stat sensus cōmunis q̄ apprēhendit formas rum, & vide quæ sequuntur. Alexander etiam in paraphrasi. cap. de impulsu dicit. ꝙ videre ad visum, audire ad auditum, & reliqua id genus ad proprium sensum spectant, sentire tamen in cōmuni ad sensū communem perinde quasi sensus omnis ab eodem quidem fiat, sed per aliud atq; aliud, intellige vltimate ista verba Alexan. Veritas tamen est ꝙ sensus particulares sunt distincti a sensu cōmuni, sed habēt colligantiam cum eo. Arist. 2. de anima, tex. cō. 144. habet pria organa, quorū origo est cor a quo dependent, vult ꝙ vnusquisq; sensus est respectu proprij subiecti sensibilis & in sensorio proprio, vn de isti sensus quinque. Vnde Arist. in libro de Sensu & Sensato, & in 2. de partibus animalium. cap. 10. expresse dicit tactum & gustū a cor de manifeste dependere, & vult visum & auditum esse in capite, & olfatum medium tenere, & reddit ibi causam, & nota vt inquit Commētator 2. de anima comen. 140. sensibilia mouent tantum sensus, mouent & mouentur, primū sentiens est motum tantum. ideſt sensus communis, & quia post motionem quæ est receptio in sensu communi sequitur iudicium quod attestatur actui, receptio vero potentiæ. secundo de anima. commento. 149. inde prouenit ꝙ vt sensus communis est iudex, sic habet modum formæ, & principalis agentis

gētis, & sensus exteriores, & sic habent rationem instrumenti, & sic operatio denotat agens, & nō ascribitur instrumento, & illo modo intelliguntur authoritates Themistii & Auer. & sic primus ordo spiritualitatis incipit in sensu communi, quia in sensibus exterioribus est veluti in via, quæ ordinatur ad terminum, & vt sic via non differt a termino vię, sicut imperfectum a perfecto, & quia vnumquodque a fine denominare fas est, ideo primus gradus spiritualitatis formæ est esse quod habet forma in sensu communi, tamen ex hoc non sequitur, quia ista forma in sensu proprio habeat esse spirituale, vnde Commenta. in. 2. de anima', & Arist. dicunt ꝙ nec caro est vltimū sensorium tactus, nec vt ampliat Cōm. ibidem. com. 146. pupilla in visu, nec lingua in gustu, & sic de aliis, quia vltimum sensorium est, vbi est sensus cōmunis, & hoc est tamē sensus isti proprii habēt proprias instrumenta, & operationes actus colligatos tamen, modo predicto, & hoc etiam dicit Arist. in lib. de somno & vigilia, ꝙ sensus visus quisq; habet aliquid proprium, vt visus videre, & auditus audire, & sic de aliis, omnes tamen habent virtutem communem, nā nem est visus per quem cernimus videre, nec audit qui sentit audire, & ideo actio sensus communis est magis spiritualis, quām sensus exteriorum, & in plus, quia potest in plura.

Odorem habens habet etiam saporem. Cōm. in lib. de sensu & sensato.

Odorabilium natura est fumosa, & dilatatur hoc, quia multa quæ non habent odorem, dum appropinquant igni habebunt odorē. ibid.

Odorabilium indiuidua sunt notiora nobis quàm indiuidua saporū. 3. Coll. ca. 36.

Odoratus sensus in animalibus, quæ odorant sine attractione, vt in apibus & formicis est clarior quā in illis quæ odorant per attractionē. ibidem. vide in contradictionibus nuper ēditis.

Oleum ex vitellis ouorum est supremum iuuamentum in mitigando dolorem supra pinguedinem anseris & gallinæ.

Oleum dulce & nouum oliuæ temperatum est, & est conueniens homini sm totam suam substantiā, licet declinet partim ad caliditatē. 5. Coll. ca. 36.

Oleum est ex rebus in quibus dominatur humiditas & caliditas eo, ꝙ partes aereæ in eo sunt manifestæ multū. Et si aliquis quæreret quomodo potest esse, vt partes aereæ in eo dominentur cum videamus ꝙ ingrossatur & congelatur, & inspissatur a frigore, & dicitur quòd non congelantur a frigore, nisi res aquosę, debemus respondere ꝙ nō congelatur propter frigiditatem, nisi pp conuersionem multam suarum partium ad aquam. 5. Collig. capit. 24.

Oleum citissime iniectos odores suscipit, vt in vnguentis. Arist. in libro de insomniis. idem etiam patitur vinum.

Oleum natat super aquam, quia a p̄ dominio est aereum. Cōm. in. 4. Metheo. in summa prope finem, & etiam in tex. cō. 40.

Oleum non elixabitur ipsum sm se ipsum. 4. Metheo. te. cō. 17.

Oleum

Oleum ab igne & tempore albescit, & ingrossatur, albescit quidē euaporante aqua siqua inerat, ingrossatur autem, quia marcescente calido ex aere fit aqua. 4. Metheo. tex. commen. 40.

Oleum est cōe aquæ & aeris, lignū terrę, & aeris, lac vero terrę & aquę quarto Metheororum. text. commento. 48.

Oleum, cera, & pix, magis cum aliis, quàm per se inflāmabilia sunt. 4. Metheo. tex. cō. 48.

Oleum non patitur epsesim, neq; ingrossatur, quia exalabile est, sed nō vaporabile, aqua autē non est exalabilis, sed vaporabilis. 4. Metheo. te. cō. 48.

Oleum oliuę inspissatur & congelatur a frigiditate, ꝓpterea quia partes aereæ, quæ sunt in ipso conuertuntur ad aquam, & etiam oleum inspissatur a calore, quia resoluuntur partes aqueæ, & remanent aereæ, cum terrestribus in eo dominantibus, vnde vſiter omnes res, q̄ inspissant a calore & frigore equaliter sunt aereæ, & aqueæ, & earū partes sunt conglutinatæ simul. 5. Coll. ca. 26.

Olfatus est odorabilis & non odorabilis Non odorabile autem est triplex, 2. de anima. tex. commen. 96. aliud enim est nullum habens odorem, aliud prauum, aliud vero paruum odorem.

Olfactibilia curant ab ægritudinib⁹ capitis, quia caput est frigidum & humidum & olfactibile, in maiori parte est calidum & siccū. Auer. in fine lib. de sensu & sensa.

Oliua quia est amara in fructificando, ideo senescit. Auer. in. 3. de generatione animalium. cap. 1. & habetur in tex. ꝓ arbores & plantæ, q̄ nimis sęctificant cito pereunt, sicut & animalia, & datur ibi exemplū de gallinis.

Olorum in more est in genere volucrum, vt alter alterum deuoret. 9. de natura ani. ca. 1.

Olores aquilam si pugnam cęperint repugnantes vincunt, ipsi autem nunquam nisi prouocati inferunt pugnam, canere etiam soliti sunt, & præcipue iamiam morituri. 9. de natura animalium. capit. 12. Ad hoc alludens Ouidius in epistolis. dixit.

Sic vbi fata vocant, vdis abiectus in herbis.
Ad vada menandri concinit albus olor.

Optimum semper, aut proportionale quod primum. 12. Metaphisic. tex. com. 37.

Omiomera sunt veluti quæ metallantur, vt æs, aurum, argentum, ferrum, stamnum, lapis, & alia huiusmodi. In animalibus autem & plantis velut neruus, caro, ossa, pellis, vi scera, pili, crines, venæ, ex quibus constant anomiomera, puta facies, manus, pes. & talia. In plantis autē lignum, cortex, radix, folium, & q̄ eunq; talia. 4. Metheororum. tex. commen. 48.

Omnia prædicamenta sunt diuisibilia, aut per se, aut per accidens, per se vt quantitas, per accidens, vt reliqua. 1. physic. cō. 18. Ex quo patet nullum indiuisibile, & immateriale esse in prædicamēto in via Auerro. vide in concor.

Omne habens materiam est generabile & corruptibile. 1. physi. cō. 79, 1. cœli. cō. 20. 1. ca. & 3. de substā. orb. 1. physi. 63.

Omne ens diligit permanere. 1. ph. tex. cō. 81. & 2. de ani. 34.

Omne quod loquitur Arist. in lib. physi. est propter principium motiens. 1. phy. cō. vltim. & 8. physic. commen. 1.

Omnis artifex debet considerare de accidentibus sui subiecti. 2. physic. tex. commē. 17. & 1. posteriorum multoties.

Omne propter quod est aliquid cū illo est vnius scientiæ. 2. phy. tex. commen. 23.

Omne in habentibus finem, & motum continuum, finis est vltimū illius motus. 2. phy. tex. cō. 23.

Omne quod est ante finem est propter finem. 2. ph. tex. cō. 29.

Omnia quæ sunt ante finem sunt ꝓpter finem. 2. ph. t. c. 81.

Omnes antiqui conueniunt in hoc q̄ ex nihilo nihil fit. Cōm. in prologo. 3. physi. & habetur. 1. physic. tex. cō. 34. omnes qui de natura loquuntur in hoc conuenerunt, q̄ ex nihilo nihil fit.

Omne quod est, aut est principium, aut ex principio. 3. phy. t. com. 29. vbi Cōm. omne ens, aut est causa, aut causatum.

Omne existens in subiecto est minꝰ ens existens per se, quàm suum subiectum. Cōm. 3. physi. com. 36. & est dictum in tex.

Omne sensibile aptum natū est alicui esse. 3. phy. tex. cō. 48. Et vide Com. in cō. quomodo sit propositio falsa, & consimiles ibi posit ę intelligende, vult enim ꝓ sensibile sumitur ibi pro tangibili.

Omne quod est ęquale alicui est idem. 3. phy. cō. 49.

Omne corpus simplex est finitum. idem.

Omnis res est vna per suam formā. 3. phy. cō. 68. & 1. de ani. cō. 90.

Omne corpus est in loco per se, vel per accidens, vel secundū partes. 4. physic. com. 43.

Omne quod mouetur naturaliter ad aliquid, est vnigeneum cum eo. 4. phy. cō. 48.

Omne excedens aliquid diuiditur in excessum, & in id quod exceditur. 4. phy. tex. cō. 71.

Omne quod mouet aliud per actionem necesse est, vt moueatur ad illum locum ad quem attrahit ipm, 4. phy. cō. 79. vide. 7. com. 10. quomodo intelligatur.

Omnis quies est in tempore. 4. phy. tex. com. 118.

Omne quod est in aliquo numero numerus excedit ipsum ex duobus extremis. 4. phy t. c 17.

Omne quod consumitur a mensuratione finiti est finitum necessario. 6. phy. cō. 20.

Omne prædicatum in quo inuenit transmutatio, inuenitur in eo diuisibilitas, vel per se, vel p accidens 6. physi. cō. 34. & 37.

Omne quod mutatur in tempore mutatur. 6. phy. te. cō. 50.

Omne moueri præcedit mutatum esse. 6. phy. tex. cō. 52.

Omne mutatum præcedit mutari. 6. phy. te. cō. 55. & infra,

Omne quod factum est necesse est fieri prius, & quod fit factum esse prius necesse est. 6. physi. tex. commento. 59.

Omne de quo vere dicitur ipsum esse motum, aut quiescens est illud, quod innatum est recipere motū, & quietem, & est in loco in quo innatum est recipere motū, & quietē & in dispositione, sm quam innatum

tum est recipere motum & quietem. 6. phy. t cō. 67. idem 4. physi. tex. cō. 118. &. 5. physi. tex. cō. 20. & 6. phy. 30.

Omne quod est postquā non fuit, necesse est ipsum prius fuisse in potentia qūā in actu. 8. physi. tex. cō. 4. idem. 9. Meta. tex. cō. 13. &. 3. de ani. tex. cō. 20. 27. &. 12. Metaph. tex. com. 32.

Omnia quiescere & huius rationē quærere dimittentes sensum infirmitas quædam est intellectus. 8. physi. tex. cō. 22.

Omnis opinio cui contradicit sensus est opinio bona. 8. physic. tex. com mento. 26.

Omne quod mouetur a principio existente in ipso mouetur naturaliter. 8. phy. cō. 27.

Omne quod est in potentia aliquid exibit aliquādo in actum, & si nō, tunc natura ageret otiosē. Cōmē. 8. physicor. com. 64. idem. 1. cœli. commen. 20.

Omnes leges conueniunt in hoc, ꝙ Deus habitat in cœlo. 8. phy. com. 84. & habētur in propria forma, in 1. de cœlo & mundo, in tex. com. 22. &. 96. &. 100. idem. 2. cœli. tex. cōmen. 2. &. 74.

Omnia entia, aut sunt substātiæ, aut accidentia, aut sunt via ad esse istorum, & vniuersaliter sunt transmutatio. 1. cœli, comment. 1. Vide in Theorematibus.

Omne totum & perfectū non differunt fm speciem, sed siquidem in materia, & in his de quibus dicuntur. 1. cœli. tex. cō. 3. quā differentiam Auer. in cō. ita declarat, nam si fuerit quantitas continua, tunc est totum, in discreta est oē, in forma vero & quātitate est perfectū, idem habet in paraphrasi. 1. cœli, in summa. 2.

Omnia physica corpora sunt mobilia secundum locum. 1. cœli. texto commen. 5.

Omne in quo est possibilis additio est diminutum. 1. cœli. tex. 12. idē ibidem. tex. com. 4. &. 8. physi. tex. commen. 75.

Omnes homines de diis habent existimationē, & omnes qui sursum est, locum deo attribuunt, & græci & barbari quicunq; putāt deos, 1. cœl. te. cō. 22. &. 96. &. 100.

Omnia a vim inferente longius facta tardius feruntur. 1. cœli. text. commen. 89.

Omne quod non existit in materia impossibile ē ex eo inueniri pluſq; vnum in sua spē. 1. cę. te. cō. 90. idē 12. primæ philosophiæ. tex. commento. 49.

Omnia quiescunt dum veniunt in proprium locum, eius vero ꝙ circunfertur idem est locus, vnde incępit & in quem consumat. 1. cœli tex. com. 100.

Omne habens actionem in se, habet actionem in alio, & quod habet actionem in se, est spirituale nō corporeum, 2. cœli. cō. 17.

Omnes naturales substantię, aut corpora sunt, aut cum corporibus generantur & magnitudinibus. 3. cę li. tex. com. 1.

Omne quod non vere dicitur de singulis, non vere dicitur de toto, qa vnaquęq; partium non est totū, & congregatio est totum. 3. cœli. cōmen. 8. idem. 1. cęli. 17. &. 4. physi. commen. 43.

Omne de quo dicitur aliquid fm comparationem non est necessariū, vt habeat illud per se, nisi substantialiter diceretur in respectu alterius, si enim aliquid dicit de alio quo fm comparationem, & istud existit in eo per se necessario, istud dictum non est in eo fm ꝙ est cōparatiū, sed fm ꝙ cōparatio accidit ei. 3. cœli. cō. 9.

Omne factum prima intentione est essentialiter, secunda aūt est accidentaliter. 3. cœl cō. 74.

Omnia appetunt esse diuinum, & immortale. & illius gratia agunt quæcunque agunt fm naturam. 2. de ani. t. c. 34. idem. 1. ph. 81. &. 2. cœli. tex. cō. 64.

Omnia duo quorum subiectum est vnum & alterum est perfectius alterio, semper respectus perfectioris ad imperfectius est respectus formæ ad materiā. 3. de anima. commento. 36.

Omnes homines natura cognoscere desiderant. ex prohemio primæ philosophiæ, ita in veritate dēt stabilibus quomodo vsque ad ista tēpora transtulerint, scire, cum litera græca iaceat, πάντες ἄνθρωποι τοῦ εἰδέναι ὀρέγονται. εἰδέναι autē apud græcos non scięntiam, sed cognitionem significat quæ est tanquā genus respectu scię scientia enim est per demōstrationem, sed cognitio se extendit ēt ad immediatas propositiones, & ēt ad cognitionem sensitiuam, vnde Arist. cōsuetudo fuit in principiis librorū ab vltimis exordiri iuxta doctrinam traditam in principio libri physicæ auscultationis, vbi ostendit principium libri ethicorum, & principium libri posteriorum analiticorum, & principiū libri physicorum, & in plerisq; locis, & confirmatur, nam probatio a signo ex dilectione sensitiua circa hoc tendit, nam homines omnes amant sensus naturaliter propter cognitionem, nedum propter vtilitatem, nam & si nihil agere deberemus adhuc illos diligimus, & ꝑcipue visus sensum, quia hic maxime ad cognitionem proficit, manifestum est autem ꝙ omnes homines non amant naturaliter sensus propter scientiam proprie, quæ per demonstrationem habetur, nā vt scribit Alexan. in principio libri priorum, ꝙ hominis proprietas est cognitio ipsa, & contemplatio veritatis, sicut enim quodlibet aīal habet aliquid sibi peculiare sic & homo, vnde pueri etiam natura ferūtur ad cognitionem, & delectantut ex auditu fabularum, nullam inde consequentes vtilitatem præter cognitionem ipsam. Vnde animaduerte ꝙ & si cætera animalia nobiscum communicent in cognitione sensitiua, tamen in hoc differimus ab ipsis, quia natura sensus animalibus largita est propter salutem, & vtilitatem eorū, vt eis mediantibus prosequantur iuuantia, & euitent nocentia, sed non dedit eis sensus propter cognitionem tm̄ citra vtilitatem, vnde non appetūt sensus propter cognoscere, sed propter vtile, sed hoc homini propriū est, nam vt testatur philosophus in præsenti loco, non enim solum vt agamus, sed etiam si nihil acturi essemus, videre præ cæteris sane exoptamus, vnde Auer. in. 2. cœli. com. 77. scribit ꝙ brutorum cognitio non desiderat aliquam cognitionem intellectus, igitur Arist. since rus talis est ab vltimis exordium sumens

mens. inquit. ꝙ omnes homines natura cognoscere appetũt, & hoc ostenditur persuasione sumpta a signo, ex sensuum dilectione. quia homines naturaliter appetunt, nõ solum propter actionem, vt leuia, verum propter ipsam cognitionẽ, quia cognitio ipsa naturaliter appetitur ab homine. si autem sensus esset, ꝙ homines natura appetant scire propriè dictum, quod est per demonstrationem, tunc probatio ex dilectione sensuum non esset ad propositum nisi sentire esset per demonstrationem intelligere quod Arist. doctrina abhorret, tum ex libro Posterio. analiticorum, tum etiam ex. 2. de ani. cõtra antiquos qui non distinxerunt inter imaginationem, & intellectum. licet. n. sensus sit adminiculum ad sciẽdũ. Aliud tamen est scire, & aliud sentire, nolo tñ propter hoc negare, quinetiam scientia & contemplatio veritatis sit homini propria, sed dico intellectum Arist. non de sciẽtia, sed de cognitione, quæ est genus scientiæ fuisse, & ex hoc patet solutio ad quæstiones Latinorum in principio primæ philosophiæ, quia omnes procedunt ex malo intellectu literæ.

Omne compositum ex materia, & forma est diuisibile. 1. Metaphysi. commen. 7.

Omnes principia contraria faciunt. 1. physi. tex. com. 41. & in. 4. Meta. tex. commen. 6.

Omnia aut contraria sunt, aut composita ex contrariis. 4. Metaphysi. text. commen. 6. Animaduerte tamen, ꝙ vt scribit Comment. ibi in commen. illa diuisio est secundum probabilitatem, & nõ est fm necessitatem, quia corpus quinta, neq; est contrarium, neq; est compositum ex contrariis. consimile. 1. cœli. com. 20. & in lib. de substã. orb. ferè per totum, vbi ostenditur cœlum esse æternum, &c.

Omnes homines cõueniunt in hoc ꝙ individua corporum existentiũ per se sunt substantiæ, & ꝙ in eis est principium., Commen. 7. Metaph. com. 5.

Omne quod fit diuisibile semper oportet esse, & esse hoc quidem hoc, hoc vero hoc. 7. Metaph. comm. & tex. 28. idem. 1. physi. tex. com. 64. Vbi animaduerte ꝙ Commen. exponit hoc habere veritatem non actu, sed secundum rõnem, videsũ perius in litera. G. ibi, generatum omne diuisibile esse oportet, quia late declarauit ibi hoc.

Omne principium essendi est principium numeri, & omne principium numeri est principium essendi. 10. Meta. tex. cõ. 7.

Omne ad omne, aut idẽ, aut aliud. 10. Meta. tex. cõ. 10.

Omne cuius elementum est substãtia est substantia. 12. Meta. tex. cõ. 19. intelligitur de elemento propinquo, vt glosat Cõmẽ. 12. Meta. commen. 22.

Omne cuius causa est generabilis, & corruptibilis est generabile, & corruptibile. 12. Metaph. tex. com. 29. ibi enim dicit philosophus ꝙ si omnes substantiæ essent corruptibiles omnia essent corruptibilia.

Omnis motor cuius substantiæ admiscetur potentia possibile est, vt in aliqua hora nõ moueat. 12. Metaph. tex. com. 30. idem. 8. physico. commen. 4. & 15.

Oẽ æternum est actio pura, & ꝙ est actio pura non habet potentiam. 12. Meta. cõ. 30. & 35. & 44.

Omne compositum ex duob⁹, quorum alterum potest esse per se, possibile est alterum esse per se, nisi sit compositio substantiæ, & accidentis. v. g. idomel quia componitur ex aqua & melle, & aqua inuenitur per se, necesse est, vt mel inueniatur per se. 12. Meta. com. 35. idẽ in. 8. phy. com. 37.

Omne compositum ex duobus oppositis si inuenitur vnum eorum per se, & reliquum. 12. Metaphysi. commen. 35.

Omnino quorumcunq; substantia est in subiecta materia horum nihil contingit factum esse non existente quædam materia. 1. cęl. tex. commen. 94.

Oppositum æquiuocatur in arabicis, quia apud arabes, quandoq; oppositũ sumitur pro termino a quo, & quandoq; pro termino ad quẽ.

Opposita quorum potentia est potẽtiam & falsum nisi in eo, quod inna tum est recipere illa. 3. phy. cõ. 24. idem in prædicamentis in sermone de oppositis, idem. 10. Metaph. tex. com. 15.

Opposita duo non posse simul contingere in eodem, est propositio communis pluribus vna scientia. 1. phy. com. 70.

Oppositum intelligitur per suũ oppositum. 3. de ani. com. 21. idem 1. de ani. tex. cõ. 85. 1. cœli. tex. cõ. 40.

Oppositio primo, & essentialiter inuenitur in eis, quæ opponuntur in quanto. 8. Met. cõ. 4 consimile in præmentis, in ca. de quantitate, & in. 10. primę philosophiæ. in com. 53. vide in concor.

Opposita sola non contingit simul existere. 10. Meta. te. com. 17.

Oppositionis quatuor modi sunt. 5. Meta in ca. de eodẽ & diuerso, & in post predicamentis in sermone de oppositis.

Opposita & extrema in artibus, & in naturalibus circa idem susceptibile semp videnť fieri, ex lib. de somno & vigilia, in principio

Opinio & phantasia motus quidam videntur esse. 8. phy. tex. cõ. 26.

Opiniones easdem non semel, neq; bis, sed infinities oportet putare pueniſſe ad nos. 1. cœli. text. cõ. 22. idem. 1. metheor.

Opiniones de mundo sunt quatuor aut ꝙ non sit generabilis & corruptibilis, & est opinio Arist. qui fuit primꝰ inter græcos, qui tenuit hoc, & ante ipsum fuit opinio antiqua Caldeorum. Aut ꝙ sit gñabilis, sed nõ corruptibilis, & fuit opinio Platonis, Aut quod sit generabilis, & corruptibilis, & fuit opinio Empedoclis, & Heracliti, Aut ꝙ non sit generabilis, sed bene corruptibilis, vt sunt loquentes in legẽ maurorum. Commen. 1. cœl. com. 102. vide in concordan.

Opiniones autiquorum hodiernis temporibus imaginari non possumus, neque perficere eas, quia non sunt famosæ. 2. cœli. cõm. 72. idem 1. de ani. com. 26.

Opinio differt a phantasia. 2. de ani. tex. com. 154.

Opinio Hypolepsis est, quam susceptionem dicere possumus, & circa ea versať, quæ aliter se habere pñt. Alex. in paraph. ca. de phantasia.

Opinioni inheret fides, 2. de anima, tex.

tex.com.157. Dicit enim Alex.in paraphrasi de ani.cap.de phantasia q̃ opinio nihil aliud est quam assensus cum ratione & iudicio.
Opinionem Plato dixit esse copulationem sensus,& imaginationis,cuius improbatio ponitur in.2.de anima.tex.com.157.
Opinio vniuersalis non mouet, sed opinio particularis,3.de anim.tex. commen.58.
Opinio est contingentis aliter se habere,sed scientia est necessariorum 7.Meta.tex.cõ.53. & in.6.ethico. ca.4.& in calce.1.posteriorũ analiticorum.
Opiniones stultas admodum scruta ri fortasse stultum est,ex.3.de part tib.animalium.cap.3.idem. 1.topicorum,cap.9.
Opiniones corruptę de prĩcipiis substantiæ sensibilis destruuntur in scientia natutali,& in scientia diuina,sed diuersimode sunt. in scientia enim naturali tractatur de substantiis, vt sunt transmutabiles, & de principiis,vt sunt principia trãsmutationum,& illo modo impugnantur ibi opiniones corruptæ, sed in scientia diuina speculatur de ipsis, vt sunt principia entium & substãtiæ,& hac ratione destruuntur opiniones corruptæ inquantum sunt principia substantiæ & entis,ex tractatu.2.in paraphrasi Met. Ex hoc patet contra fatuos solere volẽtes. Aris. fuisse verbosum & superfluũ, cum de eisdem opinionibus agat in diuersis scientiis.
Opinio sub existimatione quã græci hypolepsim vocant continetur, vt species sub genere. Themi.2. de anima super.7.
Oportet disquisitores non inimicos esse iudicatoros verum sufficienter.1.cœli.tex.com.101.
Operationes consequuntur differẽtias, quæ sunt formæ.3.cęli.commento vltimo.
Operatio est finis substantiæ compositæ,& forma est finis materiæ. 2.Collig.cap.7.
Operationum genera sunt notiora apud nos,virtutes vero sunt notiores quo ad naturam.2.Coll.ca.7.
Operationes accipiuntur in diffinitionibus loco formarum, seu differentiarum,quando differentiæ rerum latuerint.4.cœli.cõ.6. &.26. consimile.8.phy.32.
Operatio est complemẽtum & perfectio operantis.9.Metaphysi. tex. commen.16.
Operatio est finis potentiæ.Them. 2.de ani, super tex.cõ.33.
Operationibus res distinguuntur non figura.Auer.in.1.de gene.animalium in illo cap. vbi ponit improbatio antiquorum,contra Gal. & dat instantiam de mammis mulierum,& marium,cum in figura conueniant,& tamen in mulieribꝰ sunt propter, lac,vt Gal. fatetur,& in maribus sunt ad tutamen cordis,ita cõllum matricis in mulieri, licet sit simile peni in mare; tamen in muliere est ad extrahendam humiditatem,quæ causat delectationem in coitu,sed penis in mare est propter semen,similiter Gal. recusat in oculo talpę esse omnes tunicas requisitas ad oculum, præter telam araneam in qua fit vilio. Etiõ licet oculus talpę similis sit oculis aliorum animalium in figura, nõ tñ hẽt oculi operationem. Similiter ouo subuentaneo nihil deficit, nec in multitudine, nec paucitate,

nec in figura cum ouo coitus,& tamen differunt essentiali differentia,quia ex ouo coitus potest generari pullus,sed ex subuentaneo nequaquam.hæc Auer. & hoc etiam facit contra Scotum in primo sententiarum,distinctione.2.de generatione ex putrefactione, qui ex figura, & magnitudine, & colore probato fr̃o Auer.facit authoritas philosophi in.2 de anima.tex.comm. 38. vbi habetur q̃ instrumenta eadẽ, aut diuersa iudicantur operibus,& est ratio in promptu, quia organa sunt propter opera,sicut propter finem,& a fine vnumquodq; perpẽditur.2.de anima.49.sicut in similibꝰ potentiæ per actus distinguũtur, & innotescunt,quia ex his,quæ primo gerimus,vt.d.Them. & ex his quantæ,& quales sint vires in nobis perpendimus.
Opera quæ vel non sunt naturæ cõmunia, vel singulorum generum propria,horum nullum alicuius gratia;aut est,aut fit, oculus enim alicuius gratia est, sed cæsius non alicuius gratia est,nisi hęc sit affectio generis propria,sed vt quę necessario fiant ad materiam & principium quod mouerit, causæ eorũ referendę sunt. Arist.in.5.de gene. animalium,in principio,inde scire poteris differentiam inter ea, quæ sunt ex necessitate materiæ, & illa quæ sunt propter finem, vide etiã in.2.phy.tex.cõ.85.
Opus antiquum fit ab agente antiquo,& opus nouum ab agente nouo.ex lib.destru. dispu.1. in solutione.13.dub.
Opium est in fine amaritudinis, & adducit propter frigiditatem suam paralisim,& hoc significat q̃ amaritudo sequitur,quandoq; frigiditatem nedum caliditatem.5. Coll. contra Gal & medicos.capi.27.& ibi tollitur rñsio medicoꝝ ad hoc.
Ordo libri physicę auscultationis est primus inter omnes libros scientiæ naturalis.Auer.in prologo ph. & in principio libri Metheo. idem dicit,idem.1 physi.tex.com.4.
Ordinata doctrina debet procedere a primis causis fm ordinem ad vltimas causas.1.phy com.1.&.2. ph. tex.commen.72.
Ordo in animalibus magis est quã in vegetabilibus.2.phy.cõ.83.
Ordinis causa est dignior ordine.8. physi.com.15.
Ordinationis causa,natura est,nihil enim inordinatum est eorum,quę natura constant.8.physi.tex.com. 15.vera est,vt glosat Commenta. in commen.vt in pluribus,quia raro causa uliter res,quædam in natura sunt extra ordinem.
Ordo completus est agere alterum contrariorum continuè.8.physic. commen.15.
Ordinem impossibile est recipere illud quod habet naturam carendi ordine..3cęli.cõ.22.
Ordo propria natura sensibiliũ est, 3.cœli.tex.com.24.
Ordo omnium est.2.de gene.& corrup.tex.com 57.
Ordines formæ sensibilis sunt quinque,vide in commen.libri de sensu,vbi dicit,quòd sunt tres ordines formarum, vnus est corporalis,secundus est spiritualis.& est in sensu communi,tertius est magis spiritualis,& est in virtute imaginatiua.Quorum primus est corporalis magni corticis,& est forma sen-

sibilis extra animam. Secundus est esse istius formæ in sensu communi, & est primus ordinum spiritualium. Tertius est in virtute imaginatiua, & é magis spiritualis. Quartus est ī virtute distinctiua. Quintus est esse eius in virtute rememoratiua, & est magis spiritualis, recipit enim medullam eius, quòd distinguunt tres virtutes a cortice. Auer. in commen. libri de memoria & reminiscentia, ex quo patet sensationem, & iudicium sensuum exteriorum, non constituere aliquem ordinem distinctum a iudicio sensus communis, quia tunc daretur sextus ordo, vnde visio propriè non fit in oculo, licet fiat mediante oculo, nec auditio fit in aure, licet fiat mediante aure. Et ista est sentētia etiam lucidissimi Themistii. in. 2. de anima, in expositione tex. commē. 146. vbi scribit hęc verba formaliter: ex his quæ dicta iam sunt constare arbitror, neque visum in pupilla primum esse, neque auditum in auribus, neque gustum in lingua, sed sensus omnes ī prima illa sentiendi vi sedem habere, & quòd si quandoque diximus quinque nobis esse sensus omnes ex eo accipi volumus, quinque instrumenta haberi, & quinque canaliculos sensibilibus spiritibus, quos tanquàm a fonte vno per instrumenta illa riuatos quinq; sensibus natura distribuit, sensum vero propriè illum primum intelligimus, qui instrnmentis his ceu famulitio vtitur iam ea quæ extrinsecus deferuntur quinque sensibus tanquàm diuersoriis, & domiciliis recipi æquum fuit, at regis ac principiis sedem vnam constitui oportet, quemadmodum enim quamuis multi magistratibus bellionesque pragmatici exceptores assideant, vnus tamen est qui ius habeat sentētiæ ferendæ, ita & hic, tametsi multa instrumenta machinamentaquè sint in quæ rerum simulachra receptentur, vna tamen vis arbitra est, quæ de omnibus sciat, pronuntiet, iudicet, hæc illa vis est qua nos visu videre, & auditu audire sentimus, eadem enim potē tia percipi actiones sensuum necesse est, quia differentias actionum cognoscimus. Alexan. etiam in paraphrasi de anima. in cap. de tactu istam etiam sententiam videtur tenere, vbi clarissime patet Auerr. in hoc a lucidissimo Themistio non dissentire, licet communis latinorum sententia sit in oppositum, sed si bene considerauerint, inuenient istam fuisse magistri sententiam. Arist. enim in libro de somno & vigilia dixit, somnum esse ligamentum primi sensitiui, vnde Auer. in com. d. ꝙ in somno reuocatur sensus cōis ab instrumētis sēsuū, & ꝙ quidditas somni est introitus sensus communis in corpus, & ꝙ vigilia est motus istius virtutis ad instrumēta extra corp⁹, vnde hoc etiam significari potest, vt asserit etiam, quia vigilanti accidit, ꝙ dū fortiter cognouerit de aliquo, ꝙ non percipit sensibilia transeuntia per ipsum, quia tunc contrahūtur instrumenta animæ sensibilis, & inducūt cōem sensum ad interi⁹ corporis, & ad adiuuandū virtutem cogitatiuam, virtus enim cogitatiua viget apud quietem aliorū sensuum. Et ideo homo cognoscit in somno futura, & non in vigilia.

Istud igitur est potissimum signū visionem non perfici in oculo, sed per sensum communem mediante oculo, ad alia enim fortiter intenta delata sub oculis non videmus, quòd nō contingeret si visus esset in oculo distinctus a sensu communi fine rem. Amplius Cōmen. in eidem lib. de somno & vigilia dicit, ꝙ ceci & surdi non carent sensu communi, sed instrumentis per q̄ sensus communis videt & compręhendit sensibilia, vnde mens Arist. & Themist. & Auer. est ista. quòd sensus communis mediantibus oculis causat visionem, & dicitur visus. & mediantibus auribus causat auditionem, & dicitur auditus, & sic de aliis, non ꝙ sint virtutes istæ realiter distinctæ a sensu communi, vt sunt imaginati latini. Dicit enim Auer. in. 2. de anima. in com. 149. ꝙ Arist. quasi opinatur ꝙ virtus primi sentientis melius ē, videatur esse vna forma, & multa instrumentis copulatis cum ea, per quæ transeunt motus sensibilium, quousque copulentur cum ea, quā dicere ipsam esse vnam subiecto & plura secundum formam, quæ describuntur in ea, illud enim esse est eiginius ei, vt est iudicans, istud vero secundum ꝙ est recipiens. Amplius Auerr. in commen. libri de somno & vigilia dicit, quòd sensus communis vno modo est vnus, & alio modo multi. Est enim vnus quia comprehendit omnia sensibilia, & est multi, quia habet multa instrumenta. s. oculū, aures, & aures, &c.

Ordo librorum & partium totius philosophiæ naturalis requiratur in 1. Metheoro. ab Auer. in principio primi capitu.

Ordo non est nisi, aut respectu primi positi, aut intellecti. 5. Metaph. commen. 16. in ca. de priori, & dicitur ex tex. vbi patet ꝙ pri⁹ & posterius sunt etiam ordinis differentiæ. 1. physico. commen. 41. Vide etiam in prædicamento quantitatis, vbi probat quantitates non habentes positionem habere ordinē, quia habent prius & posterius. Ex quo patet ꝙ ratio formalis ordinis non potest consistere sine priori & posteriori peripatheticè loquēdo.

Ordinis carentiæ diffinitio est exitus a via naturæ, & rei ordinatę diffinitio est, vt inueniatur secundū viam naturæ. Commentator elicit in paraphrasi super. 3. cœli, in summa tertia, contradictione tertia, capit. 2. & hoc ex tex. philosophi ibidem. tex. cō. 24.

Ordo non est in substātia. 7. primę philosophiæ. tex. cō. 43.

Ordo est in omnibus entibus, sed non eodem modo. 12. Meta. text. commen. 52.

Ordo in corporibus cœlestibus est absque eo, quòd admisceatur eis aliquid per accidens, sed ordo in his quæ sunt sub corporibus cœlestibus, est cum priuatione ordinis quandoque per accidens. 12. Metaphysico. com. 52. idem. 2. physi. tex. cōmen. 46. & est sententia Aristotelis expressa in primo de partibus animaliū. cap. 1. vide etiam in 8. physic in com. 15. & in. 2. physi. tex. com. 82.

Ordo vniuersi destrueretur si vnus ex cœlestibus motibus cessaret, qa nullus istorum motuum est sine necesse esse, aut sine bene esse. Ex libro destruction. disputatione. 1.

in solu. 11. dub.

Ordo entium sequitur ordinem intelligẽtiarum separatarum, sed ordo nostri intellectus sequitur ordinem entium. Ex lib. destr. dispu. 3. in solu. 18. dub.

Ordo entium sensibiliũ multos habet gradus, quorum vilior est in materia, & nobilior illo est in humano intellectu, & nobilior illo ẽ esse quod habent in separatis intelligentiis. Deinde in separatis intelligentiis dictæ formæ gradus habẽt differentes adinuicẽ, ex eodẽ loco.

Ordines entium in nobilitate & pfectione sunt quatuor, vide 2. cęli, tex. cõ. 64. &. 66.

Ordo & forma quæ in primo principio reperiũtur est nobilior ordinum & formarum, & hic ordo est principium, & causa omnium ordinum & formarum, quæ in hoc mundo inueniuntur. Ex lib. destr. dispu. 3. in sol. 18. dub.

Orbis nõ est in loco, quia omne qđ est in loco continetur a loco, sed extra orbem non est locus. 1. cęli. commen. 100.

Orbis non est in tempore, quia non continetur a tempore. ibid. vide ẽt 4. physi. tex. cõ. 118.

Orbis totus est quasi vnum animal, & est vnus orbis in veritate, cum motus illius sit vnus numero ęqualis in veritate, & motus illæ est sicut motus localis in animalibus, & alii motus, qui existunt in orbib⁹ sunt sicut motus particulares, qui existunt in membris. 2. cœli. commento. 42. idem 12. Metaph. com. 44. Et in libro destru. dispu. 3. in solutione. 18. dub.

Orbis nonus sine stellis inueniri apud me est remotum, nam orbis est stellarum gratia, quæ sunt nobilior pars eius, & propterea quanto plus habet de stellis, tanto est nobilior cæteris orbibus, vnde dari orbem sine stellis apud me est impossibile. in paraphrasi Metaphy. tractatu. 4.

Orbis octau⁹ est prim⁹ orbis authoritate omnium antiquorum. Ptolomeus autem posuit nonum. 2. cęli com. 67.

Orbis primus excellit in nobilitate, & excellentia omnes alios orbes ꝓpter tria. 2. cœli. tex. com. 68.

Orbis primus, est ligatus cum aliis orbibus fm motum & consequentiam. 2. cœli. com. 70.

Orbis primus mouet alios orbes sicut nobilius mouet totum. 2. cœl. commen. 71.

Ordei ptisana infrigidat, & humectat, & adiuuat ad expellendum superfluitates per omnes vias. 7. Colliget. cap. 6.

Oris iuuamentum est mastieatio ei bi, & in ore est aliqualis digestio, secundo Colliget. cap. 9 de iuuamento membrorum officialium. idem Auicen. cap. de humoribus, in prima primi. Nutriens masticatione aliquam recipit digestionem.

Organizatio latet in plantis. 2. de ani. comm. 6. vide causam in. 2. de parti. anima. ca. 10.

Organa trium sensuum capiti sunt demãdata, & vide causam in. 2. de partib. ani. ca. 10.

Orizon est nobilior centro, quia est terminans & centrum est terminatum, & proportio terminantis ad terminatum est, sicut proportio formæ ad materiam. secundo cęli. tex. commen 74. Consimile secundo de generatione & corruptione, tex.

tex. commen. 50. &. 4. cœli, tex. cõmen. 23. &. 35.

Orizonti contrarium est medium, sicut contrarietas est duorum extremorum lineæ rectæ, quæ quidem maxime aduersantur. Auerr. in paraph. 4. de cœlo, in summa primi, cap. 2.

Os est superius in animalibus, & radices in plantis. secundo de anima. tex. commen, 36.

Ossium magnorum coniunctio requiritur, vt quod suscipit habeat concauitatem, quod suscipitur vero & ingreditur indiget gibbositate, quibus natura ligamenta apposuit. Galenus, secundo de vtilita. partium. cap. 11.

Ossa digitorum sunt sine medulla, & sunt dura & spissa. Gal. 1. de vtilitate partic. ca. 15.

Ossa leonis exiguam & perobscurã medullam obtinent ex. 2. de partib. anim. cap. 6. idem. 3. de natura animal. cap. 7.

Ossa instituta sunt a natura ad sustẽtandum carnem. 2. de partibus animalium. cap. 8.

Ossium multitudo in corpore est ꝓpter multitudinem motuũ. 2. Colliget cap. 8.

Ossa aliquibus membris data sunt ad custodiam, vt ossa pectoris. ibi. Ossium & venarum natura similis inuicem est. Ex secundo de partibus animalium. ca. 9.

Ossium principium est spina dorsi. ibidem.

Ossa leonis ex sui attritu forti, ignẽ excutiunt. ibid.

Ossium matus iuuamentum est ad fortificandum, & stabiliendum corpus, sunt enim sicut fundamentum corporis & iuuamentum, secundum est ad tuendum & abscõdendum, vt os cranei respectu cerebri, & ossa pectoris respectu cordis. 2. Colliget. capit 8. de iuuamentis membrorum consimilium, vbi ponitur etiam tertium iuuamẽtum, & est, vt possit fieri resolutio superfluitatum vaporosarum, sicut sunt commissuræ, quæ sunt in craneo.

Ossis & cartilaginis natura eadem est, quapropter neutrũ præcisum recrescere potest. ibid.

Ossa hominis sunt 348. absque ossibus paruis, quæ replent spatia iuncturarum, & absque osse epiglotis, & absque osse cartilaginoso, qđ dicunt aliqui anathomici, quod est in corde. 1. Coll. in cap. de anathomia dentium & ossium.

Ossa capitis humani sunt absq; dentibus viginti tria. Auer. 1. Col. cap. de ossibus capitis.

Ossa manus sunt triginta. ibid.

Ossa pedis sunt. 29. ibid.

Ossa spondilium a capite vsq; ad os nominatum agit, sunt. 24. sed alii qui sunt qui habent vnum plus, & aliqui habent vnum minus. ibid.

Ossium omnium vltimum in homine concrescit, quod cerebrum obtigit. primo de natura animalium cap. 7.

Os capitis in muliere habet vnam suturam in orbẽ, os viri habet tres. ibid. licet vt. d. visum sit etiam os viri, sine sutura.

Ossa leonis nullam intra se continere videntur medullam, quia valde exiguam, eãq; in paucis continẽt. 3. de natura ani. cap 7. vide tamen clarius. cap. 10. vbi dicit, ꝙ ossa leonis partim nullam, partim exiguã admodum habent.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ossa non semper augentur, sed pili & his cognata augentur, quandiu insunt, & magis cū corpora egrotant, aut senescunt, & vide cām in 2. de gnatione anīalium. cap. 4.

Ossa præcisa nō recrescunt, nec cartilago rupta reparatur. 3. de natura animalium cap. 7.

Oscitantes aut spiritū reddētes accipiente sue minus audiunt. Aristot. in 5. de gnatione animalium. cap. 2. & ibi redditur causa.

Oscitatio quid sit. vide 3. colligēt. capitu. 30.

Ouum subuentaneum & ouum coitus non differunt in figura, nec in multitudine & paucitate, sed differunt essentiali dīa, quæ est forma aīata qua pullus est pullus, & ex ouo subuentaneo. Arist. summit argumentum ꝙ mas præstat fœtui ipsam formam, & femina materiā, quia in ouo subuentaneo nihil defecit nisi receptio formæ animatæ, materia. n. in se tota reperitur in eo Auer. 1. de gnatione aīaliū. cap. vbi ponitur īprobatio antiquorū. vide Aristo. ēt ibid. cap. 195. in 1. de generatione animalium.

Oui gallinæ albugo est magis omni alia re mitigans in mordicationibus, 5. colliget. 48.

Oui vitello siue albumine medici noui quare in vulneribus vtuntur vide ibidem.

Oua subuentanea ferentes aues ex subuentaneis secunda redduntur. 1. de gnatione aīalium. cap. 20. & 6. de natura aīalium. cap. 2.

Oua piscium ouiparorū vbi a femina ędita fuerint mas super ouis semen aspergit. ibidem Arist.

Oua & vermis differunt. Alia. n. quędam pariunt ouum quædā vermē, sed ex ouo vna pars est materia animalis excogniti, reliqua vero nutrimentum, sed vermis in animalibus gignētibus vermem vt in spontē nascentibus est materia generationis animalis tm̄, non autem alimentum aliquo mō. Arist. & Auerro. sententia in principio secundi libri de generatione aīaliū. cap. 1.

Oua subuentanea non sunt reliquię partus, quē coitus fecerit 6. de natura animalium. cap. 2.

Oua aquaticarum auiū & terrestriū differunt, quia oua auium aquaticarum plus lutei continent ꝓportione quām albi, & differunt etiam colore. ibidem.

Oua oblonga & fastigio cacuminata feminas edunt, sed oua rotūda, & ptē sui acutiore obtusa edūt mares. ibidem.

Oua gallina incubante si tonuit pereunt. ibidem.

Oua omnia auium sunt bicolora, & similiter omnium pedestrium seu quadrupedum. i. habent colorem album & citrinū, albū vocatur albumen, citrinū vero vocatur vitellus. Ex 3. de generatione animaliū cap. 1. in Auerro. & ēt in text. vide ēt sexto de natura aīaliū. cap. 2.

Oua piscium sunt vnicolora. ibidē, & vide cām diuersitatis, quia oua auium sunt bicolora, & pisciū vnicolora.

Ouū est excrementū sicut mēstruū in femina. ibidem.

Oua subuentanea sunt minora & insuauia propter inconcoctionem. 3. de gnatione animalium. cap. 1.

Oui albumen est initium generationis animalis, ex quo animal generatur, vitellus autem ad nutrimentum pertinet. Et inde ēt colligitur albumē oui esse calidius. Contra medicos quam sit vitellus qui est terrestrior. Ex 3. de generatione animalium cap. primo, & secūdo. Vide etiam pro hoc Auer. ibidem cap. 2. vbi adducit rationes euidentissimas ad hoc. Et animaduerte bene dicta Auer. cōciliantis dicta Meorum cū dictis Philosophorū. Nam medici concedunt inueniri aliquas res calidiores aliis, quum tamē sint frigidiores in respectu corporis humani, & ideo dicta eorum non contradicunt dictis Aristo. Et tenta bene hoc, quia in multis deseruiet tibi.

Oui pars superior est magis dura inferior, vide causam in 3. de generatione animalium. cap. 2.

Ouorum partus atq; animalium e contrario modo prouenit, animal enim conuersum in suū caput prius q; exit, at ouum quasi conuersum in pedes nascitur, & vide causam ibidem.

Ouum in vtero quomodo augetur. vide ibidem.

Oua temporibus calidis deprauantē sicut vina fece subuersa temporibꝰ calidis coacescunt. 3. de generatione animalium cap. 2.

Ouum a nullo exangui animali generatur. ibidem.

Oui candidum & luteum contrariā naturam habent, luteum enim generatur & coit, calore vero humescit, at candidum gelu non congregatur solidescit. 3. de generatio. animalium, cap. 2. idē sexto de natura animalium cap. 2.

Oua plura si in patellam conquassentur bene, & postea decoquūtur vel ad pepensim, inuenies ex omnibus luteum in medio, & albumen circūambiens luteum. in sexto de natura animalium cap. 2. & vide causam ab Auer. in 3. de generati one animalium. cap. 2.

Oua auium omnia perfecta ędūtur, piscium vero oua imperfecta ęduntur, quapropter semine maris asperſa fecunda redduntur. Ex tertio de generatione animalium, capitulo quinto.

Oua gallinarum sunt meliora cęteris, & decocta cū oleo maxime nutritiua sunt. 5. colliget cap. 36.

Oua piscium non sunt bicolora vt auium, sed vnicolora. 6. de natura animalium. cap. 10.

Oua in cubitu auium aperiri & fœtum excludi naturę ratio est, non tamen ita solum oua aperiuntur, sed etiam sponte in terra, vt in ęgypto obruta fimo pullicię pereant, & syracusis potator quidam ouis sub scoria in terra positis tādiu potabat, donec oua ederent fœtum: iam vero & quum in vasis quibusdam tepidis essent concocta sponte oua pullos prompsere. 6. de natura animalium. cap. 2.

Oues potu maxime pinguescunt, quamobrem æstate salem die gnto dari soliti sūt singulis cētenis singulos modios: sic enim pecus incolume atque pinguis redditur. octauo de natura animalium. capitulo decimo.

Oues præcipue ex superabundanti renum pinguedine intereūt, quod vbertate pabuli fit, vt in sicilia agro leontino fieri constat, quocirca sero diei agere oues ad pascua pastores loci illius solent. Aristo. tertio. de natura animalium. cap. 17.

Universidad de Deusto
Biblioteca

De litera P.

PAlatum nonnullis piſcibus vice linguæ datum eſt velut inter fluuiales cyprino. Ariſto. in. 4. de natura animal. ca. 8.

Pallidum non differt ab albo ſecundum magis, & minus, ſed ſm qualitatem. 6. phy. cō. 32.

Papilionum generatio ex erniis fit. 5. de natura ani. ca. 19.

Partuum multitudo & vnitas vnde proueniat. vide cauſam. in. 4. de gene. anima. ca. 4.

Partus fęminæ tardior eſt, dolor ēt ex fęmina continuus obtuſiorque eſt, ex mare acer & lōge moleſtior. 7. de nutura ani. ca. 4.

Pariundi tempus huiuſmodi prę cæteris animalibus multiplex eſt. nā & ſeptimo, & octauo, & nono mēſe parere poteſt. ibid.

Partus difficilis eſt mulieribus in otio degentibus: & quibus non bona latera ſunt, neq; facultas retinendi ſpiritus ſuppetit. 7. de natura animalium. ca. 9.

Panis furfuraceus & fermentatus facile digerit. & vide cauſam. 5. Colliget. cap 31.

Panis azimus eſt groſſus & viſcoſus. ibidem.

Panis nimis fermentatus nō eſt bonus. vide cauſam ibid.

Parum & multū de neceſſitate ſunt ſub eodem genere. 3. Col. ca. 31.

Paruum in magno continetur, magnum in paruo haberi non poteſt ex. 2. de partibus animalium. capitulo vltimo.

Partes animaliū aliæ ſimilares, aliæ diſſimilares. 1. de hiſtoriis animalium. cap. 1.

Partes animalium diſſimilares, aut ſunt eadem ſpecie, aut genere, aut proportione, aut ſm magis & minus differentes. ibid.

Partes ſimilares alię molles & humidæ, aliæ ſiccæ & ſolidæ. ibid.

Pars ad partem ita ſe habet, vt totū ad totum. 1. de hiſtoriis animaliū capitu. primo.

Partes officiales humani corporis ſunt caput, collum, thorax, brachiū duplex, crus duplex. 1. de hiſtoriis animal. cap. 7.

Partes interiores hominis ſunt incertæ & incognitę: quamobrem ad cę terorū animalium partes, quarum ſimiles ſunt humanæ referētes eas contemplari debemus. Ariſt. 1. de natura anima. cap. 16. Nota tamē quòd de partibus exterioribus eſt oppoſitum, vt patet in eodem hib. capitulo. 7.

Partes ſimilares, quæ ſint vide in. ſ. de natura animalium. capit. 2. vbi animaduerte ☿ ſanguinis partes ſimilares ponit & pituita & atrabilis q̄ bilis atra, & flaua ponūtur in ter excrementa ſm Ariſtot. & ſunt etiam ex numero ſimilarium.

Parte aliqua corporis opportuna mutata, tota aīalis cōſtitutio mutato mutat' forma, quod in ſpadonibus eſt cernere. Ariſt. 4. de generā. anima. ca. 1.

Partes exangues non ſentiunt. ex. 2. de partib. ani. ca. 10.

Pars ſuperior animaliū eſt calidior inferiori, & dextra ſiniſtra, & anterior poſteriori, & mas fęmina. ex 2. de partib. anim. ca. 3.

Particulare licet ſit ens in rei veritate: de eo tamen non fit demonſtratio. 12. meta. 28. com. idem. 7. meta. tex. com. 53. Particulare ſolū eſt ens in rei veritate. 12. meta. cō. 27. & 28. & in 2. de generatione & corru. tex. cō. 59.

Partes compoſiti ſunt in compoſito in potentia non in actu: & ideo cōpoſitum non eſt in actu vnum in actu, & forma per partem dominā ſim & ſi non eſſet vnū in actu. 10. metaphy. cō. 23. vbi patet non dari maximum ęquale ad pondus: ſed oportet in vero mixto dominari vnum elementum. quod habet reſpectu aliorum dñatorum vim formæ. & illud eſt quod largitur mixto motum naturalem. vt d. Philoſoph⁹, & Cōmen. in 1. cę. t. c. 7. & 8. Partes multipliciter dī. 7. meta. tex. cō. 33. idem 5. tex. cō. 30.

Pars dicitur duobus modis ſm qualitatem, & ſm q̄titatem. 7. meta. tex. cō. 33. & differunt, vt ibi dī: quia diffinitiones partiū qualitates ſunt poſteriores diffinitione totius & totis præcedunt diffinitione totius & totum. De iſta duplici diuiſione partiū vide ēt in 1. phy. cō. 5. & 36. Partes animalium q̄n aīa ſeparatur fit equiuoce. 7. meta. tex. cō. 35. & 37. & 49. idem in 4. methe. in fine. idem ſn 1. de partibus animalium. cap. 1. habetur. vbi Philoſophus. d. ergo ſi aīal vel aīa, vel pars animæ, vel nō aīa eſt q̄primū anima a corpore diſceſſerit animal eſſe deſinit, neq; mēbrum vllū niſi figuræ ſuæ ratione idem relinquitur modo eo quem quæ fabulæ tradunt in lapidē tranſiſſe, & ibidem dicit ☿ homo mortuus, quanq̄ figuræ formā habeat, eadē tamen hō non eſt. Adhuc ſeri non pōt vt manus ſit quocūq; modo conſtans vt ænea, aut lignea niſi equiuocatione nominis.

Partes rei ſm diffinitionē præcedunt rem in eſſe. 1. phyſi. cō. 28. 2. phyſi. 28. 1. de aīa. cō. 5.

Partes diffinitionis præcedunt diffinitum. 1. phy. cō. 29.

Partium aliæ ſm quantitatem, aliæ ſm qualitatem 1. phy. cō. 36. & 7. meta. cō. 33. Partes ſm qualitatem ſunt partes eſſentiales vt materia & forma: quantitatiuæ vero pārtes ſunt partes integrales, vide Alexā. in paraph. de aīa. cap. 4. vbi probat animam eſſe inſeparabilem a corpore. de differentia iſta partium cōtra Stoicos pulchre. vbi ait nō oēs partes corporis eſſe corpora, ſed ſolū partes quæ pertinent ad quantitatem non ad qualitatem.

Pars ſubſtantiæ eſt ſubſtantia. 2. de anima. cō. 2. & 1. phy. cō. 70.

Pars eſt mā totius. 3. phy. tex. cō. 66. & 2. phy. tex. cō. 31.

Pars quando ſeparatur a toto, & fit totum pōt p ſe moueri. 4. phy. cō. 32. & 5. phy. cō. 1.

Partes mundi mouentur tribus modis, quædam circulariter, quædam ſurſum, quædā vero deorſum. Cōmenta. 4. phy. cō. 43. & tex. intelligitur de partibus primatiis, ſicut ſunt tria corpora ſimplicia ſ. graue, & leue, & corpus quod neq; graue eſt neq; leue.

Partes conſimilium corporum dum non ſunt diuiſæ in actu a toto, ſunt in loco in potentia. 4. phyſi. tex. cō. 44. & 45.

Pars niſi ſurſum ponatur, nō erit in loco, ſed in toto. 4. phy. tex. cō. 65.

Pars menſurat totum, quia totum componitur ex partibus 4. phyſic. tex. cōmen. 89.

Pars poteſt per ſe moueri quando ſeparatur a toto & fit totum. 5. phy. cōmen.

com.1.&.4.phy.com.32.&.8. phy sico.27 &.1.de anima.37.& quin to physico.17.
Partes magnitudinis ex quibus generatum generatur sunt diuersæ in specie.6.physi.com.59. vide.4. cœli.comm.41.
Partes non mouentur per se ad mo tum totius,neq; mouentur per accidens pure,sicut accidentia.6. phy sico.com.86.&.5 physi.com. 1.4. phy.com.32.1.de ani.cõ.37.
Partis natura & totius eadem est. 8. physi com.15.
Partes corporis simplicis non simul mouentur sicut mouentur partes corporis figurati, sicut apparet in circulis qui fiunt in aqua, quando lapis cadit in ea.8.ph.cõ.82.
Partes quantitatiuæ potentia dicuntur esse in toto,vel potentia pura, & est quando sunt continuę,vel qñ sunt in actu in ipsa re, sed sunt illi alligatæ, vel inuicem coniunctæ,& tunc dicuntur esse in potentia fm posterius.in paraphr. meta.tex.1. ca.de potentia & actu.
Pars mouetur ad totum non fm q̃ est totum,sed fm q̃ est in suo esse naturali:locus enim partis & totiꝰ vnus & idem est.1.cœli.cõ. 58. idē Aristo.in.4.cœli.tex.com.22. vbi scribit q̃ si quis transponat terram vbi nunc est luna,non mouebitur pars terræ ad totam terram.
Partes animalium aliæ communes, aliæ propriæ.1.de hysto.ca.2.
Partes corporis naturaliter sunt ex natura corporis cuius sunt partes. 2.cœli.tex.com.41.
Partium quædam sunt formales, & quædam materiales.7. Meta. text. comm.35.&.37.
Partes consimiles quomodo describãtur.vide.5.meta. comm.4.&.1. cœli.com.19.
Pars vna non operatur in actu,sed in potentia,quoniam vnus vir de triginta non mouet nauim solus, & cũ motio eius coniungit̃ cũ præparatione & potentia proueniente a vigesimo, non mouebit nauim necessario.septimo physico. commento.37.
Parmenides mulieres calidiores viris opinabatur, argumento copia sanguinis,qua menstrua fiunt. Empedocles vero econtrario.ex.2. de partibus ani.ca.3.
Parmenides existimabat, q̃ entia sunt duobus modis vera, & exilti mabilia,& vera sunt intelligibilia, & sunt vnum, existimabilia vero sunt sensibilia & sunt plura.1.phy sic.commen.41.
Parmenides asseruit primũ deorũ, amorem dicens, cunctorum illæ deus primum produxit amorem, ex erratis.1.Meta.cap.2.
Parmenides vnum dixit esse principium quo ad rationem, Melissus vero quo ad materiam, quia hic quidem finitum,illę vero infinitũ id ait esse.ibid.
Parmenides nõ solum vnam ponit eẽ causam,sed & duas aliqualiter. ex erratis primi metaphysi. quod qũo sit intelligẽdum vide Alex.q̃ adducit verba Theophra.in.1.lib. de rebus nãlibus:inquit.n.Parmenides,heleata qui huic.i.xenophani successit vtraq; via ingressus est statuit.n. vniuersum esse sempiternum & generationem rerum tueri conatur,non q̃ similẽ de vtroq; sniam habeat:sed re vera vniuersũ vnum esse ratus, idęq; ingenitũ, & globosum ad tuẽdũ gñonẽ ex opinione vulgi rerũ apparẽtium duo principia facit ignem & terram,alterum & mãm alterum & cãm, & efficiens.consimilem sniam scribit Cõm.in.1.physicę auscultationis.
Parmenides dixit q̃ ens est simplex, & q̃ nulla est multitudo oĩno. 3. Meta.tex.cõ.16. vide de opinione eius.1.phy.tex.cõ.25.& cõ.41.
Parmenides dixit q̃ intellectus apropriatur hominibus fm comple tiones & compositiones eorum, quod etiam Empedoc. asseruit.4. Meta.tex.com.21.
Passiones & motus non sunt sine substãtiis.12.primæ philo.t.c.25.
Passiones nec rõne,nec q̃e,nec gñe possibile est priores esse substan tiis.erũt enim seperabiles.7.primæ philosophiæ.tex.cõ.47. idem ibid. tex.cõ.4.&.1.phy.14.
Patiens patitur propter materiam. 7.primæ philosophiæ.t.cõ.2. vide limitationem ab Auer.in.3.de ani mã com.28.& in com.5. in princi pio digressionis.
Passio aut est ad peius:aut ad corruptionem.9.Met.t.cõ.2.
Passio multis modis dicitur.5. Met. tex.com.26.
Passio quandoque sumitur pro oĩ accidente 1.phy.com.39.quãdoq; pro qualitate essentiali.1. cœli.cõ. 8.nõnũq; pro trãsmutatione in ſuba, vt exponit ibi Them.
Patiens quodammodo est contrarium,& quodammodo est simile. 1.phy.com.56.idem.1.de genera. & corru.tex.cõ.50.
Passio semper rei posterioris est.8. phy.tex.cõ.69.& est sensus,q̃ in pmanentibus datur primum in quo aliquid est genitum,non datur au tẽ vltimũ in quo non,& vide cau sam etiam ibi.
Passio dicitur dupliciter,communiter,& propriè.3.cœli.com.1.
Passiones omnes sunt diuisibiles, aut fm speciem,aut fm accidens.5. cœli.tex com.7.
Patiens & faciens necesse est genere idem esse,specie vero diuersa.1.de genera.& corrup.te.cõ.50.
Passio est merito similitudinis,& actio est merito contrarietatis. 1.de gene.& corru.tex.cõ.48.&.49.
Passiua & actiua sunt contraria, & hoc manifestũ est ratione & inductione.1.de gene.com.50.
Passio sensuum est diuersa a passione inaĩatorum.2.de aĩa.te.cõ.121. & vide ibi dr̃ias positas per lucidissimum Them.nam sensus non fit materia sensibilium, & eius passio non terminatur in mutationem, sed in iudicium.
Passio q̃ est in aĩantibus, & q̃ est in sensibus, nõ tã passio quã actus, & absolo est.The.2. de aĩa.super.t.c. 159.& in The.est.3.de aĩa,ca.14.
Passio quælibet facta cum alteratione,& transmutatione est in corpore necessario.1.de ani.cõ.14.idem 2.de ani.57.&.3.de ani.28.
Passiuum & actiuũ quodãmodo dicunt̃oppositа.ex.2. de ani. cõ.53. idẽ.1.de gene.& corr.t.c.50.
Pati quodammodo est a simili, & quodammodo a dissimili.2.de anima.tex.com.54.idem.1.de gene. & corr.t.c.48.&.49.
Pati contrarium est ipsi actui. 1.ca. de substan.orb.
Passio duplex est,corruptiua & pfectiua.2.deaĩa.t.c.57.&.58.&.3.de aĩa t.c.28.&.7.phy.tex.cõ.12.
Passio equiuoce dicitur de sensibus & intellectu.3.de aĩa.cõ.18.

Passiua necessaria componuntur ex passiuis. 1. meta. cō. 38.

Passio est in patiente 3. phy. t. cō. 19.

Passio est signum mãæ, & operatio est signū formæ. ex disp. 6. in solone. 6. dubij. & ex dispu. 10. in solutione. 2. dubij.

Patres castigare filios verisimile est & iustum est. Arist. in. 3. de generatione animalium. cap. 10. ita. n. probat reges apum esse parentes fucorū, quia castigãtur a regib⁹ fuci.

Pater & mater sunt tãq̄ causæ extrinsecæ remotę: pater tanq̄ agēs, & mater tanq̄ materia. 5. meta cō. 1.

Pecuniarum exquisitum studiū est de desideriis hominis præter naturam. Auer. in prologo physi. maxime. n. res præter naturam est vt. d. Philosophus vsura, & Apostol⁹ est idolorum seruitus.

Pediculorum generatio requirat. 5. de natura anim. cap. 31.

Pedicularis morbus hominibus generat præ nimietate humoris, quo morbo nonnullos perijsse proditū est, vt Alchmanem poetam & Pherecidem siriū. ibidem.

Perdices & quæ nondum coierint, & quæ coierint, quarum vsus in aucupiis est, quum olfaciunt marē vocemq; eius audiunt, alteræ implentur ouis, alteræ statim pariunt: est enim genus hoc auium libidinosū vt leui indigeat motu cū turget citoq; secernat. Arist. in 3. de generatione anima. cap. 1. & Auerr. in cō. ibidem. Ex quo scire potes quomodo motus realis potest ex spirituali prouenire. contra illos qui sunt adeo rudes, qui non possunt imaginari intelligētiam posse mouere cœlum nisi realiter inhereat & informet ipsum cœlum.

Penem īmodicum possidentes insecundiores sunt his quibus mediocris est. & vide cām 1. de gener. animalium. cap. 6.

Per se est magis vniuersale q̄ primū 2. phy. cō. 3. & in 1. poste. vbi aduertę q̄ hoc est verum vt ly primū sumitur ibi in 1. poste. sed si sumatur primum vt est idem quod sine medio, sic aliquid primo ineſt alicui, quod tamen nō ineſt ei per se nec 1. nec 2. modo. dicit. n. Themist. 2. physi. nauta est in naui primo, sed non per se. super tex. 3.

Per se dicitur multis modis. 5. meta. tex. cō. 23. & in paraphrasi tract. 1. cap. essentia.

Per syllogismos hypotheticos nullū omnino ignotum declaratur, sed solummodo ea quæ indigent modicula innuitione. Cōmen. 2. phy. cō. 3. quod quomodo sit intelligendum vide ipsum in 1. priorū in digressione de syllo hypothetico.

Perfectiones separatas dari a subiectis vt nauta respectu nauis, & artifex respectu sui istri nō est impossibile ex 1. dispu. in lib. de str. in solo. vide dub. Et ille ē locus apertus ꝓtra modernos auerroistas, qui de mente Auer. tenent animam intellectiuā esse vere formam informantem & non assistentem, nam de hoc loqui tur contra Algazelem & non recipit glosam locus iste, sicut vides.

Perfectio est in principiis magis q̄ in principiatis. 12. meta. tex. c. 40. vbi taxantur antiqui oppositū asserentes, vt Pythagoras, & Leucippus.

Perfectionum propter quas mouetur perfectum, quædam sunt qualitates quibus perficitur illud quod mouetur, vt illud quod mouetur ad sanitatem: & quędam sunt substantiæ

stantiæ extrinsecæ a re quę mouetur ad eas vt assimiletur eis, vt inueniantur omnes actiones seruorum, quoniam sunt erga genera intētionum domini sui. & ista est dispositio omnium entium cum primo principio. 12. meta. cōmen. 37. Vbi scire poteris quomodo deus excellentium. Hinc patet, error morum asserentium omnē formam formaliter perficere per inherentiam suum formabile & nullum esse formam extrinsecus perficientem, sicut nauta nauim.

Perfectum est maximum in vnoquoque genere. 10. metaphysi. tex. cōmen. 13.

Perfectum est cuius non est possibile & aliquid extra sumere, finem enim habēt. 10. metà. tex. cō. 13.

Perfectum nō eget aliquo. ibidem.

Perfectius est illud per quod acquiritur perfectio. 9. meta. cō. 16.

Perfectum est habens finem 5. met. tex. cōmen. 29.

Perfectum vnumquodq; & substantia omnis tunc perfecta est, quando secundum speciem proprię virtutis nulla defecerit pars eius, quæ secundum naturam magnitudinis. 5. meta. tex. cō. 21. & est in cap. de perfecto. Ex quo loco collige dari magnitudinem secundum virtutem & non solum secundum motum. vide in simili. 10. metaphysi. tex. cōmen. 13.

Perfectio transumptiue dr de malis, vt perfectus latro, & perfectus calumniator. ibidem.

Perfectum aliud simpliciter, aliud in genere. ibidem.

Perfectum aliud fm q̄titatem, & est primus modus, aliud fm qualitatem, & est secundus modus positus. ibidem.

Perfectio substantię prouenit ex perfectione in magnitudine & qualitate. Cōmen. ibidem.

Perfectum est cuius finis est studiosus, & est tertius modus. ibidem.

Perfectum vnumquodq; tunc maxime est cum attingit proprie virtuti, & tunc maxime fm naturam est. 7. phy. tex. cō. 18.

Perfectio non est diuisibilis. ibidem cōmen. 18.

Perfecta sunt quorum nihil inuenitur in eis per quod dicuntur imperfecta in eis aut extrinsecus, & ista ē dispositio primi principii. s. dei. 5. meta. cō. 21. Ex quo patet deum esse simpliciter perfectum. idem. 3. de anima, in solut. 3. quęstionis. in cō. 5. & cō. 14. & 12. met. cō. 32.

Perfectio hoīs est per scientias speculatiuas. Cōmen. in prologo physi. idem Aristo. in. 10. ethico 4. ca. 10. vbi nota q̄ fm viam eius ponentis intellectum adeptum, q̄ hoc intelligitur tanq̄ in dispositione prævia necessaria & vltimate disponente ad felicitatem, sic ipse tenuit in. 3. de anima. cō. 36.

Perfectum redditur quod imperfectum est in rebus, in quibus vnū est imperfectius, aliud vero perfectius adiectione pfectionis. Alexāder in paraph. de aīa. ca. vltimo.

Perfectio diuina maxima est cui oīa entia appetunt assimilari fm q̄ possunt. 1. phy. tex. cō. 81. & 2. de aīa. tex. cō. 34. & 2. cœli tex. 64.

Perfectum autem nullum est finem nō hns. 3. phy. tex. cō. 64.

Perfectio est indiuisibilis, quia est finis rei nālis, & finis ē indiuisibilis. 7. phy. cō. 18. idem 6. phy. cō 46.

Perfe-

Perfectiones sunt similes perfectioni circuli, quemadmodum enim circulus non est circulus ante finē, similiter est in alijs perfectionibus 7.phy.c.18.& habetur in textu.

Perfectio quælibet necesse est in re; quæ perficitur.8.ph. com.4.

Perfectum est natura prius,& tpe,& rōne imperfecto & incorruptibile ꝯruptibili.8.ph.tex.cō.75.

Perfecti diffinitio est cui additio fieri non pōt.8.ph.cō.75.idē 1. cœli. 4.& 12.& 5.met.c.de pfecto.

Perfectum dī de formis & qualitatibus.1.cœli.cō. 3.idē in paraphrasi in ſumma ſecunda, vbi dicit ꝙ dī de formis & qualitatibus, & vīr de reliquis prædicamentis: totū aūt dī magis accommodate de quantitate continua,& omne de quantitate discreta. Nam talia,omne, totum,& perfectum sunt idē fm formam,sed differunt fm materiā & ſubiectum de quibus dicuntur, vt dicitur in tex.

Perfectum deficere impoſſibile est. 1.cœli tex.com.4.

Perfectum est quod non recipit additionem, nec fertur in aliud esse. Commenta. ibidem. vide idem 8. ph.75.&7.ph.18.& 2.

Perfectū est prius natura ꝯpfecto. 1.cęli.text.com. 18.

Perfecti diffinitio est cui non potest additio fieri.2.cœli.cō.13.idem 1. cœli.com.4 & 12.

Perfectio duplex,alia est generationis, alia rei generatæ.4. cœli. cōm. 22 idem 2.ph.cō.24.& 70.& 8.meta.com.12.

Perfectio de anima rationali & aliis virtutibus animæ dī ferè pura equocatione.2.de anima cō. 7.& 30. idē 3.de aīa.contra Alexand.cō.5.

Perfectio est finis & cōplementū ꝓfecti,& finis non ſeparatur a finito ex.2.de ani.com.22.

Perfectū tale esse dicimus quod pōt efficere quale ipſum. 4. metheororum.tex.com.19.

Perfectum quanto aliquid magis i esse fuerit,tanto magis pfectū erit in essendo verum.2.meta.t.c.4.

Perfectius est natura prius.8. phyſi. cō.59.& tex.com 75.

Perfectioris rei motus pfectior est.8 ph.t.com.58.

Perſpicuū est aer,& aqua,& quæcūque ēt tametſi ſolida ac dura ſunt proprijs coloribus carent Alexan. in paraphrasi de ani.cap.12.vbi ostendit quę sint sensibilia p se,& q̄ p accidens,inde secus non esse mixtum coloratum esse,sic neq; omne mixtum saporem habet, vt alias notaui.

Perſpicui vberior aut exilior mixtio dīam colorum efficit.ibidē Alex.

Perſpectiuus de yride,& aliis apparētijs metheorologicis assignat cās remotas,& naturalis causas propinquas & ſenſui manifeſtas. Cō.in 3. metheo .cō.2.prope finem.

Pes dexter est motus essentialiter, pes aūt ſiniſter est motus motu accidentali, quia animal primo movet pedem dextrum, deinde ſiniſtrum vt ſuper illum ſubſtentetur 2.cœli.com. 8. in paraphrasi aut ſuper.2.cœli.ſumma ſecunda quæſito primo dicit,ꝙ aīal prima intētione mouet pedē dextrū: ſiniſtrū verō ac ſi p eius motū repetere velit motū ptis dextræ.

Philoſophia inuenta fuit & deſtructa infinities. 12.meta.t.c.50.idem 1.cęli.t.c.22.& 1.metheor.& in 3. de anima.commen.5.

Philoſophorum legales repiūtur inimici.ex ꝓhemio libri deſtructionū.vnde legīt in vita Ariſt. ꝙ fuit accuſatus cretice prauitatis apud ſacerdotē ſummū athenienſiū:q vo tenus noluit accedere:dixit. n. non ſinā Athenieſes bis in philoſophos peccare: pauloante.n. Socr. morte damnarunt.

Philoſophi non abhorrēt ꝓcedere īfinitum per accīs,& ꝙ vna reuolutio ſeu motꝰ in īfinitū ſit ante aliū per accidens. ex lib. deſtruc.diſpu. prima in ſolone quinti dubij.

Philoſophus habet dare cās formalēs & finales ſubę ſenſibilis. i. diuinitus. 12. primę philoſophię. com. cā prima forma & primus finis metaphiſico conſideratur 4.pri æ philoſophiæ. cō.1.& 3. metaphy.com.3.& hoc ēt declarat Cōmentator in commen.6. 12.metaphyſic.

Philoſophus.i.diuinꝰ ponit has duas cauſas mouentē & materialē principū perſcrutationis de duabus aliis cauſis,& primo cām materialē, & declarat illā p propōnes illas easdem, quibus vſus est in ſcientia naturali. Et ideo vī ꝙ hæc conſideratio non est ꝓpria huic ſcientiæ,ſed est pars ſcientiæ naturalis, ſed quia ſcientiæ ſunt hę duæ ꝓſiderationes, & neceſſe est vti vna earū in altera tanꝙ principio.ideo fecit rememorationē de ihoc qđ declarandū est in ſcientia naturali,ſed tñ hoc magis ꝓpriē q̄ in ſcia naturali.Cōmē. meta.com.6.conſiſte vide in 2. meta.cō.6.contra illos qui dicunt Ariſtotelē fuiſſe rudē in prima philoſophia,quia nō vī ꝓſideratio eiꝰ eſſet ad hoc dicens,ꝙ iſtæ duæ ſciē tię vicinæ ſunt. ſ. ſcīa quæ ꝓſiderat de principijs ſubāæ mobilis in eo ꝙ est mobilis,& quæ ꝓſiderat de eis īeo ꝙ ſubſtātiæ,& ideo poſſe est vti his propoſitionibus magis gñalibus q̄ in ſcientia naturali, nō in eo ꝙ est ſubſtantia mobilis, ſed in eo ꝙ est ſubſtantia ſimpliciter.

Philoſophi ſcīa est entis inquantum ens vīr & non fm partem. 11. primæ philoſophiæ. cap.3.vbi manifeſte p totum illud caput oſtendit ſcientiam diuinam esse de quidditatibus rerum,ſub rationibus tranſcēdentibus & vībus, & ꝙ non conſiderat quidditates rerum in particulari præſertim illarum, quæ fm esse non abſtrahunt a materia ſenſibili & motu.

Philoſophia prima de his duobus cōſiderat.ſ.de ente inquantum ens & de principiis & cauſis entis inquantum ens. Commentator in commen. primo. ſuper 12. metaphyſi. authoritate Alexandri, quod non est intelligendum cum preciſione, vt notaui in expoſitione mea ſuper illo libro.

Philoſophię tres erunt theoricę, mathematica,phyſica,& theologia.6. metaph.tex.cō.2.

Philoſophię diuiſionem ſecundum animi poteſtates,vide a Simplicio primo phyſi.in prologo.& a Ioanne Grammatico in principio de anima.

Philoſophia est animæ perfectio, & est corporis medicina. Simplicius in prologo.primi phyſic & colligitur ex ſententia Philoſophi primo ethicorum capitul.17. & ex quarto metaphyſic.tex. commen. 18. vbi inquit, quòd ita homo dicitur curare de veritate, ſicut infirmus de

de sanitate.

Philosophia non considerat nisi de reb⁹ exñtib⁹ extra aïam. 1. met. tex. com. 44. Nec intelligitur vt intellexit Ioannes de Ianduno, & Bononienses ꝙ scientia considerat res & rerum quidditates vt concernunt actualem existentiam. vnde asserunt diffinitiones & demonstrationes esse de actualiter existentibus fm ꝙ existunt. Sed ista opinio sta re non pōt, quia res existentes fm ꝙ existētes, apud peripateticos, sūt singulares: non enim dantur vniuersalia extra animam existentia, sicut posuit Plato. 3. de aïa, cō. 18. & 1. de anima. cō. 8. & 12. meta. cō. 4. Sed de singularibus quatenus singularia sunt non est diffinitio, neque demonstratio, vt patet primo posteriorum, & 7. primæ philosophiæ. vbi ēt hī ꝙ singularibus æternis sub rōe qua sunt singularia, nō est diffinitio, vt patet ibi in tex. c. 55 & est vnus ex erroribus contingentibus circa vl'e. Amplius The. expresse dicit in 1. poster. in illo capitulo eorum aūt quæ sæpe fiunt, ꝙ non demonstratur eclypsis de hac luna quæ cernitur, neq; hæc eclypsis quæ in hoc tpe fit: singularīū enim & existētium est sensus & nō intellectus, quia intellectus & scientia est vniuersalium, vt patet 2. de anima. tex. cō. 60. Amplius ista opinio manifeste est contra ſm̄am Auerro. in sua paraphrasi super. 4. cęli & mundi, in summa 3. cap. 1. contra The. expresse. n. ibi scribit hæc verba. Nos aūt dicamus pfectius diffinitiones constitui ex gñe & differentia quarum neutra a diffinito seiungi potest, quia pars est diffiniti, vt in posterioribus ostenditur. ꝙ autem proprie rei actiones constituant loco differentiæ in rebus, vbi dīæ nō apparent fm se totum, vt in palmæ diffōne dicitur musipiam esse arborem dactilum producētem, quod & ibidem oste- sum est, quemadmodū igitur huiusmodi diffinitiones fieri solent vbi primum perfectūq; diffinitionum genus haberi non potest, & quando tunc loco differētię actio sumitur, non est intentio, ꝙ hæc ipsa inuenta sit in actu: siquidem interdū inuenta est actio, quandoq; minime. Differentiæ aūt & ꝙ illarum fungitur officio separari quidem nequeunt: alioquin non esset palma nisi dum dactiloruni fructū producit, si intentio eius esset in ea diffinitione dactili productio actu, quod falsum ēt constat: sed ponitur loco naturalis dīę de cuius motu est vt talis actio proueniat, siue hæc ipsa actio ꝓceda ab ea sēper, siue non sēper. &c. Per eas igit extra animam non intellexit Com men rem existētem fm ꝙ existes, sed rem habentem essentiam seu quidditatem ad differentiam non entium sicut sunt figmenta, & vniuersāliter quæ sunt impossibilia, & non habent conceptum intelligibilem de eis. & sic intelligitur dictū Commen. 2 phy. commen. 71. dū dixit primam philosophiā esse de rebus existentibus inquantum existunt, idest considerat entia inquā tum entia sunt, vt dicit Philosoph⁹ in principio quarti, & etiā in principio sexti primæ philosophiæ: de hoc tamen alibi diffuse scripsi in quæstione quadam ordinaria de temporis quidditate, vbi late viam istam impugnaui.

Philosophia prima cōsiderat maxime de principiis q̄ sunt prima in esse & in cognitione. 1. meta. cōmē. 1. idem in prohemio meta.

Philosophia prima balbutiens visa est de oībus nouum existens circa principium & primū. 1. metaphy. tex. com. 51. consimilem sentētiā inuenies in 7. primæ philosophiæ. cap. 2. apud Auicen. vbi inquit, ars quælibet in sui exordio ē cruda & immatura, sed maturatur postea, & deinde paulatim decorat & perficitur: talis fuit antiquitus philosophia apud græcos, primum quidem pestuasibilis. s. rethorica, deinde quia incidit deceptio ī ea fuit dialectica in vna ex partibus eius naturali quæ apud plures eorū fuit vsitata.

Philosophię natura est quærere materiam perscrutationem. 2. meta. com. 2. tex. 15.

Philosophia prima proprie considerat prima fōa & prīo fine. 3. metaphy. com. 3. & com. 4 idem in ꝓlogo suo super 1. physi. & 4. meta. com. 1. & 7. metaphy. com. 5. & 9. & 12. metaphy. com. 6.

Philosophus ē ille qui scit principia & cās substantię. 4 meta. cō. 2. vbi per Philosophū intelligas diuinū: sed an. diuina per anthonomasiam & philosophia prima, via naturæ & nobilitatis, licet via doctrinæ sit postrema.

Philosophia vera differt a logica p modū scientię: philosophia enim considerat de ente consideratione demōstratiua: logica aūt considerat probabili, sophysta vero diuertit ab eis p intentionē intētā a vita: sophysta enim intēdit se vi deri philosophū, vt acquirat glīā aut aliud gratiarū humanarum, philosophus vero tīn intendit scire veritatē. 4. meta. tex. com. 5.

Philosophus debet ꝓsiderare de priuatione, quia priuatio ē vna diuisionum oppositoꝝ, & philosophus debet considerare de oppositis. 4. metaphy. tex. com. 6.

Phisicæ & scdæ philosophiæ modo quodā opus est circa substātias sensibiles speculatio. 7. meta. tex. cōm. 39. pōdera, quia dixit quodā modo, & pro hoc vide in 7. primæ philosophię, com. 5. & 9. & 39. & 12. metaphy. 1. 5. & 6. & 29. com. & alibi infinities. Facit pro opinione tenentium substantiā sensibilem seu naturalem esse subiectū philosophiæ naturalis, quæ dī secunda philosophia fm ordinē naturę nō fm ordinē doctrinæ, vt bene notat Cōm. ibi in com. 39. & etiam in 2. primæ philosophiæ. in com. 3. & Auicen. in principio suæ meta. vnde in 7. metaphy. com. 39. dicit ꝙ Philosophus naturalis cōsiderat de substantiis sensibilibus inquantum sensibiles sunt. sed prim⁹ philosophus in quantum substantiæ sunt, & ita dicit in oībus ꝓductis authoritatibus: ad primū, n philosophū spectat oīa cognoscere sūb rationibus transcendētibus & vniuersālibus, quia sapientis ē omnia cognoscere vt contingit, vt dicitur, in prohemio primę philosophię.

Phisici ē de anima quadā speculari quęcunq; non sine materia est. 6. meta. tex. cō. 2. vide ample in 1. de partibus aïaliū. ca. 1. vbi animaduerte ꝙ tametsi Cōmen. in 2. phy. cō. 26. & in 3, de anima, cōm. 17. teneat considerationē quidditatiuā naturalis se extēdere vsq; ad intel-

lectiua quæ est immaterialis & abstracta apud Aristo. fm eius sententiam. Aristo. tamen in illo loco tenet oppositum sicut videre poteris in cõcordantiis nup ẽditis.
Phisica est sophia quædam, sed non prima. 4. meta. tex. com. 7.
Physici quidã putant de tota nã dicere & de ente. 4. meta. tex. cõ. 7.
Physici est cõsiderare de oĩ anima, aut tali. primo de anima. t.c. 15.
Physicus diffinit per mãm, & dialecticus per formam. 1. d aĩe. tex. cõ. 16. idem. 2. physi. 18. 19. & 92. & 7. me. 34. 35. 39. 37. 55. & 8. ph. 52
Physicus tenetur considerare quęcũque mota mouẽt, q̃cunq; aũt nõ, non sunt amplius physicę considerationis. 2. physi. com. 71. vide 1. physi. com. 11.
Phantasia est motus factus a sensu fm actũ. 2. de aĩa, tex. com. 161.
Phantasma seu visio differt ab insomnio. ex li. de somno. vide Themistium in li. de insomniis. cap. 3.
Phantasia oĩs aut rationabilis aut sensibilis est. 3. de aĩa, tex. cõ. 56.
Phantasia cũ mouet nõ mouet sine appetitu. 3. de anima. t. cõ. 50.
Phantasia deliberatiua in solis rõnabilibus est. 3. de anima. tex. cõ. 56.
Phãtasma socratis & notio socratis non sunt idem. Themistius. 3. de aĩa. cap. 55. Inde collige cõtra illos qui tenent sensationẽ realiter non distingui a specie sensibili.
Phantasia nõ ẽ idẽ cũ sensu. 4. met. t.c. 24. idẽ 2. de aĩa. tex. com. 153.
Phantasia est distincta a sensu. 2. de anima tex. com. 156.
Phantasia non est in omnibus animalibus. ibidem.
Phantasia & opinio motus quidã eẽ videntur. 8, phy. tex. com. 26.
Phylomites aliqualiter philosophus est. fabula enim ex miris constituitur. ex ꝓhemio prĩę philosophię.
Philosophantiũ plurimi solas eas quæ in materię specie putauerunt esse principia. ibidem.
Pica voces plurimas cõmutat: singulis. n. ferè diebus diuersam emittit vocẽ. 9. de nã animaliũ. cap. 13.
Pisces parui magis laudabiles sunt, quia in aĩalibus quę nascunt in aqua magnitudo corporis significat multã humiditatem: & propterea eis, quia significant rẽ cõtranã suę copl'oni. 5. Colli. cap. 30. & 33.
Pisces fluuiatiles & lacustres optimi sunt post partum & seminis generationem emissionẽ vt pb'm. 8. de natura animal. cap. vltimo,
Piscium gño ex ouo differt a gñone auium, eo ꝙ altero caret vmbilico q̃ ad mẽbranã teste subditam tendat. alterũ. n. tñ, qui auibus ad vtellum fertur, habet meatum. 6. de natura aĩalium. cap. 10. vide ꝓ ista dicta ibidẽ. cap. 3. vbi ostendit quòd in prima auium gñatione duo veniales meatus a corde exoriunt. Et ex illo loco experimento sensato scire potes cor esse venarum principium contra Galenum.
Piscium gulosus oĩũ maxime mugilis ẽ atq, in satiabilis, quãobrem ventre diltẽto graue scit, & nisi ieiunus sit heret inhers. 8. de natura animalium. cap. 2.
Piscibus cum hoĩbus annus bene cedit, tunc & piscibus feliciter degere contingit 8. de nã aĩaliũ. cap. 19.
Piscib' commodiora sunt loca quę algarũ copia scatẽt supra.
Piscibus vniuersis morbus pestilens nullis incidere vẽ vt hoĩbus, & quadrupedũ gñi. equis, & bobus, & reliquis tum feris tum vrbanis. ibid.
Pisces habẽt olfatum & auditum, & probatur experimentis multis ĩ 4. de natura aĩalium. cap. 8.
Pisces dormire multis experimentis ostendit. 4. de nã aĩalium. cap. 10.
Piscium feminę sunt vitiaciores maribus. vt constat, eo ꝙ feminę vetustiores q̃ mares capiuntur. 4. de natura animaliũ. cap. 11.
Piscibus aqui ficci morbosi, auibus vero anni pluuiosi sunt. 8. de natura aĩalium. cap. 18.
Pisces q̃ nõ brãchias sed fistulã hñt vt delphini, balẽę, & reliq̃ cete, aĩal ghant & spirãt, & aerẽ recipiũt, habẽt enim pulmonẽ: visus est. n. delphinum dormire ac rostro emerso ferrere. 6. de nã aĩaliũ. cap. 12.
Pisces licet nõ habeãt pulmonẽ per quẽ respirent, nã tñ loco ei' posuit natura ĩ genis eox in quib' sũt parua foramina p q̃ ingredit vapor aquę, & nõ aqua. Auer. in 3. de partibus aĩaliũ. in cap. de pulmone.
Piscium null' testes nec ĩtus nec extra habẽt re cõpertũ est, nec serpentes, nec ex his aliqd q̃ pedib' carẽt, sed vice meatũ excremẽto gñoniq; accõmodatũ eundẽ hñt, ex. 4. d partibus aĩaliũ, cap. 11. prope finem.
Piscium quidã genus, nõ ẽ neq; mas ne q; femina, vt anguilla, & gen' mu
Piscium quoddã in fluuijs lutulẽtis. Aristo. in 2. de generatione aĩaliũ. cap. 4. iuxta dimidium capituli.
Pisces littorales pt̃stantiores sunt pelagicis, quippe qui & copiosiore & meliore cibo nutriant. 8. de natura animaliũ. cap. 13. & ibidẽ refert, & qui littorales, & qui pelagici
Pisces in thorace nõ habẽt nisi cor, & ideo carent voce cũ pulmonem nõ habeãt. 6. de vtilita. par. cap. 2.
Pisces odorant sine anhelitu. 2. de anima. com. 76.
Pisces in acheloo fluuio vociferant per branchas. & illa vociferatio est equiuoca. 2. de anima. tex. cõ. 87.
Pisces non habent veram vocẽ propter tres causas. 2. de aĩa, t.c. 91.
Pisces ouipari vigent vere donec pariant: viuipari aũt autũno. 9. de natura animaliũ cap. 37.
Piscis cẽtipeda cũ hamum deuorarit euomit foras sua interiora donec hamũ eiiciat, tum recipit intro & valet eadem qua ante salubritate. 9. de natura aĩaliũ, cap. 37.
Pingue omne exangue est. 3. de natura animaliũ. cap. 19.
Pinguescunt omnia animalia quibus venter calidus est quiete & immotione. 8. de nã aĩaliũ. cap. 6.
Pinguedines sunt mitigatiuæ dolorũ. & pinguedo anseris fm Gal. in hoc est fortior pinguedine gallinę. 5. Colli. cap. 13.
Pingue oẽ calidum est. 3. de partib' animalium. cap' 9. videẽt pro hoc Gale. in 4. de vtil. parti. cap. 9. vbi adducit duas rõnes ad ꝓbandũ, ꝙ pinguedo sit calida 1. ex sensu, qa vtimur illa ꝓ oleo, tum qa cito inflãmatur, nullũ autem frigidũ cito inflãmat. vide etiã Arist. 2. de partibus animaliũ. ca. 5. vbi dicit ꝙ pingue inter humida cõe ignis & aeris est. & tamen medici dicũt ꝙ generatur cum frigido. cogita.
Pinguia aĩalia minus seminis habẽt q̃ macilẽta, & sunt magis infecũda 1 de gñone aĩaliũ. cap. 18. & 19.
Pilorũ significatio ex colore ꝓ maiori parte nõ verificatur, nisi in climatibus tẽperatis. 4. Coll. cap. 8. &

est ſñia Galeni in 2. paruę artis.

Pili q̄diu inſunt augent & alia his cognata vt vngues, & magis cū corpora ægrotant, aut ſeneſcunt: oſſa vero non ſemper augentur. & vide cauſam in 2. de generatione animal. cap. 4. prope fi nem.

Pili in defunctis augentur, ſed naſci nequeunt. ibidem prope finem.

Pilus eſt ficcius oībus membris, & poſt ipſum os, & poſt illud cartilago, & poſt illam ligamentū, & poſt illud panniculus, & poſt venę pulſatiles, poſtea neruus. 2. Colli. capitulo de complexionibus membrorum conſimilium.

Pili criſpi duriores ſunt q̄ recti. 5. de generatione animal cap. 3.

Pili ſcitharū & thracū ſunt plixi & ſimplices, æthiopū vero criſpi. ibi.

Pilorum materia eſt excrementum aereum cutis, cuius iudicium eſt q̄ ſi cutis incidat nō naſcunt ibi pili. Auer. 5. de generatione aīaliū. cap. de varietate pilorum, & ibi dicit q̄ ex cute duo excrementa deciduntur ſicut ex reliquis mēbris, vnum eſt humidum, ſed humidum diſſipatur, ſiccum vero pilorū eſt mā.

Pilus ſm Galenū generat ab vno vapore fumoſo aduſto. contra quem vide. 2. Colli. cap. 8.

Pili materia eſt vapor, quem nā attrahit & conuertit in pilum, vt corpus mundificetur a mala materia ex corpore ibidē Auer.

Pili pileo vel alio tegmine intecti celerius caneſcunt. 5. de generatione aīaliū, cap. 5. & ibi vide cām.

Pili ruffi celerius caneſcunt q̄ nigri: imbecilla. n. quæq; celerius caneſcunt, atqui ruffitas eſt quaſi imbecillitas pili. 5. de generatione animalium cap. 6.

Pilorum craſſitudinis ac tenuitatis cā eſt cutis potiſſimū, aliis. n. craſſa aliis tenuis eſt, & aliis rara, aliis dēſa. eſt. Ariſt. 5. de gñatione aīa. ca. 5. & inde collige ex cutis tenuitate & pilorū & vnguium poſſumus iudicare de ingenii bonitate.

Pilorū longitudinis & breuitatis cā eſt multitudo, aut paucitas humoris. 5. de gñatione aīaliū. cap. 3.

Piloꝝ diuerſus color ī cæteris aīalibus cauſatur a cuti prætereq̄ in homine. 5. de gñone aīalium. cap. 5.

Pili inueniūtur ob neceſſitatē excrementi calidi eleuati ad cutim, verū tamen qñ nā poteſt hmōi excremēto vti pro aliqua vtilitate id facit, ſin autem ponit ipſum in loco, vbi non noceat operationibus animaliū, vt ſunt pili pectoris, & qui prope pudenda exuberant, & ppea lex non prohibet abradere hmōi pilos. Auer. in 2. de partibus aīalium, capło de mēbris viſus.

Platonis maior ratio qua fuit mot ad ponendum ydeas fuit ex gñone aīalium ſine ſemine & plātarum, in quibus videtur q̄ generatio talium ſit a ſuo ſimili ſm formā. Auer. ſententia in 7. primæ philoſophiæ. cō. 31. & 12. primæ philoſophiæ. cō. 13. & 18. vide pro hoc ēt lucidiſſimum Themi. in ſua paraphraſi ſuper 1. de anima. cap. 24.

Plato duo ꝓſtituit infinita, magnū & paruū. ſed Pytagoras ſolum numerū paré dicit eſſe infinitum. 3. phyſi. 26. & 27. Et nota q̄ Porphyrius dixit q̄ Ariſt. etiam ſequitur opinionē Platonis in hoc, vt dicit Cōme. diſpu. 3. in ſolone vtimi. ſed ipſe non approbat, ſed dicit q̄ iſta opinio Platonis eſt magis propinqua veritati.

Plato

Plato poſuit multitudinem in entibus prouenire a mediatoribus, Pithagoras vero a mā, alii vero ab inſtrumentis. ex libro deſtru. diſput. 3. in ſolutione. 12. dubii.

Plato per magnū & paruū mām ſignificabat, p vnū vero cām efficiēē & formā. 1. phyſic. tex. 34. vide Themi. 1. de aīa, cap. 12. in fine.

Plato poſuit numeros eſſe principia & numeros non eſſe infinitos nec in diuiſione neq; in augumēto ſm Plato. nō in diuiſione. quia ter minat ad vnitatē: neque in augumento, quia vſq; ad decem pluriſi eſt numerum. 3. phy. 61.

Platonis dictū q̄, deus creauit angelos, manu deinde p̄cepit eis creare alia mortalia & ipſe remāſit ī quie te. nō eſt intelligendū ad literam. 12. meta. com. 44. require iſtud Platonis dictum in Thimeo.

Plato poſuit in hoīe intellm alium mortalē, alium immortalē. & non diſcordat Ariſt. in hoc ab eo, Theriſt. 3. de aīa, cap. 37. & 38. vbi dicit: neq; enim intellūs ī corpore collocari aſſt & habitare poſſet, niſi affectibus mediis nec̄eretur obligari: alioquin vt diuinus Plato in Timeo (tex. com. 61.) impurum cum puro ſociari & cōciliari nō poſſet: dei, inquit, quū animam immortalē de origine p̄ditā acceperūt, obduxerunt ei corpus mortale quod vti fie ri poſſet vtique immortalis forma in corpore mortali clauderetur, tertium ac mortale genus animę alterum fatale ab vni? ydea Itellm, ab ydea dualitatis ſcīam, ab ydea trinitatis opinionē, ab idea quaternitatis ſenſum ēberi exiſtimabat. vide 1. de aīa, t. c. 27. & vide ibi The. & Auer.

Plato in 10. lib. de legibus diffiniuit aīam eſſe rem ipſam ſeipſam mouentem, cuius impugnatio ponit 1. de anima. tex. cō. 36, & infra.

Plato vltra hoc corp⁹, aliud ēt latentius aīę coaptauit Them. 1. de aīa ſup tex. 13. idē aſſerit Proculus ſup Thimeum, & Simplicius 1. de anima. volunt. n. Platonē triplex corpus ſeu vehiculū aīę poſuiſſe ętereum, elementale, & hoc quod ſub ſenſu cadit.

Plato poſuit motū ęternū ante mūdi gñonē, poſuit enim motū inordinatū quē deus deduxit ad ordinem. 12. meta. cō. 30. vide de hoc etiā 3. cæli & mundi. in cō. & t. 25.

Plato, Leucippus, & Democritus poſuerunt motum ante mundi generationē. 12. meta. tex. cō. 30.

Plato poſuit ſubſtātiā immobilem duplicis naturę. ſ. formas & mathematica, q̄ poſuit eſſe mediā inter formas abſtractas & ſubſtantias ſenſibiles. 12. meta. com. 5. in fine cōmenti authoritate Alexandri.

Plato duo infinita poſuit magnum & paruū tanquā p enigma nobis ſignificās infinitū in adiectione, & infinitū in diuiſione. 3. phy. t. c. 61.

Plato opinabat q̄ vniuerſalia ſunt ſubę, & principia ſubę ſenſibilis: opinabat. n. q̄ gña ſunt nāę abſtractę, & nō ſunt exñtia in particularibus ita q̄ cōiūgant ī eis. 12. met. cōm. 4. idem 1. de anima, cōm. 4. & 3. de anima. com. 18.

Plato opinabat vniuerſalia eē ſubas & priora particularibus pp diffinitiones & ſcientias, quę ſunt de vniuerſalibus. 12. meta com. 4.

Platō iſſępe accidit dicere extranea & remota a natura rei, quia vniuerſa liter inuenitur ſermo eius ſemp in

disputatione. 12. meta. com. 4. Ex quo loco sumunt quidam licere ī disputatione dicere falsum, sed iste non est intellectus Arist. neq; Cō. ibi, vt declaraui in expositione 12. Amplius disputatio doctrinalis & scīfica nō admittit falsū 1. cę. 111.

Plato opinabatur ꝙ quidditates primarū substarum sunt alię a primis substantiis. 7. meta. com. 2.

Plato nō male sophysticā circa non ens ordinauit: sunt. n. sophystarū rōnes circa accidens. vt est dicere maxime oīum. 6. meta. tex. cō. 4.

Plato asserebat species & mathematica duas substātias, terriā vero sensibiliū corpoꝝ. 7. met. tex. com. 5.

Plato extra cęlū neq; corpus neq; īcorporeū vllum eē existimauit: nā neq; ydeas suas extra cęlū locauit. 3. phy. 25. & Themi. ibidem.

Plato vere & maxime ens. ſ. ydeam appellabat ens specialissimum. Themi. 1. phy. 26. tex.

Plato non distinxit inter materiā & priuationē. 1. phy. com. 66. & 80.

Plato solus fuit ꝓpinquus videre veritatē in natura materię, sed nō bñ distraxit eam. 1. phy. com. 79.

Plato opinabat ꝙ aliquid moueat se. 2. physi. com. 3. & 7. phy. com. 2. & 8. physi. com. 40.

Plato opinatus ē ꝙ vniuersalia sunt causę particulariū. 2. phy. t.c. 38.

Plato existimauit aliquod simplex non compositū ex potentia & actu posse moueri. 3. phy. com. 8. idem 8. physi. com. 40. & 7. physi. com. 2. & 3. cæli. com. 28.

Plato infinitum esse principiū rerū sensibilium & intelligibilium opinatus est, quia numerū esse principium sensibiliū & intelligibilium posuit, excogitata ratione vt ydee numeris continerentur. 5. phy. 25. & Themistius. ibidem.

Plato posuit infinitū principiū sensibilium, quia posuit infinitū in causa materiali q̄ apud ipm ē magnū & paruū, & magnū apud ipm crescit in infinitū, & paruū diminuit in infinitū. 3. phy. tex. com. 25.

Plato posuit formas. i. ydeas nō esse intra mundū, nec extra mundum, quia nō sunt in loco. 3. ph. t.c. 35.

Plato fuit primus qui principia materialia rerum sensibilium elementa appellauit, vt author est Eudemus, & Simpli. in prologo physic potes ītelligere illud 1. phy. tex. com. 48. vbi dr, omnes quidem elementa & ab ipsis vocata principia & vere & sine rōne ponentes, tn cō traria dicunt tanq̄ ab ipsa veritate coacti ponentes, & vt numerū indiuisibile qualitatez habet: qui. n. punctus qualitatē habere poterit cū natura affectio neq; figura pūcto potest inesse. 1. phy. Themist. in tex. 18. & inde elicitur.

Plato posuit duo pati & vnū agere, antiqui vero ꝙ duo principia agūt & vnum patitur. 1. physi tex. com. 55. Nam Themist. & Cōmenta per posteriores intelligit Platonē & sequaces.

Plato vsque ad decem facit numerū 3. physi. tex. com. 61.

Plato posuit materiam esse locū. 4. physi. com. 14. 15. & 59.

Plato putauit īfinitum eē principiū sensibilium & intelligibilium, q̄a principiū rerum tam sensibiliū q̄ intelligibilium numerum putauit 3. phy. tex. com. 25.

Plato in Thimeo materiā locum eē dixit. in his vero quę sine titulo per numerū. i. per magnū & paruum eam

eam significauit. 4 physi. tex. cōm. 15. & Themistius ibidem.

Plato dixit motum proiectorū fieri ab aere fm successionem. 4. physi. com. 68. idem 8. phy. cōm. 82.

Plato solus generat tempus. 8. phy. tex. com. 10. & 4. physi. com. 88.

Plato dixit tēpus esse motum totius cęli. 4 phy. tex. com. 93.

Plato assimilauit puerū dormienti, ebrio, & infirmo, quia scientia in puero non est in actu, sed accidentia & humores impediunt ipsum. 7. phy. tex. com. 20.

Plato posuit mundum generatum, sed non corruptibilem. 8. physico. com. 2. & tex. com. 10.

Plato inqt cognitio q̄ habeē de materia notha & exttanea est, actꝰ aūt is in sensu q̄ in intellectu nothus est extraneus, qui nō de vultu & facie eius rei quam contēplamur elicitur. sed de forma illa qua priuat. Themist. 3. de aīa. com. 44.

Platonem dubitari nō potest, ex his dialogis quos scriptos reliquit, animam esse corpus putasse, alioquin nec Arist. contra Platonem sed cō tra Thimeum inuehitur, & Them. 1. de anima. cap, 20.

Plato simul posuit tēpus factū fuisse cum cœlo, cœlum autem factū eli 28. phy. tex. com. 10. ille est locꝰ cpertus Aristo. imponere Platoni mundū incepisse de nouo, quia fa cio non est nisi cū nouitate, vt pa tet in 1. de generatione & corrup. in capit. de facere & pati. & ita tenuit Alexander, quicquid senserit Simplicius, & alii qui dicunt Arist. in hoc solum in verbis fuisse discordem a Platone.

Plato dicit ꝙ nisi hoībus cōia essent multa, sed propriū quid aut impro miscuum contineret in singulis, nō esset admodum facile ostendere & significare alteri voluntatem suā. Themistius 3. de aīa. cap. 32.

Plato fm suam positionem credidit ꝙ omnis motor de necessitate moueatur 8 phy. com. 39.

Platoni videbat ꝙ motum ex se cōponirur ex moto & motore & mouet se. 8. phy. tex. com. 40.

Platonici dicunt corpora diuidi in indiuisibilia, quod est impossibile. 8. physi. com. 4.

Plato opinatus est ꝙ omne mouens se est æternum. 8. physi. com. 46. idem ibidem com. 40. ideo opinabatur animam ęternam esse.

Plato opinatus ē aīam eē principiū oīum motuū. 8. phy. tex. cō. 73.

Platonis opinio fuit aliqđ corruptibile ex se posse ppetuari ab alio, & Alex. in quibusdā suis tractatibus idē dicit đ corpore celesti, qđ, inqt, sortitū fuisse ętternitatē a suo motore. Auer. 8. phy. com. 79.

Plato nominabat illud qđ fuit ante tēpus seculum, quia tempus est factum apud ipsum, & intēdit per seculum esse terminās omnia entia quæ fuit ante tēpus. 1. cęli. cō, 100.

Plato posuit mundū fuisse generatū sed nō corruptibilē. 1. cęli. t.c. 102.

Plato dum dixit mundum esse gñatum intellexit ꝙ non sit in tēpore generatus, sed semper fuit, vt dicūt defendētes ipsum, sed quia suę partes natura ꝓcedunt ipsum, tūc Aristo. non discrepat ab eo in hoc. tamen male fecit inducendo mūdū esse gñabilem sed non corruptibilem. hoc enim nō intelligit ex generatione nec cū difficultate, & maxime cū dixit, ꝙ efficitur ex nō ordine ī ordinē. 1 cęl. cō. 105. & 106.

Plato in Thimeo aĩam pp duas rationes ex numeris armoniacis constare opinatus est. Themistius 1. de anima. cap. 20.
Plato opinatus est ꝙ corruptio mũdi possibilis est ex parte materiæ. sed impossibilis est ex parte agẽtis, aut quia agens aliquod non est in natũ corrũpere illũ, aut quia agẽs sapiens nõ est innatum corrũpere suum factum, aut quia corrũpens est contrariũ gñato, aut quia non corrũpetur omnino 1. cęli. c. 124.
Plato opinatus est ꝙ corpora cõponuntur ex superficiebus & dissoluuntur in eas. 3. cęli. tex. cõ. 3.
Platonis opĩo est magis remota à veritate ꝙ posuit corpora cõponi ex superficiebus, q̃am opĩo Democriti ponẽtis corpora indiuisibilia. & ideo Arist. magis laudat ponentes partes indiuisibiles, licet in veritate vterq; nihil dicat. 3. cęli. c. 17.
Plato nihil sciuit de prima materia. 3. cęli. com. 17. & 25.
Plato posuit motum innaturalem esse priorẽ naturali, & in hoc cõuenit cũ Leucippo & Democrito, sed differt ab eis, qa fm Platonẽ motus innaturalis fuit in ptõ, sed modo nõ est: sed fm istos est modo, sicut fuit in pręterito. 3. cęli. t. c. 20.
Plato tenuit in thimeo ante factum mundũ ꝙ elementa mouebantur motu inordinato. 3. cæli. t. c. 21.
Plato existimauit ꝙ primus motor mouet se essentialiter. 3. cæli. com. 28. idem 8. physico. com. 40. & 7. physi. com. 2.
Plato peccauit opinando principia rerum sensibilium esse superficies & res mathematicas pp amorẽ magistri, & propter amorẽ geometrię nam geometria tempore suo magnificabatur. 3. cæli. com: 61.
Plato solum diffiniuit graue & leue quod dicitur fm cõparationem, 4. cæli. com. 2. & tex. com. 8.
Plato existimauit ꝙ causa grauitatis & leuitatis est multitudo & paucitas triangulorum. 4. cæli. tex. cõ. 8. & cõmen. 11.
Plato opinabatur ꝙ quędam entiũ mouent se. 4. cęli. com. 22. idem 7. physi. com. 2. & 8. phy com, 28.
Plato opinat⁹ est corpora simplicia esse eiusdem naturæ & ꝙ non diuersantur nisi fm magis & min⁹. Commentator in paraphrasi 4. de cælo, summa, 3. cap. 4.
Plato solus de generatione scrutat⁹ est & corruptione qũo existit in rebus, sed de generatione non omni, sed de ea quę elementorũ. 1. de generatione & corrup. tex. com. 5.
Plato posuit materiã priorẽ elemẽtus, sed nõ dixit manifeste an esset actu. aut non. 2. de generatione & corruptione. tex. com. 4
Plato i tribus dissensit a Leucippo, quorum primũ est, ꝙ indiuisibilia apud Platonẽ sunt superficies, indiuisibilia vero apud Leucippũ sunt corpora. 2. est ꝙ figuræ apud Platonẽ sunt finitę, apud Leucippũ vero infinitæ. 3. est ꝙ Plato non posuit vacuum, Leucippus vero posuit. 1. de gñone & corrup. tex. com. 63.
Plato posuit tria principia, magnũ, & paruum, & vnum. 2. de generatione & corruptione. cõmento. & tex. 18. idem primo physi. textu. commenti. 80.
Plato dicebat ꝙ virtus intelligibilis est in cerebro, & concupiscibilis in corde, & naturalis. s. nutritiua in epate. sed Ari. opinabatur eas vnũ subiecto & plures fm virtutes. 1. de anima. com. 7. idem in com. 73 & 74. super primo canticę canticorum Auicen. de opinione etiã Arist requirte in primo de anima. cõ. 89. 92. & 93.
Platonis opinio vt cõiter dicitur fuit ꝙ anima ẽ natura media inter formas abstractas indiuisibiles, & inter fŏas sensibiles diuisibiles fm materiã. Them. vero dixit, ꝙ Plato intendebat p istam naturã mediã intellectum inter oẽs partes aiĩæ. 1. de aĩa. com. 26.
Plato opinabatur ꝙ disciplina & rememoratio idẽ sunt. 2. de aĩa, cõ. 58. & 3. de anima, com. 20. idem 7. phy. tex. com. 20. idem. 1. meta. 48. & 49. idem 7. meta. com. 58.
Plato ex hoc ꝙ idẽ est scitum in magistro & discipulo credidit, ꝙ discipula esset rememoratio. 3. de aĩa. com. 5. iuxta finem cõmenti.
Platonis opinio, & Themist. & antiquorum expositorũ fuit ꝙ intellectus existentia in nobis sunt æterna, & ꝙ addiscere sit rememorari. 3. de anima, cõm. 20. Ista authoritas fecit multos credere etiam istã fuisse Auer. opinionem & etiã Aristotelis. verum hoc non est de intentione eius. vt est videre in sua media expositione in primo posteriorum in commen. 2. & 7. metaphy. cõm. 58. & primo meta. cõmẽ. 48. & 49. & 6. physi. cõmen. 59. Amplius ipse discrepat à Themist. de intellectu in habitu, quia fm Themistium est ętternus absolute cum & constans ex intellectu agente et materiali fm Themist. sed Cõm. dicit ꝙ etiam vltra hæc concurrũt cogitationes imaginatæ, & ideo est corruptibilis fm iudiciũ, licet fm veritatem sit æternus.

Platonis negocium post Italorum philosophiam successit. 1. metaph. tex. com. 5.
Plato in maiori parte sequebat⁹ eos qui posuerunt mathematica esse principia rerum sensibilium, quia Plato dicebat naturã formarũ, & numerorum esse eandẽ naturam. 1. met. cõ. 5. & 8. met. tex. c. 10.
Plato consentiebat Cratilli, & Heracliti opinionibus, asserentibus sensibilibus omnibus semp defluẽtibus ipsorum sciam haberi nõ posse. primo meta. tex. com. 5.
Plato ydeas appellauit fŏras & exẽplaria, formas quidẽ, quia sunt formæ sensibilium rerum: exẽplaria autẽ quę aspicit, sicut artifex inspicit formas artificiati. & si nõ, tunc quodlibet fieret ex quolibet. primo meta com. 6. Vbi scire debes, ꝙ etiam Arist. naturam quę est forma exemplar etiã alia ratione appellabat, q̃ fecerit Plato, vt notat lucidissimus Them. in 2. physi. in expositione tex. 28. vbi Arist. de causis loquens inquit, alio vero modo „
species & exemplar, inquit, voco autem exẽplar non eodẽ modo quo „
hi, q ydeas posuere, separatas quasdam species atq; ipsas per se nullo „
innexu materię subsistẽtes, sed propterea, quia definita pręscriptaq; ẽ „
corũ oĩum forma quę à natura pueniunt hoĩs, equi, bouis, fici, olei, „
platani etiam illud principiũ, vnde „
hęc oriũtur eatenus pergit mouendo & exercendo materiã donec forma illa & spẽs materiæ coaptetur, & cõgruat plene atq; perfecte, huic etiam sententię astipulatur Com. 12. primæ philosophię. com. 18. in calce cõmenti. vbi inquit. Ergo calores gñati ex caloribus stellarum

gene-

gñantes quãlibet ſpẽm ſpecierum aĩalium habẽt mẽſuras ꝓprias illius caloris ex quãtitatibus motuũ ſtellarũ, & diſpõnibus earũ ad inuicẽ in propinquitate & remotiõe, & iſta mẽſura ꝓuenit ab arte diuina ĩtellectuali q̃ eſt ſimilis vni formi vnius artis principalis ſub qua ſunt artes plures, ſm hoc igitur eſt intelligẽdum ꝙ natura facit aliq̃d perfecte & ordinate: quãuis nõ intelligat quaſi eſſet recta ex virtutibus agẽtibus nobilioribus ea quæ dñr intelligentiæ: iſtæ autẽ ꝓportiones, & virtutes q̃ fiunt in elemẽtis ex motibus ſolis, & aliaꝝ ſtellarum ſunt hæ, quas reputat Plato eẽ formas, & eas intendit, ſed lõge inſpiciebat eas, quapropter dicit formas eſſe. &c.

Plato poſuit vnitatem ex parte formæ, & multitudinem ex parte materiæ: ſicut.n. vnus mas ĩplet multas feminas, ſic ab vna ydea poſſũt induci varię formæ in materijs. primo meta. tex. com. 9.

Plato diffiniuit ꝙ principia ſunt ſm formam, & ſm agens. ibidem.

Plato ſpẽm aſſerebat eſſe rei formã tĩm, ſed non congregatũ ex mã, & foꝛa. ibidẽ. vide in ꝓcordantiis.

Plato opinabat opinionẽ eſſe copulationẽ ex ſnĩa, & imaginatione, & improbat in 2. de aĩa. tex. cõ. 157.

Plato magnum, & paruũ principiũ velut materiam aſſeruit, Italici infinitũ, Empedocles ignem, aerem, aquam, & terram, Anaxagoras partes ſimilares infinitas. 1. metaphy. poſt tex. cõmenti. 9. eſt. n. tex. non habens cõmentum.

Plato poſuit numeros quoſdam eẽ intelligibiles, quoſdam vero ſenſibiles. 1. metaph. tex com. 14.

Plato opinabatur, ꝙ vnitas eſt principium puncti, & dualitas eſt foꝛa lineæ, & trinitas eſt forma ſuperficiei, & quaternitas eſt forma corporis. & opinabatur cũ hoc, ꝙ corpus eſſet compoſitũ ex ſuperficiebus, & ſuperficies ex lineis, & lineæ ex punctis. 1. met. tex. cõ. 45.

Plato aſſerebat, ꝙ linea eſſet cõpoſita ex lineis indiuiſibilibus. ibidem.

Plato opinatus eſt, ꝙ in primo moto ex ſe, idẽ eſt motor, & motũ oĩno. Ariſt. aũt opinat quod eſt compoſitum ex motore, non motor ex ipſo moto. 2. meta. com. 6. idem 7. phy. com. 2. idem 2. phy. com. 3. & 8. phyſ. com. 40.

Plato & Pythagoras dixerunt ens, & vnum ſignificare ſubſtantiam rerum. 3. meta. com. 2.

Plato & Pythagorici opinati ſunt ꝙ ens, & vnũ non ſignificãt de entibus nãs compoſitas, ſed ſingunt ꝙ vnumquodq; earũ ſignificat vnã intentionẽ ſimplicem. & naturales & Empedocles cõueniunt in eis in hoc, ꝙ non ſignificant ens, & vnũ naturas cõpoſitas, ſed ſimplices, ſed tñ differunt naturales ab eis, qa dicunt ſermonem manifeſtiorem in hoc, q̃ Pythagorici, quia ens, & vnũ ꝙ ſignificant ſubſtantiam entium eſt ipſe numerus. Plato autem dicit, ꝙ ſunt ipſæ formæ numerales; nãles aũt poſuerunt vnũ & ens eẽ ẽhtum rerũ ſenſibiliũ, vt ignem, aut aerẽ, aut aquã. 3. met. tex. c. 18

Plato poſuit ens, & vnum ſicut gña vniuoce dicta de oĩbus. 3. metaph. tex. cõ. 15. & fuit notatũ per Alex. ibi. & diuũ Tho. hoc idẽ eſt ex mẽte Auer. 12. metaph. com. 2. & expoſui late in commẽtariis meis ſuper illo loco.

Plato

Plato poſuit aĩam mundi eſſe illud q̃ rememorat naturã ĩ eius actionibus, dirigendo illã ad finẽ intentum quę fit Plato. ſnĩa à dijs ſecundũs, ſed ſm Ariſ. & à ſole, & ab orbe decliui. Cõm. 12. met. com. 18. auctoritate Them. in prima parte diꝛ greſſionis, vbi recitat opinionem Themiſtij. Nota tamen, ꝙ Commentat. non vult, ꝙ in orbe decliui & à ſole ſit, vt anima inuenta in actu ex ſententia Ariſt.

Plantarum nullũ aliud munus eẽ vr ſi, ꝙ ſimilẽ quę q̃, ſibi faciãt alterum, quę ſemine oriant. ex 8. de natura aĩalium. ca. 1. idẽ. 2. de aĩa. tex. cõ. 34. Nota ergo ꝙ gño ſimi lis eſt proprietas viuentũ ex ſemine genitorũ, & non ſponte naſcentium. Facit ꝙ opinione Auer. q̃ (ni fallor) eſt Ariſt. de genitis ex mã pu trisquicquid latini dixerũt in hoc. Plantarũ generatio aut ſemine, aut mulſione, aut ſobole pficitur. Ariſt. 1. de gñatione animal. cap. 11.

Plantæ aliquæ, ſeu ſtirpes repiuntur enaſcentes ſuper aquam, vt lentigo ſpinæ & aliæ. Cõmen. 4. de partib. aĩal. in cap. de aĩali teſtato & duro & colligit ex tex. Ariſt. ibidem cap. 1. vbi dicit etiam, ꝙ aliquæ plantę ſenſiſæ diu poſſunt viuere, vt epipe rum, ꝙ diu ſuſpenſum viuit.

Plantæ terra eiuſq; calore veluti venę vtunt, indeq; cõfectũ alimentũ attrahũt, quapropter nullũ excrementũ cõtrahi ĩ ſtirpibus ſolet. ex 4. de partib. aĩalium. cap. 3. & 10.

Plantarũ, ſeu ſtirpiũ natura, quia ſta bilis eſt, nõ ex multis ac diſſimilaribus partibus cõſtat. 2. de partib' aĩal. cap. 10. & 2. de anima, tex. com. 6. & pondera in iſto tex. ſeu cap. 10. ſecũdi de partib', ex intentione Phi fuiſſe ſcĩam de aĩalibus, ordine doctrinæ eſſe ꝓponendam ſcĩæ libri de plãtis, ꝓ multiformẽ partiũ diſſimilariũ ſpẽm ſortitam fuiſſe aĩalium genus, & in his alia aliis magis, & eo amplius quo non viuendi ſolum, ſed ẽt bene viuendi gratia rõnẽ natura eorũ obtinuit, quale hoĩum genus, vñ ꝓpter iſtã cãm in ſcĩa illa de aĩalibus principiũ de hoĩe diſſerẽdũ eſſe decernit, ꝓtra Arabes expoſitores, & latinos nr̃os oppoſitũ ſentiẽtes, vide q̃ ſcripſi in theorematibus in. 14. theoremate.

Nota contra Arabes expoſitores & contra latinos ꝺ ordine ſcĩæ de aĩalib' & plãtis.

Plantas ſm Ariſ. qui mediã rõnem ſecutus eſt nõ aĩalia, ſed aĩatas nũcupat, Plato aũt iſta cõfundit, Stoici vero neq; aĩata, neq; aĩalia fateren tur. Them. 2. ꝺ aĩa. ca. 8. ſup tex. 18.

Plantę non ſentiunt ꝓ non habere medietatem, neq; hmõi principiũ poſſibile recipere ſpecies ſenſibiliũ 2. de aĩa. tex. com. 124. vide Themiſtium in illo loco melius exponentem, q̃ expoſuerit Auer. & vide rõnem Themi. vbi arguit, ꝙ ſi natura dediſſet ſenſum in plantis ſtra dediſſet: & nota ꝙ (vt refert) in plantis non eſt ſpecies vitalis ꝓpenetrabilis, qui tamen omnibus ſenſibus cõmunis eſt.

Plãtarũ nutrimentũ in põa eſt ĩ pluribus rebus, & ideo nõ indigẽt ſenſu quo diſtinguãt cibũ, ſicut aĩalia indigẽt in diſtinguẽdo ꝓuenięs ab inconuenięti. 2. de aĩa com. 28.

Plantę quę pingues ſunt, fronde ꝓpe tua virẽt. 5. de gñone aĩal. cap. 3.

Plãtæ nõ habẽt niſi ſurſum, & deorſum, tamen habent dextrum, & ſiniſtrum, ſed ſola animalia in quibus ẽ ſurſum, & deorſum hñt dextrum, & ſiniſtrum. 2. cęli. com. 12.

Planeta

Planeta quilibet habet plures motus,& eius motores necessario sunt causati à motore planetæ, & tandē ipsi motores septem planetarum sunt causati à motore magni orbis.in paraphrasi meta.tract.4.

Pluuia piscium generi & his quæ in terra nascuntur maxime confert, ita.n.non modo plus cibi nascitur verum etiā pluuiæ humore iuuantur vt in his q̄ terra gignuntur:olera.n.quamuis rigentur, tamē non tantum proficiunt quantum hymbre,vt harundinibus etiā lacu prognatis euenit, nihil enim fere accrescūt,nisi aquæ pluuiæ accedant 8.de natura animalium.cap.19.

Pluuia si cōcessum sit, q̄ non sit ꝓpter messes est ꝓpter aliquid, quia est propter equalitatem elemētorum.2.phy.com.77.

Pluuia non fit in intēso frigore, neque in intenso calore, & siccitate. primo metheororum.com.4.

Pluuiæ & niuis est locus vnus,& vna materia est vtriusq; ,sed non diuersificātur nisi propter diuersitatem agentis.videlicet, frigiditatis, nam frigiditas quæ generat niuē est intensior frigiditate generante pluuiam. ibidem.

Pluuia opponitur vento, & hoc apparet ex hoc,quia venti quiescunt dum dominantur pluuiæ, & similiter pluuiæ minorātur quādo venti dominantur.2.metheor.cap.2.

Pluuia multiplicatur in fine mensium propter paucitatē luminis lunæ,& accidit aeri in illa hora intēsior frigiditas,& ideo dicitur,q̄ luna est frigida, & humida. primo metheo.com.4.

Pluuiæ paucitas authoritate Hippocratis est salubrior corporibus: & huius causa est,quia calor naturalis superfluis humiditatibus nō bene dominatur.4 Coll.cap.14.& vide ibi quomodo sit intelligendum propter contradictionem inuentā in dictis causis.

Pluris & minoris ratio ad excessum defectum pertinet Arist. in primo de historiis animalium. cap.1. vbi patet, q̄ differentia talis nō est fm speciem,vt ibi colligitur.

Pluralitas ab vno proueniēt pōt, nō in.sequi ex extēsione vnius virtutis in pluribus rebus q̄ sit ī ipsa virtute pluralitas, sicut opinati sunt multi.v3. q̄ ab vno primo principio influit vnum, & ab illo influit pluralitas. ex disput. 3. in fol.18. dubii in fine,vbi soluitur argumētum Algazelis,& Auic.de processu intelligentiarum ad inuicem, vide etiam 12.met.com.44.

Pluralitatis causa in intelligentijs ꝑ sit fm Auer. vide ibidem.

Pluralitatis causa in orbibus. ibidē.

Pluralitatis causa in elementis.ibid.

Pluralitatis & diuersitatis motuum generationis & corruptionis. ibid.

Pluralitas ītelligit in subiectis quinque modis.primus ex diuisione actuali,seu intellectuali,& sic corp' cum sit diuisibile in infinitum pōt dici,q̄ sit vnum absolute, sed ēst, vt res diuidāntur ad duas res in intell'u non realiter,licet vna ibarum naturarum non possit per se subsistentari sine alia. tertius est pluralitas denominationum.quartus est intellectualis pluralitas sequēs compositionem gñis & differētię, quintus est sequens compositionē quidditatis cum esse. ex libro, destruc.disp.5. in dubio.3.& fol.19. Pluralitas intellectualis sequens cōpositionem gñis & differentiæ est quasi pluralitas à materia & forma procedens: diffinitiones nāq; accidūt compositis à parte formæ, & materiæ ibid.in fol.3.

Pluralitas apud philosophos ē duobus modis.s.simpliciū.i. intelligentiarum quæ sunt causę ad iuicem donec ad vnā causam sui gñis reducantur,& pluralitas orbium quę prouenit à multitudine illarū causarum,& pluralitas rerum inferiorum procedit à materia, & forma & corporibus celestibus.ex disput. 3.in fol.12.dubii.

Pluralitas indiuiduorū in eadē specie ex diminutione exoritur. Auer. 1.cęli.com 4.& 98.consimile 2.de anima.com.34.

Plumbum est grauius ferro, licet sit contrarillo.4.physi.tex.com.85.videtur consimile qūo istę qualitates sequūtur in.3.cęli.com.10.& in 2. de gñone & corruptione. com.15. videtur etiam Them.in prēsenti loco dicat vt graue,& durum sit, rarum leue & molle sit: non tamē hoc perpetuū est,nec vt quicq̄ durius est,ita etiā grauius fuerit: disponat.n.hęc ratio ī ferro & plūbo. Plumbi est dissolutiuū curui grossi ferri dum subtiliter laminatū supponitur,& hoc quod habet virtutem dissoluere.si igitur quod habet virtutem dissoluiuam respectu cartis hoīs, licet in eius cōplexione dominetur frigiditas.

Plumbum ex vna verberatione percussum mouetur fm tres dimensiones, recipit.n.augumētum in lōgitudine & latitudine, & diminuit in profunditatem. Cōm.in summa quarti metheororum, vbi tractat de latificabili.

Plumbum est grauius terra.3.cęli. commen.9.

Plumbum in laminas diuisum supnatat, fm vero longitudinem submergitur.vide cām.4.physi.tex.cō, 74 & 4.cęli,tex.cō.42.vsq; in finē.

Potabile est cōe gustui,& tactui. nā fm humiditatē pertinet ad tactū, fm saporem vero ad gustum.2.de anima.tex.com.103.

Polipus fatuus quidē est cū ad manū demissam hoīs accedit,sed prudens rei familiaris cū oīa colligat, & in suo recōdat domicilio, & sui mutatione colotis venatur pisces: trahit.n.sibi colorē similem his quibus appropinquauerit saxis.9. de natura animal. cap.37. hoc etiam Theognidis poeta vidit.

Polipum seipsum edere falsum est, sed aliqui brachia corrosa habent à congris. 8.de natura aīal. cap.2.

Polipus natat obliquus.4.de natura animal.cap.1.

Poliporū multa sunt gña. ibidem.

Poli mundi sunt signati naturaliter ita q̄ impossē est q̄ sint alibi.ex libro destruct.disput.prima,in solutione.11. dubii.

Poli animati sphericæ figuræ sunt similes membris nostrorum corporum,& nulla est alia differentia in hoc,nisi quia mēbra in animalibus nostris quæ non sunt sphericę figuræ,differunt in figura & potentia,sed in animalibus sphericis differunt solum pōa tm. ibidem.

Polus dicitur quiescere geometricè, & non vere: nulla.n substantia est actu in orbe quæ non moueatur. 2.cęli.cō.14.idē.4.phy.com.118.

Poli dīr quiescere transumptiue. 4. phy.cō.118.idem 2.cęli,com.14.

Polorum

Polorum quies quo intelligatur. vide ibidem.

Ponentes formas. i. ydeas ponunt, ꝙ homo, qui est in illis substātiis abstractis est idē in nomine, & diffinitione cum homine, qui est hic sine aliqua differentia, & idē ꝓcedit lex Maumethi. 3 meta com. 7. & tex.

Porphyrius, qui cōpilauit introductoriū logicæ, sol' dixit id qđ Algazel dixit noīe phylosophorū. ſ. ꝙ pluralitas in entibus ꝓuenit à medijs, sed nō inueniē hoc ab aliquo excellētiori antiquo, ipse āt nō valde fuit not' inter philosophię principes ex disp. 3. in fol'. vlt. dubij.

Possibile esse est nouū. ex lib. destr. disput. 3. in fol'. 19.

Pose ex se & necessariū per aliud ponere ſequtur maxima redargutio: natura. n. possibilitatis differt à natura necessitatis, quam sumpsit à necessario ente: possibilitatis. n. natura non potest conuerti in naturam necessitatis, vnde in natura necessariorū nulla est positas. ex lib. destr. disp. 3. in fol'. 24. dubij.

Possibilitas exigit rē in qua substentetur. ſ. subiectum recipiens.

Positas recipiētis differt à possibilitate agētis: & ideo nō pōt perfecte retribui possibilitas agenti nisi cōueniat cum recipiēte. ex lib. destr. disp. 1. in fol'. 21. dubii.

Possibilitas sine dubio reali materia indiget: omnia. n. intelligibilia vera exigunt sine dubio ens reale extra aīam: veritas nanq; est ꝙuare rem ad intellectum. ſ. ꝙ reperiatur in anima sicut est extra aīam. ex lib. destruct. disput. prima, in solutione. 22. dubii.

Possibilitas agentis ſm philosophos non est quid intellectuale, imo est quid reale extra aīmam. ex libro destr. disp. 1. in fol'. vlt. dubii.

Possibile ex se fieri necessarium ab aliis impossibile est in substantiis, sed solum in motu cœli veritatem hēt. & vide causam huius. 12. primæ philosophię. com. 41,

Possibile in rebus ꝙternis est necessarium. 3. phy. tex. com. 32. & 2. cęli. com. 33. & 34. & 12. meta. cō. 30.

Posse sanari, & posse ꝙgrotare non sunt idem, quia sanitas & ꝙgritudo esset eadem. 3. phy. tex. com. 12.

Possibilia à necessariis in hoc distinguuntur, quia in possibilibus eadē existimatio erit quandoq; vera & quandoq; falsa: secus autem est in necessariis. 9. met. tex. cō. 21. & 22.

Pose nō intelligit' nisi in respectu actus. 9. met. cō. 11. & ibidē dicitur, ꝙ vnaquęq; pōa non intelligitur nisi in respectu actus. idē ibidem. com. 20. & 12. met. cō. 37.

Pose imperfectū est. 3. phy. tex. c. 15

Possibilitates in rebus quę augētur in infinitum, sicut numerus, mot', tēpus sunt diuersarum dispositionum, & non sunt partes vnius possibilitatis, & ideo non ſequitur, ꝙ quantus est numerus in potentia, tantus pōt esse in actu.

Possibilitates aūt in rebus quæ non creſcunt in infinitum, sicut est in magnitudinibus, omnes sunt partes vnius possibilitatis. & ideo quāta potest esse magnitudo in potentia, tanta potest esse in actu. & huius ratio, quia magnitudo ē quantitas continua, non autem numerus. Com. 3. phy. com. 69.

Possibile non exit in actum nisi ab aliquo agente in actu. octauo physic. com. 6. & nono metaphyſi. tex. com. 13.

Possibile est omne illud ex quo non accidit impossibile, 8. phy. cō. 73.

Possibile possibile ex extrinseco est possibile ex se. primo cęli. commē. 124. vbi dicit Comment. ꝙ etiam conuerſa est vera secundum Ariſt. ꝙ omne possibile possibile ex se ē possibile ab extrinseco, sed ista cō uerſio latet.

Possibile non est nisi reſpectu agentis & patientis, & impose est imagi nari possibile aliquid ex parte potentis, quum illud etiam sit possibile ex parte agentis: 1 cęli. 124.

Pose in ꝙternis est necessarium. 2. cę li. com. 33. & 34.

Pose præcedit esse in vtroq; modo factionis, quod. n ē impose nō fit. primo cap. de substan. orbis. idem 3. primæ philosophiæ. tex. cō. 13.

Pose quo substātiatur materia differt à materia, quia pose dicit' respectu formæ: materia autem est subſtan. orbis.

Possibile si positū fuerit in esse nullum impossibile accidet, falsum āt fuerit, 8. phy. com. 36.

Post ꝓpositio notat tps pręteritum. 1. phy. com. 56. & 8. phy. tex. cō. 10.

Post dicitur multis modis. 7. meta. ver. com. 36.

Post prepositio quandoq; dicit ordinem temporis, quandoq, ordinem esse, seu naturæ. colligitur ex primo cap. de substan. orbis. vbi dicit Cōm. ꝙ quantitas aduenit orbi post suam formā, & inquit Cōm. intelligo post, ſm esse, & nō ſm tempus. consimile hr̄ ab eodem de ponte, in 2. cap. de substan. orbis. vbi habetur ꝙ agētium quoddam est prius tempore acto, quoddā vero est prius natura.

Posteriora semper præcedentia ſequuntur. 5. met. tex. com. 12. Inde colligitur ꝙ semper vnitas maior infert minorem & non conuertit'.

Posterius nō est posterius nisi prioris. 2. meta. tex. com. 10.

Potionibus vtētes in ſeptimanis annorum, aut in eorū medietatibus melius faciunt, q̄ illi q oī anno purgationes exercent, qa vt plurimū egritudines hominibus non accidunt nisi circuitibus terminis aut circa ipſos. 6. coll. cap. 14.

Potentia proprius & remotius idem à ſeipſo esse pōt, vt geometra dormiens remotius q̄ vigilans est, isq; remotius, q̄ qui iam contemplatur. 2. de generatione animalium, cap. 1. iuxta finem.

Potentia à potentia ſolo officio, & actione diſtinguitur, ſed pars à parte diſpeſcitur. Themi. 1. de anima ſuper tex. 7. & fundatur opinio hęc ſuper. 2. de aīa. tex. cōmen. 33. vbi Ariſt. dicit potentias diſtingui per actus, & actus per obiecta.

Potentia expoliatum & purū quodlibet apud peripatheticos intell's ē. ex diſput. 6. in fol'. 6. dubii.

Potentia in quocunq; exiſtit aut illud est corpus, aut est virtus in corpore, & ideo in quo nō est potētia illud neque corpus est, neq; virtus in corpore. 12. meta. com. 41. authoritate Themiſtij verſus finem commenti.

Potentiæ mouentes exiſtētes in corporibus ſunt duobus modis, quędā ſunt in corporibus generabilibus, & corruptibilibus, & iſtę non poſſunt ſemper mouere potentiæ aliq ſunt in corporibus æternis, & iſtas posibile est dicere quoquomō, ꝙ nō pñt ſemper mouere, & alio mō

poſ-

possibile est dicere ꝙ semper mouent 12.meta.com.41.

Potentia esse de natura priuati existimari põt.ex lib.destruc.dispu.1. in sol.dub.6.idem.9.primę philosophię.com.3. vbi licet dicere aliquid in potentia est dicere aliquẽ modum priuationis: potentia. n. (vt inquit Them.) est annexa priuationi.in digressione de priuatione & potentia materiæ in primo phy.auscultationis.

Potentiæ corporales sunt diuisibiles fm corporis diuisionem 12.metaph.tex.com.41.& 8.physi. tex. com.78.& 79.

Potentia multipliciter dicitur,est.n: potentia in alteratione in substantia & vbi.12.meta.com.41. idem primo physi.com.63.& 8.metaph. 4.& 12.metaphysi. tex.commen. 10.& secũdo. & vlt.cap.lib.de substantia orbis.

Potentias oẽs in corpore existentes eẽ finitas est verũ, sed nõ cõsequitur omne corpus habere omnem potentiam, quia corpus cęleste nõ habet potentiam nisi in vbi tantũ. 12.meta.com.41.

Potentia quęlibet existens in corpore mouetur accidentaliter, & non essentialiter.ibidem.

Potẽtia quę est in corporibus ad vbi tm̃ possibilis est ex se,sed est necessaria ab alio, sed potentia quæ est in corporibus ad esse impossibile ẽ vt acquirat necessitatem ab alio. 12.meta.com.41.& 8. phy.cõ.79.

Potentiam existentẽ in corpore finitã esse,existimatũ est hoc solũ veritatẽ habere in corporibus gñabilibus & corruptibilibus, nõ autem de potẽtia existẽte in corpore ęterno: & in hoc errauerunt Zubii, & sapientes eorum. vnde fm peripateticos oĩs potentia existens in corpe vel æterno, vel non æterno est finita necessario. 12.meta.com.41.

Potentia & actus sunt principia omnium decẽ prædicamentorum,qꝛa quodlibet quandoque est in potẽtia,& quandoq; in actu.12. meta. tex com.26. Inde scire poteris nullum æternum reponi in prædicamento,cum nullum sempiternum sit in potentia quandoq; & quandoq; in actu.vt dicitur in 9.primæ philosophiæ,tex.com.17.

Potẽtia reducitur ad materiam.12. meta.tex.com.26.vbi Cõm. dicit, ꝙ potentia quæ est in materia est super indiuiduum compositum ex ea,& ex forma.

Potentia existimatur esse ante actũ, quia omne agens fuit in potentia, & non omne quod est in potentia agert ideo videtur potẽtia eẽ prior actu.12.metaphy.tex. cõ.30.& ibi soluitur.

Potentia per aliud intelligitur,actus autem per se.12.meta. com.37.vide in concordantijs nuper ẽditis.

Potentiam esse non indiget demonstrare.& ideo Arist. in.9.tract. in quo loquit̃ de potentia & actu vbi ostẽdit potentiam prȩcedere actum, & dixit impossibilia contingentia ad negantes potentiam esse,& ponentes eam cũ actu illud non faciunt nisi ad confirmandum. Cõm.12. met.com 9.& elicitur, ꝙ licet ad pse nota nõ sit demonstratio,in scia tamen ad hominem negantẽ possunt adduci rationes ad cõfirmandum. consimile de loco vide in.4. physi.com.1.

Potẽtiarum numerus est fm numerum specierum generabilium. 12. metaph.

meta.com.11.idem.4.physi.com. 130.& 8.physi.com.46.

Potentia si non esset ens non esset eam nihil esset hic omnino ĩ actu 12.metaph.commen.18.in calce commenti.

Potentia dicitur bona,vel mala ratione actus. ĩ paraphrasi metaph. tractat.3.

Potentia est causa priuationis quæ est ipsum malum,& ideo in rebus in quibus non est potentia nõ est malum aliquod.ibidem.

Potentia res existentes sunt similes rebus.10.meta.com.2.vide nono meta.tex.com.7.

Potentiæ quædã existunt per nãm, quædam consuetudine, & quædã per disciplinam.9.meta. tex.c.10.

Potentiæ sine ratione quando agẽs appropinquat passo,& nõ fuerit il le aliquod extraneũ impediẽs necesse est,vt agens agat,& patiat̃ pa tiens,sed potentiæ rõnales secus se habẽt.9 ptimę philosophię. tex.c. 10.& ibi vide cãm. nã quæ agunt sine rõne,agunt alterũ contrariorum,quæ aũt sunt cum ratione agunt duo contraria: sciẽtia .n.est scientia contrariorum, & quia nõ possunt agere vtrunq; contrariorũ per se.quia tunc duo contraria simul fierent,quod est impossibile: ideo oportet esse aliqd principium prius potentijs mouentibus, ꝙ sit causa in hoc,ꝙ agat alterum contrariorum quandoque,& alterum quandoque.& hoc est verum principium,tale autem est appetitus,& voluntas quæ est ab intellectu.

Potentia propinqua nõ aduenit subiecto quomodocunq; dispositio, sed eo mõ quo possit exire in actũ, vt si dicamus genituram eẽ in potentia primo propinqua hominẽ quæ est proiecta in vulua tali modo quo non offendat eam aer extrinsecus ita ꝙ alteretur, & ita est ĩ rebus artificialibus. in trac.3.met.

Potentia ꝓpinqua differt à potentia remota, quia indiget vno solo mouente prȩsertim in nãlibus rebus ad hoc vt exeat in actu,sed remota pluribus. Amplius aũt denominatio fit in forma à subiecto ꝓpinquo,vt archa est lignea, sed nõ à remota, quia non dr̃ archa terrea.ex paraphrasi meta. tracta. 3. item aliquid ꝓprie dicitur esse in potẽtia à potentia ꝓpinqua,sed remota dicitur largo modo ibidem.

Potentia quę dr̃ esse in infinito nõ intelligitur de potẽtia q̃ dicitur respectu actus,ista.n.ẽ finita. sed intelligitur cum dr̃ esse infinitum in potentia. i. ꝙ semp potentia associatur ei.9.meta.com.11.

Potentia quę dicitur respectu actus est finita.ibidem.

Potentiæ quæ dicuntur in rei veritate possunt quandoq, exire in actũ, ita, ꝙ in eis non remaneat potentia aliquo modo, & tunc erit verũ eas dicere exire in actum simpliciter non in actum incompletum.9. meta.tex.com.11.

Potentia accepta in diffinitione motus est de genere potentiarum quę non exeunt in actum simpliciter, quia si talis potentia exiret in actũ simpliciter,tunc destrueretur motus.nono meta.com.11. Ex quo intelligis dictum Auer. in.3.physi. commen.6.vbi dicit, ꝙ ex diffinitione motus apparet continuatio in motu: motus.n.quãdo quiescit erit perfectio eius quod est in actu.

Potentia quæ est in infinito, & potentia quæ est in materia ad infinitas formas, & potentia quæ ponitur in diffinitione motus sunt de eodē gñe. v3. sunt de gñe potētiarū quæ non exeunt in actum simplr, sed sunt potētię quę nunq̄ separantur ab illo quod pōt. 9. meta. com. 2. tex. 11. Ex quo patet potētiam esse duobus modis. vide, & 3. phys. tex. commen. 57. vbi dicitur, ꝙ aliter infinitum dicitur esse in potentia, q̄ es dicatur esse in potentia statua. & vide Themist. ibi.

Potentia quæ ponitur in diffinitione motus, & inuenitur in tempore & in diuisione quantitatum, non potest esse separata nisi in cognitione, nono metaphysic. tex. cō. 11. Inde collige intellectū aliqua posse separare, quę natura separare nō potest. sicut bene notauit. Cōmen. 12. meta. com. 39.

Potētia quæ nunq̄ separatur à re q̄ dicitur in potētia non pōt separari nisi in cognitione, & non in esse, quia illud quod est separatum de ea, ē illud quod intellectus actu intelligit de ea. 9. meta. tex. cō. 11.

Potētia dicitur de naturalibus & artificialibus. 9. met, tex. com. 13.

Potētia est pp actū & nō econtra: nō. n. alia vident, vt visum habeār, sed visum habent vt videant.

Potētia nō inuenitur in aliquo sempiterno. nono metaphys. tex. com. 17. & Cōm. in cōmēto dicit, ꝙ potentia non est nisi in gñabilibus.

Potentia omnis simul contradictionis est. 9. meta. tex. com. 17.

Potētia fatigationis est maior, & potentia corruptionis est minor. nono meta. com. 17.

Potētia precedit actum tempore fm iudicium, nō autem simpliciter. 9. metaph. tex. com. 13. & 12. meta. tex. com. 32. vbi dicitur potentiam existimare priorem actu est, quidē vt bene, est autem vt non bene.

Potentia & actus in plus sunt horū quæ dicuntur fm motum solum. nono primę philosophiæ. tex. com men. primi.

Potentiæ quædam sunt fm similitudinem, vt in mathematicis. 9 primæ philosophiæ. tex. com. 2. quædam fm rei veritatem vt sunt potētiæ in rebus transmutabilibus.

Potentia passiua est principium trāsmutationis ab alio inquātū aliud, potētia vero actiua est principium transmutationis in aliud inquantū aliud. 9. meta. tex com. 2. Vbi Cōmētator notat, ꝙ ideo in diffinitione passiuæ potentiæ ponitur ab alio inquantum aliud, quia est manifestum, ꝙ nihil patitur à seipso. & ideo in diffinitione actiuæ potentiæ ponitur in aliud inquantum aliud, quia est manifestum, ꝙ nihil agit in seipsum. vide in simili Auer. in lib. destruct. dicto in disputatione prima, in sol. primi dubij, vbi scribit principium concessum ab omnibus est, ꝙ nulla res seipsam permutare potest. idem 3. de anima. com 4. Ex quo potens videre quantū deuiauerit à via peripatheticorum Scotus ille subtilis in. 9. primę philosophię. q. 14. vbi quęrit, an aliquid ꝓt moueri, à seipso, & in 2. sñarum, dist. 2. q. 10. & dist. 25. q. vnica. verū illi accidit plerunq; dum de sensibilibus tractat, quod accidit Platoni aduersus quē Arist. ita scribit in. 1. de gñone & corruptione. tex. cō. 7. Cauta aūt quare non potuerūt cōfessa videre in

vbi experientia fuit. ideo quicunq; magis insudauerūt nālibus, magis ꝓfit supponere talia principia quibus multa possunt cōplicare, q autem ex multis sermonibus indocti existentium entis intuentes, & ad plura respicientes de facili enūciāt.

Potentiæ cuiuslibet passiuę diffinitio recipit diffinitionē potētiæ principię materię. 9. meta. tex. cō. 12.

Potentię cuiuslibet actiuę diffinitio recipit diffinitionē actionis primę formę quę est absoluta ab oī materia. ibidem. & hoc rōnabiliter, qa dicit Cōmen. 12. meta. com. 18. in calce cōmenti, ꝙ oēs propositiones & formę sunt in pōa in prima mā, & in actu in primo motore. & ibi de cō. 24. habet quod forma primi mouētis quodāmō est oēs formæ.

Potentiæ aliæ irrationales, aliæ rōnem habentes. ibidem.

Potentię rationales agunt duo contraria simul, vt medicatiua sanitatis & egritudinis factiua pōa est. 9. meta. tex. cō. 3. & ibi redditur cauſa, quia scia contrariorum est eadem, ratio aūt eadem ostendit rē, & privationem, non tn similiter.

Potētię irrationales sunt alterius cō trariorum tn. ibidē & tex. cō. 18.

Potētia existere significat aliquem modum priuationis, & dicere aliquid habere potentiam. ad hoc est secundum ꝙ caret illo ad quod potest. 9. meta. com. 3.

Potētia qua aliqua transmutant ad inuicem dicitur potētia passiua, & ista est mā passiui. 5. meta. cō. 26.

Potētia & actus siſr sunt ī substātia, & in forma: dicimus. n. ꝙ ſ lapide est forma mercurij, & in potētia & in actu: potētia quia hēt nām recipiendi eā: actu vero, qa recipit illā. Cōm. 5. met cō. 14. Ex quo patet qſio res antequā fiat dicatur eē potentia. contra ponētes pōam obiectiuam distinctam à subiectiua.

Potētię nōnullę aliquas magnitudinis partes quasi tāscursu ptereūt, nō diuidendo secando ve, sed pparando atq; ita afficiēdo, vt secari & diuidi aliqn posint, nō. n. semp ad discretionē potētiarū subiectę magnitudines dissecant, vt est in stillicidiis cauātib⁹ lapidē, vbi nō oportet, vt singulis stillicidiis sua rameta respondeant. Themi. septimo physic. 38.

Potentia opponitur actui relatiue. 9. met. tex com. 11. & com. 5. & 1. de anima. com. 6.

Potentiam aliā esse ab actu manifestum est. 9. met. cō. & tex. 6.

Potentiā negantes destruunt motū. tex. cō. 6. & Cōm. reddit cām, quia motus est perfectio entis in potētia fm ꝙ in potētia, & ideo cū potentia non fuerit non erit motus.

Potentia multis modis dicitur 5. meta. cap. de potestate. & est tex. com. 17. vide etiam. 2. physi. com. 15. & 10. meta. tex. com. 15.

Potentia secundū metaphoram est in geometria. ibidem. vbi Cōmen. dicit, ꝙ in rebus mobilibus reperitur potentia verē, sed in geometricis transumptiue.

Potentia non est de substantia materiæ. primo phy. com. 70. vide in concordantijs.

Potentia nō est corruptibilis per se, sed priuatio est per se corruptibilis. 1. physi. com. 82.

Potentię passiuę sunt duplices, quędā sunt paratę recipe duo cōtraria æqualiter, & q̄dā sunt paratę digni⁹ recipe alterū, in primis est cōtingēs

Universidad de Deusto Biblioteca

ꝙualiter non in ſecundis. 2. phyſi. com. 48. vide. 4. cęli. com. 35. in fi. & 2. cęli. tex. com. 38.

Potẽtię rerũ cõtrariarũ ſunt ptrię. 3. phy. cõ. 11. & 1. cęli. 119. & 121.

Potentia qua aliquid eſt diuiſibile ī infinitũ alia eſt potentia qua ęs eſt in potentia ſtatua, quia iſta reduci tur ad actum. 3. phy. tex. com. 57. & 58. Ex quo elicitur non oẽm potentiã eſſe reducibilem ad actũ, ſed vbi potentia põt ſeparari ab actu, ſunt aũt res quarũ differentiæ ſubſtantiales conſeruant ſuum eẽ in coniunctione potentiæ cum eis, vt in rebus, quarum eſſe eſt in motu, rerum. n. quędam ſunt in actu, vt homo, & quędam ſunt quarum eſſe ita ſe habet ꝙ potentia admiſcetur cum actu, & ſi potentia non fuerit non erit actus, vt dies.

Potẽtia naturalis & innaturalis ſm Alex. nõ eſt qualitas, ſeptimo phyſic. com. 20.

Potẽtia naturalis & innaturalis ſm Auerroem non eſt qualitas alterabilis. ibidem.

Potentię cęleſtes ſm ꝙ mouent tempore infinito non habent proportionem, ſed ſm ꝙ vnaquęque mouet corpus proprium propria velocitate ſecundum hoc habent proportionẽ ad motum, vel cum moto. 7. phy. com. 35.

Potẽtiarum cęleſtiũ diuerſitas in velocitate mouẽdi prouenit forte ex diuerſitate nãrum mouentium in nobilitate ſm magis, & minus, & diuerſitate naturarum corporum quæ mouentur ab eis.

Potentia non ſolum tempore præcedit paſſionem exiſtentem in paſſo, verumetiam præcedit ſm tempus virtutem agẽtem in agente, quod enim cõburit innatũ erat ante cõburere. 8. phy. tex. com. 4.

Potẽtiam eẽ ante actũ in motu non cõpetit motui inquantũ motus eſt ſed inquantũ nouus 8. phy. cõ. 4.

Potentia ad motũ eſt duplex, eſſentialis, ſeu naturalis, & potẽtia accidentalis ſiue violẽta. 8. phy. tex. cõ. 52.

Potẽtia eſſentialis nõ exit in actum niſi à motore eſſentialiter, potentia autẽ accidentalis exit in actum à motore accidentaliter. 8. phyſic. tex. com. 32.

Potẽtia eſſentialis eſt in ſubiecto, ex quo aliquid gñatur, ſed potẽtia accidẽtalis eſt in ipſamet regenerata, 8. phyſi. com. 32.

Potẽtia eſt cauſa compoſitionis alicuius, ex duabus ſubſtantiis, ſi illa, vel aliqua ſubſtãtia ſit vna in actu, & potentia illa erit ſimplex. 8. phy. 78. com. & idem habetur. 8. meta. tex. com. 15. Caueant ergo, qui ponunt in via Ariſt. & Auer. intelligentiam dare eſſe formaliter orbi, & facere per ſe vnũ, ſicut ex potentia & actu, quia tunc in cœlo eſſet alia potentia à potentia, quę eſt in vbi, ſed videant pauperes ꝙ illa cõpoſitio eſt generabilibus & corruptibilibus propria, ſicut patet ex ſine octaui primæ philoſophię. Cõtra Auic. Auerroẽ. & Ioannem Pet. Hiſp.

Potentia actiua infinita non poteſt eſſe in materia, non aũt veritatem hẽt de potẽtia paſſiua. Auer. limitatio eſt. 8. phy. com. 79. Caueãt ergo ponentes inchoationẽ ſoſæ ab ęterno in mã, q̃ coagit ad gñoné. Cõtra nouum ebionẽ. nẽ ſcotum.

Potentia materialis actiua ſi minoriorem, tempore agit actionẽ maiorem, q̃ ſit actio minoris potentiæ, neceſſe eſt, ꝙ in ꝙuali tempore agit maiorem actionem, q̃ minor. 8. phyſ. tex. cõmen 79.

Potẽtiæ

Potentiæ nomen conuenientius eſt & manifeſtius apud Philoſophos, præſertim eſt qñ dicitur id quod ẽ aptum inueniri in actũ poſt hoc, & talis eſt potentia quę dicitur de materia ex tract. 1. in paraphraſi meta. ca. de potentia & actu.

Potentia exiſtens in corpore compoſito ex materia, & forma ſi poſſet habere motionem infinitam, tunc infinitum eſſet maius infinito. 8. phy. com. 79

Potentiæ motiuæ poſſunt dici infinitę duobus modis in duratione, vi delicet, & in vigore. 8. phyſic. com. 79. idẽ primo ca. de ſubſtan. orbis, & 12. meta. commen. 41. & ſecũdo cęli com, 71.

Potentia motiua in vigore dari non poteſt niſi motus poſſet fieri in inſtanti. ibidem.

Potẽtię incorporeæ non habent ꝓportionem, quia ꝓportio eſt ſolius quantitatis ad quãtitatem, vel eorum quę inſunt quantitatibus. 8. phyſi. com. 79.

Potentię mouẽres cuiuslibet finitæ, neceſſe eſt, & tempus finitum eſſe. 8. phy. tex. cõ. 80.

Potẽtię corporũ ſequunt magnitudines coæ. 1. cęli. 33. c. & 46. & 48.

Potẽtia eſt aliquo mõ priuatio, ſed eſt de ſpeciebus priuationis quum id quod priuatur ſoleat habere, in paraphraſi metaph. tract. 1. ca. de potentia & actu.

Potentię defectus diffinitur ꝓ minimum, licet potẽtia ipſa ex fine ſui actus terminetur. 1. cęli. 116. idem in paraphraſi primi de cęlo, ſumma 10. parte. 2.

Potentia actiua terminatur per vltimum finem eius quod agit, ſed potẽtia paſſiua ꝓ minimũ eius à quo patitur. 1. cęli. tex. commen. 117.

Potẽtię oppoſitorũ non ſiꝑ congregantur in eadem mã, quẽadmodũ nec ipſa oppoſita. 1. cœli. com. 119. & 121. vbi aduerte, ꝙ Cõmenta. in com. 121. limitat ipſam ad contraria immediata, & ī ſua paraphraſi in ſumma 10. parte. 2. dicit, ꝙ potentiæ ad oppoſita conſiderate in ſubiectis ꝓpinquis ſunt diuerſę, & in diuerſis temporibus.

Potẽtia ad aliquid eſſe non ẽ infinita cum fuerit accepta in materia ꝓpinqua, ſed cum fuerit accepta ī prima materia, ſed tunc non eſt illius indiuidui niſi ꝓ accidens. Cõmenta. 1. cœli. com. 120. idem. 4. phyſi. commen. 120. contra Ioannem Gandauenſem, qui poſuit infinitas potentias ſimul in materia ab ęterno.

Potentiam infinitam ad cortuptionem impoſſibile eſt inuenire, neq; eſſentialiter, neq; accidẽtaliter, ſed ad generationem infinitam eẽ potentiam accidentaliter, non autem eſſentialiter non inconuenit. 1. cœli. com. 120.

Potentię oppoſitę quę ſunt ad duo oppoſita immediata, impoſſe eſt, ꝙ ambę ſimul ſeparatæ inueniantur à ſuis actibus. Cõm. in paraphraſi ſuper. 1. cęli, ſumma decima, parte 3. & 1. cęli. com. 121.

Potẽtia dĩr partes eſſe ī toto, & hoc dupliciter, vel de partibus ſm qualitatem, vel de partibus ſm quãtitatem, ex tract. primo meta. in paraphraſi, ca de potentia, & actu.

Potẽtia nulla eſt media inter finitũ & infinitum cũ potẽtia infinita eſt tm̃ vna potentia. 1. cęli. com. 134.

Potentia non intelligitur niſi reſpectu futuri, & ideo, qui dicit, ꝙ eſt

potentia respectu pretteriti facit de preterito futurum, aut ꝓsens, primo cœli.com.138.

Potentię illę fm quas cęlum dicitur habere dextrum & sinistrum non sunt materiales.2.cœli.cō.15.

Potentia quiescentis addit supra potentiam mouentis nisi quiescens moueatur à mouente,vt declaratum est in libris de animalibus. 2. cęli.com.17.

Potentiæ motorum separatorum à materia sunt finitæ vno modo, & sunt infinitę alio modo,sunt enim in vigore,& sunt infinitæ,quia mouent ęterno tempore.2.cœli. com. 38.& 39.& octauo physi.com.79. & in paraphrasi primi de cœlo in fine,& in.3. cap. libri de substātia orbis,& 12.meta.com.41.& 2.cœli.commen.71.

Potentia diuiditur secundū corporis diuisionem.2.cœli.com.42.idē 8.physi.com.79.

Potentia motoris cœli non est infinita nisi in ęternitate motus, non in velocitate, neq; in multitudine motuum.2.cęli. com.63.& 71. & 8.phy.79.& alibi.

Potentia, & actus sunt differentiæ valde oppositę, & contingunt omnibus prædicamētis, primo de anima.commen.6.idem.12.metaph. tex.com.26.

Potentiis priores sunt actus fm rationem & obiecta actibus.2.de anima,tex.com.33.ideſt quo ad nostram cognitionem,fm rōnem autem quo ad doctrinam, vel secundū Alex.i.fm perfectionē,quia potētia est prior tempore actu, actus vero prior perfectione.9.meta.tex. com 15. priora genere sunt imperfectiora,aut fm rationem.i.diffinitionē quia pōa diffinit per actū, & actus per obiectū & nō econtra.

Potentia duplex, remota,& propinqua.2.de anima.tex.com.61.

Potētiæ animę nō locis, & habitacu lis, sed ratione cogitationeq; inuicem absoluuntur,quorum.n.euenta exitusq; diuersos esse conspicimus,ipsa quoq; inter se diuersa eē necesse est.Themist. 2. de anima. cap.9.& habetur ex mente Aristo. tex com.20. Vide etiam Alex. pulchre de hac materia in paraphrasi de anima,in cap.penult.& in paraphrasi,cap.vltimo.

Potētia est quoddā cōsequens ipsius materiæ eiusq; vmbra, licet dicat fm prius & posterius itidē. & actus est consequēs ipsius formæ, & vmbra insequens ipsam, licet dicatur fm prius & posterius. Auerro.in.3. tract.paraphrasi meta.

Potētia receptio & perfectio equiuoco modo dnr de intellectu,& de rebus mālibus.3. de aīa. com.14.

Potentia propinqua actui vocat dispositio media inter potentiam remotam & postremam pfectionem 3.de anima.com.14.

Potētię actiuę diuersę differūt ī qualitate actionis,& passiuę in qualitate passionis,aut in vtroq;, si vtrūq; fuerint.3.de aīa.com.1.

Potentia ens est priuatio eius quod est in actu,ex principio cōm. super libro de somno & vigilia.idem.9. primæ philosophiæ.com.3.

Potētiæ naturales sunt diuiduæ circa corpora, sed qualitates primæ sunt diuiduæ circa materiā,& non circa corpora. Themist. 1. de anima,cap.12.super tex.26.

Potentia totius in formis diuisibilibus est maior potentia partis, primo cap. de substantia orbis, & .8. phy.tex.com.78.& 79.

Potētiæ debent diffiniri p suos fines, & non p illud quod est ante finem, & per eos distinguitur quelibet potentiarum rerū habentiū potētias diuersas.1. cęli. tex. com.116. vbi dicit Simplicius,ꝙ sicut minor gratia est in maiori,sic minor potētia continetur in maiori, & maius est maioris principium, & minus minoris.diuus Thomas autem dicit,ꝙ diffinitio debet dari per vltimum quod dat speciē, & complementū,quia illud vnū est,& in indiuisibili consistit, & teste Porphyrio,ca.de differētia.Vide consimilē sententiā in.10.ethic.cap.9.

Potestate ens est indefinitum.4. metaph.tex com.15.

Prādium differt à cena fm diuersita tem tpis tm.8.meta.tex.com.5.

Predicamēta accidētium habent ordinem inter se,vt sunt in substātia quia hoc manifestū est, quantitas .ft.est in prima inter cætera cum nō reperiatur quātitas nisi in corpore,nec locus nisi in aliquo corpore inquantum est corpus, nec situs nisi in locato,agere autē & pati non nisi mediante vbi & situ, & habere non inest nisi mediante situ & vbi,non tamen est impossibile,vt duo prædicamenta habeant in hoc eundem gradum, vt qualitas & vbi,quia non videtur vnum eorum præcedere aliud,secūdum quod esse in substantia. Ex paraphrasi meta. tract.2. in principio. Predicatio alia est naturalis,alia nō naturalis.7.meta.com.59.

Predicata essentialia sunt illa q̄ adunantur cum subiecto, & adunātur adinuicē,ecōtrario aūt sunt ꝑdicata accīdentalia.7. meta. tex.com.11. Contra Ioannem de Gand. ponentem formam generatam esse realr distinctam à forma specifica.

Prædicata essētialia primi modi sūt tria,genus,& differentia,& diffinitio.7.meta. com.11.cōtra formalizantes,ponentes quartum membrum,& qñ idem prędicatur de seipso,cum tamen illa ꝑdicatio non solum non est per se fm Peripatheticos in primo modo,īmo neq; est naturalis ꝑdicatio,sed est nugatoria,vt dicit Cōm.4.meta.com.3.& nos prolixe probauimus hoc in nostris Theorematibus, in illo Theoremate,Substantia prima de nullo prædicatur.

Prædicabilia accīdentalia quędam ꝑdicantur per se,& quędam per accīs. 7.meta.tex.com.11.

Prædicata accidentalia per se prædicata de substantijs nō indicant rei quidditatem,ibid.

Prædicata per se dicuntur trib⁹ modis,primo tractatu.cap. de essentia in paraphrasi metaphysicæ. idem Themist. primo poster. cap.de per se, vide in contradictionibus nuper ęditis.

Prędicamenta quę habent compositionem cōmuniter existimātur,ꝙ non essent,si anima non esset. Cōment.in.6. metaph.com.8.vbi per talia prædicamenta intelligas illa quæ important aliquam comparationem & respectum,vnde de prædicamento relationis scribit Comment.12.metaph.commen.19.qđ est minimę entitatis,& ꝙ quidam existimauerunt illud esse de secundis intellectis.

Prędicabilia q̄ declarant qdditatem indiuidui substantiæ,sunt digniora

hoc nomine ens,q̃ p̃dicabilia aliorũ accñtium.7.met.tex.cõ.2.

Prędicatio hoïs de homine perfecto p̃ scientias ſpeculatiuas, & de non perfecto,aut non habente aptitudinem, vt perficiatur eſt ęquiuoca. Auer. in prologo primi phyſic. vbi pondera, q̃ non quilibet habet aptitudinem,vt perfici poſſit, vide pro hoc in. 2. primę philoſophiæ. tex.commen. 15.de habẽtibus naturæ impedimentum, vide etiam 2.phy.cõ.6.& 2.ceęli.com.22.

Prędicatum quod dicitur conuertibiliter de duobus, oportet, q̃ illa duo inuicem conuertuntur,primo cœli commen.125. & habetur ex primo priorum analit.

Prędicamentorum diſtantia eſt diuerſa à diſtantia contrariorum,etenim noneſt merito contrarietatis ſed ideo dicuntur diſtare adinuicem,quia non generantur mutuo inuicem, neq; aggregantur in eodem ſubiecto. in paraphraſi metaphyſic. tract.3. ibi, & dicamus, q̃ vnum opponitur multitudini multis modis.

Prædicatum quod competit alicui per ſe ſimul eidem p accidens competere non poteſt. 1.de anima. tex. com.42. & habetur primo poſter. in ca.de per ſe.

Prædicata eſſentialia inueniũtur in genere eorum quæ dicuntur multipliciter, ſicut inueniuntur in genere eorum quæ dicuntur vniuoce,ſed non inueniuntur in eis quæ dicuntur ęquiuoce,licet in eis inueniatur quoddã verum,tamen non eſt eſſentialiter, poſſibile.n.eſt, vt aliquod prædicabile p̃dicetur vere de aliquo nomine ęquiuoce.verbi gratia,omnis canis eſt pulcher, ſed non inuenitur in eis p̃dicabile eſſentiale omnino. 4. meta. cõmen. 2. vbi p prædicata eſſentialiter dicta,intelligas p̃dicata per ſe primi modi,& ſecundi modi dicendi per ſe,quia ſola illa ingrediũtur in ſim pliciter ſcibilibus ſm Ariſto.in.1: poſterior. nam quæcunq; neutraliter inſunt accidentia ſunt, in analogis igitur inueniuntur p̃dicata primi modi dicendi per ſe, quia talium ſunt diffinitiones,vt patet de diffinitione naturæ,vt patet. 2.phyſic.tex.cõ.3.ſicut eſt diffinitio motus.3.phyſic.com.4.& tex. com.6. ſicut eſt diffinitio de anima,vt patet.2.de anima.com.7.& 30. & 3. de anima com.5. cõtra Alexan in talibus etiam p̃dicata ſecundi modi per ſe,quia ex ſecundo poſter.ſi ſubiectum eſt analogum,& paſsio etiam eſt analog,& econtra, ſed in pure ęquiuocis bene poteſt contingere,vt aliquod p̃dicatum verificatur de omnibus modis,ſeu ſignificatis,ſed non eſſentialiter,ſed accidentaliter,vt iſta,oïs canis eſt pulcher,ſunt.n.tres ꝓpoſitiones & oẽs ſunt verę,ſed pulchritudo non verificatur de eis,nec in primo,nec in ſecundo modo dicendi per ſe, in plus enim eſt ꝓpoſitio vera, q̃ ſit prępoſitio per ſe.

Prędicatio eiuſdem de ſeipſo eſt nugatoria,elicitur ex.4.meta. in commen.3. & ex 10. meta. com. 8. in calce commenti.

Prędicationes de generibus, & differentijs in lingua Arabum ſunt abſtracto. Dicunt enim q̃ homo eſt aãlitas, & rationalitas, & apud eos nõ fit prędicato denominatiua de p̃dicato ſubſtantiali,ga non dicunt hoïem eẽ intellectiuum in

paraphraſi metaphyſico. tractatu tertio. ſic intelligas dictum eius in 7. metaphy. com. vbi dicit q̃ ſortes eſt aãlitas & rationalitas.

Præparationes indiuiduales ſunt infinitę & cognoſci nõ poſſunt a nobis per ſigna & reddunt artem medicinæ impetfectam.6:Col.cap.1.

Præparatio eſt priuatio aliqua & nullam habet naturam niſi pp naturã ſubiecti, & illo mõ fuit poſſibile vt præparationes diuerſentur in vnoquoque ente,3. de aïa.com.14.

Præparatio quælibet in eo q̃ p̃paratio vere nihil dicitur eſſe in actu, ex illis quæ recipit.ibidem.

Præcordia traiecta in prælijs riſum mouiſſe,p̃ditum eſt,&vide cãm in 3. de partibus animalium.cap.10. vbi agitur de ſepto tranſuerſo, græci frenes appellant.

Præcordiũ ſiue pericordium eſt mẽbrana in qua cor inuoluitur ſm Aberã. in paraphraſi de anima,cap. vltimo,notatur q̃ vt ait Gal. antiqui pcordium os ſtomachi etiam appellare conſueuerunt, ſed hoc ẽ large. Vide in lſa de diafragmate.

Præceſſio entis non temporalis non eſt reſpectu temporalis,neq;, cauſalis vt vmbrę reſpectu ipſum corpus,neq; temporalib⁹,vt eſt in natura entium mobilium,ſed eſt præceſſio eſſe impermutabilis & nõ in tempore reſpectu eſſe permutabilis & in tempore. Ex libro deſtructionũ diſputa.prima in ſolutione dubiij. 14. Vide in contradictionibus nuper editis.

Præmiſſe dicuntur principia concluſionis,vel quia ſunt ſicut efficientes, vel quia ſunt ſicut materia, vnde eſt ſecundum viam ſimilitudinis, ex paraphraſi meta. tract.1. cap. de principio.

Priuatio quanquam nullibi ſubſiſtat,ſed ſola ratione neceſſaria,tñ eſt ceu altera quædam natura,q̃ alteri naturæ accidat. Themiſtius in digreſſione primi phiſic.

Priuatio efficit vt materia ſit poteſtate non actu. Themiſt. 1.phyſi. ſuper tex. 78.

Priuatio ita ſe habet q̃ in ea nulla õ poſſibilitas, ſi enim in priuatione eſſet poſſibilitas, poſſibile eſſet q̃d priuatio reduceretur ad eſſe. Ex libro deſtruct. diſputa.prima,in ſolutione.15.dub. Vide in contradictionibus nuper editis.

Priuatione exiſtẽte oportet etiã eſſentiam rerum corrumpi, ſi vero non fuerit oriri omnia atq; naſci neceſſe eſt, nihil enim omnino fieri poteſt niſi corruptio alicuius diſſoloq; p̃cederet, alioquin omnia fuiſſent ſempiterna & immorralia malum igitur & interitus ex priuatione p̃ficiſcitur atque contingit. Themi. 1.phyſi. ſuper.80.tex.

Priuatio non intelligitur per ſe, ſed in reſpectu ſui habitus. 12. metaphyſicæ.cõm.37. & 3. de anima. tex.comen.25.

Priuatio eſt contradictio quędam. 10. metaphy.tex.cõmẽ.15. aut in potentia determinata aut concepta cum ſuſcepriuo. 10. metaphy. tex. cõmen. 15,

Priuationis alicuius mediũ ẽ ibidẽ.

Priuatio dicitur multis modis. 10. metaphyſi. tex. cõmen. 15. & 5. metaphy. tex.com. 27.

Priuatio & habitus non diuidunt verum & falſum,niſi quando ſubiectum eorum fuerit ens, aut terminatum, ſecus autem eſt de contradictione,10.meta. tex. cõmẽ. 15.

idem

idem. 5. metaphy. tex. com. 27. & in post prædicamentis, & 5. meta. com. 27. & primo cœli. 129. & 3. physi. com. 24. & 4. physi. cō. 109.
Priuatio forsan non omnis cōtrarietas. 10. meta. tex. com. 16.
Priuatio dicitur multipliciter. 9. meta. tex. com. 3.
Priuatio est posterior habitu 10. metaphysi. 16.
Priuatio vbi latuerit & fuerit innominabilis, vt in ære figuræ cuiuslibet, aut in lateribus & lignis domꝰ ex his videtur fieri. 7. metaph. tex. com. 25. vbi collige causam, propter quid contingit ista diuersitas i sermone ꝙ qñq; aliqd dr fieri ex aliquo, vt ex materia, ĩterdū loquimur ĩ obliquo, vt ex ære fit statua, interdum in recto, vt homo fit musicus, & regula est ꝙ vbi priuatio fuerit ignota, & sine nomine, tunc denominatio fit a materia in obliquo, vt ex ære statuam fieri dicimus, & ex lignis nauim, sed qñ priuatio nota est, tunc fit sermo in recto, vt homo fit musicus, & non ex homine fit musicus, hoc etiā pulchre notauit lucidissimus Themi. in primo physi. in expositione tex. cō. 61. sicut poteris clare videre.
Priuatio toties dicitur, quoties a priuatiua particula negationes dicuntur. ibidem, vbi Commentator in comm. dicit, ꝙ numerus modorū priuationis inuenitur fm numerū intentionum, quæ significantur p noīa priuatiua infinita.
Priuatio aliqua est secundum genus, vt talpæ cecitas, alia fm se, 5. metaph tex. com. 27. & est in cap. de priuatione.
Priuatio formæ aptę haberi natura litꝛ dicitur tribꝰ modis, aut enim est priuatio pura, vt in eo qui non habet pedes omnino, aut praue ut qui habet pedem claudum, aut debiliter, sicut qui habet pedem debilem. 5. metaphy. tex. commento 27. & est diuisio consimilis apud medicos de actione læsa, consimile habes in 2. de anima. 103 & 120. & 3. physi. 34.
Priuatio & habitus non diuidūt verum & falsum in omnibus rebus, fallit enim in mediis, 5. metaphy. tex. com. 27 idem in ꝑdicamentis in sermone de oppositis.
Priuatio & habitus diuidunt verum & falsum in subiecto ꝓprio. 5. metaphy. 27. idem. 10. metaphy. 16. & 3. physic. 24. & 4. physico. 109. & primo cœli. 129.
Priuatio est habitus aliquo modo. 5 metaphy. tex. com. 17.
Priuatio efficit vt materia sit in potentia Them. 1. phy. super tex. 78.
Priuatio licet sit generandis rebus principiū per accidens, non tamen illo modo quo album & musicū respectu eius qui sanatur, tales. n. causæ per accidens nihil conferūt gñationi, sed priuatio confert, qa materia est in potentia per ipsam. Themist. 1. physi. super. 78.
Priuatio est principium generationis per accidens, quia accidit animæ quæ est principium generatiōnis per se, & sic ex priuatione omnia generant per accidens. Them. 1. physi super. 66.
Priuationem & formam esse contraria, pingui minerua dictum est, quum in seinuicem, agere non possunt, neque pati. Themisthus primo physico. 67.
Priuatio est non ens per se. 1. phys. commen. 79. & 75.

Priuatio non est substantia neq; accidens, ibidem.
Priuatio non est natura neque forma, sed formæ velut mera absentia, Themist. 1. physi. super. 69.
Priuatio semper machinatur ad maleficium. 1. phy. tex com. 80.
Priuatio accidit materiæ de necessitate, primo physico. cōmen. 81. Caueat Egidius Romanus in cœlo ponens primam materiam eiusdem rationis cum ista sine priuatione, materiam enim confestim sequitur contrarietas. Ex libro secundo de morte & vita, & per consequens priuatio.
Priuatio est causa ꝙ desiderium naturale est in materia, primo physi. cōmen. 81. Vide in cōcordātiis.
Priuatio non est potentia, vltimo cap. de substantia orbis.
Priuatio pluribus modis sumitur in scientia diuina q̄ in logica, in qua tantum tres modi sunt positi, in paraphrasi. metaphy. Cōmen. tract. 1. cap. de oppositis.
Priuatio existens in prima materia non est priuatio simpliciter, immo est sicut forma materiæ. 2. phy. cō. 15. & habetur etiam in tex. quod quomodo sit intelligendum, vide in concordantiis contra ponentes inchoationē formarū, qui sup hoc fundāt ꝓcipue suā opinionem.
Priuatio quando non habet nomē, tunc locutio de subiecto fit in obliquo, quia in tali denotatur priuatio importari, & non fit in recto, vt dicimus ex ære fit statua, & nō æs fit statua, sed vbi priuatio habet nomen, fit de subiecto in recto, vt homo fit musicꝰ, quia priuatio non fit immediata, inflexio enim de recto videtur abiens quoddam & recedens significare, rectius vero casus subsistens & remanens.
Priuationes quodammodo habent diffinitiones. 3. phy. com. 13.
Priuatio non habet in se diuersitatem, quia est non ens, 4. physico. tex. commen. 67.
Priuationes terminantur & mensurantur in respectu habitus. 4. phy. com. 118. vide idem 3. de anima. tex. com. 25. & 1. de anima. tex. com. 85. & 4. physi. 120.
Priuatio duplex, q̄dam ꝓcedit esse & cum ea coniungitur possibilitas essendi, & q̄dam sequitur post esse, & cum ea non est possibilitas rem essendi. 2. physi. com 120.
Priuatio sortis quę ꝓcedit suum esse terminatur per tempus qñ accipit in subiecto propinquo. v. g. in sanguine menstruo, sed cum accipit respectu possibilitatis quę est prima materia, inuenietur infinita in ꝓterito. 4. physi. com. 120. & 1. cęli. com. 120. contra Ioan. de Gāda. qui tenuit infinitas esse potentias particulares in prima materia.
Priuatio non proprię dicitur contraria formę, sed data quadā rudiuscula nominis ratione, nam si exactè loqui voluerimus priuatio, absentia quædam est formæ. Themistius 5. physico. 9.
Priuatio qualitas quędam esse videtur. Themist. in digressione primi physi. Vide in concordantiis nuper ꝙditis.
Priuatio non transmutatur, sed subiectum priuationis. 1. physi. 51. & 5. phy. com. 8. 8. physi. 4. & 62.
Priuationes in quibusdā suis nominibus ꝓferuntur, quibusdam vero nō ipse priuationes, sed alioꝝ solę negatiōes habentur, nā cōia oībus

com

compositis nomina facile est inuenire, vt conuenientia inconuenientia, sed particularibus compositis nomina in communi loquendi cõsuetudine non inueniuntur. Themist. 1. physi. super tex. 45,

Priuatio quandoq; significatur p affirmationẽ, 5. physi. tex. com. 9.

Priuationes cognoscuntur per habitus 3. de anima. tex. com. 25.

Priuationes aliquæ sunt pfectiores, seu nobiliores quibusdam entibus imperfectis, & ideo nõnũquam melius est nõ videre q̃ videre in paraphrasi metaphysi. tractatu. 3. contra illos qui opinabant potius multitudinem esse priuationẽ vnitatis quam ecõtra, quia priuatio ẽ ignobilior habitu, & multitudo ẽ ignobilior vnitate.

Priuationes nonnullæ sunt differentię, 4 phy. tex. com. 67.

Priuatio & negatio differunt, quia negatio est ablatio alicuius negati simpliciter, sed priuatio est ablatio alicuius in aliqua natura termi nata, 4. meta. tex. com. 4.

Priuatio ad eas res pertinet quæ paratam habent naturã vt possint id capere, quod nondum ceperunt atque id agere eoq; modo quod & quo nõ agunt. Them. 5. phy. 22.

Priuationis inquãtum priuatio est nulla est differentia, ex 1. de partibus animalium cap. 3.

Priuationes non sunt generationes fm primam intentionem, sed fm errorem ex accidentibus positis, & hoc est cõmune naturæ & arti. 12. metaphy. com. 13.

Priuationum generationes tam in naturalibus quã in artificialib⁹ nõ est verum generationis appellari. ibidem.

Priuatio est contradictio quædam. 10. meta. tex. com. 15. aut in potẽtia determinata, aut cõcepta cũ susceptiuo. 10. met. tex. com. 15.

Priuatio est species quodammodo, 2. physi. tex. com. 15. idem. 5. metaphy. com. & tex. 17.

Priuatio est nõ ens, 4. metaphy. tex. cõ. 6. idẽ 1. physi. com. 79.

Princeps inquantum est princeps oportet ꝓ habeat aliquam operationem propriam. Commen. in lib. de partibus aĩaliũ, 3. cap. de corde.

Primum principium non est cõueniens fm modum quo est principium propriũ, sed debet esse conueniens aliquo modo vniuersali. 12. metaphy. com. 24.

Primus Philosoph⁹ habet loqui de modis priuationis, & est proprium loqui de priuatione vbi fit sermo de potentia, 9. metaphy. com. 5. Ex quo patet ꝓ semper potentiæ est annexa priuatio, idem lucidissim⁹ Themi. in primo physi. in digressione de põa & ptiuatione mãę.

Primus Philosophus debet disputare contra negantes potentiam esse, 9. meta. com. 5.

Primus Philosophus considerat de diffinitione vt signiat naturas rerũ, sed logicus considerat vt est instrumentum ducẽs intellectum ad intelligendum quidditates rerum, 7. metaphy. com. 42.

Prima philosophia est circa separabilia & immobilia. 6. metaphysi. tex. cõmen. 2.

Primus modus per se est quãdo prędicamentum est in substantia subiecti, & hoc siue sit genus, siue differentia, siue tota diffinitio, 5. metaphy. com. 23. idem habet Commentator. 7. metaphy. cõmẽ. 11. vbi

vbi dicit, ꝙ primus modus p̃dicabilium essentialium continet tria .i. genus, & differentiam, & diffinitionem, quæ componitur ex eis. Ex quo patet error formalizantiũ ponentium quartum modum, & est quãdo idem p̃dicatur de seipso, nolunt enim habens prædicationẽ esse in 1. modo dicendi per se in 4. ordine, sed hoc quidem stare non potest, vt dixi in annotationibus cõtra ipsos, tum quia p̃dicatio primi modi, cum sit deseruiens simpliciter scibilibus est prędicatio quæ est fm naturam, sed ista ẽ prę ter naturã, & in fine abhominatio vt dicit Cõmen. in 1. priorum, in digressione de 4. figura, tum qa alia propositio non põt ingredi in demonstratione, quia solum ingreditur in syllõ. Ex oppositis qui est obliquitas & p̃dicatum contra syllogismum, vt patet in 2. priorum, & patet ex diffinitione syllĩ, tũ qa ẽ negatoria, vt dicit Commentator 4. metaphy. com. 3.

Primum principiũ in genere. v3. cause formalis non potuit sciri in scię tia naturali. Cõmen. primo physi. com. 69. & tex. com. vltimi, & in ꝓ logo super 1. phy. & 3. met. cõ. 3.

Primus Philosophus declarat perfectiõem substantiam materiæ quæ sit per cõparationem eius ad oẽs differentias entium inquantum sunt entia. 1. physi. cõm, vltimo. idem 7. meta. cõm. 5. & 9. & 12. meta. cõmen. 1. 5. & 6. Ex quo patet ꝙ ens absoluta notio materię pertinet ad diuinum, vt dixit etiam ludissimus Themist. in digressione de potentia & priuatione materię in primo physi.

Primus Philosophus non potest declarare naturã. 2. physi. com. 3.

Primus Philosophus põt cõtradicere negãtibus naturam eẽ ibidẽ.

Primus Philosophus cõtradicit opinionibus inductis de primis principiis. ibidem.

Primi motoris duæ sunt proprietates, & ꝙ in mouendo non mouet, & ꝙ sit primum omnium rerum. 2. physi. com. & tex. 74. inde patet deum mouere vt efficiens, & nõ solum vt finis contra multos.

Primum principium materiale potuit declarari ante diffinitionẽ motus & accidentia motus, sed nõ primus motor. 3. physico. cõmen. 1. Vide in concordantijs.

Primum quandoq; sumit prout est synonymum ei quod est per se, & quandoq, sumitur magis proprie. v3. vt distinguitur cõtra per se, qa in plus est per se quam primum, vt dicit Com. in 2. phy. com. 3. distinctio habetur 5 phy. com. 3.

Primũ in translatione est locus qui sequitur locum, ex quo mouet res mota 6. physi. com. 32.

Primum in gnatione & corruptione est minima pars quæ potest inueniri de generato. 6. phy. com. 32.

Prima magnitudo rei generatę ex partibus diuersis bene dat, sed non datur prima magnitudo, ex generato, ex magnitudine in qua icepit generatio, nec datur prima magnitudo, quia non datur magnitudo quæ sit prima a qua incepit generatio 6. physi. com. 59.

Primum principium sophistarum est assimilare sensibilia vera sensibilibus falsis 8. physi. com. 24.

Primum principium non constituitur per subiectum quod mouetur ab ipso, sed econuerso subiectum con-

constituitur p ipsum. 8. phy. com. 52. idem 1. & 2. cap. de substantia orbis, & 1. physi. com. 63. 2. cœli. cō. 3. nō intelligitur corpus celeste constitui per primum principium tanquam formam formaliter perficientē ipsum, vt intellexerunt quidam, quia vt scribit Cōmen. in 3. cap. lib. de substantia orbis, orbis non indiget in suo esse forma, sed dr constitui in dispositionibus necessariis, sicut in corpore hominis, & in corpore facto propter finem, indiget enim anima mouente ipsum in loco semper & largiēte sibi permanentiam æternam, sicut largitur sibi motum æternum, vnde bene dependet ab ipso sicut a fine & ab efficiente natura, non tēpore præcedente ipsum, vnde in lib. destruct. dispu. 4. in sol. secundi dubii expresse dicit, qp corpus cæleste non indiget in suo esse anima nec in sua conseruatione ppetua. sicut indigent animalium corpora, sed indiget vt sit animatum, quia id qp est nobilius, oportet qp habeat nobiliorem gradum, sed animatum est nobilius inanimatis, & fuit ista euā ratio Alexā. & ante ipsos fuit rō Arist. in 2. cęli, in tex. cō. 61. in quit, sed vt nos de corporibus ipsis solum & vnitatū ordinē quidē habentibus, inanimatis autē omnino perquirimus, oportet autē tanquā partic ipātibus existimare actione & vita, vbi clare Arist. testat corpora cęlestia animata esse, sed ibi nō est alia anima q̄ illa quæ est principium prasis. i. actionis & vitæ, prasis. n. non est nisi in hūtibus intellectū, intell's aūt nullius corporis actus est, vnde mitū est, pvitā meā, qūo isti possunt imaginari intelligentiā informare & actuare corpus, cū hoc repugnat itellectui, quatenus intell's est, sed eā erroris fuit, qa asserūt nullā esse formam quę formal's nō informet, vnde sicēt tenent de ītellectu hoīs in via Auer. & Arist. dnt enim nō inueniri formam separatam q̄ extrinsece perficiat solū dando operationē & motum, sed hoc funda mētū ē falsum apud Arist. & apud Auer. nā tunc fruſtra Arist. inquisiuit in 2. de anima, vtrū aliqua aīa, aut pars aīę eēt actus, sicut nauta nauis. Amplius Com. illam distinctionē manifeste ponit in 12. primæ philosophiæ, in cō. 37. inquit. n. qp perfectionum pp quas mouet perfectū q̄dam sunt qualitates qb⁹ pficitur illud qd mouet, vt illud qd mouetur pp sanitatē, & quędā sunt subię extrinsecę a re, q̄ mouetur ad eas, vt assimiletur eis vt sunt oēs actiones seruoꝝ, qm̄ sunt erga gña inuentionum dni sui. Amplius Com. in 1. disputa. 2tra Algazelē in solone vltimi dubii, inquit. dicimus nos qp ad hoc respondendū est. v3. qnon est impoſe reperiri pfectiones separatas similes, dispōnibus quę separantur a subło vt nauta a naui, & artifex cū suo instrumento, & loquit ibi apte de intellectu hoīs, & simorari, amplius in hoc, est superfluum, qa late alibi scripsimus. Dicamus igitur qp. cum intelligentia prius natura vniatur orbi q̄ accidē tia eius, omnia accidentia sunt terminata ibi, & sic intelligentia constituit suum subm in dispositionibus necessariis quātum ad motū, & indiget orbe, vt ex ipsa fiat vnū animatum quantum ad appetitū & motum, vt dicit. Cōm. in fine 1. cap.

qđ. de suba orbis, neutra autē operatio indiget formali inherētia & actuatione, quia intelligētia appetit per essentiam & mouet per suū intelligere & velle, & non mouet manu aut pede, nec indiget villis aut ligamētis vt suum mobile moueat, sicut est de anima corruptibili suum, & hoc isti non attingunt.

Primus Philosoph⁹ debet destruere verba oium sophistarum, quorum sapientia est negare prima principia & destruere sapiētiam, primo cōli. cōmē. 78. consimile 1. physi. cō. 8. & 3. cœli. cōm. 4.

Primæ contrarietates quæ sunt fm tactum solum elementum constituunt. 2. de generatione & corrup. tex. cōmen. 7.

Prima cognita a nobis naturaliter ī quolibet gñe entium sunt, sicut lo ententianæ in domo quem nullus i gnorat. 2. metaphy. com. 1. & tex.

Aduerte tñ qp Alex. locum illum aliter interptatur iuxta prouerbiū antiquitus celebratum, in foribus qui delinquet? & tu vide si placet, at mihi fueris te reddere cautū circa hoc. Cōm. autem exponit hoc de principiis, & etiam satis sustenari potest expositio eius, sed Alex. de tota scientia,

Prima philosophia cōsiderat de dignitatibus & ꝓpositionibus cōmunibus omnium scientiarum. 4. meta. tex. com. 7. & com. 8.

Prima philosophia ꝑsiderat de prīa ens. 4. meta. tex. cō. 7. vbi Com. per primā substantiā exponit principium substantiarū, & est deus, & essentia naturalis nō est ista scientia quia nō considerat de 1. ente, primum autem hic est illud quod est prime nobilitate & causalitate

qđ quomodo sit intelligendū, vide Auer. in cō. vlti. sup 1. physi. & in cō. 26. & in 2. phy. & in cōmen. 3. octaui phy. hoc enim locum habet quo ad quid est, sed quo ad si ē pertinet ad naturalem.

Prīa philosꝑphia habet posse in cognoscendo principia cognitiōis & ordines eorū inquantū cognitio ē, & non inquantum sunt principia alicuius cognitionis. 4. met. t c. 8.

Prima principia elenchicè probari possunt, non demonstratiue 4. metaphy. tex. com. 9.

Primū principiū est qp opposita nō possunt eē simul, & sine hoc principio impoſe est philosophari, & ita est de aliis prīcipiis cognitionis similibus huic, vt qp dictiones habent significationes terminatas, & qp diffinitiones sunt necessariæ. 4. metaphy. tex. com. 9. & ibidē Cō. dicit, qp ista dignitas est prior oib⁹ dignitatibus & cōis natural's omnib⁹, & impossibile est vt ratiocinatio, aut dispositio sit sine illa.

Prima philosophia prīo & prīcipaliter cōsiderat de principiis entis in quantum ens. 5. meta. com. 1.

Primo nō existēte posterius nō erit nec ecōtra. 1. meta. tex. cō. 10.

Primus motor impoſe est vt declaretur nisi per signū naturale. 2. phy. cō. 22. & 1. physi. com. vlti.

Prius naturaliter est quod potest esse sine aliis, & alia non sine eo. 1. metaphysi. in capi. de priori, & 4. physi. cōmen. 7.

Prius substantia necesse est substantiam esse. 12. meta. tex. com. 43.

Prius & posterius non possunt esse si tempus non sit. 12. metaphysico. tex. cōmen. 29. & 8. physifico. tex. commen. 10.

Prio-

Prioritas totius ad partes est prioritas formæ ad materiam, & prioritas partium respectu totiꝰ est prioritas materiæ ad formam, & ideo totum magis præcedit partes quã partes totum. 7. meta. cõmen. 35.

Collige ex hoc ꝙ licet materia ꝓcedat formam via generationis, & forma materiã via perfectionis, vt patet in 9. primę philosophiæ, tex. c. 15. simpliciter tñ forma magis ꝓcedit mãm q̃ mã formam.

Prioritas qualitatis est prioritas formæ, & prioritas partium quantitatis est prioritas materiæ, & totum est prius parte prioritate formæ. 7. meta. cõmen. 35.

Prioritas potest esse in eodem genere. 12. metaphy. contra Alexandrum, cõmen. 2.

Prioritas in dignitate in his quę sũt in eadem specie semper est cũ causalitate vnius ad alterum in paraphrasi metaph. tracta. quarto vbi ostendit quomodo primus motor qui mouet motu diurno ꝓcedit in nobilitate alios motores.

Prioritas duplex, alia fm potẽtiam vt dimidium toto, & pars toto, & materia forma, alia fm actum vt totum dimidio & totum partibus, & forma materia. 5. meta. in cap. de priori, & est in tex. com. 16.

Priora fm naturã atq; substantiam sunt quæcunq; sine alia esse cõtingit, & illa non sine illis. 5. metaph. in cap. de priori. vide in Theorematibus qũo sit intelligendum.

Prioritas fm virtutẽ & potestatem, vt dominus est prior seruo. 5. metaphy. ibidem.

Prioritas ordinis est in his quęcũq; ad vnum aliquid determinatum distant fm rationem. ibidem.

Priora sunt priorũ passiones. ibidẽ.

Prius tpe aliter ẽ respectu ꝓteriti, & aliter respectu futuri. 5. meta. tex. com. 16. idẽ 4. phy. tex. com. 126.

Prius cognitum apud intellectũ est illud quod est magis vniuersale. 1. physic. com. 48. & 49. sicut prius cognitum apud sensum est particulare, idem. 1. phy. tex. com. 4.

Prius & posterius prius sunt in magnitudine, & ideo sunt in motu, & quia sunt prius ī motu, iõ reperiũt in tempore. 4 physi. com. 99.

Prius & posterius quę sunt in motu habent aliã quidditatẽ a quiddita te motus, licet sint vnum in subiecto 4. physi com. 99. & 110.

Prius & posterius in motu si sumantur vt sunt vnum subiecto cum motu sic sunt partes motus, si vero summant vt differunt fm diffinitionem sic prius & posterius & erunt aliud a motu, 4. phy. cõ. 99.

Prius & posterius sunt accidentia tẽpori sicut par & impar in numero. Them. 4. physico. 115. & habetur ibi tex. 115.

Prius & posterius in magnitudine seu loco differunt apriori & posteriori in motu, quia in magnitudine habent situm & permanent in motu nequaq̃. 4. physi. com. 99. & Themistius ibidẽ super tex. 102.

Prius & posterius sunt in magnitudine & spatio q̃ in motu & prius ī moto q̃ in tpe qũo intelligat, vide in 4. phy digressionẽ Them. ī tex. 132. ꝙ intelligit in motu locali.

Prioris nãliter dispositio ẽ ꝙ cũ fuerit aliud ipm esse & nõ econtra. 8. phy. com. 33. & in 5. meta. in cap. de priore, & in prędicamentis.

Priores res in esse sunt simul tẽpore, & sunt ęternę. 1. ęli. cõ. 14. & 16.

idem

idem in 2. cap. de substantia orbis, & aduerte ꝙ Auer. in cõ. isto. 104. primi de cœlo asseruit non dari ter tium modum prioritatis. vide in concordantijs.

Prius fm substantiam debet ee prioꝰ fm accidentia quam substantiã, 2. cœli. com. 22.

Prioritas fm vnitatem & simplicitatem est alia a prioritate fm diffinitionem & numerum, secundo cœli. com. 25.

Prioritas perfectionis est magis propria omni alia prioritate, 2. cœli. commen. 25.

Prioritas fm naturam eodem modo reperitur in rebꝰ æternis, sicut & ī gñabilibus præterquam ꝙ in gñabilibus quæ sunt priora naturaliter, vltra in eis reperitur prioritas tempotis. 2. cæli, c. 104. idẽ in 2. cap. de substantia orbis & 1. cœli. cõ. 105. & 106. contra negantes Deum esse cãm in triplici gne causę, vnde in eodem com. 104. clarius subdit, ꝙ ista eodem mõ necessitatis sequũtur suas causas in rebus gñabilibus, & in rebus æternis, præterquam ꝙ in æternis ista necessitas semp fuit, & semp erit, sed in gñabilibus illa necessitas est ligata cũ tpe essentię tm. s. cũ cã fuerit vt sit causatum, & hoc ligamentum qđ est inter causas & cãta est manifestius in gñabilibus apud nos, quàm in rebꝰ æternis. Et ideo forte vtitur in æternis ad inducendum certitudinẽ necessitatis, quæ est inter causas & causata. s. ponendo eas gñatas, cum hęc necessitas sit manifestior inter causam & cãta in gñabilibus. Exeat terminẽ & dicant Aristo. & Com. non vidisse alium modũ ꝓductionis in gne causæ efficientis nisi illũ qui fit in tẽpore, patet. n. quod ista authoritas non recipit glosam, qa Commen. defendit Arist. ab argumẽto Themistij in hoc casu, sicut sciunt qui intelligunt, vnde in eodem comẽ. clarius Com. ad confusionem istius opinionis, subdit, ꝙ gñatum & non gñatum non differũt in necessitate quæ est inter causam & cãtum. v. g. ꝙ si domus esset æterna necessario causę eius essent æternæ. v3. lapides et lateres essent æterna, manifestũ est aũt ꝙ si causæ materiales domus essent æternæ multo magis causæ efficientes, qa nõ potest intellectus imaginari domum esse ab æterno lateribus existentibus ab æterno si cã efficiens domus non fuerit ab æterno, quia vt dicit Aristo. in 12. primæ philosophiæ. in tex. cõm. 30. non. n. materia ipsa seipsam mouebit, sed thectonicarum, & in 2. ph. tex. cõ. 70. materia non coincidit cũ alijs causis. Et confirmat quia 2. ph. tex. cõ. 72. & 1. de gñatione & corrup. tex. com. 14. causæ gñationis pręcipue sunt materia & motor, si igitur domus gñatio ab æterno præsupponeret materiam ęternam, igitur, & agens æternum, immo magis agẽs, quia 3. de ani. tex. cõ. 17. vbi est dare passum, ibi est dare agens, ẽt hoc patet, ex 9. meta. tex. cõ. 2. vbi potẽtia actiua diffinit ꝑ passiuam & ecõtra, vñ Cõmẽ. contra Aui. & Alex. in 8 phy. 79. & in 2. cœli. cõ. 71. & ī 12. metaph. com. 41. habet ꝙ nihil est possibile ex parte passi, quin sit possibile ex parte agentis & econtra, immo magis videtur domus generatio dependere a cã efficiente q̃ a cã materiali, quia 3. de anim. tex.

com.19.ſcribit Ariſt ꝙ ſemper honorabilius eſt agens patiente, & principium materia, vbi principiū ſupponit pro cauſa efficiente in ꝓpria ſignificatione, vt gloſant Alexan. & Commen. 1.phy. ſuper tex. primo, ſic igitur habes locum clarum pręcipue ī via Auer. ꝙ æterna ſine implicatione contradictionis poſſunt habere cauſam efficiętem ab ęterno, cuius oppoſitū iſti tenēr, prętereo multas eius alias authoritates in libris deſtructionum contra Algazelem, quæ ad idē faciunt.

Prioritas ſm ſubiectum & materia 3 eſt prioritas ſm naturam, 2. de generatione & corruptio. com. 7. Vbi aīaduerte ꝙ prioritas ē duplex, vna ſm formam ſeu finē, alia ſm ſubiectum ſeu materiam, & vtraque eſt prioritas naturæ in ſuo genere, licet ſimplr loquendo prioritas naturæ quæ eſt ſm formam & finem ſit abſolute prior, vt patet 9. primæ philoſophię tex. commen. 13. vbi probatur ꝙ actus ſimplr eſt natura prior potentia, materia autem eſt radix potentiæ, & forma actualitatis 12. metaph. co. 26. potentia reducitur ad materiam, & actus ad formam.

Prius natura eſt ꝙ cum auſertur, auſertur aliud & non econtra. primo metaph. com. 4. & 5. metaphy. cap. de ptiori.

Prius ſm diffinitionem non debet eſſe prius natura ſm eſſe, primo metaph. com. 4.

Principium tēporale aliud eſt a prīcipio magnitudinis. 2. cœli. com. 13. idem primo phyſic. tex. commen. 23.

Principium prioris prius eſt, 2. cœli tex. com. 112.

Principia quāuis magnitudine pārua ſint, tamē facultate ſunt magna, hoc eſt. n. principiū eſſe, vt ipſum quidem ſit cauſa multorum, ſed ipſius nulla ſit ſuperior cauſa. Ariſt. in 5. generatione animalium. cap. 7 vide Auer. in 3. de ani. cō. 4

Principium in rebus immobilibus, quidditas eſt. Ariſt. in 2. de generatione animalium. cap. 4. vltra dimidium capituli idem habet Cō. 1. phyſi. commen. 1. vbi dicit, ꝙ ſcientię mathematicę demonſtrant ſolum per genus cauſę formalis.

Principio exiguo immutato multa ex his quæ a principio ſunt immutari ſolent, ex primo de gener. animalium. cap. 2

Principium habens, habet & finem, & dicere aliquod prīcipiatum ſine fine falſum eſt. Ex libro deſtruc. diſputatione ſecūda, in ſolutione prīmi dubij.

Principium naturaſr mouēs duplex eſt, ſed alterum tm̄ naturale eſt. alterum quum non habeat intra ſe principium motus, neq; naturam; hoc autem eſt cauſa rerum mouens immobilis ipſa & prima rerū omnium. Themi. 2. phyſi. 72. & habetur in tex.

Principium quidem & primum entium eſt immobile & ſm ſe & ſm accidens. 12. primę philoſophiæ, tex. com. 43.

Principia omnium entium nō ſunt contraria, quia principia corporū cœleſtium contraria non ſunt. 12. meta tex. c. 53. contra antiquos.

Principale & ſumptum. i. abſtractū & concretum differunt, quia ſumptum ſignificat illud quod ſignificat principale & magis, vita enim ſignificat aliquid non in ſubiecto.

Vnum autem ſignificat aliquid in ſubiecto. ſ. formam in materia, & habitum in ſubiecto, 12. metaphy. com. 39.

Principium generationis eorū quæ non generantur a ſibi ſimili eſt ſol & orbis decliuis, ſed principium generationis eorū quæ a ſimili gnantur eſt, non tm̄ principium ſimile in ſpecie, ſed cum ſole & orbe decliui, & ideo Ariſto. dicit, ꝙ ſol & homo generant hominem. 12. meta. com. 40. & 13. & 18, idem 7. meta. com. 31.

Principium eſt perfectius principiato. 12. metaph. com. & te. 40. Vide in Theorematibus quia fallit ī prīcipio materiali, & ſm aliquos etiā fallit in forma, fallit in agente vnīuoco.

Principia omninm decem prędicamentorum ſunt eadem ſm proportionem, 12. metaphyſic. tex. commento, 22.

Principium & elementum differūt inter ſe, 12 primæ philoſophiæ. te. com. 23. vbi Cōmen. notat in cō. ꝙ principium digniusſt vt dicatur de cauſis extrinſecis, elemētum autem de cauſis intrinſecis, idem primo phy. com. 1. & 5. metaphyſic. com. 4.

Principiū eſt aliud ab eo cui⁹ eſt prīcipiū, & mouens eſt aliud ab eo, qđ mouet ab eo, 12. met. t. c. 23.

Principia ſubiecti ſcientiæ non pñt ſcīa demōſtrari demſone ꝓpter qđ, ſed bū demſone ſigni, 12. me. cō. 5. & in 2. ph. c. 22. contra Auicennā.

Principia propinqua decē prædicamētorum neceſſe eſt eſſe diuerſa, 12. primę philoſophię. t. c. 21.

Principia ꝓpinqua in omnibus ſubſtantijs non ſunt eadem, ſed formę ſimplicium ſunt alię a formis cōpoſitorum, & materiæ eorum propinquæ ſunt aliæ a materijs iſtorū 12. metaph. com. 22.

Principiū quodlibet eſſendi eſt principium numeri, & principium numeri eſt principium eſſendi, decimo. meta. com 7.

Principium dicitur de exiſtēti in re, & de exiſtenti extra rē, cā vero dē maxime de cā agente & fine, & qñ que dicitur de cauſis qatuor, elemē ta vero non dicuntur niſi de cauſis exiſtentibus in re, 8. meta. cō. 2. Vide in concordantijs nup ędītis.

Principia ſubſtantiæ naturalis. i. mobilis aliter conſiderant in ſcientia naturali, & aliter in ſcīa diuina. Cōmen. 7. meta. c. 5. vide ibidem cō. 9 & 12. meta. com. 1. 5. & 6.

Principium operationis eſt finis cognitionis & econtra, 7. primæ philoſophiæ, cō. 23. idem 2. ph. c. 89.

Principium omne terminus eſt, ſed non omnis terminus eſt principiū 5. metaphy. tex. com. 22. in cap. de termino.

Principiū cā & elemētū ſumunt cōiter & propriæ. 1. ph com. 1.

Principiū ꝓpriæ ſumit ꝙ cā agente & mouente. ibidē. rō eſt, quia de ratione principij eſt primū eſſe, quia to meta. & quia ſm eſſe reale pcedit agēs formā & finē ſic agens ſm naturam & perfectionem eſt prius materia, 3. de anī. t. c. 19. ideo principium in ꝓpria ſignificatione ſupponit pro cā agente & mouente, q̄ aſit ſit differentia inter agēs & mouens, requiratur in primo de generatione, & corruptione. in tex. cōmen. 43. Nota tamen vnum ex ſententia Eudemi referente Simplicio, ꝙ oēs antiqui vſq; ad tempora.

Platonis nomine principij intelligebant materialia principia, & hoc testatur ante ipsum Arist in primo ph ī tex. cō. 48 omnes.n. elementa & ab ipsis vocata principia. Nā Plato fuit primus qui talia elementa Pnuncupauerit.

rincipium aliud tpis, aliud magnitudinis. 1. ph. t. c. 23.

Principiorū tres sunt condōnes, primo ph. tex. com. 43.

Principia oportet sp manere. 1. ph. tex. cō. 50. & pondera ibi expōnē Auerro. contra ponentes formam corporeitatis substantialem coeternā in mā & inchoationē formarū.

Principium substantiæ est substātia, 1. ph. com. 52. idem 12. metaphys. com. 22.

Principiū doctrinę in lib. physic. est a secundo tractatu primo physic. com. vltimo.

Principium motus in corporibus cęlestibus & aliis dī ferè ęquiuoce, secundo phy. cō. 1. & 3. 1. cęli. cō. 5. & 2. cœli. com. 3.

Principium transmutationis in simplicibus est aliud a principio ī cōpositis respectu alterationis & augumenti, 2. phy. cō. 1. quia in simplicibus respectu alterationis & generationis est fm materiam in cōpositis fm formam.

Principium in cogitatione est finis ī operatione, & finis in cogitatione é principium in operatione, 2 phys. com. 89. idem 7. meta. tex. com. 23 Vbi nota q̄ ista distinctio de duplici principio habet locum in artib⁹ seu sententijs operatiuis, non autē in speculatiuis, vt dicit Aristo. in 2. phy. in tex. com. 89. ibi enim actiones non sunt.

Principium perscrutationis naturalis est præponere sermones dialecticos sermonibus demonstratiuis, 4. phy. com. 51.

Principia scīarum pricularium prohantur a duabus artibus vīibus. s. a topica & a diuina, sed topica remouet errores contingentes circa ipsa per dicta famosa, quare non erim⁹ tuti quin accipiat in eis falsum, diuina vero per dicta vera, & si accidat etiam q̄ illa dicta sint apparentia seu famosa, ex paraphrasi meta. Auer. tract. 1. cap. 1.

Principium pscrutationis vtrum aliqd simplex sit, aut non sit, est quærere quid significat nomen eius, 4. ph. t. cō. 57. idem ibidē cō. 50. & in principio secundi posteriorum.

Principia scientiæ naturalis sunt alia cognitionis, alia cognitionis & eé, principia cognitionis sunt, vt pluraentia eé, & mobilia. principia cognitionis, & esse sunt vt plura entia hfe in se causas motus, & quietis, distinctio ista est Auer. in 1. ph. com. 8. & 3. meta. cō. 2. vnde ista divisio datur p membra opposita, & debet intelligi cum prēcisione, vt sit sensus q̄ principiorum quędam sunt cognitionis tm̄, quædam aūt sunt cognitionis & esse simul Vnde Io. de Gandauo quem sequunt moderni. q. 7. super 1. ph. grauiter errauerunt volentes ex mente Auer ro. in illo loco colligi tria principia v3. cognoscendi tm̄, & talia sunt qualitates sensibiles quæ sunt principia cognoscendi substantias naturales principium essendi tm̄, vt est prima materia, vt primus motor ꝙ licet sint principia essendi in suo gñe non tm̄ sunt principia cognoscendi, & tertiū est principium cognitiōis & esse simul, vt est forma.

Nam

Nam Auerr. & Aristo. vt patet ibi non loquuntur de principiis incōplexis, sed de complexis quales sunt dignitates & diffōnes, & suppōnes quibus vtuntur scīæ, vnde de talib⁹ habet locum dictum Arist. & Com.

Amplius aūt dicere materiā prima esse principium essendi rerū naturalium, falsum est apud veros Peripateticos, licet. n. materia prima sit pars essentialis cōpositi, qa partes subę sunt subæ, vt dī in 2. de aīa. Non tm̄ dicimus q̄ mā est prīcipium essendi compositi, īmo forma, quia forma est p quā est hoc aliquid, vt dī ibidē, vnde lucidissimus The. in 2. de ani. iuxta principium istū locum diligenter pscrutatus dixit, q̄ tā etsi materia & forma sint substantiæ & partes cōposi ti. illud tm̄ discrimē debere intelligi afferuit inter materiam & formā, quia res a materia habuerunt vt fierent a forma vt essent, & hoc satis rationabiliter & Peripatheticè dixit, nam materia est ex quo fit aliquid vt ine xistente, 1. physic. tex. cō. 81. forma aūt est per quā est hoc aliquid. 2. de aīa. t. c. 2. & infra ens, & vnum cū multiplr dicat quod vere est actus est tex. c. 7. & hoc etiā doctissimus Com. asseruit 7. primæ philosophiæ. cō. 35. inquit. n. materia est quę cum fuerit nō erit ens, forma aūt cum fuerit erit res, vnde sicut non valet in artificialibus est materia lectuli, puta lignū, igitur lectulus est, sed bene valet econtra. est forma lectuli, igit est lectulus, ita est de materia rerū naturalium & forma, hoc ét confirmat præcipuus latinorū Seuerinus Boetius in lib. de vnitate & vno, vbi dicit, q̄ esse est a forma. Nec valet glosa Scoti & sequacium q̄ hoc sit verum solum de eē specifico, quia immediate subnectit, quod ét Peripathetici describentes dixerunt esse est existentia formæ in cōposito, & ideo qui dicunt materiā hfe actum existentiæ alium ab illo per quem est in effectu i. in actu ratione formæ multiplicant entia sine necessitate, quod est contra præcipuum ex fundamentis positis ab Aristo. nam vbiq; reclamat q̄ vbi fieri, pōt vnitas est prę ferenda multitudini & finitas infinitudini, vt patet 1. ph. 41. Et in lib. de partib⁹, & de gñatione aīalium frequēter. Aliud igitur est materiā esse ptem essentiæ seu subæ compositi, aliud q̄ sit essendi principium. Si instet si materia est ps eēntiæ, igit materia est essentia, igit cum essentia sit qua aliquid est per beatū Augu. in lib. de trini. sicut, sapientiæ sapere, & iustitiæ est iustū esse, sic essentiæ est ipsum eé. Dicerent vere Peripathetici q̄ illud est verū de eēntia actu, qualis est forma fallit de essentia diminuta, & in potentia sicut eē essentia materiæ, vnde Cō. ī 2. ph. cō. 12. scribit q̄ si materia esset secluſa omni forma, tūc qd nō est in actu esset ī actu, vbi patet q̄ illa cō sequentia nullo mō deduci pōt, si materia de se hret ,ppriū actū existendi, si igit de se nō existit, nō pt esse principiū existendi alteri. Paulus ét Venetus hallucinat ibidē, dicit. n. q̄ principia cognitionis eē dignitates q̄ virtualr ingrediunt demōstrationē, sed prīcipia cognitionis, & esse sunt q̄ formalr ingrediū tur, vt motū esse é principiū cognitionis tm̄, sed nec hoc verū, qa prīcipia cognitionis pñt ingredi, saltē

Contra Sco.

Contra Paulū Venetum.

demonſtrationem ſigni, ſicut hoc principium ꝙ q̄dā q̄ nā conſtant mouen̄ eſt principiū cognitionis, & tñ ex hoc Philoſophus demonſtrat primū motorē eſſe abſtractū a magnitudine, vt patet in 8. phyſi.

Dicamus igit̄ nos ꝙ principia cognitionis tm̄, & principia cognitionis & eſſe, ambo ſunt complexa, & ſunt ꝓpoſitiones īmediatę & p ſe notę in ſcientia nāli, ſed in hoc eſt dr̄ia, quia ille ꝓpoſitiones ſunt pr̄ cipia cognitionis tm̄, q̄ ſunt ex effectibus rerum nālium, & ſunt euidentes p ſe quo ad noſtram primā cognitionem naturalem vt motū eſſe vt pluralitatē entiū eſſe & mobilia eſſe. Sed principia cognitionis & eſſe ſunt ꝓpoſitiones p ſe notę ex cauſis formatæ quæ ſunt euidentes quo ad naturā ſicut eſt iſta de qua Cōmē. exēplū apponit, plura entia hr̄e in ſe cās motus & quietis, nam quid eſt hr̄e in ſe cauſam motus niſi naturā, q̄ eſt principiū motus & quietis? natura aūt eſt pr̄cipium eſſendi & cognoſcendi rerum naturalium vt clarū eſt, nam ſicut quidditas artificiati eſt ab arte & forma artis, ſic quidditas naturati eſt a materia, 2 ph. c. 13. ſimiliter natura eſt principiū a priori cognoſcendi res naturales, vt patet. Sed plura entia eſſe aut motū eſſe. Iſte ſunt propoſitiones immediatę & p ſe notę de effectibus rerū naturalium, multitudo. n. et motus sūt effectus principiorū naturaliū vt clarum eſt, & iſtę ſunt notę ad ſenſum, & ideo Ariſto. illas inductione declarauit, vt patet in 1. ph. tex. cō. 11. inquit. n ſubijciat̄ aūt nobis aut omnia, aut q̄dā moueri eorū, q̄ natura conſtant, manifeſtū autē ex inductione, quia aūt effectus eſt principium cognoſcendi & inferendi ſuam cām tm̄, ideo ꝓpōnes per ſe note de effectibus quo ad nos dicuntur principia cognitionis tm̄, quia p illas demonſtratione ſigni poſtumus ſuas cauſas demonſtrare ſi illę latuerint, & iſte eſt verus intellectus, quē nullus vſq; ad mea tē pora vidit, ſit laus Deo. Si inſtet cō tra illud ꝙ materia ſit principium eſſendi p Philoſophum 7. met. 22. & 53. quia materia eſt p quā res poteſt eſſe & non eſſe, dic ꝙ illa auctoritas facit pro nobis, quia aliud eſt materiā aliquid eſſe, aliud eſt p materiā aliquid poſſe eē, quia poſſe eē ptinet ad fieri, & ideo lucidiſſimus The. in aurea digreſſione de potentia & priuatione materiæ dicit, ꝙ nomen materiæ reſpicit futura, nomē ſubiecti reſpicit præſentia nam lignū ex quo ſtatua fieri pt, recte materia ſtatuæ dici pôt, ſed ignum iam figuratum & hñs formam ſtatuæ dr̄ ſubtum, materia igitur eſt ſubtum potens recipere eſſe a forma, & eadem eſt potens recipere non eſſe a priuatione, & ſic dicitur cauſa contingentiæ & contradictionis.

Principiorum non eſt altera cā, ſed perpetua ſunt, 8. ph. tex. cō. 15.

Principia æterna ſi haberent actiones nouas digniora ſunt, vt habeāt principia quām actiones principiorum non æternorum, 8. phy. c. 15.

Principiū ſi remanſerit vnū neceſſario remanebit illud cuius eſt principium, 8. ph. tex. com. 52.

Principium virtute maius quā magnitudine, quapp quod in principio modicum in fine fit multū magnum, 1. cœli, tex. com. 33. ideo auctoritate Platonis maximus ſermo haberi debet in principijs, vt refert Cōmen. in 3. de aīa. com. 4. ex eodem tex. allegari ſolet ſub alijs verbis, ꝙ paruus error in prīcipio maximus fit in fine.

Principiorum ſermo eſt ſermo de omnibus in potentia. ſ. 1. cœli. cō. 33. & ideo principiorum maxima ſollicitudo haberi debet.

Principium eſt ꝙ ab eodē agente patitur minus patiens in minori tpe, nedū ꝙ alterū ſit finitum, alterū infinitum, 1. cœli. com. 66.

Principia, quæ ſunt in orbibus ſunt viua, & ſunt principia vitæ, quæ eſt hic, 1. cœli. 68. c. idē. 8. phy tex. cō. primi, & in principio libri meorum.

Principia ſenſibiliū oportet forte ſenſibilia eſſe & corruptibilium corruptibilia, ſempiternorū aūt ſempiterna, 3. cœli. tex. com. 61. Vbi adhibet limitationem Commen. aſſentis illam ꝓpōnem habere veritatem de principijs rerum ſenſibilium propinquis & non de remotis, quia remota principia rerum ſenſibilium non ſunt ſenſibilia, ſicut eſt prima materia & prima forma, vbi per primā 3 formam nō intelligas formam corporeitatis de prædicamento ſubſtantiæ, vt exponerunt groſſi pedales, quia illa nō eſt prima forma quæ eſt in prima materia, ex formis ſubſtantialibus, ſed eſt forma elementalis, ſicut ſcribit Commentator 12. primæ philoſophiæ. com. 11. vbi habet ꝙ prima habilitas quæ eſt in prima materia eſt reſpectu formarum corporum ſimplicium, & idem tenet 3. cœli. commen. 67. Vnde non animaduerterunt iſti quòd Ariſto. in

tertio cœli. tex. commē. 54. arguēs contra antiquos ponentes ſubiectū generationis eē corpus, deducit ad hoc, quòd tunc duo corpora penetrabunt ſe adinuicem, ita quòd occupant vnum & eūdem locum q̄a ſubiectum ex quo aliquid generatur eſt pars rei generatę, & ex conſequenti in eodem loco, & ibidem tex. commen. 55. Addunt aliud inconueniens quòd ſi ſubiectum generationis eſſet corpus, ſequeretur aliquod corpus prius eſſe elementis Ecce quòd pro impoſſibili reputat Philoſophus dari aliquam formam ſubſtantialem priorem formis elementalibus. Nunc autem ſi Ariſto. & Commentator tenent illam neceſſe eſt, vt eaſdem ponant anguſtias, quas in antiquos deduxerunt. per primam igitur formam intelligas Deū glorioſum, iſta. n. ſunt principia remota ſenſibilium nam omnia ſenſibilia ſunt in potētia in prima materia, & ſunt īactu in primo motore. Primus autem motor prima forma & primus finis ſunt eadem ſubiecto, & diſtinguuntur ratione formali, vt patet 12. metaphy. commen. 5. & cōm. 6. & iſte eſt mos loquendi Ariſt. & Commen. vt per primam formam Deum glorioſum intelligāt, vnde primo phy. tex. commē. vltimi. De primo autem principio ſm ſpeciē, vtrum vnum aut plura, aut quot, aut quę ſunt p certitudinem primę Philoſophię opus eſt determinare. vnde quia nihil melius eſt quàm exponere Auerroem per Auerroē. Commentator in prologo primi phyſi. declarans quomodo ſcientia naturalis conſiderat quatuor genera cārū. ſ. mā 3 formā, agēs, & finē.

Deinde dicit ꝙ de primis causis solum considerat primam mām, & primum mouēs, forma aūt prima, & primus finis a mathematico cōsiderantur, ita dicit in cō. 3. in 3. cęli, & in sua media expōne sup primo phy. de hoc tamen alibi diffuse dixi.

Principium primū est quod est potentia sensibile corpus, secundū autem principium sunt primę contrarietates, tertium vero est aqua & ignis, & alia similia, 2. de generat. & corrup. tex. com. 6.

Principia sempiternorum sunt eadē gñe & numero equalia & gñabilium corporum, 2. de generatione & corruptione. tex. com. 51. Vide in concordantijs.

Principia rerum diuersarū sunt diuersa, primo de anima. tex. commē to quinto.

Principia non substantię sunt non substātię, impossibile enim est substantiam elementum esse aliorum prædicamentorum, 1. de ani. 78. vide in concordantijs.

Principia oportet sp manere, 1. physicę auscultationis. tex. cō. 50. Ponderās aūt Alex. locū istū vt recitat Simplicius dixit ꝙ hoc est necessarium, principia sp manere, si. n. fierent principia corrūperent vtiq;. demonstratum est. n. in primo cœli, ꝙ omne quod fit corrūpit, quare corruptis principijs corrūperentur ēt ea quæ ex principijs constāt, & ita desineret generatio, si autem hoc est inconueniens, oportet igit principia sp manere, vnde ēt super hoc Platonis demōstrationem adduxit de principijs, si. n. principia fierent ex principijs vtiq;, necesse esset fieri, & ita non erant principia quæ posita fuere esse principia, vt de inquit duplicia sunt principia, quædam enim sunt veluti præexistētia & sempiterna fm numerum sicut efficiens & materia, quædam autem fm quæ generatio & corruptio fit, quemadmodum sunt principia contraria, quæ non sunt ingenerabilia, neq; sempiterna fm numerum. Amplius aūt inquit. ꝙ pluribus existentibus principijs nō omnia principia sempiterna sunt, sed principalissima, nam principia proxima non sunt sempiterna, quare non est, omne principium sempiternum est. Amplius autem subdit quòd contrariorum cū quę dam vniuersalia sunt, quędam vero particularia, vniuersalia autem sunt illa sub quibus sunt cœtera, quemadmodum sunt generalissima contraria, vt sunt habitus, & priuatio, talia autem non corrumpuntur, vniuersalia enim incorruptibilia sunt, & hanc opinionem etiam recitat Albertus ex intētione Auic & dicit esse veriorem primam quam recitauit vide ipsam. Verumtamen ista opinio habet manifestam instantiam, quia in hoc primo physicorum non quæritur principia extrinseca sicut est efficiens, sed principia materialia, & ideo dicere quòd dictum Philosophi intelligatur de primo efficiente & de prima materia locum non habet, saltem quantum ad efficiēs.

Amplius autem restat dubitatio aduersus Aristote. & aduersus Alexan. quomodo cum superius dixerit omnia constare ex primis contrarijs, quia omnis transitio est de contrario in contrarium, vel ex medio, vel in medium inter cōtraria

trariā, sequitur necessario talia cōtraria permutari, vnde videtur, ꝙ verum contrarium destruatur per reliquum, & ideo hoc continet maximam difficultatem dicere talia semper manere, vt dicit Simplic. & etiam dominus Albertus in prędicto loco idem dicit, vnde specialiter contra Alexandrum restat dubitatio, quia ipse tenet, ꝙ cōtraria, quę sunt particularia non sunt numero sempiterna, & tamen Aristo. de talibus contrariis. secundum quæ fit generatio & corruptio proponit esse oportere semper manere. Et quod auget difficultatem est, quia adhuc non ostensum est principium tertium materiale, sed sermo philosophi solum est de principijs contrarijs. Amplius autem sermo Alexand non est sufficiens, quia dicit principia contraria esse sempiterna quæ sunt gñalissima, vt e vniuersalis priuatio & forma vniuersalis, quia vniuersalia sunt ingenerabilia & īcorruptibilia, sed quare etiam eadem ratione album vniuersale & magnum vniuersale quod est albi priuatio non erunt etiam talia sempiterna cum & talia vniuersalia sint. Lincoñ. dicit quem etiam sequitur Albertus in præsenti loco, & fuit opinio antiqua Auicēnæ, ꝙ duo prima principia sunt prima forma corporis, & eius priuatio, ponit enim formam corporeitatis vniuersalem inseparabilem a prima materia, & illam semper manet, & priuatio eius similiter semper manet. & de istis intelligit Philosophus ꝙ semper manent, sed tunc est instantia contra ipsum, quia nullum corpus inuenitur vacuum a prima forma. s. corporeitatis, & per cōsequens impossibile est priuationem talis formæ esse in aliquo corpore, quia tunc simul & semel, idem haberet formā & eius priuationem. Respondet ad hoc ꝙ bene verum est, ꝙ nullum corpus simpliciter potest habere talem priuationē, sed bene fm quid, vnde imaginatur ꝙ forma illa generalis dicit aliquam actualitatem & aliquam priuationem anne xam habet. talis autem priuatio est sua impuritas, & defectus ab eē cōpleto, & perfectissimo, & inclinatio illius ad suam originem. ideſt in nihil, quoniam ex se omnis res in nihil tendit, quia igitur talis forma generalis est habet actus, & aliquid potentiæ, & sicut habitus eius est prima radix omnium aliorum actuum, seu habituum sequentiū, sic sua priuatio est prima radix omnium aliarum priuationum specialium, & ita patet quomodo in eodem stare potest priuatio cum forma videlicet in esse incompleto, & fm quid, vnde est in esse actu permixti cum potentia, sed ista via non est via Arist. nec Cōmē. quia ipsi non ponunt aliquam formam substantialem, neq; vniuersalem, neq; particularem coeternā in prima materia, vt late demonstratum fuit a nobis in speciali quæstione de hoc prolixe, vnde in principio secundi de generatione & corruptione reprehendit antiquos ponentes subiectum generationis substātialis aliquod corpus non habens formam determinatam & specificam, & in. 3. cœli & mundi in tex. cōmen. 54. & 55. contra antiquos arguit, ꝙ si elementa fierent ex aliquo corpore, tunc igitur esset aliquod

quod corpus prius elementis, vbi manifeste colligitur ex intentione philosophi nullam formam realiter distinctam a forma elementi p̄cedere secundum rem formas elementarias in materia, & Auer vbique clamat primas formas quæ recipiuntur in prima materia eē formas elementarias, cum hoc q̄ ipse substantialem digressionem fecit in. 1. phy. com. 63. contra Auic ponentem huiusmodi formam. Amonius vero aliter interpretatus ē istum locum, asserit enim non eē intentionem philosophi, dum dixit principia semper manere, itaq; velit ea esse sempiterna, sed intentio eius est, q̄ in vnaquaq; generatione oportet inuenire priuationē, & formā, sm quæ fit quælibet trāsmutatio. Nam vnumqdq; qd trāsmutatur priuationem habet absentiam formæ illius ad quam dicitur transmutari, nam album corpus habet albedinem, primo formam, priuationem vero nigri, in quod aptum natum est transmutari, & erit hoc principalissime contrarietatis dictæ proprium, ideo philosophus intulit hoc tanquam causam, alias contrarietates non esse principia, quoniam non per omnia incedunt, non enim inuenies aliquam specialem contrarietatem per omnia physica corpora diffusam, non enim omnia nigra, neq; alba, neq; dulcia omnia, neq; amara, in omnibus autem est forma, & priuatio exceptis sempiternis, in generabilibus autem & corruptibilibus, vna est cōis contrarietas quę est sm priuationem & habitum non einsdē formæ, sed illius, in quā aptū natū est transmutari, sic igitur principalis contrarietas permanere dr̄ semper. Aliæ aūt isto modo permanere non dr̄, dicit ēt q̄ hoc simile ē, sicut si dicamus primā mām semp manere in omni gn̄one, materias vero particulares sicut est lignum, aut æs, aut aurum non esse in qualibet transitione, ita breuiter concludit q̄ ly semper, non importat tpis vl̄itatem, vt sit sensus, principia esse sempiterno tempore, sed dicit vl̄itatem rerum. 1. in omnibus trāsmutabilibus requiri principia contraria in eorum transmutatione, Auer. autem in com. 50. dicit, principia semper manere in transmutabilia in qualibet transmutatione. v3. q̄ non fiunt, neq; transmutātur ex aliis, nec ex alterutris, istę enim erant conditiones principiorum, & ideo non omnia contraria sunt principia, quia posteriora contraria non manent, quia ex priori bus fiunt, & sic Aristo. habet intentum suum q̄ principia non sunt infinita, nam cum superius fuerit demonstratum contraria esse principia, & nunc sit ostensum, non omnia contraria esse principia, multo minus igitur esse poterunt infinita. contraria enim posteriorum nō possunt esse principia, quia principia debent permanere, sed illa non permanent, igitur non sunt principia, vbi permanentiam intellexit permanentiam in conditionibus primorum principiorum, & est opinio multum subtilis, sicut vides, & ideo vtraq; istarum magis est de intentione philosophi, quam præcedentes, sicut diligens peripatheticus poterit diiudicare.

Principium substantiæ debet eē substantia. 1. meta. com. 3. idem. 2. de anima.

anima. com. 2.

Principiorum quærendorum conditio est, vt sint conuenientia oīb̄ opparentibus inexistentibus, quotiam tunc videntur esse vera.

Principia rerum quæ semper sunt, necesse est, vt sint semp, ista. n. entia quia non sunt in vno tpe, sine alio, sed sunt in oībus tpibus, ideo causæ eorum non sunt causæ in eis in vno tpe sine alio, & ista est dispositio principiorum corporū cœlestium cum corporibus cęlestib̄. 2. meta. cōm. 4. Ex quo patet in via Auer. sempiterna habere causam efficientem sempiternā cōtra Greg. de Ari. & Io. de Bacco.

Principium non intelligitur nisi in eo quæ habet finē. 2. meta. cō. 7. & quod habet finē necessario h3 prīncipium, & idem. 1 cœl. versus finē.

Principium & causa aliud est a reb̄, quarum est principium, aut cā. 3. meta. tex. cō. 11.

Principium nō dr̄ de separatis intelligentiis vniuoce, neq; æquiuocæ, sed sm prius & posterius, & vide ēm in para. meta. tract. 4.

Principium firmissimum omnium est circa quod impossibile est mentiri. 4. meta. tex. com. 8. &. 2. meta. commen. 1.

Principii demonstrationis non est demonstratio. 4. meta. te. com. 26.

Idem 1. poste. tex. com. 6.

Principium multis modis dicitur 5. meta. tex. com. 1.

Principium quandoq; non est rei, sed vnde quis facillime addiscet. Idem.

Principiorum omnium commune est primum esse. ibid.

Principiorū quædā sunt intra rem, quædam vero extra rem. ibid.

Principiū doctrinæ in scientiis plerunq; est aliud ab eo quod est principiū ī rei veritate, sicut Arist. fecit in multis libris. 5. met. cō. 1.

Principiū agēs nō ē extrinsecū in rebus nālibus sicut ē in artificialibus 5, meta cō. 1. Vbi aduerte & pōdera qūo illud sit intelligēdū, nā lr̄a translationis arabicæ in tex. est falsa, & d3 stare negatiuè, q̄. v3. nō ē in re, sed qui voluit defendere illā lr̄am affirmatiuā, tūc cogit̄ dicere illud pp aīalia q̄ ex semine gn̄ant̄, in seminibus. n. taliū sunt virtutes informatiuę, quæ operantur, & sic taliū aīaliū gn̄atio h3 cām agentē intra, secus est in artificialib̄, quorum principium est ab extra.

Principiorū q̄dā sunt in arte, quędā sunt in esse, & accidit in quibusdā artibus, vt principiū essendi sit idē cū principio doctrinæ, & in quibusdā nō. 5. meta. cō. 1. vide. 1. phy. cō. 8. vide etiam. 1. phy. cō. 2.

Principiorum aliorum comparatio ad primum principium est modis diuersis, sicut est ens de entibus. 4. metaph. com. 1.

Principiorum quædam sunt in re, vt materia & forma, quædam extra rem vt agens, & finis. 5. meta. tex. com. 1.

Principium est vniuersalius cā, quia principium dr̄ de prīncipiis transmutationis, & dr̄ de quatuor causis. 5. meta. cō. 4. inde sumitur vulgata propositio q̄ oīs cā principiū est, vt patet. 5. meta. tex. cōm. 1. sed nō oē principium est causa, quia ibidem principium ītēr alias significationes sumitur pro principio transmutationis, & motus, vnde priuatio principium est, sed nō est cā, alr̄ eēnt quinq; cārum genera,

iia

Universidad de Deusto
Biblioteca

ita etiam Blemideus Nicieforus exorditur in ſua abbreuiatione naturalis abbreuiationis. Omnis cauſa, inquit, principium eſt, ſed non omne principium eſt cauſa. Latini autem noſtri dant aliam rationē, quare principium ſit in pluſquam cauſa, quia. 5. Metaph. tex. com. primi, omnis principii commune eē videtur primum eſſe, & ideo ratio principii conſiſtit in ordine, ſed de ratione cauſæ eſt, ꝙ ad eius eſſe ſequitur aliud, & quia priuatio aduenies entibus priuat entia entitate. multotiens enim protendenti ipſius intellectum videtur machinari maleficium, neq; eſſe penitus, vt dicitur in. 1. phyſi. in tex. com. 80. & ibidem tex. com. 68. ſufficiens ē, alterum contrarium ſui præſentia & abſentia facere mutationem, priuatio enim nihil aliud eſt niſi abſentia formæ in ſubiecto apto nato, ſed ſi illa ē ratio cauſæ vt dicūt, tunc materia non erit cauſa. inquit enim Cōmen. in. 7. primæ philoſophiæ. in comm. 37. Forma eſt pars quæ cum fuerit, erit res, materia vero cum fuerit non erit res, & eſt differentia quam Commenta. accepit a lucidiſſimo Themi in paraphraſi ſuper. 2. de anima. ca. 1. vbi dicit hoc eſſe diſcrimen inter materiam & formam, quia res a materia habent, vt fierent, a forma, vt eſſent, & ratio primi, vt mihi datur cernere eſt, quia materia ē ex quo fit aliquid, vt inexiſtente, ratio vero ſecundi eſt, quia forma deſcribitur. 2. de anima. tex. com. 2. forma eſt per quam eſt hoc aliquid. eſſe igitur appropriatur formæ, & fieri materiæ. Them. etiam in. 2. phyſi. ſuper tex. 11. d. quamlibet rem id quod eſt habere ex forma non ex ſubiecto.

Principium doctrinæ in multis artibus non eſt neceſſarium, vt ſit principium ſecundum naturam. Commen. contra Gal. aſſerentē ꝙ quia epar apud anathomiſtas ponitur principium doctrinæ ramificationis venarum concluſit, propterea epar eſſe principium venarum, idē in. 5. Meta. tex. cō. 1.

Principiorum vltimorū ſcire quid-ditates difficile eſt 4. phy. com. 16. vbi lucidiſſimus Themiſt. cauſam reddit, quia conātur ſeparatim ea cognoſcere quæ ſeorſum cognoſci non poſſunt, & Com. in commen. idē dicit, ꝙ ſcire formam ſine materia, & materiam abſq; forma, impoſſibile eſt.

Proloquium & enunciatio communis & maxima eſſe videtur idem, originem, & progreſſionem non poſſe nihilque eſſe pro principio, & pro eo cuius eſt principiū. Themi. 6. phy 48.

Principia quæ ponit naturalis, ſunt naturalia plura eſſe, & mobilia, & habentia principia. ſ. compoſita. 1. phyſi. com. 8.

Aliud principium, ex nihilo nihil fieri 1. phy te com 34. omnes qui de natura locuti ſunt in hoc conuenerunt, ꝙ ex nihilo nihil fit. idē commen in prologo. 3. phy. &. 2. Metaph. com. 15.

Proloquium preclarum & indubitabile ē i quo dicitur nihil a natura, ſiue vſu aliquo fieri. Themiſt. 1. de ani 13. & habetur. 1. cœli. 32.

Propter famoſitatem iſtius diuiſionis. ſ. quoniam omnes intentiones diuiduntur in habitus quieſcentes & mobiles conueniunt omnes gen

es in hōc, ꝙ poſuerunt principia nominationum nomen, & verbū, & poſuerunt indeclinabile inter il la ad collationem, & poſuerunt nomen cuilibet formæ quieſcenti, & verbum cuilibet formæ mobili. 5. phyſi. comm. 9. inde patet dictum grammaticæ ſpeculatiuæ, ꝙ nomē ſignificat per modum habitus, & per ſe ſtantis, & verbum per modum actus, & per modum fluxus, & fieri, &c.

Proceſſus in infinitum eſt in potentia non in actu. ſexto phyſicorum 58. commen.

Proprietas quia ſequitur proportionem menſurarum entium poſſibile eſt inueniri in vna re proprietates quaſi infinitas, & res quæ eſt propinqua infinito, non poteſt ſciri perfectē per arbitrium. 5. Collig. ca. 4. vbi loquitur de proprietatibus medicinarum.

Proterbium, ſemper aliquid noui affert Aphrica, vnde emanauerit, Proterbium, qua cerui amittūt cor nua, vnde emanauerit videī. 9. de natura ani. cap. 5.

Probabilia impoſſibile eſt vt ſint falſa rotum. 3. de ani. com. 5. in ſo. 2. gōnis, iuxta finem. idem in com. lib. de ſenſu & ſenſa.

Probabilia ſunt magis dilecta comuniter quàm demonſtrabilia. 1. libro deſtru. diſpu. 3. in ſolutio ne 33. dub.

Probabile eſt ꝙ qui cōſiderat de naturā alicuius debet perſcrutari de accidentibus illius, & cum hoc ꝙ ē probabile eſt verum. 2. phyſi. text. commen. 17.

Prouidentia proculdubio videtur eſſe de particularibus ex parte ſo

mniorum veridicorum, & ſimilium, ex pronoſticis futurorum, quæ quidem in veritate eſt prouidentia in ſpecie, ex diſpu. 16. in ſolutione. 3. conſimile in commen. ſuper libro de diuinatione quæ eſt ſecundum quietem.

Propheta quilibet eſt ſapiēs, ſed non quilibet ſapiens eſt ꝓpheta, & eſt veriſſima propoſitionum, ex phyſicis diſputationibus, diſpu. 4.

Prophetia, vt tradunt antiqui fit ab ipſo Deo glorioſo mediāte aliquo ente ſpirituali, quod nō eſt corp', & eſt tribuens intellectum humanū apud eos, & eſt id quod appellant moderni intellectum agentē, & appellatur in lege angelus.
Ex diſputationibus phyſicis, in diſputa. 1. in ſolu. 2. dub.

Prophetia venit in diſpoſitiōe ſimili epilepſiæ. Comm. in com. lib. de diuinatione ſecundum quietem, & ibi vide cauſam.

Propoſitiones cathegoricæ ſubſtantiales quas format intellectus de rebus compoſitis, differunt ab illis quas format intellect' de rebus abſtractis, quia diſpoſitio & diſpoſitum in rebus compoſitis, licet ſint vnum in actu, ſunt tamen duo in potentia, quando intellectus diuiſit vnum ab altero, ſed in rebus abſtractis reducuntur ad vnam intētionem omnibus modis, & nullus modus erit quo prædicatum diſtinguatur a ſubiecto & diſpoſito extra intellectum. ſin eſſentia rei, ſed tamen intellectus in talibus non intelligit nomina ſynonima, ſed ea intelligit eſſe differentia ſecundū aſſimilationem. 12. primæ philoſophiæ. com. 39. vbi ex mente Cō mē. diſtinctio attributorum in diuinis

uinis non est ex natura rei, sed secundum modum intelligẽdi, quã viam etiam multi ex nostris Theologis sunt secuti.

Propositio illa dicens, cõueniens fieri a conueniente, tribus conditionibus verificatur, videlicet in causa agẽte, & nõ in instrumẽto, & in propinqua non remota, & in essentialiter, & non per accidens agenti bus. 12. Meta. com. 24. authoritate Alexandri.

Propositio dicens ꝙ omne quod ẽ in actu prius fuit in potentia, non est vera, nam si ita esset, potentia simpliciter præcederet actum, & si ita esset, res mouerentur ex se sine motore. 12. meta. com. 32. vide. 9. meta. tex. com. 13. &. 3. de ani. tex. com. 20. &. 27.

Propositione minori infinita existẽte in prima figura, hoc est, de prædicato infinito, erit concludens, nõ autem si fuerit negatiua. 1. physic. commen. 10. &. 1. prior. tex. commento. 7.

Propositio cuius subiectũ est æquiuocum nõ habet subiectum essentiale, ex paraphrasi meta. tracta. 2. in principio. idem. 4. Metaphsico. commen. 2.

Propositiones assimilantur materię quia sunt in potentia conclusio, & conclusio in eis est, quasi forma. 2. phy. com 31. &. 74.

Propositio vniuersalis mouet quiescendo, sed propositio particularis mouet imminendo, instandoque actioni. 3. de ani. tex. cõ. 58.

Propositio aliqua ẽ vera per se, quæ tamen est falsa per accidens. Commenta. 6. physico. commen. 15. de motu qui inquantum motus est velocitabilis in infinitum, sed pro quãto accidit motui ꝙ fuit in meo tis nãlib. sic est falsa p accidens, cõsimile de diuisione lineæ in. 71. 4. phy. inuenies ab eodem.

Propositio dicens, ꝙ duo opposita non possunt esse simul in eodem est cõis pluribus scientiis, & propositio dicens ꝙ illud ex quo aliquid transmutatur, & illud ad quod trã smutatur sunt opposita, est propositio cõis, & fm subiectum, & secundum prædicatũ. 8. ph. com. 70. colligę ibi cõitatem propositionis, ex quot causis colligi possit.

Proportiones aliquæ sunt de quib⁹ dixit Albumazar, quæ non inducunt ad primæ certitudinis ordinem, sed tamen nullus sensus contradicit eis, neque ratio, ex. 1. cœli, commen. 15. &. 22.

Propositiones naturales sunt dubitabiles propter duas causas, aut rõne aliarum propositionum probabilium quæ sunt contrariæ illis, aut propter existimationem ꝙ principia scientiæ naturalis debent esse in fide, sicut principia geometriæ. 1. cœli. commen. 90. Vide in. 2. meta. tex. com. 16.

Propositiones essentiales logicales, & disputabiles differunt. Cõmẽ. in paraphrasi. 1. de cęlo & mundo, in summa. 7. in fine. Vide & pondera quia multum tibi deseruiet illa doctrina in quamplurimis locis.

Propositionibus ambiguis in demõstrationibus vtimur quãdoq; præsertim vbi secus fieri non potest nulla præmanibus habentes principia, nisi id genus. Comm. in paraphrasi secundi de cœlo, summa. 2. quæsito primo. Intelligit autem per ambiguas in quibus prædicata non dicuntur vniuoce, sed analogicè,

logicè, consimile in secũdo destruction. disputa. prima, in solutione tertii dubii.

Propositiones quas habem⁹ præmanibus de corporibus cœlestib. pauce sunt, & dicuntur ferè æquiuoce, quia extractę sunt ab animatis, q̃ sunt hic, & de istis & de illis anima num dicitur ferè æquiuoce. 2. cœli. commento. 60.

Propositiones famosæ alicuius artis sunt illę in quibus nulla est disceptatio inter eius professores, ex parata. Meta. tract. 4.

Propositiones hypotheticę cõtinuatiue in quibus est cõsequens possibile esse cum antecedẽte, necesse ẽ semper, vt destruamus antecedens & concludamus oppositum consequentis. 1. de ani. com. 13. authoritate Themi.

Propositiones primi modi dicendi per se habent prædicata, quæ sunt causæ subiectorum, sed propositionum secundi modi dicendi per se, subiecta sunt causæ prædicatorum. 2. de ani. cõ. 67.

Propositiones in eo, ꝙ proportiones non sunt agentes, sed in eo ꝙ qualitates. 2. de ani. com. 143. & ratio est quia sunt relationes, & relatio non est de principiis actiuis, & ratio ẽ, quia omne quod agit, agit fm ꝙ est in actu, relatio autem extra animam non est in actu, sed in potentia Vnde quidam reputauerunt prædicatum relationis esse de secundis intellectis, quia est debilis entitatis. 12. Meta. comm. 19. & sic etiam numerus non est de principiis actiuis, quia esse eius in actu est in anima, & extra animã in potentia. 4. phy. cõ. 131.

Proportiones & virtutes quæ fiunt in elementis a motibus solis & aliarum stellarum sunt illę quas reputat Plato esse formas & eas intendit, sed longe inspiciebat eas, quapropter dixit formas esse. 12. Meta phy. com. 18. prope finem.

Proportiones omnes & formæ sunt in potentia in prima materia, & sunt in actu in primo motore. 12. primæ philosophiæ. commen. 18. in calce com. Vide in concordan. nuper æditis.

Proportio quæ est in mobili ad motum est proportio materiæ ad formam. 9. Meta. com. 11.

Proportio diffinitionis ad diffinitionem est sicut proportio quidditatis ad quidditatem. 7. Metaph. tex. commen. 14. &. 15.

Proportio vitæ hominis ad motum continuum est sicut puncti ad lineam, & sicut finiti ad infinitum. Com. in prologo. 1. phy.

Proportio totius ad totum est sicut proportio partis ad partem, vera ẽ quãdo ambę sunt finitæ, sed si fuerint infinitæ ambæ, aut altera, vera non est propositio, quia infinitas nõ est magis neq; minus, nec ęquale. Ex lib. destru. dispu. 1. in solutione quinti dub.

Proportiones in eo, ꝙ proportiones non sunt agentes, sed in eo ꝙ qualitates. 2. de anima. commẽ. 143. ex quo patet ꝙ relatio nõ est de principiis actiuis.

Proportio quæstionum ad animã similis est proportioni ligamenti ad membra, & proportio scientiæ acquisitæ post illas quæstiones est similis propoitioni motus quæsiti post dissolutionem ligamenti. 3. Meta. com. 1.

Proportio impedientis ad impediẽs est

est sicut proportio motus ad motū & hoc in motibus violentis, quando motor fuerit idem, siue impedimentum sit ex medio, siue ex ipso moto. 4. phy. com. 71.

Proportio eius quod congregatur ex duabus potentiis supra duo pondera, non est sicut proportio solius potentiæ ad vnum pondus. 7. phy si. com. 38.

Proportio quælibet composita ex duabus proportionibus finitis, est finita necessario. 8 physicor. commento 68.

Proportio temporis ad tempus est sicut proportio motoris ad motorem. 8. physico. 80. idem. 7. physic. tex. com. 35. & 36.

Proportio corporum circulatiū in velocitate & tarditate est, non sicut est proportio spatii ad spatium, sicut est in rectis, sed est secundum proportionē magnitudinis, & paritatis ipsorum mobilium. 2. cęli. com. 46. & tex.

Proportio nulla est inter magnitudinem corporum cęlestium, & magnitudinem corporum facientiū tonitrua, neq; in magnitudine, neque in violentia motus, neq; in velocitate. 2. cęli. cō. 53.

Proportio superficiei ad corpus, est sicut lineæ ad superficiem, & sicut puncti ad lineam. 3. cœli. cō. 5. vide in concord.

Propinquitas est necessaria ī actione tam potentiarum irrationaliū quàm rationalium. 9. Metaphysi. commen. 10.

Propinquitas est causa deceptionis, colligitur ex. 3. physi. com. 15. vbi Cōm. ex sententia philosophi allegat causam errorisantiquorum p̄ ipter quam collocauerūt ipsum sub priuatione, & primam causam expressit philosophus in tex. com. 14 nam cum omne ens sit, aut in actu aut potentia & motus, neq; actus, neq; potentia tantum est, vnde vt inquit Com. ibi in com. latuit eos actus medius inter actum & potentiam, secundam vero causam explicat Cōm. in com. 15. quia motus est actus imperfectus, & actus imperfectus est propinquus priuationi, ideo iudicauerunt ex propinquitate ipsum priuationem esse, & est etiam sententia Augustini, q̄ ꝓpinquitas & similitudo sunt causæ erroris, & deceptionis. Alia etiā est causa deceptionis inseparabilis consecutio vnius rei cum alia re, quam Cōm. expræssit in. 4. phy. in com. 95. vbi dicit multotiens existimatur q̄ illud quod sequitur rē sit ipsa res, propter hanc enim causam asserit philosophus ibi antiquos fuisse deceptos asserētes tempus formaliter esse motum, & propter eādem causam Stoici asseruerunt, vt scribit Alex. in paraphrasi de anima. quantitatem non esse distinctam a substantia in qua sentētia perseuerant nominales. Et propter eandem causam, Subtilis Doctor tenuit proprietates rerum non distingui realiter a subiecto, & de multis aliis consimilibus.

Propinquitas & distantia non sunt nisi per translationem. 8. phy tex. commen. 55.

Pruinæ & roris locus est vnus, & materia vna, & agens vnum, sed diuersificantur propter fortitudinem agentis & debilitatem. 1. Metheor. commen. 4.

Pseusippus plures substātias ab vno inchoauit, & principia cuiuslibet substantiæ

substantiæ esse dixit, aliud quidem numeratorum, & aliud magnitudinum esse. 7. metaphysico. tex. com mento. 5.

Ptolomeus posuit plures motus luminaz, & aliis stellis, quos, nullus ex antiquioribus posuit. 12. primæ philosophiæ. com. 45. Vide etiam. 2. cęli. com. 62.

Ptolomeus non posuit soli aliam latitudinem nisi in respectu æquinoctialis, sed antiqui opinabantur, q̄ vltra istam latitudinem ab æquinoctiali habet aliam a zodiaco 12. Meteo. com. 46.

Ptolomeus posuit, q̄ in cœlo sunt sphęræ, quarum poli sunt perfora ta. 1. cœli. cō. 10.

Ptolomeus posuit quinq; motus in luna, cum antiquiores non posuerint nisi tres tantum. 2. cœli. commento. 60.

Ptolomei sententia successio orbiū in nobilitate nō est secundum ordinem in motibus. 2. cœli. comm. 62. vide in. 12. primæ philosophię. commen. 44.

Ptolomeus tenuit q̄ sub æquinoctiali fit habitatio, & similiter Auic. li. 2. ex Arist. oppositum senserit. ex. 2. metheo. ca. 2.

Pulmo in habētibus pulmonem bipartitus esse expedit. 1. de natura animalium. capi. 16. & ibi vide an spiritus per arteriam inspiratus ingrediatur cor, nec ne. vide etiā de pulmone in. 3. de natura animal. capitulo. 3.

Pulmo sanguinis plurimum ex mē bris omnibus continet, errantque qui ipsum inanem sanguinis arbitrantur. 1. de natura animalium. capitulo. 17.

Pulmo solus secundum Gale. nutritur per cor, cuius tamen oppositū sentit Arist. ex. 3. de partib. anim. Auer. in cap. de corde.

Pulmonis motus initium est a corde secundum Aristo. contra medicos. 3. de partibus animalium. cap. 6. & Auerro. ibidem in capitulo de pulmone.

Pulmone ablato hæc duo simul auferuntur, & dexter ventriculus cordis, qui gratia pulmonis genitus est: pulmo enim vocis & respirationis est organum. Gale. 6. de vtilita. particulari. capit. 9. & nota q̄ contradicit Aristo. in hoc de numero vētri. cordis. ibi.

Pulmo est organum respirationis, & vocis. 3 de partibus animalium. vide etiam Galenum. 7. de vtilita. particu. cap. 3.

Pulmonis motus est a corde. 3. de parti. ani. ca. 6. contra medicos.

Putredo vel putridum excrementū rei concoctæ est, quapropter nihil putrescens gignitur. Arist. 3. de generatione. anim. ca. 11.

Putrefactio est contraria generationi. 4. metheo. te com. 3.

Putrefacta in principio fiunt humida, in postremo vero fiunt sicca. 4. metheor. tex. com. 4.

Putrefactio est corruptio quædam in vnoquoq; humido propriè sua naturam caliditatis, ab alienacaliditate. 4. metheor. tex commen. 52.

Et pondera cōtra rudes aliquos medicorum, asserentium hanc diffinitionem putrefactionis datam ab Aristo. non conuenire putrefactioni contingenti in humoribus; vnde febris putrida causatur, cum tamen Gale. medicorum princeps in. 2. de differentiis febrium ca 9. vbi disputat an sit febris ex putri-

do ſanguine fundamentum hoc ꝓ mittens quomodo ſanguis poteſt putreſcere, hãc diffinitionẽ ab Ariſto. aſſumit.

Putrefactionis duplex eſt cauſa, vna primaria, & per ſe, alia ſecundaria, & quaſi per accidens. 4 metheo. in ſua ſumma. 5. Col. ca. 43.

Putrefactio eſt communis paſſio, & frigiditatis propriæ, & caliditatis alienæ. 4. metheo. tex. cõ. 5.

Putrefactio minus contingit in frigoribus, q̃ in æſtu. 4. methe. t. c. 6.

Putrefactio duplex quædam eſt per viam congelationis, & iſta contingit in hyeme, quędam per viam cõbuſtionis & diſſolutiõis, & iſta cõtingit in æſtate. 4. metheo. com. 9.

Putreſcit minus qđ mouet & fluit q̃ non motũ. 4. metheo. t. c. 11.

Putreſcit minus multum pauco. ibi dem tex com. 12.

Putrefactionis natura ſtat per calorem extraneum cum humiditate ſuperflua, & ſunt ei medicinæ odoriferæ in vltimo contrarietatis. 6. Colli. ca. 12.

Putrefactionis cauſa efficiens eſt frigiditas ſm duos modos vnus eſt p ſe & eſt a calore extrinſeco, alius p accidens, & eſt a frigiditate. 3. Col. caiptulo. 3. de cauſis ægritudinum materialium.

Putrefactio eſt via in corruptionẽ. commẽ. & tex. 6. 4. meta. & per cõſequens fit in tempore. hoc ét aſſerit Auic. in. 4. can. cap. de febre ſanguinis contra Gale. vbi litera quæ cõiter legitur eſt corrupta, quia iacet negatiuè, ſed debet ſtare affirmatiuè. ſic putredo habet tps, & cõuerſio ſanguinis in coleram nõ fit niſi in tempore, & hoc non aduertit Tho. de Garbo & alii ibi.

Putridum non eſt neceſſarium eſſe, quod ex putrido fit. ibid. Auic.

Pueri cum vigilant non rident, cum dormiũt rident, interdũ etiam lachrimant. vide cãm. in. 5. de generat. animal. cap. 1.

Pueri pluſquã cætera animalia ſomno dediti viuunt. ibid.

Pueri interdũ altero oculo cæſij naſcuntur, vt plurimũ aũt ambobus. vide cãm. 5. de gña. ani. ca. 1.

Pueri excitati a ſomno præ metu ſe intra inuoluerum occulunt, & ibi pe finem. & The. ibi. ca 19. vide cãm in lib. de in ſomniis pro

Puerum eſſe intelligentem in potẽtia poteſt intelligi duob. modis. j. de aĩa. com. 5. in ſolu. 2. qõnis.

Pueris accidit epilepſia. vid cauſam in lib de ſom, & vig.

Pueris non competunt vina, neque nutricibus. ibid.

Pulſuum ſpẽs comprehendi nõ pñt niſi in ĩdiuiduo comparato ad pulſum ſani, qui in corpore temperatæ complexionis inuenitur, aut ad aliquam octo cõplexionũ ſm Gale. aut ad quatuor ſm ꝓ apparet a radicibus naturæ. 4. Col. ca. de cauſis pulſuum. Nota aũt ꝓ ideo ſic loquitur, quia ſm ipſum non darentur complexiones diſtemperatæ ſimplices compoſitæ tantum, & iõ ſunt quatuor.

Pulſus dormientis eſt diuerſus a pulſu vigilantis, & pulſus exercitati eſt diuerſus a pulſu quieſcentis. & vide cãm. 3. de parti. anima ab Auer. in cap. de corde.

Pulſus non ſolum fit pp reſpirationem, verum ét pp tranſmutationẽ ęaloris naturalis, qui eſt inſtrumẽtum aĩæ ad omnia membra. ibid.

Pulſus marium eſt maior & fortior ſed

ſed mulierum eſt minor, & debilior, ſed eſt velocior, quæ velocitas ſuccedit loco fortitudinis. 4. Colleget. cap. 19.

Pulſus cordis temperati poteſt eſſe velox propter ſtricturam arteriarum. 4. Col. ca. 2.

Pulſus magnificatur per motum, & minoratur per quietẽ. & vide cauſam. 2. Col. ca. 18. in fine.

Pulſio eſt motus ab extrinſeco. 7. phy. tex. cõ. 10.

Punctus diuiſum diuidi & compoſitum componi verus eſt 9. metaph. tex. com. 21. idem in prædicamento, & in primo de interpretatione, vbi dicitur ex eo ꝓ res eſt vel non eſt, redditur opinio & oratio vera, aut falſa.

Punctum diligẽter mõſtrat quicquid exceperit, vnde veſtes, quę mundiſſimæ ſunt, citiſſimæ inquinantur. ex lib. de inſomn. Ariſt.

Punctus motus facit lineam, & linea motus ſuperficiẽ, & ſuperficies corpus, & figuras habere poſitiones ſunt ꝓpoſitiones geometricæ opinabiles abſq; eo ꝓ ſunt extra animam. Cõmen. 3. phy. com. 60.

Puncta & momenta cognoſcuntur per priuationem continui. 3. de anima. tex. cõ. 25. vide Themi. ibi.

Punctũ ad lineam nulla eſt proportio. 4. phy. tex. com. 71. & ibi redditur cauſa.

Punctus & inſtans differũt, quia iſta actio quę eſt diuidere & diſtingue re eſt puncti principaliter & eſt in tantis neceſſario. item punctus in tempore inuenitur in actu in linea, ſed inſtans inuenitur in potentia in tempore, quia non poteſt bis demonſtrari. 4. phy. com. 105.

Punctus idem poteſt bis demonſtrari, non autem inſtans. 4. phyſi. tex. com. 121. 105. & 106.

Punctus vnus per ſe eſt duo ſm rõnem. 4. ph. tex. com. 121.

Puncti diuiſio eſt relatiua non in eis ſubſtantia, qm̃ punctus non diuiditur, ſed ſolummodo diuiditur ſm ꝙ eſt principium in reſpectu, & finis in reſpectu. 4. phy. com. 121.

Punctus dicitur quieſcere per figuram. i. tranſumptiuę. 6. ph. cõ. 72. vide conſimile. 4. phy. com. 118.

Punctus dicitur moueri per accidẽs ad motum corporis. 6. ph. t. cõ. 86.

Punctus nullus actu eſt in continua magnitudine niſi mot⁹ dirimatur 8. phy. tex. com. 65. & Them. & Cõmenta. ibid.

Puncta quę ſunt inter principiũ magnitudinis & finẽ, ſunt ĩ potẽtia cũ magnitudo diuidat ſm illã, potentia nõ actu, pũctus aũt q ẽ finis magnitudinis eſt actu. 8. phyſico. tex. commen. 67.

Punctus qui eſt centrum ſpheræ eſt principium pro quanto oẽs lineæ exeunt ab eo ad circunferentiam, eſt aũt finis, vt omnes lineæ circũferentia ductæ terminantur ad ipſum, eſt aũt medium, vt æqualiter diſtat ab omnibus partibus. 8. phy. ex intentione Them. cõ. 76.

Puncta & partes licet moueant per accidens, differunt tñ, quia partes poterũt per ſe moueri ſi ſeparẽtur a toto, qđ puncto minime cõpetit. item motus partium eſt difformis motu totius exiſtente vniformi, & partes iuxta polos tardius, quàm quæ circa æquinoctialem mouentur, quod non competit punctis. Them. 6. ph. 84. & 85.

Pũctus qui eſt indiuiſibilis & nõ exiſtens in moto, qđ mutat locũ per

naturam, non dicitur motus, neq; essentialiter, neq; accidentaliter. 2. cœli. com. 14.

Puncta, lineæ, & superficies nō sunt in loco, neq; per se, neq; per accidēs 1. de genera. & corrup. com. 29. vide in concordan.

Punctus est vnitas positionem habens. 1. de anima. tex. com. 68. idē 5. metaph. 12.

Punctus, vnitas, & instans non sunt diuisibilia nec actu, nec potentia, nec essentialiter, nec accidentaliter. 3. de ani. com 25.

Punctus non diuiditur omnino, & habet situm. 5. meta. t. c. 12.

Punctus & vnitas differunt. 5. meta. tex. com. 12. vide etiam. 4. phy. tex. commen. 106.

Pulchritudo & fortitudo, & aliæ formæ corporales similes his sunt dispositiones laudabiles in animalibus, quæ non intelliguntur nisi in respectu nobilissimæ dispositionis. & in respectu animalis nobilissimę dispositionis. 7. phy. tex. com. 17.

Ex quo patet contra sophystas, ꝙ intensio formarum attenditur penes appropinquationē ad summum. vide in Theorematibus diffuse de hoc.

Pulchritudo magis attribuitur compositioni, sicut virtus, & fortitudo magis attribuitur complexioni. 4. Collig. ca. 2.

Pulchritudo in aliquo animali est dispositio in forma creaturæ, considerata fm dispositionem quam habet in creatione considerata in forma creaturæ, respectu nobilissimi animaliū in illa specie, & vīr est ꝓportio inter extrema membra, & media. 7. phy. cō. 17.

Pulchritudo dicitur respectu turpitudinis. ibid.

Pythagoras & Leucippus perfectionem non dixerunt esse in principiis. 12. meta. te. cō. 40.

Pythagoras posuit solum mathematica esse abstractas substantias, & non posuit formas, idest ydeas. Cō men. 12. meta. com. 5. in calce com men. authoritate Alexan.

Prothagoras hominem esse mensuram rerum omnium, nihil aliud dicens quā ꝙ vī vnicuiq; hoc & eē firmiter. 11. primæ philosophiæ. ca 4. idem. 10 met. tex. cō. 5.

Prothagoras asseruit hominem eē metrum omnium rerum. 10. meta. tex. com. 5.

Pythagorici prius, & Plato posteri dixerunt vnū esse substam q̄dā per se existentem. 10. metaphy. text. commen. 6.

Pythagorici existimant, ꝙ numeri sunt principia entium, sed non opinantur omnes ꝙ sint principia fm formas, sed fm ꝙ sunt elementa entium. 7. meta. com. 2. tex. 38.

Pythagorici diuidebant principia rerum in duas partes contrarias. 3. phys. com. 13.

Pythagorici posuerunt motum nō esse ens. & videntur accidens quod dam motus, potius quàm rei naturam significasse. Them. 3. ph. 13.

Pythagoras posuit infinitum ex natura paris, & finitum ex natura impari, & fm aliquos per parem intelligebat materiam, & per imparem formam. 3. physico. tex. commento. 26.

Pythagorici affirmauerunt vacuū. 4 phy. tex. com. 56.

Pythagorici aiunt totum & omnia tribus determinata esse. 1. cę. t. c. 2.

Pythagorici duo nāc sola principia dicebant

dicebant dextrum, & sinistrum. 2. cœli. tex. commen. 11.

Pythagoras opinatus fuit in medio ignem esse, asseruit, & terra circa medium circulariter moueri 2. cœli. tex. com. 72.

Pythagorici vocati mathematica principia omnium esse asseruerūt 1. meta. ca. 20.

Pythagorici posuerunt duo principia finitum & infinitum, & talia sunt fm materiam & formam, non fm materiā & agens, vt erant apud antiquos naturales. 1. metaph. tex. commen. 3.

Pythagorici posuerunt numerum esse subiectum omnium entium. ibid. vide etiā. 3. phy. t. c. 25. & 26.

Pythagorici posuerunt causas rerū naturalium res non conuenientes & non essentiales rebus naturalibus. 1. meta. te. cō. 19.

Prothagoras redarguit geometras asserentes circulum tangere regulam in puncto.

Pythagoras transmigrationem animarum fabulosē tradidit ad ciuilem aliquem vsum. 1. de anim. tex. com. 53. & Them. & Cōm. ibid.

Pymita est primi alimenti excremē tum, & siquid aliud huiusmodi est 1. de generatione animalium. cap. 12. vbi patet flegma & duas coleras secundum Aristot. non esse humores, sed superfluitates sanguinis, quod est verus humor, & verum alimentum contra medicos.

De litera Q.

QVi potest saluare apparētia ex principiis finitis, melius facit quā qui ex infinitis. 1. ph. t. c. 50. & 56. vbi aduerte ꝙ pipathetici paucitatem entium vbi fieri pōt semp prætulerūt multitudini, & hoc est maximum fundamentum in doctrina eorū, vide causam ab Auer. in com. allegatis.

Quicquid recipit aliquid non recipit illud fm ꝙ est in actu, sed fm ꝙ est in potentia. 1. ph. com. 69. & 2. de ani. com. 67. & 104. 1. ca. de substan. orb. 3. cœli. cō. 67. & 3. de anima. com. 4.

Qui dicit aliquid generari ex nō ente dicit, ꝙ vel transmutatio est in priuatione, aut ꝙ est transmutatū sine transmutatione. 1. phy. com. 71. consimile. 8. phy. cō. 4. & 15.

Quod non attribuitur corruptioni nisi propter rem corruptibilē existentem in eo, dicitur corruptibile per accidens. 1. phy. t. cō. 82.

Quæ inueniuntur in rebus naturalibus ex necessitate, & non sunt pp aliqd sunt ex mā, vt mors: & q̄ inueniunt pp aliqd sunt ex forma 2. ph. c. 88. idem. 3. de ani cō. 60.

Quod p̄dicat in quid & conuertit est diffō 3. ph. cō. 1. & 6. topico.

Quod mouet circa aliqd quiescens tm̄, & nō mouet in cōtinēte, vt cœlū est illud, cuius motus non est p accidens extrinsecū a natura. Cōmen. 4. phy. com. 43.

Quibusdam cœlestibus corporibus quod continetur ab aliis, accidit sibi. ibidem.

Quod est in aliquo existente in dispositionibus diuersis est vnum secundum subiectum, & duo fm rōnem. 4 ph. com. 104.

Qui aufert diuisibilitatem a tempore & a magnitudine, aufert velocitatem & tarditatem. 5. phy. cō. 62.

Quicquid mensuratur a sua parte finitum est. 6. ph. 61.

Qui quærit rationes vt destruat illā quod apparet sensui est debilis discretionis. 8. ph. tex. com. 22.

Qui negat subiectum alicuius artis artifex illius artis non habet viam neq; sermonem cum eo, cū nō habeat principia ꝑ quæ loquatur cū eo, quia negat principia ex quibus fundantur contradictiones negationis subiecti. 8. ph. com. 22

Quod est per accidens non est necessarium neq; semp, & tale pōt non esse. 8. ph. tex. com. 36.

Quæcunq; præter naturam sunt citissime corrūpuntur 1. cœli. text. com. 15.

Quod innatum est inueniri in tpe non pōt esse sine tpe, & quod non est innatum inueniri in tpe nō inuenitur in tpe, & non habet prius, & posterius nisi in esse, sicut est de lineis cum figuris, & magis hoc est in rebus abstractis. 1. cœli. cō. 106. vbi patet in rebus æternis esse prioritatem fm naturam. vide in 2. ca. de substantia orbis.

Quod esse potest & non esse determinatum est esse plurimū, & eius quod est esse & eius quod non. 1. cœli. tex. com. 118. & habet locū in omnibus prædictis, vt ibi dicitur.

Quicquid essentialr cōpetit vni indiuiduo eiusdē spēi cōpetit oībus. 2. cęli. t. c. 59. ibi. n. Arist. arguit ꝙ si luna est sphericæ figuræ omnia astra sunt spherica.

Quod impossibile est vt sit impassibile est vt incipiat esse. 4. cœli. tex. com. 33. idem 6. physic. tex. commen. 92.

Quod dr̄ de aliquo diuisim non sequitur vt semper dicatur de eo cō iunctim. 1. de gene. & cor. t. c. 9.

Quæcunq; eandem materiā nō habent faciunt impossibilia entia vt medicantia. 1. de gene. & corrupt. tex. com. 53. & 87.

Quæcunq; non in materia hūt formam hæc impassibilia sunt actiuorum: q̄cūq; aūt in mā, passiua. 1. de generat. & corruptio. tex. commen. 53.

Quorum incorruptibilis est substā tia mota eadē numero redire possunt, quorū aūt corruptibilis solū specie nō numero ex fine. 2. de gene. & corrup.

Quod inuenitur in aliquo accūtalr oportet vt inueniatur in alio eēntialr. 2. de ani. c. 133. idē. 4. ph. cō. 43. & 1. cęli. com. 14.

Quidditas non dr̄ vniuoce neq; equiuoce de abstractis & de generabilibus. 3. de ani. com. 36.

Quæ verè possunt facere eorū opus, verè sunt vnumquodq;, puta oculus si videt: qui autem non potest videre, æquiuocè, puta mortuus aut lapideus. 4. metheo. t. c. 54.

Qui dubitat & admiratr̄ ignorare vr̄ ex prohe. meta.

Quod inuenitur accidētaliter raro inuenitur. 1. meta. com. 8. idem 2. phy. com. 48.

Quæ præcognoscimus impossibile est vt addiscamus. 1. metaph. tex. com. 47.

Quod ante est cōmunius est eo qđ posterius est. 2. metaph. tex. commen. 10.

Quidditas in substantijs est simpliciter, sed in accidentib⁹ est fm quid 7. meta. tex. com. 15.

Quidditates rerum non sunt existētes nisi per esse rerum habentium quidditates. 7. meta. t. c. 20. sic intelligas dcm Philosophi i p̄dicamēntis, vbi asserit substructis primis substantijs impossibile est aliquid alio rum remanere. Nam licet rei quidditas præcedat quo ad intellectum ipsum singulare quo ad existentiā ei sequitur. hoc bene notauit Cō. 12. diuinorum c. 27. authoritate Alex. sic n. melius dr̄ quàm vt Boetio visum est, qui in prædicamentis ꝓpōnis difficultatē qūo in diuiduæ substantiæ primæ substātiæ esse pōt, qūquidem illud est natura prius quo sublato reliqua auferuntur, posterioribus vero sublatis priora non auferuntur, soluit dicens, non oēm naturā in vno saluari indiuiduo, sed in oībus singulis. Sed hoc non obstat, quia tunc ista rōne non posset prima & secunda substantia in rebus æternis reperiri in quibus tota natura in vno saluatur supposito. vt patet 1. cœli & mundi, in com. 4, & 98. vbi scribit Com. ꝙ multitudo indiuiduorū contingit ꝓp diminutionē, & ideo natura non fuit contenta esse vni⁹ tm, & ita ēt scribit 2. de ani. tex. cō. 34. & in 2. de gene. & corrupt. tex. com. 59. cōsequens aūt falsum est, & contra Philosophum in 1. cęli. t. com. 92. vbi dr̄ ꝙ alterū est hoc cęlum & cœlum simpl̄r. 2. aūt Boetio solo magis vr̄ apparens, inquit enim ꝙ quia in prædicamentis agitur de significatione vocabulorū, & quia ꝺ sensibus ꝓxima sunt, ea dicamus, qui enim primus hominem dixit non illum qui ex singulis hominibus conficitur concipit animo, sed quendam singularem atq; indiuiduum cui hominis nomē imponeret, & ideo sublatis singulis hominibus homo non remaneret. Sed nec ista secunda eius solutio satisfacere videtur, tū quia trahit secum arduam qōnem deprimo cognito. Null⁹ enim imponit nomen rei quam ignorat, vt dicit̄ septimæ primæ philosophiæ. tex. com. 54. & in quarto ēt in tex. cō. 10. si igitur primum cognitum ab intellectu esset singulare tunc sine dubio responsio illa vera esset. sed illud est dubium & forte falsum in via Peripatheticorum apud quos fuit maxima altercatio an ab intellectu cognosci possit, & qs sit modus quo cognoscitur nedū vt esset primum cognitum, sicut declarat Commen. 3. de ani. com. 36. authoritate Auēpacis, vbi dicit ꝙ quidditas intellecti non est quidditas singularis, neq; spiritualis, neq; corporalis cum sit declaratum ꝙ indiuiduum non est intellectū. Amplius si primus impositor imposuit hoc nomen hō alicui homini singulari inquantum singulare illud, & non sub rōne aliqua cōi, tunc inæuitabiliter sequitur quòd illud nomen non esset nomen appellatiuū sed nomen proprium. Et confirmatur authoritate Auerro. 2. de anima, commen. 65. vbi format in simili consimilem consequentiam dicit enim quòd si sensus pateretur ab aliquo indiuiduo secundū, quòd est illud indiduum, tunc nō patereturab alio indiuiduo, & bene dixit. nam vt scribit Aristote. in calce secundi posterio. analitico⁊ licet id quod sentitur sit singulare sensus, tamen est vniuersalis. Concludamus igitur cum Alexandro & Auerroe. in loco prælegato quòd licet singularia inesse præcedant vniuersalia, tamen vniuersalia in intellectu præcedunt singularia,

laria, vt habetur in com. 27. duodecimi primæ philosophiæ. & idē Commen 7. meta. com. 20 dicit ꝙ quidditates rerum non sunt existētes nisi per esse rerum habentium quidditates. i. non existunt nisi ad existentiam singularium, & sic vniuersalia sunt posteriorum: actus enim & generationes, & motus omnes singularū primo sunt. ex prohemio primæ philosophiæ vide etiam pulchre Alexandrum in 1. lib naturalium quæstionum. q. 11. vbi quærit, quō sit intelligendum dictum philosophi. 1. de aīa. tex com. 8. animal vniuersale, aut nihil est, aut posterius est.

Quæcunq; a casu quorum materia potest a seipsa moueri hoc motu quo sperma mouet eadē fieri possunt, quoruncunq; vero nō ea impossibilia sunt aliter fieri quām ex seipsis. 7. meta. t. cō. 31.

Quidditates naturalium non possunt intelligi sine sensu & motu, sicut quidditates mathematicorum. 7. meta. tex. com. 39. &. 37. vbi intelligas ꝙ non possunt diffiniri sicut glosaui ex mente Them. hic, & 6. primæ philosophiæ. tex. com. 2. &. 1. de ani tex. com. 16. in contra dictionibus nuper æditis.

Quidditates naturales differunt a quidditatibus mathematicorum. ibidem tex. com. 39. quia possunt intelligi sine materia sensibili.

Quidditas rei descriptione logica, describiē sic, ꝙ est illa quā significat diffinitio, & ēt alia descriptione logica, & ē, q̄ dat in rñsione ad quę stionem factam per quid, aut quare. 7. meta. com. 59.

Quidditas & essentia sunt idem in non habentibus materiam, neque intellectualem, neque sensibilem. 8. Meta. tex. cō. vlti. idem. 3. de anima. tex. com. 59.

Quod impossibile est factum esse, impossibile est aut, esse aut futurū esse. 9. meta. te cō. 6.

Quoruncunq; aliquid alterum est, quod fit prēter vsum horum actū in facto est, vt ędificatio in ædificato, & vniuersaliter motus in mobili, quoruncunq; vero non est aliquod aliud opus prāter actionem, in ipsis existit actio, vt visio in videnti, & speculatio in speculante. 9. Meta. tex. com. 16. Inde elicitur actionem esse duplicem immanentem. v 3 & transeuntem.

Quæcunq; sunt prāter primam materiam, & vltimam formam, sunt materiæ compositæ & formæ compositæ. 1. phy. cō. 1. licet variis modis interpretet illa authoritas. Mihi tamen occurrit vnus modus ponendi multum subtilis, vt per materiam primam intelligamus primam in compositione, & per vltimam formam etiam vltimam in com pōne & non vltimā in resolo ne, ut exposuit Burleꝰ, licet expō illa bona sit. & tunc dico ꝙ in cōpositis ex pluribꝰ causis intrinsecis ꝙ pinquis & remotis sola prima mā ē mā simplex. quæ. v 3. h 3. rōnē materiæ & non formæ, & sola ultima forma q̄ est in cōpōne, & est causa propinqua compositi habet rationem formæ substantialis dantis esse, quia vnum compositum substāntiale habere nisi vnam formā substantialem est impossibile. 1 ca. de substantia orbis, quia vnius rei est vnum esse, formæ autem mediæ dicitur materiæ compositæ, & formę compositæ, ꝙa respectu ꝓcedēntium comparantur vt formę, respectu postremæ vt materię. & ideo licet in mixto sint formę elementatæ vltra formam mixtionis, q̄ est forma superaddita ipsis, tñ illæ gerūt vicem materiæ respectu eius, & sic ex vnius rei est vna forma substantialis, & vnū esse. & hoc est qđ dixit lucidissimus Them. in 3. de anima cap. 27. ꝙ sane ordo & ꝓcessus hic est vt respectu inferiorum superioribus vice formæ vtatur, respectu superiorum inferioribus loco materiæ. non habēt igitur simplicem rōnem & respectum materię, & formę nisi extrema. s. prima materia, quę fm se ē denudata ab omni forma. & vltima forma quæ non habet viteriorem respectu cuius materia effici queat, sed illa quæ sunt in medio habent compōnē extremorum vel fm esse, vel saltem fm denominationē, sp. n. respectus imperfectionis ad pfectius, est respectus materiæ ad formā, aut instrumenti ad agens, vt dicitur 3. de anima ab Auerroe, cō. 36.

Quidditates naturales non pñt intelligi sine motu, & sensu, sicut quidditates entium mathematicorum. Com. 7. meta. cō. 39. Sed tunc ē difficultas ꝙ motꝰ erit de qdditatiuo conceptu quidditatum naturaliū, quod vī absurdum cū motus sit accidens, & posterius ipsa quidditate. Soluit, intelligitur vt dixi in thematibus, quia nō possunt abstrahi a principio motus quod est natura. vnde ista est ratio formalis a priori omnium q̄ in cōscientia naturali considerantur. Arist. enim 2. phy. tex. cō. 73. eijcit a considerātione quidditatiua primum motorem, quia non habet in se principium motus & quietis & in primo de partibus animaliū. cap. 1. dicit, non oēm animā quidditatiue considerari a naturali, quia non omnis anima est natura. Sed tunc insurgit maxima difficultas, quia cū quidditates rerum naturaliū sint substantiæ, & per consequens absoluta entia, videntur a naturali non considerari quidditatiue in ꝓpria forma, quia si omnis talis quidditas includit naturam, & apparet natura vel formaliter vel cōsecutiue, sequitur oēm considerationem q̄ habet naturalis esse respectiua, & tandem tales quidditates in particulari cognoscentur a diuino, qđ est cōtra Philosophum. 11. primæ philosophiæ. cap. 5. & in prohemio metaphysicę, vbi hī ꝙ sapientis est omnia cognoscere vt cōtingit, soluitur loquendo de cognitione qđditatiua & distincta in particulari cognoscuntur a naturali. & concedo ꝙ in tali consideratione naturalis non habet vt naturalis cognitionem absolutam, sed respectiuā. sed si quam habet absolutam habet a diuino, sed non inquantū naturalis est. nā ꝙ homo sit sūba aut ens a diuino habet, sed alia prædicata naturalia omnia includunt naturā quæ est principium motus. & si cō sideras etiam accidentia isto modo cū respectu, considerantur a naturali, quia aut sunt terminata, aut terminata, & oīa consistunt in respectu quodam ad formam & ad materiam sensibilē, vt patet intuenti. Sed dices, nonne prior est ignis q̄ sit principiū motus? quia licet ignis sit ignis per formā suā, q̄ ē natura, & talis natura est motus principiū. Tunc q̄ro, cōsiderare possum ꝓ intelle-

tellectum absolutum non considerando respectū. igitur possum considerare ignem in illo priori ī quo est ignis, non cōsiderando illū respectū. Et tunc q̄ro ista consideratio a quo artifice hr̄ aut a nāli, si sic igit̄ naturalis abstrahit a natura aut a diuino, si sic igit̄ diuinus cōsiderat qdditates rer̄ in particulari. hoc argumentū est satis laboriosū. & Scotus & discipul⁹ eius Antoni⁹ Andrea in.q.9. 1.meta. non bñ soluunt istud argumentū, quia licet verū sit q̄ ignis cum illo q̄ appropriat illum ad naturalē. tñ tale approprians non est nisi natura, quia sicut qdditas artificiati consistit in arte, sic qdditas naturati consistit in natura. 2. phy. c. 13. & cō. 3. & 6. meta. cō. 2. sed rō naturę est ratio entis includentis respectū, vt patet. Quare dicendū puto ad hoc argnmentum cū aureo quodā dicto Alexandri afrodisei summi Peripathetici qui in principio libri prior̄ d. q̄ ip̄lerisq; naturalis vtit̄ mathematica abstractione, sicut qñ fm rōnem concipit & abstrahit formā a materia: dicit. n Arist. 2. ph. t. c. 12. diffiniens nām q̄ est forma quod ē ens non sepabile nisi fm rōnē patet aūt q̄ hoc non est fm rōnē & modū definiendi naturalis, quia vt dicit Cō. formæ naturales nō p̄nt diffiniri fm se sine materia. in primo de aīa, cō. 16. & est suīa Philosophi in 2. phy. versus finē, vbi habet q̄ ī diffōnibus naturalium rer̄ debet poni materia vel expresse, vel consecutiue. immo in 6. primæ philosophiæ. t. c. 2. Arist. ponens distinctionem inter scias speculatiuas. d. naturalem diffinire p̄ materiā sensibilem. Et ideo sic dico in casu q̄ naturalis vtēs mathematica abstractione pōt in illo priori abstrahere hunc ignē inquantū ignis est, non considerando ipsum vt sua igneitas est motus principiū, sed in rōne igneitatis, & licet igneitas includat naturalitatē, hoc tn non est inquantum igneitas, sed est p̄ns ipsam, quia prius natura ignis est ignis q̄ sit motus principiū. Et nota bene hoc, quia nullus ante nos invia latinor̄ potuit pertingere ad istud. Mathematica igitur abstractione cōsiderari pōt nō naturali, vnde igneitas naturaliter quiddita tiue includit naturā. i. dū q̄ dditatiue diffinit̄. vnde nō oīs abstractio est in naturali philosophia naturalis fm Alexan. & viros Peripatheticos antiquos.

Quando maior p̄positio conuertit̄ vl̄r possumus arguere ex duabus affirmatiuis in 2. figura. 2. phy. cō. 23. 4. ph. 33. & 42. & 2. cœli. cō. 23.

Qñ aliquid agit aliquam actionem ita agit illam, sicut aptum natū est agere illam. 2. ph. tex. com. 78.

Quando sunt duæ partes, quar̄ vna est in altera & fuerint partes vnius totius, & totū nominatur a nomine partis, pot̄ est vt illud totū disponatur per illam dispositionem. 4. ph. com. 24. & 25.

Qñ maior p̄pō quertit̄ exclusio pōt esse vl̄s in figura tertia, quia tunc pōt reduci ad figurā primā. Cō. 4. phy. cō. 42. ratio est, quia figura tertia descendit a prima p̄ cōuersionē minoris, vt patet in 1. priorū. trac. 1. de gnatione syllogismorū. vnde quemadmodū maiore existēte vl̄i affirmatiua in terminis cōuertibilibus pōt sequi ex duabus affirmatis conclusio in 2. figura, quia pōt reduci

reduci ad figuram primam per cōuersionē maioris in terminis, quia figura secunda descendet a prima per maioris conuersionem, ita dic in hoc casu.

Quando quantitatibus proportionalibus additur eadem quantitas, illę quantitates non remanent proportionales. 4. phy si. cō. 71.

Quādoq; significat id quod est ratio, & quod est per accidens. 4. phy. cō. 112. Ratio aūt huius est, quia quę per se sunt, sunt de omni, & per consequens sunt semp, & non qñq; sic, & quandoq; non, vt dr̄ in 1. posteriorum analiticorum.

Quando vna & eadem res fit a duabus, oportet q̄ fiat per eādem cām eidem, est p̄positio equiuoca, quia potest duobus modis intelligi. vno modo q̄ illa res proueniat a duab⁹ in eodem genere causæ fm speciē, vt scānum factū a Platone & a Socrate habentibus eandem artē. alio modo q̄ illa causa sit cōis fm gen⁹ inquantum causa est, sed differunt in specie, illæ causalitates, vt calceus factus ab artifice habente illam artem, & a coriario præstante materiam calcei, puta corium, sed vnus concurrit vt agēs, alter quia mām præstat. Auer. cōtra. Gal. in 1. de generatione anim. cap. 1. vbi ponitur improbatio antiquorū de semine.

Quanto magis augumentatur quantitas corporis tanto magis augumēt̄ virtutem potentia eius, & est propositio manifesta per se. 3. phy. cō. 42.

Quantitas non est de potentiis actiuis. 4. phy. cō. 84.

Quantitas curua est contraria quantitati rectæ. quinto physico. commento 44. quod quomodo sit intelligendum. Vide primo physic. commen. 41.

Quātitates eiusdem speciei sunt sibi inuicem equales, videlicet, rectę tātum aut curuæ tm̄, cum istæ sibi superponantur. 7. phy. cō. 29.

Quantitas subiecti si diuersa fuerit diuersabitur passio necessario. 7. phy. com. 33.

Quātitas equiuoce dr̄ de superficie, linea, & numero. 1. meta. cō. 46. Ex quo vr̄ q̄ quantitati discretæ & cōtinuę non sit aliquid cōmune vniuocū. vide idē in cōmento magno 1. poste. cō. 73. & 83. vide in cōtradictionibus nuper ēditis.

Galenus in primo de differentijs morborum inquit, q̄ quanti aliud discretum quod proprie quantum appellatur, aliud vero continuum, quod Græci pelicon appellāt, & nō dicit q̄ sunt species, vt cōiter trāslatores transtulerunt locū istum.

Quantum aliud per se, aliud per accidens. 5. meta. tex. cōm. 18. & est in capitulo de quanto.

Quāta per se, alia sunt passiones, alia sunt fm substantiam. ibidem.

Quanta per accidens sunt duob⁹ modis. ibidem.

Quantitatis descriptio ponit̄. 5. metaphy. tex. cō. 18.

Quantitas discreta diuiditur in vnitates quæ sunt naturaliter indiuisibiles, sed quantitas cōtra diuidit̄ in vnitates quæ recipiunt diuisionem 5. meta. cō. 18.

Quantitatis species famosę solū sunt enumeratæ ab Aristotel. in prædicamentis. Cōmentator. 5. metaph. cōmen. 18.

Quantitas non est substantia, sed magis cui hæc insunt septimo metaphysi text. cōmen 8. Ex quo patet error noīalium, & (vt inquit Alexan

Contra nominales.

Alexander) fuit commentum ſtoicorum.

Quantitas in eo ꝙ quantitas cognoſcitur vno aut numero. 10. meta. tex.com 2.

Quantitatis habẽtis ſitum & carẽtis ſitu diuerſum eſt iudicium. ex quãtitate.n. carente ſitu, non eſt impoſſibile imaginari proceſſum in infinitum, ſicut in habente ſitũ. ex lib. deſtr. diſputa. prima, in ſolone. 16. dubij. vide in concordantijs nuper ẽditis.

Quantitates corporum ſi ꝑmutarẽtur etiam permutarentur actiones corporum ex lib. deſtruct. diſpu. 2. in ſolo. 5. dubij.

Quantitas dicitur de omni eo quod menſuratur ſua parte, vt notificaui in libro prædicamentorũ. Auer. in paraphraſi metaph. tracta. 1. capi. de accidente.

Quantitatis alia eſt per ſe, alia per accidens. ibidem.

Quantitatis ꝑ ſe alia per ſe primo, alia ratione alterius, vt magnitudo menſura, & numerus ſunt quantitates per ſe primo, ſed tẽpus, & motus ſunt quantitates per ſe non primo, ſed ratione alterius, quia tempus eſt quantum ratione motus, & motus ratione magnitudinis. ibidẽ vide ẽt pro hoc in 5. meta com. 18 & tex. & ſic ſedabis contradictionẽ quando Ariſt. d motum & tẽpus eſſe quanta per accidens, vt ly, per accidens, diſtinguitur contra per ſe primo, & non contra per accidens purum.

Qualitates propriæ quæ ſunt in ſubſtantijs ſimplicibus non ſunt ſubſtantiæ, ſed aſſimilantur ſubſtantijs, quia in ſimplicibus ſunt ꝑpinquiores ſubſtantijs, & in alijs compoſitis ſunt remotiores. 5. ph. c. 10. pro quo vide ẽt octauo meta. cõ. 5. quomodo aũt in ſimplicibus ſũt proximiores ſubſtantiæ. vide quarto cœli. com. 40.

Qualitatum attributarum alteratio ni, aliæ primæ, aliæ, ſecundæ & ſũt quæ fiunt ex primis. 7. phyſic. tex. com. 11.

Qualitates ſunt primæ humiditas & ſiccitas & his coniuges, circa corpora quidem diuiduę non vũt, ſed circa materiam. The 1. de aĩa cõ. 12. ſuper tex. 26. vide qũo ſit intelligẽdum, primo de generatione & corruptione. tex. com. 6.

Qualitates in olfatib⁹ manifeſtę ſũt, ſed tñ contraria exiſtentia in eis latent. 7. phy. com. 14. & 1. de anima com. 92.

Qualitates plures tranſmutabiles videntur non recipere neq; magis, neque minus. 8. phy. com. 24. vide in concordantijs.

Qualitatũ prima gña ſunt ſine alteratione; vt genus quod eſt animati inquantum animatum, & genus quod dr̃ potentia naturalis, & genus quod eſt in quantitate in eo quod quantitas. 1. cœli. com. 21. Vbi aduertẽdum ꝙ primum genus ſeu ſpecies qualitatis. v3. habitus & diſpoſitio dr̃ eſſe animati inquantum animatum, quia pro maiori parte qualitates primæ ſpeciei reperiuntur in animatis, vt ſunt virtutes, & vitia, & ſcientiæ. & ita ẽt dicit Cõ. in prædicamentis. quarta vero ſpẽs qualitatis dr̃ eſſe in quantitate in eo ꝙ quantitas, quia illæ qualitates ſunt fundatæ inquãtitate, vt d. Sipliciꝰ, ẽt & Boetius ſuper prędicamentis.

Qualitas eſt diuiſibilis per accidens 3. cœli. tex. com. 7. Idem 5. ph. tex. com. 18. & 6. phy. com. 35.

Qualis eſt habitudo materiæ ad materiam, talis eſt formæ ad formam & compoſiti ad compoſitum. Cõmentator in paraphraſi quarti de cœlo, ſumma. 3. cap. 4.

Quale multimodis dicitur. 5. meta. tex. com. 19.

Quale quãdo quod interrogatur ꝑ ipſum fuerit de ſpẽbus exiſtimat̃ ſignificare ſubſtantiam, & dum interrogatur de indiuiduis ſignificat prædicamentum ꝙ dicitur quale, quod monſtratur in diuidentibus. 7. meta. tex com. 14.

Qualitates fundatæ in quãtitate ſũt differentię ſubſtantiales quãtitatũ ſunt, n. de ſuis ſubſtantijs, ſicut formæ ſubſtantiales de ſubſtantijs. 5. meta. com. 19.

Qualitates per quas differunt corpora in ſuis ſubſtantijs, & quãtitates non pertinent motui. Com. 5. meta. com. 19. vide in 7. ph. tex. com. 18. 19. & 20. ad quas qualitates eſt per ſe motus & in quibus non eſt. vide etiam quinto ph. tex. com· 10 & 4. phy. 84.

Qualitatum quædam pertinẽt motui, & quædam non 5. metaphy. cõ. com. 19.

Qualitates ſecũdæ ſpeciei conſequũtur qualitates ſubſtãtiales, & inquã tum ſunt potentiæ numerauit eas Ariſt. inter potentias, & inquantũ ſunt præparationes. 5. meta. c. 19.

Qualitates paſſiuę habent plus pati quam agere, & qualitates actiuæ habent plus agere quam pati. 3. col cap. 31.

Qualitas generatur duobus modis, quandoque generatur a ſibi ſimili, & quandoque ſequitur formam mixtionis primarum qualitatum. Com. 7. met. c. 32. vbi nota ꝙ ſumpſit mixtionẽ pro cõplexione, quia mixtio proprie nõ eſt qualitatũ, ſed corporum, vt patet ĩ 1. de gene. & corrupt. tex. com. 83. non .n. omne omni miſcibile, ſed oportet ſeparabile exiſtere vtrum mixtorũ paſſionum aũt nulla ſeparabilis, ꝓp hoc Peripathetici ꝓprie loquentes dicũt mixtionẽ eſſe corporum, cõplexionẽ vero qualitatũ nam de ratione miſcibilis eſt ꝙ ſeparari poſſit, & hoc nulli competit accidenti. Mixtio in corporũ.

Qualitatis prioritas eſt prioritas formæ 7. me. cõ. 35.

Qualitas qñq; ponit̃ĩ diffone ad circũloquendũ dr̃iam ſubalem. 7. meta. cõ. 41. & 5. ph. com. 10. & 8. me. cõ. 5. contra Alexan. & 8. ph. cõ. 32 & 4. cœli. 6. & 26. commen.

Qualitates primæ nunquid ſint formæ ſubales in elementis, requirat̃, in 8. primæ philoſophiæ. cõtra Ale. in cõ. 5. & in 5. ph. com. 10.

Qualitas in ſe in reſpectu alteriꝰ nõ eſt ſubſtantia. 8. me. c. 5. intelligit̃ĩ his q̃ vniuoce dñr, nam fallit in his q̃ dñr æquiuoce: ſcĩa. n. in nobis eſt qualitas, vt patet in 7. ph. tex. c. 20. & in prædicamentis in cap. de quatia æquiuoce dicit̃ de ſcientia Dei litate, & tñ in deo eſt ſuba, nã ſcien & de ſciẽtia noſtra. 12. me. t. c. 51. quia ſcientia Dei eſt cã rei, & ſciẽtia noſtra cauſatur a rebus.

Qualitates q̃ pñt eſſe & non eſſe in corporibus cœleſtibus, ſunt aliæ ab illis qualitatibus, quibus attribuit̃ alteratio, & illuminatio lunæ, & obſcuritas, & ſimilia. 9. me. commen. 17. & 1. cœli. commẽ. 21. & 2. capite de ſubſtantia orbis.

Qualitates primæ ſunt initia elemẽtorum,

torum,& ſunt cauſę mortis & vitæ iuuentutis,& ſenectutis, ſomni, & vigiliæ, & omnis tranſmutationis paſſiue.ex.2.de partibus aĩaliũ.ca. 2. idem in ſecundo de generatione & corru.tex.com.7.

Qualitates primæ dicuntur abſolutæ &ſin reſpectu.2.de partibus animalium.cap.2.

Qualitates primæ abſolutæ ſimplicibus attribuuntur. ibidem. Commen.in cap.de carne.

Qualitates primæ in reſpectu dupl'r dicuntur.ibid.

Quamuis ſit magis famoſum ire in nãlibus a poſterioribus ad priora, tamen aliqñ itur a præcedentibus ad poſteriora,primo de ani. com. 11.conſimile 6.phyſic. com. 12.& 15.& 8.phy.cõ. 53. vbi patet manifeſte dari regreſſum.

Quatuor primis qualitatibus attribuitur omnis tranſmutatio ſubſtãtialis,& non quantitati neq; qualitati,puta grauitati,aut leuitati, aut albedini,vel nigredini, vt declaratum eſt in lib.de generatio. & corrup.Commen.in com.libri de cauſa longitudinis & breuita. vitæ.vide in 2.de gene.& corrup. tex. cõ. 7.& infra.

Quartus metaphyſicę diuiditur in duas partes.in prima determinant' res logicæ, quæ appropriantur 'illi ſcĩæ,vt determinare quod eſt ſubm & quæ ſunt accidentia & cãæ eius. In ſecunda diſputatur contra Sophiſtas negantes principia prima, & ipſum ſcire deſtruentes, quia ad dominum iſtius artis pertinet deſtruere contra iſtos, vide pro primo mẽbro qũo logica eſt duplex. 2.metaph.com.15.& primo phy. com.35.& 2.phy.com.16. Quantum autem ad ſm animaduerte de mente Ariſto.& Commenta. ꝙ ad diuinum ſpectat diſputare contra negantes ſcire eſſe.hoc elicitur etiã ex 3.cœli.commen.4.contra latinos expoſitores volentes Ariſto.in principio lib. poſteriorum diſputare cõtra negãtes ſcire eſſe, aut ſcire fieri de nouo.

Queſtio facta p quare quatuor modis eſſe poteſt.2. phyſic. tex. commen. 68.

Queſtio de mundo vtrum ſit vnus vel plures eſt nobilior & difficilior quæſtione vtrum ſit finitus aut infinitus.1.cœli.c.76.

Quęrere de rebus arduis poteſt contingere ꝓpter quatuor cauſas, aut propter ſuerecũdiam, aut propter errorem contingentem opinando ꝙ omnia ſint comprehenſibilia & nota certe,aut pp ignorantiam difficultatum,aut propter ſciendi deſiderium, & iſte modus eſt laudabilis.2.cęli. comment. 34. vide in concordantijs.

Quæſtionum proportio ad animã eſt ſimilis proportioni ligamenti ad membra 3.metaphy.commento primo.

Queſtiones vniuſcuiuſq; ſcientiæ primo ſunt inſpictędæ in vnaquaque ſcientia, tertio,metaphyſi.tex. com.primi.

Quæſtio de principijs ī naturali philoſophia differt a qõne de pricipiis in ſcientia diuina,quia illa in ſcientia naturali perducit ad ſciendum primam materiam & primũ motorem & formas naturales, ſed ſtio in ſcientia diuina inducit ad ſciendum primam formam oſum entium & vltimum finẽ.7. metap. c.5.idem ibidẽ.c.9.& 3. metaph. com.3.& in ꝓlogo primi phy.

Quærere quare ipſum eſt ipſum,nihil eſt quærere.7.metaph. tex. cõ. 19. Inde colligitur ꝙ in qualibet queſtione eſt aliquid cõceſſum, & aliquid dubium quod quæritur.

Queſtio, quandoq; queṛit cauſam in fieri,& quãdoq; cauſam in eſſe 7.meta.tex.com.59.

Queſtio non fit in re ſimplici non compoſita.ibid.Com. & in t.c.60.

Quærere in re ſimplici vt quia hõ eſt hõ,eſt nugatio. 7. meta. com. 9.idem 4.metaph. com.3. vbi hr̃ ꝓpredicatio eiuſdem de ſeipſo eſt nugatoria. vide in theorematibus in fine theoremate, ſubſtantia prima de nullo prædicatur.

Queſtio non eſt in ſimplicibus,ſed in compoſitis. 7. primæ philoſophie tex.c.60. vbi dicit Com. ꝙ in ſimplicibus non eſt qõ neq; ꝓ qua eſt, neq; per quid, ſed in talibus eſt alter modus qõnis.

In queſtione qualibet propoſita valet bonum eſt audire rationes vtriuſque partis, præcipue ſi partes ſũt prudentes & famoſæ. ex lib.deſtruc. diſpu. 2. in ſoſone.2. dubij.

Queſtio ſi eſt quęrit de eſſe vero, vt lib.deſtruc diſputatione 8. in ſoſone primi dubij.

Quærere quare quædam approbantur in eodem genere quibuſdam entibus eſt ſumma fatuitas. Vnde non eſt petendum quare terra eſt terra, aut ignis ſit ignis. ex diſputatione. 13 .in ſolutione tertij dubij.

Quis translatio ad alias qõnes eſt modus Sophyſticum ex diſpu. 14. in ſoſone vlti.dubij.

Quieſcens quieſcit pp ſil'itudinẽ cõtinuit,& mouet pp priuationem ſimilitudinis inter ipſum & continens,& hoc eſt qñ mouet in continente,vt ſunt corpora ſimplicia q̃ mouentur motu recto. Cõ. 4. phyſi.com.43.

Quies quælibet in tẽpore eſt. 4.ph. tex.com.118.

Quieſcit non oẽ immobile, ſed qđ aptum natũ moueri priuatur motu.ibidem ex 5.phy.tex.com.20.& 6.phy.tex.cõ. 30.& tex.cõ.67.

Quies vere & tranſumptiue ſummi poteſt.4.ph.com.118.

Quies non cõtrariat' verè motui, ſed priuatiue.5.ph.com.62.

Quies & motus pñt cõiũgi in diuerſis partib' eiuſdẽ moti,ſed duo motus ꝓtrarij nequaquã.5.ph. cõ. 62.

Quies coniuncta motui in diuerſis partibus eſt in potentia non actu. ibidem.

Quieſcẽs nõ dr̃ niſi qñ ſm ſuã nãm, & locũ,& tps fuerit innatũ moueri & nõ mouet.6.ph.c.& t. 30. idem infra.67.72.& 75.cõ.idẽ 4.ph.cõ. 118.& 5.phy.tex.com.20.

Quietẽ tũc intelligit aĩa qñ intellexerit idẽ corpus in eodẽ ſtatu ſaltẽ in duobus inſtantibus. Cõ. 6.ph.c. 73.& 4.phyſi.100.& 106.conſimile de tempore.

Quies aĩalis perfectiſſima q̃ fit poſt motũ eſt quies in ſomno & expergefactio ab eo eſt pfectiſſimus mot' qui fit poſt quietem pfectam.8. phy.com.20.

Quies polotũ eſt geometrice nõ vere.2.cœli.com. 14.& ibi vide qũo & qualiter, &c.

Quieſcens accidẽtal'r non eſt niſi pp quieſcens eſſentialiter, 2. cœli. cõ. 14.& 1.cœli.com.14.

Quies aũt & grauitas dñr ꝓ priuatione leuitatis & motus.2.cęli.t.c. 18.

Quies

Quies alia naturalis, alia violenta. 2. cœli. tex. com. 84.

Quies est finis motus & est necessarium vt causa eius quod est ante finem, & finis sit eadem. 2. cœli. contra Themistium commen. 92. Additq; Commẽtaror q hoc erit duobus modis diuersis, quia cum motus sit contrarius quieti eidem agẽti duo contraria eodem modo attribui impossibile est. consimilem propositionem inuenies in 7. meta phy. com. 31. contra Auicen.

Quies aut est naturalis aut violenta 3. cœli. tex. com. 19.

Quies comprehenditur ex priuatione motus 2. de anı. tex. com. 133.

Quies est priuatio & priuatio nõ ẽ potentia. vlti. cap. de ſuba orb.

Quies est in cœlo non per virtutem sed per priuationem virtutis. v3 in stellis. & similiter quies in terra est infinita p priuationẽ virtutis. ibi.

Quies attribuit vni, quia oẽ indiuisibile est immobile, & omne mobile est corpus, & omne diuisibile habet multitudinem. 4. met. com. 6. idem 6. phy. tex. com. 32.

Quietẽ negans, assertio, nimiũ molesta est naturali disciplinæ quàm ea q̃ tollit motũ. 8. ph. t. com. 22. & Themistius ibi clare.

Quiescere dicitur aliquid qñ sic̃ se habet nunc vt prius tanquàm non vno tunc quodã iudicantes. 6. ph. tex. com. 73.

Quiescentia ſp sicut terra non sunt in motu, quia tẽpus non excedit illa. 4. phy. 118.

De litera. R.

Radix omnis plantę calidior est suis foliis. 5. colliget. ca. 42. d plãtagine. Nota tñ q hoc est verũ vt in pluribus, tũ qñq; fallit, vt patet de titimalo, vt Auerr. ibi. dũ de titimalo loquitur, vbi dicit q lac titimali est in fine caloris, & post illud semen, post quod folia, & postremo radix, propositiones enim medicorum verificantur vt frequentius.

Radix non est necessarium, vt sit qd grossius, neq; quæritur, vt qd est grossius sit radix. contra Galen. de principatu mẽbroꝝ. Cõ. in 3. de partibus aĩaliũ. cap. de corde. vbi videtur rationem sensatam de grano ordei de qua gloriatur. &c.

Rami palmę dactilorũ pstant seminę caloré quo pficit concoctio dactilorũ, mas quoq; ficus est hmõi generis. Auer. sup. 1. de gener. animalium prope fi.

Ramus debet esse de substantia radicis, qñ ramus & radix sunt eiusdem speciei. Commenta. in tertio libro de partibus animalium, in cap. de corde.

Rana ex piscibus foras sola ouum pfectum parit. 3. de genera. animaliũ, cap. 3. & 4.

Ranæ generantur ex putrefactione a quę. 12. meta. com. 18. in principio digressionis.

Raro euenientia parum admodũ cõsideranda esse puto. Aristo. in 3. de natura aĩalium. cap. 15. consimile hr̃ in 2. physi. auscultationis. tex. com. 56.

Raritas & densitas sunt causa in hoc quòd idem corpus quandoque minoratur, & quandoque fit maius. quarto, physic. commento. 79.

Rariras & densitas sunt contraria in quantitate, quarto, physi. cõmen. 84.

Raritas, & densitas omniũ passionũ principiũ est, & graue, nanq; & leue, & molle, & durũ, & calidum, & frigidum densitates vñr, & raritates esse quædam. 8. phy. tex. cõ. 55. vide in concordantiis.

Raritas & densitas quæ sunt in corporibus cœlestibus equiuoce dicũtur cum illis, quæ inueniuntur in elementis 2. cœli. com. 42. idem in 2. cap. de substan. orbis.

Rarum & densum sunt de situ. primo meta. com. 15.

Rarũ & densum fm Aristot. sunt in fulcamento qualitatis, & nõ quantitatis, licet antiqui oppositũ senserint, & ideo diffinitio illa, rarũ est cuius nõ sunt partes cõpactæ: densum vero cui' partes sunt cõpactæ, sunt ex mente antiquorũ. tales descriptiones Auer. sententia in para 2. 2. in contradictione. 2. vide etiã 7. physi. com. 15. vbi expresse dicit, q raritas & densitas sunt rerũ qualitates insequentes calidum & frigidum, consimile. 4. physic. commen. 84. & 85.

Raritatem, & densitatẽ ponere sub substantia impossibile est, & cum hoc ponere grauitatem, & leuitatẽ sub accidente. 4. cęli. com. 20.

Rarum graue esse põt, vitrum. n. rarum est, & graue, sicut aliquod densum põt esse leue, vt nubes. 2. de generatione & corruptio. cõ. 15. idẽ 2. cęli. com. 10. vide etiam de hoc Themist. 4. phy. super. 85.

Raritas & densitas non sunt qualitates actiuæ consequẽtes calorem, & frigus. 2. de generatione. com. 15.

Raritas & densitas sunt causa diaphanitatis, & non diaphaneitatis, & dicuntur secundum prius & posterius in vtroque corpore. 2. cap. de substantia orbis.

Rationes quæ nõ ex propriis ducuntur principijs inanes sunt, & rerũ esse videntur cũ longe aberrent. ex 2. de generatione animalium, cap. 6. idem. 1. de anima. tex. com. 11.

Rationi fides adhibenda est si quæ demonstrant conueniunt cũ his q̃ sensu percipiuntur rebus. Arist. 3. de generatione aĩal. ca. 10. in fine. idem Cõm. 8. phy. com. 22. & 1. cęli. com. 22. & 3. de anima. com. 7.

Ratio aut est eorũ quę semper sunt, aut eorum quæ sunt frequenter. 2. physic. tex. com. 55.

Rationes probantes naturam agere propter aliquid non sunt naturales, quia naturam agere propter aliquid est manifestum per se. 2. phy. com. 80. Ex quo patet nullum artificẽ specialem posse probare q̃ in scientia sunt per se nota.

Rationem quærere eorum quæ dignius habemus, quàm si rõnis indigeremus, est hominis male iudicantis quid est melius, & peius, & credibile, & non credibile, & principium, & non principium. 8. physi. tex. com. 26. & cõsimile vide in 2. physi. tex. com. 6.

Rationem quærere eorum quę sensu patent, infirmitas quædã est intellectus. 8. physi. tex. com. 22. vbi Themistius inquit, perridiculum est, vbi sensus fidem facit rationem quærere, quædam adeo imbecillitas retusioq; animi est, non statim perspicere quid desiderent, & quid non desiderent rationem: habentur enim nõnulla quæ certiora illustrioraq; sunt, quàm rationem vllam expostulent.

Ratio falsa nullius est simpliciter ra

tio. 5. meta. tex. com. 34 & est in cap. de falso.
Ratio quælibet est falsa alterius, q̃ cuius est vera, vt quæ circuli falsa trigoni .ibidem.
Ratio cuiuslibet quæ est eius quod quid erat esse, est quidem, vt vna, est autem vt multę. ibidem.
Rationis partes ita se habent ad partes rei, sicut ratio tota ad totam rẽ. 7. meta. tex. com. 33.
Rationale non diuiditur ab animatis. i. vegetabilibus, nisi per comprehensiones, & existimationes termi natas. 4. met com. 17.
Rasis dixit se experientię multotiẽs vidisse pleureticos, qui fuerunt flobothomati ante pharmatiã mortuos fuisse. & vide causam. 7. colliget, cap. primo.
Receptio ẽ in corpore, & ideo omne quod est nudũ ab oĩ mã nihil recipit. ex disp. 12. in sol. 3. dubii.
Receptio est potentia ad rem, & potentia ad aliquam rem est de gñe illius rei. Cõm. 5. phy. com. 9.
Recipiens pura potentia est fm virtutem apud Philosophos, & si forte esset actus, esset per accidens: & receptum est actus, & si esset potentia esset per accidens. ex disputatione. 7. in sol. 3. dubij.
Recipiẽs necessario ẽ corp⁹: receptio .n. inuenit in corpore vel in eo qđ ẽ in corpore: accidẽtia. n. nõ denominantur a receptione, neq; superficies, neq; lineæ, neq; pũcta ibid.
Recipiens debet esse denudatum à natura recepti tã in receptione reali, q̃ in receptione spirituali. 2. de anima cõ. 67. & 3. de anima. cõ. 4. vide in theorematibus. & ista propositio intelligitur à nã illius spẽi, nõ à natura sui gñis & maxime remoti, & maxime eius quod dicit est fm equocationẽ 3. de aĩa. cõ. 4.
Recipere alquid est aliud à indicare illud. 2. de aĩa. com. 149. Inde pa tet error modernorum asserentiũ speciem in sensu nõ distingui realiter à sensatione. vide etiam cõtra istos lucidissimum Themist. 3. de anima, ca. 55. vbi dicit in simili, ꝙ Socratis phantasma non est idem, ꝙ notio Socratis. nam phantasma Socra. nihil aliud est nisi vestigiũ sensus, sed notio Socra. est animi actio & operatio in subito phantasmate, & sic a simili spẽs sensibilis est vestigiũ sensibilis in sensu, sed sensatio est operatio potentiæ sensitiuę in subta specie sensibili. Nã de similibus idẽ est iudiciũ. idẽ tenet Themi. in 1. lib. de memoria & reminiscentia. cap. 11. vbi dicit ꝙ imaginatio nõ est ipsa spẽi impressio in viscere primario. i. in corde, ĩmo est actus & administratio eĩ⁹ virtutis cui imprimitur, & quę habet vim concipiendi visa. idem tenet Alexãder in paraphrasi de anima, in capitulo. de phantasia.
Recipiens formam & recipiens motũ in elementis sunt duo fm prepationẽ, sed sunt vnũ fm subiectũ secus autem est in animalibus. 4. cœli. commen. 25.
Rectum videtur summi in diffõne contrariorũ, qa recta linea est quamaxima distãtia mensurari soles, mẽsura aũt ẽ vnigenea mẽsurato, & iõ distãtia q̃ inter duo cõtraria ẽ maxima est recta necessario, & hius rõ est, quia talis linea recta est breuissima ĩter duo pũcta extrema ducta. 1. cœli Cõmẽta. in paraphrasi in summa. 6. & habetur ab eodẽ 1. cœli. cõmen. 29.

Recto & ipsum & obliquum cognoscimus. 1. de anima. tex. com. 85.
Reciproca sunt finita necessario. 2. met. tex. com. 7.
Redire quid sint & qbus noĩbus cõnotant. vide. 5. de nã aĩal. cap. 31.
Regressum dari in scia innuit Cõ. 2. de cœle. 6. phy. com. 12. & 15. 8. phy. tex. 53. & 1. de aĩa. com. 11.
Relationis p̃dicamentum nõ habet actum innatum, sed absolutũ, ideo momẽto acqrit̃, sed p̃dicamẽta in quibus est motus vtrunq; actũ retinent. Themist. 3. phy. 16.
Relatiuorũ natura nõ est ꝙ habeat mediũ inquantũ sunt relatiua, qa inquantũ relatiua sunt, nõ ẽ necesse, vt sint in vno gñe, quia stat vnũ extrẽũ esse in vno gñe, & aliud ĩ alio, tragens & passum, sed si in relone fuerit cõtrarietas, tũc medium põt inueniri nõ merito relonis, sed medio cõtrarietatis, vt mediũ qđ est inter magnũ & paruũ, & medium quod est inter sursum & deorsum. tex. 3. in paraphrasi Auer.
Relatio per se non acquirit̃ per motũ. 5. phy. tex. com. 10.
Relatio sequit̃ transmutationẽ. 5. phy. tex. com. 10. & 8. phy. tex. com. 9.
Relatio accidit quantitati, & cęteris p̃dicamentis. 5. meta. com. 18.
Relatio est duobus modis, aut. n. est in subia vniuscuiusq; relatiui, aut ẽ per illud. 5. metaph. com. 2.
Plotina se inuicẽ diffiniunt, & non accidit inde malum. 9. met. cõ. 11. & Porphyr. in cap. de specie.
Relatiuum est duobus modis. v3. p se per aliud, quia. v3. aliud refertur ad ipsum. 10. meta. com. 21. & 7. metaph. tex. com. 20. vt de scibili & intellecto.
Relatiuis per se accidit contrarietas, sed non relatiuis per aliud. 10. metaph. tex. com. 21.
Relatiua p se sunt in eodẽ gñe & habent mediũ, sed relatiua per aliud nõ sunt in eodẽ gñe, & ista est causa propter quã non habent mediũ 10. meta. tex. com. 22.
Relatuorũ diffinitiones nõ sunt circulares, vt ex hoc sequatur idem assumi in suimet ratione. cõtra Auicennam in paraphrasi metaphysi. tracta. 3.
Relo est cõis oĩbus p̃dicamẽtis. in paraphrasi meta. trac. 1. cap. de relatione. idem. 5. meta. com. 18.
Relatio est debilioris esse cęteris p̃dicamentis, ita ꝙ quidam pntauerunt, ꝙ esset ex secũdis intellectis. 12. primæ philosophię. com. 19.
Relationis p̃dicamentum quomodo distinguitur à reliquis, vt vbi, quando, agere, pati, situ, & habitũ, vide differentiam pulchram ibid. tractatu eodem.
Relatio quandoq; est de primis intelligibilibus, & quandoque de secundis. ibidem.
Relationis elemẽtum est relatio, sicut elementum substantię est substantia. 12. meta. tex. com. 19.
Relationes nõ inferũt pluralitatem in substantia relati. ex lib. destruc. disput. 5. authoritate Algazelis, & Cõm. sibi non contradicit in dubio vltimo, & solutione eius, & est authoritas Cõm. aperta de hoc in 3. cęli cõm. 9. idem etiam est de negationibus, quia nõ inferunt pluralitatem in substantia negati, qa de vna re simplici plures negationes verificari possunt.
Relationis p̃dicamentum cõsequitur res relatas per se, non per aliud

prædicamentum, vt pater, & filius. ibidem. & ideo ſubtiles appellauerũt iſtas relationes eẽ reſpectus intrinſecus aduenientes fortaſſe.

Relationis ꝑdicamẽtum eſt cãtum ab aĩa in ipſis entibus, & ſi nõ eẽt aĩa nõ eſſet relatio, ſi nõ eſſet aĩa nõ eſſet ꝓportio, ſiue cõparatio: & qñ in hmõi cõparatione concipit neceſſe eſt vnum ſubiectorũ eius concipi per cõceptũ alterius ſubiecti cũ habeat exiſtentiã p illa duo ſubiecta. in paraphraſi met. trac. 3. vide in cõtradictionib⁹ nup editis.

Remora piſciculus quidã eſt ſaxis aſſutus, in cibos non admittendus, nomen à remorandis nauibus adeptus, vtilis ad iudicioꝝ cãs, & à materia venefica, vt aliqui volũt. Ariſt. in. 2. de natura aĩal. cap. de ſerpentibus, & eſt in cap. 14. Inde collige verũ eſſe dictũ Hermetis triſmegiſti aſſerẽtis ꝙ ſi rerũ ꝓprietates nobis innoteſcerent, facere poſſemus quicqd per magicas ꝓficitur artes, vt allegat etiam Alber. cognomento magnus in. 2. mineraliũ, cap. 2. & Conciliator in dria qua quærit vtrum piſcis inueniri poſſit: mirabile enim in natura hoc eſt piſciculum nauim poſſe remorari.

Remiſſio non ſemper fit per admixtionem cõtrarij, vt Alexander aſſeruit in multis locis. 2. cęli. cõ. 15.

Remiſſius & intenſius candidũ temperatione cõtrariorum permixtio neq; coaleſcit: in quo. n. plus eſt cãdoris in eo nigritię minus hĩ, & qđ parcius cãdidum ẽ amplius nigroris eſt particeps. Themiſt. 5. phyſi. ſup tex. 19. & eſt ſũa Ariſt. ibid. & Cõm. quicquid dixerit Burleus.

Remotum videtur moueri, cauſa ẽ, quia locus formæ rei non figitur apud diuerſitatem motus oculi, & ideo homo cum videt aliquid conſtringendo oculum ſubtus videbit illud in loco alio ĩ quo prius videbat illud, & ſimiliter etiam propter remotionem ſpatij. 2. cęli, cõmen. 48. & habetur in textu.

Remotio in ſole nõ eſt cauſa diuerſificationis in ſole, quantum ad viſum, ſed cauſa eius eſt debilitas viſus, aut propter fortitudinem lumi nis ſolis. ex. 2. cęli. cõm. 48.

Remotio duarum naturarum ab inuicem in ſubſtãtia eſt ſicut remotio earum in loco, vt in elemẽtis vlius eorum eſt terra, & nobilius eſt igois, & nõ ſolum elnita ſuccedunt ſibi in hoc, verũ etiã, & corpora cęleſtia. vnde Ariſt. d. in lib. de aĩalibus, ꝙ luna eſt de natura terræ. 1. cęli. tex. com. 16.

Rememoratio fit in nobis ꝑ tres virtutes. ſ. imaginatiuã, cogitatiuã, & rememoratiuã: quarũ eſſe declarã dũ eſt ĩ lib. de ſen. & ſen. & iſtę tres virtutes in hoĩe ſunt ad repreſentãdam formã rei imaginatæ qñ ſenſus fuerit abſens. 3. de aĩa. cõ. 20.

Rememoratio eſt reuerſio in pũti intentionis cõprehenſę in ꝓterito, per rememorationem eſt inquiſitio iſtius intẽtionis ꝑ voluntatẽ, & facere eã preſentari poſt abſentiã. & ideo viſum eſt, ꝙ inueſtigatio ꝑ rememorationẽ eſt ꝓpria hoĩ: memoratio aũt eſt in omnibus aĩalibus imaginantibus, ex commento ſuper lib. de memoria & reminiſ.

Rememoratio differt à cõſeruatione, quia ꝓſeruatio eſt eius qđ ſemp fuit in aĩa poſtq̃ fuit cõprehẽſum: ſed rememoratio ẽ eius quod fuit oblitum. & ideo rememoratio eſt conſer-

ſeruatio abſciſſa, & conſeruatio eſt memoratio ꝓtinua. Iſta igi tur virtus ẽ vna in ſubiecto & duæ ſm modum. ſi. n. cõprehenſio eius fuerit cõtinua dr conſeruans, ſi diſa dr rememoratiua. ex cõmento libri de memoria in princ.

Rememoratio ẽ cognitio eius quod fuit cognitum, poſtq̃ cognitio eius fuit abſciſſa. ibidem.

Rememoratiua virtus eſt de virtutibus animæ comprehendentibus intentiones indiuiduas particulares: vniuerſalis enim natura quamuis, quã intellectus comprehendit non comprehenditur à virtute rememoratiua. ibidem.

Rememoratiuam virtutem in ſua actione præcedunt duę virtutes ſenſus, 73. & imaginatio. ibid.

Rememoratiua virtus, & imaginatiua ſunt virtutes diuerſæ, quia habent actiones diuerſas. ibid.

Renes pinguedo magis ambit, q̃ reliqua viſcera. & vide cãm in. 3. de partibus animalium, cap. 9.

Renis dexter eſt minus pinguis ſiniſtro. 3. de natura aĩal. cap. 17. & vide cauſam. 3. de part. aĩal. cap. 9.

Renes in nullo aĩali ſquãmato, aut exacto, aut corticato inueniuntur excepta teſtudine. 3. de parti. aĩal. cap. 9. vbi aduerte illud locũ habere de teſtudine marina, & terreſtri, vbi dixit Ariſt. ibid. cap. 8. Sed fallit de teſtudine lutaria nunc pata: ta nen enim ob mollitudinem tegminis & veſica, & renibus caret, ſed marina & terreſtris, & veſicam, & renes habent.

Renes hominis dum ægritudinibus affectantur difficilius curãtur q̃ in reliquis animalibus. & vide cauſam in. 3. de partib. animal. cap. 9.

Renes aĩalia quęlibet hũtia habent renem dextrum ſuperiorem rene ſiniſtro: qa motus ĩcipit à parte dextra. & ideo oĩa membra q̃ ſunt motus gratia, neceſſario vergunt ad ſuperiorẽ partem: pars. n. dextra validior eſt ſiniſtra: quapropter ſupercilium dextrũ magis attollitur, q̃ ſiniſtrũ, & arcuatum magis q̃ ſiniſtrũ habet. ex. 3. de part. aĩal. ca. 9. Vide etiã Galen. in. 5. de vtilitate partic. cap. 6. vbi aſſignat alias cãs, & ibi ẽt reddit cauſam quare renes nõ ſunt in ęquali ſitu, & quare nõ eſt vnus ſicut ſplen, & chiſtis fellis, & quare non fuit vnus magnus ſupplens vicem duorum.

Repletio quædã eſt quo ad vaſa, & quędã quo ad virtutẽ. 4. coll. ca. 9. vbi dicitur, ꝙ quando ſanguis peccat, ſola quantitate dicitur repletio quo ad vaſa, quando vero peccat qualitate dicit repletio quo ad virtutem. & ibi vide cauſam.

Repetitio eiuſdẽ in ſcientia fieri debet, vt difficultates appareant & enodentur. Themiſt. 3. phyſi. 15. & Ariſt. in prędicamentis, in cap. de ad aliquid.

Repetitio ĩ rebus arduis fieri debet: talia. n. (vt docet Ariſt. in prędicamentis, in cap. de ad aliquid iuxta finem.) nõ poſſunt perfecte declarari, niſi ſepius pertractata fuerint. ita ẽt ſcribit lucidiſſimus Themiſt. in. 3. phy. in expõne tex. com. 15. vbi Ariſt. repetit motus diffinitionẽ ſub aliis verbis, inquit. n. ſed denuo illa eadem repetamus, nõ modo iterum, ſed ter & quater, & ſi libuerit etiã ſepius, vt difficultates illas ſaltẽ frequẽti tractatu facile aſſequamur. Nota tñ ꝙ repetitio in ſcientiis quandoq; fit ad rememo-

Universidad de Deusto
Biblioteca

randũ,vt melius imprimant, quæ docẽtur in artibus,ſicut dicũt expoſitores in lib.priorũ.vbi Ariſt. conſueuit multotiẽs facere epilogũ, & hoc etiam cõtingit in ſcientijs demonſtratiuis . dicit enim Cõm.5. phy.com.5. Mos eſt in ſermonib⁹ demonſtratiuis innuere ſummam etiam. Quandoq; repetitio ſit ī diuerſis ſciẽtijs ſm diuerſos modos, patet quando in metaphyſica repetuntur demõſtrationes adductę in ſciẽtia nãli,ſed altiori mõ, nã hoc obſeruat Ariſt.Cõm.2.meta.cõ.6.

Res & ens differunt,quia qñq; dicit᷑ res de oĩ eo de quo dr̃ ens, & quandoq; dr̃ de cõiori.ſ.de omni re concepta in anima,ſiue extra aĩa ſit, ſiue non,vt hircoceruus, chimera, ita q̃ nomen rei transfert᷑ ad falſas propõnes qđ non facit nomen entis.ex paraphraſi Auer.cap.de re.

Res poſteriores ex quibus nõ ſequitur de neceſſitate eẽ aliquod prius, nõ poſſunt ſummi,vt ratio ſiue ſignum ad probandum eſſe prioris. Auerro.in primo de gñatione animalium ca.primo,vbi ponitur improbatio antiquorum de ſemine. Ex quo patet demõſtrationem ſigni eſſe ex conuertibilibus. &c.

Res multę ſunt in ꝑplexionibus ſui calidiores quas in cõparatione humani corporis inuenimus frigidiores,& multę ſunt in ſuis cõplexionibus frigidiores,q̃ dum cõparant᷑ corpori noſtro ſunt calidiores, vt vinũ vetus,& muſtũ.5.coll.c.24.

Rerũ quędam ſunt in actu, & quædã habent potẽtiam admixtã cum actu.3.phy.tex.cõ.3.& tex.cõ.57.

Rerum quarũ ſubſtantię ſunt ſimiles contrarijs hñt ſubſtantias contrarias aliquo mõ.4.phy.com.5.

Res nãles non ſunt extra ordinem niſi raro ſunt extra ordinẽ cãliter. 8.phy.com.15.& 2.phy. tex.c.82.

Res nobiliſſima ꝑpriam ſuam ꝑfectionẽ poſſidere ſolet abſq; actione vlla & opere,quod vtiq; peculiare vr̃ eſſe attributum primę cauſę. Auer.in paraphraſi ſecundi de cęlo,ſumma.3.q̃ſito.5. Ex quo videt᷑ q̃ Deus glorioſus non mouet aliquẽ orbem ſm Auer. vide in concordantijs.

Res diuerſę ſm formã,aut ſũt cõpoſitę ex vna mã,vt corpa ſimplicia, aut ex diuerſis materijs vt corpora cõpoſita ex el'ntis.5.cęli.com.41.

Res ſunt tribus modis,quędam ſem per ſunt,quædam vero nunquam ſunt,quędam vero quãdoq; ſunt, & quandoq; non. 2.de generatione.tex.com.51.

Res quę nõ intelliguntur niſi per ſimilitudinem ad alterum notificari poſſunt per genera rethorica. 3. de anima, com.6. & 14. & primo phy.com.81.& 4.phy. com.81.& 2.de anima,com.149.

Res naturales ſunt manifeſtiores, q̃ natura.2.phy.com.1.& 3.

Res quarum differẽtiæ ſunt eadem, ipſę ſunt eędem in illo modo, ſm quem habent eaſdem differentias 3.de anima.com.38.

Rex factæ quædam ſunt indiuidua ſubſtantiarũ,& quædam ſunt indiuidua accidentiũ. ex cõmen. libri de diuinatione ſm quietem.

Res ſenſibilis habet duas formas ſpiritualem & corporalem,& eſt forma rei ſenſibilis, ſed ſpiritualis eſt forma ſimilis. ex commento libri de diuinatione.

Res quę ſunt ꝑ apparentiã,ſunt determinatæ ſicut res nãles. 1. metheoro-

theororũ.cap.2.de cometis Cõm.

Res quæ generantur ex quatuor elementis differunt ab el'ntis,& differunt etiã maxime inter ſe ī quidditate & diffinitione. ver. g. caro abſſe.7.meta.com.12.idẽ.1.de anima.77.cõ. & 1.de generatione, & corruptione.tex.c.84. & 2. de gñatione & corruptione.tex.cõ.48.

Reſiſtentia neceſſario eſt inter motum,& rem motam, ſiue motio ſit naturalis,ſiue ĩnaturalis . & iſta reſiſtentia communis eſt ſecundũ q̃ alterum eſt agens, & alterũ eſt patiens.7.phy.cõm.35.

Reſiſtentia in motu,aut eſt ex medio,aut ex mobili,aut ex vtroque. 4.phy.com.71.

Reſpectuum numerus,qui demonſtrant᷑ per habere, ſunt ſm numerũ reſpectuum , qui demõſtrantur per hanc ꝓpoſitionem,in, ſed hæc ꝓpoſitio,in, dignius dicit᷑ de reſpectu cõtenti ad cõtinens, & recepti ad recipiẽs, ſed hoc verbũ, hr̃e, dignius dicit᷑ de reſpectu continentis ad cõtentum.Cõmen.5.met.c.28.

Reſpectus verus ẽ particulariter, q̃ uniuerſalia non habent eſſe extra ſam.12. primæ philoſophiæ. cõ. 27. idem ibidem. com.4. & 21. & 34.primo de anima com.8.

Reſponſio quę datur interrogationibus quę dñr̃ ęquiuoce debet dari per diſtinctione.7. met.com.36. & 8.tex.Philoſophi in primo cœli,& mundi in tex.com.110.vbi dicit multipliciter. n. dictis,& ſi nulla differentia ſit ad ſermonem,neceſſe eſt intellectum cõfuſum haberi. ęque ſi qs diuiſo multipl'r tãquam indiuiſo vtatur,manifeſtum.n.ſm quã nãm ipſi accidit quod dictum eſt idem primo elench.idẽ. 4 phy. com.24.qui.n.qõnem multiplicat, vt vnam interrogat, aut male interrogat,aut captioſe interrogat,vt teſtatur ſeuerinus Boetius in libro de interpretatione.

Rethoricæ rõnes & fides ex illis generata nõ ſunt ꝓpter res in ſe, ſed ꝓp aĩam humanam.2.cœli.cõ.34.

Rethoricus ſermo eſt neceſſarius in iſtis reb⁹, q̃ ſunt difficiles 3.de aĩa. com.14. idem.1.phyſi.com.81.& 4.phyſic.com.84.

Reubarbarum (vt dicit Gal.& medici) ſtringit ventrẽ. Sed nos videm⁹ q̃ purgat,& eſt mirabilior alijs medicinis purgatiuis, quia frenum eius eſt cũ eo,quoniam nulla medicina purgatiuarũ eſt ſine veneno in aliqua parte ſui iſta excepta . & ideo quia cõfortat oĩa mẽbra corporis dando ipſum pro purgatiuo poſſumus refrenare p ipſum medicinas.Auer.5.coll.cap 42.vbi loqtur de Raued.i. de Reubarbaro, & eſt cautela in actu practico,ne medicinæ ſolutiuæ effrenitent, vt adminiſtrentur vna cum reubarbaro,quod diligentes & ſapientes medici obſeruant.

Reuolutiones motus ꝑteriti tꝑis priuatæ à Philoſophis reputantur. Ex lib. deſtr.diſp.1. in ſol,6.dubij.

Ros eſt pluuia ſubtilis deſcẽdens in nocte.1.methor.cap.4.

Ros in cacumine montium altiorũ non deſcendit.ibidem.

Rotundo nihil eſt contrarium primo phy.com.41.conſimile.1.cœli.tex.com.24.& 32.

Rotunda quęlibet ſunt conuenientia in ſpecie.1. cęli.com.32,

Rotunditas vera nõ reperitur in materia generabili, ſed in mã corporũ cœleſtium tm̃.2.cęli.tex.cõ.22.

Rubedo declinans ad nigredinē significat sanguinis dominium, rubedo aũt quę declinat ad igneitatem significat sup coleram. 4. Colli. cap. 22.

Rutæ herbæ odor serpẽtibus maxime molestus est 9. de nã aĩal. ca. 6.

De litera S.

Saliua à natura instituta est in ore hominis & brãchi ad congregandũ humiditatẽ, vt ea mediante gustẽtur sicca. 2. de aĩa. com. 102. idẽ. 2. Coll. cap. de iuuamento linguæ. vbi dicit, ꝙ iuuamentum huius saliuæ est, vt faciat manifestare gustum rerũ saporẽ habẽtium.

Sanitatis fora est in ꝓportione quatuor qualitatũ primarum. 2. de aĩa cõ. 143. & habetur in. 7. phys. tex. cõ. 17. nõ intelligitur ꝙ sanitas essentialr sit tẽperamẽtũ, qa tũc formaliter eẽt relo, & cũ relo non sit ex principijs actiuis, tunc igiẽ sanitas nõ eẽt principium ꝓductiuum opationis sane, sed intelligitur prę executiue & resultatiue: sanitas. n. in cõplexione est bona dispõ resultãs ex qualitatib⁹ primis ꝓportionatis, & si variat, aut destruitur illa ꝓportio, variat vl destruit sanitas.

Sanitatis forma quę ẽ in anima medici nõ est in materia, sicut est forma sanitatis in corpore, quia si ita esset, tunc faceret sanitatis actiones, & ita medicus esset sanus. 12. primę philosophiæ. com. 23.

Sanitas dicitur duobus modis. dicit enim de forma quæ est in anima, & de habitu, qui est in corpore, & ambo sunt idem, sed sanitas secundo modo inuenitur ab ea quæ est fm primum modum. 7. met. com. 23. vide in concordantijs.

Sanitates existimatũ ẽ tot numero eẽt, quot sunt ęgritudines. 3. cœli. com. 18. idem. 5. physi. cõ. 57. & 5. colliget. cap. primo.

Sanitatis tempus maius est tempore ęgritudinis. 3. cęli. com. 24. & elicitur ex tex. ibid. & idem inuenies. 2. cęli. tex. com. 38.

Sanitas est dispositio prouenies ex compositione membrorum & humorum. 5. meta. com. 25. idem. 7. physicorum. 17.

Sanitas vna forte habet plures sanitates sub se oppositas ęgritudinib⁹ pluribus quæ non habẽt nomina. 5. physi. com. 57. & 3. colliget. ca. primo, & 3. cœli. com. 18.

Sanitas est dispositio bona in membro cum qua ipsum operatur operationem quã habet agere per sui naturã, aut patitur passionem quã habet pati. 2. colliget. cap. 1. Nota de mente Auer. 15. ibidem, in cap. de complexionibus membrorum consimilium, ꝙ tot sunt spẽs sanitatis, quot sunt complexiones cõsimlium, & quia complexiones secundum medicos sunt nouem, scilicet vna temperata, & octo distemperatæ, ita etiam species sanitatis sunt nouem. & hoc de sanitate consimilium intelligendum est in via eius. &c.

Sanitas ẽ ad aliquid cum sit calidorum & frigidorũ ad inuicẽ cõmensuratio quędam. 7. phy. tex. cõ. 17.

Sanguis carẽs fibris, aut fibris detractis inspissari non põt, & ideo sanguis cerui, & aliorum quorundam fibris caret. in tertio de natura animalium. ca. 6.

Sanguis in habentibus sanguinem est vltimum nutrimentum, in carẽtibus vero sanguine id quod est proportionale sanguini. ex libro de somno & vigilia.

Sanguis & genitura communia terræ, aquæ, & aeris. 4. metheororũ. tex. com. 52.

Sanguis in iecinore natura sanguinis tingitur, a iecinore influit & subit ad cor, in corde viuit & conficitur plenissime inibiq; in sanguinẽ per fecte conuertitur. Them. in com. super libro de somno & vigi. cap. 13. & habetur in tex. vbi dr. sanguinis enim oĩs principium sicut diximus hic & in aliis est cor.

Sanguis est materia caloris naturalis. 5. Coll. cap. 3.

Sanguis quando supercalescit in nariam colerę declinat. 4. Colliget. capitulo. 31.

Sanguine non nutriuntur membra nisi postquam est dealbatus & eis assimilatus, & ideo hypostasis alba est laudabilis. 4. Coll. cap. 24.

Sanguis crassior & calidior ad robur corporis confert, sanguis vero tenuis & frigidior cõfert ingenio. ex. 2. de partibus aĩalium. cap. 3. & 18.

Sanguis non est calidus vt aqua feruens. ex 2. de partibus animalium cap. 2. & 3. vbi dr ꝙ quodammodo est ꝑ se calidus, & quodãmodo nõ. vbi Auer. in cõmento in capitulo de carne dicit, ꝙ loquendo de calidate extranea vt est calor febrilis, sic non est calidus per se, quia talis calor non assumit in ratione eius, sed calor naturalis.

Sanguis in animalibus sanguineis ẽ vltimum alimentum. ex. 2. de partibus aĩalium. cap. 3.

Sanguinis calidioris agitatio sensum infingit, & officium eius intercipit. in 2. de partibus animalium. capit. 10.

Sanguis qui est in venis non pulsantibus est sicut materia sanguinis q est in arteriis, 2. Coll. cap. 8. de iuuamentis membrorum consimilium. & ibi vide fm Aristo. ꝙ nutrimentum corporis est ex duobus sanguinibus. idem etiam habet in 3. de partibus animalium in cap. de corde.

Sanguis malus (vt dicit Arist.) discurrit a naso ab ano. 3. Colliget. cap. 20. idem. 4. Coll. cap. 10.

Sanguis ex ætate mutatur, & multas habet differentias. 3. de natura animalium. cap. 19.

Sanguis asini & tauri crassissimus & nigerrimus. ibidem.

Sanguis minimũ habet tactum, seu sensum, sicut cerebrũ & medulla. 3. de natura aĩalium. cap. 19.

Sanguis qui optimo constat habitu nec nimis crassus, nec nimis tenuis est. ibidem.

Sanguineũ sudorẽ aliqui emiserunt ibidem.

Sanguis ceruarum & damarum caret fibris & spissari nõ potest. ex. 2. de partibus aĩalium. cap. 4. & 3. de natura animaliũ, cap. 19.

Sanguinis in aliquibus animalibus non frigiditas, sed munditia & tenuitas efficit, vt prudentiora sint. ibidem. cap. 4.

Sanguis taurorum citissime omniũ coit, atq; durescit, quia fibris refertior est, ꝙ si fibras detraxeris, sanguis non cogetur. ibidem. & 3. de natura aĩalium. cap. 19.

Sanguinis natura est causa maxime diuersitatis in moribus & in his q̃ per sensum aĩalibus eueniunt. ex. 2. de partibus aĩalium. cap. 4.

Sanguis in habentibus sanguinem est vltimum nutrimentum, in carẽ-

rentibus autem sanguine quod ꝓportionale. ex. 2. de partibus. cap. 3. & 4. 2. de generatione animalium. cap. 4.

Sanguis in nullo membro extra venam reperitur, nisi ī solo corde. 3. de partibus animalium. cap. 3. & Auerroes ibidem in cap. de corde. & 3. de nā animalium. cap. 19.

Sanguis nulla pars animalium est. ex libro de partibus animalium. 2. capitulo. 10.

Sanguis quis capiti demandatur est tenuissimus & purissimus, qui vero partibus inferioribus est crassus. ex lib. de somno & vigilia. in fine.

Sanguis a iecinore incoctus & indigestus transmittitur ad cor. supra.

Sanguinis puri a turbido discriminatione facta in corde, expergiscitur animal. ibidem.

Sanies est sanguis incoctus. 3. de natura animalium, cap. 19. considera propter medicos.

Sapientē oportet oīa scire vt contingit. ex ꝓhemio metaphysicę.

Sapientem dicim⁹ difficilia cognoscere potentem, nec leuia huiusmodi. ibidem.

Sapientem ordinare & non ordinari oportet ab altero. ibidem.

Sapientes non potuerūt loqui de aliquo entium tam in naturalibus q̄ in diuinis, nisi assummēdo authoritates a natura quorundā entium cōparabilium ad ipsum ꝓpositū quo ad eius fieri potuit. ex 1. disputatione lib. destruct. in solutione primi dubii.

Sapor dulcis significat cōplexionē calidam, sed calor ipsius est temperatus æqualiter fm Galenum comparatione corporis humani. 5. Colligi. cap. 27. & ibi vide diffuse de omnibus speciebus corporum.

Sapores extremi sunt dulcis, & amarus. cōtra Gal. 2. de aīa. cō. 105.

Sapor amarus potest esse a frigiditate, nedum a caliditate. ibidem.

Sapor magis sequitur humiditatem & siccitatem, q̄ caliditatem aut frigiditatem. 2 de aīa. com. 105.

Sapor acutus prouenit ex forti siccitate, & ex modico calore. 5. Colliget, cap. 42. quando loquitur de achal. i. de aceto.

Sapores (vt inquit Plato) in corporibus non animatis habent actiones diuersas superadditas calefactioni & infrigidationi. v. g. exasperare qđ est pontici, & lentificare quod est vnctuosi. 2. de anima. cō. 126.

Sapor declinat ad caliditatem & humiditatem. 3. Coll. 34. & ibi ponitur causa:

Sapor & odor non sunt in elemento. ibidem.

Saporum elementa sunt sapor dulcis, & amarus, ibidem.

Sapores medii fiunt ex dulci & amaro, sicut colores medii fiūt ex albo & nigro. Cō. ī li. de sensu & sensa.

Sapores multi in eodem mixto esse possunt, patet de Agarico, qui habet saporem dulcem, amarum, & acutum authoritate Auerr. in 5. Coll. cap. 42. quia componitur ex diuersis partibus.

Sapores alii ita ex dulci & amaro fiunt quemadmodum colores ab albi & nigri commixtione sunt ex lib. de sensu & sen.

Saporum & colorum species ferē æquales sunt, septem enim amborū species. ibidem.

Sapor est vnum tangibilium & est vt delectamentū horum. 2. de anima. tex. com. 28.

Scientia nulla pōt demonstrate sua principia demonstratione propter quid, sed tm bene demonstratione signi, loquendo de principijs subie di. 12. metaph. com. 5. & 2. physi. com. 22. & 26.

Scientiarum duarum cōmunicatio in consideratione principiorū substantiæ. ſ. scientiæ diuinæ & naturalis, qūo est intelligenda. vide. 12. meta. com. 5. versus dimidium com. ibi & dicemus nos ꝙ Philosophus inquirit principia sub ęç.

Scientia operantis aliquid ex luto magis debet admirari q̄ scientia operantis idem ex auro. 12. meta. com. 18. authoritate Themistii, & est in prima parte digressionis. & ratio est vt mihi datur cernere, quia ibi magis relucet splendor & vigor artis. vnde Galenus in 3. de vtilitate parti. in simili, capit. 10. prope finem inquit, ꝙ idiotam sapere facit pulchritudo māę, artificem vero pulchritudo artis.

Scientia nulla de ente per accidens negotiatur. 11. primę philosophię cap. 10. iuxta principium. & 6. meta. tex. com. 4.

Scia aut est semper entis, aut in plus, 11. metaphy. cap. 7. & 1. posteriorum, & 6. meta. tex. com. 4.

Scire rem mutabilem non est scire, sed existimare. 9. meta. tex. com. 11. & 1. posteriorum. & in 6. ethicorum, cap. 4.

Scientia nobilior est generis nobilioris. 9. meta. com. 22. & bene Com. dicit hoc ex tex. sicut poteris videre ea quæ sunt in actu est nobilius q̄ scire ea, quæ sunt in potentia. 9. meta. tex. com. vltimi.

Scientiā mensurā rerum dicimus & essium. 10. meta. tex. cō. 5.

Scīa de aīalibus duplici via tradita ē ab Arist. ꝓ modū hystorię in lib de hystoria aīaliū, & per rōnes & cās, vt ī libris de ptib⁹ & de gnone aīamalium, & in lib. de motibus animalium, & sōno, & sil'ibus. Et eodē pacto de stirpibus atq; plātis duplici via rōne disseruit Simplicius in ꝓlogo phy. & ē suīa ēt Ioā grāmatici in principio libri de gnone aīalium. & est sententia etiā Auerrois in principio libri metheororū.

Scīa ē necessariox, sed opīo est ꝓtingētis aliter se habere. 7. met. t. cō. 53.

Scire q̄dditates substarū est magis difficile q̄ scire accītium cās, & causa in hoc ē simplas substāniax & cō positio q̄ ē in accītibus. 7. met. cō. 59. Inde colligit ꝙ q̄stiōes sīplices sū magis difficiles q̄ qōes ꝓpositæ.

Scīa rerū non hī nisi p suas q̄ditates, & iō si q̄dditates rerū eēnt aliæ a rebus hītibus quidditates. tunc non possent sciri. 7. meta. tex. c. 20.

Scię oēs licet sint nobiles, scīa tn de deo ē nobilior oīb⁹, quia subiectū eius est nobilius oībus subiectis. 6. meta. tex. com. 2.

Scientia secatur quemadmodum & res. 3. de anima, tex. com. 38. intelligitur quo ad diuisionem quæ fit fm potentiam & actum, sicut habetur ibi. sicut est de sensu cū sensili, qa sensus in actu refertur ad sensile in actu, & sensus in potētia refertur ad sensile in potentia, sic etiā de scīa: dicitur enim in 2. phy. tex. com. 38. causæ in potentia sunt effectuū in potentia, & cā operantes sunt effectū in actu. Et ex hoc patet (vt dixi in contradictionibus) ꝙ dictum Aristote. in prædicamentis, vbi dicit ꝙ scientia non refert ad scibile, intelligitur ad scibile

in

in actu, non ad scibile in potẽtia, &q̃ illa opinio est contra viam antiquorum,& est ad hominẽ. vide ibi diffuse. non ītelligitur etiã præsens ꝓpositio q̃ scientiæ diuersæ debent esse de diuersis obiectis materialiter sumptis,quia 2. phy. tex. com. 18. ædem sunt lineæ naturales & mathematicæ. Nec intelligit̃ q̃ scientiæ debent diuidi fm diuersitatem naturarum in gradu essendi vario fm perfectum & imperfectum,quia vt habetur. 2. phy. t. c. 71. scīa de corpibus corruptibilib⁹ & ẽternis est eadẽ. v 3. scientiã naturalis.sensus igitur propositionis ille est quem diximus.tñ conuenienter glosari potest q̃ scīæ distingũt̃ ex obiectis formaliter distinctis: nã obiecta quæ non cadunt sub vna cõi formali ratione vel vniuoce, vel saltem analogice dicta, talia pertinent ad scientias diuersas, sic corruptibilia corpora & æterna pertinent ad naturalem scientiam, q̃a natura est ratio analogicè dicta de vtrisq; vt patet. 2. phy. com. 3. & 5. meta. cõ. 5. & 1. cæli. com. 5.

Scientia diuina fm ordinẽ addiscendi est post scientias naturales. 6. meta. com. 3. idem 7. met. cõ. 39.

Scientia nulla est de ente per accẽs 6. meta. tex. com. 4 & tex. cõ. 6.

Scientia diuina diuidit̃ in ttes partes prima est de diuisione entis in substantiam & accidens. 2. est de diuisione entis per porentiam & actũ. 3. est de diuisione entis in vnum & multa. Auer. sententia in prologo super 7. ptimæ philosophiæ.

Scire tñc maxime putamus vnumquodq;,quando quid est cognoscimus,magis q̃ cum quale aut quantum. 7. meta. tex. com. 4. idem 3. meta. tex. com. 1. vbi dicitur: multis quidem modis idem scientibus magis quidem scire dicimus eum qui nouit in ipso esse quid sit res q̃ in non esse, & horum eorundem alium alio magis, sed maxime q̃d est,& non quantum,aut quale,aut quid facere,aut pati aptũ natũ est.

Scientiarũ factiuarum est in facien te principium, aut intellectus, aut ars,aut potentia quædam: actiuæ autem in agẽte proheresim. 6. metaphy. tex. com. 1.

Scientia quælibet aut actiua,aut factiua,aut theorica est, 6. metaph. tex. commen. 1.

Scientia cogitatiua apud Arabes sumitur pro speculatiua. vide 6. met. cõm. 1. & 9. cõm. vltimo. & 3. de anima. com. primo.

Scientiarum quædam considerant de causis respectu alicuius,& quædam de causis simpliciter. 6. metaphysi. com. 1.

Scientiæ diuersantur in certitudine fm diuersitatem naturæ, subiectq;. 1. de anima, tex. com. 1. & 6. me. cõ. 1. & 2. me. 16. 3. de anima. 55. & 1. posteriorũ. in illo cap. Certior autem scientia altera, altera. &c.

Scientia naturalis est circa substantiam quæ fm rationem vt fm magis non separabilem solum. 6. metaphy. tex. com. 1. vbi Cõmentator ly, fm magis, ꝓpter intellectum. vbi non possum illorũ nõ demirari prudentiam, qui ita audacter proferunt omnem formam & omnem animam, aut animæ partem esse, a materia inseparabilem ex mente Aristo. quum tñ vbique locorum Arist. præsertim in tellectu, sicut patet in ꝓsenti loco & 12. prime philosophiæ tex. cõ. 16.

16. vbi ponit dr̃iam inter causas formales & mouẽtes ex hoc q̃ cause agentes & mouentes sunt priores: causæ autem formales sunt simul,in tex. 17. subdit. si autem aliquid manet posterius perscrutandum est: ī quibusdam enim nihil prohibet, vt si anima est tale non omnis sed intellectus, omne nãq; impossibile forsan. & in 2. de anima. tex. com. 21. de intellectu inqt & perspectiua potentia alia ratio ẽ hoc enim solum videtur contingere separari sicut perpetuum a corruptibili.

Scientiã honorabilissimam oportet circa honorabilissimum genus esse. 6. metaphy. tex. com. 2. idem 1. de anima, tex. com. 1.

Scientia nõ est genus medicinæ fm rei veritatem, nisi scientia diceretur ad scientem,& medicina ad medicinã: tunc enim scientia esset gen⁹ medicinę & sciens genus medici. Cõmen. 5. meta. met. com. 20.

Scientiæ omnes circa vnum quid & genus determinatũ circumscripte de hoc tractant,sed non de ente simpliciter, neque inquantum ens. 6. metaphy. tex. com. 1.

Scientia physica circa talem substãtiam est in qua est principium motus & status in ea. 6. meta. t. cõ. 1. Ex quo patet corpus mobile aut naturale esse subiectũ scientiæ naturalis. vnde ibidem parum infra dicit physicam scientiam theorican esse circa tale ens, quod est possibile moueri.

Hæc destruentes sunt impugnandi a diuino. 4. meta com. 1. & 3. cęli. cõmen. 4.

Scientię mathematicæ sunt de magnitudinibus & numeris & de accidentibus assentialibus eorum,& scientia naturalis est de ente mobili & de accidentibus essentialibus eidem fm quod est mobile. 4. metaphy. cõmen. 1.

Scientia diuina est de ente inquantum ens,& de accidentibus essentialibus entis inquantum ens. 4. metaphy. tex. com. 1. contra negãtes entis inquantum ens esse veras passiones demonstrabiles. vide philosophũ ibidẽ tex. com. 4. exp̃sle.

Sciẽtia proprie vbiq; primi est, & ex quo alia pendent,& ꝓpter quod dicuntur. 4. meta. tex. com. 2.

Scientia quęlibet vna & sensus vnus vnius est generis. 4. meta. tex. cõ. 2. & 1. posteriorum.

Scientiam vnam habentia non solum sunt illa quorum subiectum est unum genere aut specie vniuoce dictum, verum etiam quorum esse attribuitur vni fini, aut vni agenti,aut vni subiecto. 4 metaph. tex. commen. 2.

Scientia diuina cõsiderat dispositionem entium quę attribuuntur vni fini,& vni complemẽto: hoc enim est quæsitum in illa sciẽtia. 4. met. com. 2. eandem sententiam habet Commẽ. ibidem com. 1. vbi dicit, q̃ prima philosophia cõsiderat de nobilissima causarum. s. de primo fine & de prima forma. idẽ. 3. met. com. 3. & 12. met. com. 6.

Scientiam diuinam opinantes non esse necessariam cõsequitur vt nullum ens sciant in rei veritate. 4. metaphy. com. 5. quod intellige simpliciter. nam aliquis in sciẽtiis particularibus potest esse sciens in genere. sed simpliciter scies nullus esse potest sine sciẽtia diuina: principia enim scientiarum aliarum

sunt

Sunt per se nota ex confusa terminorum notitia, & ex metaphysi. sunt scita.

Scientia sophistica videtur esse scientia, sed non est sic. 4. metaphysi. tex. cõmen. 5.

Scientiæ disputatiuæ cõmunicant in vniuersalitate considerationis: subiectũ. n. vtriusq; scientię est ens simpliciter. 1. meta. & dialectice. 3. meta. com. primo. idem ibidẽ cõ. 2. & 4. meta. tex. cõ. 5.

Scire magis dicim⁹ illum qui nouit quid res est, quàm quid non est, 3. meta. tex. com. 3.

Scientia contrariorum est eadẽ, ista ꝓpositio est probabilis, & non sequitur ex hoc dicere ꝙ scientia cõtrariorum est eadem ꝙ scientia eorum, quę non sunt contraria non sit eadem nisi superficietenus, & secũdum ꝙ apparet exterius. Auer. 3. meta. com. 3.

Scientia naturalis tm̃ considerat genus entiũ in quo sunt omnia quatuor genera causarum. Comen. 3. meta. com. 3. Idem 1. phy. com. 1. & 2. physi. tex. com. 7.

Scientię nãlis diuisio ponitur ab Auer. in 1. metheoro. cõmen. 1. & ordo, & etiam a Simplicio in prologo physico.

Scientia quæ dr philosophia simpliciter est illa quæ considerat de causa finali vltima omnium entium, omnes enim causę sunt ꝓpter istã causam, 3. metaphy. com. 3.

Scientia naturalis considerat de duabus primis causis materia & motore, scientia autem diuina de duab⁹ vltimis. s. forma & fine, & quia hę duæ causæ sunt meliores illis, ideo scientia ista est melior naturali, 3. meta. com. 3. idem in prologo 1. physi. & 4. meta. com. 1. & 7. met. com. 5. & 9. & 12. meta. com. 6.

Scientia stellarum est de mathematicis scientiis. 3. met. tex. com. 7. idẽ 12. metaphy. tex. com. 44. ex quo patet scientias medias esse magis mathematicas q̃ naturales.

Scientis omnino signum est posse docere, ex prohemio meta.

Scientia maxime principalis est dignior subseruiente, ex prohemio primæ philosophiæ, & ex primo posteriorum.

Scientiarum certissime sunt q̃ maxime priorum sunt, & quæ sunt ex paucioribus his quæ sunt ex additione, ex prohemio primæ philosophiæ, & ex primo posteriorum.

Scire vnumquodq; tunc maxime putam⁹, dum cognoscimus primã causam. ibidem.

Scientiam naturalem & diuinã multi homines reputauerunt esse vnã & eandem scienniam. 1. meta. cõ. 18. Pro quo animaduerte ꝙ fuerũt illi qui dicebãt ꝙ ens & ens sensibile cõuertuntur, negauerunt. n. genus entium abstractorũ, vnde isti non concesserunt nisi gen⁹ entium corporeorũ, & asserebant omne ens in loco esse, vt dicitur in 4. physi. tex. comme. primi. De hoc vide etiam Arist. hoc expresse asserentem in 4. primæ philosophiæ, in tex. com. 7. vbi habet, vnde nullus particulariter intendentium ni titur dicere aliquid de eis, si vera aut nõ, nec geometer, nec arithmeticus nisi physicorum quidam merito facientes hoc, soli nãq; putant de tota natura intẽdere, & de entibus etiam loquitur Arist. in 4. metaphy. tex. com. 22. vbi scribit, huius autem opinionis causa fuit, quia

quia de entibus quidem veritatem intendebãt, entia autem putauerunt sensibilia solum.

Scientia operatiua q̃ vtatur rõcinatione, & speculetur, de causis tm̃ non est digna vocari scientia speculatiua, quia non perscrutatur de causis rerum, & de diffinitionibus earum nisi vt sciant, sicut ẽ in sciẽtiis speculatiuis, ex com. 3. secũdi meta.

Scire impossibile est antequam ad indiuidua perueniatur, & 2. metaphy. tex. com. 11.

Scire tunc putamus cum causas ipsas nouerim⁹, 2. meta. tex. com. 13. & 1. posteriorum, & 1. phy. t. c. 1.

Scientia naturalis declaratur ꝑ duas perscrutationes, quarum vna est ꝑscrutatio de natura quid sit, & secũda est ꝑscrutatio de natura cuiusliber entis quid sit, & hoc est manifestum per se 2. metaphy. com. vltimo, & ex illo loco scire poteris ꝙ quidditates rerũ in particulari nõ cognoscũtur a diuino, pro hoc habes etiam authoritatem Auerr. 1, physi. com. 11. vbi scribit, intentio eius prima non est cõtradicere opinionibus falsis in hac scientia, sed declarare substantias & quidditates rerum naturalium, facit ad hoc authoritas Philosophi in 4. primę philosophię. in tex. com, 1. vbi postquã dixit, ꝙ scientia diuina considerat & speculatur ens inquãtum ens, & quæ huic insunt fm se, subdit aliarum nulla intẽdit vl'iter de ente inquantum ens, verum partẽ eius abscindentes aliquã, circa hãc speculant ipsum accidens, & hoc ex presse dicit Com. in com. de mathematicis, quę assumunt magnitudines & numeros distinctos ab ente, & speculant de eis & suis accñtibus essentialibus, & sic scientiæ naturales considerant de ente mobili, & de accñtibus essentialib⁹ eidem fm quod est mobile, eandẽ aperte sententiam scribit Philosophus in prohemio metaphycę, vbi enumerans conditiones sapientis. inquit. ꝙ sapientis est cognoscere oĩa vt contingit in vniuersali, & in 11. metaphy. cap. 3. dicit, philosophia autem de his quæ sunt in parte inquantum vnicuiq; eorum aliquid accidit non intendit, circa ens autem inquãtum ens talium vnumquodq; eodem mõ, & circa naturalem scientiam, naturalis. n. accidentia & principia speculatur entium inquãtum mota & non in quantum entia, hoc etiam conuertitur apertę, quia naturalis diffinit quidditates naturales vt est videre in libris naturalis philosophiæ, & ita etiam est de mathematicis. Vn de mirũ est qũo aliqui ad tantum erroꝛ ẽ peruenerint, vt asserant sciẽtiam diuinam nõ solum in vniuersali, verũ etiam in particulari quidditates rerum cõsiderare, si hoc. n. esset, tunc aliæ scientiæ supfluerẽt, quęlibet. n. scĩa circa duo principaliter versatur, circa qdditatẽ subiecti & partium, & circa passiones demonstrabiles de ipsis, quorũ alterum habet per diffinitionem, alterum vero per demõstrationem, vt habetur in posterioribus analiticis. qui autẽ considerat ꝑ se subiectum, debet etiam considerare accidentia per se subiectum insequẽtia, ista. n. ꝓpositio cum hoc ꝙ ẽ famosa etiam est vera & necessaria, vt scribit Cõm. 2. physi. tex. cõ. 17, & ita scientia diuina oĩa consideratet

taret nō solum p diffinitionē, verū etiam oīa per se accidentia per demonstrationem de entibus sub quacunq; rōe, & ita alię scientię sū perfluerent, nec valet fingere scīas particulares demōstrare accn̄tia p accn̄s & cōmunia, de talibus enim non est demonstratio.

Scientię naturalis intētio est cognoscere causas specierum sensibiliū, & causas visibiles in eis speciebus accidentū in eis, Auer. in prologo 1. physi. & est etiam sentētia Arist. in 2. phy. tex. com. 17. vbi pōdera q̄ per causas visibiles intelligimus cās naturales, in hoc. n. dānat Philosophus antiquos plerunque qui rerum sensibilium tradiderunt cās intelligibiles, sicut dicit Aristo. & Com. in plerisq; locis p̄sertim. 3. cœli. tex. com. 60. & in 1. de generatione & corruptione. tex. cōm. 7

Nota etiam q̄ & si causæ naturales sint sensibiles appropriate, tn̄ visibiles dicunt propter corpora cę lestia quę non possunt sentiri nisi sensu visus, iste. n. sensus deseruit nobis in coguitione substātiarum sensibilium tam æternarum q̄ corruptibilium, ideo. n. sensum hunc maxime diligimus, quia plures differentias rerum nobis ostendit, ex prohemio metaphysicæ.

Scientiarum speculatiuarum cognitionem sequitur acquisitio virtutum moralium. Auer. authoritate Alexand. in prologo primi phy. idem ibidem Simplicius.

Scientiæ speculatiuæ sunt duobus modis, vnus numerat propter exercitium vt mathematica, alius pp perfectionem pp quā ipsum exercitium est, sicut scientia naturalis & diuina, vide in contradictionibus prologi primi phy. quomodo sit intelligendum, quia multi hallucinantur in hoc loco.

Scientiarum quędam si considerant vnum genus causę, sicut mathematicæ genus causæ formalis tātum, q̄dā tria genera causārum, vt motorem formam & finem, vt scientia diuina, quędam omnia genera causarum, vt naturalis, primo phy. com. 1. & fuit expositio Alex. quo autem mathematicus genus causę formalis tantum consideret, videt Theorematibus meis. quo autem scientia diuina consideret tria genera & naturalis quatuor, vide quę scripsi in contradictionibus primi physi. com. 1. vnum tn̄ placet annotare hic q̄ Scotus in. q. 1. primi metaphysi. & sequaces eius dicunt scientiam diuinam cōsiderare omnia quatuor causarum gna inquā tum quęlibet dat esse in suo genere, circūscribēdo rationem motus & mutations, p̄net ad metaphysi cum, materia & forma inquātum sunt partes essentię, efficiens inquā tum dat esse circūscribendo motū. licet enim non ageret nisi mouendo, tn̄ ratio dantis esse, prior est ratione mouentis, finis autem inquā tum res fm suam entitatem ad illud ordinatur, licet. n. illud nō possunt attingere nisi per motum & operationem, prior tn̄ est ratio ordinis fm esse quā fm operationē.

In hoc autem duo sunt a quibus hi fallor a Peripatheticis ipse dissentit, primo quantum ad materiā licet enim materia causa sit & distincta causa atq, natura a forma, ex secundo physi. tex. co. 4. & tex. commē. 70. non tn̄ dat esse ī suo genere, vnde lucidissimus Themi. in

ō principiō secūdi de anima, istud discrimen inter materiam & formam cōstituit, q̄ a materia res habuerunt vt fierēt, a forma vt eēnt. Et hoc confirmauit Auer. in 7. pri. p̄ philosophię comē. 35. inquit enim q̄ forma est pars quæ cū fuerit, erit res, & materia est pars quæ cū fuerit, non erit res, & hoc consonat, immo resultat talis differētia ex rationibus suis, nam ratio materiæ, vt habetur 1. physi. tex. cōmē. 81. & 2. physi. texto. commento. 18. materia est ex quo fit aliquid. primo existente, forma autem vt dī in 2. de anima. tex. com. 2. est per quam est hoc aliquid, vbi bene patet q̄ materia describitur per fieri & forma p esse. Amplius nihil dat quod non habet, sic enim Aristo. habet in 2. de partibus animalū, cerebrum non esse principium sensationis. cap. 7. quia substantia cerebri sensu caret, pariformiter materia fm se non habet esse. igit̄ materia non dat esse q̄ materia fm se non habeat esse, patet 2. de anima tex. comen. 2. & ostendit pulchre Cōm in 2. phy. cō. 12. quia aliter q̄ nō esset in actu eēt ī actu, & dolcissimus Boetius in libro de vnita te & vno, expresse dicit, q̄ omne eē est a forma in rebus creatis. qđ Philosophi describentes dixerunt q̄ esse est existentia formæ in materia, ubi expresse dicit q̄ materia non habet esse nisi per vnionem cū forma, & p̄ p̄sequēs in suo genere materia circūscripta forma, nō dat esse, sed est in potētia ad recipiendū esse ex cōiunctione formæ. Aliud autem est quātum ad finem, quia ratio finis non videtur formaliter consistere in hoc q̄ res fm suā entitatem ad illud ordinantur, licet. n. Deus gloriosus sit finis omnium entium inquantum entia sunt, nō tn̄ est finis entium p̄ecise, sub ratione qua ens, sed sub ratione qua est optimum & amabile & desiderabile naturali desiderio ab omnibus, sic enim Arist. ostendit ipsum habere rationem finis inquātum monet in ratione amati & desiderati, quia sic habet rationem optimi & nobilissimi, vnde 2. phy. tex. com. 74. id quod est dignius non ē simpliciter, ſ3 ad vniuscuiusq; substantiam, vbi Cōm. expresse dicit, q̄ nobilius non insequitur naturam entis, immo nobilitas accidit formę fm q̄ est finis, & confirmatur de formis mathematicis. ibidē.

Et etiā authoritate Ari. in 2. phy. tex. com. 31. vbi dicit, quod autem est cuius causa potissimum & finis aliorum voluit esse, & ibidem tex. com. 23. derisorie apposuit hoc finem dicere, cuius causa factus est, vult. n. non oē vltimum finē eē, sed optimum, & ideo dictum eius in hoc loco debet suppleri, vt dicat finem cōsiderari sub ratione optimi amabilis & desiderabilis inquantū entia fm suam entitatem ordinantur ad illud. De hoc autem quę sito Cōm. & antiqui Petipathetici dicunt diuinum ēt considerare oēs causas in eo q̄ sunt causæ, & sub rationibus vniuersalibus & transcendētibus, vñ 2. primę phylosophiæ. cō. 6. scribit & confidt ratio vlis in oībus causis in eo q̄ sunt causæ est huius scientię, quia ratio causę & ratio entis & substantiæ sunt rationes vles transcendentes, & ista est via eoꝝ sicut vides. Sed aduersus ea q̄ dicta sunt īsurgit maxima dif

ficultas, ꝑcipue quãtum ad primũ dictum ꝙ materia ī ſuo genere cit cũſcripta forma nullũ dat eſſe. hoc enim videtur falſum propter duo, tũ quia 2. phy. tex. c. 32. cãę & ſunt ſibi inuicem cauſæ. & 5. meta. tex. com. 2. igitur materia eſt cauſa formæ quantum ad eſſe, & forma etiã eſt cauſa materiæ. Et confirmatur authoritate Auer. in 1. phyſi. cõ. 70. 2. phyſi. com. 32. Amplius diuus Tho. in expoſitione 5. meta. expreſſe teſtatur materiam quantum ad eſſe, eſſe cãm formę & formam materiæ diuerſimode, tum etiam quia cauſa eſt ad cuius eẽ ſequitur aliud, vnde oẽs cauſę ſunt principia, vt dicitur in 5. primę philoſophię. tex. com. 1. non tñ omne principium eſt cã, priuatio enim ẽ principiũ generationis rerum naturalium, non autẽ eſt cã, vt dr̃ in 1. phy. tex. cõ. 80. mã ſubiecta cũ forma cauſa eſt oĩum eorum quæ fiunt ſicut mater. Altera vero pars contrarietatis multotiens imaginabitur ad maleficium ipſius ꝓtendẽti intellectũ. cum igitur mã ſit cauſa, igit̃ ad eius eſſe ſequitur aliud, & ex conſequenti in ſuo genere habet eſſe, & dat eſſe ꝓ ꝓſequens. Amplius Cõm. ibi dicit in cõ. 80. ꝙ materia eſt in gñato, & forma nõ põt eſſe ſine ea, igit̃ ſi forma in eſſe nõ poteſt eſſe ſine mã, ſequitur ꝙ materia dat eſſe in ſuo genere formę, & eſt locus oſcur⁹ ſicut vides. Ad hęc igitur ſaluo ſemper meliori iudicio dicẽdũ puto, ꝙ ꝓpoſitio illa Ariſt. non eſt vniuerſaliter ꝓlata, vnde in 1. phy. tex. com. 30. ſic iatet, ſicut autem q̃dam & adinuicẽ cauſę, vt laborare cauſa ẽ boni habitus, & hic laborandi, ſed non eodem modo, ſed hic quidem ſicut ſi nis, ille ſicut principiũ motus, vnde ſolum dat exẽplum in cauſis efficientibus & finalibus, & ita etiam in 5. meta. vnde oẽs greci expoſitores, vt Them. & Simplicius etiã ſic exponunt, & ꝙ hoc non poſſit habere veritatem in cauſis materialibus & formalibus oſtenditur, quia oppoſitum ĩuenitur determinatum ab Ariſt. in 2. phyſi. in tex. cõ. 91. vbi ſcribitur, & verę q; phy. dicende ſunt cauſæ, magis autẽ q̃ cuius cauſa. cauſa enim hęc materię eſt, ſed non hęc finis. Amplius Com. in 2. phy. com. 87. habet, ꝙ antiqui ponentes cauſam materialem tantum, ex illa nituntur rendere cauſas formarum & actionis earum. opinabantur. n. ꝙ formę ſequuntur de neceſſitate naturã materię, & ꝙ diuerſitas earũ eſt ex diuerſificatione mãę, ipſe vero vult deſtruere hoc, quia opinat ecõtrario. ſ. ꝙ mã ſequitur formã, & idẽ tenet in 2. de anima. cõ. 60. & 1. de anima. com. 52. ꝙ melius eſt eximare ꝙ diuerſitas materierũ ſit ꝓp diuerſitatẽ formarũ q̃ econtra. Amplius Aui. in primę philoſophię trac. 2. ca. 4. mã nõ ẽ cã eſſendi formę, nõ autem cauſa ſtricte, & ꝓpriè loquendo. Et Albertus cognomento magnus in 2. phy. trac. 2. capit. 6. ſuper expoſitione illius loci tex. 30. expreſſe dicit ꝙ talis computatio non eſt inter materiam & formam, quoniam materia non eſt cauſa formæ ſecũdum aliquem modum, ſed prius eſt cauſa compoſiti, ſed forma eſt cauſa materiæ ꝙ ſit in actu. Ad authoritatem Auer. dico ꝙ largius loquitur

tur eſt. Pro quo debes ſcire ꝙ eſſe q̃dã eſt eſſe ſimpliciter, & tale eſt eſſe exiſtentię, & eſt effectus formę & non materię, aliud eſt eſſe receptionis. Vnde ꝙ recipiat habet ex ſua ratione, ſed quod ſignate recipiat, & cum extenſione, & tale eſſe eſt eſſe ſecundum quid, hoc eſſe habet materia apud ipſum merito dimenſionum interminatarum, & ideo omnes formæ educte de potẽtia materiæ apud ipſum dicuntur conſtitute in eſſe per ſubiectum, loquitur de tali eſſe receptionis ſignate vnde Cõm. 3. de anima. com. 5. & com. 28. materia non eſt cauſa receptiõis ſimpliciter, ſed receptionis ſignatę & tranſmutabilis. Et hoc itẽ confirmat Auicen. in 9. primę philoſophię ca. 4. eſſe materię eſt eſſe receptibile tantum, nec eſt cauſa eſſendi aliquid niſi ſm viam receptionis. Et hoc voluit dicere Cõmen. 1. phy. com. 70. vbi declarans quõ materia eſt cauſa formæ, inquit quoniã ſubiectum ſubſtat formam ſecundũ ꝙ forma non poteſt eſſe ſine ſubiecto, & ſic ſolo dictum Diui Thomæ; ꝙ materia non eſt cauſa formæ niſi inquantum recipit formam. recipere autem formam non eſt dare aliquod eſſe formæ, vt patet intelligẽti. Ad aliud dico ꝙ illa propoſitio eſt nõ habet in cauſa materiali ꝓcipue in prima materia, quia vt allegatum eſt per Them. & per Auer. materia cum fuerit non ſequitur rem eſſe. 7. meta. com. 35. ad aliud, non ſequitur abſq; materia non poteſt eſſe forma, igitur materia eſt cauſa eſſendi formæ, quia ſine aere non poteſt eſſe & vitere homo, & ſine vnione materię cum forma non poteſt eſſe compoſitum, non tamen dicimus aerem dare eſſe homini, nec vnionem dare eſſe compoſito, quia vnio eſt relatio & accidẽs quoddam. Ex hoc igitur nil aliud ſequitur niſi ꝙ forma materialis dependet a materia tanquam a ſubiecto & receptiuo, & quantum ad eſſe extenſum, q̃d ſibi competit merito dimenſionũ indeterminatarum, cum impoſſibile ſit materiam a magnitudine ſeparari. 1 de gñatione & corrup. tex. com. 32. licet igitur materia ſit cauſa compoſiti & ſit pars eſſentialis eius, totum tñ eſſe compoſitum quod vnum eſt a forma habet.

Sciẽtię certę diſpoſitio inuenitur in rebus habẽtibus quaſdam cauſas, ſicut inuenitur in habentibus oẽs cauſas. 1. phyſi. com. 1. vide in contradictinibus in eodem com. quomodo ſit intelligendum hoc.

Scientia concedit ſuum ſubiectum eſſe, aut quia eſt notum per ſe, aut q̃a ſummitur ex alia ſcĩa. 1. phyſi. com. vltimo, & 2. phy. 22. & 26. & 11. meta. cõ. 5. & 2. de anima. 27. & 29. vbi etiam loquitur de partib⁹ ſubiectiuis. 6. met. cõ. 1. 3. cę. cõ. 4.

Scientia, ſiue vlis, ſiue particularis fuerit, nõ poteſt aliquo gñe demõſtrationis demonſtrare ſuum ſubiectum eſſe. 2. phyſi. com. 26. & 1. phyſi. com. vltimo.

Scientia naturalis conſiderat de eſſe formarum quouſq; perueniat ad vltimam formarum materialiũ, & primã abſtractorum, aut ad formas formarũ quę ſunt medię ĩter illas, vt eſt forma hominis vltima. 2. phyſi. com. 26. ꝓbi patet animã intellectiuã eſſe naturalis conſiderationis, idem. 3. de aĩa. cõ. 17.

Scientiæ naturalis interest de oībus quę rebus naturalibus insunt, vel de his quæ videntur in esse quāuis non insint disserere. Simplicius in prologo physi. quod ideo dicitur propter vacuum & infinitum.

Scientia diuina quare metaphysica dicatur, vide Auer. in paraphrasi meta. tractatu. 1. cap. 1. & Simplicium in prologo primi physi.

Scientia naturalis res a materia abiunctas considerat, & ideo naturalis nuncupatur, quia circa tales res natura consistere videt. Simplicius in prologo primi physi.

Scientia diuina nō solum cōsiderat de rebus abstractis tm̄, verum etiā de rebus existentibus fm̄ q̄ existunt. 2. physi. cōmē. 71. Vide in concordantiis.

Scientiarū modi sunt tres. ibidem. cōmen. 71.

Scientia naturalis considerat de quātitatibus fm̄ q̄ sunt fines corporis naturalis. 3. phy. com. 24. & 2. phy. 18. & 1. cęli. cō. 1. & 3. cęli. cō. 5.

Scientia erit perfectior quando crescunt causæ cum scientia. 4. physi. cōmen. 119.

Sciens maxime ad aliquid dicit. 7. physi. tex. com. 20.

Scientia & cognitio dignius vident esse de cap. ad aliquid q̄ de qualitate. 7. physi. com. 20.

Scientia quę acquiritur in principio non dicimus q̄ sit generata in se, sed gīatio eius in sciente est fm̄ relationem, sicut lux generat in speculo ferri tersi. 7. physi. cō. 20.

Scientia cōtrariorum videt esse vna. 8. physico. tex. com. 8.

Scientiæ voluntariæ & artes mathematicæ omnes vtuntur motu, & cum motus destruitur, destruunt omnia ista. 8. phy. tex. cōm. 22.

Sciens quando non vtitur sua scientia. alio modo est in potentia ab illo qui nō habet scientiam. 8. phy. tex. comm. 32. idem 2. de anima. tex. com. 10. & 5.

Scire aliquid cum sua causa est perfectius q̄ scire fm̄ sensum tantum. 8. phy. com. 65. sensus est qd̄ licet aliquid ante demonstrationem cognoscatur per sensum quo ad qa est, si per demonstrationem fuerit cognitū quo ad propter quid, tunc illa scientia & cognitio erit certior illa priore quæ erat per sensum, & illa appellatur ab Arabibus demōstratio causę tantum, & est exemplum satis accommodatum ibi, vt poteris videre.

Scīa naturalis vt plurimū circa corpora & magnitudines & passiones eorū versat. 1. cęl. & mūdi. tex. c. 1.

Scientia libri de cęlo ē primus liber philosophiæ naturalis in quo loquitur de rebus sensibilibus in particulari, quia in libro phy. egit de vlrioribus. Cōm. in com. magno. com. 1. & idem asseuerat in paraphrasi. cap. 1. in summa prima.

Scientia modorum corporum naturalium & cōsequentium eorū non cōpletur nisi p̄ cognitionem suaꝝ causarum. 1. cœli. com. 1. idem 1. physi. tex. com. 1. & ex primo posterio. ex diffinitione scire.

Scientia de rebus cęlestibus est valde difficilis propter causarum paucitatem, & causā huius est remotio eaꝝ a nobis, & diuersitas illarum rerum in nobilitate a cæteris reb⁹. 2. cęli. tex. com. 60.

Scīa non est subm̄ logicę, & diuinus debet p̄tradicere eis q̄ negāt scīam esse. 3. cœli. cō. 4. Ex illo loco patet quantū hallucinent plęriq; ex latinis expositoribus, volentibus Ari. in prohemio 1. posteriorꝝ analitcorum probare scire esse, & disputare cōtra antiquos negātes scīam esse, aut scientiam fieri de nouo.

Scientia diminuta. i. subalternans respectu oīum consideratorū in scīa subalternata, quam Ari. nominat ex additione in illis quorum dicit, p̄ quid sic se habet, q̄ quo ad talia quæcunq; inconuenientia contingant in scīa superiora seu subalternante, eadem contingunt scientiæ subalternatę, si vero in scīa superiori considerantur aliqua quæ non sunt causę quorundam in scīa subalternata quo ad talia, nō oportet q̄ quecunq; impossibilia contingant scientię subalternanti eadem contingant sciēcia subalternatę, limitatio est Auer. 3. cęli. com. 6. superilla ꝓpositione textus q̄ quæcunq; inconuenientia contingunt mathematicis cōtingunt naturali bus, quia mathematica dīr ex abstractione & nāliā ex appositione.

Scientia libri de cęlo in duobus primis libris de quinto corpe tractat, sed in duobus vltimis de aliis corporibus simplicibus grauitatem & leuitatem habentibus. 3. cęli Cōm. in paraphrasi, in summa prima.

Scientiæ factiuæ finis opus est, naturalis autem quod videt fm̄ sensum principaliter. 3. cęli. tex. cō. 61.

Scīa de anima superat oēs alias scīēcias p̄ter scientiam diuinam in his duobus. v3. in certitudine demonstrationis, & in nobilitate subiecti, 1. de anima com. 1. vbi Themist. declarans qūo constantia demonstrandi cæteras scientias p̄cedit. in qua ratione, qa aliæ scīę ab hac scientia suam constantiam & certitudinē reponunt, licet Alexand. aliter locum istum interpretetur vt dixi ibi.

Scientia de anima iuuat alias scientias triplici iuuamento, primo de anima. com. 2.

Scientia moralis sumit vltimum finem hoīs in eo q̄ ē homo & subā sui quæ sit, ex scīa de aīa. ibidē.

Scientia de anima & scīa mathematica considerāt res quodāmodo in materia existētes, & quodāmō abstractas. Simplicius in lib. physi. in principio & Philoponus authoritate Ammonii in principio libri de anima, sed fm̄ viam Auer. hoc verificari potest spiritualiter in scīa de anima quo ad illam partem, q̄ agit de intellectu materiali, qui ex sentētia Arist. quodāmodo est coniunctus materię, & quodāmodo ē separatus, nā fm̄ essentiam est abstractus, sed fm̄ operationē est coniunctus, quia nihil intelligit sine imaginatione, sicut notat ipse in primo de anima. cōmen. 12. & 13. expte esse &c.

Scientia diuina sumit a scientia de anima substantiam sui subiecti. ibidem. & idem habetur 3. de aīa. cōm 5. in solutione quęstionis. 3. & 12. meta. cō. 3. 6. & 2. cęli. cō. 61.

Scīę in hoc differunt, quia in quibusdā ea q̄ sunt magis nota apud nos sunt causę, vt in mathematicis, in quibusdam vero est ecōtrario, vt in his quę cōtinentur in scīēcia naturali in quibusdā. 1. de anima. cō. 10. & 7. meta. tex. com. 10. & 1. physi. tex. com. 2.

Scīa de anima est necessaria in scīēdo primā philosophiam. 3. de aīa. cō. 5. in solutione qōnis 3.

Scientia existens in nobis per intellectum adeptum, equiuoce dr̃ cum scientia existente in nobis per naturam & disciplinam. 3. de aĩa. com. 20. idẽ 9. primę philosophię. cõ. vl.
Scientia somnialis est modus dationis large nobilis & attribuitur prĩcipio nobiliori. s. principio voluntatis, immo est a re diuina, & ex pfecta sollicitudine circa hominem Ex lib. de somno & Vigil. Cõmen.
Scię der quę semper est in actu & in abstractis substantiis non opponit ignorantia, & ideo non accidit sibi tristitia, ppter defectum comphensionis 12. meta. com. 39. authoritate Alexan. Colligе igitur ignorantiam opponi scientiæ nostrę quę ẽ in potentia, quia intellectus noster quandoq; potẽtia intelligit & quãdoq; in actu.
Scientia dei excelsi cõparatur primę philosophię & scię aliarũ intelligẽtiarũ sunt similes scientiis particularibus quę sunt sub prima philosophia, vt dixit Nicolaus pipatheticus 12. meta. com. 44.
Scientię, non solum sunt substantiarum, sed etiam aliorum. 1. meta. tex. com. 29.
Scientia equiuoce dr̃ de scientia Dei & de scientia nostra, quia scientia Dei est causa entis, & ens est causa nrę sciẽtię 12. meta. commen. 51. & in libro destructio. in dispu. 10. in solutione tertii dubii.
Scientia dei non est vĩs neq; particularis 12 meta. com. 51. & in libro destru. disp. 12. in solutione secundi dubii & disputatione 6. in solutione secundi & tertii dubii.
Scire in vniuersali est in potentia, cũ vniuersale non est nisi scia rerum particularium 12. meta. com. 51. & 3. de aĩa. com. 19.
Scientia & scibile fm Philosophos differunt, quia scibile est in materia & scientia in anima, vt declaratum est in 3. de aĩa. Ex lib. destruc. dispu. 3. in solutione. 13. dubii.
Scientia diuina non habet ꝓpositiones de quibus intellectus cõis possit contentari, & ideo qñ vulgo huiusmodi ꝓpositiones ꝓponuntur, existimãt errores & somnia, nam si in mathematicis qñ intellectui vulgarium ꝓponuntur apparent somnia, vt ẽ solis magnitudo, quãto magis est de rebus diuinis, ex libro destructionum disputatione 3. in solutione. 18. dubii.
Scientia diuina Philosophorum fm Algazelem est phantasia, in tãtum enim hoĩes decipit ꝙ multũ opinãtĩ sunt ꝙ philosophia est scĩarũ debilior. Ex lib. destruct. dispu. 5, in solu. 18. dubii, idẽ ibidẽ ĩ solutiõe 24. dicit, vnde dicim⁹ ꝙ merito Algazel dixit in pluribus suis libris ꝙ diuina scientia Philosophorũ quasi potest phantasia reputari, & hoc dicit propter opiniones Auicen. & Alpharabii & sequacium.
Sciẽtia dei non habet numerationẽ ex parte scibilium eo mõ quo sciẽtia humana, in qua duplex inuenitur numeratio, & ex parte phantasmatum, & ex parte, vĩs intẽtionis, in qua intelligibilia continent vt species in vno genere, sed innumerabilia intelligibilium in scientia diuina comprehensorum est quale videtur intellectus impossibile est comprehendere, ex disputa. 6. in solutione. 3 dubii.
Scientia humana non potest comprehẽdere infinitum in actu, quia comprehẽsibilia apud nos separãt abinuĩcem, sed si qua est sciẽtia in qua oĩa scibilia vniri possunt finitum & infinitum in ea, sunt eiusdẽ intẽtionis. Ex libro destruc. dispu. 6. in solutione. 3. dubii.
Scientia dei & si neq; vniuersalis sit, neq; particularis, quia tñ scientia in nobis quæ particularis ẽ ĩ actu, ideo scientia dei magis est propinqua scientiæ particulari qũam vniuersali. ibidem.
Scientia qua scit aliquis rem, vtrum sciatur per denominationem addita supra primam, & sic in infinitum, puta qñ nos scimus rem, & postea scimus nos scire illam rem, requirit in libro destruc. in dispu. 6. in solutione quarti dubii, vbi ex solutione colligitur ꝙ sciens aliquã rem scit se scire illam, nam si sciendo rem ignoraret se illam scire, sic processus esset in infinitũ. vnde non est alius actus fm. rem, & ista est mens ipsius, quicquid alii dixerint super hoc.
Scia multiplicat ex multiplicatione specierum, & ideo Philosophi dñt ꝙ scientia dei non est vniuersalis, neq; particularis. Ex disputatione 12. in solutione secundi dubii.
Scientia nra depẽdet ab ente inquãtum res adequatur ad intellectum, sed scientiæ dei habitudo ad ens, est nobilior ista. Ex dispu. 12. in solutione secundi dubii.
Sciẽtia de iudiciis stellarum circa furtũ & physionomia sunt species diuinationis, sed vna est circa futura, alia circa prẽsentia. Ex disputationibus physicis in prima disp. in solutione primi dubii.
Scientia interpretationis somniorũ est species diuinationis, & hoc genus sciẽtiarũ non est speculatiuũ, neq; factiuum, licẽt existimetur ꝙ ex eo ꝓueniat vtilitas in ope, ibidẽ.
Scientia de imaginibus est falsa, qñ & si concederemus ꝙ situs stellarum faciat impressiones in rebus q̃ fiunt hic, impossibile est vt illa impressio, sit nisi in re facta, non aũt possibile est vt impssio illius rei trãseat, ad aliã rem extra eam. ibidẽ.
Scię prestigiationis sunt scientiæ q̃ ingrediũtur in capitulum mirabilium, & non habent introitum in artibus speculatiuis. ibidem.
Scientia naturalis plus fere apparet in materia viliori q̃ in aliqua alia viliori, difficilius enim introducitur generatio in materia imperfecta, & hoc etiã in artificialibus apparet, cum nobilitas artificis eiusq; perspicacitas plus polleat ĩ materia impassibiliori, q̃ in ea quę facilius & amplius recipit. Cõmen. in fine primi de partibus aĩãlium, & nota ꝙ ista fuit sntia Them. ex sentẽtia Cõmen. 12. meta. cõm. 18. vbi loquitur de genitis ex materia putri. colligitur tamen ex sententia magistri in 1. de partibus, cap. vltimo vbi dicit. Quamobrem viliorum animalium disputationem perfectionemq; fastidio puerili quidam spræuisse, tulisseque mole dignum nequaquam est, cum nulla res sit naturæ, in qua non mirandũ aliquid iudicium habeatur.
Scientia diuina non largitur de causis nisi formam & finem, & aliquo modo agens. videlicet non eo modo quo dicitur agens in rebus transmutabilibus, quia conditio agentis in hoc loco, non est quòd præcedat passum præcessione temporali, sicut fit in rebus naturalibus. Auerrois in paraphrasi

metaphysi. tractatu primo. cap. 1. vbi patet ꝙ genus agentis negauit Auerr. in rebus ęternis, idem hĩ in 2. cap. de ſubſtantia orbis.

Scientia naturalis ſicut in ea reducũ tur oẽs cauſę cuiuſcũq; rei rationc naturæ & rerum naturaliũ, ſic in ſcĩa diuina reducũtur entium cauſæ inquantum entia ratione diuinitatis & rerum diuinaꝝ quę ſunt entia non exiſtentia in materia. Auerr. in epithomate metaphyſi. tract. 1. cap. 1. idem 6. primę phi loſophiæ. com. 2. inde collige quæ ſit ratio formalis ſubiecti naturalis philoſophiæ, & quę ſcĩę diuinę.

Scientia naturalis conſiderat duas cauſas vltimas tm̃. ſ. materiã & mo uens, ſed ſcĩa diuina cauſam formalem & finalem & agentẽ, quia differentia eſt inter agens & mouens, quia mouens dat mobili mo tum tantum, ſed agens dat formã propter quam fit motus. Auerr. in epithomate meta. tract. 1. cap. 1. hinc intelligere poteris qũo intelligitꝰ dictum eius in 1. phyſico. com. 1. vbi habet ꝙ diuina ſcientia conſiderat tria genera cauſarũ. Vbi aduerte ꝙ intelligentia vt dat motum cęlo, & dicitur anima eius, conſideratꝰ a naturali, vt patet 2. cę li. com. 3 ſed vt dat ſibi formã. i. eſſentiam, quia eſſentia orbis quam formam, Cõmen. appellat in hoc epithomate, eſt cauſata ab æterno in genere cauſæ efficientis nõ tem pore, ſed natura ſolum orbem prę cedens, & ſic dicitur cauſa agens ipſius, & iſto modo conſideratur a diuino, & iſta eſt ſentẽtia eius hic, & etiam infra in tracta. 4. vbi oſtẽ dit qũo intelligentia habet triplex genus cauſalitatis. Dicit enim Cõ. in 2. cap. de ſubſtantia orbis, ꝙ ſi cet orbis in ſe contrarium non ha beat per quod corrumpi poteſt, ha bet tm̃ finitatem a ſuperficie conti nente ipſum, & omne tale indiget virtute largiente in ſua ſubſtantia permanẽtiam ſempiternam, ſicut indiget virtute largiente ſibi mo tum ſempiternum vt cęlum, igitur cauſatur ab intelligentia quo ad motum dependet ab ipſa vt a mo uente, ſed vt eſt cauſatum quo ad ſui ſubſtantiam depẽdet vt ab agẽ te, primo modo a naturali, ſecun do modo a diuino, & iſta eſt via eius ſine dubio.

Sciẽtia & ſenſus menſurantꝰ magis q̃ menſurent. 10. meta. tex. cõ. 5.

Scientia eſt in qualitate & ſcitum in ſubſtantia. 10. meta. cõmẽ. 22. vbi Cõm. in com. dicit, ꝙ ſtat ꝙ vnũ relatiuum ſit in vno genere & ſuũ correlatiuum erit in alio. Et nota vt ibi dr̃, hoc habet veritatẽ de re latiuis quæ ſunt per aliud, fallit aũ tem in relatiũis quæ ſunt per ſe relatiua.

Scire quidditates entium quæ mul tipliciter dicuntur eſt multum dif ficile, quia propinquant ei quod non habet vnã, naturã, & huiuſ modi diffinitiones difficile inueſti gantur per regulas dantes diffini tiones quæ ſunt diuiſio, & compo ſitio, & demõſtratio. 4. phy. cõ. 2.

Scientiæ omnes duobus modis prin cipium ſumunt, aut a rebus per ſe notis, aut ab alia ſcientia. 7. Col liget. vltimo cap.

Sciſſibilia ſunt illa quæ diuiduntur ſm̃ longitudinem. 4. metheororũ, & cauſa in hoc eſt vt ibidem dici tur cauſa poſitionis filorum, ſeu villorum, & eſt in tex. cõ. 47.

Scro

ſopha cũ peperit primã mãmam porco, qui primus in lucem ꝓdiit ꝓbet. 6. de nã ani mal. cap. 18.

Scrophis ꝓpriũ eſt primas mãmas primis porcis genitis tribuere. Ari. 4. de partib. animal. cap. 9. & Auer. ibidem. in cap. de pectore.

Scrotũ appellatꝰ teſtium conceptacu lum. 3 de natura aĩalium. cap. 1.

Secundũ differt ab eo, ꝙ eſt per acci dens, quia ſm̃ eſt terminatum quo quo modo, ſed illud quod eſt per accidens eſt infinitum. primo phy ſic. com. 44.

Secundũ quod & cauſa pariter exi ſtunt. 5. meta. tex. com. 23. vbi col ligitur, ꝙ nota reduplicationis pó eſt reduplicare quodlibet genus cauſæ contra vulgares aſſerẽtes, ꝙ nõ reduplicat niſi genus cauſę for malis tantum.

Seculum cœli eſt terminãs eſſe vni uerſcuiuſq; rei quã continet cęlum, ſicut ſeculum vniuſcuiuſq; rei eſt eſſe terminans oẽs partes eiꝰ, ſeculũ vero primæ cauſę eſt ſuum eſſe terminans eſſe oĩum entium, etiãuis non ſit in tempore, primo cęli. com. 100. Ex quo patet dari triplex ſeculum, idem etiam nota tur Simplicius in eodem loco.

Semen in vegetabilibus, ſperma aũt in animalibus eſt. 1 phyſi. cõ. 62. ſemper eſt aliquid qđ ſubijcitꝰ ex quo fit quod fit, primo phy. tex. cõ. 62. & in primo cap. de ſubſtan. orbis.

Semper exiſtimabitur aliqua ſpẽs mo uens. 3. phy. tex. com. 17.

Sempiterna ſunt priora ſm̃ ſubſtan tiã corruptibilibꝰ. 9. met. tex. c. 17.

Sempiternum nullũ eſt in põa. ibidẽ.

Sempiterna carent labore, qa cã labo ris eſt materia q̃ eſt ſubſtantia in põa, & nõ in actu. 9. met. tex. c. 17.

Ex quo patet, ꝙ nulla forã à ma teria eſt fatigabilis, & per oppoſi tũ quęlibet forma exiſtens in ma teria fatigatur.

Sempiterna nõ habent malum, ne que peccatum, neq; eſt in eis corru ptio, etenim corruptio malorũ eſt. 9. metaphy. tex. com. 19.

Sempiterna carent violentia, & di ſpoſitione præter naturali. 5. me taph. tex. com. 6.

Senſus accidit dormiẽtibus anima libus non modo quæ ſomnia vo cantur, ſed etiã ꝓter ſomnia vt his qui dormientes reſurgunt, & qui dem pleraque agunt ſine ſomnio, ſunt. n. qui dormientes reſurgant & ambulent, ex. 5. de generatione animalium. cap. 1.

Senſibile recedente à ſenſibus nr̃is ſtatim certitudo ſui omnis muta tur in exiſtimationẽ abſq; eo, ꝙ in nobis accidit error. 9. metaph. cõ. 12. idem. 7. metaph. tex. com. 53.

Senſibilibus recedẽtibus à ſenſu nõ eſt de eis certitudo, ſed opinio. 7. meta. tex. com. 53. vbi Cõm. dicit, ꝙ dum recedunt à ſenſu poſſunt corrumpi, & tunc non remanebit cognitio eorum apud ſentiẽtes, ſed tantum remanebit exiſtimatio, & ideo ſingularia non habent diffi nitionem, neq; demõſtrationem, quia poſtq̃ recedunt à ſenſu non habent niſi exiſtimationem.

Senſibiliũ principia ſi acciderint, vt in metaphyſica quærãtur, hoc erit inquantum entia, nõ inquantum ſenſibilia. 4. metaphy. com. primo. idem. 6. metaph. tex. com. primi, & in. 12. metaph. com. 1. 5 & 6. & 7. metaph. com 5 & 9.

Senſus non eſt ſuimet, ſed eſt alterũ præter ſenſum quod natura prius

eſt

est sensu, mouens enim est natura prius moto. 4. meta. tex. com. 25.

Sensibile est relatiuum, quia nullam habet naturam nisi relatiuam. Nota tamen, q̃ hoc est ad hominem, loquitur enim ex intentione antiquorum, ibi vt patet.

Sensus est in capitulo relationis, & ideo si essent sensus æterni essent animalia ęterna. 3. metaph. com. 7. vide 5. meta. com. 20.

Sensibilia dicta ad sensum iudicamus. 4 metheor. tex cõ. 3.

Sensus pręter vtilitatem propter seipsos diliguntur, ex prohemio metaphysicæ.

Sensus visus præ omnibus maxime, vt ita dicam, diligitur, quia multas rerum differentias demonstrat, & maxime hic sensuum nos cognoscere facit. ibidem.

Sensibilia quæ non transmutabilia essentialiter, sed permanẽtia. ſ. forma, & quędam semper sunt transmutabilia. ſ. materia, primo meta. com. 6. vide cõsimile primo de generatione & corruptione. tex. cõ. 35. & 36. & com. 38.

Sensoriorum oĩum meatus tẽdit ad cor. Arist. in. 5. de generatione animalium. cap. 2. in lib. de sensu, & sensato.

Sensibilia habẽt duos modos comprehensionis, modum, qui non est sciẽtia eorũ, sed imaginatio, & modum, qui est scientia eorũ, & sunt intellecta vniuersalia. primo metaph. cõ. 27. iuxta illud Boetij, singulare est dum sentitur, & vniuersale est dum intelligitur.

Sensibilia sunt in triplici dria, q̃dam. n. sunt quę p̃cise iudicant esse vera, & q̃daz sunt, quę p̃cise iudicant esse falsa, licet sentiant, vt apparẽt in deceptionibus visus, & quędam sunt ignota, donec surgat demonstratio, sicut apparet de paruitate solis. 8. phy. com. 26.

Sensu quotiẽs agit in sensile. i. quotiens sensus in actu est, & immanebit in sensile, totiens quoq; in idẽ sensile imaginationẽ moueri, neq; enim digrediẽtibus, aut sublatis rebus imaginationẽ tueri, & custodire vestigia earũ posset, nisi cognosceret, & pciperet ea quorũ sibi custodia esset cõcredita. Them. in 3. de aĩa, fm eius decisionem & diuisionẽ grecorũ, cap. 15. & fm Latinos est in. 2. de aĩa. in expõne tex. 159. Ibi duo collige, vnũ q̃ si sensus aduertat, & cognoscit obiectũ, & sensus interior nõ percipit actũ illius sensus, vt q̃ tenet oculos apertos videt, sed nõ percipit se videre, qa est distractus. Dicendũ est, q̃ si videt etiã sensus percipit illũ videre, quia si nullo mõ perciperet, nec sensus exterior percepit vllo mõ. secundum est cõtra Arabes, qui volunt aliam esse virtutem reseruatiuam, & alia cognitiuam.

Sensibile quandoq; sumit̃ pro tangibili, vt primo cœli. tex. com. 68. fm expositionem Auer. & 2. de generatione & corruptione. tex. cõ. 7. quandoq, pro naturali, seu mobili, vt in ꝓlogo primi phy. Cõm. inqt. q̃ res sensibiles sunt subiecta isthus artis, quandoq; pro obiecto sensus, sicut intelligibile pro obiecto intellectus, vt. 3. de aĩa pleriq; primo cęli. tex. com. 69.

Sensibile nullum est nõ ens in loco,

Sensus fortes sunt illi, qui cõprehendunt minimũ eorũ, quæ sunt possibilia, vt cõprehendant ex q̃bus sperat visio. 1. cęli. cõ. 117.

de tali sensuum fortitudine, vide Arist. in 5. de gñone aĩal. cap. 2.

Sensu existẽte erit phãtasia & appetitus, quia vbi est sensus, erit lętitia & tristitia. vbi aũt hæc ex necessitate desiderii erit. 2. de aĩa. tex. com. 20. & tex. com. 27.

Sensus ẽ de virtutibus passiuis. 2. de anima. tex. cõ. 51. & 52. 59. & 60. idem. 3. de anima. com. 18. authoritate Alex. & 7. physi. com. 12. Vide in concordantijs.

Sensus cõis cuius esse demonstratũ est in libro de anima, est primo & principaliter in corde fm Arist. & Galenus dixit, q̃ est in cerebro. 2. Colliget. cap. 11.

Sensus est duobus modis, in potentia. 3. & in actu. 2. de anima. tex. com. 53. & 138. & 139.

Sensus prima perfectio fit ab intelligentia agẽte, vt declaratur in libro de aĩalibus. 2. de anima. com. 59. idem. 7. meta. com. 31. & 12. met. com. 18. vbi per intelligentiam agentem intelligit virtutem informatiuam, quę vt rememoratur ab intelligẽtia non errante producit animal. vide in. 2. de generatione animalium. cap. 3.

Sensibile dicitur tripliciter. 2. de anima. tex. com. 63.

Sensibile proprium est quod nõ cõtingit, altero sensu sentiri, & circa quod non cõtingit errare. 2. de aĩa tex. com. 63. vbi Cõmentator glosat hoc habere veritatẽ in maiori parte. Them. aũt apponit tres conditiones quas ẽt vt̃ innuere. Cõm. 4. met. in cõ. 26. in calce cõmẽti. sensus nõ sentiũt senes organa sua, vide causam. 2. de aĩa. tex. com. 12. & Alexã in paraphrasi de aĩa. q̃ de intellectu i actu dicit, q̃ sensus in actu non sentit seipsum.

Sensoria quędã simplicibus elementis constat, vt visus auditus, & olfatus, quędam vero ex oĩbus, vt tact' & gustus. 2. de anima. tex. cõ. 130. vide Themist. ibi, & Simplicium quomodo sit intelligendum hoc.

Sensus nõ decipit̃ circa sensibile ꝓprium. 4. meta. tex. com. 24.

Sẽsus singuli cognoscunt suorũ sensilium priuationes, vt ocul' us tenebras. Them. 2. de aĩa. & habetur in tex. ibidem. 71. sed prędentium sensibilis per se, absentiam vero, & priuationem per accidẽs percipiunt, vt testatur idem Themistius. 2. de anima. cap. 23.

Sensus non comprehendunt essentias rerum, sicut quidam existimauerunt, sed hoc est alterius potentiæ quæ dicit̃ intellectus. 2. de anima. com. 63.

Sensus hominis comprehendũt intentiones indiuiduales decem prędicamentorum. ibidẽ. & 3. de anima. 6. 20. & 33. commentis.

Sensibilia cõia sunt motus, quies, numerus, figura magnitudo. 2. de anima. tex. com. 64.

Sensus non decipitur circa sensibile propriũ tribus conditionibus concurrẽtibus, q̃ organũ nõ sit lęsum, quod nõ sit perturbatum mẽbrũ, & q̃ sit debita distantia. Them. in 2. de aĩa. cap. 21. & est in expõne tex. 63. vide tñ Alex. in sua abbreuiatione de aĩa. cap. 12. vbi arguit, q̃ sint sensibilia per se, & quæ p accidẽs, vbi sic scribit. in proprijs aũt sensibilibus sensus potissime veri sunt, vbi sensibus ea seruantur illesa quibus cum sensibilia sensu innata sunt, vbi ponit quinque conditiones, & tu vide.

Sensus

Sensus quilibet susceptiuus ē specierū sine mā, vt cera anuli sine ferro, & auro recipit figurā. 2. de aīa. tex. com. 121. & tex. com. 138.

Sēsus recipit species sine materia, sicut cera nō aurū ab anulo recipit, sed imaginē, licet differētia sit, qa sensus quum species recipit nō fit materia earū, neq; corporea adactione signatur, vt cera, neq; sculpitur superficietenus, sed effigies illas foris illapsa intra se totum admittit alte condendas. Them. 2. de anima. cap. 20. in fine. vide etiam Alexan. in paraphrasi de aīa. cap. de sensu cōi. vbi probatur liquido patere sensum recipere sine materia, quia visus nō albescit, neq; nigrescit. Vide clarius de hoc Them. in lib. 1. de memoria & reminiscētia. cap. 11 & Alexan. 2. de anima. in cap. de phantasia, à quo verbotenus assumpsit, vide etiā Themist. 2. de anima. cap. 22. in tex. 68. vbi dicit, quemadmodum in cœlatura anuli, & sigillum in ceram, nam cera non in profundo, sed in superficie fingitur, aer vero, & oculus intra se totum recipit.

Sensitiuę virtutes ordinatę fuerunt ab Arist. fm nobilitatē, & non fm nām, & ideo prius pertractauit de visu, deinde de auditu, deinde de odoratu. 2. de aīa. com. 77 Auicen. autem in. 6. naturalium ordinauit istas virtutes fm naturam, vnde prius egit de tactu, deinde de gustu, deinde de olfatu, deinde de auditu, & postremo de visu, vbi collige, q̄ ordo doctrinæ quandoque sequitur ordinē naturæ, & q̄nq; ordinē nobilitatis & perfectionis.

Sēsibile positū supra sēsoriū nō cāt sensationē. 2. de aīa. t. c. 93. & 75.

Sensuum oīa instrumēta, vt est declaratum in naturali philosophia sunt vacua à sensibilitate suarum apprehēsionum, quia in rebus naturalibus recipiens non recipit suū simile. 3. colliget. cap. 35.

Sēsus quilibet vnius cōtrarietatis eē vī, vt visus albi & nigri, auditꝰ grauis & acuti, gustus amari & dulcis. 2. de anima. tex. com. 107.

Sensus idem habet instrm. 2. de anima. com. 112. & 107. & 3. de anima. com. 50.

Sentire est quoddam pati. 2. de aīa. tex. com. 118.

Sēsus aliter patitur, quàm inanimata, vide in. 2 de anima Themistius pulchre. cap. 42. & 44.

Sensibilium species remanet in absentia sensibilis in sensu p aliquā morā. Them. 2. de aīa, cap. 44. idē habet præfatus expositor ibidem. super tex. com. 138. & est in 3. de anima. in Themistio, cap. 4. vide etiam Themi. in com. libri de insomnijs cap. 8. & 9.

Sēsibilia in aīa sunt intētiones & cōprehēsiones, sed extra animam nō sunt comprehensiones, neq; intentiones, sed res materiales nō comprehensę omnino, secundo de anima. com. 121. idem. 12. metaphy. com. 14. 23. & 36. consimile de intellectu. 3. de anima. com. 38.

Sensibilium excellētiæ corrumpunt sensuua. 2. de anima. tex. cō. 123.

Sensuum fm opinionem Arist. quidam sunt in capit. relationis, quidam vero in capitulo actionis, & passionis per se, & accidit illis relatio. 2. de anima. cō. 125. & 126. & 140. & 143.

Si sensus aliquis nobis deficeret oporteret aliquod organum nobis de-

esse. 2. de anima. tex. com. 28.

Sensus alius prēter quinq; nō est. 2. de aīa. tex. com. 128. vsq; ad. 136.

Aduerte q̄ Ari. adducit tres demōstrationes, quarū prima ē à me dius, secunda est ab instrumentis & causa data in istis demōstrationibus est quasi materialis, tertia vero est à sensibilibus, & ista demōstratio est magis firma illis duabus, cū causa accepta in ea sit finalis, vt notat cōm. in 2. de aīa. com 129. vbi collige demonstrationes daras per causas finales eē certiores demonstrationibus datis per materiā, vide etiam in. 3 meta. com. 3.

Sensibile p accidens non mouet sensum, neq; formā suam imprimit. 2. de anima. tex. com. 134.

Sensibile per accidēs est duobus modis. ibidem.

Sensibilia & appetibilia nō sunt loquitur conceptacula factionū, sed potius irritamenta, & incitamenta sensuū. Themist. primo de aīa. cap. 18. & est sup tex. 43. & habetur in libro de sensu & sen. vbi dī, q̄ sensibilia sensum agere facit.

Sensus oēs habentur à non imperfectis, & non orbatis. 2. de anima. tex. com. 131.

Sensibilis actus & sensus idem est & motus. 2. de anima. tex. com. 138. & tex. com. 141.

Sensibilibus abeuntibus insunt sensus & phantasiæ quibus sentiunt. 2. de anima. tex. com. 138.

Sensuum operatio nō fit cum quali ter mensura caloris, nam fortis calor prohibet eos apprehendere sensibilia extrinseca, & implet eos, vt vinum in ægritudinibus acutis aliquos, qui credunt videre, & audire ea quæ non sunt. 2. coll. cap. 11.

Sensibilis actus, & sensitiui in sensitiuo est, sicut actio & passio in patiente, & non in agēte est. 2. de anima, tex. com. 140.

Sensus est ratio quędā, & ideo excellens sensibile corrūpit sensum. 2. de anima. tex. com. 143.

Sensus numerātur in relatione vno modo, & in qualitate alio modo. 2. de anima. 143.

Sēsus est ꝓportio agens ibidem.

Sensus quilibet est subiecti sensibilis, qui est in sensitiuo inquantum sensitiuū, & discernit subiecti sensibilis differentias 2. de anima. tex. commen. 144.

Sensus oēs quos quinque esse nouimus sunt in homine, & in omnibꝰ animalibus terrestribus, quæ animal generant, necnon & in omnibus aīalibus habentibus sanguinē quę animal pariunt, nisi quid obtesum cōtigerit, vt in talpa. Arist. in 4. de natura aīalium. cap. 8.

Sentientis primi virtus. i. virtus sensus cōmunis melius est, vt dicatur esse vna forma, & multa instrumētis copulatis cum ea. 2. de anima. commen. 149.

Sensibilia cōmunia consimilitudinem suam imprimunt in sensu, vt magnitudo, figura, & motu. Themist. in. 2. de aīa, in tex. com. 134. & fm diuisionē grecorum est in 3. de anima. cap. 2. in Them.

Sensus cōis in iudicio tribus ex causis errare pōt, prima si quod iudicauit semel fungens officio duorū sensuum, alias vno tantum iudicaret. secunda, si vno tm̄ iudicet colore electionis filiū. tertio circa communia hallucinat si vni sensui institerit quę sunt pluribus cōcredita, vt dū de figura q̄ visui, & tactui commu-

cõmunis est solo visu iudicet. Themist.in.2.de anima.tex.com.134.
sensilium susceptio non per schemata,aut figuras fit,quale.n.schema alibi erit,aut in vniuersum coloris,aut odoris. Alexander in particulari.cap.de phantasia.
Sensus propriorũ semper est verus, 2.de anima.tex.com.152.
Sensus existit in omnibus aĩalibus, intellectus vero in paucis. ibidem.
Sentire nõ est pati,sed iudicare,neq; discernere. Alex. in paraphrasi de anima.in cap.de intellectu practico & speculatiuo.
Sensus semper dicit verum in propriis,& falsum ī vniuersalibus. Intellectus vero econtrario,verum in vniuersalibus,& falsum in ꝓpriis 2.de anima. cõ.112. vide pro hoc 2.de anima.cõ.63.& 134.& 161.
Sẽtire & intelligere,nec motus sunt, nec animæ motus, primo de anima tex.com.42.& 43.& vide ibi Themistium.
Sẽsibile facit sentiens in actu postq̃ erat in potentia.3.de anima, tex. commẽ.28.idem.2.de anima.tex. commen.60.
Sensus est species sensibilium,& intellectus est species specierum. 3. de anima.tex.com.38.
Sensus communis non patitur contrarias qualitates,sed ante se positas,& ad pedes genuaq; aduolutas iacentesq; contemplatur. Themistius.2.de anima. tex. commenti. 147. vide in contradictionibus nuper ẽditis,
Sensu communi sentimus, ꝙ videmus,& audimus non visu, aut auditu. Arist. in libro de somno & vigilia,& Themist.in.2.de anima super expositione. tex.148. contra Thomam de Garbo, & Pet. Pomponatium,idẽ expresse notat Alex. in paraphrasi de anima,cap.de sensu cõmuni. inquit enim. hoc autem cõmuni sensu,& videntes nos & audiẽtes,& singulis sensibus sentiẽtes sentimus,qui enim videt audiente audire se,& videre iam sentit,nunq; non alia potestate, q̃ sensu nos ipsos sentire percipimus,neque tamẽ nos videre videmus, neque nos audire audimus, quũ nec videre ipsum, sine visio visilis sit, neque audire,siue auditio audibilium sit,sed hoc priml & ꝓpriꝰ sensus qui communis dicitur opus,& functio est.
Sensibilia separata in speciebus sensibilibus intelligibilia sunt.3.de anima tex.com.39.
Sensus in maiori parte non est causa longitudinis vitæ & dutationis, & ideo sensibilia sunt minoris vitæ,quàm multæ plantæ.3.de anima.commen.61.
Sensibilis quælibet superfluitas corrumpit sensum. 3. de anima. tex. com.vltimi.
Sensus certissimi est discernere minima quæq; circa vnumquodque genus. ibidem.
Sensus exquisitiores per partes quæ sinceriorem sanguinem habẽt absolui necesse est, ex. 2. de partibus animalium. cap.10.
Sentiendi ꝓincipium semper in medio quærendum est in ipsis animalibus,ex quarto de partibus animalium.cap.5.
Sensus communis cuius esse demõstratum est in libro de anima est primo,& principaliter in corde secundum Arist.& Gal.dixit,ꝙ est in cerebro.2.colliget.cap.11.

Sensatorũ

sensatorum motus quamuis sit declaratum ꝙ veniat ad sensum ab extra,non est impossibile,vt fiat eam simile per contrarium.3.Colliget.cap.38.
Sensibilia non mouẽt sensus, neque impellunt nisi remotiuscula sint, proindeq;, extrinsecus habeantur. Adiunctis innexisq;, nulli ictus eueniunt,quia aliquando iam se ferent sensus.Themistius.2.de anima.cap.19.in expositione tex.52. Inde patet error Thomæ de Garbo, & Petri Pomponatij asserentiũ sensum cognoscere suum actum, hoc enim est cõtra Philosophum, & contra experimẽtum, nam forma existẽs in subiecto non alterat subiectum, medici enim fatentur calorem in ethico febriente intensum eẽ calore febris effimere, & putride,& tamen nõ sentitur, quia est fixus in membris.
Sensus fm Arist.minus patibilis est, ꝙ sensorium , si enim senex oculo pobo valenteque vteretur, videret sicque,ac iuuenis, non tamen prorsus impatibilis est,quia passionem sensorij obcesionemq; ad quendã modũ agnoscit,sed intellectus potentię separatus & omnino expers huius dispendij est. Vnde impatibilitatem sensus diuersam esse ab impassibilitate intellectus sensoria & internuntia declarant, quia sensus à forti sensibili translatus ad debecillia non potest sentire, sicut intellectus ab excellenti intelligibili ad inferiora, & humiliora potest ea exquisite intelligere. Themist.3.de anima.cap.34.vbi concludit sensus esse minus passibiles, quam instrumentum,intellectum uero prorsus impassibilem esse.
Sẽsus extremis mundi partibus est denegatus,extremas aũt mũdi partes cœlum, & plantas accipimus quanq̃ alia ratione cęlo,alia plantis est denegatus, plantis,quia præignobilitate naturæ,& crassamento partem hanc, nec ꝓmereri, nec capere potuerunt Cęlo, quia eminẽtiore ordine dignationeq; habebatur,q̃ vt ad hunc vsum defcẽderet.Themist.3. de anima. cap.71. & est ex mẽte Arist.in 3.de anima. tex.cõ.71.& 72. Collige aliquid negari in aliquibus ꝓpter perfectionẽ,in aliquibus aũt ꝓpter imperfectionẽ,sicut aliq̃d attribui ꝓt alicui ꝓpter imperfectionẽ,aliquibus vero ꝓp summã perfectionem & cõsequi finẽ suum sine actione oĩ cõpetit primo principio,& cõpetit terrę,sed ptio princ. ꝓp summã pfectionẽ,terræ veto ꝓp oppositam cãm,sicut hr̃ in. 2.cęli. in com.66.
In sensu tria sunt,sensibile,vis sensibilis,& actus,qui ex initu admissuraq; illorum tãq̃ fętus excluditur, ita etiam in intellectu tria spectantur,intelligibile,vis intelligendi,& actus,qui de ambobus patiẽ. Themist. in primo libro de memoria. cap.11. ita etiam diuus August.in primo de trinitate, ex potentia , & obiecto paritur notitia.
Sẽsus,imaginatio,aſsẽsus, impulsio, actio,in animalibus ordine quodã dispositа sunt,non.n.vbicunq; sensum repereris imaginationẽ subsequi necesse est, quandoquidẽ non oĩa aĩantia vim imaginãdi hr̃e cõcedimus,neq; itẽ oẽ3 imaginatioue assensus cõsequitur, nõ.n. globum solis pedali mẽsura ꝓstare assentimur,tametsi id in nobis imaginatio percipit, post hæc non oĩs

assensio

assensio impulsum trahit, nã qui cuipiam quod albũ sit assentit nõ continuo in id impulsu defertur, as sensus.n. quo rebus adiicimur non est impulsus ille quo in res quę coram adsunt velut iam selectas agimur, id autẽ appetitus est. Accidit etiam, vt impulsione atq; appetitu plerunq; peciti nihil agamus, quoties appetitui, neq; consilium, neq; deliberatio suffragatur. Alex. sñia in paraphrasi de anima. in cap. de phantasia, quod nota propter qõnem illam difficilem de praxi quã nostri Theologi discutiunt in prologo sententiarum primi.

Sensus qnque sunt qcunq; sunt tan quã nuntij, & exploratores sunt. Themist. 2. de aĩa. tex. com. 147.

Sensus dati sunt aĩalibus ad salutẽ. 12. meta. cõm. 36. & 3. de anima. tex. cõm. 60. & 61.

Sentiẽdi vis in habẽtibus sanguinẽ nulli partu exangui data est, nulla .n. pars exanguis sentire põt, licet sanguis nullo sensu ꝑditus sit, quippe q; nulla pars aĩalis sanguis est, ex. 2. de partib. aĩal. ca. 10. Vide in contradictionibus nuper editis.

Sensorij sinceritas causa est, vt dñæ sensibilium bene iudicent. Aris. in 5. de generat. aĩalium cap. 2. idem dicit de oculo ĩ fine primi capitis, vbi iuquit. q᷑ quẽadmodum in veste mũdissima, vel minima macula pspicua est, sic in puro sinceroq; oculo, vel parua motio patet sensumq; efficit. At quod ꝑpcul cernat motusq; à longinquis visilibus deueniat, causa est situs oculorum. Vbi colligitur, q᷑ iudicium sensibilium venatur perfecte ex organi tẽ pere, sed distãtia sentiendi ex situ organi.

Semẽ in vegetabilibus, sperma ãt in aĩalibus est. 1. physi. com. 62.

Semen est albũ ꝓpter spumã, & iõ errant, qui asserunt semen ethiopũ nigrũ esse. Auer in. 2. de gñone animaliũ. cap. 1. in fi. & vide ibi Arist. cap. 2. vbi dicit. Herodotum non vera scribere cũ nigram genituram ethiopũ dicat, quasi necesse sit omnia nigra esse eorum quibus nigra est cutis, & qui dentes eorum albos esse cernere potuit.

Seminis natura spumosa est, hocq; antiquos nõ latuit, quippe qui deã quę rei venereę pręest, ab ea ipsa facultate noĩauerunt. Arist. in 2. de generatione aĩal. cap. 2.

Semen fm Arist. non est pars fętus, seu conceptus, & Gal. contradixit ei in hoc, & Auic. etiam dicit, q᷑ est pars fętus virtutum est pars formę & non materiæ. Auer. in .2. de generatione animalium, cap. vtrum semen sit animatum.

Seminis corpulentia dissoluitur, & versum in spiritum euanescit, cum naturam humidam, & aquosam habeat. 2. de generat. aĩal. cap. 3.

Semen dicitur agere in virtute ipsius seminantis, quod quidem iam est separatũ, desinitq; eẽ, & hoc est simile rebus admirabilibus ĩ quib⁹ datur moues quod mouet aliqd, & mox quiescit, & remanet fm q᷑ de se mouetur, & mouet hmõi motu quẽ acquisiuit à primo motore sic, & in natura, nã qñ id à quo semen efficit pstauerit virtutẽ nãlẽ semẽ q; mouet mãm ad pfectionẽ, & p creationẽ quo gescẽte remanet semẽ mẽ mouẽs ea virtute, ob quã rẽ nõ ẽ necesse, vt primũ mouẽs tãgat id qd mouet ab ipso vsq; ad finẽ gña tiõis, sed tm̃ in principio rei. Auer. sententia

sententia in 2. de gener. anim. cap. 1. & est sñia formaliter accepta ab Arist. ibidẽ. 1. capite versus finem ibi. hæc igr̃ soluere conandũ est.

Ex hoc soluitur Achilles Scoti in 2. sententiarum, dist. 18. qui nõ potuit imaginari qũo semẽ agere possit in virtute patris.

Semen vt instrumentum habet tres proprietates fm Arist. duę sunt cõmunes rebus naturalibus, & artificialibus, sed tertia est propria rebus naturalibus tantum. Prima est, q᷑ instr̃m non est pars rei factę. Secunda, q᷑ instr̃m separatur post constituti perfectionem. Tertia q᷑ est propria rebus naturalib⁹ est, q᷑ tangit omnes partes rei cõfectę intus & extra eodem mõ, arte aũt tm̃ exteriora tanguntur. Auer. in 2. de gener. anim. cap. 1. vtrum semen sit animatum.

Semen est instrumentũ virtutis informatiuę ꝑ partem aereã ipsius. Auer. in 2. de genera. anim. cap. 2. vbi quærit, vtrum semen sit anima tum, & vide ibi pulchram digressionem contra Gale. & Auic.

Seminis profusio nõ intus fit vt quidam volunt, os. n. vteri angustum, sed ante quo fęmina vaporem mittit & aut ibidẽ manet semen emissum, aut intus ab vtero trahitur si solidus est & modicæ temperatus, cuius rei indicium est q᷑ locus qui nõ madebat resiccatus mox sentia ter. Arist. in 2. de gene. anim. ca. 4.

Semen a mulieribus emitti asserentibus accidit dicere q᷑ vbi foras semi nis fluxum retrahãt intus, siquidẽ quod emissum est misceri debet cũ materia genitura, quod ita fieri superuacaneum est, at natura nullam rem superuacaneam facit. Arist. in 2. de gener. anim. cap. 4.

Semen tardius ex auibus emittitur q᷑ ex piscibus, vide causam in 1. de gener. anim. cap. 4.

Semen genitale piscium lac appellari consueuit, 8 de nã anim. ca. 15.

Seminis natura humida est, iõ meatus seminis idem cõis cum excremento humidi alimenti habetur in aliquibus animalibus, 1. de gen. anim. cap. 13.

Semẽ vtrũ ex vnaquaq; parte corporis prouenire, vide opinionem antiquorum, 1. de generatione animalium & quatuor eorum rationes super hoc cap. 17. & vide improbationẽ istius opinionis in capitulo sequenti, videlicet. 18.

Semen in emissione sui causat vehementem voluptatem, propter pruriginem multam quæ accidit, qua propter siquis frequenter ea re vtitur minus afficitur voluptate, 1. de gener. anim. cap. 18.

Semen vtrum concurrat vt forma, & agẽs an vt materia, vide 1. de generatione anim. cap. 18. & 20.

Semen & genitura differũt. ibidem.

Semen & fructus differunt. ibidem.

Semen nec in pueris, aut senibus, neque in egris est, vide causam ibidẽ, vide etiam Auicen. in 3. canone, tract. 1. in 21. Fen, in capitulo de Sterilitate & Difficultate imprægnationis.

Semen est excrementum alimenti vtilis atque vltimi. ibi. in fine capi.

Semen si proueniret ex membris organicis proueniret ex simplicibus, quibus sunt simplicia mẽbra. Aristotel. ratio contra antiquos, 1. de generatione animalium cap. 18. vbi patet elementa esse formaliter in mixto.

Semen sanguinis excremẽtũ esse signum efficax est, ꝙ qui re venerea immodice vtuntur, sanguinẽ emittunt. Auer. 1. de generatione animalium, in 1. cap. vbi ponitur improbatio antiquorum de semine, & habetur ab Arist. ibidẽ cap. 19.

Semen in vita præditis in quibus sexus maris & feminæ distinctus nõ est, conceptus est, conceptum autẽ appello primam ex mare & femina mixturam. Arist. in 1. de gener. anim. cap. 20.

Semen confert ad generationẽ sui qualitate fm Arist. & non quantitate vt opinatus est Galenus 1. de generatione anim. Cõmen. in fine.

Semen apud Arist. est sicut instrumentum, & mas est sicut faber, & sanguis menstruus est veluti materia. Auer. sententia in fine primi de generatione animalium, & habetur ab Arist. ibid. cap. vltimo.

Semen siue genitura sẽ habet ad mẽstruum, sicut coagulũ ad lac, 2. de generatione animalium. Et nota ꝙ Auic. deceptus fuit ex hoc exemplo, vt refert Auer. in 2. de generatione animaliũ. in 1 ca. vbi quẽrit vtrum semen sit animatum, deuenit. n. Auic. ad hoc, vt asserat semẽ esse partem conceptus, non tamen ꝙ sit pars materiæ, sed est pars formæ, imaginatur. n. ipsum esse proprium calorem naturalem, aut ꝙ transmutatur ad calorem naturalẽ modica transmutatione.

Semen viri esse fecundũ experimento in aqua, probatur certa ratione, quod enim tenue & frigidum est cito diffusum per summa innatat, quod fecundũ est in imum descendit. Arist. in 2. de generatione animalium. cap. 5. in fine, idem in 3. de natura animalium. cap. vltimo.

Vbi aduerte ꝙ eadem in ratione, dicunt aliqui dum periculum facere volunt, an mulier grauida matẽ conceperit q̃ lacte extracto a camilla & in aqua proiecto, si in imũ descenderit marem concepisse, si supernatauerit feminam.

Semina fecunda sunt quæ grauedinis speciem referunt eademq; potius marem fetificant, tenuia autẽ nec globulenta feminam gignunt, 7. de natura anim. cap. 1.

Semen in potentia continet omnes similitudines, & patris & aui, & proaui, & ataui, vsq; ad speciem, ex. 4. de gener. anim. cap. 3.

Seminum virtutes assimilantur artibus naturalibus, 7. meta. cõ. 31. & intellectui, & differunt a virtute vide etiam. 12. meta. cõ. 13. & 18.

Senes acutæ videre non possunt, nã cutis quæ pupillæ vocate obtendit vt cæterarum partium cutes obtugat & crassior redditur. Arist. in 5. de gener. anim. cap. 1.

Senectus est naturalis morbus, morbus aũt est aduentitia senectus. Aristote in 5. de gener. anima. cap. 4. ideo recte dixerũt medici, senes debere regi regimine cõualescentiũ.

Septimus metaphysicæ est tractatus primus eorum in quibus agitur de substantia. Cõmen. in prologo septimi meta. Et aduerte ꝙ dicitur primus respectu octaui meta. quia isti duo libri appellantur tractatus de substãtia. Et nota ꝙ in istis duobus libris agitur de substantiis inseparabilibus a materia, inquantum substantiæ sunt & inquantum entia, sed de substantiis separabilibus agitur in 11. primę philosophiæ, vt notat in eodem loco. Cõmen. qui est

est duodecimus secundum diuisionem Latinorum.

Septimus physicorũ habet quatuor quæstiones, quarũ prima est, vtrũ omne motũ habeat motorem. 2. ꝙ omnia mota in loco reducũtur ad vnum motum, ex se primũ qd̃ mouetur a motore in ipso. tertia est, ꝙ omnis motor in loco est insimul cum eo quod mouetur ab eo in loco. quarta est, vtrum omnis motus habet proportionem cũ oĩ motu, 7. phy. cõ. 21.

Septenarius maximam vim habet in generatione insectorum & ouiparorum, vt in morbis dies decretorius, 5. de gener. anim. cap. 20.

Separabilia sermone. i. diffinitione existimantur separari fm esse, sed illud quod nõ separatur sermone, quanto magis non separatur in esse, 7. primæ philosophiæ. tex. cõm. 39. contra Plato. vide etiam Auer. in. 2. physicæ auscultationis, in cõ. 19. ꝙ quicquid separatur in esse, separatur ratione, sed non conuertitur, & 12. primæ phylosophiæ. cõmen. 39. dicit, quòd intellectus innatus est diuidere adunata in esse, sicut diuidit materiam a forma, & formam a cõgregato ex materia & forma, vnde intellect⁹ multa potest diuidere, quæ natura non potest, & multa similiter componit intellectus, quæ natura nõ põt. Separatio & congregatio sunt motus locales, 8. phy. tex. cõ. 77.

Separatis iudicare separata non possibile est, neq; in separato tẽpore, 2 de anima. tex. cõ. 146.

Serpentes longum sibilum edũt 4. de natura anim. cap. 9.

Serpentes qui sunt multæ humiditatis & caloris, sunt lõgioris vitę q̃ serpẽtes qui sunt in locis calidis & siccis, aut frigidis & siccis, aut frigidis & humidis, ex commento super libro de longitudine & breuitate vitæ.

Serpentis senectus vna fere die & nocte exuitur, 8. de natura an. c. 17.

Serpentes vino incontinentes sunt, proinde viperas aliqui vino cũ fictilibus ad sẽpes dispositio venantur, ebriæ. n. capiuntur, 8. de natura animalium. cap. 4.

Serpentes & phalangia viuere possunt sine cibo, qd̃ ex his quę pharmacoporę, ideſt pigmentarij alunt perpendi potest. ibidem.

Serpentibus proprium est inter animalia eiusdem generis, vt reliquo quiescente corpore caput vertere in auersum possit, & vide causam in 4. de parti. anim. cap. 10.

Serpentes, stelliones, lacerti, crocodili fluuiales, mensibus quatuor frigidissimis latent hæc, nec per id tẽpus quicq̃ comedunt, lib. 8. de natura animalium. cap. 5.

Serpentes carent pene & testibus, & vide causam 1. de generatione animalium. cap. 6.

Sepia est oĩum molliũ astutissima, sola. n hęc suo vtitur atramẽto nõ modo cũ metuit, verum et abscondendi cã, 9. de natura aĩa. cap. 37.

Sepia plus seu copiosius atramentũ habet q̃ polipus & loligo, vide causam in 4. de partibus anim. cap. 5.

Sermo iste põt existimari magis ꝙ formæ quarum actiones apparent in materiis sunt separatę q̃ sermo Plat. de ideis, 7. meta. cõ. 51.

Sermones compositi ex accidentib⁹ compositione ligata, quidam sunt coniuncti per accidens, & quidam sunt per se. s. per fm modum prędi

cabilium essentialium quę enumerata sunt in posterioribus in quib⁹ subiectum accipitur in suba prędicati, 7. meta. cō. 11.
Sermo qui est genus veri & falsi est ex compositione, & cum compositio non fuerit nō erit, neq; verum, neq; falsum, 5. meta. co. 34.
Sermo vanus est qui est ex falsis propositionibus & mala forma, 1. phy. cō. 10. & 22.
Sermones sophistici facilius contradicūtur q̄ disputatiui, 1. ph. cō. 22.
Sermo per se dī concludere in omni materia, 1. phy cō. 25.
Sermo demonstratiuus innatus est soluere oēs qōnes accītes in re, 1. phy. cō. 71. consil'e 4. phy. cō. 31.
Sermo irrationabilis est vt sit causa naturaliter ignota, 2. phy. cō. 47. consimile 1. de gener. & corru. cō. 19. & 3. de anima. cō. 4.
Sermones disputatiui sunt falsi fm partem, & non fm totum 3. physi. cō. 56. idem 1. phy. cō. 52.
Sermones dialectici apud Arist. sunt sermones veri, qui componuntur ex accidentibus vniuersalibus non propriis, 8. phy cō. & tex. 70. idem 1. cœli & mundi. cōmen. 70, &. 4. physi. 87.
Sermo de principiis est sermo de oīb⁹ in potentia, 1. cęli. cō. 33.
Sermo posteriorū debet esse rectior q̄ sermo priorū, 4. cęli. cō. 11.
Sermo quidditatiuus debet soluere quæstiones circa res sensibiliter contingentes, 1. de anima. cō. 21. idem. 4. physic. cō. 31. & 8 phy. cō. 22. idem 1. cœli. cō. 22. 1. de anima cō. 11. & textu.
Sermo de nutrimento & augumento non perficitur nisi in pluribus libris, 2. de aīa. cō. 50. vñ in li. de aīa non est declaratus nisi primus motor & instrumentum talium motuum, vt dicit Cōm in cō.
Sermo maximus authoritate Platonis debet esse in principio, quia paruus error in principio est causa maximi erroris in fine, sicut dixit Arist 3. de aīa cō. 4.
Sermo dicens ꝙ omnia sunt necessaria, nullus est, & in meta. contradicitur, 2. phy. cō. 48.
Sermo de motu in. lib phy. non est fm ꝙ est motus alicuius corporis, 5. phy. cō. 45.
Sermo de anima est multum profundus, sed deus appropriauit eum sapientibus profundis scientia, & ideo dixit Iob. Simplex homo sum ego, & ignoro animam meam. Ex physicis disputationibus, dispu. in sofone. 7. dubij.
Sesea differunt a contiguis, qm̄ sese & contiguum, & sequens. 5. ph. 26.
Sesea possunt esse corpora & nō corpora, sed contigua necessario sunt magnitudines. 5. phy. 22.
Seuum est excrementum terrestrioris sanguinis, q̄ sit adeps, ex 2. de partibus animalium. cap. 5.
Seuum īmoderatum non confert sanitati, & inducit senium & mortem. ibidem.
Sex differentiæ positionis sunt manifestę in homine per se, sed in mundo indigent demōstratione. Cōm. 8. phy. cō. 64.
Sextus physicorū appellatur de motu, aut quia finis eius est perscrutari de motu, aut quia plura quæ cōtinetur in eo sunt de motu, aut quia finis eius sunt ista duo, 2. cę. cō. 37.
Si senex accipiat oculum iuuenis vi debit vtiq; sicut iuuenis, primo de anima. tex. cō. 65.

Si

si est, & quod quid est eiusdem rationis est manifestum facere, 6. metaphy. tex. cō. 1. intelligitur quādo si est inuestigatur a priori, vt dicit' etiam in 2. posteriorum.
Si non esset aliqua substantia præter naturā cōsistentes, physica vtiq; esset prima scia, sed si est aliqua suba īmobilis hæc prior, & philosophia, pria 6. met. te. cō. 3. vide q̄ scripsi in proprio Theoremate de hoc, & cōsidera ꝙ scię de suba considerantes sunt naturalis & scia diuina, nā nulla mathematicarum de substantia considerat excepta astrologia, quæ quodā modo etiam naturali subalternatur, & ideo si non essent suba aliæ nisi naturales, sequitur primā philosophiam esse naturalem, quia prima philosophia est primi entis simpliciter, tale autem est substantia non accidēs, & ita ex parte obiecti simpliciter nālis philosophia est prima philosophia.
Si simile a simili pateretur, tunc idē a seipso pati posset, 1. de genera. & corru. tex. cō. 48.
Si aliquod esset separatum calidū, hoc nihil pateretur, primo de generatione & corru. tex. cō. 55.
Siccitas difficilior est ad humectandum q̄ humiditas ad exiccandum, sicut frigiditas difficilius est ad calefaciendū q̄ caliditas ad infrigidandum, 7. Col' cap. 25. & est sinia. Gal. in 9. de ingenio sanitatis.
Siccitatis proprietas est quod difficulter retinetur ab alio, & retinetur ex se, 4. metheororum. tex. cō. 1. & 2. de generatione & corruptione. tex. cōmen. 9.
Siccitas etiam fit a frigiditate quę est in materia sicca, nā frigiditas quæ est in materia humida, vt est frigiditas aquea operatur humiditatē, 4. metheororum. cō. 1.
Siccitas producitur a calore, 1. & per se. ibidem.
Siccitas innata est retinere formā lōgo tpe, licet sit difficilis receptiōis. Ex lib. de Memo. & Remini.
Siccitas longe a vita remota est, humor vero viuificus est. Ex 2. de generatione anim. cap. 1.
Siccum est bene terminabile termino proprio, difficile vero tetminabile alieno, 2. de gener. & corrupt. tex. cōmen. 9.
Sicco opponitur humidum & vdū, 2. de gener. tex cōmen. 14.
Siccum & humidum dicuntur multifariam. ibidem.
Signa demonstratiua sunt illa quæ conuertuntur cum suis causis. ſ. cū ponatur causa sequitur signum & econuerso, 6. physi. cō. 15.
Signa confici possunt ex propositionibus possibilib⁹ & necessarijs, sed necesse est ut maiores sint necessariæ, si cōclusio debet esse necessaria 7. phy. cō. 2.
Signa membrorum intrinsecorum vniuersaliter dare difficile est, & iō medici istam partem dimiserunt, 4. Col'. cap. 2.
Signa vera sunt posteriora, & cum fuerint posita consequuntur præcedentia, & cum præcedentia fuerint posita consequuntur posteriora. 3. cœli. cō. 69.
Similitas est in naso de accītibus essētialibus, sed albedo in homine est de accītibus non essentialibus, 7. meta, cō. 17. sed obuiabā, quia cū propositio per se sit de omni, si ista est per se, nasus est symus, sequitur omnem nasum esse symum, quod est falsum, vide solutionem huius

vidē an pīma ps. propōnis contradicatdictis in 26.

a Themist 1. posterio. cap. 10.

Simia quia est forma ambigua inter bipedia & quadrupedia animalia, vt bipes cauda caret, & quadrupes caret natibus, ex 4. de partibus anim. cap. 9.

Simia inter quadrupedes sola cilia habet in inferiori palpebra Aristo. in 2. de natura animalium. ca. 8.

Simul & seorsum diffiniuntur. 11. primæ philosophiæ. cap. 11. & in 5. phy. tex. cō. 22. generalius aūt diffinitur simul in prædicamentis.

Simul sunt fm locum, q̄cūq; in vno loco sunt primo. 5. ph. tex. cō. 22.

Simul esse opponitur ad esse solum, & tangere opponitur ad esse separatum, 5. phy. cō. 30.

Simul in sua diffinitione recipit locum. ibidem.

Simul quandoq; importat priuationem prioritatis & posterioritatis, & in tempore, & quandoq; priuationem prioritatis & posterioritatis in causa, 2. de anima. cōm. 115.

Nota etiam ꝙ quandoq; importat priuationem diuersitatis ex parte locorum, vt 5. physi. tex. cō. 21. simul quidem igitur dicuntur esse secundum locum, quæcunque vno loco sunt primo.

Simbolum habentia facile transmutantur, 2. de gener. & corruptione. tex. cōmen. 25.

Similia dicuntur multifariam, vide. 10. meta tex. cō. 10.

Similitudo parentum post plura genera redditur. Arist. in 1. de gener. anim. cap. 18. vbi dat exemplū de elide, quæ cum ęthiope concubuerat, & non filiam forma æthiopis peperit, sed erat ex filia ęthiopis.

Similia sunt quorum qualitas vna est, 5. meta. in cap. de eodem & diuerso, & in tex. cōmen. 20.

Simile fieri a simili, ista propositio verificatur tribus ꝺitionibus, vt sit in agente & non instrumēto, vt sit in propinquo & nō remoto, & vt sit essentialiter & non accidentaliter 12. meta. cō. 24. authoritate Alexā.

Similiter calidū & frigidū, aut durū & molle non sentimus, sed excellentius tāq̄ sensu, velut medietate existente eius, quæ insensibilibus contrarietatis, 2. de aīa tex. cō. 118.

Similitudo adeo incrementum procedit, vt solum cōe relinquatur, 4. de gener. anim. cap. 3.

Similes fiunt filij parentibus non solum in mēbris naturalibus, verum ēt in nō naturalibus, tandē in maiori parte rex̄ accñtaliū, vt narrauit Arist. de cicatrice, quā habuit quidam pr̄ in vno mēbro, quam filius reportauit in eodem mēbro. Ego quoq; vidi in filio meo maiori qui habebat vestigium in māmis suis, quod signum habuit auus suus ex matre in māma, verum in eo erat paruum, sed nescio vtrū efficietur maius vel ne. Auer. in primo de generatione anim. cap. de improbatione antiquorum.

Simplicia ita se habent ꝙ veritas & falsitas in eis non est, sicut in compositis, quia verum in talibus est attingere, non attingere autem est ignorare, tale aūt nō est falli. 9. meta physi. tex. cō. 22. & inde sumitur ꝙ simpliciter simplicia, aut simpl̄r sciuntur, aut simpl̄r ignorantur, & intelligitur de simplicibus quæ sūt abstracta a materia, sicut est Deus & intelligentiæ.

Simplicium subarū ignorātia non est, sicut cęcitas. cæcitas. n. ē vt vtiq; si intellectum oīno non habeat aliquis,

quis, 9. meta. text. cō. vltimi. Inde elicitur ex mente Aristorel. intellectum nostrum posse intelligere intuitiue substantias abstractas pro statu isto, & Beatus Thomas in prę senti loco ab ipsa tandem veritate coactus, hoc idem fatetur, inquit enim ex hoc patere ꝙ fm sententiā Arist. humanus intellectus potest pertingere ad intelligendum substātias simplices, quod videtur sub dubio reliquisse in 3. de anima, & tamen in principio secundi ipse & Scotus grauiter insurrexerunt cōtra mentem Cōmenta. hoc asserēdum dicebat illud exemplū de vespertilione, non ostēdere impossibilitatem, sed difficultatem, & iā tu videre poteris ꝙ illa Cōmenta. expositio est sumpta, ex prę senti loco, quia Philosophus dicit expresse ignorantiam talium in nobis non esse, qualis est cæcitas in oculo.

Simplicia carent potentia omnino, & illud in quo est potentia est compositum, 9. meta cō. 1.

Simplicium non est quæstio nec doctrina, sed alter modus quæstionis talium, 7. meta. tex. cō. 60. vbi dicit Cōmenta. ꝙ est manifestum ꝙ in rebus simplicibus non compositis nō quæritur, neq; ꝑ quare, neq; ꝑ quid, sed q̄stio in istis ē alio mō.

Simpliciter quandoq; dicit cōmunitatem & vniuersalitatem, 2. physi. cōmen. 61.

Simpliciter potest sumi pro communi ad id quod est essentialiter & accidentaliter, & illo modo dicit Arist. in 8. phy. tex. cōmen. 46. ꝙ primus motor non mouetur simpliciter, quia neq; per se, neque per accidens. Potest etiam sumi simpliciter ut distinguitur contra fm quid, & isto mō dr̄ id quod substātialiter transmutatur ꝙ trāsmutatē simpl̄r, quia transmutatio in substantia est vera transmutatio, trāsmutatio vero in accidentibus est transmutatio fm quid, vt patet 1. phy. tex. cō. 62. & 1. de generatione & corruptione tex. cōmen. 17. Distinctio ista colligitur ex cōmē. 46. octaui physi. placuit etiam nobis hic adducere alias significationes. Quandoq; sūmitur simpliciter, idest ruditer & inconsiderate, vt tertio de generatione animalium. cap. 6. vbi dicit, hæc enim & Anaxagoras & alij quidam naturales simpliciter valde & inconsiderate, qui in auium ratiocinatione ita falluntur. Vnde simpliciter etiam apud philosophos distinguitur cōtra multipliciter, & sic sumpsit Philosophus secundo de anima. text. cōmen. 61. vt exponit ibi Commenta. & Porphyrius dum dixit, videtur autem neque genus, neq; species simpliciter dici. i. vno modo, sed multipliciter, vt patet.

Quandoque sumitur simpliciter. idest quo ad naturam, vt primo physic. non eadem sunt nobis nota, & simpliciter. Quandoq; sumitur simpliciter pro vniuersaliter, & in hoc sensu plerunque sumitur apud Aristotel. Commen. secundo physic. commen. 61. simpliciter quandoque dicit communitatem & vniuersalitatem. Quandoque sumitur pro proprie vt dicimus hominis generationem esse simpliciter. i. proprie. Quandoque sūmitur vt distinguitur contra per accidens, & ita sūmitur primo physico. text commen. 75. vbi dicit Philosophus, nos au-

tem'& ipsi dicimus nihil fieri simpliciter ex eo ꝙ non est, sed fm accidens,& in 2.physi. tex.cō.54.vbi dicitur.est autem sicut accidēs fortuna causa, simplr autem nullius. Quandoque sumitur pro manifeste vt 1.de aīa.t.c.23.vbi.d.ꝙ Democri.simplr dicit aīam & intellectū idē esse.i.manifeste,quia ponit ibi dīam inter opinionem eius,& Anaxa.de quo.j t.c.24.d. Anaxa. aūt minus certificat de ipsis, vbi lra Arabica dicit;latentius aūt Anaxa. loquebat' de illis. Sūmit' qñq; simpliciter ꝙ principaliter,& sic sumpsit Philosophus in 2.de aīa.te.cō. 40 & 41.contra antiquos qui asserebant nutritionem & augmentationē simplr esse ab igne.i. principaliter. Aristo. autem vult ꝙ ignis concurrit vt concausa seu instrm. sed aīa,sicut causa principalis.Quā doq; sūmitur simplr.i. necessario, & sic Arist.sumpsit in 2.physi. tex. cōm.57.vbi ponit conuenientiam inter casum, & fortunam dicens, ꝙ non sunt in his quæ simplr,neq; frequenter fiunt.vbi expositores & Cōmen.per ly simplr,exponunt ea quæ fiunt necessaria, quandoque sumitur simpliciter .i. sine distinctione, & sic summitur 2. de anima.tex.cō.55.vbi dicitur, diuidendum autem est de potentia & actu, nunc enim vtimnr ipsis simpliciter.i. vsi sumus hactenus istis sine distinctione & determinatione.

Simplex quodlibet caret potentia, & quod caret potentia est simplex, 8.physico.cōmen.78.Vide in concordantiis.

Simplex & vnum non idem sunt. 12.metaph.tex.cō.37.vbi Cōmen. dicit, ꝙ vnumquodq; dicitur duobus modis,vel absolute,vel in comparatione. Absolutum,vtriusq; est illud quod caret materia,& omnino non est indiuisibile, simplicitas famosior significatio est simplex absolutum,per simplex autē absolutum intelligas id, quod caret materia, & est omnino indiuisibile, in hoc enim etiam est differentia inter simplex & vnum, quia famosior significatio vnius est illud qđ dicitur de continuo, & tale differt a simplici,quia simplex non est diuisibile potentia nec actu, sed vnū dictum de continuo est diuisibile potentia nec actu, in potentia, licet sit vnum in actu.

Simplex non permutatur, neq; ad aliam substantiam conuertitur. Ex libro destru.disput.2. in solutione vlti.dubij, vbi adducitur authoritas Hippocratis. in libr. de natura humana satis pulchra & ad propositum.

Simplex pluribus modis dicitur, vel quia non componitur ex pluribus partibus, & tamen componitur ex materia & forma, & sic appellātur corpora simplicia,Vel quia non cō ponitur ex materia & forma,vt corpora cœlestia,Vel tertio,quia diffinitio totius & partis est vna,licet talia sint composita, ex quatuor elementis. Ex lib.destru.disp.3.in solutione.23.dubij.

Simplices res non habent causam actuum procedentium ab eisdē nisi naturas & formas earum. verbi g. terra non habet causam descensus nisi suam simplicem naturam terrestreitatem, & sic de aliis simplicibus, sed compositæ res habent agētes causas præter suas formas, & illæ sunt causæ illarum secundum compositiones & cōpaginationes illarum & earum partium adinuicem.Ex disp.14.in solōne vlti. du.

Simplicia corpora sunt quęcunque motus principium hñt fm naturā 1.cęli tex.com.7.Et intelligitur de motu fm locum, vt exponit Com. in com.& in paraphrasi.in summa quarta,idem dicit, vnde illa est diffinitio simplicis corporis, ex qua vt asserit Commē.intelligitur diffinitio corporis compositi, & est illud quod in se habet principia plura vno.

Simplicis cognitio dabit tibi cognitionem cōpositi, quinto colliget. capitulo 58.

Simplicium corporū simplices sunt motus,& mixti sunt compositorū, 1.cœli.tex.com.7.

Simplicia cum compositis & compositа adinuicem non sunt eiusdē naturę, 3.cęli.c.8.vbi collig.ꝙ gravitas & leuitas in elemētis nō sunt eiusdem rōnis inter se,nec cū compositis cōparata,quia grauitas terræ nō ē eiusdem naturæ cū grauitate aquæ,quia pars parua terræ ē grauior aliqua pte maiori aquæ. nec grauitas simplicium est eiusdem naturæ cum grauitate cōpositorum,quia pars parua plumbi ē grauior parte maiori terræ. Consimilem saīam tenet Alex. in 1.libro naturalium qōnū. De alijs et qualitatibus elementorum qō est, vbi tenet ꝙ siccitas terræ & ignis, non sunt eiusdem speciei, nec humiditas aquæ & aeris,& istam opinionem & sequitur Simplicius in secundo cœli.

Singularibus recedentibus a sensib' nescimus vtrum sint aut non sint, 7.meta.t.cō.35.vbi Com.in com. dicit,ꝙ non habemus certitudinē, sed existimationem.

Singularium non est diffinitio, 7. meta.tex.com.35.& primo posteriorum analiticorum.

Singularia,aut intelligentia, aut sensu cognoscuntur.ibidem.

Singularia sunt notioria apud nos, quām magis vlīa,7.meta.cō. 10.& tex.& primo posteriorū. Vide in concordantijs super primo physic. nuper æditis.

Singulum non videtur aliud esse a suimet substantia,7.meta.t.c.20. Singularium fm actum sensus est, scientia vero est vlīum, 2.de ani. tex commen.60.

Singularia pręcedunt vlīa in esse,ſ vniuersalia præcedunt singularia in intellectu, 12. primæ philosophiæ c.27.authoritate Alexādri.

Singularium hominū dīa a materia proficiscitur, formæ. n.ꝑ quas sunt homines nullam inter se dīā hīe cernuntur. Alex.in paraphrasi de ani.īca.de intellectu in habitu, idem sentit The.in 1.de ani c.24. vbi habet,ꝙ omnia quæ eadē specie sunt participatione materiæ distinguuntur,idem tenet Cō.in libro destruc.in disputa.

Singularium substantiarum sensibilium,nec diffō, nec demīatio ē, quia habent materiam,cuius natura talis est,vt cōtingat & esse, & nō esse,7.meta.tex.com.53.

Situs qui est prædicamentum dicit ordinem partium in loco, sed sit' qui est dīa quanti, dicit ordinem partium adinuicem,5. metaphysi. commen.24.

Situs est ad aliquid,& ideo in prædicamento situs impossibile est motum esse,6.phy.com.85.

Sitis

Universidad de Deusto
Biblioteca

Situs est appetitus frigidi, & humidi fames vero calidi & sicci, 2. de anima textu commen. 28.

Socratis iunioris parabola de aĩali non bene se habet, abducit enim a veritate & facit suspicari quasi contingens sit hoĩem esse sine partib⁹, sicut sine ære circulum, 7. meta. te. com. 39. vbi p iuniorẽ Socratẽ exponit Com. Platonem qui fuit Socratis discipulus, quia Socrates fuit primus qui de ideis disputare cepit vt recitat Eusebius in libro 10. de euangelica præparatione, & quia illam opin. Plato excoluit, licet multum sit Platonis opinio diuersa ab opinione Socratis, vt testatur Aris. in 13. primæ philosophiæ, nã Socrates non posuit vniuersalia separata sicut Plato, vnde Arist. in primo de partibus aĩalium. cap. 1. dicit, ꝙ Socrates temporibus vsus quidem diffiniendi increuit, sed indagatio rerum nãlium desijt, nam oẽ philosophandi studium ad vtilem virtutem ciuilemq; vsum cõuersum est, idẽ primo primæ philosophiæ tex. com. 5. Socrates circa moralia philosophante, & de tota natura nihil. Plato aũt vbiq; locorũ dum de ideis disserit introducit Socratem disputantem, quod notauit Philosophus ẽt in secundo de generatio. & corruptione, in tex. com. 52. vbi scribit, sed hi sufficientem existimauerunt ad generationem causam specierum naturam quemadmodum in phedone Socrates.

Socrates circa moralia negociatus ẽ & de tota natura nihil, primo metaph. tex. com. 5. idem Commen. in prologo 1. phy.

Socratis temporibus homines perceperunt causam finalem, & ideo inceperunt regere ciuitates, 1. meta. com. 50.

Socrates apud Athenienses dubitans ne a perfectione humana expoliaretur, elegit mortem præ vita, nam pp virtutem mortuus fuit Auerr. in prologo phy. de hoc Diuus Plato fecit elegantem apologiam.

Socrati non fuerunt declarate viæ disciplinæ cões, & propriè per vias intellige scientias speculatiuas, vt declarat Commẽtator primo phy si. commen. primo, idem Philosophus in primo metap. tex. com. 5.

Socrate circa moralia philosophãte, & de tota natura nihil, idem asserit de Socrate Galenus in libro de historia Philosophorum.

Socrates concionans apud Athenienses dixit, o homines ego non dico ꝙ vestra scientia somnialis diuina sit falsa, sed dico ꝙ ego sum sciens sciam humanam. ibidem Auerro.

Sol aut spiritus primordium generationis præstat vermibus & omnibus animalibus quæ ex vermibus proueniunt.

Sol & aliæ stellæ sunt principium cuiuslibet viui in natura. 12. meta. cõmen. 18.

Solis calor & stellarum diffusus in aqua & terra gñat aĩalia ex putrefactione generata, & vt omnia q̃ non fiunt ex seminibus. 14. primæ philosophiæ. com. 18

Sol & astra semper agunt, & non est timendum ne quandoque stent. 9. met. tex. com. 17.

Sol & orbis decliuus sunt principiũ generationis eorum quæ fiũt a nõ simili, sed eorum quæ a sili nõ tñ est in principium. simile in specie, sed vnã cũ sole & orbe decliui. 12. meta. com. 40. & 13. & 18.

Sol, & Luna, & alię stellæ (vt dixit Themistius) aut sunt formæ non ĩ materia i. corpora spiritualia, aut habent materiam æquiuocè cum istis, vltimo cap. de substantia orb. idẽ 8 primæ philosophiæ. cõ. 12

Sol & stellæ calefaciunt duobus modis, vnus est motus, alius est reflexio luminis. Commen. primo meteo. com. 1. & 2. cœli. com. 42. idẽ 2. capite de substan. orbis.

Sol cum calefacit terram ascendunt duo genera exhalationum, vnum est exhalatio calida, & sicca fumosa, aliud vero est frigida & humida aut calida & humida vaporosa. 1. metheo. commen. 1.

Sol & aliæ stellæ cum ascendunt in aere grosso vidẽtur rubeę & ignis in fumo. primo metheor. cõ. 1.

Solis maxima distãtia & tarditas partium motus cœli vltima faciunt esse frigoris, econtrario de velocitate & propinquitate. 2. metheororũ cap. 2. idem 2. cœli. cõ. 94.

Sol per totum annum æstatẽ & hiemem. facit, at vero luna per mensem id agit non accessiu discessiuq; lunæ, sed alterum in crescẽte luce, alterum in decrescente. Aristot. in 4. de genera anima. cap. 2.

Sol est maximus stellarũ & densior & magis luminosus. 2. cœli. cõ. 42.

Sol magis calefacit in æstate quàm in hieme. vide cãm 2. cęli. cõ. 42.

Sol vnus quum sit non tñ lumẽ, suũ æqualiter omnibus exhibet, aliter aerem, aliter aquam, aliter lapidẽ, aliter lignum, aliter argentum collustrat, item aliter color purpureus aliter viridis participant lumen. Themistius primo de ani. cap. 24.

Sol fm Aristo. est sub mercurio, & venere, sed Ptolomeꝰ & oẽs Astrologi in hoc aduersantur Aristo. 2. cœli. com. 58.

Solis motus non incõuenit vt sit velocior motu mercurij & veneris, quãuis sit supra propter abundantiam suæ potentiæ supra potentias earum 2. cœli. com. 58.

Solem nullus mathematicorum asseruit esse pauciorum motuum, q̃ reliqua sydera, sicut nullus recusat inferiorem esse alijs syderibus lunam 2 cœli. in paraphrasi summa tertia, quæsito 5.

Solem lunamque admittendo paucioribus motibus moueri & inferiora esse alijs syderibus pp duorũ alterum euenit, aut quia nequeũt attingere eam dignitatum multitudinem quam corpora media inter hæc & supremum orbem possidere valent, qualis est dispositio reliquorum animantium cũ homine. aut quia nequeunt possidere nĩ si dignitates inferiores dignitatib⁹ quas possidẽt corpora intermedia, qualis est dispositio planetarũ cũ animalibus. Commẽ. in paraphrasi secundi de cœlo, summa tertia, quæsito 5. Et nota hoc, quia in cõmento magno hoc non asseruit, & est dictum subtile valde, propterea quia distantiæ entium sunt valde diuersæ.

Sol propinquis & remotus facit cõtraria 12. metaphy. tex. com. 33. & 34. & in 2. de ge. & cor. t. cõ. 56.

Sol ab antiquis vocabatur dominus vitæ. 12. meta. com. 34 & ibi vide cãm, & ẽt in cõ. 53. Vbi aduerte ꝙ hoc est in cã cur Homerus solẽ magnũ Iouẽ appellat. Iliados secũdo ἐννέα δὴ βεβάσι διὸς μεγάλου ἐνιαυτοὶ, ζεὺς enim apũd græcos dr̃ παρὰ τὸ ζῆν qa ẽ dator vitæ.

Solem

Solem & ſtellas dicere eſſe finitas & hꝫ potentias infinitas non eſt rectū. 12. me. c. 41. authoritate The.

Solis & ſtellarum potentia infinita in eis, non eſt naturalis in eis neq; ſm q̄ ſunt corpora, ſed aut pendet ex prima cauſa, aut ex alia exſtiſtēte in eis a billa potentia, q̄ non eſt corpus. 12. metaph. cō. 41. authoritate Themiſtij.

Soli antiqui dant vitam & Saturno res fixas. 12. me. com. 44.

Sol pp magnitudinem eius & actionis eius in entibus, & pp hoc q̄ apparet q̄ motus aliarum erraticarū ordinantur ſm motum ſolis, & cō ſequuntur ipſum videtur hꝫ motorem priorem oībus erraticis ibi.

Sol & Luna (vt apparet) nō hñt retrogaditionem & ꝓgreſſionem, ſed velocitatem & tarditatem. 12. meta. com. 47.

Sola hæc ponenda ſunt rōnabiliter quæcunque in multis aut in oībus ſunt exiſtentia primo cœli. cōtra Platonem tex. c. 102. vbi Auerr. in cōmento ſcribit, non debemus credere aliquam diſpōnē eſſe in aliqua re, donec inueniamus illam diſpoſitionē in omnibus, aut in maiori parte illius rei.

Sollicitudo diuina cum non potuit facere iſta eſſe æterna ſm indiuiduum miſerta eſt, & dedit virtutē per quam poſſint perpetuari ſm ſpeciem. 2. de ani. c. 34. & tex. c 35. idem primo cœli. com. 92. & 2. de gener. & corrup. com. 59.

Somniauit quidam ſe in balneo ſanguineo balneari, cui Galenus præcepit vt flobothomaretꝫ, & alij medici ſequentes viam Eraſiſtratis ꝓhibuerunt minutionem, & iniunxerunt abſtinentiam & exercitiū, & abſtinendo facta fuit diſſolutio humorum, & inde duplicatus fuit calor & extinctus fuit, ſicut extinguitur lampas ex multitudine olei, qñ ſuperabundat. ex 7 colł. cap. 1. vnde ꝓcipitur in repletione quo ad vaſa fieri flobothomiam, aut pharmaciam propinari, quia abſtinētia & exercitium in hoc caſu nō ſufficiunt.

Somni tempore, humiditates abundantes in cerebro mouentur, vt declarat Auer. authoritate Auēzoar. 4. colł. c. 45. de illo cui⁹ flux⁹ multiplicabatur in ſomno, cui adhibita cura ad ſolū cerebrū ſanat⁹ fuit.

Somnus & quies in animalibus ſunt pp laborē, labor aūt in eis nō ē, niſi quia in eis eſt principium cōtrarium motui animæ. 2 cœli. cō. 3.

Somnolenti ſunt habentes venas cōditas & exiles. ex libr. de ſomno & vigi & vide Themi. cap. 17.

Somnolenti ſunt nani & pueri. ibi.

Somnus accidit contēplantibus. vide cauſam in libro de ſomno & vigilia. & The. ibi. cap. 19.

Somno exiſtente ſuperiora & extrema corpora frigent, inferiora vero & intrinſeca membra calent. vide cauſam in libro de ſomno & vigilia. The. ibi cap. 20. & 21.

Somni operationes in corporibus ſunt digeſtio & humectatio. 6. colliget. cap. 4.

Somnus ſuperfluus extinguit calorem naturalem, & corpus inducit ad humidam diſpōnē. ibid.

Somnus eſt profundatio ſenſus cōis a cerebro ad cor. vigilia aūt eſt aſcenſus iſtius ſenſus a corde ad cerebrū. 3. colł. cap. 41. de accidentibꝰ ſomni & vigiliæ.

Somnus non eſt omnis interceptio aut

aut in potentia ſentiendi, ſed ſolū ea quam euaporatio alimenti cōmittit. ex libro de ſomno & vigil. vide etiam The. ibid. cap. 14.

Somnus eſt priuatio vigiliæ. ex lib. de ſomno & vig. in principio.

Somnus eſt ligamentum virtutum & confirmatio earū: & vigilia eſt diſſolutio virtutum & debilitas earum ibidem.

Somnus perfectus & gaudium non inueniuntur niſi in habētibus cōmunē ſenſum perfectum. ibid.

Somni deſcriptio, eſt priuatio mot⁹ & vigiliæ deſcriptio eſt continuatio iſtius motus, & pōt dici q̄ hic motus huius ſenſus eſt formalis cā ſomni & vigiliæ & ſenſus cōis ē ſubiectum ſomni & vigiliæ, & cor eſt radix, & cerebrum eſt ipſius primum inſtrm cum quo operatur. 3 colliget. capitu. 41. de accidentibus ſomni & vigiliæ.

Somnia ſignificant ſup dominium humorum. 4 colł. cap. 13.

Somnia apud medicos ſignificant dñium humorū in corpore. v. g. videre ignem ſignificat dñium cholerę, & ſomniare aquam ſignificat dñium flegmatis, in commento libri de diuinatione in fine.

Somnus talis ſua natura eſſe videt vt viuendi & non viuendi interliminium ſit, & neq; omnino ſit qui dormit neque non ſit. Ariſto. in 5. de gene. ani. cap. 1.

Somnium multis animalibus ineſſe ꝓter hominem oſtenditur. 4. de natura ani. cap. 10.

Somnus quid ſit, & iuuamenta eius, & cui virtuti animæ attribuatur, & quæ ſunt cauſæ eius, requiratur in 2. colł. cap. 21. & in lib. de ſomno & vigilia ab Ariſto.

Sonus, vox, locutio dierunt. vide quarto de natura anim. cap. 9.

Soni excellentes deſtruunt ét inanimatorum corporum moles. 2. cœli. tex. com. 53.

Soni corporum cęleſtium authoritate The. nihil operantur in iſtis inferioribus pp eorum remotionē, ſed hoc nihil eſt, quia nulla ꝓportio eſt inter magnitudinem illorū corporum & remotionem illorū. 2. cœli. com. 53.

Soni ꝓueniunt ex ſpatijs longe maioribus, quàm ſint corpora facientia illos. 2. cęli. com. 53.

Sonum ex corpore cęleſti, ſi ibi ſonus eſſet, impoſſibile eſſet non peruenire ad nos, & caloꝝ qui ex motu eorum cauſatur puenire. ibidē.

Sonus cauſari non poteſt ex corpore ligato cum alio vt partes nauis in naui. 2. cœli. tex com. 54. & 56.

Sonus quodāmodo aſſimilatur materiæ, quia eſt propinquius materiæ literarum, & quodāmodo aſſimilatur formæ, quæ prædicatur de literis in quid. 7. me. c. 43. vbi Ariſto. dicit q̄ genus nō eſt præter generis ſpecies: & ſiquidem eſt vt materia, eſt vt vox genus & materia literarum eſt.

Sonus duplex potentia & actu. 2. de ani. tex. com. 77.

Sonus multiplicatur ſm ſphericā figuram in aere, & ita eſt de colore, & odore. 2. de ani. c. 78. & 97.

Sonus eſt motus factus a percutiente & percuſſo in aere. 2. de ani. tex. com. 78. & com. 87.

Sonus quaſi eſt in cap. de ad aliquid non in qualitate, ſed tangibilia, & ſapores magis ſunt in cap de agere & pati, q̄ in relatione. 2. de ani. com. 126.

Sophi-

Sophistica sola circa accidens versatur propter quod Plato non male dixit dicens circa nō ens versari sophisticum. 11. meta. cap 7. & 6. primæ philosophiæ. tex. com. 4.

Sortes nihil aliud est quàm animalitas & rationalitas quæ sunt quiddidates eius. 7. metaph com. 20.

Sortes nō in multis dicitur, quia nō dicitur omnis sortes musicus, sicut dicitur omnis homo. 5. meta. tex. com. vacantis, in cap. de eodem & diuerso immediate post tex. c. 15. vide in concordan.

Speculatiuarum scīarum optimum genus. 11. primæ philosophiæ. c. 6

Speculatiuarum scīarum theologia est optima, circa honorabilissimū enim est entium, melior aūt & deterior vnaqueq; dr̄ fm proprium scibile. 11. primę philosophiæ. co. 6. idem in 6. primæ philosophiæ. tex. com. 2. Ex quo patet iniuste aliquos taxare Auer. in primo de anima. com. 1. asserentem artes nō differre adinuicem nisi altero modo, uel aut certitudine demonstrationis, aut nobilitate subiecti. Dicunt enim non esse dr̄iam scientiarum penes nobilitatem subiecti: o pauperes in quanto errore perseuerant, non animaduertentes ex studio contradicendi ꝙ dum Auerroem auertere conantur, Arist. ipsum euertunt, nam quid aliud Auer. est nisi Aristo. transpositus?

Speculatio de propriis posterior ea quæ de cōibus est 3. physi. com. & tex. primo. idem primo phy. textu com. 4. & 57.

Species sensibilis distinguitur realiter a sensatione, quod vide in litera R. vbi notaui ꝙ recipere est aliud a iudicio.

Species vna & eadem differens in æternitate & non æternitate inueniri impossibile est, nulla. n. nā magis distat a natura gñabili & corruptibili, quàm natura æterna, æterni. n a nouo distantia maior est q̄ distantia specierum adinuicē ex dī spu. 10. in solutione primi dubij.

Species prędicatur de pluribus differentibus numero in quid 1. meta. com. 28. idem Porphirius in capit. de specie.

Specie differunt quorū idem est genus 10. meta. tex. com. 12.

Species neque mouet neq; mouet. 5. physic. tex. com. 3.

Species & passiones sunt immobiles 5. phy. tex com. 5.

Species eadem non pōt inueniri a nā & a casu, quia illud quod fit ca su, est oppositum ei qd fit a natura 8. phy. com. 45.

Species nulla a casu est. 12. me. c. 13. & 18. & 7. meta. com. 31.

Species nulla inuenitur a casu. 7. meta. com. 22. idem 6. metap. cō. 4. & 6. idem 8. phy. com. 46.

Species est perfectio generis. 3. metaphys. tex. com. 11.

Species eadem non pōt gñari ex ꝓpagatione & ex putredine. 1. de generatione anim. Auer cap. 1. & hē in textu ab Aristo quicquid latini senserint in hoc. vide ēt 8. ph. c. 46.

Sperma non est principium nec perfectū, sed hō. 12. meta. t. cō. 40.

Sperma asini est frigidū, & sperma equi est calidū, vt dixit Arist. in libro. de aīalibus, & tēperantur apud mixtionem, & fit illi nā media inter equū & asinū. 7. me. cō. 28. vid Aristo. in 2. lib. de generatione ani maliū. ca. 6. contra Democritū, & Empedoclē de sterilitate muloꝝ.

Sperma

Sperma facit sicut quæ ab arte, hȝ enim ptā tem spēm & a quo spma est aliqualiter vniuocum. 7. meta. tex. c. 31. vbi in 4. de gñatione ani maliū. ca. 3. fm trāslationē Theo.

Sperma viri attrahit̄ a vulua mulieris p quādam virtutē, quā habet a forma specifica, vel a tota specie. 2. colł. authoritate Auencladisī libro de spermate. cap. 10.

Sperma mulieris non habet effectū in gñatione, & hoc probat̄ p sensum, quia multæ impregnant̄ sine spmatizatione, & ēt p argumentū quia tunc vir esset supfluus in gñatione. 2. Colł. cap. 10. de iuuamētis mēbrorū ministrantiū gñatiuę.

Sperma in maiori pte aīalis emittitur p eandē ptē p quā emittit̄ humidum excrementū. 4. de ptibus aīaliū. capit. 9. & Auerro. ibidē in cap. de pectore, & ibi vide causam.

Sperma mulieris est simile supfluitati aquosæ, & non solū hoc, sed ēt pro certo est supfluitas, & impossibile é vt ex eo possint nutriri mēbra, est igit̄ supfluitas discurrēs, ꝓter delectationē, sicut discurrit sanguis alicuius famelici, cū viderit aliquem comedere. 2. colł. capi. 10.

Sperma non est ex rebus, quæ sunt pars membri, aut simplex, aut aliquod aliud. 2. colł. cap. 1.

Sperma est prius naturaliter anima li. 2. ph. com. 81.

Sphera ænea fit, sed non sphera nec ex. 7. meta. tex. cō. 32. Inde colligit̄ compositum per se gñari non formam neq; mām, & hoc hȝ veritatem tam in substātijs q̄ in alijs categorijs, vt dicitur in textu, non fit enim lignū neq; quale, sed quale lignum, neq; quantum, sed quāntum lignum.

Sphera sensibilis non tangit superficiem sensibilem nisi in superficie, licet geometer dicat ꝙ tangit eam in puncto. 3. me. tex. cōm. 7. & 1. de ani. tex. com. 13.

Sphera fm ꝙ est sphera non est in loco simplr̄, nisi accidat ei hoc fm ꝙ accidit spheris celestibus, quas cōtinet alia sphera. 4. ph. com 43.

Sphera in eo ꝙ sphera non est nata moueri in sphera, & vlr̄ in continēte, sicut mobilia motu recto. 4. ph. commen. 45.

Sphera non mutat locū fm subm, sed fm formam. 4 phy. cō. 45. & 6. phy. tex. com. 85.

Spheræ partes q̄ sunt iuxta centrū tardius mouētur partib⁹ quæ sunt iuxta circunferentiam. 6. phy. tex. commen. 86.

Sphera quodammodo est quiescēs, & quodammodo est mota. 8. phy. tex. com. 76.

Sphera fm totum mutat locum fm formam tm̄, & non fm subiectum sed fm partes mutat locū. & fm formam, & fm subiectum. 6. phys. cō. 85. idem 8. phy. com. 76.

Sphera non mouet fm partes, & q̄escit fm totum. 8. phy. cō. 76. idem 4. phy. contra Themi. cō. 43. idem 6. ph. com. 85.

Sphera naturaliter diuiditur ī duas partes, in centrum, & circunferentiam. 8. phy. com. 76.

Sphera q̄ mouetur sup vno centro, non est contraria spheræ quæ mouetur super alio centro. primo cœli. com. 32.

Spheræ quæ mouentur super idem centrum, & sup polos diuersos nō sunt contrariæ, quia non prohibēt se. ibidem.

Sphera & supficies fm geometricā consi-

consideratione possunt tangere se ī puncto, sed ī corpore naturali non potest esse contactus nisi in parte diuisibili. Com. 1. cœli. com. 32. idem Aristo. 1. de ani. tex. com men. 13. & 5. ph. 30.
Spherica figura est substantia & natura prima. 2. cœli. tex. com. 22.
Sphera sic se habet ī solidis, sicut circulus in planis. 2. cœli. tex. cō. 23.
Sphera sola vna superficie ptinet ibi.
Spheræ locus naturaliter est connexum centri circa quod reuoluitur. 2. cęli. com. 27.
Spherici corpis circunferētia minor ē circūferētia corpis rectarū dimensionū æqualis ei ī magnitudine, vt est ostensum in geometria. 2. cœli cō. 29. idē in paraphrasi ibidē summa, 2. quæsito. 3.
Spherico contiguum aut circa sphericum motum sphericum esse necesse est. 2. cęli. tex. com. 30.
Spherici corporis duo motus sunt, volutatio, & circungiratio. 2. cęli. t. com. 48.
Sphera habet naturam talem, vt nō moueatur fm totum, sed fm partes 2. cęli. com. 51.
Sphericū corpus in rei veritate non est in loco. 2. cœli. cōm. 51. vide 4. phy. com. 43.
Sphericum corpus ferri positum in centro spheræ adamanteæ, necessario staret in centro propter æqualitatem attractionis 2. cœli. com. 90
Spherarum numerus aut sunt quinquaginta quinq;, aut quadraginta septem. 12. meta. tex. com. 47.
Sphericum corpus est finitu3 ex sua natura ab vna superficie terminante ipsum, secus est de corporibus rectarum dimensionum, quæ non sunt finita per se. ex lib. destruc. di sputa. prima in solutione 11. dub. idem 3, cęli. tex. com. 67, & 1. cœli. tex. com. 12.
Spherarum celestium quælibet vna est. & vide cām ex libro destru. dispu. 1. in solone. 11. dub.
Sphera inquantum sphera oportet, ꝙ habeat termina tos polos, & centrum terminatum. ex disp. 3. in solutione. 23 dub. vbi dicit ꝙ sphera cœlestis est simplex pro quanto non componitur ex materia potētiali & forma, & quodāmodo est etherogenea prout partes polorū non sunt ab euentu, immo natura liter sunt terminatæ.
Spheræ artificiales possunt indifferenter habere quælibet duo pūcta pro polis, secus de naturalibus, & cœlestibus. ibidem.
Spheræ situs inuenitur duobus modis. s. fm ꝙ continetur ab alia si fuerit huiusmodi, & fm spheram quā ipsa continet 2. cœli. com. 57
Spheræ duæ dum se secant, sectio earum est arcualis 2. cęli. com. 59.
Spherica figura non contingit nisi ī puncto. 3. cęli 69.
Spinalis medulla non est in cęteris membris seu ossibus inuenta medulla. ex 2. de partibus aīa. cap. 6.
Spiritus & exhalatio differunt. require 4. metheo. t. cō. 48.
Spiritus in aīalibus nō mouetur sursum perius, quia pars grauis magis dominatur in eo quām leuis, & pars leuis simpliciter quę est in eo non fit grauis nisi pp mixtionem aeris. & ideo cum istæ duę partes segregabuntur, tunc moritur animal. 4. cęli. com. 39.
Spiritus nomen æquiuocè dī de spiritu existente in semine, & de spiritu existente in corde. Auerr. 2. de generatione animalium. capi 2. in digressione contra Gal. & Auicēn.
Spiritu retento vires augent ex. 2. de gene. anim. cap 4
Spirituale magis lædit p lesionē minus spūalis, & non econtra. ex libro de memoria & remini. vbi Cōmen. dicit ꝙ ex lęsione sensus cōis, lædit imaginatiua & nō ecōtra.
Spiritus est principium aīæ instīm intellectus, quod multi antiquorū opinati sunt ipsum esse aīam. Cō. 2. de partibus aīa. in ca. de cerebro, & est dcm Philosophi ibidē. cap. 7.
Spiritus natura alia est, alia animæ, non. n. spiritus animæ genus eē potest, quum habeat p se subsistentiā aullum aūt genus est tale vt possit per se sūbsistere. Alex. in paraphra fi de anima, c. 4. vbi probat animā esse inseparabilis a corpore.
Spiritus est vapor perceptus in corde & cerebro. Auerr. primo colliget, capitulo de anathomia mēbr.
Spiritus duo sunt. s. apparens in corde, & apparens in cerebro, in epate aūt non apparet per viam sensus. 1. collig. cap. de spiritibus.
Spiritus visibilis postquàm oculus recepit colores comprehendit eos. 2. colliget, cap. 15. quod est de iuramentis oculorum & partiū eorum. Ex quo videtur fm Auer. spiritum esse animatum. Auicēna etiam in tractatu de viribus cordis videtur idem tenere.
Spiritus est calidior res in corpore post quam est sanguis postea cap. 2. colliget, capitulo de complexionibus membro. consimilium.
Spiritus est mundior sanguine, qa attribuitur aeri, & aer est mūdior aqua, & est declaratum in naturali philosophia ibidem. Et nota ꝙ etiam inter alias rationes ista est vna, propter quam Auerroes tenet cordis complexionem declinare ad humiditatem ratione spiritus existentis in eo. cōtra medicos qui ponunt declinare per siccitatem.
Spiritus sunt instrumenta propinqua regimini corporis. 2. colliget, cap. 8. in fine.
Splenis caro rarior & leuior est epate, & tn cū nutriatur sanguine grosso melancolico deberet esse oppositum. & vide causam in quarto de vtili. particu. capit. 15. & ibi vide si splen est necessarium. contra Erasistratum, & multa ibi de hoc. &c.
Splē quare habet multas & magnas arterias vide tres causas a Galeno ī 4. de vtili. partic. cap 15.
Splen in febribus melancholicis ardet sicut ignis, & epar in febribus cholericis, & stomachus in flegmaticis, ideo in istis tribus generibus febrium conueniens est dicta mēbra confortare. 7. collig. cap. 16.
Spongia an sensum habeat ambigit 5. de natura ani. cap. 16.
Spongiarum triplex genus est. ibid.
Spōgia marina similis omnino plātis existit. ex 4. de partibus animalium. cap. 5.
Spongia oīno plantis similis est. 8. de natura animalium. cap. 1.
Spongiam sensum aliquem hre creditur argumento ꝙ multo difficilius abstrahuntur, nisi clanculum agatur vt referunt auulsores. Aris. in lib. 1. de hystorijs anima. cap. 1.
Stellę fm astronomos quędam sunt fortunatæ, & quædam nō sunt fortunatæ, & hoc non est verum: sed tm possibile est intelligere de eis, ꝙ quædam sunt meliores quibusdam, hoc enim inuenitur in absō-

Cōtra medicos.

lutis a motu nedum in rebus mobilibus.com.9.meta.com.19. & elicitur ex intentione Aristo.in textu,vbi habet ꝙ in sempiternis non est malum, neq; peccatum, neque corruptio.

Stellæ discurrẽtes fiunt duobus modis,primo metheororum. commẽto primo.

Stella ex habentibus caudam tempore hyemis ascendit in terra romanorum,vt dicit Aristo.& fuit terre motus magnus & tempestas maris propter fortitudinem vẽti. primo metheororum com.1.

Stellæ in eo ꝙ stellæ de consuetudine sua naturali est accendere illud quod est sub eis ex exhalatione fumosa,& attrahere hoc ad ipsas, & cum stellę fuerint plures uel maiores,operatio earum erit maior, & est propositio vera per uitam meã. Commentator primo metheororum capit.3.in digressione de uia lactea.

Stellę cadentes non sunt cęli, primo cęli,com. 19 & 1.metheo.

Stellæ a considerantibus antiquo tẽpore inuentæ sunt nõ esse diminutæ in quantitate. 1.cæli.text.cõ.22.

Stellarum & cæli substantia eadem est,& in hoc conueniũt omnes antiqui,ut dicit Aristot.in lib. cœli & mundi.2. cap.de substantia orbis, idem 2.cœli,tex.com. 41.

Stellæ quæ dicuntur assub, significant abundantiam siccitatis.2.cœli,commen.42.

Stellæ si per se mouerentur, motu recto mouerentur.2.cœli, commen. 43.quam consequentiam hac ratione valere autumo, nam cũ stella sit pars rotundi non potest perfecto motu circulari moueri,& cũ ibi non sit nisi motus simplex,quia corporis simplicis motꝰ est simplex cũ motꝰ simplicis aliꝰ sit circularis, alter uero rectus, sequitur ergo ꝙ motu recto mouerentur cum circulariter moueri non possint:& eadem ratione sequitur de epiciclo.

Stellæ apparent uisui in circulatione moueri seu scintillare sicut nauseam patientibus res quiescentes videntur omnia circum giroferri.2. cœli in paraphrasi summa tertia quæsito.2.

Stellarũ motus uidetur per sensum, sed motus totius cœli videtur per existimationem.2.cœli, com.45. consimile com.41.

Stellæ fixæ videtur scintillare, & plánetæ non,& ratio est propinquitas & distantia.vide.2. cęli.tex.cõ.48.

Stellæ omnes sunt eiusdem speciei in corporibus cælestibus. 2. cœli. com.48.

Stellæ omnes sunt eiusdem speciei. 2.cœli.tex.com.59.vide quomodo sit intelligendum in 2.cœli. cõmen.49.

stellæ si non essent ligatæ cum orbe causarent sonum, quia ista conuertuntur.73.esse ligatum & non causare sonum, & non esse ligatum & causare sonum.2.cęli.com. 56.

Stellarum erraticarum motores seiuuantes ad motum stellæ erraticæ omnes reducuntur ad primum motorem illius stellæ, & intendũt motum illius primi motoris, sicut diximus de motoribus omniũ orbium cum primo motore totius. 12 meta.com.44.

Stellarum erraticarum motus,positi ab astrologis sunt tribus modis.12 meta.com.44.

Stellæ inter diu ex foueis puteisque conspi-

cõspiciũtur qñdoq;.Aris.5.de gña tione aĩaliũ.cap.1.& ibi vide cãm.

Stellarum natura sempiterna est.12 meta.tex.com. 43.

Sterilitas mulierum dignoscitur & probatur suffitu ut odores subeuntes uterum efferantur ad locum spirandi & efficiant alitum, atq; ẽt illitu,vt colores oculis impositi saluam inficiant oris. Aristo.2. de generatione animaliũ, cap.5. in fine.

Steriles maxime perseuerant,cũ primo naturæ ortu tales cõstiterunt, gignuntur enim & mulieres uiragines,& uiri seminares,alteris mẽstrua desunt,aliis vero semẽ tenue & frigidũ est.Arist.in 2. de generatione animalium, cap.5.

Sterilitatem faciunt, aut femineum partum aquæ crudæ & frigidæ.Aristo.4.de generatione anim.cap. 2.

Sterilitatis multæ sunt causæ tam in maribus quàm in mulieribus,vide in 2.de generatione animaliũ.c.5.

Stillare quid sit, vide.6.de natura aĩalium,cap.18.

Stomachi tunica quæ procedit secũdum latitudinem habet duas operationes contrarias, nam completa digestione expellit inferius vel superius per vomitum.2. colliget.c. 9.de iuuamento membrorum officialium.

Stomachus nutritur ex chilo ex modica re,quæ potius attinet qualitati quam quantitati, & non est impossibile vt sit aliqua pars subtilis ex chilo quæ nutriat propter aliq̃ humiditatem, quia tu vides multa animalia nutriri,licet non habeant sanguinem.ibidem.

Stomachi attractio p modũ sensus & appetitus seu motus est cõtrarius motui attractionis eius p modum nutrimẽti solum.3 colleg. cap.33.

Stomachus solus sentit euacuationẽ nutrimẽti & dissolutionem, & nõ alia mẽbra nisi p ipm,& vide causas pulchras ab Auerroe ibidẽ, vbi inter alias causas dicit ꝙ hoc membrũ est tãquã spẽs oĩum mẽbrorũ, quæ debẽt sentire hãc resolutionẽ, sicut nos videmus ꝙ mẽbra sentiũt per neruum etiam in locis quæ nõ sunt neruosa,& sicut discernit lingua cibos conuenientes ab incõuenientibus toti corpori.

Stomachus habet operationem toti corpori cõicantem,& ideo appellatur princeps cõicãs.7. collig.c.26. vbi reddit cãm quare in passionibꝰ calidis stomachi nõ debet frigidissimis vti remedijs, & dicit experimẽtatores multũ errare ĩ talicura.

Stomachus solus habet sensum ex indigẽtia nutrimẽti,non aũt alia mẽbra,vide cãm in 4.de vtilit. particu.cap.7.a Galeno.

Sternutamẽtũ est signũ augurale,vnũ ex oĩum spirituũ gñibus sãctũ & sacrũ. Arist.1.de nã aĩaliũ.c.11.

Stercus significat super bonitatẽ virtutis nutritiuę.4.colliget.cap.42.

Strutio partim auẽ partim quadrupedẽ refert,ex fine quarti libri de partibus animalium.

Substãtia nõ añcedit alia ꝑdicamenta nisi altero istorũ modorum,aut sicut ea q̃ sunt in eodẽ gñe antecedũt se adinuicẽ,sicut apud reputãtes ꝙ hoc nomẽ ens dẽ de decẽ ꝑdicamẽtis, sicut nũerus de duobus & tribus, aut sicut res antecedit res, q̃ attribuũtur ei; & nõ sũt ĩ eod.gñe, ut sanitas antecedit sanabilia. 12. meta.com 2.

Substãtia dẽ ens simplr, & alia dãr entia fm cõpationẽ.12.me.t.cõ.3.

Substantia sola est separabilis & abstracta, alia autem sunt in substantia. 12. meta. tex. com. 3. & primo phy. tex. com. 14.

Substantiæ tres sunt, sensibilis corruptibilis, sensibilis æterna, & tertia immobilis, 12. metaphysi. tex. cõmen. 5.

Substantia immobilis fm aliquos diuiditur, quidã enim posuerunt species & mathematica in vna natura, quidã vero mathematica tm̃. ibi.

Substantia immobilis est principiũ & causa rerum naturalium, 12. metaph, com. 5.

Substantia æterna declarata est in fine 8. physicor. sicut declarata sunt principia substantiæ generabilis & corruptibilis in primo istius libri. Com 12. meta. com. 5. eandẽ sententiam Commentator repetit in eodem commento assertiue iuxta dimidium ibi. Et nos dicem⁹ quidem ꝙ Philosophus inquirit q̃ sunt principia substãtiæ fm ꝙ substantiæ. &c. vbi aperte dicit in primo phy. inuestigata esse principia corporis compositi ex materia: & forma, sed in octauo fuit declaratum ꝙ mouens æternam substantiam est abstractum a materia.

Ex quo patet grauiter errare illos qui autumant in primo phy. inuestigari principia omnium naturalium gñabilium & æternorum, cũ hoc aperte non solum sit cõtra Auerroem hic, & in fine primi libri suæ paraphrasis super primo cœli, verum etiam est contra intentionem Philosophi ibidem. nã primo phy. tex. com. 57. præmittit suam intẽtionem loqui de principiis cuiuslibet generationis in vniuersali, & ostendit illa esse contraria & sunt forma & priuatio, & quod etiam est vltra illa est materia. in cœlo autem non est contrarium neq; subiectum. 1. cœli, te. com. 20. & est etiam contra luculentissimum Themistium expresse in expositione tex. 50. & contra Simplicium in 1. physico. in expositione textus eiusdem, vbi expresse notat vniuersaliter in omnibus natura constantibus inueniri istam oppositionem secundum priuationem & habitũ exceptis rebus sempiternis. idẽ notauit Commentator in primo physic. tex. commen. 43. vbi dicit illas dignitates quas posuit ibi Aristot. habere locum in omni generatione & transmutatione, quarũ actio & passio est quasi genus, quia actio & passio sunt merito contrarietatis, & proprie non sunt nisi in generatione rerum, & transmutatione corruptibilium.

Substantia īmobilis est propria primę philosophiæ. Commenta. 12. metaphy. commen. 6. authoritate Alexandri.

Substantia quælibet sensibilis transmutabilis est. 12. meta. tex. comm. 6. & ibi declaratur ab Auerro. in commento.

Substãtia cõposita est dignior subã & magis subã. Cõ. authoritate Alexandri. 12. meta. com. 15. istam ẽt sententiam sequitur Simplicius in primo phy. in expositione tex. 70. & in 2. phy. licet Auer. teneat formam esse magis dignam, vt notaui in cõtradictionibus nup æditis.

Substantiæ generabilis & corruptibilis principia non inquirunt̃ principali intentione in prima philosophia, sed intentio eius principaliter versatur circa principia substantiæ æternæ.

æternæ. Commentator, 12. primę philosophiæ, com. 1. & est sententia Aristo. in 7. primæ philosophię tex. com. 39. iuxta finem.

Substantiæ gñabilis & corruptibilis principia pertractantur in tractatu secundo & tertio primæ philosophiæ. i. in 7. & 8. & etiam in naturalibus. Cõ. 12. met. com. 1.

Substantiæ gñabilis & corruptibilis alio modo inquiruntur in scientia naturali, & alio modo in scientia diuina. Com. 12 metaph. cõmen. primo, 5. & 29. & in 7. primæ philosophiæ commen. 9. & 5. Dicit subtilis doctor in primo suę metaphy. qõne prima, & Antonius Andreas ꝙ quatuor causę inquantũ, quælibet dat esse, circunscribendo rationem motus & mutationis pertinet ad metaphysicum, materia & forma inquantum sunt partes eẽtiæ efficiens inquantum dant esse circunscribendo motum, licet. n. non ageret nisi mouendo, tamen ratio dantis esse, prior est ratione mouentis. finis autem inquantum res fm sui entitatem ad illum ordinantur, licet illum non possunt attingere nisi per motũ & operationem: prior tamen est ratio ordinis fm esse q̃ fm operationẽ. Dicimus nos cum peripatheticis ꝙ illã de materia veritatem non habet, quia materia non dat esse, licet. n. peripathetici concedant materiam esse partem essentiæ, non tamẽ cõcedunt ipsam esse partem quidditatis, differunt. n. in conceptis cum materia essentia, & quidditas, quia illud quod talem diuersitatem cau sauit in compositis inter essentiam & quidditatem fuit materia quæ ẽ primo diuersa a quidditate. sola. n. forma est rei quidditas. & Auicen. in quinto suæ primæ philosophiæ hoc non vidit, quẽ secuti sunt Thomas & Scotus. & dicunt Peripathetici ꝙ esse est effectus formalis ipsius formæ, sicut testatur diuinus Boetius in libro de vnitate & vno, licet igitur materia sit pars essentialis compositi, non tamen dat esse, sed esse est a forma. vnde materia recipit esse a forma in composito in quo existit, dicit. n. Cõ. 3. ph. cõ. 65. ꝙ materia inuenitur in alio sicut accidentia & formæ, sed differt ab illis, quia accidentia & formæ sunt in subiecto, aut dicũtur de subiecto, sed materia est ipsum subiectum, & non inuenitur per se, sed ī aliquo. s. in composito, & cum aliquo. s. cum forma, sed materia inuenitur per formam fm ꝙ est perfectio eius, & forma inuenitur per materiam fm ꝙ est subiectum ei⁹, vbi patet ꝙ materia nullam aliam causalitatem habet, nisi quia est subiectum, ex quo fit aliquid. & hoc dixit lucidissimus Themistius in principio secundi de anima ꝙ hoc est discrimen inter materiã & formam, quia res a materia habuerũt vt fierẽt, sed a forma vt essent, quã sm̃iam imitatus est Commen. in septimo primæ philosophiæ. cõ. 35. dicens ꝙ cum materia fuerit non erit res, sed cum forma fuerit statim est res. Et sic intelligas fratermi ꝙ vulgata propositio non est vniuersaliter vera, ꝙ omnis causa dat esse, immo quædam est cã recipiẽs ipsum esse, sicut materia. ideo vt deducit Com. 2. ph. cõ. 12. materia nõ potest existere sine forma, alioquin quod non est in actu eẽt in actu. quo aũt de quatuor causis

agat diuin⁹, & quo cõsideratio sua differat a consideratione naturalis philosophi; alibi a nobis oñsum ẽ.

Substantiæ naturales si primę entiũ sunt, & vtiq; sciẽtia naturalis prima sciẽtiarũ erit. 11. primę philosophię. cap. 6. Inde colligitur scientiam primam esse primi generis.

Substantiæ generabiles hñt oĩa quatuor genera causarũ, & per oĩa cognoscunt, vt si velim⁹ scire hoiem vere, oportet scire p oẽs causas eius 8. metaphy. tex. com. 12. aliter cogniti o eius esset diminuta.

Substantiæ æternæ quia non hñt potentiã ad corruptionẽ, carent materia, sed materia earũ est aliquod de mõstratũ in actu. s. corpus. ideo dignius habent hoc nomen subiectũ q̃ hoc nomen materia. 8. meta. cõ. 12. & in. 2. cap. de substantia orbis.

Substantia & subiectum apud Arist. q̃nq; appellatione accidentis dñr. Themisti⁹. 2. d̃ aĩa, ī expõne. te. 65.

Substantia est primum ens ad quod oĩa alia p̃dicamẽta referunt; nã fm substantię rõnẽ dñr alia entia quãtitas, qualitas & alia sic dicta oĩa, nãq; habebũt rõnem substantiæ. 9. primæ philosophiæ, tex. cõ. 9. vbi Cõ. exponit q̃ multa dñr entia fm q̃ hñt diffinitionẽ substantiæ, pro quanto in diffinitione apparet substantia. vbi patet qualiter intelligẽda sit allegata philosophi propositio & satis vulgata in. 7. primæ philosophiæ, tex. cõ. 2. vbi habeť. Alia vero dñr entia eo q̃ talr entis, hæc quidem quãtitates, illa vero qualitates, alia vero passiones, quia Ari. dicit vt diximus in primis sermonibus, vbi Com. exponit fm antiquã diuisionẽ. i. in 6. & 7. i. in 7. 8. libro fm diuisionẽ nostram. Male igiť quidam intellexerũt locũ illũ asserentes ens essentiali predicatione non prædicari formaliter de accidentibus, sed de sola substantia, immo de vtriq; prędicatur sed fm prius & posterius. ꝓ tãto. n. alia dicuntur entia pro quãto in diffinitione eorũ apparet substantia: ista enim est magistri interpretatio. Patet aũt q̃ substantia nõ cadit in diffinitione accidẽtiũ nisi pro quãto, quia subiectũ & causa eorũ ī generatione causæ materialis sunt. scribit Cõ. in 4. meta. cõ. 2. cadit n. tanquã additũ. 7. meta. tex. cõ. 17. & infra. & ideo si accidentia dicũtur entia propter substantiam, hoc est quia ī diffinitione eorum sumitur substãtia, quæ est subiectũ eorum, & materia, sicut dicimus q̃ homo est homo propter deum, tanquam propter causam efficiẽtẽ & finalẽ, tñ homo fm se homo est, vt dicit in. 5. primæ philosophiæ. tex. c. 11. hominis multæ sunt causæ: attamẽ homo fm se homo est, vnde non quia deus est deus, ideo homo est homo, licet a deo sit homo, vt bene notauerũt subtiles, vide in theorematib⁹ in illo theoremate, Accidẽtia sunt entia eo quia taliter entis.

Substantia dicitur quatuor modis. 7. meta. tex. cõ. 44. &. 8. met. cõ. 2. vbi pondera q̃ Commentator dicit substantiam famosẽ diuidi in quatuor modos.

Substãtię sensibiles non diuersantur in suis substantijs quãdo diffinuntur & quando non diffiniuntur. s. q̃m sunt substantiæ, licet non diffiniantur etiam minus q̃ quando diffiniuntur, sicut est dispositio in visibilibus, q̃m ipsa non sunt minus visibilia, quando non videntur, q̃

q̃n videntur. 7. metaph. cõm. 46. & est expressa authoritas Ari. & Cõ. etiã ibidẽ in tex. c. 58. vbi dicit Philosophus quãuis vtiq; si nõ videremus astra, nõ minus existimatio fore nt substãtiæ sempiternę post eas, quas nos videm⁹. vbi Commenta. scribit q̃ sensibilia sunt entia, licet nõ intelligantur, sicut sunt entia licet non sentiantur. Ex quibus locis manifeste colligitur q̃, esse cognitum est aduentitium essentiæ rerum & q̃ non est de ratione intrinseca rei cognitæ.

Substantiæ separatæ sunt de genere rerũ per se existẽtiũ. 7. met cõ. 48. & 57. ꝓtra modernos asserẽtes substãtias separatas esse formas inherẽtes orbibus per informationem.

Substantia vna actu impossibile est vt sit ex duabus substãtijs in actu. 7. metaphy tex. commen. 49.

Substantiæ solum est diffinitio aut maxime. 7. metaphy. tex. cõm. 50.

Substantia vna numero impossibile est vt de pluribus prædicetur. 7. metaphy. tex. cõmen. 52.

Substantia quã significat diffinitio non habet generationem, neq; corruptionem. 7. meta. tex. cõ. 53.

Substantiæ omnis perscrutatio in scientia diuina de suis speciebus, non est nisi per substãtiã, quæ dicitur forma. 7. meta. com. 1.

Substantiarũ quædam sunt cõcessę ab omnibus, quædam vero a quibusdam. 8. metaphysi. textu commen. primo.

Substantiæ naturales sunt concessæ ab omnibus. ibidem.

Substantiæ sensibiles oẽs materiam hñt. 8. met. tex. c. 3. vbi dicit Cõ. in cõ. q̃ hoc est declaratũ in scĩa nãli. vide. 1. cœli. tex. cõ. 92. vbi dicit q̃ omne sensibile in materia existit.

substantiarum fm rationem hæc quidem separabiles, illę vero nõ. ibidẽ.

Substantia composita est cuius soli⁹ est generatio & corruptio. 8. met. tex. cõ. 3. & 7. meta. 26 & 27.

Substantia composita est separabilis simpl'r. 8. meta. tex. c. 3. vbi Cõm. exponens hoc dicit, quia est separabilis & fm diffinitionẽ & fm esse, ad differentiam formę materialis, quæ solum fm diffinitionem est separabilis a materia & non fm esse, & etiam ad differentiam materiæ quę etiã fm diffinitionem est separabilis a forma. 12. meta. cõ. 39. intellectus innatus est diuidere adunata in esse, sicut diuidit materiam a forma, & formã a congregato ex materia & forma, sed non est separabilis fm esse materia a forma, quia tunc quod nõ est in actu, esset in actu. 2. physi. cõm. 12. Beatus Thomas aũt in pũti loco in. 8. metaphy. super expõne tex. 3. dicit q̃ materia non est separabilis per intellectum ab ipsa forma, quia non intelligitur nisi vt est in potentia ad formã, sed forma põt p intell'm separari a materia sensibili indiuiduante. Sed ista opinio non est peripatetica si absolute & oĩbus modis hoc asserat diuus Thomas. nã licet ī secũda sui notione materia non possit intelligi nisi vt est in potẽtia ad formã, tñ in prima sui notione bene põt sine tali potentia intelligi, sicut pulchre declarauit lucidissimus Themis. in. 1. phy. in digressione de potentia & priuatione materiæ. & Commẽ. 1. phy. cõ. 71. & in. 1. capitulo de subã orbis. Contra diuũ Thomam.

Substantiæ proprium est pexistere aliquam substantiam in actu quæ

Universidad de Deusto
Biblioteca

facit vt animal si animal nascitur, quale vero aut quantum non necessarium nisi potestate solum . 7. meta. tex. comm. 32. vide pro hoc cō. 42 in 2. cœli, & mundi.

Substātia simpliciter dicitur de materia substantiæ compositæ, & de forma, & de composito ex materia & forma. 7 meta. tex. com. 7. & 34 idem 2. de ani. tex. com. 2. & 8. metaph. tex. com. 7.

Substantia maxime & primū & solum vt est dicere in scīa diuina est considerāda. 7. meta. tex. com. 5. consimile hī quarto primæ philosophiæ, tex. comm. 2. vbi scribitur. vbiq; vero primi proprie est scientia & ex quo alia pendent & pp qđ dicuntur, ergo si hoc est substantia substantiarum, oporret principia, & causas habere Philosophum cōsimile habetur in principio. 12. metaph. tex. com. 1. vbi dicitur de substantia theoria est, quia substantiarum principia & causæ quærūtur. Ex quibus locis clarissime colligit̄ ꝙ tametsi ens inquantū ens est subiectum adęquatum primæ philosophiæ, substantia tamen est subiectum principale in quo saluat̄ prīcipaliter natura entis.

Substantia prima est quæ non prædicatur de aliquo & alia prædicantur de ipsa. 7. meta. tex. com. 7. & ī prædicamentis idem habetur. vide in theorematibus meis in proprio theoremate de hoc.

Substantia composita est posterior duabus substantijs. ex quibus componitur & ipsam esse substantiam est manifestum per se. 7. meta. cō. 9. & habetur ex textu.

Substantia alia est separabilis, alia inseparabilis. ibid. & 1. phy. cō. vlt.

Substantiarum diffōnes significant vnam intentionem, accidentium vero plures 5. metaph. com. 34. vide. 7. meta tex. com. 17. & infra.

Substantiam cuiuslibet quod semel vt sex semel sex, non autem est bis tria aut ter duo 5. meta. tex. cō. 19. & est in cap. de quali.

Substantiam q̄ maxime significare vñr sunt aqua, ignis, aer, & terra, ex quibus composita cōponuntur horum aūt calores & frigiditates, & sīles passiones non sunt substantię. 3. meta. t. c. 17. Et ex illo loco p3 caliditatem & frigiditatem nō esse formas substantiales in elemētis. contra Alex. sed ꝓ Alex. sunt rationes, quia Aristo. inuestigans prīcipia corporis sensibilis. i. tāgibilis in secundo de gene. & corru. te. cō. 7. & infra dicit, ꝙ est prima materia & primæ contrarietates, ex his enim constant vocata elemēta, igitur qualitates primę cū prima materia constituunt elemēta. Amplius Arist. 2. de gen. & corru. dicit ignē esse contrariū aquæ, quod non esset nisi forma ignis esset caliditas, & forma aq̄ esset frigiditas. nam licet Arist. in p̄dicamētis dixerit substantiam non esse ꝓtrari ā substantiæ illud h3 locū de substātia cōposita, & nō de substātia simplici, sicut est forma. Amplius diffinitio substātiæ nō dat̄ per accidentia 7. met. tex. cō. 17. sed in diffōne ignis ponit̄ caliditas & siccitas, vt p3 2. de gen. tex. c. 16. & in principio 4. metheo. igit̄ sunt substātiæ. Amplius illud p cuius ablationem aufertur substantia est substantia rei, quia sicut qđ eo posito ponit̄ rei substātia, ē subā. ita ēt qđ ita se h3, ꝙ eo ablato aufert̄ subā est, subā, eadem

Digressio an qualitates primæ sint substātię elementā.

eadem enim sunt principia in qua aliquid resoluitur, & ex quibus cōponitur: sed ad ablationem caliditatis aufertur substantia ignis. Inquit. n. Cōmen. in cō. 67. super 3. cœli, ignis non inuenitur in actu nisi in fine caliditatis & siccitatis. Ex aduerso aūt contra Alexan. arguitur. nam in his quæ vniuoce dicuntur impossē est vnum & idem respectu vnius esse substantiam, & respectu alterius esse accidens. dixi notabiliter de vniuoce dictis, quia in his quæ dicuntur equiuoce, aut fm prius & posterius secus est, sicut scientia in deo est substātia: in nobis aūt est qualitas: equiuoce. n. dicitur scientia de scientia dei, & de scientia nostra, vt dicit Cōmē. 12. metaphy. cō. 51. ex libro destruct. disp. 6. in solone, 5. & 6. dubij. sed caliditas in elementis & mixtis est eiusdem rationis vniuoce, conueniunt enim in nomine & ratione, similiter rectus iudex de sensibilibus sensus est & tactus nullam differentiam ponit inter caliditatem elementi & mixti. Igitur cum fm Philosophum quod vere est nulli accidit. 1. physi. tex. cō. 27. & caliditas in elemento est substantia, in mixto non erit accidens. Dicimus igitur ꝙ substantia non componitur ex nō substantijs. 2. de anima. tex. cō. 2. & ideo elementa sunt cōposita ex materia & forma substātiali: caliditas aūt & id genus sunt qualitates per quas elementa sunt actiua, & passiua, quia actio est meritō contrarietatis. 1. de generatione & corrup. Et quia ignis vt ignis est subā & subā nō habet cōtrariū ideo Aristo. dicit ꝙ ignis non agit vt ignis, sed vt calidus. & quia de ratione elementi videtur esse ꝙ sit actiuum & passiuū, vt videtur colligi de mente Philosophi in. 2. de gener. & corrup. & in principio 4. metheororx. sic Arist. ibi naturaliter considerans elemēta dicit ea cōstitui ex materia prima & ex primis contrarietatibus: quia ad naturalem non spectat īquantum naturalis est cōsiderare ipsa vt sunt substantiæ, quia subā & accidens sunt de primis differentiis entis inquantum ens, sicut dicit Cōmen. 2. phy. cō. 4. vnde etiam Cōmē. 4. methe. cō. 1. expresse dicit ꝙ virtutes per quas elementa sunt elementa. sunt hæ virtutes quatuor, videlicet, caliditas, frigiditas, humiditas, & siccitas. elementum enim dicitur relatiue ad elementatum, & quia elnta non sunt partes mixti nisi alterentur. alteratio autē est merito qualitatum: mixtio. n. est miscibilium alteratorum vnio. & forte hoc voluit Alex. nam si caliditas esset substantia, transmutatio in caliditate esset gñatio substantialis & non alteratio: nā vniuoce dī in simplicibus & mixtis, per hoc patet ad primum. Ad secundum. Arist. 2. de generatione & corrup tex. cō. 49. dicit ignem esse contrarium aquę, & aerem terræ, vt contingit substātiam substantiæ contrariam esse, quod ideo dixit, quia contrarietas in substantiis non est fm esse substantiæ, sed fm qualitates & passiones inuentas in eis. Ad aliud dico ꝙ qñ dīæ substantiales rerum latēt, tunc possumus circūloqui per passiones & proprietates inseparabiliter consequentes tales formas, vt dicit Cōmen. 7. meta. cō. 41. & 8. meta. cō. 5. Ad vltimum respondet̄ ꝙ illud

illud ad cuius ablationem primo, & per se aufertur substantia rei, est substantia: sed nego minorem. qa licet ad ablationem caliditatis aufertur substantia ignis, hoc non est primo & per se, sed est mediāte forma ignis, quia ablata forma primo aufertur ignis, sicut ad ablationem trianguli primo aufertur hꝛe tres, sed ab ablationem aufertur, sed nō primo, sed mediante triangulo. similiter hoc est per accns, pro q̄to forma non pōt conseruari in materia sine qualitatibus.

Substantias esse contrarias fm formas nihil prohibet. primo physic. com. 52. idem dicit in primo capi. de substantia orbis. vide in concordantijs.

Substantia & accidens sunt dꝛiæ entis fm q̄ ens. 2. phy. com. 4. ponderа reduplicationem illam. Nā vt dicit Auicenna in principio suæ logicæ, & in principio suæ primæ philosophię, ens absolute diuiditur in substantiam & accidens, sed ens vt cadit sub opereaïæ diuiditur ī res quæ sunt nostra opera & ī res quæ non sunt nostra opera, & talem diuisionem appellat Com. fm diuisionem demonstratiuam: 2. phy. cō. 71. Aut dic q̄ dixit illud propter diuisionem limitatam, quia ens sensibile diuiditur in substantiam sensibilem, & accidens sensibile. vt innuit Com. 3. de anima, com. 5. in solutione quęstionis tertiæ.

Substantiæ simplices sunt contrariæ fm suas qualitates, & qualitates earum sunt accidentia in eis. 5. physi. com. 10. idem 8. meta. com. 5. contra Alexandrum.

Substantias, quarū propria sunt cōtraria, dicere contrarias esse aut diuersas, considerandū est, sed nō in scīa naturali. Com. 5. ph. com. 10. vide cām dicti eius in 4. primæ philosophiæ. tex. com. 6.

Si substātiæ essent contrariæ fm formas & fm subiectum, in eis nō solū non esset motus, verūetiam neque mutatio. Com. 5. phy. com. 10. vide causam huius consequentiæ in primo de gene. & corru. tex. com. 43. & in 8 primæ philosophiæ. tex. commen. 14.

Substantia dī de tribus. s. de materia, forma, & composito. 2 de ani. text. com. 2. Nota q̄ ista diuisio primitus fuit Architæ tarentini, vt dicit Simplicius in prædicamentis, & in 1. phy. in expositione tex. 70. & ab Archita Aristo. sumpsit istā, ꝓpria aūt Arist. diuisio fuit illa, quā posuit in prædicamentis in primam & secundam.

Substantia est illud ad cuius ablationem aufertur substantia. 2. de ani. com. 2. & 8. quod quō sit intelligēdum vide in 8. primæ philosophię com. 5. contra Alexādrum, qui su per hoc fundauit intentionem suā ad probādum qualitates primas eē formas substantiales elementorū.

Substantiarum quædā sunt sine accidentibus, quædam vero sine accidentibus esse non possunt. 12. met. com. 25. Inde collige in abstractis substantijs nullum esse accidens, ni si forte in intellectu materiali.

Substantiarum quædam sunt naturales, & quædam animatæ. 12. metaph. tex. com. 25.

Substantiarum causæ vt causæ omnium, quia destructa destruuntur. 12. meta. tex. com. 27.

Substantiam æternam immobilem esse Aristoteles declarauit propositionibus cōibus vtriq; scientiæ. 12. meta. commen. 29. vide in contradictionibus.

Substantia necesse est illud quod est ꝓius substantia. 12. metaphys. tex. commen. 43.

Substantiæ primæ qnq; dicuntur diuinę substantiæ. vt 12. metaph. tex. commen. 50.

Substantia dicitur multis modis, sed famosior significatio eius est illa, q̄ dī de indiuiduo substantiæ. & vide cām in paraphrasi meta. Auer. tracta. 1. c. de substantia.

Substantia manifeste ponitur in diffinitionibus trium prædicamentorum v3. vbi, situs, & habitus, q̄ patet ex eorū diffinitionibus, ex paraphrasi meta. tracta. 1. in principio.

Substātia in diffinitionib⁹ quatuor prædicamentorum. s. quantitatis, qualitatis, relationis, & qn̄, non apparet, & præsertim qn̄ sumuntur vt abstracta per intellectum, & significantur per nomina in abstracto, vt albedo dum diffinitur quod est color disgregatiuus visus, & magis ad hoc de magnitudine & figura. Nihil ominis iam fuit ostēsum ipsam posse esse suo indigere substantia ex eodem loco.

Substantia recipitur in diffinitione omnium accidentium, vel potentia propinqua vt est in illis prædicamentis accidentium, in quorum diffinitione non apparet relatio ad substantiam, vt sunt quantitas, qualitas relatione & quando. Aut recipitur actu vt in cęterīs. ibidem.

Substantia respectu nullius potest esse accidens, Præpositio est quæ ex Philosopho sumitur 1. physi. quod vere est nulli accidit, fm Alexand. & Ioan. Grā. & sequaces, ꝓpō locū habet de substantia perfecta quæ ē composita ex materia & forma. vn̄ ipsi tenent q̄ sit perfectior forma, quod ēt latini nostri sequuntur in hoc aduersantes Com. q̄ asserit formam esse perfectiorem substantiā quàm cōpositum. vn̄ fallit fm istos græcos expositores ꝓpō in substātia simplici, sicut est forma, pp formas elementarias, q̄ sunt substātiæ in elementis, sed in mixtis substantijs pfectis sunt accña: sic ēt glosant Arist. dcm̄ in prædicamentis, vbi asserit substantiæ nihil esse cōtrariū, verum est in cōpositis, sed fallit in simplicibus, quia formæ subales elementariæ sunt cōtrariæ. Auerroes aūt & latini vl̄ dicunt propositionem istam veram esse tam in simplicibus quàm in compositis: in his tn̄ quæ vniuoce dn̄r. fallit aūt in equiuocè dictis, aut fm prius & posterius: quia scientia in deo est substantia, & in homine est qualitas. glosa Com. in 8. meta. com, 5.

Substātia sola est sepabilis. 7. primæ philosophię. t. c. 4. idē. 12. met. t. c. 3. & 1. ph. tex. cō. 14. & 39.

Substantia est prior omni accidēte tribus modis, diffone, cognitione, & tpe. 7. metaph. tex. cō. 4.

Substantia vniuscuiusq; rei est vna essentialr. 4. meta. cō. 3. Contra illos, qui dicunt vnū nō prædicari in primo modo dicendi per se de omnibus sicut ens.

Substantia dicitur multis modis. 5. metaph. tex. com. 15.

Substantię animatæ vn̄r esse principia substantiarum naturalium. 12 metaph. tex. com. 25.

Subæ tres sūt, duæ physicæ, & tertia immobilis. 12. met. tex. cō. 5. & 29. Nam substātia alia mobilis, & hęc duplex,

duplex, quædã generabilis, & quędam ſempiterna, de vtraq; conſiderat naturalis. tertia aũt eſt immobilis, & de iſta conſiderat diuinus.

Subiecto exiſtente vno, & potentia vna, & agente vno, nulla prorſus erit multitudo. 12. me. com. 11.

Subijci oportet ſemp aliquid in omnibus oppoſitis mutationibus. 8. primæ philoſophię. tex. cõ. 4. vide & primo phyſi. tex. com. 60. & 63. & in 1. cap. de ſubſtantia orbis.

Subiectum qđ eſt in tranſmutatione ſubſtantiali eſt ens in potentia, & ſuum eſſe eſt quaſi mediũ inter eſſe in actu & non eſſe; ſed ſubiectum in alijs tranſmutationibus eſt in actu. 8. me. com. 4. & 1. phyſi. com. 63. & in 1. cap lib. de ſubſtantia orbis. 1. de gene. & corrupt. tex. com. 23. & 24 2. de ani. com. 4.

Subiectum tranſmutationis ſubſtantialis qñ recipit formam aſſimilatur enti in actu, & qñ dimittit formam, aſſimilatur non enti. 8. meta. com. 4.

Subiectum & vniuerſale differunt. 9 meta. tex. com. 12.

Subiectum dupl'r ſubijcitur, aut vt hoc aliquid vt animal paſſionibus, aut vt materia actui. 7. metap. tex. com. 44.

Subiectum formæ non habet eſſe niſi per formam, & ideo actio agentis dependet a ſubiecto fm ꝙ ſubiectum dependet a forma, cum actio agentis non depẽdet a forma neq; a ſubiecto ſine forma. 7. metaphy. com. 31.

Si ſubiectum formæ generaretur ab aliquo agente & forma ab alio, tũc ſubiectum & ſua forma eſſent duo in actu, & vnum actum fm ꝙ eſt vnum actum eſſet a duobus agentibus, quod eſt impoſſibile. Commen. 7. meta. com. 31. in digreſſione contra Auicennam, Themiſt. & Platonem, aſſerẽtes aliud eſſe agẽs diſponens materiam, & aliud eſſe generans, quod inducit formam in materia.

Subiectum primum maxime videtur eſſe ſubſtantia, tale vero modo quodam materia dicitur. 7. meta. tex. com. 7.

Subiectum aliarum rerum conceditur magis eſſe ſubſtantia quàm aliud. 7. metaph. com. 7. & 8. idem 2. phyſi. 8. 9.

Subiecta quæ ponũtur in diffinitionibus accidentium eſſentialiũ non ſunt ſicut genera dſiarũ, quia ſunt diuerſa fm genus & fm naturã qđ non contingit in gñe & dſia, neq; illud quod congregatur ex accidentibus & ſubiecto eſt vnum in actu, ſicut illud quod congregatur ex genere & dſia. 7. metap. com. 17. vbi patet genus & dſiam quæ ponuntur in diffinitionibus ſpecierũ eſſe eiuſdem generis, & ſignificare eandem naturam fm rem. Contra Ioã de Gandauo ponentẽ tot formas reales quot ſũt prædicata quiditatiua.

Subiectum eſt prius propria paſſione. Commen. 5. meta. com. 16. vbi dicit ꝙ paſſiua paſſionibus ꝓprijs ſunt ante paſſiones & accidentia, licet textus aliter jaceat in litera vera, quæ habet ꝙ alio modo priora dicuntur paſſiones priorum, ſicut rectitudo quæ eſt paſſio lineæ eſt prior lenitate quæ eſt paſſio ſuperficiei; quia linea eſt prior ſuperficie.

Subiectum eſt terminus multiplex, & obmiſſis ſignificationibus quib⁹ conſueuit ſumi in logica. v3. pro ſubiecto de quo aliquid dr̃, & ꝓ ſubiecto ſcĩæ de quo præcognoſcitur quid, & quia eſt, apđ Philoſophos aũt habet ẽt multiplex ſignificatũ: nam ſubiectum qñq; diſtinguitur contra materiam, quia nomen materiæ refertur ad futura nomẽ ſubiecti ad pñtia. mã. n. ſenſibilib⁹ qualitatibus informata ex materia trã ſit in ſubiectũ. vnde æs ex quo fieri poteſt mercurius ante ſuſceptionem formæ, materia mercurij dicit̃, introducta aũt forma dr̃ ſubiectum, ita notat Alexan. in principio libri metheororũ. vbi Philoſophus dicit ꝙ accidentium circa ipſum ignem & terram, & ſuigenea talis vtin materiæ ſpecie eorũ quæ ſũt oportet putare: vult enim qua dicit eſſe elementa reſpectu mixtorum eſſe vt in materiæ ſpecie. ideo aũt dicit, vt in materiæ ſpecie, quia reſpectu mixti. & hanc, etiam dſiam notauit lucidiſſimus Themiſtius in lib. 1. phy. authoritate Boẽtionę materiæ. Sumitur iterum ſubiectum apud Philoſophos ꝓ ſubiecto formæ. & ſic æquiuocè forma ſubſtantialis dr̃ eſſe in ſubiecto & forma accidentalis, tum quia ſubiectum formę ſubſtãtialis fm ꝙ ẽ ſubiectũ eſt ens in potentia, vt dicit com. 2. de ani. com. 4. ſubiectũ vero accidentis eſt ens in actu præcise accidentium terminatorũ: tũ quia ſubiectum formæ ſubſtãtialia ſuſtentantur in eſſe per formã, ſed accña ſuſtentantur in eſſe per ſubiectũ. 2. phy. com. 4. & 4. meta. cõ. 2. tum ẽt quia ex ſubiecto & forma ſubſtantiali fit vnum per ſe, ex ſubiecto vero & accidente quodcunq; accidens fuerit, non fit vnum per ſe, ſed vnum per accidẽs, 7. meta. tex. com. 17.

Subiectum ẽt in philoſophia qñque ſumitur pro quocũq; termino poſitiuo, & forma motus ſiue ſit terminus a quo, ſiue ſit terminus ad quẽ. & ſic ſumitur. 5. ph. tex. cõ. 7. vbi dr̃ ꝙ omnis motus eſt de ſubiecto in ſubiectum. dico aũt ſubiectum ex affirmatione monſtratũ.

Sumitur iterũ ſubiectũ præciſe pro termino ad quem intendit motus, & iſto modo ſumitur in 4. phy. tex. com. 129. vbi dr̃. Dico aũt velociꝰ mutari prius tranſmutans in ſubiectum fm idem ſpacium & regularem motum. vbi The. exponens inquit, voco ſubiectum id quo tẽdit motus locum formã & qualitatẽ.

Digreſſio de ſubiecto medicinæ.

Ex hoc poteris ſcire quantum errauerunt illi qui tenuerunt ſanitatem eſſe ſubiectũ in medicina, ſumentes ſubiectũ eo mõ, quo ſumũt logici ꝓ ſubiecto ſcĩæ, de quo demonſtrant̃, ꝓprietates & paſſiones, & ad quod omnia in ſcĩa habent attributionem pp authoritatem Galeni, male intellectam. in principio lib. de ſectis. vbi h3 ꝙ medicinę artis intentio ſanitas eſt: finis vero eiꝰ adeptio: dicunt intentionem ſumi ꝓ ſubiecto, ſed non aĩaduerterunt ꝙ ſubiectum ꝓ intentione eſt terminus inquem tendit intẽtio artis, ſicut Philoſophi terminũ ad quem tendit motus dicunt ſubiectũ, illđ enim quod primo obijcitur, intentioni artis medicinæ eſt ſanitas, qa eſt finis principal'r intentus ab arte quia aũt ars illa eſt factiua, & non conſiderat ſanitatem tanq̃ rẽ ſpeculabilem, ſicut facit naturalis, ſed vt eſt inducibilis p artẽ, ſic finis vltimatus

Universidad de Deusto
Biblioteca

vltimat' illius artis est sanitatis adeptio: hoc.n. est quando quis artem ad actum ducere voluerit, vbi op' est duplici incedere instrumento, ratione, & experimẽto, vt dicit Galenus in cõ. 1. primæ particulæ separatorum sermonum: artis igitur in se intentio est sanitas. i. finis principaliter intentus, sed sanitatis adeptio est finis artis vt habet deduci ad actum per rationem & experimentum. vnde ipse Gal. dicit corpus humanum esse subm medicinæ, sic.n. in diffinitione medicinæ dicit medicinam esse sanorũ, ægrorum, & neutrorum, & sanitas est finis medicinæ. vt dicit Arist. in principio libri ethicorum. vnde Auic. in prima Fen primi diffiniuit medicinam complete per subm & finem dũ dixit medicinã esse scĩam qua humani corporis dispõnes noscuntur ex parte qua sanatur. & ita dicit Amonius super Porphirio, & Cõmenta. Alexan. in illo lib. vnde equiuocatio decepit eos, quia quando q; finis & subm pro eodem accipiuntur, & intẽtio vt patuit, sed nõ summit' subm ꝓ subiecto de quo demonstrantur passiones, ad quod oĩa considerata in scientia habent attributionem. Subiectum ẽt apud philosophos qñq; sumitur ꝓ obiecto, vt patet. 2. de gen. & corru. tex. cõ. 7. vbi dicitur ꝙ visus est prior tactu, quapropter & subiectũ prius eodem modo sumitur in. 2. de aĩa. tex. cõ. 144 & 136. & in 3. de aĩa. cõ. 5. in solutione primę qõnis. vbi dicit ꝙ comprehendere per sensũ fit per duo subiecta, quorum vnus est per quod sensus est verus & est sensatum extra animam: aliud autem est subiectum per quod sensus est forma existens, & est prima perfectio sentientis, vbi in primo mẽbro sumitur subiectum pro obiecto. in 2. vero pro subiecto quod subiicitur sensationi & est recipiens.

Subiecta quidem natura scibilis est fm analogiam. 1. physi. tex. cõ. 69. fuit dictum Thimei Pythagorici, vt inquit Simplicius. vnde scire debes ꝙ cũ prima mã nõ habet quiditatem in actu, ideo non est intelligibilis fm se ab intellectu. vt notabiliter scribit Cõmen. in cõmento: non.n. habet intentionem intellectam ab ea. 12. meta. cõ. 14. etenim cum obiectum intellectus sit vniuersale, & forma sit subiectum vniuersalitatis. 1. cœli. cõ. 92. cum prima materia sit primo diuersa a forma, quia neq; est forma neque formatũ. ideo fm se est ignota. 7. primæ philosophiæ. tex. cõ. 35. Cognoscitur aũt duplici cognitione. prima est quã dat nobis prima cognitio naturalis dũ procedimus a notioribus nobis ad nota naturæ: & sic cognoscimus eam ex trãsmutatione substantiali. Nã vt scribit Cõmen. 1. phy. cõ. 63. cũ videmus idem corpus permanens in eodem loco trasferri de carneitate in terreitatem, & de terreitate in vegetabilitatem, videmus ꝙ amittit nomen & diffinitionem, & sic cognoscimus illud subiectum nõ hẽ formã & dispositionem dantem sibi nomen & diffinitionẽ, & tunc assimilamus talem nãm subiectã ad aliquod ens in actu quod est informe. Dicimus.n. mãm ita se habere ad oẽm formã sicut se habet æs ad statuam, & sicut lignũ ad lectulũ, & sicut aurũ ad anulũ. & ista cõsidera tio pertinet ad naturalem & est pri ma

ma quo ad nos: transmutatio.n. fit cognoscere nãm & motus locã locũ. 4. physico. 38. cõ. secunda cognitio de materia quo ad nos est ista quam habemus in prima philosophia quæ est vltima via doctrinę quo ad nos, vt dicit Cõmen. 7. meta. cõ. 39. & tunc prim' philosoph' habito & accepto esse primæ mãę quod fuit demonstratũ p signũ naturale, via. s. trãsmutationis subãlis considerat ipsam vt est subã quæ pars substãtiæ est subã, & ipsam negatione cognoscit. Dicit.n Philosophus. 10 primæ philosophię. t. cõ. 4. materia negatione oñditur. vñ considerat ipsam in sua prima nõne vt est quædã subã q̃ non est forma neq; formatũ. & ista cognitio (vt dicit Cõmen.) cũ sit p priuationẽ oĩum formarũ seu negationũ fm hoc materia nõ hẽt eẽ extra animã, sed in aĩa tm̃. natura.n. nõ habet expoliare materiã ab oĩ forã, sicut facit intellectus. 12. primę philosophię. cõ. 39. & ista cõsideratio (vt inquit Cõmẽ.) nõ est de scĩa naturali, sed pertinet ad diuinũ. & iõ dixit Cõ. 7. primæ philosophiæ. cõ. 21. loquẽdo de prĩa materia quid est ista natura est illa cuius quidditas & forma est recipere formã, ac si dicat licet materia nõ sit neq; q̃d, neq; quãtũ, neq; vliter aliq̃d eorũ habitibus ens est determinatũ: tñ ẽ natura q̃dã q̃ est in põa ad oĩa hæc: & hoc (vt dicit The. in digressione) competit materiæ in secunda sui notione qñ cõparatur ad alia, sed ĩ prima sui notione fm naturam non includit potentiam sed negationẽ. cognoscitur: & hoc est quod Plato dicit ꝙ intellectus primã materiã ratiocinio quodam illegitimo seu ambiguo quodãmõ cognoscit, vt transtulit Marsilius. sed rectius iacet ad verbũ spuria seu illegitima cogitatione, quia p negationẽ cognoscitur & potius ẽ ignorãtia ille modus q̃ cognitio. Hoc bñ expressit Aure. Aug. 12 lib. ꝓfessionũ. dicit.n. cognitio humana nitit' eã noscere ignorando vel ignorare noscẽdo. nõ. n. hẽt (vt scribit Cõmẽt.) intentione intellecta ab ea, & nota bñ & distingue de hoc mõ duplici, alias nihil prorsus intelliges.

Subiectũ non facit transmutare seipsum. ex erratis primi metaphysicę.

Subiectum istius artis. i. scĩæ naturalis sunt res sensibiles inquantũ trãsmutãtur. i. inquantũ hñt principiũ transmutationis & quietis in prologo primi phy. Cõmen. ex hoc loco põdera rõnem formalẽ subiecti scĩæ nãlis esse naturã. idẽ 6. meta. cõ. 1. cogita, quia alibi dicit corpus mobile esse subiectum. vide in concordantiis meis.

Subiectum principium est, & prius vẽ esse prędicato. 1. phy. tex. cõ. 52.

Subiectum in rei veritate est materia cuius esse est in potentia primo physic. cõmen. 54. & 1. capitulo de substantia orbis.

Subiectum est vtrunq; extremum potentia pura. 1. phy. cõ. 56. vide in concordantiis.

Subiectum generationis substantialis, scilicet prima materia est vnum, quia non habet formam dantem sibi nomen & diffinitionem. primo physic. cõmen. 63. & 12. metaph. cõ. 14.

Subiectum quandoque sumitur pro termino motus, vt quarto physic. text. commen. 29. vt ibi Themistius quandoq; pro obiecto potentiæ,

tię, vt.2.de generatione. text.com. 7.&.2.de anima tex.cō.144. vnuſquiſq; ſenſus ſubiecti ſenſibilis eſt, quandoq; pro recipiēte vt ſæpe in philoſophia,quādoq; pro termino poſitiuo,vt 5.phyſi.text.cō.7.dico aūt ſubiectū affirmōne mōſtratū.

Subiectū generationis eſt vnum numero,nō habens formā aliquā ſubſtātialē ſibi propriā,ſed eſt in potētia oēs diſpoſitiones ſubſtātiales & accidētales.1. phy.cō.63. & 7.met. tex.cō.8.& 1. c.de ſubſtātia orbis.

Subiectū ſubſtentat formam ſm q forma non poteſt inueniri ſine ſubiecto,forma autem ſubſtentat ſubiectum ſm q eſt cōplemētū eius, primo phy.com.70.& 2.phy.com men.30.& 3.phyſi.65.& 2.de anima. com.4.

Subiectū primum & ſubiectū ſecundum conueniunt, quia quod inuenitur generatum ex eis p ſe, ſed differūt quia ſubiectū ſm eſt in actu, ſed primū eſt modo medio inter potentiam & actum.1.phy. cō.82. idem 2.phy.cō.10.& 3.cœli. com. 67.& 2.de anima,com. 4.

Subiectū corporis artificialis eſt corpus naturale.2.phyſic. com.2.& 2. de anima commen. 3.& 8.

Subiectum huius libri.i. phyſicorū eſt natura & principia naturalia cū ſint communia omnibus rebus naturalibus.2.phy.com.3.

Subiectum vltimum cōmune oībus rebus naturalibus eſt illud quod dicimus eſſe non formatum per ſe.2. phyſi.com.8.

Subiectum non formatum in reſpectu vniuſcuiuſq; ſunt materiæ propriæ vtraq; propoſitio eſt.2.phyſi. cō. 8. vide cōſimile 3.cœli, cō.67. & 8.met.11.12.&.14.idē 12.met. com.11.idem 1.phyſi. cō.1.& 82.

Subiectū caſus & volūtatis eſt, idem 2.phy.cō.52.vbi aduerte q per caſum ſm Arabes intelligitur fortuna, nā illud quod nos appellamus caſum,illi appellant ex ie, & ſubiectū intelligas obiectum.2.phy.48.

Subiectum generationis ſubſtantialis eſt in potentia,ſed ſubiectū trāſmutationis accidētalis eſt in actu. 5.phyſ.tex.cō.8.& 2.de anima cō. 4.& primo capitulo de ſubſtantia orbis,& primo phyſi.commen.63.

Subiectum motus ſummitur dupliciter,vno modo p mobili in quo eſt motus,alio modo pro termino motus.5.phy.com.15.

Subiectum accidentis,nō exit a ſua ſubſtantia exiſtente accidēte ſicut eſt reſpectu formæ, & iſta eſt differentia inter formam & accidens.7. phy.com.15.idem.1.phyſic.com. 63.& 1.capitulo d ſubſtātia orbis.

Subiectum alterationis eſt qnātum neceſſario.7.phy.com. 32.

Subiectum alicuius artis ſi negatum fuerit,artifex nullum habet ſermonem cum eo,cū non habeat,principia per quæ loquatur cum eo.8. phyſi.com.22.

Subiectū in alteratione non eſt aliud a ſubiecto in ſubſtantia, alioquin qūo contingeret vt ſubiecto in ſubſtantia ablato auferatur ſubiectum in alteratione? ſubiectū enim alterationis non eſt ei ſubiectum niſi etiā inquantum eſt ſubiectum in ſubſtātia. primo de gñatiōe & corrup.com.1.quod qualiter ſit intelligendum,vide ibidem com. 24.

Subiectū alterationis ē in actu,gñationis uero in potentia, primo de generatione & corruptione, commen.10.& tex.commen.23.& 24. &

& 5.phyſi.tex. com. 8.& 1. phyſi. com.63.& 1.cap.de ſubſta orbis.

Subiici oportet ſemper aliquod qđ fit & hoc & ſi numero vnum ē, ſpecie tñ non vnum eſt.dico aūt ſpecie & ratione.idem primo phyſicę auſcultationis. tex. com.60. Ex quo colliguntur duo, primum q in omni trāſmutatiōe oportet ponere aliquod quod ſubiiciat,quod đ fieri & tranſmutari: & ita gñō ſubſtantialis etiam, vt inquit Cō. in commento,inquantum eſt motus indiget aliquo ſubiecto qđ vere generat,quia motus eſt in moto,& denominat motum. vnde elicitur q cum ſubiectum gñonis ſubſtantialis ſm q eſt ſubiectum vere generatur,& tale cum ſit ens in potē tia,& eſt ipſa prima materia, tunc iſta eſt cōcedenda q mā prima vere generat,quia generatio eſt actꝰ habilis inquantum generabile,& debet denominare ſuum ſubiectū, cum autem hoc ſit prima materia & non compoſitum ex materia & forma.materia igitur ē illa q̄ vere gñatur,ſed quia entitas eius ē ignota p ipſam non eſſe aliquam ſubſtantiam demonſtratam in actu,ſi cui eſt ſubiectum motus. 5. enim phyſi. tex.com. 8.quod generatur non eſt,ſed quod mouetur ē. Ideo iſta videt nobis extranea,materia prima vere gñatur,& illam paſſim concedimus q ſubiectum motus ē id quod mouet, & tñ ſm rei veritatem, propter eandem rationem vtraq; vera eſt.licet enim Ariſto. in fine primi phy.oſtenderit materiā nō eē terminū gñonis neq; corruptionis,& in illo ſenſu negauit materiā dē gñabilē aut corruptibilē,ſi tñ negauit mām gñari, ſicut ſubiectū motus dī moueri,quia quilibet motus & quilibet tranſitio indiget ſubiecto cuius eſt actꝰ. Aliud autem quod elicitur eſt q in pñti authoritate per id quod oportet ſubiici in oī tranſmutatione Ariſt. nō intellexit ſolam materiam,circūſcripta priuatione, ſed materiā vnà cum priuatione, quia aliter id quod ſequitur in tex. non eſſet ad ꝓpoſitum. Sequit enim & hoc.vt. q oportet ſubiici & ſi numero vnū ſit i.vnum ſubiecto. vt exponit Cō men. in com. ſpecie tñ non vnū. vbi Ariſt.ponit dīam inter materiam & priuationem annexam illi ſm ſpeciem.& hoc bñ fuit notatū p Simplicium in illo loco.& Com. in cōmento etiam bene pōderauit illud. Dicit.n.iſtud quod eſt generatū in actu, licet ſit vnum numero.i. ſubiecto,tñ non eſt vnum ſm rationem.i.ſm diffinitionem. Apparēt.n.in eo duo, quorum vnum eſt oppoſitum rei quod eſt principium generationis.i.priuatio quę opponitur formę;& aliud eſt recipiens illam rem.i. materia. Sed tunc inſurgit maxima difficultas qūo hoc verum eſſe poteſt, q materia & priuatio ſuntvnū numero,& tñ ſint duo ſm ſpeciem,p ſe notū ē enim & ab omnibus cōceſſum, q ſemper maior vnitas infert minorem: maxima autem vnitatum eſt vnitas materialis & veriſſima vnitas. vnde ex 2. de gñone & corruptione.tex.com. 59. ens eſt melius q̄ non ens,& ens verum q̄ non verum, & verum ſm individuum q̄ ſm ſpeciem.& 12.primæ philoſophiæ.com. 27. verus reſpectus eſt reſpectus entis particularis,cū vniuerſalia non habent eſſe extra ani

mam. Confirmatur ex sententia Philosophi 5. primæ philosophię. tex. com. 12. vbi enumerans multiplicem vnitatem materialē, specificam, gñicā, & vnitatē fm ꝓportionē ponit regulā gñalem ꝙ semper posteriora ꝓcedētia sequunt, vt q̄cūq; sunt vnum numero sunt vnū specie, sed nō econtra, & ita dicit ꝓsequenter de vnitate specifica ꝙ infert genericā, & non econtra: & ita de vnitate generica quod infert eā quę est fm ꝓportionē, & non econtra. Implicat igitur in fundamētis eius dicere mām esse vnum numero cum priuatione & non esse vnū specie. Amplius autem qūo cum materia inferius sit fm sui naturā & careat omni specie: priuatio etiā species aut forma non sit sed sit sola speciei seu formæ absentia: qūo igitur materia a priuatione specie differre dicitur. nā specie proprie differre dicuntur, quæ in se rōnem speciei possidēt, & sunt aliquid formę aut actus ptcipantia q̄d de neutro istoꝝ dicit potest. Materia. n. prima, vt dicit Cō. in lib. de substātia orbis, substentatur ꝓ posse, ita ꝙ potentia est differentia substantialis eius. Actus etiā est primo diuersus a priuatione: quia (vt inqt Commen. 1. physi. com. 79.) priuatio non est accidens nedum vt sit substātia. Nisi esset ꝙ vt dicit Simplicius in expositione istius dicti. 1. phy. tex. com. 60. Quod Arist. animaduertens hoc proprie dictū nō esse materiam specie distingui a priuatione, ideo Arist. statim addidit. dico autem specie & ratione idem ac si species sumat pro rōne & non in ꝓpria significatione, & tūc sensus erit ꝙ mā & priuatio sūt vnū numero, & differūt rōne. i. diffinitione. sicut Cōmen. exponit in cōmen. Sed tunc insurgit Plotinus aduersus Peripatheticos in 4. lib. cap. 14. vbi de materia pertractat, Nam si peripathetici asserit materiā & priuationem esse vnū subiecto & duo ratiōe, debuit prius vtriusq; rationē adducere & videre ꝑ sufficientem diuisionem vtrū neutrum ponat in ratione & diffinitione alterius vel vtrunq; ponat in ratione vtriusq; vel vnū in ratione alterius & non econtra, quod ennq; duorū fuerit, non. n. potest (etiam si fingendi daretur licentia alius modus) quod si neutrum assumitur in ratione alterius, sequit ergo ꝙ non erunt vnum sed duo erūt ambo, atq; materia erit aliud rum q̄ priuatio, licet priuatio accidat materiæ. si autē ita se habeant vt vnū vicissim ponat in diffinitione alterius, sicut est nasus simus simo, sic etiā duo erunt & nō vnū, sicut etiam est de relatiuis, licet ipse non dicat: relatiua. n. vicissim se diffiniunt, & tñ nō vnum sunt sed duo: si vero ita se habeāt vt vnum sumatur in diffinitione alterius, & non econtra, sicut se habet ignis & calor: calor. n. ponitur in diffinitione ignis, vt patet 2. de gñone & corruptione. & in 4. metheororum. non autem ignis ponit in diffinitione caloris. Eodem modo si priuatio ponit in ratione materiæ & materia non ponitur in ratione priuationis, tunc igit priuatio erit qualitas materię, & ita adhuc seqt ꝙ erunt duo & non vnū. Amplius quæ diffinitione vacant diffinitione differre nequeunt, sed materia prima cū sit simplex diffinitione vacat

vacat: diffinitiones. n. sunt compositorum. 8. primę philosophię. tex. cō. 16. & 7. meta. com. vltimo. in simplicibus non quærat neq; per quare, neq; per quid. & sic valde at dubium videtur Arist. posse defendi in hoc. Pro solutione igit istarū rationum oportet ꝓnotare aliqua. nam vbi ē multiplicitas ibi est cōfusio intellectus. 1. cęli, tex. cō. 110 Dico ꝙ vnum numero apud peripatheticos est terminus multiplex. nam 5. cap. primi topicorum Arist. dicit ꝙ vnum numero dicitur tribus modis, ꝓpiissime quidē quod est idem numero noīe aut diffinitione. 2. quod est idem numero ꝓprio 3. vnum numero accidente. Secunda distinctio ꝙ vnum numero potest intelligi dupliciter, positiue, & priuatiue, illud dī vnum numero positiue quod ē vnum per vnā formam dantem sibi vnitatem numeralem: illud vero dicitur vnum numero priuatiue quod de se non habet aliquam talem formam ꝑ q̄ fit hoc & vnū numero, sed ē bene ī pōa ad oēm talem formā: stātibus istis dico primā materiā eē vnum numero nō fm essentiā & diffōnē eū priuatione, qa q̄cunq; sunt vnū nūero illo mō sūt ēt vnū spe & vnū gñe. sic. n. itelligit dictū Arist. 5. primę ꝓphię. cō. 12. ꝙ vnitas nūeralis infert vnitatē specificā. fm dictū ē ꝙ materia & priuatio sunt vnū numero accidēte, qa priuatio accidit mātę. & isto mō dicimus ꝙ homo & imusicū sunt vnū numero: & tam vnitatē peripatheticī appellāt vnū subto. & sic Cōm. exposuit in cōm. & lucidissimus Them. & Alex. & Simplicius. nam ꝑ quāto priuatio seorsum a mā cōsistere nequit ꝑ tanto mā & priuatio sunt vnū numero vel vnū subto. vnde vbiter q̄dlibet accidēs cum suo subto dī vnū numero illo mō pro quāto a suo subto cōsistere aut separari nō pōt, īmo addo etiā ꝙ duo accītia fundata in eodē subiecto pñt dici vnū subto, accīs. n. accidenti non accidit nisi ꝑ quāto eidē accidūt. vt dī. 4. primę philosophię. tex. cō. 14. accīs accīti nō accidit, nisi pro quāto eidē accidunt, vt album & dulce sunt eadē subiecto, sunt vnū numero ex subto illo modo: etenim vt dī in posteriorib' analiticis in cap. illo in quo q̄rit' status ī prædicatis, p̄dicatio p accīs ē trib' modis, vel qñ p̄dicat accīs de subto, vel qñ subm de accīte, vel qñ accidēs p̄dicat de accidēte, licet nullus modus sit fm cursum nālē nisi primus vbi p̄dicat accīs de subto. vt notauit. bñ Cō. in cō. 14. 4. met. & iō talia q̄ sūt vnū nūero ex subto, vel vno modo, vl altero possunt distingui spe & etiā diffōne. vñ Cō. 5. physi. com. 47. dicit ꝙ illa quæ sunt vnum subiecto & differunt fm diffōnem non sunt cōtraria.

Per hęc igitur patet solutio ad instātias, quia ex ęquiuocatione ꝓcedunt Dico ēt ꝙ materia est vna numero priuatiue non positiue, quia si esset vna numero positiue tunc esset aliquod indiuiduum demonstratum in actu cōpositum ex materia & forma, & non esset substantia simplex. Ad aliam difficultatē. Rñdetur ꝙ mā & priuatio dñr vnū subto & spe. i. rōne distīcta, qa priuatio nō potest separari a materia & iō semp est in mā vt in subto: tñ rō separat ea quę nā non potest separare, vt dicit Commentator. 12.

Universidad de Deusto
Biblioteca

primæ philoſophiæ.com.39.& ſic exponit lucidiſſimus Themi. nam intellectus apprehendit rationem materiæ ſeorſum a ratione priuationis,quia ratio materię eſt ratio entis permanentis in trāſmutatione,recipiens tranſmutationem & terminum,ſed ratio priuationis neque trāſmutationem recipit, neq; terminum tranſmutationis. Amplius materia eſt pars gñati priuatio non eſt pars.amplius mā ē ſubſtantia,quia pars ſubſtātię eſt ſubſtantia,priuatio autem non eſt accidens nedum vt ſit ſubſtantia. 1. phyſi.com.79. Ad rationem Plotini.vnde nota q̄ qñ duo comparāt adinuicem,& aliud habet quid rei aliud quid nominis,ſicut eſt materia &priuatio:materia.n.habet qd rei 1. phy.8.eſt enim ex quo fit aliquid vt inexiſtente,priuatio habet quid nominis,ē.n.abſentia forma in ſubiecto apto nato, talia ſunt duo in ratione & non ſunt duo in ē. vnde.4.primæ philoſophię.tex.com.2.ens trāſcendentiſſime ſumptum dr̄ de priuationib⁹ & vniuerſaliter tam de primis q̄ de ſecūdis intellectis,& de affirmationibus & negationibus,licet pure equiuoce dicatur.7.meta.com.15.

Subiectum tranſmutationis ſubſtātialis non eſt ens in actu. 1.cap.de ſubſtantia orbis.1.phy.com.63.2. de anima,com.4.

Subiectum vnum habere niſi vnam formam ſubſtantialem eſt impoſſibile.ibidem.

Subiecti recipientis formas ſubſtantiales nā.i.primę māę eſt natura potentiæ ſ.q̄ potentia eſt dria ſubſtantialis eius.ibidem.

Si ſubm aliqd fuerit qd non recipit niſi vnam formā ſemp eſt vnū numero ſimplr, ita q̄ ī eo nō eſt multitudo aliqna oīno,nec in actu,nec in potentia, & q̄ ſubiectum illud. non diuiditur ſm formā, neq; forma per eius diuiſionem. 1.cap.de ſubſtantia orbis.

Subiecti ſignū Philoſophi ſumpſerunt ex paſſionib⁹,& ſignū formæ ſumpſerunt ex operationibus:impoſſe.n.eſt q̄ actio & paſſio ab vna & eadem natura procedat. ex lib. deſtru. diſpu.6.in ſolone.6.dubii.

Subtile eſt repletiuum & ē humidi, groſſum vero ſicci. 2. de gñone & corrup. tex. com.9.

Sudore cruento nonnulli exſudarūt 3.de nā animaliū.cap.19.

Sufficientia quando non fuerit ſuſtentata p aliquid eſt de modis pro pinquis veritati certæ,ſed qñ fuerit ſubſtentata per demonſtrationem tunc erit complementum illarum rationum.2.cęli.com.22.

Sufficientia appellatur ratio q̄ poſita eſt ex ſenſus teſtimonio, & talis inquantum eſt compoſita ex ſenſus teſtimonio eſt ſufficientior ſermonibus ꝓbabilibus,& inquātum ipſam intrat teſtimonium deſcendit a ſermonibus demōſtratiuis. Cōmē.1.cæli. com.22.vide in contradictionibus.

Summa in ſermonibus demōſtrati uis ē ſicut cōcluſio in oīonibus ſuple rhetoricis.8.phy. com.77.

Sumptum & principale differūt, q̄a ſumptum ſignificat illud quod ſignificat principale & magis, vt .n.ſignificat aliquid non in ſubiecto, vnum autē ſignificat aliquid in ſubiecto.ſ. formā in mā & habitum in ſubto.12.prīę pīię.cō.39.

Supficies & figura ſunt termini dimēſionis terminatę.4.phy.cō.15.

Vltima, vt ſuperficies,linea, & pūctus non transferuntur in vbi, niſi per accidens.4.phy.com.9.

Superficies eſt colorata,eſt iſta ꝓpoſitio per ſe.5.meta.tex.com.23. & eſt in cap de per ſe.vbi dr̄ q̄ quando aliquid attribuitur alicui ſine medio,attribuitur illi per ſe.Et nota q̄ iſtum modum Ariſt.non poſuit in prędicationibus p ſe eſſentialibus,quæ deſeruiunt demonſtrationi ſimpliciter dictę. vt notauit ibi lucidiſſimus Themiſt.

Supficies non circularis quę cōtinet æquale ei quod continet circularis neceſſario maior eſt circulari. 2. cęli. com. vltimo.

Supficies eſt viſibilis per ſe nō 1. nec 2.modo. Themi. 2. de aīa, in expoſitione tex.66.vbi nota dari. tertium motum nō poſitum ab Ari, in poſterio.analiticis.

Superius nō eſt idē in oībus rebus & in mundo.2. de aīa. tex. cō.38.

Supius in plātis ſunt radices. ibidē.

Superius eſt principiū motus augmenti in plantis & animalibus. 1. cęli.tex. com. 8.

Superius ſimplr & nāliter eſt q̄ nunquam ſm eius ſitū variatur reſpectu noſtri,ſecus eſt de ſuperiori ſm comparationem.4.cęli.tex.cō.4.

Superius ad id quod ē ſub ipſo,ſemper ſe habet ſicut ſpecies ad materiam.tex.com,23.

Surſum & deorſum cōtraria ſunt in longitudine,dextrum & ſiniſtrum in latitudine,ante & retro in altitudine.5. phy.tex.com.50.

Surſum eſt principiū longitudinis. 1. cęli.tex.com.8.

Surſum & deorſum non in oī corpe ſunt.2.cęli.tex.com.9.

Supcilia p ſenectutē nōnullis adeo hirſuta reddunt vt tondendum ſit, qd̄ ꝓpterea euenit q̄ coheſioni apoſita ſunt oſſium, q̄ ſeneſcēte ętate laxantur,& tū plus humoris trā ſmitti patiuntur.3. de natura animalium,cap.11.

Supercilium dextrū magis attollit q̄ ſiniſtrū,& magis arcuatū ē. vide cām.in 3. de ptibus aīaliū, cap. 9.

Surdi a natiuitate etiam muti ſunt, hiq; vocem emittere poſſunt, ſed locutionem nullam. Ariſt. in 4.de natura aīalium.cap.9.

Sus ſola inter multipara pfectos generat fœtus,alia vero inarticulatos vt leena,canis,lupa,lupus ceruari⁹. ex.4.de gñatione aīalium.cap.6.

Sus maxime radicum appetens eſt, & qūo Sues pingueſcant vide 8.de natura aīalium.cap.6.

Sus ex oībus quę nouimus animalibus grandiores cōcipit.8. de natura animalium,cap.21.& ibi recitat morbos & remedia eorum.

Syllogiſmus nō fit ex ſubſtantia indiuiduali ſed vniuerſali. 1.met.tex. com.27.vide 1.phyſi.com.5.

Syllogiſmi hypothetici vſitantur ad declarandū ea quæ indigent modicula innuitione.2.phyſi. cō. 5. 4. phyſi. com.39.& 1.priorū in digreſſione de ſyllo hypothetico.

Syllogiſmi ducentes ad inconueniēs ꝓpoſitiones alię ſunt cathegoricę, aliæ hypotheticę.7 phyſi. com. 2. vide in 1. priorum in digreſſione de ſyllo hypothetico.

De litera T.

TAlpa videtur ſub pelle oculos habere.2.de anima.tex.com.131.idem 1. de natura animaliū. capitulo. 9.

Talpa, vt narranit Galenus, in oculis suis habet oēs tunicas ꝓter telā araneam in qua fit visio. Auerr. 1. de gñone animaliū, cap: 1. in quo ponitur improbatio antiquorum, Talpam quodāmodo oculos habere dixerim, cum tñ oīno habere negem: quippe cum oīno quidē non videat nec perspicuos habeat oculos. verum si quis ꝓtentā membranam detrahit locus oculorum apparet, & pars nigra eorūdem situs deniq; & descriptio eadem quā legitimam conspicui oculi obtinēt, vt pote cum obducta cute oculi ꝑsi, confusi, obtesiq; essent dum crearentur, Ari. in 1. de natura animalium, cap. 9. vide etiam ibidem in 4. libro, cap. 8. Ex hac authoritate patet contra Simplicium in 2. de anima, in expositione tex. cō. 131. vbi videt̄ tenere talpam habere visum debilem & subobscurum.

DIGRESSIO DE TALPA an aliquo modo habeat visum.

Aristoteles in 2. de aīa, in tex. cō. 130. vbi adducit rationem sēdam ad ꝓbandum ꝙ non detur sextus sensus ex parte organi, dicit ꝙ oēs sensus habentur a nō imperfectis & non orbatis. videtur. n. talpa habere oculos sub pelle. vbi Simplicꝰ in illo loco notat ꝙ non est credendum talpam oīno priuatam esse visione sed manifesta & clara: frustra enim natura oculos dedisset pelle seu tunica tectos si sub tunica operari non possent. videt igit̄ talpa ꝓ tunicam sicut in nobis contingit ꝓ limen palpebrarū vel ꝓ oculata & habet vilum debilē, sicut animalia quę noctu vagant̄ & pascuntur. Vnde ꝓ hac opinione possunt adduci rationes, & prima est quam Inuit, quia deus & natura nihil frustra faciunt, si igitur natura dedit sibi oculos, igitur dedit sibi virtutē visiuam, quia frustra est calciamētum cuius nō est calciatio, vt dicit Cōmen. 1. cęli. com. 32. & confirmatur, quia Aristo. in 2. cęli & mūdi. tex. cō. 50. vbi loquit̄ de astris, ĩquit ꝙ si natura dedisset astris virtutem motiuam per quā possent essentialiter transferre de loco ad locum vtiq; dedisset sibi organa, quia natura nihil frustra & temere facit, igitur a pari natura animali cui dedit organum illi etiā dedit & virtutem: alioquin frustra organū fuit datum, & ꝓterea natura nō deficit ĩ necessariis. sed talpa cum sit aīal quod nutrit̄ rebus habentibꝰ saporem, est. n. mobilis de loco ad locum, & licet sub terra maneat tñ nō terra nutritur. sed vt refert Albertus ĩ 22. lib. de aīalibus. cap. de talpa, dicit ꝙ ipse expertus est talpā nutriri libenter ex bufonibus & ranis, & se inuenisse talpam ꝓ pedem tenere fortiter magnū bufonem, & bufo fugiens iam de terra tenebat totum corpus extra terrā, & clamabat fortiter ꝓp mortūm talpæ, & comedit etiam vermes q. lūbrici terrę nuncupantur, & si falsecit comedit radices plantarum & ꝑcipue frugum & verum est. vnde in patria nostra comedit croctī, mō visus huic aīali ad venādū hui⁹modi aīalia sub terra videt̄ esse sibi necessarius. Ad oppositū aūt est sñia Ari. 1. de nā aīalium. cap. 9. & in lib. 4 ibidē. cap. 8. vbi exꝑsse habetur. ꝙ talpa oīno nō videt. Albertus in ꝓnti loco. videt̄ dicere, vt notat nr̄ Gaetanus, ꝙ talpa, licet non videat sensibilia cō iter occurrentia, & quia vt plurimū moratur sub terra nō indiget oculis, & raro est supra terram, & ꝓp consuetam operationem terræ & tenebram sustinere lumen non posset nisi oculos tectos pelle haberet, ob quod ĩ loco oculorū exterius pilos nō habet pellis eiꝰ vt magis sit spissa. Vñ ex his verbis colligit̄ ex intentione Alber. ꝙ qñ talpa est supra terram ꝑcipit se eē super terram p lumen reflexum a pelle eius. Sed mihi videtur ꝙ ista nō sit Alber. opīo, quia Albert. in 22. lib. de aīalibus. cap. de talpa dicit, ꝙ est aīal paruū de gñe muris, quod & mus terren⁹ & ęcus dr̄, & est breuium crurium & acuti vnguis, quinq; añ & quatuor posteriores hñs digitos coloris nigri pili mollis & breuis sed spissi loca oculorum hñs nō oculos, vnde pellem in loco oculorū non habet pilosam. Vnde ex hoc elicit̄ clare Alber. tenuisse talpam ꝙē ęcā & nō videre, cum dicat solū loca oculorum hēre & non oculos. Nec verba illa Alber. asserunt exꝑsse illam sñiam quam sibi ꝓponit Gaetanus, quia Alber. dicit ꝙ pellis eius non est pilosa vt sit magis spissa, & si vtetur ea, deberet eē oppositū vt eēt tarior & ꝑspicua, & iō ne alteret̄ a lumine non alteratione spirituali sed reali natura dedit sibi spissam pellem, quia lumē p sui reflexionē calefacit. Sed est in Alberto contradictio & Arist. quia Arist. in 4. lib. de natura aīalium. cap. 8. exꝑsse dicit de talpa ꝙ omnia aīalia, ꝑfecta habent oēs sensus nisi quid laesum. lacessitumq; sit, quale genus talparum cui visus deest. non enim oculos in aperto id habet cute tñ detracta quę crassiusc̄ula obtenta sedem luminum opacat, oculi intus lacessiti impeditiq; videnę, sed ita vt partes easdē habeant oēs quibus oculi integri constant: hñt enim nigricantem illum oculi orbiculum & ꝙ intra eum continet̄ quam vocant pupillam atq; etiam portionis albidę ambitionem, sę non tā liquido q̄ oculi conspecti & eminentes nec in partem exteriorē apparere hęc pñt ꝓp cutis obductę corpulentiam, vtpote cum natura inter gñandum lędat̄ atq; ita opus inchoatum relinquat̄, & Auerr. in paraphrasi super. 1. de gñone animalium. cap 1. authoritate Galeni dicit talpam habere oēs tunicas oculorū excepta tela aranea in qua fit visio, & expertum est hoc. Et dico ꝙ Alber. in hoc non est sustinēdus, sed magis Arist. & Galeno est adherendum asserentibus talpam habere oculos sub pelle licet lęsos & lacessitos vt diximus. vnde Gaetanus nr̄ solebat dicere ĩ lingua latina duos viros illustres fuisse mendaces in rebus particularibus: quorum alter fuit nobilis, alter rustic⁹, nobilem asserebat Plinium quia ĩ multis mentitur, sed solet tunc dicere vt aiunt: alter vero rusticus est Alber. qui dicit se expertum, & in multis talibus non verū dicit. Dico igitur Talpam nullo modo videre contra Simplicium & Gaetanum, qui hoc male imponit Alberto propter authoritates Aristo. Et tunc ad rationes in oppositū respōdet̄. Ad primum rndetur ex sententia Philosophi 2. phy. tex. com. 81. ꝙ licet ea q̄ a natura ordinata sūt, & sint ꝓpter finē, tamē raro casua-

Universidad de Deusto
Biblioteca

faliter exeunt ordinem,& eſt gloſa etiam Com. in 8.phy. in com.15.
Propter impetum quod prouenit a materia.Et ad hoc animaduertens Cõmen. dixit in pñti loco.ſ. com. 131.ꝙ talpa non habet viſum, ga non indiget cum maneat ſub terra,& etiam cum hoc materia eius non potuit hoc recipere. quia mã illa cum ſit multum terreſtris non eſt perſpicua,ſicut requirit inſtrumentum viſionis, & ſic reſpondeꝛ etiam de organo,quia eſt verũ niſi aliquid impediat,vnde natura volens ſibi dare inſtrumentum viſus cum ſit aĩal perfectũ,ex hoc ꝙ mouetur de loco ad locum fuit in gñatione lęſa,ex impedimento materię,vt dicit Ariſt. in pallegatis locis pſertim 4.de natura aĩalium. cap. 8,Et qñ dicitur,igitur ſunt fruſtra Reſpondeꝛ ꝙ ſunt ad aliquã vtilitatem,& eſt ad replendum vacuũ, & ideo non ſunt omnino fruſtra. Diuus Thomas aſſerit naturã dediſſe oculos talpę ad hoc vt aſſimileꝛ ſuo generi,ſed quia nõ indiguit viſu, ideo non dedit, quia non abũdat in ſupfluis, nam eſt de genere aĩalium perfectorum, & ideo Ari. dicit in tex.iſto,ꝙ hęc.ſ.organum, viſus,& auditus, hñt aĩalia q̃dam. .ſ.pfecta,ad differẽtiam impfectorum,& ſunt illa quę ſunt immobilia,& addidit & in non orbatis ,pter talpã, quę licet ſit ĩter pfecta cum localiter per ſe moueatur, tñ eſt lęſa, quia non habet materiam idoneam quę poſſet recipere vltra hoc ꝙ nõ indiget. Ad illud quod indiget cibo concedo,ſed cibũ quę rit per auditum,vt inqt Albert. & etiam poteſt dici p olfatũ,& ſic nã non fuit ſibi auara in neceſſariis.

Talum vtrum oſa aĩalia habeant in pedibus,& de hoc vide differentiã inter talos,veneres, canes, & anten nas,ſunt enim oſſa in pedibus ſic dicta in 2. de natura aĩalium.capite primo vltra dimidium capituli.
Tangens quodlibet finitum eſt, & non omne ſinitum eſt tãgens. 3. phyſi.tex.com.74.
Tangentia ſunt quorum vltra ſunt ſimul. 5.phyſi.tex.com.22.
Tangens eſt poſterius naturaliter conſequẽter ſe hñte, & ẽ prius nãliter reſpectu continui. 5.phy.t.c.27.
Tangentium alia ſolo nomine nuncupãtur vt pteritum dr attiguum futuro,alia re ipſa tangunt vt corpora.Themi.5.phyſi. com.28.
Tactus eſt in habẽtibus ſitum & poſitionem,conſecutio etiam in ſitu carentibus 5.phy. 292. vide Themiſtium.ibidem.
Tactus & locus eſt in mathematicis corporib⁹.1.de generatione & corruptione.tex.com.44.
Tactus in mathematicis dicitur ſm poſterius a vero tactu qui eſt in naturalibus.ibidem.
Tactus vere eſt in habentibus poſitionem.ibidem.
Tactus dicitur in rebus nãlibus cõiter & propric. 1. de generatione & corruptione.tex.com.45.
Tactus poteſt ſeparari a reliquis ſenſibus,ſicut nutritiuum poteſt ſeparari a reliquis virrutibus animę.2. de anima.tex.com.17.
Tactus ſm opinionẽ Ariſt.eſt pluſq̃ vnus ſenſus, & caro eſt quaſi medium.2. de aĩa. cõmen. 108. vide etiam pro hoc luciditſimum Themiſtiũ.ibidem.cap.39.
Tangibile agit in ſenſum ſimul cũ medio.2.de anima.cõ.115.ſecus ẽ de

de viſibilibus & ſanatiuis, vbi per ſimultatem nõ intelligas ſimultatem temporis,ſed vt notat Cõm. illud refertur ad cauſam, ita ꝙ importat priuationem prioritatis, & poſterioritatis in cauſa non in tpe.
Tactus impoſſibile eſt carere ſimpliciter calido & frigido, & ſicco & humido,ſicut viſus calore,& auditus ſono, & ideo iſti ſenſus cõprehendunt ſua ſenſibilia ſm totum, ſed tactus non comprehendit niſi extrema.2.de anima. com.118.[& habetur in tex. & etiam infra in tex.com.119. & 3. de anima. tex. commen.66.
Tactus eſt de virtutibus paſſiuis. 3. coll.com.31.
Tactus dolor & delectatio.ſ.contraria dolori vnde cauſentur contra Gal.& Auicen.vide ibidem.
Tactus eſt tãgibilis & imaginabilis, 2.de anima.tex.commen.120.
Tangibilis cuiuslibet paſſiones tactu nobis ſenſibiles ſunt. 2.de anima. tex.com.128. & ſimiliter eſt, vt dicit Cõment.de alijs qualitatibus viſibilibus,& audibilibus, & olfactiuis,ꝙ omnes ſunt comprehenſa à nobis.
Tactus non indiget medio extrinſeco,vt alij ſenſus,& vide cauſam in paraphraſi de anima ab Alexãdro cap.de tactu,vbi tres cãs aſſignat.
Tactus differenter dicitur medietas &alij ſenſus. 2.de aĩa.tex.cõ.119.
Tactus organum ſm Ariſ.eſt in corde.Them.2.de anima. cap.42. vide pro hoc Ariſt.in lib.de ſenſu, & ſenſato,& in. 2. de partib. animalium.cap.10.
Tactus organum eſt caro. 2. colliget.cap.3.
Tactus oĩum tangibilium ſicut medietas eſt.2.de aĩa. tex. cõ.118, vbi vide Themiſtium, ꝙ non eſt medietas ſicut virtus inter vitia. 3. de anima.tex.com.66.
Tactus ſolus ex ſenſib⁹ per ſeipſum, alii vero per medium ſentiunt. 3. de anima.tex.com.66.
Tangibilium excellẽtia corrumpit animal.3.de anima. tex.com.67.
Tactus quidam eſt cõmunis omnibus membris,& eſt ille,qui eſt perceptiuus caliditatis,frigiditatis, humiditatis, & ſiccitatis, & quidã eſt proprius vni membro,vt eſt oſtomachi,quod ſentit reſolutionẽ factam in eo, & iſte ſenſus appellatur fames & ſitis,ſed fames eſt ſenſus reſolutionis ſubſtantiæ calidæ & ſiccæ,& ſitis eſt ſenſus reſolutionis ſubſtãtiæ frigidæ,& humidæ, & ſic ſenſus iſte ,pprius eſt duplex, & etiam eſt ſenſus tactus in capite virgę propter titillationem contingẽtem in hora coitus. 2. collig. cap.13.de inſtro ſenſus tactus.
Tactui & guſtui appropriatur ꝙ nõ indigent medio. Cõm. in libro de ſenſu & ſen.vide in cõcordantijs.
Tactus & conſolidatio differunt.5. metaph. tex.com.5.
Tangere diffinitur in.11.primę philoſophiæ.cap.vltimo, & 5. phyſic. tex.com.22.
Tactus primum ſenſorium non caro non pars aliqua eiuſmodi eſt, ſed aliquod intimũ. Ex.2.de partibus animalium.cap.10.idem.2. de anima.com.108.
Tactus ſenſorium vtrum geminũ ſit,aut vnum latet.ibidem.
Tactus in parte corporis ſimilari cõſiſtit, vt in carne, aut aliqua gñis eiuſdem. Ariſt.in.1.de hiſtorijs animalium, cap. 4. Et nota ibi differeu-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tentiam pulchram quę elicitur ibi inter potentias actiuas & passiuas, quia actiuæ attribuuntur dissimilaribus, passiuæ vero similaribus.
Tempus eē infinitū latet, quia substantia tēporis latet. 3. phys. cō. 56.
Tempus nullus antiquorum generat. ibidem. quod quomodo sit intelligendum, vide. 8. physi. com. & tex. 10. idem. 3. phy. com. 31.
Tempus quodlibet habet ꝓportionem ad aliud tēpus, dummō sint finita. 4. phy. tex. com. 73.
Tempus esse est manifestum ꝑ se. 4. phy. com. 87.
Temporis nihil est in actu nisi instans. 4. phy. 89.
Tēporis pars in rei veritate est tempus & non instans. 4. physic. commen. 90. & 89.
Tempus impossibile est vt imaginetur sine motu. 4. phy. com 95.
Tempus non diffinitur per tempus. 4. phy. tex. com. 96.
Tempus est quantum & nō quale. 4. phy. com. 96.
Tempus non percipitur ā nobis cū nihil ipsi mutamur fm intelligentiam. 4. phy. tex. cō. 97. vbi Them. dicit, nos ex motus cogitatione deuenimus in cognitionem tēporis, & ibi vide quomodo īpugnat Galenum male interpretātem verba Arist. vt sæpe facere consueuit.
Tempus non potest imaginari extra motum, sed bene econtra. 4. physi. com. 97.
Tempus dormientibus & opus delēdabile agentibus fit breue. 4. phy. 97. tex. 29. & ibi Commen. reddit rationem.
Tempus non est motus, sed est accidens per se cōsequens motum. 4. phy. cō. 97 consimile. 8. phy. com. 10. & 12. meta. com. 29. 5. physi. commentis. 3. & 35.
Temporis quantitas sequitur quātitatem motus. 4. phy. com. 99.
Tēpus non percipitur ab illo, qui ꝑcipit vnū instans. 4. phy. tex. com. 100. Nota tamen, ꝙ Themist. 4. phy. super tex. 101. tenet ex perceptione vnius instantis posse tēpus percipi, verū nō absolute, sed quotiens illud pro initio, & fine sumitur, vide tamen in oppositū Auer. 4. physic. com. 106. & pondera bene in hoc.
Tēpus est numerus motus fm prius & posterius. 4. phys. tex. com. 101.
Tēpori essentiale ē numerare & mēsurare motū, sed est ei accītali numerari & mēsurari. 4. phy. t. c. 102.
Tēpus esse numerū motus quomodo sit intelligendū, vide ibidem.
Tempus continuatur per instans, & diuiditur per instans, sed numerus diuiditur per vnitatem, sed nō continuatur per vnitatem. 4. physicor. commen. 105.
Tempus habet aliqua propria continui & aliqua propria numeri. 4. physi. tex. com. 108.
Tempus habet tria propria non est velox, neq; tardum. secundū, quia potest dici multum & paucum. tertium, quoniam est longum & breue. 4. phy. tex. com. 109.
Tempus & motus non fit nisi quando mens diuidit prius & posterius. 4. phy. com. 109. & 104. & 88.
Temporis subā sicut forma est numerus & sicut materia est motus continuus. 4. phy. com. 109.
Tēpus est ꝓpositum ex duabus mensuris, continua. s. & discreta, & ista compositio accidit mensuris qn di uiduntur. 4. physi. com. 109. Ista autem cōpositio temporis, ex duabus quantitatibus non est sicut cō positio mediorum colorum ex extremis, sed est fm participationem ꝓprietatum, & est fm similitudinem, sicut est de elementis mediis quæ dicuntur esse composita ex extremis, vide modum in. 4. cęli & mundi, in com. 26.
Tēpus est numerus numeratus non numerus quo numeramus. 4. phy. tex. com. 110.
Tempus sequitur motum circularem non motum rectum. 4. physi. commen. 111.
Tempus etiam motu mensurari potest. 4. phy. tex. com. 112.
Tempus per se mensurat motū, sed per accidens mesuratur a motu. 4. physi. com. 112.
Tempus mensurat motum quo ad quātitatem & esse. 4. phy. cō. 114.
In tempore aliquid esse cōtingit dupliciter, vel esse quādo tempus est, vel ā tempore mensurari. 4. physi. tex. com. 115. & 116.
Tēpus licet non sit numerus numerās, habet tñ proprietates numeri numerātus, vbiq; enim tempus est vnum. Themist. 4. physi. 107.
In tempore continentur quęcunq; in tempore esse dicuntur. 4. phy. tex. com. 117. vide ibi Themist. quomodo sit intelligēdum, dicit. n. generationis causa efficiens nota est, vt generatio domus est ab opifice & in tēpore est, sed lapsus domus, & in tempore est, & iniuria tempori accidere dicitur, ita ꝙ vtrunque tempori aſcribitur.
Tempus est causa corruptionis sēnij & obliuionis, quarto physi. tex. commen 117.
Tempus est causa per accidens generationis & corruptionis, sed respectu generationis est causa per accidens accidentis. 4. phy. com. 117. & tex. com. 128. & vide Themist. ibi bene declarantem.
Tempus est mensura quietis per accidens. 4. phy. 118.
Tempus mensurat motum primo, quietem vero secundo, & per accidens. 4. phy. cō. 118. & 130. & 119.
In tēpore esse est tēpore mensurari. 4. phy. tex. cō. 119. & tex. cō. 114.
Tēpora priuationum rerum terminātur ꝑ tēpora subiectorum suoꝝ propinquorum. 4. physi. cō. 120.
Tēpus est mēsura motus & quietis, sed motus per se, quietis ꝑ accidēs. 4. phy. 118. vide Themistium ibi, vbi dicit, ꝙ nō si aliquid est in accidente, erit propterea in eo cuius est accidens, vnde quies est in tempore, & ex hoc non sequitur vt sit in motu, quia tempus motus nō est, sed numerus & accidens motus.
Tēpus non pōt auferri nisi ponatur tempus. 4. phy. tex. com. 124. idem 8. phy. tex. com 10. & 11.
Tempus semper in principio est. 4. phy. tex. com. 125.
Tempus ꝑ accidens mensurat quietē, quia eo tēpore quo res quiescit alibi peragitur motus quē tempus per se mēsurat. Them. 4. phy. 118. Et vide etiam Themist. 4. physi. in tex. 130. vbi declarat quomō tempus est in mari cęlo & terra, vbi dicit, ꝙ sicut quæq; se habent ad motum ita se habent ad tempus, vnde res potentia mobiles potentia intelliguntur esse in tpe cuius sunt res quæ quiesunt, quæ vero iā actu mouentur actu sunt tempore.
Tēpus motus & quietis mēsura dici pōt, sed nō est tēpus numerus nisi

motus tantū, prius. n. & posterius, quorum numerus tēpus est in motu spectantur non in quiete, vtpote cuius essentia nō consistat in prioris alicuius ad aliqd posterius transitu. Themist. 4. physi. 218. & ē sēntētia Alex. licet Simpl. oppositum teneat, & Paulus Venetus ibi.

Tempus nō est animo dempto, īmo neque motus ipse quoq; constabit cum circularis motus finis, & origo sit omnis motus, sed motus circularis ab intelligētia causatur. Themist. 4. phy. tex. com. 130.

Tempus & motus simul sunt, & fm potētiam & actum. 4. physic. tex. com. 130.

Tempus non eodem ordine inuenit in quibus est, sed quoniam primo inuenitur in cęlo, & inuenit in aliis motis, secundo propter hoc, ꝙ inuenitur in cœlo, & inuenit in quiescēte, quia inuenit in moto. 4. phy. com. 130. & 132. & cōsimile. 128.

Tēporis latentia est, quia est ens diminutum. 4. phy. com. 131. consimile de motu. 3. phy. com. 15.

Tēpus licet sit numerus cuiuslibet motus, tñ nō eodem modo, sed fm priꝰ & posterius. 4 phy. com. 131.

Tēporis dispositio cum primo motu est sicut dispositio consequentis cū subiecto, & cum alijs motibus est sicut dispositio cū rebus numeratis respectu nūeri. 4. phy. cō. 132.

Tēpus sequitur motum diurnū, & iste motus ponitur in diffinitione eius. 4 phy. com. 132.

Tēpus est continuum continuitate motus. ibidem.

Tēpus Arist. vocat affectionē & accidens motus. Themist. 4. phy. in digressione ī tex. 132. vbi vide Ari. 4. phy. tex. com. 130. vbi vocat tēpus passionē & habitum motum, passionem quidem, quia est accidens motus, habitū vero, quia habetur à motu, vt notat ibi Simplicius.

Tempus præsens in rei veritate est cōpositum, ex duobꝰ tpibus. vȝ. ꝑterito & futuro. 6. phy. cum. 24.

Tempus minimū datur in quo aliquid transmutat. 6. phy. tex. c. 50.

Tps primum est, in cuius oībus partibus ē motus. 6. phy. com. 51.

Tēpus & longa eius aptissima & essi cacissima est ad veritatis indagnie ratio. Themist. in. 2. phy. sup. 43.

Tēpus est extrinsecum à re, & nō sequitur ex ęqualitate eius ęqualitas motuum, si equalitas non fuerit in substātia motuum. 7. phys. cō. 31.

Tempus facit prius & posterius in rebus quæ non mouentur, in rebꝰ autem quę mouētur prius & posterius existit per se. 8. phys. com. 10.

Tempus aut est motus, aut sequitur motum, & hoc est manifestū per se. 8. phy. com. 10. idē. 4. phy. com. 98. & 12. meta. com. 29.

Tēpus est in prædicamento quantitatis per se non primo, sed ratione motus, & motus ratione magnitudinis. Auer. in paraphrasi metaph. tract. 1. cap. de accidenti.

Temporis nihil est accipere præter nunc. 8. phy. tex. com. 11.

Tēpus primo & essentialiter non sequitur nisi motū diurnum. 8. phy. cō. 11. idē. 4. phy. tex. cōm. 132.

In tēpore eē conuenit dupliciter, vel quando tēpus est, vel sicut in numero. 4. phy. tex. com. 115.

In tpe prius & posterius, & nunc ita se habent, sicut vnitas & impar, & superfluus in numero ibidem.

Tēpus veraciter formæ non attribuitur, sed materiæ. 4. collig. cap. 38. quō

quomodo sit intelligendum declarauī tibi in litera F.

Tēpus motus violenti impossibile ē maius esse tēpore motus naturalis. 8. phy. cō. 15. idē. 1. cœli. tex. c. 15.

Tēpus & locum nullus generare potest. 8. phy. com. 15.

Tēpus apud Platonē sequitur motū cœli, sicut apud Arist. primo cœli. com. 104. Vide in cōcordantijs.

Tēpus infinitum est terminatū quo quo modo, primo cœli. com. 133. & tex. vbi Cōmen. dicit, quod hoc est accidētaliter. idē cō. 134. ibidē.

Tēpus infinitum dī ęquale aliquo modo tēpori infinito, cum vnum infinitum non sit maius alio infinito. 2. cœli. com. 38. vbi ponderat aliquo modo.

Tēpus dispositionis naturalis ęquale eē tēpori dispositionis prēter naturam impossibile est. & est cōtrarium sensui. 2. cęli. com. & tex. 38.

Tēpus dispositionis nālis est maius tēpore dispositionis prēter nām, sicut tēpus sanitatis est maius tēpore dispositionis præter nām, sicut tēpus sanitatis est maius tempore ægritudinis. 3. cęli. tex. com. 24. idē. secundo cœli. tex. cō. 38. facit pro opinione plusquā Cōmentatoris.

Tēpus infinitū inueniri extra aliud tēpus infinitum, ex parte qua ē infinitum, impossibile est, tertio cœli. tex. com. 52.

Tēpus ab homine per se percipitur, ab alijs autem ex accidenti. Themistius. 3 de anima cap. 64.

Tempus & vita vniuscuiusq; habet ꝑfectiodum. 2. de generatione & corruptione. tex. com. 57.

Tempus iuuētutis est æquale tēpori senectutis. 2. de gñatione & corruptione. com. 57. & habetur ex tex. com. 58. vbi habetur tempus gñationis æquale esse tempori corruptionis.

Tēpus aut motus est, aut est motus quędam. passio. 12. metaph. com. & tex. 29. notanter autē dixit quędam passio, quia plura sunt motus accidentia & passiones, sicut notat Cōm. in. 4. physicæ auscultationis, in tract. de tēpore in tex. com. 98. in numero quorum est ipsum tempus, vide etiā infra in tex. cō. 101, & in. 8. phy. tex. com. 10.

Tēpus & motus circularis non possunt denominari à pari, vel īpari, nisi vt sunt in anima, extra aīam. n. esse eorum est infinitum, & in potētia, & non terminantur, nisi ꝑ animam. Ex lib. destruc. disp. 1. in sol'. dubij. 6.

Tempus ꝑteritum non pōt concipi ab anima nisi finitū, & iō opinant homines ꝙ quodlibet ꝑteritum tēpus extra animam sit huiusmodi, quia quando quędam res fuerit in aīa cum quadam denoīatione, credunt ipsi ꝙ eodem mō extra aīam inueniri possit. ibidem. Et consimile. d. Cōm. de Platone in positione idearū in. 2. phy. com. 19. quia vidit vl'ia per opus aīæ posse ſeparatim intelligi, siue singularibus credidit, quod ita eēt in re ipsa extra aīam, sed Cōm. dicit. 12. meta cō. 39. ꝙ intellectus pōt multa cōtangere quę natura nō potest, & multa ſeparat intellectus q̄ natura non potest. Alia causa erroris fuit apud hoīes, ꝙ eadem quę sunt cōiuncta in esse credunt, ꝙ sint eadem fm essentiā, & rōnem formalem, vt dicit Cōm in. 4. phy. in com 95. multotiēs illud quod sequitur tes existimatur, ꝙ sit res, ideo Stoici errā-

runt

runt credentes quantitatem nõ esse rem realiter distinctã à substantia & nominales cum eis.

Tẽpus si imaginetur ad instar lineæ rectæ intellectus errare posset circa eius æternitatem, nam cum linea habeat positionẽ, & sit in actu necesse est ipsam esse finitã. Auer. in paraphrasi meta. tract 4

Tempus & motus se consequuntur & tẽpus est quid actum ab anima cum motu, non tamen motus, neque tempus cessant. Ex lib. destr. disput. prima, in fol. 15.

Tempus non sequit motus, sicut finis sequitur magnitudinem, finis .n. sequitur magnitudinẽ inquantũ in ea semper actualiter inuenit sicut accns in subiecto, sed tps cum motu non sic se habet, qa sequitur ipsũ, sicut numerus sequit numeratũ, sicut n. numerus non permutatur permutatione subiecti numerabilis neq; multiplicatur eorum multiplicatione, ita nec tẽpus. Ex lib. destr. disp. 1. in fol. 16. dub. vide in ptradictionibus nup editis.

Tẽpus non est aliud nisi id quod cõprehenditur ab intellectu de prædicta prolongatione, vel durationem motũ mensurante. Ex libro destr. disput. prima, in fol. 8.

Tẽpus coniunctionis luminariũ diuersum est à tpe oppositionis coꝝ, quia coniunctionis tẽpus frigidũ existit simulaturq; tẽpori hiemis, oppositionis vero tps est calidum simile çstati. Auer in 2. de gñone animal. cap. 1. vtrum semen sit animatũ, & est mens Aris. ibid. cap. 4.

Tẽpora oꝝ & grauiditatũ & gñonum & vitarũ dimensionẽ circuitibus obtinẽt optima rõne. Aris. in 4. de gñone aĩal. cap. vlt. idem in 2. de gñone & corruptione. tex. com. 57. vbi scribit tẽpus & vitã vniuscuiusq; cõstare periodo, stat. n. suã cuiq; dies, vt poeta testatur.

Tẽporum & regionum complexio, & an clima quartũ sit temperatius quinto, & vtrum sub çquinoctiali sit temperatum requiratur in. 2. colliget. cap. vltimo.

Tempora quatuor sunt cũ quatuor humoribus, cum quatuor elementis, quia si tẽpora resistunt, vt vnũ elementum aliud nõ vincat, vel superet, sic resistunt, vt vnus humor alium non vincat. 4. coll. cap. 14.

Tempus fm Alexand. Arist. interpretem ab homine creatur, quasi nihil aliud tẽpus sit quã hominis nuda cogitatio & mera expunctio supputatioq;, & cui nulla in re cõ firmatio, & soliditas aut euidentia responderet, quæ tamen neq; vera sunt, neq; cõsentanea ijs quæ Aris. volumine. 4. auscultatoriæ institutionis ꝓdidit. Them. 5. de anima. cap. 64. concordat cum Themist. Cõmen. in. 4. phy. in com. 97. vbi notat ex textu significari tempus fm Arist. habere esse extra animã, & vide ibidem. in tex. com. 130.

Tpis longitudo est necessaria in cõprehensione veritatis 2. met. cõ. 1.

Tpamentũ est magis dignũ vt sit ꝓportio, q̃ extrema. 2 de aĩa. t. c. 145

Termini solũ illius sunt cuius sunt termini. 4. physi. tex. com. 107. ibidem etiam com. 42. & com. 120. & tex. com 129.

Termini duo oppositi diuidentes verum & falsum comparati ad duos alios oppositos diuidẽtes verum & falsum si vnus vnius ordinis conuertatur cum reliquo alterius ordinis etiam reliquus conuertitur cum

tum reliquo, & est locus generalis, primo cęli. com. 126. & habetur in 4. priorũ. cap. 22. idem. 1. cęli. tex. com. 129. & 131. vnde istius regulæ duæ sunt cõditiones, vt dicit Cõmentator primo cęli. com. 129. vt poteris videre.

Terminantis proportio ad terminatum est sicut proportio formæ ad materiam. 2. cęli. tex. com. 74. idẽ. 2 de generatione, & corruptione. tex. c. 50. & 4. cęli. tex. cõ. 23. & 35.

Terminus non est nisi eius quod est in actu. 4. meta. tex. com. 15. vbi dicitur ꝙ ens in potentia est indefinitum, & sine termino, idem primo cap. de substantia orbis, & primo cęli com. 72.

Terminus refertur ad terminum. 1. phy. 18 & Themist. ibi clare.

Terminus est quod est cuiusq; vltimum, & cuius extra nihil est. 5. meta ph. tex. com. 22.

Terminus tot modis dicit quot principium, & adhuc amplius, quia oẽ principium terminus est, sed non omnis terminus est principium. 5. metaph. tex. com. 22.

Terminum vniuscuiusq; rei non oportet quærere, sed proportionale conspicere. 9. meta. tex. com. 10.

Terminus eius quod ab ĩtellectu fit actu ex potentia ente quando volitum fit nullo exteriotũ prohibente, vt in eo quod sanatur, ex. 9. metaph. tex. com. 12. vbi dicit Commentator, ꝙ licet ista diffinitio sit inducta de sanitate, est tamen vniuersalis omnibus actis ab arte, qa quilibet artifex cũ voluerit & non fuerit impeditus aget suum actũ.

Ternarius numerus ꝑfectus est, primo cęli. tex. com. terti;. & com. 6.

Terra quiescit in medio, quia natura eius exigit, hoc. 3. phy. com. 51. & 8. physic. 32.

Terra nõ mouetur ad cõcauũ aquę nisi fm ꝙ illud est medium totius. 4. phy. com. 42. vide clare causam in. 4. cęli. in tex. com. 22. & infra.

Terra est in vltimo aquæ, aqua in vltimo aeris, aer ĩ vltimo ignis, ignis ĩ vltimo orbis tanq̃ in loco. 4. phy. tex. com. 46.

Terra fm se totũ est quiescẽs, & fm partes est mobilis. 1. cęli. com. 57.

Terræ si infinitæ numero inueniri possent pole esset ꝙ ex oĩbus fieret vna terra per ptactũ. 1. cęli. cõ. 57.

Terræ partes nõ feruntur ad totã terram vbicunq; fuerit, nã si ita foret tunc motus eius esset sicut motus ferri ad magnetem, & tunc possibile esset ꝙ terra moueretur naturaliter sũperius, primo cœli. com. 81. vide pro hoc. 4. cęli. tex. com. 22.

Tota terra fert quo vnus bolus, & totus ignis quo vna eius scintilla, primo cęli. tex. com. 73.

Terram & alia elementa non moueri, neq; attractione, neq, expulsione scire hoc est propinquũ principijs naturalibus. 1. cęli. com. 81. vide pro hoc in. 2. physi. com. 3. de diffinitione naturæ.

Terra quanto magis appropinquat medio tãto citius descẽdit, & ignis quanto magis appropinquat loco, qui est sursum velocius ascendit, primo cœli. tex. com. 88.

Terræ sũperficies est tanq̃ naturalis locus aquæ in quo quiescit & mouetur inde violẽter. Cõm. in paraphrasi secundi de cęlo, summa. 2. quæsito. 3. vide in concordantijs.

Terra comprehendit sine operatione. i. ꝓ quietem suã nobilitatẽ ꝓpter sui vtilitatẽ. 2. cœli. tex. cõ. 66.

Terra

Terra mouẽtur ad mediũ ex ſua potẽtia naturali, & medium non eſt cauſa motus eius ad medium. 2. cęli. tex. commen. 92.

Terra mouetur ad medium inquantum eſt mediũ totius, non inquantum eſt medium terræ. 2. cęli. tex. commen. 99.

Terræ medium, ſiue cẽtrum idẽ eſt cum cẽtro totius, & hoc accidit ita eſſe. 2. cęli. tex. com. 100.

Terra ẽ ſpherica, vt declaratum eſt à geometricis, qm̃ lapides cądẽtes ex diuerſis partibus cadunt ſuper angulos rectos, & hoc ſignificat, q̃ omnes intẽdunt idem pũctum terræ. ſ. cẽtrum, & q̃ terra eſt ſpherica. 2. cęli. tex. c. 100. & 30. & 1. cęli. 44.

Terra quieſcit in medio à ſua forma, & non ab extrinſeco. 2. cœli. tex. com. 102.

Terra quieſcit in medio, ſed cã quietis eius nõ eſt mediũ niſi accidentaliter. grauitas. n. eſt cauſa q̃ terra quieſcat in medio, & medium nõ cauſa eſſendi graue ſm, q̃ eſt medium, ſed ſm q̃ eſt medium corporis quod circulariter mouetur, & ſi conceſſerimus q̃ medium ſit cauſa, erit cauſa remota. Et melius eſt dicere, q̃ ſit cauſa conſeruans quietem, q̃ agens. 2. cœli. com. 102. cõtra Them. pro quo vide quantum ad vltimũ dictum, cõmentum primum quarti de cęlo & mundo, colligitur. n. hic, q̃ æterna potius dñr hr̃e cauſam cõſeruantem, q̃ cauſam agẽtem, quod ſic intelligẽdum ẽ, vt agẽs eſt in rebus generabilibus, ĩ quibus agens tẽpore prędcedit actũ, ſed natura eſt cauſa conſeruans, & vt contra diſtinguitur cõtra talẽ agens, inuenitur in rebus æternis, & non cã agens, ſed ſumendo agens, quod natura prędcedit actum, tunc idẽ in ęternis eſt cauſa agẽs, & cauſa cõſeruans, limitatio eſt Auer. ex 2. cap. de ſubſtan orbis.

Terra eſt grauiſſimum elemẽtorũ, quia locus eius ẽ remotiſſimus ab orbe, & ignis eſt leuiſſimus, quia ẽ locus eius propinquiſſimus orbi. 2. cęli. 102. & 94. & primo cęli. 97.

Terra vno modo dici poteſt habere grauitatem in actu dum fuerit extra medium, & in potẽtia dum fuerit in medio, alio modo põt dici, q̃ habet grauitatẽ in actu tam in medio, q̃ extra medium, vide quomodo. 2. cęli. com. 104.

Terra inquantũ corpus non eſt impoſſibile q̃ gñetur ſm totũ quẽad modum, & ſm partes, ſed ẽ impoſſibile, vt eſt vnum quatuor elemẽtorum conſtituentium mundum, 2. cęli. com. 104.

Terra reſpectu cęli eſt tanq̃ pũctum in ſphera. 2. cęli. com. 110.

Terræ quietis ęqualitas diſtãtię medij non eſt cauſa neq; propinqua, neque remota, & eſt cauſa mathematica formalis non efficiens, ſed cauſa efficiens quietis terræ naturalis eſt grauitas eius. Cõmẽtator in paraphraſi ſecundi de cęlo, ſumma. 4. cap. 5.

Terra non facile figuratur, quia nõ facile patitur niſi ſit pulueroſa, vt cuius partes non retinentur. 3. cœli. com. 67.

Terra eſt magis ſicci, q̃ frigidi. 2. de gñatione & corrupt. tex. com. 23.

Terra quidẽ aeri, igni vero cõtraria eſt aqua, vt cõtingit ſubam ſubſtantiæ cõtrariam eẽ, ex. 2. de gñatione & corruptione. tex. com. 43.

Terra eſt in cõcauitate aquæ, aqua in concauitate aeris, aer in cõcauitate ignis, & ignis in cõcauitate cœli, vt declaratũ eſt in lib. de cœlo. Cõm. in princ. libri metheororũ.

Terra ęgypti, vt dicit Ariſt. nũc procedit ad corruptionem, ipſa. n. fuit mare, vt narrauit Homerus, & alii, & poſtea arida, ſeu terra, & ipſa nũc procedit ad ſiccitatem donec corrumpatur, & ideo non deſcendunt in ea pluuiæ. ex. 2. metheor. ca. 1. Cõmentator.

Terræ ex quatuor quartis eius non videt eſſe habitabilis niſi hęc pars, vt ſit locus rerum generabilium & corruptibilium, de quorũ natura ẽ, vt ſit ſuper terrã iſte locus, & cauſa ſiccitatis iſtius partis nõ eſt tantum ſol, verum etiã multitudo ſtellarum in hac parte, nã maior pars ſtellarum videtur eſſe in hac parte quam videmus. Cõmen. in. 2. metheororum. cap. 2.

Terremotus & ventorum eadem eſt materia, & huius ſignum eſt, q̃ terremotus non contingit niſi in temporibus, in quibus inueniũtur venti, vt ĩ autumno, & vere. 2. metheorum. cap. 2. de terremotu.

Terremotus in Corduba fortes tpe Auer. duraueunt p annum, & non ceſſauerunt niſi poſt tres annos. 2. metheororum. cap. 2. ꝓpe finem, vbi agit de terremotu.

Terra & ignis ſemper agũt, quia in ipſis habent motum. 9. meta. tex. commen. 18.

Terræ ꝓpria omnia ficca ſunt, ex. 2. de partib. animal. ca. 3.

Terræ naſcentia quædam ſunt diminuta, & quædam perfecta. 5. colliget. cap. 30.

Terræ naſcẽtia quædã quę ſunt cali dæ cõplexionis naſcuntur in terris frigidis, vt pineæ q̃ naſcunt in Sclauonia, quędã verò frigidę complexionis naſcũtur in regionibus calidis, vt tamarindi q̃ naſcunt in Arabia, & vide huius ꝓblematis duas cauſas. 5. colliget. ca. 30.

Terræ naſcẽtia pfecta ſunt illa, quæ naſcuntur in montibus, quia apparet ab eminentia montium, vt debeat generare plura terrę naſcẽtia, q̃ alia loca, dummodo montes ſint tẽperati cũ bona euaporationẽ, & cũ bona mixtione caloris cũ humiditate, et debet eẽ hoc in eis, qa habẽt aſcẽſum in aere, & ſunt ꝓpinquiores influentię corporũ ſuperiorũ, & illa terrę naſcẽtia hñt cõplexionẽ florum, foliorũ, & fructuum. ibidẽ.

Teſtes in muliere nõ hñt effectum in gñone, neq; ſemen mulieris, ſicut mãmillæ in viris. 2 coll. ca. 10.

Teſtes ſm Ariſt. non ſunt neceſſarij propter ſperma inquãtum ſperma eſt, & vide rationes eius ĩ primo de genera. aĩal. ca. 4. & ab Auer. ibidẽ. cap. 1, vbi adducit etiã Gal. ſententiam oppoſitam Ariſtoteli.

Teſtes in piſcibus & ſerpẽtibus non ſunt, nec in aĩalibus quæ pedes nõ habent, niſi in his quæ animal intra ſe fotmare poſſunt. 3. de natura animalium. cap. 1.

Teſtibus exectis immutatur vox, & quare, vide. 5. de generatione animalium. ca. 17.

Teſtium ſitus & penis vnus eſt ĩ habentibus vtrunq; 1. primo de generatione animalium. ca. 5.

Teſtiũ nã ita meatibus ſeminalib' depẽdet, quẽadmodũ textrices faciunt, q̃ cum ſtamina diſtenderint annectũt quas lenas vocãt. 5. de gener. aĩal. ca. 7. vbi plenas, vt ex Io. Grã. vel lapides, vel ſiniſtras mulierũ intelligas, nã vnius literæ

Universidad de Deusto
Biblioteca

mutatio hēt in lingua greca vtrunque sensum recipit lagas & lecas.

Testes omnia animalia quę animal generant habent ante, vel intus vel extra excepto herinaceo, qui solus habet testes lumbis adherētes, & vide causam. 1. de generatione animalium. ca. 6.

Testes & penis non sunt in serpētibus. vide causam. ibid.

Testata omnia sponte naturæ in limo diuersa pro differentia limi oriuntur, nā in cenoso ostrea, in arenoso ꝓchę &c. 5. de nā aīal. ca. 15.

Testudines marinæ habēt os oīum robustissimum, quod quid. n. in os ceperint, siue lapidē, siue quoduis aliud perfringunt ac deuorant. 8. de natura animalium. cap. 2.

Testudo inter cortice intecta enumerāda est, & mus fluuiatilis. 8. de natura animal. ca. 17.

Testudo cum viperā ederit mox cunilā edit, quod cū quidam sæpius factū animaduertisset, vt gustata cunila viperam testudo repeteret herbam euulsit, quo facto testudo interijt 9. de natura aīal. ca. 6.

Thales Milesius opinatus est oīa esse plena dijs, primo de aīa. tex. cō. 86. vbi Themist. cui illud de proximo congruebat Iouis omnia plena compita & omne forum, fortasse vero hoc sit quod & Zenoni videtur, qui Deum meare per omnē substantiam censuit, atq; in intellectuali Deum esse intellm, in aīali aīam, in nāli naturā, in affecta affectionē & habitū. De hac Thalētis opimone, licet Arist. eum impugnat, hic tn quodāmodo veritate participat, nā Arist. in. 3. de gener. animal. ca. 11. affirmat quodāmodo omnia esse plena animæ.

Thales philosophiæ princeps aquā asseruit omnium esse principium, ex erratis primi metaphysicæ.

Thales Milesius, & Anaximander fuerūt primi, qui post diluuiū philosophiæ studiū in græcia excitarunt, Simplicius in prologo phy. & est sententia etiam Galeni in libro de historia Philosophorum.

Tauri & apri sunt animosi, & tauro rū sanguis citissime coagulatur, & vide cām in 2. de part aīal. ca. 4.

Taurus quidā cum statim à castratione iniisset impleuit. Arist. in. 1. de generat. aīal. ca. 4. idem 3. de natura animal. cap. 1. vbi aduerte, ꝙ est mirabile hoc de illo tauro, qūo statim post castrationē habuerit appetitū coeundi, & videtur tamē minus esse remotum ab illo. Auer. figmento de puella impregnata in balneo, in quo mali homines sperma proiecerunt. Taceo mirandam Petri Pomponatij speculationē credentem Plinio gallinaceū fuisse loquutum, & Valerio Maximo asserentē bouem loquutū fuisse latinē, Roma caue tibi, vbi nāles cās inuestigat, in re chimerica naturaliter loquēdo, vbi tamē fuit indagator solertissimus naturæ, vt ita temere mortalē animam esse pronunciet.

Themistius dixit cœlum nō esse in loco fm totum, sed secundū partes. 4. physi. com. 43. vide etiā. 6. physi. cō. 85. & 8. physi. com. 67.

Themistius existimauit ꝙ ignis nō transmutatur in aquā nisi per medium, & est contra Aristo. in. 2. de generatione & corruptione. 5. phy. commen. 10.

Themistius peccauit in hoc ꝙ credidit demonstrationem factam in principio septimi esse superfluam, 7. phy.

7. physic. cō. 9. pro quo vide. 4. cœli. com. 25.

Themistij defensio pro Platone de causa quietis terræ ab argumentis Aris. & eiusdem confutatio requiratur. 2. cęli. com. 91.

Themistius in. 6. suę abbreuiationis de aīa dixit, ꝙ anima nō est illud ī quo sunt oēs formæ tantum. s. sensibile & ītelligibile, sed est illud qđ ponit omnes formas in materia & credit eas. 7. metaph. cōmen. 31. & Cōment. vere dicit, nam hæc sunt verba Themistij in 3. de anima, in cap. 52. eodem modo aīam dicere formam formarū par est, quia reliquæ formæ per aīam cognoscuntur, nō solum autem recte dicitur nām esse omnia, ꝓpterea quia formas oīum cognitione cōplectitur, sed etiam propterea ꝙ materiæ formas exhibet, & vultus imponit, ipsa. n. anima est quæ materiam rudem significatione & impressione formarum insignit, nam viuacitas oīs & vigor, qui plurimus in materia cernit, ab aīa videtur ortum habere, atq; hoc, in aīalibus quidem vē conspicuum, incōtrouersumq; est, sed in plantis & elemētis obscurius, & nota ꝙ vt dicit Cōm. Auicenna etiam fuit istius opinionis.

Themistꝰ dixit ꝙ sol, & luna, & stellæ aut sunt forāe sine materiis, aut habēt materias p æquiuocationem, sicut est dispositio in materia intellectus. 8. metaph. com. 12.

Themistii expositio super tex. 2. in 12. primæ philosophiæ impugnatur per Auer. ibi, cōm. 2.

Themistius nō abbreuiauit nisi expositionem Alex. Cōm. 12. metaphysi. com. 2.

Themistius nō vī intellexisse qđ fiat gnatio, & qūo generatum dicitur fieri à cōuenienti in noīe, & in diffinitiōe. 12. primæ philosophię. cō. 18. in prima parte digressionis vbi impugnat opinionem Alex.

Theoricæ finis est veritas, practicæ vero opus. 2. meta. tex. com. 3.

Thoracē appello partē eam q̄ à collo ad pudenda vsq; trunca pertendit. 1. de natura aīalium. ca. 7.

Thoracem medici appellant quod à costis determinatur in alterutris partibus, ante quidē versus pectus & præcordia peruenientibus, retro vero versus dorsum flexis. Galen. 6. de vtil. part. ca. 2.

Timeus asseruit animam rationalē compositam esse ex duobus elemōtis. v3. ex eodem, & diuerso. quod quomodo sit intelligendum, vide Themistium. 1. de anima. tex. cōmen. 26. in cap. 12.

Torpedo pisces quos appetit afficit ea ipsa, quam continet in suo corpore facultate torpendi, atq; ita retardos præ stupore capit, & vescit. abdit se in arena, & limo, tum pisces, qui adnatantes obtorpuerint corripit, qūā rem pleriq; ꝓspectam à se retulerunt, Pastinaca etiā seipsam occultat, sed nō similiter mō. argumentū hoc pisces sic viuere adduci ſpt, ꝙ sæpe habentes in ventre mugilē capiunt, velocissimum piscē, cū tardissimi ipsi sint. 9. de natura aīal. ca. 37. Ex quo elicitur, ꝙ Aris. testimonio licet oīs alteratio passiua fm quam rei substātia transmutatē fiat p quatuor primas qualitates, sunt tamen etiam aliæ qualitates mirabiles effectus inducētes, sicut est in hoc casu, & sicut est de magnete q̄ attrahit ferrū nō per caliditatē, neq; p frigiditatem,

neq; per humiditatem, aut siccitatē, sicut etiam est de piscículo quodam, qui sua ꝓprietate retinet naugia, vnde remora dictus est à remorandis nauibus, vt scribit Arist. in 2. de natura aīal. ca. 14.

Totū nihil aliud est quā congregatio partium. 1. physi. com. 17. idem 4. phy. com. 43. & 3. cęli. com. 8. ꝙ quomodo sit intelligēdum, vide in concordantijs.

Totum est vnū in actu & plura ī potentia, quēadmodum est possibile, vt plura in actu sint vnum in potētia. 1. phys. com. 21.

Totum potest moueri fm suas partes ipso remanente in eodem loco, vt aer. primo phy. com. 24. Vide in contradictionibus.

Totum consequitur partes quo ad magnitudinem, & quo ad paruitatem 1. physic. tex. com. 36.

Totum est cui nihil abest. 3. physi. tex. com. 63.

Totum & ꝑfectum, aut idem penitus sunt, aut fm naturā proxima sunt. 3. phy. tex. com. 64. & primo cęli. tex. com. tertij.

Totū & perfectum duo hęc vocabula sane, aut eandem oīno, aut cognatissimā significationē habere videntur, nam totū vocamus facta ad partes relone, quarū nulla desit absit ve, perfectum vero facta relatione ad finē & terminum, de eodem quoq; prædicantur totum, & ꝑfectum. 3 physi. Them. in tex. 64.

Totum significat ꝙ extra ipsum nihil est. 4 phy. 45, idem. 5. metaph. tex. com. 31.

Totum omne & ꝑfectum idē significant sed differunt fm materiam, nā in quantitate continua est totū, in discreta ē omne, in forma & qualitate est perfectum. 1. cęli; cō. 3. & elicitur ex tex. idē habet Commen. in paraphrasi. 1. cęli, sūma. 2.

Totum omnibus modis est perfectum. i. vniuersum, nam & inquātū corpus ꝑfectū est, & pro quanto non continetur ab alio corpore, & pro quanto est vnum numero, sed partes totius sunt perfectę ex parte qua sunt corpora, sed pro quanto continētur, & sunt plures sic sunt diminutę, primo cęli. com. 4. & elicitur, ex textu talis differentia.

Totum & pars idē feruntur fm naturam, primo cęli. tex com. 19.

Totum est forma, & partes sunt materia. 5. metaphy. tex. com. 3. &. 2. phy. tex. com. 31. idē. 7. metaphy. tex. cōm. 35. & 4. physic. com. 49.

Totum & vniuersale sunt similia, quia sicut totum continet partes, ita etiam vniuersāle continet particularia. 5. metaph. tex. com. 31. & est in capitulo de toto, idem primo physi. tex. com. 4.

Totum dicitur multis modis. ibid.

Totum verius in cōtinuis, & omne verius indiscretis dicitur, ibidem.

Totum magis prȩcedit partes, q̄ partes totum, quia prioritas totius ad partes est prioritas formæ ad materiā, & prioritas partiū respectu totius est prioritas materiæ ad formam. 7 meta. tex. com. 35. & 39. & 4. physi. com. 49.

Totum in compósito & forma differunt ratione, licet sint eadem subiecto, vide Themist. 2. physic. 31. & ibi etiam inuenies differentiam inter totum & vniuersum.

Transitio de non esse ad eē per mediū fieri solet. Arist. in. 5. de generatione animalium, ca. primo. vide in cōtradictionibus nuper editis.

Trachea

Trachea arteria est causa spiritus. 2. de partibus aīalium. ca. 3. septimo de vtil. part. ca. 3. vbi etiam dicit Gal. ꝙ in animalibus naturaliter dispositis ē sine sanguine, & ibi notat ꝙ habent anulos completos in parte superiori. sed in partibus inferioribus semicompleto contra Mundinum.

Tractatus præcedētes septimum primæ pȟiæ sunt quasi præparatorij. cōm. in ꝓlogo septimi metaph.

Transmutatio substātialis facit amittere nomen & diffinitionem, primo ca. de substantia orbis. primo physi. com. 63. & 7. physi. com. 15. & 2. de anima. com. 8.

Transmutatio duplex in substantia & in accidētibus. 1. physi. com. 63. & primo cap. de substantia orbis.

Transmutatio substantialis & accidētalis habēt aliqua communia in quibus ꝓueniunt, & sunt quatuor, & habent aliqua propria quibus differunt, ex primo cap. de substantia orbis.

Transmutatio in artificialibus manifestē de genere eius ex quo est, q̄ de genere eius ad quod est, aut saltem est magis famosum q̄ sit de eo, ex secundo phy. tex. com. 14.

Transmutatio in substantia fecit cognoscere materiam. 4. phy. tex. cō. 38. & primo physic. com. 63. & cō. vltimo. & 2. physi. com. 22. & 8. metaph. 4. & 12. commētis. & 12. metaphysic. com. 10.

Transmutatio in loco fecit credere loca cē. 4. phy. tex. cō. 28 & 32 & 61

Transmutatio quęlibet aufert substantiam transmutati in quacūq; specie fuerit transmutatio, præter ablationem q̄ est ī loco. 4. phy. tex. 66. 128. & idē in 8. phy. tex. cō. 59.

Transmutatio non est causa esse & generationis nisi per accidens, esse enim essentialiter nō est in aliquo ente nisi a generante & agente, qđ est, aut natura, aut aīa, aut intellectus. 4. physi. com. 128. Ex isto potest fieri argumētum satis efficax, ꝙ Deus glorioſus totius entis causati non solum sit vera causa per modum finis (vt voluit Eudemus & Alexander, & Henricus de Gandauo, Grego. Arimin. & Io. de Baccone) verūetiam per modum causæ efficientis & producentis, nam si vere efficere perfectionis ē, & talia attribuuntur naturæ animæ, & intellectui, multo magis etiam ipsi Deo, qui intellectus purissimus ē, aut ꝓprie loquendo etiā est supra intellectū, sic n. consueuit Arist. in pluribus locis argumētari de corporibus cœlestibus, asserēs illa esse aīata, & sub ꝓuidentia, & ꝙ ibi sit magis ratus, & certus ordo, q̄ ī istis inferioribus, qa sunt nobiliora corporibus animatis, quę sunt hic, sicut patet in 2. phy. in tex. com. 45. vbi dicit, ꝙ est magna admiratione dignum ꝙ antiqui posuerunt aīalia, & plantas quę sunt hic, non esse à fortuna & casu, sed bene corpora cęlestia, & cōsilem sūam de vita & aīatione cęlorum, asserit in 2. cęli, & mundi in tex. cō. 60. vbi dicit, nos autem vt de corporibus solum & vnitatū ordinem habentibus inanimatis oīno pquirimus, oportet autem tāq̄ participātibus existimare à nomine & vita. Et idē solertissimus naturæ rimator, animaduertens ad id quod modo dixi in primo de partibus aīalium, inquit, quāobrem, verisimius dixerim cęlū & factū esse ab eiusmodi

causa si factū est,& esse ob eā cām, q̄ animalia caduca atq; mortalia, & reddit causam subdens, ordo.n. & ritus, certusq; status longe magis in rebus patet cœlestibus, q̄ in nobis,incerta aūt & incōstans fortuitaq; conditio in genere mortali potius est, at illi genus aīalium quodq; natura constate exitisseq; censent.Cœlū autē sorte sponteq; tale esse volunt,in quo nihil fortunæ,nihil temeritatis deprehēdi potest, vbi patet ꝙ loquutus super illo fundamēto nostro contra antiquos,cōtra quos ēt loquit. 2. physi. loco ꝓallegato. valeant igit qui asserūt. Aris.nō esse cām totius entis efficientē,sed finaliter tm̄, nam in ꝓhemio metaph. expresse testatur Deū esse oībus principiū & cām,& in primo de cœlo & mūdo. in tex. com. 32. Dicit Deum & naturam nihil frustra agere, & fuit authoritas quam ponderauit Simplicius, & ante ipsum dux eius Ammoni° dicere etiam Deū esse finē, & non efficiens nihil est dicere,nā vt scribit Cōm.in.2.cap.de substan.orb. finis significat agens significatione necessaria, & immorari in hoc amplius est superfluum.

Transmutatio dē ꝙuiuoce de transmutatione ꝓ se,quę est in tēpore, & de transmutatione,quæ est finis transmutationis.4.phy.com.129. & 6.phy.com.32.

Transmutatū est tribus modis, aut ꝓ se,aut secundum partem,aut per accidens 5.phy.tex.com.primi.

Transmutatū secundum partē reducitur ad transmutatū per accidens, & est quasi mediū inter transmutatū per se, & trāsmutatū qđ est vere per accns,sic intellige.5.phy. cō. 1.

Transmutatio est ante trāsmutationem non essentialiter,sed per accidens.5. physic. com.13. &.1. cęli. 22.& 8.physi.47.

Transmutatio simpliciter est inter contraria simpliciter, & transitio quodammodo est inter contraria quodammodo. 1.phy.tex.cō.19.

Transmutationes q̄ non sunt mot° reperiunt in substantia, & in aliis ꝑdicamētis,ꝑter tria.4.phy.cō.21.

Trāsmutatum eē diuisibile,aut indiuisibile in eodē ordine est cū transmutatione,an sit diuisibilis,vel indiuisibilis,sed dignius est,vt sit latentius transmutatū esse diuisibile per trāspositionem indiuisibilem, quia existimatur ꝙ transmutatio indiuisibilis sit,aut esse debet in diuisibili. Cōm.6.physi com.32.

Transmutationes sunt duobus modis.v3.existens per se, & non exīs per se,sed consequens aliam transmutationem.6.phy.com.32.

Transmutabile quodlibet non in tēpore est transmutabile in tempore.6.physi.com.32.

Transmutationis finis non est trāsmutatio.6.phy.com.32.

Transmutatio ęquiuoce dicitur de illa quæ fit in tempore, & non in tempore.6.phy.com.32.& 5.phy. com.21.& 4.phy.com.129.

Transmutatio quę est in vbi,numeratur in quantitate.6.physi.cō. 39. vide in concordantiis.

Transmutatio in sūba dē principaliter transmutatio.6.physi.cō.41.

Transmutatio quæ est in substātia fit in non tempore,scilicet prouentus formæ substantialis.

Trāsmutari ad nihilum aliquid est impossibile,quia tunc motus esset otiosus.6.phy.com.93.

Transmutatum quodlibet transmutatur in tempore non in extremo temporis.8.phy.com.23.

Transmutationū quędā disponuntur simpliciter, & quædam ſm ad aliquid.8.phy.cō.24.quod ꝓ tanto dixit,quia subiectū alicuius trāsitionis simpliciter denoīatur à termino,vt quod transmutatur ad nigredinē denominatur nigrū, quādoque vero non,quia in motu locali quod transmutatur in vbi, nō dicitur vbi,sed in vbi.

Transmutatio simpliciter est transmutatio in substantia,quia illa est vera trāsmutatio,sed in accītibus ſm quid.8.phy. com.46.

Transmutatū in tpe transmutatio is non dē esse illud,ad quod trāsmutatur.8.phy.tex.com.69.idem 5.phy.13.& 16.idem.6.phy.39.

Transmutatio quędā fit in tpe, & ē quæ fit ꝓ alterationē, quædā sine tempore,& ista intrat capitulū relationis vt illuminatio primo cęli, cō.21.quod ideo credo dictū fuisse tales instātaneas mutationes intrare capitulū relationis,quia acq̄runtur modo quo acquiritur relatio in qua nō est ꝓ se motus, vt habetur in.5.physic.tex.com.10.vnde tales semper sunt consequentes motus prędicios, & sunt fines aliorū motuum,vt scribit in digressione pulchra ab Auer.com.32.

Transmutatio non accidit nisi propter corporeitatem,& ideo entibus spiritualibus non accidit transmutatio.1.cęli.com.100.

Trāsmutatio quę fit in sensibus indiget tribus,sicut transmutatio in loco.v3.motore nō moto, motore moto, & postremo moto, differūt tamen quia medium in transmutatione sensuum quiescit in eodē loco,secus in motu locali. 3.de anima.tex.com.65.

Transmutans quādo trāsmutat habet aliquam veram rationem non existimari esse.4.meta. tex. cō.22. inde elicitur authoritate Philosophi quod de rebus in transmutatione & varietate existentibus, possunt formari ꝓpositiones per se,& necessariæ,ex quibus scientia haberi potest de talibus rebus contra antiquos.

Transmutatio est media inter esse, & non esse.4.meta.com.28.

Trāsmutatio in sūba fecit nos scire mām primā esse,sed transmutatio in loco fecit nos scire ꝙ corpora cęlestia sunt habētia potētias in vbi. 8.meta.tex. commen.12.idem in principio libri de substātia orbis, &.4.physi.com.38.

Transmutatio est in re diuisibili necessario,vt est ostensum in sermonibus vniuersalibus de natura.2. tracta.metaph.& habetur.6.phys. tex.commen.32.

Trāsmutabiliū ī substantia,quædā habent cōem materiam, & istorū proprium est,vt vnumquodq; sit ī potentia suum contrarium, q̄dam vero habent materias diuersas, & talia secus se habent, nam viuum licet sit in potentia mortuum, tm̄ mortuum non est in potentia viuum.ibid.in paraphrasi, tract.2.

Transmutabilia adinuicem habent materiam communem. 10. meta. tex.commen.12.

Transmutationes sunt quatuor.12. meta.tex.cō.7.& 3.phy. tex.cō.4.

Transmutatio quęlibet est ex ente in potentia in ens in actu.12. primæ philosophiæ.tex.com.8.

Trãslatio in corpore molli ẽ facilis, vt in aere, in duro autem est difficilis, aut impossis. 4. phy. tex. cõ. 86.
Trãslatio alia à nã, alia ex aĩa, & alia recta, alia circularis. 6. phy. c. 92
Trãslatio animalium nõ est de contrario in contrarium. ibidem.
Translationis differentia debet esse de natura generis in quo est trãslatio. s. de nã vbi. 7. phy. com, 30.
Translatio, alia prior, alia posterior 8. phy. tex. cõ. 51.
Trãslatio est primus motuũ, & de illis circularis. 12. met. tex. cõ. 38.
Trãslaticia verba in scĩa demõstratiua vsitari nõ debẽt. Ari. documẽto in. 2. poster. analit. asserẽtis non esse diffiniẽdũ p metaphorica verba, iõ Auer. 1. cęli. cõ. 105. d. Arist. accusare plerunq, Platonẽ, aut qa male opinabat, aut quia malè docuit, consueuit. n. Plato loqui metaphorice, ideo videmus Arist. etiã in. 4. de generatione animal. ca. 8. vbi de lacte disserit reprehẽdere Empedoclẽ, qui trãslatitio verbo vsus est, appellans lac pus albũ, & id genus maxime vitandũ est in rebus arduis. scribit. n. lucidiss. Themist. in. 1. de anima ca. 20. vbi Arist. inuehit contra Timeũ, seu Platonẽ, inquit n. nõ est equũ in altissimis philosophię qõnibus aliud sentire, aliud dicere, cũ. n. semper res digna hoĩe est ne à mẽte vera dissentiant, tũ id maxime in rebus obscuris & creperis obseruandũ, quo ea, quę suopte ingenio remota & cõdita videanẽ, verbis illustribus, & q̃ maxime põt declarãtibus vẽdicentur à tenebris.
Tremor qui accidit in hora mortis assimilat motui, qui nõ habet principiũ, neq; finẽ, neq; causam. 3. colliget. ca. 30. & ibi vide dfiã ĩter tremorẽ, & rigorẽ, & horripilationẽ.
Triorcha genus accipitrum Butheo est, sic dictũ à numero testium. 9. de natura aĩal. cap. 36. inde patet animal duri habẽs tres testes.
Trinitas principium quã posuit Plato, est alia ab illa quã posuit Arist. videlicet vnũ, magnum, & parũ. primo phy. com. 80.
Trinitatis forma in est rebus p naturam, ideo institutũ fuit, nobis magnificare Deũ glorioſum numero trino, quã quidem statuimus legẽ, opera sequẽdo naturæ. Auer. 1. cęli, in summa. 2. suæ paraphra. idẽ habet in cõ. 2. primo cęli. & est sentẽtia Philosophi in tex. authorite Pythagorę. Cõcordant Theologi nostri in. 1. sentẽtiarum ponentes vestigiũ trinitatis in creaturis.
Trigonũ semper habet duobus rectis angulos æquales, sed tamẽ est aliqua ppetuitas huius altera causa. cõtra Democritum. 8. phy. tex. cõ. 15. Hinc patet error illorum qui asserunt necessaria non habere causam.
Turturẽ nemo p hiemem vidisse dicitur, latet. n. & præpinguis latere incipit, & quamq̃ pennas in latebra dimittat, tamen pinguedinem retinet. 8. de natura aĩal. cap. 16
Thus liquescit & inflãmatur. 4. metheororum. tex. cõ. 48.
Typus proprie est id, quod ex eminentia & depressione redditur, aut schema figurave quæ à re figuran te in rem figuratam inducitur, sicut ex sigillis expressa simulachra se habere conspicimus. Alexãder in paraphrasi de anima. in cap. de phantasia.

De

De litera V.

Vacuum est locus corpore priuatus 4. physico. tex. com. 6.
Vacuum est necessariũ apud eos qui generant mundum ẽ totum. ibidem.
In vacuo non est superius, neq; inferius naturaliter. 4. physi. com. 30. 36. & 42. 64. & 65. & 66.
Vacuum ponentes sunt bipartiti, quidam enim ponunt vacuum separatum a corporibus, quidã non, 4. physi. com. 43.
In vacuo nõ est natura eadem, neq; diuersa. 4. phy com. 48.
Vacuum est similis nãę. 4. physi. cõ. 54. Vide in concordantiis.
Vacuũ aut ẽ priuatio omniũ decem prædicamentorum, aut est dimensio separata, 4. phy. com. 65.
Vacuo dato, mobile quod poneret in eo vbicunq; positum quiesceret 4. physi. tex. com. 66.
Vacuum est infinitum, & ideo non habet superius, neque inferius. 4. physi. tex. com. 67.
In vacuo non est diuersitas, quia vacuum est non ens, & non ens ẽ priuatio, & in priuatione nõ est diuersitas. 4. phy. tex. com. 67.
Vacuo dato mobile, aut semp quiesceret, aut semper moueretur. 4. physi, tex. com. 69.
Vacuo dato, comparatio ĩter ipsum & rem motã esset vna & simplex. quia vacuũ est vnum & simplex. 4. physi. com, 69.
Vacuum oportet ponere illos, qui asserunt corpus generari ex non corpore simpliciter. 3. cęli. cõm. 29. idẽ 4. physi. tex. com. 6.
Vacuum dato q̃ esset, non esset causa naturalis, causæ enim naturales sunt quatuor famosæ. 4. cæ. cõ. 20.
Vanum est cum non fiat illud, cuius causa factum est. 2. physi. t. c 62.
Vapor quid sit, require 4. metheororum. tex. com. 48.
Vaporatio est duplex. 5. Colliget. capitulo. 26.
Vaporabiles res sunt aereę, & sunt calidæ & humidæ. ibidem.
Vas plenum cinere tãtum recipit de aqua quantum recipit qñ est vacuum, 4. physi. com. 56. & vide ibi cãm istius ,pblematis ab Auerroe.
Vas cupreum nõ descẽdit in aqua, licet cuprum descendat, & causa ẽ figura vasis, quia aer penetrat in ipso 2. cęli. com. 79.
Vbicatio aut ponitur in diffinitione grauis & leuis, aut est actio intẽtionis, quæ collocatur in diffinitione eorũ, leue enim & graue describuntur p hanc actionẽ. 8. phy. cõ. 32.
Vbi fuerit aliquod magis verum q̃ aliud, necesse est ibi esse aliqd verum simplr. 4. meta. com. 18.
Vbi est principium alicuius virtutis, ibi etiam est ptincipiũ organi seu instrumenti illius virtutis, ex 3. de partibus aĩalium. in cap. 4. & etiã Com. ibidem in cap. de corde, & Gale. concessit illam propositionẽ, vt dicit ibi Auerr. & dixit q̃ conuertitur q̃ vbi est principiũ instrumenti, ibi etiã est principium virtutis. Et nota q̃ Auer. ibi limitat illam propositionem de primo organo, nam organum per quod virtus operatur, aliud est principium & primum aliud remotum & secundum.
Vegetabilium potẽtiam necesse est inesse in omnibus viuentibus generabilibus & corruptibilib⁹. 3. de anima. tex. cõm. 59.

Velo-

Velocitas & tarditas, non ſunt motus additi, aut diminuti ab eo vt putauit Auempace. Cõmen. 4. phyſi. cõmen. 71.

Velox et tardũ tẽpore determinat. 4. phyſi. tex. com. 96.

Velocitas & tarditas, neque ſpecies motus, neq; differẽtiæ ſunt. 5. phy. tex. com. 44.

Velocius in æquali tpe ptranſit maius ſpatium. 6. phy. tex. com. 11.

Velocitatis diuerſitas inuenit tribus modis. 6. phy. 61.

Velocitas in ſphera eius qđ vicinat centro, & eius qđ eſt extra nõ eſt eadem velocitas. 6. phy. tex. cõ. 86.

Velocitas æquoce dr de motu recto & circulari, & multo magis de motu locali, & alterationis. 7. phyſico. cõmen. 24.

Velocitas proprie vniuſcuiuſq; motus ſequit exceſſum potentiæ motoris ſupra rem motam. 7. phyſi. tex. cõmen. 35.

Velocitas & tarditas motus nõ ſunt niſi pp diuerſitatem proportionis motoris ad rem motam. 2. cæli. cõ. 36. & habetur in tex.

Venter ieiunus & inanis calidus eſt, ſaturatus vero frigidus, Ex libro de ſomno & vigilia, vide cauſam ibi in Themiſtio. cap. 21.

Venenum duplex quoddam a qualitate prima, quoddã a tota ſubſtantia. 5. Col. cap. 18.

Venena ſunt res relatiuę, qa aliqua ſunt venena alicui animali, alicui vero ſunt cibi, Ex 6. diſpu. ī ſolone 6. & in 3. phyſi. in prologo ſuo.

Venenũ operat in corpore quatuor opationibus virtutũ, qualitatibus primis vt oppiũ, qđ ſua frigiditate interficit. a tota ſubſtãa, vt aurũ qđ eſt cõuerſum in calcẽ, qdã fortitudine attractionis interimunt, vt elfus niger, & qdam remouẽdo calorẽ naturalẽ, & hęc ſunt q purgant ſanguinẽ. 5. Col. cap. 21.

Venarum origo requiratur. 3. de natura animalium. cap. 23. & 4. vbi ponunt opiniones Sineſis cyprij, & Diogenis appoblematæ, & Polibi ſententiæ, & improbantur, & ponitur vera Ariſt. opinio.

Venarũ nã ſimilis ẽ naturę oſſium, neq; vena vna ſeorſum inueniri poteſt, ſed oẽs pars ſunt vnius, ex. 2. de partibus animalium. cap. 9.

Venarum non pulſatiliũ principiũ & ſanguinis ſm Gal. eſt iecur, ſm Ariſt. autem eſt cor, ꝓpter duas rationes quas vide in 3. de partibus aĩalium in cap. de corde.

Venarũ pulſatiliũ & ſpiritus principium ſm Gal. eſt cor. ibidem.

Venę meſeraicę oẽs ad portã in epate terminant q ſunt in inteſtinis, ſed venę quę ſunt in inteſtino qđ meſenterium dicit, non terminãtur ibi, & vide cauſam 4 de vtilita te ꝑticularum. cap. 19. quia illa defert ſanguinem pro nutritione inteſtinorum omnium, ſed meſeraicę deferunt nutrimẽtum ad epar, vbi digeratur.

Vena perueniens ad pulmonẽ eſt arterialis, & arteria eſt venalis, vide cãm. 6. de vtili. particu. cap. 10.

Venę ſunt eiuſdẽ ſubę, cui⁹ eſt cor, & venę ſm Ariſt. non trãſeunt p ſubſtantiã cordis, & Gal. vr idẽ fateri (vt imaginor) ꝑterq de arteria venali, quę inter cor & epar exiſtit 3. de ꝑtibus aĩalium. in cap. de corde.

Venę cõditę & exiles arguunt ſomnolentiã, venę latę & cõſpicuę arguũt oppoſitũ, ex lib. de ſomno & vigilia, vide Them. ibi ca. 17. & 18.

Venę

Venæ qđam cor adeunt, qđam vero a corde proueniunt, quę cor adeũt ſunt miniſtrę, vt q a iecinore ſanguinem incoctũ, & impfectum cõuehant, ſed quę a corde ꝓueniunt ſanguinẽ iam ꝑfectum in corde generatũ diſtribuant p totum corp⁹. Them. in commen. ſuper libro de ſomno & vigilia. capi. 13. ex hoc multa medicorũ argumenta ſolues. Iſtã diſtõnem Them. dicit eẽ in lib. de nutrimento, licet apd nos liber ille nõ extet. conſimilẽ diſtinctionem ſcribit Alex. cuius Them. fuit abbreuiator, in paraphraſi de anima. in vlti. cap. vbi agit in qua ꝑte corporis cõſiſtat aĩę principat⁹ & ibi reddit cauſam, quia venę circa cor inueniuntur latiores, & quãto magis diffunduntur, tanto magis ramificantur, & redduntur anguſtiores.

Venarum principium eſt vnum, & eſt cor, quod etiã eſt principiũ caloris naturalis & ſanguinis, & demonſtratio datur ſm cauſam, & eſſe de hoc a b Ariſt. vide. 3. de parti. aĩalium. Auer. in cap. de corde, & Ariſt. ibidem. in cap de corde.

Venę duę oriuntur a corde, quia natura ſanguinis ẽ duplex venalis & arterialis, ex 3. de partibus aĩalium Cõmen. in cap. de corde.

Vena magna quæ exit a dextro ventriculo cordis eſt ꝑſtãtior vena ab orta quę exit a ſiniſtro, & ideo vena magna ꝓcedit ad anteriora, vena autem aborta ad poſteriora, qa anteriora ſunt præſtantiora poſterioribus, ex 3. de partibus animalium. ibidem.

Venæ ſunt multę ꝓpter membrorũ nutrimentum. ibidem.

Vena chilis ab Hippocrate vocatur vehiculum nutrimenti. Galenus ī 4. de vtili. parti. cap. 5.

Venę non pulſatiles cõponuntur ex vna tunica, ꝑter vnã, & inuẽtę ſunt p ſenſum tactus q ramificãtur ab epate, vide in concordantiis nuper editis 1. Coll. cap. de anathomia venarum non pulſantium.

Venæ atię pulſatiles, alię non pulſatiles, & venę pulſatiles oẽs cõponũtur ex duabus tunicis, excepta vna. primo Colli. cap. de anathomia venarum pulſatilium.

Venę, nerui, oſſa, vngues, & mẽbranę, & id genus ingroſſantur & fortificantur a calido, & congelantur a frigido.

Vento ſeptẽtrionali Hippo. adaptat ſiccitatem, & meridionali humiditatem, eo q natura iſtorum ventorum eſt has duas facere diſpoſitiones. 4. Colli. cap. 14.

Ventus ſeptentrionalis aerem refrigerat, licet ſit ſiccus, & ſimiliter pluuia. ibidem.

Ventus eſt de numero eorũ quę mouentur nãlirer, cum nõ moueatur niſi a gñante. 8. phy. com. 35.

Ventoſitas gñatur a calore debili, calor. n. fortis diſſoluit mãm diſſolutione nõ manifeſta, nec ẽt fortis frigiditas generat vẽtoſitatẽ, quia non eſt eo q nõ habet a ſua natura vt generet ventoſitatẽ. 3. Colli. cap. 16. de accẽtibus ſuperuenientibus virtuti nutritiuę in gñali.

Vẽti & fluuii conſtituũtur p motũ. 1. de aĩa. cõ. 36. idẽ habet Themi. 1. de aĩa. cap. 19. & eſt ſup tex. 44.

Venti fumoſi ſunt quatuor, orientalis, occidentalis, ſeptentrionalis, & auſtralis, ſeu meridionalis, ex 2. metheoro. cap. 2.

Ventus eſt exhalatio fumoſa mota circu-

Universidad de Deusto
Biblioteca

circulariter, vel ſm circircuitū circa terram, ibidem.
Venti vt plurimum non fiunt in tẽpore caliditatis intẽſę, nec in tempore frigiditatis intenſæ. ibidem.
Ventus auſtralis & ſeptentrionalis magis inueniunt' quã orientalis & & occidẽtalis. ibidẽ. & ibi vide cã 3.
Ventus auſtralis eſt calidus & humidus, ventus autem ſeptẽtrionalis ẽ frigidus & ſiccus, orientalis aũt & occidentalis ſunt medii inter iſtos ibidem.
Venti orientales putantur de eis q̃ ſunt calidiores q̃ occidẽtales. ibidẽ.
Venti aſſimilãtur fluminibus ĩ hoc, q̃ quanto magis diſtant a ſui origine & principio, tanto maiores fiunt. ibidem.
Venti meridionalis ꝓprietas eſt cõgregare nubes, & commouere eas, ſeptẽtrionalis vero proprietas eſt deſtruere nubes, & ſeparare partes earum 2. metheororũ. cap. 2.
Ventorum diuerſitas eſt per diuerſitatem locorum 8. meta. tex. cõ. 5.
Ventus eſt de numero illorũ entiũ, quorum ſubſtantialis diffinitio cõſiſtit in motu. Ex lib. deſtru. diſpu. 3. in ſolutione octaui dubii.
Ver eſt tẽpus in quo operationes nutritiuę ſunt pfectiores 2. Coll. cap. vltimo. de cõplexionibus tẽporũ.
Veris temperamentum attenditur penes corpus humanum ſm medicos. ibidem.
Verę concluſiones non declarantur niſi a ꝓpoſitionibus, & ꝓpoſitiones a ſenſu 8. phy. tex com. 22.
Verum duplex, neceſſarium, & poſſibile, verum neceſſarium opponit' falſo impoſſibili, & verum impoſſibile opponitur falſo poſſibili. Cõ. in paraphraſi primi de cęlo ſũma. 10. parte 3. & colligitur ex tex. cõ. 119. primi de cęlo & mundo.
Veritas ſicut dicit Ariſt. conuenit, & teſtatur ſibi oĩ modo 3. de anima. com. 5. iuxta dimidium, & eſt authoritas Ariſt. primo ethicorũ. cap. 10. verum vero conſonat ex omni parte, falſum autem ſtatim diſſonat vero.
Verum & falſum ſunt in eodem genere cnm bono & malo 3. de anima. tex. com 34.
Veritas & falſitas quę ſunt in intellectu ſpeculatiuo ſunt aliæ ab his q̃ ſunt in intellectu operatiuo 3. de anima. tex. com, 34.
Veritas quæ ẽ in intell'u ſpeculatiuo eſt bonũ ſimpl'r, & falſitas eiuſdẽ eſt malum ſimpliciter, ſed veritas quę eſt in intellectu operatiuo eſt bonũ in reſpectu, & falſitas in eodem eſt malum in reſpectu. 3. de anima. com. 34.
Veritatis comprehẽſio nõ eſt impoſſibilis in multis rebus, & hoc eſt manifeſtum apud oẽs 2. metaphy. com. 1. & textu.
Veritatis compręhẽſio quodammodo eſt facilis, & quodammodo difficilis. ibidem.
Veritatis compręhenſio indiget longitudine tẽporis. ibidem.
Veriſſimum eſt quod poſterioribus cauſa eſt, vt ſint vera 2. metaphyſi. tex. cõmen. 4.
Vero primo quod affinius eſt illud eſt magis verum. 4. metaphy. tex. cõm. 18. conſimile 2. meta. t. c. 4.
Verum aut nihil eſt vt Democritus ait, aut non eſt nobis manifeſtũ. 4. meta. tex com. 21.
Veritatem expectare a dicentibus ſermones falſos eſt volantia perſequi, 4. meta. tex. cõ. 21.

Veri

Veri & falſi diffinitio requiratur. 4. meta. tex. com, 27.
Verum affirmationem habet in cõpoſito, negationem vero in diſiuncto. 6. meta. tex. com. 8.
Verũ & falſum ſunt in mente, & bonum & malum in rebus, 6. meta. tex. cõmen. 8.
Vera affirmatiua ſignificat compoſitionem, & vera negatiua ſignificat diuiſionem.
Veritas eſt adęquatio rei ad intellectũ, colligitur ex 9. primæ philoſo.
Veritas vt declaratum eſt in ſua declaratione eſt adęquatio rei ad intellectum. ſ. q̃ ita ſit in aĩa, ſicut eſt extra animam. Ex libro deſtruct. diſputatione prima, in ſolutione. 22. dubij. in tex. com. 21. vbi dr̃ putans diuiſum diuidi, & compoſitum componi verus eſt, mentitur autem contrario ſe habens, atque res ipſę ſe habent, & parum infra, dicitur nõ propter nos exiſtimare te album eſſe tu albus es, ſed propter te eſſe album nos hoc dicẽtes, verum dicimus.
Verus reſpectus eſt particulariter, quia vniuerſalia non habent eſſe extra animam. 12. meta cõ. 27. idẽ ibidẽ. cõmentis. 4. & 14. & alibi.
Veritas eſt cunctis rebus magis naturaliter deſiderata a virtute intellectuali. Ex lib. deſtruct. diſputa. ꝓtima in ꝓhemio.
Veritas quæ eſt in intellectu potentiæ eſt oppoſita falſitati, ſed veritas quæ eſt in intellectu agente & ſeparatis intelligentiis, eſt veritas ſimplex, cui minimum opponit' mendacium. Them. 3. de aĩa cap. 45. & habet' ex tex. ibidẽ. tex. com. 25. Vbi collige non omni veritati opponi falſitatẽ, ſicut & de bonita te diximus in ꝓprio loco.
Veritas nequit vt plurimum oſtẽdi, niſi illis qui per ſuam viam recte ambulauerint, & ideo multæ, quæ ſapientibus patefiunt demonſtratiue, apparent vulgo ſomnia, & dat exẽplum de ſole q̃ ẽ maior tota terra centũ ſexaginta ſex vicib'. Ex libro deſtruct. diſpu. 3. in ſolutione. 18. dubij.
Veſica preciſa coire non poteſt niſi ad ipſum exordium ſuæ ceruicis, quanq̃ non ignoro ita aliquando contigiſſe vt vulnerata veſica ſolideſceret, ſed quod ad modum raro contingit parum id admodũ conſiderandum cenſeo. Ariſt. in 3. de natura animalium. cap. 15. facit pro opinione Auerr. aſſerentis in 3. Col. in egritudinibus monſtra cõtingere quandoq;.
Veſica non eſt data niſi animalib' habẽtibus pulmonem, & vide cauſam 3. de partibus aĩalium. cap 8.
Veſica inter aĩalia corticata omnia carẽt, excepta teſtudine marina, q̃ pulmonẽ habent carnoſum & ſanguineum, & terreſtres, quæ proportione maiorem habent pulmonẽ, ibidem, fallit tñ in teſtudine lutaria nũcupata, quia talis & renes & veſicã habet vt dr̃ ibi cap. 9.
Veſica carent aĩalia pẽnata & corticata, exceptis teſtudinib' ibidem.
Veſica quare aĩalibus data ſit, vide Gale. 4. de vtilitate particu. cap. 18. autoritate Platonis.
Veſpertilio videt' ancipitis naturę inter volucres & terreſtria aĩalia, ex 4. de ptib' aĩaliũ. cap. 11. ꝓpe finẽ.
Veſpę vident' generari ex corporib' equorum mortuorum, & apes ex corporibus vaccarũ mortuarum, & ranę ex putrefactione aquę, & muſci-

Universidad de Deusto
Biblioteca

muſciliones ex vino corrupto. 12. meta.cō.18.in principio digreſſionis,vbi ponit opinio Them. vide de veſparū gñatione Ariſt in 5. de natura aīalium.cap.20.Vide in cō tradictionibus nuper editis.

Veſtes quæ mundiſſimæ ſunt citiſſime inquinant,nam purum diligēter monſtrat qcquid exceperit ex libro de inſomniis Ariſt.& dicit, qp ita ēt cōuenit in animo.Vñ poeta.

Omne animi vitium tanto conſpectius in ſe
Crimen habet, quanto maior qui peccat habetur.

Via doctrinæ eſt triplex genus demonſtrationis .ſ. demonſtratio ſigni,& demonſtratio cauſæ, & demonſtratio ſimpliciter. Auerr. in prologo 1. phy.Vbi aduerte qp demonſtratio ſigni eſt ab effectu ad cauſam,& dr demonſtratio,quia ē vel a ſigno ſuper effectum,vel etiā per cauſam remotā vt colligit, ex ꝓceſſu Ariſt.in 1.poſteriorum. Demonſtratio cauſę tantum, ſeu pp quid eſt,qñ eſſe effectus ſeu inhetia paſſionis in ſubiecto eſt per ſe nota ante demōſtrationē,ſed ignorat ꝓpter quid illius.huius exēplū accōmodatū exhibetur in 8. phy. tex.com.65.vbi demōſtrat ꝓpter quid eſt qp ſi duo mobilia æqualis velocitatis per idem ſpatium in eodem tēpore moueantur,ſi vnū moueatur directe motu continuo pertranſeundo totum ſpatium, alterū vero reflectat replicando medietatem bis,cuius ptranſit primum totum ſpatium q̄ ſm medietatem replicatam,& ē quia inter duos motus ptrarios cadit quies media,patet.n.qp per talem demonſtrationē nō aggñatur de nouo ipſius quia ē aliqua cognitio,ſed pp quid tm̄, & ideo dr demonſtratiuo pp quid ſeu cauſæ tm̄, Demonſtratio vero ſimpliciter ſeu demōſtratio dans cām, & eſſe,ſeu demonſtratio potiſſima eſt qñ,vt d. Themi. in 2.poſteriorum.cap.2.vt communi examine vtrāq, abſoluat cognitionem,& vt ſit,& quāobrē ſit,& ideo ab Auerr. dr plerunq, demōſtratio dans cauſam & eſſe,quia ſimul & ſemel facit cognoſcere inherentiam paſſionis,& cauſam inherentiæ, & iſta ē notabilis via Cōm. clare in 2. cælī & mundi.in com.35.Et Latini expoſitores in lib. poſteriorū non vidēnt intellexiſſe huiuſmodi differentiā. Conſidera ēt vt ſcribit Cō. in 1.cęli.com.95.qp demonſtratio nes ducentes ad impoſſe ſunt de numero ſignorū,quia cū oēs ferè demonſtrationes,quæ fiunt in ſcientijs mathematicis ſint ducentes ad impoſſibile,tunc ibi erunt demōſtrationes ſigni, quod cōmuniter non eſt conceſſum.

Via in rebus gñabilibus p naturam ē de ſpecie eius ad quem terminat, ſed differunt ſm magis & minus. 2.phy.com.14.idem 5. phy.com. 9.& 3.phy.com.4.

Via ad rem eſt aliud ab ipſa re. 5. phyſi.com.4.

Via q̄ eſt inter pōam & actū eſt de illo genere de quo eſt actus, & eſt idem cū actu,ſed nō differunt niſi ſm magis & minus.5. phy.com.9.

Via legis differt a via Philoſophorū,quia via legis ſimplex & narrata ponitur, ex diſputatione 6. in ſolutione. 6.

Vinū aromaticū eſt melius qđ repe riri poteſt in ſincopi, & hoc eſt qđ ſua caliditate penetrare pōt p totū corpus, quod eſt ſine amaritudine & ſtipticitate,& ē illud vinū qp eſt vinoſum,qđ eſt pungitiuū in principio,& poſt eſt delectabile ſine amaritudine &ponticitate,& ſarracenis in hoc caſu licet vinum bibere, quamuis eis prohibitum ſit. 7.Coll.cap.16.de cura ſincopis.

Vinum digeſtioni citi⁹ præparatur omnibus aliis cibis & medicinis, ita qp dicitur qp in ſtomacho non mutatur ad digerēdum, ſed in epate ſolum.ibidem.

Vinum dulce exhalat, pingue enim eſt & non coagulatur a frigore & vritur. ibidem.

Vinum quodcunq; paruam habet exhalationem, ideo emittit flammam. ibidem.

Vinum nouū habet plus terrę quā antiquum, 4. metheororum. tex. cōmen. 48.

Vinum vnum dicit & aqua vna inquātum indiuiſibile ſm ſpeciem. 5.meta. tex.com.9.

Vinum natationem cibi in ſtomacho vetat, ventoſitatem reſoluit, vrinam prouocat & ſudorem,animā letificat,& adiuuat nām ad expellendū ſuperfluitates-7. Col.ca.6.

Vina tēporibus calidis fece ſubuerſa deprauātur. 3. de generatione animalium cap. 2.

Vinum & ceruiſia ducibus reſiſtunt choleris & eas a corpore expellunt, melancolię vero a tota ſpecie reſiſtunt. 6.Col.cap. 6.

Vinum nouum abſolute eſt calidius antiquo, ſed in cōparatione corporis humani vinum antiquū eſt calidius nouo. Auer.in 2. de generatione aīalium cap. 2. vbi in ſimili cōciliat dicta medicorū cū dictis Ariſto, aſſerentium albumen oui eſſe frigidi⁹ vitello,cuius tm̄ oppoſitum ſentit Ariſto. inquit.n. qp multę res abſolute ſunt calidiores alijs q̄ in cōparatione corporis humani ſunt frigidiores. Et nota qp p hoc fundamentum multę apparētes ptradictiones īter Philoſophos & Medicos conciliari poſſunt in ſimilibus, nam medici ſimpliciū & cōpoſitorum cōplexiones graduāt in reſpectu corporis humani,medicina.n.eſt ſciētia qua humani corporis diſpoſitiones noſcūtur,vt inquit princeps,ex parte qua ſanatur aut ab ea remouet, vt habita ſanitas conſeruetur,& amiſſa recupere tur. vide ēt in 2. de aīa.com.105.

Vini & olei natura maxime alienos odores ſuſcipit. Ariſto. in libro de inſomniis.

Violentia non intelligitur niſi in reſpectu naturæ.1. cæli cōm.62. & 14.& elicitur ex textu.

Vis ſenſibilis eſt in corde. Ariſt.3.de partibus animalium. cap de corde,& vide etiam pulchre Alexandrum ī paraphraſi de anima. cap. vltimo, vbi arguit in quo loco, aut in qua corporis parte ſit animæ principatus.

Violentū & id quod eſt ꝓter naturā nō eſt in rebus ſempiternis 5.met. tex.com.6.idē.2.tex.com.18.

Violentū nō eſt manſiuū. 12.meta. com.54.& 2.cęli.tex.cō.18.

Vires reteto ſpiritu augent, ex ſcdo de gñatione aīalium cap.4.

Violentum præter naturā eſt Ariſt. in 5. de generatione animalium. cap. vltimo.

Violentię intentio non eſt niſi vt res moueat contrario modo ſuę naturę.3.cęli.cō.18.& elicit ex textu.

Violēte motū mouet ex alio3.cę.20

Vio-

Universidad de Deusto
Biblioteca

Violentia in rei veritate est, vt aliqd corpus moueat alterum corpus ab extrinseco, ita ꝙ in natura illi⁹ corporis motoris non sit vt moueat illud quod ex eo mouetur semper, sed in aliqua hora. Cõmen. 3. cęli. com. 20. Ex quo patet ꝙ propositio Pomponatii non est vniuersaliter vera, ꝙ omne quod mouetur ab extrinseco, moueatur violẽter, ẽt in motoribus corporeis.

Vipera sola animal edit, postquam intra se oua edidit, cum cætera serpentum omnia genera oua edant in lucẽ, quo fit vt viperę vni vulua similis vt chartilagineis sit. 3. de natura aĩalium. cap. 1.

Vipera sola ex serpentibus animal giguit. primo de historia aĩalium. cap. 6. & 5. lib. cap. vltimo.

Viperę vino venantur. 8. de natura animalium. cap. 4.

Viriditas est principium nigredinis, & ideo causæ quæ faciunt nigredinem sunt eędem cum causis faciẽtibus viredinẽ, excepto ꝙ in viriditate sunt debiliores. 4. Col. cap. 22. Et aduerte ibi ꝙ nigredo a calido & frigido causari potest.

Viri & mulieres pingues sunt min⁹ fecundi, vide causam. 1. de generatione aĩalium. cap. 18.

Virtus quæ simplices terminationes apphendit pluris est atq; prẽstantior virtute quæ componit & diuidit, nam in complexione modo veritas, modo falsitas continetur, intelligentia vero semper vera est. Amplius intelligentia attingimus rem & amplectimur, sed per cognitionem quę in cõplexione cõsistit circuimus rem atq; lustram⁹, & eir cunspicimus non accedẽdo. The. 1. de aĩa. cap. 26. vbi ponit dr̃iam inter intelligere & cognoscere.

Virtus sensibilis princeps cõis, & q̃uis sit in corde, tñ non completur cum operatio manifesta nisi in cerebro nucha & nerui. 3. Col. cap. 31

Virtus augumẽtatiua nõ habet alia mẽbra a mẽbris virtutis nutritiuę, sed cadẽ mẽbra sũt vtriusq; 2. Col. cap. 10. de iuuamentis mẽbrox officialiũ ministrãtiũ ỹ tuti gñatiuę.

Virtutes istę quatuor vel qnque. s. attractiua, retẽtiua, digestiua, & expulsiua, & discretiua, sũt ĩ vnoquoque mẽbro deseruiẽtes virtuti nutritiuę principali exñti ĩ illo membro, & nõ sunt sepatę, sed sunt sicut multi operii sup vnũ opus 2. Coll. ca. 9. de iuuamẽto mẽbrox officialiũ. Nota tñ ꝙ istud est verũ vt in plib⁹, sunt. n. aliqua mẽbra in q b⁹ nõ apparẽt eẽ oẽs illę qnque virtutes, sicut dicit idẽ Auer. de ĩtestinis in q bus nõ ẽ manifesta virt⁹ attractiua, & ideo nõ hũt tunicã lõgitudinalẽ, neq, villos lõgitudinales q bus fit attractio, quia cibus digest⁹ in stomacho per virtutẽ expulsiuã stomachi per portanarium transmittit ad intestina.

Virtutes digestiuę opatio nõ cõplet nisi p qetẽ, & virtutis expulsiuę opatio pficit p motũ 6. Col. cap. 2. ideo Hyppo. dixit, si vis ellebox ducere, moue corp⁹. motus. n. corpora turbat, declarat autẽ nauigatio.

Virtus & malitia ad aliquid sunt. 7. phys. tex. com. 17.

Virtus est indiuisibilis 7. phys. tex. cõmen. 18.

Virt⁹ cognitiua quemadmodũ alia primatum obtinet. alia vero famulat, ita ẽ in pte practicę, siue actiua comperies, vis enim qua ĩpellimur & appetim⁹ q̃ ĩpulsus, atq; appetit⁹ dicitur

dicitur, principatu fungitur, vis aũt quæ neruis insita est, qua corpus rationibus quæ ab impulsu & appetitu proueniunt mouetur, famulat, suo ac ministerio obsequit. Alexã. in paraphrasi de anima. cap. de impulsu & virtute impulsiua.

Virtutis & vitij nullum est medium, 7. phy. tex. cõ. 18.

Virtus & vitiũ sunt duo habitus qui acquiruntur consuetudine passionum laudabiliũ, aut illaudabiliũ, 7 phy. tex. cõme. 19.

Virtus & vitium sequuntur passionem. ibidem.

Virtus vegetalis est propter sensilẽ, sensilis pp appetitum, appetitus pp intellectum est. Alex. in paraphrasi de aĩa. in ca. de impulsu & vi impulsoria, nam semper vilius est nobilioris gratia.

Virtus moralis maxime operatur in hoc, videlicet, ad scĩam, & maxime castitas, 7. & phy. cõ. 20.

Virtus rationalis est magis spiritualis q̃ imaginatiua, quia appræhendit vniuersalia, 2. Coll. cap. 7.

Virtutes quæ apprehendunt particularia habitudinib⁹ imaginatis sunt tres. s. extimatiua & imaginatiua, & reminiscibilis, 2. Coll. cap. 7.

Virtus motiua voluntarie non est alia a virtute motiua in loco, vt dicunt medici, 2. Coll. cap. 7.

Virtutes naturales agunt vnum cõtrariorum per se, & aliud per accns, sed virtutes rationales agũt vtrũq; contrariorũ p se octauo physi. tex. cõ. 8. & 9. primæ philosophię t. c. 2.

Virtutes rõnales non quiescũt qñq;, & mouent qñq; nisi ꝓpter aliquã innouationem factam in anima, aut in corpore, aut in extrinsecis, 8. phy. cõ. 8. & 15.

Virtutes quinque sũt nutritiuę animæ. s. attractiua, retentiua, digestiua, expulsiua, & discretiua, 2. Colliget cap. 7.

Virtus autem excellentia est. 1. cœli tex. cõ. 116. vbi accipitur ꝙ definitio potentiarũ est per sumũ in qd⁹ pñt. Et aduerte ꝙ vt dicit dñs Albertus, propõ locũ habet in omnibus potentiis & virtutibus quę hñt rõnem totius potestatiui, tã in naturalibus q̃ in moralibus, habet ẽt locum in virtutibus animę sm Diuum Thomã, vide in 2. de aĩa. 49.

Virtus crescitiua est quasi finis nutritiuę, & generatiua ẽ quasi finis crescitiuę. 2. Coll cap. 7.

Virtutes quæ sunt in hoie, vt dicunt physici & medici sũt tres, videlicet, naturalis, vitalis, & aĩalis. 2. Co. c. 7.

Virtutes actiuæ & passiuæ corporeæ diuiduntur ad diuisionem corporis, & ideo omnes sunt finitæ. Cõ. in paraphrasi primi de cœ. ad finẽ.

Virtus pulsatilis est virtus cibatiua, sicut aliæ quinque virtutes ei attributę. videlicet, attractiua, retentiua, digestiua, expulsiua, & discretiua, 2. Coll. cap. 7.

Virtutes actiuæ & passiuæ differũt, quia virtutes actiuæ nõ indigẽt motore extrinseco vt exeãt ad actum, sed virtutibus passiuis motor extrĩ secus est necessarius, 4. cęli. cõ. 2.

Virtus qua iudicamus istum esse Socratẽ aut filiũ Socra. est superior ad virtutẽ sensus, 2. de anima. cõ. 134.

Virtus quælibet existens in corpore cõposito, aut attribuit primis qualitatibus. s. formæ complexionis, aut erit virtus existens in forma complexionali, 3. de aĩa cõ. 6.

Virtus imaginatiua est in anteriori cerebri, & cogitatiua in medio, &

rememoratiua ī posteriori, & hoc non tantum dictum est a medicis, sed dictū est in sensu & sensato, vbi per illud intellige librū de memoria & reminiscentia, vbi vide ipsū, sententia Cōmē. est 3. de aīa. cō. 6.

Virtus cogitatiua apud Arist. est virtus distinctiua individualis, quæ distinguit intentionem rei sensibilis a suo idolo imaginato 3. de anima. cō. 6. & cō. 20. & 33. & 2. de anima cōmen. 63.

Virtus cogitatiua est de genere virtutum existentium in corpore. cō. 6. 3. de aīa. & cō. 7.

Virtutes individuales fm Arist sunt distribuęe in quatuor ordinib⁹, in primo est sensus cōmunis, deinde est virtus imaginatiua, deinde cogitatiua, postremo est rememoratiua, 3. de anima cō. 6.

Virtus rememoratiua est magis spiritualis, deinde cogitatiua, deinde imaginatiua, postremo sensus cōmunis. ibidem.

Virtus imaginatiua & cogitatiua & rememoratiua non sunt nisi in loco virtutis sensibilis, & ideo non indigetur eis nisi in absentia sensibilis. 3. de anima. cō. 7.

Virtutes animę mixtę non indicant nisi finitas intentiones & fm conuersionem oppositi, illud quod nō indicat intentiones finitas necesse est vt non sit virtus animę mixta, 3. de anima. cō. 19.

Virtus apprehēdens simplicia & cōponens ea est vna & eadem virtus, contra Auempacem, qui tenuit virtutem cōpositiuam esse aliam ab imaginatiua, 3. de anima. cō. 22.

Virtus cogitatiua qñ iuuatur p virtutem informatiuam & rememoratiuam, innata est præsentare ex imaginibus rei aliquā, quā nunq̄ sensit, 3. de aīa cō. 33. idem. cō. 20. & cōmen. 5.

Virtutis cogitatiuę intētio nulla est nisi vt ponat rem absentem a sensu quasi rem sensatā, & ideo comprehensibilia humana diuiduntur in hæc duo, videlicet, in comprehensibile cuius principium est sensus, & in compræbensibile, cuius principiū est cogitatio. 3. de aīa. cō. 33.

Virtus cogitatiua non est intellect⁹ materialis neque est intellectus in actu, sed virtus particularis materialis, 3. de anima. cō. 33.

Virtus cogitatiua non componit intelligibilia simplicia, sed intellect⁹ materialis. ibidem.

Virtus cogitatiua hois habet instrm terminatum, & est medius ventriculus cerebri, 3. de aīa. cō. 33.

Virtutes sensibiles quædam sunt necessariæ aīalibus, quædam vero sūt pp melius, & oēs diuersant fm fortitudinem & remissionem ex principio cō lib. de Sensu & sensato, vide in concordantiis.

Virtus conseruatiua & rememoratiua sunt vnum in subiecto, & duo fm modum, ex cō. lib. de Memoria & Reminiscentia.

Virtus imaginatiua est in orizonte anteriori cerebri, & virtus distinguēs est in medio, in posteriori vero cerebri est virtus memoratiua & conseruatiua. ibidē. & in 2. Coll⁹ cap 20. de iuuamētis cerebri & partium eius.

Virtutes non mouentur nisi fm subiectū, ex cō. lib. de som. & vigil.

Virtus rememoratiua & cogitatiua non agūt in somno, sed virtus imaginatiua est quæ semper est in motu & actione cōtinua, & ideo actio somniandi

somniandi ipsi attribuitur, ex lib. de som. & vig. Cōmen.

Virtutes interiores sunt perfectiones apud quietem virtutum exteriorū. Cōmen in cō. lib. de diuinatione fm quietem.

Virtutes sensibiles in profunde cogitantibus contrahuntur interius, adeo q̄ accidit somn⁹ magnus. ibi.

Virtutes interiores in his q̄ nati sūt sine auditu & visu sunt perfectiores. ibidem.

Virtutes interiores qñ mouebūtur forti motu, ptrahent virtutes exteriores, adeo q̄ forte accidet ex hoc epilia aut sincopis, & iō accidit in dispōne sīl epilepsię. ibidem.

Virtus quælibet in materia existēs ē finitæ motionis, 3. capite de subā orbis, & 8. ph. tex. cō. 79. 12. primæ philosophię. tex. cō. 41.

Virtutes actiuæ sunt caliditas & friditas, passiuę autem sunt humiditas & siccitas, 4. metheo. tex. cō. 1. & 2. de gener. & corru. tex. cō. 8.

Virtutum rōnalium alia opinatrix, alia scientifica. 6. ethico. cap. 2. vide pulchre Alex. in paraph. de aīa capite de virtute rationali.

Virtus altrix est in corde, vide Arist. 3. de partibus anim. ca. 4. de cor, & Alex. pulchre ī paraph de aīa. cap. vlt. vbi agit in qua parte cordis est principatus animæ.

Virtus regitiua corporum est virtus nutritiua, & dr natura a medicis, & vide cām in paraph. metaph. tract. 3. cap. vltimo.

Virtus informatiua nō format alia membra nisi mediante calore cordis, sicut virtus nutritiua non facit suas operationes nisi mediante cō plexione sua, 4. Coll. cap 2.

Virtutes informatiuę in seminibus existentes, sunt, ex habente semen & sole, illa autem quæ est ex putrefactione est a sole tm̄. 12. metaph. cōmen. 13.

Virtutes naturales generatiuę similes sunt virtutibus artificialibus, 7. meta. cō. 23. vide 2. phy. cō. 79. & 7. meta. cō. 31.

Virtutes informatiuæ existentes in seminibus sunt virtutes diuinæ & fm Arist. in lib. de animalibus assimilantur intellectui: in hoc, q̄ non agunt per instrm corporale, & in hoc differunt a virtutibus naturalibus quæ sunt in corporibus animalium, istæ. n. non agunt actione intellectus operatiui, sed agunt p imprimentia terminata & mēbra propria, 7. meta. cō. 31. vide Arist. authoritatem in. 2. de gen. ani. cap. 3.

Virtus informatiua non agit p mēbrum proprium, & ideo dubitauit Galenus, & dixit. nescio vtrum virtus sit creator aut nō, 7. met. cō. 31.

Virtus informatiua agit per calorē qui est in semine, non ita q̄ sit in seminibus, sicut anima in calore naturali, sed ita q̄ sit inclusa in eis sicut anima in corporibus cęlestibus. & ideo Arist. magnificat hanc virtutem, & attribuit illam principijs diuinis non naturalibus. 7. meta. cō. 31. Inde collige intelligentiā non esse in corporibus cœlestibus sicut anima est in calido naturali. contra rudes.

Virtus sēsualis ab altrice differt, quia separantur in esse vt in stirpibus. item altrix est in omnibus partib⁹ corporis situs sēsualis, quia capillis, vnguibus, ossibusq; nullus est sensus. amplius sensualis vtitur cogitatione & iudicio, altrix vero actione sola. amplius non semp vtimur

sensuali,& vacatio eius est somnus, semper vero vtimur altrice,& vacatio eius mors est, vnde altrix etiam in somno operatur & viget magis, sensualis vero tunc feriatur & quiescit Alex.in paraphr. de aīa in cap. de impulsu & vi impulsoria.

Virtutes quædam animæ, vt cibabilis,sensitiua,& imaginatiua, & desideratiua non habent esse nisi cum materia.12.meta. cōmen. 17. authoritate Alexandri.

Virtutes quæ sunt in seminibus quæ faciunt aīata,non est necesse q̄ sint animatæ in actu, sed in potētia sūt, domus quæ est in anima domificatoris est domus in potentia & non est domus in actu.12.meta.co.18.

Virtutes existentes in seminibus,assimilantur virtutibus artificialibus, & sm Aristo. in lib. de animalibus sunt virtutes diuinæ quæ habēt potentiam dandi vitam & similes virtutibus quæ dicuntur intelligētiæ, quia perducunt ad finem .12. primæ philosophiæ.cōm. 18.idem 7. meta.cōmen.31.

Virtus quæ dat animā a Galeno vocatur formatiua,& quidam sapientum dicunt q̄ ista virtus est separatum principium.quidam vero istorum dicunt q̄ est intellectus,& quidam q̄ est anima, & quidam q̄ est corpus cœleste, quidam dicunt q̄ non est aliud nisi deus,& ideo Galenus dubitauit vtrum agens istam actionē sit ipsemet deus, aut aliud. ex lib.destr.disp.3.in fol.18.dubij. idem in 7.metaphy.

Virtus quælibet corporea finita est prout diuiditur diuisione sui subiecti.ex lib.destr.disp.5.in solutione 18. dubij.

Virtus voluntaria motiua duplex, cōmunis, & est in corde.i.in musculo mouēte cor,& particularis, & ē in musculo proprio vniuscuiusq; mēbri.2.Coll.cap. 18. de iuuamentis membrorum motus volūtarij. contra Petrum Pompon.

Virtutis animalis principium ibi est vbi est principium animæ inst̄m quod est spiritus, taleaūt est cor. contra Gal. in.2.de partibus anim. cap. de cerebro Auer.

Virtus vitalis est in corde sm Gale. & est diuersa a virtute animali sensitiua & motiua quæ est ī cerebro, & a virtute nutritiua quę est in epate:& dicit istam fuisse quęstionem Platonis & Hippocrā.Cōmenta.3. de partibus anim. in cap. de corde, in digress. de principatu mēbroꝝ.

Virtus tertia dari non potest,alia videlicet,a nutritiua & ab animali,vt posuit Gale.quia tūc daretur tertia actio distincta a nutritione, sensatione,& motu.3. de partibus in capitulo de corde.

Virtus augumentatiua aīalium est maioris ramificationis q̄ virtus augumētatiua plantaꝝ.Auer. in.3.de part.anim.in cap.de corde.

Virtus informatiua existens in semine,non est anima nutritiua, vt imaginatus est Auic. Auer.in 2 de generatione anim.cap. quo querit vtrū semen sit animatum.

Virtus informatiua non est suba separata, vt imaginatus est Abubac. sm snīam Arist.ibidem.

Virtus informatiua est similis arti & intellectui. ibidem. & in 7. primæ philosophię.cō.31.

Virtutes quædam partiales aīæ nutritiuæ insunt corporib⁹ plures existentes, quarum quædam est attractiua cibi, quædam expulsiua excrementi

crementi cibi, alia retentiua ipsius alimenti donec fiat concoctio, alia est discretiua excrementi ab ipso alimento. Auer.in 2.de gener.animalium.cap.2.

Virtus quælibet activa aut passiua requirit in operatione sua quantitatem terminatam & qualitatem terminatam ex 2.de gener.animaliū. Auer. in cap. 3. vbi declarat quomō fœtus in vtero aīaliū augeat.

Virtutis bonitas & malitia sequuntur bonitatem & malitiam complexionis,& propterea a medicis ponuntur in eodem genere. 7. Coll. ca. 9. de cura putridarum febrium in generali.

Virtutum actiuarum gradus super vnam eandem complexionē sunt sm comparationem graduum virtutum passiuarum. Auer.in 2.Col. cap. de complexionibus membrorum consimilium.

Virtus discretiua & separatiua differūt in esse & tempore. 3. Col.c.16.

Virtutum diuersitas est causa diuersitatis instrumentorum,& nō ecōtra. Auer.in 4.de gener. anim.cap. 1.& elicitur ex textu.

Virtutes apprehēdētes materiales.ſ. sensitiuæ non apprehendunt seipsas neq; finem suæ dispositionis.ex libro de continuatione intellectus abstracti cum homine.

Virtus extimatiua est quæ apprehēdit essentiam particularium existēt̄ium sub vniuersalib⁹, & virtus remiscibilis est recordatiua illorum particularium quę sunt comprehēsa ab illa, virtute propria & virtus imaginatiua est illa a qua extimatiua apprehendit suam impressionem. Auer.2. Colliget.capit.7. Ex illo loco intelligis dictum eius in.3.de aīa,cō.6.vbi Cōmenta. posuit virtutem memoratiuā magis spiritualem alijs virtutibus interioribus.nam sententia eius est q̄ imaginatiua apprehendit confuse ipsū particulare,sed extimatiua seu cogitatiua est,quę distincte elicit speciē particularis & cognoscit essentiam particularis, sed virtus reminiscibilis versatur circa facere reminisci illius particularis comprehensi cognitionem :ita q̄ obiectum reminiscibilis est in altiori gradu spiritualitatis, quia obiectum extimatiuę est essentia rei particularis,sed obiectum reminiscibilis est illius particularis cognitio reuocata auxilio eius.

Virtus attractiua non est in granis quando seminantur & nascuntur, nisi quando seminantur integra, & si seminarentur fracta nō nascerentur : quia hæc virtus attractiua est in eis quasi forma specifica in totalitate totius grani fixa, hoc est, quando partes sunt continue coniunctæ simul, & hoc est simile calori smeraldi vel alterius lapidis præcioſi, quia quando partes sunt coniunctæ in eis, & quando separate sunt priuantur ab eis, & Auenzoar reprehēdit medicos facientes aquā ordei ex ordeo prius fracto, deinde infuso in aqua.5.Coll.cap.31.

Vis sensualis differt ab appetitu, qa illa vtic iudicio,hęc vero actu.appetitus.n.ad actiuam partem spectat, q̄nquidem animalium motionum causam habet : appetitus etiā a sensuali differt ordine functionum & ipse:priores enim animæ appetitū omnino sensus est:non autem semper post sensum appetitus est:& iō non vbi est sensus,ibi appetitus est.

Amplius vis sensualis ꝑ passione ꝙdam sine affectione est: appetitus vero agendi & operandi facultatē habere videtur. Alexander in paraphrasi de anima cap. de impulsu & vi impulsoria.

Visus comprehendit album per se & nigrum per accidens, vt est priuatio albi, & hoc est vniuersaliter in comprehensione habituū & priuationum. 4. phy. cō. 118.

Visibilia mouēt media quousq; motus eorum perueniat ad virtutem corporalem. 2. cœli. cō. 12. & 7. physico. cō. 12. & 2. de aīa cō. 115.

Visio aliquibus contingit a remotis meliusaliquibusa propinquis. & vide causam. 3. Coll'. cap. 38. Vbi reprobatur quæstio illorum qui asserunt causam illorum, qui melius vident a remotis esse propter spiritus grossitiem.

Visus vniuersaliter non dicitur ꝙ sit fortis nisi quando videt res remotas, sicut dicit ꝙ turtur habet oculos similes colori rubini, & videt multum longe, & dicit ꝙ habet fortem visum, & hoc accidit ei pp claritatem instrumenti & bonitatem sensus. 3. Coll'. cap. 38.

Visus proprietas est ꝙ non recipit colores denudatos a materia. 3. Coll'. cap. 38. de sensu visus & de accidentibus. & vide in concor. nup ēditis.

Visus media sunt duo elementa, videlicet, aer, & aqua: hæc. n. media sunt inter mālia & forālia, quāuis ignis sit veracius mediū inter materiam & formam. 3. Coll'. cap. 38.

Visus accidentia habent causas naturales veras, in naturali philosophia declaratas, sed causæ datæ a medicis sunt fundatæ super falsa fundamenta. ibidem.

Visus est prior tactu, quapropter & subiectū est natura prius. 2. de generatione & corr. tex. cō. 7. vbi aduerte ꝙ subiectum sumitur pro obiecto, sic etiam sumitur 2. de aīa, cōmen. 144. 136. & 3. de anima, in commento. 5. in solutione primæ quæstionis.

Visibile quoddam in lumine, & quoddam in tenebris. 2. de anima. tex. cōmen. 72.

Visibilia in obscuro non videntur fm colorem proprium. 2. de anima. cōm. 73. & 72. vbi nota ꝙ talia colores non sunt, quę in tenebris videntur & non in luce, & non cōprehenduntur in diffinitione coloris: siquidē color est qui actu perspicui mouendi facultatem habet vt notat Alexan. in paraph cap. 12. vbi agit quæ sint sensibilia per se & quæ per accidens.

Visio non potest fieri per vacuum contra Democritum. 2. de anima. tex. cōmen. 74.

Visu non sentimus nos videre nec auditu quoniam audimur, ex lib. de somno & vigilia. Contra Thomā de garbo & Petrum Pomponatium, qui ponunt sensus apprehendere suas actiones proprias. vide Themist. ibidem cap. 6. & in 2. de anima, in expositione tex. cō. 148. & fm diuisionem grę corū & Themistij est in 3. de anima ca. 8. vide Alex. in paraphra. de anima, capite de sensu communi.

Visus est dignior tactu. Aristote. in libro de insomniis. vbi Themi. ibi, cap. 12. dicit ꝙ visus est actior & certior tactu. vide in concordantiis nuper editis.

Visibile magis in se non sequitur vt sit magis visibile apud nos: sol. n. est

est magis visibilis q̄ color, sed non est magis visibilis a visu nostro pp mixtionem visus nostri cum materia. 3. de anima, cō. 36.

Visus, olfatus, & auditus indiget medio extrinseco, proprium tamen visus est quod indiget cum medio lucet: non. n. videt in obscuro. ex lib. de sensu & sensato.

Visum qui argumentantur a lineis radiosis exeuntibus ab oculo ad rē visam. Dico ꝙ inuentio talium linearum non habet intentionem secundum sensum, sed fm intellectū, vt intelligatur quasi vt exeant ab oculo. 3. Colliget. cap. 38. vbi vide quomodo visio fiat. & ibi pulchra inuenies.

Visio fit per lineas & piramidem & hoc est verum, sed huiusmodi mēsuræ nullum habēt subiectum nisi medium diaphanum. Cōment. in lib. de sensu & sensato.

Visus ꝙ pupillam ita paruam comprehendit maxima corpora, ita ꝙ comprehendit medietatem sphęræ mundi, & hoc ostendit ꝙ colores non recipiuntur in eo fm extensionem corporalem, sed spiritualem. Cōmentator in lib. de sensu & sensato: & pondera bene hoc.

Visus non igni sed aquæ in omnib' tribuendum est. Arist. contra Empedoclem in. 5. de generatione animalium cap. 1.

Videre acute dicitur duobus modis aut ꝙ procul potest cernere, aut ꝙ differentias rerū quæ cernuntur q̄ maxime cernat. 5. de gener. anim. cap. 1. & 2. & vide differentiam.

Visibilia non sunt minus visibilia quando videntur q̄ quando non videntur. 7. metaphy. cō. 46. & est authoritas expressa Aristo. ibidem in tex. cōmen. 58.

Visibilis virtus videt se in speculo sine alteratione, & si hoc pōt est de visu, quanto magis illud erit de intellectu. 12. meta. cō. 39. authoritate Alexandri.

Videre quamuis nobilius sit q̄ non videre. tamen hoc non est simpliciter, sed in nobilioribus præstat nō videre vilia q̄ videre. 12. metaph. tex. cōmen. 51.

Visus sedes seu organum est in cerebro, & quare. vide in 2. de partibus animalium cap. 10.

Visus aquæ naturam obtinet. ibidē. & in 2 de anima. tex. cō. 130.

Visus optimus inter multum & parum humoris moderatus constat. Arist. in 5. de gen. anim. cap. 1.

Visum videre seipsum est sermo in vltimo sophisticationis & inuolutionis. ex disputationibus physicis, in secunda disputatione, in solutione. 6. dubij.

Viscera multiplicantur & ventres in aīalibus pp quatuor causas aut oēs aut alteram ipsārū. 3. de partibus animaliū in ca. de ventre ab Auer. & habet ab Arist. ibidē. in cap. 14.

Vitulus marinus & delphin' & cetarium genus, medium videtur esse inter aquatilia aīalia & terrestria. 4. de part. anim. ca. 11. prope finē.

Vitulus marinus animal generat, & habet lac, parit singulos aut geminos, & vt plurimum tres. mammis quas geminas habet, educat fętum ritu quadrupedū. 6. de natura animalium, cap. 12. Ex quo patet non veram esse Galeni sententiam in libro de interioribus, quòd natura tot mammas animalibus tribuit quot proles, vt plurimum concipere potest.

Vitulus marinus solus inter animalia quadrupedia viuipara auribus caret. & vide causam in 5. de generatione anim. cap. 2.

Vites quæ nimio alimento luxuriãt parum sunt fœcundę, & tunc hirci re dicuntur. & vide causam in 1. de gener. anim cap. 18. idem in 5. de historia aãlium. cap. 14.

Vitis quædam est quam aliqui compunum vocant, quæ cum vuam albam soleat ferre, si nigrã tulit monstrum id esse non putant, cum sępissime id facere solea, t causa ẽ, ꝙ sua natura inter albam & nigram est. Arist. in 4 de gener. anim. cap. 4.

Vitrum ratum est & est durum, & vitrum leue est, sed nõ humidum: & similiter vitrum graue est & rarum. cõtra Alex. 2. de gener. cõ. 15.

Viuum omne organicũ est instructumq; est, de mortalibus & genitis loquor, quibus ad vitam prędicto cibi sit opus. Themi. 2. de anima, cap. 5. in expositione diffinitionis animæ. Vbi scire poteris quantum deuient a via peripatheticorũ illi, qui asserunt diffinitionem animæ competere intelligentiæ: cum (vt inquit Themi.) anima non sit actus cuiuscunq; corporis, sed naturalis, neq; cuiuscliber, sed viui. Viuũ aũt oẽ organicum est ex corruptibilibus: vnde in cœlo quod est viuum & animatum non est organizatio, quia illa non indiget, licet. n. stella sit nobilior pars e rbis, tamen ea non est organum ex simplicib⁹ compositum, sed est eiusdem simplicitatis sicut & orbis. idem habetur a Them. 1. de anima, cap. 24.

Viuentia & inanimata in rei veritate indigent motore extrinseco, sed est latentius in rebus habentibus aĩas. 8. physi. cõ. 17. & tex. cõ. 20.

Vita & tempus vniuscuiusq; mensuratur periodo. 2. de gen. & corrup. rex. cõm. 57. iuxta illud poetę, Stat sua cuiq; dies. & scriptura dicit Numerus dierum suorũ apud te est. hic tñ considera de quæstione medicorum, an vita naturalis beneficio artis medicinæ possit prolatari naturaliter.

Vitæ actionis sunt quatuor gña, quorũ vnũ est intelligere, secũdũ sentire, tertium moueri, & quiescere in loco, quartum nutriri, augeri, & diminui. 2. de aĩa tex. cõ. 13.

Viuere in lingua græca dr̃ de oĩ habente virtutẽ nutrimenti. 2. de aĩa. cõ. 17. & habetur ex tex. ibidem.

Viuentia quælibet siccis, humidis, calidis, & frig. alunt. 2. de. aĩa. t. c. 28.

Viuere viuentibus est esse. 2. de anima. tex. cõ. 37.

Vitę naturalis mensura est fm mensurã humiditatis radicalis in quolibet indiuiduo ꝓportionato proportione duplici, vt est declaratum in lib. de causa breuitatis & longitudinis vitę. 3. Colł. cap. 11.

Vita diffinit nutritione, & auctione 2. de aĩa. tex. cõ. 3. idem Alex. in paraphrasi. cap. 8. & in fine vbi etiam agit de ordine potẽtiaꝝ animæ.

Vita equinoce dr̃ de superioribus & de istis. 3. de aĩa. commen. 60. & 2. cœli. 60. & 71.

Vitę hominũ sequunt cordis ꝓportionẽ cõplexionalẽ. ex cõ. hb. de lõgitudine & breuita. vitæ.

Vita est in anima & similiter felicitas, quia qualis quædã vita felicitas est. 9. meta. tex. cõ. 16.

Vita equiuoce dicitur de rebus æternis & corruptibilibus. ex. dispu. 11. in solutione. 1. dubij.

Vita

Vita procedere non potest ab eo qđ vitam non habet, si enim hoc esset possibile, sequeretur ꝙ entitas procederet ab eo quod non est ens. ex disp. 11. in solutione primi dubij.

Vltimum exigitid cuius est vltimũ 2. physi. com 18.

Vltimum vult nõ omne esse finem, sed optimum. 2. physi. cõm. & tex. 23. &. 31. & 2. metaphy. te. cõ. 8. & 5. metaphy. tex. com. 3.

Vltimum nobile conuertitur cum fine. 2. physi. com. 25.

Vltimum intentum in rebus voluntarijs videtur bonum, sed non est in rei veritate: sed vltimum intentum in rebus naturalibus est semper bonum. 2. phy. cõmen. 31. vide causam. 12. primæ philosophiæ. commen. 18.

Vltimum duplex, nobile, & vltimũ proueniens ex necessitate materię. Primum est finis motus. secundũ est sicut mors. 2. phy. cõm. 23. vide etiam 2. phy. tex. cõ. 87. vide differentiam inter ista ibi commẽ. 23. in calce commenti.

Vltima sunt in loco per accidens. Commen. 5. phy. cõ. 22.

Vltimum & cuius est vltimum alterum est. 6. phy. com. 1.

Vltima sunt in habentibus vltima. 6. phy. cõ. 26.

Vltimum in intentione est principium in actione. 3. de anima. tex. cõ. 49. idem. 2. physi. tex. cõ. 89.

Vltimo non est vlterius. 10. metaphysi. tex. com. 14.

Vltima vnius distantia, plura q̃ duo esse non possunt. ibidem.

Vltimum non est nisi vnum, quem admodum & primum. 10. meta. commen. 14.

Vltimũ cõcaui lunę est locus ignis, & istud vocat ab Arist. vltimũ, vltimũ concaui ignis est locus aeris, & aeris aquæ, & aquæ terræ, & hoc vltimũ concaui aquæ Arist. vocauit medium. 4. cęli. cõmẽ. 23. idem. 4. phy. commen. 46.

Vltima vt superficies, linea, & punctus non transferuntur in vbi, nisi per accidens. 4. phy. com. 9.

Vmbilicum habentia omnia, per vmbilicum augentur. 7. de natura animalium. cap. 8.

Vmbra fm Philosophos non ꝓprie sed largo modo dicitur causari a corpore, & vide causam libro destru disp. 3. in solutio. 2. dubij.

Vngues sunt propter duo iuuamenta, vnum quod est commune & est propter conseruationem extremitatum digitorum, sicut ponitur ferrum in extremitate hastæ. 2. est propter sustentamentum extremæ carnis digiti, quando capit aliquid, & istud est magis proprium vnguibus manus q̃ vnguibus existentibus in pede. 2. Colliget. cap. 8. ex quo patet solutio ad motiua Galeni contra Aristotelẽ.

Vnum numero quandoq; in scia diuina dicitur de substantijs separatis, quibus plus cõuenit dici ꝙ sint vnum numero q̃ alijs, quia sunt indiuisibiles fm qualitatem, quia nõ componuntur ex materia & forma, & etiã fm quantitatem: & istemod⁹ videtur ꝙ similatur partim vni indiuiduali, & partim vno specifico indiuiduali, quia non prædicatur de multis, neque dicitur vllo pacto de subiecto: assimilatur aũt vni specifico inquantũ est vna res per se intelligibilis. Auer. in tractatu. 1. in paraphrasi metaphysicę. Ex quo scire poteris vtrum vnitas

nume-

numeralis & numerus in intelligẽtijs separatis sit accidens, & in prædicamẽto quantitatis. de quo multi Theologi nostri dubitauerunt. Et nota q̃ istius rationis est vnitas numeralis, quæ demonstratur de mundo in. 1. cęli ab Aristotele.

Vnum opponitur multitudini pluribus modis, videlicet. primo fm diuisibile & indiuisibile, quæ est oppositio fm priuationem & habitum: & alio modo inquantum proprietates vnius opponuntur proprietatibus multitudinis: vnum. n. habet quasdam proprietates, vt esse idem in substantia, & ęquale in quantitate, & simile in qualitate, multitudinis vero ꝓprietates sunt oppositæ illis. ex paraphrasi metaphysicæ, tracta. 3. ibi. & dicamus q̃ vnum opponitur multitudini multis modis.

Vnum quod est principium numeri impossibile est q̃ opponat̃ multitudini per motum cõtrarij, quia est sibi contrarium paucum. tractatu tertio, paraphrasi ibid. & dicamus q̃ impossibile est q̃ vnũ opponatur multo per modum cõtrarij. & vide ibi etiam alias rationes ad hoc.

Vnũ opponitur multitudini & priuatiue & relatiue, sed duobus modis varijs. ibidem.

Vnum mensurat multitudinem, sed ista mensuratio non est de essentia vni⁹, sed accidit ei, sicut ignis est causa rerum q̃ igneatum, & tñ est ignis absq; hoc q̃ sit causa. ex eo igitur q̃ ignis, est in prædicamento substantiæ, sed ex eo, q̃ est causa est in p̃dicamẽto relationis. ibidẽ.

Vni cũ vnũ dicat̃ esse cõtrariũ qũo equale opponit̃ paruo & magno? solui t̃ hoc dubium, quia opponit̃ eis per inęquale. ibidem.

Vnũ nõ ordinat̃ nisi ab vno, habet veritatẽ de agẽte inquãtũ est agẽs, nõ inquantũ est forma & finis, q̃a forma & finis dũt agẽtia quodam modo similitudinis. tracta. 4. in paraphrasi meta.

Vnum reperitur in omnib⁹ prędicamentis, & sic̃ numerus, veruntñ vnũ, qđ est principiũ quãtitatis discretæ non est illud vnũ qđ dicitur fm pri⁹ & posterius de oĩb⁹ generibus, neq; etiã ille numerus qui est in quãtitate est ille numer⁹, qui reperitur in vnoquoq; gñe. Auerro. in paraphrasi. 3. meta. tract. 3. vide etiã pro hoc contra Auicẽ. 4. meta. com. 3.

Vnum numero dicitur multis modis Auer. ĩ para. met. tract. 3.

Vnũ qđ est synonimũ enti, differt a noĩe entis in modo tñ, nã qñ capit̃ quidditas eius ex eo q̃ est indiuisibilis est vnum, sed si sumitur vt est quidditas tñ, tunc nuncupatur essentia & ens. ibidem. tracta. 3.

Vnum numero in quãtitate & multa considerantur a mathematico, & etiam a diuino. Sed duobus modis diuersis ibidem.

Vnũ numero cũ cõcipiatur per priuationem multitudinis, & ipsum sumitur in diffinitione multitudinis, quæ est numerus videtur q̃ sit diffinitio circularis, Et fuit dubium Auic. Ad quod Com. rñdet, q̃ hoc est sicut de diffinitione relatiuorum, quia talia licet seipsa diffiniant, tñ vnum est causa alterius, & ideo non est circulus. Sed tunc cogita replica contra Auerroem, quia nõ videtur simile, quia vnum videtur esse causa numeri, cogita.

cogita. & forte diceret Cõmentator q̃ causa est anima ipsa, quia numerus est opus animæ ex iteratione vnitatis causatum.

Vnum quod est synonimum enti non est accidens, neq; est illud qđ est principium numeri. cõtra Auicennam. & vide fundamenta Auicennæ & impugnationem eius. ibidem.

Vnum absolutum, & multitudo absoluta differunt ab vno numerali, & multitudine numerali. ibidem.

Vnum numerale & ipsa vnitas numeralis, & quid fabricatum ab anima in ipsis indiuiduis a motu, & si non esset ipsa anima, neque etiam vnitas numeralis inueniretur, neq; numer⁹ pęnitus. ibidẽ. Vbi aduerte inter alias dfias, quę sunt inter Auicẽ. & Auerroem de vno & numero est ista, quia opinatur Auer. talia esse ab opere animæ, & ideo vult q̃ quantitas continua est materialior quàm numerus, q̃a quantitas continua, vt linea, & superficies, & corp⁹ habent aliquam nãm extra animam. non aũt est sic de vno qđ est indiuisibile quantitate, quãtitate, & situ, quia tale non est nisi intellectu abstrahente, & similiter numerus resultans ex reiteratione talis indiuisibilitatis est ab intellectu. & ideo Aristo. dicit q̃ nihil põt numerare nisi anima, aut animæ intellectus. 4. phy. tex. cõm. 132. & si non esset anima, neq; numerus esset. Sed Auicenna voluit (cuius opinionem multi latinorum sequuntur) q̃ ista significat naturam aliquam extra animam, sicut linea suo modo Et nota bene hoc vltra alias differentias notas, quia Auicen. non distinxit inter vnum absolute, & tale quod est in prædicamento quantitatis, quod dicit respectum indiuisionis.

Vnumquodque entium nãlium habet in se principium motus, quod non est in artificialibus. 2. physic. tex. commen. 1. & 3. & commen. 23. & 5. physico. 2. & 3. de anima commen. 18.

Vnum est indiuisibile, & causa in hoc est, quia omne quod est vnũ, est per suam formam, & forma est per se indiuisibilis. 3 phy. com. 68.

Vnum est indiuisibile si vere vnum est. 3. physi. tex. cõ. 68. & 4. metaphy. tex. com. 3.

Vnigeneę res cum fuerint continuę ad inuicem non agunt, sed cũ fuerint contiguę. 4 physi. cõmen. 48. vide in primo de generatione, & corruptione. tex. cõ. 78.

Vnum essentia & quiditas idem significant. 5. physi. cõmen. 34. idẽ 4. metaphysic. commen. 3. contra Auicennam.

Vnumquodque diuiditur in ea ex quibus est. 6. physi. tex. com. 3.

Vniuoca sunt quorum diffinitiones sunt eędem voce & ratione. 7. physi. tex. cõ. 26. idem in prædicamentis.

Vniuocorũ alia comparabilia sunt, alia vero non. 7. phy. tex. com. 27.

Vnus homo de triginta non mouet nauem solus, sed extrahit in actu illud de præparatione & potentia, quod largiuntur viginti nouẽm. 7. phy. tex. com. 37.

Vnum vni contrarium est. primo cęli. tex. commen. 10. & habetur in. 10 primæ philosopiæ. tex. com. 14. & 17. quod quomodo sit intelligendum vide duas limitationes positas ab Auer. in. 8. phy. cõ. 62.

Vnum-

Vnumquodq; quorum est opus, est gratia operis. 2. cęli. tex.cō.17. Et aduerte ꝙ (vt inquit Simplicius in commento ibidem.) ista propositio est tanquam dignitas. Nota tamen ꝙ secus est in entibus necessarijs & sempiternis, secus in corruptibilibus. nam dispositio entis necessarij non est vt sit propter suam actionē, sed vt actio sit propter ipsum. 2. phy. cō. 74. & est etiam notatum per Auer. in. 2. cęli. cō. 17. & 21. & in. 12. primæ philosophiæ. com. 36. secus autem est in corruptibilibus, intelligitur etiā vt glosat Cōmentator ibi, dum finis fuerit passio non actio.

Vnum in quolibet genere est prius multitudine, & simplex composito. 2. cęli. tex. cō. 22.

Vnum habet tres modos prioritatis, scilicet, quia est vnum simplex, & quia est prius diffinitione, & quia est prius numero .i. in ordine numeri. 2. cęli com. 25.

Vnumquodque aptum est ferri in suijpsius regionem. ex. 2. de generatione, & corruptione. tex. cō. 50.

Vnum, & esse cum multipliciter dicuntur, quod vere est actus est. 2. de anima. tex. cō. 7.

Vnū subiectū habeē nisi vnā formā substantialem est impossibile. 2. cap. de substantia orbis. Vbi considera ꝙ fm viam peripatheticorū, locū habet ꝓpositio de formis iuncti, seu perfectibilibus, propter animam intellectiuam, quę fm Auer. & Themistium. non est forma dās esse, sed extrinsecus perficiens. hoc etiā est verum in via Themistij. 1. de anima. cap. 24. ponentis animam mundi. vbi inquit: vt enim nihil vetat duas habere perfectiones perspicui corporis, quarum perfectior vna sit sol, altera imperfectior lumen, ita dici de anima potest nihil obstare duas esse animaliū formas, qua vna perfectior sit, vt anima ea quæ foris est, altera imperfectior, vt ea quę int' ad singulas pertinet. Simplicius etiam in libro cęli, & in libro de anima plerunq; idem affirmat, apud peripatheticos esse duplex genus formarum. s. intrinsece, & extrinsece perficiens.

Vnum numero non prædicatur de pluribus. 1. metaphys. tex. cō. 28. idem in prędicamentis in capitulo de substantia; & Porphirius in capitulo de genere.

Vnum in numero non inuenitur in pluribus. 1. metaphy. tex cō. 31. cō tra Platonem ponentem ydeam. cogita, quia videtur procedere etiā contra vnitatem intellectus.

Vnum quod est immateriale nō iteratur fm individuum. 1. meta. cō. 40. idem. 1. cęli. cō. 4.

Vnumquodque maxime aliorum dicitur secundum ꝙ alijs inest vnio uocatio. 2. meta. tex. cō. 4. idem. 1. posteriorum, propter quod vnumquodque tale & illud magis.

Vnumquodque sicut se habet vt sit, ita & ad veritatem. ibidem.

Vnū fm formam sunt illa, quæ sunt vnum fm diffinitionē: vnum fm numerum sunt illa, quæ sunt numerata fm locū. 3. metaphy. cō. 2.

Vnum numero synonimum est eū particulari. 3. meta. cō. 14.

Vnum est causa vnitatis essentialiter & primo. 3. meta cō. 16.

Vnum & ens sunt magis vniuersalia alijs. 3. meta. tex. cō. 16.

Vnum apud antiquos non significat

cat nisi vnam intentionem dictam vniuoce, & ideo tot quæstiones eis contigerunt. 3. meta. cō. 16. & istę quæstiones soluūtur per hoc, quia hęc nomina ens & vnum dicuntur multipliciter fm ꝙ Arist. contradixit Parmenidi in. 1. physic. vide. 1. phy. tex. cō. 14. & infra. Contra ponentes vniuocationem entis apud Aristotelem.

Vnius quot sunt species, tot & entis. 4 meta. tex. com. 3.

Vnitas de perfectis rebus iustius q̄ de imperfectis habetur. Themisti⁹. 5. physi. 42.

Vnum significat negationem & est priuatio diuisibilitatis. 4. meta. cō. 3. & decimo metaphy. cō. 8.

Vnum & ens fm Auicen. significant dispositiones additas essentiæ. ibi.

Vnius est opposita speculari. 4. meta. tex. cōmen. 4.

Vnum aut significat negationem multitudinis, aut priuationem absolutam. 4. metaphy. cō. 4.

Vnum opponitur multo, & idem diuerso, & simile dissimili, & æquale inæquali. 4. meta. tex. cō. 4.

Vnius inquantum vnum, & entis in quantū ens eædem sunt fm se passiones. 4. meta. te. cō. 5.

Principia contrariorum sunt vnum & pluralitas. 4. meta. tex. cōm. 6. & ideo ibidem dicitur ꝙ omnia alia contraria videntur reduci ad vnū, & pluralitatem.

Vniuoca habent multitudinem ratione materiæ, ex paraphrasi metaphys. tracta. 4. vbi colligitur ex mente Auer. expresse in abstractis a materia, nihil de multis posse vniuoce dici. sic enim ibi probat principium de separatis intelligentijs non dici vniuoce. & sic genus vniuocum appellatipsum, quod est genus prædicamentale non comprehendit nisi materialia. vt patet. 2. cęli. cōm. 49 & super Porphirio in cap. de specie.

Vnum non significat vnam intentionem vniuoce in omnibus reb⁹, neque est intentio diuersa in omnibus rebus, isti enim duo modi sunt impossibiles, sed dicitur fm prius & posterius. 4. meta. te. cō. 6.

Vnum non intelligentem nihil contingit intelligere. 4. met. te. cō. 10.

Vnum significare non idem significat, ꝙ de vno, alioquin musicum, & album, & homo idem significarent. 4. meta. tex com. 11.

Vnum dicuntur quorū genus vnū est, & prope hunc modum quorū materia vna est. 5. meta. te. cō. 10.

Vnum vniuersaliter esse dicuntur quæcūque non habēt diuisionem inquantum non habent. 5. meta. tex. cō. 11. Ex illo loco patet vnum supra ens non addere nisi indiuisionem, vt tenet Commentator. 4. metaphy. com. 3. contra Auicēnā.

Vnam materiam habent quæ inuicē transmutantur. 5. met. tex. c. 11. idem primo de generatione. tex. commento. 43.

Vnum fm continuitatem, & vnum fm perfectionem, seu formam differunt. 5. meta tex. com. 11.

Vnum aut quantitate, aut specie indiuisibile. 5. meta. tex. com. 12.

Vnitas & punctus nullatenus diuisibilia sunt. ibidem.

Vnum sunt alia numero, alia specie, alia genere, alia analogia, supra.

Vnum numero sunt quorum materia vna. ibidem.

Vnum specie quorum eadem ratio. ibidem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Vnum ſpecie quorum eadem ratio.ibidem.
Vnum genere quorum eadem eſt figura prædicationis.ibidem.
Vnum proportione quæcunq; ſe habent vt aliud ad aliud ibidem.
Vnitas maior ſemper infert minorem.ibidem.
Vnum quod eſt metrum in omni genere non eſt vnum.ibidem.
Vnum quod eſt principium numeri,& vnū numero differunt. ibidē.
Vnum ſm formam,aliud eſt ſm formam generalem, aliud ſm formā ſpecialem. 5. metaphy.cō. 12.
Vnum opponitur multitudini, & quot modis dicitur vnum,tot modis dicitur multitudo. 5. metaphy. tex. commen. 12.
Vnū aliud per ſe,aliud per accidens. 5.meta.com.13.
Vnum numero non habet diffinitionem, ſed cognoſcitur ſenſu. 7. metaphyſi.tex.cō.39.vide in concordantijs.
Vnitas hominis ſi eadem eſſet cum vnitate equi,forma hominis & forma equi eſſet eadē.7. met.te.c.38.
Vnitas in rebus non eſt quia omnia ſint in vno: ſi enim omnia eſſent vnum,quia continentur in vno,totus mundus eſſet vnum eſſentialiter,quia omnia ſunt in cęlo, quod eſt vnum. 7.meta.com.42.& elicitur ex textu. vbi dicitur, ꝙ partes diffinitionis, quæ ſunt plures,non ſignificāt vnum,quia ſunt in vno.
Vnum ſm diffinitionem infert vnitatē materialem,quia omnia, quæ ſunt vnum ſm diffinitionem,ſunt vnum numero, quia diffinitio eſt ſermo vnus qui ſignificat vnā naturā,ſeu ſubſtāntiā.7.met.te.c.42.
Vna ſm diffinitionem ſunt vnum ſpecie.7. meta.cō.45. vide in concordantijs.
Vnum quod eſt principium numeri ſignificat rē,quæ eſt extra eſſentiam & vniuerſaliter accidens qđ conſequitur rem in imaginatione. vide diligenter in paraphraſi. tractatu primo. cap.de vno,in metaphyſica contra Auic. vide etiam tract.2.ibidem.
Vnum numero non prędicatur de pluribus.7.meta.tex.cō.55.
Vnum & ens non contingit ſubſtantias rerū eſſe, ſicut neq; elemento, aut principio eſſe.7.met.tex.c.57.
Vnum apud multa ſimul non erit, quod autē commune ſimul apud multa exiſtit.7.meta.com.&.tex. 57. Vnde elicitur ratio ardua contra vnitatem intellectus perfidi Auerrois. Ariſto.enim arguit contra ydeas Platonis,& eſt valde diſſicile euadere ab huiuſmodi ratione:& qui tenent in via eius animā intellectiuam, & formam dantem eſſe formaliter homini,nullo pacto habent aliquam apparentē reſponſionem ad hoc, ſicut patet inteligenti.
Vnum numero in quantitate eſt illud,quod ſm intellectum eſt indiuiſibile quantitate, qualitate,& poſitione.trac.3.metaphy.
Vnum dicitur ſicut ens. .7. meta. tex.com.57.
Vnitas in compoſitis ex materia & forma eſt per ſuas formas, ſed res carentes materia non habent aliā cauſam a ſeipſis,in hoc ꝙ ſunt ens & vnum.8.meta.tex.cō. vltimi.
Vnum licet multis modis dicatur:ea pitales tamen modi ſunt quatuor. 10 meta.tex.com.1.
Vni eſſe indiuiſibili eſt eſſe.10.met. tex.

tex.cō.1.&.3.phy.tex.cō.68. vnū eſt indiuiſibile vere, cū vere vnū ſit,vt vnus homo.
Vno aut numero cognoſcitur quantitas in eo ꝙ quātitas. 10. metaph. tex.com.2.
Vnum primum eſt metrum & menſura in vnoquoq; genere. ibidem.
Vnum non eſt numerus,ſed principium numeri 10. meta. tex.cō.2.
Vnum eſt indiuiſibile,aut ſimpliciter,aut inquantum vnum. 10. metaphy.tex cō. 5.
Vnitatis eſſentia ſimpliciter & principaliter eſt īn vno quod eſt in quātitate,deinde in qualitate. 10. metaphy.tex cō. 5.
Vnitatis neglecta diſtinctio fuit cauſa erroris illorum,qui opinati ſunt ꝙ vnum,quod eſt in quantitate diſcreta,eſt ſubſtātia,& qđ eſt principium entiū, & quod propter hoc numeri ſunt ſubſtantię:& iſta etiā fuit cauſa,erroris Auicennæ,opinātis ꝙ vnū, quod eſt principiū numerorum eſt genus decē prædicamentorum,ita ꝙ eſt accidens commune eis. 10.metaphy.cō. 5. &. 8. 4.metaphy.com.3.
Vnum ſm Pythagoricos & Plato, eſt ſubſtantia quædā.10. met. tex. com. 6. vt Commenta.dicit ꝙ poſuerunt vnum eſſe ſubſtantiā aliā ſeparatam a ſenſibili parte exiſtētē.
Vnus homo nō ꝑdicat altęꝝ ab hoīe aliquid 10.meta.tex.cō.8.
Vni eſſe quod vnicuiq; eſſe.ibidē.
Vnū & ens ſunt ſynonima Cō. 10. meta.cō.8 nā ꝑdicamēta ęqualiter diuidunt ſm ea,& habēt in textu.
Vnum & ens ſignificant accidens in rebus ſm Auic.cuius.impugnationē vide 10.met.c.8. &.4.met.c.3.
Vnum opponitur pluri,magis q̄ ſm vnum modū oppoſitoꝝ quatuor. 10.primæ philoſophiæ.tex. cō.9
Vnū & multa ſunt oppoſita ſm priuationem & habitum. 10. meta. tex.com.9.
Vnius ſunt idem & ſimile & ęquale, multitudinis vero diuerſum diſſimile & inęquale. 10.meta. tex. cō. 10.vbi Cōmē. dicit ꝙ ſunt ꝓpria.
Vnum per artificiū eſt multa: quia vnum per artem eſt vnum per accidens,& vnū per accidens eſt multa,10.meta.cō. 11.
Vni non contingit plura eſſe contraria. 10.meta.tex.cō. 14.
Vnum & multa ſunt principia & genera contrariorum, alia nāque ad hæc reducūtur. 10.meta.te.cō. 17.
Vnum numero dupliciter, priuatiue,& poſitiue. 12. primæ philoſopiæ.cō. 14.vbi declarat qūo materia eſt vna numero per priuationē cuiuslibet formæ indiuidualis dantis vnitatem numeralem.idem. 1. phy.com.63.
Vnum & ſimplex non idem ſunt. 12.meta.tex. com.37.
Vnum quod dicitur de continuo differt a ſimplici,quia continuum eſt vnum in actu & plura in potentia:omne enim continuum eſt diuiſit ileī plura,ſed ſimplr eſt diuiſibile actu & potētia. 12.met.cō.37.
Vnū & ſimplex aut dñr ſimplr. aut in cōparatione.ibidē.cō. 37.vbi dicit Cō.ꝙ abſolutum vtriuſq; eſt illud, cui non admiſcetur materia, neq; eſt omnino diuiſibile.
Vniꝰ famoſior ſignificatio eſt,dū dr de continuo.ibidem.com.37.
Vnum ſm Ariſt. quodammodo eſt cauſa vnitatis:& alio modo eſt cauſa multitudinis.ex diſpu. 3. in ſolutione.12.dubij.

Vnitas entis nullam aliam significationem habet nisi priuatiuã. s. priuationem diuisionis. ex lib. destru. disput. 3. in solutio. 14. dubij.

Vnum ens est a quo vna simplex influitur virtus, a qua oĩa entia esse habent, & quia multa sunt entia, p cedẽtia ab illo vno inquantũ vnũ, sequitur multitudo necessario. Ex disput. 3. in solutio. 12. prope finẽ. & adde dictum eius in hoc ex solutione. 18. dubij, in eadem disputatione prope finem. Vbi dicit q̃ nõ sequitur q̃ ex extensione vnius virtutis in pluribus rebus, q̃ sit in ipsa virtute pluralitas, sicut quidã opinati sunt, q̃ ab vno principio influitur vnum, & ab illo influitur pluralitas: iã. n. ab vno potest prouenir̃ pluralitas. vbi aĩaduerte mẽtem Auer. fuisse sine dubio deum glorioſum esse illum, qui dat entitatem & vnitatem cuilibet enti, secundum capacitatem naturę cuiuslibet. & ad istarum vnitatũ productionem in latitudine tali resultat multitudo, colligata per vnitatẽ virtutis diffusę in omnib⁹, per quã consistit vniuersum & ordo eius. & isto modo intelligas quomodo esse sit effectus dei creatoris

Vnum agẽs solum vnum effectum est propositio qua vtitur Auicen. Alpharabius, & Algazel, & est falsissima. nam sequeretur q̃ omne generabile debeat procedere a decem agentibus, quod est absurdũ cogitare: quilibet enim effectus in rebus nobis presẽtibus ab vno efficiente fit, licet participent cũ eo decem predicamenta. ex lib. destr. disput. 3. in solutio 23. dubij.

Vnum esse quàm plura vbicumq; fieri potest melius est. 3. de partib⁹ animalium cap. 4. & est capitulum de corde. vide etiam in paraphrasi metaphy. ex. Auer. tracta. 4.

Vnumquodq; est vnum per suam & vnicam formam, alioquin aliquid esset vnum per aliquid posterius ad suum esse. ex. 3. de partibus ani animalium. cap. de corde.

Vnum ex his fieri non potest, quorũ alterum agens, alterum vero patiens est, vt agens in eo q̃ insit, aut motor in eo quod mouetur. Arist. 1. de gener. animalũ. ca. 20.

Vniuersalia quodammodo sunt in ipsa anima. 2. de anima. tex. c. 60. Auer. perscrutans locum ipsum asseruit ponderando ipsum modum loquendi cũ illa clausula. & dixit q̃ ideo hoc fuit dictũ, quia postea declarabitur in. 3. de anima in tex. c. 30. q̃. phantasmata ita se habent ad virtutem intellectiuã, sicut sensibilia ad sensum: etenim vt mouetur sensus a sensibilibus, ita intellectus a phantasmatibus, & quia phãtasmata sunt intellecta in potentia non actu, & sunt in phantasia non in intellectu. ideo dixit q̃ vniuersã lia ista s. in potentia sunt quodam modo in anima, quia intentio imaginata, quæ mouet intellectum est alia ab intentione vniuersali, quæ mouet immediate. Simplicius autem aliter interpreratur locum istum. nam vniuersalia non sunt secundum prædicationem in anima, sed in singularibus, sed in anima solum sunt fm consideratiõnẽ. Et ita etiam Amoni⁹ interpretatur locum istũ q̃ vniuersalia fm subsistentiam sunt in singularibus, sed fm cogitationem merito suæ communitatis solũ in anima sunt. Dat etiam Simplicius aliam expositionem,

nem, qũo vlia quodammodo sunt in anima: vult. n. vlia, hic sumi eo modo quo in. 6. primæ philosophiæ sumpsit Arist. ipsum vle. vbi asseruit q̃ si fuerit aliqua substantia immobilis hæc prior & philosophia prima, & vlis, sic nam, quæ sunt separata a materia & imparibilia: talia enim sunt causæ sensibilium & diuisibilium. vnde tales species seipsis, & vndiq; indiuisibiles sunt substantiæ, quæ aũt in aĩa substentantur solum fm rõnalem reddition em, & non sunt indiuisibiliter vnita, & non sunt principaliter causæ, sed secũdario, propterea vlr ea quę sunt oĩum primę causę sunt intelligibilia in quæ, per intell'm scientia colligitur: intell'u enim terminos cognoscim⁹: termini autem sunt species, seu ydeæ ipsæ: hæ aũt non primo sunt in anima, sed secundario: & sunt quodãmodo connite intelligibilibus: & ideo dicuntur quodãmodo eẽ in aĩa, qm̃ fm colligantiã, vel coniunctionẽ ad intell'm: tenuit. n. Simplici⁹ fm Arist. species ydeales esse primitus in mente diuina, & sẽdario in anima rõnali. Aliter exposuit Amoni⁹ q̃ vlia sunt in aĩa quodãmodo sicut in loco, quia Arist. laudat antiquos. 3. de aĩa, dicentes aĩam quodãmodo esse locũ spẽrum, non totam, sed itellectiuã. Aut dic q̃ sunt in anima, quodãmodo qui sunt sicut cognitum in cognoscente, & non sunt sicut forma in materia, & ideo non denominatur lapideus intellectus, licet, lapis in esse abstractionis sit ī eo: lapis enim non est in anima, sed species lapidis. 3. de anima. 38.

Vniuersalia ordine doctrinæ sunt præponenda particularibus. i. minus vl'ibus existentibus sub eis pp tres causas, tum quia sunt notiora, tum vt tractatus, & demonstratio sit vl'is & fm q̃ ipsum, tum ẽt vt nõ fiat vt petitio in scia, Auerr. sñia in prologo. 1. physi. & in prologo super. 1. posterio. &. 1. phy. cõ. 57.

Vniuersum quodãmodo ī loco nõ esse dr̃, & quodãmodo dr̃ esse. Eudemii sñia in. 3. vol. nãlium rerũ. nã pro quanto non habet ambiẽs extra se corpus sic in loco esse non dr̃, pro quanto vero in extimo. s. cœlo astra & reliqua hñr, locabuntur proculdubio in illi⁹ extremis, ea parte qua continet ipsam, sed q̃ ita, & in aliquo sunt in loco esse dicuntur. The. 4. phy. 43.

Vniuersum & totum differunt, nã vniuersum est aggregatum ex oĩbus suis partibus, sed totum est ipsa rei absolutio atq; perfectio, quæ partibus superueniens spectat in oĩbus, quæ cõparatio mãæ forma dr̃. Them. 2. phy. 31.

Vniuersum. i. totum aliud est spẽs, quæ componitur ex suis causis, aliud quod est vle quod componit̃ ex suis spẽbus: aliud vero est vniuersum in rei veritate, quod est in diuiduum demonstratum, quod componitur ex suis partibus fm qualitatem. i. ex partibus essentialibus. i. ex mã & forma. 1. physi. cõ. 5. Vbi aduerte q̃ iõ indiuiduũ dr̃ totum, seu vniuersum in rei veritate, quia vera & maxima vnitas est vnitas nãlis. vnde Cõmen. in. 2. de gñone & corru. t. cõ. 59. & est melius, quàm non ens, & ens verum, quàm non verum, & verum fm in diuiduum, quàm secundum spe-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ciem. idem. 12. meta. com. 27. verus respectus est particularis, cum vniuersalia non habeant esse extra animam.

Vniuersale notum est secundum rationem, singulare autem secundū sensum. 1. physi. text. com. 49. & 1. phy. tex. com. 4.

Vniuersalium causæ sunt vniuersales. 2. physi. tex. comm. 38. idem. 5. meta. tex. com. 3.

Vniuersaliter omnia duo, quæ non communicāt in eadem natura nō habent comparationem, neq; proportionem; diuersa enim secundū magis & minus necessario cōmunicant in eadem natura. 4. physic. commen. 71.

Vniuersaliter manifestum est ꝙ cā diuersitatis & æqualitatis motuum, est diuersitas & æqualitas proportionis motoris ad rem motā. ibi.

Vniuersaliter omne quod impossibile est trāsmutari, impossibile est ipsum incipere in transmutatione. 6. phy. com. 92. idem. 1. cęli te. cō. 58. &. 3. cęli. tex. com. 19. &. 4. cęli. tex. com. 33.

Vniuersalis cognitio fit in nobis per considerationem particularium. 7. physi. tex. com. 20. idem in fine 2. posterior. &. 12. meta. com. 4.

Vniuersale est ab intellectu. 1. de anima. com. 8. &. 12. meta. com 4. &. 3. de ani. com. 18.

Vniuersale est magis notum apud nos quàm proprium. 2. de anima. com. 34. idem. 1. phy. t. commen. 4. &. 57.

Vniuersalitas & indiuidualitas cōprehenduntur ab intellectu. ſ. diffinitio vniuersalis & diffinitio indiuidui. 2. de ani. cō. 65.

Vniuersalia fm Platonem non sunt generabilia neq; corruptibilia, & sunt existentia extra mentem. 3. de anima, in solutione quæstionis secundæ. iuxta finem. &. 3. de anima. commen. 18.

Vniuersalia non habent esse extra animam quod intendit Plato. nā si ita esset, non opus esset ponere intellectum agentem. 3. de anima. commen. 18. idem. 12. meta. com. 4. &. 14 27. 28. 1. de ani. com. 8. 2. de anima. commen. & text. 60. 7. metaphysi. 57.

Vniuersalia fere sunt hominibus difficillima ad cognoscendum, nam a sensibus sunt remotissima, ex prohemio primæ philosophiæ, vide in concordantiis.

Vniuersale sic describitur, quod est prædicatum de pluribus. 1. meta. commento. 27. idem primo perihermenias.

Vniuersale non habet esse, nisi secūdum quod est scientia. 1. secūdum quod est in anima. & similiter affirmatiuum & negatiuum. 1. metaphysi. com. 27.

Vniuersalia non sunt generabilia, & corruptibilia nisi per accidens. 1. meta. com. 27.

Vniuersale intellectum est prius secundum causam & secundum tempus, illo quod est sub eo. 1. meta. commen. 28.

Vniuersalis intentionis substantialis mixtio cum particularibus, est fortior mixtione accidentium cū suis subiectis. 1. metaph. tex. com. 31. Ex hoc sequitur ꝙ inherentia accidentis ad subiectum, siue aptitudinalis, siue actualis, non est de intrinseca ratione accidentis cō tra Ioan. de Gandauo. & cōtra modernos, vide quæ scripsi in theorematibus, & vltra rōnes quas ibi adduxi addo hic. Sicut non esse in subiecto non constituit substātiam, sed est substantiæ proprietas quædam, quod ostēditur ratione, & authoritate. ratione quidem, quiā effectus positiuus debet habere causam positiuam, nō existere autem in subiecto non est aliquid positiuum formaliter loquendo. authoritate autem hoc patet ex prædicamentis, vbi Arist. inuestigans proprietates substantiæ inter alias assignatistam. inquit. n. cōe est autem omni substantiæ in subiecto non esse, igitur pariformiter esse in subiecto erit proprietas accidentis, diuersorum enim entiū diuersę sunt proprietates & fuit etiam sententia Auic. in. 2. suę primæ philosophię. Amplius Alex. (de quo Cōm. in. 3. de ani. c. 14. asseruit ꝙ nullus olim Peripateticus reputabatur qui nō esset Alexandreus) in principio libri priorum, vbi declarat quomodo modus abstrahendi, mathematicus inquam, pluribus locis deseruit naturali Philosopho. d. sicut est de forma q̄ est separabilis a materia fm rōnem, vt patet in. 2. phy. tex. com. 12. & sicut est de accidentibus, quæ licet sint in subiecto fm esse, sunt tamen separabilia a subiecto fm rōnem, quod non esset verum si inherentia esset de quidditate accidentis, quia abstrahentium non est mendacium, ex. 2. physico. tex. commen. 18 Amplius Commen in. 5. metaphy. in comm. 14. dicit, ꝙ hoc nomē ens quod significat essentiam rei, est aliud ab ente quod significat verum, & ideo expositores diuersantur in. 2. topicorum, in quæsito simplici. ſ. dicere aliquid esse verum collocetur in qæstionibus generis, aut collocetur in quæstionibus accidentis. qui intelligit de ente id quod est commune decē generibus dicit, ꝙ collocatur in quæstionibus generis. & qui intelligit de ente id, quod dicitur de vero, dicit ꝙ collocatur in quæstionibus accidētis, & idem habet Commen. in lib. destru. destr. in dispu. 8. in solu. 1. dub. vbi determinat quid quærit quæstio, si est, quæ est quæstio simplex. inquit. n. id nanque quod præcedit in nobis quidditatem rei est id quod significat esse, verum, & ideo quando quærimus si res est ens, vel si habet esse, & illa res habet causam inferētem suum esse, tantum valet quantum dicere vtrum habet causam, vel non, vt patefecit Aristo. in principio secundi posteriorum. sed si illa res non habet causam, tātum valet quantum dicere, vtrum res habet cōsequens suum esse, sed qñ intelligitur de ente id quod intelligitur de re vel substantia, tunc sumitur modo generis analogicę dicti, ecce quomodo ex mente propria vult ꝙ ens vt significat substātiam, vel essentiam rei est genus analogicè dictum de decem prædicamentis, & dicitur in primo modo dicendi per se, vnde accidentia sunt entia formaliter in primo modo. Et confirmatur, quia Commen. 1. ph. com. 27. dicit. ꝙ dicere aliquid esse, ideſt quòd sit ens non est prædicatio per accidens, sicut prædicatio albedinis. Amplius primo physico. comm. 25. vbi Arist. declarat rationem Parmenidis esse malam de materia dicit, quòd quādo Parmenides assumit illā ꝙ

positionē, quicquid est præter ens est non ens dicit, ꝙ ista est falsa, qa vtitur eo quod est multipliciter dictum, ac si esset simpliciter dictū, si enim ens significat substantiam tantum, aut quantitatem tantum, non sequitur quōd quicquid est p̄ter ens ꝙ est substantia, aut qnantitas sit non ens. vbi colligitur ꝙ ens formaliter dicitur de omnib⁹ prædicamentis, & non solū de substantia vt isti asserunt.

Vniuersalia Platonica si darentur, daretur quarta ars, seu scientia speculatiua. 1. meta. te. cō. 47.

Vniuersalia non sunt innata iterari, intellectum enim animalis non inuenitur magis vno. 1. metaphysic. commen. 49.

Vniuersalia Platonica si darētur ad quæ intellectus aspicit, sicut sensus aspicit ad sensibilia, & comprehensio sensibilium est naturalis in nobis, cum non acquiritur ex præexistenti cognitione, necesse esset, vt intellecta essent naturalia in nobis & non vt quędam sint naturalia, & quædam accepta per doctrinam. 1. meta. com. 49. Ex quo patet quantum deuiant a veritate illi, q̄ tenent ex mente Aristote. & Commen. Auer. nostrum scire esse reminisci, sicut posuit Plato. Vide cōtra opinionem istorū, etiam Auer. in paraphrasi super. 1. posteriorū. in commen. 2. in. 7. metaphysi. cōmen. 58. &. 6. physi. com. 59. & est contra Aristo. etiam. in fine secundi posteriorum, in illo capitulo. de principiis autem, vbi habet pro inconueniēti ꝙ habitus primorum principiorum, qui est adeo nobilis, & certior scientia, sit nobiscum congenitus, & lateat nos, & idem habetur hic in tex. com. 49. super 1. metaphy.

Vniuersalia Platonica si darētur ad quæ intellectus aspicit, sicut sensus ad sensibilia, sequeretur quod cæcus a natiuitate haberet scientiam de coloribus, & surdus a natiuitate posset habere scientiam de sonis. 1. Metaph. commen. 49. Ex quo patet contra illos qui dicunt oppositum ꝙ cæcus a natiuitate potest habere scientiam naturaliter de coloribus, vide etiam Philosophum 1. posteriorum. in illo capitu. Manifestum est quod distincte sensu, & in. 2. phy. tex. com. 6.

Vniuersale comprehendit res infinitas in potentia non in actu. 2. Metaphysico. commen. 13. idem 3. de anima. com. 19. &. 12. meta. commen. 14. &. 51.

Vniuersale & indiuiduum sunt duę naturæ, hoc enim est intellectum, illud vero sensibile. 3. metaphysic. commē. 10. idem Boetius. vniuersale est dum intelligitur, & singulare est quod sentitur.

Vniuersale esse non est dubium, sed dubium est quid sit natura eius. 3. meta. tex. com. 12.

Vniuersalia separata in rebus artificialibus, & accidentibus nullus potest ponere. 3. metaphysi. tex. commento. 12.

Vniuersalia sunt communia, quia sunt in pluribus. 3. metaphysicæ. commen. vlti.

Vniuersalia sunt priora secundum rationem, singularia autem secūdum sensum. quinto Metaphysic. in tex. commen. 16. in capitulo de priori. vniuersale est simile toti, quia continet particularia, sicut totum continet partes. 5. Metaph. tex.

tex. commen. 31. &. 1. physic. tex. commen. 4.

Vniuersale commune est quod aptum natum est in pluribus inesse. 7. Meta 45.

Vniuersalium diffinitiones habent aliquam dispositionem substantiarum existentium extra animam, & qualitatem accidentem eis. 7. Metaphy. commen. 46. inde colligitur vniuersale sumi dupliciter, pro prima & ꝑ secunda intētione.

Vniuersaliter existentium nihil vtique substantia est. 7. Metaphysic. tex. commen. 48. vbi expresse colligitur, quōd vniuersalia apud Aristotel. non sunt substantiæ rerum, sed sunt notiones, seu conceptus declarantes substantias rerum, sicut notauit Commentator etiam primo Metaphysico. commen. 45. vn de Aristote. istam quæstionem late examinat contra Platonem in 7. Metaphy. a tex. com. 44. vsq; ad tex. comm. 50.

Vniuersale est in capitu. ad aliquid, & substantiæ Socraticæ sunt de genere rerum per se existentium, & ideo vniuersale non est substantia separata. com. 48. Vide etiam ibidem. com. 57.

Vniuersale quod prędicatur in quid de re non significat eam, vt est in diuidua, sed vt est in ea natura similis naturæ, quæ est in quolibet indiuiduorum. 7. Metaphysicorū. commen. 48. Vide etiam. 12. metaphy. com. 4.

Vniuersaliter omnis natura congregata ex duabus naturis conuenientibus, necesse est, vt sit de natura cōponentium. 7. metaphysic. commento. 48.

Vniuersale nullum est separatum a singularibus. 7. Metaphy. tex. commento. 57.

Vniuersalia impossibile est, vt sint substantiæ rerum, quia vniuersalia rerum sunt communia, & nullum commune est substantia. 7. Metaphysico. tex. commen. 57. & tex. commen. 58. & hoc est quod notauit pulchre Commentator in 1. Meta. com. 45. idem. 9. meta. tex. commen. 6.

Vniuersale & particulare sunt ad aliquid. 7. Meta. com. 57.

Vniuersale & subiectum seu materia differunt, quia vniuersale prædicatur essentialiter de re, materia autem seu subiectum, non prædicatur nisi denominatiuè. 9. metaph. tex. com. 12.

Vniuersale nullum substantiam esse possibile est. 9. metaphysico. tex. commen. 6. & habetur in sermonibus de substantia & ente, id est in septimo Metaphysi. tex. commen. 44. & infra.

Vniuersalia apud Platonē sunt substantiæ abstractæ, & sunt principia substantiæ sensibilis. 12. Metaph. commen. 4.

Vniuersalia apud Aristotelem, sunt collecta ex particularibus in intellectu, qui accipit inter ea consimilitudinem, & facit ea intentionem vnam. Plato autem ponebat vniuersalia extra animam existentia per se. 12. Metaphy. commen. 4 & 3. de anima. commen. 18. &. 1. de anima. com. 8.

Vniuersalia sunt priora in intellectu particularibus, quæ cum auferuntur, auferuntur particularia. 12. primæ philosophiæ. authoritate Alexandri. commento. 27. vide in contradictionibus nuper ęditis.

Vniuersum differens de omnibus dicat necesse est. Aristotel. in quinto de generatione animalium. capitulo vltimo.

Vniuersalia cum sint abstrahibilia a singularibus, & sint accidentia, quomodo poterũt notificare substantias rerum singularium, vide in solutionibus, in paraphrasi metaphysi. tracta. 2. ibi, sed hoc dubium facile soluitur.

Voluntas est appetitus rationi & deliberationi coniunctus. Alexander in paraphasi de anima. capitulo vltimo.

Voluntas non est extra cognitionẽ consimile. in. 12. primæ philosophiæ. com. 39.

Voluntas non postponit facere, qđ intendit, nisi propter essentiam alicuius in re intenta, quæ ante non erat. 8 phy. commen. 15. & nullus hoc fundamentum negare potest per rationem suam intrinsecam, sed extrinsecam. ibi.

Voluntatis nouæ, mouere quod sequitur a volente est nouum necessario, sed mouere quod sequitur voluntatem antiquam, est æternũ necessario. octauo physicor. commento. 15.

Voluntas appetitus est. 3. de anima. tex. comm. 50.

Voluntaria operatio non fit nisi cogitatione & volũtate. secundo colliget. capitu. 19. de iuuamen. membrorum anhelitus.

Voluntas est propter intellectum. 12. primæ philosophiæ. commento 36.

Voluntas est quoddam desiderium de duobus oppositis æqualiter dependens, & desiderium illud cessat quando desideratum, deductum est ad actum. Ex libro destructionum, disputatione. 1. in solutione. 2. dub.

Voluntas infinita de natura necessarium reputari potest. ibi.

Voluntas si esset in antiquo, nouũ ab antiquo prouenire posset. Ex libro destru. disputatio. 1. in solutione. 10. dub.

Voluntas quum fuerit ad inuenien dum aliquid in aliqua hora, necesse est. vt in ea fiat in illa hora in agente concupiscentia, quæ ante non erat octauo physicorum commento. 8.

Voluntarius motus non est impossibile, vt sit sine musculo contra Gal. 2. colli. ca. 18.

Voluntas æquiuoce reperitur incorruptibili, & in Deo, & abstractis. Ex disputation. 3. in solutione primi dub.

Volũtas est passio & mutatio in corruptibili. ibid.

Voluptates non sunt de dispositionibus necessariis in esse hominũ, neque de perfectionibus eorum, sed sunt consequentia ex necessitate materiæ Auerroes in prologo physic. quod ideo dixit quia, ex secundo physicorum, quædam sunt ex fine, & quædam ex materia, vt mors & corruptio, similiter homo non est propter voluntatem tanquam finem. sequitur igitur, vt sint ex materiæ necessitate, vnde Commentator, secundo physicorum. commento. 88. Illa enim inueniuntur in rebus naturalibus de necessitate, non propter aliquid, vt mors animalis, sunt propter materiam, & illa quæ inueniuntur in eis propter aliquid sunt propter formam, & diffõnem. cũ igitur

igitur voluptates corporis nõ sint hominis finis, neque perfectio, vt demonstratum est in scientia morali, non sunt igitur propter formam, relinquitur igitur, vt sint propter materiam, & illum locum pauci intellexerunt, vt poteris videre.

Voluptas alia est respectu præteriti, alia respectu præsentis, alia respectu futuri. septimo physicor. commento. 19.

Voluptas præteriti est per rememorationem futuri, per speciem præsentis, per sensum in actu. ibid.

Voluptatis causa est comprehensio. 12. metaphy. tex. commen. 39. vbi ponitur probatio a signo, quia sensus & vigilia, & intellectus sunt nobis delectabiles & voluptatem afferentes.

Voluptas intellectus nostri qui quãdoque est in potẽtia, & quandoq; in actu, differt a voluptate aliarum intelligentiarum, quæ semper actu intelligunt, quia nostra est ad tempus, & illarum est sempiterna. 12. meta. tex. com. 39.

Voluptati quę est in deo nulla opponitur tristitia. Commentator authoritate Alexandri, quia non consequitur passionem, cum compræhensioni eius non opponatur ignorantia. 12. metaphysicorum. commento. 39.

Volentem si poneremus aliquem vnum oppositorum ab æterno retinentem, remoueremus voluntatis dispositionem. ibid.

Volenti si duo similia ęqualia proponantur, nõ magis unum, quàm aliud eligeret, nisi aliquo modo dissimilia sint, & fuerit aliqua denominatio in vno, & non in alio, si enim omnimode similia forent, & non esset ibi causa inclinans, tunc voluntas respiceret ambo æqualiter, ex libro destructionum. disputatione prima. in solutione decimi dubij.

Volucrum alia penitus volant, vt aquila, alia membrana sicca, vt apes & scarabei, alia cute, vt vespertilio. 1. de histo. ca. 5.

Vox & locutio differunt, quælibet enim locutio data, est iis etiam & vox, sed non quibus vox, illis etiã locutio inest. Arist in. 4. de natura animalium. capit. 9. locutio etiam nõ perinde a natura est, sicut vox, vt ibidem habetur.

Vox est sonus animalis. 2. de anima. tex. com. 88.

Vox & sonus si indirectum semper progrederetur nemo seipsum loquentem audiret, nec etiam qui esset a tergo loquentis. Themi. 2. de anima capitu. 27. & est super text. commen. 80.

Vox elementorum, genus est & materia. 7. metaph. tex. com. 43.

Vox tum marium, tum fœminarũ immutatur, cum semen ferre incipiunt. 7. de natura animalium. capitu. primo. Vide causam in quarto de generatione animalium. capi. 8. vbi de lacte disserit.

Vox est exercitium pulmonis. 6. colliget. cap. 2.

Vox non est necessaria in esse nostro, sed est ad bene esse. 2. Colliget. cap. 19.

Vox est materia orationis. Aristoteles in quinto de generatione animalium. cap. 7.

Vox alia acuta, alia grauis. ibid.

Vox fœminarum, senum, ægrorum, est acutior vt plurimum vo-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ce marium, iuuenum, & ſanorum. ibidem. & vide ibi cauſam, vide etiam de voce fœminarum, quòd ſit acutior, vt plurimum. quinto de natura animalium. capitulo quarto.
Vox ex ſectibus teſtibus immutatur in animalibus. vide cauſam. quinto de generatione animaliũ. capitulo.7.
Voces proprię ſingulis animalibus ad initum, & venereum coitum accommodatę. Ariſt,in.4 de natura animalium.ca.9.
Vocalis arteria eſt organum reſpirationis.ex ſecundo de anima tex. commen.89.
Vocis eſſentia non eſt aliud niſi percuſſio aeris anhelati ad membrũ quod canna dicitur ab expulſione animæ imaginatiuæ voluntariæ, quæ eſt in iſtis membris. ſecundo de anima.commento.90. & elicitur ex tex.
Voci figuram ineſſe putari poteſt propter aerem qui in voce elidenda percutitur. Themiſti.2. de anima in expoſitione.tex. com.108. & in cap.37.
Vocis inſtrumentum appropriatũ eſſe epiglotum oſtenditur ſigno, quia cum inſufflamus epiglotum formatur vox ſimilis illius animalis.2.colliget.ca.19.
Vocis grauitas videtur eſſe naturæ generoſioris. Ariſt.in.5.de generatione animalium.capitulo ſeptimo. Et nota quòd hoc eſt ex opinione antiquorum, contra quos inuehit,vt notat ibi Ioannes Grãmaticus.
Vrinæ & ſeceſſiones & catarri,oma, ſeu cruda dicuntur,eo quòd non ſunt obtenta a caliditate.4. methe. tex.comm.22.
Vrinæ diſpoſitio ſignificat principaliter ſuper ępate & venis, ſecundario vero ſuper renibus & veſica.capitulo.21.
Vrſus animal omorum eſt, & cum tauro congreditur, & vide modũ. octauo de natura animalium.capitulo quinto.
Vrſus hieme conditur, ſed vtrum propter frigus,an alia de cauſa,ambigitur. 8. de natura animalium. capitulo.17.
Vrſa fętu grauida,vel a nemine, vel a pauciſſimis capta eſt, & tempore ſui latibuli hoc animal nihil edere certum eſt.octauo de natura. capitulo.17.
Vrſum latebra egreſſum aiunt Arum herbam dictam deguſtare, vt inteſtinum laxetur,& hiet. ibidẽ.
Vrticarum duo ſunt genera.4.de natura anima.ca.6.
Vrtica nulla excrementum habet: in hocq; eſt ſimilis ſtirpibus. ibid.
Vſus quo vtitur rhetorica & dialectica enthymemate & exemplo, alius eſt ab vſu, quo vtitur illis ars demonſtratiua. Auer. in prologo phyſi. vide quomodo hoc ſit intelligendum in ſecundo priorum. capit 23.& in 8.phyſico.commen. 33 & in. 2. phyſico. commen.80. Et animaduerte q̃ conſimilis differentia contingit de locis topicis, quia aliter vſitantur apud rhetores & aliter apud dialecticos, ſicut bene notauit Seuerinus Boetius in fine quarti libri de dẽtiis topicis.
Vſtibilia & inuſtibilia quæ ſint, require.quarto metheororum. text. commen.48.
Vſtibilium quædam ſunt inflammabilia,quædam vero non.ibid.

Vtentes

Vtentes hoc nomine ens pro principio,non perceperunt, niſi principium materiale tantum,& nõ formale.primo phy.com.7.& ſecundo phyſic.commen.9. Vide etiam 4.phyſ.com.primo,& tex.com.7. in quarto meta. & ſeptimo meta. com.8.& ſecundo de anima.
Vtrũ in corporibus ſimplicibus motor & res mota ſint idem,hoc indiget declaratione,non autem vtrũ ab intelligẽtia moueantur. 2.phy. commen.3.& ſeptimo phyſ.com. 2.& quarto phyſi.com.71. & octauo phyſ.32.& tertio cœli.28. & 4. cęli.22.24.& 25. & primo cęli.81. & 89.& 17. & quinto phy.18.
Vter inflatus plus trahit vacuo.4.cęli.tex.com.30.
Vtrum,particula,quando eſt interrogationis nota non quęritur,niſi de oppoſitis quæ ſimul eſſe nõ poſſunt.decimo metaphy.tex.cõ.17. Dixi quando eſt interrogationis nota,quia aliquando eſt nota ſolutionis apud Ariſt.pręſertim,& iſta eſt ſententia Ariſt. in.10.metaph. tex.cõmen.18.vbi dicit.ſemper in oppoſitis eſt interrogatio ipſius vtrum &c.
Vteri,ſeu vuluæ mulieris ſitus ẽ inter inteſtina & veſicã.1.de natura animalium.cap.vltimo.
Vuam albam cum ſoleat ferre vitis quam capnium vocant,ſi nigram tulit monſtrum id eſſe non putãt, quoniã ſæpiſſime id facere ſoleat, cauſa eſt q̃ ſua natura inter albã, & nigram eſt. Ariſt.in.4.de generatione animalium.cap.4.
Vulpes quũ partum ediderit,lingua lambendo refouet, & concoquit. 6.de natura animalium.cap.34.
Vuluę pars ĩterior loci,& vteras appellatur,vnde fratres vterinos dicimus,oſtium vero & ceruix matrix dr̃.3.de natura aĩalium.cap.1.
Vuluas aut vteros omnia aĩalia intꝰ habent, teſtes vero quædam intus, quædam vero extra. videcãm in 1.de gener.anim.cap.12.
Vulua attrahit ſemẽ,vel pp virtutẽ attractiuam exiſtẽtem in villo,vel pp caliditatem,vel pp vtranq; iſtarum ſimul.Auer.in 2.de generati. anim.cap.2.
Vulua an habeat virtutem immutatiuam,hoc indiget ſpeculatione,tamen virtus informatiua non põt dici q̃ ſit in vulua, quia non eſt ipſa, quæ creat membra embrionis, ſed verius forma quæ eſt in ſemine,in vulua aũt non eſt virtus immutatiua, niſi loco conſeruãtis cũ attingit aer ſperma, corrũpit eius complexionem.2. Col.cap.10.
Vultures nidificant in altiſſimis rupibus propterea,& ex ignoto orbe, aduenire Herodotꝰ Bryſſonis rhetoris pater opinatus eſt,& q̃ multi exercitum ſequentes repente apparent.6.de natura anim.capit.5.idẽ in 9.de natura animalium.
Vultures habent fortem viſum, ita q̃ dr̃ de eis q̃ ipſis exiſtentibus in damaſco, videbant morticina babyloniæ.3.Col.cap.38.
Vulgus non intelligit de non eſſe, niſi illud quod non comprehenditur viſu,octauo phyſicorum commento.4.
Vulgo non ſunt propalanda diuina. vnde laudanda eſt ſententia illius qui dixit, q̃ communicans vulgo ſecreta ſcientiæ, eſt ſicut tradens venenum quibuſdam corporibus.ex diſputatione ſexta, in ſolutione, ſexta.

De

Universidad de Deusto
Biblioteca

De litera. X.

Xiloptoros est vermiculus a corrodendis lignis dictus, quem (vt Theodorus gaza) ligniperdi appelles. vide de eius generatione 5. de natura anim. cap. 32.

De littera. Y.

Ydeę Platonis nusquam sunt 3. ph. tex. cō. 25. Ydeæ nō prosunt nec ad scientiam, nec ad gñonē. 7. met. t. c. 20. vsq; ad tex. cō. 22. probatur ꝙ non prosunt ad scientiam, sed a tex. cō. 22. vsq; ad tex. cōm. 33. ostenditur ꝙ nō prosunt ad gñationē. vide ꝙ hoc Cō. in c. 20. 22, & in c. 33. alleg. Ydeas asserentes numeros illas esse inquiunt. 12 meta. tex. cō. 42.

Ydeam non contingit diffinire, singularium enim est idea, vt dicunt & separabilis est. 7. metaphysi. text. cōmen. 53.

Ydeas esse rationes separatas in intellectu creatoris opinatus est Plato, vt testatur Ammonius in 1. de anima. in expositione tex. 8. & Simplicius 1. cœli, & pro hoc vide primo cęli ipsum tex. cōmē. 19. & est opinio Ioannis grāmatici, & multi viri illustres, vt Bessario Cardinalis, & Boetius. ex latinis, in secūda editione libri de interpretatione ait, non esse differētiam in hoc, nec in aliis inter Arist. & Platonem nisi in verbis solum, vnde quod Aristo. viderit etiam tales rationes ideales esse in mente diuina. isto modo astruunt, quia Aristote. 12. metaphysi. tex. cōmen. 52. ꝙ duplex est ordo, vnus qui est in duce, alter qui est in exercitu, & ille qui est in exercitu est causatus ab illo qui est in duce. sic duplex est bonū vniuersi, vnum inuentum in ipso, & ordo duplex, aliud est in conditore. vbi aūt est ordo ibi est iudiciū. Amplius 7. primæ philosophiæ, te. commen. 23. dicit Aristo. ꝙ forma domus in materia fit a forma domus, sine materia, & sanitas in corpore infirmi fit a sanitate, quæ est in anima medici. Amplius Aristo. 3 de anima. tex. cō. 6. laudat antiquos qui posuerunt intellectum esse locum specierum, multo magis intellectus diuinus. Et confirmatur, quia Arist 3. metaph, habet ꝙ inconuenienti contra Empedoclē deum non cognoscere omnia, sed hoc non esset nisi haberet in se rationes ydeales omnium, & confirmatur authoritate Cōmen. in. 12. metaphy. cō. 37. vbi dicit. ꝙ opinio dicentium deum omnia intelligere, quodammodo est vera, & quodammodo non, nam sub rationibus singularibus quæ infinitæ sunt non est vera, sed bene sub rationibus specialibus. ita ergo cōcluditur, ꝙ quælibet species habet propriam ydeam in diuino intellectu. Et confirmatur authoritate Commentatoris. 12. meaaphysic. cōmen. 36. ubi habet, ꝙ forma habet duplex esse, materiale & abstractum. & hoc est ꝙ volūt dicere ponentes ydeas. Amplius Aristo. in 2. physi. de scribēs genus causæ formalis, asserit ipsam esse rationem & exemplar, sed causa exemplaris non est, nisi causa ydealis. Propter has & consimiles rationes voluerunt supradicti viri non esse discordiam

diam inter magistrum. scilicet Platonem & discipulum Aristotelem, nisi in verbis tantum, quia Aristoteles voluit vt ydea hominis homo diceretur, quia homines ex nominibus facile cū eorum phantasia concurrunt ad id, quod per nomen importatur, & consuetudo est vt homo significet hominem qui est in materia sensibili, vnde Aug. in lib. 83. quæstionum. q. 46. inquit. non est verisimile, aut nullos sapientes ante Platonem extitisse, aut formas quas Plato ideas nominauit non intellexisse, siquidem tanta vis in eis sita est, vt eis non intellectis sapiens quis esse non possit.

Dicimus nos esse hoc maxima admiratione dignum, si Arist. non discrepat nisi in verbis tantum, in positione ydearum, sed in solis vocibus, cur igitur in ipsa logica eas insectatur. dicit enim in lib. primo posteriorum ualeant ydeæ Platonis. Monstra enim sunt. cur in philosophia naturali, vt in 2. physico. tex. cōmen. 26. & primo cœli text. cōmen. 92. cur in scientia morali primo ethicorum. cap. 7. facit illam protestationem in illa quęstione de per se bono, quum dicit esse per difficilem ob amicos qui ydeas introduxerunt, & dicit ꝙ duobus amicis existentibus magis piū est veritatem in honore præferre, cur in primo & in 7. primæ Philosophiæ ostendit ydeas, neque propter scientiam, neque propter generationem esse necessarias? nunquid illa est dispositio de vocibus & non de rebus? o per uitā meam quomodo præclara ingenia alluci nātur in re clarissima, est enim processus ille de vocibus, an de rebus? discurrant quæso. & parumper considerēt si dispositio illa de vocibus vel de rebus, lucidissimus Themistius in primo de anima. capit. 20. scribit in altissimis præsertim philosophiæ quæstionibus, non ęquum est aliud dicere, aliud sentire. Manifestum autem est inter altissimas philosophiæ quæstiones esse illam de ydeis. altissimum enim inquit Porphyrius est huiusmodi negocium, & maioris indigens inquisitionis. Quapropter teneo Aristo. nedum vocibus, verumetiā intellectu dissentire. alioquin oportuisset ipsum soluere rationes, quæ de rebus ipsis procedunt. Et ideo pro solutione omnium authoritatum quas ipsi adducunt, scias formam habere duplex esse, materiale & abstractum, vt forma coloris in corpore materiali habet esse materiale, sed in sensu spirituale, quia in sensu est comprehensio, & in hoc est latitudo, quia nobilius esse habet in virtute imaginatiua, q̄ in sensu communi, & in cogitatiua q̄ in īmaginatiua & in memoratiua q̄ in cogitatiua, tertio de anima commen. 6. & in intellectu nostro adhuc est in altiori gradu, & in intelligentia luna adhuc altius, & ita gradatim ascendunt formarum perfectiones vsque ad formam formarum quæ est prima, & est diuina essētia īqua omnia vnitiue continentur & eminenter. 12. metaphysi. comm. 37. Est enim in supremo gradu vnitatis simplicitatis & nobilitatis, vnde deus est omnia entia nobiliori & diuini ori modo qui esse potest, & isto modo Philosophi dixerunt in diuina essentia vniri & contine-

Cap. 1.

ri

ri modo q̄ sint in propria forma, vnde ens per participationem continetur eminenter. i. nobiliori modo simpliciter quā sit in seipso, & quia licuit semper Philosophis in rebus arduis exemplis vti, vt testatur Cōmentator in fine primi physico. commen 82. & in 3. de anima. in cōmento. 14. propterea imaginari ꝙ sicut habens aureum dicitur habere marcellum & soldū, & ereum bolum, & nobiliori modo præcium & valor talium possidetur in forma aurei q̄ si possiderē tur in forma propria. sic diuinus intellectus solam diuinam essentiā intuitiue intelligendo, dicitur omnia entia intelligere diuiniori modo, q̄ si eadem in formalibus & propriis earum rationibus attingeret, & est modus qui non potest attingi ab aliquo alio intellectu, vt bene dicit Cōmen. in libro destructionum, & ista est Aristotel. sententia, & hoc est quod dicit Commentator quòd omnes formæ sunt in potentia in prima materia, & sunt in actu in primo motore, quia sunt in virtute actiua eius in qua continetur in supræmo gradu vnitatis, simplicitatis, & nobilitatis, & istæ sunt ideæ quas comminiscebatur Plato & 12. metaph. commento 36. Forma habet duplex esse, materiale & abstractum. & hoc est ꝙ volunt dicere ponentes ydeas, sed non perueniunt ad hoc. Vide igitur magnam esse differentiam inter Aristot. & Platonem, dato ꝙ Plato posuisset istas ydeas ī intellectu diuino, quia Plato posuit ydeas sub formalibus & distinctis rationibus in diuino intellectu, & Theologi nostri hoc asseuerant, vnde Diuus Augustinus dicit alia ratione conditus est equus, & alia ratione conditus est homo, in libro. 83. quæstionum. quæstione. 46. Sed hoc non vidit Aristot. nec eius sequaces, sed voluerunt nullum aliud esse intellectum a diuino intellectu, nisi suam essentiam modo prædicto, quia ibi non est aliqua multitudo, nec secū dum rem, nec secūdum rationem, & ꝙ ista fuerit opinio Aristotel. ex intentione Auerro. ostenditur manifeste ex verbis eius in paraphrasi metaphysicę tractat. 2. vbi dicit, ꝙ licet in artificialibus est magis manifestum, omne quod generatur, generatur a sibi simili, quia forma sanitatis in corpore fit a forma sanitatis in anima medici, & domus forma in materia fit a forma domus sine materia, quæ est in anima ædificatoris, vt dicitur in 7. primæ philosophiæ. subdit ꝙ in naturalibus etiam rebus res, ita se videtur habere, ꝙ earum principia vltima fit conceptio per intellectum. Aliter enim vnde euenit eis ꝙ sunt ex sui natura aptę vt intelligantur a nobis, nam hoc est sibi quid essentiale & inherens naturæ earum, id autem ꝙ est essentiale alicui, peruenit quidem ipsi enti a causa efficiente de necessitate, nihil autem datur quo sensibile euadat intelligibile in potentia & quod de sui natura est vt intelligatur nisi eius generatio fiat ex intellectuali apprehensione, licet suum esse sensibile sit conceptum a suis principiis sensibilibus, quemadmodum in artificialibus contingit, nam accidit rebus per artem confectis ꝙ intelligantur ab illo, qui non operatur eas

eas, propterea quia sunt ordinatę ab intellectu qui est ipsa forma existens in anima artificis. aliter. n. essent intellectæ per accidens, & similiter res se habet in natura & in rebus naturalibus'. Hinc apparet generatim ꝙ dantur formæ separatę, quæ sunt causa ob quam ipsa substantia sensibilis est intelligibilis, præstant autem ipsi sensibili formam substantialem qua fit intelligibile potentia per ipsam naturam, & per corpora cœlestia, & tales formæ sunt formæ corporum cœlestium, & hoc est ꝙ quærebāt ponentes ydeas, sed non peruenerunt ad illud & consimilem sententiam vt dixi habetur. 12. metaphysicæ. commen. 18. prope finem.

Amplius Commentator in eodem. secundo tracta. in paraphrasi ibi Themistius reddit rationem pro Platone, vbi recitat quòd ideæ sunt necessariæ propter generationem animalium & plantarum, spōte nascentium, quibusdam interpositis, scribit, in quibusdam tamen entibus existimari potest, ꝙ necessitas cogit ponere formas separatas in generatione induidui, vt in animali non gignitiuo, in quibusdā tamen non videtur hoc necessarium, neque videtur ꝙ indigeant ipso inquantum sunt generabilia. veruntamen si considerentur formæ generatę inquantū accidit eis ꝙ sint intelligibiles, & tandem habentes ordinem, apparebit necessarium ponere vel intromittere hanc formam cunctis rebus, vt prius diximus: sed huiusmodi principium alio modo se habet qùam ponit' a ponentibus ydeas, dicebant enim quòd intelligibile ipsius equi, & eius quidditas, vt est in materia, est idem extra materiam, & sic sequitur necessario, vt sit & detur equus hinnibilis sine materia & ignis comburens, & si sic intelligunt, errant omnino. & si ipsi velint de esse rerum separatarum id quod Aristote. intendit vt existimauit eorum fautor, scilicet Themistius, errauerunt, tandem quia transtulerunt dicta scientifica in dicta poetica, quæ non sunt vera, & sunt ad docendum populum. vbi clare patet secundum mētem Auerr. Aristo. res generabiles ratione qua sunt generabiles & sensibiles non indigere, vt ficagente separato, quia generans apud Aristote. necessario est corpus aut virtus in corpore, vt dicit hic Cōmentator & in 7. metaphysi. commen. 31. & idem est agens ꝙ transmutat materiam, & ꝙ inducit formam, Sed si considerentur res generabiles & sensibiles, pro quanto sunt intelligibiles in potentia, quia ex sui natura habent aptitudinem vt intelligantur, & tandem vt habent ordinem, quia ordo iste in sensibilibus generabilibus esse non potest a principio, ex quo sortiuntur sensibilitatem, & est materia, quia illla est causa inordinationis, oportet ex hoc ꝙ iste ordo dependeat tanquàm a primordiali principio ab agente separato, & est primum principium a quo cœlū & tota natura dependet. 12. metaphysicæ. text. commen. 38. &. 52. vbi ostenditur quòd ordo vniuersi est sicut ordo in exercitu, qui causatur, & dependet ab ordine in duce, & bonum eius est a bonitate ducis, & sub ista ratione bene generabilia

bilia omnia, & cum semine & sine semine, immo omnia quæ sunt indigent isto agente separato, quod sui virtute continet & influit esse intelligibilitatem & ordinem omnibus. Sed platonici, quia ipsi videntur, aut hoc intellexisse quod intellexit Aristote. vt dicit Themi. & omnes fere posteriores expositores, vt Antonius, Philoponus. Simplicius, & id genus, & tunc plato peccat, quia in scientia demonstratiua & speculatiua non debemus vti metaphoris, vnde ex hoc quód equus est in virtute actiua dei, modo prædicto, non propterea illa virtus debet equꝰ appellari, aut asinus, Si autem ipsi intelligunt ꝙ quidditas equi in materia est eadē cum quidditate equi intelligibili separata, tunc est error clarus, quia daretur equus sine materia, & ideo qūocunque intelligant Platonici & defensores Platonis, non possunt euadere ab inconuenientibus, sed vt dixi videtur mihi ꝙ Aristo. impugnet ipsos in re, & non in sermone tantum.

Ad illud autem secundi physico. tex. commen. 28. respondetur ꝙ vt notat lucidissimus Themistius ibi forma appellatur exemplar apud Aristote. non eo modo quo hi qui ydeas posuere separatas quasdam species atque ipsas per se nullo innexu materiæ subsistentes, sed propterea quia definita præscriptaque est eorum omnium forma, quæ a natura proueniunt hominis, equi, bouis, fici, oleæ, platani, etiam illud principium, vnde hæc oriuntur eatenus pergit mouēdo, & exercendo materiam, donec forma ipsa & species coaptetur & congruat plene atque perfectę, vbi patet clare authoritate Themistij Aristotelem non posuisse formam exemplarem, sicut posuit Plato. & mirum est de Simplicio quomodo audet dicere Aristote. in hoc non dissentire a Platone, quum ipse in prologo primi physicæ auscultationis expresse dicat, causas apud Aristot. esse efficientes & fines, cōcausas vero materiā & formā, verumtñ Plato causis addidit exemplarem, & concausis instrumenta, siue officialem, & ex illo loco patet, ipsum non secūdum Aristotelicos loqui, dum confitetur etiam causam exemplarem more Platonicorum.

Amplius Aristo. in secundo physico. tex. comen. 19. arguit contra Platonem, & ponentes ydeas quod ad eorum positionem sequitur, vt quæ non sunt separabilia secundum rationem a materia, sint separata secundum rationem, & tamen latet eos hoc contingēs, quia cum formæ naturales sint separatę secundum esse a materia secundū ponentes ydeas. igitur sunt etiam separabiles secundum rationem & diffinitionem, quia vt inquit Commentator in commen. quicquid separatur secundum esse, separatur ratione, sed nou conuertitur, modo si per istam opinionem Aristo. concordat cum Platone in positione ydearum, ipse eaſdem in hoc pateretur angustias, & ideo hoc argumentum debuit solui ab ipso, quia ęque procedit contra opinionem eius, sicut procedit contra Platonem. vnde isti qui non possunt capere Aristo. vere cōtradicere Platoni audiant Themistium primo de anima. cap. 20. vbi scribit certe supinas illas opiniones quę animā, aut ignem, aut aquam faciunt, aut sanguinem, aut athomos rotūdas, & leues incessere, aut impellere nulla laus est, quia in id qui vis ingenio vt cunq; pingui atque tardo, nedum Aristo. vir tantus diligentia & doctrina suffecerit, proinde si Aristo. qui sententiam vetustissimam, & proxime accedentē ad verum reprehensurus taxaturusque erat illustrem in philosophia personam citauit, cui & Plato dialogos suos ascripserit, nemo ei tamq̄ male animato in Timeum, aut in Platonem iure succenseuerit, ferè enim eius tota oratio non in hominum, sed in confutatione opinionū versatur, & si ex his quæ scripserint suspicari licebat in se quod scriberent & sentire &c. In eadem sententia Themist. in simili taxat Porphyrium & Andromium asserentes Aristotel. in primo de anima non taxare mentem Xenocratis, sed verba, dum dixit, animam esse numerum seipsum mouentem, vt est videre in cap. 27. in Themistio, & in primo de anima. super tex. commenti. 67.

Finis Tabulæ dilucidationum. M: Antony Zimaræ in dictis Arist. & Auer.

TABVLA OMNIVM diuisionum totius Philosophię Aristotelis ab eodem authore collecta.

APPETITVS alius naturalis, alius animalis primo phy. com. 81.

Alteratio quādoq; sumitur large, & tunc supponitur tam pro transmutatione in substantia, q̄ pro trās mutatione in qualitate. quandoq; vero sumitur proprie, & tunc est transmutatio in qualitate, & in tertia specie qualitatis, & sic distinguitur contra alias transmutationes, colligitur ex. 2. physi. cō. 1. & ex. 2. physi. commen. 32.

Artes sunt duobus modis, quædam sunt in quibus principium est extrinsecum a subiecto, in quod agit ars necessario, vt ars edificandi, quædam vero sunt in quibus per accidens potest contingere ꝙ principium efficiens sit in subiecto, in quod agit vt medicina, quia aliquis potest seipsum sanare per artē medicinæ. 2. phy. cō. 3.

Artes sunt duobus modis, quędam sunt a quibus proueniunt actiones tantum, quædam a quibus proueniunt acta. 2. phy. cō. 3.

Artium quædam faciunt formam, quædam præparant materiam. 2. phy. tex. cō. 24. & 25.

Artes sunt tribus modis. 2. ph cō. 25.

Agens æternum producit effectū necessario, in generabilibus vero agēs producit in maiori parte. 2. physic. commen. 74.

Artium quędam vtunt cognitione, quædā vero nequaq̄. 2. phy. cō. 86.

Alia

Alia est potentia qua ens est in potentia statua, alia qua magnitudo est diuisibilis in infinitum. 3. physico. 57. & 58.
Aliqua competunt primo, aliqua uero secũdo 4. phy. tex. cõ. 14.
Alia sunt ī loco fm actum, & aliqua fm potentiam. 4. phy. tex. cõ. 44.
Accidentis sunt duo modi. 4. physi. cõmen. 45.
Augumẽtatio cõtingit, aut ingrediẽ te aliquo, aut ex alteratione, vt si ex aqua fiat aer 4. physi. tex. cõ. 63. & tex. cõmen. 84.
Alteratio sumitur dupliciter, pro transmutatione in qualitate, & pro transmutatione in substantia. 5. physi. cõmen. 15.
Alteratio alia spiritualis, alia corporalis. 7. phyſico. tex. cõmen. 11. & 2. de anima tex. cõ. 57. & 58. & 3. de anima tex. cõ. 28.
Actionem cõcurrere ad aliquod nouum contingit dupliciter, vel per se, vel per accidens, per se sunt finitæ, per accidens vero actiones possunt esse infinitæ. 8. phy. cõ. 15.
Agens & mouens est duobus modis, naturale & voluntarium. 8. ph. cõmen. 15.
Accidentale quandoque opponitur naturali, quandoque sumitur, vt opponitur essentiali. primo cœli. cõmen. 14.
Alteratio duplex, passiua, & est quã sequitur generatio & corruptio, & talis requirit subiectum, & veram contrarietatem, & fit in tempore, quadam vero non requirit contrarietatem, neque fit in tempore vt illuminatio. 1. cœli cõ. 20.
Augmentatio large & impropriè. 1. cœ. cõmen. 22.
Augmentatio sumitur tribus modis. ibidem.
Agens biparticum est sicut mouens, videlicet, agens impassibile, & agens quod patitur. 1. de generatione tex. cõ. 53.
Animæ passiones, aliæ sunt propriæ, & aliæ communes. primo de anima. cõmen. 3.
Auditus & sonus sunt duobus modis. 2. de anima. 139.
Aliquid esse non corpus dicitur quatuor modis, vel virtus in corpore. 3. de anima cõmen. 5. contra Alexandrum.
Actio intellectus duplex, formatio, fides. 3. de anima. 21.
Antiqui sunt bipartiti, quia quidam dixerunt nihil generari, quidam vero omnia generari, & isti sunt bipartiti etiam. vide 3. cœli cõ. 3.
Accidentia de quibus artifex considerat, quædam primo insunt suo subiecto, & quædam per viam similitudinis. 3. cœ. cõ. 7.
Agens prius tempore & agens prius natura. 2. cap. in libro de substantia orbis. & primo cœli. commen. 105. & 106.
Aquæ duę species, vna sub terra, alia supra terram, & quęlibet istarum specierum, vel fluit, vel stat. 1. metheororum. cap. 5.
Accidentium consequentium ens in quantum ens, quædam sunt opinabilia, & quædam entia. 4. metaphy. commen. 6.
Ad aliquid alia sunt per se, alia per accidens. 5. meta. 20.
Accidentia sunt in subiectis duobus modis. 7. meta. cõ. 18.
Artes opperatiuæ, quædam ratione, quædam consuetudine, quædam vtroque modo acquiruntur. 9. metaphy. cõ. 10.

Appe-

Appetitus alius ab intellectu, alius ab imaginatione. ibidem. cõ. 10.
Actio alia immanens, alia transiẽs. 9. meta. tex. com. 16.
Agentia sunt duobus modis. v3. agentia semper vnum tãtum, & talia sunt nãlia, & agentia vnum, & quãdoq; eius contrariũ, & talia agunt cũ electione & meditatione. ex 3. disput. 1. in lib. destru. in sol. primi dub.
Animalium alia gignunt aĩal perfectum, alia ouum, alia vermẽ. primo de hist. animal. cap. 5.
Causa alia per se, alia per accidẽs. 2. physi. tex. com. 33.
Causa alia in potentia, alia in actu. 2. physi. 34.
Causa alia simplex, alia composita. 2. physi. tex. com. 36
Contingentia dicitur de causa agẽte & recipiente. 2. phy. com. 48.
Causa agẽs aut est naturalis, aut voluntaria, & nõ datur tertia. 2. phy. com. & tex. 65.
Continuatio alia naturalis, alia artificialis, alia mathematica. 5. phys. commen. 26.
Comprehensio quędam est ex disciplina, & quædam sine disciplina. 5 phy com. 31.
Continuum quodlibet dupliciter, dicitur finitum aut infinitum, vel fm diuisionem, vel secundum vltima. 6. phy. tex. com. 19.
Contradictio aliqua in scientiis est secũdum sermonem, & aliqua est fm rem. 6. physi. com. 19.
Contrarium generari ex contrario dupliciter, vel ex subiecto, vel ex termino. 8. phy. com. 4.
Causa propter quã quæ mouentur ab extrinseco, qñq; mouentur, & qñq; quiescunt triplex est, vel absentia motoris, vel distantia eius, vel pñtia ĩpedimenti. 8. phy. cõ. 19.
Contrariorum alia continent, alia vero ꝓnentur. 1. phy. tex. cõ. 49.
Cẽtrum aliud est mathematicum, & est punctus, aliud naturale, & ẽ corpus circa quod reuoluitur corpus sphericũ 8. phy. cõ. & tex. 76.
Causæ quædam sunt simplicium, & quædam sunt causæ compositoꝝ. primo cęli. com. 1.
Corporum quædam non continentur in alijs, vt totus mundus, & quadã continentur, vt partes mundi. primo cęli. tex. com. 4.
Cęlum aliqui opinati sunt esse primam causam, aliqui vero quod ẽ causatum à prima causa. primo cęli. commen 20.
Corpus quodlibet aut ẽ simplex, aut compositum. 1. cęli. 34.
Corpus infinitum non intelligitur nisi quia aut vnum, aut plura simplicia, ex quibus componitur sunt infinita, vel quia sunt infinita numero, licet sint finita magnitudine. primo cęli. 34.
Cęlum sumitur tripliciter. primo cęli. cõ. 55. & tex. com. 96.
Corpus omne aut finitũ, aut infinitum, aut anomiomerum totũ, aut omiomerum. 1. cęli. tex. com. 56.
Corpus compositum ex graui & leui, aut est compositum per mixtionem, aut per partium vicinitatem, seu iuxta positionem. primo cęli. commen. 57.
Corpus omne aut est actiuum, aut passiuum, aut vtroque participans. primo cœli. commento. 63. & tex. commen. 68.
Corpus aliud sensibile, aliud intellectuale. 1. cęli. tex. cõ. 69. & Cõm. 3. metaph. com. 17.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Corruptio alicuius est duobus modis, vel ex se, ꝑpter defectum naturæ, aut à suo contrario, vt corruptio ignis. 3. cęli. 52.
Compositorum differẽtium in grauitate & leuitate, quædam magis grauitant, q̃ quædam in eodem loco, & quædam in locis diuersis. 4. cęli. com. 28.
Comprehẽsibilia humana diuidun tur in duo 3. de anima. com. 33.
Corruptibile tripliciter. 1. cęli. tex. com. 113.
Corporis potentia dupliciter potest dici, finita, aut in duratione, aut in velocitate motus. Cõment in paraphrasi. in fine primi de cęlo.
Corpora quædam sunt rotunda ex sui natura, quædam ex continente 2. cęli. commen. & tex. 26.
Comprehensiones contingentes in somno, quędam dicuntur somnia, quædam diuinationes, & quædam prophetiæ. in libro de somno & vigilia.
Cognitio præcedens cognitionem creditam & intellectam ẽ duplex, agens & præparans, ex libro de diuinatione.
Corruptio dupliciter aut natura, aut accidente. ex libro de longitudine & breuitate vitæ.
Corporum quoddam est compositum, quoddam vero minime. 3. cap de substantia orbis.
Calor duplex, naturalis & extraneꝰ. 4. metheororum. com. 1.
Causa difficultatis est duplex. 2. metaphy. tex. com. primi.
Contrarietas dupliciter, potentia & actu. 4. meta, tex. com. 20.
Compositio existens in eadem re, quædam est prima, & quædam nõ prima. 5. meta. com. 4
Contraria sunt tribus modis. 10. meta. tex. com. vltimi.
Causæ aut conueniunt specie & differunt numero, aut conueniunt in genere vero, & differunt specie, aut conueniunt in genere secundum proportionem & differunt in vero genere. 12. meta. com. 27.
Causæ sunt tres, duæ physicę, & alia immobilis. 12. meta. tex. com. 5. & tex. com. 29.
Compositio triplex ex. 2. de partib. animalium cap. 1.
Calidum, frigidũ, humidum & siccum quatrupliciter. cap. 3. in. 2. de partibus animalium.
Diuisibilitas mobilis duplex, secundum vltima, & secundum accidentia contraria. 6. phy. com. 32
Duplex est motus inseparabilis ab animalibus intrinsecis, qui fit ab anima nutritiua per calorem naturalem & extrinsecus, qui fit à continente. 8. phy. tex. com. 10.
Diuisio motus alia est in potentia, & est infinita, quia non est accipere primum, alia est in actu, & finita, & in ea est accipere primum. de prima Aristo. egit in sexto physicorum, de secunda in octauo. tex. commen. 23.
Dialectica vsitatur in aliis scientiis dupliciter. Auer. com. 70. & primo phy. com. 35.
Dissolutio fit dupliciter. 3. cęli. tex. commen. 52.
Differentiæ sex positionis inueniuntur veræ & non veræ. & non verę, aut ex similitudine, aut ex respectu tantum. Commen. 2. cęli. tex. commen. 10.
Diffinitionum scĩa potest haberi dupliciter, per dissolutionem, & per compositionem. 2. meta. 11.

Dispositionum secundum Auicen. quædam sunt intentiones, quædam naturales seu essentiales. 4. metaph. com. 3.
Demonstratio alia simplex, alia cõposita. 5. meta. com. 4.
Diuisio alia secundum quantitatẽ, alia fm qualitatem. 5. meta. 30.
Diffinitiões sunt duobus modis, aut sicut symi, aut sicut concaui. 6. metaph. tex. com. 2.
Diffinitiones sunt duobus modis, quorum vnus est primo & simpliciter, & iste est substantiarum, alter est nõ primo, & simpliciter, sed modo cõtingenti naturæ, cuius est diffinitio. 7. meta. cõ. 15. & tex.
Diffinitio potest sumi dupliciter. 7. meta. com. 19.
Diuersitas duplex, quædam est per contrarietatem, & tales res diuersę non possunt esse in eodem subiecto, & quædam sine, & tales res esse possunt in eodem decimo metaphy. com. 24.
Dicentes generationem esse & agẽs aliquod sunt bipartiti & valde cõtrarij, & habent medios. 12. meta. commen. 18.
Diffinitio duplex ex genere vniuoco, & ex genere analogo, ex disput. 7. in fol. primi.
Elementum autem pro principijs existentibus in re, vt sunt materia, & forma, causa autem pro fine. Commen. primo physic. com. primo. Vide causam in contradictionibus meis.
Entium quędam fiunt ex natura, & quædam ex aliis causis, puta ab intellectu & casu. 2. physic. commen. primo. & tex.
Entia naturalia inueniuntur in potentia, & actu altero trium modorum. 3. physi. com. 8. & 9.
Ens dicitur tribus modis, potẽtia & actu, & secũdum compositionem ex potentia & actu. tertio physico. commen. 58.
Equalitas dupliciter, secundum continentiam, & fm cõmunem mẽsuram, qua æqualia mensurantur. 4. physi. com. 43.
Equalitas duplex, fm dimensiones, & secundum continentiam. 4. physic. commen. 77.
Ens & non ens sunt duobus modis, semper & non semper. 4. physicor. tex. com. 120.
Esse quod est in re essentiale est ab agente, & generante quod est, aut natura, aut anima, aut intellectus. 4 physic. com. 128.
Equiuocorũ alia sunt quorum diffinitiões sunt diuersę verę & ratione, alia vero quorum diffinitiones sunt æquiuocè sicut nomina. 7. physico. com. 26.
Equiuocationes, aliæ sunt multum distantes, aliæ vero habẽtes quandam similitudinem, alię vero proximæ, aut genere, aut similitudine. 7. physi. tex. com. 31.
Entium quædam semper mouẽtur, vt cęlum, quædã semper quiescũt, vt terra, quædam qñq; mouentur, & qñq; quiescũt, & sunt quæ sunt ĩfra cęlũ & supra terrã. 8. phy. c. 19.
Entia naturalia fm motum & quietem diuidi possunt quinq, aut septem diuisionibus. 8. phy. 21.
Expellẽtis duo sunt modi, aut. n. separantur ab expulso, & expulsio remanet in motu, aut non separatur ab eo. 8. physico. tex. com. 85. idem. 7. phy. tex. com. 10.
Elementa alia sunt respectu simplicium & compositorum, alia vero

Universidad de Deusto Biblioteca

respectu compositorum tantum. 3.cœli.com.31.

Exhalationum duo genera, fumosa & vaporosa. commen. primo. primi metheororum.

Eorum quæ sunt quędam sunt actu tantum, quædam vero potentia & actu. 3.phy.tex.com 3.

Ens dicitur dupliciter, potentia & actu. 4.meta.tex.com.20.

Ens aliud fm se, aliud secūdum accidens. 5. meta.tex.com.13.

Existēs in aliquo, aut existit vt substantia, aut vt accidēs, & vltimum istorum, aut cum medio, aut sine medio. 5. metaph.tex.com.23.

Ex vna materia fieri plures contingit dupliciter, vel in eodē ordine fm magis & minus, vel in diuersis. 8.meta.tex.com.11.

Entium quædam sunt separabilia, quædam inseparabilia. 12. meta. tex.com.25.

Eternorum quoddam semper facit vnam annotationem, quoddā annotationes diuersas 12. metaphy. tex. com.33. & 2. de generatione & corruptione.tex.com.56.

Extremum aliud humidum, aliud siccum. primo de histor. animalium.commen.2.

Fieri aliud simpliciter, aliud fm qd fieri simpliciter est substātiarum, secundum quid vero accidētium. primo physic. tex. com.62. & primo de generatione & corruptione tex.com.18.

Formarū aliæ sunt in materijs, aliæ non in materijs. primo physico. commen.vltimo. & 12. metaphy. commen.25.

Finis alius est cuius gratia, vt forma est finis materię, aliter vero est cui, vt homo est finis rerum creatarum propter ipsum, vt dicitur in secundo physic. tex. commen.24. vide idem secundo de anima. tex. commen.37.

Forma quandoque sumitur large, quandoque propriè, quandoque magis propriè. quinto physicor. commen.5.

Falsum duplex, possibile & impossibile.

Finis duplex, prima intentio, & secunda. 2.cęli.17. & 21. & 12. metaphysicæ.commen.36.

Finis seu cuius causa, duplex est. 2. de anima.35.

Fieri aliquid ex aliquo dicitur dupliciter. 2. metaphysic. tex. commen. 7. idem primo physico. tex. commen.58.

Finis generationis & finis rei generatæ. 2.phy.70.& 24.

Formarum sunt multi ordines, abstractę à materia, & non abstractę. 2.phy. com.16. & primo phy. com.vltimo.

Falsum duplex, semper, & falsum quandoque. 5.meta. tex.com.34.

Falsum duplex, essentialiter, & per accidens. Comment. commē.34. quinto metaph.

Fieri hoc ex hoc, est duobus modis. 8.meta.tex.com.11.

Formarum quædam substantiales, quædam non. & substantialium, quædam materiales, quædam nō. 12. meta.com.37.

Generabile & corruptibile dupliciter, per se, & per accidens. primo physi.com.82.& tex.

Generatio est tribus modis, aut simpliciū, aut organicorum, aut complexionis & mixtionis. sexto physi. commen.59.

Generatio, alia simplex, & est quando vnum fit ex vno, alia composita, & est quando vnum fit ex pluribus. primo physi.com. & elicitur ex textu.45.

Grauitas & leuitas sumuntur, quandoq; pro forma & habitu, qui est principium motus, & quandoque pro accidente, vt vulgariter sumitur. primo cęli.com.17.

Generatio triplex, & similiter corruptio, simplicis ex simplici compositi, ex simplicibus compositi, ex cōposito. 1.cęli.com.20.

Graue aliud simpliciter, aliud in relatione. primo cęli. in paraphrasi. summa quinta. & inde ex. 4. cęli. tex.com.26.

Generabile tripliciter. 1.cęli.112.

Generatio vera & sophistica. 3. cęli. commen.56.

Graue & leue, aliud simpliciter, aliud ad alterum. quarto cœli. tex. commen.3.

Genera in diffinitionibus, aut vniuoca, aut analogica. 2. de anima. commen.30.

Gētes diuersantur dupliciter, secundum naturam, & secundum opiniones legum quas sequuntur, ex commen. lib. de diuinatione.

Genera rerum sitarum, aut sunt speculatiuę, aut artes opatiuę, aut virtutes cogitatę particulares.

Genus aliud propinquum, aliud remotum. 5.meta.tex.com.10.

Gñatio quælibet, aut à natura, aut ab arte, aut à casu. 7. metaphysic. commen.22.& tex.

Generabilia ab arte sunt in duplici differentia, quia quædam ab arte, & à natura generari possunt, quædam vero ab arte tm. 7.meta.29.

Generatio alia simpliciter, alia secundum quid. primo de genera. & corruptione. tex.com.18.& 1.phy. tex.com.62.

Generationes quædam necessariæ, quædam contingentes. 2.de generatione.tex com.66.

Habitus diuidūtur in habitus quiescentes, & in habitus mobiles. 5. physi.commen.9.

Homines multi non possunt recipere primas propositiones propter tres causas. 1.cęli.com.22.

Instans quandoque sumitur transumptiue, quandoq; vere. 4.physi. commen & tex.122.& sexto phy. commen.24.

Indiuisibile duplex. v3. illud cuius genus innatum est diuidi, vt corpus cęleste, & illud cuius genus nō est innatum diuidi, vt vox. sexto physic.92.

Illud quod est per accidens est duobus modis, principaliter, & secundario in motis & mouentibus per accidens, & tale secundario est illud quod mouetur, aut mouetur per suā partem 8.phy.com.27.

Illud quod est per accidens est duobus modis, semper. v3. & rarum. 4. physic.com.20.

Ingenitum tripliciter dicitur. 1.cęli. tex.com.111.

Impossibile dupliciter. ibidem.

Inordinatum & in forme dupliciter 3 cęli.tex.com.25.

Instrumentū in modo vsitatur propter duo. 3.cęli tex.com 28.

Infinitum duplex. fm circulum & recte. 2.de genera.tex com 67.

Iuuamentum scientiæ, de anima est tribus modis.

Id quod alit est duplex. 2.de aīa. 30

Instās duplex. v3. in quo aliquid dicitur, & instans in quo aliquid cōprehenditur. 2 de anima. cō. 146.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Intellect⁹ dicitur quadrupliciter. de intellectu materiali,agente, in habitu, & virtute imaginatiua. 3. de anima com.20.

Indiuisibile dupliciter.actu & potẽtia. 3.de anima.23.

Intellectus, qui est in nobis habet duas actiones,vna ẽ de genere passionis,alia de genere actionis.3.de anima.36.

Intelligentia in nobis sunt duobus modis,naturaliter & voluntariè.3. de anima.36.

Indiuidua substantiæ,quędam sunt substantiarum simplicium,quędã compositarum, & indiuidua substantiarum compositarum,quędã sunt animata, quædã sunt carẽtia aĩa.ex commento libri de diuinatione secundum quietem.

Indiuidua accidentium,quædã à cã nãli,quędã à volũtaria & nãli.ibi.

Infinitum dicitur dupliciter.3. cap. de substantia orbis.

In aere sunt duo loca,supior in quo generantur cometæ & flammæ, & inferior in quo generatur pluuia, nix,& grando.1.metheor.cap.4.

Ingrossatio fit à frigido duobus modis,per se,& per accidẽs.4.metheororum.com.1.

Insolubilium quædam sunt liquabilia velut ęs, & inflabilia sunt q̃dam,& non liquabilia,vt lignum, quędã vero vtrunq;, sicut thus. 4. metheororum.tex.com.48.

In tẽpore esse dupliciter dicitur,vno modo vt aliquid sit dum tempus est,alio modo vt sit tanq̃ in numero.4.phy.tex.com.115.

In numero esse dupl'r dicit. ibidem.

In causis mouentibus inuenitur. primum,medium,& postremum. 2. metaph.tex.com.6.

Indiuisibile,aut fm quantitatẽ, aut fm speciem.3.meta. tex. com.11.

Logica vsitat duobus modis, in scię tijs, aut fm q̃ est instrumentũ distinguens verum à falso, & hic est modus proprius, aut secundum q̃ ea quæ declarata sunt in ea, accipiuntur pro maximis in destruendo & construendo aliquid. Et ista consideratio cum vsitatur in artibus particularibus est nõ propria. in arte aũt vniuersali est propria. 1.phy.cõ.35. & 8.phy.com.70. & 2.meta.cõ.15. Aduertę q̃ vt tradit Alex.in.1. topicorum. & Ioan. Gram.in princ.primi poster. logica est organũ tam scientiæ theoricæ q̃ practicæ, in theoricis distinguere docet verum à falso, in practicis malum,a bono. quando autem logica sumitur in vsu aliarũ scientiarũ sumendo maximas declaratas in logica & propositiones. talis vsus si fuerit in scientia vniuersali est proprius. Et rõ est propter conuenientiam in vniuersalitate consideratorum,quia. 4.met. tex.cõ.3 circa idẽ versantur dialecticus,metaphysicus,& sophista,licet diuersis modis & intẽtionibus.

Locus alius cõmunis,alius proprius 4.physi.tex.com.14.

Locus alius maior,alius æqualis. 4. physicor.32.

Locus cęli duplex, fm imaginationem,& fm naturam,colligitur,ex cõmen.91. primi de cęlo.

Latentia propositionis est duplex. 4.cœli.com.22.

Longitudo & breuitas vitæ dicũtur multifariam, aut fm genus, aut fm speciem,aut fm iudicium, aut fm aliquem modum. ex libro de longitudine & breuitate vitæ.

Logi

Logica dupliciter. 2. metaphysicæ. commen.15.

Mouentia naturaliter,quędam sunt physica, quędam vero nequaq̃. 2. physicorum.73.

Motus pro pśecutione & motus pro via.3 physi.com.4.

Motus in vnoquoque prædicamento est duobus modis.v3. secũdum esse & nobilius & vilius.3. physic. tex.com.5.

Motus habet duas diffinitiones,vnã fm formam,aliam secundum materiam.3.phy.com.16.

Mutatio aut de subiecto in subiectum,aut de non subiecto in subiectum,aut de subiecto in nõ subiectum.5.phy.tex.com.7.

Motus habet duplicem cõsiderationem fm materiam & formam.5. physi.com.9.

Medium quoddam est fm magis & minus, & quoddam fm formam. 6.physi.com.32.

Motus est diuisibilis,dupliciter. v3. ad diuisionem mobilis,& ad diuisionem temporis. sexto physicor. commen.32.

Mobilia alia mutant locum secundum formam,alia secundum formam & subiectum simul.6.phys. commen. 85. & quarto physicor. commen.43.

Motum eẽ prius tempore motu intelligitur dupliciter, vno modo q̃ mobile in quo est potentia ad motum sit alterius speciei à specie moti. in qua est ipse motus, alter vero vt sit idem numero motũ in potẽtia,cum moto in actu.8.phy.cõ.4.

Mouentiũ vel agẽtium,quædam agunt vnum duorum motuum cõtrariorum tantum,vt sunt mouentia quæ mouent per virtutes naturales,quædam vero habent potentiam ad vtrunque contrarium, & sunt virtutes comprehensiuę. octauo phy.tex.com.8.

Motor & motũ,aliud per se,aliud p accidens.8.phy.tex.com.27.

Mota ex se, quædam mouentur ex se.i.per principium intrinsecũ exi stens in eis,& quædam mouentur ab alio.8.physi.tex.cõ.27.

Mota ex se & ab alio,dupliciter moueri possunt, naturaliter, & prꝛeter naturam.8.phy.tex com.27.

Motor dicitur esse distinctus à moto,aut fm diffinitionem & esse simul vt inanimata, quę mouentur à motore extrinseco,aut distinguũtur solum fm diffinitionem, & nõ fm esse,sicut est in habentibus animas. anima.n.quę est motor ĩ eis distinguitur à corpore fm diffinitionem, & non secundum esse, quia impose est aĩam esse sine corpore nisi ęquiuoce.8.phy. cõ.30.

Motores primi fm Aristo.sunt duo, materialis & immaterialis. 8.phy. commen.44.

Motor quilibet aut mouet, & non mouetur, aut mouet, & mouetur ex se,aut mouet & mouetur ab alio.8.phy.cõ.50.

Motor per accidens est duplex, quidam,qui mouetur motu sui subiecti. quidam vero, quia subiectum eius mouetur ab alio motore vltra motum quo mouetur à motore proprio.8 phy.com.52.

Motus potest sequi motũ, vel quia secundus est perfectio prioris, vel per accidens,sicut illuminatio domus sequitur motum candelę. 8. physi.com.71.

Medium tripliciter capitur pro terra, pro medio quod est centrum

ſpheræ,& pro medio, quod eſt inter duo extrema contraria. 1. cęli. cõmen. 45.

Motus & quies,aut eſt ſecũdum naturam,aut violentia. 1.cęli.tex.cõ. 61.& 76.& 2.cęli.tex.cõ.83.& 84.

Motuum ęternorum,quidam cõſeruant entia,& quidam generant entia. 2.cęli.cõmen. 2.

Mobilium quædam habent formã in materia, quędam ſeparatam. Cõmentator in paraphraſi in fine primi de cœlo.

Mobilia quædam intendunt momentum in finem propter debilitatem, & quædam propter calefactionem, vel expanſionem motus 2.cęli cõmen. 35.

Motus irregularitas, aut eſt ex motore.aut ex moto,aut ex vtroq;. 2. cęli.tex.cõmen. 36.

Motus ſpherici corporis, aut eſt circũgiratio,aut volutatio.2.cęli.tex. cõmeo. 48.

Mediũ duplex.magnitudinis & naturæ.2.cęli,tex.com.74.

Motus violentus eſt dupliciter.ſ.ſimplex,vt quando lapis ſurſum proijcitur, & compoſitus, vt quando proiicitur deorſum,tertio cęli.tex. cõmen. 28.

Motuum, alii ſimplices, alij mixti. tertio cęli.tex.cõmen. 35.& primo cęli.tex.com.7.

Medium aliud ſecundum qualitatem,aliud ſecundum quantitatem 3.cęli.cõmen.42.idem.3.metheorum.in cap.de iride.

Mouetur aliquid dupliciter. 1. de anima.tex.com.27.

Motum quod dicitur motui quia ẽ in alio,eſt dupliciter.ibidem.

Motus attributi animę,quidam habent principium ab anima ut rememoratio,& quidam terminantur ad animam,vt ſenſus primo de anima.tex. com.64.

Motus duplex,vnus quòd eſt actus imperfecti, alter vero actio perfecta. 3.de anima.28.

Motor duplex,immobilis,& motor motus 3.de anima tex.cõ.54.

Menſura duplex equiuoca, ſeu ſecũdum prius & poſterius, & vniuoca 4.phyſi.com. 133.

Medium poteſt eſſe compoſitũ tripliciter. 1.meta.com.39.

Materia duplex,omnino prima,aut ad ipſum prima. 5.metaphyſi.tex. cõmento. 5.

Materia alia propinqua,alia remota,5.meta.tex. com. 29.

Menſurarum quędam eſt indiuiſibilis ſimpliciter, & quędam ſecundum inſtitutionem. 10. metaphy. tex. cõmen. 4.

Motum mouetur tripliciter. 5. phy. tex. cõmen. primi.& in 11. meta. cap. 10.

Motor tripliciter. ibidem. 5. phyſic. tex. com. 2.& in 11.meta.cap. 10.

Nõ ens dicitur tribus modis 5.phy. tex com.8.

Numerus & tempus differunt, quia numerus diuiditur per vnitatem, ſed non cõtinuatur, per vnitatem, ſed tempus diuiditur per inſtans, & continuatur per inſtans, 4. phy. commento. 105.

Naturalium quædam ſunt corpus & magnitudo, vt corpora ſimplicia,quædam habent corpus,& magnitudinem,vt mixta, vt pręcipue animata, quędam ſunt principia habentium corpus & magnitudinem,& ipſorum corporum, vt materia & forma. 1.cęli.com.1.

Non generabile vere,& non vere 1. cęli.

cęli.cõmen.111.

Non generabile non vere dupliciter. ibidem.

Non generabile quinq, modis,licet philoſophus poſuerit tres. primo cęli.111.

Naturalia ſunt tribus modis.1.cæli cõmento 138.

Nihil ſimpliciter intelligitur duob⁹ modis.1.pe generatione & corruptione.cõmen.11.

Non odorabile tripliciter.2. de anima.tex.com.96.

Non viſibile multiplex.2.de anima. 103.

Neceſſarium ſecundum Auicen.duplex, ex ſe & ex alio.3. cap. de ſubſtantia orbis.

Numerorum tres ſunt ſpecies.1,metaphy. cõm.38. nota quod ſequit' ſm viam antiquorum.

Neceſſarium quędam eſt in naturalibus,& quędam in voluntarijs. 5. metaphy.cõmen.6.

Non ens tripliciter.12.tex.com.11. & 5.metaphy.tex cõm.8.

Nutrimentum duplex.2.de anima. tex.com.45.

Omne ens aut eſt cauſa, aut cauſatum.3.phyſi.com.30.& tex.

Omne corpus aut eſt intelligibile, aut ſenſibile.3.phy.tex.com.40.

Omne corpus, aut ſimplex,aut compoſitum.3.phyſi tex.com.42.& 1. cęli.tex.cõmen.6.

Principium,cauſa,& elemẽtum,dupliciter ſumi poſſunt,communiter & ꝓprie,cõmuniter ſunt nomina ſynonyma, ſed proprie diſtinguũtur, nã principium proprie ſumit' 1. cauſa agente & mouente.primo phyſi.cõmen.1.

Partium aliæ ſecundum quantitatem,aliæ ſecundum qualitatem. primo phyſi.36.cõmen.& 7.meta phy. tex.com.33.

Per accidens,aliud neceſſariũ,aliud rariſſimum.1.phyſi.com.66.

Potentia paſſiua duplex,alia eſt reſpectu cõtrariorum equaliter, alia vero eſt magis reſpectu vnius. 2. phyſi. cõmen. 48.

Principium in operatiuis,aliud cognitionis,aliud operationis.2.phy tex. cõmen. 89.

Poſſibilitates quædam ſunt partes vnius totalis poſſibilitatis, quędã vero nequaquã.3.phyſi. cõm.69.

Ponentes vacuũ ſunt bipartiti, quidam ponunt ipſum ſeparari a corporibus,quidam vero non.4. phyſico. com.43.

Punctus & inſtans differunt, quia iſta actio quæ eſt diſtinguere & diuidere eſt puncti principaliter, & eſt inſtantis ſecundario.item punctum reperitur actu in linea, quia poteſt bis in ea demõſtrari.4.phy. tex. com.105.

Potentia alia eſt naturalis, alia violentia.8.phyſi.cõmen.4.

Phantaſia omnis,aut rationalis,aut ſenſibilis.3.anima.tex.cõ.56.

Perfectum duplex.in genere & ſimpliciter.5.meta.21.

Potentia ad motũ eſt duplex,eſſentialis & accidentalis.8. phyſi. tex. cõmen. 32.

Propoſitio aliqua poteſt eſſe cõmunis,vel quia plures ſcientię q̃ vnã tuntur ea,vel ratione extremorũ, videlicet,ſubiecti & ꝓdicati colligitur ex Auer.8.phy.com.70.

Potentiæ motiuę poſſunt dici infinitę dupliciter.8.phyſi.com.79.

Principium aliud partis, aliud magnitudinis.2.cęli.tex.com.13.

Paſſio dicitur cõmuniter & proprie 3.cęli

Universidad de Deusto
Biblioteca

3.cęli,cõmen.1.
Passiones omnes sunt diuisibiles dupliciter, aut fm speciem, aut fm subiectum.3 cęli com.7.
Prioritas duplex fm materiam, & fm formam & finem. 2. de generatione. cõm.7.
Passio duplex 2.de anima.57.& 58.
Potentia duplex,remota & propinqua.2.de anima.tex.com.61.
Puerum esse in potentia intelligentem duplicirer. 3. de anima. com. 5. in solutione.2.q.
Potentia remota & propinqua.3.de anima.com. 14.
Putrefactionis causa duplex per se. seu primaria,& secundaria, seu p accidens.4.metheo.com.1.
Putrefactionis est duplex causa,vna per se,alia per accidens.Cõmen.in summa quarti metheororum.
Putrefactio duplex per viam congelationis& per viam combustionis. 4. metheororum.com.9.
Principiorum quædam sunt in esse, quædam sunt in arte.5. metaphy. cõm. 1. 1. phyſi.com.8.
Principiorum quædam intrinseca, quædam extrinseca.5.metaphysi. tex. com.1.
Prioritas alia fm potentiam, alia secundum actum.5.meta.tex.com. 16. in cap. de priori.
Perfectum duplex,in genere & simpliciter.5.metaphy.21.
Priuatio alia fm se, alia fm genus. 5. metaphy.27.
Priuatio formę aptę naturaliter haberi est tripliciter.5.meta.27.
Pars quantitatiua,alia mensurat totum alia non.5.met. tex.com.30.
Prędicatio alia naturalis,alia nõ naturalis 7.meta.com.59.
Potentia dupliciter,vere & transumptiue.9.met.tex.com.2.
Passio aut est ad peius,aut ad corruptionem.9.met. tex.cõ.2.
Potentiarum aliæ rationales,aliæ irrationales.9.meta.tex.com.3.
Potentiæ aliæ natura,aliæ consuetudine,aliæ disciplina.9. metaphy. tex. cõmen.9.
Potentia duplex, quædam quæ dicitur respectu actus, & ista est finita, & quędam quæ nunquam separatur ab eo quod potest, & ista nõ dicitur respectu actus, & de hoc genere est potentia,qua infinitum dicitur esse in potentia, & materia dicitur esse in potentia ad infinitas formas,& de hoc genere etiam est potentia,quæ ponitur in diffinitione motus.9.meta.tex.com.11.
Permutatio q̃libet altero quatuor modorum est.5.phyſi.tex.com.7. & in 11.meta.cap.10.aut ex subiecto in subiectum est.
Pluralitas est duobus modis, simplicium & corporum superiorum.& pluralitas inferiorum, ex disputatione.3.in solutione.12.
Partes animalium, aliæ similares, aliæ dissimilares. primo de histo. animal. cap. 1.
Partes similares, aliæ molles & humidę,aliæ solidę & siccę.ibidem.
Partes dissimilares, aut sunt eędem specie, aut genere, aut.proportione. ibidem.
Partes animalium, aliæ communes, aliæ propriæ sunt. primo de histo. cap. 2.
Quæ per accidens mouentur, quædam per se moueri possunt, quædam vero nequaquam.4.phyſicorum.tex. cõmen.32. idem.5.phyſico. cõmen. 1.
Quies, alia vera, alia transumptiuè dicta, quarto phyſicorum cõmento. 118.
Qualitatum attributarũ alterationi, quædam sunt primæ. quædam secundæ, & sunt illæ quę fiunt ex primis. septimo phyſi. tex. commento.11.
Quærere de rebus difficilibus est, aut propter inuerecundiam, aut propter philosophiæ studium. 2. cę.cõ.& tex.34.aut propter errorẽ aut quia ignorat difficultates.
Quies, aut est naturalis, aut violenta.3.cęli.tex. com.19.
Quantum,aliud secundum se,aliud secundum accidens.5.metaphyſi. in cap.de quanto.tex.com. 18.
Quanta per se, alia secundum substantiam sunt, vt linea, alia sunt passiones &habitus.ibidem.
Qualitates quædam pertinent motui,& quædam non.5.metaphyſi. cõmento.19.
Qualitas generari potest dupliciter, vel a sibi simili,vel per viam seque Ię. inquantum sequitur mixtionem quatuor qualitatum primarum.7. meta.cõmen.32.
Raro cõtingentia sunt duobus modis, quædam proueniunt ex aliquo quod agit propter finem, quędam vero nequaquam.2.phyſico. tex. cõmen. 42.
Rerum quędam sunt in actu,& quędam habent potentiam ad mixtam cum actu.3.phyſi. com.57.
Resistentia motus, aut est ex motu, aut ex medio, aut ex vtroque. 4.phyſi.cõmen.71.
Res motę sunt tribus modis, modus eorum quæ mouentur violenter,& modus eorum quæ mouentur naturaliter.& talia aut sunt animata,aut mouentur per declinationem.s.per grauitatem,& leuitatem.8. phyſi.cõmen.28.
Res sunt tribus modis, semper,nunquam, & quandoq;.secundo de generatione.tex.cõm.51.
Res sensibilis habet duas formas, spiritualem & corporalem. ex lib. de diuisione.
Resolutio est duobus modis'.s. aut in substãtia vtriusque relatiui, aut in substantia vnius. 5. metaphyſi. cõmento.20.
Relatiuum est duobus modis.s. per se & relatiuum per aliud, quia videlicet,aliud refertur ad ipsum.10 metaphy.cõmento.21.& 5.meta. tex. commen.20.
Scientiæ speculatiuæ sunt duorum modorum, quædam sunt propter perfectionem,quemadmodum est scientia diuina & naturalis, quædam propter exercitium,vt mathematica. Commentator in prologo phyſico.
Scientia alia perfecta, & est per causam,& alia imperfecta, & est sine causa.primo phyſi.c.1.
Subiectum aliud commune,& est illud quod dicimus esse non formatum per se,aliud vero est non formatũ in respectu,& istud sunt materiæ propriæ.2.phy.cõmen.8.
Superius & inferius, alia sunt in respectu ad nos,alia sunt ex natura rei.4 phyſi tex.com.5.
Subiectum motus dupliciter, vno modo pro moto, alio modo pro termino motus, quinto phyſico. cõmento.15.
Sensibilia sunt in triplici differentia, quædam præcise iudicantur esse vera, quædam præcise falsa, & quædam sunt ignota, donec surgat demonstratio. 8.phyſicorum.

com-

cõmento. 26.
Simpliciter poteſt ſumi pro communi ad id quod eſt eſſentialiter & accidentaliter, & poteſt ſumi, vt diſtinguitur contra accidentaliter tantum. octauo phyſicorum commento. 46.
Septuplum ſumitur triplex. primo cęli. cõmen. 100.
Siccum & humidum dicuntur multifariam. 2. de generatione & corruptione. com. 14.
Scientia prędcedit ſcientiam, aut certitudine demonſtrationis, aut nobilitate ſubiecti, aut vtroq; 1. de anima. cõmen. 1.
Senſus dupliciter, in potẽtia & actu. 2. de anima. 53.
Senſibile tripliciter, ſecundo de anima. 63.
Sonus duplex, actu & potentia. 2. de anima. 77.
Scientia omnis aut actiua, aut factiua, aut theorica eſt. 6. metaphyſi. tex. cõmen. 1.
Scientiarum quædam conſiderant de cauſis reſpectu alicuius, & quędam de cauſis ſimpliciter. 6. meta. tex. com. primo.
Sermones compoſiti ex accidentibus compoſitione ligata, aliqui ſunt per ſe, aliqui per accidens. 7. metaphy. cõmen. 11.
Sanitas dicitur duobus modis, de ſanitate quæ eſt in anima. & de ſanitate quæ eſt habitus in corpore. 7. metaphy. cõmen. 23.
Subſtantiarum quædam ſunt confeſſę ab omnibus, quædam vero a quibuſdam. 8. metaphyſi. commen. primo. & tex.
Subſtantiæ tres ſunt. 12. metaphy. tex cõmento. 5.
Subſtantiarum quædam ſunt ſine accidentibus, quædam nequaquã 12. metaphy. cõmen. 25.
ſubſtantiarum quædam animatę. 12. metaphytex. com. 25.
Species entium ſunt duæ cum motu & ſine, ex libro deſtructionũ diſputationũ prima, in ſolutio. 14. & 15. dubii.
Simplex tripliciter ſumitur, ex libro deſtructione diſputatione. 3. in ſolutione. 23.
Situs in ſphera inuenitur duob⁹ modis. 2. cęli. cõmen. 57.
Tranſmutatio duplex, in ſubſtantia, & in accidentibus. primo phyſico. cõmen. 63. & primo cap. de ſubſtantia orbis, & habetur a Philoſopho primo phyſicorũ. 62. primo de generatione & corruptione tex. commen. 11.
Trãſmutatum eſt tribus modis, per ſe, per accidens, & ſecundum accidens, primum quandoq; ſumitur, vt eſt ſynonymum ei quod eſt per ſe, & quandoque ſumitur magis proprie quinto phyſico. commento. 3.
Tranſmutatio ſimpliciter & quodammodo ſimpliciter, eſt inter extrema contraria, quodammodo eſt inter contraria quodammodo. 5 phyſi. commen. 19.
Translatio alia a naturali, alia ab anima, & alia recta, alia.
Translatio alia prior, alia poſterior. 8. phyſico. tex. cõmen. 55. circularis. 6. phyſi. cõmen. 92.
Tranſmutationes ſunt duobus modis, per ſe, videlicet, & non per ſe, ſed ſapiẽs prędcedentem tranſmutationem. 6. phyſi. 32.
Tranſmutationes principales ſunt duobus modis, aut quando finis eſt eiuſdem generis, aut quando eſt de alio genere, ſexto phyſico. cõmen. 32.
Tranſmutatio alia in compoſitis & organicis, alia in corporibus ſimplicibus. 6. phyſi. 59.
Tranſmutationum quædam diſponuntur ſimpliciter, & quædam ſecundum aliquid. 8. phyſico. commento 24.
Tranſmutatio alia ſimpliciter, & eſt in ſubſtantia, alia per accidens, & eſt in accidentibus 8. phyſicorũ. cõmento. 46.
Tria ſunt, motor primus, motor medius, & poſtremũ motum. octauo phyſico. 33.
Tres ſunt compoſitiones, compoſitio ſpeciei ex ſuis cauſis, cõpoſitio generis ex ſuis ſpeciebus, & cõpoſitio indiuidui ex ſuis partibus, quæ ſunt ſecundum ſui qualitatem. Nota tamen q⁹ prima diuiſio, & ſecunda idem ſunt, ſed aduerte qđ compoſitio ſpeciei ex ſuis cauſis eſt duplex per Auerr. ibidem in cõmento. 5. primo phyſi. quia quædam eſt ex cauſis ſecundum imaginationem, & quædam ſunt cauſæ ſecundum fidem, cauſæ ſecundum imaginationem ſpeciei ſunt genus & differentia, ex quibus ſpecies diffinitur, & ideo dicuntur cauſæ ſecundum imagionationem, quia genera & ſpecies ſunt vniuerſalia, quæ apud Ariſto. non habẽt eſſe extra animam, vt poſuit Plato. 3. de anima. cõmen. 18. & 12. metaphyſi. commento 4. vnde 1. metaphyſi. cõmento 45. Ariſto. opinabatur q⁹ intellecta vniuerſalia notificant ſubſtantias rerum, & non ſunt ſubſtantiæ earum, cauſæ autem ſecundũ fidem ſunt materia & forma, quæ habent eſſe extra animam; per partes indiuidui ſecũdum qualitatem intelligas in via eius partes eſſentiales, ex quibus conſtituitur indiuiduum, videlicet materiam & formam.
vniuerſum triplex, videlicet, vniuerſale quod continet ſpecies, & vniuerſum quod continet cauſas, ex quibus conſtituitur ſpecies, & vniuerſum in rei veritate, quod eſt in diuiduum demonſtratum. primo phyſi. cõmen. 5. vbi per vniuerſum intellige totum, iuxta modum Arabum.
Vniuocorum alia cõparabilia ſunt, alia vero non. 7. phyſicorum. tex. commen. 26.
Voluptas alia reſpectu preſentis, alia reſpectu futuri, alia reſpectu prætériti. 7. phyſi. tex. com. 19.
Vltimum duplex, nobile, & tale eſt finis motus, aliud eſt contingens ex neceſſitate naturę, & tale non eſt finis, nec habet rationem boni, vel nobilis, vt mors. colligitur ex 2. phyſi. tex, cõmen. 23. vide etiam. 2. phyſi. tex. com. 87.
Vnum numero, ſpecie, genere, analogia. 5. metaphyſicæ. tex. commento. 12.
Vnum ſecundum formam duplex, videlicet, ſecundum formam generalem, & ſpecialem.
Volucrum alia penna volant, alia membrana ſicca, aliæ cute. primo de hiſto. cap. 5.

FINIS.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Explicit Tabula dilucidationum in dictis Aristotelis, & Auerrois, Marciantonij Zimaræ Philosophi consummatissimi.

Registrum.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z

AA BB CC DD EE FF GG HH II KK LL MM

NN OO PP QQ RR SS TT VV XX YY ZZ

AAA BBB CCC DDD EEE FFF

Omnes sunt Quaterniones.

Venetijs Impressa in officina hæredum Luceantonij Iunctę. Anno Dñi.
M. D. LXII.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca